

Consiliul Județean Covasna
Kovászna Megye Tanácsa
Covasna County Council

PLANUL POTSA

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI COVASNA 2021-2030

POTSA-TERV

KOVÁSZNA MEGYE INTEGRÁLT FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA 2021-2030

EDUCAȚIE - OKTATÁS

SĂNĂTATE - EGÉSZSÉGÜGY

AGRICULTURĂ - MEZŐGAZDASÁG

AFACERI - VÁLLALKOZÁS

INVESTIȚII - BERUHÁZÁS

ȘTIINȚĂ - TUDOMÁNY

CULTURĂ - KULTÚRA

ASISTENȚĂ SOCIALĂ - SZOCIÁLIS HÁLÓ

SPORT - SPORT

PROTECTIA MEDIULUI - KÖRNYEZETVÉDELEM

DIGITALIZARE - DIGITALIZÁCIÓ

TINERET- IFJÚSÁG

POTSA JÓZSEF (1836-1903)

POTSA József, comitele (1877-1903) cu reputație legendară al Comitatului Trei Scaune, a contribuit, prin activitatea sa, la prosperitatea întregii regiuni.

Popularitatea, recunoașterea sa a întrecut-o nu numai pe cea a predecesorilor, ci și pe cea a urmașilor săi. În conștiința publică, el a rămas o personalitate care a făcut tot ce-i stătea în putință pentru ascensiunea economică, culturală și socială a comitatului Trei Scaune. Iubirea pe care el a manifestat-o față de semenii săi, sensibilitatea lui față de săracii, orfanii și cei lipsiți de bunuri materiale, au avut un efect major asupra tuturor.

De numele său se leagă instituirea Asociației Gospodarilor din Trei Scaune, înființarea primei țesătorii secuiești și a Casei Săracilor din comitatul Trei Scaune, transformarea Colegiului „Székely Mikó” în școală superioară, precum și punerea bazelor Muzeului National Secuiesc.

În cei 26 de ani în care el a ocupat funcția de comite, comitatul Trei Scaune a cunoscut o amplă dezvoltare.

Din respect față de cel ce a fost POTSA József, am decis ca planul de dezvoltare al județului pe perioada 2021-2030 care va aduce prosperitate județului, să poarte numele de PLANUL POTSA.

POTSA József Háromszék vármegye legendás hírű főispánja (1877-1903), munkájával az egész térség fellendüléséhez hozzájárult.

Népszerűsége, elismertsége elődeiét, de az utána következőket is felülmúlta. A köztudatban olyan személyiségként marad fenn, aki minden tőle telhetőt megtett Háromszék gazdasági, kulturális, társadalmi felemelkedése érdekében. Emberszeretete, az elesettek, az árvák, a nyomorúságban élők iránt érzékenysége mindenkire hatással volt.

Nevéhez fűződik többek között a Háromszéki Gazdák Egyesületének megalapítása, az első székely szövögyár létrehozása, a Háromszék Vármegyei Szegények Menedékháza, a Székely Mikó Kollégium főgimnáziummá fejlesztése és a Székely Nemzeti Múzeum megalapozás.

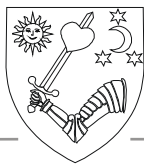
26 évnyi főispánsága alatt Háromszék vármegye sokat fejlődött.

POTSA József iránti tiszteletből adtuk a megye gyarapodását jelentő - 2021-2030 időszakra szóló - fejlesztési elképzelésnek a POTSA TERV nevet.

Cuprins

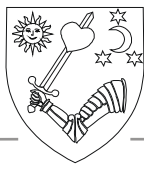
Descrierea procesului de realizare a Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021-2030.....	4
Etapele procesului de planificare strategică:	5
Cadrul strategic (2019-2024)	11
Nivelul european	12
Planul de redresare pentru Europa	13
NextGenerationEU	15
Nivelul Național	43
Nivelul Regional	54
Concluzii preliminare-cadrul strategic.....	68
Analiza indicatorilor locali	72
Demografie.....	73
Evoluția demografică a județului Covasna	73
Îmbătrânirea populației.....	84
Natalitate și mortalitate	91
Migrație	94
Religie și etnie.....	95
Concluzii și perspective strategice.....	97
Educație	98
Nivelul de educație al populației	98
Evoluția populației școlare	100
Rezultate școlare – Promovabilitate BAC	104
Rezultate școlare – Promovabilitate Evaluare Națională	106
Abandon școlar	108
Concluzii și perspective strategice.....	110
Analiza SWOT	111
Sănătate.....	113
Infrastructură sanitară.....	113
Resursa umană în sănătate	120
Principalii indicatori ai cunoașterii stării de sănătate	127
Cheltuieli publice locale pentru sănătate.....	131
Perspective strategice și analiza SWOT	132
Analiza SWOT în domeniul sănătății	134
Social.....	135
Persoane vârstnice	138
Persoane cu dizabilități și boli cronice	141
Copii și stimularea natalității	145
Venit minim garantat, cantine sociale și protecția socială a șomerilor	148
Comunități marginalizate	158
Siguranță publică	163
Cheltuieli publice locale pentru asistență socială	169
Strategia de Dezvoltare a Serviciilor Sociale la nivelul jud. Covasna.....	171
Perspective strategice și analiza SWOT	173
Analiza SWOT în domeniul asistenței și protecției sociale.....	175
Cultură, Industrii creative și multiculturalism	187
Cultură	187
Cheltuieli publice locale pentru cultură	200
Perspective strategice și analiza SWOT	201

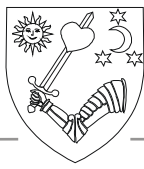
Analiza SWOT în domeniul cultural	204
Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară	205
Introducere.....	205
Infrastructura.....	229
Amenajarea teritoriului, urbanism și locuințe	245
Infrastructura edilitară	259
Analiza SWOT	265
Concluzii și perspective strategice.....	268
Dezvoltare rurală	270
Caracteristici și tendințe.....	270
Nivelul de dezvoltare a comunelor din județul Covasna.....	273
Grupurile de acțiune locală în județul Covasna.....	274
Cooperative agricole	275
Dezvoltare rurală - analiză SWOT	276
Concluzii și perspective strategice.....	276
Calitatea factorilor de mediu.....	278
Spații verzi	278
Calitatea și poluarea aerului.....	281
Poluare apă.....	285
Poluare sol/terenuri	291
Poluarea solului	292
Utilizare terenuri	295
Deșeurile.....	297
Poluare fonică.....	301
Riscuri de mediu	304
Analiza SWOT	307
Perspective strategice	309
E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC).....	313
Sectorul TIC în economia județului Covasna	313
Analiza situației digitalizării la nivelul Consiliului Județean Covasna	313
Educația TIC în județul Covasna	314
Încurajarea antreprenoriatului în domeniul TIC.....	315
Infrastructura digitală în Covasna	316
E-guvernare în județul Covasna.....	318
Analiză SWOT	321
Concluzii și perspective strategice pentru sectorul IT și implementarea e-guvernării	322
Analiza economiei locale	325
Context regional	325
Produs Intern Brut.....	326
Rezultatele și activitatea companiilor locale active	342
Întreprinderi și antreprenoriat local.....	361
Reziliența economică – analiză comparativă a județului Covasna cu alte județe cu profil asemănător.....	366
Economia locală – specializare și competitivitate	378
Sectorul turistic în județul Covasna și în UAT-urile din județ.....	383
Concluzii și perspective strategice - economie și turism.....	400
Economia și turismul în județul Covasna - Analiză SWOT	404
Analiza SWOT.....	408
Concluzii și perspective strategice pentru județul Covasna	421
Profilul strategic al județului Covasna	436
Context strategic	437
Concept strategic.....	437

Pericole strategice	437
Surse de avantaj competitiv	439
Viziune	440
Factori strategici cheie	440
Direcții strategice de dezvoltare*:	440
Obiective strategice, obiective specifice, direcții de acțiune și acțiuni orientative.....	444
Obiective transversale.....	445
Obiective strategice.....	445
Managementul implementării strategiei și monitorizarea.....	473
Cadrul general de implementare	474
Potențiale riscuri identificate cu privire la implementarea strategiei și soluții posibile pentru eliminarea / atenuarea impactului acestora	479
Cadrul instituțional pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030	480
Graficul de monitorizare a implementării Strategiei.....	481
Raportul sondajului de opinie privind calitatea vieții în județul Covasna	494

Descrierea procesului de realizare a Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021-2030

Procesul de planificare strategică are la bază o serie de principii elementare, precum:

- **rigurozitate metodologică**, demonstrată prin utilizarea unor instrumente de planificare coerente, construcția unor modele de dezvoltare strategică valide și expertiza consultanților; dezvoltarea strategiei s-a realizat pornind de la date empirice, utilizarea unor instrumente specifice planificării și în parteneriat cu stakeholderii locali, astfel încât proiectul final să poată fi utilizat ca un instrument real de management local.
- **profesionalismul experților**, echipa de experți fiind una consolidată deja în cadrul altor demersuri similare de planificare strategică; strategia a fost realizată de experți în domeniul planificării strategice;
- **implicarea stakeholderilor/actorilor** afectați de deciziile și acțiunile Consiliului Județean Covasna; în fiecare etapă din proiect participarea stakeholderilor locali a avut un rol esențial, atât pentru înțelegerea specificului comunității, cât și pentru definirea viziunii, obiectivelor și direcțiilor de dezvoltare. Niciun efort de planificare nu poate fi realizat și implementat cu succes fără participarea activă a comunității.
- **transparența** procesului de realizare a strategiilor; toate întâlnirile organizate au fost publice, având acces orice actor interesat să participe la acestea;
- **integritatea și evitarea conflictului de interese.**

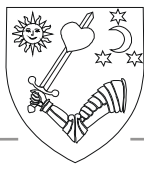
Etapele procesului de planificare strategică:

Prima etapă din cadrul procesului de planificare a fost cea de **realizare a analizei diagnostic/preliminare** a județului, respectiv de identificare a principalelor probleme și provocări de la nivel local. În acest demers, pe baza prelucrării și analizei datelor statistice existente în bazele de date oficiale (INS, Eurostat, ONRC, DPFBL, citadini.ro, etc.), precum și a datelor furnizate (la cerere) de către Consiliul Județean Covasna, a fost realizată o diagnoză a situației recente la nivelul județului, dar și o analiză a evoluției pe următoarele domenii: demografie; educație; sănătate; social; cultură, industrii culturale și multiculturalism; planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară (inclusiv infrastructura de transport, rețele edilitare, conectivitate etc.); calitatea factorilor de mediu; e-guvernare și tehnologia TIC; economie locală. Analiza diagnostic include și elemente de analiză comparată cu județele din Regiunea Centru sau cu județe cu profil asemănător. Prezentarea cadrului strategic internațional, european, național, regional, județean completează analiza preliminară, oferind astfel o imagine de ansamblu asupra obiectivelor, priorităților și oportunităților de finanțare pentru perioada următoare.

Analiza datelor statistice a fost completată de realizarea unei *anchetei sociologice* în județul Covasna. A fost realizat un sondaj de opinie privind calitatea vieții la nivelul județului Covasna. Acesta a fost realizat în lunile iulie-august 2021 pe un eșantion de conveniență de 407 respondenți, ținându-se cont de structura etnică a populației județului.

Analiza SWOT a județului și *Perspectivile strategice* sintetizează analiza diagnostic, constituind ultimele secțiuni ale acesteia.

Participarea permanentă a stakeholderilor locali în etapele de realizare a strategiei reprezintă un element fundamental pentru asigurarea unui proces transparent, bazat pe participare,

reprezentativitate și adaptare la nevoile locale reale. În acest sens, după conturarea analizei preliminare, s-a desfășurat cea de **a doua etapă** din cadrul procesului de planificare strategică și anume, constituirea grupurilor tematice de lucru, respectiv **identificarea, cooptarea și consultarea actorilor locali** (stakeholderi/actori influențați de strategia județului) care doresc să fie implicați în procesul de elaborare a strategiei.

Pe baza rezultatelor preliminare ale analizei diagnostic, experții implicați în procesul de planificare strategică au propus constituirea a patru grupuri de lucru:

- Dezvoltare economică locală și turism;
- Planificare spațială, urbanism și mediu;
- Capacitate administrativă și digitalizare;
- Politici sectoriale: educație, sănătate, social, cultură.

Pentru fiecare grup de lucru, ținând cont de tematica acestuia, echipa de experți a propus invitarea reprezentanților unor organizații, precum: reprezentanți ai administrației publice locale și ai instituțiilor publice relevante; reprezentanți ai sectorului privat; ONG-uri; organizații comunitare și reprezentanți ai societății civile; organizații/lideri de la nivelul educațional, religios, cultural, etc. Invitațiile în vederea participării la întâlnirile de lucru, cu precizarea temei de discuții, a datei și intervalului orar, au fost transmise de către personalul Consiliului Județean Covasna. Înaintea întâlnirilor de lucru, celor care au confirmat participarea, le-au fost transmise prin e-mail sinteze ale secțiunilor din analiza preliminară/analiza diagnostic. Sintezele au fost trimise ținând cont de tematica grupului de lucru.

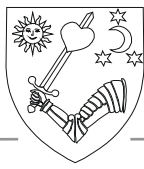
Consultarea grupurilor de lucru pe marginea analizei diagnostic permite identificarea nevoilor de dezvoltare și investiții în domenii de interes pentru dezvoltarea locală precum: infrastructura de transport; transport și mobilitate; infrastructura tehnico – edilitară; sănătate; asistență socială; educație; mediu; cultură; mediul economic; dezvoltare urbană și zone urbane funcționale; agricultură, silvicultură și dezvoltare rurală; inovare, cercetare și dezvoltare inteligentă; managementul situațiilor de urgență și al riscurilor; capacitate administrativă și digitalizarea administrației; cooperare transfrontalieră; principii orizontale.

Participarea permanentă a stakeholderilor locali în etapele de realizare a strategiei reprezintă un element fundamental pentru asigurarea unui proces transparent, bazat pe participare, reprezentativitate și adaptare la nevoile locale reale. Astfel, analiza preliminară realizată a fost apoi prezentată și dezbătută în cadrul celor patru grupuri tematice de lucru. Grupurile de lucru au fost constituite din persoanele care au confirmat participarea la procesul de planificare strategică în urma invitațiilor adresate de către Consiliul Județean Covasna.

Dezbaterile analizei preliminare în cadrul grupurilor tematice de lucru au avut loc în data de 9 septembrie 2021, la sediul Consiliului Județean Covasna (Piața Libertății nr. 4, Sfântu Gheorghe) în sala de ședințe. O prezentare a organizațiilor reprezentate este sintetizată în tabelul de mai jos:

Grup tematic	Data și interval	Organizații reprezentate
Dezvoltare economică locală și turism	8 Septembrie 2021, 9:00 – 10:30	<ul style="list-style-type: none">• Consiliul Județean Covasna;• Camera de Comerț și Industrie Covasna;• Asociația IMM-urilor din Covasna;• Hard or Soft Solution SRL;• Gnome Design& It Solutions;• Bertis SRL;• Lucifer SRL;• Ataplast Impex SRL;• Hanicom SRL;• Int. Transporte Popovici SRL;• Junior Business Club• Ferma Cernat – Asociație de agricultori;• Asociația pentru Dezvoltarea Turismului în județul Covasna;• B&D Castle Management SRL;
Planificare spațială, urbanism și mediu	8 Septembrie 2021, 11:00 – 12:30	<ul style="list-style-type: none">• Consiliul Județean Covasna;• Primăria Orașului Covasna;• GOSP-COM SRL;• Primăria Orașului Întorsura Buzăului;• Primăria Comunei Sita Buzăului;• Centrul Județean pentru Protecția Naturii și Salvamont;• Primăria Comunei Chichiș;• Primăria Comunei Valea Mare;• Primăria Orașului Baraolt;• Primăria Comunei Vâlcele;• Primăria Comunei Zagon;• BIA Covasna;• OAR Covasna;• Transport Kolumban SRL;• Capitaly Comserv SRL;• Piller Studio SRL;• Planshow SRL;• MCN Group SRL;• Open Works SRL;
Capacitate administrativă și digitalizare	8 Septembrie 2021, 13:00 – 14:30	<ul style="list-style-type: none">• Consiliul Județean Covasna;• Primăria Comunei Zagon;• Primăria Comunei Bățani;• Primăria Comunei Sânzieni;• Primăria Comunei Chichiș;• Primăria Comunei Ilieni;• Primăria Aita Mare;• Primăria Orașului Baraolt;• Asociația de Dezvoltare Intercomunitară AquaCov;• Combridge SRL;

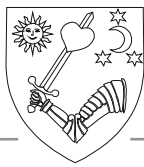
Politici sectoriale: educație, sănătate, social, cultură	8 Septembrie 2021, 15:00 – 16:30	<ul style="list-style-type: none">• CMPG Consultancy SRL;• Consiliul Județean Covasna;• Inspectoratul Școlar Județean Covasna;• Spitalul Județean de Urgență "Dr. Fogolyan Kristof" Sfântu Gheorghe;• Fundația Diakonia;• Asociația Magma;• Biblioteca Județeană „Bod Péter”;• Asociația Caritas;• Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna;• Spitalul de Recuperare Cardiovasculară "Dr. Benedek Geza" Covasna;• Asociația Vadon;• Liceul Teoretic „Mikes Kelemen”;• Direcția pentru Agricultură Județeană Covasna;• Centrul de Cultură Județean Covasna.
---	--	--

Anterior dezbaterilor, participanții au primit secțiunile aferente tematicii grupului din cadrul analizei diagnostic. În cadrul întâlnirilor, după prezentarea secțiunilor analizei diagnostic (a secțiunii aferente tematicii fiecărui grup), participanții au dezbătut conținutul și structura secțiunii analizate. Pe baza observațiilor și propunerilor acestora, analiza diagnostic/preliminară a fost completată și actualizată. De asemenea, participanții la dezbateri au răspuns unui chestionar referitor la principalele probleme ale județului, soluțiile la acestea, direcțiile de dezvoltare, avantajele competitive și proiectele prioritare ale județului. Secretariatul fiecărui grup de lucru a fost asigurat atât de reprezentanții Consiliului Județean Covasna, dar și de către experții firmei de consultanță.

Pe lângă aceste întâlniri, în data de 9 Septembrie 2021, în intervalul 9:00 – 10:30 a avut loc o întâlnire cu reprezentanții firmelor de consultanță și consultanților care au participat sau participă la elaborarea strategiilor de dezvoltare locală a UAT-urilor din județ în vederea corelării strategiei integrate de dezvoltare a județului cu strategiile locale.

În cadrul celei de-a treia etape, pe baza analizei preliminare completate și actualizate în urma dezbaterilor din cadrul grupurilor tematice, **a fost realizat profilul strategic al județului**. A fost organizată o întâlnire de lucru la care au participat experți ai firmei de consultanță și stakeholderi locali care au participat la dezbaterile din grupurile tematice. Întâlnirea de lucru a avut loc în data de 10 septembrie 2021, la sediul Consiliului Județean Covasna. Alături de experții firmei de consultanță (7 persoane), la întâlnirea de lucru au participat reprezentanți ai Consiliului Județean Covasna (8 persoane) și reprezentanți ai altor organizații din mediului privat și public din județ (25 de persoane). În cadrul întâlnirii de lucru a fost conturat profilul strategic al județului, acesta incluzând: conceptul strategic, pericolele strategice, sursele de avantaj competitiv, viziunea de dezvoltare a județului, factorii strategici cheie și direcțiile strategice de dezvoltare.

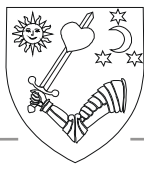
Pe baza profilului strategic, a analizei diagnostic și în corelare cu țintele, obiectivele și prioritățile, direcțiile de acțiune și acțiunile orientative europene, naționale și regionale, în special cu Strategia Națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 și cu Planul de Dezvoltare Regională a Regiunii Centru 2021 – 2027, au fost stabilite **obiectivele strategice de dezvoltare ale județului, obiectivele**

specifice (definite SMART), direcțiile de acțiune și acțiunile orientative. Forma finală a acestora a fost stabilită în cadrul unei întâlniri de lucru desfășurată online prin intermediul platformei ZOOM în data de 25 octombrie 2021, întâlnire la care au participat experți din partea firmei de consultanță, reprezentanți ai Consiliului Județean Covasna și reprezentanți ai altor organizații publice și private din județ / stakeholderi.

Etapa a patra a procesului de planificare a constat în **stabilirea planului de acțiuni/portofoliului de proiecte** pentru implementarea Strategiei integrate de dezvoltare a județului pentru perioada 2021 – 2030. Ținând cont de atribuțiile (cadrul legal, inclusiv drepturile de proprietate), resursele umane și financiare ale consiliului județean, precum și de oportunitățile de finanțare nerambursabilă prezente și viitoare, proiectele au fost împărțite în două categorii: proiecte prioritare/strategice și proiecte suport. Proiectele prioritare/strategice sunt acele care vin în întâmpinarea directă a pericolelor strategice ale județului și care, ținând cont de sursele de avantaj competitiv și de factorii strategici cheie, contribuie în mod determinant la atingerea obiectivelor strategice și urmărirea viziunii de dezvoltare a județului. De asemenea, proiectele strategice sunt acele proiecte care intră în sfera de atribuții a Consiliului Județean Covasna și pentru care acesta dispune de resursele, instrumentele și pârghiile necesare inițierii și implementării lor. Proiectele suport sunt acele proiecte care contribuie la rezolvarea unor probleme punctuale identificate în analiza preliminară și care intră parțial sau total în sfera de atribuții a Consiliului Județean Covasna. Portofoliul proiectelor suport poate fi actualizat ori de câte ori este nevoie, în funcție de context. Pentru proiectele strategice, structura portofoliului de proiecte include elemente referitoare la obiectivul strategic vizat, locație, stadiul proiectului (SF, DALI, fișă de proiect) buget estimat, posibilă sursă de finanțare; perioada estimată pentru implementare și observații. Portofoliul proiectelor suport este anexă la strategie, iar structura acestuia include elemente referitoare la UAT-ul pe teritoriul căruia va fi implementat și în a cărui responsabilitate principală este dezvoltarea și implementarea proiectului, domeniul de intervenție, valoarea estimată, posibila sursă de finanțare, beneficiarul/beneficiarii proiectului, parteneri, indicatori de realizare, stadiu proiect, perioada estimată pentru implementare și observații. La realizarea portofoliilor de proiecte au contribuit reprezentanții Consiliului Județean Covasna, stakeholderi locali care au participat la dezbaterile privind analiza preliminară, profilul strategic și obiectivele specifice și experții din partea consultantului. Portofoliul proiectelor suport a fost realizat cu precădere pe baza propunerilor trimise de către UAT-urile din județ ca urmare a solicitării trimise de Consiliului Județean Covasna în acest sens. Procesul de operaționalizare a fost realizat în co-participare pentru a asigura un nivel ridicat de realism, obiectivitate și transparență.

Stabilirea cadrului de implementare, monitorizare și evaluare a Strategiei integrate de dezvoltare a județului pentru perioada 2021 – 2030 a reprezentat **cea de a cincea etapă** a procesului de planificare strategică a județului. Etapa a fost realizată de către experții firmei de consultanță în colaborare cu reprezentanții Consiliului Județean Covasna și cu stakeholderi locali. Cadrul de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei stabilește mecanismul de implementare (cadrul instituțional/organismele responsabile, principiile, riscurile), respectiv graficul și indicatorii de monitorizare, modalitatea de evaluare a stadiului de implementare și măsurile ce se impun în funcție de rezultatele evaluării.

Implementarea strategiei necesită implicarea tuturor actorilor interesați/vizați de dezvoltarea durabilă a județului. Astfel, **consolidarea parteneriatului administrației județene** cu actorii interesați din județ este esențială în vederea implementării strategiei.

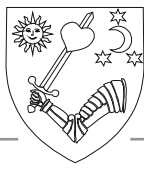
Pentru implementarea, monitorizarea, evaluarea și actualizarea strategiei au fost constituite structurile instituționale care au responsabilități directe în acest proces:

Unitatea de Management a Strategiei de Dezvoltare a județului Covasna formată din:

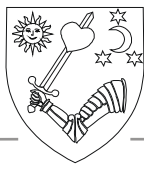
Grupul Strategic de Lucru (GSL);

Comisia de Monitorizare a Implementării Strategiei (CMI);

Serviciul Managementul Proiectelor (SMP CJ Covasna).

Cadrul strategic (2019-2024)

Nivelul european

În perioada 2014-2020, principalele direcții strategice la nivel european au fost definite în cadrul strategiei EUROPA2020.

Europa 2020

Strategia Europa 2020 propune trei priorități care se susțin reciproc¹:

Creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;

Creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;

Creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

UE trebuie să definească direcția în care vrea să evolueze până în anul 2020. În acest scop, **Comisia Europeană propune următoarele obiective principale pentru perioada 2014-2020 (5):**

Ocuparea forței de muncă

o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani;

Cercetare și dezvoltare

alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare;

Schimbări climatice și energie (20/20/20)

reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990;

creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%;

creșterea cu 20% a eficienței energetice;

Educație

reducerea abandonului școlar la sub 10%;

creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani;

Sărăcie și excluziune socială

reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale;

Stat	Rata ocupării forței de muncă	Cercetare și Dezvoltare ca % din PIB	Reducere emisii CO2 (%-1990/tona CO2)	Surse regenerabile de energie (% total consum)	Eficiență energetică – reducerea consumului de	Părăsirea timpurie a școlii %	Învățământ terțiar %	Reducerea populației expuse riscului sărăciei sau excluziunii
------	-------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------------	--	--	-------------------------------	----------------------	---

¹ Informații detaliate se găsesc în strategia UE Europa 2020 disponibilă online la adresa: http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/complet_ro.pdf

	muncă (%)			energie în M. tone			sociale în număr de persoane și procente	
RO (ținte 2020)	70%	2%	19%/89	24%	30.3	11,3%	26,7%	20%
RO (situație actuală)	70.9% (2019)	0.5% (2018)	74.26%(2019)	23.87%	23.53% (2019)	15.3% (2019)	25.8% (2019)	40,7% ² (2013)- 31.2% (2019)

Urmărind țintele majore asumate și datele la nivelul anului 2019³ observăm următoarele:

România și-a îndeplinit țintele asumate la nivel de ocupare a forței de muncă, zona energetică parțial (ponderea energiei regenerabile în total cunoaște un trend negativ în ultimii 3 ani, consumul și reducerea emisiilor au cifre peste țintele asumate-pozitiv);

România are o problemă semnificativă în sfera educației - toate cele trei ținte - investițiile în C&D, abandon școlar și învățământ terțiar au fost ratate - trendul este unul pozitiv în cazul procentului celor care au absolvit o formă de învățământ terțiar (vârsta 30-34 ani), ținta va fi probabil atinsă în următorii 2-3 ani, în schimb, investițiile în cercetare și dezvoltare (CD) au stagnat: 0.55% PIB (2008), 0.49% PIB (2015), 0.5% PIB (2018) - indică o problemă sistemică care va necesita un efort și angajament politic de amploare în următorii 5-10 ani; de asemenea, abandonul școlar rămâne o problemă, trendul este unul pozitiv - o scădere a abandonului școlar de la 19.1% (18-24 ani) în 2015 la 15.1% în 2019 (cifra e similară cu cea din 2008) - însă ritmul de schimbare este redus (ar fi necesari aprox. 5 ani pentru a atinge ținta, pe acest ritm).

Prioritățile comisiei europene 2019-2024

În această secțiune sunt sintetizate principalele direcții strategice la nivelul uniunii Europene așa cum sunt stabilite de către Comisia Europeană (CE), pentru următorii 5 ani. Înainte de a trece în revistă aceste priorități vom prezenta, în sinteză un instrument introdus de Uniunea Europeană pentru a combate efectele negative ale pandemiei provocate de COVID-19 la nivelul statelor membre.

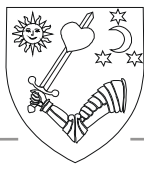
Planul de redresare pentru Europa⁴

Bugetul pe termen lung al UE și instrumentul NextGenerationEU (un instrument temporar conceput pentru a stimula redresarea) vor forma cel mai mare pachet de stimulente finanțat din bugetul UE. Un total de **1 800 de miliarde EUR** va susține reconstrucția Europei după criza provocată de COVID-19. O reconstrucție prin care Europa va deveni mai ecologică, mai digitală și mai rezilientă. Noul buget pe termen lung va consolida mecanismele de flexibilitate, pentru a garanta că poate răspunde unor nevoi neprevăzute. A fost proiectat în așa fel încât să răspundă nu numai realităților actuale, ci și incertitudinilor viitoare. Pe 10 noiembrie 2020, Parlamentul European și țările UE au ajuns la un acord în cadrul Consiliului cu privire la următorul buget al UE pe termen lung și la instrumentul

² În prezent sunt aproape 9 milioane de oameni expuși la sărăcie. Acest număr trebuie redus cu 580.000. Cifrele raportate prin PNR 2015 (22,4%) difere substanțial de cele EUROSTAT unde este raportat pentru anul 2013 că 40,4% din populația României este expusă riscului sărăciei sau excluziunii sociale.

³ Datele complete se regăsesc la adresa: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/headline-indicators-scoreboard>

⁴ Informații preluate de pe pagina CE, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_ro

NextGenerationEU. Acordul va suplimenta cu 15 miliarde EUR fondurile pentru anumite programe⁵ în cadrul bugetului pe termen lung pentru perioada 2021-2027.

Bugetul UE (2021-2027): elemente cheie

Peste 50% din sumă va sprijini modernizarea prin politici care includ **cercetarea și inovația**, prin intermediul Horizon Europe; **climă echitabilă și tranziții digitale**, prin intermediul **Fondului de tranziție justă** și programul **Europa digitală**; pregătire, recuperare și reziliență, prin **Mecanismul de Redresare și Reziliență, RescEU** și un nou program de sănătate, **EU4Health**;

Politicile tradiționale precum coeziunea și politica agricolă comună vor fi modernizate și vor continua să primească fonduri bugetare semnificative ale UE, cu scopul de a sprijini **tranzițiile ecologice și digitale**; **30% din fondurile UE, atât în cadrul NextGenerationEU, cât și în CFM (buget pe termen lung), vor fi cheltuite pentru combaterea schimbărilor climatice**. Pachetul acordă, de asemenea, o atenție specifică protecției biodiversității și integrării de gen;

Bugetul va dispune de **mecanisme de flexibilitate consolidate pentru a garanta capacitatea acestuia de a răspunde unor nevoi neprevăzute**. Acest lucru face ca bugetul să răspundă nu numai realităților actuale, ci și incertitudinilor de mâine; astfel cum s-a propus în mai 2020 și a fost convenit de liderii UE la 21 iulie 2020, pentru a finanța redresarea, **UE va împrumuta de pe piață în condiții mai avantajoase decât multe state membre și va redistribui sumele împrumutate**;

O foaie de parcurs clară privind noi resurse proprii care să contribuie la rambursarea împrumuturilor. Comisia s-a angajat să prezinte până în iunie 2021 propuneri cu privire la un **mecanism de ajustare la frontieră a emisiilor de dioxid de carbon** și cu privire la o **taxă digitală, în vederea introducerii acestora până cel târziu la 1 ianuarie 2023**.

În primăvara anului 2021, **Comisia va revizui de asemenea sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii și va analiza inclusiv o posibilă extindere a acestuia la transportul aerian și maritim**. Aceasta va propune, până în iunie 2021, o resursă proprie bazată pe sistemul de comercializare a certificatelor de emisii. În plus, Comisia va propune noi resurse proprii suplimentare, care ar putea include **o taxă pe tranzacțiile financiare și o contribuție financiară legată de sectorul corporativ sau o nouă bază fiscală comună a societăților**. Comisia va depune toate eforturile pentru a prezenta o propunere până în iunie 2024;

În ceea ce privește protecția bugetului UE, de acum înainte, UE va dispune, pentru prima dată, de un **mecanism specific pentru protejarea bugetului său împotriva încălcărilor statului de drept**, astfel cum s-a convenit la 5 noiembrie. În același timp, acest mecanism nu va avea efecte negative asupra beneficiarilor finali ai fondurilor UE.

Programele cheie, inclusiv Erasmus +, EU4Health și Horizon Europe, vor fi consolidate în comparație cu acordul de la Consiliul European special din iulie 2020, cu un total de 15 miliarde EUR.

Distribuția fondurilor

Domenii	Buget UE termen lung (2021-2027)	NextGenerationEU	Total
Piață unică, inovare și sectorul digital	132,8 miliarde EURO	10,6 miliarde EURO	143,4 miliarde EURO
Coeziune, reziliență și valori	377,8 miliarde EURO	721,9 miliarde	1 099,7 miliarde

⁵ Este vorba despre următoarele programe: Orizont Europa, Erasmus+, „UE pentru sănătate”, Fondul de gestionare integrată a frontierelor, „Drepturi și valori”, Europa creativă, InvestEU, Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, „Ajutor umanitar”.

		EURO	EURO
Resurse naturale și mediu	356,4 miliarde EURO	17,5 miliarde EURO	373,9 miliarde EURO
Migrație și gestionarea frontierelor	22,7 miliarde EURO	-	22,7 miliarde EURO
Securitate și apărare	13,2 miliarde EURO	-	13,2 miliarde EURO
Vecinătate și întreaga lume	98,4 miliarde EURO	-	98,4 miliarde EURO
Administrația publică europeană	73,1 miliarde EURO	-	73,1 miliarde EURO
TOTAL	1 074,3 miliarde EURO	750 miliarde EURO	1 824,3 miliarde EURO

NextGenerationEU⁶

NextGenerationEU este un instrument temporar de redresare în valoare de 750 de miliarde EUR, care îi va permite Comisiei să obțină fonduri de pe piața de capital. Acesta va contribui la repararea daunelor economice și sociale imediate provocate de pandemia de COVID-19. După pandemia de COVID-19, Europa va fi mai verde, mai digitală, mai rezilientă și mai bine pregătită să facă față provocărilor actuale și viitoare.

Mecanismul de redresare și reziliență: elementul central al Instrumentului NextGenerationEU, cu împrumuturi și granturi în valoare de 672,5 miliarde EUR disponibile pentru sprijinirea reformelor și a investițiilor întreprinse de țările UE. Scopul este de a atenua impactul economic și social al pandemiei de COVID-19 și de a face ca economiile și societățile europene să devină mai durabile, mai reziliente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile oferite de tranziția către o economie verde și de tranziția digitală. Statele membre lucrează la planurile lor de redresare și reziliență pentru a accesa fonduri din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență.

Asistența de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-UE): NextGenerationEU include, de asemenea, 47,5 miliarde EURO pentru REACT-UE. Este vorba despre o nouă inițiativă care continuă și extinde măsurile de răspuns la criză și de remediere a consecințelor crizei prin intermediul Inițiativei pentru investiții ca reacție la coronavirus și al Inițiativei plus pentru investiții ca reacție la coronavirus. Ea va contribui la o redresare ecologică, digitală și robustă a economiei.

Fondurile vor fi direcționate către:

- Fondul european de dezvoltare regională (FEDR)
- Fondul social european (FSE)
- Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD)

Aceste fonduri suplimentare vor fi puse la dispoziție în perioada 2021-2022 din NextGenerationEU, iar în 2020 printr-o revizuire punctuală a cadrului financiar actual.

⁶ Informații preluate din comunicatul de presă al CE, 17 septembrie, 2020, online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_20_1658 și https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_ro

NextGenerationEU va suplimenta în același timp fondurile pentru alte programe sau fonduri europene, cum ar fi Orizont 2020, InvestEU, dezvoltarea rurală sau Fondul pentru o tranziție justă (JTF).

Defalcarea fonduri NextGenerationEU

Mecanismul de redresare și reziliență (RRF)	672,5 miliarde EURO (din care 360mld. EUR credite)
ReactEU	47,5 miliarde EURO
Orizont Europa	5 miliarde EURO
Programul InvestEU	5,6 miliarde EURO
Dezvoltare rurală	7,5 miliarde EURO
Fondul pentru o tranziție justă (JTF)	10 miliarde EURO
RescEU	1,9 miliarde EURO
TOTAL	750 miliarde EURO

Pentru a beneficia de acest mecanism, statele membre ar trebui să prezinte proiecte de planuri de redresare și reziliență în care să descrie agendele naționale de investiții și reforme în conformitate cu obiectivele de politică ale UE menționate mai sus. Planurile de redresare și reziliență ale statelor membre ar trebui să abordeze, de asemenea, provocările în materie de politică economică stabilite în *recomandările specifice fiecărei țări din ultimii ani și, în special, în ciclurile 2019 și 2020*. Planurile ar trebui, de asemenea, să permită statelor membre să își consolideze potențialul de creștere economică, crearea de locuri de muncă și reziliența economică și socială și să facă față tranziției verzi și celei digitale.

Mecanismul de Redresare și Reziliență (672.5 mld. EURO)

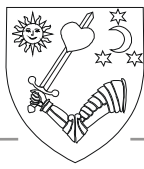
Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) va pune la dispoziția statelor un total de 672,5 miliarde EURO (împrumuturi și subvenții) pentru a sprijini reformele și investițiile întreprinse de statele membre. Scopul este de a atenua impactul economic și social al pandemiei coronavirusului și de a face economiile și societățile europene mai durabile, mai rezistente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranzițiilor ecologice și digitale.

Prioritățile UE cu privire la NextGenerationEU și Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) oferă o oportunitate fără precedent, de a accelera redresarea în Europa și de a consolida angajamentul față de tranzițiile duble: **verde și digital**.

Comisia Europeană va evalua planurile naționale în raport cu următoarele obiective:

37% din fonduri trebuie alocate pentru investiții și reforme ecologice - fiecare plan de recuperare și reziliență va trebui să includă minimum 37% din cheltuielile legate de climă. Progresul către alte obiective de mediu este, de asemenea, important, în conformitate cu acordul verde european.

20% din fonduri alocate pentru investiții și reforme digitale - fiecare plan de recuperare și reziliență va trebui să includă cel puțin 20% din cheltuieli pentru a încuraja tranziția digitală. Comisia dezvoltă o metodologie pentru a se asigura că investițiile sunt direcționate atât către infrastructură, cât și către capacitățile digitale.

Accesarea fondurilor din MRR⁷

Statele membre vor pregăti planuri de redresare și reziliență care stabilesc un pachet coerent de reforme și proiecte de investiții publice. Pentru a beneficia de sprijinul facilității, aceste reforme și investiții ar trebui puse în aplicare până în 2026. Planurile ar trebui să abordeze în mod eficient provocările identificate în **Semestrul European**, în special recomandările specifice fiecărei țări adoptate de Consiliu (Raportul de țară, Recomandările Consiliului). Planurile ar trebui să includă, de asemenea, măsuri pentru a aborda provocările și a profita de beneficiile **tranzițiilor ecologice și digitale**.

Se așteaptă ca fiecare plan să contribuie la cele patru dimensiuni prezentate în **Strategia Anuală de Creștere Durabilă 2021**, care a lansat ciclul semestrului european din acest an.

Sustenabilitatea mediului;

Productivitate;

Corectitudine;

Stabilitate macroeconomică;

Facilitatea este o oportunitate de a crea zone emblematice europene pentru investiții și reforme, cu beneficii tangibile pentru economie și cetățeni din întreaga UE. Acestea ar trebui să abordeze probleme care necesită investiții semnificative pentru a crea locuri de muncă și creștere, și care sunt necesare pentru tranzițiile ecologice și digitale.

Pe baza relevanței lor în toate statele membre, a investițiilor de foarte mari dimensiuni necesare și a potențialului acestora de a crea locuri de muncă și creștere economică și de a culege roadele dublei tranziții verzi și digitale, **Comisia încurajează ferm statele membre să includă în planurile lor investiții și reforme în următoarele domenii emblematice:**

Accelerare – acordarea de întâietate tehnologiilor curate perene și accelerarea dezvoltării și utilizării surselor regenerabile de energie.

Renovare – îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice și private.

Reîncărcare și realimentare – promovarea unor tehnologii curate, viabile pe termen lung, pentru a accelera utilizarea unor stații de transport, încărcare și realimentare durabile, accesibile și inteligente și pentru a extinde rețeaua de transport public.

Conectare – introducerea rapidă a serviciilor în bandă largă în toate regiunile și gospodăriile, inclusiv a rețelelor de fibră optică și a rețelelor 5G.

Modernizare – digitalizarea administrației și a serviciilor publice, inclusiv a sistemelor judiciare și de asistență medicală.

Extindere pe scară largă – Creșterea capacităților de cloud de date industriale în Europa și dezvoltarea celor mai puternice, de vârf și sustenabile procesoare.

Recalificare și perfecționare – Adaptarea sistemelor de învățământ pentru a sprijini competențele digitale și educația și formarea profesională pentru toate vârstele.

⁷ Informații preluate de pe pagina CE, online: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_ro

Punerea în aplicare a mecanismului va fi coordonată de Grupul operativ pentru redresare și reziliență al Comisiei, în strânsă cooperare cu Direcția Generală Afaceri Economice și Financiare. Un comitet director condus de președinta Ursula von der Leyen va oferi grupului operativ o orientare politică, ceea ce va contribui la o punere în aplicare coerentă și eficace a mecanismului.

Calendarul propus pentru accesarea fondurilor din cadrul MRR

Pasul 1	Trimiterea propunerii (draft) pentru Planul de Redresare și Reziliență	Începând cu 15 octombrie 2020
Pasul 2	Dialog între statele membre și CE privind planurile RR	După trimiterea propunerii
Pasul 3	Trimiterea variantei finale a Planului de Redresare și Reziliență	Odată adoptat MRR (adoptat dec. 2020)
Pasul 4	Evaluarea Planului RR de către CE	Aprox. 2 luni după trimitere
Pasul 5	Aprobarea Planului RR de către Consiliu	4 săptămâni după analiza CE
Pasul 6	Cerere alocare fonduri de către statele membre	În momentul în care obiective intermediare definite în plan au fost atinse
Pasul 7	Evaluarea CE asupra cererilor de alocare fonduri	Max 2 luni de la trimiterea cererilor

Semestrul European și Mecanismul de Recuperare și Reziliență (MRR) sunt intrinsec legate. Publicarea Strategiei Anuale de Creștere Durabilă pentru anul 2021 a fost lansată în acest semestru european. Aceasta continuă liniile directoare definite în strategia de creștere a anului trecut (2019), bazată pe Pactul Verde European și pe conceptul de sustenabilitate competitivă.

Comisia va evalua planurile de recuperare și reziliență în raport cu recomandările specifice fiecărei țări. Prin urmare, statele membre sunt încurajate să își prezinte programele naționale de reformă și planurile de redresare și reziliență într-un singur document integrat, care va oferi o imagine de ansamblu asupra reformelor și investițiilor pe care statul membru intenționează să le întreprindă în următorii ani, în conformitate cu obiectivele MRR.

Programul Europa Digitală (Digital Europe) -2021-2027/ 7.5 mld EURO alocate transformării digitale⁸

Tranziția digitală este un element cheie pentru prosperitatea și reziliența viitoare a Europei. Ca parte a următorului buget pe termen lung al UE (2021-2027) în cadrul exercițiului financiar multianual, CE a propus programul Europa Digitală, care urmărește să accelereze transformarea digitală a Europei. Cu un buget de 7,5 miliarde EURO în prețuri curente, acesta își propune să construiască și să dezvolte capacitățile digitale strategice ale UE și să faciliteze desfășurarea pe scară largă a tehnologiilor digitale, care urmează să fie utilizate de către cetățenii, întreprinderile și administrațiile publice europene.

Europa Digitală va consolida investițiile în următoarele domenii cheie:

- supercomputere/supercalcul;
- inteligentă artificială;
- securitate cibernetică;
- abilități digitale avansate;

⁸ Informare oficială CE privind Europa Digitală, online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/europe-investing-digital-digital-europe-programme>

asigurarea utilizării pe scară largă a tehnologiilor digitale la toate nivelurile economiei și societății. Programul este configurat pentru a elimina decalajul dintre cercetarea din domeniul tehnologiilor digitale și implementarea acestora și pentru a aduce rezultatele cercetării pe piață, în beneficiul cetățenilor și al întreprinderilor europene, în special al întreprinderilor mici și mijlocii. Investițiile din cadrul programului Europa digitală sprijină dublul obiectiv al Uniunii, de realizare a tranziției verzi și a transformării digitale și consolidează reziliența și autonomia strategică deschisă a Uniunii.

Obiectivul pe termen lung este creșterea competitivității Europei și tranziția verde către neutralitate climatică până în 2050 precum și asigurarea suveranității tehnologice la nivel internațional.

Alocarea fondurilor în cadrul programului Europa Digitală

Domenii prioritare	Obiective urmărite	Alocare financiară
Super Computere/Supercalcul	Dezvoltare și consolidare a super-computerelor la nivel UE și a capacității de procesare a datelor prin achiziția de super-computere (exscale) până în 2022/2023 (capabile de calcule de 10 la puterea 18 calcule pe secundă);	2.2 mld. EURO
Inteligență artificială	Investiții în dezvoltarea IA și utilizarea IA de către mediul privat și public (administrație); Crearea unui spațiu european al datelor, asigurarea accesului în mod transparent și sigur la baza de date mari, dezvoltarea infrastructurii cloud într-un mod eficient (verde) energetic; Dezvoltarea și sprijinul facilităților și cercetărilor existente în domeniul IA, în special în zona de sănătate și transport și încurajarea cooperării între statele membre;	2.1 mld. EURO
Securitate Cibernetică	Creșterea securității cibernetice la nivelul statelor membre printr-o coordonare mai bună (instrumente, infrastructură, date); Adoptarea instrumentelor și mecanismelor de securitate cibernetică a nivelului întregii economii UE; Dezvoltarea infrastructurii Quantum Communication Infrastructure; Creșterea securității rețelelor și sistemelor informatice atât în sfera publică, cât și în sectorul privat, la nivelul statelor membre, pentru a asigura un standard uniform de securitate la nivelul întregii uniuni;	1.7 mld. EURO
Abilități digitale avansate	Dezvoltarea și livrarea de programe și instruire pentru viitorii experți în domenii cheie precum IA, securitate cibernetică, quantum computing; Dezvoltarea de programe de instruire de durată scurtă (upskilling) pentru forța de muncă existentă pentru a ține pasul cu ultimele cerințe la nivelul pieței;	580 mil. EURO
Utilizarea tehnologiilor digitale pe scară largă (economie,	Sprijin pentru inițiative de adoptare a instrumentelor digitale cu impact ridicat în domenii	1.1 mld. EURO

societate)	de interes public major precum: sănătate, Pactul Verde European (mediu/climă), comunități inteligente, sector cultural; Dezvoltarea rețelei European Digital Innovation Hubs urmărind crearea unui Hub de Inovație în fiecare regiune UE pentru a ajuta companiile să profite de oportunitățile oferite de digitalizare; Sprijinirea inițiativelor de transfer al tehnologiilor digitale în zona SME; Adoptarea tehnologiilor digitale de ultimă generație la nivelul sectorului public (ex. blockchain) și creșterea încrederii în procesul de transformare digitală;	
-------------------	---	--

Noua strategie a CE pentru acest mandat (2020-2024) identifică 6 mari domenii în care Comisia va investi resurse în următoarea perioadă:

1. Pactul verde european

”Doresc ca Europa să devină primul continent neutru din punct de vedere climatic.”⁹ Ursula von der Leyen (2019, O uniune mai ambițioasă. Programul meu pentru Europa, p.5)

UE a adoptat obiectivul de a realiza neutralitatea climatică până în 2050, și anume de a reduce la zero emisiile de gaze cu efect de seră (GES). Atât actualul său obiectiv privind clima pentru anul **2030**, de a realiza o reducere cu cel puțin **55 %¹⁰ a emisiilor de gaze cu efect de seră**, cât și legislația în domeniul climei, al energiei și al transporturilor au fost adoptate în perspectiva reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin **80 % până în 2050**. Ambițiile actuale în domeniul climei pentru 2030, care înglobează atât obiectivul, cât și legislația, riscă, prin urmare, să incite factorii de decizie, investitorii și cetățenii să ia decizii care ar putea fixa tendințe în materie de emisii ale UE care nu sunt consecvente cu realizarea neutralității climatice până în 2050.

Țintă: reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 55 % până în 2030, în comparație cu 1990 (ținta anterioară viza o reducere de 40%, obiectivul actual e semnificativ mai ambițios) => **neutralitate climatică până în 2050.**

În acest sens CE a elaborat Pactul Verde European¹¹ ”o nouă strategie de creștere, care are drept scop transformarea UE într-o societate echitabilă și prosperă, cu o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, în care să nu existe emisii nete de gaze cu efect de seră în 2050 și în care creșterea economică să fie decuplată de utilizarea resurselor” (p.1).

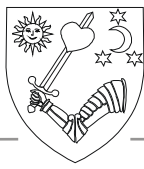
Noua propunere îndeplinește angajamentul luat, de a prezenta un plan cuprinzător pentru a crește obiectivul Uniunii Europene pentru 2030 la 55%, într-un mod responsabil. De asemenea, este în conformitate cu obiectivul Acordului de la Paris de a menține creșterea temperaturii globale la mult sub 2 ° C și de a continua eforturile de menținere a acesteia la 1,5 ° C.

⁹ Political guidelines of the Commission 2019-2024, iulie 2019, disponibil online:

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024_en

¹⁰ Modificat septembrie 2020 de la 40%, ținta anterioară

¹¹ Disponibil online: link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640&from=EN>

Pactul Verde European oferă un plan de acțiune menit:

să stimuleze utilizarea eficientă a resurselor prin trecerea la o economie circulară, mai curată;
să refacă biodiversitatea și să reducă poluarea.

Planul creionează investițiile necesare și instrumentele de finanțare disponibile. În același timp, arată cum se poate asigura o tranziție justă și incluzivă. UE vrea să devină neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050. Pentru a transforma acest angajament politic în obligație juridică, a fost propusă o [Lege Europeană a Climei](#).

Sunt necesare acțiuni în toate sectoarele economiei, inclusiv:

investiții în tehnologii ecologice;

sprijin pentru inovare în sectorul industrial;

introducerea unor forme de transport privat și public mai puțin poluante, mai ieftine și mai sănătoase;

decarbonizarea sectorului energetic;

îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor;

colaborarea cu partenerii internaționali pentru îmbunătățirea standardelor de mediu la nivel mondial;

Legea Europeană a Climei stabilește un cadru pentru reducerea ireversibilă și progresivă a emisiilor de gaze cu efect de seră și pentru sporirea absorbțiilor cu ajutorul absorbanților naturali sau de altă natură în Uniune.

Obiectivul de atingere a neutralității climatice¹²¹³:

Cel târziu până în 2050 trebuie să se asigure un echilibru între emisiile și absorbțiile de gaze cu efect de seră care sunt reglementate în dreptul Uniunii, astfel încât să se ajungă la zero emisii nete până la acea dată.

2. Instituțiile relevante ale Uniunii și statele membre trebuie să adopte măsurile necesare la nivelul Uniunii, respectiv la nivel național, pentru a permite atingerea colectivă a obiectivului neutralității climatice prevăzut la alineatul (1), ținând seama de importanța promovării echității și a solidarității între statele membre.

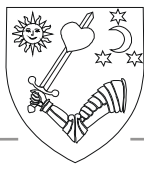
3. Până în septembrie 2020, Comisia trebuia să revizuiască obiectivul Uniunii privind clima pentru 2030, menționat la articolul 2 alineatul (11) din Regulamentul (UE) 2018/1999, în lumina obiectivului neutralității climatice prevăzut la articolul 2 alineatul (1), și trebuia să analizeze posibilitatea stabilirii unui nou obiectiv pentru 2030, de reducere a emisiilor cu **50-55 % în comparație cu 1990**.

4. Până la 30 iunie 2021, Comisia trebuia să evalueze în ce mod ar trebui să fie modificată legislația Uniunii care pune în aplicare obiectivul Uniunii pentru 2030 pentru a permite realizarea **unor reduceri de emisii de 50-55 % în comparație cu 1990** și pentru a se atinge obiectivul de atingere a neutralității climatice prevăzut la articolul 2 alineatul (1) și ia în calcul luarea măsurilor necesare în conformitate cu tratatele, inclusiv adoptarea unor propuneri legislative.

Mecanismul European pentru o Tranziție Justă

¹² Legea Europeană a Climei, art. 2, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020PC0080&from=EN>

¹³ Comisia Europeană, Planul climatic pentru 2030, online: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/eu-climate-action/docs/com_2030_ctp_en.pdf

UE va oferi sprijin financiar și asistență tehnică pentru a-i ajuta pe cei mai afectați de trecerea la economia verde. Pentru aceasta, a creat așa-numitul [Mecanism pentru o tranziție justă](#). Mecanismul pentru o tranziție justă este un instrument-cheie creat pentru a se asigura că tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic, are loc în mod echitabil și că nimeni nu este lăsat în urmă. El asigură un sprijin specific menit să ajute la mobilizarea a cel puțin 100 de miliarde de euro în perioada 2021–2027 pentru cele mai afectate regiuni, cu scopul de a atenua impactul socioeconomic al tranziției.

Investițiile vor merge spre trei instrumente:

Fondul pentru tranziție justă¹⁴ (JTF) - Fondul de tranziție justă este primul pilon al mecanismului de tranziție justă. Fondul cuprinde **40 de miliarde de euro**. Această sumă corespunde unor resurse financiare noi menite a sprijini țările UE în tranziția lor, din care 10 miliarde EURO ar trebui să provină din credite bugetare, în timp ce resursele suplimentare rămase de 40 miliarde EURO, care acoperă perioada 2021-2024, vor constitui alocări externe veniturile provenite din Instrumentul European de Redresare¹⁵. Pentru a debloca finanțarea din partea JTF, țările UE vor trebui să completeze suma primită de la acest fond, pentru cota finanțată de la bugetul Uniunii (10 miliarde EURO) cu 1,5 până la 3 miliarde EURO din resursele lor din Fondul European de Dezvoltare regională (FEDER) și Fondul Social European Plus (FSE +). Aceste cheltuieli din bugetul UE vor fi completate prin cofinanțare națională conform politicii de coeziune a UE. În acest fel, capacitatea globală de finanțare a JTF depășește 89 miliarde EURO și poate ajunge la 107 miliarde EURO. Fondul va sprijini diversificarea economică și reconversia teritoriilor în cauză. Acest lucru înseamnă sprijinirea investițiilor productive în întreprinderile mici și mijlocii, crearea de noi firme, cercetare și inovare, reabilitarea mediului, energie curată, recalificarea lucrătorilor, asistență în căutarea unui loc de muncă și includerea activă a programelor de solicitare a locurilor de muncă, precum și transformarea instalațiilor existente cu consum intensiv de carbon atunci când aceste investiții conduc la reduceri substanțiale de emisii și la protecția locurilor de muncă.

InvestEU¹⁶ - al doilea instrument din cadrul Mecanismului European pentru o Tranziție Justă. O parte din finanțare în cadrul InvestEU, corespunzătoare a 1,8 miliarde EURO, se va concentra exclusiv pe obiective de tranziție. InvestEU nu va sprijini doar investițiile în proiecte în teritorii doar de tranziție (regiuni care au un plan de tranziție aprobat în conformitate cu regulile Fondului de tranziție justă), ci și în alte regiuni, cu condiția să beneficieze de teritoriile de tranziție echitabile. În mod similar, InvestEU va sprijini investițiile într-o gamă mai largă de proiecte în comparație cu Fondul de Tranziție Justă, cum ar fi proiectele pentru infrastructura energetică și de transport, inclusiv infrastructura de gaze și încălzirea centralizată, dar și proiectele de decarbonizare, diversificarea economică și infrastructura socială. Utilizarea finală a InvestEU va rămâne bazată pe cerere și va depinde de depunerile de proiecte și de capacitatea regiunilor în cauză.

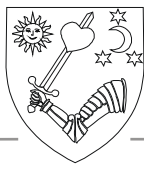
Instrument de împrumut prin Banca european de Investiții (BEI)¹⁷ - cu o contribuție de la bugetul UE de 1,5 miliarde EURO, facilitatea de împrumut din sectorul public va permite BEI să împrumute 10

¹⁴ Fondul pentru o tranziție justă, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism/just-transition-funding-sources_en

¹⁵ Decizia CE, online: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_en

¹⁶ InvestEU, platforma online: https://europa.eu/investeu/home_en

¹⁷ Comunicare CE, online: <https://www.eib.org/en/press/all/2020-130-commission-proposes-a-public-loan-facility-to-support-green-investments-together-with-the-eib>

miliarde EURO, care la rândul său se așteaptă să mobilizeze între 25 și 30 miliarde EURO, investiții publice care să susțină obiective de tranziție doar în perioada 2021-2027. Aceste împrumuturi ar oferi **entităților din sectorul public** resurse pentru a pune în aplicare **măsuri care să faciliteze tranziția către neutralitatea climatică**. Investițiile sprijinite vor varia de la infrastructura energetică și de transport, la rețelele de termoficare, măsurile de eficiență energetică, inclusiv renovarea clădirilor, precum și infrastructura socială.

În timp ce Fondul de tranziție justă va oferi finanțare în principal sub formă de subvenții, celelalte două fluxuri de finanțare planificate ca parte a mecanismului de tranziție justă (schema InvestEU și facilitatea de împrumut din sectorul public al BEI) vor stimula investițiile publice și private prin susținerea proiectelor de investiții financiare, parteneri precum BEI.

Domenii de acțiune

Biodiversitate - Strategia UE privind Biodiversitatea (2030) este un plan pe termen lung pentru conservarea naturii și inversarea degradării ecosistemelor. Este un pilon fundamental al Acordului Verde European și al conducerii UE. Acestea sunt câteva dintre obiectivele principale ale strategiei: (1) Transformarea a cel puțin 30% din suprafața Pământului și a 30% din ape în zone protejate eficient; (2) Restabilirea ecosistemelor degradate ale țărilor UE și reducerea presiunii asupra biodiversității; (3) Aducerea schimbării transformatoare pentru a îmbunătăți guvernanta biodiversității și a se asigura că statele membre își traduc angajamentele în politici naționale. Ca și ținte, Strategia UE pentru Biodiversitate își propune până în 2030¹⁸:

Să protejeze în mod legal cel puțin **30 % din suprafața terestră a UE și 30 % din zona maritimă a UE** și să integreze coridoare ecologice în cadrul unei veritabile rețele transeuropene pentru natură.

Să protejeze cu strictețe cel puțin **o treime** din zonele protejate ale UE, inclusiv toate pădurile primare și seculare care mai există în UE.

Să gestioneze în mod eficace toate zonele protejate, prin **definirea unor obiective și măsuri de conservare clare** și prin monitorizarea adecvată a acestora.

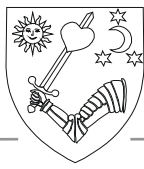
Agricultură durabilă - prin Politica Agricolă Comună¹⁹ (CAP). CE urmărește alinierea politicilor agricole cu țintele stabilite în cadrul Pactului Verde European. Noile politici europene în domeniul agriculturii vor fi ghidate de principiul sustenabilității: sustenabilitate socială, sustenabilitate economică și sustenabilitate a mediului înconjurător.

Energie curată - decarbonizarea sistemului energetic al UE este esențială pentru atingerea obiectivelor din domeniul climei. Principii cheie: (1) acordarea unui statut prioritar eficienței energetice și dezvoltarea unui sector energetic bazat în mare parte pe surse regenerabile; (2) aprovizionarea UE cu energie sigură și la prețuri accesibile; (3) o piață a energiei a UE pe deplin integrată, interconectată și digitalizată.

Industrie durabilă - realizarea obiectivelor UE din domeniul climei și mediului necesită o nouă politică industrială, bazată pe economia circulară. Politica UE va urmări utilizarea de modalități de a asigura

¹⁸ Strategia UE privind Biodiversitatea 2030, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0380&from=EN>, și https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/ro/qanda_20_886/QANDA_20_886_RO.pdf

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/sustainability/sustainable-cap_ro#documents

cicluri de producție mai durabile, care respectă mai mult mediul înconjurător. Strategia Industrială a UE²⁰ urmărește trei obiective majore: (1) o industrie competitivă și de vârf pe plan mondial; (2) o industrie neutră climatic; (3) o industrie care să contureze viitorul digital al Europei.

Clădiri & renovare²¹ - investiții în creșterea eficienței energetice a clădirilor, adoptarea unor instrumente de taxare diferențiată care să favorizeze clădirile verzi/eficiente energetic.

Mobilitate durabilă²² - Europa trebuie să își reducă mai mult și mai repede emisiile generate de transporturi. Transporturile sunt responsabile de un sfert din emisiile de gaze cu efect de seră din Uniune, iar acestea continuă să crească. Pactul ecologic vizează reducerea cu 90% a acestor emisii până în 2050.

Eliminarea poluării - apă, aer și sol curate, utilizarea de produse chimice neutre mediului, industria mare devine neutră cu mediul înconjurător. UE își propune să fie neutră din punct de vedere climatic până în 2050 printr-o economie cu emisii zero de gaze cu efect de seră. Acest obiectiv se află în centrul Pactului Verde European și în conformitate cu angajamentul UE față de acțiunea globală în domeniul climei în temeiul Acordului de la Paris.

2. O Europă pregătită pentru era digitală

”Tehnologia digitală ne transformă viața. Scopul strategiei digitale a UE este ca această transformare să fie în avantajul cetățenilor și întreprinderilor și să contribuie, în același timp, la crearea unei Europe neutre din punct de vedere climatic până în 2050. Comisia este hotărâtă să transforme această perioadă în „deceniul digital” al Europei. Uniunea trebuie să își consolideze suveranitatea digitală și să-și stabilească propriile standarde în loc să le urmeze pe ale altora, cu un accent clar pe date, tehnologie și infrastructură.”²³

Strategia Digitală Europeană^{24,25} se axează pe 3 piloni, pentru a garanta că Europa profită de oportunitățile sectorului și le oferă cetățenilor, întreprinderilor și guvernelor control asupra transformării digitale și *devine astfel un jucător important pe plan internațional*.

Tehnologia în serviciul cetățenilor - dezvoltarea, implementarea și adoptarea tehnologiei care va produce o diferență reală în viața de zi cu zi a oamenilor, contribuie la competitivitatea economică și utilizează tehnologiile într-un mod care respectă valorile europene.

Strategia Europeană pentru Date²⁶ - va ajuta UE să devină lider într-o societate bazată pe date. Prin crearea unei piețe unice în acest domeniu, datele vor putea circula liber pe teritoriul UE și în toate sectoarele în beneficiul întreprinderilor, al cercetătorilor, al publicului și al administrațiilor publice.

²⁰ Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1593086905382&uri=CELEX%3A52020DC0102>

²¹ Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/attachment/859198/Building_and_Renovating_en.pdf.pdf

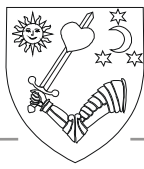
²² Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/attachment/859484/Sustainable_mobility_ro.pdf.pdf

²³ O Europă pregătită pentru era digitală, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_ro

²⁴ Shaping Europe's Digital Future, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf

²⁵ Varianta inițială a strategiei, 2018, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/strategy/decision-making_process/documents/ec_digitalstrategy_en.pdf

²⁶ O strategie europeană privind datele, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0066&from=RO>

Cetățenii, întreprinderile și organizațiile ar trebui să fie în măsură să ia decizii mai bune pe baza informațiilor rezultate din datele fără caracter personal, care ar trebui să fie puse la dispoziția tuturor.

UE creează o piață unică a datelor:

datele pot circula în cadrul UE și între sectoare, în beneficiul tuturor;

normele europene, în special cele referitoare la confidențialitatea și protecția datelor, precum și dreptul concurenței, sunt respectate pe deplin;

normele privind accesul la date și utilizarea datelor sunt corecte, practice și clare;

UE devine o economie bazată pe date atractivă, sigură și dinamică prin:

stabilirea unor norme clare și echitabile privind accesul la date și reutilizarea acestora;

investiții în noua generație de instrumente și infrastructuri de stocare și prelucrare a datelor;

unirea forțelor în favoarea capacității europene din domeniul tehnologiei cloud;

punerea în comun a datelor europene din sectoarele cheie, utilizând spații de date comune și interoperabile;

punerea la dispoziția utilizatorilor de drepturi, instrumente și competențe pentru a putea păstra controlul deplin asupra datelor lor;

Platforme online²⁷ - ca parte a Strategiei Digitale Europene, Comisia Europeană a anunțat un pachet al Legii Serviciilor Digitale (Digital Service Act²⁸) pentru a consolida piața unică a serviciilor digitale și a încuraja inovația și competitivitatea mediului online european. CE încurajează un mediu online bazat pe încredere, legalitate și inovare. Principiile directe ale politicii CE cu privire la platformele online sunt: (1) un mediu echitabil pentru servicii digitale comparabile; (2) un comportament responsabil al platformelor online pentru a proteja valorile umane de bază; (3) promovarea încrederii, transparența și asigurarea unui tratament echitabil și corect în mediul online; (4) promovarea economiei bazată pe date prin piețe deschise, libere, nediscriminatorii.

Competențe digitale - Comisia Europeană promovează diverse inițiative care vizează: (1) creșterea formării în competențe digitale pentru forța de muncă și pentru consumatori; (2) modernizarea educației în întreaga UE; (3) valorificarea tehnologiilor digitale pentru învățare și pentru recunoașterea și validarea abilităților; (4) anticiparea și analizarea nevoilor de dezvoltare la nivel de competențe.

Politici curente:

Agenda Europeană pentru Competențe (European Skills Agenda)²⁹ subliniază importanța învățării pe tot parcursul vieții, stabilește obiective pentru competențele pentru locuri de muncă în tranzițiile digitale și verzi și mobilizează companiile, partenerii sociali și organizațiile să ia măsuri semnificative pentru a facilita această tranziție.

Planul de Acțiune privind Educația Digitală (Digital Education Action Plan)³⁰ 2021-2027 - obiectivul planului de acțiune în domeniul educației digitale (2021-2027) este adaptarea educației și formării profesionale la era digitală. Solicită statelor membre și părților interesate să colaboreze pentru a asigura o educație digitală de înaltă calitate, inclusivă și accesibilă la nivelul UE. Planul de acțiune are

²⁷ Inițiativele CE în sfera platformelor online, online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/online-platforms>

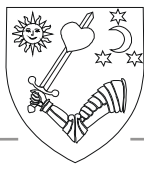
²⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-services-act-package>

²⁹ Agenda Europeană pentru Competențe, online:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_20_1196/IP_20_1196_EN.pdf

³⁰ Planul de Acțiune privind Educația Digitală, online:

https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/deap-communication-sept2020_en.pdf

două priorități strategice: (1) Dezvoltarea unui ecosistem de educație digitală performant, sprijinind, de exemplu, conectivitatea Gigabit a școlilor și planurile de transformare digitală la toate nivelurile de educație și formare; (2) **Îmbunătățirea abilităților și competențelor digitale**³¹, de exemplu, prin elaborarea de linii directe pentru profesori pentru a încuraja alfabetizarea digitală și reducerea dezinformării, dezvoltării avansate a competențelor digitale prin stagii de oportunitate digitală.

Securitate cibernetică - Strategia UE de Securitate pentru perioada 2020-2025, urmează Agendei Europene privind Securitatea (2015-2020), se concentrează pe domenii prioritare în care UE poate aduce valoare pentru a sprijini statele membre în promovarea securității pentru toți cei care trăiesc în Europa, inclusiv în domeniul securității cibernetică. Până la sfârșitul anului 2020, Comisia intenționează, printre altele, să finalizeze revizuirea Directivei privind **rețelele și sistemele informaționale**, să propună idei pentru o **unitate cibernetică comună** și să adopte o **nouă strategie de securitate cibernetică**.

Inteligență Artificială³² - datele și inteligența artificială (IA) pot contribui la soluționarea multora dintre problemele societății noastre, de la sănătate la agricultură și de la securitate la industria producătoare. Acest lucru poate fi realizat numai dacă tehnologia se dezvoltă și se utilizează în așa fel încât să câștige încrederea oamenilor. Prin urmare, un cadru strategic al UE întemeiat pe valori fundamentale le va oferi cetățenilor încrederea necesară pentru a accepta soluții bazate pe IA, încurajând, totodată, întreprinderile să dezvolte astfel de soluții. Acțiunile CE se vor axa pe: (1) **Promovarea excelenței în domeniul IA** și (2) **Consolidarea încrederii în tehnologii IA**.

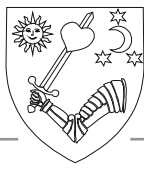
Conectivitate - conectivitatea avansată este elementul fundamental al transformării digitale și facilitează un viitor durabil. Rețelele fixe și wireless contribuie în mod semnificativ la furnizarea de servicii ~~accesibile~~ și accesibile și la reducerea decalajului digital. **5G**: recomandarea CE privind conectivitatea, publicată în septembrie 2020³³, invită statele membre să colaboreze pentru a dezvolta și a conveni asupra celor mai bune practici, pentru a accelera lansarea rețelelor 5G și a fibrelor. **Codul European al Comunicațiilor Electronice (EECC) și regulamentul BEREC** au intrat în vigoare la 20 decembrie 2018. Codul stabilește reguli și obiective comune la nivelul UE cu privire la modul în care ar trebui reglementată industria telecomunicațiilor, promovând investițiile și concurența. Se aplică furnizorilor de rețele și servicii și definește modul în care acestea pot fi reglementate de autoritățile naționale de reglementare. Acesta actualizează regulile, pentru a ține seama de evoluțiile tehnologice (utilizarea mai mult a internetului, telefonie mai puțin tradițională) și pentru a proteja consumatorul. Alte politici importante în domeniul conectivității: **WiFi4EU inițiative** (finanțare municipalități pentru instalarea de echipament wi-fi în spații publice <15.000 EUR), **Connecting Europe Facility (CEF)** (granturi pentru investiții în infrastructura telecom).

Calcul de înaltă performanță - calculul de înaltă performanță (HPC), cunoscut și sub numele de supercomputing, se referă la sistemele de calcul cu o putere de calcul extrem de mare care sunt capabile să rezolve probleme extrem de complexe și exigente. În era digitală, HPC se află la baza progreselor majore și a inovației și reprezintă o resursă strategică pentru viitorul Europei. În septembrie 2018, Consiliul European a adoptat Regulamentul (UE) 2018/1488 de instituire a

³¹

³² Online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/excellence-trust-artificial-intelligence_ro

³³ Online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-recommendation-common-union-toolbox-reducing-cost-deploying-very-high-capacity>

întreprinderii comune europene de înaltă performanță (EuroHPC JU). EuroHPC își propune să reunească resursele din UE și 32 de țări participante pentru a construi în Europa o infrastructură de supercomputere și date de nivel mondial și pentru a dezvolta un ecosistem HPC competitiv în tehnologiile și aplicațiile relevante. De la crearea sa, EuroHPC JU a crescut substanțial investițiile globale în HPC la nivel european și a început să restabilească poziția Europei ca o putere HPC de frunte la nivel global. Comisia Europeană a propus un nou regulament (2020) care să îl înlocuiască pe cel actual și să se bazeze pe realizările inițiale ale JC EuroHPC. Acesta stabilește o misiune ambițioasă și un nou buget de 8 miliarde EUR pentru perioada 2021-2033.

O economie digitală echitabilă și competitivă - o piață unică fără fricțiuni, în care companiile de toate dimensiunile și din orice sector pot concura în condiții egale și pot dezvolta, comercializa și utiliza tehnologii digitale, produse și servicii la o scară care le sporește productivitatea și competitivitatea globală, iar consumatorii pot avea încredere că drepturile lor sunt respectate.

Strategia digitală a UE:

va facilita accesul la finanțare și extinderea comunității extrem de dinamice pe care o formează startup-urile și IMM-urile inovatoare și cu creștere rapidă;

va consolida responsabilitatea platformelor online, propunând un act legislativ privind serviciile digitale și clarificând normele privind serviciile online;

se va asigura că normele UE sunt adecvate pentru economia digitală;

va asigura concurența loială pentru toate întreprinderile din Europa;

va spori accesul la date de înaltă calitate garantând, totodată, protecția datelor personale și sensibile;

La nivel de date, Strategia Europeană pentru Date³⁴ și Cartea Albă privind Inteligența Artificială³⁵ sunt primele elemente ale noii strategii digitale a Comisiei. Ambele se concentrează pe nevoia de a pune oamenii pe primul loc în dezvoltarea tehnologiei, precum și pe necesitatea de a apăra și promova valorile și drepturile europene în modul în care proiectăm, realizăm și implementăm tehnologia în economia reală. Strategia europeană pentru date vizează crearea unei piețe unice pentru date care să asigure competitivitatea globală a Europei și suveranitatea datelor. Spațiile comune de date europene vor asigura că mai multe date devin disponibile pentru utilizare în economie și societate, păstrând în același timp companiile și persoanele care generează datele sub control.

Inițiativa Startup Scaleup - Startup Europe este o inițiativă a Comisiei Europene de a conecta startup-uri de înaltă tehnologie, scale-up-uri, investitori, acceleratori, rețele corporative, universități și mass-media. Inițiativa este susținută de un portofoliu de proiecte și acțiuni politice finanțate de UE, cum ar fi UE Startup Nation, Innovation Radar³⁶ și Digital Innovation and Scale-up Initiative (DISC)³⁷. Acestea sunt aliniate cu Strategia pentru IMM-uri a Comisiei Europene³⁸, lansată la 10 martie 2020.

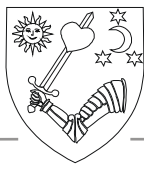
³⁴ Strategia Europeană pentru Date, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN>

³⁵ WHITE PAPER On Artificial Intelligence - A European approach to excellence and trust, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf

³⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/innovation-radar>

³⁷ https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=62486

³⁸ SME Strategy EU, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-sme-strategy-march-2020_en.pdf

Indexul Digital al Economiei și Societății (Digital Economy and Society Index - DESI)³⁹ este un indice compozit care rezumă indicatorii relevanți privind performanța digitală a Europei și urmărește evoluția statelor membre ale UE în materie de competitivitate digitală.

O societate digitală deschisă, democratică și durabilă - un mediu de încredere în care cetățenii sunt împuterniciți în modul în care acționează și interacționează, precum și cu datele pe care le furnizează atât online, cât și offline. O modalitate europeană de transformare digitală care îmbunătățește valorile noastre democratice, respectă drepturile noastre fundamentale și contribuie la o economie durabilă, neutră din punct de vedere climatic și eficientă din punct de vedere al resurselor.

Strategia digitală a UE:

va folosi tehnologia pentru a ajuta Europa să devină neutră din punct de vedere climatic până în 2050;
va reduce emisiile de dioxid de carbon ale sectorului digital;

le va da cetățenilor mai multe posibilități de a-și controla și de a-și proteja mai bine datele;

va crea un „spațiu european al datelor medicale” pentru a susține cercetarea, diagnosticarea și tratamentul bolilor;

va combate dezinformarea online și va promova un conținut media diversificat și de încredere;

Domeniile prioritare de acțiune vizează: **dezinformarea** (Codul de Bune Practici privind Dezinformarea⁴⁰) este primul set de standarde de auto-reglementare la nivel mondial care combate dezinformarea, semnat voluntar de platforme online, rețele sociale și industria publicitară în octombrie 2018. Printre semnatari se numără Facebook, Twitter, Mozilla, Google și asociații din industria publicitară. Microsoft a semnat Codul de bună practică în mai 2019. TikTok s-a alăturat în iunie 2020; **cultură media și digitală** (CE dezvoltă în prezent legislația necesară pentru crearea unei piețe unice digitale a conținutului și promovarea libertății și pluralismului mass-media în Europa); **e-trust & e-privacy** (Directiva privind Confidențialitatea Electronică și Regulamentul General privind Protecția Datelor oferă cadrul legal pentru a asigura confidențialitatea digitală pentru cetățenii UE. Comisia Europeană a revizuit directiva pentru a o alinia la noile norme de protecție a datelor); **e-sănătate, e-guvernare** (inițiativa - Digital Transformation of Health and Care in the Digital Single Market); **smart cities & smart living** (The European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities (EIP-SCC)); **internet sigur** (European strategy for better internet for Children)⁴¹; femei și ITC (participarea crescută a femeilor în sectorul tehnologic va stimula economia și va permite participarea lor deplină în societate).

Prin implementarea Strategiei Digitale, **UE își propune să stabilească standarde globale pentru tehnologiile emergente și să rămână cea mai deschisă regiune pentru comerț și investiții din lume**, cu condiția ca oricine vine să facă afaceri aici să accepte și să respecte regulile.

Uniunea Europeană dorește:

să devină un exemplu de urmat la nivel global în domeniul economiei digitale;

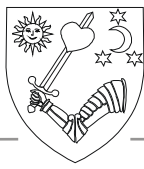
să sprijine digitalizarea economiilor în curs de dezvoltare;

să elaboreze standarde digitale pe care să le promoveze la nivel internațional;

³⁹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

⁴⁰ Code of Practice on Disinformation, online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>

⁴¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-strategy-deliver-better-internet-our-children>

3. O economie în serviciul cetățenilor

Pe plan economic, UE urmărește două elemente cheie: susținerea echității sociale, în paralel cu creșterea prosperității economice. Cetățenii și întreprinderile din UE nu pot prospera decât dacă economia îi susține.

”Economia socială de piață a UE este unică. Ea le permite economiilor să se dezvolte și să reducă sărăcia și inegalitatea. Când Europa este stabilă, economia poate răspunde pe deplin nevoilor cetățenilor UE. În acest sens, este esențial ca întreprinderile mici și mijlocii, care formează coloana vertebrală a economiei UE, să se dezvolte și mai mult, cu ajutorul nostru. De asemenea, este esențial să se finalizeze uniunea piețelor de capital și să se aprofundeze uniunea economică și monetară.”

Domenii de acțiune

Uniune economică și monetară mai profundă - continuarea eforturilor pentru o uniune economică, financiară, fiscal bugetară, politică, pilonul european al drepturilor sociale. În uniunea economică și monetară (UEM), politicile economice ale statelor membre sunt coordonate astfel încât:

să permită țărilor din UE să facă față unor eventuale noi crize, prin reforme economice și sociale și politici fiscal-bugetare responsabile;

să se încurajeze investițiile și competitivitatea;

să se creeze/ocupe mai multe locuri de muncă și să se determine creșterea nivelului de trai;

Piață unică mai echitabilă - utilizarea întregului potențial oferit de piața unică europeană, uniunea piețelor de capital, plan de impozitare echitabilă a întreprinderilor europene, mobilitatea forței de muncă. ”Piața unică este una dintre cele mai importante realizări ale Europei și cel mai bun atu al acesteia în contextul globalizării crescânde. Ea constituie un factor motor pentru construirea unei economii mai puternice și mai echitabile a UE. Datorită faptului că permite persoanelor, bunurilor, serviciilor și capitalului să circule mai liber, piața unică deschide noi oportunități pentru cetățeni, lucrători, întreprinderi și consumatori - creând locurile de muncă și creșterea de care Europa are mare nevoie. Piețele de capital mai integrate și mai profunde vor canaliza mai multe fonduri către companii, în special către IMM-uri, și către proiecte de infrastructură. O mai bună mobilitate a lucrătorilor va permite o echilibrare a cererii și ofertei pe piața muncii, iar combaterea evaziunii fiscale și a fraudei fiscale va asigura faptul că toată lumea contribuie în mod echitabil.”

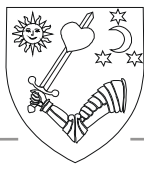
Principalele direcții de acțiune vizează⁴²: **strategia privind piața unică, uniunea piețelor de capital** (reducerea fragmentării piețelor financiare, diversificarea surselor de finanțare, consolidarea fluxurilor transfrontaliere de capital și îmbunătățirea accesului la finanțare al întreprinderilor, în special al IMM-urilor), **planul de acțiune privind impozitarea echitabilă a IMM-urilor și mobilitatea forței de muncă.**

Locuri de muncă, creștere economică și investiții - Planul de Investiții pentru Europa⁴³, denumit și „Planul Juncker”, caută să mobilizeze investiții pentru a genera creștere economică și locuri de muncă în întreaga Uniune Europeană. În privința **locurilor de muncă**, CE a adoptat mai multe inițiative pentru

⁴² Priorități UE piața internă, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/internal-market_ro

⁴³ Online:

https://ec.europa.eu/commission/strategy/priorities-2019-2024/jobs-growth-and-investment/investment-plan-europe_en

a contribui la angajarea persoanelor. Printre acestea: **Garanția pentru Tineri** (Youth Guarantee⁴⁴ - persoanele sub 25 ani din UE beneficiază de educație, instruire, locuri de muncă de calitate), **Inițiativa pentru ocuparea forței de muncă pentru tineri** (Youth Employment Initiative)⁴⁵, **Recomandarea privind șomajul pe termen lung**⁴⁶ și **Agenda Europeană pentru Competențe** (European Skills Agenda⁴⁷).

Semestrul European - Semestrul european oferă un cadru pentru coordonarea politicilor economice din întreaga Uniune Europeană. El permite țărilor din UE să discute planurile lor economice și bugetare și să monitorizeze progresele în anumite momente din cursul unui an.

4. O Europă mai puternică pe scena internațională

”Comisia Europeană promovează multilateralismul și o ordine globală bazată pe norme, în cadrul căreia UE să joace un rol mai activ și să aibă o voce mai puternică. Pentru consolidarea rolului UE ca lider mondial, avem nevoie de o agendă comercială solidă, deschisă și echitabilă, care să facă Europa un loc atractiv pentru întreprinderi și să asigure, în același timp, cele mai înalte standarde în materie de protecție a climei, a mediului și a forței de muncă. Poziția de lider presupune o cooperare strânsă cu partenerii și cu țările învecinate. În acest sens, va fi lansată o strategie amplă pentru Africa și se va reafirma perspectiva europeană a țărilor din Balcanii de Vest. Comisia urmărește ca toate acțiunile sale externe – de la ajutorul pentru dezvoltare la politica externă și de securitate comună – să fie bine coordonate, astfel încât Europa să aibă o voce mai puternică și mai unită.”⁴⁸

Domenii de acțiune (7)

Politica externă⁴⁹

UE menține relații diplomatice cu aproape toate țările din lume. A încheiat parteneriate strategice cu principalii actori internaționali, colaborează intens cu țările emergente și a semnat acorduri bilaterale de asociere cu mai multe țări vecine. **Politici regionale:** Black Sea Synergy, Eastern Partnership, EU Arctic Policy, EU facilitated dialogue: Belgrade - Pristina relations, European Economic Area (EEA), European Neighbourhood Policy (ENP), Middle East Peace Process, Northern Dimension.

Politica europeană de vecinătate⁵⁰

Politica europeană de vecinătate (PEV) are scopul de a stabili regiunea din punct de vedere politic, economic și al securității. Stabilitatea UE se bazează pe democrație, respectarea drepturilor omului și statul de drept, valori universale pentru care PEV va continua să pledeze.

⁴⁴ Online: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079>

⁴⁵ Online: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176>

⁴⁶ Online: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1205&langId=en>

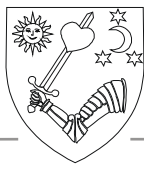
⁴⁷ Agenda Europeană pentru Competențe, online:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_20_1196/IP_20_1196_EN.pdf

⁴⁸ O Europă mai puternică pe scena internațională, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world_ro

⁴⁹ EU in the world, online: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/area/geo_en

⁵⁰ Pagina CE privind PEV, online: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/european-neighbourhood-policy_en

Politica europeană de vecinătate (PEV) guvernează relațiile UE cu 16 dintre cei mai apropiați vecini estici și sudici ai UE⁵¹. PEV a fost lansată în 2003 și dezvoltată pe tot parcursul anului 2004, cu scopul de a evita apariția de noi linii de separare între UE extinsă și vecinii săi și, în schimb, de a consolida prosperitatea, stabilitatea și securitatea tuturor. Se bazează pe valorile **democrației, statului de drept și respectării drepturilor omului**. PEV a fost revizuită în 2011, în urma revoltelor din „Primăvara Arabă”. Cu toate acestea, având în vedere evoluțiile semnificative din regiune, a devenit esențial să se efectueze o revizuire suplimentară a PEV. În acest sens, a fost publicată la 18 noiembrie 2015 în urma unei consultări publice PEV revizuită⁵², care a implicat țări partenere, organizații internaționale, parteneri sociali, societatea civilă și mediul academic. Noul instrument european de vecinătate (ENI) (au fost alocate 15,4 miliarde EURO pentru perioada 2014-2020) este principalul vector financiar pentru implementarea PEV. ENI oferă cea mai mare parte a finanțării UE către cele 16 țări partenere din PEV. Se bazează pe realizările instrumentului european anterior de vecinătate și parteneriat (IEVP).

Pe lângă **buna guvernare, democrație, statul de drept și drepturile omului**, au fost identificate alte trei seturi de priorități comune, fiecare dintre acestea acoperind un număr mare de sectoare de cooperare: 1) **dezvoltarea economică pentru stabilizare**; 2) **dimensiunea securității** și 3) **migrația și mobilitatea**.

Cooperare internațională și dezvoltare⁵³

Prin politica sa de cooperare pentru dezvoltare, UE contribuie la reducerea sărăciei în lume și la dezvoltarea durabilă pe toate planurile – economic, social, de mediu. În același timp, promovează democrația, statul de drept, buna guvernare și respectarea drepturilor omului.

Ajutor umanitar și protecție civilă⁵⁴

UE acordă ajutor umanitar în funcție de nevoile populației afectate de dezastre, în special ale persoanelor cele mai vulnerabile. În caz de catastrofe, oriunde în lume, UE coordonează asistența acordată de statele membre în domeniul protecției civile.

Politica comercială⁵⁵

Prin politica sa comercială, UE stabilește o direcție pentru comerț și investiții în interiorul și în afara UE. Pentru că influențează direct viețile cetățenilor, politica este elaborată în urma consultării acestora și reflectă, astfel, valorile și interesele societății europene în ansamblul său. UE își propune să ajute întreprinderile să valorifice oportunitățile de la nivel mondial și să stimuleze creșterea economică, ocuparea forței de muncă, investițiile și competitivitatea în UE.

Securitate și apărare⁵⁶

⁵¹ Spre sud: Algeria, Egipt, Israel, Iordania, Liban, Libia, Maroc, Palestina *, Siria și Tunisia și spre est: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina. Rusia participă la activități de cooperare transfrontalieră în cadrul PEV și nu face parte din PEV ca atare.

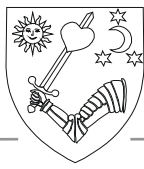
⁵² Review of the EU Neighbourhood Policy (PEV), online: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/neighbourhood/pdf/key-documents/151118_joint-communication_review-of-the-enp_en.pdf

⁵³ International Cooperation and Development, CE, online: <https://ec.europa.eu/international-partnerships/about-us>

⁵⁴ Civil Protection and Humanitarian Aid, online: <https://ec.europa.eu/echo/>

⁵⁵ Trade, CE, online: <https://ec.europa.eu/trade/>

⁵⁶ Securitate și apărare, CE, online: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/area/security-and-defence_ro

Politica de securitate și apărare comună are scopul de a ajuta UE să prevină și să gestioneze mai bine crizele, prin dezvoltarea capabilităților civile și militare.

Extinderea UE⁵⁷

O investiție în pace, securitate și stabilitate în Europa: perspectiva aderării la UE are un puternic efect de transformare asupra țărilor vizate, generând schimbări democratice, politice, economice și societale pozitive.

5. Promovarea modului nostru de viață european

”O Europă care protejează trebuie să apere și justiția și valorile fundamentale ale UE. Amenințările la adresa statului de drept periclitează fundamentele juridice, politice și economice ale Uniunii noastre. În viziunea președintei Von der Leyen, statul de drept este esențial pentru o Uniune a egalității, a toleranței și a echității sociale. Comisia va lansa un amplu mecanism european privind statul de drept, în cadrul căruia va raporta anual, în mod obiectiv, situația statului de drept în întreaga Uniune. Cât despre migrație, lucrurile se pot îmbunătăți dacă asigurăm frontiere solide, dacă modernizăm sistemul de azil al UE și dacă lucrăm împreună cu țările partenere.”⁵⁸

Domenii de acțiune (6)

Strategia europeană privind o uniune a securității

Colaborare cu statele membre și cu agențiile UE pentru a combate eficient terorismul, radicalizarea, criminalitatea organizată și amenințările cibernetice.

UE sprijină statele membre în eforturile lor de a asigura securitatea tuturor celor care trăiesc în Europa. În acest sens, UE contribuie la:

- combaterea terorismului și a criminalității organizate;
- detectarea și prevenirea amenințărilor hibride;
- creșterea rezilienței infrastructurii noastre critice;
- promovarea securității cibernetice;
- stimularea cercetării și a inovării;

Strategia europeană privind o uniune a securității⁵⁹ (SEUS), prezentată la 24 iulie 2020, prezintă prioritățile în materie de acțiuni, instrumente și măsuri pentru a garanta securitatea în lumea fizică și digitală, precum și la toate nivelurile societății. Această strategie acoperă o perioadă de cinci ani (2020-2024).

Prioritățile SEUS sunt:

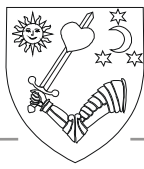
Un mediu de securitate adaptat exigențelor viitorului - acțiuni menite să (1) protejeze și să dezvolte reziliența infrastructurii critice (servicii esențiale), (2) securitate cibernetică, (3) protejarea spațiilor publice.

⁵⁷CE enlargement negotiations, online: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/check-current-status_en

⁵⁸ Prioritățile CE 2019-2024, Promovarea modului de viață european, online:

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life_ro

⁵⁹ Strategia europeană privind o uniune a securității, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0605&from=RO>

Combaterea amenințărilor în continuă evoluție - acțiuni focalizate pe (1) criminalitatea informatică, (2) modernizarea aplicării legii (utilizarea tehnologiei moderne pentru actul de justiție, transfer de date relevante între statele membre la nivelul justiției), (3) combaterea conținutului online ilegal, (4) amenințări hibride (COVID19).

Protejarea europenilor împotriva terorismului și a criminalității organizate - acțiuni focalizate pe (1) terorism și radicalizare și (2) criminalitate organizată.

Un ecosistem european solid în materie de securitate - acțiuni focalizate pe (1) cooperarea și schimbul de informații între statele membre, (2) contribuția unor frontiere externe solide, (3) consolidarea cercetării și inovării în domeniul securității, (4) acțiuni de conștientizare (awareness) privind amenințările la adresa statelor membre.

Sursa: Strategia europeană privind o uniune a securității⁶⁰

Cooperare judiciară⁶¹

Colaborare în materie penală, în spiritul încrederii reciproce, pentru a combate traficul de persoane, contrabanda și corupția. Se urmărește crearea unui spațiu european de justiție prin conectarea sistemelor juridice naționale, pentru a le face viața mai ușoară cetățenilor și întreprinderilor.

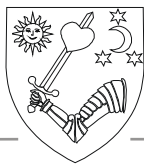
Drepturi fundamentale⁶²

Protejarea statului de drept și a drepturilor fundamentale, finalizând aderarea UE la Convenția europeană a drepturilor omului și asigurându-se că toate propunerile Comisiei respectă Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale. Directiva privind combaterea discriminării luptă împotriva discriminării și promovează egalitatea de gen. Zonele de acțiune în această sferă includ: egalitate de gen la nivel internațional, drepturile omului (internațional), cetățenia europeană, justiție civilă, justiție penală, digitalizarea justiției, acțiuni anti-discriminare (internațional), protejarea statului de drept.

⁶⁰Online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-security-union-strategy_ro

⁶¹ Online: https://ec.europa.eu/info/law/cross-border-cases/judicial-cooperation_en

⁶² Online: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights_en

Protecția consumatorilor⁶³

Trebuie protejați consumatorii și trebuie sporită puterea de a acționa a acestora, prin măsuri de îmbunătățire a siguranței lor în ceea ce privește bunurile, serviciile și alimentele. Trebuie sprijinită mai buna informare a consumatorilor. Trebuie îmbunătățită aplicarea normelor de protecție a consumatorilor și adaptată legislația în domeniu în funcție de evoluțiile din sectorul digital.

Un nou pact privind migrația și azilul⁶⁴

Migrația este o problemă complexă, cu multe fațete care trebuie cântărite în același timp: siguranța persoanelor care solicită protecție internațională sau caută o viață mai bună; preocupările țărilor aflate la frontierele externe ale UE, care se tem că presiunile exercitate de migrație le vor depăși capacitățile și care au nevoie de solidaritate din partea altor țări; preocupările celorlalte state membre ale UE, cărora le e teamă că, dacă nu se respectă procedurile la frontierele externe, propriile lor sisteme naționale de azil, integrare sau returnare nu vor putea face față în caz de fluxuri importante. Pe baza unei evaluări globale, Comisia propune o nouă abordare pentru gestionarea migrației: să insufle încredere aplicând proceduri mai eficiente și găsind un nou echilibru între responsabilitate și solidaritate.

Statul de drept⁶⁵

Mecanismul european privind statul de drept este un instrument de prevenire, care își propune să promoveze statul de drept și să prevină apariția unor probleme sau agravarea acestora. Principalele instrumente utilizate de CE: **Mecanismul European privind Statul de Drept (MCV)** (MCV prevede un proces pentru un dialog anual la care participă Comisia, Consiliul și Parlamentul European, alături de statele membre, parlamentele naționale, societatea civilă și alte părți interesate din domeniul statului de drept. Raportul privind statul de drept este baza acestui nou proces, **cadrul legal privind statul de drept** (rule of law framework), **Inițiativa CE privind consolidarea statului de drept** (2019)⁶⁶.

6. Un nou elan pentru democrația europeană

”Rata-record de participare la alegerile europene din 2019 demonstrează vitalitatea democrației în Europa. Însă europenii trebuie să joace un rol mai important în procesul decizional și în stabilirea priorităților noastre. Vom organiza o conferință privind viitorul Europei și îi vom invita să spună ce cred ei că este important pentru UE. Pentru a ne proteja democrația de interferențe externe și pentru a combate dezinformarea și mesajele de ură din mediul online trebuie să acționăm în aceeași direcție și să aplicăm aceleași standarde. Comisia își va consolida parteneriatul cu Parlamentul European, care reprezintă vocea cetățenilor, asigurând atât implicarea acestuia în toate etapele negocierilor internaționale, cât și transparența și integritatea în întregul proces legislativ.”

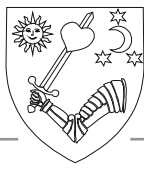
Domenii de acțiune

⁶³ Online: https://ec.europa.eu/info/policies/consumers/consumer-protection_en

⁶⁴ Politica CE privind migrația, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_ro

⁶⁵ Online: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law_ro

⁶⁶ Online: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/initiative-strengthen-rule-law-eu_ro

Viitorul Europei (Future of Europe)⁶⁷ - o inițiativă a CE care se dorește un exercițiu democratic paneuropean major, un nou forum public pentru o dezbatere deschisă, inclusivă, transparentă și structurată cu cetățenii în jurul unui număr de priorități și provocări cheie privind viitorul Europei. Face parte din angajamentul președintelui von der Leyen de a da europenilor un cuvânt de spus mai mare cu privire la ceea ce face UE și cum funcționează pentru ei. Acesta își propune să aducă Europa dincolo de capitalele sale, ajungând în fiecare colț al UE, consolidând legătura dintre europeni și instituțiile care îi deservesc.

Instrumente de participare - Have your say/Exprimă-ți părerea⁶⁸ - portal adresat cetățenilor europeni pentru a oferi feedback și a participa activ la procesul de politici publice, acțiunile CE precum și legislația viitoare.

Analiza prospectivă strategică⁶⁹ - schimbările climatice, tehnologiile digitale și evoluțiile geopolitice afectează deja profund viața europenilor. Aceste transformări au loc la toate nivelurile, de la politica locală până la structurile globale de putere. Comisia va putea utiliza pe deplin cunoștințele, informațiile și cercetarea pentru a contura politici viabile în viitor, precum și pentru a consolida cultura noastră în materie de pregătire și de elaborare a politicilor anticipative pe bază de date concrete. Acest lucru este esențial în sprijinirea tranziției către o Europă verde, digitală și echitabilă.

Prospectiva este o disciplină care constă în a explora, anticipa și contura viitorul pentru a contribui la clădirea și utilizarea inteligenței colective în mod structurat și sistemic pentru a anticipa evoluțiile. Pe de altă parte, prospectiva strategică urmărește să integreze previziunea în procesul de elaborare a politicilor Uniunii.

Prospectiva strategică:

va anticipa tendințele, problemele emergente și potențialele implicații și oportunități aferente, pentru a reuni informații utile în ceea ce privește planificarea strategică, elaborarea politicilor și capacitatea de pregătire.

va contribui la elaborarea de noi inițiative și la revizuirea instrumentelor existente, în conformitate cu noul set de instrumente pentru o mai bună legiferare al Comisiei.

va clădi inteligența colectivă într-un mod structurat și sistematic, pentru a dezvolta mai bine căile de tranziție posibile, pentru a pregăti UE să reziste la șocuri și pentru a contura viitorul pe care ni-l dorim.

Noua politică de coeziune europeană 2021-2027

În luna mai 2018, Comisia Europeană a publicat propunerea privind pachetul legislativ privind Politica de Coeziune (PC) 2021-2027⁷⁰ care cuprinde mai multe reglementări pentru noua perioadă de bugetare:

Regulamentul privind **Prevederile** Comune (CPR).

Regulamentul privind Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondul de Coeziune (FC).

Regulamentul privind cooperarea teritorială.

Regulamentul privind mecanismul de cooperare transfrontalieră.

Regulamentul privind „Fondul social european plus” (FSE+).

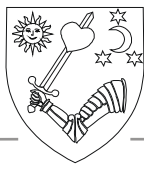
⁶⁷ Comunicarea CE privind Viitorul Europei, (2020), online:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-conference-future-of-europe-january-2020_en.pdf

⁶⁸ Online: (<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say>)

⁶⁹ Online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/strategic-foresight_ro

⁷⁰ Online: https://ec.europa.eu/commission/publications/regional-development-and-cohesion_en

Astfel, noua politică de coeziune se va realiza prin intermediul a 7 fonduri comune la nivelul UE, cu un set unic de norme:

Fondul european de dezvoltare regională (FEDR);
Fondul de coeziune (FC);
Fondul social european (FSE);
Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM);
Fondul pentru azil și migrație (FAMI);
Fondul pentru securitate internă (ISF);
Instrumentul pentru frontiere externe și vize (IBMF).

Comparativ cu perioada de programare anterioară, CPR nu mai acoperă Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (FEADR).

Comisia Europeană a simplificat cadrul și modalitatea de funcționare a instrumentelor incluse în Politica Europeană de Coeziune⁷¹, principalele modificări vizând⁷²:

O abordare mai personalizată a dezvoltării regionale - metoda de alocare a fondurilor se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. **Se introduc noi criterii** (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultraperiferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE

Simplificare a regulilor: reguli mai scurte, mai puține, mai clare - pentru întreprinderile și antreprenorii care beneficiază de sprijinul UE, noul cadru oferă mai puțină birocrație și modalități mai simple de solicitare a plăților, prin utilizarea opțiunilor simplificate în materie de costuri. Pentru facilitarea sinergiilor, un cadru unic de reglementare acoperă în prezent 7 fonduri UE implementate în parteneriat cu statele membre („gestionare partajată”). CE propune, de asemenea, controale mai relaxate la programele cu istoric bun, o mai mare încredere în sistemele naționale și extinderea principiului „auditului unic”, pentru a evita suprapunerea verificărilor.

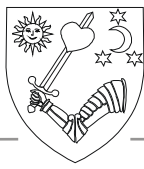
Cadru mai flexibil - noul cadru reunește stabilitatea necesară planificării investițiilor cu nivelul corespunzător de flexibilitate bugetară, pentru a face față unor evenimente neprevăzute. O evaluare intermediară va determina dacă este nevoie de modificarea programelor pentru ultimii doi ani ai perioadei de finanțare, pe baza priorităților emergente, a executării programelor și a celor mai recente recomandări specifice fiecărei țări. În anumite limite, se vor permite transferuri de resurse în cadrul programelor fără a fi necesară o aprobare oficială a Comisiei. O dispoziție specifică facilitează mobilizarea de fonduri UE începând din prima zi, în caz de dezastru natural.

Legătură mai strânsă cu guvernanta economică, semestrul european - politica de coeziune sprijină reformele pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, în care întreprinderile pot să prospere. Se va asigura deplina complementaritate și coordonare cu programul de sprijin al reformei, în forma sa nouă și consolidată (Semestrul European, politica economică - piața unică).

Accent mai mare pe sinergii între instrumentele financiare existente - cadrul de reglementare unic care acoperă fondurile politicii de coeziune și Fondul pentru azil și migrație vor facilita crearea de

⁷¹ Dezvoltarea Regională și Coeziune după 2020, online: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-new-framework-glance_ro.pdf

⁷² Manual de simplificări, politica de coeziune 2021-2027, online: <http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2019/11/f43d9206cfae98c16c5d7aafdcdbd29a3.pdf>

strategii de integrare a migrantilor la nivel local sprijinite prin resurse UE utilizate în sinergie; Fondul pentru azil și migrație se va concentra pe nevoile pe termen scurt ale migrantilor în momentul sosirii, în timp ce politica de coeziune va sprijini integrarea lor socială și profesională. În afara cadrului unic de reglementare, vor fi facilitate sinergii cu alte instrumente UE, cum ar fi politica agricolă comună, Orizont Europa, programul LIFE sau Erasmus +.

Sprijinirea proiectelor de inovare transfrontaliere - cooperarea interregională și transfrontalieră va fi facilitată de noua posibilitate ca o regiune să utilizeze părți din propria alocare pentru a finanța proiecte în altă parte a Europei, împreună cu alte regiuni. Noua generație a programelor de cooperare interregională și transfrontalieră („**Interreg**”) va ajuta statele membre să depășească obstacolele transfrontaliere și să dezvolte servicii comune. Comisia propune un nou instrument pentru regiunile de frontieră și pentru țările dornice să-și armonizeze cadrele juridice, denumit **Mecanismul Transfrontalier European**. Pornind de la succesul acțiunii pilot din 2014-2020, Comisia propune crearea Investițiilor interregionale pentru inovare. Regiunile cu active corespunzătoare de „specializare inteligentă” vor fi sprijinite mai mult pentru alcătuirea clusterelor paneuropene în sectoare prioritare precum: datele masive (big data), economia circulară, sistemele avansate de fabricație sau securitatea cibernetică.

Norme consolidate pentru investițiile performante - toate programele își vor menține cadrul de performanță cu obiective cuantificabile (numărul de locuri de muncă create sau accesul suplimentar la rețele în bandă largă). Noul cadru instituie un bilanț anual al performanței, sub forma unui dialog politic între autoritățile programului și Comisie. Performanța programelor va fi evaluată și cu ocazia evaluării intermediare. Din motive de transparență și pentru ca cetățenii să poată urmări progresele înregistrate, **statele membre vor trebui să raporteze toate datele de implementare o dată la două luni**, iar platforma de date deschise privind coeziunea va fi actualizată automat.

Utilizarea eficace a instrumentelor financiare - lacunele investiționale importante nu pot fi eliminate doar prin acordarea de subvenții. Ele pot fi eficient completate de instrumentele financiare, care au efect potențator și sunt mai apropiate de piață. În mod voluntar, statele membre vor putea să transfere o parte din resursele politicii lor de coeziune către noul fond **InvestEU** gestionat la nivel central, ca să acceseze garanția furnizată de bugetul UE. Va fi mai ușor să se combine granturile și instrumentele financiare. Noul cadru include și dispoziții speciale pentru a atrage mai mult capital privat.

Creșterea vizibilității politicii de coeziune - pentru o Europă tot mai apropiată de cetățeni, se pune mai mult accent pe necesitatea de a comunica mai bine rezultatele pozitive ale politicii de coeziune. Statele membre și regiunile au consolidat cerințele de comunicare, de exemplu în ceea ce privește organizarea de evenimente pentru inaugurarea proiectelor mari cu finanțare de la UE și dezvoltarea unor planuri de informare prin rețelele sociale. În același timp, comunicarea pe tema proiectelor finanțate de la UE se simplifică, introducându-se un singur branding pentru toate fondurile UE, un portal unic unde apar toate finanțările disponibile pentru întreprinderi și o bază de date unică pentru proiecte gestionată de Comisie.

Prioritățile naționale de investiții, pentru perioada 2021-2027, au fost definite în cadrul Acordului de Parteneriat între UE și România⁷³:

⁷³ Acord Parteneriat UE, var octombrie 2020, online: <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/10/f34ee115f5f182da2d52a34f79525a63.pdf>

Obiectiv strategic	Obiective specifice	Observații
<p>Obiectivul de Politică 1 - o Europă mai inteligentă și mai competitivă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente</p>	<p>1.1 Cercetare&Dezvoltare&Inovare (CDI) - dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate;</p> <p>1.2 Digitalizare - fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor;</p> <p>1.3 Competitivitate - Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor; Specializare, tranziție, antreprenariat - dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat;</p>	<p>România va contribui la acest obiectiv prin sprijinirea creșterii gradului de integrare a sistemului Cercetare, Dezvoltare și Inovare din România în European Research Area, întărirea cooperării dintre organizațiile CDI și întreprinderi, creșterii nivelului de investiții în CDI pentru a asigura trecerea de la idee la produse/servicii în piață, digitalizării serviciilor publice prin modernizarea și simplificarea procedurilor administrației publice locale și centrale, dezvoltării unor competențe profesionale adaptate la economia cunoașterii în ceea ce privește procesul de descoperire antreprenorială la nivel național și regional.</p>
<p>Obiectivul de Politică 2 - o Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon , în tranziție spre o economie fără emisii și rezilientă, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a reducerii impactului asupra schimbărilor climatice și adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor</p>	<p>2.1 Energie - promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, promovarea energiei din surse regenerabile, dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare;</p> <p>2.2 Schimbări climatice, riscuri, apă - promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor;</p> <p>2.3 Economie circulară - Economia circulară - promovarea tranziției către o economie circulară, extinderea schemelor de gestionare integrată a deșeurilor, colectarea separată, reutilizarea și reciclarea acestora;</p> <p>2.4 Biodiversitate - Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării (investiții în Natura 2000);</p> <p>2.5 Aer – implementarea măsurilor care vizează creșterea calității aerului: dotarea rețelei naționale de</p>	<p>Conform Raportului de Țară, România se confruntă cu o serie de probleme în domeniile subsecvente OP2, respectiv: Investițiile în eficiența energetică rămân în continuare scăzute, în ciuda unor stimulente adecvate din partea statului, iar pentru îndeplinirea obiectivului UE 2030 de eficiență energetică de 32,5%, trebuie atrasă o cotă mai mare de finanțare privată. Investițiile pentru eficientizarea energetică a clădirilor publice și rezidențiale, pentru îmbunătățirea serviciilor de încălzire publice (SACET) pot contribui în mod semnificativ la creșterea eficienței energetice și pot sprijini tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Calitatea slabă a</p>

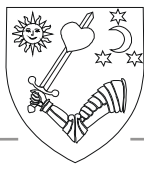
	<p>monitorizare a calității aerului; Finanțarea sistemelor de încălzire pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice; 2.6 Situri contaminate – Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării: măsuri de remediere a siturilor contaminante, inclusiv refacerea ecosistemelor; – Regenerarea spațiilor urbane degradate și abandonate, reconversia funcțională a terenurilor virane degradate, neutilizate, abandonate, reincluderea acestora în circuitul social/economic sau ca rezerva pentru viitoare investiții pentru o dezvoltare urbană durabilă; dezvoltarea și aplicarea conceptului de Smart City; 2.7 Mobilitate urbană - investiții bazate pe planuri de mobilitate urbană durabile; dezvoltarea rețelelor regionale și locale de transport pe cale ferată și metrou;</p>	<p>aerului continuă să fie o problemă în România, iar în conformitate cu Raportul de Țară 2020 s-au identificat măsuri de sprijin menite să abordeze principalele surse de poluare a aerului (încălzirea locuințelor, transporturile), care să conducă la îmbunătățirea calității aerului și la modernizarea monitorizării. Politica României în domeniul apei prezintă în continuare deficiențe, în special în ceea ce privește accesul la apă și la salubritate în zonele rurale, precum și cantitatea și calitatea apei potabile. În Raportul de Țară din 2020 au fost identificate măsuri pentru extinderea și modernizarea infrastructurii de apă potabilă și de ape uzate, pentru monitorizarea calității apei potabile și modernizarea laboratoarelor pentru o mai bună monitorizare a substanțelor deversare în ape. Țara înregistrează în continuare o rată scăzută de reciclare a deșeurilor municipale (14%) și rate ridicate de depozitare a deșeurilor (70%). În plus, ratele de reciclare stagnează din 2013, în timp ce rata de incinerare a crescut ușor la 4%. În 2017, cantitatea de deșeuri municipale generate pe cap de locuitor în România continuă să se situeze cu mult sub media UE, de aproximativ 487 kg. De asemenea, în Raportul de Țară se menționează că în Raportul de alertă timpurie pentru România, se consideră că există riscul ca țara să nu atingă obiectivul</p>
--	--	--

		privind pregătirea pentru reutilizarea/reciclarea deșeurilor municipale stabilit pentru 2020.
Obiectivul de Politică 3 - o Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a interconectivității TIC regionale	Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală. Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere; Digitalizare pe bandă largă - Investiții în infrastructură de bandă largă de foarte mare capacitate, conform rezultatelor "Planului național sau regional privind banda largă;	Sectorul infrastructură și transport din România se află sub media europeană la toate criteriile de analiză privind investițiile și infrastructura, conform celui mai recent European Transport and Infrastructure Score Board (2019). De asemenea, Raportul de Țară privind România subliniază că rețeaua rutieră este una dintre cele mai puțin dezvoltate din UE, ceea ce are un impact negativ asupra competitivității țării. Pentru a contribui la o Europă mai conectată, România trebuie să acționeze pentru a reduce decalajul de dezvoltare în domeniul infrastructurii de transport și pentru a crește conectivitatea cu restul Europei. Rămâne prioritară rețeaua primară la nivelul României, întinsă preponderent pe aliniamentul rețelei TEN-T centrală și TEN-T globală urmată de rețeaua secundară de transport care are rolul de a asigura accesibilitatea regională și urbană a rețelei primare de transport în mod eficient.
Obiectivul de Politică 4 – o Europă mai socială și mai incluzivă prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale	Politicile pieței muncii/Ocupare – îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoane inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale; dezvoltarea mecanismului de integrare multidisciplinară a politicilor de ocupare, educație, asistență socială și	În contextul schimbărilor structurale generate de globalizare și progresul tehnologic, România se confruntă cu provocări majore în ceea ce privește relevanța educației și formării pentru piața forței de muncă, utilizarea corespunzătoare a resurselor de muncă și productivitatea muncii. România se află pe

	<p>sănătate; Valorificarea potențialului economic al tinerilor (inclusiv NEETs); Educație –îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale; promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a unor oportunități flexibile de perfecționare și reconversie profesională pentru toți luând în considerare competențele digitale; promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, completarea studiilor și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar;</p> <p>Incluziune socială, sărăcie - promovarea integrării socio-economice a comunităților marginalizate, a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială (inclusiv rromă), inclusiv a persoanelor cele mai defavorizate și a copiilor; îmbunătățirea condițiilor de locuit, inclusiv prin acordarea de locuințe sociale, înființarea de adăposturi de noapte și centre de urgență pentru categorii de persoane marginalizate: romi, persoane fără adăpost, familii monoparentale sărace, victime ale traficului de persoane sau ale violenței domestice; îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată;</p>	<p>ultimul loc din UE din perspectiva ponderii absolvenților de studii superioare și a participării adulților la formare, cu impact direct asupra accesului la piața muncii. Intervențiile propuse a fi finanțate vor oferi posibilitatea adresării deficiențelor majore ale sistemului educațional și ale pieței muncii, așa cum au fost semnalate și în cadrul Recomandărilor Specifice de Țară: deficitul de competențe de bază și specifice, conform nevoilor pieței muncii, participarea redusă la educația timpurie, rata de părăsire timpurie a școlii, abandonul școlar, accesul egal pe piața muncii și participarea populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții.</p>
Obiectivul de Politică 5 – O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de	<p>5.1 Turism, patrimoniu, cultură, securitate - promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane;</p> <p>5.2 Dezvoltare teritorială integrată -</p>	<p>Pentru asigurarea coeziunii economice și sociale, redresării tendinței de adâncire a decalajelor între regiunile și zonele mai dezvoltate și cele mai puțin</p>

teritorii și a inițiativelor locale	promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului la nivel local, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv în zonele rurale și de coastă și inclusiv prin dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității;	dezvoltate, dar și pentru reducerea decalajelor față de alte țări din UE, este necesară o abordare integrată a problemelor teritoriale și locale la nivelul întregii țări. Această abordare integrată poate fi asigurată prin elaborarea și implementarea de strategii teritoriale integrate, fie la nivelul orașelor, fie la un nivel mai larg zonal sau chiar regional. Astfel, recunoscând rolul important al orașelor ca promotori de dezvoltare, trebuie sprijinită dezvoltarea urbană, pe baza priorităților identificate în Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană. Dezvoltarea urbană va fi finanțată din toate obiectivele de politică și va fi respectată alocarea minimă de 6% din FEDR pentru acest obiectiv. De asemenea, va fi sprijinită dezvoltarea zonelor urbane funcționale pentru orașele care elaborează o astfel de strategie.
--	---	--

Sinteză

1. **Noua strategie europeană** este construită în jurul a două obiective transversale: *Europa Verde și Europa Digitală*. UE își propune să dezvolte avantaj competitiv pe termen lung prin tranziția către o economie cu emisii zero, devenind prima entitate politică de rang internațională care să atingă această țintă (2050). De asemenea, UE mizează pe ubicuitatea componentei tehnologice, integrarea sa pe toate planurile societății și investește puternic în transformarea și adaptarea spațiului european la o realitate *digitală*. Cele două sunt completate de o poziționare mai clară în politica internațională, ca un actor serios în privința valorilor democratice (valori democratice, stat de drept, drepturi și libertăți umane).

2. **Din perspectiva mecanismelor de finanțare**, din cauza pandemiei COVID19, UE a fost nevoită să dezvolte o serie de mecanisme prin care să contracareze efectele acestei crize - **NextGenerationEU** – care cuprinde fonduri de peste 750 mld. Euro – dintre acestea cele mai importante grupate în cadrul **Mecanismului de Redresare și Reziliență** (MRR) – 672.4 mld. Euro – fonduri destinate exclusiv unor proiecte de reformă menite să contracareze efectele negative provocate de pandemie – precum și alte instrumente complementare construite în jurul celor șase obiective strategice: **ReactEU** (47.5 mld. EURO) (completare a fondurilor de coeziune 2013-2020, cel mai mare nivel de finanțare din istoria UE), **Orizont Europa** (program-cadru pentru cercetare și inovare(C&I) al Uniunii Europene pentru perioada

2021-2027, 5 mld. EURO NextGenerationEU + 90mld EURO, continuarea Orizont 2020), **InvestEU** (5 mld + 21 mld. EURO, fond de recuperare – infrastructură sustenabilă, cercetare, inovație și digitalizare, imm-uri, investiții sociale și skill-uri), Fondul pentru o tranziție justă (10 mld EURO NextGenerationEU+7.5 mld EURO bugetul multi-anual - nou instrument financiar în cadrul politicii de coeziune, care are scopul de a oferi sprijin teritoriilor care se confruntă cu provocări socioeconomice majore în urma tranziției către neutralitatea climatică. Acest fond va facilita punerea în aplicare a Pactului verde european, care are drept obiectiv ca Europa să devină neutră din punct de vedere climatic până în 2050), **RescEU** (fond destinat răspunsului la situații de criză sau dezastre, 1.9 mld +1.5 mld. EURO), **Dezvoltare rurală** (7.5 mld. EURO).

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR)		ReactEU	Orizont Europa	Programul InvestEU	Dezvoltare rurală	Fondul pentru o tranziție justă (JTF)	RescEU	TOTAL
Credite	Granturi							
360 miliarde	312,5 miliarde	47,5 miliarde	5 miliarde	5,6 miliarde	7,5 miliarde	10 miliarde	1,9 miliarde	750 miliarde
Total								
672,5 miliarde								

mipe.gov.ro/pnrr

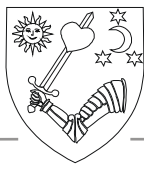
3. Statele membre ale UE (inclusiv România) sunt nevoite să își alinieze prioritățile de dezvoltare pe termen mediu și lung la noua orientare strategică europeană – din perspectiva autorităților locale, acest nou cadru reprezintă punctul de plecare în construirea strategiilor de dezvoltare, în jurul obiectivelor strategice UE, pentru a beneficia de sprijinul financiar oferit. Spre deosebire de perioada anterioară, statele (și implicit autoritățile locale) beneficiază de instrumente de finanțare pe termen scurt și mediu (MRR), precum și de instrumentele clasice pe termen lung (fonduri coeziune) fapt care le permite construirea unor portofolii de proiecte în funcție de maturitatea acestora (proiecte aflate la faza de implementare imediată pot fi finanțate prin mecanismul de redresare și reziliență, proiectele aflate la stadiul de propuneri pot fi finanțate prin intermediul mecanismelor de finanțare complementare, menționate anterior).

Nivelul Național

Acordul de Parteneriat 2021-2027 dintre Comisia Europeană și România⁷⁴ – a fost conturat în jurul obiectivelor de politică trasate de către Comisia Europeană și urmărește:

1. Obiectivul de Politică 1 - O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente - Creșterea gradului de integrare a sistemului Cercetare, Dezvoltare și Inovare din România în European Research Area prin întărirea cooperării dintre organizațiile CDI și

⁷⁴primul draft publicat de către Ministerul Fondurilor Europene, online: <http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/d3e42c68a072a75dbc279d807b8a2b72.pdf>

întreprinderi, creșterea nivelului de investiții în CDI, digitalizarea serviciilor publice prin modernizarea și simplificarea procedurilor administrației publice locale și centrale, inclusiv Smart city.

2. Obiectivul de Politică 2 - O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și Justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor - adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adecvantei sistemului energetic, prevenirea și gestionarea riscurilor, infrastructura de apă și apă uzată, economia circulară, conservarea biodiversității, calitatea aerului, decontaminarea siturilor poluate, regenerare urbană, mobilitate urbană, termoficare, pescuit și acvacultură.

3. Obiectivul de Politică 3 - O Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale - creșterea conectivității transportului, dezvoltarea rețelelor TEN-T durabile, inteligente, sigure și intermodale, rezistente la schimbările climatice, durabile, inteligente și intermodale la nivel național, regional și local inclusiv printr-un acces mai bun la rețeaua TEN-T și mobilitatea transfrontalieră.

4. Obiectivul de Politică 4 – O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale - crearea pârghiilor fundamentale dezvoltării tuturor sectoarelor economice, respectiv investițiile în oameni. În acest context, intervențiile vizate au în vedere patru aspecte majore:

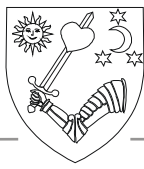
asigurarea unei educații de calitate inclusive la toate nivelurile;
adaptarea resursei umane la dinamica pieței muncii și la progresul tehnologic;
combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale prin măsuri personalizate;
asigurarea unor servicii de sănătate de calitate și accesibile tuturor.

5. Obiectivul de Politică 5 – O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale - abordarea integrată a problemelor teritoriale și locale, prin implicarea autorităților locale și parteneriatele, în scopul asigurării coeziunii economice și sociale, redresării tendinței de adâncire a decalajelor între regiunile și zonele mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, dar și pentru reducerea decalajelor față de alte țări din UE.

Acordul de Parteneriat și Programele Operaționale pentru perioada 2021-2027 au fost consolidate în urma unui proces de consultare inter-instituțională, negocieri informale cu Comisia Europeană, precum și pe baza unei valoroase contribuții din partea partenerilor socio-economici relevanți.

Documentele aflate în consultare publică până la data de 21 august 2020 sunt:

[Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021-2027, primul draft.](#)
[Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027, primul draft.](#)
[Programul Operațional Transport 2021-2027, primul draft.](#)
[Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027, primul draft.](#)
[Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027, primul draft.](#)
[Programul Operațional Sănătate 2021-2027, primul draft.](#)
[Programele Operaționale Regionale 2021-2027, primele draft-uri.](#)
[Programul Operațional Asistență Tehnică 2021-2027, primul draft.](#)

În prezent (Octombrie, 2020) ne aflăm într-o perioadă de tranziție, la nivel național, de la strategiile naționale sectoriale, centralizate de către Secretariatul General al Guvernului⁷⁵, care au ca și orizont final anul 2020, construite în concordanță cu prioritățile și țintele stabilite prin precedenta strategie europeană, Europa 2020, la noile priorități și ținte ale UE pentru 2030 și 2050. Astfel, din cele 98 de strategii sectoriale existente în prezent, doar trei dintre acestea au fost elaborate pornind de la noile priorități europene:

Planul Național Integrat în Domeniul Energie și Schimbărilor Climatice 2020-2024⁷⁶;

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030⁷⁷;

Strategia Națională de Apărare a Țării 2020-2024⁷⁸.

Alte planuri strategice sectoriale, realizate anterior anului 2018, cu aplicabilitate după 2020

Strategia Națională de Dezvoltare a Ecoturismului în România 2017-2026⁷⁹ (2017);

Strategia Națională a Locuirii 2016-2030⁸⁰ (2016);

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2015-2035⁸¹(2015);

Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030⁸², (2015);

Strategia pentru Transport Durabil pe perioada 2007-2013 și 2020, 2030⁸³ (2008);

Master Planul pentru Turismul Național al României 2007 - 2026⁸⁴ (2007).

Planul Național de Redresare și Reziliență (2021)⁸⁵

Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) este cel mai mare instrument financiar creat de Uniunea Europeană în afara cadrului financiar multianual, menit să ofere sprijin financiar statelor membre pentru a asigura o revenire economică rapidă. Regulamentul a fost aprobat la nivel european pe 12 februarie 2021. Acest mecanism e construit pe o logică diferită de fondurile de coeziune, fiind bazat doar pe rezultatele obținute la finalul perioadei de implementare. Astfel, statele membre își stabilesc în cadrul planurilor naționale de redresare și reziliență reformele și investițiile pe care le vor realiza până la finalul anului 2026.

⁷⁵ Online: <https://sgg.gov.ro/new/strategy-unit-unitatea-de-coordonare-a-strategiilor/>

⁷⁶ Online: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/ro_final_necp_main_ro.pdf

⁷⁷ Online: <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2018/12/Strategia-na%C8%9Bional%C4%83-pentru-dezvoltarea-durabil%C4%83-a-Rom%C3%A2niei-2030.pdf>

⁷⁸ Online: https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_2020_2024.pdf

⁷⁹ Online: <http://turism.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/02/Strategia-na%C5%A3ional%C4%83-de-dezvoltare-a-ecoturismului-%C3%AEn-Rom%C3%A2nia-context-viziune-%C5%9Fi-obiective-2017-2026.pdf>

⁸⁰ http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/2017-01-13_Strategia_Nationala_a_Locuirii_2016-2030.pdf

⁸¹ Online: <http://sdtr.mdrap.ro/44/Strategie>

⁸² Online: <https://www.madr.ro/docs/agricultura/strategia-agroalimentara-2020-2030.pdf>

⁸³ Online: <http://www.enterprise-europe-erbsn.ro/download/1447/>

⁸⁴ Online: http://turism.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/05/masterplan_partea1.pdf

⁸⁵ Actualizarea PNRR, iunie 2021, propunerea de plan, online (informații preluate integral sau adaptate): <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2021/06/0c2887df42dd06420c54c1b4304c5edf.pdf>

În urma discuțiilor cu ministerele de linie, suntem la faza în care putem propune componentele principale ale planului pe care le vom negocia cu Comisia Europeană.

Planul actual însumează 33 de componente grupate în șase piloni distincți, conform Regulamentului UE. Fiecare domeniu de intervenție va conține atât reforme, cât și investițiile propuse, precum și jaloanele și țintele pe care ne angajăm să le realizăm în fiecare an.

Sunt în faza de discuții avansate cu miniștrii pentru a include în cadrul PNRR următoarele reforme:

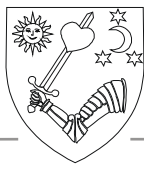
- reforma sistemului de pensii care să creeze un sistem echitabil și sustenabil;
- reforma sistemului de salarizare publică pentru a elimina discrepanțele existente;
- reforma funcției publice și crearea unui concurs național de admitere în corpul funcționarilor publici;
- o serie de reforme care să vină în ajutorul mediului de afaceri prin debirocratizare;
- reforma companiilor de stat;

De menționat, alocări de aproximativ 11% din fonduri pentru educație, 9% pentru sănătate, cel puțin 28% pentru transport rutier, feroviar și metrou.

Structura PNRR

Pilonul I – Tranziție verde	Sistemul de management al apei; Împădurim România și protejăm biodiversitatea; Managementul deșeurilor; Transport sustenabil; Fondul pentru Valul renovării; Energie;	Fonduri alocate 15.89 mld. Euro
Pilonul II – Transformare Digitală	Cloud guvernamental și sisteme publice digitale;	1.89 mld. Euro
Pilonul III – Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	Reforme fiscale și reforma sistemului de pensii; Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare;	2.85 mld. Euro
Pilonul IV – Coeziune socială și teritorială	Fondul local pentru tranziție verde și digitală; Turism și cultură;	2.3 mld. Euro
Pilonul V – Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională	Sănătate; Reforme sociale; Reforma sectorului public, creșterea eficienței justiției și întărirea capacității partenerilor sociali;	2.7 mld. Euro
Pilonul IV – Politici pentru generația următoare de copii și tineri	România educată;	3.6 mld. Euro

PNRR reprezintă o oportunitate unică pentru statele membre de a utiliza sumele alocate la nivelul UE în scopul unei tranziții spre o economie mai rezilientă și un stat performant. Procedura presupune un proces de negociere între propunerile statelor membre și CE. Anexa Regulamentului european prevede că fiecare țară membră stabilește componentele planului (domenii de intervenție) și trimite la Comisie până la 30 aprilie componentele detaliate. Formatul de componentă este unul complex, tehnic și vizează legăturile investițiilor propuse cu recomandările europene, alte finanțări europene și inițiative strategice ale UE.

În acest sens este important de analizat documentul final trimis către CE care ar trebui să fie complementar cu prioritățile stabilite prin MRR: Comisia încurajează ferm statele membre să includă în planurile lor investiții și reforme în următoarele domenii emblematice:

Accelerare – acordarea de întâietate tehnologiilor curate perene și accelerarea dezvoltării și utilizării surselor regenerabile de energie.

Renovare – îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice și private.

Reîncărcare și realimentare – promovarea unor tehnologii curate, viabile pe termen lung, pentru a accelera utilizarea unor stații de transport, încărcare și realimentare durabile, accesibile și inteligente și pentru a extinde rețeaua de transport public.

Conectare – introducerea rapidă a serviciilor rapide în bandă largă în toate regiunile și gospodăriile, inclusiv a rețelelor de fibră optică și a rețelelor 5G.

Modernizare – digitalizarea administrației și a serviciilor publice, inclusiv a sistemelor judiciare și de asistență medicală.

Extindere pe scară largă – Creșterea capacităților de cloud de date industriale în Europa și dezvoltarea celor mai puternice, de vârf și sustenabile procesoare.

Recalificare și perfecționare – Adaptarea sistemelor de învățământ pentru a sprijini competențele digitale și educația și formarea profesională pentru toate vârstele.

PNRR în detaliu⁸⁶

Pilonul I – Tranziție verde

Pilonul trebuie să includă reforme și investiții în tehnologii și capacități verzi, inclusiv în biodiversitate, eficiență energetică, renovarea clădirilor și economia circulară, contribuind în același timp la obiectivele Uniunii privind clima, promovând creșterea sustenabilă, creând locuri de muncă și menținând securitatea energetică.

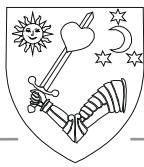
Schimbările climatice și degradarea mediului reprezintă două dintre cele mai grave amenințări ale lumii, iar Agenda 2030 pentru dezvoltarea durabilă promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economică, socială și de mediu. Agenda 2030 este corelată cu Pactul Verde european (European Green Deal) care va defini strategia de dezvoltare a UE ca primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050. Astfel, Pactul Verde European transformă provocările climatice și de mediu în oportunități, prin demersul de reducere a emisiilor nete de gaze cu efect de seră la zero până în 2050, prin reducerea poluării și restaurarea biodiversității.

Sistemul de management al apei - PNRR propune 3 reforme și 8 tipuri principale de investiții.

Buget propus: 1,88 miliarde euro

Consolidarea cadrului de reglementare pentru managementul sustenabil al sectorului de apă și apă uzată și pentru accelerarea accesului populației la servicii de calitate conform directivelor europene; Reconfigurarea actualului mecanism economic al Administrației Naționale Apele Române (ANAR) în vederea asigurării modernizării și întreținerii sistemului național de gospodărire a apelor precum și a implementării corespunzătoare a Directivei Cadru Apă și a Directivei inundații;

⁸⁶ Informații preluate din Planul Național de Reziliență și Redresare, iunie 2021, online: <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2021/06/0c2887df42dd06420c54c1b4304c5edf.pdf>

Consolidarea cadrului legislativ actual privind stabilirea pragurilor pentru avertizarea fenomenelor meteorologice periculoase și a fluxului de elaborare și transmitere a informărilor, atenționărilor și avertizărilor meteorologice;

Împădurim România și protejăm biodiversitatea se răspunde acestei provocări cu 2 reforme și 7 tipuri principale de investiții. Buget propus: 1,37 miliarde euro

Reforma sistemului de management și a celui privind guvernanta în domeniul forestier prin dezvoltarea unei noi Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente (Codul Silvic și legislație forestieră secundară);

Reforma sistemului de management al ariilor naturale protejate în vederea implementării coerente și eficiente a Strategiei Europene privind biodiversitatea;

Managementul deșeurilor, PNRR adresează aceste provocări prin o reformă și 3 linii principale de investiții. Buget propus: 1,2 miliarde euro.

Îmbunătățirea guvernantei în domeniul gestionării deșeurilor în vederea accelerării tranziției către economia circulară Măsurile includ modificări legislative pentru o practică unitară de gestionare a deșeurilor, dezvoltarea capacității de monitorizare și control a Gărzii de Mediu, inclusiv 553 echipamente de monitorizare a poluării aerului. În acestea sunt incluse următoarele echipamente: 4 300 stații de monitorizare a radioactivității 4 240 stații de monitorizare a zgomotului;

Transport sustenabil – PNRR adresează provocările în domeniu prin 2 reforme majore și 4 tipuri principale de investiții. Buget propus: 7,62 miliarde euro.

„Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră” - Îmbunătățirea cadrului strategic, legal și procedural pentru tranziția către transport sustenabil;

„Viziune și management performant pentru transport de calitate” - Îmbunătățirea capacității instituționale de management și guvernanta corporativă;

Fondul verde pentru valul renovării – PNRR propune 2 reforme și 4 categorii principale de investiții cu scopul de a implementa modificări legislative și programe precum și un fond de renovare a clădirilor publice, rezidențiale și de patrimoniu. Bugetul propus: 2,2 miliarde euro

Realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să sprijine implementarea investițiilor în tranziția spre clădiri verzi și reziliente;

Asigurarea cadrului strategic și de reglementare tehnică actualizat pentru proiectarea și realizarea de construcții verzi și reziliente;

Energie – PNRR propune 6 reforme și 6 tipuri principale de investiții. Bugetul propus: 1,62 miliarde euro

Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulat pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile;

Dezvoltarea unui cadru legislativ și de reglementare favorabil tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;

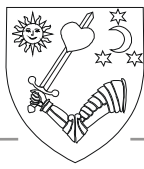
Îmbunătățirea guvernantei corporative a companiilor de stat din sector;

Reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie;

Creșterea competitivității și decarbonizarea sectorului de încălzire – răcire;

Decarbonizarea sectorului de transporturi prin investiții în infrastructură de transport electric și crearea de stimulente pentru transportul verde;

Pilonul II – Transformare digitală

Reformele și investițiile în tehnologiile, infrastructurile și procesele digitale vor spori competitivitatea Uniunii la nivel global și vor contribui, de asemenea, la creșterea rezilienței și a inovării în Uniune și la scăderea dependenței sale, prin diversificarea lanțurilor esențiale de aprovizionare. Reformele și investițiile ar trebui să promoveze în special digitalizarea serviciilor, dezvoltarea de infrastructuri digitale și de date, de clustere și de centre de inovare digitală, precum și de soluții digitale deschise. Serviciile publice digitale din România rămân sub media Uniunii Europene, în parte din cauza coordonării reduse între instituțiile statului pentru o abordare integrată.

Capacitățile existente nu sunt suficiente pentru asigurarea unui nivel ridicat de securitate a rețelelor și de gestionare adecvată a riscurilor cibernetice. Alte provocări majore pentru România se referă la acoperirea cu bandă largă a zonelor rurale (zone albe) și abilitățile digitale ale multor categorii de cetățeni. În Raportul de Țară 2020 pentru România, se arată că acoperirea de bandă largă fixă a gospodăriilor s-a menținut la aproximativ 87%, sub nivelul din majoritatea statelor membre. Utilizarea benzii largi a stagnat la nivelul de 66% din gospodării, un nivel cu mult sub media UE, de 77%.

În același raport se arată că, în pofida unor eforturi, digitalizarea economiei a rămas în urmă. Peste o cincime dintre români nu au utilizat niciodată internetul și mai puțin de o treime au competențe digitale de bază. Serviciile publice sunt în urma celor din celelalte state membre ale UE, în pofida faptului că România înregistrează una dintre cele mai mari ponderi ale utilizatorilor de servicii de e-guvernare (locul 7 în UE).

În plus, în ceea ce privește integrarea tehnologiei digitale, întreprinderile din România se situează cu mult sub media UE. Tehnologia digitală sprijină procesul de transformare a modului în care se poate facilita existența prin integrarea lor în toate sectoarele și domeniile de activitate de către toți cetățenii și firmele. Scopul strategiei digitale a UE este acela de a sprijini procesul de transformare digitală în avantajul cetățenilor și întreprinderilor, concomitent cu asigurarea contribuției la crearea unei Europe neutre din punct de vedere climatic până în 2050.

Viziunea și perspectivele pentru transformarea digitală a Europei până în 2030 (viziune pentru deceniul digital al UE) se articulează în jurul a patru puncte cardinale, denumit "busolă pentru dimensiunea digitală":

Digitalizarea serviciilor publice;

Competențe;

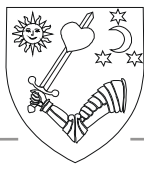
Infrastructuri digitale sigure și durabile;

Transformarea digitală a întreprinderilor;

Pilonul II al PNRR al României, prin reformele și investițiile propuse se aliniază cu prevederile strategiei Europene și celei naționale privind transformarea digitală a României.

Cloud guvernamental și sisteme publice digitale propune 4 reforme și 19 investiții, bugetul total alocat este de 1,89 miliarde euro

Dezvoltarea și implementarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem de tip cloud guvernamental, a principalelor servicii livrate de către acesta, a componentelor sale de infrastructură și guvernanță, inclusiv proiectarea, implementarea și operarea acestui tip de sistem care să permită interconectarea sistemelor digitale din administrația publică printr-o abordare standardizată și livrarea de servicii digitale de înaltă calitate către cetățeni, firme și alte autorități

publice.

Alinierea strategiei naționale în domeniul conectivității digitale la legislația europeană prin măsuri specifice pentru atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate cu acoperire largă națională, inclusiv în corelație cu rețelele de transport, respectiv zonele de interes de mediu, prin eliminarea barierelor din cadrul normativ în vigoare.

Creșterea arealului de protecție și asigurarea securității cibernetice a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice.

Creșterea competențelor digitale pentru exercitarea funcției publice și educație digitală pe parcursul vieții pentru cetățeni.

Pilonul III – Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii

Reformele și investițiile în acest pilon trebuie să vizeze consolidarea potențialului de creștere și să permită o redresare sustenabilă a economiei Uniunii. De asemenea, sunt destinate promovării antreprenoriatului, economia socială, dezvoltarea de infrastructuri și de transporturi sustenabile, industrializarea și reindustrializarea și să atenueze efectul crizei provocate de COVID-19 asupra economiei.

Provocările principale ale României în context larg macroeconomic sunt legate de sistemul de administrare fiscală, mai ales capacitatea acestuia de a gestiona relația cu contribuabilii, de sistemul de pensii, care este strâns legat de problematica resurselor bugetare și de cea a forței de muncă, de relația cu mediul de afaceri și sprijinul care poate veni dinspre resursele publice - mai specific, pe baza fondurilor europene. România se confruntă cu provocări majore în privința administrării taxelor și impozitelor.

Raportul de țară al CE 2020 menționează că ratele inegalității veniturilor și ale sărăciei rămân printre cele mai ridicate din UE iar nivelul relativ scăzut al veniturilor fiscale limitează capacitatea României de a soluționa aceste probleme, fie prin redistribuire, fie prin furnizarea de bunuri și servicii publice. O provocare majoră o reprezintă nivelul ridicat al deficitului de TVA, ce reprezintă o pierdere de venituri din cauza evaziunii, a fraudei, a insolvențelor, a falimentelor, a erorilor administrative sau a optimizării fiscale legale, fiind unul dintre cele mai ridicate din UE.

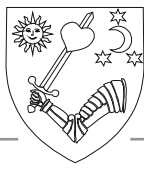
Modificările aduse sistemului de pensii în ultimii ani au condus la o destabilizare bugetară și probleme majore în asigurarea sustenabilității financiare a obligațiilor bugetare (bugetul asigurărilor sociale și bugetul de stat), cu impact inclusiv asupra ratingului de țară. Existența unor diferențe între pensiile aflate în plată pentru femei și bărbați, momentul pensionării, tipul de muncă prestată, precum și o serie de aspecte legate de perioadele de cotizare diferențiate, ceea ce implică necesitatea stabilirii unei noi formule de calcul și posibilitatea recalculării acestor pensii.

Sistemul se confruntă cu provocări legate de îmbătrânire și de durata scăzută a vieții profesionale. Digitalizarea sistemului de administrare a pensiilor, precum și de management al contribuțiilor populației la bugetul asigurărilor sociale de stat (pilonul I de pensii) este redusă.

Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii – PNRR propune măsuri care adresează aceste provocări. Această componentă include 6 reforme și 11 investiții iar bugetul total propus este de 482 milioane euro.

Reforma ANAF prin digitalizare

Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice

Consolidarea capacității instituționale de prognoză a cheltuielilor cu pensiile prin utilizarea de instrumente complexe de modelare economică

Revizuirea cadrului fiscal

Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare

Reforma sistemului de pensii

Sprrijin pentru mediul de afaceri, cercetare, dezvoltare și inovare propune 2 reforme și 5 tipuri principale de investiții, cu un buget total de 2,36 miliarde euro.

Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri

Reforma privind cercetarea dezvoltarea inovarea, inclusiv a carierei de cercetător

Pilonul IV – Coeziunea socială și teritorială

Reformele și investițiile din acest pilon ar trebui să contribuie la combaterea sărăciei și a șomajului pentru ca economiile statelor membre să se redreseze, fără a lăsa pe nimeni în urmă. Reformele și investițiile respective ar trebui să conducă la crearea de locuri de muncă stabile și de înaltă calitate, la incluziunea și integrarea grupurilor defavorizate și să permită consolidarea dialogului social, a infrastructurii și a serviciilor, precum și a sistemelor de protecție și bunăstare socială.

Provocări semnificative se remarcă în economia României, dincolo de aspectele majore de sistem, în ceea ce privește dezvoltarea locală. Afectate semnificativ de pandemie, UAT-urile din România au o scădere semnificativă a veniturilor proprii. Această situație duce la o reducere semnificativă a investițiilor în domenii cum ar fi educația, sănătatea și infrastructura locală. Nivelul cheltuielilor pentru investiții la nivelul UAT-urilor este redus (15-20% din bugetul local înainte de pandemie) și este în mare măsură finanțat din fonduri europene. Prin urmare, este nevoie de o injecție de capital pentru a continua investițiile în infrastructura locală și pentru a crește astfel reziliența localităților în perioada de redresare economică.

Ținând cont că într-o perioadă de criză economică, veniturile locale sunt și mai reduse, este nevoie de suport financiar suplimentar pentru asigurarea bunăstării populației și garantarea unor servicii publice de calitate în perioada imediat următoare, cu accent pe tranziția verde și digitală. Nevoia unei transformări urbane sustenabile este subliniată de Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, în special Obiectivul 11 pe Dezvoltare Durabilă, care este dedicat transformării orașelor în unele incluzive, sigure, reziliente și durabile.

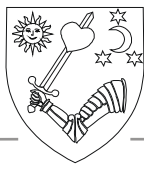
Alte documente majore ce propun această transformare includ Noua Agendă Urbană, Acordul de la Paris și Pactul Ecologic al Comisiei Europene. Noua Cartă de la Leipzig, adoptată în 30 noiembrie 2020, oferă un cadru de politici pentru a cuprinde dimensiunea urbană în acordurile europene și globale și pentru a promova orașe mai verzi, mai echitabile, mai productive și mai bine guvernate. Deși, conform delimitării administrative tradiționale, gradul de urbanizare în România este de numai 55%, acesta crește la 76% după metodologia UE-OCDE, care ține cont de relațiile funcționale și dinamica regională identificate în baza fluxurilor de navetă.

Fond local pentru tranziția verde și digitală a UAT-urilor – PNRR propune 2 reforme principale și 6 tipuri principale de investiții, cu un buget total de 2,1 miliarde euro

Politica Urbană a României, cadru de politici pentru îmbunătățirea dezvoltării urbane

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, cadru de politici pentru reducerea disparităților teritoriale

Turism și cultură - PNRR propune 3 reforme și 2 investiții pentru a răspunde provocărilor și a

propulsa turismul de destinație, cu un buget total alocat de 200 milioane euro

Transformarea structurală socio-economică în zonele rurale și în zonele defavorizate prin dezvoltarea sustenabilă a turismului cultural și natural ca vector de dezvoltare
Creșterea competitivității turismului românesc prin managementul participativ al destinațiilor turistice și operaționalizarea Organizațiilor de Management al Destinației(OMD)
Modele de finanțare pentru tranziția digitală a sectoarelor culturale și creative

Pilonul V – Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională

În ciuda îmbunătățirilor recente, sănătatea populației României se situează în continuare sub media UE. Rata mortalității evitabile, și anume decesele care ar fi putut fi evitate prin acordarea unei asistențe medicale de calitate optimă, a fost de două ori și jumătate mai mare decât rata UE în 2015. Cheltuielile cu asistența medicală sunt relativ scăzute, iar deficitul de personal reprezintă în continuare o problemă.

România se confruntă cu provocări considerabile în ceea ce privește asigurarea accesului la asistență medicală. În total, aproximativ 11% din populație rămâne neasigurată și are acces doar la un pachet restrâns de servicii. Procentul de populație care beneficiază de o formă de asigurare de sănătate a scăzut, cu un decalaj semnificativ între mediul urban și cel rural.

Nivelul nevoilor medicale nesatisfăcute este cu aproximativ 28% mai mare în zonele rurale decât în întreaga țară. Cheltuielile cu asistența medicală preventivă sunt cu mult sub media UE (1,8%) față de 3,1%. Îmbunătățirea asistenței medicale comunitare, deși foarte necesară, prezintă întârzieri. Unitățile spitalicești nu corespund normelor de siguranță și normelor igienico-sanitare, determinând: risc crescut de infecții asociate actului medical, grad ridicat de nevoi medicale nesatisfăcute, costuri crescute cu mentenanța infrastructurii sanitare.

Sănătate – PNRR propune 3 reforme și 2 tipuri principale de investiții cu un buget total de 2,45 miliarde euro.

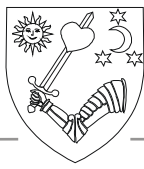
Reforma gestionării fondurilor publice din sănătate;
Reforma managementului fondurilor destinate investițiilor în sănătate;
Reforma managementului sanitar și a resurselor umane din sănătate;

Reforme sociale – PNRR propune 5 reforme și 5 investiții principale pe acest domeniu, cu un buget total de 167 milioane euro (grupuri vulnerabile, copii, persoane cu dizabilități)

Crearea unui nou cadru legal pentru oferirea de soluții adecvate sprijinirii familiilor care trăiesc în sărăcie, cu copii în întreținere, astfel încât aceștia să poată fi menținuți în familie;
Reforma sistemului de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități: intensificarea acțiunilor de creștere a rezilienței sociale în comunitate, având ca scop prevenirea instituționalizării și îmbunătățirea calității vieții persoanelor adulte cu dizabilități;
Implementarea Venitului Minim de Incluziune ;
Introducerea tichetelor de muncă și formalizarea muncii în domeniul lucrătorilor casnici;
Îmbunătățirea și modernizarea legislației privind economia socială;

Reforma sectorului public, creșterea eficienței justiției și întărirea capacității partenerilor sociali. Sunt 10 reforme și 5 tipuri de investiții majore pe aceste sectoare, care vor răspunde provocărilor. Bugetul total propus: 155 milioane euro.

Predictibilitatea și eficiența proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și prin

consolidarea instrumentelor în vederea creșterea calității consultărilor publice la toate palierele administrației;

Întărirea coordonării la Centrul Guvernului (CoG) printr-o abordare integrată și coerentă a inițiativelor în domeniul schimbărilor climatice și a dezvoltării durabile ;

Reforma funcției publice prin digitalizare și managementul parcursului de carieră;

Modificarea și modernizarea legislației privind sistemul de salarizare;

Garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia;

Intensificarea luptei împotriva corupției;

Evaluarea și actualizarea legislației privind cadrul de integritate, pentru a răspunde recomandărilor mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV) și mecanismului privind statul de drept (Rule of Law)

Reformarea sistemului național de achiziții prin eficientizarea procesului de achiziții, în sensul identificării măsurilor de simplificare aferente, concomitent cu întărirea capacității administrative a autorităților/entităților contractante, într-un cadrul legal flexibil și coerent;

Parteneriat și participare în dezvoltarea politicilor la nivel local și digitalizarea sectorului neguvernamental - Creșterea predictibilității, eficacității, coerenței și “inclusivității” proceselor de formulare a politicilor publice/ deciziei publice prin planificare, monitorizare și evaluare transparente și participative, cu consultarea și coordonarea permanentă cu actorii relevanți din comunitate;

Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernantei corporative în cadrul întreprinderilor de stat;

Pilonul VI – Politici pentru generația următoare de copii și tineri

Sistemul de educație din România se confruntă cu numeroase dificultăți legate de calitate, echitate și infrastructură. Acestea limitează capacitatea României de a construi o economie modernă, bazată pe cunoaștere, precum și capacitatea de a facilita mobilitatea socială.

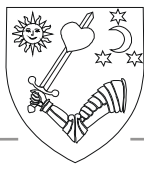
România și-a ratat ambele ținte asumate în cadrul strategiei Europa 2020, atât pentru părăsire timpurie a școlii (15,3% în 2019 vs. 11,3% țintă asumată), cât și pentru accesul la învățământul terțiar (25,8% în 2019 vs. 26,7% ținta asumată). Testele PISA, care măsoară abilitățile în matematică, citire și științe ale copiilor de 15 ani plasează România pe ultimele poziții din Uniunea Europeană, alături de Bulgaria și Cipru.

Peste 40% din copiii de 15 ani suferă de pe urma analfabetismului funcțional, conform acestor rezultate, aspect care pune probleme sociale și economice pe termen lung. O problemă specifică României ultimilor ani este accesul limitat la educație înainte sau după învățământul obligatoriu. Un bun exemplu este insuficientul acces la educația timpurie.

Conform sondajului EU-SILC, sub 1/6 din copii de 0-3 ani au acces la programe organizate de educație timpurie, procent care plasează România pe una din ultimele poziții la nivelul Uniunii Europene. Simultan, programele de formare deschise adulților rămân limitate, doar 1,3% având acces curent la programe de formare în 2019.

Problemele din sistemul de educație reflectă un nivel ridicat de inechitate în cadrul sistemului educațional. Școlile din mediul rural și din regiunile dezavantajate economic suferă de pe urma unei precarități a ofertei educaționale dar și a infrastructurii.

România educată – PNRR propune 6 reforme și 18 investiții acestor provocări, cu un buget total propus de 3,6 miliarde euro

Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie pentru copiii de la naștere la 6 ani, unitar, incluziv și de calitate, având la bază un mecanism eficient de cooperare interinstituțională și de coordonare intersectorială, care să asigure beneficiarilor rate crescute de acces și participare;
Reformarea sistemului de învățământ obligatoriu prin creșterea autonomiei unităților de învățământ în scopul identificării și implementării unor măsuri specifice pentru prevenirea și reducerea abandonului școlar;
Constituirea unei rute profesionale complete, facilitată de un bacalaureat reformat, care să ofere elevilor oportunitatea unei rute deschise, cu acces la instituții de învățământ superior cu profil tehnic
Adoptarea cadrului legislativ pentru digitalizarea educației;
Modificarea și eficientizarea cadrului normativ pentru asigurarea standardelor de siguranță și calitate, prietenoase cu mediul, în unitățile de învățământ preuniversitar și universitar;
Reforma guvernantei sistemului de învățământ preuniversitar și profesionalizarea managementului în condițiile unei autonomii sporite a școlilor.

Nivelul Regional

La nivel regional, principalele documente strategice relevante sunt:

Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027 (PDR Centru);

Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2021-2027 (RIS Centru);

[Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027 \(PDR Centru\)](#)⁸⁷

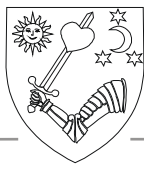
Precizări metodologice și context

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2021-2027 este parte a Planului de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027, principalul document de planificare la nivel regional. Elaborat în perioada 2019-2020, PDR Centru reprezintă principalul document de planificare elaborat la nivel regional și asumat de către factorii de decizie din Regiunea Centru, în conformitate cu prevederile Legii nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională în România. Planul de Dezvoltare Regională Centru 2021-2027 (PDR Centru) a fost elaborat în parteneriat cu Comitetul Regional de Planificare „Centru” și cu membrii Grupurilor tematice de lucru și ai Grupurilor județene de lucru, în acest sens fiind organizate mai multe runde de consultări pe marginea versiunilor de lucru ale acestui document.

Fiind fundamentată pe o diagnoză regional detaliată, concretizată prin Analiza socioeconomică regională și prin Analiza SWOT a Regiunii Centru, Strategia de Dezvoltare ia în considerare nevoile majore ale regiunii și are în vedere valorificarea cât mai bună a potențialul său de dezvoltare.

Analiza socioeconomică, analiza SWOT și Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru au parcurs un intens proces consultativ desfășurat în cadrul structurilor parteneriale regionale, începând de la identificarea și cuantificarea problemelor și nevoilor locale, până la stabilirea priorităților și măsurilor de intervenție. Prin activitatea desfășurată în cadrul Comitetului Regional de Planificare „Centru”, inclusiv prin cele șapte grupuri tematice de lucru (dezvoltare urbană, infrastructură teritorială, competitivitate

⁸⁷ Informațiile cu privire la PDR Centru 2021-2027 sunt preluate parțial, integral sau sintetizate din documentele formale publicate de ADR Centru pe website-ul instituției, versiunea octombrie 2021, online: <http://www.adrcentru.ro/dez-reg/pdr2/>

economică și cercetare-dezvoltare, mediu și eficiență energetică, agricultură și dezvoltare rurală, turism și cultură, resurse umane și incluziune socială) și în cadrul grupurilor județene de lucru s-a urmărit implicarea actorilor relevanți pentru dezvoltarea regională în toate etapele procesului de planificare și programare.

Au fost avute în vedere de asemenea și strategiile de dezvoltare ale județelor, urmărindu-se armonizarea cât mai bună a obiectivelor și acțiunilor județelor și comunităților din Regiunea Centru.

Pentru o evaluare cât mai corectă a nevoilor și a potențialului regiunii, cele două analize menționate integrează rezultatele celor 3 studii sectoriale elaborate la nivel regional în perioada 2016-2018:

Situația forței de muncă în Regiunea Centru și nevoile de dezvoltare ale sistemului de formare profesională;

Studiu privind potențialul de dezvoltare și perspectivele economice ale Regiunii Centru;

Analiza disparităților intraregionale și dezvoltarea urbană la nivelul Regiunii Centru;

PDR Centru 2021-2027 se raportează, în același timp, la obiectivele stabilite la nivel național și european, sintetizate în documentele de programare ale Comisiei Europene pentru perioada 2021-2027, în angajamentele internaționale ale României și în strategiile naționale pentru perioada următoare.

PDR Centru urmărește pe tot parcursul său firul roșu reprezentat de cele cinci priorități definite prin Noua Politică de Coeziune a Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027:

Inovare și digitalizare;

transformare economică;

reducerea emisiilor de carbon și combaterea schimbărilor climatice;

creșterea gradului de conectare prin dezvoltarea rețelelor de transport și de internet;

incluziune socială prin creșterea accesului la educație, ocupare și la servicii de sănătate de calitate și, nu în ultimul rând apropierea de nevoile concrete ale comunităților;

Viziunea

Regiunea Centru să devină o regiune curată, atractivă pentru locuitorii săi și turism, cu o economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare, în care grija pentru exploatarea și utilizarea durabilă a resurselor să se afle în atenția fiecărui cetățean.

Obiectivul global al Strategiei de Dezvoltare pentru Regiunea Centru

Min 70% convergență economică în anul 2027, față de media Uniunii Europene

Domenii strategice de dezvoltare
1. Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă;
2. Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare;
3. Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate;
4. Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice;
5. Turism și patrimoniu cultural;
6. Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura;

În continuare sintetizăm contextul și principalele priorități de dezvoltare pentru fiecare din cele 6 domenii strategice (în tabelul următor):

Domeniul Strategic 1. Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă

Obiectiv strategic: Creșterea coeziunii teritoriale și reducerea disparităților intraregionale prin îmbunătățirea infrastructurii regionale de transport și comunicații și sprijinirea dezvoltării urbane integrate.

Context

Cooperarea teritorială la nivel microregional este considerată drept unul din pilonii principali de acțiune prin care se asigură o dezvoltare durabilă și echilibrată la nivelul unei regiuni și care contribuie la construirea unei reale coeziuni teritoriale.

În prezent, autoritățile locale din Regiunea Centru au mai puțină experiență în ce privește cooperarea teritorială și de aceea în perioada următoare trebuie sprijinite acțiunile care vizează consolidarea capacității structurilor de guvernare la niveluri multiple, consolidarea instituțiilor cu rol în planificarea și gestionarea proceselor de dezvoltare a teritoriului și implementarea strategiilor teritoriale integrate.

Dezvoltarea echilibrată la nivel teritorial necesită o bună rețea de comunicații și o infrastructură modernă de telecomunicații. Regiunea Centru dispune de o rețea extinsă de transport atât de drumuri, cât și de căi ferate, însă lipsa investițiilor a afectat într-o măsură semnificativă capacitatea de transport și calitatea acestor rețele.

În ce privește rețeaua de internet și gradul de utilizare a acestuia, conform celui mai recent Raport DESI, România ocupă unul din ultimele locuri la nivel european în toate cele 5 domenii luate în calcul: conectivitate, capitalul uman, utilizarea internetului, integrarea tehnologiei digitale în afaceri și e-commerce și serviciile publice digitale (Regiunea Centru nu prezintă o situație diferită față de restul țării).

Pentru a determina o schimbare majoră a acestei situații, eforturile regionale trebuie orientate spre susținerea digitalizării serviciilor publice la nivel local, spre dezvoltarea, în colaborare cu nivelul național, a infrastructurii de internet de bandă largă Broadband și spre sprijinirea digitalizării activităților și dezvoltarea de infrastructuri specifice la nivel local și județean în domenii precum educația, sănătatea și cultura.

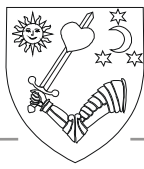
Provocări

Principalele provocări privind dezvoltarea urbană la nivelul Regiunii Centru sunt: extinderea necontrolată a orașelor, infrastructura tehnico-edilitară deficitară, mobilitatea urbană, tranziția digitală, spațiile verzi, zonele degradate din interior sau din jurul orașelor, creșterea polarizării sociale și lipsa soluțiilor durabile pentru comunitățile marginalizate social, atractivitatea redusă a localităților urbane mici, nivelul scăzut de cooperare între centrele urbane și UAT-urile rurale care formează zonele urbane funcționale, capacitatea instituțională deficitară la nivelul administrațiilor publice locale, participarea scăzută a cetățenilor la procesul decizional.

Priorități specifice

Întărirea capacității administrative a autorităților publice locale în vederea implementării principiilor dezvoltării urbane integrate și sprijinirea cooperării la nivel microregional;

Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport regional; dezvoltarea infrastructurii

de internet, în mod special a infrastructurii de bandă largă;

Consolidarea rolului și funcțiilor așezărilor urbane din Regiunea Centru ca actori importanți în asigurarea coeziunii teritoriale, sociale și a creșterii economice bazată pe cunoaștere.

Domeniul strategic 2. Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare, inovare și specializare inteligentă

Obiectiv strategic: Tranziția spre o economie regională bazată pe cunoaștere prin modernizarea tehnologică și digitalizarea întreprinderilor, intensificarea cooperării economice și prin creșterea contribuției cercetării–dezvoltării-inovării la dezvoltarea economică a Regiunii Centru.

Context

Criza economică și financiară care a debutat în a doua jumătate a anului 2008 a avut un impact negativ semnificativ asupra economiei regionale atât în ce privește nivelul produsului intern brut, care s-a redus în 2009 cu peste 4,4 puncte procentuale față de anul anterior, scăderea continuând și în 2010, cât și în ce privește nivelul ocupării.

După ieșirea din recesiunea economică în anul 2012, Regiunea Centru a început să recupereze scăderile înregistrate în perioada 2009-2010, iar anii 2015-2018 au dus la consolidarea creșterii economice. Produsul intern brut obținut în 2018 la nivelul Regiunii Centru totalizează 107,13 miliarde lei prețuri curente, reprezentând 11,3% din valoarea produsului intern brut al României. Produsul Intern Brut /locuitor al Regiunii Centru, calculat la paritatea de cumpărare standard a fost în anul 2018 de 18.800 euro, reprezentând 62% din media Uniunii Europene și 94,4% din media națională. Serviciile și industria au cele mai importante contribuții la formarea valorii adăugate brute regionale: 56,1% respectiv 33,9%. Sectorul agricol contribuie în proporție de 4,6%, iar construcțiile cu 5,5%.

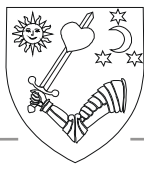
Economia Regiunii Centru păstrează încă un profil industrial vizibil ce poate fi evidențiat atât prin contribuția relativ ridicată a industriei la formarea produsului intern brut, cât și prin ponderea semnificativă a populației ocupate în sectorul secundar al economiei. În prezent, pilonii industriei Regiunii Centru sunt industria auto, industria alimentară și a băuturilor, industria confecțiilor textile, a pielărie și încălțăminte, prelucrarea lemnului și fabricarea mobilei.

Sectorul serviciilor are o contribuție importantă la formarea produsului intern brut regional, având o dezvoltare semnificativă în ultimii ani. Domeniile care au înregistrat cele mai mari creșteri sunt transporturile (în special transporturile rutiere și cele aeriene), telecomunicațiile, sectorul financiar-bancar și de asigurări. Turismul a înregistrat un progres notabil pe anumite segmente, cum ar fi agroturismul, contribuind la valorificarea importantului potențial turistic al regiunii.

Provocări

Cercetarea autohtonă joacă încă un rol redus în dezvoltarea economică, transferul rezultatelor și aplicarea lor în economie făcându-se încet și cu dificultate. Conform celor mai recente date statistice, ponderea la nivel regional a firmelor inovatoare a scăzut în 2016 la 9,6% din total, sub valoarea indicatorului înregistrată la nivel național (13,7%). Totalul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare reprezenta în 2017 doar 0,26% din PIB-ul regional, în creștere, totuși, față de anul 2013 când s-a înregistrat o pondere de doar 0,13% din PIB-ul regional.

În perioada 2014-2017, Regiunea Centru a parcurs un intens proces de elaborare a Strategiei de Specializare Inteligentă (RIS 3) prin care au fost identificate domenii și nișe cu potențial de specializare inteligentă. Acest proces s-a bazat atât pe analiza și interpretarea utilizarea datelor statistice relevante,

cât și pe utilizarea rezultatelor întâlnirilor de descoperire antreprenorială, reunind actori din mediul economic, actori din sfera cercetării și entități ce intermediază legătura între Cercetare și Economie.

Domeniile de specializare inteligentă identificate în cursul procesului de elaborare a RIS 3 sunt următoarele:

industria auto și mecatronică,
industria aeronautică,
sectorul agro-food,
industria ușoară,
mediul construit sustenabil,
silvicultura și prelucrarea lemnului,
IT și industriile creative,
sectorul medical și farmaceutic, turismul

Priorități specifice

Promovarea unui mediu de afaceri inovativ pentru o dezvoltare economică inteligentă;
Extinderea și diversificarea infrastructurii regionale și locale de afaceri, susținerea clusterelor și dezvoltarea rețelelor de cooperare economică;
Susținerea sectorului regional de cercetare-dezvoltare pentru o creștere economică inteligentă;
Creșterea gradului de internaționalizare a economiei și sectorului regional de CDI;

Domeniul Strategic 3. Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate

Obiectiv strategic: Creșterea coeziunii sociale a Regiunii Centru prin îmbunătățirea incluziunii sociale, creșterea accesului la servicii de educație, sănătate și facilitarea integrării pe piața muncii.

Context

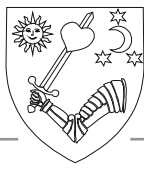
Considerată altă dată un atu al Regiunii Centru, forța de muncă nu se ridică întotdeauna la nivelul de pregătire necesar pentru o economie competitivă, iar în ultimii câțiva ani, tot mai multe domenii economice din toate județele Regiunii Centru reclamă lipsa forței de muncă, în general și a celei calificate, în particular.

Amintim, de asemenea, faptul că în prezent, în Regiunea Centru, funcționează 10 instituții de învățământ superior care însumează 63 de facultăți. La nivel regional numărul total de studenți înscriși în anul universitar 2017-2018 era de peste 56.000, dintre care peste o treime la Universitatea Transilvania din Brașov. Celelalte centre universitare de cercetare funcționează în cadrul instituțiilor de învățământ superior: Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, Universitatea de Medicină și Farmacie și Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, Universitatea "1 Decembrie 1918" din Alba Iulia, etc.

Conform datelor statistice oficiale, în anul 2018, în Regiunea Centru funcționau, în total, 904 unități școlare de toate nivelurile, dintre care 530 erau situate în mediul urban, iar 374 erau situate în mediul rural majoritatea acestora fiind în subordinea autorităților publice locale.

De regulă, unitățile școlare sunt compuse din mai multe clădiri sau corpuri de clădire, multe dintre acestea având o vechime considerabilă.

În ultimii 10- 12 ani, s-au realizat investiții pentru reabilitarea, modernizarea și dotarea unora dintre unitățile școlare din Regiunea Centru, finanțate cu precădere din fonduri europene, ceea ce a condus

la creșterea calității procesului educativ și la îmbunătățirea rezultatelor școlare.

Accesul copiilor la servicii de îngrijire și educație este încă redus, Raportul de Țară al CE din 2020 indică faptul că doar 15,7 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 0 și 3 ani sunt înscriși la creșă (UE: 34 %), inclusiv din cauza lipsei de creșe. Conform specialiștilor în educație, participarea la educația timpurie poate avea efecte pozitive asupra părăsirii timpurii a școlii în special pentru grupurile dezavantajate care sunt cele mai expuse acestui fenomen.

Provocări

În condițiile optimizării infrastructurii școlare care a dus la desființarea a cca. 20% din școlile din regiune în ultimii 10 ani, ne confruntăm cu provocarea asigurării accesului elevilor la școli, în special la școlile din ÎPT, liceal sau universitar, prin asigurarea condițiilor de transport și cazare.

O problemă încă nerezolvată a unităților de învățământ este asigurarea condițiilor minime de funcționare conform standardelor de funcționare provizorie a unităților de învățământ preuniversitar, și a Standardelor de acreditare și de evaluare periodică a unităților de învățământ preuniversitar, stabilite prin Hotărârea de Guvern nr. 21/2007. Astfel, conform Strategiei de Modernizare a Infrastructurii Educaționale (SMIE 2018-2023), 2.220 de școli din România nu au grupuri sanitare în interior, iar diferența dintre mediul urban și cel rural este evidentă: 38% în mediul rural, comparativ cu 7% în mediul urban.

Conform analizei SMIE două din zece școli din mediul urban și șase din zece școli din mediul rural nu sunt dotate cu bibliotecă. Diferențele dintre județe sunt semnificative. De exemplu în județele Alba, și Mureș, sub 40% dintre unitățile de învățământ primar și secundar au bibliotecă. 72% dintre unitățile de învățământ secundar din mediul rural nu sunt dotate cu laborator, comparativ cu 30% dintre unitățile din mediul urban.

Priorități specifice:

Îmbunătățirea calității, eficacității și relevanței ofertei educaționale regionale, a serviciilor și accesului la educație la toate nivelurile;

Sprrijinirea măsurilor active de ocupare și modernizarea pieței muncii;

Dezvoltarea infrastructurii, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor acordate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile;

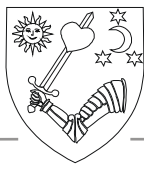
Extinderea și modernizarea infrastructurii de sănătate, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor de sănătate, cercetare-dezvoltare, inovare în sănătate;

Domeniul Strategic 4. Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice

Obiectiv strategic: Creșterea calității vieții locuitorilor Regiunii Centru prin reducerea emisiilor de CO₂ și o mai bună gestionare a resurselor, conservarea biodiversității și creșterea adaptării la schimbările climatice.

Context

Consecințele multiple ale poluării au determinat, în ultimele decenii, ca protecția mediului să devină una dintre cele mai importante și mai serioase probleme ale umanității. Datorită dezvoltării economice, presiunea asupra capacității planetei de a răspunde cerințelor în materie de resurse și de absorbție a poluării e în continuă creștere. Astfel, societatea trebuie să facă eforturi pentru a reduce impactul negativ exercitat de creșterea economică asupra mediului înconjurător.

Necesitate includerii Direcției Strategice 4 în lista obiectivelor prioritare pentru perioada 2021-2027 se bazează și pleacă de la analiza situației actuale cu privire la cei mai importanți indicatori privind calitatea mediului înconjurător, eficiența utilizării resurselor, de la nevoile identificate la nivel regional, împreună cu structurile partenariale create pentru elaborarea PDR Centru 2021-2027, având ca referință obligațiile asumate de România la nivel internațional, European și național privind: schimbările climatice, eficiența energetică, utilizarea surselor regenerabile de energie.

Provocări

Prezervarea calității mediului presupune măsuri complexe atât în legătură cu activitățile economice, prin reglementarea și gestionarea impactului acestora asupra mediului, prin asigurarea unei infrastructuri tehnico-edilitare adecvate de utilități publice și gestionare a deșeurilor, precum și prin măsuri de reducere a impactului negativ al activității de transport în zonele urbane și gestionarea eficientă a resurselor.

Se impune în acest sens aplicarea fermă a legislației din domeniul mediului și a principiului “poluatorul plătește”. Deși obiectivele naționale privind ponderea energiei din surse regenerabile de energie în consumul final brut de energie de 20% până la orizontul anului 2020 a fost atins de România încă din 2018, țintele privind eficiența energetică sunt departe de a fi atinse. Mai mult, noul cadru European pentru energie și climă 2030, propune ținte și mai ambițioase pentru anul 2030: reducerea cu 43% a emisiilor de gaze cu efect de seră (față de valorile de referință din 1990), creșterea ponderii energiei regenerabile la 32% și îmbunătățirea eficienței energetice cu cel puțin 32,5%.

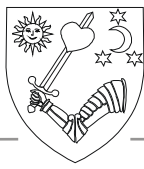
Calitatea aerului din localitățile Regiunii Centru este perturbată, în principal de poluarea generată de particulele în suspensie (PM 2,5 și PM 10) care provin, în special din transportul rutier, acest lucru fiind mult mai evident și cu consecințe grave în aglomerările urbane precum municipiile reședință de județ dar și alte orașe (în special în municipiul Brașov sunt semnalate frecvent depășiri ale concentrațiilor admise). O altă sursă menționată și în Raportul de Țară al Comisiei Europene publicat în 2019 sunt activitățile industriale. În Regiunea Centru, cele mai importante emisii de substanțe poluante care au depășit în ultimii ani cantitatea maximă admisibilă sunt: formaldehida și amoniacul.

Cele mai semnificative presiuni asupra apelor de suprafață (conform Raportului de Țară publicat de Comisia Europeană în 2019) sunt presiunile difuze cauzate de evacuări neconectate la rețeaua de canalizare (25 % din corpurile de apă de suprafață) și poluarea difuză cauzată de apele reziduale agricole (12 %) și urbane (5 %). Pentru corpurile de apă subterană, cea mai semnificativă presiune este poluarea difuză cauzată de sectorul agricol și de evacuările neconectate la rețeaua de canalizare, ambele afectând 10% din corpurile de apă subterană. În ceea ce privește calitatea solurilor, la nivel regional, principalele presiuni asupra calității solurilor sunt date de aplicarea îngrășămintelor și a produselor fitosanitare (pesticide).

Transportul rutier este una din principalele surse de poluare în așezările urbane din cauza, pe de o parte lipsei alternativelor de deplasare și a infrastructurii de transport inadecvate, a lipsei centurilor ocolitoare, dar și a numărului mare de autovehicule care aglomerează punctele de intrare-ieșire și zonele centrale ale orașelor. Transportul și mobilitatea urbană vor fi tratate cu prioritate în programul operațional regional 2021/2027, aceste având o contribuție importantă la reducerea emisiilor de CO₂ și creșterea calității vieții locuitorilor.

Priorități specifice

Creșterea calității mediului înconjurător din așezările urbane și rurale din Regiunea Centru;

Creșterea eficienței utilizării energiei și a altor resurse materiale;
Protejarea și conservarea biodiversității regionale;
Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale;

Domeniul Strategic 5. Turism și patrimoniu cultural

Obiectiv strategic: Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe prin valorificarea potențialului natural și antropic al Regiunii Centru și susținerea activităților culturale și recreative.

Context

Turismul este una din ramurile economice care au cunoscut cea mai rapidă expansiune în ultimele decenii. Beneficiile economice ale industriei turistice sunt multiple. Industria turistică generează un număr semnificativ de locuri de muncă, iar investițiile în acest domeniu au o durată de amortizare relativ scurtă. Economia locală, în ansamblu, beneficiază ca urmare a dezvoltării turismului. Turiștii creează o cerere suplimentară de servicii și bunuri de consum, stimulând astfel sectorul terțiar al economiei (serviciile, comerțul, industriile artizanale etc). În același timp, localitățile turistice tind să aibă o infrastructură edilitară și de servicii mai dezvoltată. Sectorul transporturilor și sectorul imobiliar sunt alte două ramuri importante care au de câștigat prin dezvoltarea turismului. Trebuie avute în vedere, de asemenea, avantajele indirecte obținute prin creșterea vizibilității și a interesului pentru acele regiuni care înregistrează un mare aflux de turiști.

Cu o natură extrem de generoasă și un patrimoniu cultural de o mare valoare, Regiunea Centru dispune de un potențial turistic ridicat și diversificat. Fără a încerca o separare netă între formele de turism practicate în Regiunea Centru, considerăm utilă o analiză diferențiată a acestora. Din majoritatea cercetărilor și studiilor elaborate până în prezent a rezultat concluzia că formele de turism cu cel mai ridicat potențial de dezvoltare sunt: turismul cultural, turismul montan, ecoturismul, turismul balnear și turismul rural.

Provocări

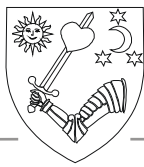
În Regiunea Centru, indicele de utilizare netă a capacității de cazare se situează la cca. 28% în anul 2018, ceea ce înseamnă că, în medie, locurile de cazare rămân neocupate 8,5 luni pe an.

Baza materială a turismului din Regiunea Centru cuprindea în anul 2018, 2369 unități de cazare, dintre care 335 hoteluri și moteluri, 615 pensiuni turistice și 979 pensiuni agroturistice, restul fiind alte tipuri de unități turistice. Capacitatea de cazare existentă, la 31 iulie 2018, era de 70696 locuri, ceea ce îi conferă regiunii poziția a doua pe țară. Capacitatea de cazare în funcțiune, a depășit 21.659 mii locurile în anul 2018 (locul 1 la nivel național).

Numărul total de turiști cazați în anul 2018 (3,053 milioane, ceea ce reprezintă 23,7% din totalul turiștilor cazați în România), situează Regiunea Centru pe primul loc la nivel național. Ponderea turiștilor străini în 2018 era de 18,1% la nivelul regiunii (față de 21,6% la nivel național). Numărul total al înnopțărilor turiștilor în Regiunea Centru a fost de 6,08 milioane în anul 2018, plasând regiunea noastră pe primul loc la nivel național. Durata medie a șederii turiștilor în regiune în 2018 - de 2,0 zile - este mai redusă decât la nivel național (2,2 zile), înregistrându-se diferențe notabile între județe.

Priorități specifice

Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural-istoric, valorificarea patrimoniului turistic natural și creșterea utilizării potențialului balnear;
Modernizarea și extinderea infrastructurii regionale de cazare și de agrement și îmbunătățirea

serviciilor specific;

Susținerea turismului de nișă, dezvoltarea activităților conexe turismului și integrarea activităților turistice;

Asigurarea forței calificate de muncă în turism;

Domeniul strategic 6. Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura

Obiectiv strategic: Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din Regiunea Centru prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora.

Context

Numărul populației rurale din Regiunea Centru totalizează 992.899 locuitori, reprezentând 42,6% din totalul populației regiunii la nivelul anului 2018. Cele mai ridicate procentaje ale populației rurale se înregistrează în județele Harghita și Covasna (57,8% respectiv 52,9%), iar cele mai scăzute în județele Brașov și Sibiu (29,3% respectiv 34,7%).

Unul din fenomenele interesante constatate în ultimii ani este acela de „re-ruralizare”, proces determinat în principal de migrația dinspre mediul urban spre mediul rural. Acest fenomen are atât cauze economice (creșterea costului vieții în orașe și pierderea locurilor de muncă au determinat un număr important de persoane - pensionari cu pensii mici, persoane active rămase fără un loc de muncă - să se mute în mediul rural), cât și cauze sociale (tendința tinerelor familii de a se stabili în zonele periurbane, în localități formal rurale, dar care dispun de o bună infrastructură edilitară).

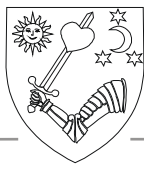
Față de situația populației la nivel general, indicatorii demografici calculați numai pentru mediul rural pun în evidență anumite dezechilibre între grupele mari de vârstă: astfel, raportul de dependență demografică totală era de 56% în mediul rural, comparativ cu 52% pentru ambele medii rezidențiale, iar raportul de dependență demografică a vârstnicilor: 28% în mediul rural, comparativ cu 27% pentru mediile rezidențiale întrunite.

Începând cu anul 1991, populația din mediul rural din Regiunea Centru a înregistrat în fiecare an rate negative ale sporului natural, cea mai scăzută valoare atingându-se în 1996 (-3,7‰). Această evoluție a fost determinată atât de modificarea comportamentului procreativ al populației, cât și de modificarea treptată a structurii pe grupe de vârste a populației, prin diminuarea ponderii populației feminine de vârstă fertilă. La această situație se adaugă migrația internă și externă, care înregistrează de asemenea un sold puternic negativ și afectează cu precădere populația tânără. Previziunile demografilor arată o înrăutățire în următorii ani a indicatorilor demografici din mediul rural din Regiunea Centru (scădere accentuată a numărului populației, creșterea dezechilibrelor între grupele de vârstă).

Provocări

Niveluri scăzute ale ratelor de activitate și de ocupare a populației din mediul rural- conform datelor Institutului Național de Statistică, rata de activitate a populației în vârstă de muncă din mediul rural din Regiunea Centru era de 54% în anul 2018, sensibil mai redusă decât cea înregistrată în mediul urban – 67%. De asemenea, rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani din zona rurală a Regiunii Centru se situează la un nivel scăzut (50,6% în anul 2018), fiind de asemenea vizibil inferioară celei înregistrate în mediul urban – 65%.

Turismul rural și agroturismul în Regiunea Centru: potențial ridicat, valorificare parțială - Regiunea Centru dispune de un potențial turistic deopotrivă bogat și divers, valorificat doar parțial în prezent. Turismul rural a înregistrat o dinamică spectaculoasă în ultimii 20 ani, numărul pensiunilor turistice și

agroturistice din Regiunea Centru apropiindu-se de 1600 în anul 2018, iar cel al locurilor de cazare oferite depășind 28.000. Regiunea Centru deține 34,7% din pensiunile agroturistice ale României și 36% din pensiunile turistice. În prezent, zonele cu cel mai dezvoltat turism rural din Regiunea Centru sunt: Bran – Moeciu – Fundata, Mărginimea Sibiului, Zona Țării Făgărașului, Zona Arieșului superior (Albac – Gârda - Arieșeni - Avram Iancu - Vidra), Zona Săcele - Întorsura Buzăului, Valea Hârtibaciului, Zona Făgărașului și câteva zone mai restrânse: Râmetea-Colțești, Corund - Praid, cetățile și bisericile fortificate din Podișul Târnavelor, etc.

Agricultura la nivelul Regiunii Centru: potențial agricol important, producții agricole variabile - suprafața agricolă a Regiunii Centru este de 1900,4mii hectare, reprezentând 55,7% din suprafața totală a regiunii și 13% din suprafața agricolă a României. După modul de folosință, structura suprafeței agricole se prezintă astfel: arabil 39,5%, pășuni 34%, fânețe 25,3%, vii și pepiniere viticole 0,5%, livezi și pepiniere pomicele 0,7%. Ponderea agriculturii în VAB regională a scăzut vertiginos în ultimii ani, de la 5,9% în 2010 la 4,6% în 2016, aceeași evoluție înregistrându-se și la nivel național. Se remarcă ponderea mare a consumului intermediar în totalul producției agricole la nivel regional (53,6%, valoare apropiată de cea înregistrată la nivel național). Populația ocupată în agricultură la sfârșitul anului 2017 număra 175,6 mii persoane, reprezentând 16,8% din totalul populației ocupate a regiunii (față de 20,8% la nivelul întregii țări).

Silvicultura și exploatarea forestieră: potențial economic și riscuri de ordin ecologic alimentate de exploatarea nerațională a pădurilor - pădurile sunt una dintre cele mai importante bogății ale Regiunii Centru. Vegetația forestieră acoperă 36,5% din suprafața regiunii, constituind principala resursă economică a locuitorilor din localitățile montane și asigurând un bun echilibru ecologic. Predomină pădurile de foioase (55% din suprafață), urmate de cele de rășinoase.

Cu un volum de 4,15 milioane mc de lemn recoltat în anul 2018, Regiunea Centru este al doilea bazin de recoltare forestieră al României și prima regiune în ce privește producția de cherestea. Alături de funcția lor economică, pădurile îndeplinesc o importantă funcție de păstrare a fragilelor echilibre ale ecosistemelor naturale din Regiunea Centru și de aceea exploatarea forestieră trebuie subordonată interesului major de protecție a mediului înconjurător și de prevenire a schimbărilor climatice.

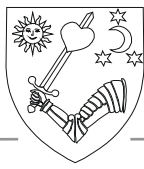
Priorități specifice

Eficientizarea sectorului agroalimentar și îmbunătățirea pregătirii profesionale a fermierilor
Susținerea activităților agricole în zonele montane;
Valorificarea superioară, într-o manieră durabilă, a potențialului silvic regional;
Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale;
Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale;
Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare;

Strategia de Specializare Inteligentă a regiunii Centru 2021-2027⁸⁸

Context

⁸⁸ Informațiile cuprinse în această secțiune sunt preluate din Strategia de Specializare Inteligentă pentru Regiunea Centru 2021-2027 (RIS Centru), versiunea disponibilă în octombrie 2021. Informațiile sunt preluate integral, parțial sau sintetizate. Documentul este disponibil online: http://www.adrcentru.ro/wp-content/uploads/2021/01/RIS3Centru_2021-2027.pdf

Specializarea inteligentă regională este un concept promovat de Comisia Europeană odată cu adoptarea Strategiei Europa 2020, pentru a răspunde nevoii de a fundamenta mai bine investițiile prin politica de coeziune a UE în cercetare, dezvoltare și inovare.

CE a recomandat autorităților naționale și regionale din Europa să elaboreze strategii de cercetare și inovare pentru specializarea inteligentă, în vederea eficientizării utilizării fondurilor structurale, a intensificării sinergiilor dintre diferitele politici comunitare, naționale și regionale, precum și dintre investițiile din sectorul public și privat.

În exercițiul financiar 2014-2020 specializarea inteligentă a devenit un instrument important al Politicii de Coeziune a UE, în special pentru programarea intervenției asociate *OT 1 Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării al Cadrului Strategic Comun*.

În exercițiul financiar 2021–2027, importanța acestui instrument strategic a crescut, fiind desemnat condiție favorizantă pentru Obiectivul 1 de Politici „O Europă mai inteligentă”. Criteriile asociate acestei condiții favorizante sunt:

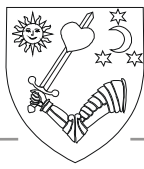
1. Analize actualizate ale constrângerilor în difuzarea inovării, inclusiv digitalizarea;
2. Existența unui organism regional responsabil pentru managementul RIS 3;
3. Instrumente de monitorizare și evaluare care permit măsurarea gradului de atingere a obiectivelor strategiilor;
4. Funcționarea eficientă a procesului de descoperire antreprenorială;
5. Acțiuni necesare pentru îmbunătățirea sistemului de cercetare-inovare;
6. Acțiuni de realizare a tranziției industriale;
7. Măsuri destinate colaborării internaționale. Documentul strategic trebuie să răspundă acestor teme, iar răspunsul trebuie să reziste pe toată durata ciclului de programare (aceasta fiind diferența față de condiționalitățile ex-ante, de a căror îndeplinire depindea declanșarea efectivă a ciclului de intervenție).

Elaborarea și implementarea strategiilor de specializare inteligentă contribuie la creșterea performanței în inovare, dar și la o convergență economică a regiunilor. Strategiile de specializare inteligentă susțin regiunile în a-și transforma nevoile, punctele tari și avantajele competitive în bunuri și servicii ce pot fi comercializate, vizează prioritizarea investițiilor publice în cercetare și inovare printr-o abordare de jos în sus, destinată transformării economice a regiunilor, construind pe avantajele competitive regionale și facilitând oportunități de piață în noi lanțuri de valoare interregionale și europene.

Strategiile ajută regiunile să anticipeze, planifice și să susțină propriul proces de modernizare economică.

Metodologie

Abordarea teritorială a specializării inteligente trebuie susținută și de o bază factuală care să justifice intervențiile în ceea ce privește sectoarele/ ariile vizate, dar și să determine calibrarea ținutelor asumate, a bugetelor, a activităților eligibile, a actorilor regionali cuprinși în intervenție, ținând cont de nevoile și capacitățile de absorbție și având în vedere valorificarea oportunităților.

Pe parcursul anului 2020, Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru, împreună cu partenerii regionali relevanți, a elaborat noua versiune a Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru, care acoperă exercițiul financiar 2021 – 2027.

Documentul, împreună cu anexele acestuia, cuprinde măsurile programate pentru construirea unei culturi economice a inovării, identificând domeniile de excelență pentru o dezvoltare inteligentă a Regiunii Centru.

În exercițiul financiar care începe din anul 2021, specializarea inteligentă va continua să stea la baza obiectivelor strategice investiționale ale Politicii de Coeziune a Uniunii Europene, în special a Obiectivului de Politică 1 “O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente”.

Alături de *Consortiul Regional de Inovare*, care este o structura consultativă a *Consiliului de Dezvoltare Regională*, cu rol în avizarea Strategiei de Specializare Inteligentă, parteneriatul implicat în elaborarea acestui document a fost mult mai extins, cuprinzând un spectru larg de organizații publice și private, de la universități, sectorul de cercetare-dezvoltare, mediul de afaceri și organizații de sprijinire a afacerilor, autorităților locale și ONG-uri. Prezenta versiune este continuarea Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2014–2020, care a împărtășit principiile asumate de către partenerii regionali și a fost, în același timp, în deplină concordanță cu cele trei priorități statuate la nivel european prin Strategia Europa 2020: „Regiunea Centru construiește inovativ o economie bazată pe cunoaștere și grijă față de mediul înconjurător, prin participarea activă a locuitorilor săi, respectând principiile cooperării și parteneriatului și valorificând atuurile economice și sociale și specificul său regional”.

În procesul de elaborare a versiunii actuale a RIS 3, domeniile de specializare inteligentă sectoriale și transsectoriale au fost revalidate în urma celor nouă întâlniri de descoperire antreprenorială care au avut loc în perioada septembrie-octombrie 2020, au fost îmbunătățite sistemele de guvernanță regională a Strategiei și metodologia de monitorizare, a fost elaborat cadrul logic de intervenție și au fost identificate la nivel conceptual sursele de finanțare, ținând cont de abordarea multi-fond a Strategiei, respectiv alimentarea, la nivel de acțiuni și, în special, la nivel de proiecte, din toate programele de susținere a inovării.

Prima versiune a noii Strategii a parcurs un proces de evaluare asigurat de experții Joint Research Center (JRC) al Comisiei Europene, recomandările lor fiind preluate în versiunea finală. În luna noiembrie 2020, versiunea draft a strategiei a fost supusă unui proces de consultare publică, observațiile primite fiind reflectate, de asemenea, în versiunea consolidată.

Pentru Regiunea Centru, Specializarea inteligentă este orientată spre antreprenoriat, se construiește pe avantajele regionale, țintește la avansarea în lanțurile valorice europene și la transformarea economiilor regionale, inclusiv prin atenuarea eventualei impact al rămânerii în urmă în adoptarea noilor tehnologii sau modificărilor de paradigmă. În această formă, corespunde cu Domeniul Strategic 2 Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării din Planul de Dezvoltare al Regiunii Centru pentru 2021 – 2027, obiectivul strategic Tranziția spre o economie regională bazată pe cunoaștere prin modernizarea tehnologică și digitalizarea întreprinderilor, intensificarea cooperării economice și prin creșterea contribuției cercetării–dezvoltării–inovării la dezvoltarea economică a Regiunii Centru.

Viziune

Regiunea Centru își consolidează și valorifică potențialul de inovare, adoptă modificările de paradigmă tehnologică și industrială și fructifică inteligent și sustenabil specificul regional.

Scopul Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru următorii 7 ani (2021-2027):

Orientarea și concentrarea eforturilor pentru transformarea Regiunii Centru într-o regiune a cunoașterii.

Obiectivele Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru:

- Obiectivul 1. Susținerea creării de cunoaștere și inovării în sectoarele de excelență regionale;
- Obiectivul 2. Modernizarea industrială a sectoarelor de excelență regionale;
- Obiectivul 3. Integrarea în fluxurile de cunoaștere regionale, europene și globale;
- Obiectivul 4. Inovare pentru comunități sustenabile;
- Obiectivul 5. Susținerea digitalizării economiei și societății.

Urmărirea acestor obiective are capacitatea de a genera transformarea structurală vizată prin RIS 3 Centru. Dimensiunea acestei transformări rămâne să fie evaluată pe parcurs, însă acțiunile ADR Centru coroborate cu cele ale actorilor regionali implicați, se vor conjuga cu acțiunile independente ale altor entități active în domeniul inovării, iar rezultatul comun, va fi mai mult decât suma rezultatelor individuale.

Analiza efectuată a relevat următoarele domenii de specializare inteligentă (considerate sectoare de excelență regională cu potențial strategic de dezvoltare) la nivelul regiunii Centru:

Automotive & mecatronică

Relevanță economică la nivel regional: sectorul realizează 26,5% din totalul exporturilor regionale (2019) - Sectorul este cel mai mare beneficiar al ISD în regiune - Ponderea sectorului în totalul angajaților din industria prelucrătoare în regiune: 17,7% (2018).

Relevanța regiunii la nivel național: Regiunea realizează 25,1% din totalul cifrei de afaceri a sectorului la nivel național (2018) - Regiunea realizează 24,3% din totalul exporturilor sectorului la nivel național (2019) - Indicele de specializare a exporturilor este supraunitar: 1,6 (2019) - Regiunea deține 20,5% din forța de muncă a sectorului la nivel național - Indicele de specializare a forței de muncă este supraunitar: 1,6 (2018).

Dinamica sectorului: Cifra de afaceri a sectorului a crescut de 5,2 ori în perioada 2010; valoarea exporturilor regionale ale sectorului au crescut de 4,2 ori în perioada 2011-2019 - numărul de salariați a crescut cu 93% în perioada 2010-2018.

Industria aeronautică

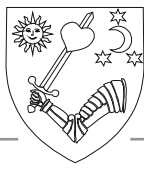
Relevanță economică la nivelul regiunii Centru: sectorul deține 1% din totalul salariaților din industria prelucrătoare din regiune (2018); sectorul deține 1,1% din cifra de afaceri a industriei prelucrătoare din regiune (2018).

Relevanța regiunii la nivel național: investiții străine importante în ultimii 20 de ani.

Dinamica sectorului: cifra de afaceri a sectorului a crescut de 4,5 ori în perioada 2010-2019, numărul de salariați a crescut de 2,4 ori în intervalul 2010-2019.

Industria agroalimentară (Agrofood)

Relevanță economică la nivelul regiunii Centru: populația ocupată în agricultură reprezintă cca. 17% din totalul populației ocupate a regiunii (2018). Industria alimentară și a băuturilor are o pondere de aprox. 13% din totalul lucrătorilor din industria prelucrătoare din regiune. Dezvoltarea

de lanțuri valorice regionale bazată pe disponibilitatea și varietatea materiei prime locale, costurile de transport reduse, existența piețel locale de desfacere de dimensiuni apreciabile, orientarea consumatorilor către produsele autohtone; contribuție la asigurarea gradului semnificativ de ocupare; contribuția la susținerea afacerilor regionale; efect multiplicator în economia regională.

Relevanța regiunii la nivel național: regiunea Centru ocupă primul loc la nivel național la efectivul de ovine, producțiile de sfeclă de zahăr, cartofi, furaje verzi, lapte, produse lactate brânzeturi; regiunea ocupă poziția secundă la efectivele de bovine și produse din carne; regiunea Centru deține 15,4% din angajații industriei alimentare la nivel național - Indicele de specializare a forței de muncă este subunitar: 0,9 (2018); ponderea scăzută a exporturilor realizate de industria alimentară în totalul exporturilor nu este semnificativă, însă balanța comercială pozitivă.

Dinamica sectorului: numărul de salariați a înregistrat o creștere moderată (+8% între 2013 și 2018); cifra de afaceri a crescut cu 45% între 2010 și 2018.

Silvicultură, prelucrarea lemnului, mobilier

Relevanța economică la nivelul regiunii Centru: ponderea sectorului (partea industrială) în totalul angajaților din industria prelucrătoare din regiune: 12,7% (2019); sectorul realizează 7,7% din totalul exporturilor regionale (2018); importanță ridicată în ce privește asigurarea ocupării în județele Harghita, Covasna și Mureș.

Relevanța regiunii la nivel național: regiunea Centru este al doilea bazin de recoltare forestieră al României și prima la producția de cherestea; indicele de specializare a exporturilor este supraunitar: 1,3 (2018); regiunea deține 21,4% din forța de muncă a sectorului la nivel național (2019); indicele de specializare a forței de muncă (partea de industrie) este supraunitar: 1,3 (2019).

Dinamica sectorului: creștere cu 6,4% a numărului salariaților din sector din regiune în perioada 2010-2019; scăderea valorii exporturilor sectorului la nivel regional cu cca. 28% în intervalul 2013-2019.

Industria ușoară

Relevanța economică la nivelul regiunii Centru: cifra de afaceri a sectorului: 4,1 miliarde lei (2018); ponderea sectorului în totalul angajaților din industria prelucrătoare în regiune: 17,9% (2018).

Relevanța regiunii la nivel național: regiunea deține 19% din totalul cifrei de afaceri a sectorului la nivel național (2018); regiunea deține 17% din totalul angajaților din sector la nivel național (2018).

Dinamica sectorului: Creștere cu 3% a numărului de salariați - Scădere a ponderii sectorului în exporturile regionale (de la 14,5% în anul 2013, la 9% în 2018).

IT & industrii creative

Relevanța economică la nivelul regiunii Centru: sectorul deține 7,4% din numărul firmelor din țară, 3,4% din totalul salariaților, 1,9% din totalul cifrei de afaceri și 3,7% din valoarea profitului obținut la nivel regional.

Relevanța regiunii la nivel național: Regiunea deține 7% din cifra de afaceri a sectorului IT din România - Performanțe bune la nivel național în subdomenii, precum softul la comandă, consultanță IT, activități de publicitate, activități de tipărire, servicii de arhitectură, evenimente culturale.

Dinamica sectorului: Creștere cu 49% a cifrei de afaceri a sectorului în regiune în perioada 2015-2018; Creștere cu 18% a numărului de angajați din sectorul IT&ICC în regiune în perioada 2015-2018.

Sănătate

Relevanța economică la nivelul regiunii Centru: 1.959 firme active în acest sector în regiune - Cifra de afaceri cumulată: aproximativ 1,2 miliarde de lei.

Relevanța regiunii la nivel național: în topul primilor 10 producători de medicamente din România, după cifra de afaceri, 4 companii sunt din Regiunea Centru. Cifra de afaceri obținută în Regiunea Centru de subsectorul farmaceutic: 14,5% din cifra de afaceri realizată la nivel național (2018). Indicele de specializare a producției (cifra de afaceri) este supraunitar în Regiunea Centru: 1,4.

Dinamica sectorului: numărul operatorilor economici din sector din regiune s-a dublat în perioada 2014-2018 - Cifra de afaceri a sectorului a crescut cu 77% în regiune în perioada 2014-2018.

Mediul construit sustenabil

Relevanța economică la nivelul regiunii Centru: regiunea e bogată în resurse naturale (minerale și energetice). Interes ridicat din partea societăților în dezvoltarea de materiale și produse care să asigure eficiență și consum redus de resurse (în domeniul izolațiilor); număr mare de operatori economici în sectoarele ce constituie domeniul mediului construit; importante investiții în dezvoltarea, modernizarea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată, gestiunii deșeurilor; existența unor companii cu experiență relevantă în domeniu.

Relevanța regiunii la nivel național: în 2018, Regiunea Centru a fost lider la investițiile în domeniul protecției mediului, cumulând 26% din totalul investițiilor realizate la nivel național. Potențialul microhidro a comunităților din zona montană reprezintă peste 30% din întreg potențialul microhidro al României. Regiunea ocupă locul 1 la suprafața acoperită cu situri Natura 2000 - 36,7% din suprafața teritoriului

Dinamica sectorului: îmbunătățiri semnificative în ultimii ani la majoritatea subdomeniilor (creșterea cheltuielilor pentru protecția mediului, sisteme de alimentare cu apă și de canalizare, tratarea și epurarea apelor uzate, gestionarea deșeurilor, eficiența energetică în mediul rezidențial și în cel economic, economic, transport sustenabil, creșterea cifrei de afaceri a agenților economici din subdomeniile incluse în sector).

Turism

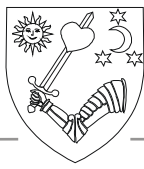
Relevanța economică a sectorului la nivelul regiunii Centru: Sectorul deține 3,8% din VAB în regiune, pondere comparabilă cu cea a sectorului agricultură și silvicultură (4,5%). Cifra de afaceri înregistrată de firmele din acestor sector în 2018: 3,2 miliarde lei. Importanță sub aspectul ocupării: 34,7 mii persoane ocupate în sectorul „Hoteluri și restaurante”, dintre care 27,5 mii au statutul de salariați (2018).

Relevanța regiunii la nivel național: regiunea Centru deține 23,5% din capacitatea de cazare în funcțiune la nivel național, 23,7% din totalul turiștilor cazați în România și 21,4% din totalul înnopțărilor, ocupând constant primul loc în ultimii 10 ani. Regiunea deține 13,7% din cifra de afaceri a sectorului la nivel național. Regiunea deține 14,7% din numărul de angajați în sector la nivel național. Indicele de specializare a forței de muncă este supraunitar: 1,2 (2019) - Sectorul reprezintă 3,8% din VAB Regională, comparativ cu doar 2,8% din VAB la nivel național.

Dinamica sectorului: numărul turiștilor cazați în Regiune a crescut cu aproximativ 70% în perioada 2013-2019; numărul înnopțărilor înregistrat la nivel național a crescut cu cca 60% în perioada 2013-2019; numărul locurilor de cazare a crescut cu 20% în intervalul 2013-2019.

Concluzii preliminare-cadrul strategic

Noua orientare strategică la nivel european, continuă direcția adoptată prin strategia anterioară (EUROPA 2020) cu o orientare mai puternică înspre zona de energie regenerabilă, impact neutru din punct de vedere climatic și digitalizare.

La nivel european, Pactul Verde European indică hotărârea UE de a tranziționa spre o economie circulară, neutră din punct de vedere climatic, cu o țintă ambițioasă: reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 50 - 55 % până în 2030, și neutralitate climatică până în 2050. Importanța componentei de mediu pentru UE este subliniată și de modificarea recentă (septembrie 2020) a țăintelor pentru 2030, de la o reducere de 40% (ținta inițială, EUROPA 2020) la 50-55%, indicând o orientare politică fermă în acest domeniu. Pentru a sprijini statele membre, Comisia a creat **Mecanismul European pentru o Tranziție Justă** - UE va oferi sprijin financiar și asistență tehnică pentru a-i ajuta pe cei mai afectați de trecerea la economia verde. El asigură un sprijin specific menit să ajute la mobilizarea **a cel puțin 100 de miliarde de euro în perioada 2021–2027** pentru cele mai afectate regiuni, cu scopul de a atenua impactul socioeconomic al tranziției.

Acesta cuprinde:

Fondul pentru tranziție justă⁸⁹ (JTF) - Fondul de tranziție justă este primul pilon al mecanismului de tranziție justă. Fondul cuprinde **40 de miliarde de euro**;

InvestEU⁹⁰ - al doilea instrument din cadrul Mecanismului European pentru o Tranziție Justă - valoare 1,8 miliarde EUR, se va concentra exclusiv pe obiective de tranziție. InvestEU nu va sprijini doar investițiile în proiecte în teritorii doar de tranziție (regiuni care au un plan de tranziție aprobat în conformitate cu regulile Fondului de tranziție justă), ci și în alte regiuni, cu condiția să beneficieze de teritoriile de tranziție echitabile;

Instrument de împrumut prin Banca europeană de Investiții (BEI)⁹¹ - cu o contribuție de la bugetul UE de 1,5 miliarde EURO, facilitatea de împrumut din sectorul public va permite BEI să împrumute 10 miliarde EURO, care la rândul său se așteaptă să mobilizeze între 25 și 30 miliarde EURO investiții publice care să susțină obiective de tranziție doar în perioada 2021-2027. Aceste împrumuturi ar oferi **entităților din sectorul public** resurse pentru a pune în aplicare **măsuri care să faciliteze tranziția către neutralitatea climatică**.

Crearea unui mecanism instituțional propriu pentru susținerea acestui obiectiv, cu trei instrumente financiare distincte, indică importanța pe care UE o acordă acestui domeniu, atingerea țintelor ar transforma Europa în primul continent neutru din punct de vedere climatic.

Digitalizarea reprezintă a doua mare prioritate a Comisiei. UE își propune să (1) devină un exemplu de urmat la nivel global în domeniul economiei digitale, (2) să sprijine digitalizarea economiilor în curs de dezvoltare și (3) să elaboreze standarde digitale pe care să le promoveze la nivel internațional. **Strategia Europeană pentru Date⁹²** și **Cartea Albă privind Inteligența Artificială⁹³** sunt primele elemente ale noii strategii digitale a Comisiei. Ambele se concentrează pe nevoia de a pune oamenii pe primul loc în dezvoltarea tehnologiei, precum și pe necesitatea de a apăra și promova valorile și drepturile europene în modul în care proiectăm, realizăm și implementăm tehnologia în economia

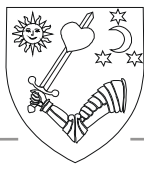
⁸⁹ Fondul pentru o tranziție justă, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism/just-transition-funding-sources_en

⁹⁰ InvestEU, platforma online: https://europa.eu/investeu/home_en

⁹¹ Comunicare CE, online: <https://www.eib.org/en/press/all/2020-130-commission-proposes-a-public-loan-facility-to-support-green-investments-together-with-the-eib>

⁹² Strategia Europeană pentru Date, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN>

⁹³ WHITE PAPER On Artificial Intelligence - A European approach to excellence and trust, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf

reală. Strategia europeană pentru date vizează crearea unei piețe unice pentru date care să asigure competitivitatea globală a Europei și suveranitatea datelor. Adoptarea Codului de Bune Practici privind Dezinformarea⁹⁴ în 2018 reprezintă primul set de standarde de auto-reglementare la nivel mondial care combate dezinformarea, semnat voluntar de platforme online, rețele sociale și industria publicitară. Nu în ultimul rând, CE a dezvoltat un instrument specific pentru start-up-uri, **Startup Europe** cu scopul de a conecta startup-uri de înaltă tehnologie, scale-up-uri, investitori, acceleratori, rețele corporative, universități și mass-media (include UE Startup Nation, Innovation Radar⁹⁵ și Digital Innovation and Scale-up Initiative (DISC)⁹⁶).

Celelalte 4 obiective strategice vizează **dezvoltarea economică sustenabilă** (integrare economică mai profundă - uniune economică), **politică internațională** (UE devine un jucător esențial la nivelul politicii internaționale -lărgire, politica de vecinătate, migrație), **democrație și participare** (mecanisme de sporire a participării, prospectare strategică privind viitorul Europei), **stat de drept și valori europene** (protecția drepturilor cetățenilor, Strategia europeană privind o uniune a securității⁹⁷ (SEUS)).

La nivel național asistăm la o perioadă de tranziție de la programarea anterioară (EUROPA2020) la cea actuală (2021-2027). Acest element este reflectat de numărul redus de strategii sectoriale adoptate pornind de la noile direcții strategice europene (și noul exercițiu bugetar), anume: (1) Planul Național Integrat în Domeniul Energie și Schimbărilor Climatice 2020-2024, (2) Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030 și (3) Strategia Națională de Apărare a Țării 2020-2024. Din punct de vedere al sprijinului financiar, noul **Acord de Parteneriat cu UE 2021-2027** stabilește 5 priorități majore transpuse în 9 Programe Operaționale - în prezent ele nu sunt finalizate, dar orizontul de timp pentru finalizare este scurt - 3-6 luni. Din perspectiva autorităților județene programele operaționale vor avea o relevanță ridicată. De asemenea, compatibilizarea direcțiilor strategice de dezvoltare cu nivelul regional și european sunt elemente esențiale în maximizarea impactului demersului strategic.

Un element important pe termen scurt și mediu, îl reprezintă Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) – reprezintă un instrument nou la nivelul CE care permite statelor să finanțeze proiecte de reforme în domeniile cheie cu condiția ca acestea să se alinieze la prioritățile UE (în special cele două obiective transversale – tranziția verde și transformarea digitală). PNRR reprezintă o oportunitate majoră pentru UAT-uri în a realiza transformări care să permită comunităților să dezvolte un nivel ridicat de reziliență și a se adapta la dinamica economico-socială din prezent (tranziție spre soluții și mecanisme sustenabile, atât la nivel economic, cât și social, transformarea tehnologică și digitală, dinamica demografică și culturală). UAT-urile ar trebui să își construiască planurile de dezvoltare strategică în concordanță cu aceste direcții pentru a crește șansa unor schimbări pozitive sustenabile.

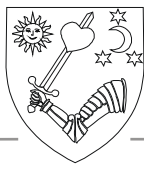
La nivel regional, Planul de Dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2027 (PDR 2021-2027) precum și Strategia de Specializare Inteligentă regiunea Centru (RIS 3 Centru) reprezintă documente cadru cheie pentru direcțiile de dezvoltare de la nivel județean și pentru componenta operațională. Consiliul Județean Covasna trebuie să fructifice avantajele competitive de la nivelul județului în strânsă legătură cu domeniile de specializare inteligentă – turismul, mediul construit sustenabil și silvicultura sunt arii

⁹⁴ Code of Practice on Disinformation, online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>

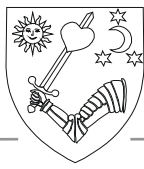
⁹⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/innovation-radar>

⁹⁶ https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=62486

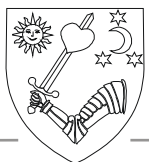
⁹⁷ Strategia europeană privind o uniune a securității, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0605&from=RO>

de interes major ținând cont de profilul economic al județului – acestea ar trebui conectate cu cele două principii transversale ale UE (atât din perspectiva finanțărilor existente, cât și datorită potențialului de dezvoltare pe termen lung) – componenta verde (toate mecanismele instituționale asociate) și componenta de transformare digitală.

Analiza indicatorilor locali

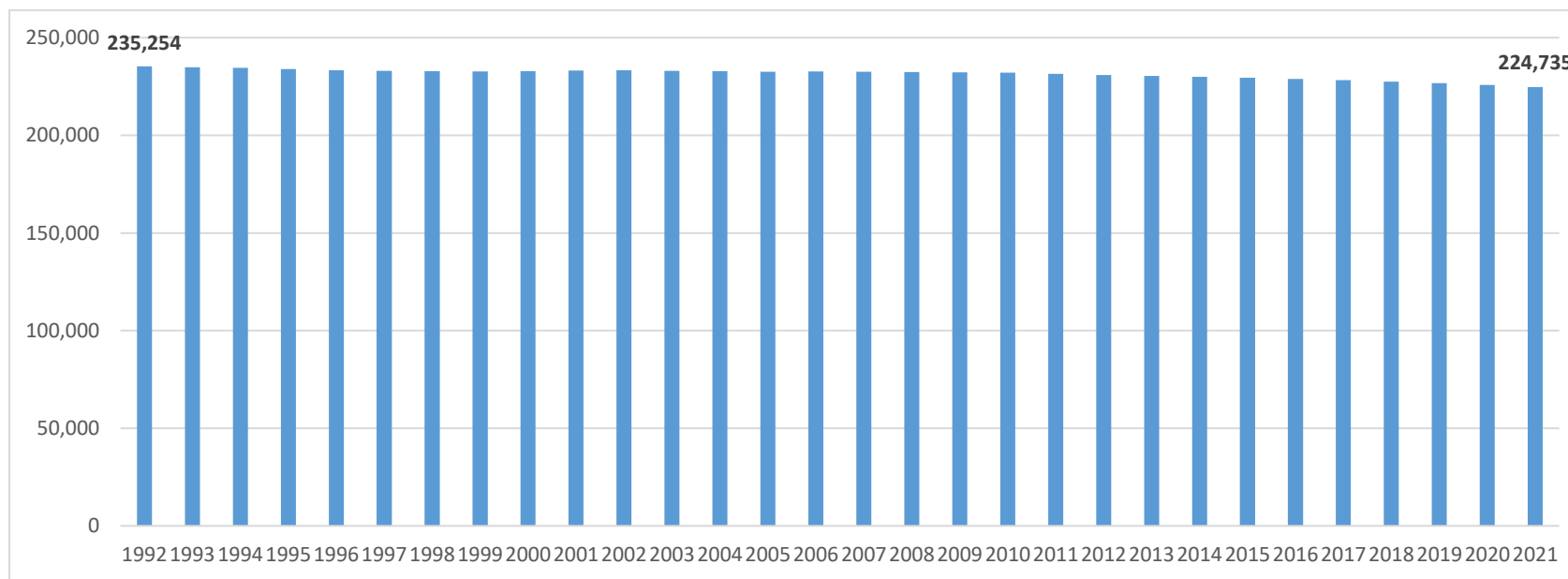

Demografie

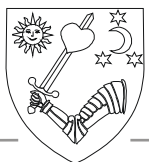
Evoluția demografică a județului Covasna

Evoluția demografică a unei comunități este produsul condițiilor din comunitatea respectivă și din mediul imediat proxim, dar și al evoluției mediului mai larg, inclusiv al nivelului național. Înțelegerea impactului fiecăruia dintre acești factori necesită o analiză comparativă a evoluției demografice de la nivelul comunității, de la nivel regional și de la nivel național. Precizăm că datele folosite sunt cele de la INS, referitoare la populația după domiciliu, la data de 1 ianuarie a fiecărui an. Populația după domiciliu la data de 1 ianuarie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criteriile administrativ-teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta declară că are locuința principală, trecută în actul de identitate, așa cum este luată în evidența organelor administrative ale statului. În stabilirea valorii acestui indicator nu se ține cont de reședința obișnuită, de perioada și/sau motivul absenței de la domiciliu.

Figura 1 – Evoluția populației (1992-2021) județului Covasna

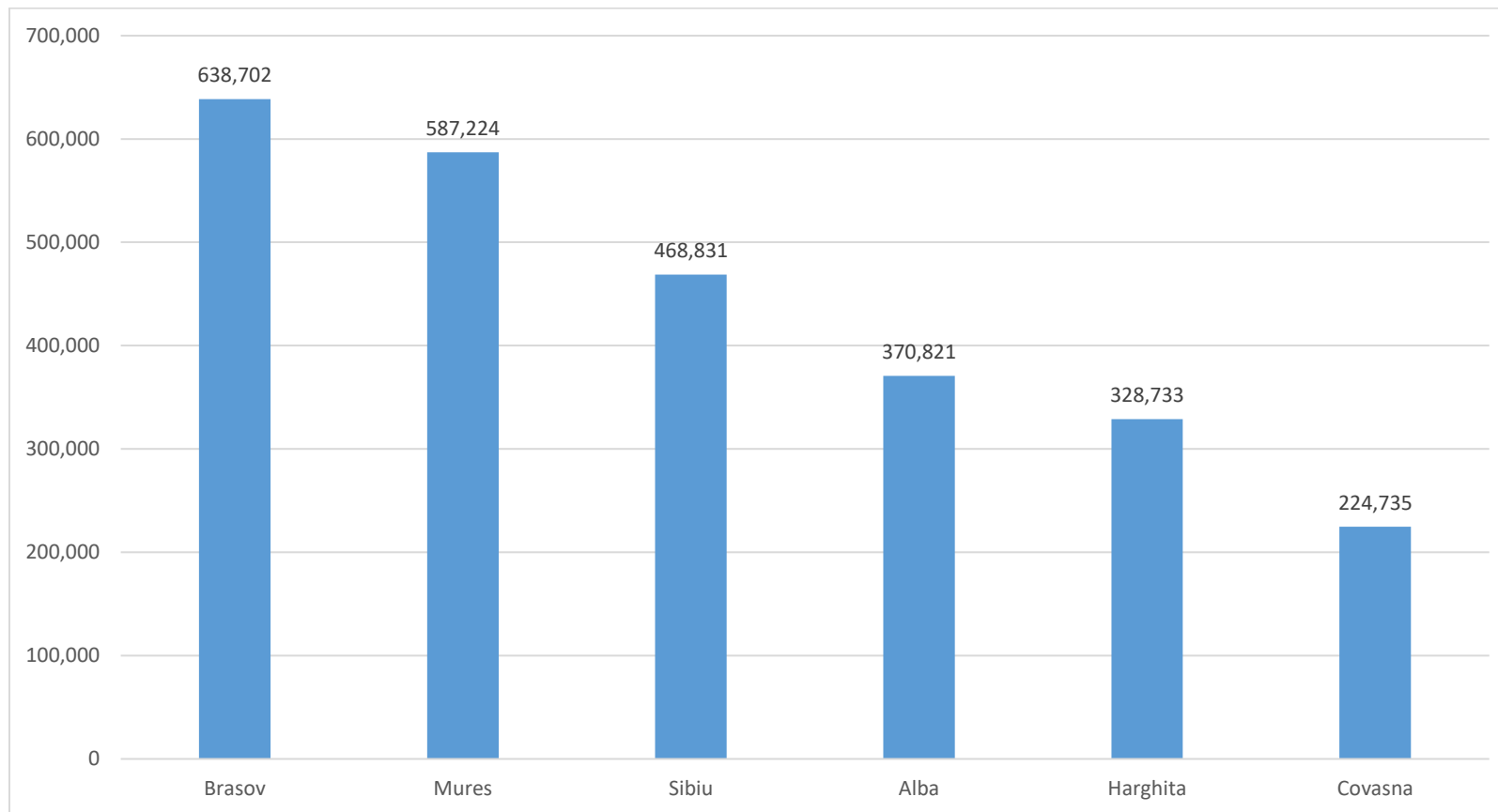

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

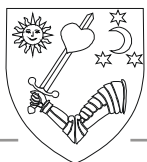

Județul Covasna are în prezent (2021) un număr de 224.735 de locuitori (Figura 1) și este cel mai mic județ din regiunea centru (Figura 2).

Figura 2 – Populația urbană regională (2021)

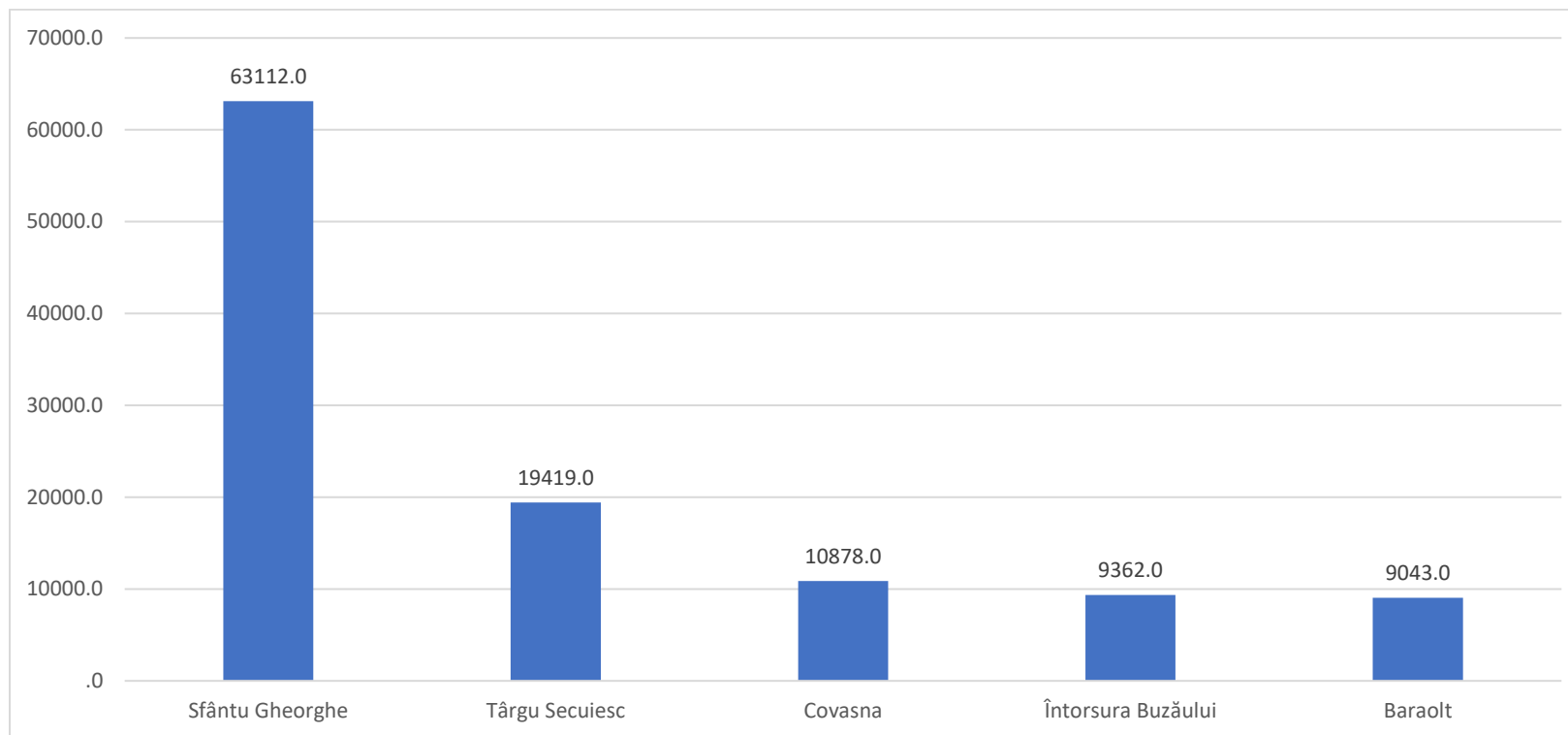

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Majoritatea populației urbane (Figura 3) este concentrată în orașul reședință de județ, Sfântu Gheorghe (63.112 locuitori), urmat de Târgu Secuiesc (19.419 locuitori), Covasna (10.878 locuitori), Întorsura Buzăului (9.362 locuitori) și Baraolt (9.043 locuitori).

Figura 3 – Populația urbană - județul Covasna (2021)

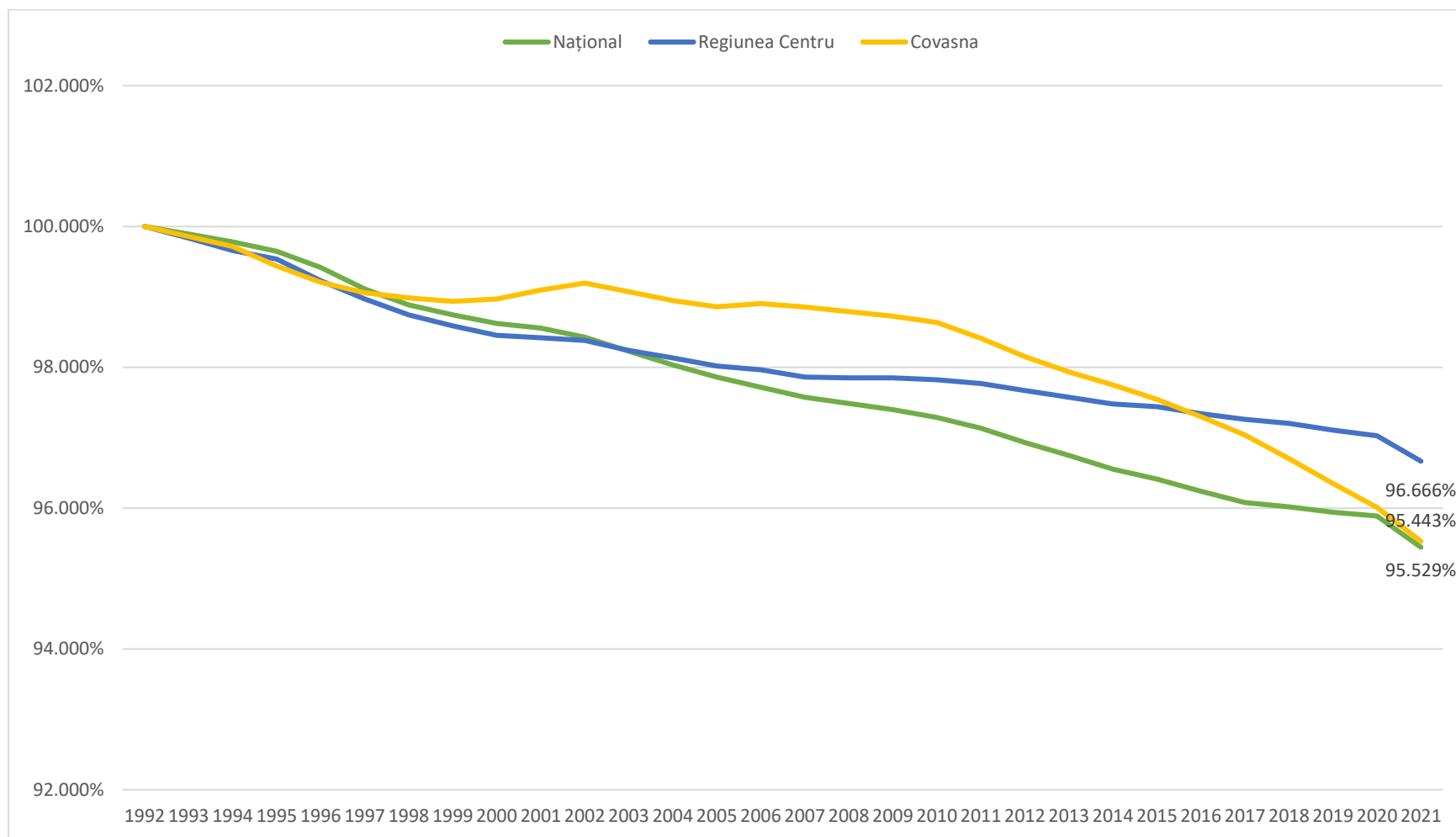

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Județul se află pe un trend ușor descrescător, reușind să piardă aproximativ 4% din populație în ultimii 29 de ani (Figura 4). Județul a pierdut aproximativ 10.500 de locuitori în 29 de ani, din care aproape 1% în prima decadă și apoi câte 1% și respectiv 2,62% în următoarele 2 decade (Figura 5). Comparând situația Covasnei (Figurile 4 și 5) cu evoluția populației la nivel regional (-3,33%) și național (-4,56%) constatăm un trend similar ca la nivelul județului Covasna (-4,47%).

Figura 4 – Evoluția populației (1992-2021) la nivel național, regional și județean

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

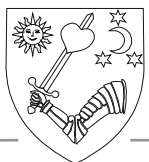
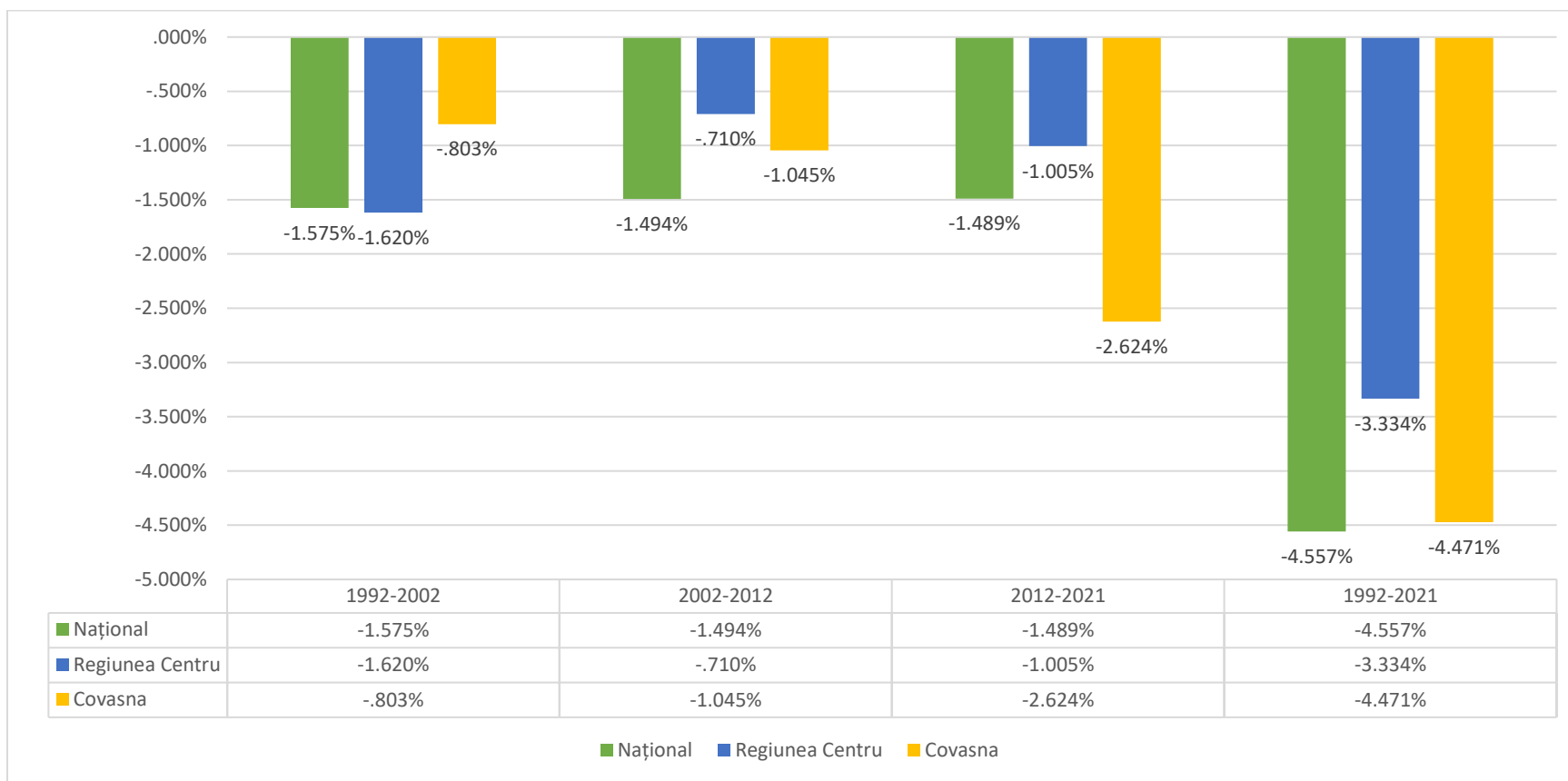

Figura 5 – Evoluția populației (1992-2021) la nivel național, regional și județean

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Pentru a înțelege și mai bine evoluția demografică a județului Covasna, am realizat o comparație a evoluției populației în perioada 1992-2021 cu celelalte județe din regiune: Alba, Brașov, Harghita, Mureș și Sibiu. Comparând evoluția populației județului Covasna, cu a celorlalte județe (Figurile 6 și 7), constatăm că doar județele Brașov și Sibiu au cunoscut o creștere a populației în ultimii 29 de ani, în timp ce toate celelalte sunt pe un trend descendent: Alba (-11,65%), Covasna (-4,47%), Harghita (-6,05%), Mureș (-5,02%).

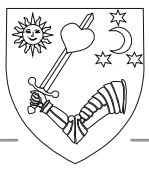
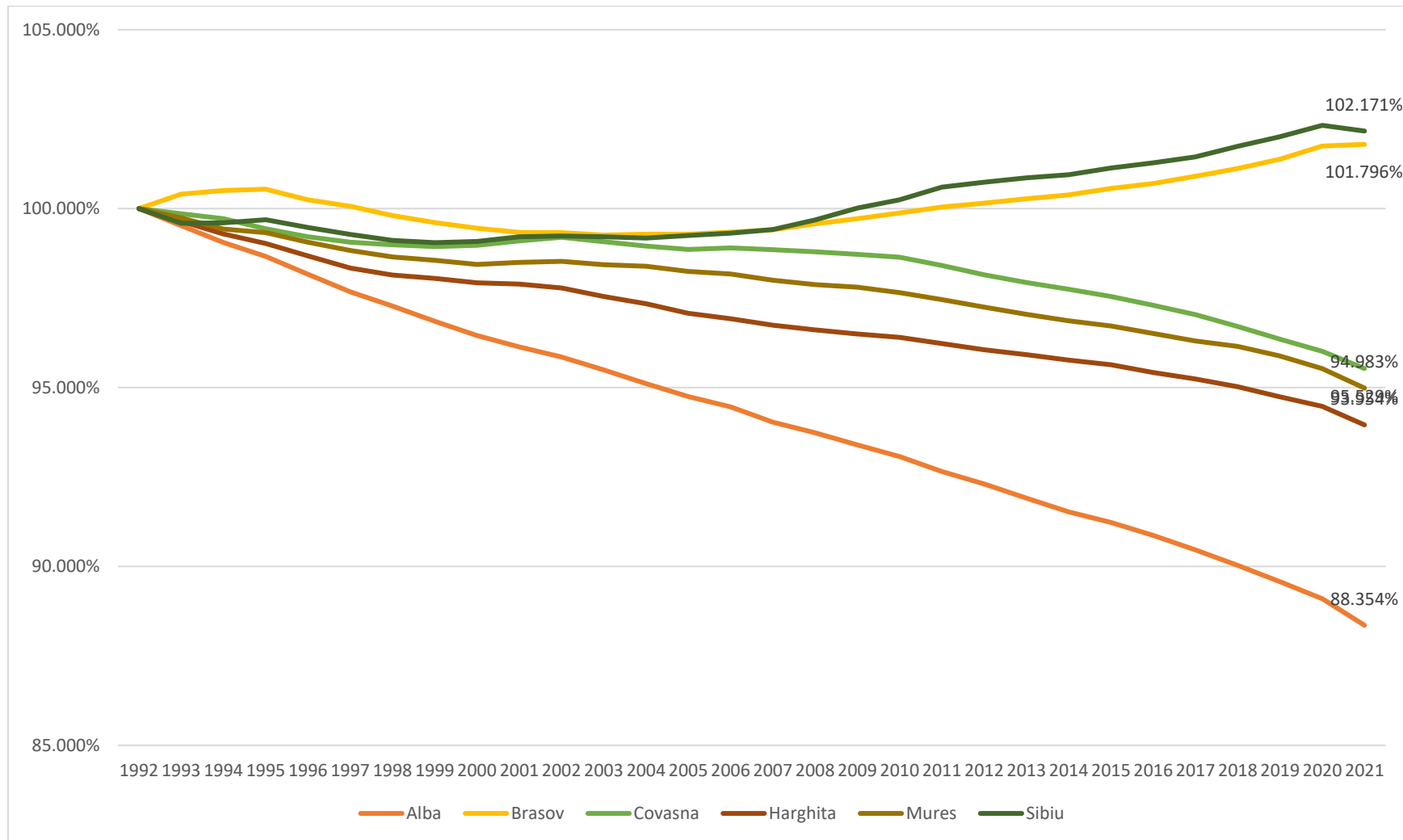

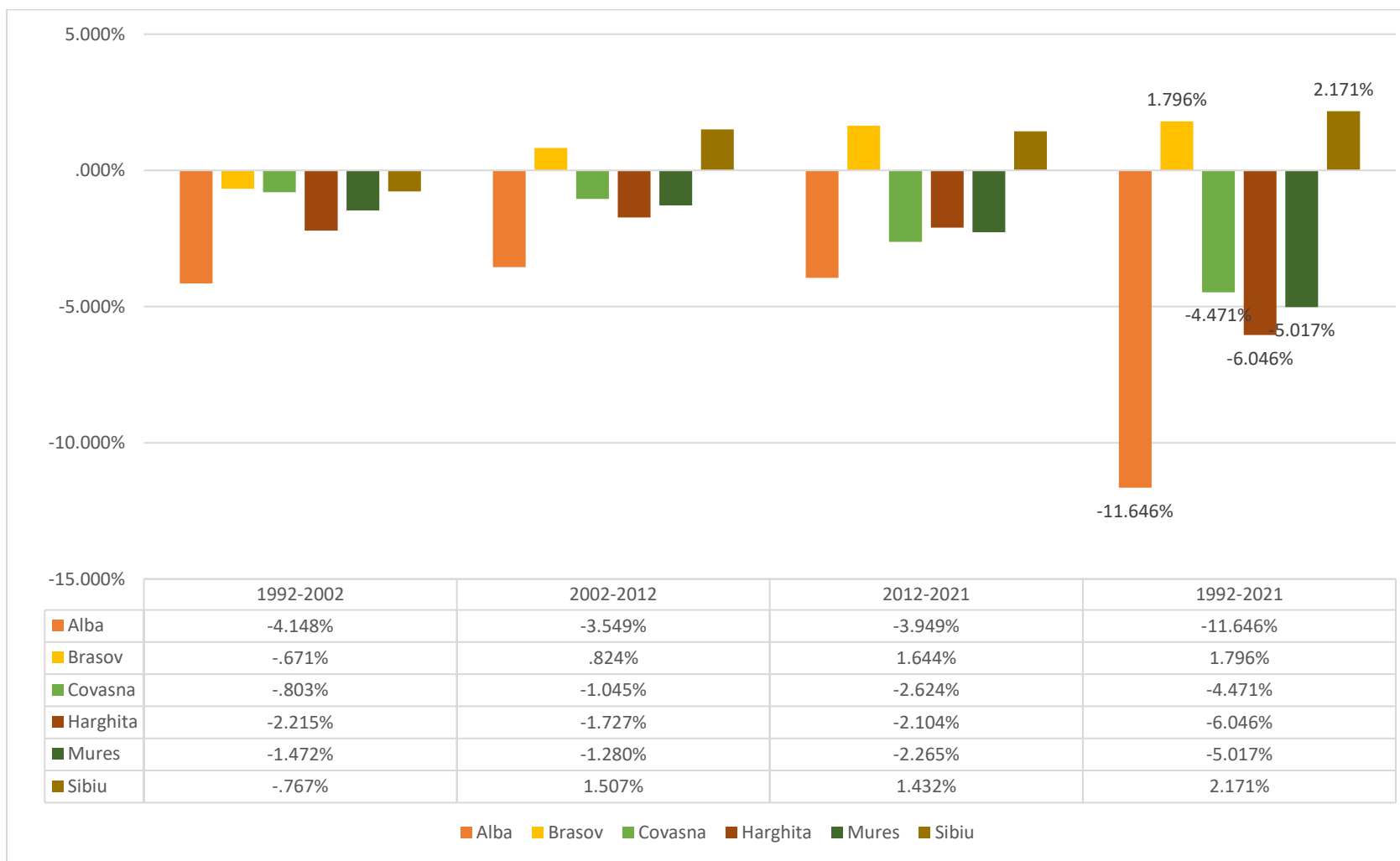
Figura 6 – Evoluția populației (1992-2021) comparativ județe

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 7– Evoluția populației (1992-2020) comparativ județe

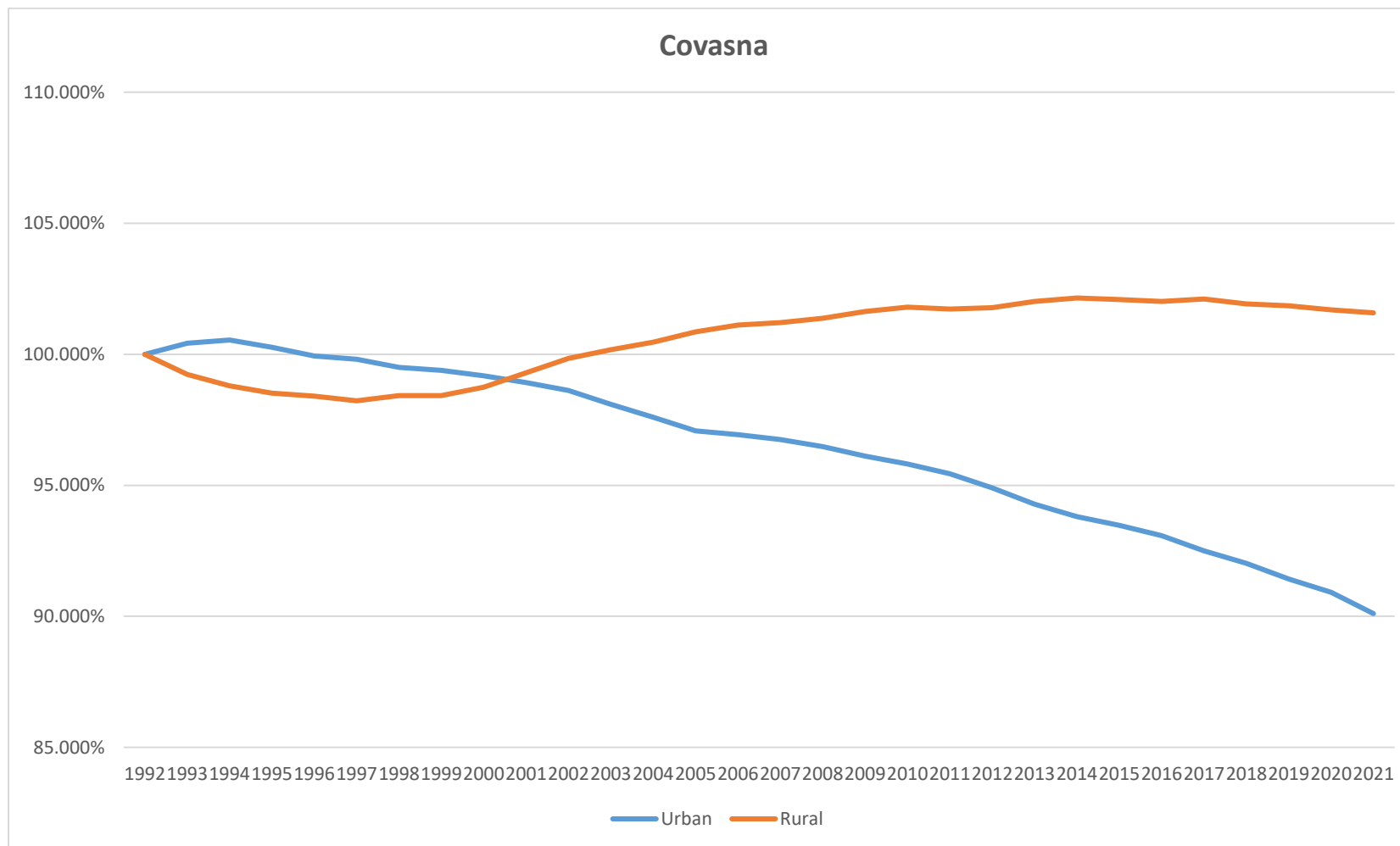

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

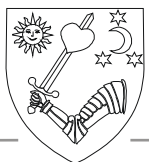

Mergând puțin în profunzime, am comparat (Figura 8) evoluția populației și în funcție de mediul de rezidență (urban/rural). Observăm că în județul Covasna populația din mediul urban este într-o permanentă scădere începând cu anul 1994, în timp ce în mediul rural trendul este ușor ascendent începând cu 2003.

Figura 8 – Evoluția populației județului Covasna (1992-2020)– urban vs. rural

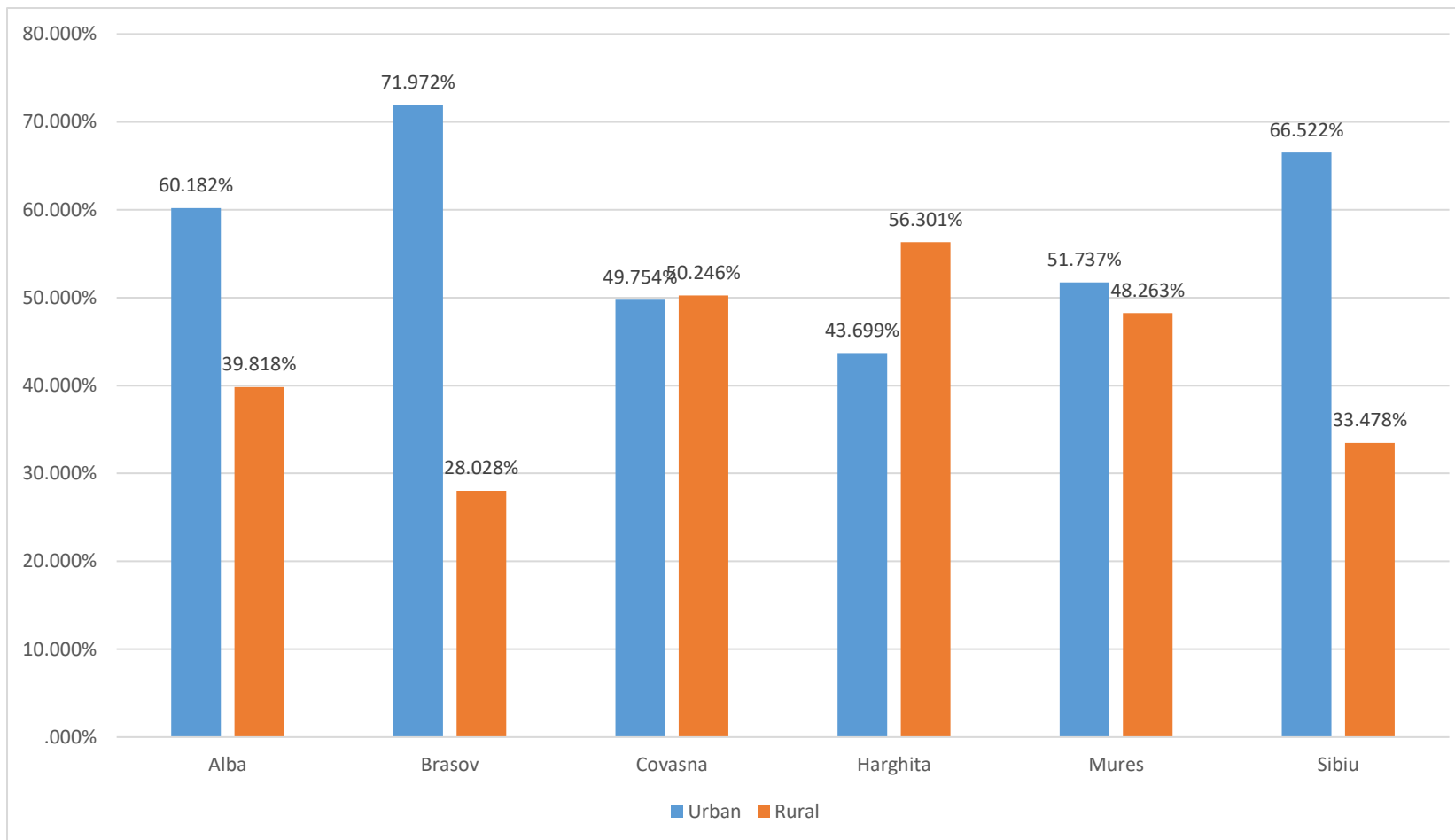

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

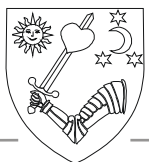

Analizând comparativ ponderea populației pe medii de rezidență (urban-rural) constatăm (Figura 9) în Județul Covasna un echilibru aproape perfect între populația din urban (49,75%) și cea din rural (50,25%). Acest echilibru îl întâlnim de altfel și la județele Harghita și Mureș, spre deosebire de Alba, Brașov și Sibiu, unde ponderea populației din mediul urban este în jur de 60-70%.

Figura 9 – Urban vs. Rural, comparativ județe – 2021

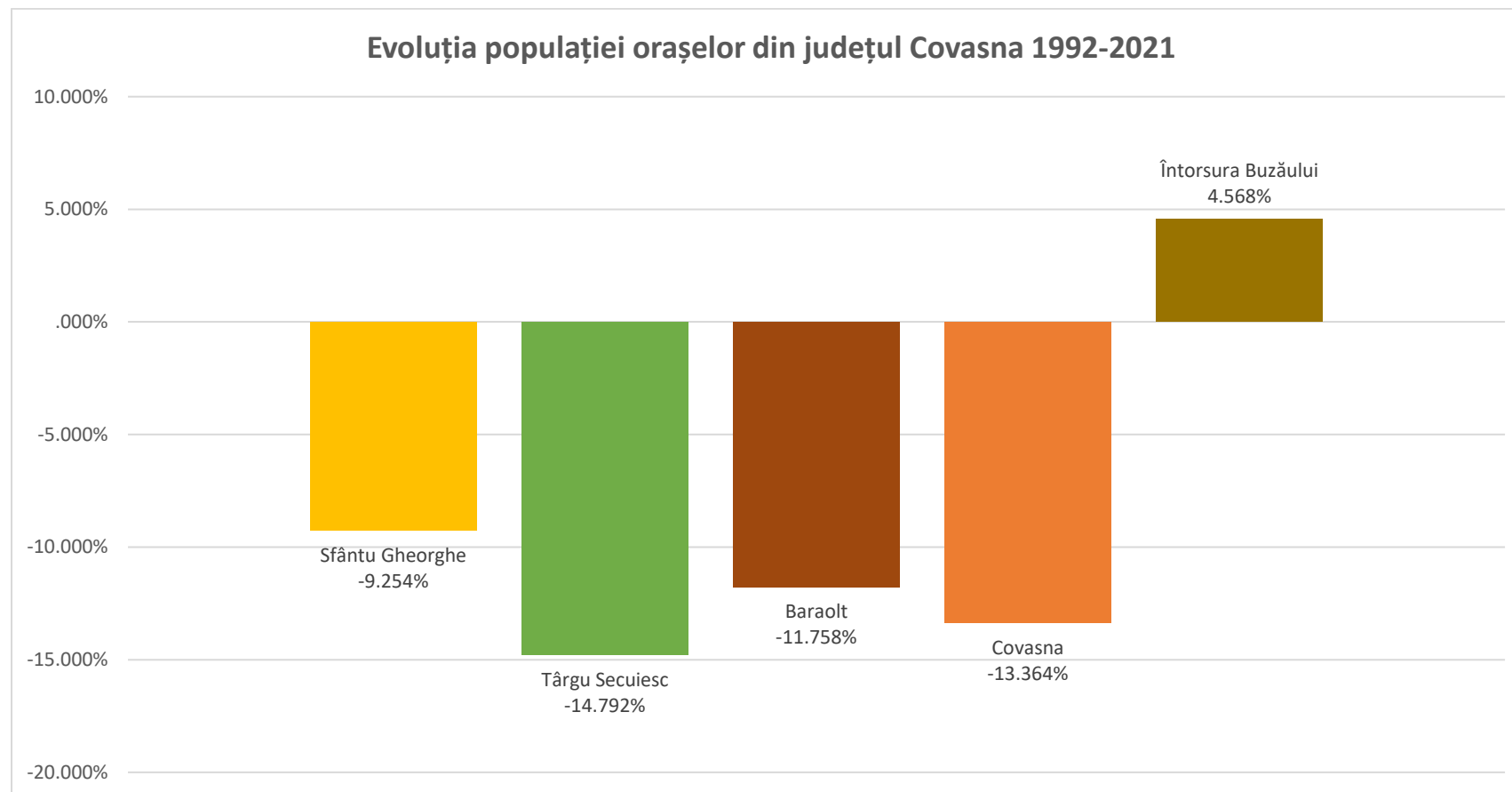

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

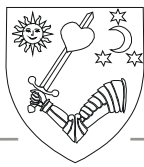

Analizând evoluția populației urbane din județ (Figura 10), observăm același trend descendent. Cu excepția orașului Întorsura Buzăului (+4,57%), toate celelalte au pierdut populație în ultimii 29 de ani: Târgu Secuiesc -15%, Covasna -13%, Baraolt -12%, Sfântu Gheorghe -9%.

Figura 10 – Evoluția populației urbane a județului Covasna 1992-2021

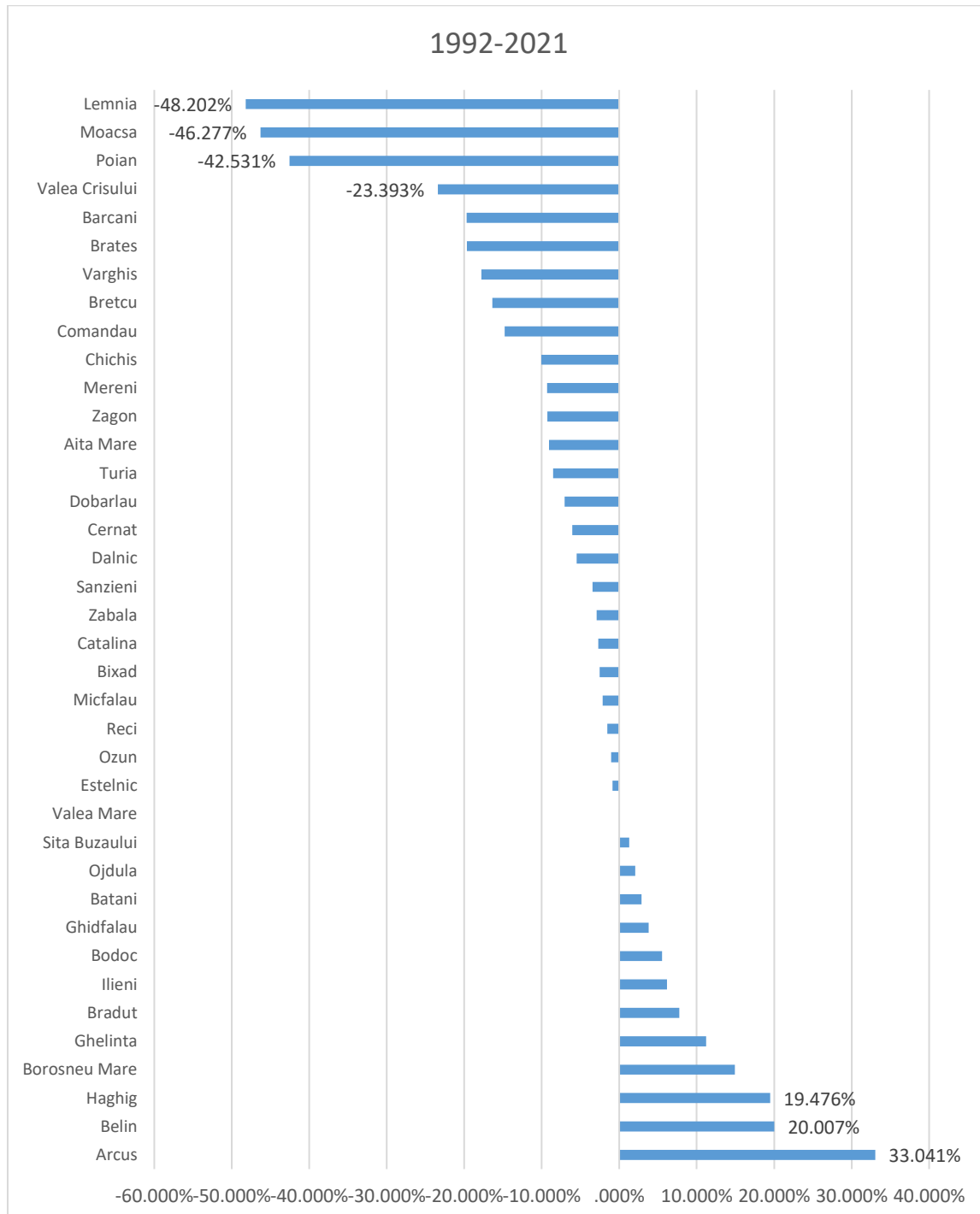

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

În ceea ce privește evoluția populației comunelor din județ (Figura 11), trendul este evident descendent, majoritatea comunelor pierzând populație, uneori chiar și până la 48% (Lemnia) sau 46% (Moacsa), 42% (Poian). Sunt și câteva comune, puține, unde trendul este pozitiv: Arcuș (+33%), Belin (+20%), Hăghig (+19%).

Figura 11 – Evoluția populației comunelor din județul Covasna 1992-2021

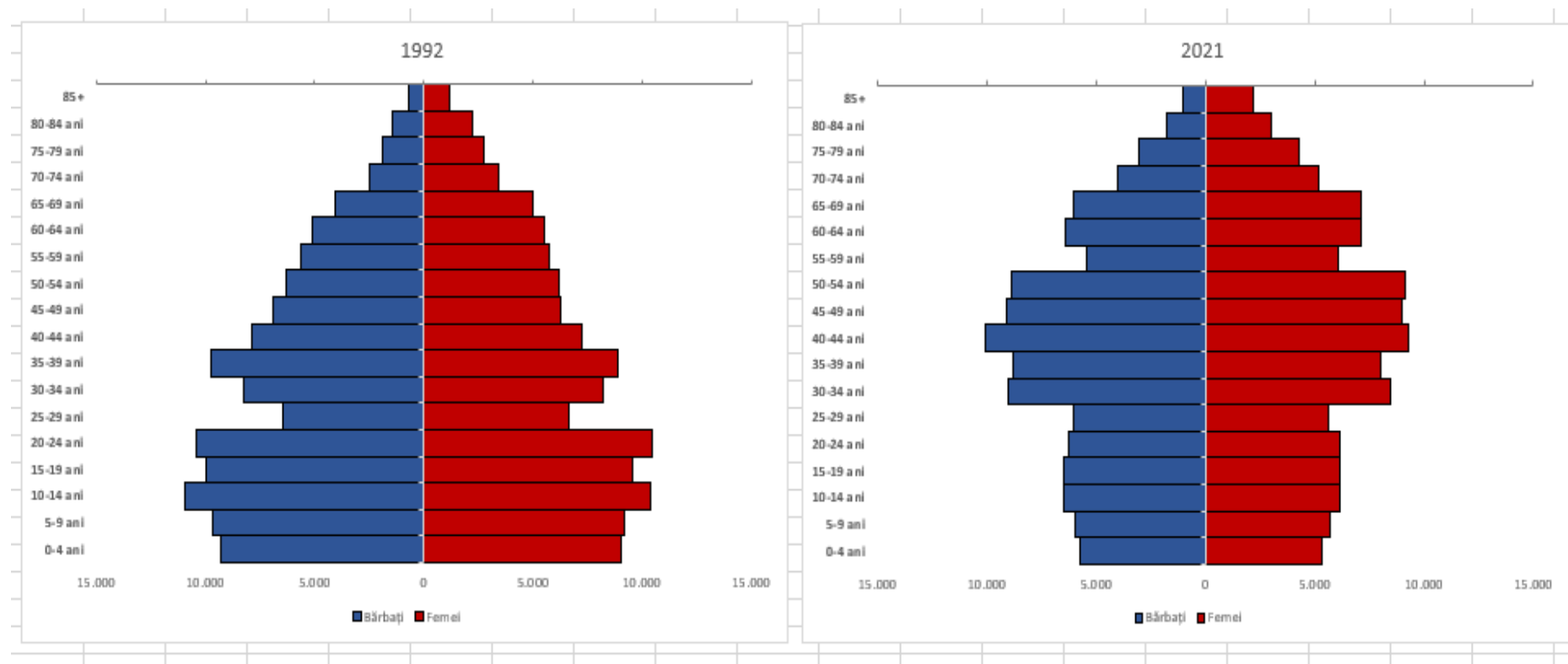
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

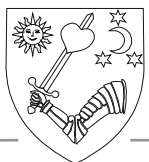
Îmbătrânirea populației

Situația demografică a județului Covasna este evidențiată și de piramida populației de mai jos (Figura 12). Tendința de îngustare accentuată a bazei și lărgire a vârfului piramidei sugerează un proces accentuat de îmbătrânire a populației. Pe termen mediu și lung, evoluția va însemna o creștere a cererii pentru servicii pentru persoane în vârstă, dar și o scădere a competitivității, atât pentru investitorii în căutare de piețe de consum (o populație îmbătrânită având tendința de a consuma mai puțin), cât și pentru cei în căutare de forță de muncă.

Figura 12 – Piramida populației (1992 vs.2021)

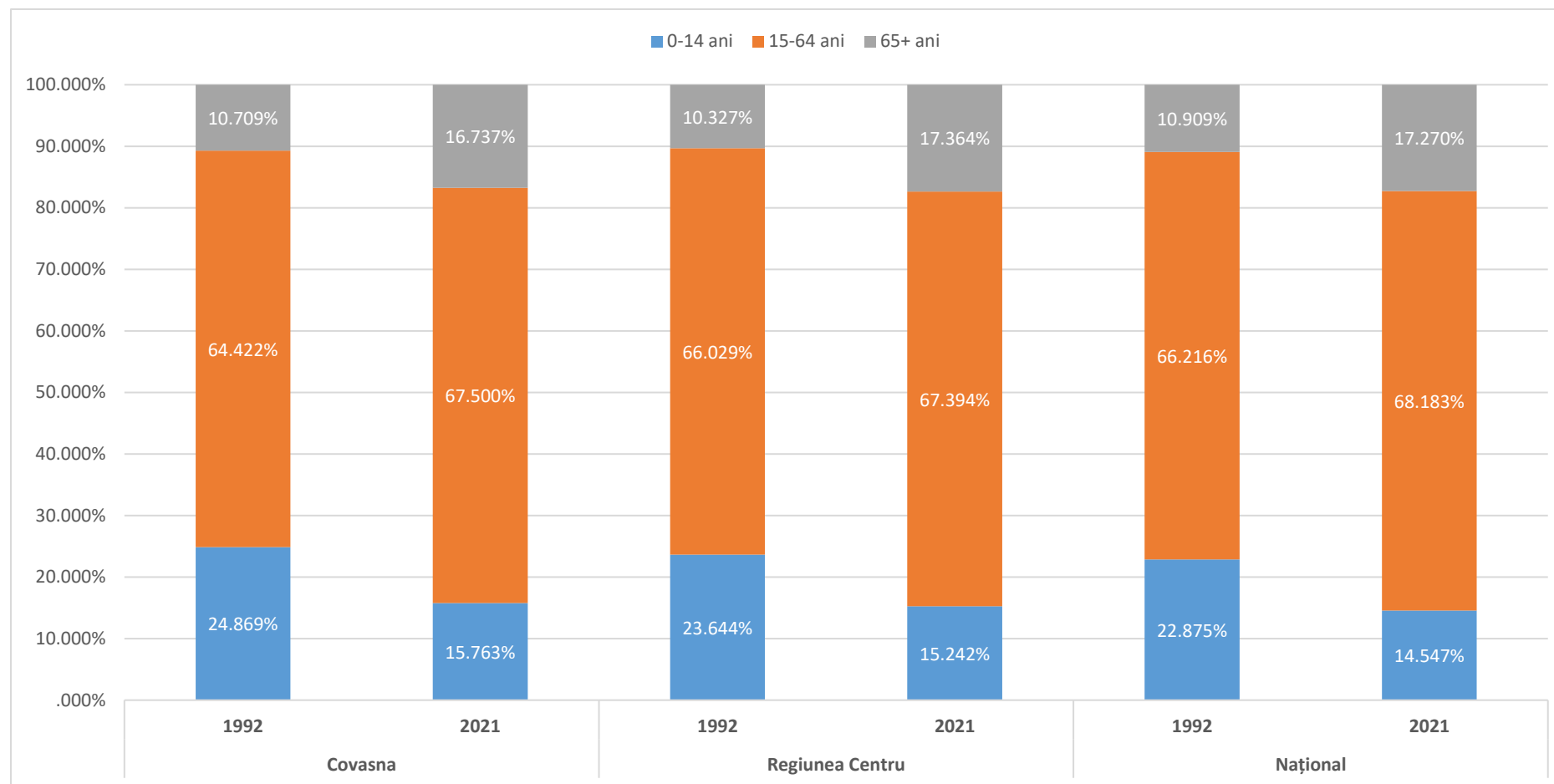

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

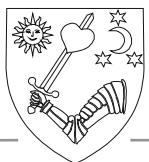

Tendința de îmbătrânire a populației este vizibilă și în graficul de mai jos (Figura 13), unde observăm că ponderea populației sub 14 ani în totalul populației a scăzut de la 25% (1992), la 16% (2021), în timp ce populația peste 65 de ani a crescut ca pondere de la 11% în 1992, la 17% în 2021. Același trend îl regăsim și la nivel național și regional, diferențele nefiind semnificative.

Figura 13 –Structura populației pe vârste, comparativ (1992 vs.2021)

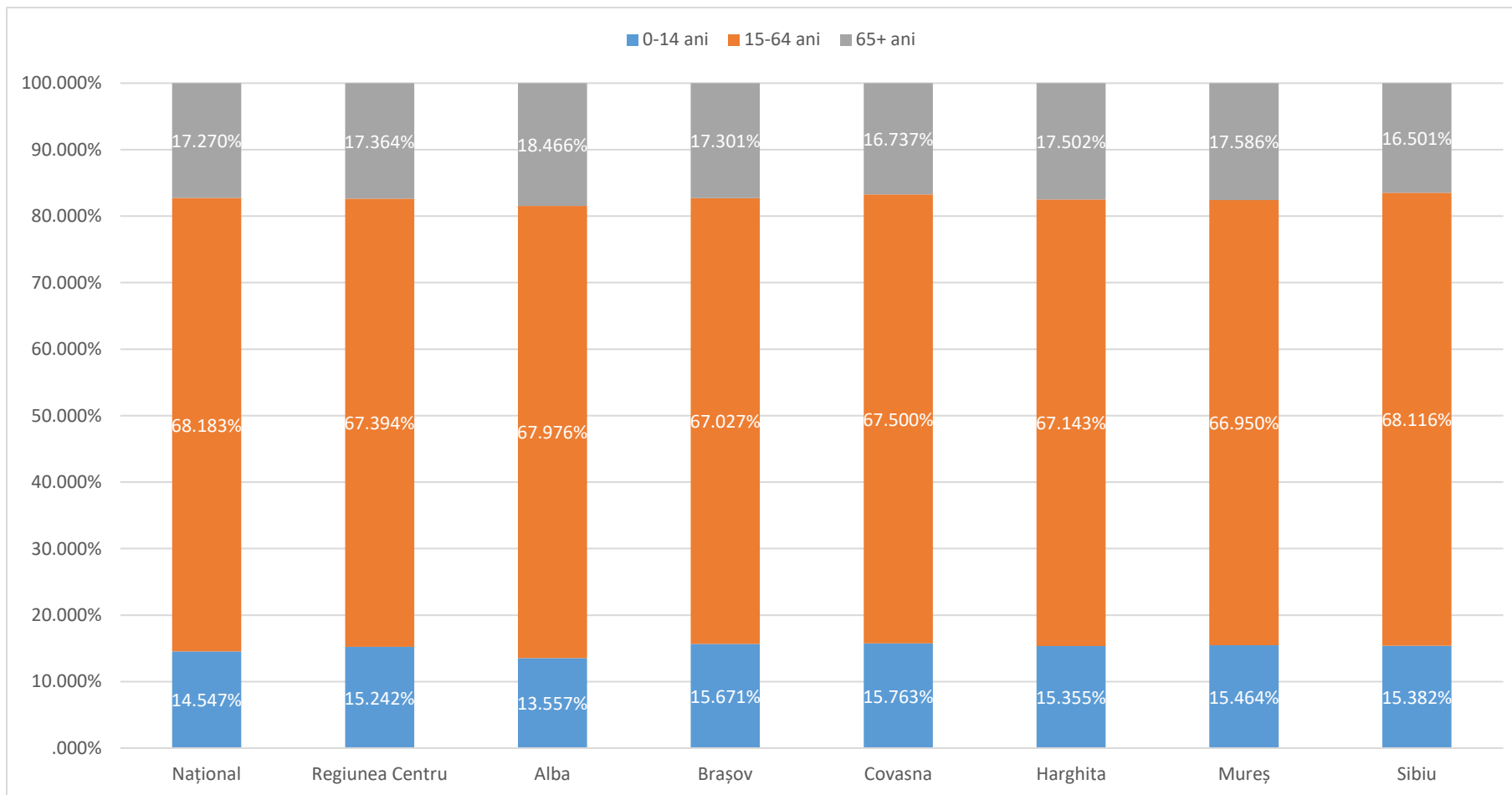

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Dacă facem o comparație cu structura pe vârste a populației celorlalte trei județe (Figura 14), vedem că diferențele nu sunt majore nici aici, procentele populației tinere (0-14 ani) sunt în jurul valorii de 15%, iar ale celei vârstnice (peste 65 de ani) în jurul valorii de 16-18% și o populație activă (15-64) în jurul valorii de 67-68%.

Figura 14 –Structura populației pe vârste, comparativ județe (1992 vs.2021)

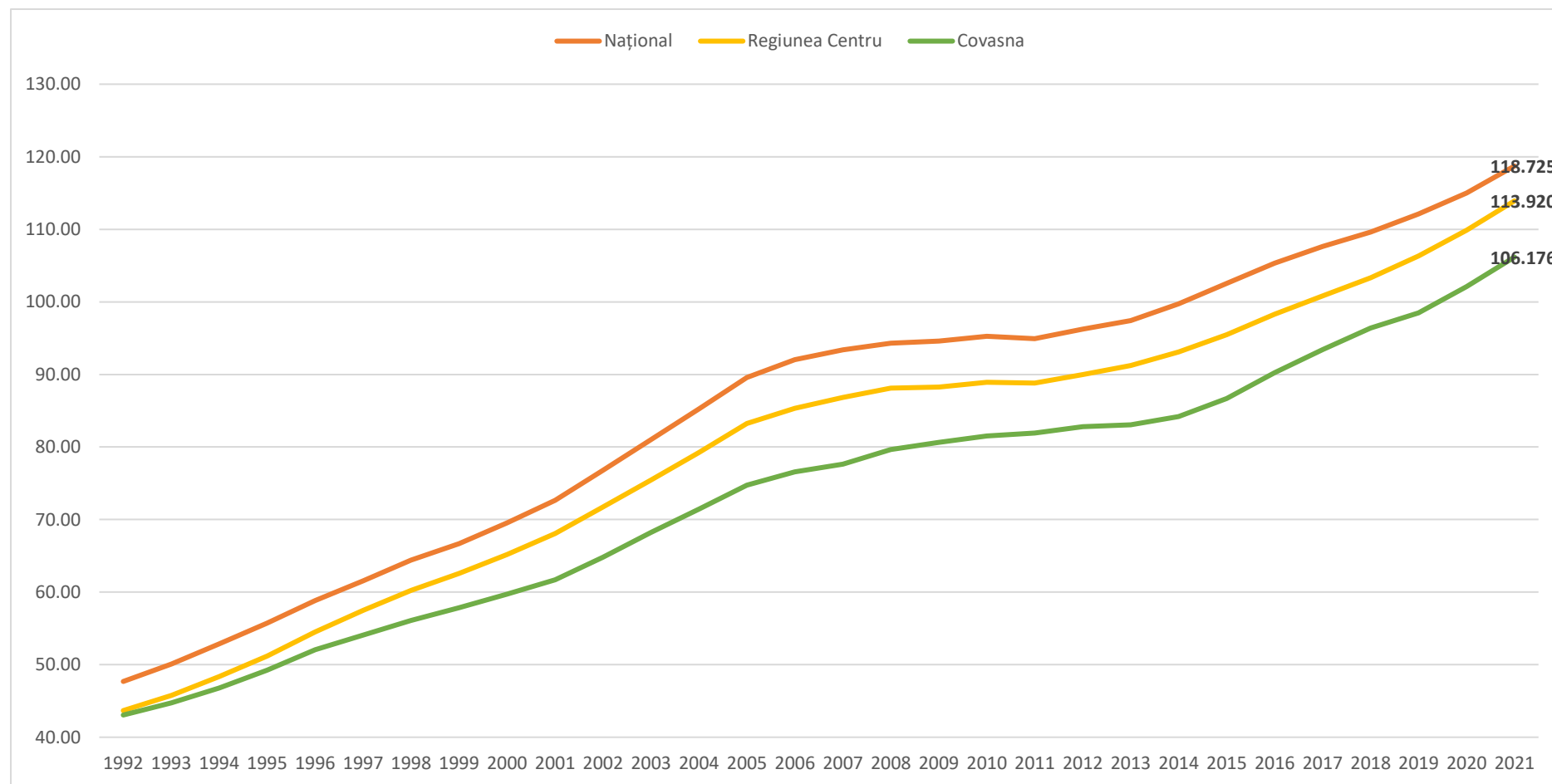

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

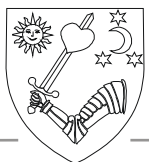

Indicele de îmbătrânire demografică a populației reprezintă numărul de persoane vârstnice (peste 65 de ani) raportat la 100 de persoane tinere (sub 15 ani). În cazul județului Covasna (Figura 15), acest indice a urmat un trend ascendent în ultimii 29 de ani, ajungând în 2021 la valoarea de 106, ceea ce înseamnă că la fiecare 100 de persoane tinere din județ sunt alte 106 persoane vârstnice. Cifra se situează sub nivelurile național (119) și regional (114).

Figura 15 – Indicele de îmbătrânire demografică a populației

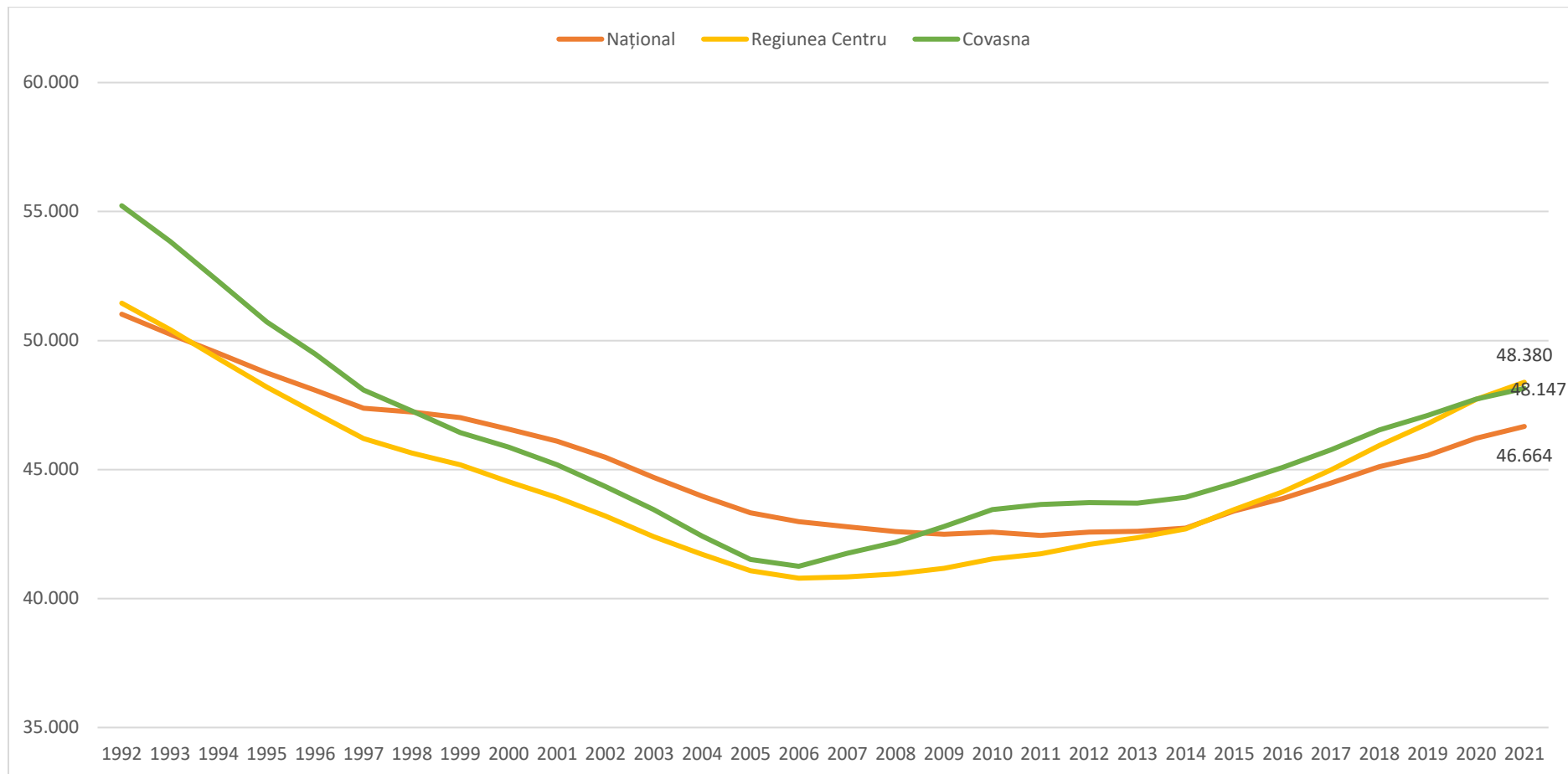

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Raportul de dependență demografică reprezintă raportul dintre numărul persoanelor de vârstă dependentă (0-14 și 65+) și populația în vârstă de muncă, exprimat la 100 de persoane. În cazul județului Covasna (figura 16), la fiecare 100 de persoane active, în vârstă de muncă, avem (în 2021) 48 de persoane „dependente” sau inactive, față de 46,66 la nivel național și 48,38 la nivel regional. Acest indicator a scăzut încontinuu din 1992 până în 2006, iar de atunci trendul este ascendent.

Figura 16 – Raportul de dependență demografică

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Vârsta medie a populației județului Covasna (Tabel 1) este, în 2021, de 40,2 de ani, în condițiile în care în 1992 era 35,1 ani. Același trend de îmbătrânire se observă atât la nivel regional și național, cât și în celelalte județe din regiunea centru, față de care media județului Covasna este cea mai mică. Creșterea vârstei medii (Figura 17) este, la Covasna, de doar 20% în ultimii 29 de ani, față de 19% la nivel național, 21 la nivel regional și 24% la Brașov sau 17% la Mureș.

Tabel 1 – Vârsta medie a populației

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	37	37,3	37,5	37,8	38	38,3	38,5	38,8	39	39,3	39,5	39,7	40	40,3	40,6	40,7	41	41,2	41,4	41,6	41,9
Regiunea Centru	36,5	36,8	37,1	37,3	37,6	37,8	38	38,3	38,5	38,7	39	39,2	39,5	39,7	40	40,2	40,4	40,6	40,9	41,1	41,3
Alba	37,2	37,4	37,6	37,8	38	38,2	38,4	38,6	38,8	39	39,2	39,4	39,6	39,8	40,1	40,3	40,5	40,7	40,9	41,1	41,3
Brașov	37,8	38,1	38,3	38,5	38,8	39	39,2	39,4	39,7	40	40,3	40,6	40,9	41,3	41,7	41,9	42,2	42,5	42,9	43,2	43,6
Covasna	35,1	35,4	35,6	35,8	36,1	36,3	36,6	36,8	37,1	37,3	37,6	37,8	38,1	38,4	38,7	38,9	39,1	39,4	39,6	39,8	40,2
Harghita	35,4	35,7	35,9	36,1	36,3	36,6	36,8	37,1	37,3	37,5	37,8	38	38,3	38,6	38,9	39,2	39,5	39,7	40	40,3	40,6
Mureș	37,1	37,3	37,4	37,6	37,8	38	38,2	38,4	38,6	38,8	39	39,3	39,5	39,8	40	40,1	40,3	40,6	40,7	40,9	41,2
Sibiu	35,9	36,2	36,5	36,8	37,1	37,4	37,7	37,9	38,2	38,4	38,7	38,9	39,2	39,5	39,8	40	40,3	40,5	40,7	41	41,3

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

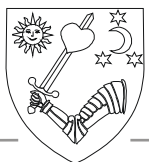
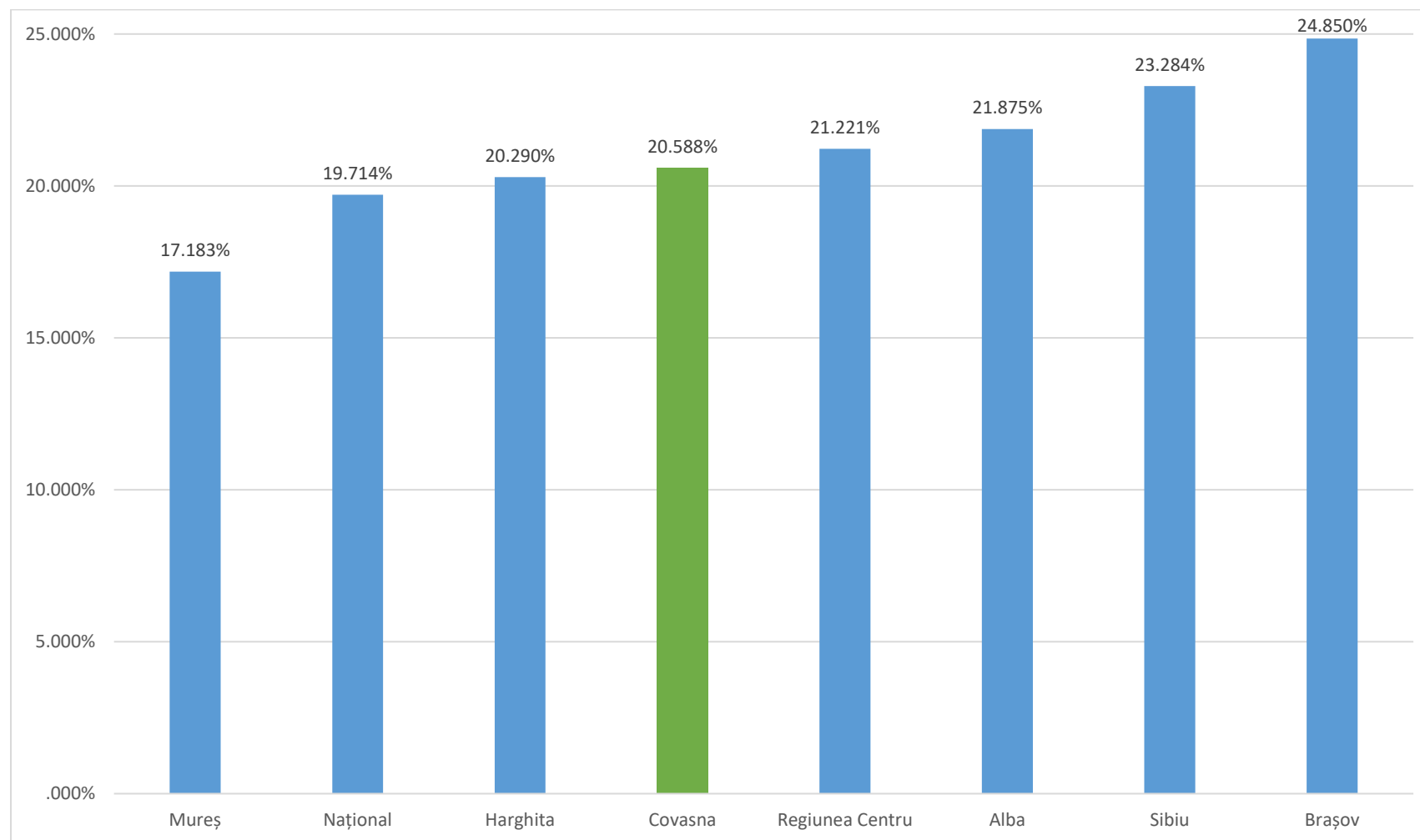
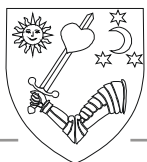

Figura 17 – Vârsta medie a populației (1992 vs.2021)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Natalitate și mortalitate

Fluctuațiile demografice au, de obicei, două surse: mișcarea naturală a populației (natalitate/mortalitate) și mișcarea migratorie a populației (schimbările de domiciliu). În privința mișcării naturale a populației, observăm în Tabelul 2 faptul că rata natalității pentru județul Covasna este, în 2020, de 9,2 la mie, în scădere față de anii trecuți. În ultimii 10 ani această rată a natalității se stabilizase la 10 la mie, dar apoi a început să scadă după 2018. Anul 2020 poate nu este cel mai relevant din acest punct de vedere, fiind anul pandemiei COVID, care a afectat profund natalitatea.

Tabel 2 – Natalitate

Rata natalității (născuți vii la 1.000 de locuitori)											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	9,4	8,7	9	9,6	9,1	9,3	9,4	9,7	9,3	9,2	8,1
Regiunea Centru	10	9,5	9,6	10,1	9,7	9,7	9,9	10,1	9,7	9,5	8,7
Alba	8,4	8,4	8,4	8,7	8,4	8,4	8,6	8,7	8,3	8,3	7,3
Brasov	10,4	9,8	9,8	10,7	10,2	10,2	10,5	10,6	10,3	10	9,1
Covasna	10,6	9,8	10,4	10,9	10	9,7	10,2	10,1	9,9	9,7	9,2
Harghita	10,5	9,7	10	10,1	10,1	9,7	9,8	9,8	9,8	9,7	8,7
Mures	10,1	9,7	9,6	10,1	9,7	9,9	10,1	10,5	9,9	9,6	9,2
Sibiu	10	9,3	9,6	10	9,9	10	10,1	10,5	9,7	9,5	8,3
Sporul natural											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	-47.524	-55.197	-54.435	-35.534	-53.103	-56.791	-49.255	-47.883	-57.742	-57.244	-118.736
Regiunea Centru	-1.714	-2.368	-2.294	-770	-2.250	-3.500	-2.386	-2.034	-3.790	-3.998	-10.962
Alba	-1.234	-1.181	-1.173	-1.014	-1.118	-1.442	-1.188	-1.124	-1.307	-1.208	-2.317
Brasov	625	348	280	589	286	105	478	342	-3	-16	-1.838
Covasna	-58	-149	-77	114	-230	-243	-153	-343	-518	-359	-808
Harghita	-112	-278	-204	1	-189	-477	-336	-360	-563	-588	-1.378
Mures	-1.035	-1.054	-994	-617	-1.014	-1.351	-1.152	-822	-1.226	-1.616	-2.860
Sibiu	100	-54	-126	157	15	-92	-35	273	-173	-211	-1.761
Sporul natural la 1.000 de locuitori											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	-2,1	-2,5	-2,4	-1,6	-2,4	-2,5	-2,2	-2,1	-2,6	-2,6	-5,3
Regiunea Centru	-0,7	-0,9	-0,9	-0,3	-0,9	-1,3	-0,9	-0,8	-1,4	-1,6	-4,2
Alba	-3,2	-3	-3	-2,6	-2,9	-3,8	-3,1	-3	-3,4	-3,3	-6,3
Brasov	1	0,5	0,5	1	0,5	0,2	0,7	0,5	0	-0,1	-2,9
Covasna	-0,3	-0,7	-0,4	0,5	-1	-1,1	-0,7	-1,5	-2,2	-1,6	-3,6
Harghita	-0,3	-0,9	-0,6		-0,5	-1,4	-1	-1,1	-1,7	-1,8	-4,2
Mures	-1,8	-1,8	-1,7	-1	-1,7	-2,3	-1,9	-1,3	-2,1	-2,8	-4,9
Sibiu	0,2	-0,1	-0,3	0,3	0	-0,2	-0,1	0,6	-0,4	-0,5	-3,8

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Sporul natural (diferența dintre născuți și decedați) este negativ, la fel ca la nivel național, regional și la fel ca în situația celorlalte județe, dar mai mic totuși la Covasna (-3,6 la mie de locuitori) comparativ cu celelalte, cu excepția Brașovului (-2,9). Rata mortalității (Tabel 3) a fost, în 2020, de 12,8 la mie (afectată, desigur, și de pandemie), mai mică decât cea de la nivel regional și național. Rata mortalității infantile (8,7 la mie de locuitori) este peste media regională (7,9) și cea națională (6,1).

Tabel 3 – Mortalitate și mortalitate infantilă

Rata mortalității (decedați la 1.000 de locuitori)											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	11,5	11,2	11,4	11,2	11,5	11,8	11,6	11,8	11,9	11,7	13,4
Regiunea Centru	10,7	10,4	10,5	10,4	10,6	11	10,8	10,9	11,1	11,1	12,9
Alba	11,6	11,4	11,4	11,3	11,3	12,2	11,7	11,7	11,7	11,6	13,6
Brasov	9,4	9,3	9,3	9,7	9,7	10	9,8	10,1	10,3	10,1	12
Covasna	10,9	10,5	10,8	10,4	11	10,8	10,9	11,6	12,1	11,3	12,8
Harghita	10,8	10,6	10,6	10,1	10,6	11,1	10,8	10,9	11,5	11,5	12,9
Mures	11,9	11,5	11,3	11,1	11,4	12,2	12	11,8	12	12,3	14,1
Sibiu	9,8	9,4	9,9	9,7	9,9	10,2	10,2	9,9	10,1	10	12,1
Rata mortalității infantile (decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori)											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	9,8	9,4	9	7,8	8,1	7,3	6,7	6,4	5,9	5,7	6,1
Regiunea Centru	8,7	10,1	8,3	7,9	8,4	7,7	7,1	6,8	6,3	6,8	7,9
Alba	9,7	11,7	5,2	5,7	8,1	7,5	5,8	6,4	4,5	7,4	6,6
Brasov	6,1	9,9	7,6	8,4	6,9	7	6,6	7,1	6,6	6,4	7,7
Covasna	11,8	10,1	11,2	10,4	7,4	7,2	9	8,3	8	4,1	8,7
Harghita	10,7	13,7	12,5	6,8	8,9	7,7	6,8	5,8	6,5	8,7	8
Mures	10,5	9,1	7,6	8,3	10,1	9,8	8,5	7,2	6,3	8,4	8,8
Sibiu	5,8	8	7,4	8	8,5	6,3	6,2	5,9	5,9	4,7	7,2

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

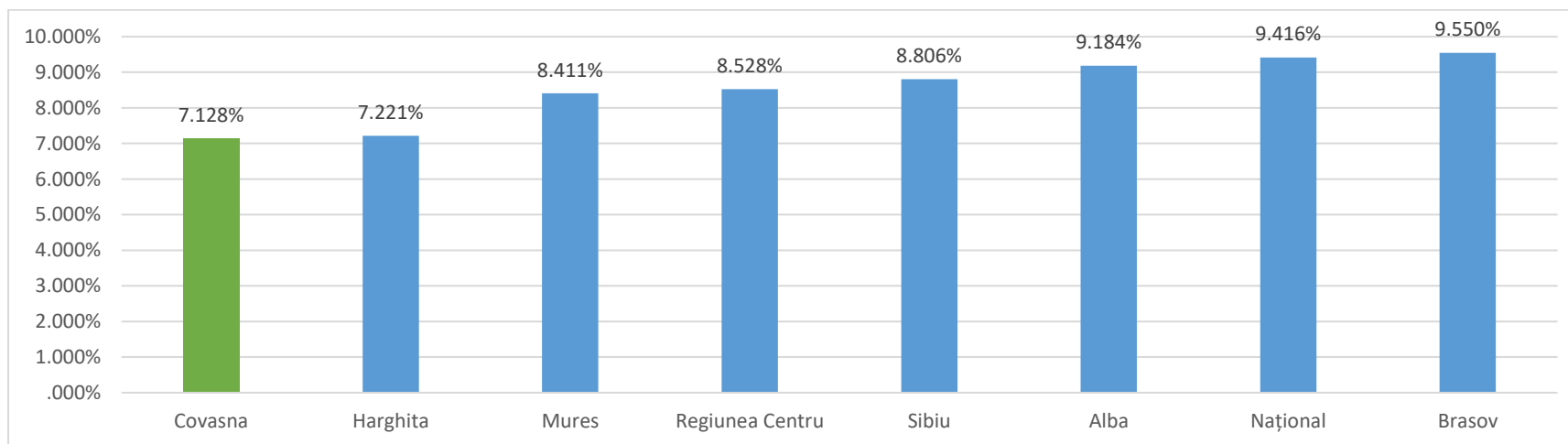
Durata medie de viață a locuitorilor județului Covasna (Tabel 4) a ajuns, în 2019, la 75,7 ani, aceeași ca la nivel regional (75,8) și ușor mai mică față de cea de la nivel național (76). Aceasta a crescut în ultimii 29 de ani cu 7%, față de 8% la nivel regional și 9% la nivel național (Figura 18).

Tabel 4 – Durata medie de viață

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	71,19	71,18	71,01	71,32	71,76	72,22	72,61	73,47	73,76	73,9	74,2	74,69	75,15	75,41	75,35	75,5	75,68	75,85	75,97	76,11
Regiunea Centru	71,7	71,66	71,51	71,82	72,07	72,48	72,89	73,81	74,08	74,31	74,7	75,16	75,63	75,94	75,91	76,01	76,18	76,35	76,48	76,61
Alba	71,55	71,29	71,39	71,88	71,89	72,22	72,85	73,82	74,19	74,29	74,53	74,82	75,54	76,09	76,06	76,02	76,06	76,49	76,83	76,8
Brasov	72,17	72,22	72,26	72,8	72,97	73,08	73,38	74,41	74,82	75,25	75,78	76,1	76,29	76,57	76,56	76,93	76,94	77,01	77,36	77,43
Covasna	72,37	72,48	71,91	71,62	71,9	72,57	72,8	73,34	73,62	73,7	74,12	74,83	75,15	75,07	75,43	75,71	75,45	75,25	75,18	75,75
Harghita	72,11	71,69	71,57	71,62	71,81	72,3	72,57	73,42	73,74	74,04	74,37	74,73	75,28	75,74	75,84	76,06	76,27	76,18	76,12	76,17
Mures	70,79	70,9	70,83	71,16	71,54	72,07	72,47	73,29	73,59	73,58	73,89	74,38	75,16	75,57	75,19	75,14	75,58	75,73	75,7	75,92
Sibiu	71,77	71,81	71,31	71,73	72,14	72,48	73,09	74,36	74,24	74,68	75,16	75,76	75,96	76,07	76,18	76,11	76,49	76,89	76,99	76,98

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 18 – Durata medie de viață a populației (1992 vs.2021)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

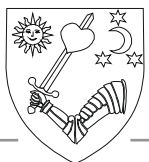
Migrație

Dacă ne referim la migrație, datele (Tabelul 5) ne arată un sold negativ (-321) al schimbărilor de domiciliu în 2020, dar totuși un trend descendent în ultimii ani. În domeniul rural acest sold este pozitiv.

Tabel 5 – Schimbări de domiciliu și reședință

Soldul schimbărilor de domiciliu											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alba	-685	-309	-434	-300	-293	-108	-432	-551	-433	-669	-671
Brasov	162	389	468	604	660	748	1.142	1.414	2.006	2.588	2343
Covasna	-492	-486	-445	-394	-389	-342	-414	-432	-328	-416	-321
Harghita	-523	-329	-284	-458	-382	-349	-350	-408	-488	-378	-428
Mures	-144	-163	-171	-36	-168	-91	-100	-98	-275	-531	-391
Sibiu	1.389	582	692	649	878	891	1.182	1.475	1.788	2.051	1435
Soldul schimbărilor de reședință											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alba	-1386	-1078	-876	-765	-719	-170	-38	-52	-108	-65	187
Brasov	3864	3883	4229	4478	4222	3497	3241	3240	2542	2835	1176
Covasna	-1190	-1037	-985	-878	-627	-555	-525	-516	-338	-246	-44
Harghita	-189	-267	-236	-220	-60	117	-87	245	268	125	-78
Mures	24	338	620	444	505	1064	1177	1289	1150	1026	633
Sibiu	1608	1657	1529	1425	1095	847	761	614	1110	1066	580
Soldul schimbărilor de domiciliu - Covasna Urban vs. Rural											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	-492	-486	-445	-394	-389	-342	-414	-432	-328	-416	-321
Urban	-513	-608	-639	-513	-444	-368	-598	-364	-423	-393	-457
Rural	21	122	194	119	55	26	184	-68	95	-23	136
Soldul schimbărilor de reședință - Covasna urban vs. Rural											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	-1190	-1037	-985	-878	-627	-555	-525	-516	-338	-246	-44
Urban	-570	-454	-383	-157	-99	94	47	267	420	556	212
Rural	-620	-583	-602	-721	-528	-649	-572	-783	-758	-802	-256

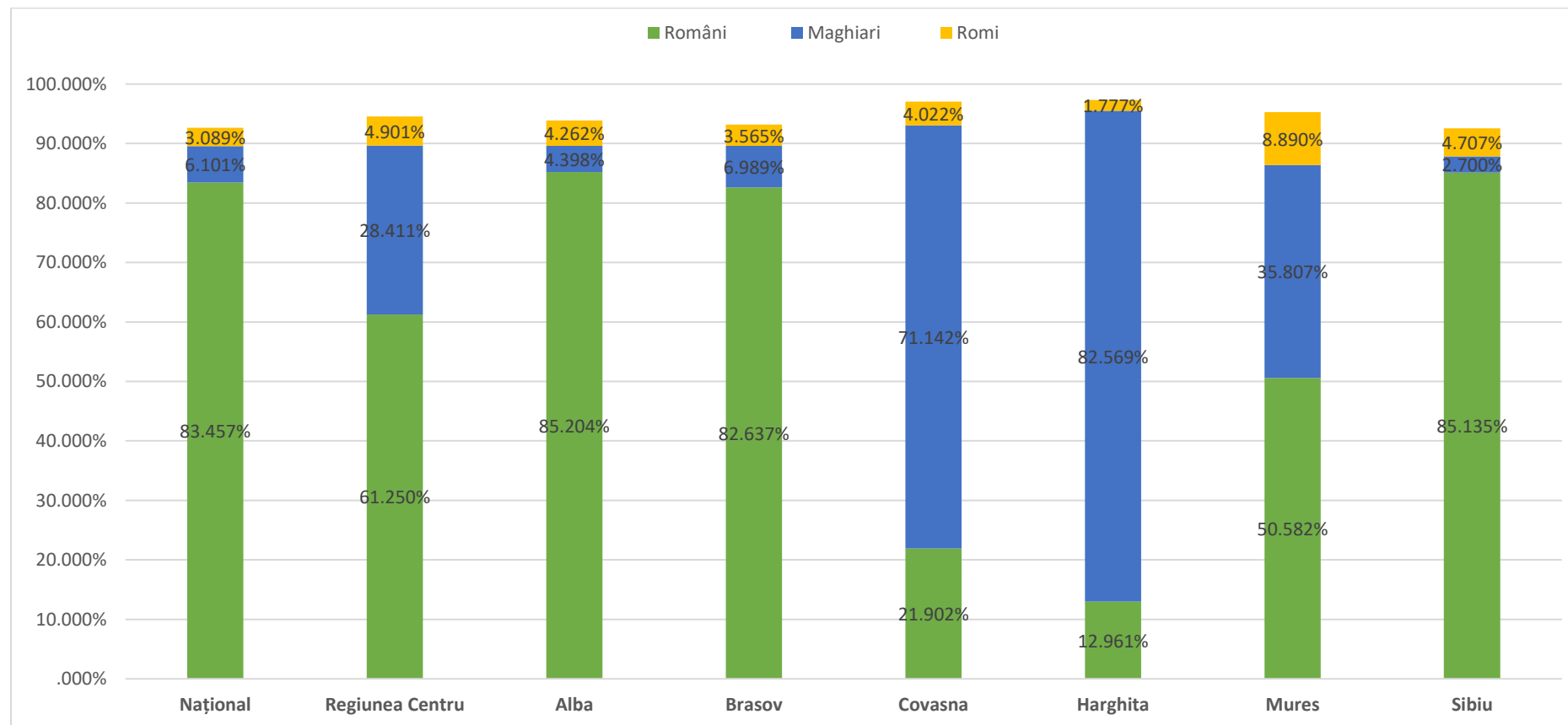
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Religie și etnie

Potrivit datelor de la ultimul recensământ, Covasna este o comunitate relativ omogenă din punct de vedere etnic (Figura 19), cu 71% din populație declarându-se de etnie maghiară, 22% de etnie română și 4% romi. Din punct de vedere al religiei comunitatea este mai puțin omogenă (Figura 20), 35% dintre locuitori declarându-se romano-catolici, 32% reformați și 20% ortodocși.

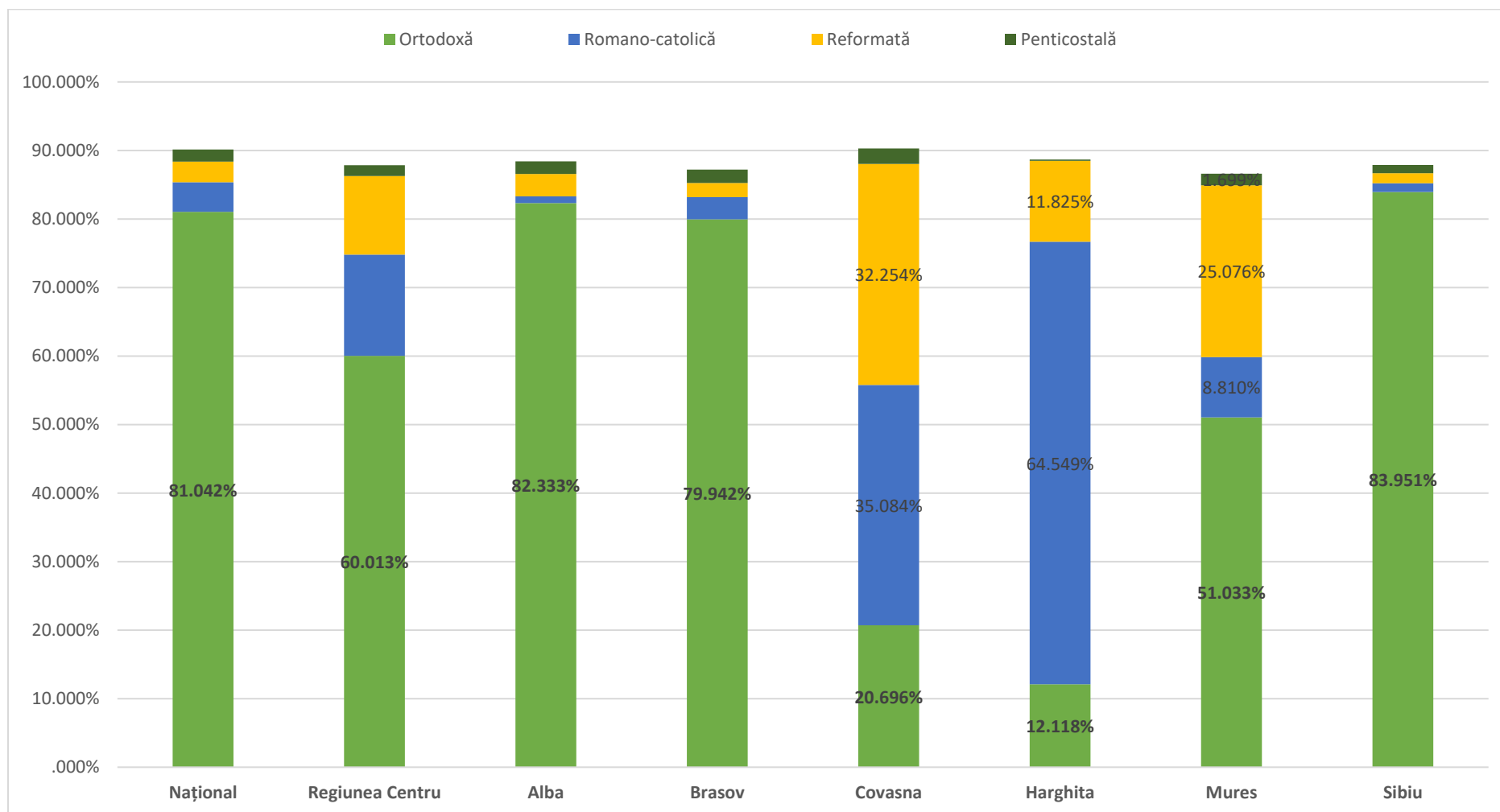
Figura 19 – Structura etnică a populației (Recensământ)

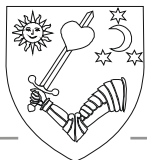
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor de la Recensământ

Figura 20 – Structura religioasă a populației (Recensământ)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor de la Recensământ

Concluzii și perspective strategice

Populația județului este în scădere (-4,47% în ultimii 29 de ani);

Trendul descendent este vizibil în toate UAT-urile urbane ale județului (mai puțin Întorsura Buzăului) și în marea majoritate a comunelor din județ;

49,75% din populație locuiește în mediul urban, din care jumătate în Sfântu Gheorghe;

Creșterea populației peste 65 de ani (cu 6%) este concomitentă cu scăderea populației tinere (sub 14 ani) cu 9% și cu creșterea populației active (15-64 de ani) cu 3%;

Indicele de îmbătrânire demografică este de asemenea pe un trend ascendent, ajungând în 2021 la 106 persoane vârstnice (peste 65 de ani) pentru fiecare 100 de persoane tinere (sub 15 ani);

Raportul de dependență demografică este în creștere; la fiecare 100 de persoane active (15-64 de ani) există 48 de persoane dependente (sub 15 ani și peste 65 de ani);

Media de vârstă a populației județului este (în 2021), de 40 de ani, în creștere cu 20% (1992);

Speranța de viață a ajuns (2021) la 75,7 ani, în creștere cu 7% (1992);

Rata natalității în județul Covasna este de 9,2 la mie (2020), în scădere față de anii trecuți (10,6 la mie în 2010), comparativ cu nivelul național (8,1) sau regional (8,7);

Sporul natural este negativ (-3,6 la mie de locuitori, în 2020), mai mic decât cel de la nivel regional (-4,2) și național (-5,3);

Mortalitatea este în creștere, ajungând la 12,8 (2020) decedați la 1.000 de locuitori, față de 10,9 decedați la 1.000 de locuitori în 2010, în timp ce la nivel regional este de 12,9 decedați la 1.000 de locuitori, iar la nivel național de 13,4 decedați la 1.000 de locuitori;

Mortalitatea infantilă este de 8,7 (2020) la mie de locuitori, dublându-se practic față de anul 2019 (4,1) și situându-se peste nivelul regional (7,9) și cel național (6,1);

În ceea ce privește schimbarea domiciliului, soldul este negativ per total (-321), dar pozitiv în mediul rural (+136);

Educație

Nivelul de educație al populației

Capitalul educațional al unei zone, definit în termeni de distribuția populației în funcție de ultima școală absolvită, infrastructura educațională, rezultatele educaționale și cheltuielile publice cu sistemul de învățământ, este un bun mijloc de a înțelege capacitatea unei comunități de a se dezvolta sustenabil și de a prospera pe termen lung.

Asociată cu nivelul de sănătate, venitul, implicarea în comunitate, ultima școală absolvită este un indicator crucial în înțelegerea competitivității unei regiuni sau zone. Este dificil pentru o comunitate cu o pondere scăzută de persoane cu studii superioare, spre exemplu, să atragă investiții și oportunități care generează plus valoare semnificativă în comunitate și asigură venituri ridicate populației. În aceeași idee, întrucât talentul atrage talent, o comunitate cu o pondere ridicată a populației cu studii superioare va atrage pe termen lung noi locuitori cu același profil, amplificând și mai mult avantajul competitiv și atractivitatea comunității. Devine critic, astfel, pentru autoritățile locale să susțină sistemul educațional la nivel local și eforturile populației de a se perfecționa continuu.

Analizând nivelul de educației al populației (Figura 1) observăm că doar 9,8% din populația județului Covasna are studii superioare, comparativ cu 14% cât e media națională sau cea regională. Județul Harghita are valori similare (9,61%), dar toate celelalte județe depășesc 12%, unele ajungând chiar la 18% (Brașov) sau 15,8% (Sibiu).

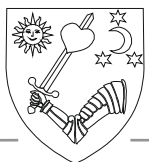
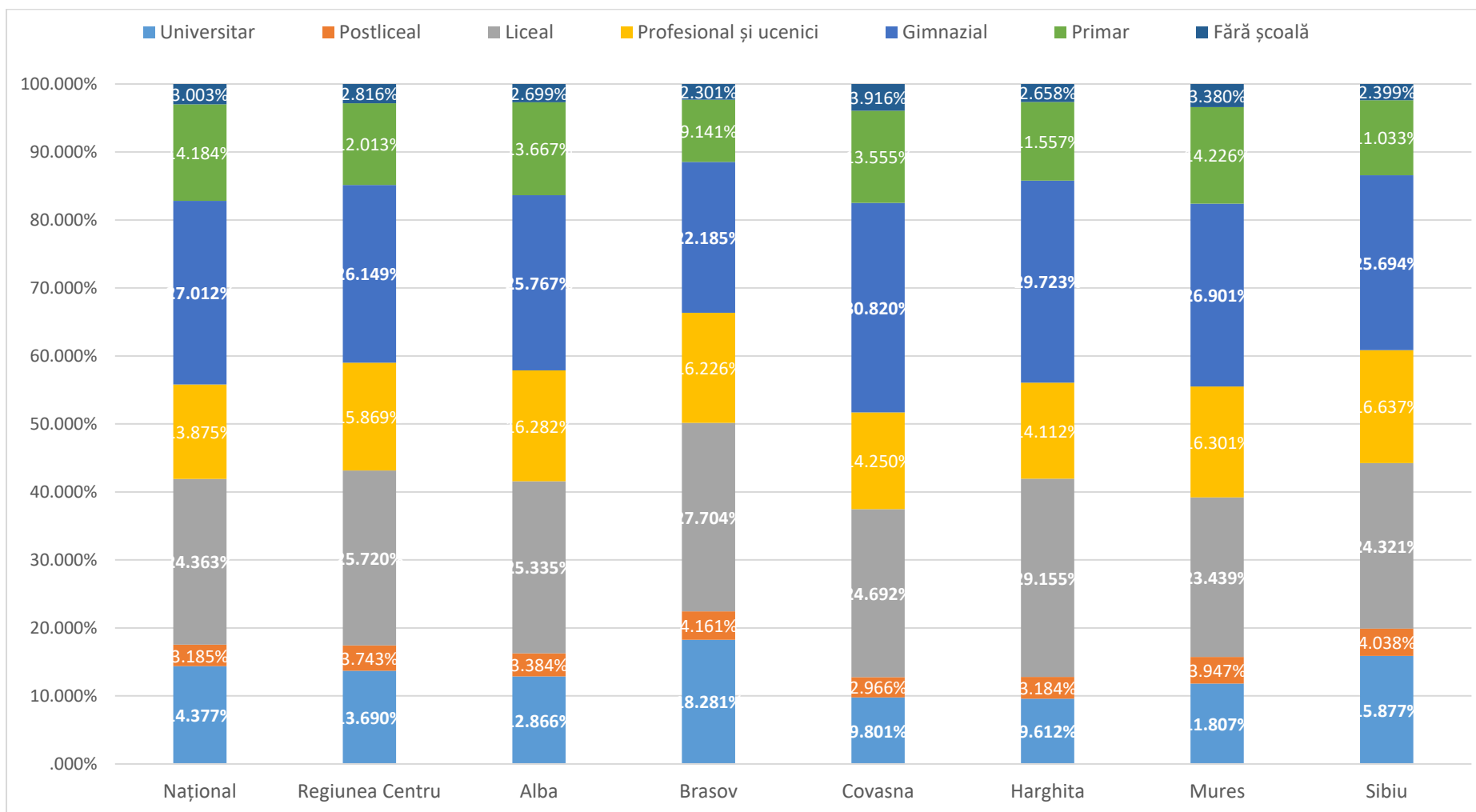

Figura 1 – Nivelul de educație al populației (Recensământ)

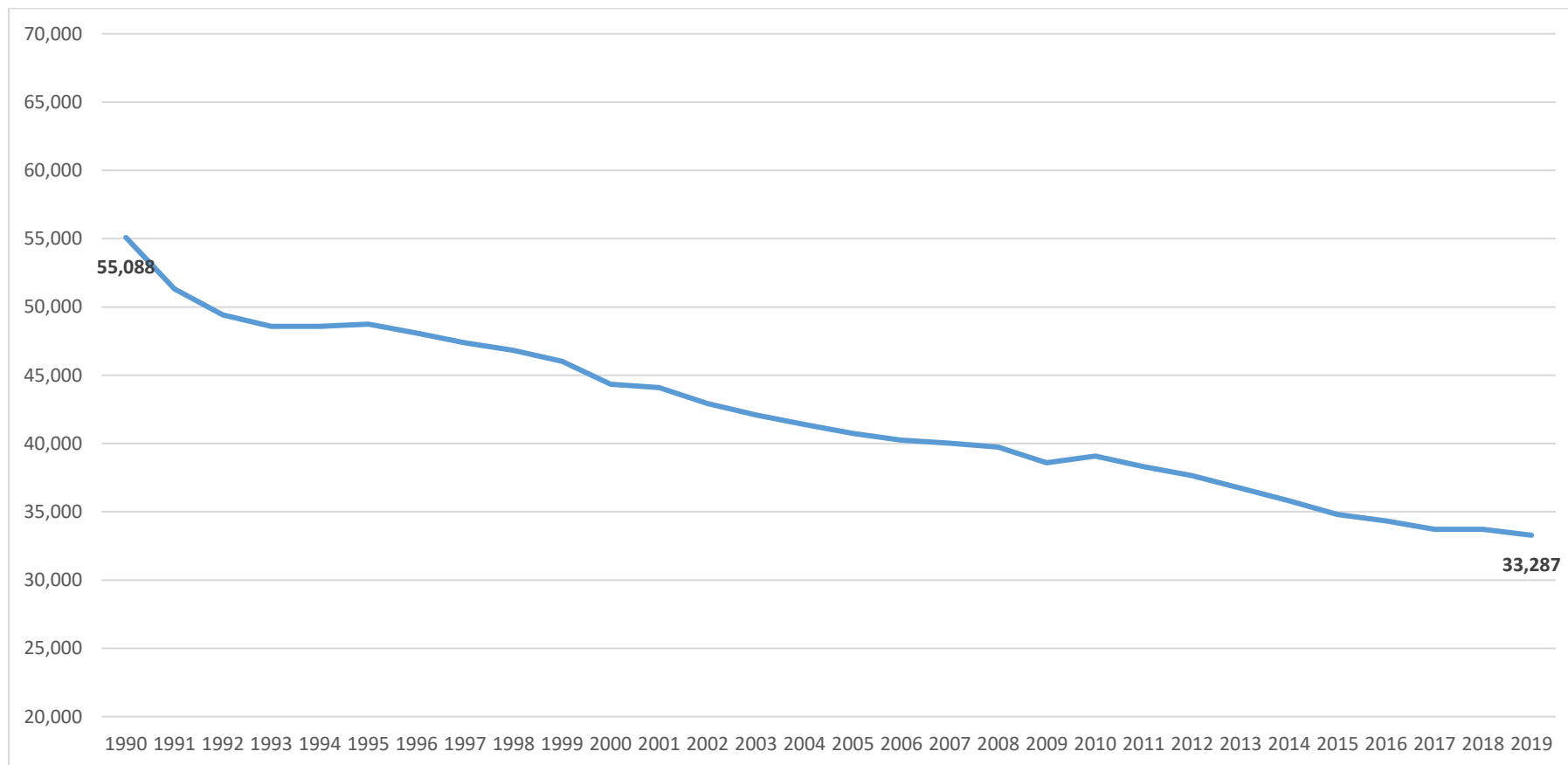
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor de la Recensământ (2011)

Evoluția populației școlare

În ceea ce privește evoluția populației școlare de la nivelul județului (Figura 2), datele INS arată același trend descendent întâlnit și la evoluția populației județului. Constatăm (Figura 3) o scădere a acesteia cu aproape 40 de procente în ultimii 29 de ani (1990-2021), față de 30 de procente la nivel național și 32% la nivel regional. În același timp, județul Mureș a avut o scădere de doar 26%, Sibiu 30%, Brașov 31%, Harghita 36% și Alba 39%.

Figura 2 – Evoluția populației școlare

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

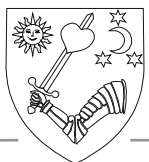
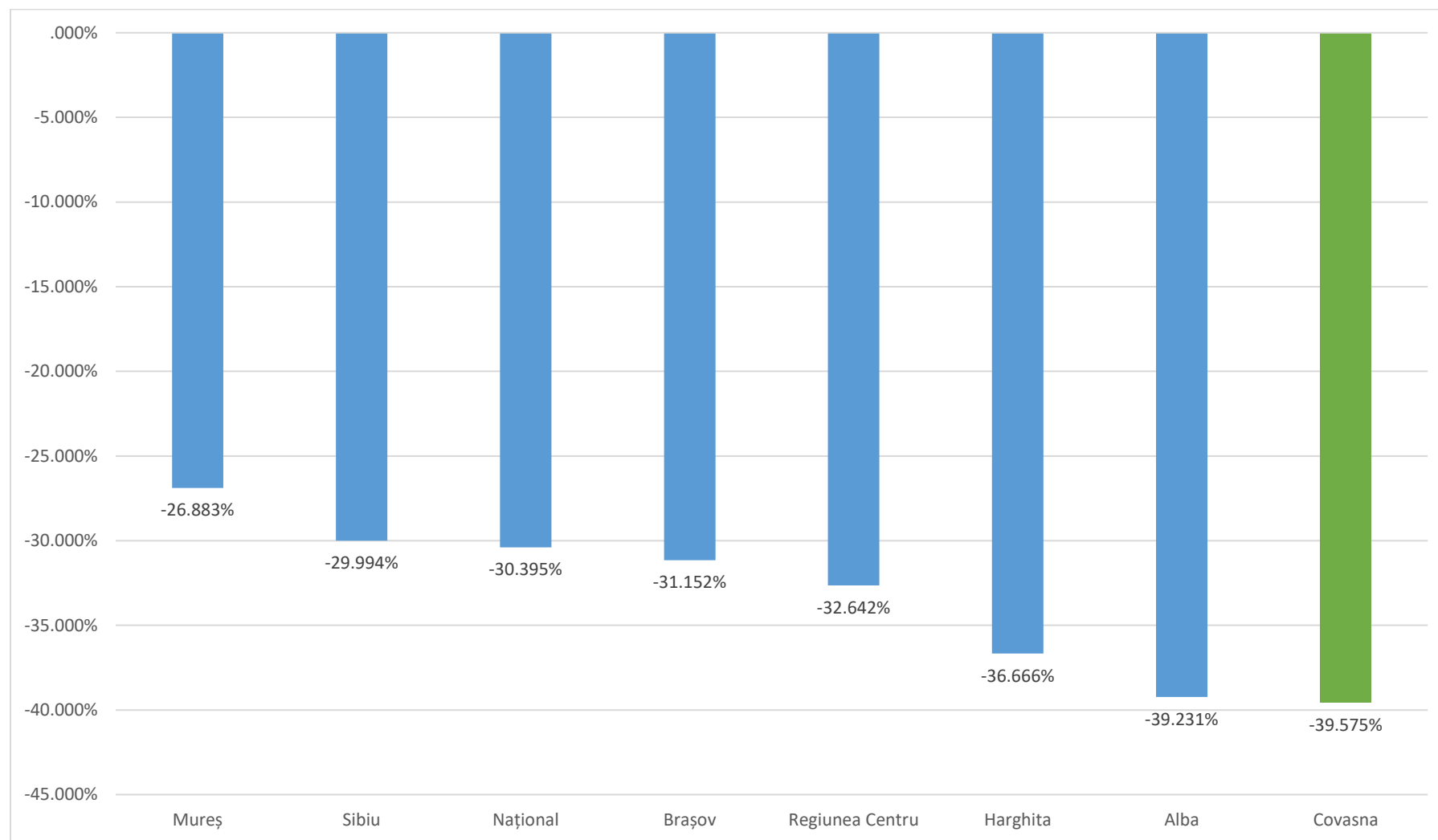
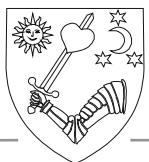

Figura 3 – Evoluția populației școlare (1990-2019)

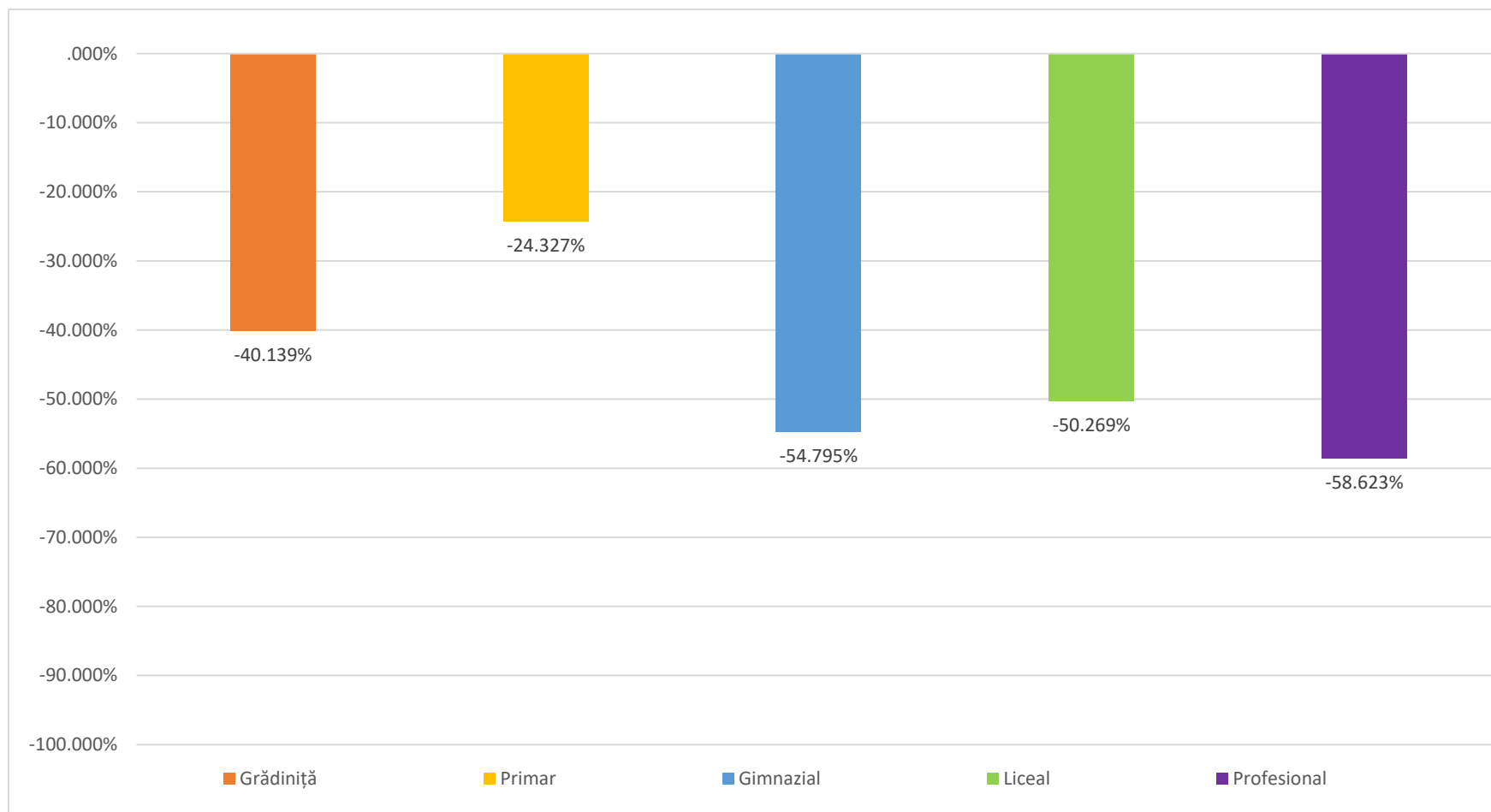

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

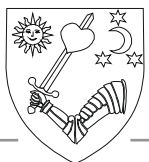

Trendul descendent e vizibil (Figura 4) și pe diferitele niveluri de educație, cea mai mare scădere fiind înregistrată de nivelul profesional (-58%), apoi cel gimnazial (-54%) și liceal (-50%). Județul Covasna avea în 2019 un număr de aproximativ 400 de studenți, în scădere cu 70% față de anul 2007, când a avut 1.363 de studenți, apogeul numărului de studenți în județ (Figura 5).

Figura 4 – Evoluția populației școlare din județul Covasna, pe niveluri de educație (1990-2019)

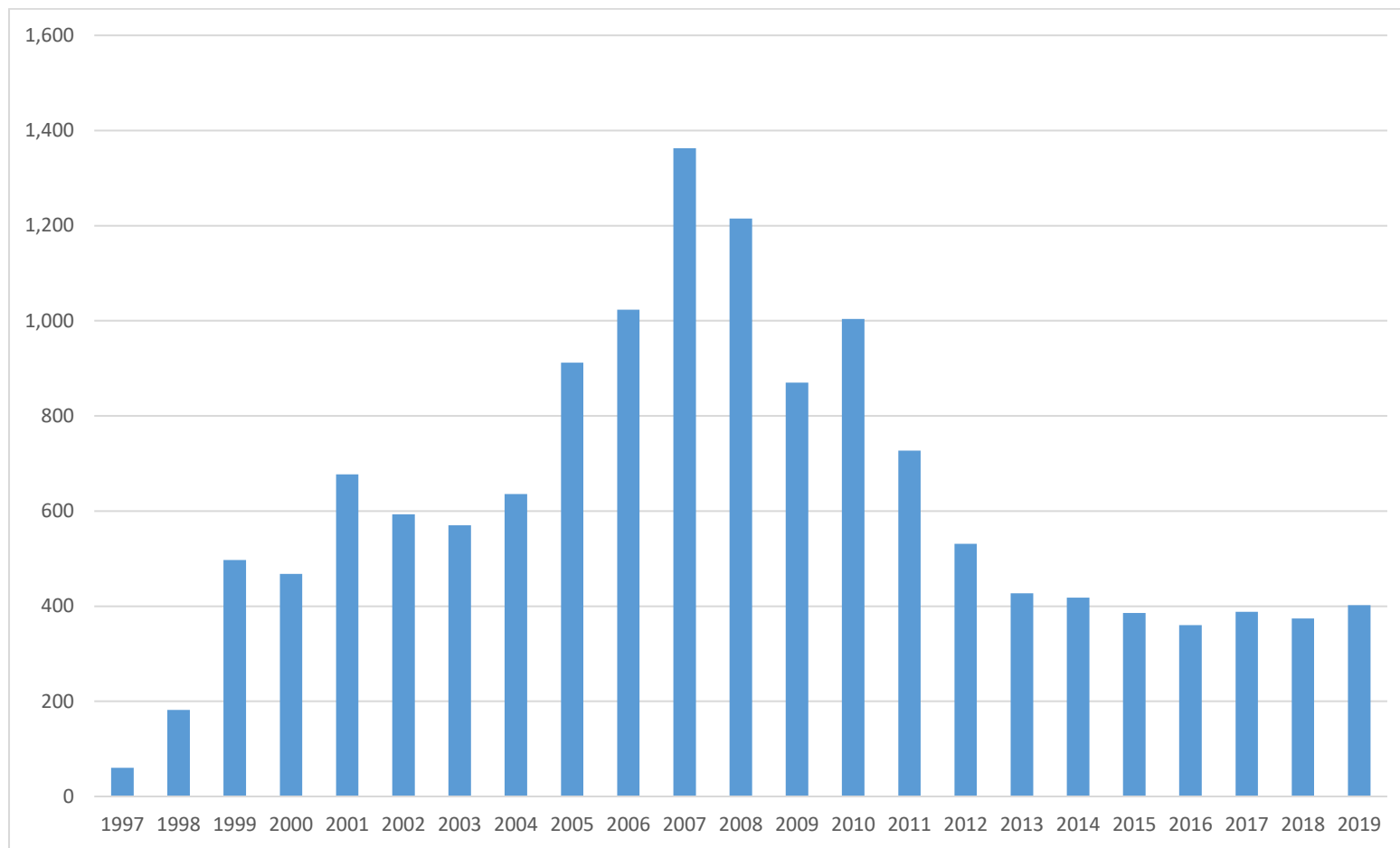

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

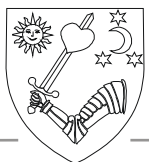

În municipiul Sfântu Gheorghe sunt prezente, prin extensii universitare, două universități: Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca prin trei facultăți: Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor, Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării și Facultatea de Știința Mediului; și Universitatea Sapienția prin specializarea Agricultură a Facultății de Științe Tehnice și Umaniste din Târgu Mureș.

Figura 5 – Evoluția populației școlare din județul Covasna – nivel universitar

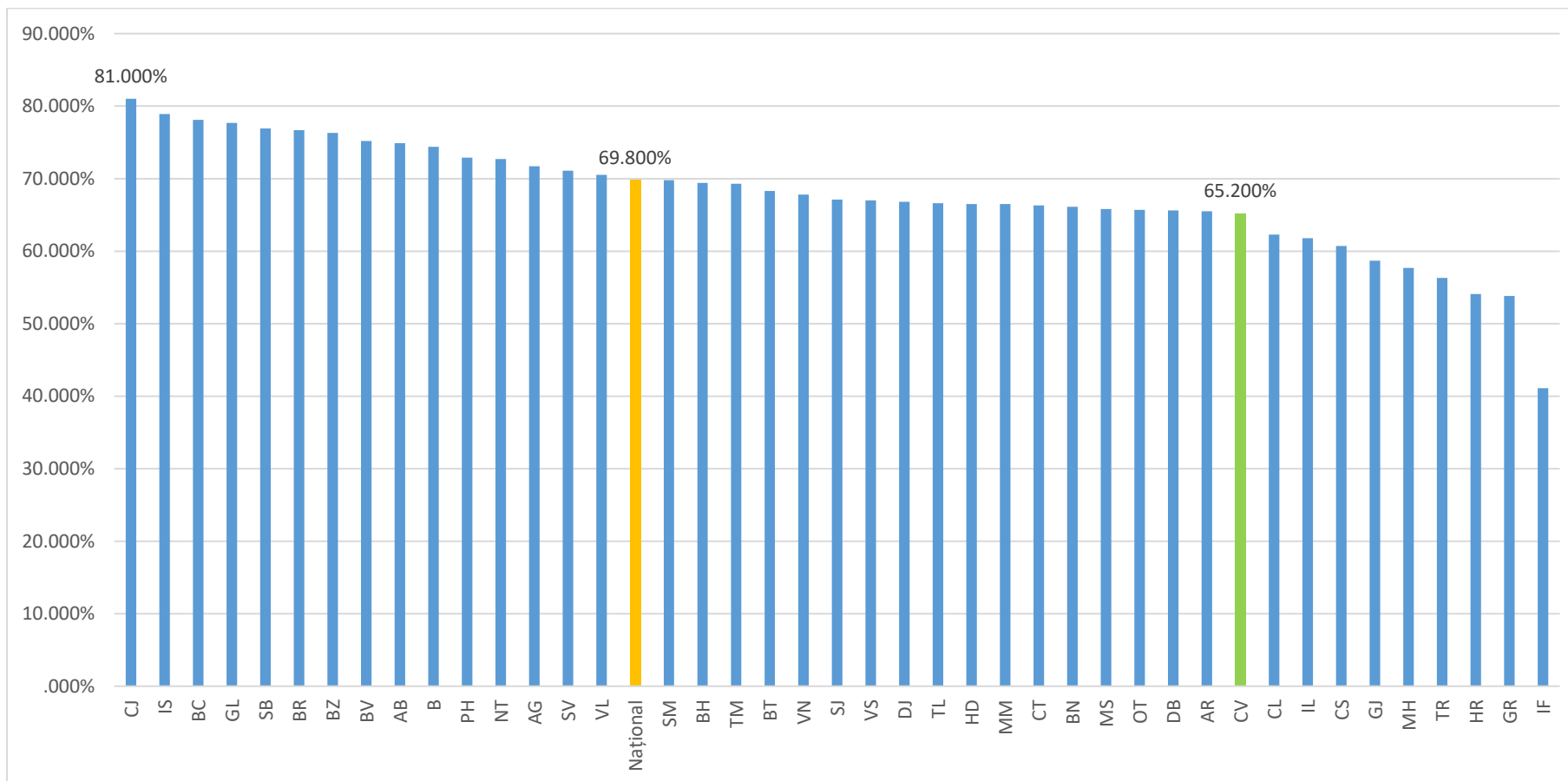
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Rezultate școlare – Promovabilitate BAC

În privința promovabilității la examenul de Bacalaureat (vară, 2021), județul Covasna se situează (Figura 6), cu 65,20%, pe locul 33, comparativ cu restul județelor țării și sub media națională (69,8%). În Regiunea Centru, doar Harghita are o promovabilitate mai mică (54%), restul județelor depășind Covasna (Figura 7).

Figura 6 - Promovabilitate BAC 2021

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor obținute de la Ministerul Educației

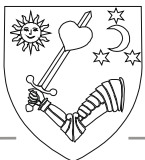
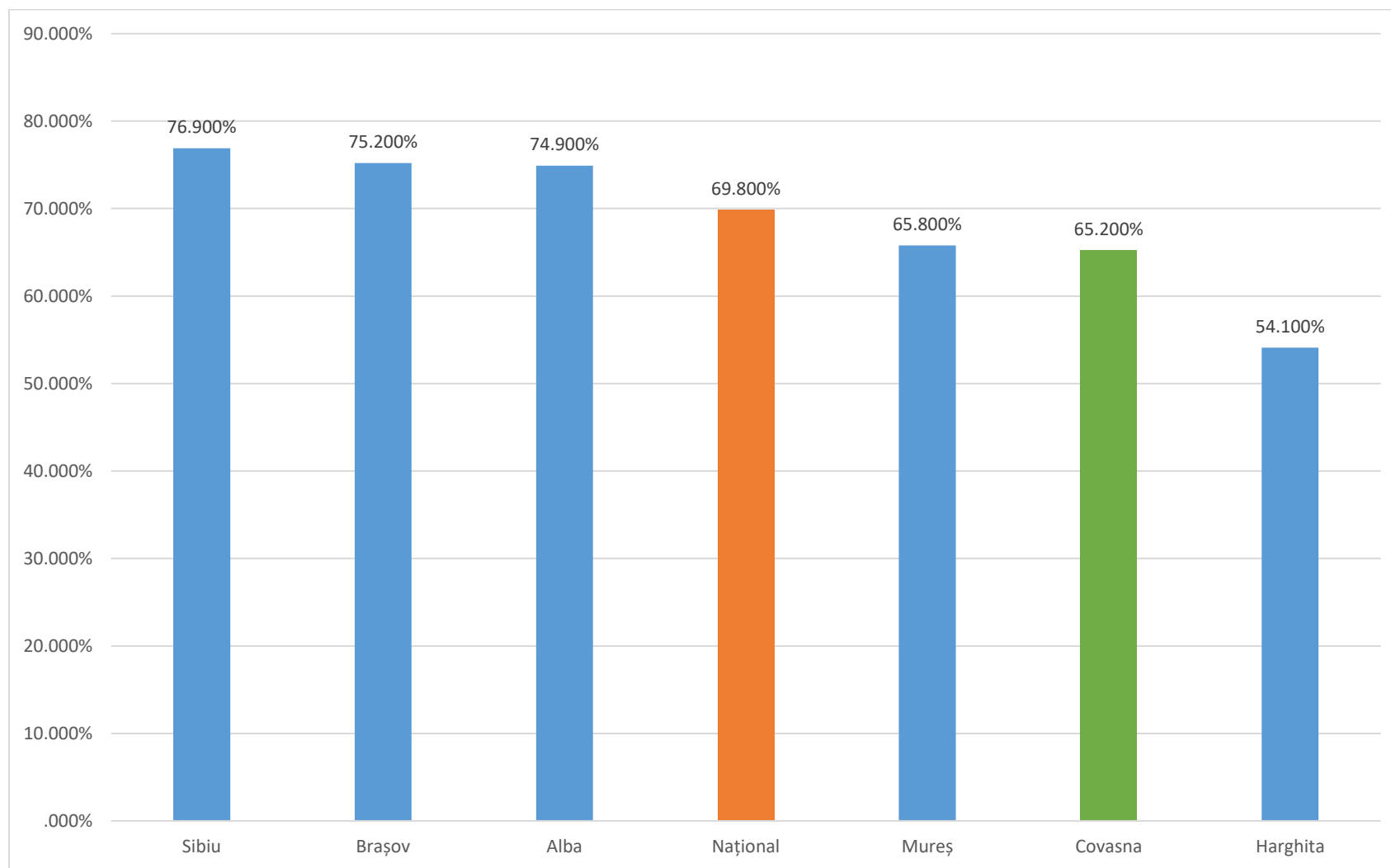

Figura 7 - Promovabilitate BAC 2021 Regiunea Centru

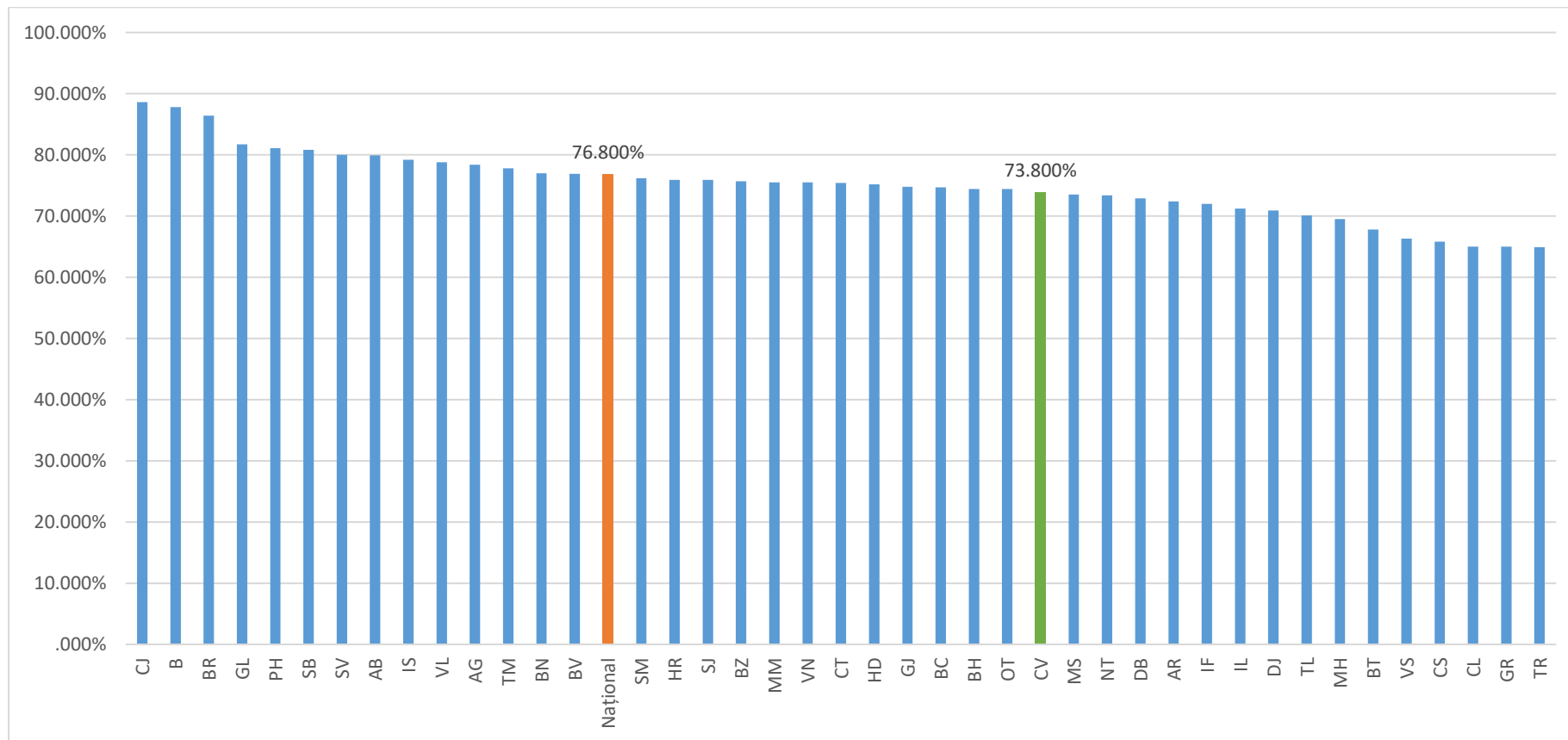
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor obţinute de la Ministerul Educaţiei

Rezultate școlare – Promovabilitate Evaluare Națională

Situația stă mai bine în ceea ce privește rezultatele la evaluarea națională (Figura 8), județul ocupând locul 27 comparativ cu restul județelor țării, cu o rată de promovabilitate de 73,8%, dar sub media națională de 76,8%. Comparativ cu celelalte județe din regiune (Figura 9), Covasna se situează pe ultimul loc, la egalitate cu Mureș.

Figura 8 - Promovabilitate Evaluarea Națională 2021

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor obținute de la Ministerul Educației

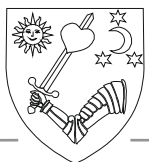
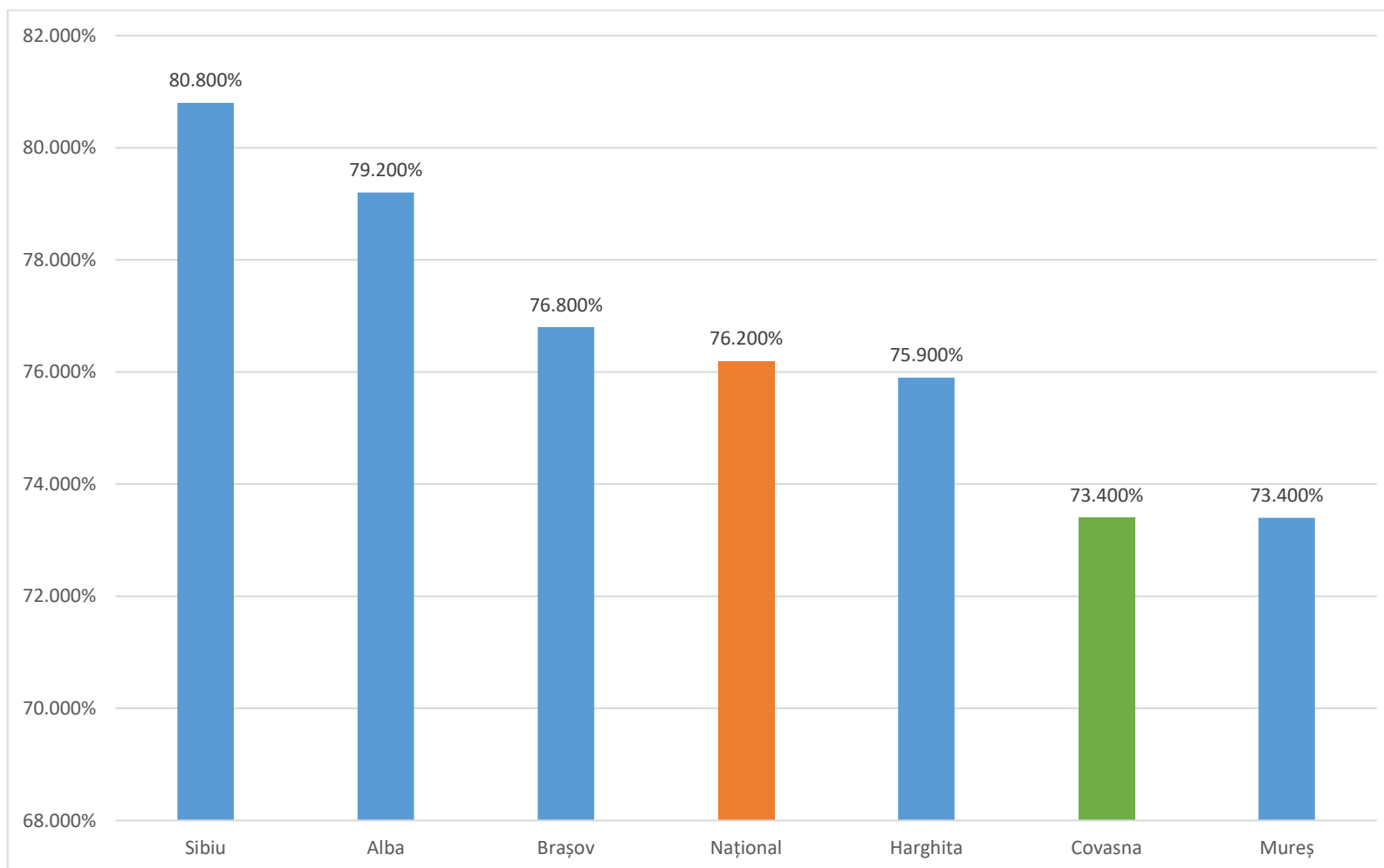

Figura 9 - Promovabilitate Evaluarea Națională 2021 - Regiunea Centru

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor obținute de la Ministerul Educației

Abandon școlar

Rata abandonului școlar în județ este pe un trend ascendent, fiind de 4,4% în învățământul primar, 3% în gimnazial, 2,8% în liceal și 13,8% în cel postliceal. Din păcate aceste cifre sunt, în fiecare caz, peste media națională și cea regională.

Figura 10 – Rata abandonului școlar, 2021, Covasna

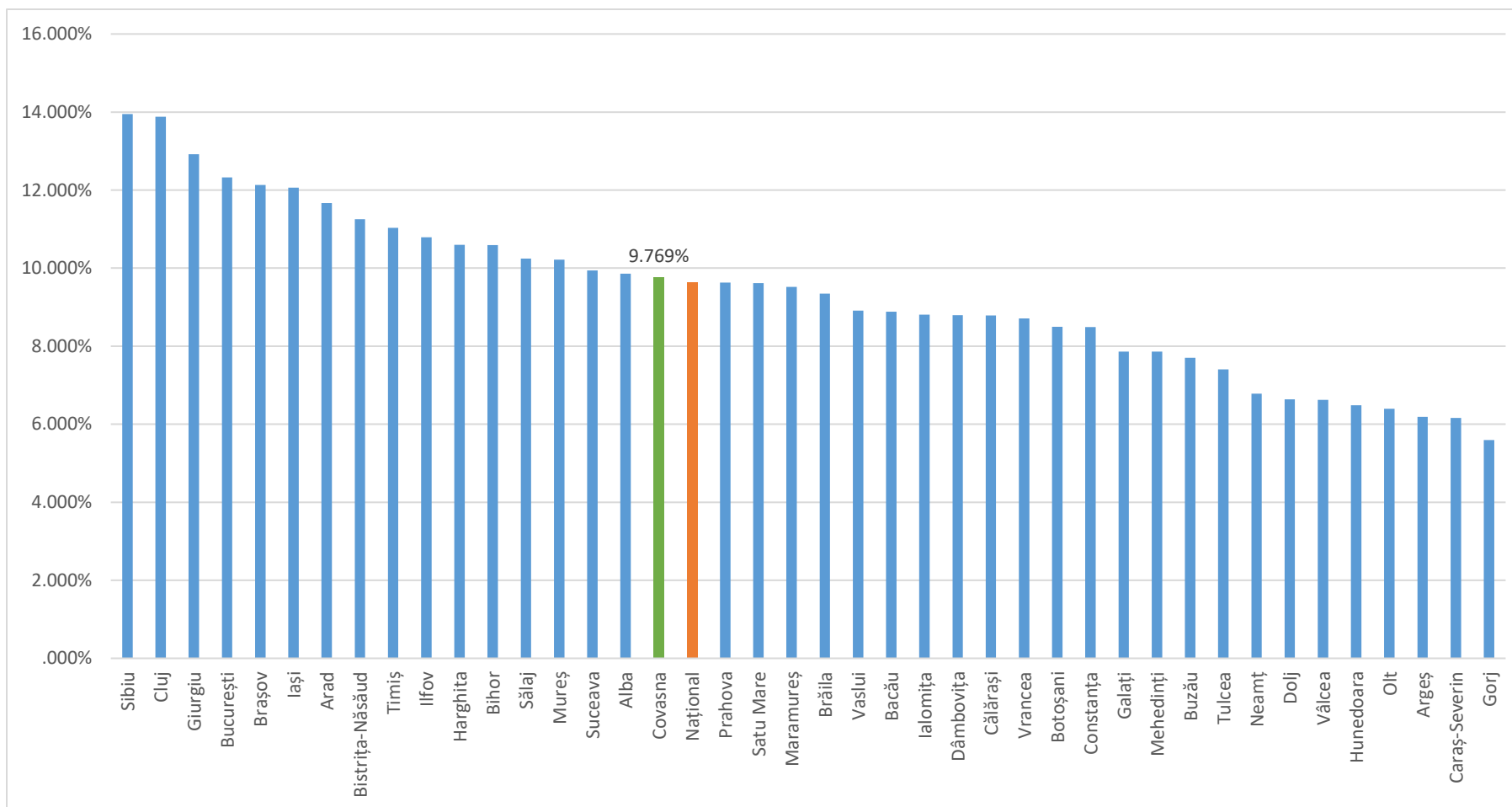
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Învățământ primar	Regiunea Centru	2	2,3	1,7	1,8	2,7	2,3	2,4	2,3	2,6
	Alba	1,7	1,4	1,8	1,2	1,6	1,5	1,4	1,2	1,5
	Brasov	2,8	3,8	2,8	2,8	3,4	3,7	3	2,9	3,8
	Covasna	2,4	2,3	1,5	1,9	3,7	3,8	3,8	3,5	4,4
	Harghita	1,2	1,3	0,9	1,1	1,7	1,6	1,7	1,6	1,7
	Mures	1,8	2	1,1	1,5	2,8	1,5	2,4	2,3	2,1
	Sibiu	1,9	2,2	1,6	2	2,6	2	2,2	2,3	2
Învățământ gimnazial	Regiunea Centru	2,3	2,6	2,3	2,7	3,1	2,8	2,9	2,5	2,5
	Alba	1,3	1,7	1	1,7	1,6	1,4	1,4	1,3	1,7
	Brasov	3,1	3,1	3,5	3,7	4	3,3	3,6	3	2,7
	Covasna	2,7	2,8	2,2	2,9	4,8	4	3,6	2,3	3
	Harghita	1,1	1,9	1,3	1,7	2,2	2,3	2,2	2	2,2
	Mures	2,9	2,6	2,7	2,9	3,1	2,9	3,4	2,6	2,6
	Sibiu	2,5	3,1	2,5	2,6	2,6	2,7	2,4	3,2	2,6
Învățământ secundar ciclul 2 (liceal și profesional)	Regiunea Centru	:	4,1	3,6	3,8	4,6	4,6	3,6	3,8	3,3
	Alba	:	3,6	2,7	3	3,6	3,2	2,9	2,5	2,9
	Brasov	:	3,2	2,3	3,5	5,1	4,8	3,6	3,8	2,7
	Covasna	:	5,3	3,9	4,6	4,1	3,7	3,4	3,8	2,8
	Harghita	:	4,3	3,9	2,8	3,4	3,6	3,2	2,9	3,2
	Mures	:	3,4	4,3	3	4,3	4,7	3,4	3,4	3,2
	Sibiu	:	5,8	4,7	6,1	6,7	6,8	5	6,5	5
Învățământ postliceal și de maiștri	Regiunea Centru	7,5	5,6	8,7	8,4	12,3	13,2	12,6	12,9	13,6
	Alba	5,9	12,4	8,8	7,9	7,5	8,8	8,3	7	9,6
	Brasov	11,5	8,4	9,3	10,2	14,8	15,3	13,1	14,5	14,6
	Covasna	14,7	14,9	12,7	15,7	23,3	11,3	23,4	20,3	13,8
	Harghita	14,7	11,2	10,9	10,2	15	17,7	11,4	17	12,5
	Mures	3,1	:	8,7	5,6	8,4	11,3	11,6	12,8	14,5
	Sibiu	1,4	7,1	3	6,1	13,8	15,4	15	11,8	14,2

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Conform datelor Ministerului Educației (Figura 11), la nivel național, peste 19.000 de cadre didactice cu vârsta cuprinsă între 18 și 30 de ani predau în școlile din România, reprezentând 9,6% din totalul profesorilor. Județele cele mai bine clasate în acest top sunt Sibiu (13,9%), Cluj (13,8%) și Giurgiu (12,9%). Județul Covasna se află în prima jumătate a acestui clasament, cu 9,77% profesori tineri, puțin deasupra medie naționale.

Figura 11 – Procentul de profesori tineri în școlile din România

Sursa: Ministerul Educației

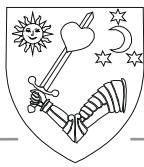
Concluzii și perspective strategice

- Conform recensământului, doar 9,8% din populația județului are studii superioare, sub nivelul regional (13%) și cel național (14%);
- Populația școlară la nivelul județului este în scădere, pierzând 40% în ultimii 29 de ani, față de 30% la nivel național și 32% la nivel regional;
- Trendul descendent este vizibil la toate nivelurile de educație grădiniță (-40%), primar (-24%), gimnazial (-54%), liceal (-50%) și profesional (-58%);
- În Covasna erau, în 2019, un număr de 400 de studenți, în scădere față de 1.363 câți erau în 2007;
- Promovabilitatea la BAC (2021) este de 65,2%, județul fiind pe locul 33, comparativ cu restul județelor țării, și sub media națională (69%);
- Promovabilitatea la Evaluarea Națională a fost în 2021 de 73,8%, plasând județul pe locul 27 comparativ cu restul județelor și sub media națională de 76,8%;
- Rata abandonului școlar în județ este pe un trend ascendent, fiind de 4,4% în învățământul primar, 3% în gimnazial, 2,8% în liceal și 13,8% în cel postliceal. Din păcate aceste cifre sunt, în fiecare caz, peste media națională și cea regională;
- Procentul profesorilor tineri (18-30 de ani) din județ este de doar 9,77%, foarte puțin peste media națională;

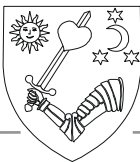

Analiza SWOT

<p>Puncte tari</p> <p>Județul nu a pierdut atât de multă populație în ultimii ani precum alte județe;</p> <p>Populația din mediul rural este într-o ușoară creștere;</p> <p>Speranța de viață a ajuns (2021) la 75,5 ani, în creștere cu 7% (1992);</p> <p>Rata natalității (9,2 la mie) este peste media națională (8,1);</p> <p>Sporul natural (-3,6 la mie) este sub media națională (-5,3) și cea regională (-4,2);</p> <p>Soldurile schimbărilor de domiciliu și al schimbărilor de reședință sunt în scădere;</p>	<p>Puncte slabe</p> <p>Populația județului este în scădere (-4,47% în ultimii 29 de ani), în special în mediul urban (-10%);</p> <p>Creșterea populației peste 65 de ani (cu 6%);</p> <p>Scăderea populației tinere (sub 14 ani) cu 10%;</p> <p>Media de vârstă în creștere cu 20%;</p> <p>Indicele de îmbătrânire demografică în creștere;</p> <p>Raportul de dependență demografică în creștere;</p> <p>Rata natalității (9,2 la mie) este în scădere;</p> <p>Sporul natural este negativ (-3,6 la mie) și în creștere;</p> <p>Mortalitatea infantilă este în creștere, ajungând la 8,7 (2020) față de 7,2 (2015), peste nivelul regional (7,9) și național (6,1);</p> <p>Soldul schimbărilor de domiciliu este negativ (-321);</p> <p>Doar 9,8% din populația județului are studii superioare, sub nivelul regional (13%) și cel național (14%);</p> <p>Populația școlară la este în scădere, județul pierzând 40% în ultimii 29 de ani, față de 30% la nivel național și 32% la nivel regional;</p> <p>Promovabilitatea la BAC (2021) este de 65,2%, județul fiind pe locul 33, comparativ cu restul județelor țării, și sub media națională (69%);</p> <p>Promovabilitatea la Evaluarea Națională a fost în 2021 de 73,8%, plasând județul pe locul 27 comparativ cu restul județelor și sub media națională de 76,8%;</p> <p>Rata abandonului școlar în județ este pe un trend ascendent, fiind de 4,4% în învățământul primar, 3% în gimnazial, 2,8% în liceal și 13,8% în cel postliceal. Din păcate aceste cifre sunt, în fiecare caz, peste media națională și cea regională;</p> <p>Procent mic (9,77%) de profesorii tineri în școlile din județ;</p>
<p>Oportunități</p> <p>Utilizarea finanțării nerambursabile pentru renovarea și modernizarea unităților școlare;</p> <p>Programe europene și naționale pentru dezvoltarea de politici și proiecte care să faciliteze accesul comunităților defavorizate la educație și accesul pe piața muncii;</p>	<p>Amenințări</p> <p>Declinul demografic, caracteristic întregii țării, va afecta și mai tare județul;</p> <p>Accelerarea ritmului de îmbătrânire a populației și creșterea raportului de dependență demografică a vârstnicilor;</p> <p>Fenomenul național al migrației externe, în special a populației tinere;</p>

<p>Viitoarele proiecte de infrastructură rutieră care vor conecta mai bine județul la restul țării;</p> <p>Implementarea de politici la nivel național sau regional în vederea îmbunătățirii formării profesionale inițiale și continue și de creștere a adaptabilității sistemului educațional la cerințele pieței muncii;</p> <p>Continuarea programelor ce vizează stimularea antreprenoriatului și dezvoltarea abilităților antreprenoriale</p> <p>programe de atragere a tinerilor plecați în străinătate: programele de tip Start-up diaspora;</p>	<p>Mobilitatea scăzută pe piața internă a muncii și participarea scăzută a forței de muncă la programe de formare continuă;</p> <p>Accentuarea problemelor economice și a celor sociale legate de sărăcie;</p> <p>Ritm lent privind digitalizarea educației;</p> <p>Scăderea gradului de încredere în sistemul de educație;</p> <p>Brașovul este un pol regional care atrage resursă umană din Covasna (muncă, studii);</p> <p>Viitoarele proiecte de infrastructură rutieră care vor conecta și mai bine județul la alte orașe magnet;</p>
--	---

Sănătate

Infrastructură sanitară

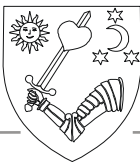
Accesul facil al populației la servicii medicale și sociale de calitate reprezintă una din condițiile de bază pentru a asigura o calitate a vieții ridicată în comunitate. Accesibilitatea serviciilor medicale și sociale este în același timp un indicator pentru atractivitatea unei comunități, fiind, alături de serviciile educaționale de calitate și oportunități profesionale, printre elementele de bază avute în vedere de forța de muncă înalt competitivă când ia decizii despre localizare (emigrare sau emigrare).

Analiza datelor statistice puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică oferă o imagine complexă a accesibilității serviciilor de sănătate populației județului Covasna. Astfel, populația județului are acces la principalele servicii medicale generale și de specialitate, numărul unităților sanitare rămânând constant în ultimii ani. În anul 2020, populația județului Covasna avea acces la servicii medicale prin intermediul următoarelor categorii de unități sanitare (a se vedea Tabelul 1):

Spitale - 4 publice;
Ambulatorii integrate spitalului –5 publice;
Dispensare medicale – 2 publice;
Centre de sănătate mintală – 2 publice;
Centre medicale de specialitate – 1 public;
Centre de dializă – 1 privat;
Cabinete medicale de medicină școlară – 8 publice;
Cabinete medicale de familie – 95 private;
Cabinete stomatologice – 105 private;
Cabinete stomatologice școlare – 5 publice;
Cabinete medicale de specialitate –84 private;
Farmacii –65, din care: 4 publice și 61 private;
Puncte farmaceutice – 2 publice;
Laboratoare medicale – 34, din care: 27 publice și 7 private;
Laboratoare de tehnica dentara –45 private;
Centre de transfuzie – 1 public;
Alte tipuri de cabinete medicale – 2 publice.

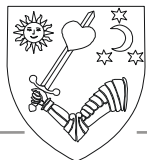
Se observă totuși că o serie de unități sanitare publice care ofereau servicii membrilor comunității nu se mai regăsesc în statistica INS: Pană în anul 2010 funcționa și un centru de sănătate public; În anul 2014 a fost raportată existența unui cabinet medical de medicină generală privat; Alte tipuri de unități (cum ar fi ambulatorii de specialitate, policlinici, centre medicale de specialitate private, cabinete medicale grupate sau asociate, etc.) nu se mai regăsesc în raportările INS de la mijlocul anilor 2000.

Chiar dacă anul 2020 a fost unul excepțional din perspectiva pandemiei Covid-19 și a presiuni exercitate asupra sistemului sanitar, structura infrastructurii medicale din județul Covasna nu este fundamental

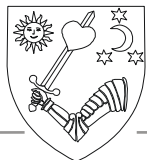
diferită față de anul anterior (chiar dacă funcționarea principalelor unități – spitalele – a fost puternic afectată de criza medicală).

Trebuie de asemenea evidențiat faptul că majoritatea infrastructurii medicale și sanitare este în proprietate publică, dar în ultimii ani se observă și o dezvoltare a infrastructurii medicale private (centre de dializă, cabinete medicale de familie, cabinete stomatologice, cabinete medicale de specialitate, laboratoare medicale, etc.). Această particularitate a sistemului de sănătate de la nivel județean presupune o dependență mai scăzută a serviciilor medicale de alocațiile bugetare locale și naționale, inclusiv de la Casa de Națională de Asigurări de Sănătate, lucru care poate facilita accesul populației la servicii medicale în timp util și la un standard acceptabil. În același timp, dezvoltarea serviciilor medicale private în completare și/sau în colaborare cu cele publice poate indica și faptul că există un segment de populație care-și permite aceste servicii (cel mai probabil din mediul urban), constituind astfel un indicator important pentru dezvoltarea economică și socială a județului. Cu toate acestea, comparativ cu alte județe, observăm că la nivelul județului Covasna infrastructura medicală (mai ales privată) este mai puțin dezvoltată comparativ cu alte județe (ex.: Bihor, Brașov) lucru care poate constitui în obstacol în dezvoltare.

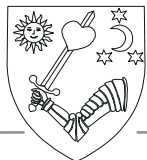

Tabel 1: Unități sanitare pe categorii de unități și forme de proprietate

		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Spitale	Tot.	7	7	7	7	6	6	6	7	7	7	7	7	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	
	Pub.	7	7	7	7	6	6	6	6	6	6	6	6	6	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:	:
Ambulatorii de specialitate	Tot.	:	5	5	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Pub.	:	5	5	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ambulatorii integrate spitalului	Tot.	:	:	:	5	5	5	4	4	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5
	Pub.	:	:	:	5	5	5	4	4	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5
Policlinici	Tot.	6	2	1	1	1	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Pub.	6	2	1	1	1	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Dispensare medicale	Tot.	7	7	3	4	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Pub.	7	7	3	4	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Centre de sănătate	Tot.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Pub.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Centre de sănătate mintala	Tot.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Centre de diagnostic si tratament	Tot.	:	:	:	:	:	:	2	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Priv.	:	:	:	:	:	:	2	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Centre medicale de specialitate	Tot.	:	:	1	2	3	4	:	2	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Priv.	:	:	1	2	3	4	:	2	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Centre de dializa	Tot.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1
	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1
Cabinete medicale de medicina generala	Tot.	42	65	73	79	24	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	:	:	:	:	:	:	
	Priv.	42	65	73	79	24	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	:	:	:	:	:	:	:

Cabinete medicale școlare	Tot.	:	:	:	9	9	9	9	9	9	7	7	7	6	6	6	7	7	7	7	7	7	8
	Pub.	:	:	:	9	9	9	9	9	9	7	7	7	6	6	6	7	7	7	7	7	7	8
Cabinete medicale de familie	Tot.	:	71	67	55	96	115	115	115	117	112	112	107	106	106	106	105	105	105	103	98	98	95
	Pub.	:	71	67	55	96	90	106	107	109	112	112	107	106	106	106	105	:	:	:	:	:	:
	Priv.	:	:	:	:	:	25	9	8	8	:	:	:	:	:	:	:	105	105	103	98	98	95
Cabinete medicale grupate	Tot.	:	38	38	39	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Pub.	:	38	38	39	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Cabinete medicale asociate	Tot.	:	4	4	4	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Pub.	:	4	4	4	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Cabinete stomatologice	Tot.	18	52	50	53	65	65	67	64	71	65	68	69	72	81	85	89	89	101	95	96	102	105
	Pub.	:	27	21	25	37	36	45	41	41	56	58	59	61	70	75	79	:	:	:	:	:	:
	Priv.	18	25	29	28	28	29	22	23	30	9	10	10	11	11	10	10	89	101	95	96	102	105
Cabinete stomatologice grupate	Tot.	:	9	10	10	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Pub.	:	9	10	10	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Cabinete stomatologice școlare	Tot.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Cabinete medicale de specialitate	Tot.	:	1	1	1	58	65	79	74	77	79	85	96	92	96	98	97	97	96	93	90	87	84
	Pub.	:	1	1	1	1	1	:	:	:	62	64	74	67	74	76	74	:	:	:	:	:	:
	Priv.	:	:	:	:	57	64	79	74	77	17	21	22	25	22	22	23	97	96	93	90	87	84
Farmacii	Tot.	39	40	37	38	38	38	38	39	36	53	55	54	57	59	58	65	66	65	65	65	65	65
	Pub.	6	6	6	6	7	5	4	5	6	6	6	6	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4
	Priv.	33	34	31	32	31	33	34	34	30	47	49	48	52	54	53	60	62	61	61	61	61	61
Puncte farmaceutice	Tot.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Depozite farmaceutice	Tot.	2	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Priv.	2	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Creșe	Tot.	4	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	:	:	:	:	:	:	:

	Pub.	4	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	:	:	:	:	:	:	:
Laboratoare medicale	Tot.	1	:	3	2	1	1	1	21	20	20	26	33	34	33	35	32	32	34	34	34	34	34
	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	20	20	20	20	29	27	26	28	25	24	26	26	26	27	27
	Priv.	1	:	3	2	1	1	1	1	:	:	6	4	7	7	7	7	8	8	8	8	7	7
Laboratoare de tehnica dentara	Tot.	13	13	18	18	16	26	29	29	29	28	28	26	28	29	30	30	30	42	42	42	41	45
	Priv.	13	13	18	18	16	26	29	29	29	28	28	26	28	29	30	30	30	42	42	42	41	45
Centre de transfuzie	Tot.	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Pub.	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Alte tipuri de cabinete medicale	Tot.	:	:	:	:	3	4	2	3	4	7	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Pub.	:	:	:	:	3	4	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:	1	5	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

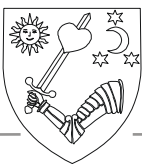
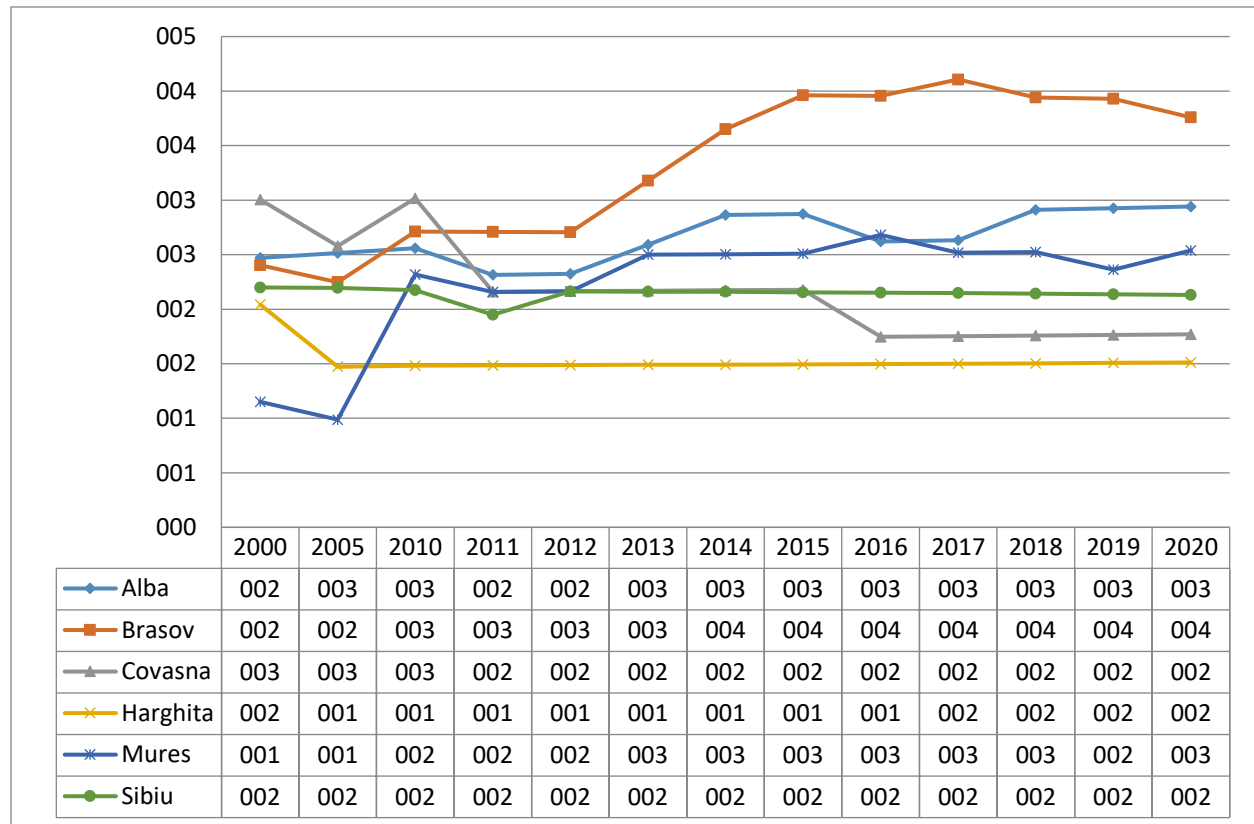

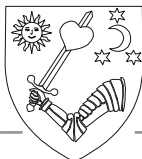
Figura următoare prezintă numărul de spitale raportate la 100.000 de locuitori în toate județele din regiunea Centru; Covasna și Harghita sunt ultimele două județe din regiune din perspectiva acestui indicator.

Figura 1: Infrastructură medicală – spitale/100.000 locuitori

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din perspectiva infrastructurii sanitare (Tabel 2), în județul Covasna numărul de paturi în unitățile sanitare publice a scăzut constant în ultimii ani, de la 2.693 în 1990 la 1.810 în perioada 2011-2020. În anul 2020 sunt raportate și 55 de paturi pentru cazuri de zi în spitale/centre de sănătate publice. Sectorul privat s-a implicat în oferta serviciilor de sănătate, oferind între 13 și 14 paturi de spital în perioada 2006-2015 și 22 de paturi în centrul de dializă începând cu anul 2018. În general, considerăm că dezvoltarea serviciilor medicale private este un aspect pozitiv, atât prin prisma accesului mai ridicat oferit comunității la servicii medicale, cât și prin prisma creșterii nivelului de trai (aparitia acestora este de regulă determinată de existența unei nevoi dar și a unor persoane care-și permit aceste servicii).

Tabel 2: Paturi in unitățile sanitare pe categorii de unități sanitare

	În spitale, inclusiv în centre de sănătate cu paturi de spital - paturi pentru internare continuă		În spitale, inclusiv în centre de sănătate cu paturi de spital - paturi pentru cazuri de zi	În centre de dializă	În creșe
	Proprietate publică	Proprietate privată	Proprietate publică	Proprietate privată	Proprietate publică
Anul 1990	2.693	:	:	:	:
Anul 1991	2.693	:	:	:	:
Anul 1992	2.415	:	:	:	:
Anul 1993	2.415	:	:	:	:
Anul 1994	2.238	:	:	:	:
Anul 1995	2.238	:	:	:	180
Anul 1996	2.225	:	:	:	180
Anul 1997	2.211	:	:	:	130
Anul 1998	2.211	:	:	:	130
Anul 1999	2.312	:	:	:	130
Anul 2000	2.312	:	:	:	70
Anul 2001	2.312	:	:	:	70
Anul 2002	2.094	:	:	:	120
Anul 2003	2.024	:	:	:	60
Anul 2004	2.029	:	:	:	60
Anul 2005	2.029	:	:	:	60
Anul 2006	2.029	13	:	:	60
Anul 2007	2.000	13	:	:	60
Anul 2008	2.000	13	:	:	60
Anul 2009	1.965	14	:	:	60
Anul 2010	1.775	14	:	:	60
Anul 2011	1.810	14	:	:	60
Anul 2012	1.810	14	:	:	60
Anul 2013	1.810	14	:	:	60
Anul 2014	1.810	14	:	:	:
Anul 2015	1.810	10	:	:	:
Anul 2016	1.810	:	:	:	:
Anul 2017	1.810	:	:	:	:
Anul 2018	1.810	:	:	22	:
Anul 2019	1.810	:	:	22	:
Anul 2020	1.810	:	55	24	:

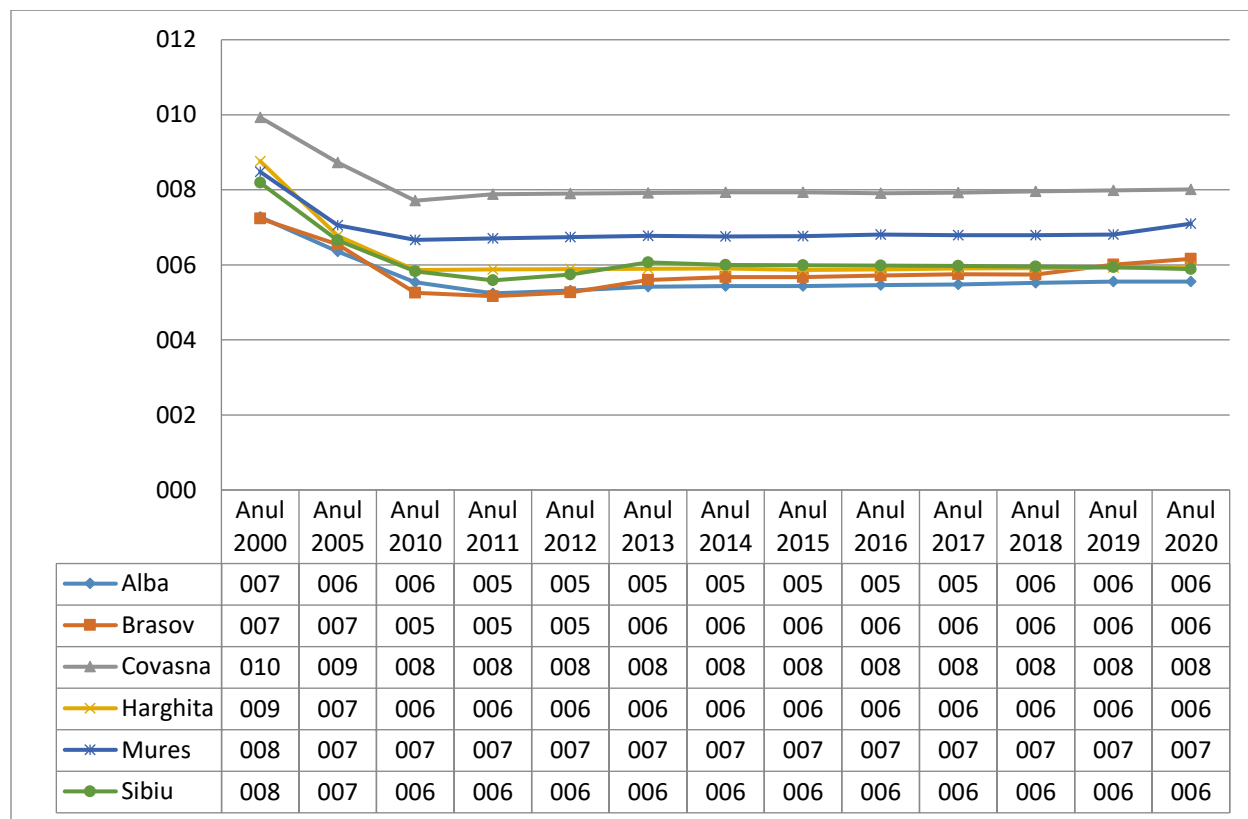
Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul de paturi în spitale publice și private raportat la populație prezintă de asemenea o dinamică interesantă: acest indicator a scăzut inițial de la puțin aproape 10 paturi la 1.000 de locuitori în 2000 la puțin sub 8 / 1.000 în 2010, pentru ca apoi să crească treptat la 8,01/1.000 în anul 2020. Raportat la celelalte județe din regiune, în Covasna avem cele mai multe paturi raportate la 1.000 de locuitori.

Figura 2: Infrastructură medicală – număr de paturi/1000 locuitori

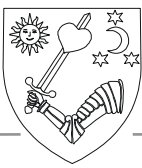

Sursa: Institutul Național de Statistică

Resursa umană în sănătate

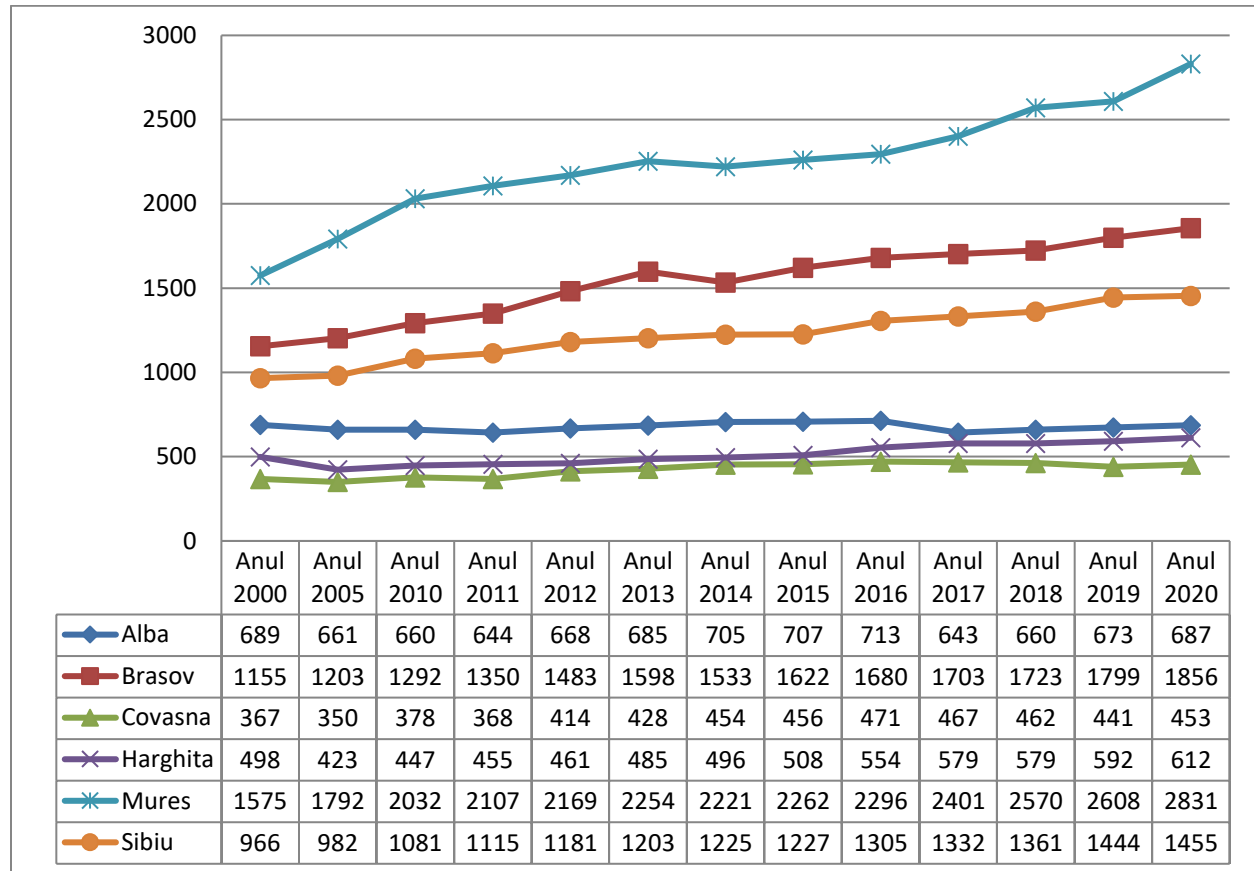
Un trend mai degrabă negativ se înregistrează în privința personalului medico-sanitar (a se vedea Tabelul 3). Astfel, numărul de medici din sectorul public a scăzut de la 425 în 1990, la mai puțin de 300 în anul 2019. În sectorul privat numărul de medici a crescut în perioada analizată, de la 1 în 1997, la 147 în anul 2019, fiind în strânsă legătură cu înființarea unor noi instituții medicale private sau schimbarea încadrării anumitor categorii profesională în urma reformelor din sistemul public de sănătate.

În cazul medicilor de familie avem aparent un trend similar, numărul crescând în sectorul privat (la 98 în 2019, de la 19 în anul 2003) pe măsură ce acesta scade în sectorul public (la un minim de 2 în anul 2019, de la 97 în anul 2003), dar acest lucru este mai degrabă un efect al politicilor publice din domeniu și a modificării încadrării acestora. Similar, domeniul stomatologic precum și cel al farmaciștilor sunt dominate de sectorul privat, în 2019 existând doar 5 medici stomatologi în sectorul public și 105 în cel privat,

respectiv 6 farmaciști angajați în sectorul public și 130 în sectorul privat (a se vedea Tabelul 3 și figurile următoare).

Figura 3: Medici (inclusiv de familie, fără stomatologi)

Sursa: Institutul Național de Statistică

Raportul de medici la 1.000 de locuitori este prezentat în figura de mai jos, în comparație cu celelalte județe din regiunea Centru.

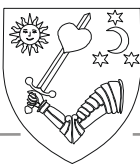
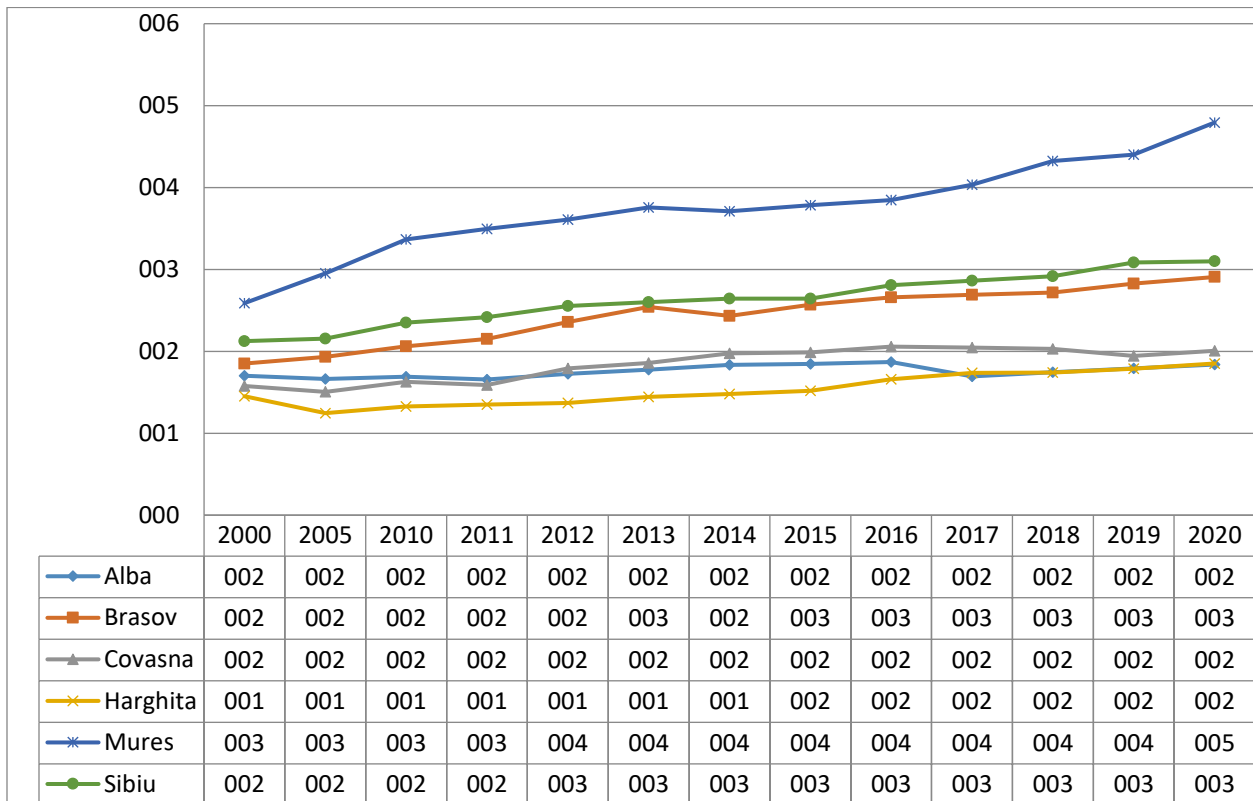

Figura 4: Medici la 1.000 de locuitori

Sursa: Institutul Național de Statistică

În cazul personalului sanitar mediu avem o scădere sesizabilă în sectorul public după 1990 (de la 1.492 în 1990, la 1.071 în anul 2019), dar trendul nu este unul liniar, numărul de personal sanitar mediu variind în această perioadă. Totuși, în ultimii 5 ani tendința este mai degrabă una pozitivă, numărul personalului sanitar mediu crescând de la 897 în 2015, la 1071 în 2019. În paralel, personalul sanitar mediu angajat în sectorul privat a crescut relativ constant de la 40 în 1997, la 377 în anul 2019, suplinind astfel scăderea din sectorul public

Raportul numărului de personal sanitar mediu la 1.000 de locuitori este prezentat în figura de mai jos, în comparație cu celelalte județe din regiunea Centru.

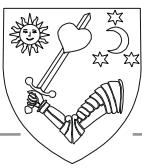
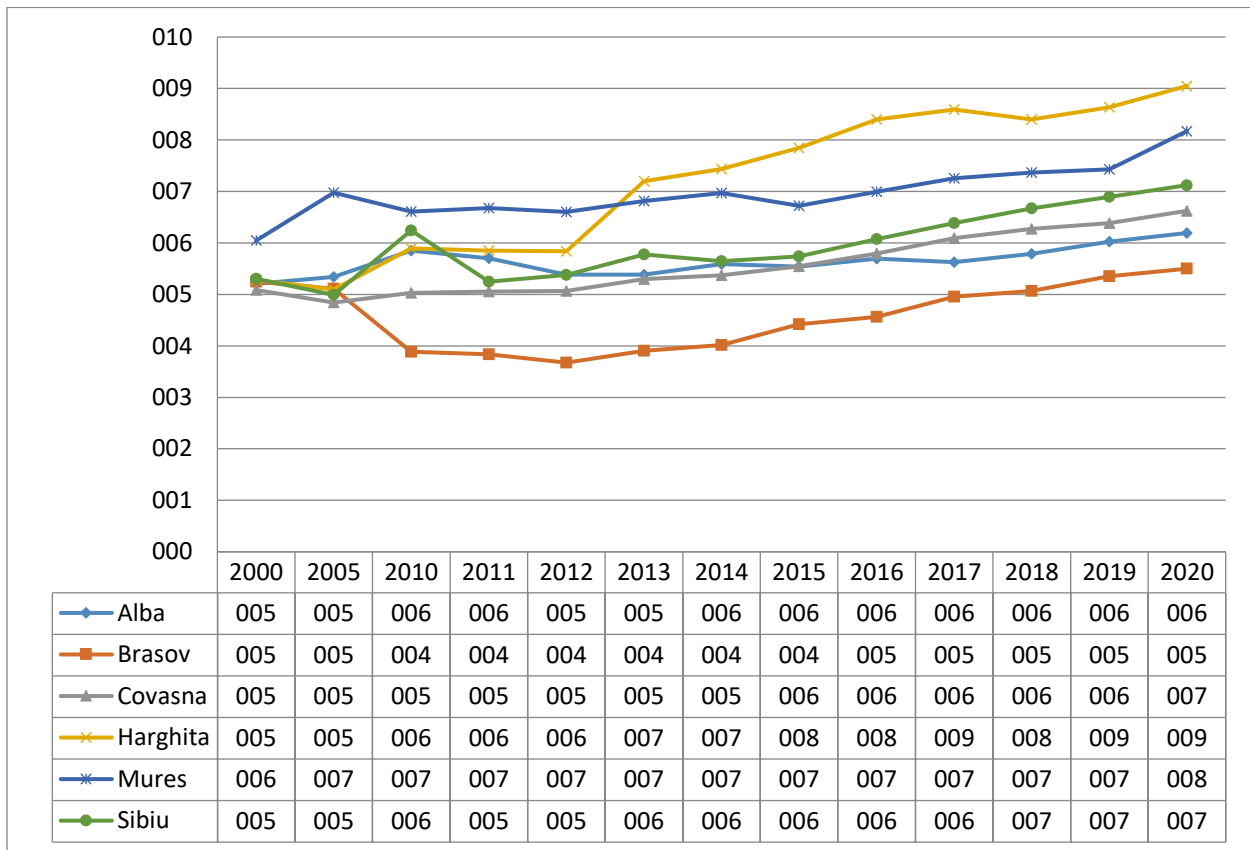
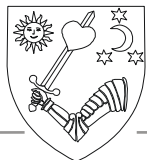

Figura 5: Personal sanitar mediu la 1.000 de locuitori

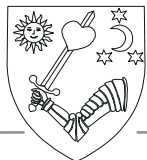

Sursa: Institutul Național de Statistică

Tabel 3: Personalul medico-sanitar pe categorii, forme de proprietate

	Medici		din total medici: medici de familie		Stomatologi		Farmaciști			Personal sanitar mediu		
	Prop. publică	Prop. privată	Prop. publică	Prop. privată	Prop. publică	Prop. privată	Prop. publică	Prop. mixtă	Prop. privată	Prop. publică	Prop. mixtă	Prop. privată
1990	425	:	:	:	:	:	:	:	:	1.492	:	:
1991	372	:	:	:	:	:	:	:	:	1.237	:	:
1992	346	:	:	:	:	:	:	:	:	1.228	:	:
1993	337	:	:	:	57	:	:	:	:	1.223	:	:
1994	315	:	:	:	55	:	:	:	:	1.412	:	:
1995	319	:	:	:	53	:	16	:	:	1.383	:	:
1996	311	:	:	:	57	:	16	:	:	1.336	:	:
1997	298	1	:	:	49	11	13	:	43	1.198	:	:
1998	289	1	:	:	47	11	10	1	46	1.178	5	40
1999	314	:	:	:	43	5	9	1	47	1.164	4	30
2000	366	1	:	:	56	7	11	1	51	1.122	5	57
2001	368	6	:	:	55	8	11	:	56	1.087	:	118
2002	343	26	:	:	41	15	11	:	57	1.087	:	119
2003	328	39	97	19	44	20	11	:	53	1.003	:	111
2004	335	25	94	25	44	29	11	:	64	1.058	:	39
2005	341	9	109	9	49	22	10	:	63	1.061	:	65
2006	319	22	119	8	49	21	9	:	62	1.037	:	134
2007	320	26	109	8	49	26	7	:	70	1.042	:	144
2008	343	6	113	:	64	10	6	:	85	1.079	:	149
2009	359	8	112	:	66	10	6	:	85	1.036	:	158
2010	366	12	118	:	65	10	5	:	85	1.014	:	153
2011	349	19	114	:	67	11	5	:	73	1.009	:	161
2012	395	19	115	:	69	10	3	:	73	999	:	171
2013	407	21	108	:	71	10	6	:	72	1.040	:	181
2014	429	25	111	:	81	10	7	:	72	1.039	:	197

2015	300	156	2	105	5	93	9	:	72	897	:	375
2016	309	162	1	105	5	100	10	:	130	947	:	379
2017	315	152	2	100	5	97	10	:	130	1.001	:	390
2018	317	145	2	97	5	102	10	:	130	1.043	:	384
2019	294	147	2	98	5	105	6	:	130	1.071	:	377

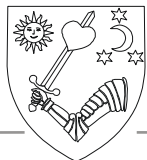
Legenda: ,:' – date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Analiza principalelor cauze de deces la nivel județean (a se vedea Tabelul 4) nu relevă diferențe semnificative față de situația existentă la nivel național sau în județe similare.

Tabel 4: Decedați pe cauze de deces (județul Covasna)

	Anul 1990	Anul 1995	Anul 2001	Anul 2003	Anul 2005	Anul 2007	Anul 2009	Anul 2011	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Total	2.428	2.524	2.351	2.600	2.427	2.467	2.559	2.421	2.390	2.515	2.464	2.494	2.635	2.775	2.546	2.874
Boli infecțioase și parazitare	22	23	14	27	21	22	22	32	14	31	33	34	40	47	28	24
din care: Tuberculoză	17	16	11	13	11	5	7	10	7	4	7	8	10	6	9	4
Tumori	300	353	424	425	397	473	497	450	490	535	493	494	502	579	516	510
Boli endocrine, de nutriție, de metabolism, ale sângelui și ale organelor hematopoetice	29	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Boli endocrine, de nutriție și metabolism	:	10	19	24	24	24	22	28	30	34	27	36	28	34	31	35
din care: Diabet zaharat	:	10	16	18	23	24	22	26	30	33	27	34	27	34	30	35
Tulburări mintale, boli ale sistemului nervos și ale organelor simțurilor (fără boli cerebrovasculare)	40	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Tulburări mentale și de comportament	:	38	17	43	9	2	1	6	6	10	:	:	2	2	9	6

Boli ale sistemului nervos, boli ale ochiului și anexele sale, boli ale urechii și apofizei mastoide	:	25	16	16	18	22	30	17	27	44	30	25	40	48	36	49
Boli ale aparatului circulator	1.511	1.537	1.412	1.597	1.470	1.497	1.506	1.510	1.430	1.425	1.475	1.483	1.568	1.550	1.406	1.591
din care: Boala ischemică a inimii	:	611	558	787	635	730	742	742	707	668	752	750	745	747	704	813
din care: Boli cerebro-vasculare	311	462	507	452	386	449	454	466	380	414	397	405	412	377	331	353
Boli ale aparatului respirator	183	145	138	116	118	112	117	98	91	105	89	77	114	126	127	310
Boli ale aparatului digestiv	78	122	117	139	111	94	131	92	93	117	113	114	111	120	138	120
Boli ale aparatului genito-urinar	22	22	14	19	16	35	34	31	21	21	36	58	57	66	73	72
Sarcina, naștere și lăuzie	1	1	2	:	1	:	3	2	:	1	1	:	:	1	:	:
Unele afecțiuni a căror origine se situează în perioada perinatală	24	13	13	12	7	8	6	8	11	5	11	5	6	7	5	4
Malformații congenitale, deformații și anomalii cromozomiale	20	14	15	20	18	9	15	7	9	2	2	9	6	3	3	4
Leziuni traumatiche, otrăviri și alte consecințe ale cauzelor externe	192	213	142	152	180	143	144	111	129	119	95	121	101	118	128	99
Alte cauze	6	8	8	10	37	26	31	29	39	66	59	38	60	74	46	50

Legenda: ;' – date lipsa; 9999,00 – normal – date definitive; 9999,00 – îngroșat subliniat – date semidefinite; 9999,00 – îngroșat – date revizuite; 9999,00 – subliniat – date provizorii

Sursa: Institutul Național de Statistică

Principalii indicatori ai cunoașterii stării de sănătate

Pentru a completa analiza cu privire la serviciile de sănătate din județul Covasna au fost analizate și date oferite de Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică (CNSISP). CNSISP oferă date cu privire la incidența a diverse boli, precum tuberculoză, cancer sau diabet. Incidența acestor boli de la nivelul județului Covasna a fost comparată cu media de la nivel național, precum și cu incidența de la nivelul celorlalte județe din Regiunea Centru, respectiv Alba, Brașov, Harghita, Mureș și Sibiu. Cu toate că perioada pentru care aceste date există este restrânsă, respectiv perioada 2017-2020, acestea oferă totuși o imagine de ansamblu asupra stării de sănătate generală a populației de la nivelul județului.

La nivelul județului Covasna incidența tuberculozei a crescut în perioada 2017-2019, însă în anul 2020 a avut loc o scădere bruscă, în acest an fiind atinsă cea mai redusă rată pe 100.000 de locuitori, respectiv 20,3. Cu toate că incidența tuberculozei a fost pe tot parcursul perioadei sub media națională, acesta este peste rata incidenței de la nivelul celorlalte județe din regiune, județul Mureș fiind singurul județ cu o rată a incidenței mai ridicată.

Tabel 5: Incidența tuberculozei pe 100.000 de locuitori în județul Covasna și celelalte județe din regiune

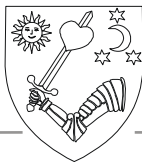
Județ	2017	2018	2019	2020
Covasna	29,2	30,8	35,5	20,3
Alba	31,9	32,9	26,9	19,4
Brașov	27	27,6	25,4	15
Harghita	20,5	18,4	16,2	9,9
Mureș	45,5	45,4	42,7	24,5
Sibiu	40	39,2	32,9	17,4
Media națională	62,7	59,4	57,1	37,3

Sursa: Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică

În ceea ce privește evoluția ratei bolnavilor de cancer, la nivelul județului Covasna a existat o creștere în anul 2018 comparat cu 2017, după care rata a scăzut. Rata cea mai scăzută a fost atinsă în anul 2020, deși în acest caz nu excludem posibilitatea ca scăderea să fie una aparentă, un rezultat al sub-diagnosticării pe fondul pandemiei. Acest trend de scădere a existat la nivel general, nu numai la nivelul județului Covasna. Cu toate că județul Covasna are o rată a bolnavilor de cancer ușor sub cea de la nivel național și a județelor Sibiu și Mureș, acesta este considerabil peste rata de la nivelul județelor Brașov și Harghita.

Tabel 6: Evidența bolnavilor de cancer pe 100.000 de locuitori în județul Covasna și celelalte județe din regiune

	2017	2018	2019	2020
Covasna	277,5	322,8	311,5	255,6
Alba	250,8	225,1	300,8	229,4
Brașov	330,4	253,6	110,7	49,6
Harghita	279,6	241,9	256,3	185,1

Mureș	407,7	371,8	376,8	316,9
Sibiu	288	288,1	289,1	262,2
Medie națională	303,5	317,3	307,6	267,5

Sursa: Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică

Trendul ratei bolnavilor de diabet zaharat este similar cu trendul identificat în cazul bolilor anterioare. În perioada 2017-2018 a avut loc o creștere a ratei bolnavilor de diabet zaharat, și o scădere în perioada următoare, nivelul cel mai redus fiind înregistrat în anul 2020. Această scădere considerabilă în anul 2020 a fost înregistrată la nivelul tuturor județelor și la nivel național. Trebuie menționat faptul că județul Covasna a avut rata cea mai scăzută a bolnavilor de diabet zaharat din Regiunea Centru, cu excepția județului Alba.

Tabel 7: Evidența bolnavilor de diabet zaharat pe 100.000 de locuitori în județul Covasna și celelalte județe din regiune

	2017	2018	2019	2020
Covasna	157,6	299,2	241,2	170,9
Alba	162	157,5	168,1	77,9
Brașov	534,2	298	271,3	232,2
Harghita	322,5	304,9	610	294,4
Mureș	436	499,5	440,6	300,6
Sibiu	414,8	590,1	497,7	430,1
Medie națională	372,9	391	397,2	309,2

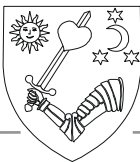
Sursa: Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică

Evoluția ratei bolnavilor psihici a avut fluctuații considerabile la nivelul județului Covasna. Cel mai scăzut nivel a fost atins în anul 2018, respectiv 12,8, însă în anul 2019 a avut o creștere semnificativă, atingând 125,8. Rata de la nivelul anului 2020 a fost sub media de la nivel național și sub cea a județelor Brașov, Sibiu și Mureș, însă considerabil peste cea de la nivelul județelor Alba și Harghita.

Tabel 8: Evidența bolnavilor psihici pe 100.000 de locuitori în județul Covasna și celelalte județe din regiune

	2017	2018	2019	2020
Covasna	170,3	12,8	125,8	93,6
Alba	128,3	131,5	120,7	81,9
Brașov	172,4	186,4	218,5	130,8
Harghita	0,7	0,3	0,7	0,3
Mureș	120,8	128,5	97	95,3
Sibiu	258,5	242,4	180,9	104,4
Medie națională	233,7	259,7	241,3	181,4

Sursa: Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică

Rata copiilor cu malnutriție proteino-calorică este un indicator important pentru calitatea generală a vieții și a nivelului de dezvoltare de la nivelul județului. Județul Covasna a înregistrat o creștere a ratei copiilor cu malnutriție în perioada 2017-2020. Un trend de creștere a fost înregistrat și la nivelul județelor Sibiu și Brașov. Totuși, Covasna are o rată considerabil mai mare atât, comparativ cu județele din regiune, cât și comparativ cu media de la nivel național. Este important de menționat faptul că în anul 2018 județul Covasna a avut cea mai ridicată rată a copiilor cu malnutriție din întreaga țară, în timp ce în ceilalți ani din perioada analizată județul Covasna s-a situat pe locul doi, după județul Iași.

Tabel 9: Evidența copiilor cu malnutriție proteino-calorică pe 100.000 de locuitori cu vârsta între 0-2 ani în județul Covasna și celelalte județe din regiune

	2017	2018	2019	2020
Covasna	1479,9	1188,8	1633,8	1694,9
Brașov	409,5	157,5	596,1	827,3
Harghita	178,8	84,7	167,8	83,9
Mureș	104,1	57,8	86	5,7
Sibiu	265,8	306,5	202,8	289,7
Medie națională	374,6	161,9	266,2	280,3

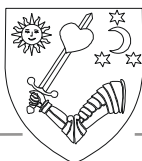
Sursa: Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică

Tabelul 10 prezintă rata bolnavilor cu diverse afecțiuni în perioada 2018-2020; pentru aceste afecțiuni nu au existat date pentru anul 2017. De asemenea, a fost calculată evoluția procentuală a ratei pentru aceste afecțiuni în anul 2020, comparativ cu anul 2018.

La nivelul județului Covasna s-a înregistrat o creștere procentuală semnificativă a ratei persoanelor cu boli cerebro-vasculare (20,58%) și a insuficienței renale (11,34%). Astfel, județul Covasna se situează printre primele județe din regiune în termeni de creștere a ratei persoanelor care suferă de aceste afecțiuni. În același timp, județul Mureș a înregistrat scăderi în cazul ambelor afecțiuni. Totuși, în ciuda acestor creșteri, județul Covasna este sub media națională în ceea ce privește rata acestor boli și sub cea a județului Brașov.

Creșteri mai reduse s-au remarcat și în cazul ratei persoanelor cu obezitate (9,61%) și boli hipertensive (4,46%). În ceea ce privește rata obezității, trebuie menționat faptul că, cu excepția județului Brașov, județul Covasna are o rată considerabil mai mare, comparativ cu celelalte județe din regiuni. De asemenea, rata obezității a crescut constant în perioada 2018-2020. În ceea ce privește rata persoanelor cu boli hipertensive județul Covasna, acesta se situează mai bine comparativ cu celelalte județe, însă pe tot parcursul perioadei analizate acesta a depășit media de la nivel național.

Scăderi au existat în ceea ce privește rata persoanelor care suferă de ciroză (-0,18%) și boală ulceroasă (9,19%). Acest trend de scădere al ratei persoanelor cu boală ulceroasă a existat la nivelul tuturor județelor, însă județul Covasna a avut cea mai mare scădere. În ambele cazuri rata atinsă în anul 2020 a fost sub cea de la nivel național.

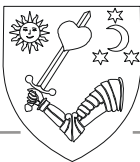

Tabel 10: Rata bolnavilor cu diverse afecțiuni rămăși în evidență pe 100.000 de locuitori cu în județul Covasna și celelalte județe din regiune

Județ	Obezitate				Boli hipertensive			
	2018	2019	2020	Evoluție	2018	2019	2020	Evoluție
Covasna	2.136	2.280,9	2.341,2	9,61%	13.607,8	14.498,8	14.215	4,46%
Alba	2.116,7	2.150,9	2.142,5	1,22%	16.161,7	16.492,2	16.631,2	2,91%
Brașov	2.226,1	2.485,9	2.485	11,63%	17.468,5	19.160,6	19.147,3	9,61%
Harghita	85,7	107,6	124,2	44,92%	9.217,4	9.450,2	9.520,2	3,29%
Mureș	1.204,4	1.233,4	1.231,6	2,26%	11.309,7	11.410,7	11.367,2	0,51%
Sibiu	1.668,5	1.675,5	1.692,9	1,46%	17.964,4	18.243,2	18.377,2	2,30%
Național	1.694,5	1.775,8	1.791,6	5,73%	13.296,5	13.629,2	13.743,4	3,36%
Județ	Boli cerebro-vasculare				Insuficiență renală			
	2018	2019	2020	Evoluție	2018	2019	2020	Evoluție
Covasna	1.642,1	1.816,3	1.980,1	20,58%	337,6	389,3	375,9	11,34%
Alba	1.960,7	2.061,6	2.120,4	8,15%	293,3	300,3	292,8	-0,17%
Brașov	1.958	2.301,4	2.486,6	27,00%	495,8	543	595,9	20,19%
Harghita	1.011,6	1.077,9	1.077,2	6,48%	160,9	175,8	180,8	12,37%
Mureș	1.374,9	1.378,6	1.345	-2,17%	194,5	202,2	192,4	-1,08%
Sibiu	1.767,4	1.925	1.950,6	10,37%	429,4	462,1	477,7	11,25%
Național	1.873,7	1.944,8	1.990,5	6,23%	359,1	380,1	380,1	5,85%
Județ	Ciroză				Boală ulceroasă			
	2018	2019	2020	Evoluție	2018	2019	2020	Evoluție
Covasna	1.094,1	1.165,5	1.092,1	-0,18%	1.191,2	1.219,5	1.081,7	-9,19%
Alba	1.048,5	1.067,1	1.076,2	2,64%	1.670,1	1.654,8	1.643,7	-1,58%
Brașov	1.458	1.525,6	1.500,1	2,89%	1.519,6	1.452	1.386,6	-8,75%
Harghita	703,4	720,2	733,1	4,22%	1.646,5	1.649,4	1.635,8	-0,65%
Mureș	1.006,6	987	971,4	-3,50%	929,4	914	885,3	-4,74%
Sibiu	1.458,3	1.530,2	1.556,1	6,71%	1.436,4	1.409,8	1.335	-7,06%
Național	1.576,5	1.603	1.628,5	3,30%	1.478,1	1.455,7	1.422,4	-3,77%

Sursa: Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică

Datele cu privire la numărul infecțiilor interioare sunt disponibile doar pentru perioada 2018-2020. La nivelul județului Covasna numărul acestor infecții a crescut în anul 2019, însă au scăzut în anul 2020. Acest trend se remarcă și la nivelul județelor Alba și Harghita. La polul opus, județele Brașov, Mureș și Sibiu trendul de creștere s-a menținut și în anul 2020. Trebuie menționat faptul că județul Covasna are cel mai scăzut număr de infecții interioare din Regiunea Centru.

Tabel 11: Numărul infecțiilor interioare în județul Covasna și celelalte județe din regiune

Județe	2018	2019	2020
Covasna	81	133	100
Alba	250	287	247
Brașov	401	558	1.061
Harghita	225	372	170
Mureș	613	793	804
Sibiu	619	680	803
Național	20.240	23.312	23.348

Sursa: Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică

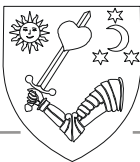
Cheltuieli publice locale pentru sănătate

Tabelul următor prezintă cheltuielile realizate de Consiliul Județean Covasna pentru sănătate în perioada 2010-2020. Analiza datelor relevă o fluctuație considerabilă a cheltuielilor efectuate de Consiliul Județean Covasna, atât raportat la suma efectivă (între un minim de 1.238.505 lei în 2018 și un maxim de 50.131.900 lei în 2015), cât și ca procent din cheltuielile totale ale instituției (de la 1,05% în 2018, la 22,65% în 2015). Fluctuația cheltuielilor publice la nivel județean în domeniul sănătății se reflectă și în suma alocată pe locuitor, aceasta variind în perioada analizată între 5,44 lei/locuitor și 218,46 lei/locuitor.

Analiza datelor referitoare la cheltuielile efectuate de Consiliul Județean Covasna în domeniul sănătății în perioada 2010-2020 nu indică existența unui tipar clar din nici una din cele trei perspective analizate: suma cheltuielilor specifice, cheltuielile pe locuitor sau raportat la totalul cheltuielilor.

Tabel 12: Cheltuieli pentru sănătate din bugetul local

	Venituri Totale	Cheltuieli totale	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, conform INS)	Cheltuieli pentru Sănătate	Procentul cheltuielilor pentru sănătate din cheltuielile totale (în %)	Cheltuieli sănătate/ Locuitor (în lei)
2020	130.629.881	146.601.652	225.864	2.749.481	1,87	12,17
2019	141.328.833	174.152.812	226.665	21.120.176	12,12	93,17
2018	105.201.022	116.931.276	227.494	1.238.505	1,05	5,44
2017	113.426.248	106.616.431	228.288	2.986.802	2,80	13,08
2016	143.485.710	101.377.363	228.897	7.113.135	7,01	31,07
2015	209.007.509	221.280.146	229.476	50.131.900	22,65	218,46
2014	93.091.936	92.882.070	229.958	3.920.111	4,22	17,04
2013	91.177.008	78.680.542	230.392	1.527.873	1,94	6,63
2012	102.205.898	92.093.893	230.907	4.461.550	4,84	19,32

2011	93.819.193	115.099.529	231.521	4.487.859	3,89	19,38
2010	87.501.385	67.799.324	232.052	5.218.679	7,69	22,48

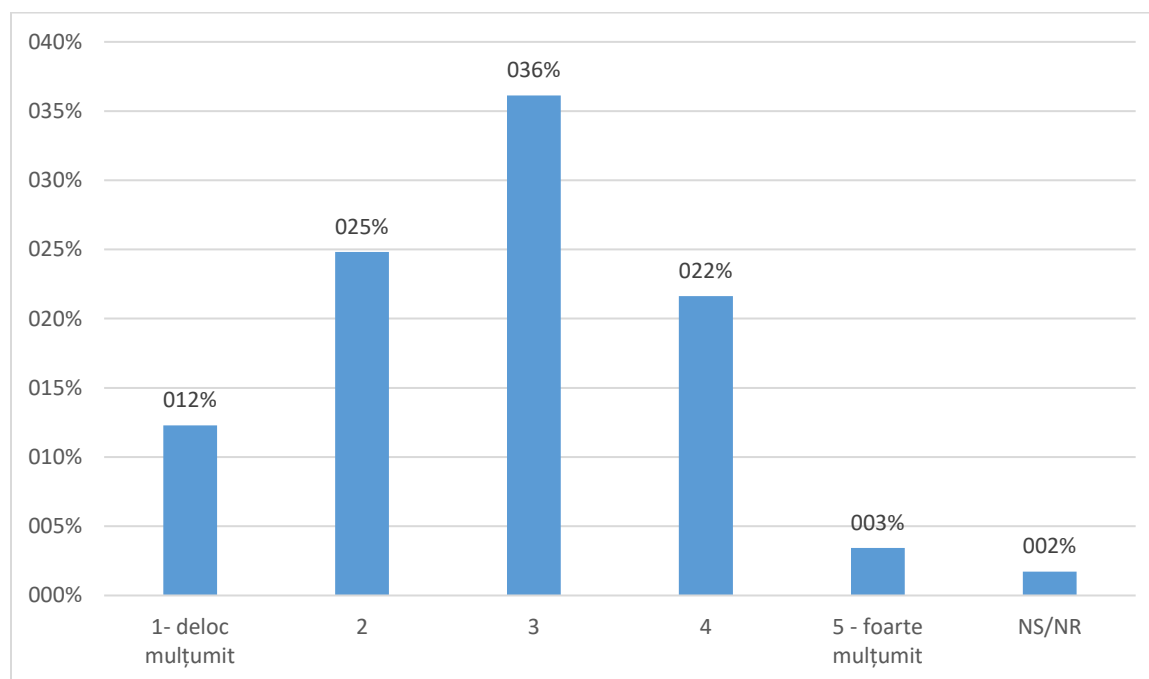
Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale (http://www.dpfbld.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html) și INS

Perspective strategice și analiza SWOT

Adiacent datelor colectate de la Institutul Național de Statistică, de pe site-urile organizațiilor, a datelor primite în mod direct de la diferite instituții publice și a rapoartelor și analizelor disponibile în mod public, analiza preliminară se bazează și pe rezultatele unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în județul Covasna.

Analiza datelor colectate prin intermediul sondajului de opinie indică faptul că locuitorii județului sunt în proporție de 25,06% mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale, 37,11% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea, iar 36,12% nu sunt nici mulțumiți, nici nemulțumiți.

Figura 6: Mulțumirea față de servicii medicale

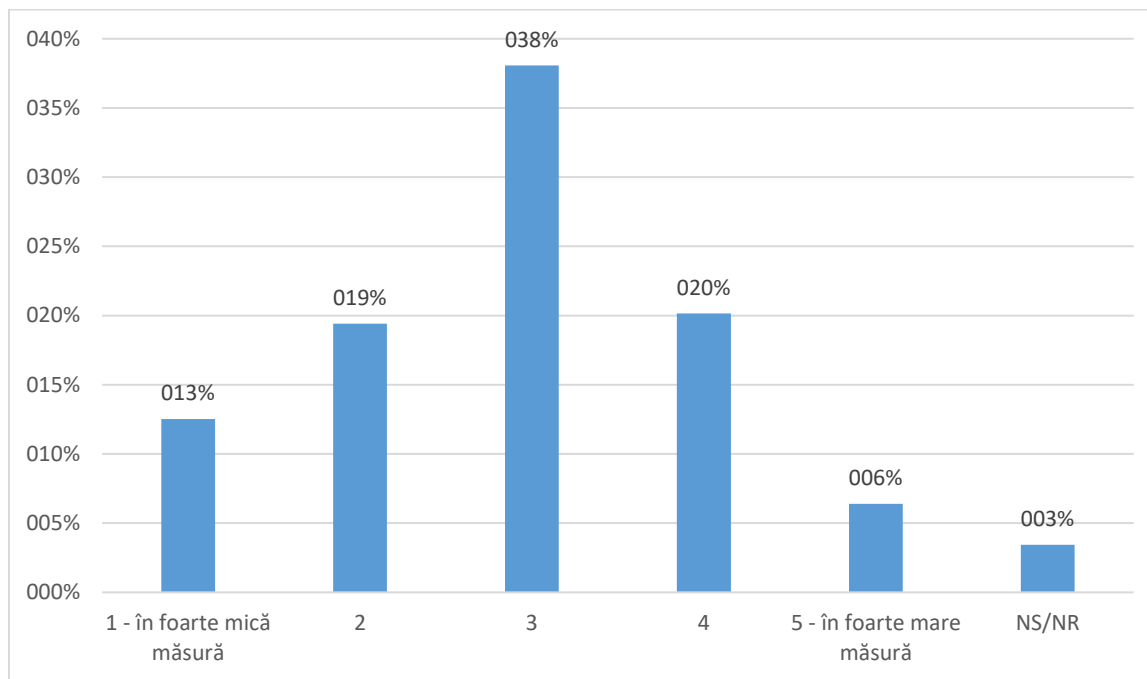

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Covasna, 2021

Referitor la pregătirea generală a județului Covasna pentru a face față unor șocuri/crize de tip pandemie, 26,54% din respondenți cred că acesta este pregătit într-o măsură mare sau foarte mare, 31,94% cred că e pregătit într-o măsură mică sau foarte mică, iar 38,08% au oferit un răspuns neutru.

Figura 7: Pregătirea județului pentru a face față unor crize medicale / pandemie

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Covasna, 2021

Analizele prezentate anterior ajută la identificarea unor tendințe și perspective strategice referitoare la dezvoltarea județului Covasna din perspectiva sănătății:

Infrastructură medicală:

Din punct de vedere al spitalelor și a altor unități sanitare județul Covasna este poziționat sub media regională (alături de Harghita);

Raportat la paturile de spital, chiar dacă județul Covasna are cele mai puține ca număr din regiune, acesta deține cea mai bună poziționare dacă ne raportăm la numărul de paturi / 1.000 locuitori;

Resurse umane:

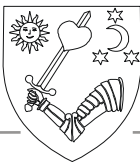
Numărul de medici din județul Covasna este - sub media regională (alături de Harghita) – atât ca număr, cât și raportat la 1.000 locuitori;

Personalul sanitar mediu este de asemenea sub media regională – atât ca număr, cât și raportat la 1.000 locuitori;

Se poate observa implicarea recentă a sectorului privat în oferirea unor servicii medicale, inclusiv în rezolvarea unor probleme de sănătate cu un grad ridicat de complexitate/dificultate (oncologice), dar ponderea serviciilor private rămâne una limitată;

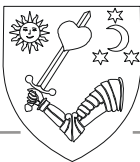
25,06% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale;

Dispersie geografică relativ ridicată a unităților sanitare la nivelul județului, lipsa unor capacități de polarizare a acestor servicii.

Analiza SWOT în domeniul sănătății

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Cel mai bun raport al numărului de paturi la 1.000 de locuitori din regiune;</p> <p>Existența unor furnizori privați de servicii medicale;</p>	<p>Aspecte demografice (natalitate scăzută, migrație ridicată, îmbătrânirea populației) care pot pune presiune pe sistemul de sănătate;</p> <p>Dispariția unor servicii medicale publice – accesibilitatea financiară mai redusă a serviciilor private / costurile ridicate pentru pacienți;</p> <p>Medici și personal sanitar mediu sub media regională (raportat la 1.000 de locuitori);</p> <p>Lipsa unui pol/centru medical la nivelul județului;</p> <p>25,06% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale;</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Politicile europene de protecție sanitar-medicală și de dezvoltare a infrastructurii;</p> <p>Disponibilitatea de fonduri UE pentru dezvoltarea segmentului de protejare a sănătății;</p> <p>Atragere de fonduri private în vederea stabilirii unor parteneriate public-private sau pentru realizarea unor investiții private;</p> <p>Atragerea unor furnizori privați de servicii medicale;</p>	<p>Așezare geografică față de alte centre cu atractivitate mai ridicată (care pot deveni poli regionali în anumite domenii – servicii de sănătate) – ex. Brașov;</p> <p>Atractivitate mai mare a sectorului privat/mediului extern pentru medici – riscul de părăsire a sistemului public;</p> <p>Lipsa unor investitori majori în domeniul sănătății/lipsa unei piețe pentru servicii medicale private în județ;</p>

Social

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna este instituția publică aflată în subordinea Consiliului Județean Covasna, înființată în baza Hotărârii Consiliului Județean Covasna nr.124/2004, prin comasarea Direcției Județene pentru Protecția Drepturilor Copilului și a Serviciului Public de Asistență Socială Covasna. Instituția are rolul de a asigura aplicarea politicilor și strategiilor guvernamentale de asistență socială în vederea prevenirii și combaterii marginalizării sociale și a sărăciei. În acest sens, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna elaborează strategia proprie de asistență socială, și programe de acțiune în domeniu în funcție de nevoile cetățenilor din județul Covasna.

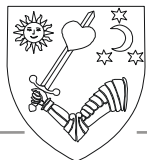
Direcția îndeplinește atribuții atât în domeniul protecției persoanelor adulte, a persoanelor cu handicap, precum și în domeniul protecției copilului.

În domeniul protecției persoanelor adulte (persoane singure, persoane vârstnice, etc.), sprijină aceste categorii de persoane aflate în nevoie prin consiliere și prin asigurarea serviciilor adecvate în vederea refacerii și dezvoltării capacităților individuale și familiale pentru a depăși situațiile dificile în care se află prin acordarea de suport financiar, material și juridic, în condițiile legii. De asemenea, asigură măsurile de protecție necesare pentru reabilitarea persoanelor adulte care se afla în situații de risc.

În domeniul protecției persoanelor cu dizabilități, asigură respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități prin acordarea de servicii de asistență, consiliere, îngrijire, recuperare, reabilitare, orientare și formare profesională, precum și alte tipuri de servicii, în funcție de nevoile persoanelor cu dizabilități, în baza încadrării acestora în categorii de persoane cu dizabilități. Totodată asigură drepturile prevăzute de lege pentru această categorie de beneficiari.

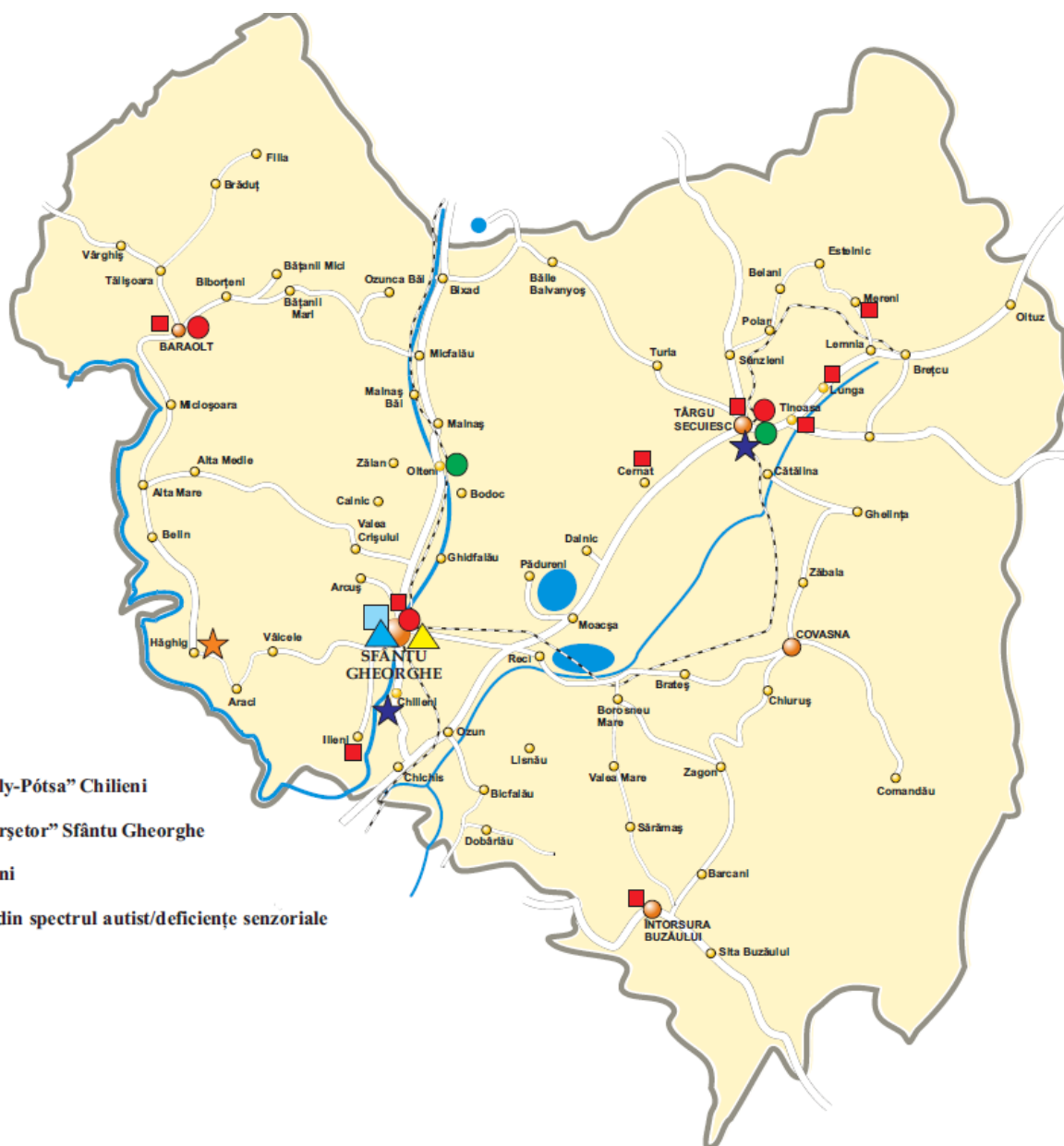
În domeniul protecției copilului și a familiei, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna asigură respectarea drepturilor copilului prin servicii de consiliere, de prevenire a separării copilului de familie, servicii rezidențiale, propune și aplică măsurile de protecție specială pentru copiii aflați în dificultate sau cu dizabilități. Evaluează și propune încadrarea copiilor în grad de dizabilitate.

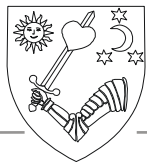
Figurile următoare (Harta Serviciilor Sociale DGASPC Covasna și Harta Serviciilor acreditate ale Serviciilor Publice de Asistență Socială Locale din Județul Covasna) indică o acoperire geografică consistentă a județului, majoritatea comunităților locale având acces cel puțin la servicii sociale de bază (de tipul consiliere socială și informare).

HARTA SERVICIILOR SOCIALE D.G.A.S.P.C. COVASNA

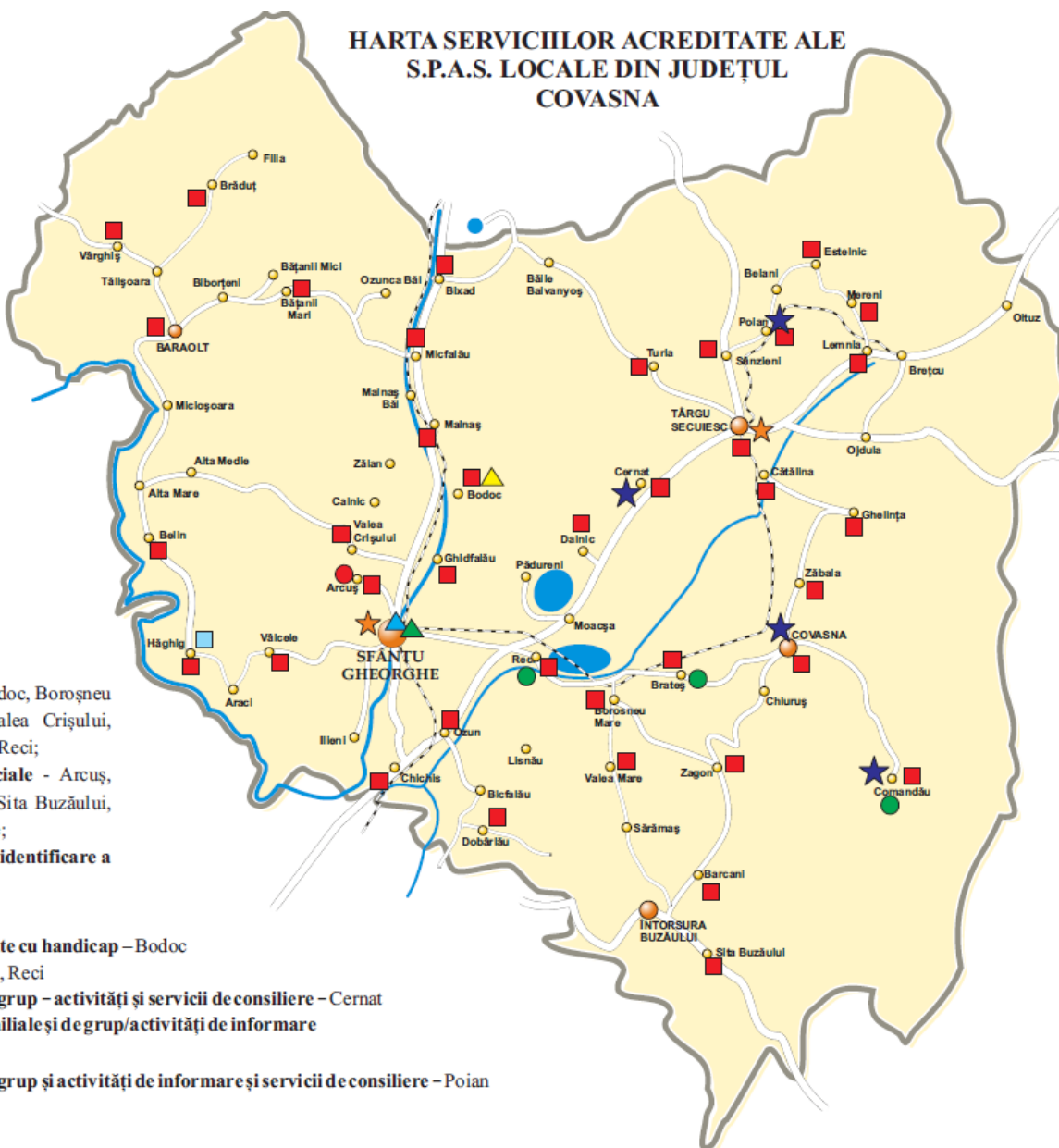
- **Complex de servicii comunitare Târgu Secuiesc**
 - Centru de zi pentru copilul neglijat, abuzat
 - Centru de îngrijire și asistență pentru persoane cu handicap
 - Centru de integrare prin terapie ocupațională
 - Centru de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu pentru persoane cu handicap
- Complex de servicii comunitare Baraolt**
 - Centru rezidențial pentru copii cu handicap
 - Centru de reabilitare
 - Centru de zi
- Complex de servicii comunitare Sfântu Gheorghe**
 - Centru de zi Sfântu Gheorghe
 - Centru maternal Sfântu Gheorghe
- **Centru de plasament nr.2 Târgu Secuiesc**
Centru de plasament Olteni
- **Centru de reabilitare Târgu Secuiesc**
Complex de servicii a copiilor cu handicap „Székely-Pótsa” Chileni
- **Centru de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sfântu Gheorghe**
- **Centru de sprijin și suport pentru tineri peste 18 ani**
- **Centru de reabilitare pentru copii cu tulburări din spectrul autist/deficiențe senzoriale sfântu Gheorghe**
- **Case de tip familial**
- **Căminul pentru persoane vârstnice Hăghig**

HARTA SERVICIILOR ACREDITATE ALE S.P.A.S. LOCALE DIN JUDEȚUL COVASNA

	Centru de zi pentru copii din familii în dificultate
	Servicii de consiliere socială și informare
	Servicii de identificare a nevoilor sociale
	Cantină socială
	Sevicii de asistență pentru persoanele cu handicap grav
	Îngrijire și asistență socio-medicală la domiciliu
	Servicii sociale la domiciliu pentru persoane adulte cu handicap
	Creșă cu program de lucru zilnic
	Cămin pentru persoane vârstnice (Căminul "Zathureczky Berta" Otthon)

Cantină socială – Sf. Gheorghe, Tg. Secuiesc
Cămin pentru persoane vârstnice - Sf. Gheorghe
Creșă cu program de lucru zilnic - Sf. Gheorghe
Centru de zi pentru copii din familii în dificultate (de tip after school) – Hăghig

Consiliere socială – Dalnic;

Consiliere socială și informare – Belin, Barcani, Bățani, Bodoc, Boroșneu Mare, Brăduț, Brateș, Dobârlău, Hăghig, Mereni, Valea Crișului, Ghidfalău, Zăbala, Baraolt, Tg. Secuiesc, Bixad, Micfalău, Reci;

Consiliere socială, informare, stabilirea drepturilor sociale - Arcuș, Catalina, Chichiș, Estelnic, Ghelița, Lemnia, Malnaș, Sita Buzăului, Turia, Vâlcele, Varghiș, Zagon, Ozun, Sânzieni, Valea Mare;

Consiliere socială, informare despre drepturi și obligații, identificare a nevoii sociale individuale, familiale și de grup – Covasna

Îngrijire și asistență socio-medicală la domiciliu – Arcuș,

Centru de servicii sociale la domiciliu pentru persoane adulte cu handicap – Bodoc

Asistența persoanelor cu handicap grav – Brateș, Comandău, Reci

Activități de identificare a nevoilor sociale individuale și de grup – activități și servicii de consiliere – Cernat

Activități de identificare a nevoilor sociale individuale, familiale și de grup/activități de informare și servicii de consiliere – Comandău

Activități de identificare a nevoilor sociale individuale și de grup și activități de informare și servicii de consiliere – Poian

Persoane vârstnice

Tabelul următor include numărul mediu anual (și trimestrial pentru anul 2021) al pensionarilor pe tipuri de asigurări sociale, precum și pensia medie lunară primită de către aceste persoane. Observăm că numărul de beneficiari a crescut în cazul pensiilor de asigurări sociale de stat (de la 39.340 în 2000, la 45.772 în trimestrul 1 al anului 2021), dar a scăzut considerabil în cazul pensiilor pentru agricultori (de la 14.272 în 2000, la 1.460 de beneficiari în trimestrul 1 al anului 2021). În cazul pensiei de asigurări sociale de stat, dacă facem referire doar la ultimii 10 ani, tendința rămâne tot una pozitivă.

Pensia medie lunară a crescut constant în perioada analizată, de la 264 de lei în anul 2005, la 1.470 în trimestrul 1 al anului 2021 în cazul pensiei de asigurări sociale de stat, respectiv de la 80 de lei în 2005, la 610 lei în trimestrul 1 al anului 2021 în cazul pensiei pentru agricultori. Chiar dacă ținem cont de inflație și creșterea generală a costului vieții, remarcăm creșterea constantă a pensiilor, cea de asigurări sociale de stat ajungând în anul 2020 la nivelul salariului mediu net.

Tabel 1: Numărul mediu anual al pensionarilor pe tipuri de asigurări sociale⁹⁸ și pensia medie lunară de asigurări sociale de stat și agricultori⁹⁹

	Numărul mediu anual al pensionarilor		Pensia medie lunară (Ron)	
	De asigurări sociale de stat	Agricultori	De asigurări sociale de stat	Agricultori
Anul 2000	39.340	14.272		
Anul 2001	41.091	14.252		
Anul 2002	41.807	13.469		
Anul 2003	41.891	12.554		
Anul 2004	42.102	11.733		
Anul 2005	42.280	10.035	264	80

⁹⁸ Numărul mediu al pensionarilor se determină prin însumarea numărului de pensionari existenți în plată în fiecare lună, raportat la numărul de luni din perioada de referință.

Reprezintă suma pensionarilor de asigurări sociale-total, beneficiari de ajutor social-tip pensie și IOVR.

⁹⁹ Pensia medie lunară s-a calculat prin raportarea sumelor cuvenite (conform deciziilor) pensionarilor existenți în plată în anul de referință la numărul mediu lunar al acestora înmulțit cu 12.

Începând cu 1 ianuarie 1999, sumele cuvenite pentru calculul pensiei medii lunare cuprind, pe lângă, drepturile din deciziile de pensionare, sumele pentru pensia suplimentară (O.U.G. nr.31/1998) și cele pentru contribuția de asigurări sociale de sănătate (Legea nr. 145/1997, completată cu O.U.G. nr.30/1998).

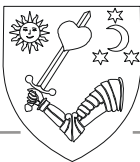
De la 1 iulie 2000, sumele cuvenite pentru calculul pensiei medii lunare cuprind și valoarea impozitului aferent sumelor ce depășesc plafonul stabilit prin lege (OUG nr.87/2000).

Începând cu 1 ianuarie 2003, sumele cuvenite drept pensii nu mai includ contribuția pentru asigurările sociale de sănătate (O.U.G. nr. 147/2002).

Începând cu 1 ianuarie 1967 s-a instituit, în afara pensiei de asigurări sociale, pensia suplimentară (Legea nr. 27/1966). Fondurile necesare pentru plata pensiilor suplimentare se formează din contribuția angajaților.

De la 1 ianuarie 2011, sumele cuvenite drept pensii includ contribuția pentru asigurări sociale de sănătate (O.U.G. nr. 107/2010).

Începând cu 1 februarie 2017, conform Legii nr.2/2017, venitul impozabil lunar din pensii se stabilește prin deducerea din venitul din pensie a sumei neimpozabile lunare de 2.000 lei (pana in februarie 2017, pragul era de 1050 lei), iar pentru persoanele fizice cu venituri din pensii, contribuția de asigurări sociale de sănătate se suportă de la bugetul de stat.

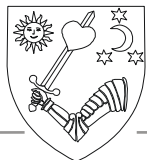

Anul 2006	42.585	7.057	308	111
Anul 2007	42.692	6.505	395	151
Anul 2008	42.988	6.009	587	241
Anul 2009	43.652	5.482	698	284
Anul 2010	44.268	5.019	717	292
Anul 2011	44.378	4.575	743	294
Anul 2012	44.298	4.142	745	296
Anul 2013	44.280	3.703	771	309
Anul 2014	44.502	3.323	803	324
Anul 2015	44.953	2.976	839	342
Anul 2016	45.268	2.679	877	362
Anul 2017	45.722	2.368	962	399
Anul 2018	45.811	2.091	1.052	438
Anul 2019	45.825	1.841	1.162	482
Anul 2020	45.902	1.595	1.341	555
Trimestrul I 2021	45.772	1.460	1.470	610

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Conform datelor oficiale ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale, în anul 2021 există 5 cămine pentru persoane vârstnice licențiate la nivelul județului Covasna (a se vedea tabelul și figura următoare), trei unități fiind private și două publice. Căminele sunt localizate atât în mediul urban, cât și în cel rural, facilitând astfel accesul la acest tip de servicii.

Tabel 2: Cămine pentru persoane vârstnice licențiate în județul Covasna (2021)

N r. crt.	Public/ Privat	Denumire Furnizor	Județ furnizor	Denumire serviciu social	Adresa serviciu social	Cod Siruta	Localitate /sector	Județ serviciu	Capacitate/ nr. benef.
1	Privat	Asociația Zenobia din Târgu Secuiesc	Covasna	Cămin pentru persoane vârstnice Zenobia	str. Ady Endre, nr. 19	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	70
2	Privat	Fundația de Spital Szentkereszty Stephanie	Covasna	Cămin de bătrâni Lemnia	nr. 248	64461	Lemnia	Covasna	50
3	Public	Direcția de Asistență Comunitară Sfântu Gheorghe	Covasna	Cămin pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului Zathureczky Berta	bd. Gen. Grigore Bălan, nr. 31	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	34
4	Public	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Cămin pentru persoane vârstnice Hăghig	str. Andrei Șaguna, nr. 420	64390	Hăghig	Covasna	110
5	Privat	Asociația Comunitatea Surorilor Franciscane sub Ocrotirea Sfântei Familii din Mallersdorf	Harghita	Cămin de bătrâni Sfânta Clara	str. Vizag, nr. 41	64826	Sînzieni	Covasna	17

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, 2021

Numărul celor care au beneficiat de buget personal complementar lunar pentru persoanele cu handicap grav, accentuat sau mediu a crescut și el în perioada analizată, de la 3.976 în anul 2011, la 5.521 în anul 2020, în timp ce sumele plătite au crescut în acest interval de timp de la 3.461.173 lei în 2011, la 7.771.500 lei în 2020, cuantumul sumelor dublându-se în această perioadă.

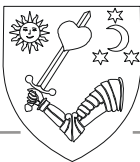
Tabel 3: Prestații acordate persoanelor cu handicap¹⁰⁰

	Indemnizația lunară pentru însoțitorii persoanelor cu handicap vizual grav		Indemnizația lunară pentru adulții cu handicap grav și accentuat		Buget personal complementar lunar pentru persoanele cu handicap grav, accentuat sau mediu	
	Numărul mediu lunar de persoane beneficiare	Sume plătite	Numărul mediu lunar de persoane beneficiare	Sume plătite	Numărul mediu lunar de persoane beneficiare	Sume plătite
Anul 2011	256	:	3.050	:	3.976	:
	:	1.598.900	:	6.690.840	:	3.461.173
Anul 2012	256	:	3.126	:	4.168	:
	:	1.705.150	:	6.842.446	:	3.569.599
Anul 2013	267	:	3.279	:	4.423	:
	:	1.977.100	:	7.209.229	:	3.773.745
Anul 2014	271	:	3.488	:	4.698	:
	:	2.128.552	:	7.693.800	:	4.015.703
Anul 2015	300	:	3.895	:	5.203	:
	:	2.684.993	:	9.883.653	:	5.131.158
Anul 2016	298	:	4.110	:	5.519	:
	:	3.474.810	:	10.538.979	:	5.495.531
Anul 2017	284	:	4.216	:	5.714	:
	:	3.589.632	:	10.835.607	:	5.706.554
Anul 2018	273	:	4.270	:	5.287	:
	:	3.818.111	:	14.837.684	:	6.723.780
Anul 2019	279	:	4.356	:	5.342	:
	:	4.195.109	:	16.089.605	:	7.509.056
Anul 2020	287	:	4.515	:	5.521	:
	:	4.642.381	:	16.668.610	:	7.771.500

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

¹⁰⁰ Beneficiarii de drepturi bănești de asistența socială reprezintă numărul persoanelor la sfârșitul anului, care conform prevederilor legale, sunt îndreptățite la plata acestor drepturi bănești.

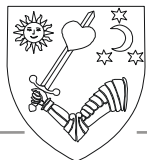
Numărul de beneficiari ai indemnizației lunare de hrană pentru persoanele infectate cu HIV sau bolnave de SIDA a rămas relativ constant perioada analizată, după cum reiese din tabelul următor, variind în intervalul 17-20 de beneficiari. Similar altor prestații sociale, sumele alocate au crescut și ele în mod constant, de la 80.665 lei în anul 2011, la 104.928 lei în anul 2020.

Tabel 4: Indemnizația lunară de hrană pentru persoanele infectate cu HIV sau bolnave de SIDA

		Numărul mediu lunar de beneficiari	Adulți	Din total: - Rural	- Urban	Sume plătite
Anul 2011	Nr. pers.	17	17	12	5	:
	Lei	:	:	:	:	80.665
Anul 2012	Nr. pers.	16	16	11	5	:
	Lei	:	:	:	:	76.531
Anul 2013	Nr. pers.	17	17	11	6	:
	Lei	:	:	:	:	81.458
Anul 2014	Nr. pers.	18	18	12	6	:
	Lei	:	:	:	:	85.410
Anul 2015	Nr. pers.	19	19	18	1	:
	Lei	:	:	:	:	88.985
Anul 2016	Nr. pers.	20	20	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	99.290
Anul 2017	Nr. pers.	19	19	:	:	:
	Lei	:	112.352	:	:	112.352
Anul 2018	Nr. pers.	18	18	:	:	:
	Lei	:	109.568	:	:	109.568
Anul 2019	Nr. pers.	18	18	:	:	:
	Lei	:	109.040	:	:	109.040
Anul 2020	Nr. pers.	18	18	:	:	:
	Lei	:	104.928	:	:	104.928

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

În județul Covasna sunt licențiate 4 servicii de îngrijire la domiciliu, din care trei sunt private și un serviciu este public (a se vedea tabelul de mai jos).

Tabel 5: Servicii de îngrijire la domiciliu licențiate în județul Covasna (2021)

Nr. crt.	Public/ Privat	Denumire Furnizor	Județ furnizor	Denumire serviciu social	Adresa serviciu social	Cod Siruta	Localitate /sector	Județ serviciu	Capacitate/ nr. benef.
138	Privat	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Covasna	Unitate de îngrijire la domiciliu	str. Fabricii, nr. 41, cod poștal 520067	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	230/zi
139	Privat	Fundația Izabella	Covasna	Unitate de îngrijire la domiciliu	str. Pescarilor, nr. 32, sc. B, ap. 3	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	3
140	Public	Filiala Județeană Covasna a Societății de Cruce Roșie din România	Covasna	Unitate de îngrijire la domiciliu	Str. Kos Karoly, nr. 7	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	90
141	Privat	Asociația Caritas Alba Iulia - Asistență Medicală și Socială	Harghita	Centrul de îngrijire medicală și asistență socială la domiciliu - CIMAS Brețcu	str. Kanta nr. 12	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	500

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

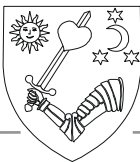
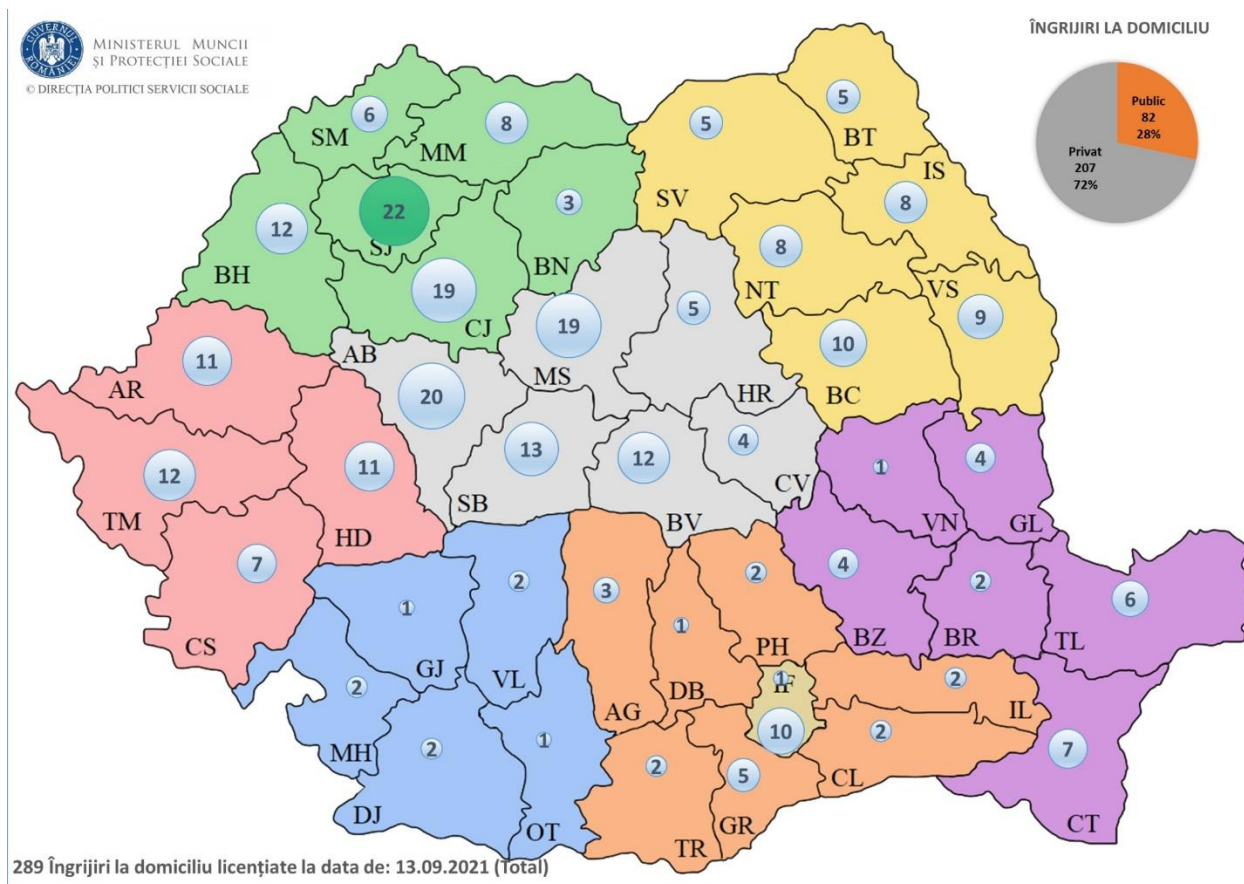

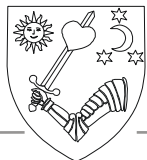
Figura 2: Servicii de îngrijire la domiciliu licențiate la nivel național (2021)

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Copii și stimularea natalității

Serviciile și prestațiile sociale pentru copii reprezintă unele din activitățile principale ale DGASPC Covasna (alături de Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială), în timp ce stimularea natalității constituie un element esențial pentru asigurarea sustenabilității oricărei comunități locale. Numărul total al beneficiarilor de alocație pentru copii a scăzut de la 43.705 de persoane în anul 2011, la 38.967 în anul 2020 (a se vedea tabelul următor); în același timp, sumele plătite au crescut de aproape trei ori, de la 31.510.869 lei în anul 2011, la 88.340.668 în anul 2020, ca urmare a modificărilor legislative referitoare la quantumul alocației de stat pentru copii.

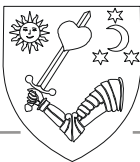
Tabel 6: Alocația de stat pentru copii¹⁰¹

	Total beneficiari - nr.. mediu lunar	Copii mai mici de 2 ani, care nu au un handicap	Copii mai mici de 3 ani, care au un handicap	Copii mai mari de 2 ani, care nu au un handicap	Copii mai mari de 3 ani, care au un handicap	- Copii mai mici de 2 ani, care au/nu au un handicap	- Copii cu handicap între 2-3 ani	- Copii între 2 și 18 ani care nu au un handicap	- Copii între 3 ani și 18 ani care au handicap	- Copii mai mari de 18 ani	Sume plătite
Anul 2011	43.705	4.211	29	38.935	530	:	:	:	:	:	:
	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	31.510.869
Anul 2012	43.175	3.972	36	38.642	525	:	:	:	:	:	:
	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	30.855.759
Anul 2013	42.979	3.971	24	38.442	542	:	:	:	:	:	:
	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	30.954.396
Anul 2014	42.570	3.996	29	38.009	536	:	:	:	:	:	:
	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	30.781.904
Anul 2015	41.929	3.813	26	37.534	556	:	:	:	:	:	:
	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	39.797.172
Anul 2016	41.284	3.644	30	37.040	570	:	:	:	:	:	:
	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	49.197.877
Anul 2017	40.575	3.638	21	36.315	601	:	:	:	:	:	:
	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	48.451.418
Anul 2018	40.010	:	:	:	:	3.638	24	35.033	617	698	:
	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	47.953.648
Anul 2019	39.407	:	:	:	:	3.547	17	34.501	627	715	:
	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	69.685.170
Anul 2020	38.967	:	:	:	:	3.499	18	34.146	640	664	:
	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	88.340.668

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

¹⁰¹ Alocațiile și alte ajutoare acordate populației reprezintă sumele plătite populației de la bugetul de stat și de la bugetele locale conform prevederilor legale. Alocația de stat pentru copii este suma acordată copiilor în vârstă de până la 18 ani, precum și tinerilor care au împlinit vârsta de 18 ani, care urmează cursurile învățământului liceal sau profesional, până la terminarea acestora.

Numărul mediu lunar de persoane beneficiare ale indemnizației pentru creșterea copilului a scăzut de la 2.223 în anul 2011, la 1.725 în anul 2020 (numărul minim de 1.633 fiind înregistrat în anul 2016), în timp ce numărul de persoane beneficiare ale stimulentei lunar pentru creșterea copilului a crescut considerabil, de la 75 în anul 2011, la 863 în anul 2020. Similar altor prestații sociale, sumele acordate acestor beneficiari au crescut și ele, de la 19.583.373 lei în 2011, la 39.086.472 lei în 2020 în cazul indemnizației pentru creșterea copilului, respectiv de la 149.835 lei în anul 2011, la 6.721.800 în anul 2020 în cazul stimulentei lunar pentru creșterea copilului (a se vedea tabelul următor).

Tabel 7: Indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele lunare¹⁰²

	Numărul mediu lunar de persoane beneficiare		Sume plătite	
	Indemnizație pentru creșterea copilului	Stimulent lunar pentru creșterea copilului	Indemnizație pentru creșterea copilului	Stimulent lunar pentru creșterea copilului
Anul 2011	2.223	75	19.583.373	149.835
Anul 2012	1.875	135	17.217.015	693.232
Anul 2013	1.755	236	16.671.292	1.473.486
Anul 2014	1.760	262	17.213.567	1.614.622
Anul 2015	1.709	285	17.195.549	1.763.139
Anul 2016	1.633	323	20.140.807	2.065.814
Anul 2017	1.700	706	29.246.080	5.418.170
Anul 2018	1.735	881	33.195.962	6.822.928
Anul 2019	1.732	943	35.744.493	7.286.714
Anul 2020	1.725	863	39.086.472	6.721.800

Legenda: '-' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul mediu lunar de beneficiari ai alocației pentru susținerea familiei a scăzut la aproape jumătate în perioada 2011 – 2020, respectiv de la 3.185 la începutul perioadei, la 1.593 de beneficiari la finalul perioadei analizate, în timp ce sumele alocate acestor măsuri de protecție socială au crescut de la 1.962.145 lei în anul 2011, la 3.279.824 în anul 2020. În cazul sumelor alocate efectiv, observăm că evoluția a fost una mai degrabă fluctuantă, acestea crescând până în anul 2016 la valoarea de 5.813.878 lei, pentru ca mai apoi să scadă cu aproape o treime în 3 ani.

Remarcăm faptul că aproximativ 20% din alocațiile pentru susținerea familiei au fost acordate familiilor monoparentale, dar și faptul că numărul efectiv de copii care beneficiază de acest suport este mai mare decât numărul efectiv al alocațiilor oferite. De exemplu, cele 3.185 de alocații acordate în 2011 ofereau sprijin pentru 5.595 copii, în timp ce cele 2.325 de alocații acordate în 2018 ofereau sprijin pentru 4.649 copii. Un alt aspect important face referire la mediul de proveniență al copiilor care beneficiază de aceste

¹⁰² Alocațiile și alte ajutoare acordate populației reprezintă sumele plătite populației de la bugetul de stat și de la bugetele locale conform prevederilor legale.

Indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele lunare este un beneficiu de asistență socială privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului.

alocații: pentru fiecare copil din mediul urban există aproape șase copiii asistați prin intermediul alocației pentru susținerea familiei în mediul rural.

Tabel 8: Alocația pentru susținerea familiei¹⁰³

		Numărul mediu lunar de beneficiari - total	-din total familii monoparentale	Numărul mediu lunar de copii – total	- Rural	- Urban	Sume plătite
Anul 2011	Număr	3.185	590	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	5.595	1.914	3.681	:
	Lei	:	:	:	:	:	1.962.145
Anul 2012	Număr	2.911	551	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	5.033	1.880	3.153	:
	Lei	:	:	:	:	:	1.968.361
Anul 2013	Număr	2.608	526	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	4.837	1.735	3.102	:
	Lei	:	:	:	:	:	2.083.573
Anul 2014	Număr	2.550	510	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	4.846	3.956	890	:
	Lei	:	:	:	:	:	2.646.686
Anul 2015	Număr	2.987	552	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	5.662	4.563	1.099	:
	Lei	:	:	:	:	:	5.700.731
Anul 2016	Număr	2.983	:	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	5.834	4.843	991	:
	Lei	:	:	:	:	:	5.813.878
Anul 2017	Număr	2.774	:	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	5.307	4.424	883	:
	Lei	:	:	:	:	:	5.386.272
Anul 2018	Număr	2.325	:	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	4.649	3.957	692	:
	Lei	:	:	:	:	:	4.628.732
Anul 2019	Număr	1.817	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	3.650.904
Anul 2020	Număr	1.593	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	3.279.824

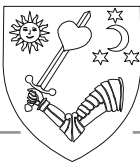
Legenda: ':' - date lipsă; Sursa: Institutul Național de Statistică

Venit minim garantat, cantine sociale și protecția socială a șomerilor

Număr mediu de ajutoare sociale de venit minim garantat plătite (familiilor) a scăzut cu aproximativ o treime în perioada 2011-2020, de la 2965 în 2011, la 1803 în 2020 (a se vedea tabelul următor). Sumele totale plătite au scăzut și ele de la 7.571.042 lei în anul 2011, la 6.727.823 lei în anul 2020, după ce anterior

¹⁰³ Alocațiile și alte ajutoare acordate populației reprezintă sumele plătite populației de la bugetul de stat și de la bugetele locale conform prevederilor legale.

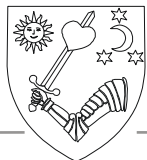
Alocația pentru susținerea familiei se adresează familiilor ce au în îngrijire copii și realizează venituri mai mici decât valoarea unui prag stabilit de lege.

au atins un maxim de 9.451.171. Referitor la beneficiarii de ajutoare sociale pentru asigurarea venitului minim garantat, remarcăm că persoanele singure sunt de regulă categoria cea mai consistentă, urmată de familiile compuse din 2, 3 sau 4 persoane.

Numărul de cantine publice de ajutor social a scăzut considerabil în perioada analizată, de la un maxim de 18 cantine în 2000, la 2 în anul 2011. Similar numărului de cantine, capacitatea (măsurată prin numărul de locuri disponibile) cantinelor publice a scăzut și ea, de la 1.126 în anul 2000, la 302 în anul 2017. Numărul mediu zilnic de beneficiari ai acestor servicii a scăzut și el, de la 942 în 2000, la 96 în anul 2017.

Finanțarea cantinelor sociale publice se realizează în principal de la bugetul local: în anul 2017, cheltuielile de funcționare ale celor două cantine erau de 619.512 lei, din care 586.375 lei au provenit de la bugetele locale, 28.281 lei din contribuții ale beneficiarilor și 4.856 lei din fonduri proprii ale cantinelor, sponsorizări, alte surse.

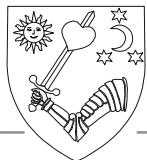
Tabel 9: Ajutoare sociale pentru asigurarea venitului minim garantat¹⁰⁴

	Număr mediu de ajutoare sociale plătite (familii)		Persoane singure	Familii formate din: - 2 persoane	- 3 persoane	- 4 persoane	- 5 persoane	- peste 5 persoane	Sume plătite
Anul 2011	Nr. pers.	2.965	762	563	515	524	317	284	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	7.571.042
Anul 2012	Nr. pers.	3.180	811	596	556	572	344	301	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	7.992.755
Anul 2013	Nr. pers.	3.068	844	577	487	537	325	298	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	8.067.338
Anul 2014	Nr. pers.	2.968	825	579	466	498	300	300	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	8.908.481
Anul 2015	Nr. pers.	2.723	:	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	8.201.600
Anul 2016	Nr. pers.	2.587	:	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	9.451.171
Anul 2017	Nr. pers.	2.320	:	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	8.769.215
Anul 2018	Nr. pers.	1.984	:	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	7.440.246
Anul 2019	Nr. pers.	1.795	:	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	6.632.042
Anul 2020	Nr. pers.	1.803	:	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	6.727.823

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

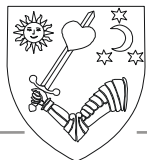
¹⁰⁴ Ajutoarele sociale pentru asigurarea VMG (venitul minim garantat) se asigură prin acordarea unui ajutor social lunar, de promovare a incluziunii sociale și de combatere a sărăciei.

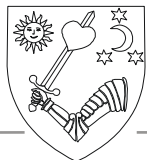
Tabel 10: Cantine publice de ajutor social¹⁰⁵

		Cheltuieli de funcționare: Total	Buget local	Contribuții beneficiari	Fonduri proprii, sponsorizări, alte surse	Cantine publice-număr unități	Cantine publice-capacitate (locuri)	Cantine publice-număr mediu zilnic de beneficiari
Anul 2000	Număr	:	:	:	:	18	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	942
	Locuri	:	:	:	:	:	1.126	:
Anul 2001	Număr	:	:	:	:	18	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	703
	Locuri	:	:	:	:	:	1.160	:
Anul 2002	Număr	:	:	:	:	18	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	370
	Locuri	:	:	:	:	:	540	:
Anul 2003	Număr	:	:	:	:	1	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	215
	Locuri	:	:	:	:	:	400	:
Anul 2004	Număr	:	:	:	:	1	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	189
	Locuri	:	:	:	:	:	400	:
Anul 2005	Număr	:	:	:	:	3	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	234
	Locuri	:	:	:	:	:	342	:
Anul 2006	Număr	:	:	:	:	5	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	288
	Locuri	:	:	:	:	:	353	:
Anul 2007	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	231

¹⁰⁵ Cantinele (secțiile) de ajutor social reprezintă instituțiile de asistență socială de interes local, care realizează asistență socială prin acordarea de masă gratuită persoanelor aflate în situații economice, sociale sau medicale deosebite. Capacitatea cantinelor de ajutor social reprezintă numărul locurilor existente la sfârșitul anului în cantinele de ajutor social. Beneficiarii serviciilor cantinelor de ajutor social reprezintă numărul mediu zilnic al persoanelor care servesc masa la cantină, gratuit. Cheltuielile reprezintă totalul cheltuielilor de funcționare ale cantinelor sociale. Anii 2001-2004: inclusiv ONG - 2005: numai consilii locale -2006: inclusiv ONG -2007-2014: numai consilii locale.

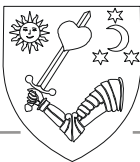
	Locuri	:	:	:	:	:	246	:
Anul 2008	Număr	:	:	:	:	3	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	218
	Locuri	:	:	:	:	:	300	:
Anul 2009	Număr	:	:	:	:	3	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	179
	Locuri	:	:	:	:	:	486	:
Anul 2010	Număr	:	:	:	:	3	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	179
	Locuri	:	:	:	:	:	200	:
Anul 2011	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	18
	Locuri	:	:	:	:	:	130	:
Anul 2012	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	19
	Lei	391.850	374.798	17.052	:	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	130	:
Anul 2013	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	33
	Lei	497.506	490.055	7.451	:	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	300	:
Anul 2014	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	259
	Lei	516.888	482.955	33.933	:	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	302	:
Anul 2015	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	88
	Lei	528.860	495.294	33.566	:	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	302	:
Anul 2016	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	99
	Lei	538.333	507.852	30.481	:	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	125	:

Anul 2017	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	96
	Lei	619.512	586.375	28.281	4.856	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	302	:

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul de cantine private de ajutor social a rămas relativ constant (adică 1), la fel și capacitatea acestora (100). Numărul zilnic de beneficiari a crescut de la 82 în anul 2016, la 86 în anul 2017 (a se vedea tabelul următor). Referitor la cheltuielile de funcționare ale cantinelor private de ajutor social (a se vedea tabelul următor), observăm că majoritatea veniturilor provin din fonduri proprii, sponsorizări și alte surse.

Tabelul 11: Cantine private de ajutor social

		Cheltuieli de funcționare: Total	Fonduri proprii, sponsorizări, alte surse	Cantine private- număr unități	Cantine private- capacitate (locuri)	Cantine private-număr zilnic de beneficiari
Anul 2016	Număr	:	:	1	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	82
	Lei	144.480	144.480	:	:	:
	Locuri	:	:	:	100	:
Anul 2017	Număr	:	:	1	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	86
	Lei	161.048	161.048	:	:	:
	Locuri	:	:	:	100	:

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

În anul 2021, în județul Covasna regăsim 2 cantine sociale licențiate (a se vedea tabelul următor), din care 1 este publică și 1 este privată.

Tabel 12: Cantine sociale licențiate în județul Covasna (2021)

Nr. crt.	Public/ Privat	Denumire Furnizor	Județ furnizor	Denumire serviciu social	Adresa serviciu social	Cod Siruta	Localitate /sector	Județ serviciu	Capacitate/ nr. benef.
1	Privat	Fundația Creștină Diakonia Kapernaum	Covasna	Cantina socială	str. Lăcrămioarei, nr. 5	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	100 /zi
2	Public	Primăria Municipiului Târgu Secuiesc - Direcția de Asistență Socială	Covasna	Cantina socială	Str. Kanta, nr. 8	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	50

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

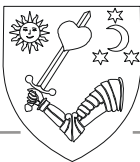
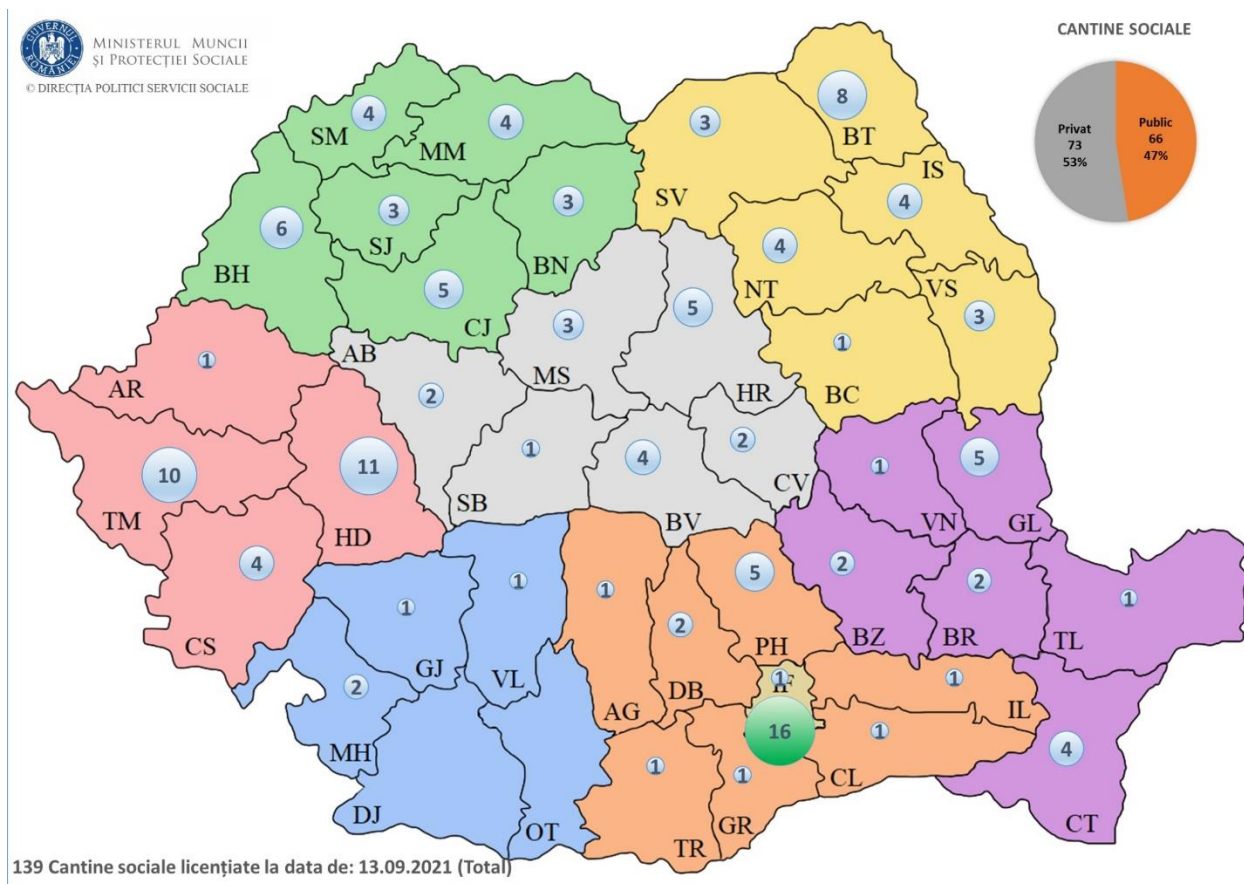
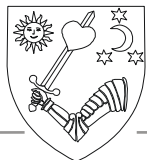

Figura 3: Cantine sociale licențiate la nivel național (2021)

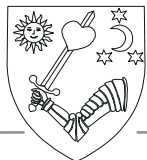
Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Tabelul de pe pagina următoare prezintă principalele cheltuieli anuale cu protecția socială a șomerilor; observăm că totalul sumelor alocate acestei forme de asistență socială a crescut de peste 3 ori în perioada 2008-2020, chiar dacă există diferențe considerabile între evoluția diferitelor categorii de cheltuieli.

Tabel 13: Cheltuieli anuale cu protecția socială a șomerilor după categorii de cheltuieli (Ron)

	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2013	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Total	18.729.599	19.204.921	30.403.443	40.087.198	22.507.515	19.249.566	17.070.790	10.854.386	10.288.764	10.705.975	20.924.901	72.378.641
Indemnizație de șomaj (șomeri cu experiență în muncă)	9.143.812	9.183.966	18.793.438	24.899.785	11.965.569	8.133.599	4.295.019	2.876.617	2.693.316	2.174.801	2.255.237	4.923.267
Indemnizație de șomaj (șomeri fără experiență în munca)	312.270	403.917	756.015	1.529.646	1.017.408	1.099.452	815.984	658.848	568.296	295.079	224.239	231.579
Cheltuieli pentru formarea profesională	137.782	141.150	57.788	45.350	155.703	206.620	164.140	189.198	147.519	197.351	105.052	232.043
Plata absolvenților	989.219	929.698	684.170	139.394	546.715	764.555	806.759	975.846	789.349	845.609	1.409.782	288.913
Plăți pentru stimularea absolvenților	52.180	53.632	46.893	52.242	52.631	52.336	49.593	44.087	36.977	23.000	44.250	34.500
Plăți pentru stimularea șomerilor care se angajează înainte de expirarea perioadei de șomaj	199.658	204.472	192.414	370.910	272.260	217.875	160.609	124.665	167.140	148.205	197.266	165.737
Combaterea marginalizării sociale	43.555	85.235	157.516	131.396	206.688	293.887	46.227	57.166	162.615	99.273	96.543	216.917
Plăți pentru stimularea mobilității forței de muncă	37.080	23.730	17.000	32.175	20.825	19.000	22.000	11.000	:	:	:	:
Plăți pentru stimularea angajatorilor care angajează șomeri din categoria defavorizați	2.140.360	2.402.090	1.567.469	251.042	1.289.589	1.620.601	1.631.901	1.800.413	2.451.197	2.943.318	3.061.287	5.145.347
Plăți compensatorii efectuate în cadrul programelor de restructurare, privatizare și lichidare	290.623	366.745	54.450	9.448	1.283	:	:	:	:	:	:	:

Sume acordate angajatorilor pentru decontarea unei părți a salariului brut a angajaților menținuți în muncă + Sprijin financiar pt. încheierea CIM pe per. determinată de până la 3 luni.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	14.148.968
Indemnizație pentru reducerea timpului de muncă a salariaților cu cel mult 50% din durata prevăzută în CIM.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	350.392
Sprijin financiar pentru activități în regim de telemuncă.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	50.000
Indemnizații acordate pe perioada suspendării temporare a CIM din inițiativa angajatorului.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	29.874.997
Prima de activare	:	:	:	:	:	:	:	:	14.000	16.500	52.000	29.000
Prima de relocare	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	20108	10.410
Sume acordate angajatorilor pentru încadrarea în muncă a unor categorii de persoane.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1.094
Alte cheltuieli	5.383.060	5.410.286	8.076.290	12.625.810	6.978.844	6.841.641	9.078.558	4.116.546	3.258.355	3.962.839	13.459.137	16.675.477

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Comunități marginalizate

Un raport al Băncii Mondiale din 2014¹⁰⁶ cu privire la integrarea zonelor sărace și comunităților marginalizate din România prezintă o tipologie a zonelor dezavantajate, alături de hărți detaliate cu zonele marginalizate din mediul urban din România, pe baza unor date cantitative, cât și calitative.

În cele patru hărți/figuri de pe paginile următoare este prezentată situația județului Covasna, în contextul regiunii de dezvoltare Centru.

10,8% din populație se află în zone dezavantajate pe ocuparea forței de muncă (Banca Mondială, 2014, p. 262, 266), indicator care are în vedere proporția persoanelor de 15-64 ani care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii și nu urmează o formă de învățământ, din populația totală de 15-64 ani, adică persoane din oricare din următoarele categorii ocupaționale: șomeri (înregistrați sau neînregistrați ca atare) sau lucrători familiari neremunerați sau lucrători agricoli sau lucrători informali sau casnice și alte persoane întreținute.

3,3% din populație are o situație de locuire precară (Banca Mondială, 2014, p. 262, 266), respectiv fără acces utilități (curent electric), se regăsește în locuințe supraaglomerate (cu mai puțin de 15,33 metri pătrați / persoană) sau se află într-o stare de nesiguranță locativă (nu dețin o locuință proprietate personală).

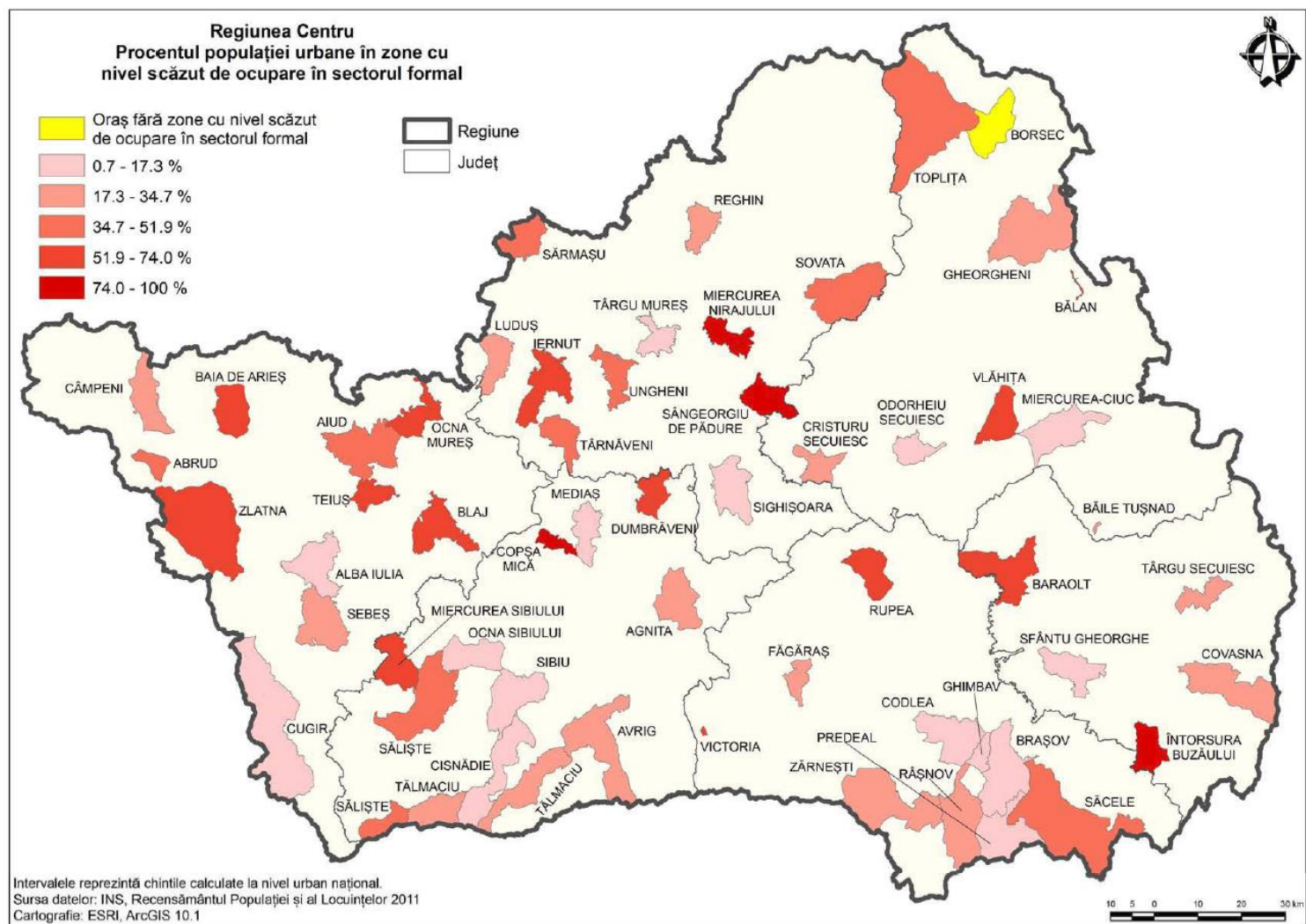
11,6% din populație poate fi încadrată la un nivel scăzut de capital uman (Banca Mondială, 2014, p. 262, 266) – indicator măsurat prin proporția populației de 15-64 de ani și peste care a absolvit maxim 8 clase (gimnaziu), proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le îngreunează activitățile zilnice și proporția copiilor (0-17 ani) din populația totală.

Același raport al Băncii Mondiale (2014, p. 266) precizează că 66,9% din populația județului Covasna poate fi considerată nedezavantajată, în timp ce 7,2% din populație locuiește într-o zonă marginalizată, respectiv o zonă dezavantajată din perspectiva locuirii, a ocupării formale a populației și a capitalului uman.

¹⁰⁶ Banca Mondială, *Atlasul zonelor urbane marginalizate din România*, 2014.

Figura 4: Procentul populației urbane în zone cu nivel scăzut de ocupare în sezonul formal

Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 211

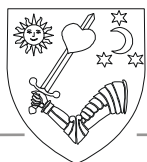
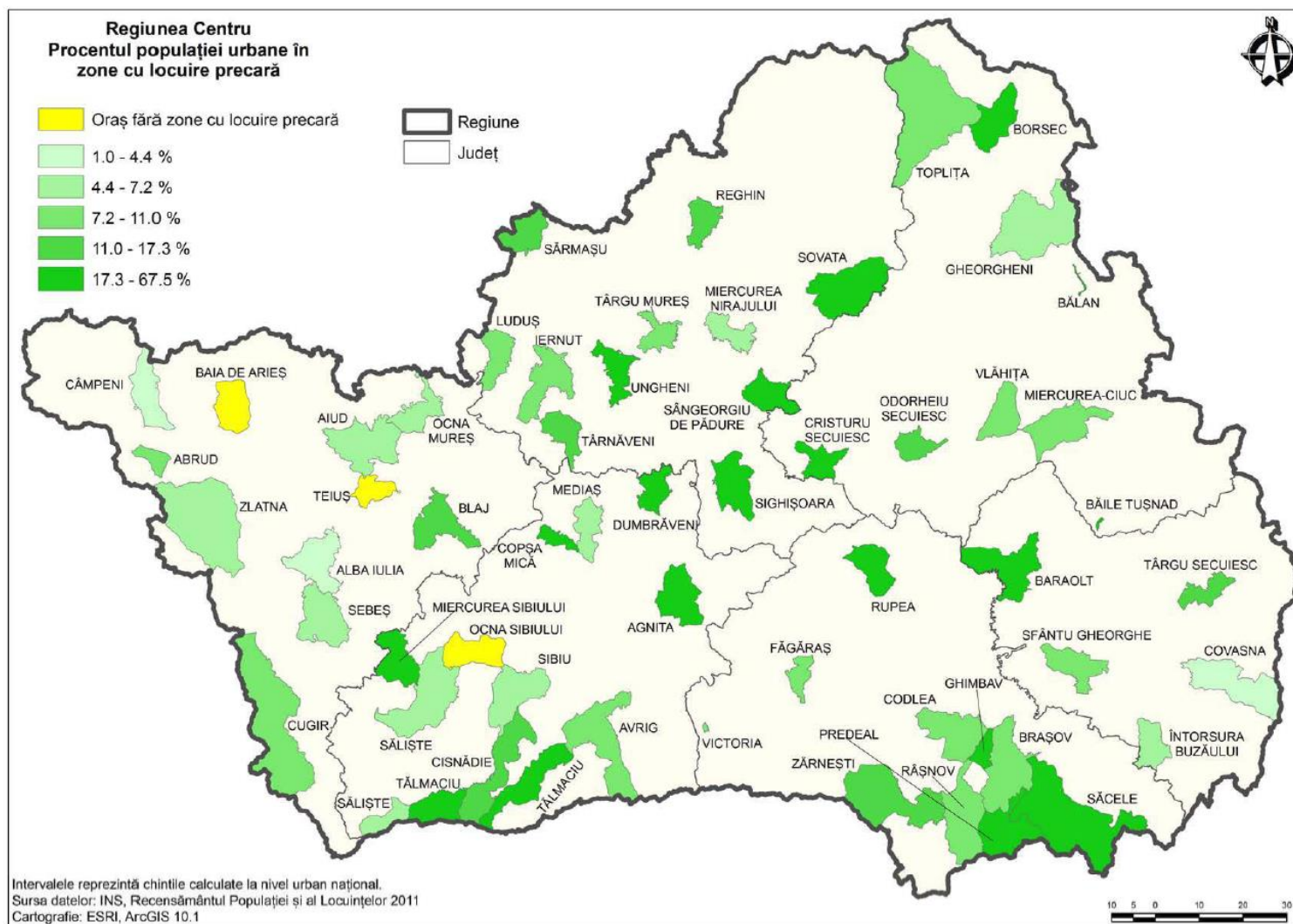

Figura 5: Procentul populației urbane în zone cu locuire precară

Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 210

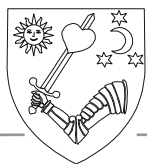
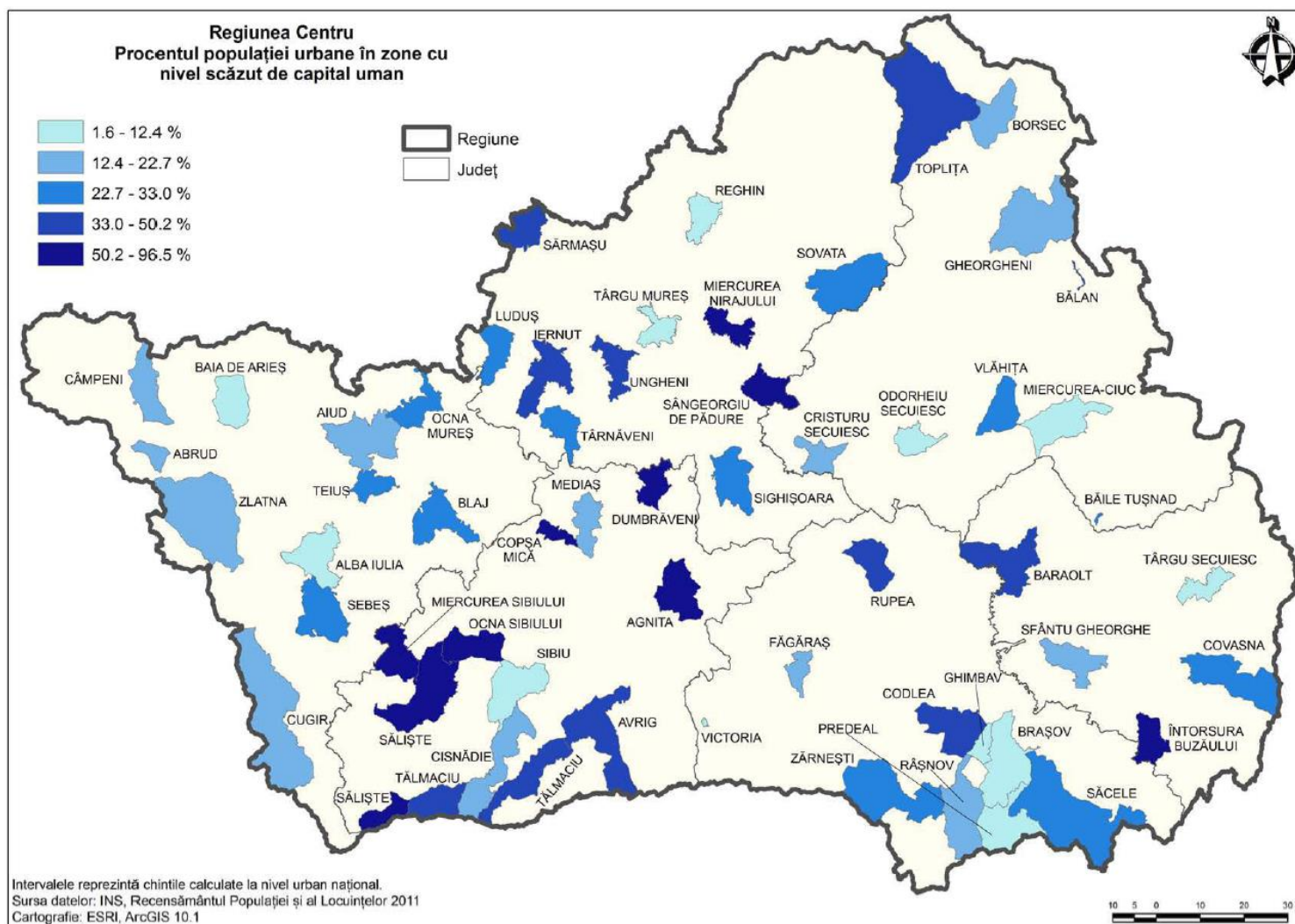

Figura 6: Procentul populației urbane în zone cu nivel scăzut de capital uman

Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 212

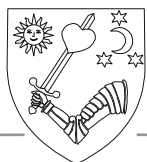
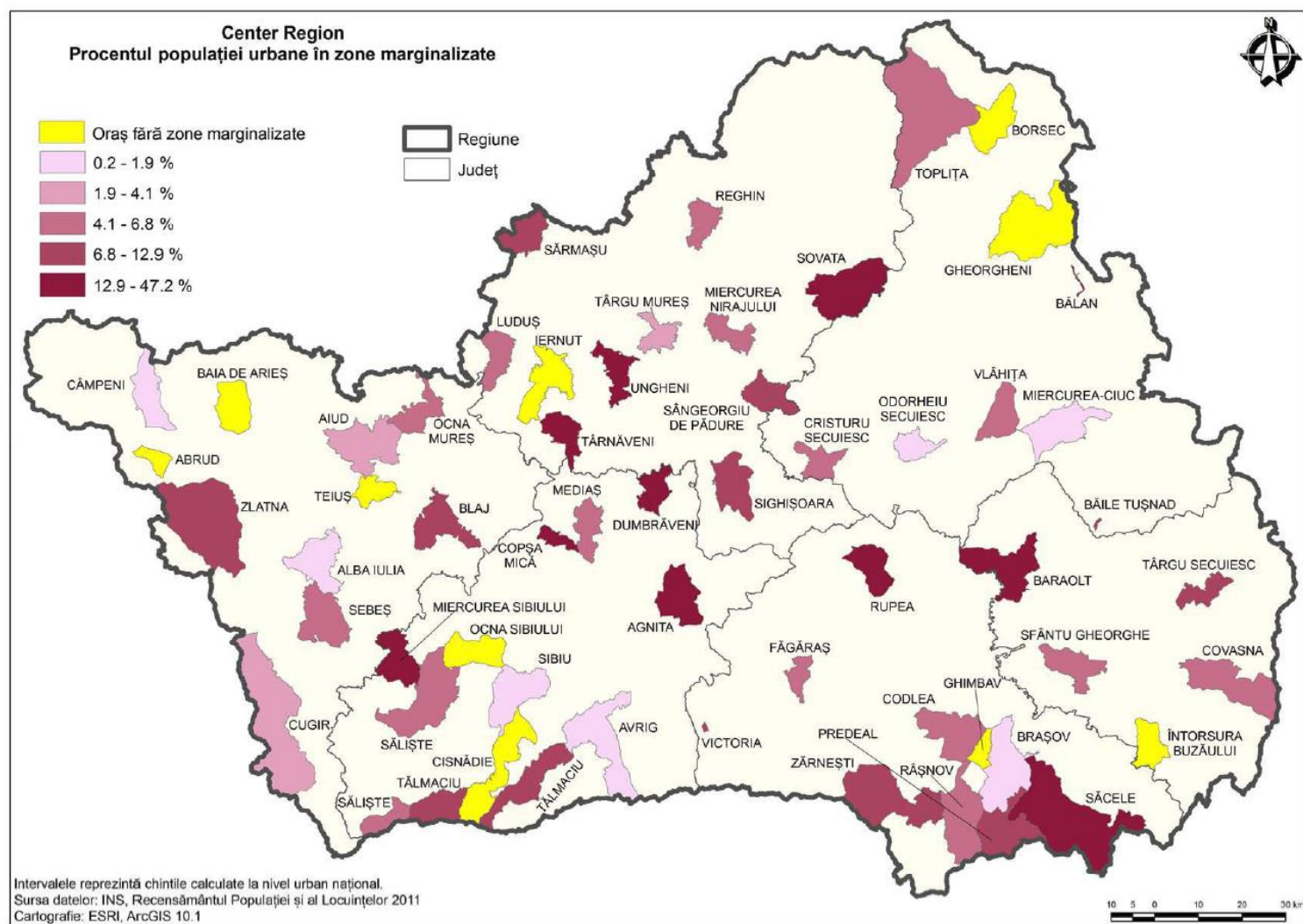

Figura 7: Procentul populației urbane în zone marginalizate în regiunea Vest

Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 213

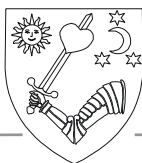
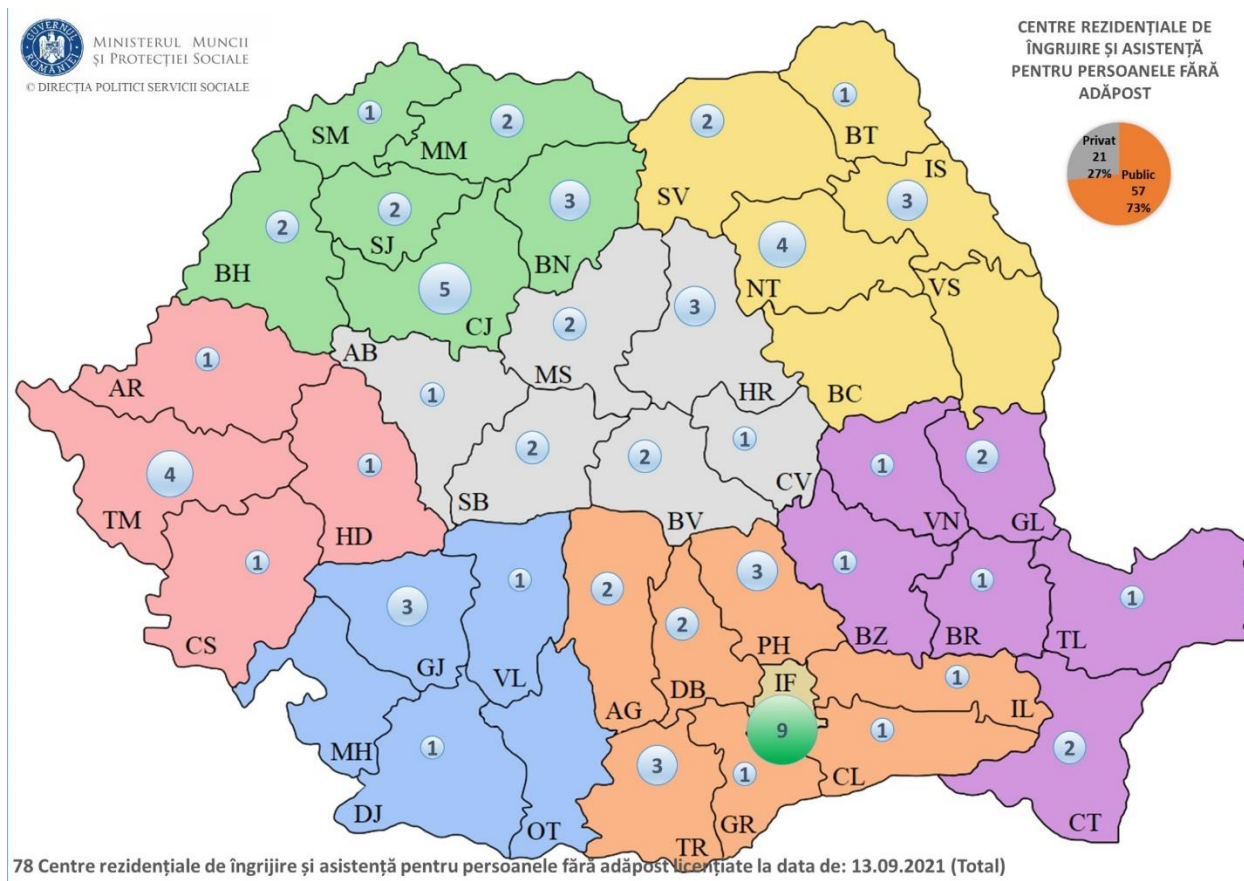

Figura 8: Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoanele fără adăpost licențiate la nivel național (2021)

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Conform datelor Ministerului Muncii și Protecției Sociale, în județul Covasna există un singur centru rezidențial de îngrijire și asistență pentru persoanele fără adăpost, serviciu furnizat de Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe - Azil de noapte pentru persoane fără adăpost, localizat în Sfântu Gheorghe, str. Romulus Cioflec, nr. 7, bl. 144, et. 1-2, cu o capacitate de 50 de beneficiari.

Siguranță publică

Tabelul următor prezintă situația infracțiunilor soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului în județul Covasna și câteva județe similare. Observăm că numărul de infracțiuni a crescut în mai multe etape: în perioada 1990-1998 numărul a crescut de aproape 8 ori (de la 697 la 5.504), până în anul 2008 a scăzut (la 2.083). În perioada 2010-2019 numărul de infracțiuni a rămas mai degrabă stabil, variind între 2.000 și 2.500.

Raportat la celelalte județe similare incluse în analiză, în anul 2019 Covasna prezintă cele mai puține cazuri în perioada analizată (2.083), urmat de Harghita (3.367), Sibiu (6.085) și Alba (6.595).

Tabel 14: Infracțiuni soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului¹⁰⁷

	TOTAL	Regiunea CENTRU	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
Anul 1990	97.828	8.976	1448	2.374	697	666	2.050	1.741
Anul 1991	139.290	13.027	1967	3.532	1.115	1.228	2.834	2.351
Anul 1992	144.750	13.624	2262	2.789	1.203	1.322	3.364	2.684
Anul 1993	219.487	22.616	3597	4.266	2.121	2.763	5.272	4.597
Anul 1994	237.004	24.638	3739	4.441	2.481	3.314	6.554	4.109
Anul 1995	297.046	29.337	4801	6.218	3.437	3.964	6.118	4.799
Anul 1996	321.651	33.328	4669	8.202	4.109	4.435	6.778	5.135
Anul 1997	361.061	40.855	5359	11.176	4.642	5.410	8.042	6.226
Anul 1998	399.105	48.365	9186	11.447	5.504	6.457	9.125	6.646
Anul 1999	363.690	45.135	7405	11.992	4.928	6.045	8.777	5.988
Anul 2000	353.745	44.700	6598	12.477	4.526	4.888	8.507	7.704
Anul 2001	340.414	43.202	6743	11.695	4.523	4.494	7.904	7.843
Anul 2002	312.204	39.898	7386	10.683	4.109	4.516	6.423	6.781
Anul 2003	276.841	35.182	6544	8.570	3.594	4.453	6.435	5.586
Anul 2004	231.637	29.027	5630	5.300	3.524	4.037	5.523	5.013
Anul 2005	208.239	26.112	4424	5.449	2.763	4.428	5.693	3.355
Anul 2006	232.659	29.579	5037	6.595	2.576	4.619	6.584	4.168
Anul 2007	281.457	34.781	7163	6.896	2.417	4.738	8.836	4.731
Anul 2008	289.331	36.510	7398	7.408	2.083	4.577	9.805	5.239
Anul 2009	299.889	40.499	8250	8.407	2.646	4.925	10.378	5.893
Anul 2010	292.682	39.509	7.796	7.967	2.560	5.457	9.937	5.792
Anul 2011	258.895	37.544	6.393	11.188	2.289	5.670	7.265	4.739
Anul 2012	308.468	38.761	6.443	10.567	2.513	4.960	8.174	6.104
Anul 2013	310.844	38.607	7.022	9.786	2.112	4.927	8.807	5.953
Anul 2014	401.094	48.145	7.334	14.060	2.102	4.678	13.823	6.148

¹⁰⁷ Infracțiunile cercetate de poliție se referă la principalele tipuri de infracțiuni cercetate de poliție în anul de referință. Persoanele învinuite sunt persoanele cercetate penal pentru comiterea de infracțiuni.

Numărul infracțiunilor cercetate și soluționate de poliție sunt grupate după unitatea de poliție sesizată care își declină competența sau după competența teritorială a instanțelor judecătorești prevăzută în art.41 a Codului de Procedură Penală.

Infracțiunile declinate Parchetului se referă la infracțiunile din dosarele trimise unităților de parchet, în baza competenței materiale sau după calitatea persoanei, privind faptele penale pentru care urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu de către procuror (art. 56, alin. 3 și 4 din Codul de Procedură Penală). Infracțiunile declinate Parchetului sunt cuantificate din punct de vedere statistic la nivelul unității de poliție care înregistrează sau primește actul de sesizare. Infracțiunile soluționate de poliție sunt cuantificate din punct de vedere statistic la nivelul unității de poliție care a instrumentat și soluționat dosarul.

Competența teritorială a unitatilor de poliție de investigare a infracțiunilor se stabilește conform art. 61, alin. 1 raportat la art. 41, ambele din Codul de procedură penală și este determinată, în ordine, de: (a) locul săvârșirii infracțiunii; (b) locul în care a fost prins suspectul sau inculpatul; (c) locuința suspectului sau inculpatului persoana fizică ori, după caz, sediul inculpatului persoana juridică, la momentul la care a săvârșit fapta; (d) locuința sau, după caz, sediul persoanei vătămate.

Anul 2015	342.118	38.501	6.591	13.359	2.366	3.229	7.843	5.113
Anul 2016	338.238	37.535	6.849	11.282	1.944	3.414	8.680	5.366
Anul 2017	335.182	36.417	7.312	9.500	1.985	3.562	8.522	5.536
Anul 2018	344.934	37.320	5.961	10.412	2.247	3.616	9.110	5.974
Anul 2019	352.810	38.929	6.595	12.222	2.357	3.367	8.303	6.085

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Referitor la numărul de persoane condamnate definitiv de instanțele judecătorești, observăm că deși acesta a fluctuat considerabil în perioada 1990 – 2019 (maximul fiind 1.185 în anul 1997), tendința în ultimii 5 ani pare să fie mai degrabă una ascendentă, de la 279 în 2015, la 353 în 2019.

Din perspectivă comparativă, în anul 2019, dar și ca trend general, în toate celelalte județe cu excepția județului Harghita, numărul de persoane condamnate definitiv de instanțele judecătorești este mai mare decât în Covasna, aspect explicabil și din perspectiva diferențelor demografice între aceste comunități.

Tabel 15: Persoane condamnate definitiv de instanțele judecătorești¹⁰⁸

	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
Anul 1990	590	1.173	295	298	697	685
Anul 1991	1.150	1.812	598	788	1.311	1.195
Anul 1992	1.055	2.141	576	830	1.035	1.386
Anul 1993	1.385	2.245	812	1.199	2.201	1.791
Anul 1994	1.881	2.609	909	1.327	3.169	1.974
Anul 1995	1.953	2.742	947	1.380	2.587	2.106
Anul 1996	1.978	2.693	970	1.431	2.619	1.797
Anul 1997	1.838	2.550	1.185	1.668	2.325	2.068
Anul 1998	2.019	2.587	1.125	1.411	2.539	1.811
Anul 1999	1.625	1.820	923	1.237	2.648	1.577
Anul 2000	1.366	1.456	570	971	2.810	1.346
Anul 2001	1.299	1.736	660	1.065	2.391	1.283
Anul 2002	1.437	1.573	649	1.185	1.762	1.151
Anul 2003	1.351	1.399	738	1.264	1.608	1.429
Anul 2004	1.022	1.100	513	1.256	1.276	989
Anul 2005	1.068	1.018	528	1.329	1.248	909

¹⁰⁸ Persoane condamnate definitiv de instanțele judecătorești se referă la numărul de persoane condamnate definitiv pentru infracțiunile săvârșite în materie penală. În cazul persoanelor condamnate pentru mai multe infracțiuni, în statistica judiciară s-a înregistrat infracțiunea cea mai gravă. Infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o. Recidiviștii sunt persoanele condamnate care au săvârșit din nou, cu intenție, o infracțiune pentru care legea penală prevede, în anumite condiții, pedeapsa privării de libertate (închisoare) mai mare de un an. Repartizarea persoanelor condamnate definitiv se realizează în funcție de locația instanței care a pronunțat condamnarea definitivă, locație asociată unui anume județ. Persoanele condamnate definitiv de instanțele judecătorești se cuantifică după locul unde s-a pronunțat sentința judecătorească definitivă.

Anul 2006	1.020	1.221	505	1.049	1.296	1.109
Anul 2007	715	1.026	343	839	1.153	873
Anul 2008	689	848	295	754	1.074	752
Anul 2009	651	911	336	628	1.129	789
Anul 2010	1.025	1.235	391	688	1.296	929
Anul 2011	1.275	1.633	508	777	1.414	1.132
Anul 2012	1.257	1.549	639	725	1.339	791
Anul 2013	1.174	1.640	638	463	1.279	941
Anul 2014	1.017	1.421	553	401	1.108	815
Anul 2015	792	1.359	279	381	1.181	911
Anul 2016	727	1.168	262	325	587	705
Anul 2017	744	1.339	356	315	653	820
Anul 2018	562	1.141	294	304	477	741
Anul 2019	567	1.181	353	299	437	704

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Referitor la numărul persoanelor condamnate/sanționate definitiv aflate în penitenciare (inclusiv centre de detenție și centre educative) se observă că acesta a scăzut la jumătate în județul Covasna, de la 344 în anul 2014, la 172 în anul 2019. Din perspectiva acestui indicator, Covasna pare să fie cel mai bine poziționat județ din județele similare, fiind urmat de Harghita (394 persoane condamnate definitiv aflate în penitenciare în 2019).

Tabel 16: Persoane condamnate/sanționate definitiv aflate în penitenciare (inclusiv centre de detenție și centre educative)¹⁰⁹

	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
Anul 2014	593	1.255	344	407	969	782
Anul 2015	578	1.217	302	343	920	759
Anul 2016	555	1.179	271	326	876	689
Anul 2017	504	1.126	263	320	827	623
Anul 2018	418	917	225	271	713	540
Anul 2019	477	923	172	394	613	460

Legenda: ':' - date lipsă; *Sursa: Institutul Național de Statistică*

¹⁰⁹ Persoane condamnate/ sanționate definitiv aflate în penitenciare (inclusiv centre de detenție și centre educative) se referă la numărul de persoane condamnate/ sanționate definitiv, custodiare în perioada (anul) de referință, după domiciliul înregistrat în cartea de identitate a persoanei condamnate/ sanționate definitiv la momentul arestării. Persoane sanționate definitiv aflate în centre de detenție și centre educative se referă la numărul de persoane sanționate definitiv, custodiare în anul de referință, după domiciliul înregistrat în cartea de identitate a persoanei sanționate definitiv la momentul arestării.

Făcând referire la rata criminalității (numărul de persoane condamnate definitiv la 100.000 de locuitori), în județul Covasna (175) situația este puțin mai rea față de nivelul național (174), dar și raportată la nivelul regional pentru anul 2019 (153).

La nivel județean rata a fluctuat considerabil, între un maxim de 512 în anul 1997 și un minim de 127 în 2008 și 2016, tendința din ultimii 5 ani părând să fie una de creștere ușoară. Comparativ cu celelalte județe analizate, în anul 2019, rata criminalității a fost mai mică în județele Harghita și Mureș, în timp ce în Sibiu și Alba rata este identică cu cea din Covasna (175), iar în Brașov mai mare (214).

Tabel 17: Rata criminalității (numărul de persoane condamnate definitiv la 100.000 locuitori)¹¹⁰

	TOTAL	Regiunea CENTRU	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
Anul 1990	160	131	139	169	124	82	112	137
Anul 1991	263	243	273	264	252	218	211	244
Anul 1992	303	260	256	332	246	238	170	308
Anul 1993	366	358	338	349	347	344	362	401
Anul 1994	421	442	461	406	390	382	522	440
Anul 1995	448	437	481	428	407	399	427	471
Anul 1996	460	431	490	422	418	416	433	404
Anul 1997	496	437	457	401	512	486	386	465
Anul 1998	472	433	504	409	487	411	421	407
Anul 1999	390	371	409	289	400	362	440	355
Anul 2000	336	322	345	232	247	284	467	303
Anul 2001	370	320	329	277	286	312	397	289
Anul 2002	375	305	372	265	288	359	299	272
Anul 2003	338	293	338	225	317	371	264	314
Anul 2004	306	232	257	177	221	369	210	217
Anul 2005	290	230	269	163	227	392	206	200
Anul 2006	251	234	258	196	217	310	214	243
Anul 2007	204	187	181	164	148	248	190	191
Anul 2008	163	166	175	136	127	223	178	164
Anul 2009	152	168	166	146	145	186	187	172
Anul 2010	186	210	263	197	169	204	215	202
Anul 2011	212	255	329	260	220	231	235	245
Anul 2012	245	267	369	282	305	233	244	198
Anul 2013	236	260	347	298	305	149	233	235
Anul 2014	205	226	302	258	266	129	202	204

¹¹⁰ Rata criminalității reprezintă numărul persoanelor condamnate definitiv la 100.000 locuitori. Populația după domiciliu la data de 1 iulie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criteriile administrativ-teritoriale.

Pentru perioada 2002-2011 s-a utilizat populația la 1 iulie al fiecărui an, recalculată. Pentru perioada 2012-2018 s-a utilizat populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor -2011.

Anul 2015	213	209	237	247	135	124	217	228
Anul 2016	166	161	219	212	127	106	108	176
Anul 2017	181	182	227	243	175	104	121	205
Anul 2018	165	152	172	207	145	100	89	185
Anul 2019	174	153	175	214	175	99	82	175

Legenda: '-' - date lipsă;

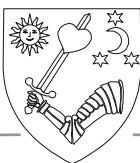
Sursa: Institutul Național de Statistică

Din perspectiva ratei infracționalității (respectiv a numărului de infracțiuni soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului la 100.000 locuitori) situația din anul 2019 în județul Covasna (1167) este mai bună decât cea la nivel național (1.821) și regional (1.680). Începând cu anul 2016 rata infracționalității pare să fie pe un trend ușor ascendent, crescând de la 945 în 2016, la 1.167 în 2019. Comparativ cu celelalte județe analizate, rate de infracționalitate mai mici regăsim doar în Harghita (1.115), în timp ce rata infracționalității este mai mare în celelalte județe din regiune.

Tabel 18: Rata infracționalității (numărul infracțiunilor soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului la 100.000 locuitori)¹¹¹

	TOTAL	Regiunea CENTRU	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
Anul 1990	422	316	341	341	293	184	330	347
Anul 1991	601	463	468	516	470	340	456	479
Anul 1992	635	504	548	432	513	379	551	597
Anul 1993	965	840	877	663	905	793	866	1.028
Anul 1994	1.043	917	915	691	1.065	955	1.079	916
Anul 1995	1.310	1.095	1.182	970	1.478	1.146	1.010	1.074
Anul 1996	1.423	1.250	1.157	1.287	1.772	1.288	1.122	1.154
Anul 1997	1.601	1.536	1.333	1.756	2.005	1.576	1.334	1.400
Anul 1998	1.774	1.822	2.293	1.808	2.383	1.883	1.514	1.495
Anul 1999	1.619	1.706	1.862	1.901	2.138	1.767	1.459	1.350
Anul 2000	1.577	1.692	1.666	1.985	1.963	1.431	1.414	1.735
Anul 2001	1.519	1.637	1.707	1.867	1.959	1.318	1.312	1.769
Anul 2002	1.432	1.567	1.914	1.803	1.820	1.367	1.092	1.600
Anul 2003	1.219	1.323	1.636	1.376	1.543	1.307	1.058	1.228
Anul 2004	1.022	1.093	1.413	851	1.515	1.188	909	1.102
Anul 2005	921	984	1.115	875	1.188	1.305	938	737
Anul 2006	1.030	1.115	1.273	1.057	1.107	1.363	1.086	914
Anul 2007	1.247	1.312	1.818	1.105	1.040	1.401	1460	1.036

¹¹¹ Rata infracționalității reprezintă numărul infracțiunilor soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului la 100.000 locuitori. Populația după domiciliu la data de 1 iulie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criteriile administrativ-teritoriale. Pentru perioada 2002-2011 s-a utilizat populația la 1 iulie al fiecărui an, recalculată. Pentru perioada 2012-2018 s-a utilizat populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor -2011.

Anul 2008	1.284	1.378	1.884	1.185	897	1.355	1.622	1.144
Anul 2009	1.332	1.528	2.109	1343	1.139	1.460	1.718	1.283
Anul 2010	1.301	1.491	2.000	1.271	1.104	1.619	1.648	1.257
Anul 2011	1.154	1.419	1.648	1.782	990	1.686	1.208	1.026
Anul 2012	1.538	1.642	1.892	1921	1.200	1.595	1.487	1.528
Anul 2013	1.555	1.638	2.074	1.777	1.011	1.586	1.606	1.487
Anul 2014	2.014	2.046	2.177	2.551	1.010	1.510	2.526	1.536
Anul 2015	1.726	1.641	1.969	2.424	1.143	1.047	1.438	1.278
Anul 2016	1.716	1.605	2.061	2.048	945	1.113	1.600	1.342
Anul 2017	1.711	1.563	2.218	1.724	971	1.167	1.579	1.384
Anul 2018	1.771	1.607	1.823	1.887	1.107	1.192	1.697	1.491
Anul 2019	1.821	1.680	2.031	2.211	1.167	1.115	1.554	1.517

Legenda: '!' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Cheltuieli publice locale pentru asistență socială

Cheltuielile autorităților locale sunt grupate, în mod obișnuit pe baza a două clasificatii: economică și funcțională.

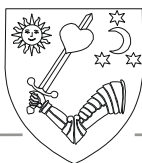
Clasificația funcțională oferă o imagine a alocării fondurilor către diferitele domenii sau tipuri de servicii furnizate de autoritățile locale: servicii publice generale (administrația publică locală), învățământ, asistență socială, sănătate, transporturi, ordine publică, protecția mediului, locuințe și dezvoltare publică, cultură, recreere și religie, energie. Această grupare a cheltuielilor furnizează informații asupra priorităților factorilor de decizie în procesul de alocare a resurselor, dar și asupra serviciilor publice aflate în competența autorităților publice locale. Cele trei tipuri de competențe ale APL sunt prevăzute în Codul Administrativ, fiind instituite prin Legea-cadru a descentralizării (195/2006):

competențe delegate - atribuțiile stabilite prin lege și transferate, împreună cu resursele financiare corespunzătoare, autorităților administrației publice locale de către autoritățile administrației publice centrale pentru a le exercita în numele și în limitele stabilite de către acestea din urmă;

competențe exclusivă - atribuțiile stabilite prin lege în mod expres și limitativ în sarcina autorităților administrației publice locale, pentru realizarea cărora acestea au drept de decizie și dispun de resursele și mijloacele necesare;

competențe partajate - atribuțiile exercitate potrivit legii de autorități ale administrației publice locale, împreună cu alte autorități ale administrației publice, stabilite în mod expres și limitativ, cu stabilirea resurselor financiare și a limitelor dreptului de decizie pentru fiecare autoritate publică în parte.

Clasificația economică diferențiază între cheltuieli curente (cele care sunt legate de asigurarea funcționării autorităților locale și de furnizarea serviciilor – cheltuieli de personal, cheltuieli cu bunurile și serviciile, cheltuieli cu asistența socială, cheltuieli cu proiectele cu finanțare din fonduri externe, transferuri etc.), cheltuieli de capital/investiții ale autorităților locale și operațiuni financiare (legate de instrumentele datoriei publice locale / rambursări de împrumuturi).

Asistența socială apare în ambele clasificări utilizate pentru prezentarea datelor, atât în cea economică, cât și în cea funcțională, cu mențiunea că în clasificarea funcțională sunt cuprinse și cheltuieli legate de funcționarea instituțiilor din domeniu, finanțate din bugetul local.

Tabelul următor prezintă cheltuielile Consiliului Județean Covasna realizate pentru activități de asistență socială în perioada 2010-2020, conform clasificării economice. Cheltuielile cu asistența socială realizate de Consiliul Județean Covasna au variat în perioada analizată între un minim de 2.741.179 lei (sau 1,86% din totalul cheltuielilor) în anul 2020 și un maxim de 27.483.997 lei (sau 23,50% din totalul cheltuielilor) în anul 2018.

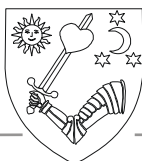
Cheltuielile publice locale în domeniul asistenței sociale au variat și raportat la suma alocată pe locuitor, între un minim de 12,13 lei /locuitor în 2020 și un maxim de 120,81 lei /locuitor în 2018. În perioada 2018-2020 tendința generală în domeniul cheltuielilor cu asistența socială (conform clasificării economice) este una descendentă, chiar dacă în perioada 2010-2017 tendința predominantă a fost una de creștere.

Tabel 19: Cheltuieli cu asistența socială din bugetul local (clasificarea economică)

Anul	Venituri totale	Cheltuieli totale	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, INS)	Cheltuieli cu Asistență Socială	Procentul cheltuielilor pentru asistență socială din cheltuielile totale (în %)	Cheltuieli asistență socială/ locuitor (lei/pers.)
2020	130.629.881	146.601.652	225.864	2.741.179	1,86	12,13
2019	141.328.833	174.152.812	226.665	4.662.595	2,67	20,57
2018	105.201.022	116.931.276	227.494	27.483.997	23,50	120,81
2017	113.426.248	106.616.431	228.288	22.448.499	21,05	98,33
2016	143.485.710	101.377.363	228.897	23.680.647	23,35	103,45
2015	209.007.509	221.280.146	229.476	22.352.403	10,10	97,40
2014	93.091.936	92.882.070	229.958	19.007.159	20,46	82,65
2013	91.177.008	78.680.542	230.392	17.448.512	22,17	75,73
2012	102.205.898	92.093.893	230.907	14.958.684	16,24	64,78
2011	93.819.193	115.099.529	231.521	13.979.870	12,14	60,38
2010	87.501.385	67.799.324	232.052	12.503.182	18,44	53,88

Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale (http://www.dpfbj.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html) și INS

Tabelul următor prezintă cheltuielile Consiliului Județean Covasna realizate pentru Asigurări și asistență socială în perioada 2010-2020, conform clasificării funcționale. După cum am menționat anterior, în clasificarea funcțională sunt cuprinse și cheltuieli legate de funcționarea instituțiilor din domeniu, finanțate din bugetul local, de aici rezultând și o alocație bugetară mai consistentă. Chiar dacă în sumă brută sau raportat pe locuitor tendința este una de creștere între perioada de început (27.804.488 lei sau 119,82 lei pe locuitor în 2010) și cea de final (47.188.109 lei sau 208,92 lei pe locuitor în 2020), observăm că raportat la cheltuielile totale, tendința este una de scădere (de la 41,00% în anul 2010, la 32,18% în anul 2020).

Tabel 20: Cheltuieli cu asistența socială din bugetul local (clasificarea funcțională)

Anul	Venituri totale	Cheltuieli totale	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, INS)	Cheltuieli cu Asistență Socială	Procentul cheltuielilor pentru asistență socială din cheltuielile totale (în %)	Cheltuieli asistență socială/locuitor (lei/pers.)
2020	130.629.881	146.601.652	225.864	47.188.109	32,18	208,92
2019	141.328.833	174.152.812	226.665	43.556.357	25,01	192,16
2018	105.201.022	116.931.276	227.494	62.063.015	53,07	272,81
2017	113.426.248	106.616.431	228.288	51.046.950	47,87	223,60
2016	143.485.710	101.377.363	228.897	43.641.110	43,04	190,65
2015	209.007.509	221.280.146	229.476	37.484.236	16,93	163,34
2014	93.091.936	92.882.070	229.958	33.669.110	36,24	146,41
2013	91.177.008	78.680.542	230.392	31.175.459	39,62	135,31
2012	102.205.898	92.093.893	230.907	28.564.997	31,01	123,70
2011	93.819.193	115.099.529	231.521	30.068.195	26,12	129,87
2010	87.501.385	67.799.324	232.052	27.804.488	41,00	119,82

Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale (http://www.dpfbfbl.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html) și INS

Sumele acordate ca subvenții asociațiilor și fundațiilor au crescut de la 333.360 lei în 2015, la 596.057 lei în 2020, creștere care se reflectă și în numărul mediu lunar de persoane beneficiare care a crescut constant de la 234 la 418.

Tabel 21: Subvenții pentru asociații și fundații¹¹²

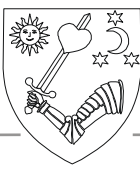
	Numărul total de asociații și fundații beneficiare	Numărul mediu lunar de persoane beneficiare	Sume plătite
Anul 2015	1	234	333.360
Anul 2016	2	181	236.489
Anul 2017	:	387	467.580
Anul 2018	:	415	606.300
Anul 2019	:	418	612.600
Anul 2020	:	408	596.057

Legenda: ':' - date lipsă; Sursa: Institutul Național de Statistică

Strategia de Dezvoltare a Serviciilor Sociale la nivelul jud. Covasna

Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale în județul Covasna pentru perioada 2021-2027 a fost adoptată în 2021 prin hotărârea Consiliului Județean Covasna nr. 77/27.05.2021. Obiectivul general al strategiei îl

¹¹² Subvenții pentru asociații și fundații se acordă asociațiilor și fundațiilor române cu personalitate juridică care înființează și administrează unități de asistență socială.

constituie dezvoltarea în continuare a sistemului de servicii sociale specializate existent în județul Covasna în vederea asigurării accesibilității, transparenței și coerenței sistemului în beneficiul persoanei ori familiei, aflată în situații specifice de vulnerabilitate sau de risc de excludere socială, lărgirea gamei de servicii. Scopul strategiei este realizarea unui sistem funcțional, eficient de asistență socială în județul Covasna, asigurarea accesului la o gamă largă de servicii sociale, care să răspundă nevoilor individuale identificate.

Prin implementarea Strategiei de Dezvoltare a Serviciilor Sociale se urmărește prevenirea intrării copilului într-o situație de dificultate, creșterea calității vieții copiilor, a persoanelor cu dizabilități și a adulților aflați în situație de risc, de excludere socială în județul Covasna, accesul tuturor categoriilor vulnerabile la servicii, urmărindu-se ca serviciile pentru aceste categorii să respecte standarde minime prevăzute prin reglementări legale, în funcție de resursele care vor sta la dispoziție.

Serviciile și prestațiile de asistență socială trebuie să fie dezvoltate și îmbunătățite la nivel județean de toți furnizorii de servicii sociale (publice sau private), și să se adreseze tuturor categoriilor de beneficiari: copii și familii, vârstnici, persoane cu dizabilități, alte persoane aflate în situație de risc.

Măsurile și acțiunile menite să asigure prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare sau excluderea socială trebuie luate printr-o abordare bazată pe parteneriat în planificarea și furnizarea de asistență socială: parteneriate între instituțiile/autoritățile publice precum și între acestea și organizațiile neguvernamentale, atât la nivel național, județean, cât și la nivel local.

Strategia de Dezvoltare a Serviciilor Sociale își propune susținerea/dezvoltarea următoarelor tipuri de servicii:

Serviciile pentru copii, tineri, familii - sunt destinate categoriei prioritare de beneficiari care cuprinde copiii (0-18 ani) și familiile aflate în dificultate sau cu risc sporit de a ajunge în această situație. Tot în această categorie includem copiii cu nevoi speciale, cu deficiențe fizice sau de învățare. În ceea ce privește protecția copilului, obiectivul strategiei este de a reafirma interesul special și prioritatea acordată problematicii copiilor, prin promovarea și protecția drepturilor tuturor copiilor.

Serviciile pentru persoanele cu dizabilități - sunt destinate persoanelor cu dizabilități, definite ca fiind acele persoane cărora mediul social, neadaptat deficiențelor lor fizice, senzoriale, mentale, le împiedică total sau le limitează accesul cu șanse egale la viața socială potrivit vârstei, sexului, factorilor materiali, sociali, și culturali proprii, necesitând măsuri de protecție specială în sprijinul integrării lor sociale și profesionale. Aceste servicii includ, așadar, serviciile pentru adulții cu dizabilități fizic (inclusiv deficiențe senzoriale), somatic, mintal, psihic, asociat, boli rare, HIV/SIDA.

În domeniul protecției persoanelor cu dizabilități, prin prezenta strategie dorim să ne asigurăm că efectele dizabilității sunt minime/diminuate prin respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, ne propunem susținerea unui mediu înconjurător mai sigur, a unor servicii sociale diversificate, adecvate nevoilor identificate, prevenirea excluziunii sociale, integrarea și incluziunea, după caz.

Serviciile pentru persoane vârstnice - sunt destinate persoanelor care au împlinit vârsta de pensionare conform legislației în vigoare, și care din motive diferite (starea de sănătate, venituri insuficiente, lipsa relațiilor sociale) se află în situație de risc de excludere socială. Privind persoanele vârstnice, strategia

propune garantarea dreptului la asistență socială a persoanelor vârstnice în vederea diminuării dependenței și prevenirii excluziunii sociale.

Servicii destinate victimelor violenței în familie – se adresează acelor persoane adulte ale căror securitate le este pusă în pericol în familie, din cauza violenței unui alt membru din familie sau partener. În acest domeniu strategia propune măsuri pentru prevenirea, reducerea actelor de violență în familie, pentru reducerea riscului recidivei, respectiv asigurarea unor servicii specializate care să atenueze sentimentul de insecuritate al victimei și să faciliteze reintegrarea socială a persoanelor victime ale violenței în familie sau agresorilor.

Servicii destinate altor categorii - strategia este elaborată și pentru alte categorii de persoane ori familii, aflate în situații specifice de vulnerabilitate sau de risc de excludere socială (persoane fără adăpost, victime ale traficului de persoane, etc.). Există standarde specifice pentru toate tipurile de servicii sociale care pot fi furnizate. În aceste condiții, factorii care pot influența calitatea serviciilor acordate vor fi:

Resurse umane specializate și suficiente numeric în raport cu numărul total de beneficiari;

Resursele financiare avute la dispoziție și capacitatea furnizorilor de a atrage fonduri suplimentare;

Rețea informațională și informatizată care să permită accesul comun al instituțiilor și organizațiilor competente la baza de date cu privire la nevoia socială;

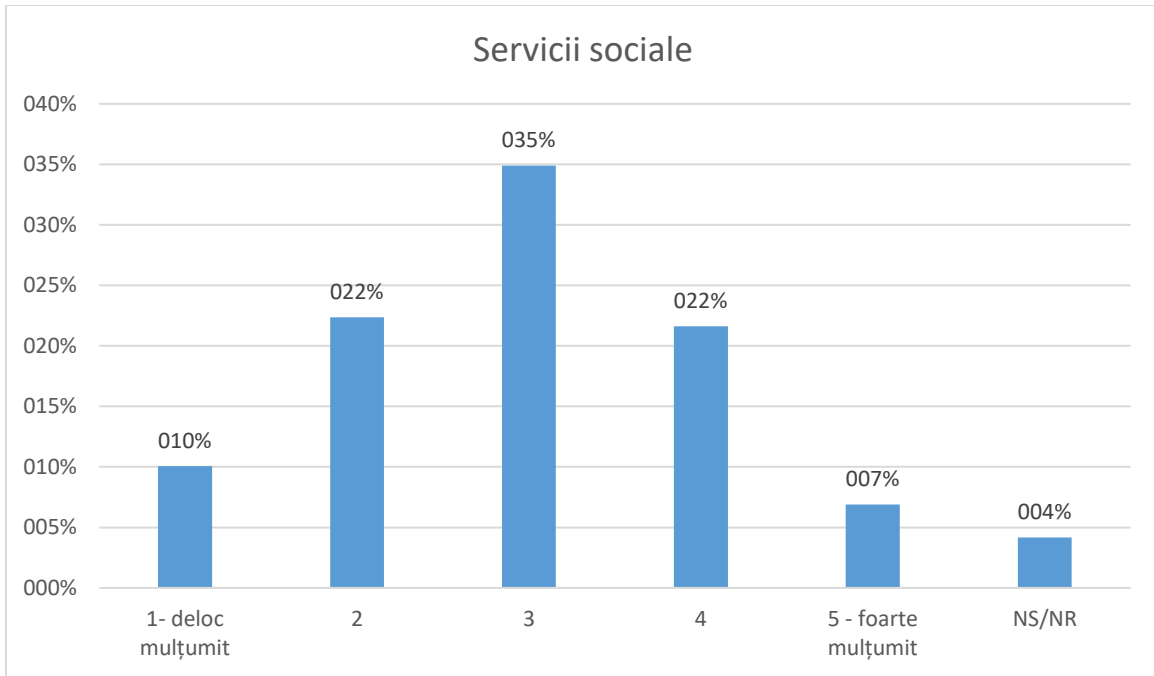
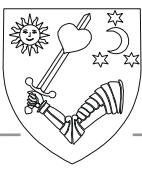
Management eficient și eficace.

Perspective strategice și analiza SWOT

Adiacent datelor colectate de la Institutul Național de Statistică, de pe site-urile organizațiilor, a datelor primite în mod direct de la diferite instituții publice și a rapoartelor și analizelor disponibile în mod public, analiza preliminară se bazează și pe rezultatele unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în județul Covasna.

Analiza datelor colectate prin intermediul sondajului de opinie indică faptul că locuitorii județului sunt în proporție de 28,5% mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile sociale, 32,43% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea, 34,89% nu sunt nici mulțumiți, nici nemulțumiți în timp ce 4,18% din respondenți nu au răspuns la această întrebare (a se vedea figura următoare).

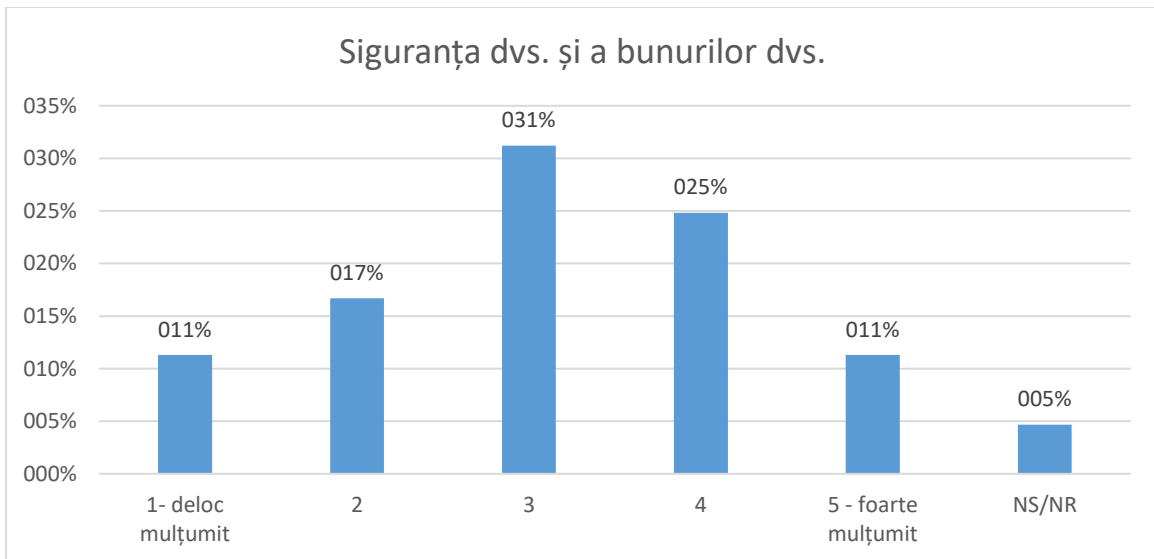
Figura 9: Mulțumirea față de servicii sociale

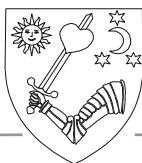
Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Covasna, 2021

Locuitorii județului sunt în proporție de 36,12% mulțumiți sau foarte mulțumiți față de siguranța personală și a bunurilor personale, 28,01% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea iar 31,2% nu sunt nici mulțumiți, nici nemulțumiți; 4,67% nu au răspuns la această întrebare (a se vedea figura următoare).

Figura 10: Mulțumirea față de siguranța personală și a bunurilor personale

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Covasna, 2021

Analizele prezentate anterior ajută la identificarea unor perspective strategice referitoare la dezvoltarea județului Covasna:

Creștere a numărului de pensionari de asigurări sociale, scădere a numărului de pensionari agricultori, creștere constantă a cuantumului pensiilor;

Scădere a numărului de beneficiari ai alocației de stat pentru copii, creștere a sumelor acordate;

Scădere a numărului de alocații (beneficiari) pentru susținerea familiei și a sumelor alocate, schimbare urban-rural din 2013 – numărul de beneficiari din mediul rural depășește considerabil numărul de beneficiari din cel urban;

Număr constant de beneficiari și creștere a sumelor aferente indemnizației pentru creșterea copilului și a stimulentului;

Scădere a numărului de ajutoare sociale pentru asigurarea VMG și a sumelor totale acordate începând cu perioada 2015-2016;

Creștere a numărului mediu lunar de beneficiari ai prestațiilor acordate persoanelor cu handicap începând cu anul 2018;

Mix de actori publici și privați (non-guvernamentali) implicați în oferirea serviciilor de asistență socială;

28,5% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile sociale;

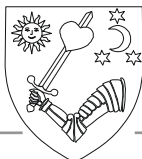
Rata criminalității (numărul de persoane condamnate definitiv la 100.000 locuitori) în județul Covasna este peste media națională / regională;

Rata infracționalității (numărul infracțiunilor soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului la 100.000 locuitori) în județul Covasna este sub media națională / regională;

36,12% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de siguranța personală și a bunurilor.

Analiza SWOT în domeniul asistenței și protecției sociale

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Existența unei strategii la nivel județean în domeniul asistenței sociale; Diversitatea serviciilor publice locale implicate în soluționarea problemelor sociale ale comunității; Existența asociațiilor neguvernamentale active în domeniu cu activități specifice; Reducerea numărului de beneficiari pentru anumite servicii de asistență socială, în condițiile în care sumele alocate au rămas la fel sau au crescut; Rata infracționalității (numărul infracțiunilor soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului la 100.000 locuitori) este sub media națională / regională;	Risc mai ridicat de sărăcire în mediul rural – impact mai ridicat asupra copiilor; Aspecte demografice care pot pune presiune pe sistemul de asistență socială; Existența unor comunități marginalizate / cu o rată ridicată a sărăciei relative; Rata criminalității (numărul de persoane condamnate definitiv la 100.000 locuitori) este peste media națională / regională; 28,5% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile sociale;
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Politicile europene de protecție socială și de dezvoltare a infrastructurii sociale;	Creșterea disparităților între mediul rural și cel urban;

<p>Disponibilitatea de fonduri UE pentru dezvoltarea segmentului de protecție sociale; Oferirea serviciilor sociale prin intermediul unor parteneriate public-private;</p>	<p>Potențială criză economică cu efecte pe termen lung, generată de actuala criză de sănătate publică;</p>
--	--

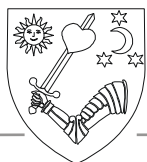
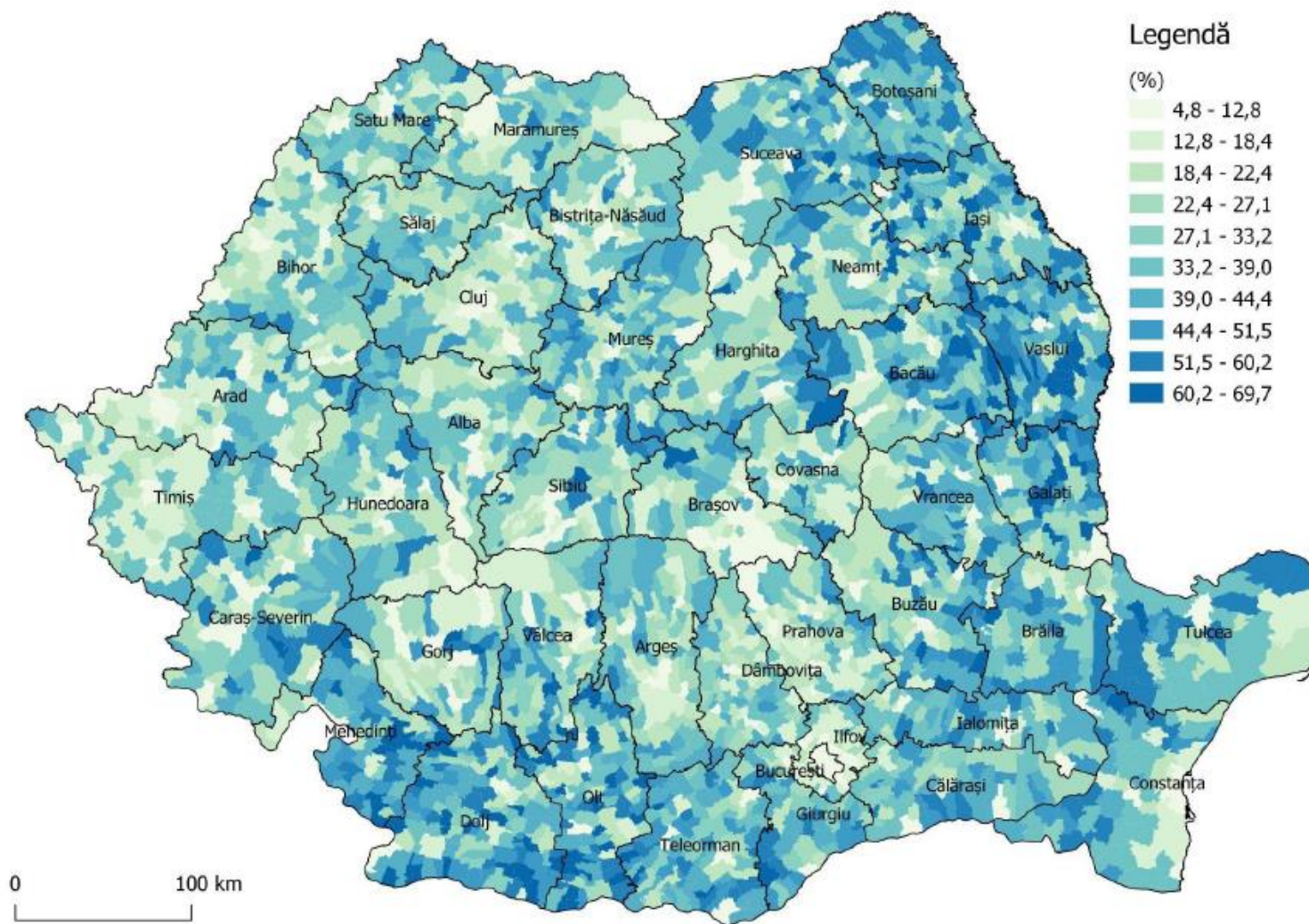
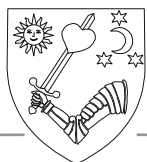

Figura 11: Rata sărăciei relative 2018 (%) la nivel național

Sursa: Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, „Disparități teritoriale în România. Studiu de fundamentare”, 2021, p. 72

Tabel 22: Servicii sociale licențiate în baza Legii 197/2012 (17 septembrie 2021)

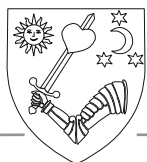
Nr.	Tip	Denumire Furnizor	Județ furnizor	Denumire serviciu social	Cod serviciu social	Tip serviciu social	Adresa serviciu social	Cod Siruta	Localitate /sector	Județ serviciu	Mediu de rezidență	Capacitate/ nr. benef.
1	2	Agencia Națională Antidrog	București	Centrul de prevenire, evaluare și consiliere antidrog Covasna	8899 CZ-AD-I	Centre de zi pentru persoane toxico-dependente pentru persoane cu diferite adicții: droguri, alcool, alte substanțe toxice, etc	Str. Csaszar Balint, nr. 3, bl 7, sc. A, ap 3	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	20
2	4	Fundația Sera România	București	Centrul de zi de consiliere și sprijin pentru părinți și copii	8899 CZ-F-I	Centre de zi pentru familie cu copii	str. Liliacului, nr. 6	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	5
3	4	Asociația Casa Laura - Laura Haz	Covasna	Centrul de zi pentru copii cu dizabilități	8891 CZ-C-III	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Minerilor, nr. 35	63447	Baraolt	Covasna	Urban	10
4	4	Asociația Casa Laura - Laura Haz	Covasna	Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilități Casa Laura	8899 CZ-D-I	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	str. Minerilor , nr.35	63447	Baraolt	Covasna	Urban	15
5	4	Asociația Creștină Manna	Covasna	Centru de zi Manna	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	nr. 357	65105	Mereni	Covasna	Rural	25
6	4	Asociația de Binefacere Sfânta Iustina	Covasna	Serviciu social de tip rezidențial pentru protecția copilului	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Principală nr.161, sat Mărcuși	64265	Dobârlău	Covasna	Rural	13
7	4	Asociația de Promovare a Sănătății Mentale Esely Lelki Egeszsegvedo Egyesulet	Covasna	Centru de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii Casa Început sigur pentru copii și familii	8899 CZ-F-I	Centre de zi pentru familie cu copii	str. Varadi Jozsef nr. 92 A	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	
8	4	Asociația Pro Nobis	Covasna	Centrul de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii	8899 CZ-F-I	Centre de zi pentru familie cu copii	bd. Grigore Bălan nr. 41, bl. 16, sc. C, ap. 1, cod poștal 520028	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	
9	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Covasna	Casa maltezilor	8899 CZ-PN-V	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane	str. Pescarilor, nr. 34, sc. B	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	50

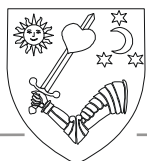
						aflăte în situații de nevoie						
10	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Covasna	Azil de noapte pentru persoane fără adăpost	8790 CR-PFA-II	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoanele fără adăpost	str. Romulus Ciofleac, nr. 7, bl. 144, et. 1-2	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	50
11	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Covasna	Centrul de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii "Șansă pentru familie"	8899 CZ-F-I	Centre de zi pentru familie cu copii	str. Varadi Jozsef, nr. 92A	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	30
12	4	Asociația Szentkeresztly Stephanie Egyesulet	Covasna	Centru de consiliere pentru prevenirea și combaterea violenței domestice	8899 CZ-VD-I	Centre de zi victimele violenței în familie și agresori		63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	2/zi
13	4	Asociația Zenobia din Târgu Secuiesc	Covasna	Cămin pentru persoane vârstnice Zenobia	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Ady Endre, nr. 19	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	70
14	1	Direcția de Asistență Comunitară Sfântu Gheorghe	Covasna	Centrul respiro din cadrul Complexului Zathureczky Berta	8730 CR-V-II	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	bd. Gen. Grigore Bălan, nr. 31	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	5
15	1	Direcția de Asistență Comunitară Sfântu Gheorghe	Covasna	Cămin pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului Zathureczky Berta	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	bd. Gen. Grigore Bălan, nr. 31	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	34
16	1	Direcția de Asistență Comunitară Sfântu Gheorghe	Covasna	Centrul de zi pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului Zathureczky Berta	8810 CZ-V-I	Centre de zi pentru persoane vârstnice	bd. Gen. Grigore Bălan, nr. 31	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	20
17	1	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Covasna	Creșa cu program de lucru zilnic	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Kos Karoly, nr. 19/A	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	60
18	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Cămin pentru persoane vârstnice Hăghig	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Andrei Șaguna, nr. 420	64390	Hăghig	Covasna	Rural	110
19	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Serviciul asistență maternală	8790 SF-C	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Presei, nr. 8 A	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	284

20	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centru de reabilitare a copiilor cu handicap Szekely - Potsa	8891 CZ-C-III	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	sat Chilieni, nr. 62	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	24
21	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centru de reabilitare pentru copii cu tulburări din spectrul autist / deficiențe senzoriale	8891 CZ-C-III	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Puskas Tivadar, nr. 62, bl. 32, sc. A, ap. 3	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	10
22	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa familială Baraolt	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Kossuth Lajos, nr. 180	63447	Baraolt	Covasna	Urban	12
23	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centrul de îngrijire și asistență pentru persoane cu handicap Târgu Secuiesc	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Ady Endre, nr. 13	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	26
24	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa familială nr. 1 Sfântu Gheorghe	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Pescarilor, nr. 34	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	12
25	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa familială nr. 2 Sfântu Gheorghe	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Cișmelei, nr. 2 A	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	12
26	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa familială nr. 3 Sfântu Gheorghe	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Victor Babeș, nr. 14	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	9
27	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa familială Ilieni	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Principală, nr. 46	64425	Ilieni	Covasna	Rural	12
28	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa familială Mereni	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Kanta, nr. 341	65105	Mereni	Covasna	Rural	13

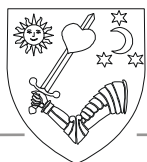
29	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa familială Lunga din cadrul Complexului de servicii comunitare Tg. Secuiesc	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	sat Lunga str. Principală, nr. 197	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	12
30	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa familială Întorsura Buzăului	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Aviatorului, nr. 3 A	63580	Întorsura Buzăului	Covasna	Urban	12
31	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa familială Tinoasa	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Tinoasa, str. Principală nr. 574 A	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	12
32	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centrul de zi pentru copilul neglijat, abuzat Târgu Secuiesc din cadrul Complexului de servicii comunitare Târgu Secuiesc	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Ady Endre nr. 13	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	15
33	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centrul de integrare prin terapie ocupațională din cadrul Complexului de servicii comunitare Tg. Secuiesc	8790 CR-D-III	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Ady Endre nr. 13	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	14
34	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centrul de primire în regim de urgență Prinț și cerșetor Sfântu Gheorghe	8790 CR-C-II	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Borviz, nr. 70 A	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	15
35	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa familială Szentkereszty Stephanie	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Margaretei nr. 3, bl. 7, sc. E, ap. 5, cod poștal 525400	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	8
36	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centrul de sprijin pentru tinerii peste 18 ani	8790 CRT-I	Centre rezidențiale pentru tineri în dificultate	str. Silozului, nr. 18	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	12

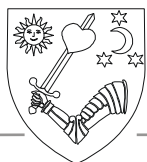
37	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Locuință protejată pentru victime ale violenței domestice Sfântu Gheorghe	8790 CR-VD-III	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru victimele violenței în familie (domestice)		63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	6
38	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centrul de primire în regim de urgență pentru victime ale violenței în familie Târgu Secuiesc	8790 CR-VD-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru victimele violenței în familie (domestice)		63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	12
39	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centrul de zi pentru copilul neglijat Sfântul Gheorghe	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Str.Godri Ferenc, nr.3	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	35
40	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centru maternal Sfântul Gheorghe din cadrul Complexului de servicii comunitare Sf. Gheorghe	8790 CR-MC-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru mamă și copil	Str. Godri Ferenc, nr.3	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	6
41	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centru rezidențial pentru copii cu dizabilității Baraolt din cadrul Complexului de servicii comunitare Baraolt	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Petofi Sandor, nr. 8	63447	Baraolt	Covasna	Urban	15
42	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centru de reabilitare Baraolt din cadrul Complexului de servicii comunitare Baraolt	8891 CZ-C-III	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Potofi Sandor, nr. 8	63447	Baraolt	Covasna	Urban	20
43	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centru de zi Baraolt din cadrul Complexului de servicii comunitare Baraolt	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Potofi Sandor, nr. 8	63447	Baraolt	Covasna	Urban	15
44	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centrul de plasament "Borosnyay Kamilla"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Bethlen Gabor, nr. 25	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	72

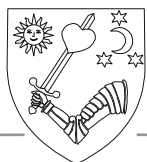
45	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centrul de plasament nr. 6 Olteni	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	nr. 95, sat Olteni	63893	Bodoc	Covasna	Rural	50
46	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centru de recuperare pentru copilul cu handicap Sfântu Gheorghe	8891 CZ-C-III	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Bdul. Gen. Grigore Bălan, nr. 60	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	12
47	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centrul de recuperare pentru copilul cu dizabilități Întorsura Buzăului	8891 CZ-C-III	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Mihai Viteazu, nr. 150	63580	Întorsura Buzăului	Covasna	Urban	30/lună; 8/zi
48	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa Familială nr. 1 Cernat	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	nr. 1101/A	64194	Cernat	Covasna	Rural	12
49	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa Familială nr. 2 Cernat	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	nr. 1101/A	64194	Cernat	Covasna	Rural	12
50	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Asistenți maternali profesioniști	8790 SF-C	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Presei, nr. 8/A	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	153
51	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Familii/Personae de plasament	8790 SF-C	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Presei, nr. 8/A	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	221
52	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centrul de reabilitare Târgu Secuiesc	8891 CZ-C-III	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Hatarer, nr. 2	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	35
53	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Casa familială Târgu Secuiesc din cadrul Complexului de servicii comunitare Târgu Secuiesc	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Cernatului, nr. 8 A	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	12

54	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Covasna	Centru de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu pentru persoane adulte cu dizabilități Tg. Secuiesc	8899 CZ-D-I	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	Str. Ady Endre, nr. 13	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	8
55	3	Filiala Județeană Covasna a Societății de Cruce Roșie din România	Covasna	Unitate de îngrijire la domiciliu	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Str. Kos Karoly, nr. 7	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	90
56	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Covasna	Unitate de îngrijire la domiciliu	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	str. Fabricii, nr. 41, cod poștal 520067	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	230/zi
57	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Covasna	Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilități Casa Iris	8899 CZ-D-I	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	Str. Lăcrămioare i nr. 5	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	
58	4	Fundația Creștină Diakonia Kapernaum	Covasna	Cantina socială	8899 CPDH-I	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	str. Lăcrămioare i, nr. 5	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	100 /zi
59	4	Fundația Creștină Diakonia Kapernaum	Covasna	Centru de zi -tip supraveghere copii aflați în imposibilitatea de a fi supravegheați de familii din diferite motive	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Str. Br. Szentkereszt hy Bela, nr. 50	65113	Arcuș	Covasna	Rural	15
60	4	Fundația de Spital Szentkeresztzy Stephanie	Covasna	Cămin de bătrâni Lemnia	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	nr. 248	64461	Lemnia	Covasna	Rural	50
61	4	Fundația Izabella	Covasna	Unitate de îngrijire la domiciliu	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	str. Pescarilor, nr. 32, sc. B, ap. 3	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	3
62	1	Primăria Comunei Hăghig -	Covasna	Centrul de zi pentru copii Hăghig	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie,	Sat Hăghig, nr. 261-262	64390	Hăghig	Covasna	Rural	24

		Compartiment Asistență Socială				copii separați sau în risc de separare de părinți						
63	1	Primăria Comunei Hăghig - Compartiment Asistență Socială	Covasna	Centrul de zi pentru copii larăș	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Sat Iarăș, nr 71	64390	Hăghig	Covasna	Rural	40
64	1	Primăria Municipiului Târgu Secuiesc - Direcția de Asistență Socială	Covasna	Cantina socială	8899 CPDH-I	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Str. Kanta, nr. 8	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	50
65	1	Primăria Orașului Covasna - Direcția de Asistență Socială	Covasna	Centrul de zi de informare și consiliere	8899 CZ-PN-III	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	str. 1 Decembrie 1918, nr. 1	63526	Covasna	Covasna	Urban	5
66	4	Asociația Comunitatea Surorilor Franciscane sub Ocrotirea Sfântei Familii din Mellersdorf	Harghita	Cămin de bătrâni Sfânta Clara	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Vizag, nr. 41	64826	Sinzieni	Covasna	Rural	17
67	4	Fundația Sf. Francisc	Hunedoara	Centrul de zi "Kelemen Didak"	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Principală, nr. 137-139	65105	Mereni	Covasna	Rural	20
68	4	Asociația Caritas Alba Iulia - Asistență Medicală și Socială	Harghita	Centrul de îngrijire medicală și asistență socială la domiciliu - CIMAS Brețcu	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	str. Kanta nr. 12	63740	Târgu Secuiesc	Covasna	Urban	500
69	4	Fundația Sf. Francisc	Hunedoara	Centrul de zi "Szent Rita"	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	nr. 63	65154	Estelnic	Covasna	Rural	40
70	4	Fundația Sf. Francisc	Hunedoara	Centrul de zi "P. Bartok Albert"	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Principală nr. 246 B	64826	Sinzieni	Covasna	Rural	40
71	4	Fundația Sf. Francisc	Hunedoara	Casa de tip familial "Boldog Apor Vilmos"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Gh. Doja, nr. 8	63526	Covasna	Covasna	Urban	12

72	4	Fundația Sf. Francisc	Hunedoara	Centrul de zi "Boldog Apor Vilmos"	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Gh. Doja, nr. 8	63526	Covasna	Covasna	Urban	20
73	4	Fundația Sf. Francisc	Hunedoara	Centrul de zi "Szent Piroska"	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	sat Bixad, nr. 453	65121	Bixad	Covasna	Rural	20
74	4	Asociația Caritas - Asistență Socială Filiala Organizației Caritas Alba Iulia	Mureș	Centru de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii	8899 CZ-F-I	Centre de zi pentru familie cu copii	str. Kos Karoly, nr. 11	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	17
75	4	Asociația Caritas - Asistență Socială Filiala Organizației Caritas Alba Iulia	Mureș	Centrul de zi pentru copii aflați în situație de risc de separare de părinți/Centru socio-educational Ojdula	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Str. Nagyag, nr.254	64602	Ojdula	Covasna	Rural	30
76	4	Asociația Caritas - Asistență Socială Filiala Organizației Caritas Alba Iulia	Mureș	Centrul de zi pentru copii provenind din familii aflate în dificultate	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Primăverii, FN	63394	Sfântu Gheorghe	Covasna	Urban	70

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale 2021

Legenda:

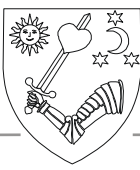
Tip furnizor

Public

1. structuri specializate din cadrul/subordinea autorităților administrației Publice locale și autoritățile executive din unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraș, municipiu și sectoare ale municipiului București
2. autorități ale administrației Publice centrale ori alte instituții aflate în subordinea sau coordonarea acestora care au stabilite prin lege atribuții privind acordarea de servicii sociale pentru anumite categorii de beneficiari
3. unități sanitare, unități de învățământ și alte instituții Publice care dezvoltă, la nivel comunitar, servicii sociale integrate

Privat

4. organizații neguvernamentale, respectiv asociații și fundații
5. culte recunoscute de lege
6. filiale și sucursale ale asociațiilor și fundațiilor internaționale recunoscute în conformitate cu legislația în vigoare
7. persoane fizice autorizate în condițiile legii
8. operatori economici, în condiții speciale, prevăzute de lege

Cultură, Industrii creative și multiculturalism

Sectoarele culturale și creative reprezintă o temă importantă în definirea și înțelegerea dezvoltării economice regionale și locale bazate pe resurse unice, creativitate și cunoaștere, punând accentul pe resursele disponibile în cadrul comunităților locale¹¹³. Acestea pot constitui o resursă aproape inepuizabilă de regenerare urbană și dezvoltare economică pentru comunitate, contribuie la creșterea calității vieții, dar sunt de multe ori ignorate și nefolosite la adevăratul lor potențial.

Cultură

Instituții și patrimoniu cultural

Înainte de a analiza specificul și potențialul cultural la nivelul județului Covasna, trebuie să amintim existența unor instituții specifice cu competențe generale în coordonarea și valorificarea a potențialului cultural, respectiv: (a) Centrul de Cultură al Județului Covasna și (b) Direcția Județeană pentru Cultură Covasna.

Centrul de Cultură al Județului Covasna este o instituție publică de cultură cu personalitate juridică, care funcționează sub autoritatea Consiliului Județean Covasna. Misiunea instituției: să identifice, să cerceteze și să păstreze în forme vii valorile autentice ale culturii populare specifice zonei; să inițieze/organizeze și să promoveze experiențe de comunicare/proiecte care vorbesc despre identitatea spațiului cultural.

Direcția Județeană pentru Cultură Covasna este serviciul public deconcentrat al Ministerului Culturii și Identității Naționale care, conform prevederilor art. 7, alin. 1 din O.M.C. nr. 2080/2012 are ca obiect de activitate, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural al județului Covasna, verificarea respectării legislației specifice domeniului său de activitate, promovarea și dezvoltarea creației contemporane. Direcția Județeană pentru Cultură Covasna îndeplinește următoarele activități principale:

- exercită atribuțiile prevăzute de lege în domeniul protejării patrimoniului cultural național;
- colaborează cu autoritățile publice și cu instituțiile specializate pentru protejarea și punerea în valoare a bunurilor din patrimoniul cultural național și aplică în acest sens prevederile legale în domeniu;
- participă, la cererea autorităților abilitate și împreună cu acestea, la acțiuni de control al respectării legislației privind dreptul de autor și drepturile conexe;
- solicită și primește, în condițiile legii, în nume propriu sau în numele și pentru Ministerul Culturii, de la autorități ale administrației publice, de la instituții publice și de la persoanele juridice de drept privat cu activitate în domeniul cultural, al artelor și informării publice, date și informații necesare pentru exercitarea atribuțiilor ce le revin;
- controlează respectarea îndeplinirii obligațiilor de plată a contribuțiilor la Fondul Cultural Național, în condițiile și la termenele stabilite prin lege;

¹¹³ Alianța Regională de Industrii Creative, Analiza Industriilor Culturale și Creative Regiunea Nord-Vest, 2019, p. 6.

îndeplinește orice alte atribuții stabilite de ministrul culturii, potrivit legii.

Biblioteci

Numărul de biblioteci a scăzut constant în perioada analizată, de la 248 de astfel de unități în anul 1990, la 133 în anul 2020, scăderea fiind de aproape 50%, similar altor județe din România. Numărul bibliotecilor specializate a scăzut de peste 11 ori (de la 46 în anul 1990, la 4 în anul 2020), cel al bibliotecilor școlare cu aproape o treime (de la 146 în anul 1990, la 101 în anul 2020 – aici scăderea poate fi explicată parțial și prin închiderea unor școli din mediul rural), cel al bibliotecilor publice a scăzut la jumătate (de la 56 în anul 1990, la 28 în anul 2020) iar cel al bibliotecilor comunale a scăzut cu aproape o treime (de la 33 în anul 1990, la 23 în anul 2020). Chiar dacă tendința generală este una negativă, scăderea este mai puțin accentuată în perioada 2015-2020 pentru majoritatea categoriilor de biblioteci.

Tabel 1: Biblioteci¹¹⁴ pe categorii de biblioteci

	Total	Specializate	Școlare	Publice	Județene	Municipale si orășenești	Comunale
Anul 1990	248	46	146	56	1	4	33
Anul 1991	241	40	151	50	1	4	33
Anul 1992	222	40	144	38	1	4	33
Anul 1993	218	33	146	39	1	5	33
Anul 1994	220	36	146	38	1	4	33
Anul 1995	223	36	149	38	1	4	33
Anul 1996	226	33	155	38	1	4	33
Anul 1997	218	27	153	38	1	4	33
Anul 1998	219	25	156	38	1	4	33
Anul 1999	218	27	153	38	1	4	33
Anul 2000	192	27	127	38	1	4	33
Anul 2001	193	27	128	38	1	4	33
Anul 2002	200	26	136	38	1	4	33
Anul 2003	202	26	138	38	1	4	33
Anul 2004	206	25	143	38	1	4	33
Anul 2005	204	24	141	39	1	4	34
Anul 2006	199	22	138	39	1	4	34
Anul 2007	199	22	138	39	1	4	34
Anul 2008	195	20	136	39	1	4	34
Anul 2009	184	19	126	39	1	4	34
Anul 2010	177	17	121	39	1	4	34

¹¹⁴ Biblioteca este instituția, compartimentul sau structura specializată ale cărei atribuții principale sunt: constituirea, organizarea, prelucrarea, dezvoltarea și conservarea colecțiilor de cărți, publicațiilor seriale, a altor documente de bibliotecă și a bazelor de date, pentru a facilita utilizarea acestora în scop de informare, cercetare, educație sau recreere; inițierea, organizarea și desfășurarea de proiecte și programe culturale, inclusiv în parteneriat cu autorități și instituții publice, cu alte instituții de profil sau prin parteneriat public-privat; în cadrul societății informației biblioteca are rol de importanță strategică. Sunt incluse bibliotecile proprietate publică și privată.

Anul 2011	179	18	121	40	1	4	35
Anul 2012	176	16	120	40	1	4	35
Anul 2013	168	8	120	40	1	4	35
Anul 2014	171	13	119	39	1	4	34
Anul 2015	155	8	109	38	1	4	33
Anul 2016	151	8	106	37	1	4	32
Anul 2017	151	7	106	38	1	4	33
Anul 2018	149	8	103	38	1	4	33
Anul 2019	142	6	103	33	1	4	28
Anul 2020	133	4	101	28	1	4	23

Legenda: '-' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Dacă numărul de biblioteci s-a redus cu aproape 50% între anul 1990 și 2020, numărul total de volume existente a crescut, de la 1.537.555 volume în anul 1990, la 1.619.431 volume în anul 2020. Remarcăm, de asemenea, faptul că majoritatea volumelor se regăsesc în bibliotecile școlare și cele publice.

Tabel 2: Volume¹¹⁵ existente în biblioteci pe categorii de biblioteci

	Total	Specializate	Școlare	Publice	Județene	Municipale și orășenești	Comunale
Anul 1990	1.537.555	162.476	607.843	767.236	173.621	172.005	363.431
Anul 1991	1.579.962	157.712	696.979	725.271	176.712	169.250	337.243
Anul 1992	1.460.981	152.638	604.641	703.702	181.365	182.626	339.711
Anul 1993	1.533.800	157.369	684.536	691.895	183.015	169.470	339.410
Anul 1994	1.484.239	162.722	616.278	705.239	188.311	172.574	344.354
Anul 1995	1.540.387	195.823	623.462	721.102	193.708	178.504	348.890
Anul 1996	1.590.026	193.589	668.425	728.012	196.977	177.796	353.239
Anul 1997	1.611.178	188.573	692.172	730.433	205.627	179.746	345.060
Anul 1998	1.613.634	186.372	711.906	715.356	210.952	180.443	323.961
Anul 1999	1.623.740	192.384	701.683	729.673	216.563	181.290	331.820
Anul 2000	1.452.656	190.190	526.704	735.762	215.248	184.456	336.058
Anul 2001	1.616.719	189.864	691.548	735.307	215.339	185.264	334.704
Anul 2002	1.601.982	185.153	684.271	732.558	218.327	181.755	332.476
Anul 2003	1.638.191	184.835	715.651	737.705	221.816	182.825	333.064
Anul 2004	1.679.608	186.385	743.933	749.290	224.055	186.777	338.458
Anul 2005	1.725.412	169.019	796.114	760.279	223.691	189.397	347.191
Anul 2006	1.699.192	164.857	785.826	748.509	224.105	190.459	333.945
Anul 2007	1.711.087	166.279	798.334	746.474	216.158	194.599	335.717

¹¹⁵ Numărul volumelor existente în biblioteci reprezintă totalitatea cărților, broșurilor, colecțiilor de ziare și reviste cu minim 5 pagini și materialele audiovizuale (casete cu benzi magnetice, discuri, diafilme și alte materiale de bibliotecă: hărți, grafice, reproduceri artistice, etc.) înscrise în registrul de inventar al bibliotecii.

Anul 2008	1.717.129	188.173	776.027	752.929	216.243	197.992	338.694
Anul 2009	1.699.290	150.727	804.752	743.811	212.737	190.204	340.870
Anul 2010	1.712.614	147.772	816.620	748.222	218.575	192.562	337.085
Anul 2011	1.719.656	150.175	814.019	755.462	216.083	195.913	343.466
Anul 2012	1.720.068	138.358	818.055	763.655	216.737	198.166	348.752
Anul 2013	1.728.912	115.508	838.091	775.313	221.028	201.383	352.902
Anul 2014	1.756.209	131.510	857.916	766.783	225.254	203.976	337.553
Anul 2015	1.744.787	111.496	861.056	772.235	228.833	206.184	337.218
Anul 2016	1.752.021	114.559	862.912	774.550	232.257	209.706	332.587
Anul 2017	1.778.741	111.827	883.675	783.239	236.399	213.969	332.871
Anul 2018	1.778.692	113.245	873.246	792.201	241.393	216.092	334.716
Anul 2019	1.656.379	20.467	885.242	750.670	245.867	219.479	285.324
Anul 2020	1.619.431	5.972	909.646	703.813	249.986	219.882	233.945

Legenda: '-' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul de volume eliberate (împrumutate) din biblioteci a scăzut și el, de la 539.041 în anul 2000, la 265.326 în anul 2019, respectiv 188.315 în anul 2020 (scăderea accentuată din ultimul an poate fi explicată pe fondul pandemiei).

Tabel 3: Volume eliberate¹¹⁶ pe categorii de biblioteci

	Total	Specializate	Școlare	Publice	Județene	Municipale și orășenești	Comunale
Anul 1990	599.581	19.172	267.721	312.688	37.324	172.735	55.438
Anul 1991	608.031	13.369	268.579	326.083	91.547	173.180	58.735
Anul 1992	660.719	8.826	241.270	410.623	134.482	209.506	66.635
Anul 1993	682.781	16.963	292.895	372.923	141.502	157.230	74.191
Anul 1994	680.790	17.956	261.318	401.516	149.301	178.355	73.860
Anul 1995	693.307	40.602	304.997	347.708	110.129	150.927	86.652
Anul 1996	700.622	34.875	346.799	318.948	121.860	100.201	96.887
Anul 1997	751.364	27.478	301.828	422.058	131.520	193.362	97.176
Anul 1998	654.227	27.149	249.968	377.110	121.458	188.813	66.839
Anul 1999	738.392	40.539	267.011	430.842	124.985	204.463	101.394
Anul 2000	539.041	21.140	213.246	304.655	123.100	109.633	71.922
Anul 2001	624.357	22.653	245.904	355.800	81.377	208.347	66.076
Anul 2002	616.028	18.286	227.730	370.012	82.922	231.434	55.656
Anul 2003	586.954	17.042	244.930	324.982	73.131	192.283	59.568
Anul 2004	539.407	8.123	249.170	282.114	87.558	133.513	61.043

¹¹⁶ Volumele eliberate cuprind totalitatea cărților, broșurilor, colecțiilor de ziare și reviste, materialele audiovizuale împrumutate cititorilor (utilizatorilor), într-o perioadă calendaristică dată, în cursul anului de referință.

Anul 2005	528.226	7.856	232.925	287.445	72.658	164.604	50.183
Anul 2006	455.539	7.141	219.341	229.057	76.722	99.464	52.871
Anul 2007	468.202	6.995	237.358	223.849	74.192	92.303	57.354
Anul 2008	469.520	9.666	233.165	226.689	74.537	97.555	54.597
Anul 2009	431.699	6.536	221.188	203.975	76.722	70.292	56.961
Anul 2010	408.288	6.401	189.672	212.215	75.328	81.430	55.457
Anul 2011	384.639	6.337	174.688	203.614	77.858	73.965	51.791
Anul 2012	390.729	6.192	186.220	198.317	78.352	64.726	55.239
Anul 2013	364.549	3.637	181.657	179.255	80.299	60.547	38.409
Anul 2014	355.986	6.075	183.775	166.136	69.941	59.807	36.388
Anul 2015	354.207	3.162	186.023	165.022	76.282	54.167	34.573
Anul 2016	329.217	3.356	176.523	149.338	71.705	48.614	29.019
Anul 2017	286.202	3.346	149.252	133.604	64.816	43.556	25.232
Anul 2018	270.642	3.169	139.624	127.849	68.952	37.089	21.808
Anul 2019	265.326	3.180	128.631	133.515	74.638	41.383	17.494
Anul 2020	188.315	2.187	104.431	81.697	44.646	29.135	7.916

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Făcând referire la utilizarea acestor resurse culturale, trendul descendent pare să se păstreze și în cazul numărului de utilizatori (cititori activi), acesta scăzând de la 64.560 în anul 1990, la 28.469 în anul 2019, respectiv 21.580 în anul 2020, din nou pe fondul pandemiei. Evident, nu trebuie să ignorăm în acest caz și posibilitatea ca scăderea utilizării să fie una normală pentru această perioadă, membrii comunității căutându-și resurse informaționale și în alte surse, mai ales odată cu dezvoltarea noilor tehnologii informaționale, extinderea rețelelor de internet sau acoperirea extinsă oferită ulterior de rețelele de internet mobil și reducerea generală a acestor costuri pentru consumatori.

Tabel 4: Cititori activi¹¹⁷ la biblioteci pe categorii de biblioteci

	Total	Specializate	Școlare	Publice	Județene	Municipale și orășenești	Comunale
Anul 1990	64.560	6.824	33.764	23.972	3.265	9.205	9.030
Anul 1991	59.172	3.753	33.954	21.465	3.583	7.826	9.103
Anul 1992	56.734	2.605	29.404	24.725	5.633	8.550	10.542
Anul 1993	62.445	5.130	33.277	24.038	6.028	7.436	10.574
Anul 1994	61.541	5.057	32.002	24.482	6.081	7.836	10.565
Anul 1995	68.161	11.806	32.338	24.017	7.033	7.771	9.213
Anul 1996	65.810	4.543	33.511	27.756	8.322	8.603	10.831
Anul 1997	63.455	3.965	32.944	26.546	8.950	8.463	9.133
Anul 1998	64.294	9.496	29.315	25.483	9.488	8.610	7.385

¹¹⁷ Cititor (utilizator) este persoana fizică care a împrumutat pentru acasă (sau a consultat în sediul bibliotecii) cel puțin o dată într-un an calendaristic o carte, broșură sau o altă publicație aparținând unei biblioteci.

Anul 1999	69.601	11.439	30.922	27.240	10.554	8.680	8.006
Anul 2000	59.685	7.851	24.008	27.826	12.206	8.775	6.845
Anul 2001	58.861	6.200	29.860	22.801	5.998	8.774	8.029
Anul 2002	54.721	4.406	29.893	20.422	6.765	6.281	7.376
Anul 2003	66.002	4.709	36.991	24.302	6.288	10.289	7.725
Anul 2004	55.362	2.668	32.613	20.081	6.446	5.711	7.924
Anul 2005	50.192	2.362	28.503	19.327	6.510	5.425	7.392
Anul 2006	47.503	1.904	23.218	22.381	5.273	8.567	8.541
Anul 2007	51.885	1.768	23.593	26.524	6.337	11.480	8.707
Anul 2008	48.977	2.060	24.103	22.814	6.423	6.603	9.788
Anul 2009	43.901	1.625	22.065	20.211	6.489	4.010	9.712
Anul 2010	42.529	1.621	22.201	18.707	6.135	4.649	7.923
Anul 2011	40.475	1.788	21.179	17.508	5.515	4.498	7.495
Anul 2012	40.292	1.659	20.468	18.165	6.217	4.415	7.533
Anul 2013	40.551	1.591	20.581	18.379	6.579	4.390	7.410
Anul 2014	40.853	1.513	19.863	19.477	7.382	4.415	7.680
Anul 2015	39.292	182	19.642	19.468	7.382	4.447	7.639
Anul 2016	35.664	196	18.947	16.521	6.987	3.461	6.073
Anul 2017	33.018	155	17.769	15.094	6.541	3.302	5.251
Anul 2018	30.478	139	16.187	14.152	6.317	3.164	4.671
Anul 2019	28.469	119	15.363	12.987	6.512	2.641	3.834
Anul 2020	21.580	69	13.501	8.010	3.376	2.283	2.351

Legenda: '-' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Cinematografe

Numărul de cinematografe și instalații cinematografice s-a redus considerabil în perioadă analizată, de la 45 raportate în anul 1990, la 1 raportat în anul 2020; totuși, chiar dacă scăderea este una consistentă, aceasta poate fi parțial explicată prin scoaterea din uz a unor tehnologii vechi, dezafectarea unor astfel de unități care au devenit nefuncționale (de exemplu cele din căminele culturale din mediul rural) sau modificări în condițiile de raportare la INS. Numărul de locuri în aceste unități a scăzut și el în același timp, de la 1.297 de locuri în anul 1990, la 134 de locuri în anul 2019.

Tabel 5: Cinematografe¹¹⁸ și număr de locuri¹¹⁹

	Cinematografe și instalații cinematografice - total	Cinematografe și instalații cinematografice cu bandă normală	Nr. locuri
Anul 1990	45	4	1.267
Anul 1991	32	5	1.468
Anul 1992	21	4	:
Anul 1993	14	4	:
Anul 1994	7	5	1.401
Anul 1995	5	5	1.401
Anul 1996	4	4	4.804
Anul 1997	4	4	736
Anul 2002	4	4	744
Anul 2003	3	3	572
Anul 2004	1	1	140
Anul 2005	1	1	140
Anul 2006	1	1	140
Anul 2017	1	1	156
Anul 2018	1	1	134
Anul 2019	1	1	134

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul anual de spectacole cinematografice a scăzut inițial după 1990 (când a fost raportat un număr record de 14.465) până în 2006 (la un minim de 162); în anul 2019 au fost raportate 2.127, mai puțin decât în ceilalți doi ani anteriori. Observăm, de asemenea, că numărul anual de spectatori a scăzut de la 1.127 mii în anul 1990, la 45 de mii în anul 2019; aici datele arată o scădere inițială până în anul 2006, dar o evoluție pozitivă în ultimii trei ani pentru care sunt raportate aceste date. Din nou, chiar dacă utilizarea acestei resurse culturale s-a redus considerabil, acest lucru poate fi explicat parțial prin dezvoltarea noilor tehnologii informaționale și a unor servicii de televiziune prin cablu sau online specifice.

¹¹⁸ Cinematograful este o unitate culturală dotată cu echipament cinematografic (stabil sau mobil) în vederea prezentării publice, prin proiecție, pe ecrane, a unui film, care a funcționat în anul de referință. În funcție de echipamentul cinematografic folosit poate fi:

- stabilă - când are asigurată în permanență o sală sau gradină de spectacole cu ecran și echipamentul aferent;
- mobilă (caravana cinematografică) care se deplasează dintr-o localitate în alta, pentru a prezenta spectacole cinematografice.

Cinematografele (inclusiv instalațiile cinematografice), după lățimea peliculei se clasifică în:

- cinematografe și instalații cinematografice cu bandă normală (pelicula 35 mm);
- cinematografe și instalații cinematografice cu bandă îngustă (și pelicula 16 mm);
- caravane cinematografice.

¹¹⁹ Numărul locurilor în sălile de cinematograf definește capacitatea cinematografelelor, respectiv locurile în sălile cinematografelelor și instalațiilor cinematografice cu bandă normală (35 mm). Sunt incluse unitățile proprietate publică și privată

Tabel 6: Spectacole cinematografice¹²⁰ și nr. de spectatori¹²¹

	Număr de spectacole cinematografice, pe an, în:		Număr de spectatori (în mii), pe an, în:	
	Cinematografe și instalații cinematografice – total	Cinematografe și instalații cinematografice cu bandă normală	Cinematografe și instalații cinematografice - total	Cinematografe și instalații cinematografice cu bandă normală
Anul 1990	14.465	5.916	1.127	748
Anul 1991	9.610	3.981	581	407
Anul 1992	5.810	3.304	338	284
Anul 1993	4.034	2.946	230	210
Anul 1994	3.155	3.025	192	188
Anul 1995	2.559	2.559	123	123
Anul 1996	2.421	2.421	103	103
Anul 1997	2.256	2.256	76	76
Anul 2002	1.907	1.907	38	38
Anul 2003	1.397	1.397	25	25
Anul 2004	708	708	12	12
Anul 2005	659	659	9	9
Anul 2006	162	162	2	2
Anul 2017	2.165	2.165	38	38
Anul 2018	2.291	2.291	42	42
Anul 2019	2.127	2.127	45	45

Legenda: '-' - date lipsa;

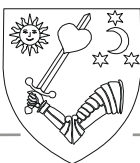
Sursa: Institutul Național de Statistică

Instituții de spectacol

Spre deosebire de primele 2 tipuri de unități culturale analizate (respectiv bibliotecile și cinematografele), numărul instituțiilor și companiilor de spectacole sau concerte a crescut (de la 3 în 1990, la 5 în 2020) în perioada analizată, după cum reiese din tabelul următor. Numărul de spectacole și concerte a variat considerabil, între un minim de 213 în 1990 și un maxim de 632 în anul 2019. Numărul de spectacole a scăzut la aproape jumătate în anul 2020 (345 de spectacole) comparativ cu anul anterior, dar acest lucru este explicabil pe fondul pandemiei. Remarcăm faptul că numărul de spectacole a crescut constant în perioada 2015-2019.

¹²⁰ Spectacolul cinematografic reprezintă proiecția pe ecran a unui film pentru public.

¹²¹ Spectatorul la cinema este persoana care vizionează un film la cinema. Statistic se înregistrează numărul spectatorilor pe baza biletelor vândute.

Tabel 7: Instituții și companii de spectacole sau concerte pe categorii de instituții¹²² și număr de spectacole și concerte¹²³ la instituțiile și companiile de spectacole sau concerte

	Instituții și companii de spectacole sau concerte			Număr de spectacole și concerte		
	Total	Dramatice (inclusiv secțiile de teatru)	Alte tipuri de unități culturale	Total	Dramatice (inclusiv secțiile de teatru)	Alte tipuri de unități culturale
Anul 1990	3	2	:	213	198	:
Anul 1991	3	2	1	326	276	50
Anul 1992	3	2	1	240	197	43
Anul 1993	3	2	1	286	224	62
Anul 1994	3	2	1	203	156	47
Anul 1995	3	2	1	227	177	50
Anul 1996	3	2	1	254	201	53
Anul 1997	4	2	2	292	203	89
Anul 1998	4	2	2	308	224	84
Anul 1999	4	2	2	355	269	86
Anul 2000	4	2	2	293	199	94
Anul 2001	4	2	2	404	273	131
Anul 2002	4	2	2	431	301	130
Anul 2003	3	2	1	290	210	80
Anul 2004	3	2	1	276	199	77
Anul 2005	3	2	1	334	254	80
Anul 2006	3	2	1	355	244	111
Anul 2007	3	2	1	347	227	120
Anul 2008	3	2	1	357	225	132

¹²² Instituțiile de spectacole și concerte sunt: teatrele, filarmonicile, orchestrele și ansamblurile artistice care au funcționat în anul de referință. Teatrele, filarmonicile, orchestrele și ansamblurile artistice prezintă publicului spectacole dramatice, lirice, coregrafice, de divertisment, folclorice, de varietăți, de circ, de păpuși sau marionete, de teatru instrumental, respectiv concerte de muzică academică, simfonică, vocal-sinfonică, camerală, corală, folclorică, electronică, precum și concerte, indiferent de gen, sau orice alt tip de reprezentație în care interpretările și execuțiile artiștilor interpreți sau executanți sunt prezentate direct publicului. În cazul când o instituție de spectacol prezintă spectacole concomitent în mai multe săli sau când în aceeași sală prezintă alternativ spectacole în limbi diferite, personalul artistic se grupează pe colective artistice. Dacă sub aceeași conducere administrativă există colective artistice care dau spectacole în genuri artistice diferite sau limbi diferite, acestea se consideră ca fiind unități artistice separate.

Sunt unități de cultură, proprietate publică sau privată, aflate în serviciul societății cu rol de educare și recreere, precum și de promovare a valorilor cultural-artistice autohtone și universale, pe plan național și internațional.

¹²³ Reprezentațiile (spectacole/concerte) sunt producții artistice de spectacole sau concerte înfățișate direct publicului de către artiști interpreți și/sau executanți și pot fi: spectacole dramatice, coregrafice, de operă, operetă, folclorice, de revistă, cabaret, de circ, de păpuși și/sau marionete, de teatru instrumental, respectiv concerte de muzică academică, simfonică, vocal-sinfonică, camerală, corală, folclorică, electronică. Reprezentațiile pot fi susținute atât la sediul instituției/companiei de spectacole sau concerte ori la sediul centrelor culturale, centrelor pentru conservarea și promovarea culturii, cât și în spații consacrate, în aer liber sau în spații neconvenționale sau în cadrul unor deplasări în țară sau în străinătate. Reprezentațiile pot avea loc în limba română sau într-o limbă a minorităților naționale (maghiară, germană, ebraică etc.).

Anul 2009	3	2	1	345	208	137
Anul 2010	3	2	1	261	158	103
Anul 2011	3	2	1	397	330	67
Anul 2012	3	2	1	409	314	95
Anul 2013	3	2	1	403	313	90
Anul 2014	4	2	2	532	350	182
Anul 2015	4	2	2	490	368	122
Anul 2016	4	2	2	471	341	130
Anul 2017	4	2	2	489	356	133
anul 2018	5	3	2	556	407	149
Anul 2019	5	3	2	632	468	164
Anul 2020	5	3	2	345	267	78

Legenda: ,:' – date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul de locuri în sălile de spectacole și concerte a crescut de la 403 în anul 2005, la un maxim de 1.126 în anul 2016, pentru a se stabili în jurul a 900 de locuri începând cu anul 2018. Numărul de spectatori și auditori la reprezentații artistice a variat considerabil în perioada analizată, fără a putea identifica o tendință clară, mai ales în perioada recentă.

Tabel 8: Locuri¹²⁴ în sălile de spectacole și concerte, pe categorii de unități și spectatori și auditori la reprezentații artistice pe categorii de instituții și companii de spectacole sau concerte (nr. spectatori)¹²⁵

	Locuri în sălile de spectacole și concerte			Număr de spectatori și auditori la reprezentații artistice		
	Total	Dramatice (inclusiv secțiunile de teatru)	Alte tipuri de unități culturale	Total	Dramatice (inclusiv secțiunile de teatru)	Alte tipuri de unități culturale
Anul 1990				60.512	57.340	:
Anul 1991				86.092	74.144	11.948
Anul 1992				55.254	48.229	7.025
Anul 1993				77.181	59.529	17.652
Anul 1994				33.622	24.019	9.603
Anul 1995				32.451	23.902	8.549
Anul 1996				38.715	29.796	8.919
Anul 1997				94.879	34.156	60.723
Anul 1998				60.584	32.878	27.706
Anul 1999				61.924	36.640	25.284

¹²⁴ Locurile în instituțiile și companiile de spectacole sau concerte reprezintă capacitatea sălii proprii de spectacole și concerte existente la sfârșitul anului de referință.

¹²⁵ Spectator: persoana care vizionează/audiază un spectacol sau concert. Numărul de spectatori este înregistrat în funcție de numărul biletelor vândute, oferite gratuit sau cu invitație.

Anul 2000				40.513	23.196	17.317
Anul 2001				61.892	31.708	30.184
Anul 2002				67.406	35.553	31.853
Anul 2003				42.153	29.389	12.764
Anul 2004				36.181	20.156	16.025
Anul 2005	403	403	:	40.444	22.902	17.542
Anul 2006	403	403	:	56.657	39.423	17.234
Anul 2007	463	463	:	61.988	43.457	18.531
Anul 2008	623	523	100	36.661	26.661	10.000
Anul 2009	598	498	100	46.992	27.992	19.000
Anul 2010	579	489	90	29.799	21.627	8.172
Anul 2011	589	499	90	49.578	35.078	14.500
Anul 2012	629	529	100	43.556	30.534	13.022
Anul 2013	1.056	956	100	39.415	29.746	9.669
Anul 2014	1.106	956	150	53.977	27.581	26.396
Anul 2015	1.106	956	150	55.703	30.273	25.430
Anul 2016	1.126	956	170	49.997	30.548	19.449
Anul 2017	699	509	190	61.266	38.386	22.880
Anul 2018	895	720	175	51.601	34.831	16.770
Anul 2019	895	720	175	54.631	37.661	16.970
Anul 2020	909	720	189	31.040	22.635	8.405

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Muzee

Numărul de muzee și colecții publice a crescut inițial, de la 5 existente în 1990, la un maxim de 11 (în perioada 2010-2012), pentru ca ulterior să scadă la 9 începând cu anul 2013.

Tabel 9: Muzee și colecții publice¹²⁶

¹²⁶ Muzeul este instituția de cultură, de drept public sau de drept privat, fără scop lucrativ, aflată în serviciul societății, care colecționează, conservă, cercetează, restaurează, comunică și expune, în scopul cunoașterii, educării sau recreerii, măturii materiale și spirituale ale existenței și evoluției comunităților umane, precum și ale mediului înconjurător. Patrimoniul muzeului/colecției publice, este alcătuit din totalitatea bunurilor, a drepturilor și obligațiilor cu caracter patrimonial ale muzeului sau, după caz, ale colecțiilor publice, asupra unor bunuri aflate în proprietate publică și/sau privată.

Colecția este un ansamblu de bunuri culturale și naturale, constituit în mod sistematic și coerent de către persoane fizice sau juridice de drept public sau privat.

Colecțiile publice sunt colecții accesibile publicului și specialiștilor, indiferent de titularul dreptului de proprietate, care reunesc bunuri semnificative prin valoarea lor artistică, documentară, istorică, științifică, culturală și memorialistică. Colecțiile private sunt colecțiile aflate în proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice de drept privat, la care publicul și specialiștii au acces numai cu acordul deținătorilor.

După bunurile culturale care alcătuiesc patrimoniul muzeal, muzeele și colecțiile publice se clasifică în: muzee sau colecții publice de artă, arheologie și istorie, știință și istorie naturală, știință și tehnică, etnografie și antropologie,

	Număr muzee și colecții publice
Anul 1990	5
Anul 1991	5
Anul 1993	5
Anul 1994	6
Anul 1996	6
Anul 1997	7
Anul 1998	7
Anul 1999	8
Anul 2000	9
Anul 2002	9
Anul 2003	8
Anul 2004	8
Anul 2005	10
Anul 2007	10
Anul 2008	10
Anul 2009	10
Anul 2010	11
Anul 2011	11
Anul 2012	11
Anul 2013	9
Anul 2014	9
Anul 2015	9
Anul 2016	9
Anul 2017	9
Anul 2018	9
Anul 2019	9
Anul 2020	9

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Un punct forte, din punct de vedere cultural, face referire la creșterea numărului de vizitatori în muzee și colecții publice, de la 51.656 în anul 2014 la 66.019 în anul 2019; numărul de vizitatori a scăzut la 15.768 în anul 2020, pe fondul pandemiei.

specializate, regionale, generale, mixte. Sunt incluse și grădinile botanice și zoologice, acvariile și rezervațiile naturale. Se înregistrează patrimoniul muzeal, muzee și colecții publice, proprietate publică și privată, existente la sfârșitul anului de referință.

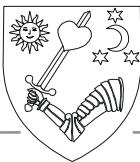
Tabel 10: Vizitatori în muzee și colecții publice¹²⁷

	TOTAL	63394 MUNICIPIUL SFÂNTU GHEORGHE	63740 MUNICIPIUL TARGU SECUIESC	63447 ORAȘ BARAOLT	63526 ORAȘ COVASNA	63802 BĂȚANI	64194 CERNAT	64826 SÂNZIENI	65048 ZĂBALA	65011 ZAGON
Anul 2005	66.284	32.809	10.648	:	1.012	4.021	15.374	250	:	2.170
Anul 2006	47.273	11.679	10.181	150	845	1.413	20.545	250	:	2.210
Anul 2007	58.925	19.816	12.727	815	750	1.317	21.220	250	:	2.030
Anul 2008	58.868	14.063	11.328	636	758	1.403	26.650	230	:	3.800
Anul 2009	59.339	17.327	12.927	1.017	835	2.017	20.916	200	:	4.100
Anul 2010	73.055	29.237	12.253	1.138	742	1.731	21.354	185	:	6.415
Anul 2011	56.050	6.830	26.209	605	782	1.621	15.200	200	1.584	3.019
Anul 2012	51.665	19.673	11.922	1.177	907	1.813	12.119	170	1.963	1.921
Anul 2013	58.527	47.834	:	1.608	:	1.791	:	:	3.859	3.435
Anul 2014	51.656	41.542	:	1.094	:	1.671	:	:	4.000	3.349
Anul 2015	51.708	41.050	:	1.641	:	1.617	:	:	4.927	2.473
Anul 2016	54.646	44.509	:	1.475	:	2.113	:	:	3.142	3.407
Anul 2017	60.457	52.585	:	1.746	:	2.113	:	:	1.540	2.473
Anul 2018	63.616	56.989	:	1.426	:	1.651	:	:	1.287	2.263
Anul 2019	66.019	55.269	:	2.128	:	2.654	:	:	3.125	2.843
Anul 2020	15.768	14.885	:	517	:	:	:	:	34	332

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

¹²⁷ Vizitatorul este persoana care vizitează un muzeu sau colecție publică, individual sau în grup, pentru a privi bunurile muzeale expuse și indiferent de tipul de bilet achiziționat (de ex: întreg, redus sau gratuit). Numărul de vizitatori este înregistrat în funcție de numărul biletelor vândute sau oferite gratuit (inclusiv biletele înregistrate la "Noaptea Muzeelor").

Cheltuieli publice locale pentru cultură

Cheltuielile autorităților locale sunt grupate, în mod obișnuit pe baza a două clasificării: economică și funcțională.

Clasificarea funcțională oferă o imagine a alocării fondurilor către diferitele domenii sau tipuri de servicii furnizate de autoritățile locale: servicii publice generale (administrația publică locală), învățământ, asistență socială, sănătate, transporturi, ordine publică, protecția mediului, locuințe și dezvoltare publică, cultură, recreere și religie, energie. Această grupare a cheltuielilor furnizează informații asupra priorităților factorilor de decizie în procesul de alocare a resurselor, dar și asupra serviciilor publice aflate în competența autorităților publice locale. Cele trei tipuri de competențe ale APL sunt prevăzute în Codul Administrativ, fiind instituite prin Legea-cadru a descentralizării (195/2006):

competențe de delegate - atribuțiile stabilite prin lege și transferate, împreună cu resursele financiare corespunzătoare, autorităților administrației publice locale de către autoritățile administrației publice centrale pentru a le exercita în numele și în limitele stabilite de către acestea din urmă;

competențe exclusivă - atribuțiile stabilite prin lege în mod expres și limitativ în sarcina autorităților administrației publice locale, pentru realizarea cărora acestea au drept de decizie și dispun de resursele și mijloacele necesare;

competențe partajate- atribuțiile exercitate potrivit legii de autorități ale administrației publice locale, împreună cu alte autorități ale administrației publice, stabilite în mod expres și limitativ, cu stabilirea resurselor financiare și a limitelor dreptului de decizie pentru fiecare autoritate publică în parte.

Clasificarea economică diferențiază între cheltuieli curente (cele care sunt legate de asigurarea funcționării autorităților locale și de furnizarea serviciilor – cheltuieli de personal, cheltuieli cu bunurile și serviciile, cheltuieli cu asistența socială, cheltuieli cu proiectele cu finanțare din fonduri externe, transferuri etc.), cheltuieli de capital/investiții ale autorităților locale și operațiuni financiare (legate de instrumentele datoriei publice locale / rambursări de împrumuturi).

Tabelul următor prezintă cheltuielile Consiliului Județean Covasna realizate pentru activități culturale, de recreere și religioase în perioada 2010-2020, conform clasificării funcționale. Cheltuielile realizate de Consiliul Județean în aceste domenii au variat în perioada analizată, de la un minim de 9.304.530 lei (sau 13,72% din totalul cheltuielilor) în anul 2010, la un maxim de 28.769.236 lei (sau 16,51% din totalul cheltuielilor) în anul 2019. Cheltuielile specifice au scăzut puțin în anul 2020 la 23.028.519 lei sau 15,70% din totalul cheltuielilor.

Cheltuielile publice locale pentru activități culturale, de recreere și religioase au variat și raportat la suma alocată pe locuitor, aceasta crescând în perioada analizată, de la un minim de 40,09 lei/locuitor în 2010 la 101,95 lei/locuitor în 2020 (maximul fiind de 126,92 lei / locuitor în 2019).

Tabel 11: Cheltuieli pentru cultură, recreere, religie din bugetul local al Consiliului Județean Covasna (clasificarea funcțională)

	Venituri totale	Cheltuieli totale	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, INS)	Cheltuieli pentru cultură, recreere, religie	Procentul cheltuielilor pentru cultură, recreere, religie din cheltuielile totale (%)	Cheltuieli pentru cultură, recreere, religie /locuitor (lei/pers.)
2020	130.629.881	146.601.652	225.864	23.028.519	15,70	101,95
2019	141.328.833	174.152.812	226.665	28.769.236	16,51	126,92
2018	105.201.022	116.931.276	227.494	20.707.105	17,70	91,02
2017	113.426.248	106.616.431	228.288	18.438.879	17,29	80,77
2016	143.485.710	101.377.363	228.897	13.889.640	13,70	60,68
2015	209.007.509	221.280.146	229.476	11.868.099	5,36	51,71
2014	93.091.936	92.882.070	229.958	10.475.693	11,27	45,55
2013	91.177.008	78.680.542	230.392	10.577.578	13,44	45,91
2012	102.205.898	92.093.893	230.907	10.738.229	11,66	46,50
2011	93.819.193	115.099.529	231.521	9.442.064	8,20	40,78
2010	87.501.385	67.799.324	232.052	9.304.530	13,72	40,09

Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale (http://www.dpfb.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html) și INS

Perspective strategice și analiza SWOT

Adiacent datelor colectate de la Institutul Național de Statistică, de pe site-urile organizațiilor, a datelor primite în mod direct de la diferite instituții publice și a rapoartelor și analizelor disponibile în mod public, analiza preliminară se bazează și pe rezultatele unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în județul Covasna. Pentru a completa analiza infrastructurii culturale realizată anterior, sondajul de opinie privind calitatea vieții a făcut referire și la utilizarea efectivă a acestor facilități de către locuitorii județului. Astfel:

15,72% din locuitorii județului nu au mers niciodată la teatru, în timp ce 59,21% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;

13,51% din locuitorii județului nu au participat niciodată la concerte, în timp ce 65,36% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;

38,82% din locuitorii județului nu au mers niciodată la o galerie de artă, în timp ce 47,67% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;

25,06% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un muzeu, în timp ce 61,68% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;

28,01% din locuitorii județului nu au mers niciodată la o bibliotecă, în timp ce 40,78% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;

12,04% din locuitorii județului nu au mers niciodată la o librărie, în timp ce 41,52% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;

25,06% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un cinematograful, în timp ce 45,94% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;

19,16% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un eveniment organizat în cadrul casei de cultură, în timp ce 50,37% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;

35,14% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un alt tip de eveniment cultural, în timp ce 26,05% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an.

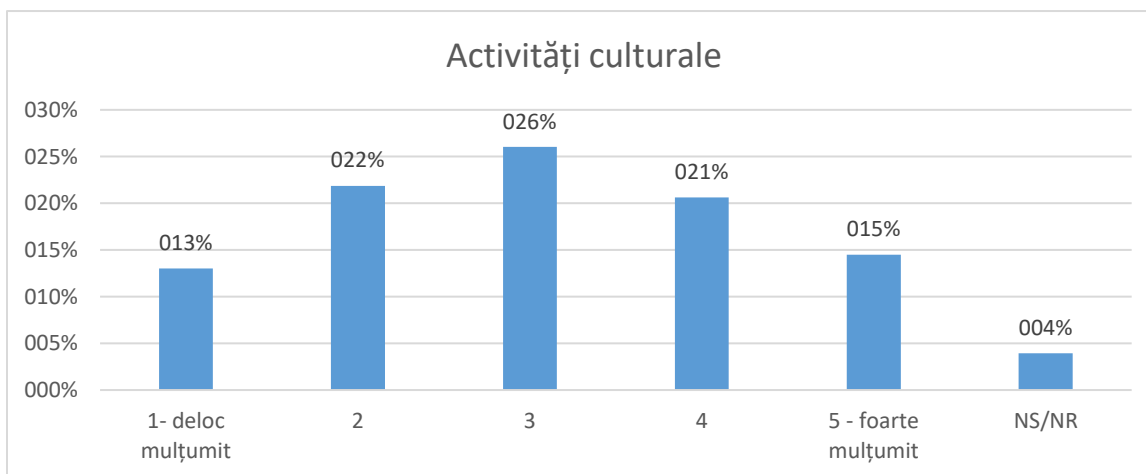
Tabel 12: Indicatori de consum cultural în județul Covasna

Activitatea culturală	De 2-3 ori pe săptămână	O dată pe săptămână	De 2-3 ori pe lună	O dată pe lună	De 2-3 ori pe an	O dată pe an	Niciodată	NS/NR
Teatru	1,72%	1,72%	7,37%	14,00%	33,17%	26,04%	15,72%	0,25%
Concerte	1,23%	2,46%	6,39%	10,81%	40,79%	24,57%	13,51%	0,25%
Galerii de artă	1,23%	1,47%	3,19%	7,13%	16,71%	30,96%	38,82%	0,49%
Muzee	0,98%	2,21%	3,93%	5,41%	24,82%	36,86%	25,06%	0,74%
Biblioteca	3,19%	5,16%	9,83%	12,78%	19,16%	21,62%	28,01%	0,25%
Librărie	2,70%	7,62%	14,00%	21,87%	26,04%	15,48%	12,04%	0,25%
Cinematograful	1,97%	3,69%	9,34%	13,02%	23,83%	22,11%	25,06%	0,98%
Evenimente organizate în cadrul casei de cultură	2,70%	3,69%	10,57%	13,27%	27,03%	23,34%	19,16%	0,25%
Alte activități culturale	11,06%	6,14%	7,13%	9,83%	13,27%	12,78%	35,14%	3,44%

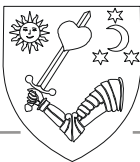
Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Covasna, 2021

Analiza datelor colectate prin intermediul sondajului de opinie indică faptul că locuitorii județului sunt în proporție de 35,14% mulțumiți sau foarte mulțumiți față de activitățile culturale, 34,89% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea, 26,04% nu sunt nici mulțumiți, nici nemulțumiți, în timp ce 3,93% din respondenți nu au răspuns.

Figura 1: Mulțumirea față de activități culturale

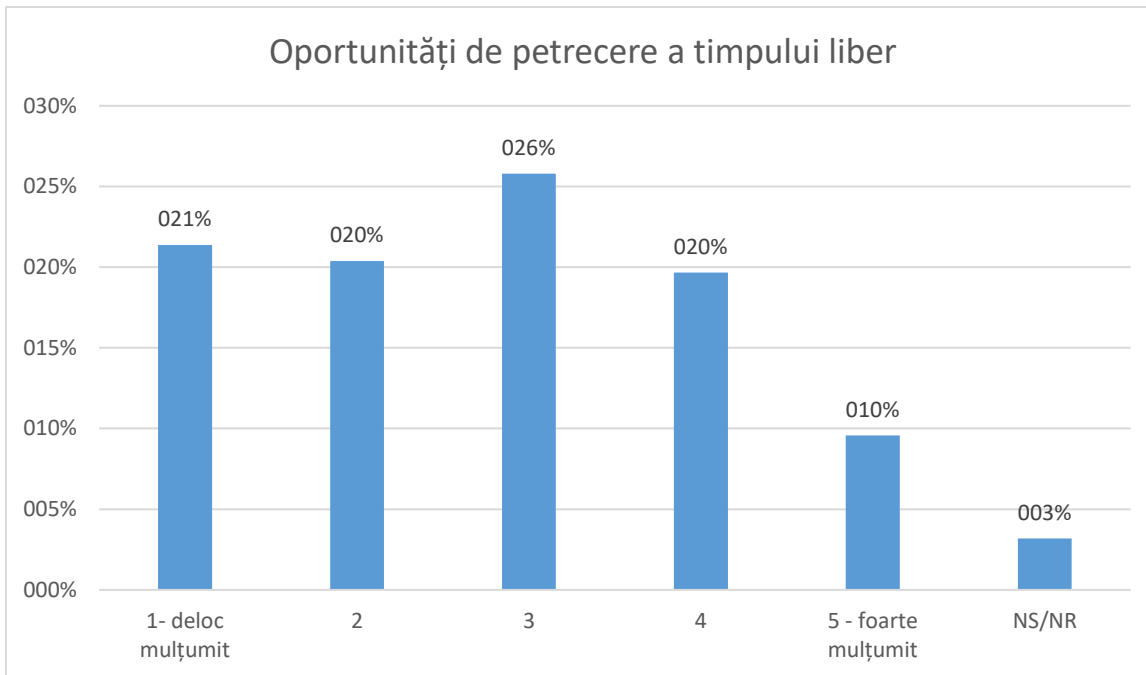

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Covasna, 2021

Locuitorii județului sunt în proporție de 29,24% mulțumiți sau foarte mulțumiți față de oportunitățile de petrecere a timpului liber, 41,77% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea, 25,8% nu sunt nici mulțumiți, nici nemulțumiți, în timp ce 3,19% din respondenți nu au răspuns.

Figura 2: Mulțumirea față de oportunitățile de petrecere a timpului liber

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Covasna, 2021

Analizele prezentate anterior ajută la identificarea unor perspective strategice referitoare la dezvoltarea județului Covasna:

În cazul bibliotecilor observăm o scădere a numărului de unități, a celui de volume eliberate și de cititori activi;

Un trend pozitiv poate fi observat în cazul muzeelor, asistând la o creștere a numărului de vizitatori, chiar dacă numărul de unități scade;

Trendul pozitiv poate fi observat și în cazul cinematografelelor, unde asistăm la o creștere a numărului de spectatori;

În cazul instituțiilor și companiilor de spectacole se observă un trend stabil/ de creștere;

35,14% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile/serviciile culturale;

Nivel relativ scăzut de consum cultural, dar comparabil cu tendințele naționale;

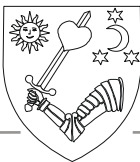
29,24% din respondenți sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți față de oportunitățile de petrecere a timpului liber;

Municipiul Sfântu Gheorghe este foarte activ din punct de vedere cultural, coagulează majoritatea resurselor și activităților la nivel județean, dar încă are potențial de creștere.

Analiza SWOT în domeniul cultural

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Patrimoniu cultural divers (general și cel construit);</p> <p>Evoluție pozitivă în domeniul instituțiilor și companiilor de spectacole sau concerte – creștere a numărului de spectatori și auditori ;</p> <p>Evoluție pozitivă în domeniul muzeal și a utilizării acestor resurse;</p> <p>Evoluție pozitivă în domeniul cinematografelor;</p> <p>Activități culturale și recreative oferite de sectorul privat;</p> <p>Diversitate etnică și multiculturalism, tradiții și culturi specifice;</p>	<p>Lipsa unei centralizări a informațiilor referitoare la oportunitățile culturale de petrecere a timpului liber / coordonare deficitară a actorilor implicați în domeniu;</p> <p>Evoluții negative în legătură cu anumite resurse culturale (biblioteci) și utilizarea acestora;</p> <p>Gradul relativ scăzut de mulțumire față de activitățile culturale existente și oportunitățile de petrecere a timpului liber;</p> <p>Nivel relativ scăzut de consum cultural, dar comparabil cu tendințele naționale;</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Utilizarea și promovarea tradițiilor și obiceiurilor culturale aparținând minorităților existente în județ;</p> <p>Potențial de colaborare cu actori din afara țării / evenimente comune;</p> <p>Întărirea colaborării cu actori privați din domeniu;</p> <p>Potențial de utilizare a vechilor spații și platforme industriale ca incubatoare culturale / spații de evenimente;</p> <p>Promovare națională și mai ales internațională;</p>	<p>Migrația minorităților existente în județ și diminuarea patrimoniului cultural existent (referitor la tradiții și obiceiuri) și a diversității etnice;</p> <p>Potențialul județului Brașov și mai ales a municipiului Brașov de a coagula/atrage și acapara resurse și activități specifice industriilor culturale creative;</p> <p>Concurență din afară țării;</p>

Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară

Introducere

În cadrul acestei secțiuni sunt abordate mai multe teme și sub-teme care se circumscriu domeniului de planificare teritorială sau amenajarea teritoriului. În accepțiunea echipei care realizează această strategie de dezvoltare județeană, planificarea spațială sau amenajarea teritoriului este un concept extins și integrator, care reunește și preocupări legate de dezvoltare urbană/urbanism. În plus, în această secțiune sunt abordate și aspecte care țin de relația urban-rural și de problemele de subdezvoltare ale mediului rural. Potrivit unui studiu al Băncii Mondiale, planificarea spațială are semnificații diferite în țări diferite. De exemplu, în unele țări, amenajarea spațială, amenajarea teritoriului și urbanismul înseamnă același lucru, în timp ce în altele au înțelesuri complet diferite. De exemplu, în Franța, aménagement du territoire se concentrează pe planificarea la scară largă la nivel regional și național. În Olanda, termenul ruimtelijke ordering se referă la gestionarea resurselor insuficiente de teren. În SUA, planning este în mare parte asociat cu planificarea spațiului urban, iar territorial development se concentrează pe planificarea pe scară largă (regională, națională). În Slovenia, spatial planning se referă în primul rând la zonificare. Același studiu observă în mod pertinent că înțelegerea sistemului planificării spațiale din România este mai dificilă din cauza unor confuzii cu privire la terminologie. Astfel, în timp ce amenajarea teritorială ar acoperi, în mod normal, toate nivelurile de amenajare (național, regional și local), în traducerile oficiale, amenajarea teritorială este adesea utilizată pentru a se referi la planificarea spațială a tot ceea ce este deasupra nivelului urban¹²⁸. De aceea, așa cum menționam anterior, în această secțiune folosim termenul de planificare spațială pentru a cuprinde atât conceptul de amenajare a teritoriului, cât și urbanismul/dezvoltarea urbană.

În sub-secțiunile următoare ne raportăm la cadrul european și național care face referire la orașe și zonele rurale din jurul acestora pentru a identifica trendurile care influențează în mod semnificativ planificarea spațială de la nivel județean.

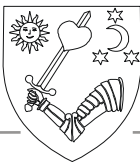
Cadrul strategic de la nivelul Uniunii Europene prin care orașele devin parteneri în procesul de politică urbană de la nivel european

Dezvoltarea municipiilor și orașelor din România precum și relația urban-rural trebuie înțeleasă și plasată în contextul strategic mai larg al priorităților și scenariilor din domeniul planificării spațiale și urbane de la nivelul Uniunii Europene. În ultimii treizeci de ani, Uniunea Europeană a înțeles că statele membre nu pot fi singurii actori în planificarea urbanizării și în implementarea politicilor care se adresează zonelor urbane. De-a lungul anilor, Uniunea Europeană a reușit să adopte politici privind orașele, chiar și în absența unui temei juridic explicit, începând cu lansarea proiectelor pilot urbane și a inițiativei URBAN în anii '90¹²⁹.

¹²⁸ Banca Mondială, Consolidarea capacității de planificare spațială. Precondiție pentru dezvoltarea urbană sustenabilă, online disponibil la

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/511271468094454416/pdf/843220v10ROMAN0nning0Full0Report0RO.pdf>.

¹²⁹ M. Rotolo, The urban agenda for the EU: How cities got a seat at the table of policy-making, 2019, online disponibil la <https://labgov.city/theurbanmedialab/the-urban-agenda-for-the-eu-how-cities-got-a-seat-at-the-table-of-policy-making/>.

Politica de coeziune, principala politică europeană care vizează reducerea disparităților între regiunile europene, a reprezentat principalul motor al politicilor legate de zonele urbane. În 2007, Tratatul de la Lisabona a introdus obiectivul coeziunii teritoriale care a oficializat implicarea UE în probleme urbane. Agenda urbană pentru UE, adoptată în 2016 și cunoscută și sub numele de Pactul de la Amsterdam, a reprezentat ultimul pas în acest lung proces¹³⁰.

Agenda urbană presupune o abordare integrată și coordonată pentru a face față dimensiunii urbane a UE. Reprezintă o nouă metodă de lucru pe mai multe niveluri (multinivel), care promovează cooperarea între statele membre, orașe, Comisia Europeană și alți actori interesați, pentru a stimula creșterea, viabilitatea și inovarea în orașele europene și pentru a identifica și a aborda cu succes provocările sociale. Prin concentrarea pe teme prioritare concrete prin intermediul unor parteneriate dedicate, Agenda urbană urmărește îmbunătățirea calității vieții în zonele urbane. Bazată pe principiile subsidiarității și proporționalității, Agenda se concentrează pe cei trei piloni cheie ai elaborării politicilor UE: o mai bună reglementare, finanțare și cunoaștere¹³¹.

Agenda urbană nu a însemnat doar crearea unui mecanism supranațional de coordonare în privința politicilor urbane. Ea a creat și posibilitatea pentru o implicare crescută a orașelor din statele membre în procesele de politici publice urbane. Acest lucru este strâns legat de deficitul democratic existent la nivelul UE, context în care implicarea directă a orașelor înseamnă că UE poate fi mai aproape de nevoile cetățenilor și poate avea un impact semnificativ asupra calității vieții acestora.

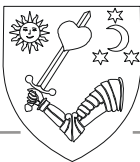
România, în timpul președinției Consiliului din 2019, a avut o contribuție importantă în întărirea dimensiunii urbane europene. Declarația de la București și-a propus să conecteze Agenda urbană cu Agenda teritorială a UE (orizont 2030) și cu Carta de la Leipzig (reînnoită în 2020).

Nu în ultimul rând, trebuie menționat că politica de coeziune pentru 2021-2027 oferă, de asemenea, sprijin Agendei urbane, în cadrul Inițiativei urbane europene, care încurajează orașele să inoveze, să acceseze cunoștințele, să înțeleagă politica, să sprijine crearea de rețele și consolidarea capacităților. Inițiativa urbană europeană reprezintă un nou instrument care va combina toate instrumentele urbane într-un program unic pentru cooperarea dintre orașe, inovarea și consolidarea capacităților pentru toate prioritățile tematice ale Agendei urbane a UE. În același timp, noul cadru unic de reglementare va permite combinații mai simple ale fondurilor UE, de exemplu între Fondul european de dezvoltare regională și Fondul pentru securitate internă, în vederea elaborării unor planuri cuprinzătoare de dezvoltare urbană, care să includă măsuri privind siguranța spațiilor publice. De fapt, politica de coeziune după 2020 va continua să susțină strategii integrate de dezvoltare teritorială și locală prin diferite instrumente și va abilita autoritățile urbane și organismele teritoriale în gestionarea fondurilor, necesitând în același timp parteneriate locale puternice cu actorii relevanți interesați. Dimensiunea urbană a politicii de coeziune va fi consolidată, 6% din Fondul european de dezvoltare regională fiind dedicat strategiilor de dezvoltare urbană durabilă¹³².

¹³⁰ Ibidem

¹³¹ Ibidem

¹³² Ibidem

Scenarii de planificare spațială a teritoriului european. Unde se poziționează județul Covasna?

În această secțiune discuția despre diferite scenarii de planificare spațială la nivel european trebuie purtată cu referire directă la conceptul de conectivitate¹³³. Termenul de conectivitate a apărut în literatura de specialitate odată cu dezvoltarea așa-numitelor orașe globale. Dimensiunile conectivității urbane sunt măsurate, similar cu cele ale accesibilității, în termeni de mișcări/fluxuri de bani, informații, idei, oameni și bunuri/mărfuri precum și posibilitatea de a lua decizii discreționare cu privire la aceste aspecte în anumite orașe. Factorii care sunt legați de nivelul conectivității urbane includ, în principal, numărul de companii multinaționale localizate în orașe (mai specific sediile centrale ale acestora), precum și centrele lor de cercetare. Mărimea orașelor, precum și diversitatea sectorială a economiei joacă un rol mai limitat, importantă fiind însă poziționarea orașelor în cadrul sistemului de transport aerian global (este în strânsă legătură cu distribuția sediilor centrale ale companiilor multinaționale). Deoarece mărimea orașelor nu joacă un rol esențial în conectivitate, la nivel european se fac eforturi sporite pentru a crește conectivitatea orașelor secundare. Se estimează că 23% din orașele Europei au potențialul de a crea regiuni metropolitane transfrontaliere (orașe aflate la graniță și care permit naveta).

La nivel european se vorbește în contextul dezvoltării teritoriale și a conectivității de o Europă policentrică, care permite ca toate categoriile de orașe să se dezvolte și să fie integrate în rețeaua urbană europeană. Agenda teritorială 2030, sub obiectivul 1: O Europă justă, care oferă perspective viitoare pentru toate locurile și oamenii, include două sub-obiective care vizează dezvoltarea teritorială echilibrată și policentrică și anume:

1a. Europa echilibrată: Dezvoltare teritorială mai bine echilibrată, utilizând diversitatea Europei

Diversitatea teritorială a Europei oferă un potențial considerabil de dezvoltare. Acest lucru poate contribui la o dezvoltare teritorială mai echilibrată, contracarând concentrarea excesivă în Europa, consolidând poliile de creștere secundare și reducând inegalitățile dintre oameni și între locuri. Cooperarea în rețelele policentrice ale orașelor și regiunilor contribuie la răspândirea potențialului de dezvoltare mai uniform.

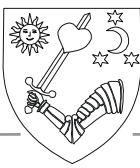
Polarizarea între centrul Europei și periferia sa, între capitale, zone metropolitane, orașe, zone rurale și zonele cu specificități geografice și demografice subminează o dezvoltare teritorială mai bine echilibrată. Mai ales, orașele mici și mijlocii au un potențial subexploatat de a amortiza polarizarea. Acestea joacă un rol crucial în dezvoltarea economică și bunăstarea socială la nivel regional, în special în ceea ce privește accesibilitatea națională și internațională și accesul adecvat la servicii la nivel local și regional. Rețelele policentrice pot contribui, de asemenea, la un transport mai durabil, inclusiv înlocuirea zborurilor pe distanțe scurte, acolo unde este cazul¹³⁴.

1b. Regiuni funcționale: Dezvoltare locală și regională, mai puține inegalități între locuri

Orașele de toate dimensiunile sunt motoare ale dezvoltării economice și sociale și locuri atractive pentru a locui, a munci, a vizita și a investi. Cooperarea și crearea de rețele în interiorul și între orașe, orașe și

¹³³ McCann, P., The regional and urban policy of the European Union, Edward Elgar Publisher, 2015, pp. 32-33.

¹³⁴ Territorial agenda 2030, Draft iulie 2020, online disponibil la <https://www.territorialagenda.eu/documents.html>, p. 10(17)

zonele înconjurătoare din aceeași regiune funcțională creează perspective de dezvoltare pentru toate locurile. Astfel de regiuni funcționale trec peste delimitările administrative existente, diferă în funcție de caracterul funcțional și de interconectare, sunt extrem de dinamice și se pot schimba în timp. Factorii de decizie din orașe care privesc dincolo de granițele lor administrative către regiunile funcționale și cooperează cu zonele înconjurătoare pot ajuta locurile lor să servească drept motor pentru creșterea intraregională.

Europa are o mare diversitate de zone urbane, periurbane, rurale, periferice și cu o populație redusă. Unele dintre acestea suferă de segregare sau se confruntă cu depopulare severă. Dezvoltarea lor este strâns legată de caracteristicile lor locale unice și de relațiile cu alte locuri, accesibilitatea și accesul la servicii publice, oportunități de educație și conexiuni la internet, activități economice diversificate și antreprenoriat, precum și funcțiile lor ecologice și serviciile ecosistemice¹³⁵.

Există și o recentă viziune europeană pentru 2050 privind o dezvoltare policentrică și care cuprinde 3 scenarii¹³⁶:

Scenariul A care favorizează marile metropole (cele 76 MEGA) și se bazează pe creșterea și dezvoltarea pieței și sporirea competitivității la nivelul UE. În acest scenariu este evidențiat doar Bucureștiul ca element nodal în estul Europei pe o virtuală axă nord- sud de la Varșovia la Atena, prin Sofia. Timișoara este marcată, dar nerelaționată cu alte capitale sau centre urbane mari.

Scenariul B care promovează rețelele secundare de orașe și se bazează mai mult pe prioritățile ESPD¹³⁷ și ale Agendelor Teritoriale din 2007 și 2011 privind o dezvoltare echilibrată și policentrică. În scenariul B, la nivelul României, capitala apare conectată la o serie de poli regionali precum Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova, Constanța, Iași, Brăila-Galați. O legătură apare și între Timișoara și zona Turda – Cluj-Napoca, sugerând un început de închidere a rețelei. Spre deosebire de alte rețele naționale mai bine interconectate (Polonia, Ungaria, Franța, Olanda, Italia, Grecia etc.), rețeaua României subliniază rolul extrem polarizator al Bucureștiului care rămâne o placă turnantă.

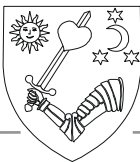
Scenariul C care favorizează orașele mici și regiunile mai puțin dezvoltate și o rețea mozaicată de teritorii urbane și rurale care ar răspunde la provocările climatice și energetice și la promovarea orașelor mici și mijlocii ca centre de regiuni reziliente¹³⁸. Scenariul C indică pentru România o dezvoltare intra-regională

¹³⁵ Ibidem, p. 11(17)

¹³⁶ Making Europe Open and Polycentric. Vision and Scenarios for the European Territory towards 2050, EU, sept. 2014.

¹³⁷ European Spatial Development Perspective (Perspectiva Europeană cu privire la Dezvoltarea Spațială) - reprezintă un cadru de politică publică potrivit pentru politicile sectoriale ale Uniunii și ale statelor member care au un impact spațial, și de asemenea pentru autoritățile regionale și locale, fiind orientată spre atingerea unei dezvoltări echilibrate și durabile a teritoriului european.

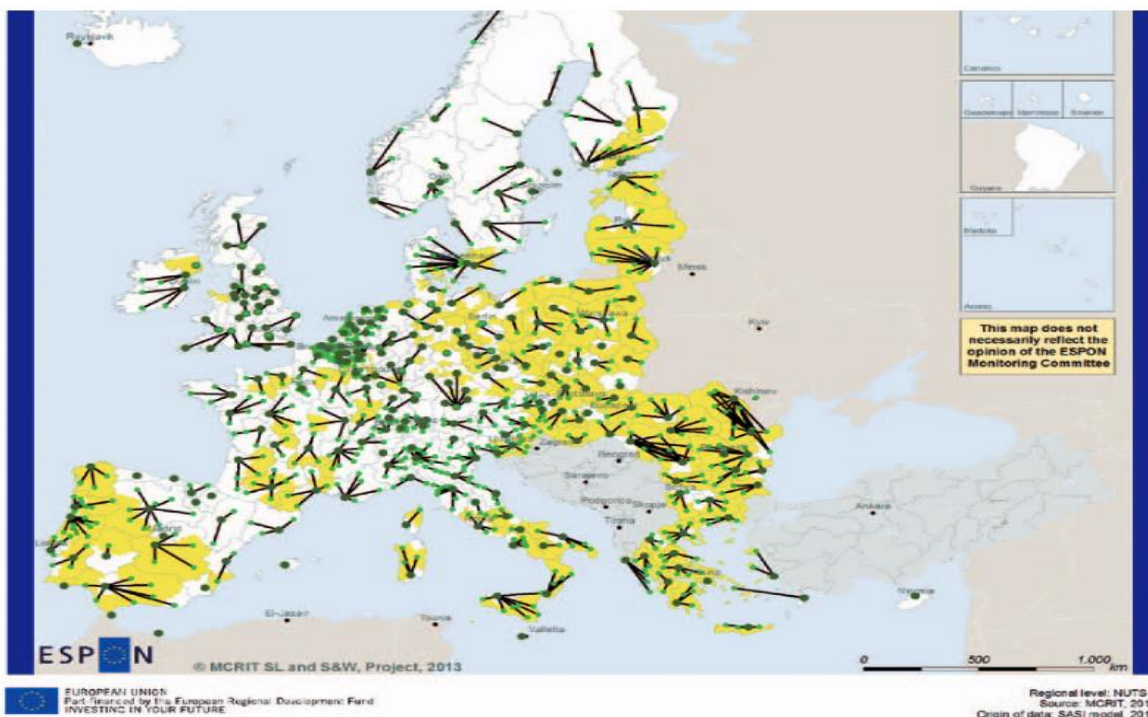
¹³⁸ Folosit într-o varietate de domenii de la psihologie și până la inginerie, termenul de *reziliență* nu are o definiție unanim acceptată. În mod tipic, se referă la abilitatea indivizilor, sistemelor, comunităților etc. de a-și reveni după o situație perturbatoare, întorcându-se fie la starea pre-stres sau la o condiție post-stres modificată (a se vedea Pendall, R., Foster, K. și Cowell, M., "Resilience and Regions: Building Understanding of the Metaphor." *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society* 2010 3 (1): 71-84). Resiliența regională se referă la abilitatea unei regiuni de a-și reveni după o situație de stres – este vorba fie de un factor perturbator cu acțiune unică, de exemplu un cutremur sau închiderea unei fabrici sau de o stare de stres continuă, de exemplu declin economic cronic. În cadrul

cu inter-conectări la nivelul regiunilor Nord-est – Sud-est și Vest – Sud-vest. Bucureștiul pierde din importanță, dar se relaționează cu zona sudică și sud-Dunăreană¹³⁹.

Sfântu Gheorghe ca centru urban principal din județul Covasna precum și restul UAT-urilor urbane din acest județ ar fi avantajate în mod evident de scenariul C sau de o combinație între cele 3 scenarii, dar care să insiste pe rolul orașelor mai mici și al regiunilor mai puțin dezvoltate, inclusiv cele afectate de izolare și ruralitate. Sfântu Gheorghe nu se încadrează în prezent în categoria orașelor secundare vizate de Uniunea Europeană cu această politică de dezvoltare spațială și chiar și în context național este văzut ca un pol metropolitan cu influență județeană. Cu toate acestea, pe termen mediu și lung, poziționarea în apropierea municipiului Brașov, conectarea mai bună cu acesta, precum și valorificarea oportunităților de conectivitate date de finalizarea aeroportului de la Ghimbav pot reprezenta avantaje.

Figura 1: Scenariul C care vizează orașele foarte mici și regiunile mai puțin dezvoltate

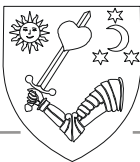
Sursa: Studiu de fundamentare în vederea actualizării PATN – Secțiunea rețeaua de localități, etapa a III-a, p. 32

1.3 Către o politică urbană națională în România

La nivelul statelor membre, efervescența din ultimii ani privind implicarea mai multor niveluri teritoriale sub-naționale în politica urbană europeană a determinat un impuls puternic pentru conturarea unor politici urbane naționale, chiar și în cazul unor țări unde nu a existat o tradiție în acest sens. Italia este un

acestei teorii a rezilienței regiunilor, cercetătorii acceptă că regiunile sunt capabile de adaptări și transformări, provocarea pentru decidenții publici fiind de a identifica condițiile și intervențiile care favorizează reziliența.

¹³⁹ Studiu de fundamentare în vederea actualizării PATN – Secțiunea rețeaua de localități, etapa a III-a, pp. 31-32.

exemplu în acest sens. Și la nivelul României se lucrează în prezent la elaborarea unei astfel de politici. Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, în calitate de lider, a anunțat în septembrie 2019 că implementează, cu sprijinul Băncii Mondiale, proiectul „Elaborarea politicii urbane ca instrument de consolidare a capacității administrative și de planificare strategică a zonelor urbane din România” (cod SMIS 129720, cod SIPOCA 711), cu aplicare națională, care se derulează pentru o perioadă de 24 de luni. Obiectivul general al proiectului îl reprezintă elaborarea politicii urbane ca instrument de consolidare a capacității administrative și de planificare strategică a orașelor din România. Următoarele rezultate preconizate la nivelul proiectului¹⁴⁰ pot avea influență și asupra dezvoltării urbane în municipiile și orașele din județul Covasna:

- analiza documentelor-cadru de la nivel mondial și european și preluarea principiilor și obiectivelor acestora, inclusiv identificarea unor modele de bune practici de dezvoltare urbană:

- * elaborarea unei analize a documentelor- cadru de la nivel mondial și european și preluarea principiilor și obiectivelor acestora;

- * elaborarea unei analize a documentelor strategice, legislative și de planificare pentru domeniile sectoriale care au incidență asupra dezvoltării urbane;

- * elaborarea unei analize a documentelor strategice privind dezvoltarea urbană și teritorială la nivel local (Planul Urbanistic General, Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană, Strategia de Dezvoltare Locală, Planul de Mobilitate Urbană Durabilă), în vederea identificării gradului de reflectare din prezent a acestor politici la nivel teritorial;

- crearea unei baze de date în vederea fundamentării diagnosticului, inclusiv pentru structurarea și tipologizarea categoriilor de zone urbane în funcție de indicatorii relevanți pe cei 5 piloni: mediu; dimensiunea socială; dezvoltarea economică; bună guvernare; dimensiunea spațială;

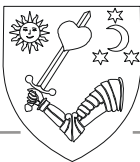
- elaborarea Politicii Urbane 2020-2035 și a planului de acțiune aferent;

- elaborarea a 4 strategii de dezvoltare urbană la nivel local pentru implementarea prevederilor Politicii urbane;

- crearea unui Grup de dialog și sprijin tehnic pe principiul unei platforme pentru asigurarea implementării la nivel național a acțiunilor convenite în cadrul parteneriatelor Agendei Urbane a Uniunii Europene, care se va întruni bianual (cel puțin) și va reuni reprezentanții administrației publice centrale/regionale/județene, ai orașelor și structurilor asociative;

- elaborarea a 5 mecanisme de implementare a Politicii Urbane (1 Ghid de implementare a prevederilor Politicii urbane pentru fiecare categorie de zonă urbană identificată, 1 Metodologie privind dezvoltarea și gestionarea serviciilor publice la nivel metropolitan / de zonă urbană funcțională, 1 Metodologie de identificare și delimitare a zonelor urbane funcționale și a zonelor metropolitane, 1 Metodologie privind

¹⁴⁰ <https://www.fonduri-structurale.ro/stiri/22751/mdrap-dezvolta-o-politica-urbana-care-poate-sta-la-baza-urmatorului-program-operational-regional>

planificarea strategică, prioritizarea, implementarea și monitorizarea proiectelor de investiții publice în zonele urbane, 1 Ghid de implementare la nivel național a acțiunilor Agendei Urbane pentru UE).

La nivel național, în plus față de dezvoltarea unei politici naționale urbane, există și un accent pus pe descentralizarea implementării fondurilor europene, cu implicații semnificative pentru autoritățile locale. În luna februarie 2020, Guvernul a aprobat descentralizarea Programului Operațional Regional la nivelul fiecărei Agenții de Dezvoltare Regională. Acest lucru înseamnă pentru beneficiar, pentru autoritățile locale și județene că aprobarea proiectelor sau contractelor de finanțare va putea fi luată la nivelul regiunilor, al Agențiilor de Dezvoltare Regională unde urmează să funcționeze aceste autorități de management. Tot pe componentă de descentralizare, autoritățile locale vor putea fi implicate în procesul de implementare a proiectelor în infrastructura de transport. Astfel, primăriile, dacă vor dori să își implementeze o centură ocolitoare, pot să realizeze acest lucru. Proiectul se transferă împreună cu sursa de finanțare către primărie, autoritate locală, și după ce proiectul este finalizat, va fi predat din nou Companiei de drumuri, în vederea administrării¹⁴¹.

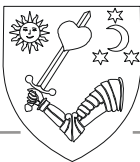
În conformitate cu documentele naționale aprobate de Guvernul României (Memo), Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Centru va asigura funcția de Autoritate de Management pentru Programul Operațional Regional pentru regiunea Centru 2021-2027, aspecte reflectate și în cadrul Acordului de Parteneriat în curs de negociere cu Comisia Europeană.

Din perspectiva capitolului de față, componenta din POR privind dezvoltarea urbană integrată este extrem de importantă. Alocările destinate dezvoltării urbane durabile, conform art. 22 și 23 din CPR 375/2018 și art. 9 din Regulamentul FEDR 372/2018, se vor baza pe Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană și vor viza municipiile reședință de județ și restul municipiilor. Mecanismul de alocare a fondurilor se va stabili cu aprobarea CDR Centru, în corelare cu prevederile OUG 156 /2020, scopul vizat fiind întărirea coeziunii intra-regionale. Municipiile din regiune vor fi vizate de abordarea teritorială integrată definită conform art. 22, alin. 3 CPR 375/2018. Municipiile pot opta pentru aplicarea mecanismului de dezvoltare teritorială integrată fie la nivel de UAT-municipiu, fie la nivel de zonă funcțională urbană.

Prioritățile de investiții avute în vedere care vizează dezvoltarea urbană includ¹⁴²: Axa prioritară 2, Obiectiv specific a (ii) Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice, Operațiune 1 Comunități digitale pentru o regiune inteligentă cu suboperațiunea: sprijin pentru intervenții de tip smart-city, aplicabile municipiilor și orașelor pe baza abordării dezvoltării urbane durabile. Axa prioritară 3, O regiune cu comunități prietenoase cu mediul, Obiectivele specifice b (i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze de seră și b (vii) Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării. Axa prioritară 4, O regiune cu mobilitate urbană durabilă, Obiectivul specific b (viii) Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero

¹⁴¹ <https://www.caleaeuropeana.ro/ministrul-fondurilor-europene-marcel-bolos-a-anuntat-ca-por-a-fost-descentralizat-la-nivelul-regiunilor-de-dezvoltare-beneficiarul-autoritatile-locale-nu-mai-trebuie-sa-bata-drumurile-la-bucuresti-p/>

¹⁴² Preluare din Draft POR 2021-2027 al regiunii Centru, octombrie 2021, <http://regio-adrcentru.ro/structura-por-2021-2027/>

carbon. Axa prioritară 5, O regiune accesibilă, Obiectivul specific c (ii) Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusive îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere. Axă prioritară 8, O regiune atractivă, Obiectiv specific e (i) favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane.

De asemenea se face referire și la dezvoltarea rurală, vizată prin Axă prioritară 7, O regiune cu turism sustenabil, Obiectivul specific d (v) Creșterea rolului culturii și turismului în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială, Acțiunea 1 - Dezvoltarea durabilă a comunităților rurale prin punerea în valoare a potențialului lor turistic natural și cultural.

Pentru conformarea cu prevederile Regulamentelor europene, proiectele de dezvoltare urbană vor fi selectate cu implicarea autorităților de la nivel local, responsabile cu elaborarea și implementarea SIDU. Mecanismul de guvernare va fi asigurat prin Consiliile Locale cu rol în selecția strategică a proiectelor de dezvoltare urbană.

Către o dezvoltare policentrică la nivelul județului Covasna. Rețeaua de localități. Gestionarea relației urban-rural

România se confruntă în prezent cu semnificative probleme în dezvoltare care se datorează, printre altele, existenței unei rețele de localități dezechilibrate, caracterizată prin: lipsa unor orașe secundare mari, de peste 1 milion de locuitori; preponderența orașelor mici, sub 20.000 de locuitori, care reprezintă peste 80% din orașele din România; existența unor orașe sub 10.000 de locuitori, care nu îndeplinesc o mare parte din cerințele obiective vizând mediul urban și care au fost promovate la rang de comunitate urbană în mod artificial; existența unor comunități rurale care se află la mai mult de 30 de km de un centru urban. Toate acestea se traduc într-o capacitate limitată de a polariza a centrelor urbane mici, izolarea comunităților rurale care nu se pot racorda la un centru urban precum și o capacitate semnificativ limitată de a competiționa la nivel global a orașelor reședință de județ care nu sunt poli naționali de creștere.

Covasna este unul din cele șase județe care alături de județele Alba, Brașov, Harghita, Mureș și Sibiu formează regiunea Centru. Județul Covasna, la nivelul anului 2020, cuprinde un număr de 45 UAT-uri. Dintre acestea 2 sunt municipii, 3 orașe și 40 comune. Trebuie observat că județul Covasna are și cel mai mic număr de municipii și orașe de la nivelul regiunii Centru, lucru ce trebuie însă corelat și cu mărimea județului (cel mai mic ca suprafață din România). În ceea ce privește numărul localităților, și acesta este cel mai mic la nivel regional, dar apropiat de cel din județul Brașov. Această situație trimite cel puțin parțial la un grad ridicat de fragmentare administrativ-teritorială, întâlnit și în alte județe.

Există mai multe modalități de măsurare a gradului de urbanizare¹⁴³. Astfel, potrivit metodologiei revizuite a EUROSTAT, pornind de la criteriul populației rurale, județele au fost împărțite în categoria zonelor intermediare (populație rurală între 20%-50%) și în categoria zonelor predominant rurale (peste 50% populație rurală). Regiunea București-Ilfov este singura inclusă în categoria zone predominant urbane (sub

¹⁴³ Raport privind starea teritoriului, România 2017, <https://www.mdpa.ro/userfiles/Raport%20privind%20starea%20teritoriului%202017.pdf>, p. 13

20% populație rurală). Potrivit datelor din Tabelul 2, Covasna se înscrie în categoria celor preponderent rurale.

O altă tipologie urban-rural, care ia în considerare criteriul distanței, clasifică regiunile NUTS 3 (în cazul României, județele) pornind de la criteriul combinat al densității și distribuției populației. Clasificarea face distincție între teritoriile situate în apropierea centrelor urbane și teritoriile îndepărtate, generând cinci categorii de regiuni NUTS 3: 1. regiuni predominant urbane (municipiul București); 2. regiuni intermediare în proximitatea unui oraș (Constanța, Galați, Iași, Brașov, Sibiu etc.); 3. regiuni intermediare situate la distanță de orașe (pentru România acest tip nu a fost identificat); 4. regiuni predominant rurale în proximitatea unui oraș (Arad, Alba, Vâlcea, Dâmbovița etc.); 5. regiuni predominant rurale izolate (Botoșani, Tulcea, Teleorman, Harghita, Sălaj etc.). Se poate observa și după acest criteriu plasarea județului Covasna în categoria regiunilor predominant rurale izolate.

Gradul de urbanizare (DEGURBA) reprezintă o clasificare elaborată de EUROSTAT care evidențiază caracteristicile unui teritoriu - ultima versiune este realizată pe baza datelor de la recensămintele din 2011 și pe limitele unităților administrativ-teritoriale locale (LAU 2) din 2014. Pe baza ponderii populației care locuiește în clustere urbane (definite ca grupările de celule reunite pe suprafețe pătrate cu latura de 1 km, cu o densitate de cel puțin 300 locuitori/km² și o populație de cel puțin 5.000 locuitori) și în centre urbane, au fost identificate trei categorii de unități administrative: 1. orașe mari (areale dens populate: peste 1500 loc/kmp): municipiul București și cea mai mare parte a reședințelor de județ, cu excepția municipiilor Alexandria, Slobozia, Miercurea Ciuc, Zalău și Sfântu Gheorghe; 2. alte orașe și suburbii (areale cu densitate intermediară: 300-1500 loc/kmp): 405 unități administrativ-teritoriale dintre care 202 de municipii și orașe; 3. zone rurale (areale slab populate: sub 300 loc/kmp): restul de 2.741 de unități administrativ-teritoriale dintre care 82 sunt orașe. Sfântu Gheorghe nu se încadrează în categoria 1 cu restul municipiilor reședință de județ ci în categoria 2, subliniind densitatea mai redusă.

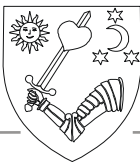
Tabelul 1: Numărul unităților administrativ-teritoriale, la nivelul anului 2020

	Municipii	Orașe	Comune	UAT-uri*	Sate	Localități**
România	103	216	2862	3181	12958	13426
Regiunea Centru	20	37	357	414	1787	1979
Alba	4	7	67	78	656	716
Brașov	4	6	48	58	149	165
Covasna	2	3	40	45	122	128
Harghita	4	5	58	67	235	264
Mureș	4	7	91	102	463	518
Sibiu	2	9	53	64	162	188

Legendă: * UAT-uri = municipii + orașe + comune, ** Localități = sate + localități în componența municipiilor/orașelor

Sursa: INS, Tempo Online, prelucrarea autorilor

Tabelul 2, de mai jos, completează descrierea indicatorilor urbanizării la nivelul județului Covasna. În literatura de specialitate se discută despre relația strânsă care există între urbanizare și nivelul de

dezvoltare economică a unei regiuni sau țări – aproape fără excepție un grad ridicat de dezvoltare economică nu poate fi atins în absența unei urbanizări semnificative. Acest lucru are un impact important asupra județului Covasna și a modului în care acesta își construiește strategia de dezvoltare județeană. Constrângerile de dezvoltare care există datorită caracterului rural al județului nu pot fi ignorate, dar ele pot fi transformate uneori în oportunități. În general, regiunea Centru are un indice de urbanizare mai ridicat decât media națională, cu trei județe plasate peste 60% (Alba, Brașov, Sibiu), dintre care un județ este chiar la peste 70% (Brașov). Județul Covasna la nivelul regiunii Centru are cea mai puțin numeroasă populație urbană și al doilea cel mai scăzut indice de urbanizare după județul Harghita. În ceea ce privește mărimea medie a orașelor (pe criteriul populației), Covasna se plasează peste media regională.

Pe baza cifrelor incluse în Tabelul 3, putem împărți, în funcție de mărime, orașele județului Covasna astfel: 1 oraș municipiu reședință de județ (Sfântu Gheorghe) cu peste 60.000 locuitori; 1 municipiu și 1 oraș cu o populație cuprinsă între 10.000-20.000 de locuitori (Covasna și Târgu Secuiesc); 2 orașe cu populație sub 10.000 (Baraolt și Întorsura Buzăului). Cele 2 orașe sub 10.000 de locuitori sunt problematice din perspectiva puterii lor de a polariza, precum și a capacității de autosusținere financiară. În literatura de specialitate se discută de cifra de 5.000 de locuitori pentru ca o comunitate să fie viabilă din punct de vedere financiar, cu posibilitatea de a oferi servicii sociale și educaționale de bază.

Tabelul 2: Indicatori ai urbanizării pe județe, regiunea Centru (2021)

	Număr de municipii și orașe	Populație urbană 2021	Indice de urbanizare (%)	Mărimea medie a unui UAT urban
Regiunea Centru	57	1.554.013	59.33	22.155,55
Alba	11	223.168	60.18	20.288
Brașov	10	459.686	71.97	45.968,6
Covasna	5	111.814	49.75	22.362,8
Harghita	9	143.654	43.69	15.961,56
Mureș	11	303.815	51.73	27.619,55
Sibiu	11	311.876	66.52	28.352,36

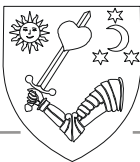
Sursa: INS, Tempo Online, prelucrarea autorilor

Tabelul 3: Populația după domiciliu la 1 ianuarie 2021, la nivelul municipiilor și orașelor

UAT	Populație
Mun. Sfântu Gheorghe	63.112
Mun. Târgu Secuiesc	19.419
Baraolt	9.043
Covasna	10.878
Întorsura Buzăului	9.362

Sursa: INS, Tempo Online, prelucrarea autorilor

Atunci când analizăm rețeaua de localități a unui județ se iau în considerare următorii indicatori:

Densitatea orașelor și comunelor/satelor în teritoriu. Detalii privind acest indicator la nivelul județului Covasna se regăsesc în Tabelul 4. Putem observa că în ceea ce privește densitatea orașelor, județul Covasna se situează sub media regională, dar are aceeași valoare cu media națională. În regiunea Centru, acest indicator este aproape identic pentru județele Covasna și Harghita. Densitatea rețelei rurale este și ea sub media regională și națională. Raportul comună/oraș este apropiat de media națională, dar mai mare decât în cazul restului județelor din regiunea Centru (cu excepția județului Mureș). În ceea ce privește raportul sat/comună, valoarea pentru județul Covasna este mică, dar similară cu cea a județului Sibiu sau Brașov. Toate aceste date pun în evidență un sistem de așezări mai puțin dens, cu puține centre urbane, relativ slab dezvoltate și un raport sub-optimal între mediul urban și cel rural.

Tabelul 4: Caracteristici ale sistemului de așezări în regiunea Centru

	Orașe/1000 km ²	Sate/100 km ²	Comună/oraș	Sat/comună
România	1,34	5,46	8,9	4,5
Regiunea Centru	1,67	5,24	6,26	5
Alba	1,76	10,51	6,09	9,79
Brașov	1,86	2,77	4,08	3,10
Covasna	1,34	3,28	8	3,05
Harghita	1,35	3,53	6,44	4,05
Mureș	1,63	6,89	8,27	5,08
Sibiu	2,02	2,98	4,81	3,05

Sursa: INS, Tempo Online, prelucrarea autorilor

Raport de hipertrofiere sau de primat. Se calculează prin raportarea mărimii populației orașului principal la cel de al doilea. La nivelul regiunii Centru se remarcă faptul că în cazul județului Brașov raportul este relativ mare, indicând un dezechilibru. În cazul județului Covasna acest raport este mai bun.

Tabelul 5: Raportul de hipertrofiere sau de primat la nivelul județelor din regiunea Centru

	Oraș primar	Populație	Oraș secundar	Populație	Raport primat
România	București	2.158.169	Iași	389.020	5,54
Regiunea Centru	Brașov	288.112	Sibiu	167.124	1,72
Alba	Alba Iulia	74.617	Aiud	25.118	2,97
Brașov	Brașov	288.112	Făgăraș	37.886	7,60
Covasna	Sfântu Gheorghe	63.112	Târgu Secuiesc	19.419	3,25
Harghita	Miercurea Ciuc	41.031	Odorheiu Secuiesc	37.741	1,08
Mureș	Târgu Mureș	145.534	Reghin	37.179	3,91
Sibiu	Sibiu	167.124	Mediaș	56.021	2,98

Sursa: INS, Tempo Online, prelucrarea autorilor

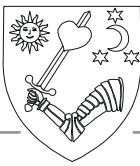
Referindu-ne la municipiile și orașele județului Covasna, este important să analizăm poziționarea acestora în contextul regiunii Centru și chiar în context național. Există mai multe metode pe baza cărora se stabilește capacitatea de polarizare și locul unui oraș în ierarhia urbană națională și regională. În perioada de programare 2014-2020 planurile de dezvoltare ale celor 8 regiuni de dezvoltare din România au făcut apel la studiile ESPON precum și la modelul Reilly-Converse. Trebuie spus însă că aceste modele au limitări, ele nu surprind în timp dinamicile regionale care se pot modifica de la o perioadă la alta. De asemenea, distanțele liniare dintre orașe, folosite uneori pentru a calcula apropierea sau depărtarea a două centre urbane nu țin cont de relief sau de tipul de infrastructură care face deplasarea mai facilă sau dimpotrivă mai greoaie. Figura 2, de mai jos, ilustrează clasificarea orașelor regiunii Centru pe baza CSDTR (Cadru Strategic de Dezvoltare Teritorială a României) 2030 și a cercetărilor ESPON. Așa cum se poate observa, din perspectivă regional apare menționat doar municipiul reședință de județ Sfântu Gheorghe. La nivelul județului nu mai există vreun alt oraș peste 20.000 de locuitori, care reprezintă limita inferioară a populației pentru orașe poli locale luate în considerare de ESPON. Se poate ușor observa că chiar și pentru Sfântu Gheorghe vorbim de o importanță regională, care așa cum se va vedea din alte studii este de fapt limitată la granițele județului Covasna.

Figura 2: Clasificarea municipiilor și orașelor regiunii Centru pe baza CSDTR (Cadru Strategic de Dezvoltare Teritorială a României) 2030 și a cercetărilor ESPON

Localitate	Populația totală (Recensământul 2011)	În acord cu cercetările teritoriale ESPON	În acord cu Legea 351/2001, CSDTR 2030
Municipiul Brașov	253200	poli de importanță națională	Poli naționali OPUS (Orizont Potențial Urban Strategic) cu potențial de Arii Funcționale Urbane și potențial MEGA pe termen lung
Municipiul Sibiu	147245	poli de importanță regională	Poli supraregionali OPUS (Orizont Potențial Urban Strategic) (cu potențial de Arii Funcționale Urbane
Municipiul Târgu Mureș	134290		
Municipiul Alba Iulia	63536		
Municipiul Sfântu Gheorghe	56006		
Municipiul Mediaș	47204	poli de importanță locală	Poli subregionali, între 30 000 – 50 000 loc
Municipiul Miercurea Ciuc	38966		
Municipiul Odorheiu Secuiesc	34257		
Municipiul Reghin	33281	Poli locali între 20 000 – 30 000 loc	
Municipiul Săcele	30798		
Municipiul Făgăraș	30714		
Municipiul Sighișoara	28102		
Municipiul Sebeș	27019		
Oraș Zărnești	23476		
Municipiul Aiud	22876		
Municipiul Târnăveni	22075		
Municipiul Codlea	21708		
Oraș Cugir	21376		
Municipiul Blaj	20630		

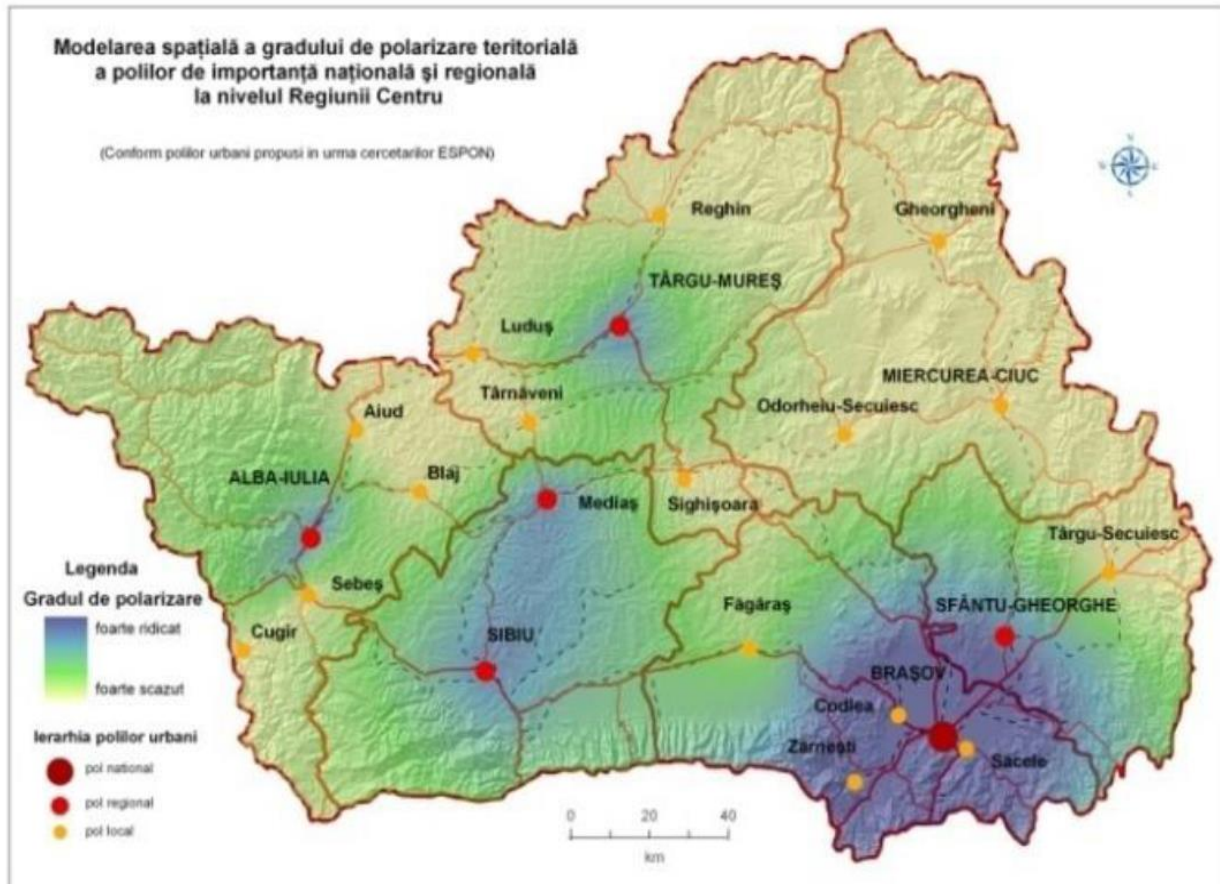
Sursa: Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020. Analiza socio-economică a Regiunii Centru, pp. 26-27

Figura 3, de mai jos, redă grafic și relațiile de influență/polarizare care se stabilesc între centrele urbane care se stabilesc între centrele urbane în context regional. Se poate observa că municipiul Sfântu Gheorghe este în aria de polarizare a municipiului Brașov, pol național. Sfântu Gheorghe polarizează

puternic arealul din vestul județului Covasna, de-a lungul graniței cu județul Brașov, fără însă a acoperi întreg arealul județului Covasna.

Figura 3: Modelarea spațială a gradului de polarizare teritorială a polilor naționali și regionali la nivelul regiunii Centru

Sursa: Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020. Analiza socio-economică a Regiunii Centru, p. 27

În ultimii 10 ani au existat numeroase studii care au încercat să găsească modelul cel mai potrivit ca să surprindă relațiile dintre centrele urbane ale României. Astfel, potrivit studiilor care au stat la baza realizării Strategiei de dezvoltare teritorială a României, la nivelul județului Covasna avem următoarea tipologie de orașe (Figura 4): 1 pol metropolitan cu potențial regional limitat (Sfântu Gheorghe); 1 pol urban cu influență zonală (Târgu Secuiesc); 1 pol urban cu profil specializat și influență difuză (Covasna) și 2 poli urbani cu influență locală (Baraolt, Întorsura Buzăului).

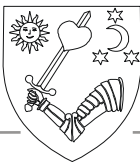
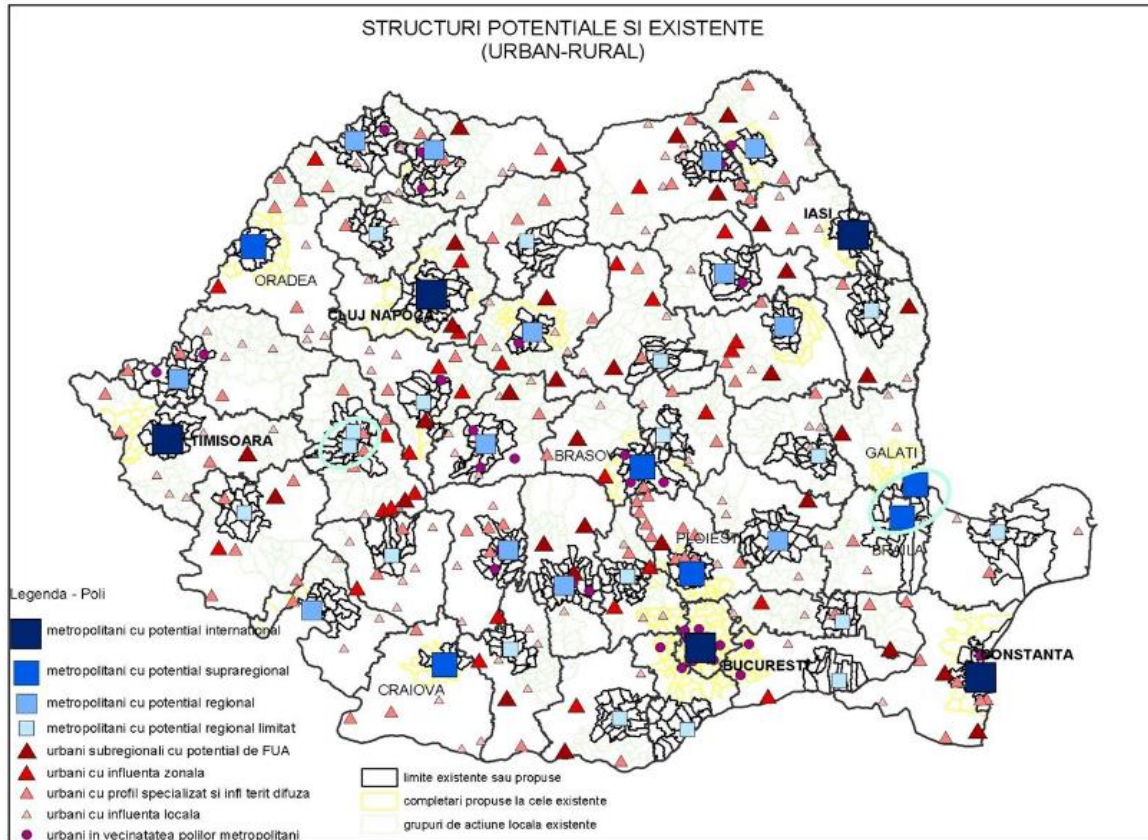

Figura 4: Clasificarea orașelor județului Covasna ca diferiți poli, pe baza SDTR

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2014, iunie 2014, p. 57

Este important să ne referim și la orașele mici din județul Covasna. Conform Figurii 5 de mai jos, Târgu Secuiesc și Covasna se caracterizează prin areale în stagnare și nu fac parte dintr-un areal județean sau trans-județean mai larg. Figura 6 reflectă aceeași realitate, evidențiind ca pol local municipiul Târgu Secuiesc. În plus, conform unei propuneri de modificare a PATN, Rețeaua de localități, Întorsura Buzăului este descris ca fiind în categoria orașelor cu caracteristici rurale. Aceste orașe pentru a fi incluse în această categorie îndeplinesc cumulativ cel puțin 3 criterii din următoarele: scăderea numărului de locuitori cu peste 10% între cele mai recente două recensăminte ale populației și locuințelor; peste 20% din totalul populației ocupată în sectorul de activitate primar; peste 40% populație rezidentă concentrată în localități componente; sub 1.000 locuitori/km² densitate a populației în intravilan; sub 50% din lungimea străzilor modernizate.

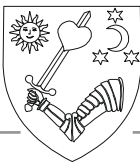
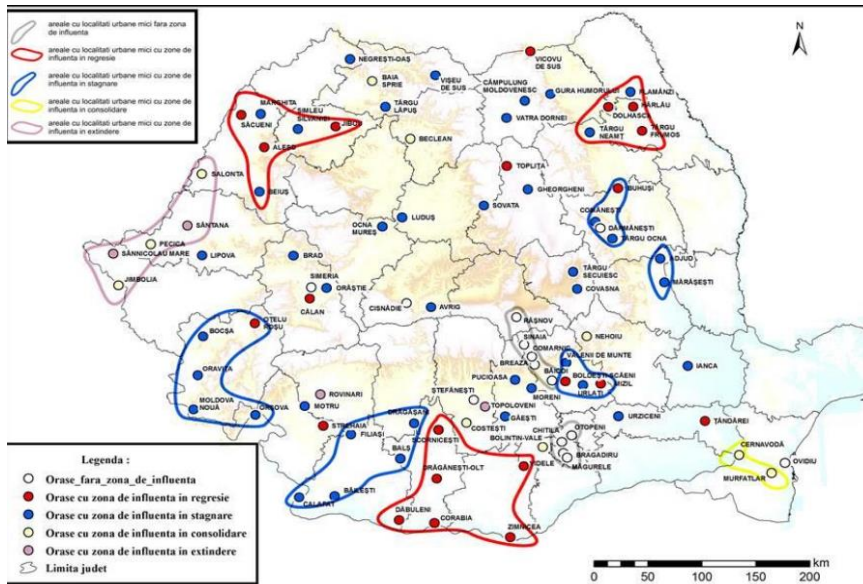
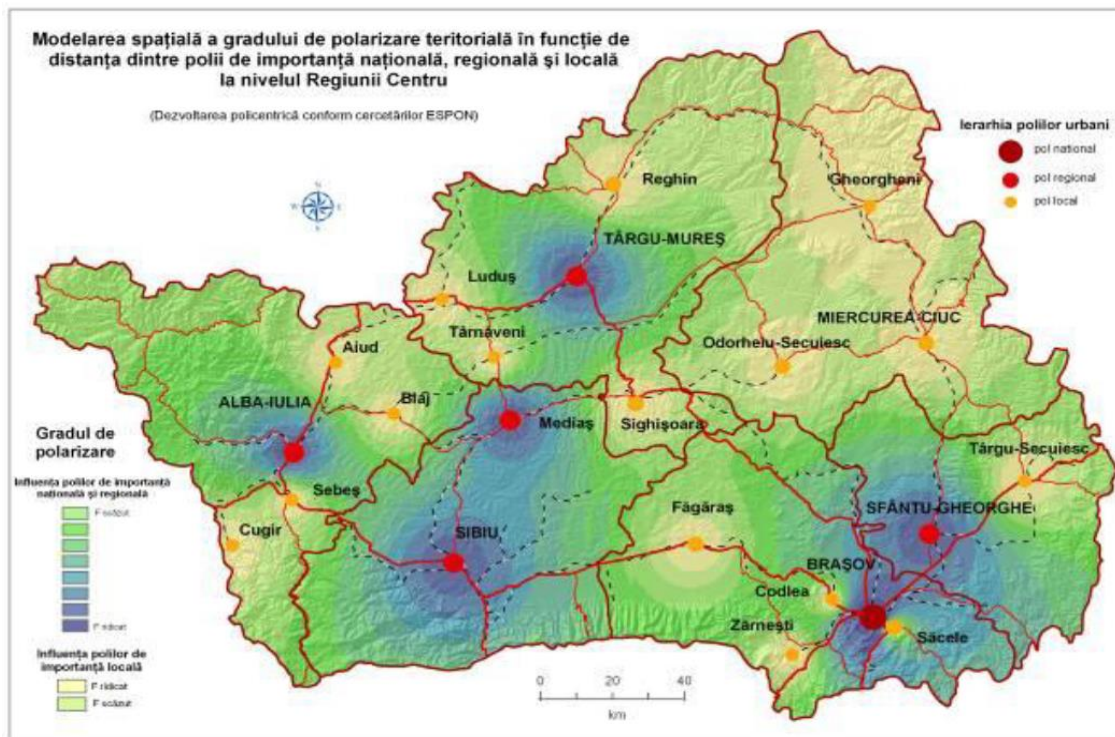

Figura 5: Tipologia ariilor de polarizare pentru orașele mici, pe baza SDTR

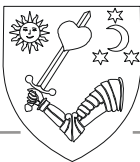

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2014, iunie 2014, p. 57

Figura 6: Modelarea spațială a gradului de polarizare teritorială în funcție de distanța dintre poli de importanță națională, regională și locală la nivelul regiunii Centru

Sursa: Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 – 2020. Analiza socio-economică a Regiunii Centru, p.

Referitor la rețeaua urbană, cele discutate până în acest moment par să conducă către concluzia că clasificarea din PATN pe ranguri este în mare măsură aplicabilă, chiar dacă este relativ veche. Astfel, în raport cu structura pe ranguri, stabilită prin Secțiunea a IV-a - Rețeaua de localități (L. 351 / 2001 privind aprobarea PATN), în județul Covasna putem identifica:

- 2 localități de Rangul II (Municipiile – primul, Sfântu Gheorghe, reședința de județ este un oraș de talie mijlocie sub 100.000 locuitori, iar cel de al doilea un oraș, Târgu Secuiesc, de aproape 20.000 de locuitori),
- 3 localități de Rangul III (Orașele Baraolt, Covasna și Întorsura Buzăului),
- 40 de localități de Rangul IV (sate reședință de comună),
- 82 localități de Rangul V (sate aparținătoare ale orașelor și comunelor).

Vom prezenta în continuare o posibilă propunere de modificare a PATN, Rețeaua de localități. La nivel național, Secțiunea a IV-a din PATN, Rețeaua de localități, este în prezent în proces de actualizare. Conform ultimei variante de lucru disponibile, unitățile administrativ-teritoriale de bază se clasifică după criterii administrative și funcționale astfel:

clasa A: capitala României – municipiul București;

clasa B: municipii poli regionali (identificate conform unei metodologii anexate proiectului de lege);

clasa C: municipii reședință de județ, altele decât cele prevăzute la lit. b) – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

clasa D: municipii, altele decât cele prevăzute la lit. a), b) și c) – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

clasa E: orașe – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

clasa F: comune poli rurali – (identificate conform unei metodologii anexate proiectului de lege);

clasa G: comune periurbane – acele comune situate în cadrul zonelor urbane funcționale (identificate conform unei metodologii anexate proiectului de lege); și

clasa H: comune, altele decât cele prevăzute la lit. f) și g) – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Conform acestei clasificări, municipiul Sfântu Gheorghe se încadrează în clasa C, neîndeplinind cele două criterii cumulate prevăzute în proiectul de lege pentru a fi municipiu poli regional și anume să aibă peste 150.000 de locuitori¹⁴⁴; să atragă peste 15% din populația stabilă a județului, cu excepția reședinței de județ, pentru muncă¹⁴⁵. Târgu Secuiesc este municipiul de clasa D iar celelalte orașe sunt incluse în clasa E.

¹⁴⁴ Populația după domiciliu.

¹⁴⁵ Populația ocupată, după localizarea geografică a locului de muncă.

Nu există conform acestei propuneri comune poli rurale, definite ca acele comune din zonele lipsite de orașe pe o rază de 25-30 km, prevăzute în anexa nr. 1, care pot prelua serviciile și dotările teritoriale de interes general în domeniile economic, social și cultural pentru a deservi atât populația proprie, cât și populația comunelor învecinate. Comunele periurbane în număr de 10 sunt discutate în secțiunea care vizează ZUF (zona urbană funcțională).

În ceea ce privește mărimea comunităților rurale din județul Covasna, folosind criteriul populației, putem observa că peste 50% sunt foarte mici (8) și mici (15).

Tabelul 6: Tipuri de UAT-uri în funcție de numărul locuitorilor

UAT-uri rurale	Categorie	Număr
Total		40
Mari	5.000-7.000 locuitori	4
Mijlocii	3.000-5.000 locuitori	13
Mici	1.500-3.000 locuitori	15
Foarte mici	Sub 1.500 locuitori	8

Sursa: INS, Tempo Online, prelucrarea autorilor

Deoarece ne referim în această secțiune și la relația urban-rural, trebuie menționate diferențele în dezvoltare între aceste două areale. Comparativ însă cu restul țării, la nivelul regiunii Centru diferențele de dezvoltare între județele regiunii sau între localitățile urbane și cele rurale sunt mai reduse decât în cazul altor regiuni din România. Pentru județul Covasna vom folosi pentru a explora aceste diferențe Indicele Dezvoltării Umane Locale (IDUL). IDUL este o măsură a nivelului de dezvoltare umană pentru unitățile teritoriale administrative (UAT) din România anulului 2018. Valorile sale sunt estimate pentru toate UAT-urile care aveau peste 1000 de locuitori în anul 2018. Cu cât aceste valori sunt mai apropiate de 100, cu atât localitatea este mai dezvoltată, mai bogată în stocuri de capital uman, material și de stare de sănătate. Valorile apropiate de zero indică sărăcie. Acest indice are valori calculate și pentru 2002 și 2011, permițând o comparație în timp între nivelul de dezvoltare. La nivel urban, valoarea medie IDUL pentru 2018 este de 63,47, în 2011 de 33,89 iar în 2002 de 45,49. La nivel rural, valoarea medie IDUL pentru 2018 este de 47,25, în 2011 de 25,71, iar în 2002 de 28,03. Față de 2002, avem o creștere evidentă atât pentru mediul urban (39,52%), cât și pentru mediul rural (68,56), cu mențiunea că creșterea este mai accentuată pentru mediul rural. În ciuda acestui fapt, distanța la nivelul anului 2018 între IDUL urban și rural pe județul Covasna este de 1,34 (calculat ca raport IDUL urban/rural). Date similare pot fi extrase și dacă folosim un alt indice al dezvoltării creat tot de sociologul Dumitru Sandu și anume IDSL (Indicele Dezvoltării Sociale Locale) (a se vedea Figura 7). Pentru acest indice avem valori disponibile la nivelul anului 2011. Astfel, pe baza IDSL 2011 distanța între IDSL urban și rural pe județul Covasna este de 1,66 (calculat ca raport IDSL urban/rural).

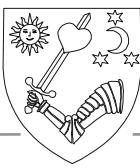
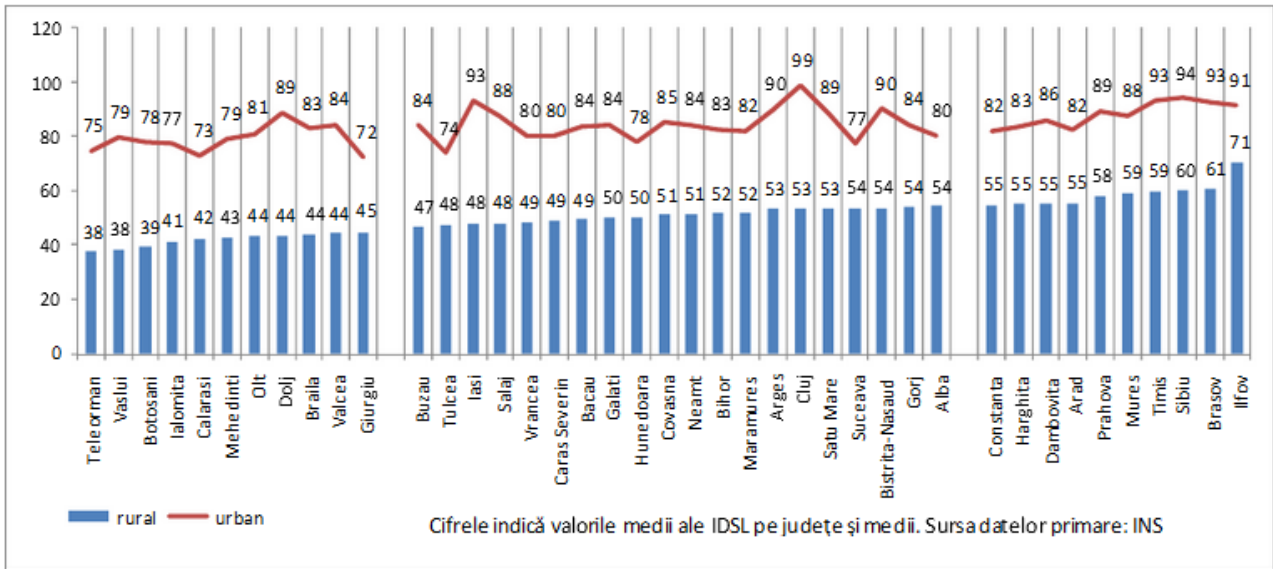

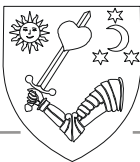
Figura 7: Dezvoltarea socială a județelor pe medii de rezidență (urban versus rural)

Sursa: Sandu, D., 2010, *Disparități sociale în dezvoltarea și politica regională din România*, <http://documents.tips/documents/disparitati-sociale.html>

Tot legat de relația urban-rural pentru județul Covasna mai menționăm: a) Fenomenul de re-ruralizare, adică de mutare a populației dinspre urban spre rural, având două cauze: sărăcie și suburbanizare. Utilizând populația după domiciliu, în județul Covasna pierderea de populație apare mai mare în urban decât în rural. b) Densitatea mai scăzută a populației în mediul rural, cuprinsă între 12,6 și 60 locuitori/km² corespunde cu profilul rural al județului, cu excepția zonelor din jurul centrelor urbane. c) O bună parte a teritoriului rural acoperit cu păduri și vegetație (44,5%). În ceea ce privește izolarea comunităților din mediul rural (distanță mare pe cale rutieră până la un drum) avem două cluster de localități – unul de mai mică amploare în jurul Baraoltului și un cluster mai întins plasat în sud-estul județului.

La nivel european, pentru a încuraja o dezvoltare teritorială balansată, se folosește conceptul de dezvoltare policentrică. Tiparele teritoriale policentrice încurajează o dezvoltare mai echilibrată între regiuni și mai multe relații de cooperare urban-rural. Masa economică critică este creată prin combinarea eforturilor centrelor urbane. Dezvoltarea policentrică nu înseamnă că orașele fac investiții masive pentru a crește. În schimb, este vorba de construirea de legături și de unirea forțelor cu municipiile și orașele învecinate, pentru a le „împrumuta” dimensiunea și calitatea, pentru a asigura efecte pozitive de propagare pentru dezvoltarea regiunilor mai largi. În acest fel, dezvoltarea policentrică poate contribui la reducerea disparităților regionale la toate nivelurile. Acest lucru evită o concentrare economică și demografică excesivă în interiorul zonelor centrale la scară UE și națională și revitalizează regiunile mai puțin stabilite și mai slabe din punct de vedere economic. Pe termen lung, dezvoltarea policentrică contribuie la îmbunătățirea rezistenței și diversificării orașelor și regiunilor, ceea ce întărește

competitivitatea Europei în economia globală¹⁴⁶. La nivelul județului Covasna nu putem vorbi în prezent de o dezvoltare policentrică în adevăratul sens al cuvântului. Este nevoie de o integrare mai accentuată a dezvoltării zonelor urbane, care sunt motoare de dezvoltare, cu cele din mediul rural pe care îl polarizează sau ar trebui să îl polarizeze.

Zonificarea la nivelul județului Covasna. Zona urbană funcțională Sfântu Gheorghe

Un studiu recent¹⁴⁷ face distincție la nivelul teritoriului național între zone cu specificități geografice și respectiv zone cu specificități socio-economice în analiza teritoriului la nivel NUTS 3 – județean. La nivelul zonelor cu specificități geografice, studiul identifică următoarele categorii: zone montane, zona costieră, zona deltaică, zona frontalieră și zone periferice. La nivelul județului Covasna putem vorbi de o zonă montană extinsă. Potrivit Ordinului nr. 97/1332/2019 privind aprobarea criteriilor de încadrare și a listei localităților din zona montană, toate cele 45 de UAT-uri sunt încadrate în zona montană. Niciunul dintre UAT-uri nu este încadrat în subcategoria 2, comunități rurale care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative conform PNDR 2014-2020. Zonele periferice reprezintă arii geografice formate din grupări contigue de minimum cinci municipii, orașe sau comune, în orice componență, situate la o distanță rutieră de peste 60 minute față de reședința de județ. În Covasna aceste areale sunt plasate în partea de est a județului, sub forma unui culoar contiguu care coboară de la nord la sud.

La nivelul zonelor cu specificități socio-economice, studiul identifică următoarele categorii: zone agricole; zone extractive; zone defavorizate; zone turistice și zone urbane funcționale. Zonele agricole reprezintă arii geografice formate din municipii, orașe sau comune în care peste 65% din populația ocupată lucrează în agricultură, silvicultură și pescuit. Județul Covasna prin prisma acestui indicator nu este preponderant agricol, similar cu județele vecine din nord. Există anumite clustere de zone agricole, dar ele nu sunt predominante. Zonele defavorizate reprezintă arii geografice identificate inițial conform OUG 24/1998 și ulterior conform OUG 75/2000. Incluziunea în această categorie presupunea îndeplinirea unor criterii legate de caracterul monoindustrial, șomaj structural, infrastructură slabă, etc. Deși în prezent regimul juridic special al acestor zone nu mai este activ, este important de urmărit poziționarea acestora la nivelul județelor. Județul Covasna a avut o singură astfel de zonă mai întinsă, concentrată în jurul Baraoltului, precum și una mai mică, în sud-estul județului. Zonele turistice reprezintă arii geografice identificate conform HG 852/2008, formate din stațiuni și zone turistice de interes național și local. Conform HG menționat anterior, la nivelul județului Covasna avem două zone turistice: Covasna, de interes național și Băile Balványos, de interes local. Figura 8 de mai jos (8a, 8b și 8c) reprezintă zonele agricole, zonele defavorizate și pe cele turistice.

146 ESPON, *Between cooperation and competition: why polycentric development matters*, 2017, online disponibil la adresa <https://www.espon.eu/polycentricity-2016#:~:text=Polycentric%20development%20is%20not%20about,the%20development%20of%20wider%20region> s.

147 MDLPA, *Disparități teritoriale în România*, Studiu de fundamentare, 2021.

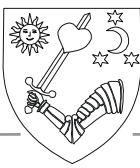

Figura 8: Diferite tipuri de zone pe baza specificității socio-economice (8a zone agricole, 8b zonele defavorizate și 8c zone turistice, de la stânga la dreapta).

Sursa: MDLPA, *Disparități teritoriale în România, Studiu de fundamentare, 2021, pp. 51-60*

Vom discuta în continuare și despre zona urbană funcțională a municipiului Sfântu Gheorghe, extinderea spațială a municipiului înspre comunele din jur, precum și trenduri viitoare legate de guvernarea metropolitană.

Municipiul Sfântu Gheorghe, spre deosebire de alte municipii reședință de județ din România, nu a profitat de posibilitatea dată de lege după 2016, de a-și constitui zonă metropolitană. În cadrul dezbaterilor publice ocazionate de prezentarea analizei preliminare, parte a procesului de realizare a strategiei integrate de dezvoltare a județului, mai mulți actori locali au menționat că o astfel de entitate nu și-ar fi avut rostul și că nu s-a dorit înființarea unei zone metropolitane care să nu fie utilizată, ci doar creată. Chiar dacă municipiul reședință de județ și comunele din jur nu resimt pentru moment nevoia creării unei zone metropolitane, în viitor trebuie luat în considerare conceptul de Zonă Urbană Funcțională (ZUF). În România, Banca Mondială a fost cea care a utilizat această metodă pentru prima dată pentru a atrage atenția că delimitarea teritoriului metropolitan după criteriul de 30 de km este profund arbitrară și nu recunoaște realitățile din practică. Zonele urbane funcționale reprezintă arii geografice identificate după metodologia UE-OCDE¹⁴⁸, formate dintr-o reședință de județ, pe de o parte, și grupări contigue de unități administrative locale din care cel puțin 15% din populația activă locală se deplasează zilnic către reședința de județ pentru a munci, pe de altă parte. Zonele urbane funcționale reprezintă 12.238.359 locuitori (55,19% din populația țării), dintre care peste opt milioane sunt concentrați în centrele metropolitane (reședințele de județ), iar peste patru trăiesc în vecinătate sau zona rurală care mărginește orașul, însă tendința este de inversare, fapt evidențiat de rata de creștere a populației (-1,14% în centre și +4,93% în vecinătate și numărul autorizațiilor de construire eliberate (1,32‰ în centre și 5,27‰ în vecinătate).

¹⁴⁸ OECD, The EU-OECD definition of a functional urban area, 2019, disponibil la adresa <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/d58cb34d-en.pdf?expires=1610275704&id=id&accname=guest&checksum=0F4C9399079498C895AA00E75D2F30EC>

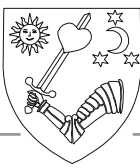
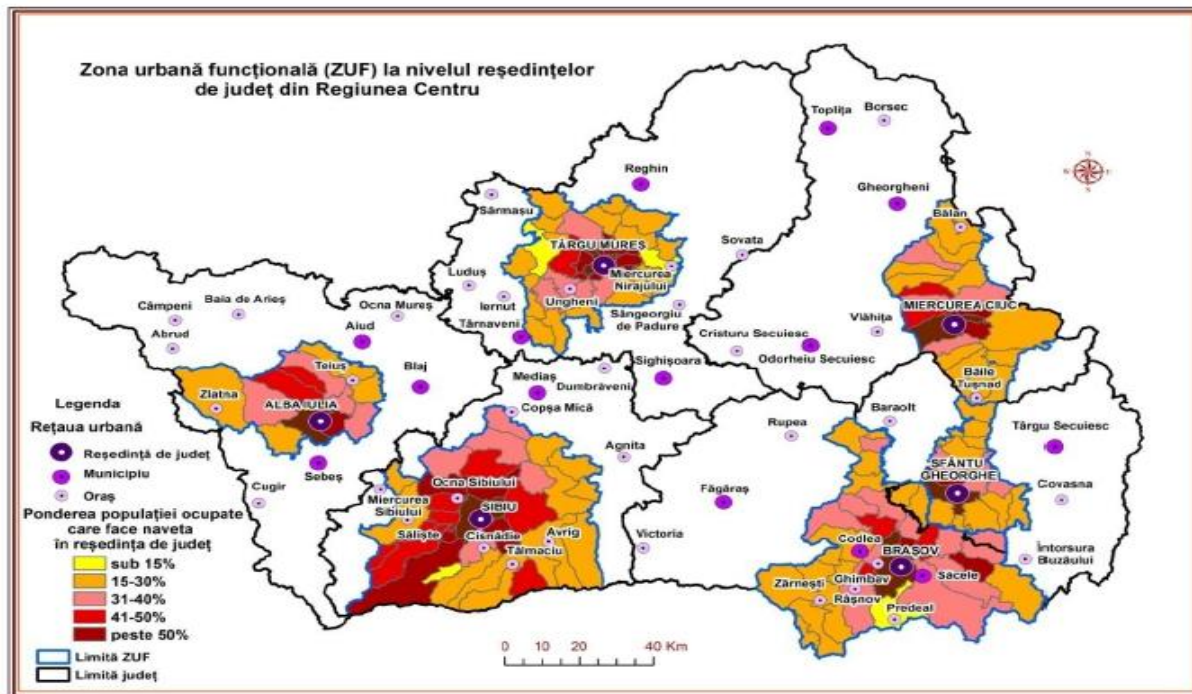

Figura 9, de mai jos, redă ZUF de la nivelul regiunii Centru. La nivelul ZUF Sfântu Gheorghe aproximativ 17% din populația ZUF face naveta în municipiu. Această ZUF este de mică amploare, comparat cu celelalte ZUF din regiunea Centru. Analizând comparativ zonele urbane funcționale ale reședințelor de județ, prin prisma suprafețelor și populație stabilă la Recensământul din 2011, observăm că există diferențe la nivel regional. Astfel, din punct de vedere al extinderii teritoriale, cea mai mare suprafață, peste un sfert, este ocupată de ZUF Sibiu (28%), urmat la mică distanță de ZUF Brașov (25%), la polul opus, cu sub o zecime fiind ZUF Sfântu Gheorghe (7%). De asemenea, din punct de vedere demografic, conform populației stabile la Recensământul din 2011, peste o treime este în ZUF Brașov (36%), urmat cu aproape o cincime de ZUF Sibiu (21%) și ZUF Târgu Mureș (20%) la polul opus, cu sub o zecime fiind ZUF Sfântu Gheorghe (6%) și ZUF Miercurea Ciuc (8%)¹⁴⁹.

Ca și acoperire teritorială, conform Băncii Mondiale, ZUF Sfântu Gheorghe include 14 comunități, reședința de județ Sfântu Gheorghe și 13 comune: Arcuș, Valea Crișului, Ghidfalău, Moacșa, Ilieni, Reci, Bodoc, Micfalău, Malnaș, Ozun, Boroșneu Mare, Bixad, Chichiș. Potrivit unei propuneri de modificare a PATN/Rețeaua de localități ZUF Sfântu Gheorghe ar include doar 10 comunități, fără Boroșneu Mare, Bixad, Chichiș. Principalele activități economice care angajează navetiști sunt: construcții, comerț, transport, administrație publică, educație¹⁵⁰.

Figura 9: ZUF la nivelul municipiilor reședință de județ din regiunea Centru

Sursa: Planul de dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2027, p. 15

¹⁴⁹ ADR Centru, Analiza disparităților intraregionale și dezvoltarea urbană la nivelul Regiunii Centru, 2017, p. 172

¹⁵⁰ Ibidem, p. 176

Dezvoltarea durabilă și atractivitatea comunitară în județul Covasna

În prezent orașele și regiunile competiționează la nivel global între ele pentru rezidenți și investitori. Condițiile locale de tip hard (de ex. infrastructură) par să fie la fel de importante, precum unele soft (calitatea vieții, guvernanta participativă, toleranța etc.). În cadrul acestei secțiuni vom prezenta câțiva indicatori care oferă cel puțin o imagine de ansamblu pentru județul Covasna.

La nivel internațional, sustenabilitatea dezvoltării este măsurată printr-un set de indicatori globali, denumiți Sustainable Development Goals. Aceste obiective sunt transpuse prin intermediul Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal și care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economic, social și de mediu. Pentru prima oară, acțiunile vizează în egală măsură statele dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare. Agenda 2030 cuprinde cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă menționate anterior, reunite informal și sub denumirea de Obiective Globale. Prin intermediul Obiectivelor Globale, se stabilește o agendă de acțiune ambițioasă pentru următorii 15 ani în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a injustiției și protejării planetei până în 2030.

Fără sărăcie – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.

Foamete „zero” – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.

Sănătate și bunăstare – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.

Educație de calitate – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.

Egalitate de gen – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor.

Apă curată și sanitație – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți.

Energie curată și la prețuri accesibile – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.

Muncă decentă și creștere economică – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.

Industrie, inovație și infrastructură – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.

Inegalități reduse – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.

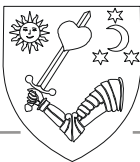
Orașe și comunități durabile – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.

Consum și producție responsabile – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.

Acțiune climatică – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.

Viața acvatică – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.

Viața terestră – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.

Pace, justiție și instituții eficiente – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.

Parteneriate pentru realizarea obiectivelor - Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Există un SDG care se referă în mod specific la orașe și comunități sustenabile, dar și restul indicatorilor sunt relevanți adresând de exemplu problema sărăciei, educației etc. În prezent, se fac demersuri la nivel local de a măsura gradul de atingere a țintelor care sunt atașate fiecărui SDG. În 2021, o cercetare foarte interesantă, folosind date diverse, a realizat o astfel de analiză atât pentru fiecare județ din România, cât și dezagregat, pentru comunități. Figurile 10 și 11 prezintă aceste rezultate.

La nivel județean (Figura 10), județul Covasna se plasează într-o categorie intermediară inferioară, cu un scor între 3,17-3,80. Performanța județului este cea mai slabă la nivelul regiunii Centru, județul având un scor similar cu cel al județului Sălaj. La nivel dezagregat al comunităților din județul Covasna (Figura 11), situația trebuie nuanțată. Avem astfel o majoritate a comunităților care se plasează similar cu scorul județean. Câteva centre urbane se califică în topul performerilor naționali în ceea ce privește atingerea obiectivelor dezvoltării durabile. La celălalt pol, avem și comunități care performează mai bine, clusterizate în jurul municipiului Sfântu Gheorghe, municipiului Târgu Secuiesc și a orașului Covasna. Avem un culoar care performează mai bine în vest, iar în centru un cluster plasat în cea mai slabă categorie de performanță.

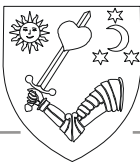
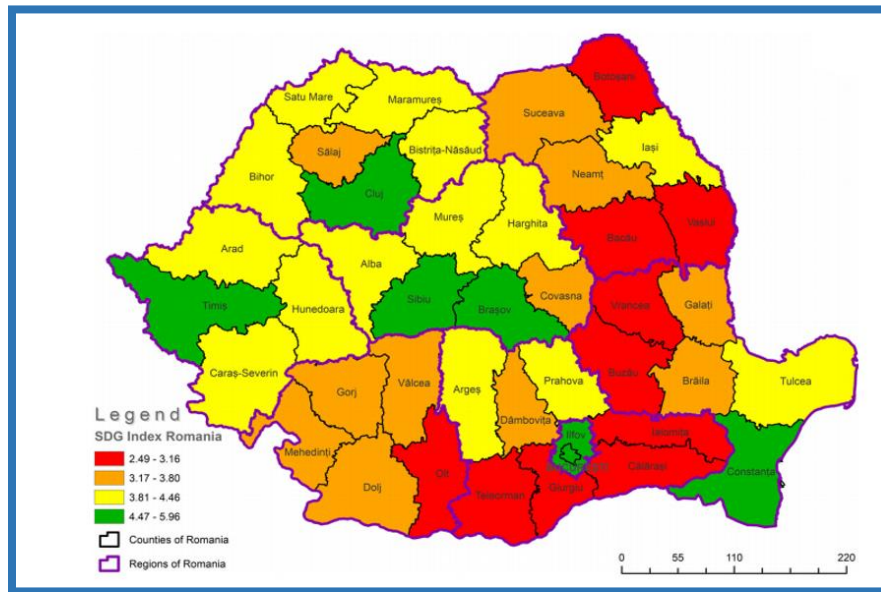
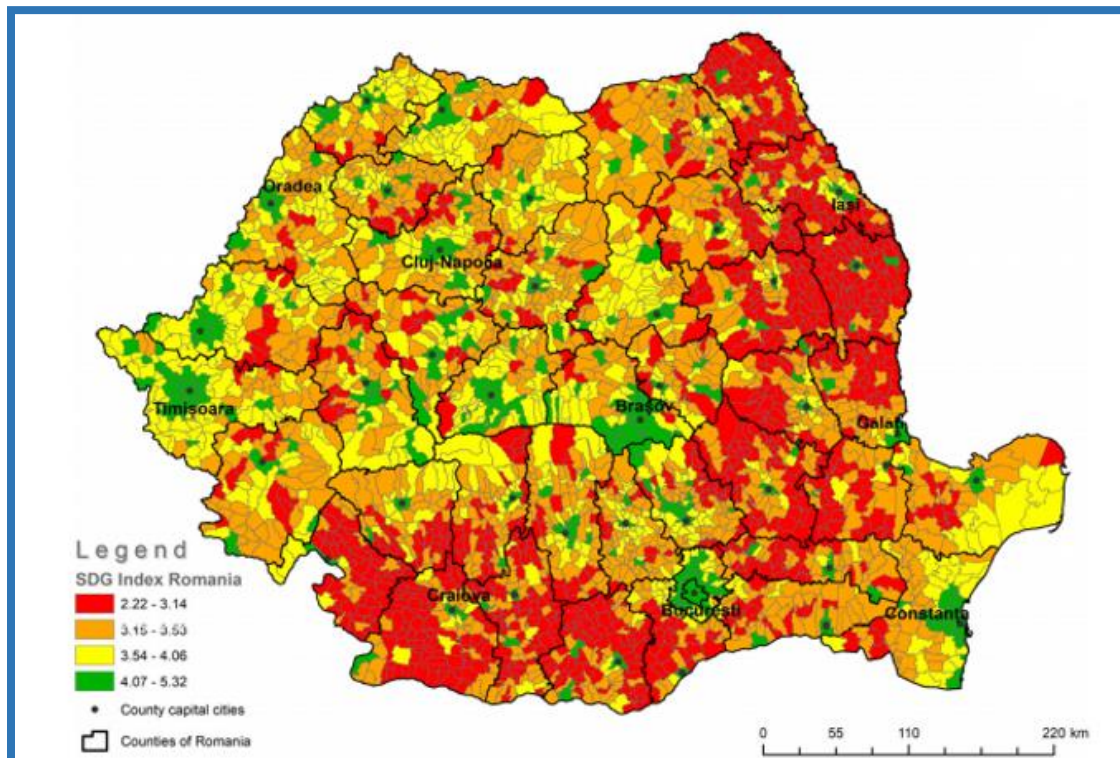

Figura 10: Grad îndeplinire SDG la nivelul județelor din România

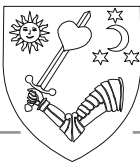

Sursa: Benedek et al., Indicator-based assessment of local and regional progress toward the Sustainable Development Goals (SDGs): An integrated approach from Romania, Sustainability, 2021, p. 9

Figura 11: Grad îndeplinire SDG la nivelul comunităților locale din România

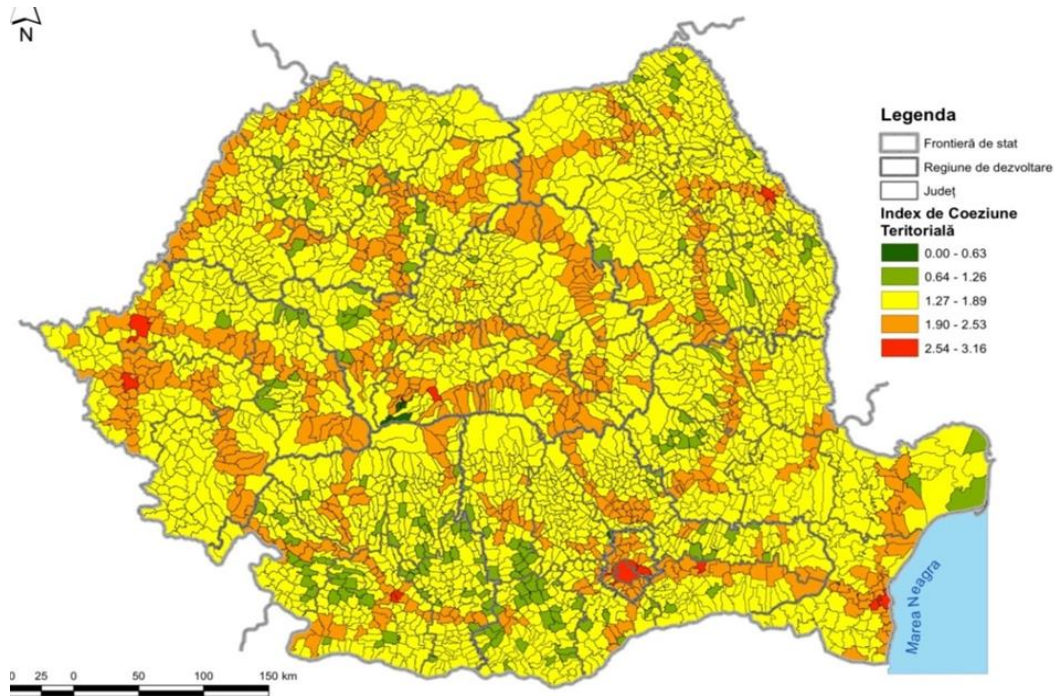

Sursa: Benedek et al., Indicator-based assessment of local and regional progress toward the Sustainable Development Goals (SDGs): An integrated approach from Romania, Sustainability, 2021, p. 10

În încheierea acestei secțiuni credem că este oportun să mai prezentăm un index calculat pentru întreaga țară și care este inclus în Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, orizont 2035. Acest index poartă numele de Index de coeziune teritorială la nivel național, fiind calculat pe baza Indexului de dezvoltare teritorială. Acest Index de coeziune teritorială include și aspecte care se leagă de dezvoltarea durabilă și echilibrată a teritoriului național. Figura 12 evidențiază că situația județului Covasna este una medie din perspectiva coeziunii, existând însă un cordon de comunități cu scor superior care traversează județul prin partea sa vestică, precum și clustere în jurul celor două municipii din județ și a orașului Covasna.

Figura 12: Coeziunea teritorială conform valorilor Indexului de dezvoltare teritorială

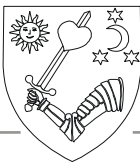
Sursa: Strategia de dezvoltare Teritorială a României, 2016, p. 117

Infrastructura

Infrastructura județeană de transport. Conectivitate, accesibilitate și mobilitate

Atunci când analizăm poziționarea județului Covasna la nivel european și național, conceptele de accesibilitate și conectivitate sunt cruciale. Există numeroase definiții ale accesibilității în literatura de specialitate. Accesibilitatea este privită ca fiind ușurința cu care activitățile pot fi accesate dintr-un loc anume, prin utilizarea unor modalități de transport. Accesibilitatea, într-o altă abordare, este considerată drept numărul sau cantitatea posibilităților disponibile aflate mai aproape de distanța sau timpul limită de parcurs. Înzestrarea teritoriului cu elemente de infrastructură de transport reprezintă premisa pentru accesibilitate¹⁵¹. Definiția asupra căreia ne oprim în contextul analizei de față este cea care se referă la

¹⁵¹ Diferite definiții din literatură citate în Benedek et al., 2013, Dimensiunea regională a societății, diversitatea etnoculturală și organizarea administrativ-teritorială în România, <http://www.ispmn.gov.ro/uploads/ISPMNN%20WP%2051+08-nov.pdf>

ușurința cu care este accesată o localitate anume în intervalul de o zi¹⁵². Autorul citat arată că gradul de accesibilitate la nivel european variază semnificativ de la o regiune la alta, dar și în funcție de sectoarele implicate și de modurile de transport care pot fi utilizate. La nivel european se conturează, din perspectiva accesibilității, regiunile dens populate ale Europei de Nord care se întind peste nordul și estul Franței, Marea Britanie, Olanda, Germania, Austria și nordul Italiei. Aceste zone sunt deservite de rețele feroviare dense și rapide care permit realizarea de călătorii de afaceri de o zi de la și către piețe extinse care transcend granițele unei singure țări. De asemenea, transportul aerian de pasageri permite accesul într-o zi, la majoritatea locurilor din Europa. Regiunile geografice periferice ale Europei, incluzând țările nordice, Peninsula Iberică, vestul și sudul Franței, Polonia, Ungaria și Cehia au acces pe căi aeriene într-o zi, la toate zonele europene, dar transportul feroviar cu posibilitatea de retur în aceeași zi este limitat. Nu în ultimul rând, orașele majore din estul și sudul Europei au acces limitat cu retur în aceeași zi, majoritatea deplasărilor de afaceri în interiorul UE implicând șederi peste noapte. Cele mai accesibile regiuni prezintă de asemenea, și cel mai larg spectru de opțiuni în ceea ce privește modurile de transport. Acest lucru înseamnă că modificările cu privire la un mod specific de transport nu sunt de natură să afecteze în mod serios activitățile economice precum și cele individuale.

Datorită situației sale în centrul României, regiunea Centru se bucură de o poziție privilegiată în ce privește accesibilitatea și conexiunile rutiere cu restul țării și cu Europa. În cadrul regiunii, județul Covasna are anumite limitări legate de accesibilitate și conectivitate.

Politica rețelei transeuropene de transport (TEN-T) abordează implementarea și dezvoltarea unei rețele europene de linii de cale ferată, drumuri, căi navigabile interioare, rute maritime, porturi, aeroporturi și terminale feroviare. Obiectivul final este de a elimina lacunele, blocajele și barierele tehnice, precum și de a consolida coeziunea socială, economică și teritorială în UE. Actuala politică TEN-T se bazează pe Regulamentul (UE) nr. 1315/2013. Pe lângă construirea de noi infrastructuri fizice, politica TEN-T sprijină aplicarea inovației, a noilor tehnologii și a soluțiilor digitale la toate modurile de transport. Obiectivul este utilizarea îmbunătățită a infrastructurii, reducerea impactului transportului asupra mediului, eficiența energetică sporită și siguranța sporită.

TEN-T cuprinde două „straturi” de rețea:

Rețeaua de bază include cele mai importante conexiuni, care leagă cele mai importante noduri și urmează să fie finalizată până în 2030.

Rețeaua comprehensivă/globală acoperă toate regiunile europene și urmează să fie finalizată până în 2050.

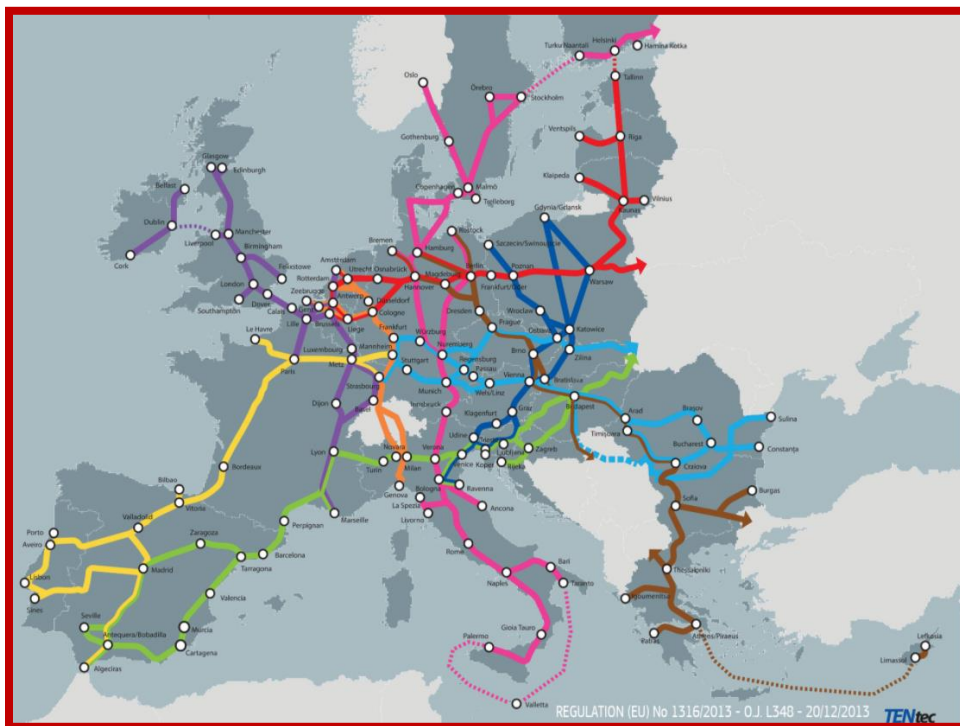
Coloana vertebrală a rețelei centrale este reprezentată de nouă coridoare ale rețelei centrale, care au fost identificate pentru a eficientiza și a facilita dezvoltarea coordonată a rețelei centrale. Două priorități orizontale, sistemul european de gestionare a traficului feroviar (ERTMS) și Autostrăzile mării, le completează. Supravegherea coridoarelor și a celor două priorități orizontale revine coordonatorilor

¹⁵² McCann, P., *The regional and urban policy of the European Union*, Edward Elgar Publisher, 2015.

europeni, desemnați de Comisia Europeană. Începând cu anul 2019, Comisia Europeană este în proces de revizuire a acestei politici¹⁵³.

Figura 13: Rețeaua de bază TEN-T cu cele 9 coridoare de transport

Sursa: https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t_en

În ceea ce privește rețeaua globală, o analiză a conectivității din perspectivă teritorială are în vedere scopul declarat al acordului dintre CE, Consiliu și Parlamentul european privind rețeaua transeuropeană de transport, și anume, că treptat, până în 2050, cea mai mare parte a cetățenilor și a întreprinderilor din Europa să se afle la cel mult 30 de minute distanță, ca timp de deplasare, de rețeaua globală TEN-T.

Figura 14 de mai jos redă infrastructura de transport (toate modurile) de la nivelul regiunii Centru și modul în care se suprapune cu coridoarele TEN-T.

¹⁵³ Comisia Europeană, Trans-European Transport Network (TEN-T), online disponibil la adresa https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t_en

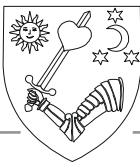
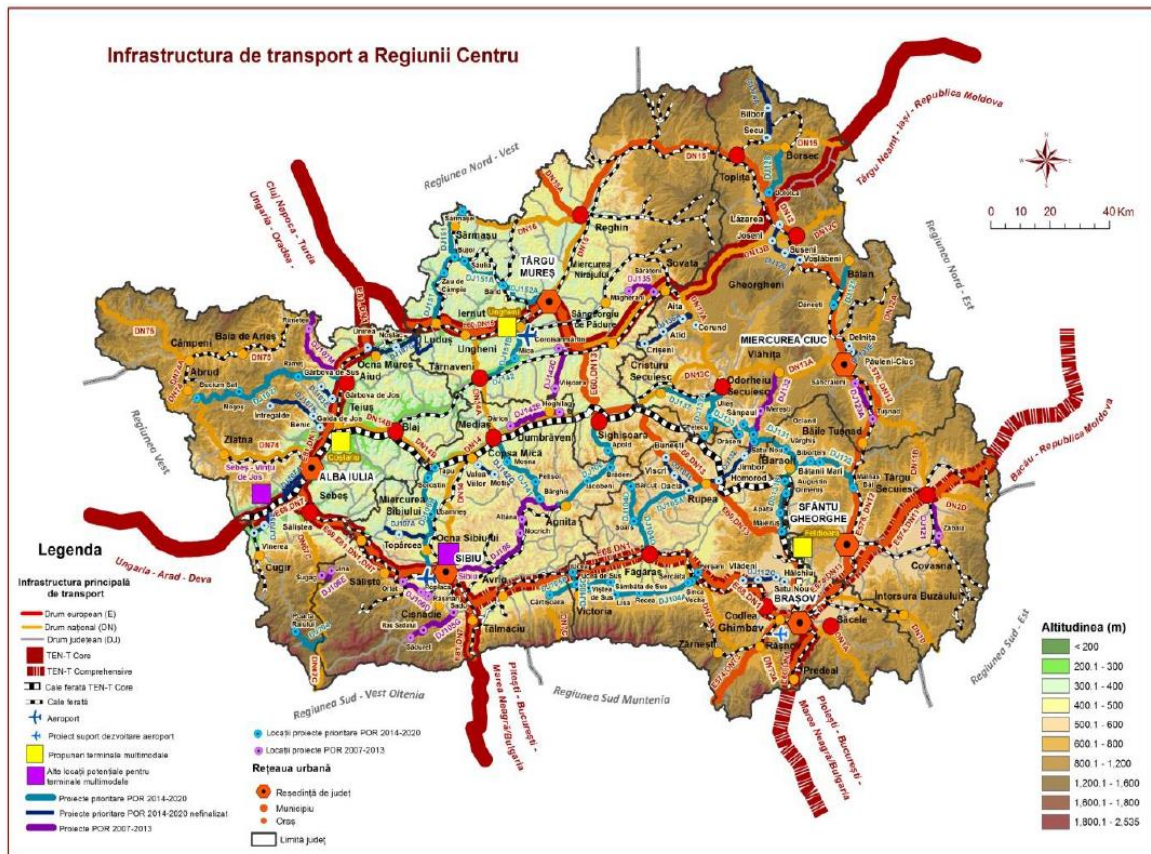

Figura 14: Infrastructura de transport a regiunii Centru

Sursa: Planul de dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2027, p. 77

Regiunea Centru este străbătută de cinci drumuri europene, a căror lungime însumează 951 km. Patru dintre ele formează un mare inel rutier ce traversează sudul, vestul, nordul și estul regiunii, iar al cincilea drum european (E60) străbate centrul regiunii, pe direcția SE – NV. Astfel, toate cele 6 reședințe de județ precum și cele mai importante orașe ale regiunii se află fie pe traseul, fie în imediata apropiere a unei șosele europene. Concentrări ale rețelei rutiere întâlnim în arealele din jurul orașelor, îndeosebi ale celor mari și de-a lungul unor culoare naturale favorabile (culoare depresionare, văi), iar cele mai scăzute valori ale densității rutiere se observă în zonele slab populate, în zonele cu o fragmentare accentuată și în zonele înalte de relief ale regiunii. Estul regiunii, acolo unde este plasat și județul Covasna, este traversat de E574 și E578 (DN 11 și respectiv DN 12), șosele incluse în categoria drumurilor europene din clasa B, primul făcând legătura dintre regiunea Centru și Moldova, iar al doilea conectând orașele din estul regiunii (Sfântu Gheorghe, Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Toplița, Reghin) la rețeaua de drumuri europene și întregind astfel inelul rutier de nivel european al regiunii Centru. Pentru județul Covasna mai trebuie menționat că două orașe, Covasna și Baraolt, nu sunt traversate de drumuri naționale, rolul acestora fiind preluat de drumurile județene Covasna (DJ 121), Baraolt (DJ 131). A se vedea Figura 15 de mai jos.

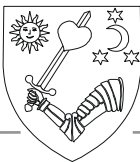
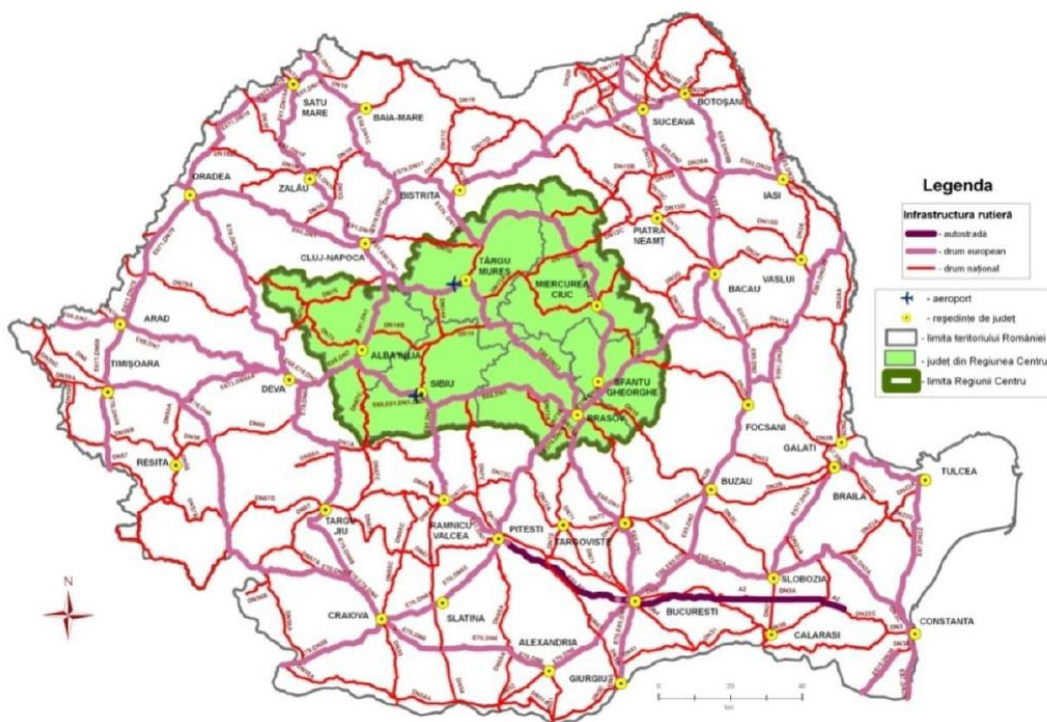

Figura 15: Infrastructura rutieră a regiunii Centru în cadrul rețelei naționale de drumuri

Sursa: Planul de dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2027, p. 79

Din perspectiva accesibilității rutiere a județului Covasna, trebuie menționată și densitatea rețelei de drumuri. La nivelul județelor regiunii Centru, în anul 2020, cea mai mare densitate a drumurilor publice la 100 km² era în județul, urmat de județele Mureș și Harghita, la polul opus fiind județul Covasna. La nivelul întregii Regiunii Centru densitatea drumurilor publice este de aproximativ 34%, sub media de la nivelul României. La nivel național, județele cu cea mai mare densitate a drumurilor, peste 50 km², sunt Argeș, Botoșani și Ilfov, la polul opus, cu mai puțin de 25 km², fiind Brăila, Covasna, Caraș-Severin și Tulcea. Limitarea în privința accesibilității și conectivității se înțelege și mai bine dacă precizăm că, comparativ cu media la nivelul Uniunii Europene, densitatea drumurilor publice la nivelul regiunii Centru este de 4 ori mai mică.

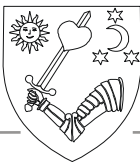
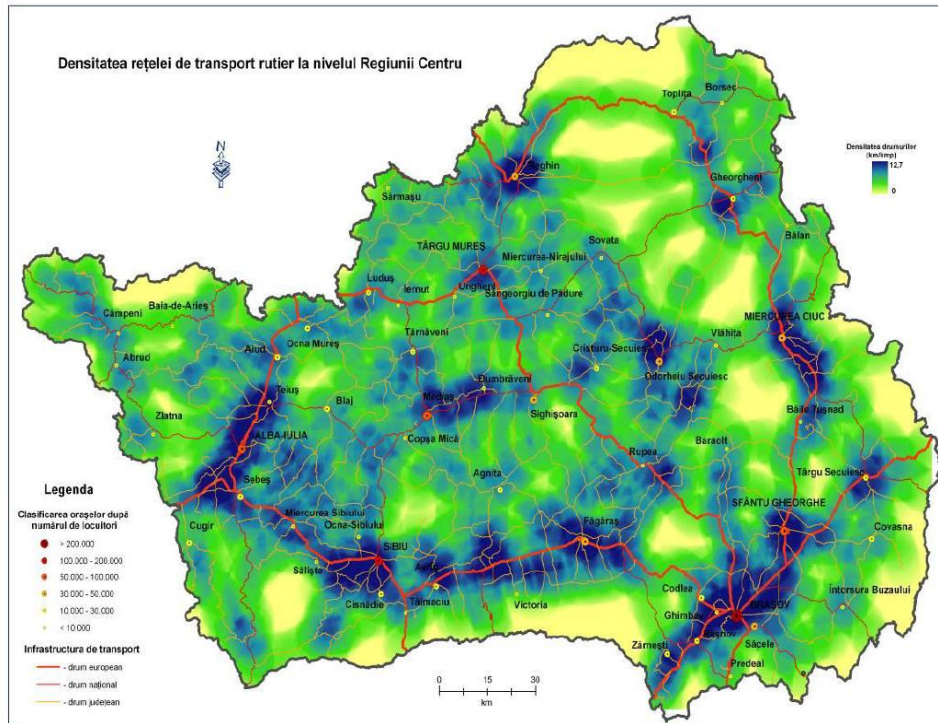

Figura 16: Densitatea rețelei de transport rutier la nivelul regiunii Centru

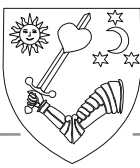
Sursa: Planul de dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2027, p. 78

Conectivitatea și accesibilitatea unui județ depind nu doar de infrastructura rutieră, ci și de cea feroviară. În ansamblu, sub aspectul infrastructurii de transport feroviar, regiunea Centru este avantajată de poziția geografică, pe teritoriul său fiind localizate câteva noduri de cale ferată de importanță regională (Brașov, Sibiu, Teiuș, Vințu de Jos, Coșlariu etc.) prin care se realizează legătura României cu Europa Centrală și de Vest. Niciunul din aceste noduri nu se regăsește însă pe teritoriul județului Covasna. Există însă căi feroviare de importanță județeană și locală pentru județul Covasna și anume:

- Brașov - Sfântu Gheorghe (jud. Covasna);
- Brașov - Întorsura Buzăului (jud. Covasna);
- Brețcu - Covasna - Sfântu Gheorghe - Brașov (jud. Brașov);
- Întorsura Buzăului - Brașov (jud. Brașov);

La nivelul regiunii Centru există două aeroporturi internaționale funcționale în 2021, la Sibiu și Ungheni (la 15 km de Târgu Mureș). Al treilea aeroport este în construcție la Ghimbav – Brașov, preconizându-se că va deveni operațional în următoarea perioadă. Primele două aeroporturi se află la distanțe de peste 150 km de municipiul Sfântu Gheorghe și prin urmare contribuie mai puțin în mod direct la accesibilitatea și mobilitatea județului Covasna. Finalizarea aeroportului de la Ghimbav va reprezenta însă o schimbare majoră, acesta fiind localizat la sub 50 de km și ușor accesibil rutier.

În finalul acestei secțiuni merită menționată o bază de date realizată de Banca Mondială România în procesul de elaborare a politicii urbane naționale a României (citadini.ro). La nivelul acestei baze de date

există un indice care calculează accesibilitatea la infrastructura majoră de transport, valoarea maximă fiind de 15. Avem la nivelul indicelui menționat 4 clase de accesibilitate, <6 scăzută, 6.1-9.9 medie, 10.1-12.4 ridicată, 12.5-15 foarte ridicată. La nivelul județului Covasna, municipiile Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc se plasează la valoarea 10, Întorsura Buzăului la 5, Covasna la 2,5 iar Baraolt la 0.

Infrastructura rutieră

Rețeaua drumurilor naționale de pe teritoriul județului Covasna cuprinde:

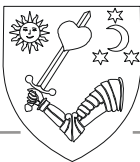
DN 2D - Limită jud. Vrancea – Ojdula (DN 11);
DN 10 - Limită jud. Buzău - Întorsura Buzăului - Limită jud. Brașov;
DN 11 - Limită jud. Brașov - Chichiș - Ozun - Moacșa - Târgu Secuiesc - Lemnia - Brețcu - Limită jud. Bacău;
DN 11B - Târgu Secuiesc (DN 11) - Sânzieni - Limită jud. Harghita;
DN 11C - Târgu Secuiesc (DN 11C) - Turia - Balványos - Bixad (DN12);
DN 12 - Chichiș (DN 11) - Sfântu Gheorghe - Bodoc - Micfalău - Bixad - Limită jud. Harghita;
DN 13E - Limită jud. Brașov - Hăghig - Araci - Vâlcele - Sf. Gheorghe - inters. cu DN 11- Reci - Țufalău - Brateș - Pachia - Covasna - Chiuruș - Păpăuți - Zagon - Bărcani - Înt. Buzăului

Dintre drumurile naționale menționate, DN 10, cu o lungime totală de aproape 100 de km și care poate fi parcurs într-o oră și 40 de minute, face legătura între Buzău (limita de județ) și Covasna (direcția Brașov) este conectat la rețeaua TEN-T.

Drumurile județene la nivelul județului Covasna includ:

DJ103: Limita Jud. Brașov – Araci (DN 13E);
DJ 103B: Limita Jud. Brașov – Dobârlău – Bicfalău – Ozun (DN 11) – Chilieni (DN 12);
DJ 103E: Hăghig (DN13E) – Arini (Jud. Brașov) – Belin – Aita Mare (DJ 131);
DJ 112: Limita Jud. Brașov – Dobolii de Jos – Ilieni (DC 33) – Sfântu Gheorghe (DJ 103);
DJ 113: Târgu Secuiesc (DN 11B) – Turia – Băile Balványos – Bixad (DN 12) – Gara CFR Bixad;
DJ 113A: DJ 113 – Lacul Sfânta Ana;
DJ 114: Lemnia (DN 11) – Mereni – Lutoasa – Estelnic (DC 2) – Valea Scurtă – Belani (DC 2) – Poian – Sânzieni (DN 11B);
DJ 121: Covasna – Zăbala – Imeni – Cătălina (DJ 121F) – Gara Târgu Secuiesc;
DJ 121A: Întorsura Buzăului (DJ 121E) – Sărămaș – Valea Mare – Boroșneu Mic – Boroșneu Mare – Țufalău – Moacșa (DN 11) – Pădureni – Angheluș – Ghidfalău (DC 28) – Valea Crișului (DJ 121B) – Aita Mare;
DJ 121B: Sfântu Gheorghe (DN 12) – Arcuș – Valea Crișului (DJ 121A);
DJ 121D: Boroșneu Mare - Zagon;
DJ 121F: Ghelința – Cătălina (DJ 121) – Hătuica – Mărtineni – Mărcușa (DC 11) – Cernat (DN 11);
DJ 122: Micfalău (DN 12) – Bățanii Mari (DC 44) – Biborțeni – Baraolt (DJ131);
DJ 122B: DN 12 – Malnaș Băi – DJ 122;
DJ 131: Limita Jud. Brașov – Aita Mare (DJ 103E) – Micloșoara – Căpeni – Baraolt – Tălișoara – Virghiș – Limita Jud. Harghita;
DJ 131B: Limita Jud. Brașov – DJ 131;

O analiză în profil teritorial a infrastructurii rutiere relevă faptul că, în anul 2020, lungimea totală a drumurilor din județul Covasna a fost de 868 km. Această cifră înseamnă 7,52% din lungimea totală a drumurilor din regiunea Centru și respectiv 1% din totalul drumurilor la nivel național. La nivelul regiunii

Centru, județul Covasna deține cea mai scurtă rețea de drumuri, dar acest lucru trebuie coroborat și cu faptul că este cel mai mic județ ca suprafață.

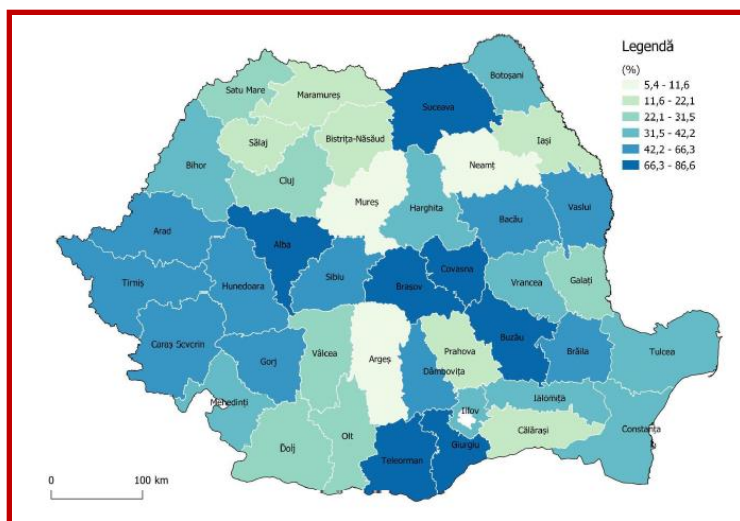
Ca evoluție în timp, la nivel județean nu se remarcă creșteri spectaculoase de la o perioadă la alta, ci mai degrabă o stagnare în ceea ce privește infrastructura rutieră, având în vedere că nu există creștere a lungimii totale de drumuri între 2010 și 2020. Media creșterii pentru regiunea Centru pe același interval a fost de 6,78% iar media națională a avut valoarea de 5,34%.

Densitatea drumurilor publice în județ este cea mai mică din regiunea Centru, 23,39 km/100 km², sub media regională – 33,82 km/ 100 km² și cea națională 36,23 km/ 100 km²

Din totalul drumurilor publice din județ, drumurile modernizate însumează 642 km, ceea ce reprezintă un procent de 73,9% din lungimea totală a drumurilor, peste media națională de 45,15% și cea regională de 52,72%. Drumurile județene sunt modernizate într-un procent de 82,55%, iar cele comunale într-un procent de 43,14%. Aceste procente sunt cele mai ridicate la nivelul regiunii Centru. Drumurile județene și cele comunale sunt extrem de importante din perspectiva ușurinței cu care sunt accesibile anumite localități, dar și din perspectiva mobilității populației. Drumurile modernizate sunt cele care au partea carosabilă acoperită cu una din următoarele categorii de îmbrăcămînți: beton-ciment, asfaltice de tip greu și mijlociu și pavaje din piatră cioplită. Drumurile județene asigură atât legăturile între municipiile reședințe de județ și reședințele de comune, municipii, orașe, stațiuni balneoclimaterice și turistice, porturi, aeroporturi, obiective istorice importante și de apărare, cât și între orașe și municipii. La rândul lor, drumurile comunale asigură legăturile între reședința de comună și satele componente, orașele și satele care îi aparțin, precum și cu alte sate. Prin urmare, accesibilitatea scăzută a populației din anumite zone rurale din cauza degradării drumurilor este un factor de impact negativ atât sub aspect economic, cât și prin prisma asigurării serviciilor sociale.

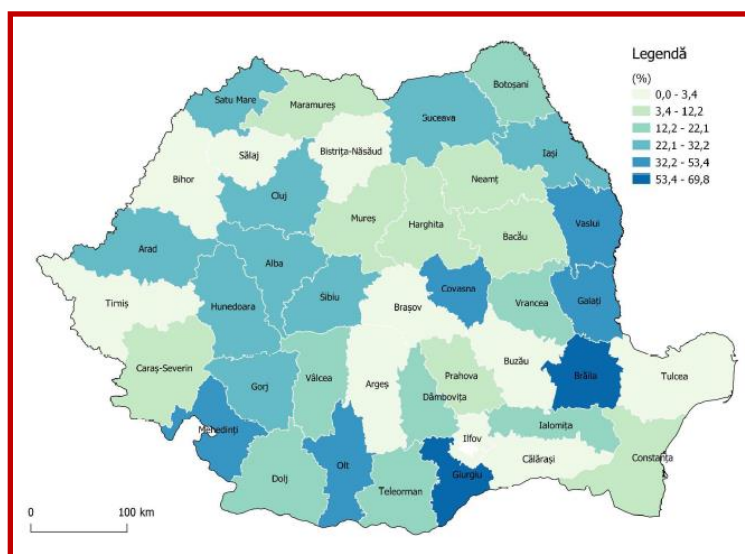
Figurile 17 și 18 de mai jos pun în evidență, în mod comparativ, unde se plasează județul Covasna în privința modernizării drumurilor județene și comunale. Așa cum menționam și anterior, județul are o poziție foarte bună nu doar la nivelul regiunii Centru ci și la nivel național, existând doar 7 județe cu o plasare similară. În privința drumurilor comunale, Covasna se plasează cel mai bine la nivel regional, dar și național, existând tot 7 județe cu plasare similară sau mai bună.

Figura 17: Lungimea drumurilor județene modernizate la nivel național 2019

Sursa: MDLPA, Disparităţi teritoriale în România, Studiu de fundamentare, 2021, p. 35

Figura 18: Lungimea drumurilor comunale modernizate la nivel naţional 2019

Sursa: MDLPA, Disparităţi teritoriale în România, Studiu de fundamentare, 2021, p. 36

Tabelul 7: Lungimea drumurilor publice din jud. Covasna (km)

Categoriile drumuri	Tipuri acoperământ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	Total	870	869	868	868	862	862	862	862	864	868	868
	Modernizate	352	353	355	356	390	504	504	507	537	631	642
	Cu îmbr. uşoare rutiere	277	270	270	269	237	140	140	140	117	39	39
	Pietruite	188	205	202	208	203	186	186	184	179	167	156
Naţionale	De pământ	53	41	41	35	32	32	32	31	31	31	31
	Total	270	269	268	268	304	304	304	304	304	304	304
	Modernizate	254	258	258	258	294	297	297	297	297	297	297

	Cu îmbr. uşoare rutiere	2	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Pietruite	14	11	10	10	10	7	7	7	7	7	7
Judeţene	Total	296	296	296	296	254	254	254	254	258	258	258
	Modernizate	76	76	76	76	66	169	169	169	200	213	213
	Cu îmbr. uşoare rutiere	177	177	177	177	145	44	44	44	21	10	10
	Pietruite	43	43	43	43	43	41	41	41	37	35	35
	De pământ											
Comunale	Total	304	304	304	304	304	304	304	304	302	306	306
	Modernizate	22	19	21	22	30	38	38	41	40	121	132
	Cu îmbr. uşoare rutiere	98	93	93	92	92	96	96	96	96	29	29
	Pietruite	131	151	149	155	150	138	138	136	135	125	114
	De pământ	53	41	41	35	32	32	32	31	31	31	31

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

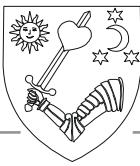
În închiderea acestei secţiuni trebuie făcută referire şi la centurile ocolitoare. Acestea au scopul de a prelua fluxurile de tranzit cu valori ridicate din oraşe şi municipii, în interiorul cărora converg drumuri naţionale şi judeţene. Realizarea variantelor ocolitoare va conduce la reducerea timpilor de deplasare, reducerea noxelor şi poluării fonice din municipiu, la sporirea siguranţei circulaţiei. Valorile de trafic înregistrate pe drumurile naţionale şi judeţene din interiorul localităţilor urbane confirmă oportunitatea realizării acestora. La nivelul judeţului Covasna, centura ocolitoare pentru municipiul Sfântu Gheorghe a intrat în etapa de realizare, iar pentru restul municipiilor şi oraşelor se caută soluţii la nivel local/judeţean. Întorsura Buzăului este deocamdată singurul oraş pentru care nu se preconizează o astfel de soluţie, fiindcă se consideră că nici nu ar fi necesară. Potrivit bazei de date citadini.ro numai oraşul Baraolt figurează în 2021 cu un drum de centură.

Compania Naţională de Administrare a Infrastructurii Rutiere a anunţat că în luna august 2021 a fost desemnat câştigătorul pentru proiectarea şi execuţia "Variantei de Ocolire a municipiului Sfântu Gheorghe", acesta fiind: asocierea formată din Gott Strasse S.R.L. & Eurostrada S.R.L. & Perfect Consult Europe S.R.L. & Hydrostroy AD. Varianta de ocolire a municipiului Sfântu Gheorghe va avea o lungime de 11,56 km. Prin studiul de fezabilitate, proiectul a fost estimat la 292,3 milioane de lei fără TVA. Partea carosabilă va avea câte o bandă pe sens, fiecare cu o lăţime 3.50 m. Scopul investiţiei este de a degreva de trafic, intravilanul localităţii Sfântu Gheorghe. Această degrevare de trafic va conduce inclusiv la reducerea numărului de accidente prin preluarea unei părţi semnificative din traficul de tranzit, dar şi la scăderea emisiilor poluante din localitate şi îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă, îmbunătăţirea confortului participanţilor la trafic, precum şi la îmbunătăţirea legăturilor între diferite localităţi din zonă prin reducerea timpului de călătorie ca urmare a creşterii vitezei de deplasare.

Implementarea acestui proiect presupune realizarea a patru intersecţii giratorii, astfel: intersecţie giratorie cu DN 12, km 0+000; Intersecţie giratorie cu DJ 103B la km 3+268; intersecţie giratorie cu DN 13E la km 8+032; intersecţie giratorie cu DN 12, km 11+556.

De asemenea, vor fi realizate trei pasaje, după cum urmează:

– Pasajul peste Calea Ferată 316 (Braşov – Ciceu – Deda – Războieni) va avea lungimea totală de 355 m;

- Pasajul peste Calea Ferată 318 (Sfântu Gheorghe – Brețcu) va avea lungimea totală de 355 m;
- Pasajul peste Calea Ferată 316 (Brașov – Ciceu – Deda – Războieni) și peste Râul Olt va avea lungimea totală de 526 m.

În lungul traseului propus vor fi amplasate două spații de servicii tip S1 (în fiecare dintre ele vor fi amenajate 25 locuri de parcare pentru autoturisme, 16 locuri de parcare pentru TIR și un corp cu toalete publice), precum și un centru de întreținere (la intersecția dintre DN13E și VOSFG) la km 7+950.

Infrastructura feroviară

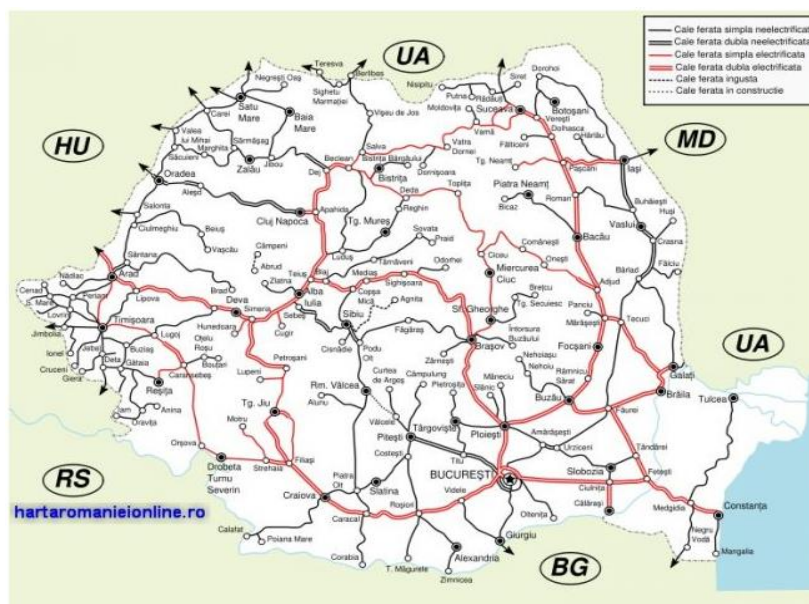
La nivelul regiunii Centru, județul Covasna are o rețea feroviară scurtă, de 116 km, care nu a suferit modificări în privința lungimii pe intervalul 2010-2020. Din totalul rețelei, 44 de km sunt electrificați. Rețeaua feroviară este compusă din linii normale cu o singură cale. Gradul de electrificare reprezintă un indicator important. La nivel național ponderea acestora este de 37,45% din total în timp ce la nivelul regiunii Centru este de 50%. Județul Covasna din acest punct de vedere se plasează similar cu media, dar mult sub cea regională cu 37,93%. Problemele date de lipsa căilor ferate electrificate se referă la viteza de rurale și pe cale de consecință la o mobilitate mai redusă folosind acest mijloc de transport. Pentru detalii a se vedea Tabelul 8.

În ceea ce privește densitatea liniilor de cale ferată, regiunea Centru se situează cu o valoare de 39,29 km/1000 km² sub media națională de 45,17 km/1000 km². Județul Covasna are o densitate a liniilor ferate de 31,26/1000 km², semnificativ mai redusă decât media națională și cea regională. Ea este comparabilă cu cea a județului Harghita, dar peste cea a județului Sibiu, care este cea mai scăzută din regiunea Centru.

Figura 19 de mai jos redă infrastructura feroviară de la nivelul României și pune în evidență diferențele semnificative de la nivel intra-regional dintre județele regiunii Centru.

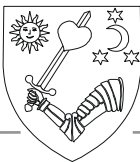
Figura 19: Rețeaua de căi ferate din România

Sursa: <https://turismistoric.ro/la-un-tren-distanta/harta-cailor-ferate-cfr-din-romania/>

Tabelul 8: Lungimea liniilor de cale ferată aflate în explorare din județul Covasna (km)

Categoriile cale ferată		2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2020
Total	Total	10777	10777	10768	10777	10770	10774	10774	10765	10759	10769	10777
	Reg Centru	1332	1332	1329	1333	1329	1333	1333	1333	1333	1340	1332
	Covasna	116	116	116	116	116	116	116	116	116	116	116
Electrificate	Total	4020	4020	4020	4029	4029	4030	4030	4030	4029	4029	4034
	Reg Centru	669	669	669	666	666	666	666	666	666	666	671
	Covasna	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44
Linii normale	Total	10645	10638	10639	10630	10638	10632	10635	10635	10627	10621	10631
	Reg Centru	1335	1332	1332	1329	1332	1329	1332	1332	1329	1329	1336
	Covasna	116	116	116	116	116	116	116	116	116	116	116
Linii normale cu o cale	Total	7736	7729	7730	7721	7729	7715	7718	7718	7710	7704	7709
	Reg Centru	1015	1012	1012	1009	1012	1009	1012	1012	1009	1009	1011
	Covasna	116	116	116	116	116	116	116	116	116	116	116
Linii normale cu 2 căi	Total	2909	2909	2909	2909	2909	2917	2917	2917	2917	2917	2922

	Reg Centru	320	320	320	320	320	320	320	320	320	320	325
	Covasna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

La nivelul celor cinci municipii și orașe ale județului Covasna, cu excepția Baraoltului, toate au stații de transport feroviar. În ceea ce privește existența unui terminal de transport combinat feroviar-rutier, el se regăsește doar în municipiul Sfântu-Gheorghe, dar platforma pentru transport combinat este descrisă ca fiind nefuncțională (baza de date citadini.ro). Vorbim de un terminal vechi, dat în folosință în 1954, la care nu s-au efectuat lucrări de modernizare. În municipiile Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc și orașul Covasna avem atât transport de călători, cât și de marfă pe calea ferată, în timp ce la Întorsura Buzăului este doar transport de călători.

În ceea ce privește numărul călătorilor expediați din fiecare stație CF din județul Covasna, există în prezent date numai pentru Sfântu Gheorghe. În anii 2018 și 2019, avem cifre relativ egale, de 165.143 în 2018 și respectiv 155.955 în 2019.

Infrastructura aeriană

În județul Covasna nu există infrastructură aeriană.

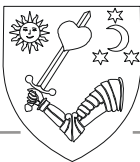
Intermodalitatea

Într-o accepțiune, intermodalitatea este definită prin integrarea a minim două moduri de transport într-o singură călătorie, cu un transfer facil și ușor, fără a se pierde timp și bani, utilizând același mod de plată și același mod de planificare a călătoriei. Din perspectiva acestei definiții a intermodalității, majoritatea orașelor din România sunt deficitare.

În general se pot defini mai multe tipuri de intermodalitate în cadrul rețelelor de transport urban și interurban. Pentru intermodalitatea urbană se menționează legăturile dintre transportul auto cu transportul public, cunoscute în general ca Park&Ride, reprezentând tranziția optimă către rețelele de transport public. Legătura dintre transportul public și rețelele interurbane reprezintă un punct de bază al intermodalității, ajutând astfel călătorii să utilizeze transportul public pentru a face naveta, fără a crește timpului de deplasare sau a necesita mers pe jos pe distanțe mari. Încurajarea utilizării bicicletei din zona locuinței până în punctele de transport public, prin implementarea de piste și parcuri pentru biciclete vine de asemenea în ajutorul unei intermodalități eficiente. În unele cazuri, permiterea transportului bicicletelor cu mijloacele de transport public contribuie la o intermodalitate optimă. De asemenea, pentru distanțe mai lungi sau cazuri speciale, oferirea unor facilități precum transportul automobilelor cu trenul sau vaporul, reprezintă un exemplu de intermodalitate¹⁵⁴.

La nivelul municipiilor și orașelor din județul Covasna, 4 din 5 au stație CFR, dar doar municipiul reședință de județ are terminal combinat rutier-feroviar. Transport public este oferit în 3 din 5 municipii și orașe (Sfântu Gheorghe, Baraolt, Covasna). Piste de bicicliști se raportează în cadrul bazei de date citadini.ro pentru 2 municipii (Sfântu Gheorghe 14,5 km și respectiv Târgu Secuiesc 11,46 km). În ceea ce privește

¹⁵⁴ Andrei Marian, Intermodalitatea sistemelor de transport poate fi cheia unei mobilități eficiente, 2016, <http://mi.rossada.solutions/intermodalitatea-sistemelor-de-transport-poate-fi-cheia-unei-mobilitati-eficiente/>

ponderea străzilor pietonale și a pasarelelor (măsurat în cadrul bazei de date citadini.ro ca procentul străzilor pietonale și al pasarelelor, calculat ca raport între lungimea trotuarelor și lungimea străzilor urbane), pentru Municipiul Sfântu Gheorghe avem 78,27%, iar pentru orașul Covasna avem 26,92%. Se poate observa cu ușurință că există diferențe mari în ceea ce privește disponibilitatea trotuarelor în cele două orașe, infrastructura determinând în bună măsură și comportamentul și alegerile de mobilitate ale rezidenților urbani.

În cadrul bazei de date citadini.ro pentru municipiul Sfântu Gheorghe sunt oferite și cotele modale de deplasări, datele incluse sunt obținute prin sondarea populației rezidente. Astfel:

Cotă modală pietonal, ponderea deplasărilor efectuate pe jos de către populația dintr-un oraș = 48,8%;

Cotă modală bicicletă, ponderea deplasărilor efectuate cu bicicleta de către populația dintr-un oraș=2,8 %;

Cotă modală autoturism, ponderea deplasărilor efectuate cu autoturism privat (ca șofer sau pasager) de către populația dintr-un oraș = 38,9 %;

Cotă modală transport public, ponderea deplasărilor efectuate cu mijloacele de transport în comun de către populația dintr-un oraș = 5,3%.

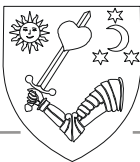
Cel puțin pentru municipiul Sfântu Gheorghe se poate observa că principalele modalități de deplasare sunt pe jos și cu autoturismul privat. Utilizarea limitată a transportului în comun trebuie înțeleasă și în contextul unor distanțe scurte în orașele de mai mici dimensiuni.

Mobilitatea urbană

Planuri Mobilitate Urbană Durabilă

Planul de mobilitate urbană (PMUD) a reprezentat principalul instrument folosit de orașele României pentru tranziția la planificarea mobilității, prioritizând mijloacele de transport cu emisii reduse sau zero (transportul public, mersul cu bicicleta, mersul pe jos). Operaționalizarea planurilor de mobilitate urbană a fost puternic susținută prin alocarea de resurse financiare, fonduri nerambursabile, care se puteau accesa prin axe dedicate din Programul Operațional Regional (POR) – axa 4.1 (municipii reședință de județ), axa 3.2 (orașe și municipii non-reședință de județ) și parțial axa 13 (orașe și municipii non-reședință de județ). În prezent, la nivelul județului Covasna au realizat Planuri de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD) cele două municipii, Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc. Acesta din urmă se află în proces de actualizare a PMUD. Cele două orașe au dezvoltat proiecte de mobilitate urbană care au fost depuse pentru finanțare pe POR axa 4.1 sau 3.2. Din tipurile de proiecte finanțabile prin POR Axa 4.1 / 3.2 au fost preferate achizițiile de mijloace de transport public, infrastructură pentru biciclete sau dezvoltarea unor zone pietonale.

Orașele mici sub 25.000 de locuitori nu au în majoritatea cazurilor PMUD. Ele au optat să nu realizeze aceste documente de planificare pentru că proiectele finanțate din axa 3.2 din POR nu corespundeau cu nevoile lor.

Transport public local

La nivelul regiunii Centru transportul public local de pasageri se efectuează preponderent în municipii. Județul Mureș are cel mai mare număr de orașe care oferă acest serviciu. El se efectuează preponderent cu microbuze și autobuze. La nivelul județului Covasna transportul public există în 3 localități urbane (Sfântu Gheorghe, Baraolt și Covasna). În trecut, până la mijlocul anilor 2000 a existat și în celelalte orașe plus în două comunități rurale.

La nivelul județului Covasna flota cu care se realizează transportul public în comun la nivelul anului 2020 cuprindea 33 de autobuze și microbuze. Până în 2016 avem o scădere accentuată a numărului, ca urmare a restrângerii sistemului de transport în comun. După 2016 se observă o creștere destul de timidă. Dintre cele 33 de mijloace de transport în comun, majoritatea se regăsesc la nivelul municipiului Sfântu Gheorghe (24), Baraolt (8) și Covasna (1).

În ceea ce privește numărul pasagerilor transportați cu transportul în comun, avem evoluții interesante de-a lungul timpului. În mod clar, comparativ cu anii 1990, avem o scădere considerabilă. Apoi, începând cu 2016, avem o stabilizare în jurul valorii de 1 milion de pasageri. Cifra pentru anul 2020 (713 mii pasageri) nu este atât de relevantă în contextul restricțiilor de mobilitate și a evitării de către rezidenți a zonelor aglomerate din perioada de început a pandemiei Covid-19.

Cu ocazia sondajului de opinie aplicat în vederea realizării planului de dezvoltare a județului Covasna, cetățenii au avut de răspuns la o întrebare legată de transportul public în comun. Există un nivel ridicat de nemulțumire, 22,85%, și 28,01% fiind foarte nemulțumiți și relativ nemulțumiți. La polul opus, doar 15,48% sunt relativ mulțumiți și 3,44% sunt foarte mulțumiți. O altă întrebare a vizat satisfacția cu transportul între localitățile din județ. Dintre aspectele investigate cel mai nemulțumiți sunt, în ordine descrescătoare, de imposibilitatea achiziționării online a biletelor, de calitatea flotei și de frecvența cu care circulă mijloacele de transport în comun. Trebuie însă spus că la toate întrebările vizând satisfacția cu transportul intrajudețean există un procent mare de non-răspunsuri, între 20-30% dintre respondenți, ceea ce pare să sugereze că de fapt numeroși locuitori ai județului nu folosesc acest transport, fie pentru că nu este disponibil sau pentru că nu se deplasează între localitățile județului. În cadrul Barometrului urban realizat în 2020 de Banca Mondială a fost inclus în eșantion un singur oraș din județul Covasna și anume Târgu Secuiesc. La întrebarea care a vizat satisfacția cu transportul public în comun, 13% din respondenți s-au declarat total mulțumiți, în timp ce 42% mai degrabă mulțumiți.

Infrastructură stradală

Lungimea totală a străzilor din municipiile și orașele județului Covasna a totalizat 354 km în anul 2020, reprezentând 7,97% din totalul regional și 1,11% din totalul național. Comparativ cu restul județelor din regiunea Centru, județul Covasna se plasează pe prima poziție în ceea ce privește rata de creștere a rețelei stradale, 15,3%, mai mare decât media regională de 10,18% și puțin sub media națională de 17,35%. Procentual, în județul Covasna 57,2% din rețeaua stradală este modernizată, sub procentul național și regional. Situația nu este similară în toate municipiile și orașele – trei dintre acestea au o rată de modernizare a străzilor orășenești cuprinsă între 60% și 85%, în timp ce alte două orașe au o rată de sub 45% (Baraolt și Întorsura Buzăului).

Un indicator care descrie calitatea infrastructurii stradale este legat de prezența trotuarelor. Acolo unde ele există, pietonii se pot deplasa mult mai ușor și în siguranță. Baza de date citadini.ro calculează un indicator care măsoară procentul străzilor pietonale și al pasarelelor, calculat ca raport între lungimea trotuarelor și lungimea străzilor urbane. Astfel, în municipiul Sfântu Gheorghe 78,27% din străzi au și trotuare, iar în Covasna doar 26,92% au. Pentru restul orașelor nu există date.

Cu ocazia sondajului de opinie aplicat în vederea realizării planului de dezvoltare a județului Covasna, cetățenii au avut de răspuns la o întrebare legată de infrastructura rutieră. Sondajul nu distinge între infrastructura intra-județeană și cea din localitățile de domiciliu. Putem bănuși însă că cetățenii sunt în primul rând familiari cu aceasta din urmă. Pe baza sondajului putem spune că există mai degrabă o insatisfacție vizavi de infrastructura rutieră, cu 21,38 % deloc mulțumiți și 25,80% relativ nemulțumiți, iar la polul opus 3,93% sunt total mulțumiți și 17,20% sunt oarecum mulțumiți.

Infrastructură velo și deplasări pietonale

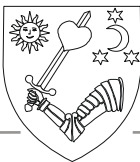
În ceea ce privește transportul velo, niciunul dintre municipiile și orașele din județul Covasna nu prezintă o rețea completă de infrastructură destinată mersului pe bicicletă. Pistele existente se regăsesc în Sfântu Gheorghe - 14,5 km și respectiv Târgu Secuiesc - 11,46 km. Unele dintre aceste piste, chiar și cele aflate în etapa de realizare, sunt deficitare, fiind subdimensionate și amenajate pe trotuar, îngreunând deplasarea pietonilor. Parcările pentru biciclete sunt reduse și nu satisfac cererea locală. Aceste obstacole fac ca transportul cu bicicleta să aibă o pondere redusă în totalul modurilor de transport la nivelul mediului urban din județul Covasna.

Legat de deplasarea pietonală, trebuie reținute mai multe aspecte. Astfel, suprafața municipiilor și orașelor județului Covasna este relativ mică, iar distanța dintre destinațiile cotidiene permite deplasările de acest tip. Baza de date citadini.ro conține un indicator care se referă la accesibilitatea centrului orașelor mergând pe jos. Astfel, un procent semnificativ din populație se află cu domiciliul la 10-20 de minute de mers pe jos de zona centrală (sediul primăriei) și implicit de alte destinații cotidiene (a se vedea Figura 20). Acest avantaj trebuie sprijinit prin crearea unei infrastructuri pietonale adecvate. Așa cum se menționa în sub-sectiunea anterioară, pentru a facilita mersul pe jos este important ca toate străzile orașenești să aibă trotuare. Lipsa trotuarelor pare să reprezinte o problemă mai ales în orașele foarte mici, cu caracteristici rurale.

Figura 20: Distribuția procentuală a populației în funcție de timpul necesar parcursului pietonal dinspre reședință către centrul UAT-ului (sediul Primăriei localității)

SIRSUP	Name	County	natLevName	Acces_Centru																
				1	2	3	4	5	10	15	20	30	40	50	60	70	80	90	100	
63580	ÎNTORSURA BUZĂULUI	COVASNA	Oras	0%	1%	2%	3%	1%	16%	10%	9%	22%	10%	8%	3%	1%	0%	0%	0%	
63447	BARAOLT	COVASNA	Oras	0%	1%	3%	5%	6%	25%	16%	3%	0%	0%	0%	1%	8%	16%	0%	5%	
63526	COVASNA	COVASNA	Oras	0%	1%	4%	3%	6%	33%	15%	6%	16%	12%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	
63394	SFÂNTU GHEORGHE	COVASNA	Municipiu resedinta de judet	0%	2%	1%	3%	3%	23%	24%	18%	21%	1%	0%	2%	0%	0%	0%	1%	
63740	TÂRGU SECUIESC	COVASNA	Municipiu, altul decat resedinta de judet	0%	1%	1%	2%	3%	10%	35%	29%	8%	0%	0%	2%	1%	1%	1%	1%	

Sursa: citadini.ro

Amenajarea teritoriului, urbanism și locuințe

Rolul CJ Covasna în acest domeniu

În ceea ce privește activitatea de urbanism și amenajarea teritoriului în România, trebuie precizat că atribuțiile sunt plasate și partajate între nivelul administrației centrale, județene și locale. Mai jos se regăsește o prezentare sintetică a principalelor atribuții care revin în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului celor trei niveluri ale administrației publice. În acest fel este mai ușor de explicat și evaluat rolul Consiliului Județean Covasna în acest domeniu.

Activitatea de urbanism în România se desfășoară în principal pe baza Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul cu modificările și completările ulterioare, a HG 525/1995 pentru aprobarea regulamentului general de urbanism republicată și a Codului Civil.

Atribuțiile administrației centrale în domeniul urbanismului

Activitatea în domeniu la nivel național este coordonată de către Guvern, care stabilește în raport cu conținutul Programului de Guvernare, programe prioritare, linii directoare și politici sectoriale. MDLPA este organul specializat al Guvernului în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului, având în această calitate următoarele atribuții principale: elaborarea Regulamentului general de urbanism; avizarea proiectelor de acte normative referitoare la activitatea de urbanism; colaborarea cu ministerele, precum și cu celelalte organe ale administrației publice centrale, pentru fundamentarea, din punct de vedere al urbanismului, a programelor strategice sectoriale; colaborarea cu consiliile pentru dezvoltare regională, consiliile județene și consiliile locale, precum și urmărirea modului în care se aplică programele guvernamentale și liniile directoare în domeniul urbanismului la nivel regional, județean și local; avizarea documentațiilor de urbanism, potrivit competențelor stabilite prin lege.

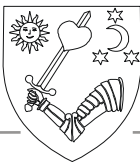
Atribuțiile administrației publice județene în domeniul urbanismului

Consiliul Județean are următoarele atribuții în acest domeniu: coordonează activitatea de urbanism la nivel județean, conform legii; stabilește orientările generale privind organizarea și dezvoltarea urbanistică a localităților, pe baza planurilor de urbanism; coordonează activitatea consiliilor locale și le acordă asistență tehnică de specialitate; asigură preluarea prevederilor cuprinse în cadrul documentațiilor de urbanism pentru teritoriile administrative ale localităților din județ.

Atribuțiile administrației publice locale în domeniul urbanismului

Consiliul local are următoarele atribuții în acest domeniu: coordonează și răspunde de întreaga activitate de urbanism desfășurată pe teritoriul unității administrativ-teritoriale și asigură respectarea prevederilor cuprinse în documentațiile de urbanism aprobate, pentru realizarea programului de dezvoltare urbanistică a localităților componente ale comunei sau orașului; cooperează cu consiliul județean și este sprijinit de acesta în activitatea de urbanism; cooperează în procesul de întocmire a programului de dezvoltare urbanistică a localităților și cu instituții, agenți economici, organisme și organizații nonguvernamentale de interes național, județean sau local¹⁵⁵.

¹⁵⁵ Prefectul jud. Bihor, Raportul anual privind starea economico-socială a județului Bihor în anul 2019, pp. 19-20

Așa cum rezultă din parcurgerea textului de lege, rolul Consiliului Județean Covasna în domeniul urbanismului este unul de coordonare și oferire de suport comunităților locale din județ. În plus, Consiliul Județean Covasna are un rol semnificativ în trasarea liniilor directoare vizând planificarea spațială la nivelul județului, prin elaborarea și actualizarea PATJ-ului. La nivelul anului 2021, putem spune că PATJ Covasna este expirat. În luna septembrie 2021 Consiliul Județean Covasna a aprobat inițierea procedurii de elaborare a unui nou PATJ. Actualul PATJ, datând din 1995 și fiind aprobat prin Hotărârea Consiliului Județean Covasna nr. 29/1998 este vechi și nu mai corespunde în totalitate unor evoluții recente.

În cadrul dezbaterilor publice ocazionate de actualizarea strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna a fost menționată și lipsa arhitecților la nivelul județului, văzută ca o problemă semnificativă în ceea ce privește expertiza de specialitate în acest domeniu.

PUG-uri, evoluție intravilan și procesul de extindere urbană

La nivel local, Planurile Urbanistice Generale (PUG-uri) reprezintă instrumente esențiale cu caracter de reglementare, constituind baza legală pentru realizarea programelor și acțiunilor de dezvoltare la nivel local. Între documentațiile de urbanism, PUG-ul este singura care are atât caracter director, cât și operațional. Caracterul director al documentului, care înseamnă că PUG-ul se referă la un întreg teritoriu, face extrem de relevantă sincronizarea acestuia cu strategia de dezvoltare locală (și/sau alte documente similare) - chiar dacă aceasta din urmă nu are valoare de reglementare legală, ea conținând viziunea strategică cu privire la modul în care respectiva comunitate se va dezvolta în viitor. Această viziune are implicații pentru dezvoltarea spațială a comunității, implicații care ar trebui transpuse la nivelul PUG-ului.

Existența unor PUG-uri actualizate, care exprimă în mod realist condițiile și nevoile în schimbare de la nivel local, reprezintă o condiție semnificativă pentru dezvoltarea locală armonioasă a localităților. În prezent, la nivel național există o problemă semnificativă legată de lipsa de actualizare a PUG-urilor, multe din ele având termenul de valabilitate expirat. Figura 21 (următoarea pagină) ilustrează această situație. Municipiul Sfântu Gheorghe nu se află într-o situație ideală, PUG-ul vechi de la sfârșitul anilor 1990 fiind prelungit. Municipiile și orașele Covasna, Întorsura Buzăului și Târgu Secuiesc au PUG-uri actualizate, în timp ce cel de la Baraolt datează din 2000. La nivelul județului însă sunt de asemenea multe comunități rurale cu PUG-uri expirate sau prelungite, care nu mai reflectă situația de pe teren.

Modul în care evoluează suprafața cuprinsă în intravilan este de asemenea semnificativă pentru analiza potențialului de dezvoltare a comunităților. Intravilanul trebuie extins astfel încât să fie luate în considerare atât cerințele vizând dezvoltarea rezidențială, dar mai ales cele vizând noi investiții industriale și comerciale. După 1990, numeroase localități, în special din categoria orașelor mici și mijlocii, au extins în mod nejustificat suprafața intravilanului, de multe ori în condițiile în care au avut o stagnare sau un declin al populației și o reducere a activităților industriale. Creșterea nejustificată a intravilanului, în absența unor obiective reale, poate duce la o presiune crescută asupra autorităților locale de a oferi utilități și infrastructură pe o zonă mai extinsă. Tabelul 9 sumarizează evoluția intravilanului.

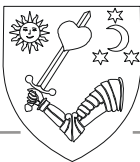

Figura 21: Situație PUG-uri la nivelul municipiilor reședință de județ

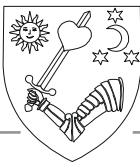
APROBAT	PRELUNGIT	În AVIZARE	În ELABORARE
Alba Iulia	Alexandria	Brăila	Baia Mare
Bacău	Arad	Timișoara	Tulcea
Bistrița	Botoșani	Iași	Târgoviște
Brașov	Constanța		
Buzău	Craiova		
Călărași	Deva		
Cluj	Piatra Neamț		
Drobeta Turnu-Severin	Pitești		
Galați	Ploiești		
Giurgiu	Satu Mare		
Miercurea Ciuc	Sfântu Gheorghe		
Oradea	Slobozia		
Râmnicu Vâlcea	Suceava		
Reșița	Târgu Jiu		
Sibiu	Târgu Mureș		
Slatina			
Vaslui			
Zalău			

Situație PUG municipii reședință de județ (august 2019)
sursă: MDRAP, prelucrare apix.ro

Sursa: <https://apix.ro/stadiul-aprobării-pug-in-fiecare-municipiu-din-tara-iasul-la-coada-listei/>

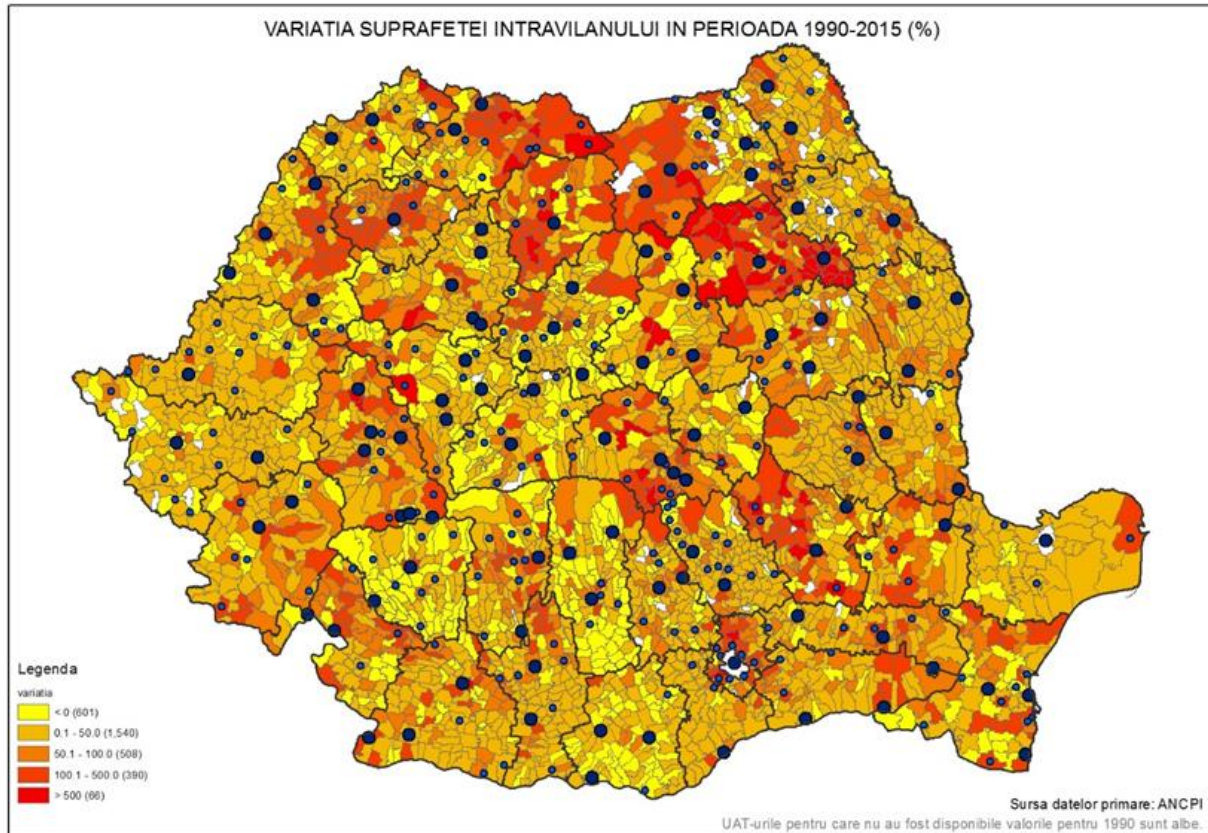
Comparativ cu nivelul național, județul Covasna se încadrează în categoria județelor care au cunoscut, cel puțin pentru o parte din comunități, creșteri medii ale suprafeței intravilanului localităților (Figura 22). Din Figura anterior menționată se poate observa că comunitățile cu creștere mai mare sunt plasate în partea de nord vest și vest a județului, în nord est și în centru. Raportat la rata de creștere înregistrată la nivelul regiunii Centru pe intervalul 2009-2019 (15%), procentul de la nivelul județului Covasna este mic, de 0,73%. Coroborând aceste informații cu datele reprezentate vizual în Figura 22, putem trage concluzia că în prezent discutăm de o încetinire semnificativă, chiar de o stopare, a fenomenului de extindere a intravilanului.

Pentru mediul urban din județul Covasna (municipii și orașe), există două observații vizavi de creșterea intravilanului. În primul rând, trebuie să facem distincție între primii ani de după revoluție și perioada mai recentă. Astfel, creșteri semnificative, de până la 315%, au avut loc pe intervalul 1993-2008. Aceasta pare să fie perioada în care s-a acordat prea puțină atenție fenomenului de extindere a intravilanului, în bună măsură și pentru că nu au fost înțelese pe deplin implicațiile negative. În al doilea rând, pentru intervalul 2009-2019, se observă o temperare a acestui fenomen, iar comunitățile se împart în 3 categorii distincte în funcție de abordarea pe care au implementat-o vizavi de extinderea intravilanului: categoria A, incluzând municipiul Sfântu Gheorghe, Baraolt și Întorsura Buzăului, au avut o creștere a intravilanului de sub 1% în intervalul 2009-2019; categoria B, cuprinzând orașul Covasna a cunoscut o contracție cu aprox. 5% a intravilanului; Categoria C, incluzând municipiul Târgu Secuiesc a avut o creștere de aprox. 10%. Desigur, această extindere trebuie corelată și cu evoluția demografică și cea a economiei locale.

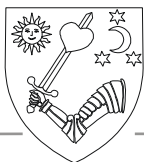

Este interesant de observat de exemplu că municipiile și orașe cu o dezvoltare economică bună au fost mai degrabă prudente cu extinderea extravilanului – Sfântu Gheorghe de exemplu în timp ce Baraolt, cel puțin într-o anumită perioadă, a fost mai mult decât permisiv. În ceea ce privește populația, toate municipiile și orașele au pierdut populație, indiferent de nivelul de dezvoltare economică.

Figura 22: Evoluția suprafață intravilan la nivel județean, 1990-2015

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, 2016, p. 52

Tabelul 9: Evoluție suprafață intravilan municipii și orașe (în hectare)

	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tot. Covasna	3.326	3.290	3.445	3.748	4.652	4.657	4.657	4.657	4.657	4.602	4.602	4.602	4.602	4.688	4.688
Mun. Sf. Gheorghe	1.425	1.439	1.439	1.439	1.439	1.441	1.441	1.441	1.441	1.441	1.441	1.441	1.441	1.441	1.441
Mun. Tg. Seciulesc	591	591	591	591	822	822	822	822	822	822	822	822	822	908	908
Baraolt	167	167	322	352	694	697	697	697	697	696	696	696	696	696	696
Covasna	666	659	659	889	950	950	950	950	950	896	896	896	896	896	896
Întorsura Buzăului	477	434	434	477	747	747	747	747	747	747	747	747	747	747	747

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

Dacă examinăm creșterea intravilanului la nivelul mediului rural, se disting trei mari concluzii: PUG-urile elaborate pentru unele UAT-uri prevăd extinderi mari ale teritoriilor intravilane, ceea ce conduce la investiții mari în infrastructurile edilitare și la încălcarea regulilor ecologice; PUG-urile aprobate prevăd în unele cazuri construirea în "bandă continuă" în lungul unor drumuri publice sau în lungul cursurilor unor râuri; PUG-urile aprobate prevăd pentru construirea în sate, indici urbanistici exagerați, caracteristici orașelor mari și mijlocii.

În strânsă legătură cu creșterea suprafeței intravilanului, în cadrul acestei secțiuni vom explora și procesul de extindere/dispersie urbană. Dispersia urbană se referă la procesul de extindere spațială a orașului spre periferie și în comunitățile urbane din jur. Aceasta este un tip de dezvoltare cu trei caracteristici principale: (1) expansiune periferică nelimitată înspre zone nesistemizate; (2) densitate scăzută; (3) dezvoltare în salturi¹⁵⁶. Potrivit studiilor ESPON, aproape tot teritoriul României trebuie să răspundă la două provocări esențiale pentru menținerea pe piața economică europeană, reprezentate de scăderea populației cauzată de sporul natural negativ, dar mai ales de migrația populației (și în special a forței de muncă calificate, iar în ultimii ani a celei calificate) și expansiunea urbană necontrolată (*sprawl*)¹⁵⁷. Cele două fenomene descrise de ESPON trebuie privite ca având o dinamică interconectată. Dispersia urbană poate avea loc în condițiile unei creșteri economice și a populației sau dimpotrivă a contracției economice și demografice (sunt posibile orice combinații între evoluția demografică și cea economică). Desigur, cea mai dramatică situație este cea a unui oraș care pierde populație concomitent cu extinderea sa spațială, care în această situație nu este justificată de o presiune adusă de creșterea economică și/sau demografică. Din punct de vedere demografic, municipiul Sfântu Gheorghe are o pierdere de populație de aprox. 5,7% în intervalul 2010-2021 (s-a luat în calcul populația după domiciliu la 1 ianuarie). Și restul municipiilor și orașelor din județ, cu excepția Întorsurii Buzăului, unde avem o stagnare, se confruntă cu aceeași situație. Concomitent, din cele 14 comune care alcătuiesc ZUF, 6 au o creștere a populației pe intervalul 2010-2021, cea de la Arcuș, de aproape 20%, fiind cea mai semnificativă.

Figura 23 ilustrează evoluția în profil temporal a fenomenului de dispersie urbană pentru municipiul Sfântu Gheorghe. Se poate observa că perioada 1990-2006 nu este marcată de o extindere atât de pregnantă cum este cea din perioada 2006-2018.

¹⁵⁶ Burchell *et al.*, 2005, apud Raport privind starea teritoriului, România 2017, p. 15

¹⁵⁷ Raport privind starea teritoriului, România 2017, p. 15

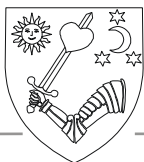
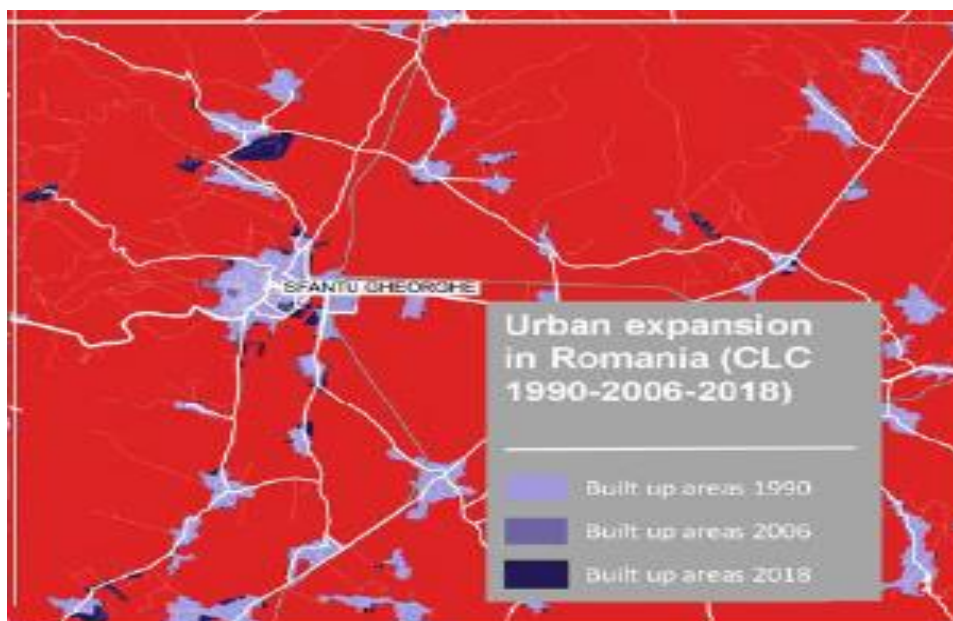

Figura 23: Procesul de extindere urbană la nivelul municipiului Sfântu Gheorghe

Sursa: Banca Mondială, *Romania Catching Up Regions. Modele de cooperare interjurisdicțională*, 2019, p. 140, <http://documents1.worldbank.org/curated/en/338051580282390068/pdf/Romania-Catching-Up-Regions-Interjurisdictional-Cooperation-Models.pdf>

Datele privind corelarea dintre evoluțiile demografice (creștere/descreșterea populației) și dispersia urbană trebuie interpretate cu precauție. De exemplu, studiile ESPON realizate la nivel de NUTS 3, pe baza datelor din CORINE Land Cover, par a sugera că dispersia urbană nu este o problemă semnificativă la nivelul României sau a multora dintre județele din țara noastră (Figura 24). Cu toate acestea, dispersia urbană este un fenomen cât se poate de real, inclusiv în cazul județului Covasna, chiar dacă de mică amploare din punct de vedere spațial. Limitarea datelor din setul CORINE este legată de faptul că nu surprind foarte bine fenomenul atunci când vorbim de parcele mici. Atunci când le corelăm cu datele despre populație, e posibil să tragem concluzii greșite. Figura 24 de mai jos, plasează zonele urbane din județul Covasna în categoria pentru care zona afectată de urbanizare/dezvoltare a crescut mai repede decât populația. Din această perspectivă, Covasna are un profil similar cu județele Brașov și Arad, dar și cu un cluster de mai multe județe din nord-estul României.

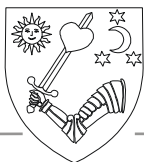
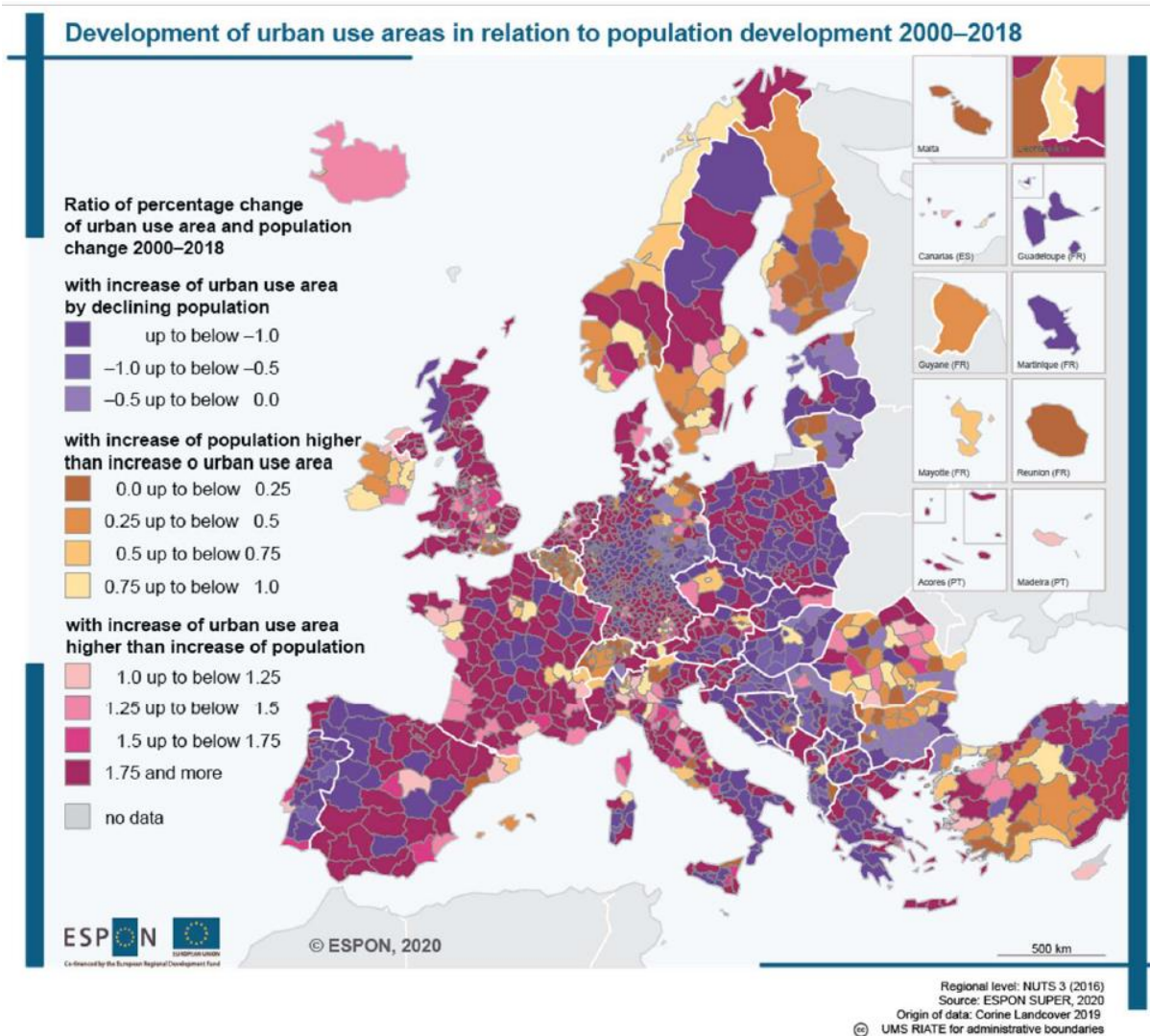

Figura 24: Dezvoltarea zonelor urbane în raport cu evoluția populației 2000-2018

Sursa: ESPON, Synthesis Report SUPER – Sustainable Urbanization and land-use. Practices in European Regions Synthesis Report // November 2020, p. 12, <https://www.espon.eu/super>

Deși fenomenul de dispersie urbană este mai ușor vizibil în cazul orașelor mari, nici orașele mici nu sunt scutite de acest fenomen. Într-un studiu care datează din 2010, Suditu *et al.*¹⁵⁸ prezenta municipiile și orașele din România care la acel moment erau deja afectate de dispersia urbană. Din Figura 25 se poate observa că la nivelul județului Covasna toate municipiile și orașele pentru care există date (Sfântu Gheorghe, Baraolt și Întorsura Buzăului) sunt afectate.

¹⁵⁸ Suditu, B., Ginavar, A., Muica, A., Iordachescu, C., Vardol, A. and Ghinea, B. (2010), “Urban sprawl characteristics and typologies in Romania”, Human Geographies – Journal of Studies and Research in Human Geography, Vol. 4 No. 2, pp. 79–87

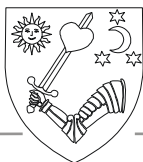
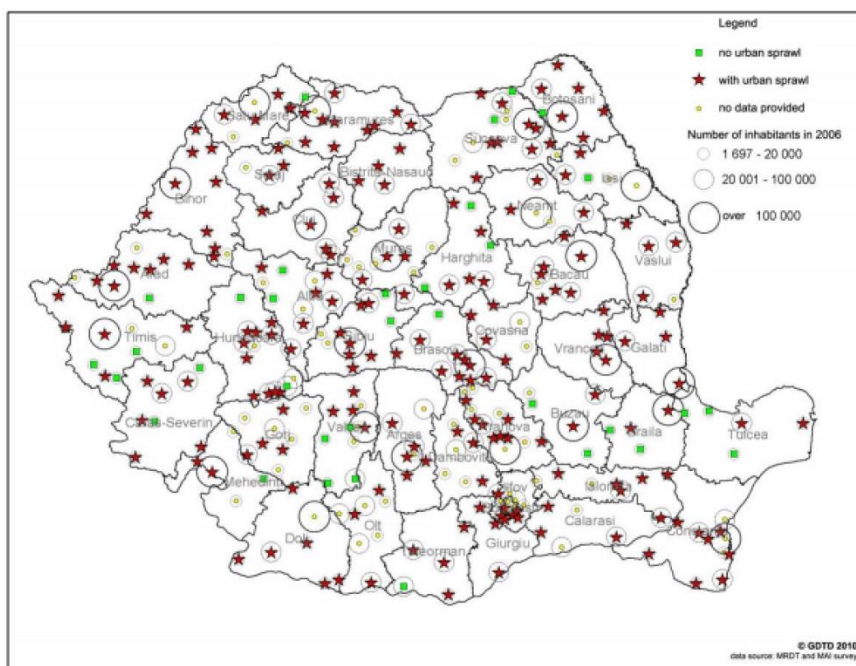

Figura 25: Municipii și orașe confruntate cu dispersia urbană

Sursa: Suditu et al. (2010)

În ceea ce privește morfologia structurilor urbane la nivelul județului Covasna, vom prezenta câteva date vizuale pe baza studiile recente ESPON. Aceste studii disting între structura urbană principală, reprezentată de zonele urbane principale și restul comunităților care există la nivel de NUTS 3 (județ). Figura 30, de mai jos, redă această distincție. La nivelul județului Covasna, la nivel structurii de bază, se identifică o structură compactă monocentrică (Figura 26). În ceea ce privește sub-structurile, acestea pot fi descrise ca policentric-difuze (Figura 27). Figura 28, evaluează procesul de transformare la nivelul sub-structurilor între 2000-2018. Potrivit acestei figuri, la nivelul județului Covasna, procesul de urbanizare pe acest interval la nivelul sub-structurilor nu a presupus schimbări semnificative. Acest lucru semnifică că procesele de extindere spațială sunt de mică amploare și sunt greu de surprins pe această metodologie. Așa cum precizează și ESPON, avem nevoie de date suplimentare pentru a înțelege mai bine aceste procese. Cu toate acestea, dorim să încheiem această secțiune prin tragerea unui semnal de alarmă: O dezvoltare urbană de tip policentric-difuză, la nivelul sub-structurilor, va fi în cele mai multe cazuri o dezvoltare potențial nesustenabilă sau una care are potențial de a crea un impact negativ la nivelul unor zone mai puțin urbanizate. Chiar dacă la nivelul județului Covasna ea nu este de amploare mare în prezent, clustere difuze de urbanizare răspândite la nivelul teritoriului județean vor avea un impact negativ. În contextul în care județul vrea să păstreze ca și un factor esențial natura și zonele verzi, o astfel de dezvoltare poate deveni problematică. Acest lucru trebuie înțeles și în contextul în care nu există niciun fel de coordonare și/sau cooperare între autoritățile locale din comunitățile învecinate afectate de acest proces. Vizual, dezvoltarea de tip difuz poate fi identificată în Figura 29.

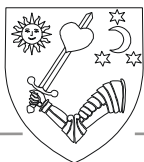
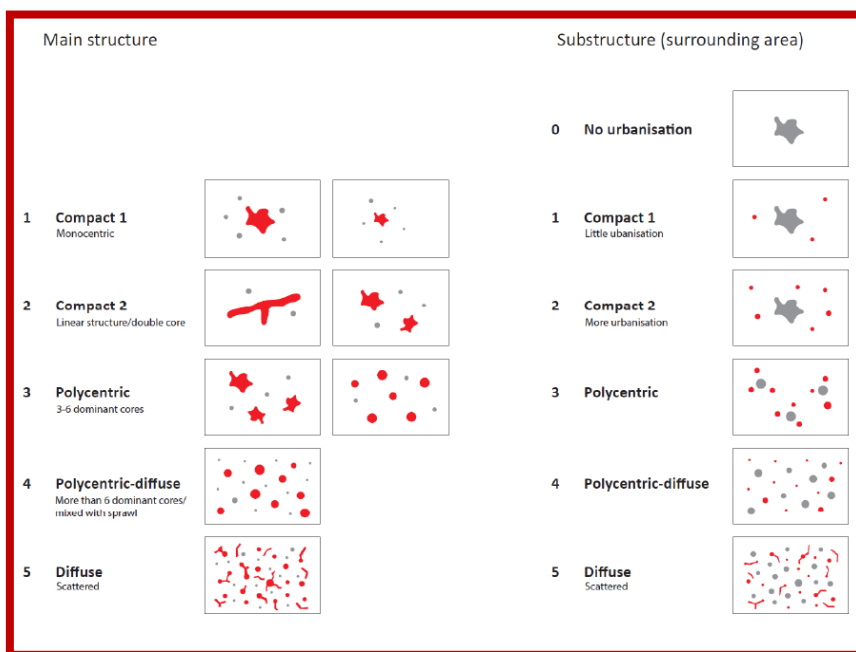
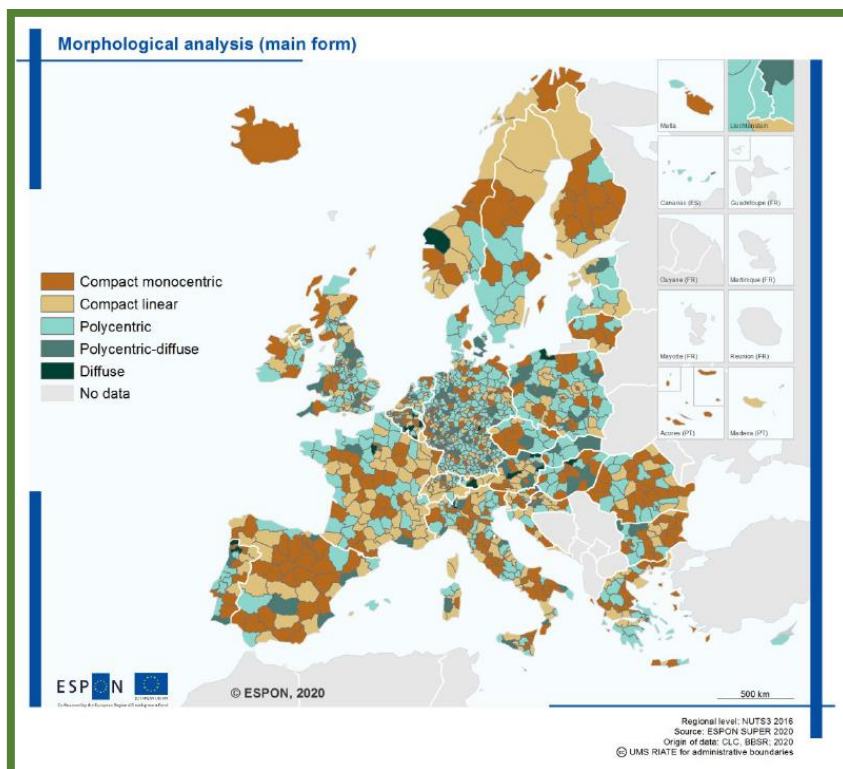

Figura 26: Ghid pentru evaluarea formei urbane, ESPON, structură principală versus sub-structuri

Sursa: APPLIED RESEARCH // Main Report SUPER – Sustainable Urbanization and land-use Practices in European Regions Main Report // November 2020, p. 26, <https://www.espon.eu/super>

Figura 27: Morfologia structurii urbane principale la nivel județean

Sursa: APPLIED RESEARCH // Main Report SUPER – Sustainable Urbanization and land-use Practices in European Regions Main Report // November 2020, p. 28, <https://www.espon.eu/super>

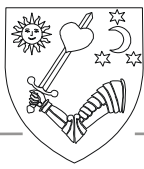
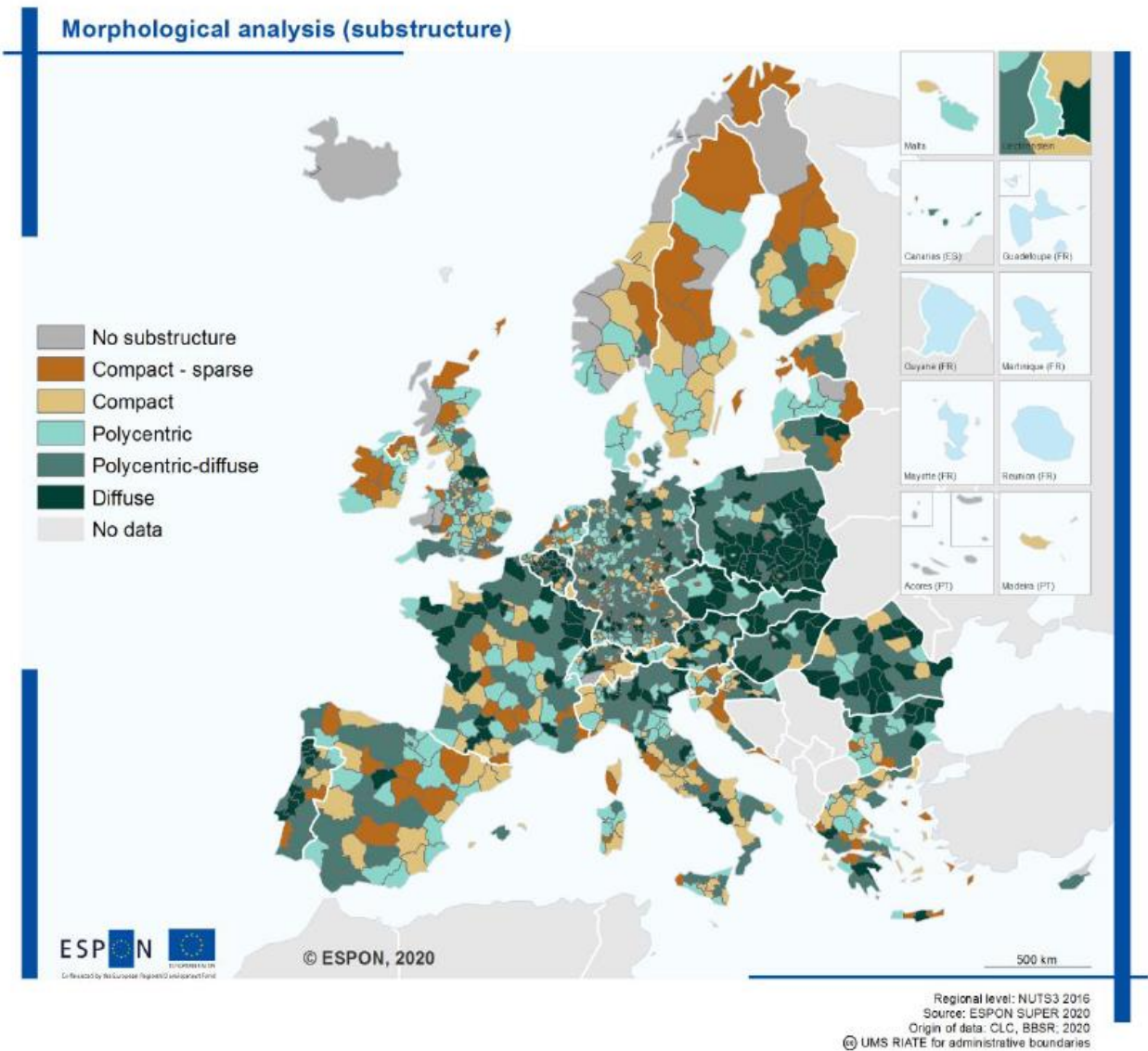

Figura 28: Morfologia sub-structurilor la nivel județean

Sursa: APPLIED RESEARCH // Main Report SUPER – Sustainable Urbanization and land-use Practices in European Regions Main Report // November 2020, p. 29, <https://www.espon.eu/super>

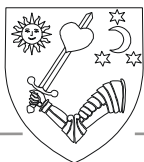
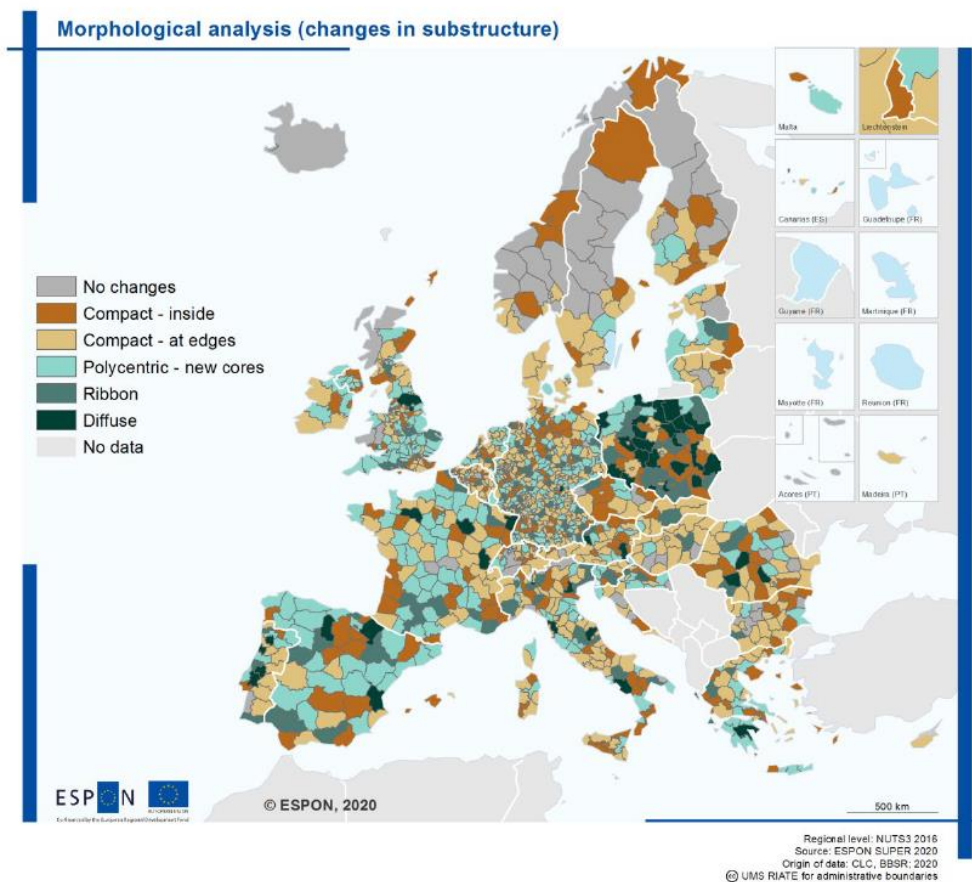
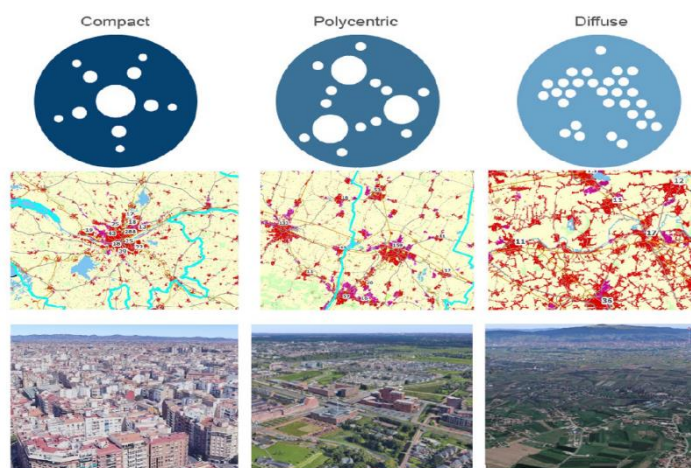

Figura 29: Analiză morfologică (schimbări în sub-structuri)

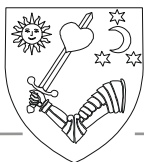

Sursa: APPLIED RESEARCH // Main Report SUPER – Sustainable Urbanization and land-use Practices in European Regions Main Report // November 2020, p. 30, <https://www.espon.eu/super>

Figura 30: Reprezentare vizuală diferite tipuri de morfologii (compact, policentric și difuz, de la stânga la dreapta)

Sursa: APPLIED RESEARCH // Main Report SUPER – Sustainable Urbanization and land-use Practices in European Regions Main Report // November 2020, p. 57, <https://www.espon.eu/super>

Locuințe

La nivelul întregului județ, în perioada 2010-2020 se înregistrează o creștere modestă a numărului de locuințe de 4,4%, dar care este superioară procentului înregistrat în decada anterioară. Această rată plasează județul Covasna pe a doua cea mai slabă poziție la nivel regional, după județul Harghita. Regiunea de Centru se plasează în ansamblul ei în jurul mediei naționale, de aproximativ. 8%. Din totalul locuințelor, peste 98% sunt în proprietate privată, numărul celor în proprietate publică scăzând în mod semnificativ în 2011 (54,59%) și apoi rămânând aproximativ constant până în prezent. Trebuie spus însă, că procentul creșterii numărului de locuințe nu este egal distribuit la nivelul municipiilor și orașelor din județul Covasna. Avem astfel un grup de două orașe cu creștere nesemnificativă, între 0%-1,5% (Târgu Secuiesc și Covasna), două orașe cu creștere între 4%-11% (Sfântu Gheorghe și Întorsura Buzăului) și un oraș cu o reducere a numărului de locuințe cu 7,11% (Baraolt). Dacă examinăm aceste trei clustere în strânsă legătură cu clusterelor vizând extinderea intravilanului, vom observa că orașele care cel puțin în ultimii 10 ani au avut o abordare prudentă vizând extinderea intravilanului, au avut cele mai multe locuințe terminate în 2020.

Tabelul 10: Locuințe existente la sfârșitul anului pe forme de proprietate

Categorii		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	Covasna	87.492	89.709	89.980	90.184	90.371	90.510	90.693	90.798	90.916	91.129	91.348
Total – Urban	Covasna	43.211	43.421	43.557	43.662	43.734	43.811	43.920	43.976	44.015	44.146	44.249
Prop. publică	Covasna	2.339	1.062	1.121	1.112	1.096	1.083	1.080	1.069	1.063	1.069	1.068
Prop. publică –Urban	Covasna	1.705	849	876	868	852	839	836	825	819	825	825
Prop. privată	Covasna	85.153	88.647	88.859	89.072	89.275	89.427	89.613	89.729	89.853	90.060	90.280
Prop. privată – Urban	Covasna	41.506	42.572	42.681	42.794	42.882	42.972	43.084	43.151	43.196	43.321	43.424

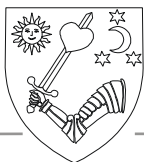
Sursa: INS Tempo online, prelucrarea autorilor

Tabelul 11 : Evoluția fondului de locuințe în mediul urban

Categorii	2010	2020	% modificare
Mun. Sf. Gheorghe	23678	24627	4,00
Mun. Tg. Secuiesc	8097	8108	0,13
Baraolt	3952	3671	-7,11
Covasna	4602	4655	1,15
Întorsura Buzăului	2882	3188	10,61

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

Legat de locuințe ne interesează și calitatea acestora, nu doar numărul. Există un indicator și anume suprafața locuibilă în m²/cap de locuitor. Există cifra de 14 m²/cap de locuitor stabilită prin normative vizând locuirea ca un minim. La nivelul județului, rata de creștere a suprafeței totale locuibile pe intervalul 2010-2020 a fost de 24,99%, iar la nivelul mediului urban de 28,7%. Toate municipiile și orașele au avut o creștere a suprafeței locuibile între 18% și 40%; creșterea cea mai semnificativă a fost în Întorsura Buzăului. Tabelul 13, de mai jos, detaliază situația pentru municipiile și orașele

județului Covasna, raportând suprafața locuibilă la populație. Se observă o creștere clară a suprafeței locuibile pe cap de locuitor. Dacă în 2010 două orașe erau puțin sub standardul de 14 m²/cap de locuitor și două puțin peste standard, în 2020 toate comunitățile au ajuns la o suprafață cuprinsă între 18-23 m²/cap locuitor. Desigur, aceste date trebuie interpretate și în contextul unor pierderi semnificative de populație și nu neapărat a faptului că noile locuințe sunt calitativ superioare din perspectiva suprafeței locuibile.

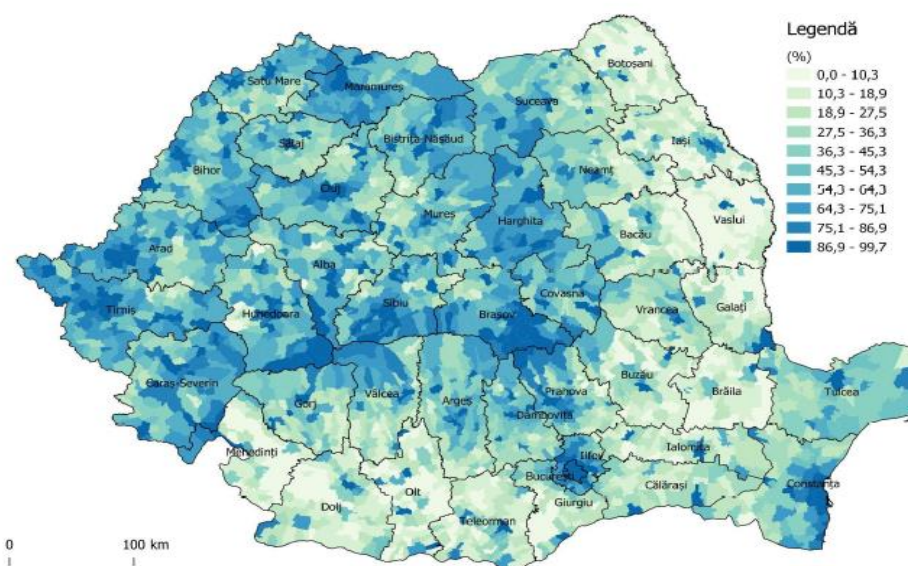
Tabelul 12: Evoluția suprafeței locuibile în mediul urban/cap de locuitor (în m²)

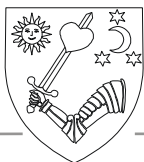
Categorii	2010	Populație după domiciliu la 1 ianuarie	M ² /cap loc	2020	Populație după domiciliu la 1 ianuarie	M ² /cap loc
Mun. Sf. Gheorghe	905.300	66.929	13,52	1.183.882	63.693	18,58
Mun. Tg. Seciulesc	317.635	21.011	15,11	409.921	19.653	20,85
Baraolt	138.986	9.783	14,2	165.209	9.099	18,15
Covasna	212.114	11.831	17,92	251.872	10.979	22,94
Întorsura Buzăului	129.535	9.342	13,86	181.611	9.395	19,33

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

Tot legat de calitatea locuirii ne interesează și dotarea locuințelor cu apă, canalizare și energie electrică. Un studiu recent al MDLPA din 2021 a investigat comparativ la nivelul județelor și al unor zone specifice dotările. Trebuie spus că situația este îmbucurătoare pentru județul Covasna. În ansamblu, acesta se apropie ca profil al dotărilor de județele din regiunile de Vest, Nord-Vest și Centru (cu scor superior mediei naționale) și se detașează de județele cu o situație mai proastă din sudul și estul României. La nivelul județului Covasna, zonele cu locuințe mai puțin dotate sunt în nord-vest (un cluster mai mic și difuz) și un culoar îngust, dar clar conturat care se întinde din centrul județului înspre sud.

Figura 31: Dotarea locuințelor cu apă, canalizare și energie electrică (pe baza datelor de la Recensământ, 2011)

Sursa: MDLPA, *Disparități teritoriale în România, Studiu de fundamentare, 2021, p. 79*

Analiza statisticilor cu privire la autorizațiile eliberate în perioada 2010-2020 relevă două aspecte importante și anume un interes crescut pentru clădiri rezidențiale precum și pentru alte tipuri de clădiri care nu se încadrează în categoriile cuprinse în Tabelul 13. De asemenea, în ceea ce privește numărul autorizațiilor, la cele pentru construcții rezidențiale avem o scădere pe intervalul 2010-2020 de 37,83% și o evoluție sinuoasă, presărată cu creșteri și descreșteri la alte tipuri de clădiri, cu un minim de 40 de autorizații de construire în 2017 și un maxim de 86 în 2020. Foarte interesant este, de asemenea, interesul pentru construcții noi în mediul rural. La cele două categorii analizate, avem o creștere clară și semnificativă în mediul urban pe intervalul analizat, semn că există o extindere spațială a orașelor spre rural și o intensificare a locuirii în mediul rural. Desigur, așa menționăm și în secțiunea dedicată dispersiei urbane aceste fenomene sunt de relativă mică amploare.

Tabelul 12: Autorizații de construire eliberate pe tipuri de clădiri în județul Covasna

Categorii	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Clăd. rez. exclusiv cele pt. col.	370	279	218	266	234	193	221	167	204	259	230
<i>Urban</i>	308	199	170	194	69	78	108	73	94	99	83
<i>Rural</i>	62	80	48	72	165	115	113	94	110	160	147
Clăd. pt. col.	:	:	:	:	:	:	:	2	:	2	:
Clăd. admin.	1	5	2	1	1	3	1	:	1	3	1
Clăd. pt. comerț cu ridicata și amănuntul	2	:	1	1	2	1	1	:	2	4	2
Hoteluri și clăd. Similare	:	1	3	1	3	2	2	1	:	2	3
Alte clăd.	75	61	58	29	63	52	44	40	57	63	86
<i>Urban</i>	55	36	32	9	7	6	14	7	11	16	11
<i>Rural</i>	20	25	26	20	56	46	30	33	46	47	75

Sursa: INS Tempo online, prelucrarea autorilor

Un studiu recent al MDLAP¹⁵⁹ din 2021 investighează disparitățile teritoriale de la nivelul României și în ceea ce privește eliberarea autorizațiilor de construire. Dinamica autorizațiilor de construire reflectă o evoluție pozitivă sau negativă a sectorului de construcții rezidențiale și nerezidențiale și a pieței imobiliare pe fondul creșterii sau descreșterii veniturilor populației și a accesului la finanțări a locuitorilor și antreprenorilor. Figura 32 de mai jos reflectă situația comparativ. Județul Covasna performează mai prost decât restul județelor din regiunea Centru, culoarul de urbanizare și dezvoltare fiind suprapus în profil teritorial peste cele trei ZUF care sunt una în continuarea celeilalte (Brașov, Sfântu Gheorghe și Miercurea Ciuc).

¹⁵⁹ MDLPA, *Disparități teritoriale în România, Studiu de fundamentare, 2021*

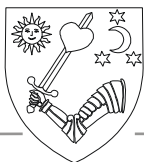

Figura 32: Autorizații de construire eliberare per 1.000 locuitori 2019 (%) la nivel național

Sursa: MDLPA, Disparități teritoriale în România, Studiu de fundamentare, 2021, p. 86

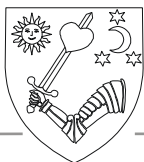
UN alt indicator care vizează calitatea locuirii se referă la gradul de înnoire a fondului locativ. Gradul de înnoire a fondului locativ în Covasna este scăzut, avem a doua cea mai slabă rată după județul Harghita (0,25%).

Până în acest moment am examinat date obiective, derivate din statistici, care relevă aspecte legate de locuire în județul Covasna. În continuare ne vom uita la date subiective, legate de percepția locuitorilor vizavi de condițiile de locuit. În cadrul unui studiu vizând percepția locuitorilor din județul Covasna privind calitatea vieții, derulat în vara anului 2021, există o baterie de întrebări care vizează condițiile de locuit. În general, 58,48% dintre cei chestionați sunt mulțumiți și foarte mulțumiți de locuințele lor. Rezultate oarecum similare s-au obținut într-un studiu similar realizat de Banca Mondială în octombrie 2020, primul Barometru urban al României. În acest studiu este inclus municipiul Târgu Secuiesc unde 60% dintre locuitori sunt mulțumiți de starea clădirilor din oraș (8% foarte mulțumiți și 52% mai degrabă mulțumiți).

Infrastructura edilitară

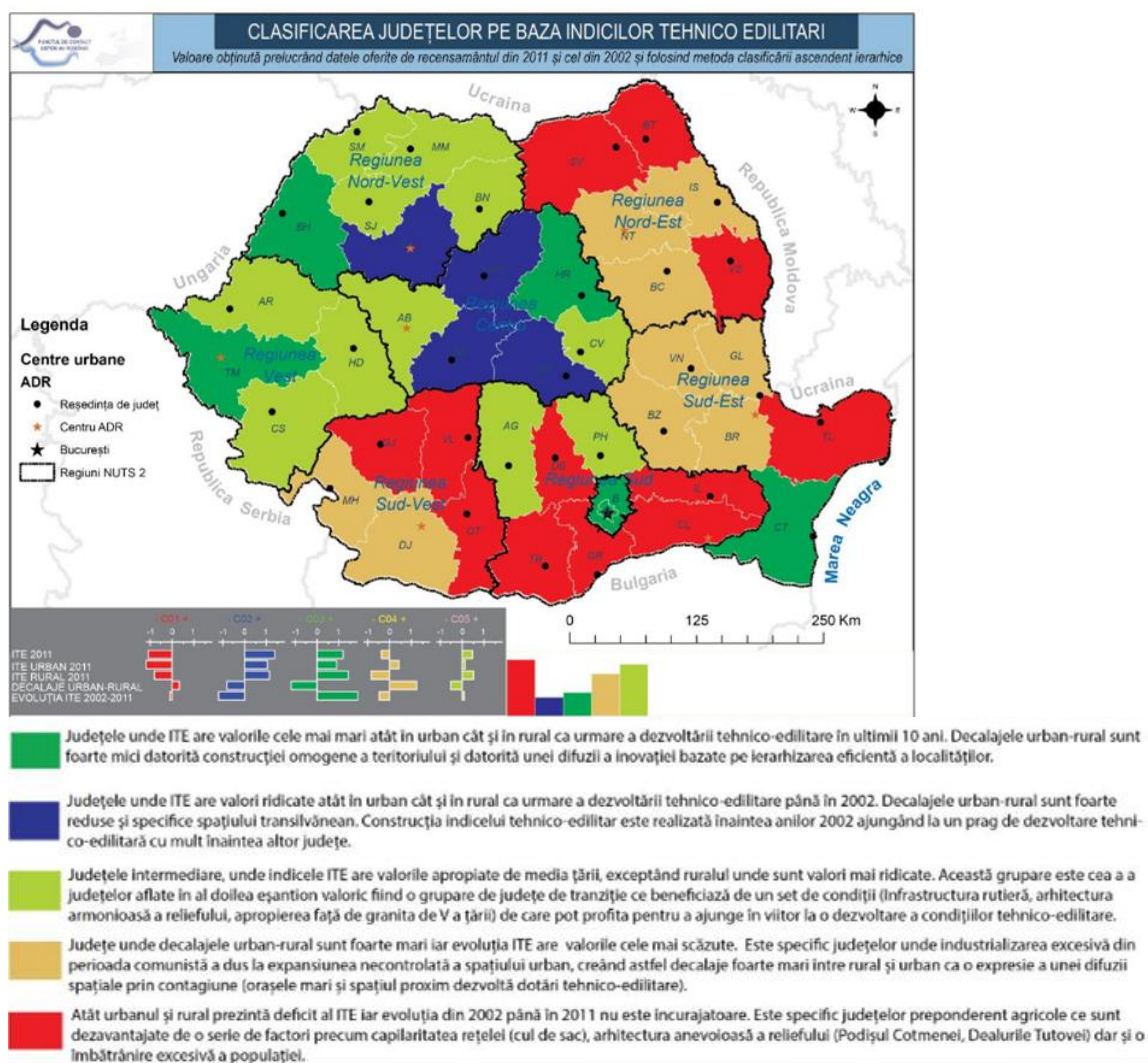
Evaluare generală

O infrastructură edilitară bine dezvoltată și accesul la utilități publice reprezintă o precondiție pentru o calitate a vieții ridicate și o satisfacție a cetățenilor față de administrația publică locală. La nivelul județelor din România, a fost calculat Indicele dotărilor tehnico-edilitate (ITE), care examinează atât înzestrarea propriu-zisă din punct de vedere edilitar a județelor, cât și diferențele urban-rural. În ceea ce privește dotarea edilitară a localităților din județ, Covasna se înscrie în categoria județelor cu o dotare medie. Județele plasate în această categorie au indicele ITE aproape de valoarea națională, cu excepția ruralului, unde valoarea este mai ridicată. Județele de tranziție din această categorie

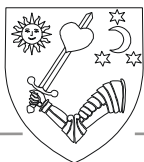
beneficiază de un set de condiții (infrastructură edilitară, arhitectură armonioasă a reliefului, apropierea față de granița de Vest a țării) de care pot profita pentru a ajunge în viitor la o dezvoltare superioară a infrastructurii (Figura 33). Regiunea Centru în ansamblul său poate fi descrisă ca având o situație foarte bună la nivel național din perspectiva dotării edilitare: un județ se situează în cea mai bună categorie (Harghita), trei în cea de a doua cea mai bună categorie (Brașov, Mureș, Sibiu), iar județele Covasna și Alba se plasează pe ultima poziție la nivel regional, dar care semnifică o dotare medie raportat la situația din întreaga țară. La nivel național, Covasna se aseamănă din perspectiva ITE cu alte județe cu un profil similar, rurale, precum Satu Mare, Sălaj, Bistrița-Năsăud în regiunea de Nord-Vest și Caraș-Severin în regiunea de Vest.

Figura 33: Indicele dotărilor tehnico-edilitare pe județe

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, 2016, p. 4

Pentru fiecare tip de dotare vom prezenta date la nivelul anului 2019, care este ultimul an pentru care există date statistice în acest moment (iulie 2021). Trebuie menționat că anumiți indicatori nu reflectă neapărat situația din localități. Astfel, există localități unde deși există rețele de apă și canalizare, locuitorii nu sunt conectați la ele. De cele mai multe ori sunt invocate costurile mari. Aceste aspecte au rezultat din dezbaterile tematice cu actori din comunitate care au menționat că uneori costurile mari asociate cu conectarea la o anumită infrastructură și/sau costurile asociate cu consumul/utilizarea infrastructurii determină populația, mai ales din rural, să nu beneficieze de

investițiile în infrastructură realizate de autoritățile locale sau județene. De asemenea, pentru rețelele de apă și canalizare datele statistice nu sunt disponibile și la nivelul localităților componente ale unităților administrativ-teritoriale, așadar nu putem ști câte sate dintr-o comună sau localitate urbană dispun de rețea de alimentare cu apă. Nu există date centralizate privind numărul locuințelor racordate la rețeaua de apă și canalizare, precum și privind numărul locuitorilor care beneficiază de acces la aceste servicii.

Rețeaua de gaze naturale

Comparativ cu alte regiuni ale României, regiunea Centru dispune de o rețea mult mai extinsă de distribuție a gazelor naturale. Cu toate acestea, există disparități semnificative între județele regiunii, județul Covasna plasându-se pe o poziție mai modestă.

În profil teritorial, rețelele de gaze naturale acoperă 24,44% din totalul localităților de la nivelul județului (4 municipii și orașe, plus 9 comune). În profil temporal, numărul localităților cu acces la rețeaua de gaze naturale a rămas la fel pentru mediul urban comparat cu 2009 și a crescut cu o localitate pentru mediul rural. Trebuie menționat însă, că la nivelul mediului rural avem în ultimele două decenii raportate între 7 și 10 comune ca fiind deservite de o rețea de gaze naturale, conform datelor INS. Prin urmare nu vorbim neapărat de o evoluție pe intervalul analizat.

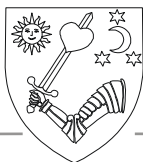
Județul Covasna are cea mai scăzută rată de creștere a lungimii totale simple a conductelor de gaze naturale în regiunea Centru (6,46%) în anul 2019 față de anul 2009, mult sub media națională (26,84%) și cea regională (11,08%). Rata de creștere a lungimii conductelor în urban este sub media județeană, întâlnindu-se chiar valori negative (e posibil însă ca datele să nu fie corect raportate pentru Baraolt și Covasna).

Volumul total al gazelor naturale distribuite a scăzut la nivelul județului cu 12,82%, iar la nivel urban cu procente cuprinse între 6% și 35%. Consumul de uz casnic a scăzut la nivelul județului în 2019 raportat la 2009 cu 7,47%, valori similare înregistrându-se în tot mediul urban. Scăderea consumului total într-un procent mult mai mare decât a celui pentru uz casnic pare să indice că avem o contracție a activității economice unde se folosea acest agent.

Din distribuția geografică a localităților care au acces la rețeaua de gaze naturale se observă faptul că acestea sunt poziționate cu precădere în arealul de nord al județului.

Tabelul 13: Lungimea simplă a rețelei de distribuție a gazelor naturale (în km)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
TOTAL	221,1	217,4	224,7	229,2	230,7	231,6	231,9	235	233,1	234,1	235,4
MUN. SFÂNTU GHEORGHE	75,7	75,7	72,8	75,4	76,5	76,9	76,9	80,1	78	78,8	79,3
MUN. TÂRGU SECUIESC	24	24	24,7	24,7	24,8	25	25	24,9	25,1	25,1	25,1
ORAȘ BARAOLT	16,6	12,8	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1
ORAȘ COVASNA	37	37,1	32,3	32,4	32,6	32,9	33,1	33,1	33,1	33,1	33,2
BĂȚANI	11,2	11,2	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5
BRĂDUȚ	4,2	4,2	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
BRETCU	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,7	4,7

ILIENI	6,5	6,5	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3
LEMNIA	11,4	11,4	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9
MICFALĂU	0	0	9	9	9	9	9	9	9	9	9,5
SÂNZIENI	11,8	11,8	16,4	16,4	16,5	16,5	16,6	16,6	16,6	16,6	16,8
TURIA	7,4	7,4	7,3	9,2	9,2	9,2	9,2	9,2	9,2	9,2	9,2
VÂRGHIȘ	10,8	10,8	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor; : semnifică date lipsă

Tabelul 14: Cantitate de gaze naturale distribuite (în mii metri cubi)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
TOTAL COVASNA	57343	57888	58279	55114	53368	49920	50433	51453	53187	49845	49988
TOTAL COVASNA UZ CASNIC	29514	29530	29433	28223	27045	24800	25265	25277	28012	26319	27307

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

Rețele de termoficare

Sistemele de alimentare centralizată cu energie termică sunt într-un proces accentuat de restrângere, ca urmare a extinderii rețelelor de distribuție a gazelor naturale și a montării unor surse de energie termică care folosesc acest combustibil, precum și a creșterii prețului energiei termice livrate centralizat.

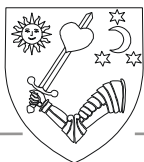
În profil teritorial, la nivelul anului 2020 mai existau rețele de termoficare într-o localitate din urban (Întorsura Buzăului) și în două din rural (Cernat și Reci). Imediat după 1989, existau 6 localități cu rețele de termoficare. Desființarea acestor sisteme s-a accentuat la începutul anilor 2000. În ceea ce privește consumul de energie termică, pe intervalul 2009-2018, 100% din totalul consumului era realizat în Întorsura Buzăului (date lipsă pentru restul localităților). Pe același interval avem o scădere de 28,24% a consumului. În intervalul 2018-2019 avem o creștere enormă a cantității de energie termică distribuită, de 3.354%, în special datorită comunei Reci, unde avem 96,52% din consumul total (conform datelor INS). Este posibil însă să fie o problemă de raportare eronată, având în vedere că pentru anii anteriori lipsesc datele pentru localitățile din mediul rural.

Rețele alimentare cu apă potabilă

La nivelul județului Covasna, 71,11% din localități (respectiv 5 municipii și orașe și 27 comune) au acces la rețeaua de distribuție a apei potabile, înregistrându-se o tendință ascendentă (dar slabă) în ceea ce privește numărul localităților cu acces la rețeaua de apă potabilă din 2009 până în prezent (a crescut numărul localităților cu o comună la nivelul anului 2019 față de anul 2009). Tendința ascendentă este observabilă și în ceea ce privește lungimea totală a rețelei de distribuție a apei, în anul 2019 rezultând o creștere cu 53,49%, față de anul 2009, a doua cea mai mare valoare la nivel regional după județul Alba. Această creștere este peste creșterea națională (43,10%) și respectiv cea regională (45,08%). Creșterea lungimii se remarcă și dacă ne uităm doar la mediul urban, unde avem o rată de creștere de 21,53%, care reprezintă tot a doua cea mai mare valoare la nivel regional după județul Alba.

Tabelul 15: Lungimea simplă a rețelei de alimentare cu apă potabilă (în km)

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	Total	60.456,4	63.094,9	65.900,9	68.299,3	71.513,7	74.263,2	76.945,0	79.677,6	82.090,4	84.504,4	86.518,8
	Reg. Centru	7.331,1	7.627,0	8.130,2	8.689,7	9.026,7	9.344,3	9.696,3	10.053,0	10.325,2	10.449,0	10.636,1

	Covasna	496,9	549,0	624,4	638,8	671,5	659,6	667,1	722,8	732,7	742,5	762,7
Urban	Total	26.857,3	27.225,8	27.474,3	27.680,2	27.828,7	28.321,9	28.778,7	29.476,7	30.092,7	30.415,9	30.937,9
	Reg. Centru	3.691,0	3.780,5	3.884,0	3.994,9	4.070,9	4.092,1	4.213,2	4.299,1	4.390,2	4.418,4	4.476,1
	Covasna	234,0	248,9	267,2	273,0	273,0	254,8	260,8	284,0	293,7	274,1	284,4

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

Din analiza volumului de apă distribuit consumatorilor, se observă o creștere de 2,51% a consumului total la nivelul județului Covasna în 2019 comparat cu 2009. Consumul casnic a cunoscut o scădere de 4,78% pe același interval de timp, dar care este însă, mult mai mică decât media regională care înregistrează o scădere de 13,76%.

Tabelul 16: Cantitate de apă potabilă distribuită consumatorilor (în mii metri cubi)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
TOTAL COVASNA	8.384	8.022	7.663	7.536	7.435	7.276	7.762	7.380	7.327	7.815	8.595
TOTAL COVASNA	5.282	5.270	5.103	5.195	5.046	4.939	4.875	4.885	5.088	5.071	5.029
UZ CASNIC											

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

Deși așa cum spuneam, în general, nu există studii privind numărul de locuitori cu acces la rețelele de apă, studiul MDLAP din 2021 vizând disparitățile teritoriale include informații în acest sens, Indicatorul este calculat ca pondere a populației conectate la sistemul public de alimentare cu apă din populația totală rezidentă, Sistemul public de alimentare cu apă se referă la rețeaua publică de distribuție centralizată operată de unități specializate în captarea, tratarea și distribuția apei, Figura 34 de mai jos redă comparativ situația pe județe, Dintre județele regiunii Centru, Covasna ocupă ultima poziție, plasându-se în categoria 45,7%-59,6%, chiar și la nivel național, județele cu un profil similar se plasează ceva mai bine, într-o categorie superioară (59,6%-69,3%), doar județul Maramureș se plasează în aceeași categorie ca și Covasna.

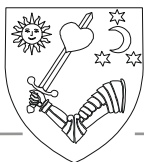
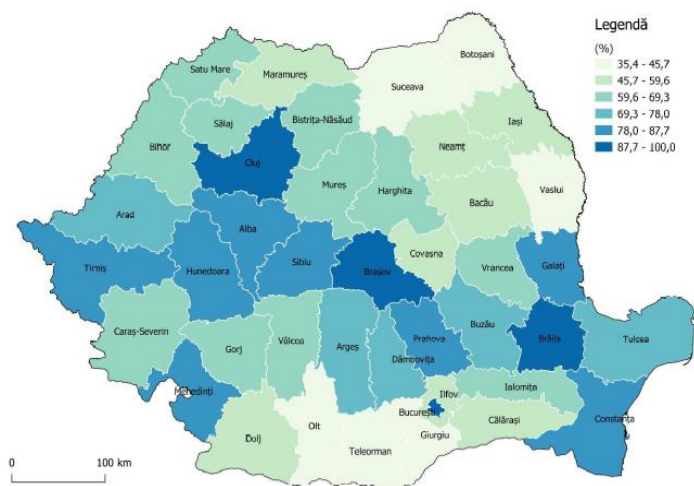

Figura 34: Populația conectată la sistemul centralizat de alimentare cu apă potabilă 2019 (%) la nivel județean

Sursa: MDLPA, *Disparități teritoriale în România, Studiu de fundamentare, 2021, p. 33*

La nivelul județului există o Strategie de dezvoltare a infrastructurii de apă potabilă și de canalizare menajeră ce acoperă perioada 2018-2027 și un Master Plan actualizat pentru sectorul de apă și apă uzată (aprobat prin HCL nr. 36/2018).

Rețele de canalizare și stații de epurare

În profilul teritorial, rețelele de canalizare acoperă numai 66,66% din totalul localităților de la nivelul județului Covasna. Toate cele 5 UAT-uri urbane din județul Covasna au rețea de canalizare, plus 25 de comune. În profilul temporal, numărul localităților cu acces la rețeaua de canalizare a crescut cu 113,04% în anul 2019, față de anul 2009. Creșterea este spectaculoasă la nivelul mediului rural pe intervalul analizat – de la 15 la 25 de localități.

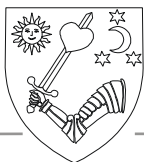
Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare a crescut cu 213% în anul 2019, față de anul 2009, ca urmare a investițiilor realizate în infrastructura de canalizare din mediul rural, fiind cea mai bună rată din regiune și mai mult decât dublu față de media națională și regional. Creșterile sunt semnificative atât în mediul urban, cât și în rural; în mediul urban cel mai mare progres îl avem la Întorsura Buzăului, în timp ce la Baraolt avem o restrângere a accesului la rețeaua de canalizare.

Cele 30 de localități care au acces la rețeaua de canalizare sunt distribuite relativ uniform la nivelul județului, fără a exista o concentrare într-o anumită zonă.

Tabelul 17: Lungimea simplă a rețelei de canalizare (în km)

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	Total	20.953,3	21.977,5	23.137,2	24.789,8	26.559,6	28.659,5	31.702,6	34.353,4	36.344,5	38.449,1	40.270,0
	Reg. Cntr	3.306,7	3.535,9	3.920,0	4.445,5	4.688,5	4.923,9	5.281,6	5.627,6	5.897,9	6.273,1	6.240,2
	Covasna	191,6	213,7	325,1	355,0	406,2	424,9	451,1	487,0	504,2	574,2	600,3
Urban	Covasna	343,1	369,6	572,1	612,1	678,0	695,0	721,4	762,8	784,5	907,9	944,1

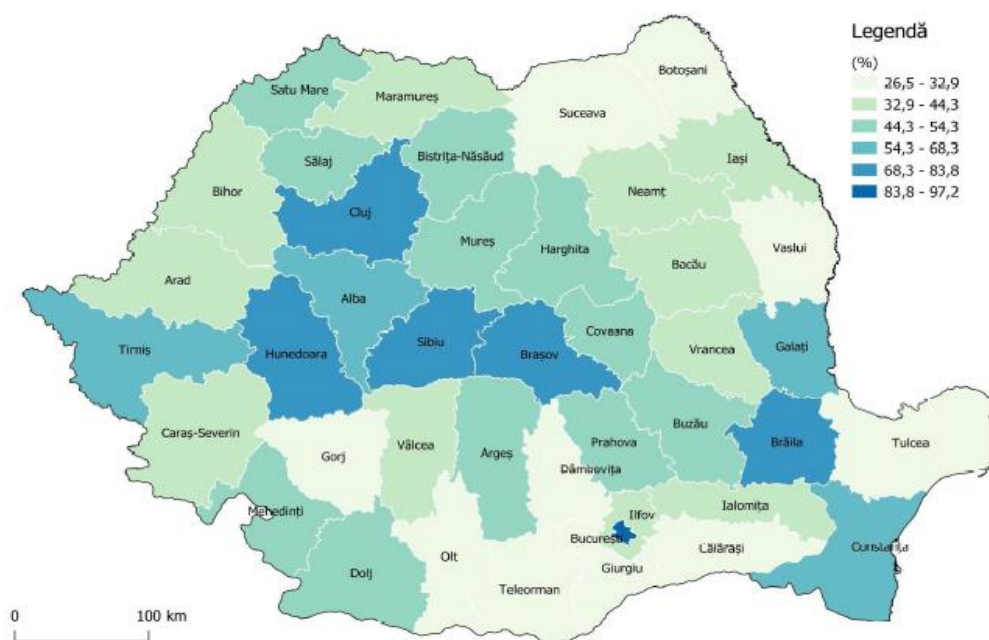
Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

În prezent, sunt în curs de implementare o serie de proiecte care vizează fie realizarea canalizării menajere, fie modernizarea rețelelor existente sau realizarea de stații de epurare, cu finanțare din diverse surse: bugetele locale, PNDR, fonduri europene. În ceea ce privește proiectele finanțate din PNDR, doar puține dintre acestea au fost finalizate în termenul estimat, multe dintre ele, întâmpină probleme cu accesarea surselor necesare pentru susținerea investițiilor.

Numărul locuitorilor cu acces la rețeaua de canalizare se poate desprinde din același studiu MDLAP din 2021, citat anterior vizând disparitățile teritoriale. Figura 35 de mai jos redă comparativ situația pe județe. Dintre județele regiunii Centru, Covasna ocupă aceeași poziție ca și județele Mureș și Harghita, indicatorul încadrându-se în categoria 44,3%-54,3%, în timp ce Brașov, Sibiu și Alba se plasează pe poziții mai bune. Cu toate acestea, la nivel național județul Covasna se plasează mai bine decât Bihorul și Aradul.

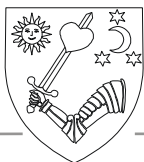
Figura 35: Populația conectată la sistemul centralizat de canalizare și stații de epurare 2019 (%) la nivel județean

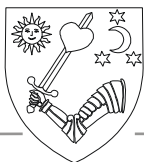
Sursa: MDLPA, *Disparități teritoriale în România, Studiu de fundamentare, 2021, p. 34*

Analiza SWOT

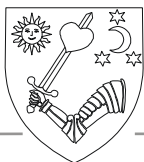
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Municipiul Sfântu Gheorghe este poziționat în aria de influență a municipiului Brașov, pol național de creștere, cu arie de polarizare regională, la o distanță de sub 50 de km; - Municipiul Sfântu Gheorghe are rol de pol metropolitan cu potențial regional limitat; 	<ul style="list-style-type: none"> - Județul Covasna poate fi descris ca un județ relativ izolat și cu caracter rural; - Județul Covasna are cea mai mică suprafață la nivel național, peste 87% situată în mediul rural, aproximativ 45% din suprafață este acoperită de păduri și vegetație, cu o densitate a populației relativ mică în afara centrelor

<ul style="list-style-type: none">- Raportul de hipertrofieri sau de primat dintre primele două UAT-uri urbane ale județului, după numărul de locuitori este unul relativ echilibrat;- Municipiul Sfântu Gheorghe are potențial de ZUF, cu 17% din populație făcând naveta;- La nivelul Regiunii Centru diferențele de dezvoltare între județele regiunii sau între localitățile urbane și cele rurale sunt mai reduse decât în cazul altor regiuni din România;- Județul Covasna este poziționat într-o regiune de dezvoltare care se caracterizează printr-o accesibilitate și mobilitate crescută;- Conectivitate rutieră crescută, doar Baraolt și Covasna nu sunt traversate de drumuri europene/naționale;- Rețeaua de drumuri relativ scurtă și densă, dar modernizată în proporție superioară mediei regionale și naționale;- Conectivitatea feroviară relativ bună, fără multe zone lipsite de acces la rețeaua feroviară;- Suburbanizarea prezentă în cazul municipiului Sfântu Gheorghe, dar relativ de mică amploare prin comparație cu alte municipii reședință de județ;- Municipiul Sfântu Gheorghe și alte municipii și orașe au avut o abordare prudentă în creșterea intravilanului;- Creșterea suprafeței locuibile și a calității locuințelor în majoritatea municipiilor și orașelor;- Județ cu valoare intermediară a ITE (Indice Dotări Tehnico Edilitare), acoperirea pe mediul rural fiind superioară mediei naționale;- Alimentarea cu energie termică se păstrează în trei comunități, consum crescut în 2019 față de anii anteriori;	<ul style="list-style-type: none">urbane, cu un indice de urbanizare scăzut față de media națională și regională;- Județul Covasna are doar 5 UAT-uri urbane, dintre care 3 au în jur de 10.000 de locuitori precum și multe comune preponderent mici (cu populație între 1.500-3.000 locuitori);- Orașele mici au zone de influență în stagnare sau declin, fără a face parte din areale trans-județene mai extinse;- Mărimea influențează auto-sustenabilitatea financiară, capacitatea de a presta servicii și a efectua investiții, precum și parțial forța de polarizare;- Densitate mai scăzută a rețelei urbane comparativ cu alte județe din regiunea Centru;- Municipiul Sfântu Gheorghe are o zonă de influență ce nu transcende granițele județului;- Municipiul Sfântu Gheorghe nu are zonă metropolitană creată, nu există mecanism formal de cooperare între municipiul reședință de județ și comunele periurbane din imediata apropiere;- Județul Covasna deține o rețea relativ scurtă de drumuri, densitatea drumurilor publice în județ este cea mai mică din regiunea Centru;- Distanța rutieră dintre municipiul reședință de județ al județului Covasna și cele 2 aeroporturi operaționale în prezent este de peste 150 de km;- Județul Covasna este străbătut doar de căi ferate de importanță județeană și locală, nu există niciun nod important de cale ferată de importanță regională;- Sub 50 % din rețeaua de căi ferate este electrificată;
---	--

<ul style="list-style-type: none"> - Tendința ascendentă în ceea ce privește lungimea totală a rețelei de distribuție a apei precum și a consumului; - Rată excelentă de creștere a lungimii totale a rețelei de canalizare, cea mai bună din regiune și mai mult decât dublu față de media națională și regională; - A crescut lungimea drumurilor orășenești semnificativ; rata de creștere a drumurilor modernizate este foarte bună; - Există localități cu transport public în comun și anumite cifre par să sugereze o evoluție fluctuantă, cu anumite creșteri; 	<ul style="list-style-type: none"> - Suburbanizarea/fenomenul de dispersie urbană - problematică în cazul anumitor orașe din județ; - Abordări permissive în privința creșterii intravilanului, mai ales până în 2010; - Morfologia sub-structurilor urbane la nivel județean pare să indice un model policentric difuz, posibil cu implicații în viitor vizavi de dezvoltarea urbană durabilă; - Cea mai scăzută rată de creștere a lungimii totale simple a conductelor de gaze naturale în regiunea Centru; - Ponderea drumurilor orășenești modernizate în total drumuri, mult sub media națională și regională; - Transportul public în comun este în scădere, atât ca număr de vehicule, cât și ca pasageri;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Context european favorabil unei dezvoltări urbane durabile, orașele din statele membre devin parteneri în procesul de politică urbană de la nivel european și național (în curs de conturare); - Agenda Teritorială a UE 2030 se axează pe o Europă echitabilă care oferă perspective de viitor pentru toate comunitățile (indiferent de mărime) și toți indivizii; perspectivă optimistă inclusiv pentru județe mai puțin dezvoltate și cu anumite clivaje teritoriale; - Finalizarea aeroportului de la Ghimbav și creșterea legăturilor cu polul național de dezvoltare Brașov; - Existența unor bune relații de cooperare la nivel politic și administrativ între județul Covasna și județul Brașov (sunt implicate și alte județe din regiunea Centru) care permit 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa capacității nivelului local și județean de a valorifica oportunitățile care decurg din dimensiunea urbană a politicii de coeziune; - Imposibilitatea de a identifica și implementa strategii de dezvoltare pentru orașele mici, sub 20.000 și respectiv 10.000 de locuitori, al căror declin economic și demografic se va accentua în anii următori; - Ruralitatea unor orașe, precum Întorsura Buzăului, va continua să se accentueze; - Lipsa cooperării între comunitățile din ZUF și a unei abordări integrate a dezvoltării urban-rural; - Accentuarea fenomenului de dispersie urbană, distrugerea unor comunități din zona rurală în acest context; - Amânarea de către nivelul național a unor proiecte de infrastructură rutieră care ar urma

planificarea strategică a unor proiecte de infrastructură; - Mediu natural încă puțin afectat de dezvoltarea urbană necontrolată, reprezintă o resursă care se dorește a fi păstrată și valorificată ca o marcă a județului;	să crească conectivitatea în context național și european a județului Covasna; - Lipsa investițiilor în modernizarea drumurilor județene și comunale;
---	--

Concluzii și perspective strategice

Există un context favorabil la nivel european și național care implică că orașele devin parteneri în procesul de politică urbană de la nivel european și național (politica urbană națională este în curs de conturare).

Agenda urbană - nouă metodă de lucru pe mai multe niveluri (multinivel), care promovează cooperarea între statele membre, orașe, Comisia Europeană și alți actori interesați, pentru a stimula creșterea, viabilitatea și inovarea în orașele europene și pentru a identifica și a aborda cu succes provocările sociale, Scopul este îmbunătățirea calității vieții în zonele urbane.

Există un dinamism accentuat în ceea ce privește revizuirea unor documente strategice importante în 2020 - Noua Cartă de la Leipzig/Agenda Urbană Europeană, Agenda Teritorială A UE 2030, se urmărește: O Europă echitabilă, care oferă perspective de viitor pentru toate comunitățile (indiferent de mărime) și toți indivizii; Dezvoltare policentrică; Potențialul distinct al unor teritorii diverse, bariere în dezvoltare care să fie adresate în mod integrat și colaborativ.

Orașele județului Covasna ar fi favorizate în context european de un scenariu de planificare spațială care pune accent pe dezvoltarea policentrică, pe orașe mici, pe legăturile urban-rural și pe conexiuni intra-regionale.

Județul Covasna – suprafață mică, peste 87% situată în mediul rural, aproximativ 45% acoperită de păduri și vegetație, cu densitate a populației relativ mică în afara centrelor urbane, indice de urbanizare scăzut față de media națională și regională, doar 5 municipii și orașe, multe comune preponderent mici (1,500-3,000 locuitori).

5 municipii și orașe, dintre care 3 au în jur de 10.000 de locuitori; orașele mici au zone de influență în stagnare sau declin, fără a face parte din areale trans-județene mai extinse.

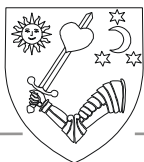
Municipiul Sfântu Gheorghe se plasează în aria de polarizare a Brașovului și polarizează la rândul său o zonă care nu transcende granițele județului Covasna. Sud-vestul județului Covasna interconectat cu Brașovul. Târgu Secuiesc și Covasna au arii de influență în stagnare. Baraolt și Întorsura Buzăului au o influență locală limitată.

Sfântu Gheorghe nu are ZM; potențial de ZUF, la limită, cu 17% din populație făcând naveta, 10-14 localități de inclus în ZUF.

Decalajele în dezvoltare rural-urban mai puțin accentuate, fenomen de re-ruralizare.

La nivelul Regiunii Centru diferențele de dezvoltare între județele regiunii sau între localitățile urbane și cele rurale sunt mai reduse decât în cazul altor regiuni din România.

Fenomenul de re-ruralizare este prezent și are două cauze: sărăcie și suburbanizare. Utilizând populația după domiciliu, în județul Covasna pierderea de populație mai mare în urban decât în rural.

Densitatea mai scăzută a populației corespunde cu profilul rural al județului, cu excepția zonelor din jurul centrelor urbane .

bună parte a teritoriului rural acoperit cu păduri și vegetație (44,5%).

În ceea ce privește izolarea – distanță mare pe cale rutieră până la un drum, avem 2 cluster – în jurul Baraoltului și un cluster mai mare în sud-estul județului.

Județul Covasna poziționat într-o regiune de dezvoltare care se caracterizează printr-o accesibilitate și mobilitate crescută.

Conectivitate rutieră crescută, doar Baraolt și Covasna nu sunt traversate de drumuri europene/naționale.

Rețeaua de drumuri relativ scurtă și densă, dar modernizată în proporție superioară mediei regionale și naționale.

Conectivitatea feroviară relativ bună, fără multe zone lipsite de acces la rețeaua feroviară.

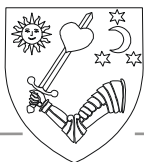
Conectivitatea cu cele 2 aeroporturi existente în regiune limitată de distanța rutieră mare; oportunitate semnificativă vizavi de dezvoltarea aeroportului Ghimbav.

Județul Covasna, în ansamblul său, a avut creșteri semnificative ale suprafeței intravilanului în perioada 1993-2008, fenomen care a fost limitat/stopat în prezent. Nu a existat corelație între creșterea intravilanului și indicatorii demografici și economici.

Suburbanizarea prezentă în cazul municipiului Sfântu Gheorghe, dar relativ de mică amploare prin comparație cu alte municipii reședință de județ.

Rată de creștere modestă a numărului de locuințe, mai mare în rural decât în urban, avem o creștere a suprafeței locuibile în ultimii 10 ani, precum și o rată modestă de înnoire a fondului locativ.

Covasna este un județ cu valoare intermediară a ITE, acoperirea pe mediul rural fiind superioară mediei naționale.

Dezvoltare rurală

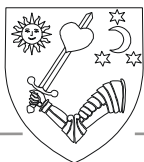
Caracteristici și tendințe

Potrivit datelor INS, în anul 2021, 50.25% din populația județului Covasna avea domiciliul în mediul rural, față de 47.25% în 1992. Astfel, chiar dacă populația totală a județului a scăzut cu 4,5% din 1992 până în 2021, scăderea s-a produs ca urmare a scăderii populației din mediul urban, în mediul rural, populația fiind cu 1,6% mai mare decât în 1992. Asistăm astfel la o schimbare a structurii populației județului, mai mult de jumătate din total trăind în mediul rural. Față de 2008, populația totală a județului era în 2021 cu 3,3% mai mică, în timp ce în mediul rural era cu 0,2% mai mare. Din perspectiva acestei evoluții și a modificării structurale a populației, județul Covasna tinde spre un profil demografic preponderent rural.

Tabelul de mai jos relevă evoluția populației comunelor în perioada 2008 – 2021. În 16 din cele 40 de comune populația a crescut, în timp ce în restul de 24 a scăzut. În topul clasamentului comunelor în care populația a crescut se află Vâlcele, Arcuș, Belin, Ilieni și Valea Crișului, aceste fiind comune situate în imediata vecinătate sau în apropierea municipiului reședință de județ, Sfântu Gheorghe. La polul opus, comunele în care populația a scăzut cel mai mult, în perioada 2008 – 2021, sunt Comandău, Brețcu, Brateș, Vârghiș și Lemnia. Acestea, dar și celelalte 11 comune în care populația a scăzut sunt în general comune situate în apropierea orașelor Covasna, Întorsura Buzăului și Baraolt sau comune izolate, în afara zonei de influență a vreunui oraș sau municipiu.

Tabel 1: Evoluția populației comunelor din județul Covasna în perioada 2008 - 2021

Comuna	2008	2021	Modificare %
Vâlcele	4.285	5.623	31,2%
Arcuș	1.318	1.667	26,5%
Belin	2.843	3.245	14,1%
Ilieni	1.840	2.043	11,0%
Valea Crișului	2.330	2.479	6,4%
Hăghig	2.278	2.417	6,1%
Brăduț	4.908	5.174	5,4%
Bodoc	2.484	2.602	4,8%
Ghelița	4.951	5.179	4,6%
Moacșa	1.209	1.241	2,6%
Boroșneu Mare	3.224	3.298	2,3%
Reci	2.267	2.304	1,6%
Ojdula	3.638	3.676	1,0%
Valea Mare	1.132	1.139	0,6%
Bățani	4.704	4.723	0,4%
Barcani	3.993	3.997	0,1%
Ozun	4.681	4.652	-0,6%
Ghidfalău	2.678	2.646	-1,2%
Sita Buzăului	4.886	4.819	-1,4%
Turia	3.914	3.859	-1,4%

Cernat	4.100	4.025	-1,8%
Dobârlău	2.248	2.201	-2,1%
Sânzieni	4.757	4.633	-2,6%
Aita Mare	1.659	1.605	-3,3%
Micfalău	1.861	1.797	-3,4%
Chichiș	1.570	1.515	-3,5%
Zăbala	4.919	4.699	-4,5%
Dalnic	978	932	-4,7%
Estelnic	1.184	1.128	-4,7%
Bixad	1.808	1.708	-5,5%
Cătălina	3.525	3.311	-6,1%
Mereni	1.352	1.268	-6,2%
Zagon	5.561	5.147	-7,4%
Malnaș	1.105	1.020	-7,7%
Poian	1.871	1.712	-8,5%
Lemnia	2.032	1.844	-9,3%
Vârghiș	1.964	1.745	-11,2%
Brateș	1.576	1.399	-11,2%
Brețcu	3.946	3.497	-11,4%
Comandău	1.109	952	-14,2%
Total	112.688	112.921	0,2%

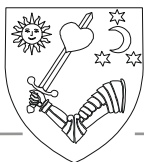
Sursa: INS

Județul Covasna are o densitate redusă a populației, atât datorită reliefului montan, cât și gradului redus de urbanizare. Depopularea este un fenomen specific regiunii Centru, aceasta având cu 20% mai puțini locuitori față de 1990, una dintre cele mai importante rate de declin între regiunile țării. La fenomenul depopulării se adaugă un altul și anume îmbătrânirea populației, fenomen mai accentuat în general în comunitățile rurale. Ori ponderea însemnată a populației rurale a județului Covasna atrage un semnal de alarmă asupra tendințelor demografice din județ.

Caracteristicile și evoluția ruralului județului Covasna sunt surprinse în cadrul mai multor secțiuni ale analizei-diagnostic: dezvoltare teritorială, analiza gradului de reziliență economică, analiza antreprenoriatului local, etc. Prezentăm aici pe scurt principalele caracteristici și tendințe observate în ceea ce privește ruralul județului.

27 de comune (67,5%) au acces la rețeaua de distribuție a apei potabile, iar ritmul de extindere a rețelei de apă potabilă în comunele județului este slab, sub cele regional și național. Doar într-o comună a fost introdusă rețeaua de apă potabilă din 2009 până în 2019. Rețeaua de canalizare este introdusă în 25 din cele 40 de comune, ritmul de creștere al comunelor cu acces la o rețea de canalizare fiind însă unul foarte ridicat (în 2019, numărul comunelor cu acces la o rețea de canalizare a crescut cu 113,04% (față de 2009).

Drumurile comunale sunt modernizate într-un procent de 43,14%, cel mai mare la nivelul regiunii Centru, dar un loc fruntaș și la nivel național. Drumurile modernizate sunt importante pentru mediul rural, deoarece facilitează accesul și mobilitatea populației.

Doar în nouă comune din cele 40 este introdusă rețea de gaze naturale, iar rata de creștere a lungimii rețelei de gaze naturale în județ este sub rata de creștere regională și națională.

În ceea ce privește densitatea întreprinderilor, aceasta a crescut la nivel județean cu precădere pe seama mediului rural. În top se află o parte din comunele învecinate municipiului Sfântu Gheorghe (Arcuș și Chichiș), dar și alte comune care nu sunt în imediata vecinătate a celorlalte UAT-uri urbane din județ și care aveau în 2008 o densitate antreprenorială foarte scăzută (Estelnic, Reci, Lemnia). Evoluția numărului de unități economice active la nivelul județului relevă o creștere de peste 12% a numărului de firme în decursul ultimilor șapte ani, creșterea fiind mai accentuată în mediul rural (26,5%).

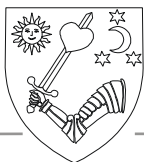
Cifra de afaceri și profitul net al unităților economice active au crescut (în termeni reali) cel mai mult pe parcursul celor șase ani, din nou, creșterile fiind mai mari în cazul mediului rural.

Analiza separată urban-rural a inițiativei antreprenoriale (măsurată prin intermediul numărului de înmatriculări/1000 de locuitori) arată că în mediul urban trendul oscilant al înființării de firme este unul descendent, în timp ce în mediul rural este unul ascendent. Astfel, în mediul rural, media numărului de firme înființate raportat la 1000 de locuitori, în ultimii ani se apropie de media UAT-urilor din mediului urban al județului Covasna. În perioada 2008 – 2018, cele mai multe firme înmatriculate/1000 de locuitori s-au înregistrat în medie în municipiul Sfântu Gheorghe, acesta fiind urmat în clasament de comunele înveninate, respectiv Ilieni și Arcuș. Comunele în care inițiativa antreprenorială a prins avânt, înregistrând cea mai mare creștere de înmatriculări de firme sunt: Sânzieni, Cătălina, Moacșa, Cernat și Turia.

Cele mai reziliente comune din perspectiva numărului de salariați/1000 de locuitori sunt Reci, Chichiș, Valea Crișului, Comandău și Aita Mare, iar cele mai puțin reziliente sunt comunele Estelnic, Ilieni, Brețcu, Brateș și Brăduț, acestea și încă alte nouă comune nereușind să aibă un număr de angajați/1000 de locuitor mai mic decât cel înregistrat înaintea crizei economice declanșate la sfârșitul anului 2008 în România. Comunele cu cel mai ridicat grad de ocupare din județ sunt Estelnic, Reci, Chichiș, Malnaș, Comandău și Valea Crișului, iar comunele cu cel mai mic grad de ocupare sunt Boroșneu Mare, Cătălina, Dobârlău, Brăduț și Belin.

Capacitatea de cazare turistică existentă a înregistrat o creștere semnificativă la nivelul județului, mediul urban fiind devansat de cel rural din acest punct de vedere, creșterea capacității de cazare aici fiind de peste 160%. Totuși, creșterea nu este uniformă, existând diferențe considerabile între comunele de la nivelul județului. Astfel, comunele Bățani, Comandău, Brăduț și Reci au avut o creștere de peste 300% a capacității turistice existente, în timp ce comunele Brețcu, Ilieni și Estelnic au avut o evoluție negativă a acestui indicator.

Numărul sosirilor turiștilor în mediul rural a cunoscut o creștere exponențială (+6724.36%) în perioada 2008 – 2019, devansând mult mediul urban (+276.44%). Cele mai mari creșteri ale numărului de turiști le-au înregistrat comunele Turia (95.991,3%), Comandău (30.040,0%), Sita Buzăului (2.680,0%), Brăduț (1.513,5%) și Ozun (1.404,6%). Creșterea numărului de sosiri turistice este pusă pe seama hostelurilor (Comandău și Bățani), pensiunilor agroturistice (Comandău, Sita Buzăului și Ozun) și a vilelor turistice (Arcuș). Alte comune, precum Ghelița, Reci și Ilieni au înregistrat scăderi de peste 50% ale numărului de sosiri.

În 2020, chiar și în contextul pandemiei Covid-19 și a măsurilor de restricție impuse, măsuri ce au determinat scăderea drastică la nivel global a sectorului turistic, în câteva comune din județul Covasna, numărul de înnoptări și gradul de ocupare în structurile de primire turistică a crescut: Comandău, Arcuș și Turia.

Legat de digitalizarea administrației publice locale, în 2021, pentru plăți online, în special taxe și impozite, erau înrolate în ghiseul.ro doar două primării de comune, Barcani și Reci.

Nivelul de dezvoltare a comunelor din județul Covasna

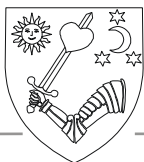
O măsură bine cunoscută de estimare a nivelului de dezvoltare locală este Indicele Dezvoltării Umane Locale (IDUL). Dezvoltat de sociologul Dumitru Sandu, indicele măsoară capitalul total al localităților, din perspectiva dimensiunilor sale umane, de stare de sănătate, vitală și materială. IDUL are un grad ridicat de similaritate cu indicele dezvoltării umane (IDU) folosit în sistemul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Ambii indici includ măsuri ale educației, performanței economice și stării de sănătate. Validitatea IDUL a fost testată pe baze de date foarte mari și prin folosirea sa ca variabilă dependentă sau independentă în diferite analize.

Valori reduse ale indicelui pot fi asimilate unei "sărăcii comunitare", dar IDUL nu realizează doar o simplă agregare a indicilor de consum sau de venituri la nivel individual sau de gospodărie; componenta de deficit de acces la bunuri publice este prezentă în mult mai mare măsură în indice.

Ruralul județean Covasna înregistrează cele mai scăzute valori medii din regiunea Centru, de 47.12 (IDUL 2018, medie ponderată cu numărul locuitorilor), scala fiind de la 1 la 100. Celelalte județe înregistrează valori mai ridicate (Alba – 56; Brașov – 59.2; Harghita – 48.4; Mureș – 53.8; Sibiu – 60). Tabelul de mai jos expune situația la nivelul fiecărei comune din județul Covasna.

Tabel 2: Valorile IDUL pentru comunele din județul Covasna

Comuna	IDUL 2002	IDUL 2011	IDUL 2018	Diferență IDUL 2018 - 2011
AITA MARE	32,1	28,1	48,8	20,7
ARCUȘ	-	32,3	59,0	26,6
BARCANI	26,3	25,6	43,9	18,3
BĂȚANI	25,5	25,7	44,5	18,8
BELIN	20,1	16,2	38,0	21,8
BIXAD	-	19,9	47,7	27,9
BODOC	27,9	27,3	43,6	16,4
BOROȘNEU MARE	19,5	19,1	35,1	16,0
BRĂDUȚ	35,2	28,4	43,7	15,3
BRATEȘ	27,1	33,8	45,0	11,3
BREȚCU	31,3	29,7	49,5	19,8
CATALINA	35,3	30,1	42,4	12,4
CERNAT	30,9	28,9	50,7	21,7
CHICHIȘ	34,7	30,5	56,8	26,3
COMANDĂU	-	-	-	-

DALNIC	-	-	-	-
DOBÎRLĂU	28,6	21,4	48,2	26,8
ESTELNIC	-	21,9	52,1	30,2
GHELINȚA	28,8	25,3	45,5	20,2
GHIDFALĂU	23,4	24,7	47,9	23,1
HĂGHIG	24,0	11,2	40,2	29,1
<u>ILIENI</u>	32,0	34,8	60,6	25,8
<u>LEMNIA</u>	29,9	27,5	57,8	30,3
MALNAȘ	24,8	30,8	48,2	17,4
<u>MERENI</u>	-	36,3	55,6	19,3
MICFALĂU	-	22,8	47,8	24,9
MOACȘA	24,5	18,8	41,3	22,5
OJDULA	24,4	24,9	42,0	17,2
OZUN	29,8	27,4	48,1	20,7
POIAN	29,0	25,8	49,0	23,2
RECI	27,7	24,7	48,7	24,0
SÂNZIENI	31,3	27,4	50,8	23,4
SITA BUZĂULUI	31,6	34,5	52,0	17,5
TURIA	29,1	31,0	49,5	18,5
VALEA CRIȘULUI	29,5	22,2	47,3	25,1
VALEA MARE	26,4	23,4	47,1	23,7
VILCELE	16,9	11,2	27,7	16,4
VÂRGHIȘ	36,4	23,2	46,7	23,5
ZĂBALA	26,3	29,9	45,0	15,1
ZAGON	24,6	20,2	47,6	27,5

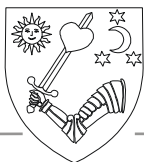
Sursa datelor – *citadini.ro*

Doar 5 comune (cele subliniate) aveau în 2018 valori ale indicelui mai mari de 55, nivel sub care UAT-ul este considerat sărac. Se pot observa creșteri semnificative ale IDUL în perioada 2011 – 2018 în cazul unora dintre comune și anume: Lemnia, Estelnic, Hăghig, Bixad, Zagon, Dobârlău, Arcuș. Pe de altă parte, valorile IDUL rămân mici într-o serie de comune pentru că s-au înregistrat creșteri mici din 2011, până în 2018: Brateș, Cătălina, Brăduț, Boroșneu Mare, Bodoc.

Grupurile de acțiune locală în județul Covasna

GAL-urile reprezintă parteneriate constituite într-un teritoriu rural (de regulă), care reunesc reprezentanți ai sectoarelor public (UAT-uri), privat și ai societății civile din teritoriul respectiv (din unul sau mai multe județe) cu scopul de a implementa strategii de dezvoltare rurală la nivelul aceluia teritoriu. GAL-urile sunt constituite sub forma unor asociații.

În perioada de programare multianuală anterioară (2014 – 2020), GAL-urile au elaborat și implementat strategii integrate de dezvoltare locală, având ca ținte dezvoltarea durabilă a comunităților prin procese comunitare participative și care să contribuie la creșterea calității guvernării locale, la promovarea parteneriatelor și a cooperării între actorii comunitari, inclusiv parteneriate public-private.

Trei grupuri de acțiune (GAL) își au sediul în județul Covasna, acesta având în componența sa și localități urbane.

Tabel 3: GAL-uri care își au sediul pe teritoriul județului Covasna

GAL	Teritorii acoperite
Asociația Grupul de Acțiune Locală Progressio	Covasna (oraș) și comunele Barcani, Boroșneu Mare, Brateș, Chichiș, Comandău, Dalnic, Dobârlău, Ilieni, Moacșa, Ozun, Reci, Sita Buzăului, Valea Mare, Zagon
Asociația LEADER Angustia Egyesület	Comunele Estelnic, Bretcu, Cernat, Ghelinta, Sanzieni, Poian, Lemnia, Ojdula Catalina, Turia și Zabala
Asociația Alutus Regio Egyesület	Orașul Baraolt și comunele din Depresiunea Baraoltului (Aita Mare, Bățani, Belin, Brăduț, Vârghiș) și Valea Oltului (Arcuș, Bixad, Bodoc, Ghidfalău, Malnaș, Micfalău, Valea Crișului)

Sursa datelor: website-urile GAL-urilor

Alte două grupuri de acțiune locale includ comune și un oraș din județul Covasna, însă își au sediul pe teritoriul altui județ, respectiv județul Brașov.

Tabel 4: GAL-uri care au sediul pe teritoriul altor județe, dar includ și comune din județul Covasna

GAL	Teritorii acoperite
ASOCIAȚIA „ȚINUTUL BÂRSEI”	Comunele Hărman, Sânpetru, Bod, Hălchiu, Crizbav, Feldioara, Dumbrăvița, Șinca, Vulcan, Poiana Mărului, Cristian (Jud. Brașov), Ghimbav (Oraș, Jud. Brașov), Hăghig, Vâlcele (Jud. Covasna);
ASOCIAȚIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ „CURBURA CARPAȚILOR”	Comunele Budila, Prejmer, Tărlungeni, Teliu, Vama Buzăului (Jud. Brașov), Întorsura Buzăului (Oraș, Jud. Covasna).

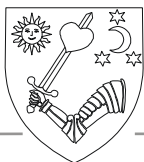
Sursa datelor: website-urile GAL-urilor

Prin modul de activitate și organizare, GAL-urile pot contribui la creșterea eferescenței economice a zonelor rurale, atragerea de resurse financiare nerambursabile, dezvoltarea antreprenoriatului local, identificarea unor soluții fezabile pentru rezolvarea unor probleme comune ale UAT-urilor, creșterea gradului de responsabilizare al membrilor, etc. Toate acestea contribuie la creșterea competitivității comunităților rurale în contextul globalizării și la dezvoltarea durabilă a acestora.

Cooperative agricole

Pe teritoriul județului Covasna, în anul 2020 erau funcționale 20 de cooperative agricole, dintre care 11 de gradul 2 și 9 de gradul 1. Cooperativele agricole de gradul 1 reprezintă persoanele juridice constituite din persoane fizice, persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale și/sau întreprinderi familiale. Cooperativele agricole de grad 2 reprezintă persoanele juridice constituite din persoane juridice și/sau persoane fizice, persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale și întreprinderi familiale.

Din perspectiva obiectului principal de activitate (codul CAEN) al cooperativelor agricole, 7 dintre acestea erau în domeniul comerțului cu ridicata al fructelor și legumelor; 3 în domeniul creșterii altor animale; 2 în domeniul comerțului cu ridicata al produselor lactate, ouălor, uleiurilor și grăsimilor comestibile; 1 în creșterea bovinelor de lapte, pentru celelalte cooperative nefiind specificat obiectul

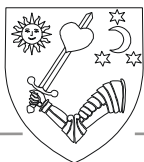
principal de activitate. Potrivit documentelor analizate, din totalul cooperativelor agricole, doar 7 au înregistrat un profit net în anul 2020 (peste 0), iar 6 au declarat înregistrări de pierdere netă.

Dezvoltare rurală - analiză SWOT

Puncte tari Trendul de creștere a populației în unele comune, în special cele din apropierea municipiului Sfântu Gheorghe; Procentul ridicat al drumurilor comunale modernizate (cel mai ridicat în regiune); Asocierea comunelor în 5 GAL-uri; Capacitatea de cazare turistică ridicată a unor comune și trendul accentuat de creștere a sosirilor și înnoptărilor turiștilor; Creșterea semnificativă nivelului de dezvoltare locală (IDUL) și pe cale de consecință, a indicatorilor de calitate a vieții în unele comune; 25 de comune (62,5% din total) au acces la o rețea de canalizare; Existența unor cooperative agricole de producție;	Puncte slabe Ritmul accelerat de scădere a populației în unele comune; Trendul general de îmbătrânire a populației în mediul rural; 35 din cele 40 de comune erau sărace în 2018 (din perspectiva valorilor IDUL); 13 comune (32,5% din total) nu au acces la o distribuție a apei potabile; 31 de comune (77,5% din total) nu au rețea de gaze naturale; Migrația tinerilor înspre urban; Servicii de sănătate insuficiente, de slabă calitate și greu accesibile pentru mare parte din populația din mediul rural din județ; Calitatea precară a serviciilor educaționale (preșcolare și preuniversitare) în majoritatea comunelor; Capacitatea antreprenorială scăzută în rândul populației în majoritatea comunelor; Lipsa experienței, a specializării și incapacitatea de a coopera a producătorilor agricoli / profesionalizarea precară a producătorilor agricoli; Incapacitatea de adaptare la globalizare;
Oportunități Conectivitatea unora dintre comune pe artere rutiere importante (drumuri europene, viitoare autostrăzi, centuri ocolitoare); Proximitatea de Aeroportul din Brașov; Fonduri europene și guvernamentale nerambursabile;	Amenințări Nivelul ridicat al veniturilor în marile centre urbane (ceea ce îi determină pe tineri să emigreze); Calitatea mai ridicată a vieții în centrele urbane (Sfântu-Gheorghe, Miercurea-Ciuc, Brașov, Budapesta, Cluj-Napoca); Urbanizarea și pierderea specificului autentic local a unor comune din proximitatea municipiului Sfântu Gheorghe și a municipiului Brașov; Globalizarea;

Concluzii și perspective strategice

În majoritatea comunelor din județul Covasna (24 din cele 40), populația a scăzut în ultimii 13 ani; La scăderea populației în aceste comune se adaugă fenomenul general de îmbătrânire a populației din mediul rural;

Creșterea populației în 16 comune, creștere semnificativă în special în comunele din apropierea municipiului Sfântu Gheorghe este de bun augur și creează premisele dezvoltării unor zone urban-rural funcționale și competitive.

Procentul ridicat (în comparație cu nivelul regional și național) al drumurilor comunale modernizate, precum și procentul comunelor cu acces la rețeaua de canalizare creează premisele unei conectivități și mobilități ridicate a mediului rural din județ, dar și al realizării de investiții în unități de producție care să respecte cerințele/norme de mediu.

Lipsa rețelelor de apă, a celor de canalizare și a gazului periclitează competitivitatea, calitatea vieții și dezvoltarea comunelor în care aceste rețele lipsesc.

Calitatea precară a serviciilor de educație și sănătate (componente esențiale ale calității vieții), precum și lipsa locurilor de muncă și veniturilor motivante sunt principalele cauze ale emigrării tinerilor din comunele din județul Covasna (și nu numai).

Nivelul scăzut de dezvoltare al ruralului covăsnean este relevat și de Indicele Dezvoltării Umane Locale (IDUL), acesta înregistrând cea mai mică valoare medie din regiune. De remarcat însă creșterile semnificative ale valorilor IDUL pentru anul 2018, față de anul 2011 în cazul unor comune precum Lemnia, Estelnic, Hăghig, Bixad, Zagon, Dobârlău, Arcuș; în același timp, creșterile IDUL sunt mici în comunele Brateș, Cătălina, Brăduț, Boroșneu Mare, Bodoc.

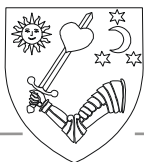
Din perspectiva IDUL, 35 din cele 40 de comune (87,5%) din județul Covasna sunt comune sărace (aveau valoarea IDUL în 2018 sub 55).

Economia comunelor din județul Covasna a crescut în ultimii ani, însă ritmul de creștere a fost unul ridicat cu precădere în comunele din apropierea/aria de influență a municipiului Sfântu Gheorghe și Brașov ori în a celor cu acces direct la drumuri naționale.

Economia locală a unora dintre comune este pe un trend de creștere semnificativ, fenomen semnalat de creșterea densității antreprenoriale, a cifrei de afaceri și salariilor unităților active, a numărului de firme înființate, a creșterii capacității de cazare și numărului de turiști, etc.

Capacitatea de cazare turistică, precum și numărul de sosiri și înnoptări în structurile de primire turistică a crescut exponențial în unele comune (Bățani, Comandău, Brăduț, Ozun, Reci, Turia); în unele dintre comune, creșterea acestor indicatori s-a produs chiar și în anul 2020, în contextul pandemiei Covid-19 (Comandău, Arcuș și Turia).

Faptul că doar 16 comune din județul Covasna fac parte din 2 GAL-uri și că existau doar 20 de cooperative agricole în 2020, iar dintre acestea, doar 7 au declarat profit indică existența unor probleme în ceea ce privește capacitatea antreprenorială, parteneriatul, colaborarea și profesionalizarea producătorilor agricoli, iar aceste probleme pot afecta în mod determinant competitivitatea și accesul la piață al producătorilor agricoli locali.

Calitatea factorilor de mediu

Provocarea majoră a secolului nostru este găsirea unei modalități prin care să se realizeze în întreaga lume o dezvoltare care să echilibreze considerentele sociale, economice și de mediu. Deși politicile UE în domeniile mediului și al climei au adus beneficii substanțiale în ultimele decenii, Europa se confruntă cu probleme persistente în domenii cum ar fi declinul biodiversității, utilizarea resurselor, impactul schimbărilor climatice și riscurile de mediu asupra sănătății și bunăstării.

Numeroase provocări de mediu sunt accentuate de tendințe mondiale, precum schimbările demografice, iar schimbările tehnologice rapide vin cu noi riscuri și incertitudini. Recunoscând aceste provocări, UE și-a asumat o serie de obiective de sustenabilitate pe termen lung, cu scopul general de a „trăi bine, în limitele planetei noastre.” Îndeplinirea acestor obiective nu va fi însă posibilă fără o transformare rapidă și fundamentală a caracterului și ambiției răspunsurilor Europei. Statele trebuie să găsească modalități de transformare a principalelor sisteme societale care generează presiuni asupra mediului și climei, precum și efecte negative asupra sănătății, regândind nu doar tehnologiile și procesele de producție, ci și modelele de consum și stilurile noastre de viață. Aceasta presupune să se acționeze prompt și concertat, implicând domenii de politică diferite și actori din întreaga societate pentru a face posibilă o schimbare la nivel sistemic.

Preocuparea față de calitatea mediului nu include doar respectarea unor limite în ceea ce privește nivelul poluării, ci și preocupări din sfera echității sociale precum distribuția echilibrată a spațiilor verzi la nivelul orașului sau evitarea supra-expunerii unor comunități/grupuri dezavantajate la anumite riscuri de mediu (de ex. groapă de gunoi sau incinerator).

Ultimele decenii au manifestat un interes crescut, la nivel Mondial pentru calitatea mediului înconjurător, dar și pentru influența pe care calitatea factorilor de mediu o are în ceea ce privește calitatea vieții și a sustenabilității urbane. Înțelegerea acestui fenomen poate contribui la conturarea unor politici publice urbane sau județene mai bune, dar și la o planificarea și un design urban mai eficiente.

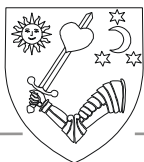
Trebuie avut în vedere că evaluarea calității factorilor de mediu cuprinde o dimensiune obiectivă (bazată pe date statistice) și una subiectivă (bazată pe percepția indivizilor). Anumite percepții pot fi la fel de importante ca datele obiective atunci când determină anumite comportamente sau decizii ale rezidenților.

În cadrul acestui capitol sunt explorați mai mulți factori de mediu cu impact asupra calității vieții în județul Covasna. S-a insistat asupra acelor aspecte care sunt relevante din perspectiva acțiunii nivelului județean.

Spații verzi

Zonele care se poziționează la nivel internațional în topul ierarhiilor privind calitatea vieții sunt de cele mai multe ori descrise și ca „verzi”, zone care acordă o importanță sporită parcurilor, zonelor de agrement precum și protejării unor situri/eco-sisteme deosebite. Tot mai mult, decidenții politici iau în considerare o varietate de beneficii asociate cu spațiile verzi. Dintre acestea menționăm:

Beneficii economice – atractivitate sporită pentru investiții și pentru oferta de noi locuri de muncă, creșterea valorii proprietăților situate în proximitatea zonelor verzi, creșterea calității locuirii.

Beneficii ecologice - epurarea chimică a atmosferei, epurarea fizică a acesteia prin reținerea prafului și pulberilor, epurare bacteriologică a acesteia, distrugând o bună parte din microorganisme prin procesul de degajare a oxigenului și ozonului, îndeosebi de către conifere, și nu numai, moderarea climatului urban, atenuarea poluării fonice (în special spațiile verzi compacte).

Beneficii sociale - creșterea incluziunii sociale, prin crearea de oportunități pentru ca persoanele de toate vârstele să interacționeze, încurajarea unui stil de viață mai activ, prin plimbări, alergare, exerciții fizice, ciclism etc., inclusiv deplasări pe rutele dintre zonele locuite și/ sau dintre diferite facilități publice (magazine, piețe, școli), satisfacerea nevoilor umane de recreere și petrecere a timpului liber.

Nivelul urban, mai ales, s-a confruntat de-a lungul timpului cu probleme semnificative legate de diminuarea spațiilor verzi (presiune legată de extinderea zonelor rezidențiale, a parcarilor etc.), degradarea sau chiar lipsa acestora. În plus, chiar atunci când aceste spații există, ele au un caracter neglijat, inestetic, mai ales în afara zonei centrale, unde completările de material dendrologic și toaletarea lor nu au respectat un model de arhitectură peisageră.

Tabelul nr. 1 Evoluția suprafeței de spații verzi din suprafața intravilană (ha), pentru localitățile urbane

UAT/Anul	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Municipiul Sfântu Gheorghe	77	77	77	77	77	77
Municipiul Târgu Secuiesc	36	36	36	36	36	36
Orașul Baraolt	26	26	26	26	26	26
Orașul Covasna	95	95	95	95	95	95
Orașul Întorsura Buzăului	13	13	13	14	14	14

Sursa: prelucrare date INS

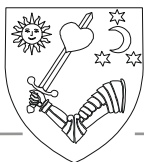
Tabelul nr. 2 Evoluția suprafeței de spații verzi din suprafața intravilană (ha), pentru localitățile urbane raportată la numărul de locuitori

UAT/Anul	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Municipiul Sfântu Gheorghe	11,80	11,87	11,91	11,94	12,04	12,13
Municipiul Târgu Secuiesc	17,69	17,82	17,96	17,99	18,27	18,40
Orașul Baraolt	27,67	27,86	28,10	28,18	28,50	28,69
Orașul Covasna	83,63	84,11	84,82	85,12	86,31	86,84
Orașul Întorsura Buzăului	13,87	13,86	13,91	14,99	14,92	14,93
total	21,35	21,46	21,58	21,72	21,91	22,06

Sursa: prelucrare date INS

Raportând suprafața spațiilor verzi din suprafața intravilană la numărul de locuitori, se poate observa că cele mai mari valori la înregistrează orașul Covasna, urmat de Baraolt, Târgu Secuiesc, Întorsura Buzăului și Sfântu Gheorghe. Cele mai mari creșteri, raportându-ne la anii de referință 2015 și 2019 sunt înregistrate în orașul Întorsura Buzăului, celelalte orașe neavând creșteri în perioada analizată.

În ceea ce privește inventarierea spațiilor verzi, există, după anul 2008, obligativitatea pentru municipalități de a întocmi registre ale spațiilor verzi. Astfel, în conformitate cu prevederile alin. (1) al articolului 18 din Legea nr. 24/2007 privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din zonele urbane, autoritățile administrației publice locale au obligația să țină evidența spațiilor verzi de pe teritoriul unităților lor administrative și în acest scop înființează Registrele locale ale spațiilor verzi.

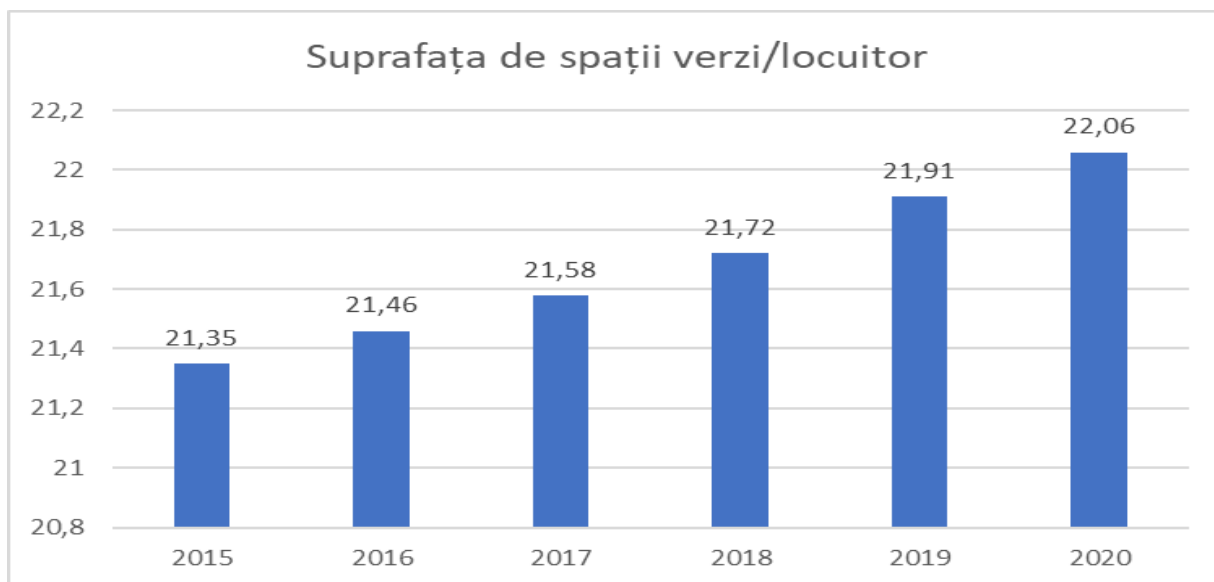
La nivelul județului Covasna, doar Sfântu Gheorghe are registrul spațiilor verzi începând cu anul 2018. Suprafața spațiilor verzi, puțin diferită de raportarea către INS, așa cum reiese și din tabelul de mai jos, pentru intervalul 2018-2019 relevă o suprafață medie de 12.35 m², situată sub valoarea minimă impusă, de 26 m²/cap de locuitor.

Tabelul nr. 3: Evoluție spații verzi din suprafața intravilană și procentul pe cap de locuitor (cf. Registrul spații verzi)

Anul	Suprafață spații verzi (ha)	Suprafață spații verzi pe cap de locuitor (m ²)	Domeniul public
2018	80.1	12.45917 m ²	279.6 ha
2019	78.2974	12.24277 m ²	278.1710

Sursa: Primăria municipiului Sfântu Gheorghe

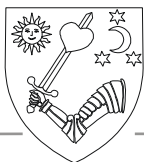
Figura nr.1: Suprafața spații verzi pe cap de locuitor din mediul urban, perioada 2015-2020

Sursa: APM Covasna

În planificarea proiectelor viitoare de dezvoltare a spațiilor verzi, primăriile localităților urbane vor trebui să țină cont de următorii indicatori: întinderea suprafețelor verzi și de agrement (depășirea valorii minime impuse de 26 m²/cap de locuitor); calitatea acestora, inclusiv aspectul estetic; distribuția lor la nivelul cartierelor (inclusiv aspecte ce țin de echitate).

Una din problemele majore cu care se confruntă orașele din România este lipsa unor spații verzi suficiente (indicatorul de 26 m²/cap locuitor). Această deficiență, întâlnită și la Sfântu Gheorghe, trebuie privită dintr-o perspectivă mai largă. Deși la nivel urban (suprafața intravilană este luată în considerare) este posibil să nu existe spații verzi suficiente, această deficiență poate fi compensată prin existența unor păduri sau zone verzi întinse la periferie sau în comunitățile rurale adiacente. O astfel de abordare mai largă ne permite să luăm în considerare mai ales impactul benefic al unor astfel de zone asupra reducerii poluării. Cei care nu sunt de acord cu includerea unor astfel de zone în inventarul spațiilor verzi disponibile argumentează că aceste zone verzi pot să nu fie accesibile locuitorilor în viața de zi cu zi.

Conform datelor furnizate de APM Covasna, la nivelul urban există 43 de locuri de joacă și 12 parcuri, după cum urmează:

Tabelul nr.4: Spații de joacă și parcuri județul Covasna

Localitate	Număr locuri de joacă	Număr parcuri	Suprafața totală parcuri și locuri de joacă (mp)
Baraolt	3	0	1886
Covasna	12	6	33487
Întorsura Buzăului	8	2	16965
Târgu Secuiesc	20	4	46020
Rural – media	3	3	3.04

Sursa: APM Covasna

Din datele furnizate, la nivel rural nu există piste de biciclete, pe când la nivel urban, sunt înregistrate doar la nivelul orașului Târgu Secuiesc 4,091 km piste de biciclete.

Concluzii:

UAT-urile urbane din județul Covasna, cu excepția Municipiului Sfântu Gheorghe, nu conduc un registru al spațiilor verzi. În afară de orașele Covasna și Baraolt, celelalte nu îndeplinesc indicatorul minim de 26 m²/cap locuitor.

Conform datelor INS, în anul 2019 suprafața de spații verzi la nivelul UAT-urilor urbane din județ a rămas aceeași comparativ cu anul 2015, excepție făcând orașul Întorsura Buzăului care începând cu anul 2018 a înregistrat o creștere la nivelul spațiilor verzi.

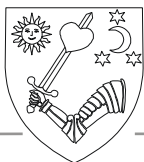
Suprafața spațiilor verzi în județul Covasna, la nivelul localităților urbane a început să crească ușor în ultimii ani. La nivelul urbanului din județ lipsește o inventariere riguroasă a spațiilor verzi.

Calitatea și poluarea aerului

Calitatea aerului are o importanță deosebită deoarece efectele provocate de poluarea aerului pot persista nu doar pe termen scurt, ci și pe termen mediu și lung și de asemenea pot afecta suprafețe întinse, datorită mobilității anumitor poluanți atmosferici.

Calitatea aerului rămâne în continuare o problemă, România neîndeplinindu-și angajamentele de reducere a emisiilor atmosferice, iar instrumentele actuale pentru monitorizarea calității aerului sunt insuficiente, atât din punct de vedere al acoperirii teritoriale cu stații de monitorizare, cât și din punct de vedere al parametrilor monitorizați. Nevoia de dezvoltare actuală implică existența unui sistem de evaluare și monitorizare a calității aerului care să răspundă pe deplin cerințelor directivelor europene. Astfel, prin: Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD) se impune continuarea dotării sistemului național de evaluare și monitorizare a calității aerului în vederea dezvoltării și îmbunătățirii Evaluării Naționale a Calității Aerului, în acord cu prevederile Directivei 2008/50/EC și Directivei INSPIRE.

Pentru îmbunătățirea calității aerului înconjurător, în județul Covasna este în derulare elaborarea Planului de menținere a calității aerului, de către Consiliul Județean Covasna, conform prevederilor H.G. nr. 257/2015 privind aprobarea Metodologiei de elaborare a planurilor de calitate a aerului, a planurilor de acțiune pe termen scurt și a planurilor de menținere a calității aerului. Totodată, APM

Covasna monitorizează implementarea Planului Local de Acțiune pentru Mediu care include măsuri pentru diminuarea poluării atmosferice.

Conform planului de menținere a calității aerului în județul Covasna, perioada 2020-2025, la nivelul județului există doar o singură stație pentru monitorizarea calității aerului, respectiv stația CV-1, amplasată în municipiul Sfântu Gheorghe¹⁶⁰. În cadrul acestei stații sunt monitorizați următorii poluanți: SO_2 , oxizi de azot (NO_x)m dioxid de azot (NO_2), oxid de azot (NO); monoxid de carbon (CO), ozon (O_3), benzen (C_6H_6), etilbenzen, m-Xilen, o-Xilen, p-Xilen, Toluen și particule în suspensie (PM10).

Tabelul nr. 5: Sinteza calității aerului 2020

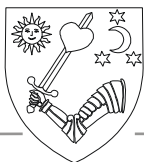
Județ/Orăș	Stația	Tipul Stației	Tip poluant	Număr Determinări		medie anuală	UM	Tip depășire conf. Legii 104/2011	Număr depășiri	Captura de date validate în anul 2020 - %
				orare	zilnice					
Covasna/Sf.Gheorghe	Fond Regional CV 1	Automată	SO_2	8303		5.9	$\mu g/m^3$	-	0	94.53%
			NO_2	8295		11.8	$\mu g/m^3$	-	0	94.44%
			O_3	8389		29.38	$\mu g/m^3$	Valoare țintă	0	95.51%
			CO	8409		0.13	mg/m^3	-	0	95.74%
			C_6H_6	2732		3.24	$\mu g/m^3$	-	0	31.87%
			PM ₁₀	7308		20.19	$\mu g/m^3$	Valoare limită zilnică	13	81.69%
			PM _{10grv}	8111		20.31	$\mu g/m^3$	Valoare limită zilnică	15	92.35%

Sursa: Raport de mediu județul Covasna 2020

Tabelul nr. 6: situația concentrațiilor măsurate

Poluant	Concentrații măsurate				
	2016	2017	2018	2019	2020
NO_2 Valoare limită $40 \mu g/m^3$	$19.73 \mu g/m^3$	$12.27 \mu g/m^3$	$13.32 \mu g/m^3$	$10.76 \mu g/m^3$	$11.8 \mu g/m^3$
NO_x Valoare limită $40 \mu g/m^3$	$23.19 \mu g/m^3$	$19.01 \mu g/m^3$	$19.91 \mu g/m^3$	$17.42 \mu g/m^3$	

¹⁶⁰ Planul de menținere a calității aerului în județul Covasna, perioada 2020-2025, pag. 25

SO_2 Valoare limită la 24 h $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$7.40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$20.42 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$24.7987 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$12.53 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$5.9 \mu\text{g}/\text{m}^3$
CO Valoare limită $10 \text{mg}/\text{m}^3$	$4.23 \text{mg}/\text{m}^3$	$2.76 \text{mg}/\text{m}^3$	$2.07 \text{mg}/\text{m}^3$	$1.84 \text{mg}/\text{m}^3$	$0.13 \text{mg}/\text{m}^3$
O_3 Valoare $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$83.84 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$143.69 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$131.20 \mu\text{g}/\text{m}^3$		
C_6H_6 Valoare limită la $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$3.1952 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$2.5612 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$2.4937 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$2.02 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$3.24 \mu\text{g}/\text{m}^3$
PM2.5 Valoare limită $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$18.97 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$20.31 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$20.34 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$19.98 \mu\text{g}/\text{m}^3$	
PM10 Valoare limită $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$22.84 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$21.29 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$21.70 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$21.30 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$20.19 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Sursa: Planul de menținere a calității aerului în județul Covasna, perioada 2020-2025

În perioada 2016-2019, valoarea particulelor în suspensie (PM10) s-a menținut sub valoarea limită admisă, ba chiar scăzând în perioada analizată. Măsurătorile zilnice ale acestui indicator au indicat 15 depășiri zilnice ale valorii limită în anul 2018, iar în anul 2019 au indicat 13 depășiri zilnice. Numărul depășirilor zilnice a fost sub cel de 35 de depășiri permise într-un an. În anul 2020 s-au înregistrat 15 depășiri la PM10, însă nu au fost depășiri ale valorii limită zilnice mai mult de 35 de ori/an/stație.

Se poate observa o creștere a concentrațiilor pentru PM2.5, însă valorile menținându-se sub valoarea limită admisă de lege.

Nu au existat depășiri ale limitelor în perioada analizată nici pentru indicatorii: NO_2 , NO_x , CO, SO_2 , C_6H_6 .

În cazul indicatorului O_3 se constată depășiri ale limitelor în anii 2017 și 2018, pentru anul 2019 neexistând date.

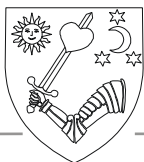
Tabelul nr. 7: Indicele general de calitatea aerului zilnic

Nr.crt	Cod stație	Zona	Indicele general de calitatea aerului zilnic						Obs
			1 Excelent	2 Foarte bun	3 Bun	4 Mediu	5 Rău	6 Foarte rău	
1	CV1	Fond regional		2					

Sursa: Buletin pentru informarea publicului cu privire la calitatea aerului în județul Covasna în data de 25.02.2020

Din perspectiva planificării procesului de dezvoltare locală, este important de știut care sunt sectoarele/activitățile care contribuie la poluarea atmosferică precum și principalele categorii de agenți poluatori:

Sectorul energiei (producție și consum) influențează semnificativ calitatea atmosferei. Studiile relevă că, de exemplu, cea mai mare parte a emisiilor de dioxid de carbon sunt rezultatul producerii energiei. Impactul producției și consumului de energie termică asupra mediului este semnificativ, are efecte pe termen lung, și se concretizează în acidifierea precipitațiilor, solului și a apelor de suprafață, precum și în schimbările climatice. Important pentru autoritățile locale este faptul că la nivelul județului, încălzirea rezidențială și prepararea hranei contribuie în proporție covârșitoare, mai mult decât arderile energetice în industrie, arderile în industria energetică, încălzire comercială și instituțională și

producția și distribuția produselor petroliere la poluarea atmosferică (emisii substanțe acidifiante, emisii precursori ai ozonului, emisii metale grele etc.).

Sectorul industrial are și el un impact semnificativ. În județul Covasna poluarea aerului este determinată în special de industria metalurgică; fabricarea altor produse din minerale nemetalice; fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului; industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații (PM_{2,5}, NO₂, SO₂ și CO, NMVOC, PM₁₀ – particule primare și precursori secundari de particule), emisii substanțe acidifiante, metale grele, NO_x, poluanți organici persistenti) și respectiv de activitatea de asfaltare a drumurilor. De asemenea, în județul Covasna emisiile de substanțe acidifiante provin din procesele de ardere utilizate în industria prelucrătoare a lemnului, inclusiv cazane, turbine cu gaz și motoare staționare, nu sunt emisii provenite din procesele non-ardere (procesele industriale), cum ar fi producția de minerale, produse chimice și producția de metale.

Transportul, reprezintă și el un sector cu implicații semnificative asupra calității aerului, iar la nivelul județului Covasna s-a evidențiat în ultima perioadă un trend de creștere a emisiilor poluante rezultate din trafic în totalul emisiilor. Această situație a fost favorizată pe de o parte de restrângerea sectorului industrial, iar pe de altă parte de creșterea exponențială a parcului auto. Din datele existente se constată faptul că autoturismele (autovehiculele grele), autoutilitarele, autoturismele, motocicletele, transportul feroviar, reprezintă cea mai importantă sursă de emisii pentru metan, compuși organici volatili nemetanici, monoxid de carbon și metale grele.

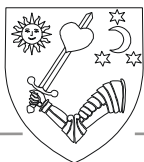
Agricultura reprezintă la nivel mondial un sector care în condițiile cultivării plantelor și animalelor la scară industrială generează un impact semnificativ asupra mediului și în special asupra aerului. În județul Covasna, impactul activităților din sectorul agricol asupra aerului se manifestă prin emisiile de amoniac și de compuși organici volatili nemetanici, rezultate din activitățile de creștere intensivă a animalelor (porcine și pui pentru carne).

Planul de menținere a calității aerului la nivelul județului Covasna

Județul Covasna este încadrat în regimul de gestionare II, ceea ce indică faptul că fenomenele de poluare sunt mai puțin semnificative și cu impact restrâns. Principalii indicatori pe baza cărora s-a făcut încadrarea sunt: indicatorii particule în suspensie (PM₁₀ și PM_{2.5}), dioxid de azot (NO₂) și oxizi de azot (NO_x), monoxid de carbon (CO), dioxid de sulf (SO₂), benzen (C₆H₆), arsen (As), cadmiu (Cd), nichel (Ni) și plumb (Pb).

Măsurile de îmbunătățire a calității aerului, preconizate în *Planul de menținere a calității aerului din județul Covasna 2020-2025*, sunt:

- Reabilitarea și eficientizare termică a clădirilor publice și a locuințelor;
- Alimentarea cu gaze naturale pentru înlocuirea combustibilului solid;
- Creșterea mobilității durabile;
- Implementarea măsurilor PMUD municipiul Sfântu Gheorghe (modernizare străzi, transport, etc.);
- Modernizare transport (inclusiv drumuri de interes local) în comune, fluidizare trafic, înnoire parc auto;
- Intervenții asupra surselor naturale (împăduriri, înierbare) și alte surse (recuperare terenuri degradate);
- Campanii de conștientizare;

Din perspectiva unor acțiuni viitoare care să vizeze îmbunătățirea calității aerului, autoritățile locale dispun de atribuții care le permit să se concentreze asupra domeniului transportului, al creșterii în continuare a eficienței energetice a clădirilor și pe sprijinirea proiectelor de producere a energiei regenerabile. În domeniul transportului, pot fi luate măsuri de încurajare a folosirii transportului în comun, crearea de piste de biciclete în vederea încurajării unor modalități alternative de transport. Tot în domeniul transportului se pot lua măsuri care vizează modernizarea infrastructurii rutiere și fluidizarea traficului. În domeniul eficienței energetice, primăriile trebuie să realizeze în continuare programele de reabilitare termică a locuințelor.

Un alt program care contribuie la îmbunătățirea calității aerului înconjurător este Programul Guvernamental Casa Verde care finanțează instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire pentru persoanele fizice și juridice.

Concluzii:

Starea aerului este una bună, însă se efectuează măsurători doar la o stație (CV 1), amplasată în Municipiul Sfântu Gheorghe. Principalele surse de poluare a aerului sunt: sectorul producerii și consumului de energie, transportul, sectorul industrial, sistemele de încălzire a locuințelor și într-o măsură mai redusă, agricultura.

Poluare apă

Resursele de apă reprezintă potențialul hidrologic format din apele de suprafață și subterane în regim natural și amenajat, inventariate la începutul anului, din care se asigură alimentarea diverselor folosințe.

Teritoriul județului Covasna este foarte bogat în izvoare de ape minerale, izvoarele de la Băile Balványoș, Bixad, Micfalău, Malnaș-Băi, Bodoc, Arcuș, Băile Șugaș, toate având ape carbogazoase, cloruro-sodice, bicarbonate, potasice, calcice, magneziene¹⁶¹. Râul Olt este principala arteră hidrografică, precedat de afluentul său, râul Negru și de alte râuri precum: Cașinul, Covasna, Baraoltul, Cormoșul, Buzăul, Bâsca, Oituzul. Printre lacurile existente, menționăm: Complexul Reci, Lacul Belin, Lacul Sfântu Gheorghe, Complexul Zăbala, Lacul Arcuș și Lacul Pădureni¹⁶². Rețeaua hidrografică de suprafață este de 1326,5 km cursuri de apă¹⁶³, aceasta fiind monitorizată în 13 secțiuni principale, dar și în 22 de secțiuni pe pâraie.

Apele din domeniul public al statului, dar și infrastructura formată din lacuri de acumulare, diguri de apărare împotriva inundațiilor, dar și alte lucrări hidrologice sunt administrate de SGA Covasna.

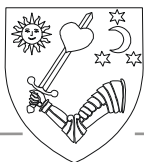
Tabelul nr.8: Resurse de apă de suprafață anul 2019

B.H. Olt – sector Micfalău – Sf. Gheorghe	203,7 mil. mc
B.H. R. Negru la Reci	146,6 mil.mc
B.H. pr. Cașin la Tg. Secuiesc	32,8 mil mc
B.H. pr. Covasna la Boroșneu Mare	33,4 mil.mc

¹⁶¹ Agenția pentru protecția mediului Covasna – Raport județean privind starea mediului, anul 2019

¹⁶² Planul de analiză și acoperire a riscurilor județului Covasna, 2016, <http://www.isujcv.ro/assets/files/PAAR-FINAL2016.pdf>

¹⁶³ SGA Covasna, <http://arhiva.rowater.ro/daolt/sgacovasna/default.aspx>

B.H. pr. Cormoș la Brăduț	47,3 mil.mc
B.H. pr. Aita la Aita	11,2 mil.mc
B.H. pr. Ozunca la Bățanii-Mari	6,87 mil.mc
B.H. pr. Baraolt la Baraolt	27,6 mil.mc
B.H. pr. Vârghiș la Vârghiș	68,4 mil. mc
B.H. pr. Zagon la Zagon	9,37 mil.mc

Sursa: Date furnizate de către SGA Covasna

Evaluarea anuală a stării/potențialului ecologic și a stării chimice ale corpurilor de apă de suprafață din județul Covasna indică o stare moderată și bună a majorității corpurilor de apă, neexistând poluări ale râurilor.

Tabelul nr. 9: Ponderea cursurilor de apă monitorizate și a celor cu stare ecologică inferioare stării bune, an 2018

Categorie curs apă	Rețea totală (km)	Rețea monitorizată		SE* inferioară stării bune		
		Lungime (km)	Pondere din rețea totală(%)	Lungime (km)	Pondere din rețea monitorizată(%)	Pondere din rețea totală(%)
Râuri naturale	819	307	37,48	94	30,61	11,47
Râuri puternic modificate		255	31.13	0	0	0

Sursa: Date furnizate de către SGA Covasna, an 2018

SE*- stare ecologică/potențial ecologic

Date privind apele uzate în perioada 2015-2019

Epurarea apelor uzate urbane este un indicator care cuantifică nivelul de conectare al populației la sistemele de colectare și epurare a apelor uzate. Totodată indicatorul ilustrează eficiența politicilor de reducere a evacuărilor de nutrienți și substanțe organice, precum și stadiul implementării Directivelor privind epurarea apelor uzate.

Figura nr. 2: Volumul de ape uzate urbane epurate în anul 2019

Volum ape uzate urbane epurate evacuate în receptori naturali (mii mc/an)				
Anul 2019	Sf. Gheorghe	Tg.Secuiesc	Covasna	Int.Buzăului
	3013,965	737,302	1188,940	244,226
Total mediu urban	5184,433			

Sursa: Agenția pentru Protecția Mediului Covasna , Raport privind starea mediului în județul Covasna, anul 2019

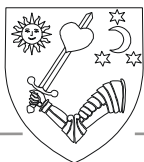
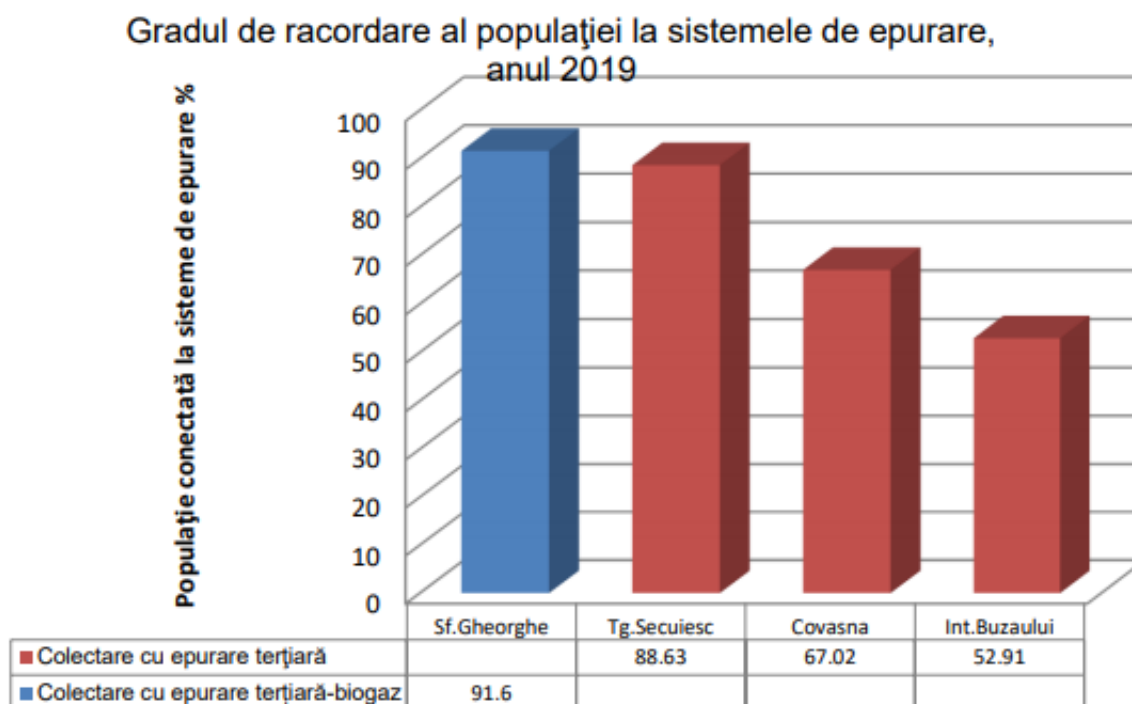

Figura 3: Populația conectată la sisteme de colectare și epurare a apelor uzate (%), pe teritoriul județului Covasna

Sursa: Agenția pentru Protecția Mediului Covasna, Raport privind starea mediului în județul Covasna, anul 2019

Tabelul nr.10: Încărcarea cu poluanți evacuați în receptori naturali în anul 2020

Poluant	Cantitate de poluanți (t/an)			
	Sf. Gheorghe	Tg. Secuiesc	Covasna	Înt. Buzăului
CBO₅	41	5,06	27,8	2,99
CCOCr	128	25,7	97,3	9,3
MTS	29	11,98	43,0	3,9
NH₄⁺	0,9	0,49	0,95	0,06

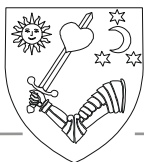
Sursa: Agenția pentru Protecția Mediului Covasna, Raport privind starea mediului în județul Covasna, anul 2020

Tabelul nr. 11: Calitatea cursurilor de apă monitorizate în județul Covasna, anul 2017

Categorie curs de apă	Starea ecologică a cursurilor de apă (%)				
	Foarte bună	Bună	Moderată	Slabă	Proastă
Râuri naturale	-	63.6	36.3	-	-
Râuri puternic modificate	-	100	-	-	-

Sursa: Prelucrare date furnizate de către SGA Covasna, an 2018

Cele mai importante surse de poluare punctiforme din județul Covasna sunt: localitățile cu peste 2.000 locuitori echivalenți, care au sisteme de colectare a apelor uzate cu sau fără stații de epurare, care evacuează în resursele de apă și aglomerările umane cu sistem de canalizare unitar, care nu au capacitatea de a colecta și epura amestecul de ape uzate și ape pluviale în perioadele cu ploi intense;

unitățile industriale care evacuează substanțe periculoase și/sau substanțe prioritare peste limitele impuse de legislația în vigoare, alte unități care evacuează în resursele de apă și care nu se conformează legislației privind factorul de mediu apă;

unitățile agricole (fermele) care evacuează substanțe periculoase și/sau substanțe prioritare peste limitele impuse de legislația în vigoare, alte unități agricole cu evacuare punctiformă și care nu se conformează legislației privind factorul de mediu apă.

În județul Covasna, în mediul urban funcționau în anul 2018, 4 stații de epurare, iar la nivel rural 24 de stații de epurare, dintre care 2 nefuncționale¹⁶⁴.

Sursele difuze de poluare semnificativă cele mai importante sunt:

localitățile care nu au sisteme de colectare a apelor uzate sau sisteme corespunzătoare de colectare și eliminare a nămolului din stațiile de epurare, precum și localitățile care au depozite de deșuri menajere neconforme.

unitățile agricole (fermele agro-zootehnice) care nu au sisteme corespunzătoare de stocare/utilizare a dejecțiilor, localitățile identificate ca fiind zone vulnerabile la poluarea cu nitrați din surse agricole, unități care utilizează pesticide și nu se conformează legislației în vigoare, alte unități/activități agricole care pot conduce la emisii difuze semnificative.

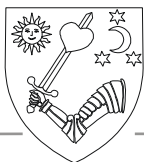
depozitele de materii prime, produse finite, produse auxiliare, stocare de deșuri neconforme, unități ce produc poluări accidentale difuze, situri industriale abandonate.

Tabelul nr. 12: Populația conectată la sistemele de canalizare și epurare a apelor uzate în județul Covasna (număr de locuitori și procente)

Sisteme de canalizare și epurare a apelor/Anul	2015 (nr. loc.)	2016 (nr. loc.)	2017 (nr. loc.)	2018 (nr. loc.)	2019 (nr. loc.)	2020 (nr. loc.)
Stații de epurare orășenești	92249	94963	97745	100332	109544	117362
Stații de epurare orășenești cu treapta primară de epurare	7058	8720	8727	9751	9511	11846
Stații de epurare orășenești cu treapta secundară de epurare	78990	16454	33158	13899	16361	22387
Stații de epurare orășenești cu treapta terțiară de epurare	6201	69789	55860	76682	83672	83129
Sisteme de canalizare	96977	101694	103562	105312	114983	122808
Sisteme de canalizare cu epurare	92249	94963	97745	100332	109544	117362
Sisteme de canalizare fără epurare	4728	6731	5817	4980	5439	5446
Stații de epurare orășenești (%)	100%					

¹⁶⁴ Strategia de dezvoltare a infrastructurii de apă potabilă și de canalizare menajeră în județul Covasna, 2018-2027

http://www.primariacovasna.ro/fileadmin/documents/ro/00_proiecte_hot_exp_motive/2018/0329/ph01a.pdf

Stații de epurare orășenești cu treapta primară de epurare(%)	7,65	9,18	8,93	9,72	8,68	10,09
Stații de epurare orășenești cu treapta secundară de epurare(%)	85,63	17,33	33,92	13,85	14,94	19,08
Stații de epurare orășenești cu treapta terțiară de epurare(%)	6,72	73,49	57,15	76,43	76,38	70,83
Sisteme de canalizare	100%					
Sisteme de canalizare cu epurare	95,12	93,38	94,38	95,27	95,27	95,57
Sisteme de canalizare fără epurare	4,88	6,62	5,62	4,73	4,73	4,64

Sursa: prelucrare după date INS

Se poate constata o creștere spectaculoasă a ponderii stațiilor de epurare orășenești cu treapta terțiară de epurare și o scădere a celor cu treapta primară și secundară. Raportul dintre sistemele de canalizare cu epurare și cele fără epurare s-a menținut constant, în favoare primei categorii.

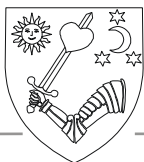
Apa potabilă

Factorul de mediu cu cel mai mare impact asupra sănătății populației este apa, avându-se în vedere necesitatea vitală permanentă a prezenței apei potabile pentru procesele fiziologice, biochimice în organismul uman, precum și pentru necesitățile cotidiene.

DSP Covasna monitorizează calitatea apei potabile în conformitate cu prevederile Legii 458/2002, completată cu H.G. 974/204 și Legea 311/2004. La nivelul județului există 27 de sisteme de aprovizionare cu apă potabilă, din care 17 sunt autorizate din punct de vedere sanitar (4 urban, 13 rural), iar 10 nu sunt autorizate(1 urban, 9 rural).

În anul 2019, mediu rural s-au identificat depășiri la parametrii microbiologici și la parametrii indicator. La nivelul Municipiului Sfântu Gheorghe au fost depășiri la parametrii NTG la 22° C (5.8 %) și NTG la 37°C (5.31 %), bacteria coliforme (2,71%), enterococi (0,36%). În Târgu Secuiesc au fost depășiri la parametrul fier (1.17%), substanțe organice(0,13%). În orașul Covasna au fost depășiri la parametrul aluminiu (5.00%), turbiditate (0.01%), NTG la 22°C (2,27%) și NTG la 37°C(2,27%), bacterii coliforme (2,20%). În Baraolt au fost depășiri la parametrii turbiditate (39.90%), aluminiu(50.00%), clor rezidual liber (17.51%);

Tabelul nr. 13: Starea râurilor

Categorie curs apă	Rețea totală (km)	Rețea monitorizată		SE* inferioară stării bune		
		Lungime (km)	Pondere din rețea totală(%)	Lungime (km)	Pondere din rețea monitorizată(%)	Pondere din rețea totală(%)
Râuri naturale	819	307	37,48	94	30,61	11,47
Râuri puternic modificate		255	31.13	0	0	0

Sursa: APM Covasna

Tabelul nr. 14: Populația aprovizionată cu apă potabilă

An de operare		2010	2016	2017	2018	2019	2020
Mediul urban	Ponderea populației la sistemele de alimentare cu apă, %	87,2	91.23	91,6	92,97	92.88	100
	Volum maxim de apă captat/prognozat a fi prelevat mil.mc/an	9,0	7.22	8,30	8,91	8.749	9,5
Mediul rural	Ponderea populației la sistemele de alimentare cu apă, %	-	44.8	43,31	45,74	55.09	60
	Volum maxim de apă captat/prognozat a fi prelevat mil.mc/an	-	0.33	0,28	0,26	0.35	0,3

Sursa: APM Covasna

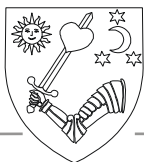
Tabelul nr. 15: Evoluția calității cursurilor de apă monitorizate, în perioada 2012-2018

Stare chimică/ecologică	% din rețeaua monitorizată						2018
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Clasa I	0	0	0	0	0	0	0
Clasa II	71,93	75,31	51,92	48	85	76	63.6
Clasa III	28,07	24,69	48,08	47	15	24	36.3
Clasa IV	0	0	0	5	0	0	0
Clasa V	0	0	0	0	0	0	0
SE inferioară stării bune	28,07	24,69	48,08	52	15	24	30.61
Rețea monitorizată (km)	424	409	547	578	578	557	562

Sursa: APM Covasna

Concluzii:

La nivelul județului Covasna nu s-au efectuat studii de hidrologie și hidrogeologie și ca urmare Sistemul de Gospodărire a Apelor Covasna nu deține date despre tendința generală și schimbările survenite în valorile debitelor cursurilor de apă.

În județ există 27 de sisteme de aprovizionare cu apă potabilă, din care doar 17 sunt autorizate din punct de vedere sanitar (4 urban, 13 rural), iar 10 nu sunt autorizate(1 urban, 9 rural).

Poluare sol/terenuri

Una dintre problemele cele mai semnificative cu care se confruntă fostele orașe comuniste din Europa Centrală și de Est este legată de prezența unor terenuri sever afectate de poluare cu substanțe chimice și/sau biologice (termenul folosit în literatura de specialitate pentru a desemna aceste terenuri este cel de brownfields). Există câteva caracteristici legate de modul în care orașele industriale din perioada comunistă, s-au dezvoltat spațial și care influențează în prezent opțiunile de regenerare urbană. Aceste caracteristici includ¹⁶⁵: prezența siturilor industriale în apropierea centrului orașului (deciziile legate de alocarea terenurilor erau decizii pur administrative și nu determinate de piață); o supra-alocare a terenurilor pentru uzuri industriale; o pondere a terenurilor industriale în totalul terenurilor semnificativ mai mare în fostele orașe comuniste (aprox. 5% în cazul Parisului și Londrei, 15% în Praga și Varșovia și 48% în Sf. Petersburg). Proximitatea față de centrul orașului și de zonele rezidențiale face ca aceste situri să devină, de multe ori, mai ales în lipsa unor proiecte de regenerare urbană, o parte integrantă a panoramei urbane. Proiectele noi de dezvoltare urbană, datorită complicațiilor asociate cu aceste terenuri, tind să ocolească și „să sară” peste aceste zone, accentuând dificultatea redevoltării siturilor contaminate.

În prezent, România și Polonia sunt cele 2 țări din Uniunea Europeană care au pe teritoriul lor cel mai mare număr de hectare de terenuri contaminate chimic și biologic (900.000 hectare România și 800.000 hectare Polonia)¹⁶⁶. Întinderea acestor terenuri contaminate nu reprezintă singura problemă – în România nivelul transferurilor acestor terenuri este minimal, ceea ce înseamnă că există foarte puține șanse ca aceste terenuri să fie redevoltate¹⁶⁷. Potrivit aceluiași studiu citat anterior, la nivelul țării noastre, riscurile asociate cu tranzacțiile care implică terenuri contaminate sunt controlate/determinate (a doua categorie de risc din patru posibile, în ordine descrescătoare), ceea ce înseamnă că în general se cunoaște problema contaminării și că uneori se poate negocia un preț redus pentru acel teren ca urmare a existenței contaminării.

Potrivit informațiilor APM Covasna 2019, în județ nu există niciun sit confirmat oficial ca fiind contaminat. Există însă 7 situri catalogate ca fiind posibil contaminate. Declararea unei zone ca sit contaminat/potențial contaminat trebuie făcută pe baza unor studii geologice, pedologice și chimice, în conformitate cu legislația specifică.

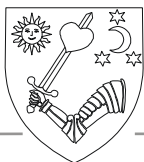
Tabelul nr. 16: Detalii situri posibil contaminate în județul Covasna conform legii 74/2019:

Nr. crt	Denumire sit	Localitate	Deținătorul	Operatorul economic
---------	--------------	------------	-------------	---------------------

¹⁶⁵ Bertaud, A., The Spatial Structures of Central and Eastern European Cities: More European than Socialist?, iunie 2005, http://alain-bertaud.com/AB_Files/AB_Central%20European%20Spatial%20Structure_Figures_2.pdf.

¹⁶⁶ Lee Oliver, Uwe Ferber, Detlef Grimski, Kate Millar, Paul Nathanail, The Scale and Nature of European Brownfields, 2005, https://www.researchgate.net/publication/228789048_The_Scale_and_Nature_of_European_Brownfield.

¹⁶⁷ NICOLE Brownfield Working Group, Environmental Liability Transfer in Europe: Divestment of Contaminated Land for Brownfield Regeneration, iunie 2011.

1	BIO ELECTRICA TRANSILVANIA SRL Punct De Lucru Reci	Reci	Bio Electrica Transilvania SRL punct de lucru Reci	Bio Electrica Transilvania SRL punct de lucru Reci
2	Sc Autoliv Romania Srl	Sf. Gheorghe	SC Autoliv Romania SRL	SC Autoliv Romania SRL
3	Ferma 7 Ilieni	Ilieni	SC Bravcod SRL	SC Bravcod SRL
4	Pall Andor I.I.	Lemnia	Pall Andor I.I.	Pall Andor I.I.
5	Fost Depozit Pesticide	Tg. Secuiesc	Direcția Agricolă Județeană Covasna	Direcția Agricolă Județeană Covasna
6	Parc 1 Ghelița	Ghelița	Mazarine Energy România	Mazarine Energy România
7	Parc 5 Ghelița	Ghelița	Mazarine Energy România	Mazarine Energy România

Sursa: APM Covasna

Concluzii:

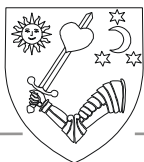
În județul Covasna nu există în anul 2019 niciun sit confirmat oficial ca fiind contaminat. La nivel național există un inventar al tuturor siturilor contaminate sau posibil contaminate, inventar în care județul Covasna se regăsește cu un număr de 7 de situri potențial contaminate.

Poluarea solului

Agricultura convențională folosește îngrășăminte pentru a stimula creșterea și fertilitatea plantelor. Datorită solubilității crescute a îngrășămintelor chimice de sinteză se asigură o creștere rapidă a plantelor, ca efect principal, dar cu o serie de efecte nedorite. Unul dintre cele mai grave efecte ale utilizării excesive a îngrășămintelor chimice este accentuarea procesului de eutrofizare a cursurilor de apă. Un alt fenomen produs din cauza utilizării îngrășămintelor chimice în exces este proliferarea paraziților pe animale și vegetale. Cele mai folosite îngrășăminte chimice în agricultură sunt: îngrășămintele azotoase, îngrășămintele fosfatice și îngrășămintele potasice. În agricultura ecologică este interzisă administrarea îngrășămintelor de sinteză chimică, deoarece acestea afectează partea vie a solului. Agricultura biologică preferă utilizarea îngrășămintelor organice sau minerale în care elementele nutritive, greu solubile, sunt mobilizate cu ajutorul microorganismelor din sol.

Prezența unui aport excesiv de nutrienți (azot și fosfor) în mediul acvatic a condus la încadrarea a unui număr important de localități din cadrul județului Covasna în categoria zonelor vulnerabile cu nitrați, conform *Ordinului 1552/743 din 2008 pentru aprobarea listei localităților pe județe unde există surse de nitrați din activități agricole*, emis de Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, respectiv Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Acestea sunt: Aita Mare, Arcuș, Baraolt, Belin, Bodoc, Boroșneu Mare, Brateș, Catalina, Cernat, Chichiș, Comandău, Covasna, Dalnic, Dobârlău, Ghidfalău, Hăghig, Ilieni, Moacșa, Ozun, Poian, Reci, Sânzieni, Târgu Secuiesc, Turia, Vâlcele, Valea Crișului, Valea Mare, Zăbala.

În perioada 2015 – 2020, conform datelor furnizate de Institutului Național de Statistică, au fost utilizate următoarele cantități de îngrășăminte chimice:

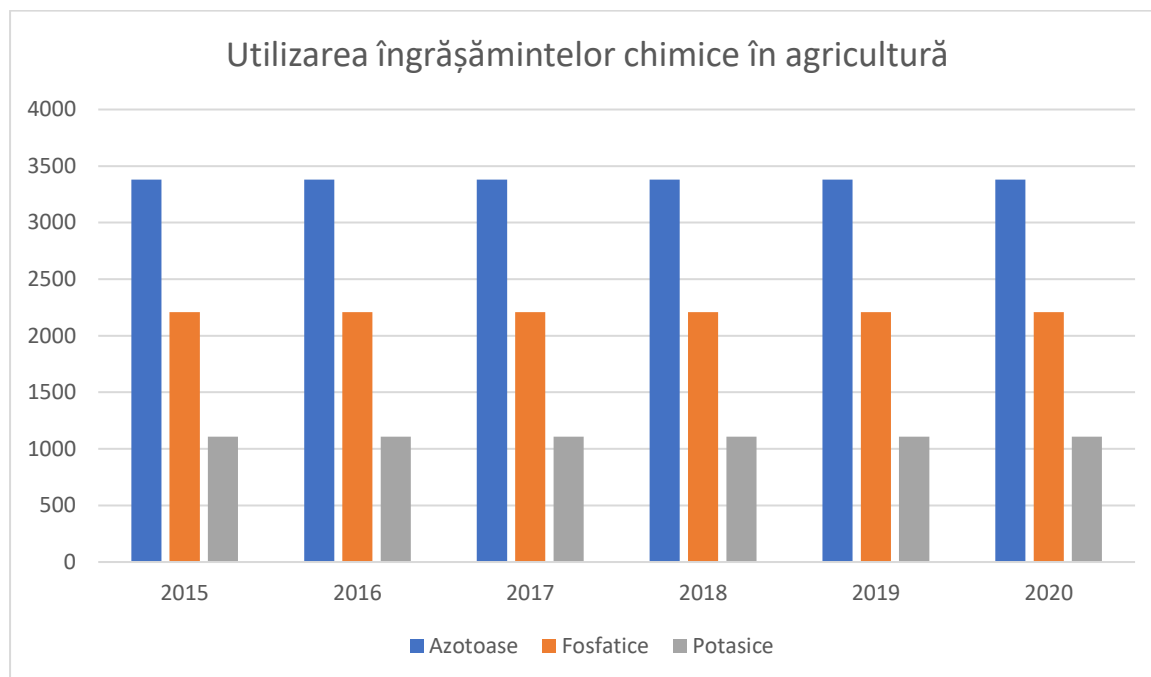

Tabelul nr.17: Cantități de îngrășăminte chimice folosite

Îngrășământ chimic	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Azotoase	3381	3381	3381	3381	3381	3381
Fosfatice	2210	2210	2210	2210	2210	2210
Potasice	1109	1109	1109	1109	1109	1109
Total	6700	6700	6700	6700	6700	6700

Sursa: Institutul Național de Statistică

Figura nr.4: Utilizarea îngrășămintelor chimice în agricultură, pentru perioada 2015 – 2020

Sursa: Institutul Național de Statistică

În perioada analizată, utilizarea și consumul de îngrășăminte chimice (azotoase, fosfatice și potasice) s-a menținut la aceleași valori în fiecare an.

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, în perioada 2015 – 2020, suprafața terenurilor pe care s-au aplicat îngrășăminte naturale se observă în tabelul următor. Și pentru acest indicator, valorile au fost egale în fiecare an din perioada analizată.

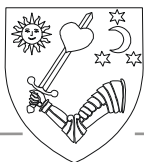
Tabelul nr.18: Cantitatea de îngrășăminte naturale și chimice, în perioada 2015 – 2020

Categoriile de îngrășământ	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Îngrășământ natural	58.880	58.880	58.880	58.880	58.880	58.880
Îngrășământ chimic	6.700	6.700	6.700	6.700	6.700	6.700

Sursa: Institutul Național de Statistică

Se poate observa că cantitatea de îngrășăminte naturale și nu chimice, este considerabil mai mare.

Tabelul nr. 19: Suprafața terenurilor pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice și naturale (ha)

Suprafața	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Îngrășământ natural (suprafața)	1472	1472	1472	1472	1472	1472
Îngrășământ chimic – total (suprafața)	144835	144835	144835	144835	71034	71034
Azotoase	72076	72076	72076	72076	70653	70653
Fosfatice	50104	50104	50104	50104	48625	48625
Potasice	22655	22655	22655	22655	21529	21529

Sursa: Institutul Național de Statistică

Suprafața terenurilor pe care s-au aplicat îngrășăminte naturale s-a menținut la 1472 hectare în perioada 2015-2020, pe când cea unde s-au aplicat îngrășăminte chimice s-a micșorat în perioada analizată, aproape înjumătățindu-se.

Agricultura ecologică

Agricultura ecologică are o contribuție majoră la dezvoltarea durabilă a agriculturii, la creșterea activităților economice și contribuie substanțial la conservarea mediului înconjurător. Agricultura ecologică este o metodă agricolă care urmărește să producă alimente utilizând substanțe și procese naturale. În perioada de producție se interzice utilizarea organismelor modificate genetic (OMG-uri și derivatele acestora), a fertilizanților și pesticidelor de sinteză, a stimulatorilor și regulatorilor de creștere, hormonilor, antibioticilor etc.

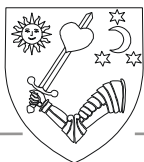
Prin urmare, agricultura ecologică are un impact limitat asupra mediului, pentru că încurajează: utilizarea responsabilă a energiei și a resurselor naturale; menținerea biodiversității; conservarea echilibrelor ecologice regionale; creșterea fertilității solului; menținerea calității apei.

Conform datelor oferite de direcția pentru agricultură județeană Covasna, în anul 2020 numărul producătorilor înscriși în agricultura ecologică era de 105 persoane, numărul procesatorilor era de 5, cel al comercianților tot de 5, 1 importator și 1 operator floră spontană¹⁶⁸.

Tabelul nr. 20: Suprafețe de sol afectate de procese antropice din județul Covasna în anul 2020

Cod MESP	Denumire	Suprafața (ha) și gradul de afectare					
		slab	moderat	puternic	foarte puternic	excesiv	total
01	Poluare prin lucrări de excavare la zi	-	-	-	-	840	840
02	Poluare cu deponii, halde, etc	-	-	-	-	11	11
08	Poluare cu dejecții animale	-	-	-	-	5	5
13a	Poluare prin inundații	4255	-	2763	-	3868	10886
14a	Deficit de azot	30106	81232	-	-	-	111338
14b	Deficit de fosfor	25168	45147	32345	-	-	102660
14c	Deficit de potasiu	5229	44053	-	-	-	49292
14d	Deficit de materie organică	139	3379	26641	-	-	30159
20	Poluare cu produse petroliere	-	-	-	-	3.5	3.5

¹⁶⁸ Direcția pentru Agricultură județeană Covasna, <https://dadrcovasna.ro/agricultura-ecologica/>

Sursa: OSPA Braşov

La nivelul judeţului se observă o poluare excesivă provocată de lucrări de excavare, poluare cu deponii și halde, poluare cu dejecții animale, poluare cu produse petroliere sau prin inundații, dar și o poluare puternică în cazul deficitului de fosfor, deficitului de materie organică, respectiv o poluare moderată în cazul deficitului de azot și a celui de potasiu.

Tabelul nr. 21: Suprafețe de sol afectate de procese naturale în județul Covasna în 2020

Cod MESP	Denumire	Suprafața (ha) și gradul de afectare					
		slab	moderat	puternic	Foarte puternic	excesiv	total
10a	Poluare prin eroziune	3293	4836	890	261	0	9280
10b	Poluare prin alunecare	523	3848	364	-	-	4735
11	Poluare prin sărăturare	-	-	-	-	-	-
12	Poluare prin acidifiere	2000	-	-	-	-	2000
13b	Poluare prin pseudogleizare	24960	27615	8224	2598	98	63495
13c	Poluare prin gleizare	6187	9372	10561	11314	6130	43564

Sursa: OSPA Braşov

Procesele naturale afectează și ele solul. Astfel, există o poluare foarte puternică prin eroziune, poluare prin pseudogleizare, o poluare excesivă prin gleizare, dar și poluări puternice, prin alunecare, respectiv poluare slabă prin acidifiere.

Concluzii:

13 localități din județul Covasna au fost înscrise în categoria zonelor vulnerabile cu nitrați, din cauza prezenței unui aport excesiv de nutrienți, conform Ordinului 1552/743 din 2008 pentru aprobarea listei localităților pe județe unde există surse de nitrați din activități agricole, emis de Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, respectiv Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

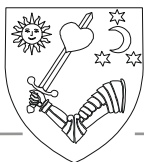
În perioada 2015-2020, utilizarea și consumul de îngrășăminte chimice (azotoase, fosfatice și potasice) s-a menținut la aceleași valori. Cantitatea de îngrășăminte naturale s-a menținut la aceleași valori în perioada 2015-2020, fiind considerabil mai mare față de cea a îngrășămintelor chimice. Suprafețele terenurilor unde se folosesc îngrășăminte chimice au scăzut în perioada 2015-2020.

La nivelul judeţului se observă o poluare a solului provocată de procesele antropice (excesivă provocată de lucrări de excavare, poluare cu deponii și halde, poluare cu dejecții animale, poluare cu produse petroliere sau prin inundații, dar și o poluare puternică în cazul deficitului de fosfor, deficitului de materie organică, respectiv o poluare moderată în cazul deficitului de azot și a celui de potasiu).

Există suprafețe de sol afectate de procesele naturale (poluare foarte puternică prin eroziune, poluare prin pseudogleizare, poluare excesivă prin gleizare, dar și poluări puternice, prin alunecare, respectiv poluare slabă prin acidifiere).

Utilizare terenuri

Modul în care se schimbă utilizarea terenurilor de-a lungul timpului ne oferă informații importante despre impactul activităților antropice asupra mediului înconjurător – de exemplu extinderea construcțiilor în zone agricole și semi-agricole duce la fragmentarea habitatelor naturale pentru numeroase specii. Potrivit datelor și informațiilor colectate de pe site-ul INS: Baza de date TEMPO-Online, domeniul Agricultură, matricea AGR101B – Suprafața fondului funciar după modul de folosință pentru perioada 2010 și 2014, dar și folosind datele pentru anul 2020 furnizate de Direcția Agricolă

Covasna, sunt prezentate mai jos schimbările înregistrate în acoperirea/utilizarea terenurilor pentru o perioadă de zece ani la nivel județean. Datele prezentate pentru fiecare tip de categorie de acoperire/utilizare a terenului sunt exprimate în termeni absoluți (ha), precum și ca valoare procentuală din anii 2010 și 2014 față de care se calculează tendințele. Tabelul 22 redă aceste informații.

Tabelul nr. 22: Suprafață fond funciar după modul de folosire (comparație 2010-2014)

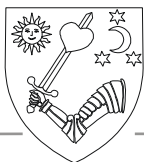
Terenuri	suprafața (ha)			Schimbări în acoperirea terenurilor 2014 (ha)	Schimbări în acoperirea terenurilor (% din 2010)	Schimbări în acoperirea terenurilor 2020 (ha)	Schimbări în acoperirea terenurilor % din 2014	
	2010	2014	2020					
Total	370980	370980	370709	0	0,00	-271	-0,07	↘
Agricolă	186139	185939	186717	-200	-0,11	778	0,42	↗
Arabilă	83305	83151	83449	-154	-0,18	298	0,36	↗
Pășuni	60931	60915	61011	-16	-0,03	96	0,16	↗
Fânețe	41311	41281	41580	-30	-0,07	299	0,72	↗
Vii și pepiniere viticole	0	0	0	0	0,00	0	0,00	0
Livezi și pepiniere pomicele	592	592	677	0	0,00	85	14,36	↗
Terenuri neagricole total	184841	185041	183992	200	0,11	-1049	-0,57	↘
Păduri și altă vegetație forestieră	165161	165161	163942	0	0,00	-1219	-0,74	↘
Ocupată cu ape, bălți	2971	2971	2971	0	0,00	0	0,00	0
Ocupată cu construcții	10995	11195	11348	200	1,82	153	1,37	↗
Căi de comunicații și căi ferate	4795	4795	4792	0	0,00	-3	-0,06	
Terenuri degradate și neproductive	919	919	939	0	0,00	20	2,18	↗

Sursa: Prelucrare proprie după date INS și Direcția pentru Agricultură Județeană Covasna

Suprafața funciară a județului Covasna a scăzut în perioada 2010-2020 (Suprafața funciară a județului Covasna a scăzut foarte puțin în perioada 2014-2019, cu 271 ha). Din examinarea datelor din tabel se poate observa că dacă în perioada 2010-2014 suprafața agricolă totală a fluctuat, aceasta a avut o scădere în anul 2014 față de anul 2010 și o creștere în anul 2020 față de anii anteriori. Raportându-ne la anii de referință 2010-2020, această suprafață a crescut cu 5.78 hectare.

La categoria terenuri agricole au fost înregistrate în general creșteri, cele mai marcante înregistrate la categoriile fânețe (299 ha), teren arabil (298 ha), pășuni (96 hectare), livezi și pepiniere pomicele (85 ha).

În interiorul categoriei terenuri neagricole se constată scăderi în cazul pădurilor și altei vegetații forestiere (-1219 ha), dar și în cazul căilor de comunicații și a căilor ferate (-3 ha). În cazul suprafeței

ocupate cu construcții se identifică o creștere a suprafeței (153 ha), o creștere fiind întâlnită și în cazul terenurilor degradate și neproductive (20 hectare).

Concluzii:

Suprafața agricolă a județului Covasna a crescut în ultimii ani. S-au înregistrat creșteri pentru categoriile fânețe, teren arabil, pășuni și livezi și pepiniere, dar și în cazul suprafețelor ocupate cu construcții, respectiv a terenurilor degradate și neproductive. Scăderile apar în cazul pădurilor și altei vegetații forestiere, dar și în cazul suprafețelor aferente căilor de comunicații și căilor ferate.

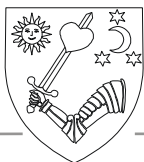
Deșeurile

Atunci când se descrie interacțiunea dintre om/comunitate și mediu se folosește conceptul de amprentă ecologică. În 1992, cercetătorul american William Rees definește „amprenta ecologică” ca fiind acea formulă de calcul prin care întreaga întindere a Pământului se împarte la numărul său de locuitori, din care rezultă suprafața Terrei de care are nevoie un individ sau o organizație pentru a-și asigura necesarul de resurse și pentru a-și biodegrada complet deșeurile generate de-a lungul întregii sale existențe. Acest instrument a fost preluat mai departe de mediul business, cel educațional și neguvernamental. Indexul creat măsoară în esență presiunea pe care o exercităm asupra ecosistemelor, nivelul de productivitate și regenerarea a resurselor naturale, astfel încât să poată satisface nevoile omenirii și gradul de absorbție a deșeurilor produse. Plecând de la acest instrument, în anul 2007 s-a estimat că la valoarea consumului și a deșeurilor produse mondial, avem nevoie de o planetă și jumătate pentru a susține ritmul accelerat al dezvoltării și consumului actual. Capacitatea de regenerare a planetei este depășită total de stilul actual de viață al omenirii, un model total nesustenabil de dezvoltare al societății globale¹⁶⁹.

Așa cum se poate vedea din definiția de mai sus, deșeurile reprezintă o parte semnificativă din impactul unei comunități asupra mediului, reflectând în mod fidel tiparele de consum – odată cu bunăstarea comunităților crește de obicei și cantitatea de deșeuri. Modul în care se realizează managementul deșeurilor – colectare, depozitare, este și el direct legat de cât de durabil/sustenabil o anumită comunitate își propune să se dezvolte.

Autoritățile locale din România au obligații privind gestionarea deșeurilor stabilite prin Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană și care sunt prevăzute în legislația de mediu națională, care vizează serviciul de salubritate a localităților. În acest scop, la nivelul județului începând cu anul 2009 a fost înființată Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru implementarea proiectului „Sistem de management integrat al deșeurilor în județul Covasna (ADI-SIMD). Proiectul ”Sistem de management integrat al deșeurilor în județul Covasna” este implementat de către Consiliul Județean Covasna, în strânsă colaborare cu ADI SIMD (reprezentând 45 de consilii locale) și urmărește: să fie în conformitate cu directivele Uniunii Europene în ceea ce privește deșeurile biodegradabile; să protejeze sănătatea publică și de protecție a mediului prin îmbunătățirea sistemului de colectare a deșeurilor și a depozitării acestora, prin închiderea și ecologizarea depozitelor de deșeuri existente și construcția unui nou depozit de deșeuri la standarde europene; să optimizeze managementul integrat al deșeurilor și să îmbunătățească standardele serviciilor; să introducă și să extindă sistemele de colectare selectivă a deșeurilor pentru a promova reciclarea ambalajelor și a deșeurilor biodegradabile, în conformitate cu cerințele naționale și cele ale Uniunii Europene, și pentru a reduce

¹⁶⁹ SOCIETAL, Ce este ”amprenta ecologică”, <http://www.societal.ro/ro/comunitate/articole/ce-este-amprenta-ecologica--642.html>.

cantitatea de deșeuri depozitate¹⁷⁰. Prin acest proiect s-au realizat următoarele: transportul și transferul deșeurilor de la stația de transfer către Centru de Management Integrat al Deșeurilor; înființarea Centrului de Management Integrat al Deșeurilor (include 1 depozit ecologic, 1 stație de compostare, 1 stație de sortare a deșeurilor); închiderea a patru depozite neecologice;

Conform Legii 211/2011 privind regimul deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, care transpune în legislația națională Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19.11.2008 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive, Consiliul Județean Covasna a avut obligația de a revizui planul județean de gestionare a deșeurilor. În anul 2019 a fost aprobată, prin Ordinul 140/2019 Metodologia pentru elaborarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea planurilor județene de gestionare a deșeurilor și a planului de gestionare a deșeurilor pentru municipiul București, care stabilește modalitatea de lucru pentru elaborarea PJGD-urilor. Pe baza acestei metodologii s-a hotărât prin notificarea nr. 8134 din 18.12.2019 la APM Covasna, elaborarea **Planului județean de gestionare a deșeurilor în Județul Covasna (PJGD)**.

În județul Covasna, toate cele 45 de localități beneficiază de servicii de salubritate autorizate. La nivelul județului, colectarea și transportul deșeurilor municipale se realizează prin 4 servicii de salubritate autorizate și licențiate, urmând ca acestea să fie preluate de Centrul de management integrat al deșeurilor din județul Covasna (CMID), operat de Eco-Bihor SRL.

Cele 4 servicii de salubritate de la nivelul județului, deservește toate localitățile după cum urmează:

SC TEGA SA - deservește municipiul Sf. Gheorghe, orașul Baraolt și 36 comune;

SC GOSP-COM SRL- deservește municipiul Târgu Secuiesc și 2 comune limitrofe;

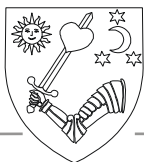
SC GOS-TRANS-COM SRL- deservește orașul Covasna;

SC SALUBRITATEA IBSV SRL- deservește orașul Întorsura Buzăului și 2 comune limitrofe;

Operatorii colectează deșeurile menajere și similare, în amestec și separat. Astfel, în mediul urban colectarea se efectuează în 4 fracții: deșeuri menajere amestecate; fracție biodegradabilă compostabilă; deșeuri de ambalaje amestecate și sticlă, iar în mediu rural există 3 fracții: deșeuri menajere amestecate; deșeuri de ambalaje amestecate și sticlă.

În cadrul proiectului mai sus amintit (Sistem Integrat de Management al Deșeurilor în județul Covasna) a fost construită o stație de transfer lângă Târgu Secuiesc, care a intrat în funcțiune în octombrie 2017, având Autorizația de Mediu nr. 37/06.10.2017. Stația de transfer este alcătuită din: rampă, spațiu de depozitare adecvat și containere amplasate lângă zona unde vor fi depozitate deșeurile. În cadrul aceluiași proiect a fost construită și o stație de sortare simplă în comuna Boroșneu Mare, a cărei capacitate anuală este de 11.000 tone/an. Stația de sortare permite sortarea diferitelor tipuri de deșeuri de ambalaje colectate în amestec. Deșeurile sortate obținute se balotează și se valorifică prin reciclare sau alte metode de valorificare, reziduul rămas în urma sortării se valorifică energetic sau se elimină prin depozitare. Pe lângă noua stație, până în anul 2017 inclusiv, au mai funcționat două hale de sortare în Covasna și Întorsura Buzăului. Mai mult, stația de la Boroșneu Mare are și o stație de compostare cu o capacitate de 12.000 tone/an.

¹⁷⁰ ADI SIMD, <https://adisimd.ro/despre-noi/despre-investitie/>

La nivelul localităților Moacșa – Leț funcționează o instalație de sortare, care în anul 2018 și 2019 au reușit să valorifice energetic deșeuri (în anul 2018 au fost valorificate 21.78 tone pe an, iar în anul 2019 au fost valorificate 262.7 tone/an).

În anul 2009 la nivelul județului funcționau 5 depozite de deșeuri neconforme (Covasna, Întorsura Buzăului, Baraolt, Târgu Secuiesc, Sfântu Gheorghe), care din anul 2016 au fost închise.

Tabelul nr. 23: Gradul de acoperire cu servicii de salubritate, perioada 2014-2020

Gradul de acoperire cu servicii de salubritate						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	95.58%	95.92%	96.51%	96.46%	96.69%	96.69 %
Urban	94.60%	94.60%	94.60%	94.60%	94.60%	94.60%
Rural	96.46%	96.69%	97.53 %	99.75%	99.67%	99.67%

Sursa: Planul județean de gestionare a deșeurilor în Județul Covasna, 2020, pag: 38

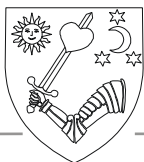
Tabelul nr. 24: Cantități de deșeuri municipale generate în perioada 2014-2019

Tipuri de deșeuri	Cantitate de deșeuri (t)					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Deșeuri menajere și similare colectate în amestec, din care:						
Deșeuri menajere colectate în amestec	35.923,09	36.244,34	48.703,45	47.119,66	40.141,27	39.095,87
Deșeuri similare colectate în amestec	24.609,00	25.606,99	31.596,7	36.530,03	32.265,90	29.321,90
Deșeuri menajere și similare colectate separat	2.178,587	2.614,03	2.997,67	3.665,44	9.576,08	14.175,79
Deșeuri menajere colectate separat	1.890,747	2.267,28	2.432,79	3.023,65	6.524,06	10.631,84
Deșeuri similare colectate separat	287,84	346,75	564,88	641,79	3.052,01	3.543,95
Deșeuri din grădini și parcuri	160,90	155,40	117,1	156,42	0	0
Deșeuri din piețe	123,10	143,70	110,8	146,50	0	0
Deșeuri stradale	2.255,90	2.437,55	1.104,9	2.577,95	353,40	409,73
TOTAL	40.641.58	41.595,02	53.033,92	53.665,97	50.070,75	53.681,39

Sursa: Planul județean de gestionare a deșeurilor în Județul Covasna, 2020, pag: 37-38

Tabelul nr. 25: Cantități de deșeuri menajere generate în perioada 2014-2019 pe medii de rezidență

	Cantitate de deșeuri (tone/an)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Deșeuri menajere colectate în amestec, în mediu urban	16.551,12	17.809,36	21.103,3	17.634,67	14.771,17	17.324,83
Deșeuri menajere colectate separat în mediu urban	1.478,47	1.935,74	1.940,39	2.417,53	6.788,38	8.056,77
Deșeuri menajere colectate în amestec, în mediu rural	7.770,04	7.450,95	9.9285,2	18.253,28	14.793,41	11.997,07
Deșeuri menajere colectate separat în mediu rural	700,12	795,45	1.057,28	1.247,92	2.436,47	2.575,08
Total urban	18.029,59	19.745,1	23.043,7	20.052,2	21.560,08	25.381,6
Total rural	8.470,16	8.246,4	10.985,8	19.501,2	17.229,88	14.572,15
Total	26.499,75	27.991,5	34.029,5	39.553,7	38.789,96	39.953,75

Sursa: Planul județean de gestionare a deșeurilor în Județul Covasna, 2020, pag: 39-40

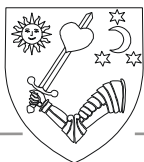
La nivelul județului au fost demarate mai multe proiecte privind deșeurile. Prin proiectul "Sistem de Management Integrat al Deșeurilor în județul Covasna" s-a construit un depozit de deșeuri conform, o stație de sortare, una de compostare și una de epurare levigat în localitatea Boroșneu Mare. În Municipiul Târgu Secuiesc a fost înființată stația de transfer. Tot în cadrul proiectului au fost închise și 4 depozite neconforme.

În cadrul proiectului Phare CES 2003 au fost amplasate puncte de colectare separată pentru pet-uri și hârtie și s-a construit o hală de sortare în orașul Covasna. În cadrul aceluiași proiect s-a realizat colectarea selectivă și construirea unei stații de sortare în orașul Întorsura Buzăului și comunele Sita Buzăului, Barcani, Vama Buzăului.

Prin proiectul Phare CES 2005 a fost implementat un proiect privind gestionarea selectivă a deșeurilor în orașul Baraolt și comunele Aita Mare, Bățanii Mari, Brăduț, Vârghiș, Belin.

Alte proiecte implementate fac referire la centrala termică pe biomasă – Tega SA și cea pe rumeguș din Întorsura Buzăului.

Tabelul nr. 26: Situație deșeuri colectate la nivelul județului

	Anul 2019	Anul 2020
Cantitate totala de deșeuri municipale colectată (tone)	52,865.09	56,652.92
Cantitate deșeuri municipale predata la stații de sortare/tratare mecano-biologica	12,779.75	14,983.05
Cantitate deșeuri municipale reciclată/reutilizată (tone)	10,336.62	11,073.04
Cantitate deșeuri municipale valorificate/operațiuni de valorificare (tone)	261.77	1,061.50
Cantitate deșeuri municipale depozitată final (tone)	41,880.27	43,791.02

Sursa: ADI Deșeuri

Concluzii:

La nivel județean s-a implementat un sistem integrat de management al deșeurilor prin asocierea celor 45 de UAT-uri componente.

Reciclarea suscită un interes crescut pentru autoritățile publice din județul Covasna. Astfel, au fost implementate mai multe proiecte și investiții privind serviciul de salubritate. În urma acestor proiecte au fost amplasate puncte de colectare selectivă a deșeurilor. S-au înființat stații de sortare, depozite conforme, iar depozitele neconforme au fost închise.

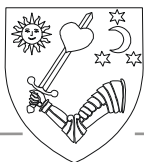
Cantitatea de deșeuri colectate este în creștere, o creștere mai importantă înregistrându-se la categoria deșeuri municipale valorificate.

Poluare fonică

Atât la nivel mondial, cât și european, poluarea fonică reprezintă un fenomen îngrijorător în condițiile în care zgomotul cauzat de trafic, industrie și activități recreative afectează un număr tot mai mare de oameni. Se estimează că aproape 70 de milioane de europeni sunt expuși zilnic la niveluri de zgomot care depășesc 55 de decibeli. În orașe, aceste zgomote provin în special din traficul rutier. Mai mult, aproximativ 50 de milioane de persoane care locuiesc în zone urbane sunt afectate de zgomotul din trafic pe timp de noapte, 20 de milioane dintre acestea având probleme de sănătate din această cauză. Dintre efectele nocive asupra sănătății umane ale poluării fonice amintim: creșterea tensiunii arteriale sau apariția infarctului miocardic (expunere îndelungată), privare de somn (dacă e nocturnă), tinitusul, probleme mintale și stres, scăderea performanței la locul de muncă, iar în cazul copiilor poate avea consecințe negative asupra activității școlare. Zgomotul are efecte dăunătoare și asupra florei și faunei sălbatice. Deși unele vietăți au capacitatea de a se adapta la mediul urban, s-ar putea ca poluarea sonoră să le determine pe unele dintre ele să-și părăsească habitatele în care se reproduc și se hrănesc în mod obișnuit¹⁷¹.

Legislația UE obligă autoritățile să informeze publicul cu privire la impactul poluării fonice și să-l consulte cu privire la măsurile pe care intenționează să le ia pentru a limita poluarea fonică. În acest fel, cetățenii pot vedea care sunt îmbunătățirile reale aduse de măsurile de gestionare a zgomotului

¹⁷¹ Comisia Europeană, *Poluarea fonică în UE*, http://ec.europa.eu/environment/basics/health-wellbeing/noise/index_ro.htm.

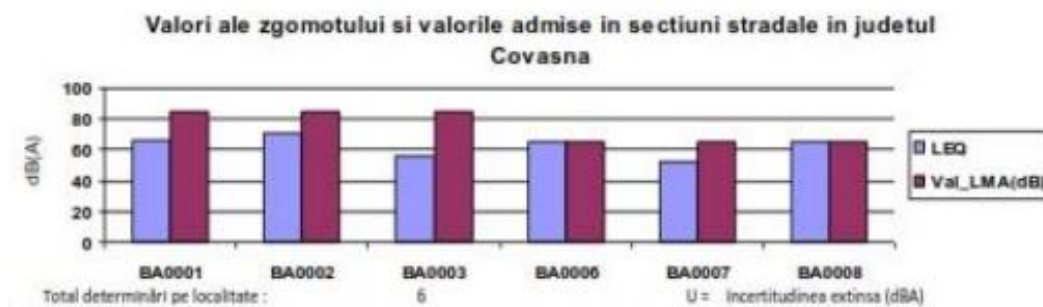

și vor putea să se adreseze reprezentanților aleși în cazul în care este necesar. În contextul dezvoltării urbane, trebuie menționată Directiva 2002/49/EC din 29 iunie 2002, adoptată de Parlamentul European și de Consiliu, a cărei principală sarcină este aceea de a crea o bază comună pentru administrarea urbană a zgomotului ambiental. Una dintre prevederile cele mai importante din perspectiva orașelor din statele membre, a fost obligativitatea realizării de hărți de zgomot până în iunie 2007 pentru aglomerările urbane cu peste 250.000 locuitori și a transmiterii lor către Comisia Europeană, precum și a unor planuri de acțiune, care trebuiau transmise Comisiei până în ianuarie 2013. În România Directiva este transpusă în dreptul intern prin HG. 321/2005, cu modificările ulterioare, privind evaluarea și gestionarea zgomotului ambiental.

Agenția pentru protecția Mediului Covasna, în anul 2019 a identificat o dinamică ascendentă a nivelurilor de zgomot. Cele mai importante surse de zgomot identificate sunt: traficul, comportamentul inadecvat al vecinilor, obiectivele comerciale și cele industriale, dar mai ales zonele de agrement pentru tineri.

Valori ale zgomotului ambiental anul 2019:

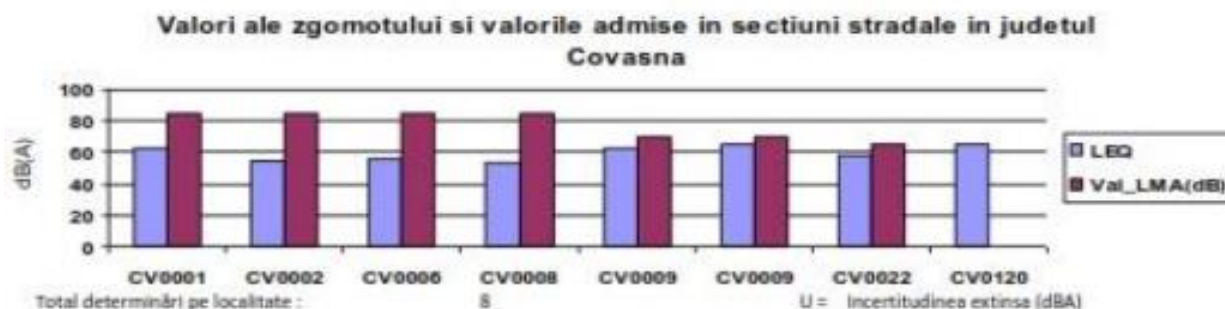
Figura nr. 5: Valori ale zgomotului ambiental anul 2019 în Localitatea Baraolt

Sursa: APM Covasna

La nivelul orașului Baraolt, au fost identificate valori ușor peste cele admise în cazul zgomotului admis în secțiunile stradale.

Figura nr. 6: Valori ale zgomotului ambiental anul 2019 în Localitatea Covasna:

Sursa: APM Covasna

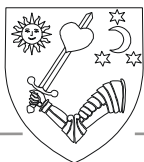
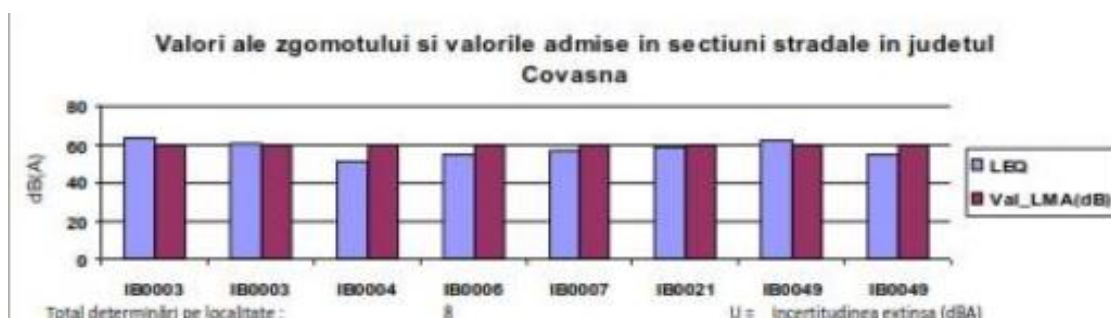
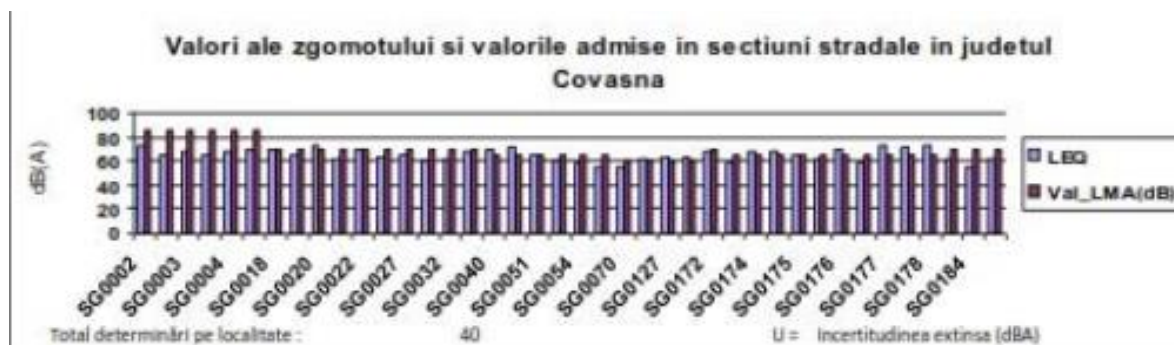

Figura nr. 7: Valori ale zgomotului ambiental anul 2019 în Localitatea Întorsura Buzăului:

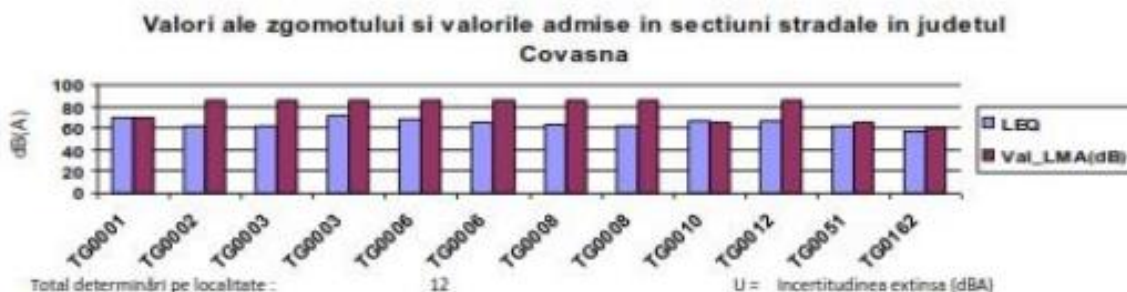
Sursa: APM Covasna

Figura nr. 8: Valori ale zgomotului ambiental anul 2019 în Localitatea Sfântu Gheorghe:

Sursa: APM Covasna

Figura nr. 9: Valori ale zgomotului ambiental anul 2019 în Localitatea Târgu Secuiesc:

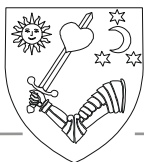
Sursa: APM Covasna

În raportul anual furnizat de APM Covasna, în urma acțiunilor de monitorizare a poluării sonore în mediul urban din județ s-a evidențiat o dinamică continuu ascendentă a nivelurilor de zgomot.

Concluzii:

La nivelul județului Covasna, principala cauză a poluării fonice este determinată de traficul rutier, comportamentul inadecvat al vecinilor, obiectivele comerciale și cele industriale, dar mai ales activitățile din zonele de agrement pentru tineri.

Nu s-a întocmit încă o hartă la nivel de județ referitoare la poluarea fonică.

Riscuri de mediu

Pentru combaterea riscurilor de mediu, la nivelul județului funcționează Inspectoratul pentru Situații de Urgență „Mihai Viteazul”, al județului Covasna. Misiunea inspectoratului este de a executa activități de prevenire, monitorizare și gestionare a situațiilor de urgență. Scopul inspectoratului îl reprezintă managementul situațiilor de urgență pe tipuri de risc din zona de competență – județul Covasna¹⁷².

Riscul de inundații

Inundația reprezintă acoperirea temporară a unui teren cu apă provenită din revărsarea cursurilor de apă, din ploile abundente sau topirea bruscă a zăpezii, din accidente la construcții hidrotehnice (rupere) și care prin amploarea, intensitatea și durata sa are impact negativ semnificativ asupra sănătății umane, mediului, patrimoniului cultural și activității economice. Raportarea efectelor inundațiilor în țara noastră se face prin intermediul Rapoartelor de sinteză întocmite de către Comitetele Județene pentru Situații de Urgență.

Din cauza barajului Pădureni există un risc crescut de inundații la nivelul județului, însă județul nu este predispus în cea mai mare parte la un astfel de risc. Cu toate acestea, în anul 2018, 54 de localități au fost afectate de inundații din cauza precipitațiilor abundente, a scurgerilor de pe versanți, topirea stratului de zăpadă, viituri. Din datele furnizate de Planul de Management al Riscului la Inundații, Administrația Bazinală de Apă Olt se constată faptul că au avut loc îndiguiri și lucrări la nivelul râurilor, pentru a evita inundațiile.

Planul de analiză și acoperire a riscurilor, Anexa 27, prezintă semnalul de alarmă în cazul inundațiilor. Astfel, alarma la dezastre are 5 sunete/impulsuri a 16 secunde fiecare cu pauze între ele de 10 secunde.

Conform definiției din „Regulamentul privind gestionarea situațiilor de urgență generate de inundații, fenomene meteorologice periculoase, accidente la construcțiile hidrotehnice, poluări accidentale pe cursurile de apă și poluări marine în zona costieră”, aprobat prin Ordinul Comun al Ministrului Administrației și Internelor și al Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 192/1422/2012 sistemul informațional meteorologic și hidrologic constă în observarea, măsurarea, înregistrarea și prelucrarea datelor meteorologice și hidrologice, elaborarea prognozelor, avertizărilor și alarmărilor, precum și în transmiterea acestora factorilor implicați în managementul situațiilor de urgență, conform schemei fluxului informațional definit în planurile de apărare bazinale, în vederea luării deciziilor și măsurilor acestora. La nivelul S.G.A.-urilor, monitorizarea cantitativă a resurselor de apă se realizează prin sistemele proprii ale S.G.A.-urilor și se centralizează la nivelul dispeceratului A.B.A Olt și apoi la nivelul dispeceratului central din A.N.A.R.

S.G.A. Covasna realizează monitorizarea prin:

14 stații hidrometrice, din care 9 sunt automatizate;

18 stații pluviometrice, din care 13 sunt automatizate;

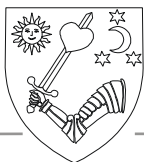
4 stații meteorologice ale C.M.R. Sibiu / A.N.M¹⁷³.

¹⁷² Inspectoratul pentru situații de urgență Mihai Viteazul al județului Covasna,

<http://www.isujcv.ro/Regulament%20de%20organizare%20si%20functionale.html>

¹⁷³ Planul de Management al Riscului la inundații Administrația Bazinală de apă Olt,

<http://www.inhga.ro/documents/10184/121027/6+PMRI+Olt.pdf/5c3873ab-0822-41b1-b93e-8d1dbc84f2d7>

În ceea ce privește riscul la inundații, trebuie evaluat contextul mai larg precum și documentele elaborate de diverse instituții cu atribuții în acest domeniu. Astfel, este finalizat Planul de management al riscului la inundații realizat de Administrația Națională Apele Române - Administrația Bazinală Olt¹⁷⁴.

Spațiul administrat de A.B.A. Olt cuprinde teritoriul a 10 județe, respectiv: integral sau aproape integral județele Vâlcea (100%), Brașov (93%), Covasna (81%) și parțial județele Harghita (39%), Sibiu (48,4%), Olt (60,3%), Dolj (11,9%), Argeș (11%), Gorj (1,6%) și Teleorman (0,7%).

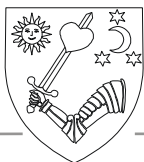
În cadrul Planului de management al riscului la inundații sunt realizate planșe și hărți care vizează: rețeaua hidrografică și amplasamentul stațiilor hidrometrice; utilizarea terenului; zonele afectate de inundații istorice semnificative; zonele cu risc potențial semnificativ la inundații; extinderea arealelor inundabile în trei scenarii propuse, riscul inundațiilor în scenariul mediu, harta hipsometrică.

În cadrul Planului de management al riscului la inundații sunt identificate zonele cu risc potențial semnificativ la inundații din A.B.A. Olt. Tabelul 27, de mai jos, redă aceste zone.

Tabelul nr. 27: Zone cu risc potențial semnificativ la inundații în A.B.A. Olt

Denumire zonă cu risc potențial semnificativ la inundații	Lungime (km)
râul Geamărtălu – aval localitate Ploșorelu	29.2
râul Iminog - aval localitate Bălteni	51.9
râul Topolog - aval localitate Ginerica	22.5
râul Bistrița - aval localitate Frâncești	9.3
râul Govora	30.6
râul Strehareți	13.1
râul Milcov	15
râul Ciocârlia	10.1
râul Hârtibaciu - aval localitate Retiș	84.1
râul Racul - aval localitate Nădejdea	9.9
râul Dârjov - aval localitate Buicești	36.1
râul Lotru - aval Acumulare Brădișor	16.2
râul Olănești - aval localitate Băile Olănești	22.6
râul Dobârlău	14.8
râul Valea Neagră	14.4
râul Baraolt - aval localitate Herculian	22
râul Ghimbășel - aval localitate Brașov	13.9
râul Ghimbășel – sectorul aval confluență Pârâul Mic – amonte confluență Canalul Timiș	16.6
râul Teslui - aval localitate Motoci	118.1
râul Fișag - aval localitate Ciucsângeorgiu	9.7

¹⁷⁴ <http://www.inhga.ro/documents/10184/121027/6+PMRI+Olt.pdf/5c3873ab-0822-41b1-b93e-8d1dbc84f2d7>

râul Cașin – sectorul aval confluență Cetatea de Piatră – amonte Târgu Secuiesc	7.7
râul Covasna - aval localitate Covasna	14.4
râul Bârsa - aval cartier Stupini, sectorul îndiguit	13.6
râul Homorod – sectorul amonte confluență Homorodul Vechi – aval Acumulare Dumbrăvița	10.1
râul Homorod - amonte confluență Vulcănița	15.2
râul Homorodul Mic - aval localitate Merești - amonte Satu Nou	11.1
râul Cozd - localitatea Rupea	6.6
râul Hurez - aval localitate Hurez	6.9
râul Porumbacu - aval confluență Porumbăcel	10.4
râul Cibin - localitate Sibiu	9.5
râul Albac - aval confluență Rora	8.5
râul Sadu - aval localitate Sadu	9.5
râul Călui - aval localitate Călui	5.2
râul Olt - aval Acumulare Izbiceni	19.4
râul Olt - amonte Acumulare Arpaș	319.9
râul Râul Negru - aval localitate Lemnia	83.2
râul Râul Negru - aval localitate Lemnia	6
râul Cormoș - aval confluență Coșa	19.1
râul Homorod - aval confluență Băile Homorod	45.2
râul Olteț - aval localitate Igoiu	160.9

Sursa: Planul de management al riscului la inundații realizat de Administrația Națională Apele Române - Administrația Bazinală Olt

Riscul de alunecări de teren

Alunecările de teren reprezintă deplasări ale rocilor care formează versanții unor munți, dealuri, lucrări de hidroameliorații sau alte rambleuri construite de oameni. Aceste fenomene se pot forma din cauza: defrișării pădurilor, cutremurelor, ploilor abundente dintr-o anumită zonă. Efectele manifestate ale alunecărilor de teren sunt:

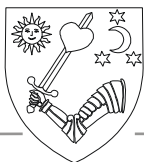
Distrugerea parțială sau totală a construcțiilor de orice fel;

Blocarea parțială sau totală a albiei unui râu și formarea unor acumulări de apă cu pericol de inundații;

Distrugerea parțială sau totală a rețelelor de edilitare;

Blocarea unor căi de comunicații (feroviare, rutiere, fluviale, etc.).

În județul Covasna au fost inventariate un număr de 83 zone cu alunecări de teren care afectează atât construcțiile amplasate în zone situate în intravilanul și extravilanul localităților din județ, cât și căile de comunicație și rețelele tehnico-edilitare, pentru acestea impunându-se măsuri de împăduriri (Planul de menținere a calității aerului în județul Covasna 2020-2025, pag. 55).

Alte riscuri

Din punct de vedere al expunerii la riscul de cutremur județul Covasna nu este amenințat de un pericol real al cutremurelor de pământ.

Județul este supus și accidentelor tehnologice, care pot elibera în aer cantități de amoniac și clor din rezervoarele și instalațiile frigorifice sau de înnobilare a celulozei, ale agenților economici prin fisurarea sau distrugerea acestora. Fisurările și distrugerile pot apare direct, prin acțiunea mișcării seismice sau prin prăbușiri peste rezervoare și instalații a unor elemente de construcție a companiilor.

Un alt risc identificat la nivelul județului constă în incendiile de vegetație, deoarece teritoriul județului găzduiește păduri de foioase, rășinoase, dar și vegetație specifică luncii și șesului.

Incendiile de vegetație sunt gestionate de către Grupul de Suport Tehnic constituit la Direcția Silvică Covasna. Zonele cele mai vulnerabile la incendii sunt: Suprafețele de pădure de la Reci și Örkö din cadrul ocolului Silvic Șugaș; Suprafețele de pădure Balványos din cadrul Ocolului Silvic Târgu Secuiesc; Suprafețele de pădure de la Horgasz și Valea Zânelor din cadrul Ocolului Silvic Covasna;

Printre cauzele incendiilor de pădure în Planul de Analiză și Acoperire a Riscurilor Județului Covasna sunt amintite¹⁷⁵:

- focul deschis;
- aruncarea la întâmplare a resturilor de țigară aprinse;
- jocul copiilor cu focul;
- arderea necontrolată a resturilor vegetale sau lemnoase;
- trăznitul;
- acțiunea intenționată (arson);
- scânteii provenite de la mașini și utilaje cu care se lucrează în pădure;
- autoaprinderea păturii organice de pe sol;
- razele soarelui;

Concluzii:

Numărul zonelor cu risc potențial semnificativ la inundații este relativ ridicat la nivel de județ.

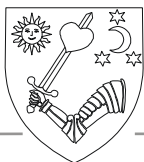
În județul Covasna au fost inventariate un număr de 83 zone cu alunecări de teren care afectează atât construcțiile amplasate în zone situate în intravilanul și extravilanul localităților din județ, cât și căile de comunicație și rețele tehnico-edilitare. Județul Covasna nu prezintă pericol real al cutremurelor de pământ.

Un alt risc identificat la nivelul județului constă în incendiile de vegetație, deoarece pe teritoriul județului sunt suprafețe importante de păduri de foioase, rășinoase și de vegetație specifică luncii și șesului.

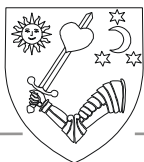
Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
- Suprafața spațiilor verzi zonele urbane s-a menținut;	- Lipsa unei inventarieri riguroase a spațiilor verzi;

¹⁷⁵ Planul de Analiză și Acoperire a Riscurilor Județului Covasna 2016, <http://www.isujcv.ro/assets/files/PAAR-FINAL2016.pdf>

<ul style="list-style-type: none">- Două localități urbane îndeplinesc criteriul de 26 m²/cap locuitor a spațiilor verzi (Baraolt și Covasna);- Un singur oraș (Sfântu Gheorghe) conduce un registru al spațiilor verzi;- Calitatea aerului este bună și în curs de îmbunătățire, cu depășiri ocazionale la pulberi (PM10);- Existența la nivelul județului a unor zone verzi care pot fi utilizate pentru îmbunătățirea calității aerului, dar și pentru recreere.- Județul dispune de surse de apă de suprafață;- Județul dispune de bogate izvoare de ape minerale;- Starea ecologică a cursurilor de apă este bună;- În mediul urban 100% din populație este aprovizionată cu sistemele de alimentare cu apă;- Nu există niciun sit confirmat ca fiind contaminat;- Trend în stagnare în ceea ce privește , utilizarea și consumul de îngrășăminte chimice în agricultură;- Suprafața terenurilor pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice este în scădere;- Numărul operatorilor înscriși în agricultura ecologică relativ crescut;- Existența unui Plan local de acțiune pentru mediu;- Existența unui Plan județean de gestionare a deșeurilor;- Existența a numeroase situri Natura 2000;	<ul style="list-style-type: none">- Numărul de parcuri la nivelul orașelor din județ este scăzut;- Măsurarea calității aerului se face într-o singură stație (la nivelul municipiului Sfântu Gheorghe);- Poluarea aerului și poluare fonică în zonele urbane din cauza traficului rutier (mijloace auto poluante, infrastructură necorespunzătoare, lipsă variante de ocolire pentru traficul greu);- Poluarea aerului este determinată de sectorul industrial, transporturi și sistemele de încălzire;- Distribuția neunitară a spațiilor verzi;- Insuficiența rețelei de apă potabilă: doar cca. 60% din populația rurală a județului este aprovizionată cu apă potabilă din rețele publice;- Existența uni procent mare din gospodării care nu sunt conectate la sisteme centralizate de canalizare și epurare a apelor uzate menajere;- Nevoile cetățenilor și a operatorilor privați în ceea ce privește accesul la resurse de apă sunt parțial acoperite;- Depozitarea necontrolată a deșeurilor pe malurile și în albiile cursurilor de apă, în zona căilor de acces și în locurile de recreere;- Evacuarea substanțelor periculoase sau a altor substanțe poluatoare în resursele de apă;- Există 7 situri catalogate ca fiind posibil contaminate;- Există 13 localități din județ incluse în categoria zonelor vulnerabile cu nitrați;- Există o poluare a solului excesivă provocată de lucrări de excavare, poluare cu deponii și halde, poluare cu dejecții animale, poluare cu produse petroliere sau prin inundații;
<p>Oportunități</p> <ul style="list-style-type: none">- Posibilitatea accesării de fonduri europene pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor (limitarea poluării aerului datorată centralelor termice individuale, în special a emisiilor de pulberi);	<p>Amenințări</p> <ul style="list-style-type: none">- Poluarea aerului, în special cu pulberi, poate crește odată cu abandonarea sistemului centralizat de încălzire;

- Obligativitatea în viitor de a se realiza pentru toate orașele hărți de zgomot – o mai bună planificare a extinderii și dezvoltării în funcție de sursele de poluare fonică;
- Existența unui Plan de management al riscului la inundații la nivel de administrație bazinală- sunt identificate zonele cu risc potențial semnificativ la inundații din A.B.A. Olt;
- Retehnologizarea instalațiilor cu privire la aer sau înlocuirea instalațiilor vechi;
- Transpunerea legislației europene în cea românească, astfel încât să se realizeze țintele privind limitarea emisiilor de poluanți în atmosferă, menținerea și îmbunătățirea indicatorilor de calitate a aerului;
- Producerea energiei electrice prin înlocuirea parțială a combustibililor fosili cu surse alternative: energie eoliană, energie produsă în câmpurile de panouri fotovoltaice, etc;
- Existența programului Guvernamental Casa Verde care finanțează instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire;
- Dezvoltarea de proiecte în parteneriat cu privire la Siturile Natura 2000;

- Existența unor date imprecise/incomplete privind calitatea aerului;
- Derularea greoaie a unor programe guvernamentale privind gospodărirea apelor;
- Colectarea de date și raportarea nesistematică de către instituții deconcentrate sau companii naționale;
- Neactualizarea la timp a planurilor de management al riscului la inundații;

Perspective strategice

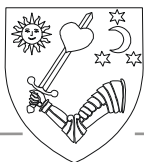
Îmbunătățirea calității aerului prin modernizarea sistemelor de încălzire din gospodăriile din zona rurală pentru realizarea de randamente de ardere mari și emisii de poluanți reduse și prin încurajarea utilizării unor surse alternative de energie;

Reducerea poluării aerului prin măsuri de optimizarea și modernizarea transportului rutier și realizarea de variante de ocolire pentru traficul greu;

Reducerea poluării datorate activităților industriale și de producere a energiei prin încurajarea re tehnologizării sistemelor clasice și stimularea utilizării de surse de energie alternative (solară, eoliană);

Perfecționarea sistemului de control al calității aerului la nivel de județ și înființarea de noi stații automate de monitorizare;

Realizarea indicatorului de 26 mp spațiu verde/locuitor în localitățile urbane și conducerea evidenței spațiilor verzi prin registre dedicate, în toate centrele urbane;

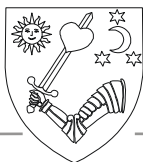
Îmbunătățirea calității apei potabile din rețelele publice urbane și rurale și menținerea unui sistem de control pentru respectare cerințelor minime de calitate;

Efectuarea de studii hidrologice pentru a cunoaște tendința generală și schimbările survenite în valorile debitelor cursurilor de apă.

Reducerea poluării cursurilor de apă, respectiv a malurilor și albiilor, prin ecologizarea acestora, prin crearea de bariere care să oprească deșeurile, identificarea și supravegherea video a zonelor în care se depozitează ilegal deșeuri;

Promovarea unor măsuri de protecție împotriva inundațiilor adaptate la nivel local;

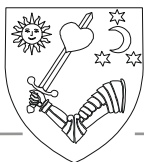
Îmbunătățirea sistemelor de colectare selectivă a deșeurilor și creșterea ratei de valorificare a deșeurilor reutilizabile la nivel de județ;

Anexă

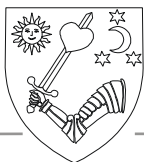
Sit Natura 2000

sit	custode	Regulament	plan de management
Dealul Ciocaș - Dealul Vițelului	Consiliul Județean Covasna	nu are	În faza de elaborare prin proiectul " Managementul adecvat al ariilor naturale protejate Bodoc Baraolt, Dealul Ciocaș -Dealul Vițelului, Tinovul Apa Roșie, Tinovul Apa Lina, Oltul Superior, Râul Negru, Ciomad Balványos și Mestecănișul de la Reci" din POS Mediu Axa 4
Turbăria Ruginosu	Asociația Prodiversitas	Avizat de APMCV cu nr. 2646/16.05.2013	Transmis la Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice.
Oituz - Ojdula	Ocolul Silvic Privat Bretcu	nu are	nu are
Ciomad - Balványos	Asociația Vinca Minor	Avizat de APMCV cu nr 2542/09.05.2012	In faza de elaborare, prin proiectul "Elaborarea Planului de management al sitului Ciomad-Balványos și conștientizarea factorilor interesați." 2010-2012.
Tinovul Apa Roșie	Consiliul Județean Covasna	Avizat de APMCV cu nr. 1451/27.02.2012	În faza de elaborare prin proiectul " Managementul adecvat al ariilor naturale protejate Bodoc Baraolt, Dealul Ciocas -Dealul Vițelului, Tinovul Apa Roșie, Tinovul Apa Lina, Oltul Superior, Râul Negru, Ciomad Balványos și Mestecănișul de la Reci" din POS Mediu Axa 4
Herculian	Ocolul Silvic Privat Baraolt	Transmis la MMP în 2010	Planul de management elaborat din proiectul "Implementarea măsurilor de management pentru situl Natura 2000 Herculian, județul Covasna", finanțat de POS elaborat de OSP Baraolt Mediu Axa 4
Mestecănișul de la Reci	Consiliul Județean Covasna	Avizat de APMCV cu nr. 7637/10.08.2011	În faza de elaborare prin proiectul " Managementul adecvat al ariilor naturale protejate Bodoc Baraolt, Dealul Ciocas -Dealul Vițelului, Tinovul Apa Roșie, Tinovul Apa Lina, Oltul Superior, Râul Negru, Ciomad Balványos și Mestecănișul de la Reci" din POS Mediu Axa 4
Munții Bodoc Baraolt	Consiliul Județean Covasna	Elaborat, în faza de consultare a factorilor interesați	În faza de elaborare prin proiectul " Managementul adecvat al ariilor naturale protejate Bodoc Baraolt, Dealul Ciocaș -Dealul Vițelului, Tinovul Apa Roșie, Tinovul Apa Lina, Oltul Superior, Râul Negru, Ciomad Balványos și Mestecănișul de la Reci" din POS Mediu Axa 4

Dealurile Homoroadelor	Ocolul Silvic Privat Baraolt	Transmis la MMP în 2010	În faza de elaborare prin proiectul "Elaborarea Planului de Management integrat a siturilor ROSPA0027 și ROSCI0036" finanțat de POS Mediu Axa 4
Râul Negru	Fundația Alutus	nu are	nu are
Oltul Superior	nu este dat în custodie		
Buzăul Superior	nu este dat în custodie		

Sursa: APM Covasna.

E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)

Sectorul TIC în economia județului Covasna

Din datele economice disponibile, sectorul TIC din județul Covasna are potențial de creștere. Chiar dacă companiile din domeniu sunt puține ca număr, în general având un număr mic de angajați și un profit mic (chiar dacă în creștere). Se observă și o creștere a investițiilor, chiar dacă de la o bază redusă.

Tabelul 1. Datele economice ale sectorului ITC în Covasna

Sectoare	Firme		Salariați		Cifra de afaceri		Profit net	
	Număr	% din total	Număr	% din total	Număr - mii lei	% din total	Număr - mii lei	% din total
Informații și comunicații	192	3,6%	408	1,6%	130.529	1,9%	24.990	4,4%

Sursa: INS, date de la Registrul comerțului, prelucrare CMPG

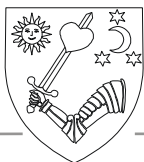
Datele din 2019 arată o creștere semnificativă a numărului de salariați din sectorul Informații și comunicații (TIC), peste 50% față de 2008. Cu toate acestea, momentan, numărul angajaților în acest domeniu rămâne încă relativ mic (puțin peste 700 de persoane), iar venitul mediu în acest sector se situează la doar 44% din media națională, ceea ce înseamnă că atractivitatea lui este relativ scăzută. Există semne că acest sector economic are potențialul de a se dezvolta accelerat, lucru de dorit mai ales pentru că ar putea aduce beneficii substanțiale comunității, în cazul dezvoltării lui accelerate pe viitor, datorită salariilor substanțiale din domeniu, precum și sinergiilor potențiale cu alte sectoare economice (industriile creative, educația, sănătatea, etc.)

Analiza situației digitalizării la nivelul Consiliului Județean Covasna

În acest moment, în Compartimentul TIC al consiliului județean sunt doi angajați. Din discuțiile cu aceștia, dotarea tehnică este mulțumitoare. Pe lângă sumele anuale dedicate îmbunătățirii infrastructurii IT prinse în bugetul instituției, care acoperă cea mai mare parte din necesar, se folosesc pentru completare și diferite proiecte în implementare, în special pe fonduri europene.

Departamentul are capacitatea să realizeze și să implementeze servicii de back-office necesare instituției. Există de pildă un registru de intrări și ieșiri realizat intern și se lucrează la un sistem de registratură online care va funcționa și ca un sistem de management al documentelor.

Principalele servicii care sunt oferite cetățenilor sunt cele din domeniul urbanismului (eliberarea autorizațiilor de construire și a certificatelor de urbanism pentru cele UAT-urile care nu au arhitect șef). Deși există un serviciu digital implementat pentru depunerea și returnarea dosarelor în domeniul urbanismului, acesta nu este folosit din cauza legislației foarte stufoase, care impune utilizarea semnăturilor digitale calificate pe tot traseul administrativ, lucru imposibil în acest moment. Astfel, actele necesare pentru eliberarea acestor documente nu se pot momentan depune și online sau prin email. Sunt acceptate alte tipuri de documente trimise prin mijloace electronice (de pildă petiții), dar numărul lor este foarte mic raportat la numărul total de documente depuse. Interconectarea cu celelalte instituții publice din județ și schimbul de date întâmpină probleme, el efectuându-se în cele mai multe cazuri ad-hoc, prin email.

Website-ul instituției este interfața cea mai folosită de cetățeni și companii în interacțiunea digitală cu consiliul județean. Designul site-ului a fost schimbat de curând și reprezintă o ameliorare față de varianta precedentă. Cu toate acestea, ar putea fi îmbunătățit. Unele elemente ale paginii ar putea fi redimensionate, există probleme de aliniere și de afișare pe unele browsere. Există de asemenea unele linkuri care duc către pagini sau documente inexistente care ar trebui remediate. Nu sunt prezente pe site proiecte de hotărâri în dezbatere publică; există, din câte se poate înțelege, o secțiune a site-ului dedicată consilierilor județeni unde aceștia pot să vadă proiectele de hotărâre propuse pentru următoarea ședință de consiliu județean, dar ele nu sunt accesibile publicului larg. Acest lucru duce și la inexistența posibilității trimerii online de interpelări sau comentarii din partea cetățenilor pe proiectele în consultare publică sau pe proiectele de hotărâre ale ședințelor de consiliu.

Actualul site al CJ Covasna este securizat cu un certificat valid; acest lucru este important atât din punctul de vedere al încrederii vizitatorilor, cât și din perspectiva indexării mai bune de către motoarele de căutare (paginile care nu sunt securizate sunt plasate mai jos în lista de rezultate a motoarelor de căutare). Site-ul CJ este adaptat pentru dispozitivele mobile, un lucru din nou important pentru că cei care utilizează internetul o fac într-o proporție din ce în ce mai mare de pe telefoane sau tablete.

Cantitatea de informație disponibilă este considerabilă, dar structurarea ei ar putea fi îmbunătățită. Site-ul are o intrare în meniu pentru serviciile online, dar aceasta conține momentan doar acel serviciu digital pentru actele urbanistice care nu este folosit.

Nu există informații despre proiecte în diferite stadii de elaborare sau implementare pentru îmbunătățirea interacțiunii digitale între CJ Covasna și cetățeni, pe de o parte, și localități din județ, pe de cealaltă parte. Nu există implementat un sistem GIS, nici în interiorul consiliului județean, și nici la nivelul UAT-urilor.

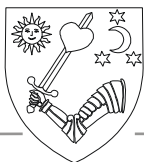
Consiliul județean Covasna are o pagină de Facebook oficială, dar ea nu este activă. În schimb, paginile președintelui și ale vicepreședinților consiliului județean sunt folosite ca pagini semi-oficiale, iar acestea sunt foarte active și urmărite. Stilul comunicării este unul mai adaptat mediului online decât în cazul majorității paginilor oficiale, și sunt des folosite imagini sau clipuri video.

În consiliul județean Covasna există mai mulți manageri care au semnături digitale calificate, care sunt folosite în special în relația cu alte instituții ale administrației centrale sau locale. De asemenea, în ultimii ani au fost realizate o serie de cursuri de pregătire pentru funcționari, dedicate în special utilizării semnăturilor electronice și securității cibernetice.

Educația TIC în județul Covasna

Elevis care vor să se specializeze în domeniul IT au în Covasna oportunitatea de a face acest lucru. La nivelul întregului județ, aproximativ 11,96% dintre liceeni sunt înrolați în clase cu specializarea Informatică sau Matematică-Informatică. Cu toate că acest procent nu situează județul pe unul dintre primele locuri în România în această privință, există totuși premisele pentru dezvoltarea acestui sector economic, în cazul în care această forță de muncă pregătită este menținută în județ (prin oferirea posibilităților de continuare a studiilor în domeniu în oraș) sau prin atragerea studenților din județ care studiază în alte orașe înapoi după terminarea ciclului universitar.

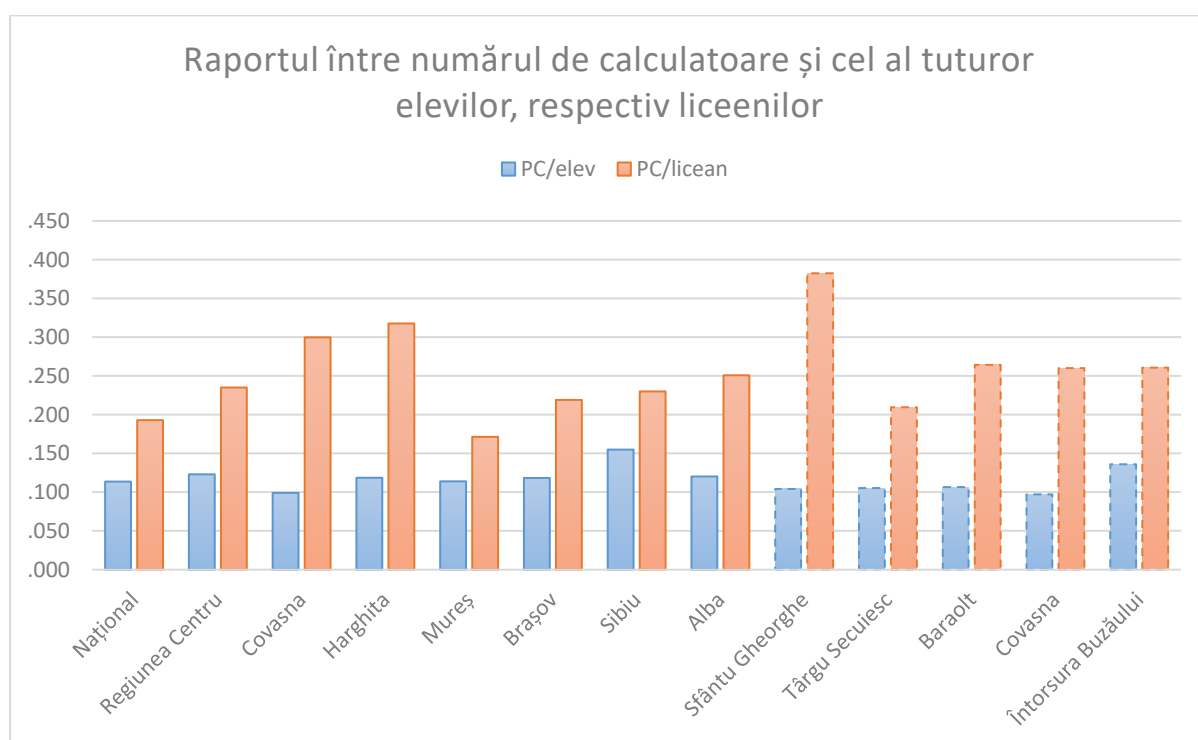
În județul Covasna funcționează 2 extensii universitare ale Universității Babeș-Bolyai, dar specializările oferite de facultățile prezente acolo (Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor, Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației și Facultatea de Mediu), nu ating decât pasager domeniul IT. Înființarea, eventual în

colaborare cu alte facultăți din cadrul UBB sau cu alte universități, a unor astfel de specializări ar putea ajuta la reținerea în județ a liceenilor interesați și care pot ulterior contribui la dezvoltarea IT-ului în Covasna, cu toate componentele sale (companii, start-up-uri, e-guvernare).

În ceea ce privește dotarea liceelor cu laboratoare de informatică și calculatoare, liceele și colegiile naționale din județul Covasna au o dotare peste media națională sau regională (se remarcă la acest capitol în special cele din municipiul Sfântu Gheorghe); în schimb în ceea ce privește numărul de calculatoare disponibile pentru elevii din celelalte cicluri de învățământ, remarcăm un rezultat mai slab raportat la nivelul național sau regional. În graficul de mai jos se poate observa raportul dintre numărul de elevi (din toate ciclurile de învățământ preuniversitar) și, separat, de liceeni, și numărul de calculatoare la nivel național, în alte câteva județe, și în orașele și municipiile din județul Covasna (care au cel puțin o unitate de învățământ de nivel liceal).

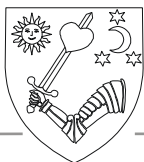
Figura 1. Dotarea cu calculatoare a liceelor din Covasna

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Încurajarea antreprenoriatului în domeniul TIC

Există în județul Covasna mai multe clustere active, dintre care unul dedicat domeniului TIC (IT Plus Cluster), care este organizat la nivelul Ținutului Secuiesc, dar care are ca membri multe companii de IT din județ. După o perioadă în care nu a avut activitate, clusterul este într-o perioadă de reorganizare și își va relua activitatea în următoarea perioadă. De asemenea, există din anul 2006 un incubator de afaceri și primăria Sfântu Gheorghe face în această perioadă demersuri pentru un incubator destinat specific industriilor creative. Este vizibil și un co-working space (iNNoHuB). Toate aceste organizații, împreună, reprezintă o infrastructură de bază pentru dezvoltarea antreprenoriatului în general și a celui în domeniul tehnologiei informației în special. Susținerea în continuare din partea administrației locale (consiliul județean, primăriile din orașele județului care au resursele financiare pentru acest lucru), atât pentru organizațiile amintite, cât și pentru altele noi, ar crește șansele pentru dezvoltarea

acestui sector al economiei, care ar putea aduce sau crea locuri de muncă bine plătite și ar avea potențialul de a se conecta ușor cu alte companii sau start-up-uri din zona industriilor creative (design, creații artistice, cercetare inovativă). Sprijinirea dezvoltării acestor organizații și a altora noi ar putea contribui la accelerarea acestei dezvoltări.

Este de remarcat că, în Strategia de dezvoltare a județului 2015-2020, există un sub-capitol care tratează subiectul digitalizării (o raritate între strategiile la nivel județean). Acest lucru poate asigura o continuitate a efortului de dezvoltare a sectorului TIC și a digitalizării activității administrației locale, mai ales din perspectiva faptului că atât planurile de dezvoltare naționale, cât mai ales cele europene pun un accent important pe inovare. În condițiile în care obiective legate de acest domeniu se vor regăsi în planurile de dezvoltare la nivel local și județean, s-ar deschide posibilitatea accesării unor fonduri europene pentru progresul acestui sector.

Infrastructura digitală în Covasna

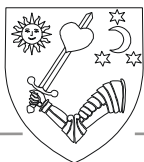
În ceea ce privește viteza conexiunilor la internet, atât fix cât și mobil, datele oferite de ANCOM¹⁷⁶ arată că infrastructura de date este printre ultimele 10 județe din țară. Cifrele privind viteza medie a conexiunilor fixe (106.4 Mb/s) și mobile (19.43 Mb/s) arată că județul se situează mult sub media națională (149Mb/s, respectiv 24.8 Mb/s). Viteza medie în ceea ce privește conexiunile fixe este chiar pe penultimul loc în România (doar județul Giurgiu are o viteză medie mai mică). Cu siguranță, în municipiile din județ, aceste viteze sunt mai bune decât media județeană, care include și zone mai puțin dezvoltate, în special rurale. Conexiunile la internet de mare viteză sunt esențiale pentru atragerea și păstrarea în județ a unei forțe de muncă educată, mai ales în condițiile unei dorințe a autorităților județene de dezvoltare a unor sectoare economice precum IT și industriile creative și atragerea unei forțe de muncă bine pregătite și mobile (lucru și mai vizibil în această perioadă pandemică).

Ultimele date concrete legate de accesul cetățenilor și firmelor la internet, disponibile pentru întreg județul, sunt de la recensământul din 2011 și sunt cu siguranță perimate. Datele oferite de Institutul Național de Statistică sunt incomplete, eronate sau lipsite de granularitate (de pildă, numărul locuitorilor din mediul urban care au accesat internetul este mai mare decât numărul locuitorilor din mediul urban).

Cercetarea privind calitatea vieții efectuată de curând în județ arată că peste 97% dintre gospodăriile au acces permanent la internet (fix, mobil sau ambele variante). Aceste cifre sunt semnificativ mai mari decât datele disparate existente la nivel național (de pildă cele EUROSTAT, care arată că 81% dintre gospodăriile din România aveau în 2018 acces la internet), că, în mediul urban, uriașa majoritate a cetățenilor are acces la internet. O cercetare sociologică dedicată, care să clarifice și să detalieze accesul și utilizarea internetului de către locuitorii județului ar fi benefică pentru conceperea de programe țintite pentru creșterea nivelului utilizării serviciilor online.

Momentan, pentru plăți online, în special taxe și impozite, sunt înrolate în ghiseul.ro primăriile din orașele și municipiile din județ (Baraolt, Covasna, Întorsura Buzăului, Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc, 2 primării de comune – Barcani și Reci – și ANAF). În ceea ce privește serviciile digitale oferite

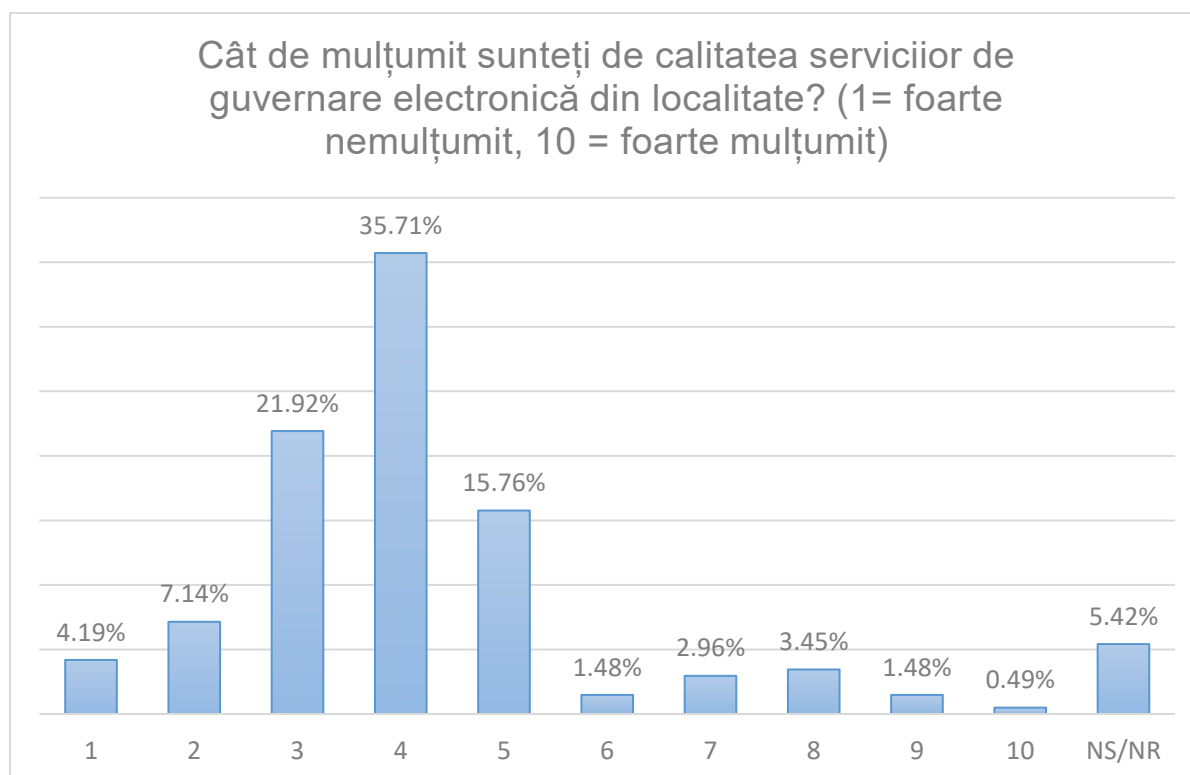
¹⁷⁶ Raport privind calitatea serviciului de acces la internet pentru anul 2019, https://www.ancom.ro/uploads/links_files/Raport_calitate_internet_2019.pdf

de instituțiile publice, 22.5% dintre respondenți au declarat că plătesc taxe și impozite online, iar 13.5% descarcă formulare de pe site-urile instituțiilor. 37% dintre cei chestionați au declarat că folosesc site-urile instituțiilor doar pentru informare, iar peste 23% nu folosesc nici un serviciu online oferit de instituții, fie el informațional sau tranzacțional. Aceste cifre ne arată că există o majoritate a cetățenilor care ar putea fi atrași spre servicii publice tranzacționale (cele care se desfășoară în totalitate online), mai ales ținând cont de cifrele care ne indică un grad foarte înalt de utilizare a internetului.

Pe de altă parte, aceeași cercetare privind calitatea vieții ne arată că gradul de mulțumire al cetățenilor față de calitatea serviciilor digitale oferite de instituțiile publice locale nu este unul ridicat.

Figura 2. Mulțumirea față de serviciile de e-guvernare oferite de instituțiile publice locale

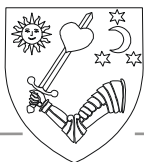

Sursa: Sondajul privind calitatea vieții

Peste 80% dintre respondenți sunt nemulțumiți sau foarte nemulțumiți de calitatea ofertei de servicii digitale din localitatea lor. Consiliul Județean Covasna ar putea ajuta, eventual prin intermediul unui proiect cu finanțare europeană, UAT-urile care nu au resursele necesare pentru a crește numărul și sofisticarea serviciilor publice online, pe care cetățenii le cer din ce în ce mai des.

Nu există date locale despre numărul cetățenilor care au competențele digitale medii sau peste medie (datele din indicele DESI, al Uniunii Europene, de pildă, sunt agregate la nivel de regiune sau stat).

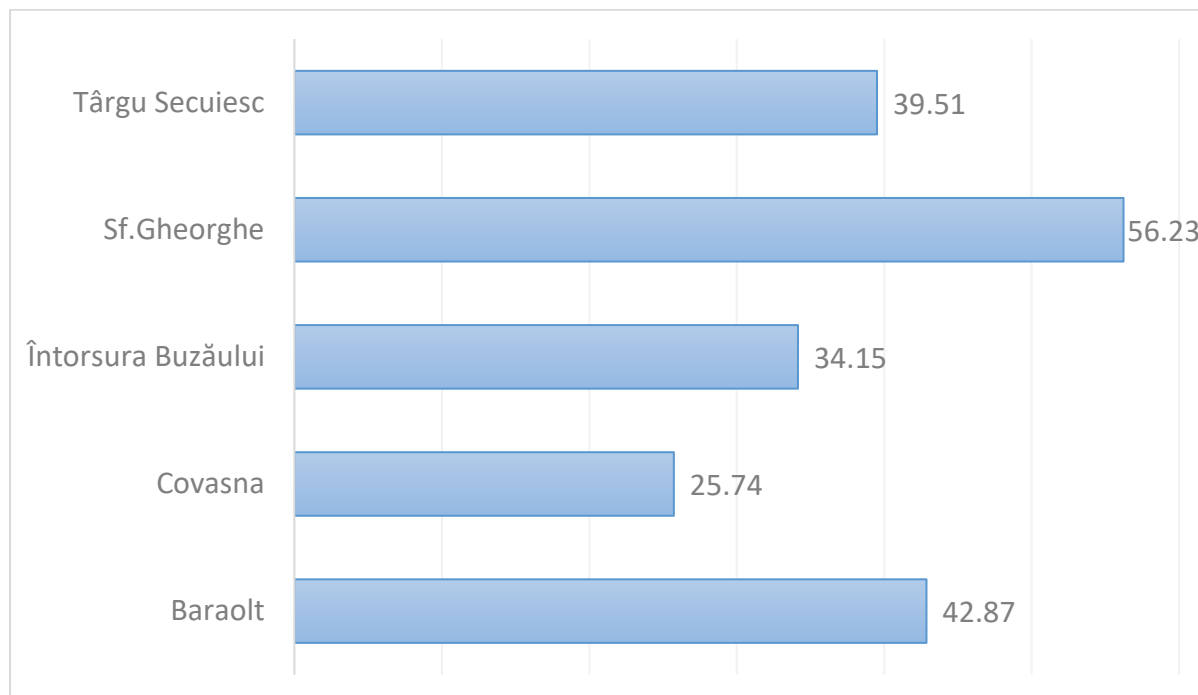
Un alt domeniu în care administrația ar putea colabora cu firmele din domeniu TIC este oferirea de seturi de date deschise (open data), pe care companiile le-ar putea folosi pentru realizarea de produse software inovatoare, care ar putea fi ulterior oferite spre implementare și altor instituții publice din alte zone ale țării.

E-guvernare în județul Covasna

Pentru a evalua importanța pe care primăriile din județ o acordă e-guvernării, a fost realizată o analiză a site-urilor administrațiilor locale ale orașelor și municipiilor, din perspectiva utilizării noilor tehnologii pentru prezentarea informațiilor, conectarea cu cetățenii și furnizarea de servicii către cetățeni și companii. Site-ul oficial este principalul vehicul prin care informațiile și serviciile online oferite de instituție ajung la cetățeni, companii sau ONG-uri, iar primăriile localităților furnizează cele mai multe astfel de servicii către cetățeni.

Figura 3. Scorul website-ului fiecărui oraș din județ (din 100)

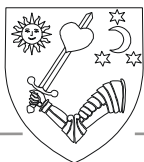
Sursa: Analiză proprie

Evaluarea stadiului implementării guvernării electronice din perspectiva *front-office* este împărțită în 5 categorii distincte, fiecare cu un scor separat și cu o pondere diferită în scorul final (fiecare categorie are un maximum posibil de 100 de puncte, la fel și scorul final). Indicele de evaluare conține 47 de indicatori, iar cele cinci categorii sunt: securitate și protecția datelor cetățenilor (15% din scorul final), ergonomie (15%), conținut (25%), servicii online (25%) și participare și implicarea cetățenilor (20%).

Deloc surprinzător, site-ul municipiului Sfântu Gheorghe, care a fost schimbat de curând, are scorul cel mai mare (puțin peste 56 de puncte, dintr-un maximum de 100). Site-ul primăriei Baraolt are un scor puțin peste 40 de puncte, iar celelalte site-uri ale primăriilor (Covasna, Întorsura Buzăului și Târgu Secuiesc) obțin scoruri mai slabe.

Securitate și protecția datelor cetățenilor

În această categorie singura dintre primăriile din județ analizate care a respectat în totalitate regulile de bază în ceea ce privește securitatea și protecția datelor este Baraolt (Sfântu Gheorghe e și el aproape, cu un scor de 90 din maximum de 100 de puncte). Am urmărit în această categorie dacă vizitatorii site-ului sunt avertizați în legătură cu folosirea *cookies*, dacă există o pagină cu informații suplimentare care descrie exact ce este un *cookie* și cum pot fi ele activate și dezactivate în principalele

browsers, existența unei detalieri mai clare a datelor care sunt colectate, cum sunt ele folosite și cum pot cetățenii avea control asupra acestor date, dacă paginile site-ului au un certificat de securitate valid. Lipsa acestuia, pe lângă posibila scădere a încrederii utilizatorilor, duce și la depunctarea site-ului de către motoarele de căutare (poate apărea mai jos în lista rezultatelor unei căutări).

De fapt, doar website-urile din Baraolt și Sfântu Gheorghe sunt securizate dintre cele 5 analizate, iar celelalte trei obțin zero puncte la acest capitol al analizei.

Ergonomie

Site-urile pot fi accesate din browserele importante (verificarea a fost făcută utilizându-se ultimele variante de Microsoft Edge, Mozilla Firefox, Google Chrome și Opera). Pe unele dintre ele există unele erori minore de afișare și aliniere a elementelor din pagină, mai ales în cazul folosirii de către utilizatori a unor sisteme de blocare a reclamelor (site-ul primăriei Sfântu Gheorghe, de pildă).

Această categorie evaluează ușurința cu care site-ul poate fi utilizat de către vizitatori, calitatea design-ului, folosirea coerentă și corectă a fonturilor și culorilor, o schemă de navigare bine realizată și intuitivă, precum și frecvența și actualitatea actualizărilor.

Niciunul dintre celelalte site-uri nu ajunge la un scor 70 de puncte (dintr-un maxim de 100; cel mai bine stau din acest punct de vedere Covasna și Sfântu Gheorghe). În ceea ce privește celelalte site-uri, ergonomia lor are deficiențe serioase, care pot duce la probleme legate de găsirea informațiilor sau de accesarea serviciilor, chiar atunci când ele sunt disponibile.

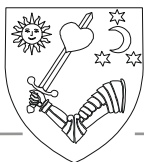
Un lucru îmbucurător este că patru din cele 5 site-uri analizate (excepție face Covasna) sunt adaptate pentru folosirea pe dispozitivele mobile.

Participare și implicarea cetățenilor

În cadrul acestei categorii, am urmărit modalitățile în care cetățenii pot lua contact cu instituțiile și cu funcționarii din diferite departamente, instrumentele de participare oferite, posibilitățile de comentare sau de participare la dezbaterile publice pe diferite teme, existența unor conturi pe rețelele sociale, a sondajelor sau a înregistrărilor audio-video.

În ceea ce privește modalitățile prin care cetățenii orașelor județului Covasna pot lua legătura cu primăria, lucrurile ar putea fi îmbunătățite. Singura primărie din cele analizate care ar obține o notă de trecere este Baraolt (53,3), în rest toate primăriile au un scor mai mic de 40. Niciuna dintre primării nu are un program de bugetare participativă activ (proiectele de acest tip pot crea o legătură mai strânsă între cetățeni și administrație, ceea ce poate duce, în timp, la o creștere a încrederii în instituțiile publice locale). Primăria Târgu Secuiesc pare că a avut un astfel de program, dar momentan site-ul care l-a găzduit pare abandonat. Trei dintre website-uri oferă cetățenilor posibilitatea de a trimite mesaje sau comentarii autorității.

De asemenea, tot 3 dintre cele 5 primării au conturi active pe Facebook. În general, pe toate aceste pagini, limbajul folosit este destul de arid și neadaptat mediului de comunicare folosit, fapt care arată că modul în care primăriile utilizează aceste pagini de facebook poate fi îmbunătățit. Este de remarcă că cele mai multe reacții și *share*-uri le-au avut, în ultimul an, postările care aveau imagini sau albume foto.

Conținut

În cadrul acestei categorii am urmărit cantitatea și diversitatea de informații care se găsesc pe site-urile instituțiilor. Unele dintre ele sunt cerute de diverse legi care sunt legate de transparentizarea instituțiilor publice sau accesul la informațiile de interes public, altele au fost considerate utile pentru cetățeni. De exemplu, am verificat dacă pe site există informații despre localizare și orar de lucru cu publicul, informații de contact pentru principalele departamente, minutele sau PV ale întâlnirilor de consiliu local, informații despre buget, informații despre consilierii locali (cine sunt, cv, informații de contact, activitate), strategii sau planuri de dezvoltare a orașului, formulare descărcabile sau online, declarații de avere, informații despre achizițiile publice, și altele.

Dintre cele 5 site-uri analizate, doar două (Sfântu Gheorghe cu 58 și Întorsura Buzăului cu 62 de puncte) au depășit 50 de puncte. Scorurile arată că sunt multe lucruri care pot fi îmbunătățite în ceea ce privește serviciile informaționale online ale primăriilor UAT-urilor urbane din județul Covasna.

Servicii online

Această categorie este dedicată serviciilor tranzacționale oferite de primăriile celor 5 UAT-urilor urbane. Am urmărit indicatori ca: plata online a taxelor și impozitelor, depunerea de sesizări și reclamații (pe site sau prin aplicații dedicate), registratură online, posibilitatea depunerii cererilor pentru informații de interes public online, sau prezența aplicațiilor mobile.

În ceea ce privește serviciile online, primăriile UAT-urilor urbane din Covasna oferă cetățenilor experiențe care pot fi îmbunătățite. Dacă reședința de județ obține aici un scor relativ slab (41 de puncte), site-ul orașului Întorsura Buzăului ia o notă de trecere (52,9). Deși primăria orașului Baraolt este înrolată în platforma ghișeul.ro, pentru plata taxelor și impozitelor, acest lucru nu este marcat corespunzător pe site-ul oficial. Aceste deficiențe se datorează probabil lipsei resurselor necesare (umane, financiare, de expertiză) pentru conceperea și implementarea serviciilor digitale. Consiliul Județean poate juca în continuare un rol determinant în ajutarea acestor comunități în depășirea obstacolelor menționate.

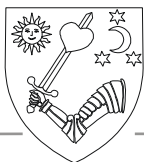
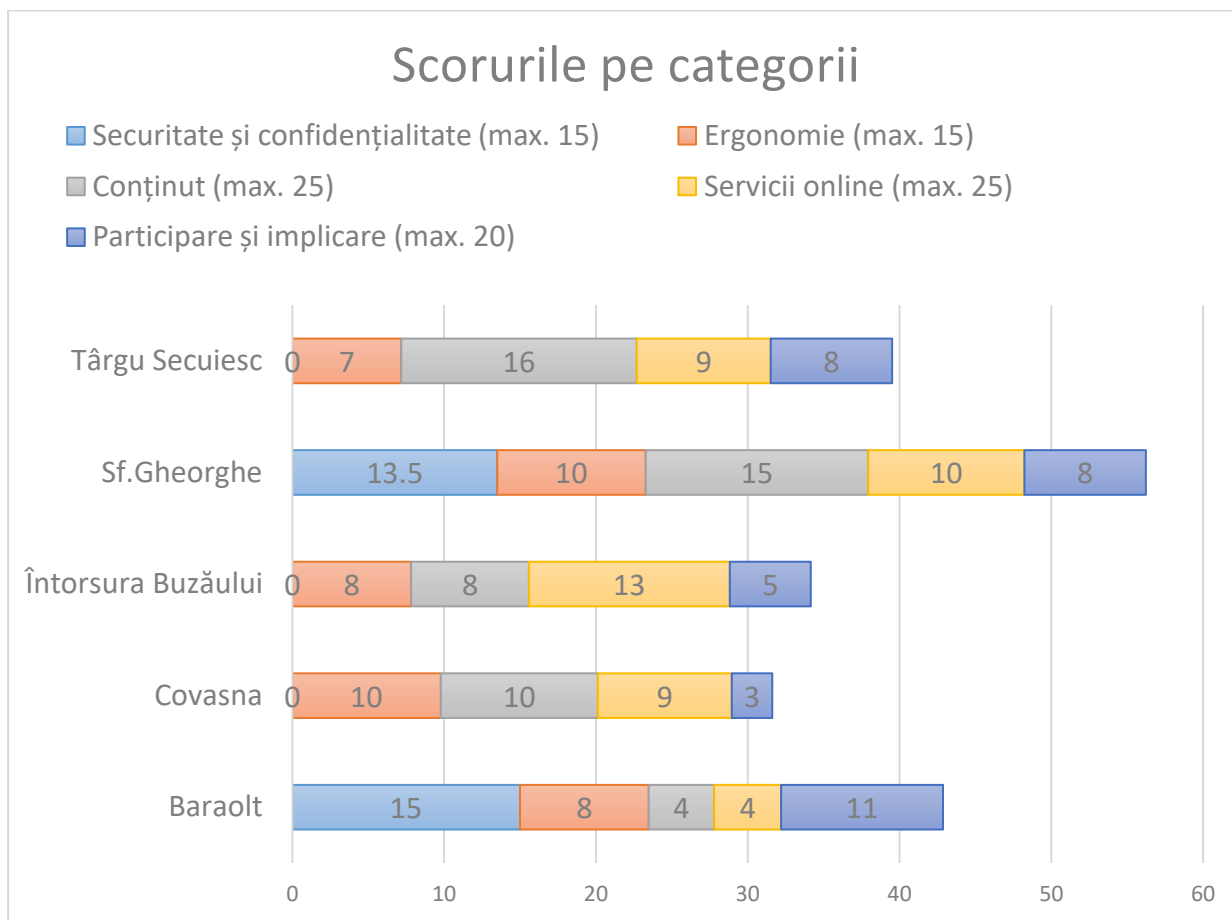

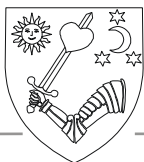
Figura 4. Rezultatele analizei serviciilor de front-office, pe categorii

Sursa: Analiză proprie

Analiză SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - există unele servicii de e-guvernare implementate, accesibile și folosite în câteva UAT-uri urbane uriașa majoritate a locuitorilor județului are acces la internet; - este conștientizată la nivelul CJ necesitatea unei infrastructuri de date robuste, pe care să se poată construi servicii digitale interconectate; - dotarea tehnică (în special echipamente hardware) este mulțumitoare; - sunt realizate periodic cursuri de pregătire pentru funcționari în domeniul TIC; - în ultimii doi ani site-urile Consiliului Județean și ale unor UAT-uri din județ au fost actualizate; - existența unei infrastructuri de bază (incubator – accelerator – cluster – co-working) care poate ajuta dezvoltarea sectorului TIC; 	<ul style="list-style-type: none"> - primăriile din județ (nici cele de orașe), nu se remarcă prin prezența online; - departamentele IT din instituții sunt de obicei subdimensionate; - interoperabilitatea aplicațiilor existente este limitată; - nu există seturi de date în format deschis disponibile cetățenilor sau firmelor (în ideea mișcării Open Data); - nu există în acest moment în implementare sau pregătire proiecte concrete care să crească nivelul digitalizării în interiorul CJ sau la nivelul județului; - nu există un sistem GIS; - nu există o platformă pentru depunerea documentelor online la nivelul CJ Covasna, chiar și după perioada pandemică începută anul trecut;

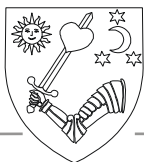
	<ul style="list-style-type: none"> - sectorul IT în județ este mic și atractivitatea veniturilor salariaților este scăzută; - viteza conexiunii la internet este sub media națională sau regională;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - posibilitatea extinderii parteneriatului între mediul educațional, firmele din domeniu și administrația locală; - folosirea perioadei pandemiei pentru a crește numărul de servicii online disponibile și a crește încrederea cetățenilor în acestea și, implicit, a gradului de utilizare; - posibilitatea accesării unor fonduri europene pentru dezvoltarea și implementarea serviciilor de e-guvernare (unul dintre cele mai importante programe în noua perioadă de finanțare este Digital Europe); - valorificarea experiențelor mai avansate în implementarea e-guvernării (de pildă Sfântu Gheorghe) pentru uniformizarea ofertei de servicii digitale la nivelul întregului județ; - accesul la internet de pe dispozitive mobile este în creștere accentuată, ceea ce poate oferi o oportunitate de creare de la început a serviciilor online cu accesul mobil ca specificație de bază, înlesnind adopția acestora; 	<ul style="list-style-type: none"> - legislația actuală neadaptată posibilităților oferite de e-guvernare; - problemele financiare existente la nivelul administrației locale, în special în cazul în care creșterea economică nu va fi susținută sau fondurile vor fi direcționate către alte priorități (de pildă sănătate); - lipsa corelării introducerii e-guvernării cu eficientizarea și adaptarea administrației publice (în special în ceea ce privește procesele interne); - securitatea aplicațiilor de e-guvernare, mai ales în cazul în care acestea vor fi folosite de un număr din ce în ce mai mare de persoane și firme; - dificultatea atragerii unor profesioniști IT în instituțiile publice;

Concluzii și perspective strategice pentru sectorul IT și implementarea e-guvernării

Consiliul Județean Covasna recunoaște oportunitățile oferite de digitalizare și a investit unele resurse în domeniul guvernării electronice, dar aceste inițiative sunt momentan în stadiu incipient. Este adevărat că majoritatea serviciilor publice pentru cetățeni sunt oferite nu de instituțiile județene, ci de către primării. Consiliul Județean Covasna poate în schimb juca rolul de integrator la nivelul întregului județ și poate ajuta cu resursele necesare municipalitățile care nu pot concepe și implementa singure aceste servicii.

Există o serie de probleme care sunt datorate contextului național. Un grup de servicii integratoare care ar permite creșterea numărului și a sofisticării serviciilor online oferite la nivel local nu există sau sunt doar în stadiul de proiect (o identitate digitală, registre naționale autentice, colectarea de date standardizate, servicii de interconectare între diferitele instituții publice, etc.). În această situație, opțiunile de dezvoltare a propriului ecosistem local de aplicații sunt inerent limitate, dar, deși mai facilă, așteptarea după instituțiile centrale poate să nu fie strategia corectă.

Luând aminte la exemple de succes din alte zone din România, colaborarea dintre firmele de IT și firme din alte domenii economice poate duce la accelerarea inovării în sectoare dintre cele mai diverse.

Încurajarea cercetării și sprijinirea învățământului de profil, care ar putea furniza, în câțiva ani, forța de muncă necesară, calificată, este de asemenea un pas esențial pentru dezvoltarea sector TIC în județ, mai ales pentru că o infrastructură de bază există deja (cluster specializat, acceleratoare, spații de co-working).

Sectorul IT are un specific aparte, fiindcă poate aduce beneficii foarte mari raportat la numărul de angajați. Având în vedere necesitatea dezvoltării unor ramuri economice cu mare potențial de creștere și cu un grad ridicat de inovare, realizarea și implementarea unei strategii care să pună în valoare interesul pentru educație în TIC și să minimizeze amenințările ar putea să transforme sectorul într-un atu pentru județ, care s-ar putea constitui ca o zonă potrivită pentru companiile în domeniu care vor să se extindă sau să își mute o parte din operații din orașele cu o dezvoltare mai timpurie în acest domeniu (București, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara). O asemenea susținere din partea consiliului județean ar putea funcționa, mai ales că perioada prin care trecem a arătat fezabilitatea unor soluții *remote* de lucru în cadrul acestor companii; este adevărat că un asemenea plan nu ar da rezultate imediate, dar poate fi o alternativă pe termen lung, mai ales dacă infrastructura digitală se dezvoltă într-un ritm accelerat. În sprijinul acestui posibil plan ar trebui să vină măsuri pentru stimularea creșterii vitezei medii de conectare la internet în întreg județul (momentan un punct nevralgic).

În ceea ce privește e-guvernarea, aceasta ar trebui să ocupe un rol important în dezvoltarea capacității administrative (mai ales din perspectiva serviciilor online oferite și a utilizării bazelor de date pentru structurarea informațiilor disponibile), mai ales luând în considerare gradul relativ ridicat de conectare la internet a cetățenilor în zonele urbane și migrarea către accesul mobil. Pentru acest lucru, câteva din lipsurile (cele mai multe cunoscute) în acest domeniu ar trebui remediate:

Implementarea unui sistem GIS la nivel județean care să ofere servicii digitale tranzacționale cetățenilor și companiilor;

Sprijinirea implementării în cât mai multe instituții publice locale a sistemelor de management al documentelor;

Standardizarea datelor generate sau colectate de către instituțiile publice (în special primării) și Interconectarea tuturor aplicațiilor și a bazelor de date, inițial în interiorul Consiliului Județean, iar apoi între instituțiile din localități diferite;

Introducerea unor standarde pentru achiziția de software sau servicii digitale (cu reguli clare privind proprietatea datelor și a codului sursă, folosirea principiului "share&reuse" accesibilizare, posibilități de interconectare);

Colectarea periodică a datelor legate de utilizarea serviciilor online oferite cetățenilor și companiilor și a gradului de satisfacție în utilizare;

O campanie de marketing mai consistentă, menită să crească gradul de adopție și utilizare a serviciilor existente;

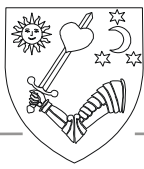
Acțiuni pentru creșterea vitezei medii de acces la Internet în întreg județul și conectarea localităților care încă nu au acces;

Susținerea în continuare a educației digitale, prin proiecte punctuale (actualizarea bazei materiale a școlilor) sau generale (creșterea competențelor digitale ale profesorilor);

Instruiri și training-uri dedicate funcționarilor, pentru creșterea nivelului de competență digitală și înțelegerea procesului de transformare digitală;

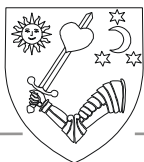
Sprijinirea implementării unor instrumente participative;

Proiecte educaționale pentru creșterea nivelului de competențe digitale ale populației;

Realizarea unui sistem de *single sign-on* pentru cetățeni și companii, și extinderea lui graduală la nivelul întregului județ.

O altă măsură benefică, nu doar în implementarea e-guvernării, dar și în contextul susținerii sectorului ITC, ar fi accesul liber la seturi de date deschise, care nu doar ar îmbunătăți transparența actului administrativ, dar ar putea furniza materie primă pentru firmele de IT din județ pentru construirea de aplicații interesante și utile, mai ales în contextul în care orașul s-ar putea transforma într-un deschizător de drumuri la nivel regional și național în acest domeniu.

Analiza economiei locale

Analiza urmărește evoluțiile înregistrate în economia locală, având ca punct de pornire o evaluare a contextului regional și național. Analiza este una comparativă, încercând să identifice trenduri utilizând elemente de benchmarking, având ca referință nivelurile național, regional, cât și cel al unui grup strategic – comunități din vecinătate sau cu un grad ridicat de similaritate al profilului și structurii economice, precum Harghita, Brașov, Sibiu, Mureș și Alba.

Analiza are ca scop fundamentarea procesului de planificare strategică al componentei de dezvoltare economică locală, folosind interpretarea de valori ale unor seturi de indicatori. Procesul de planificare trebuie să aibă ca fundament o analiză empirică pentru luarea deciziilor-suport în procesul de gestionare a efectelor crizei economice generate de pandemie, dar și pentru o transformare pe termen lung. Strategia trebuie să asigure translația către o economie solidă și adaptivă la provocările legate de transformările tehnologice și evoluțiile globale către o economie bazată pe cunoaștere.

*Analiza economiei locale utilizează seturi de date cu origini multiple: EUROSTAT, Institutul Național de Statistică (INS), date din bilanțurile agenților economici, care se referă exclusiv la activitatea societăților comerciale locale (furnizate de Oficiul Național al Registrului Comerțului, având ca sursă informațiile din bilanțurile depuse de către agenții economici la Ministerul Finanțelor, ANAF), precum și informații și statistici provenite din alte surse.

Context regional

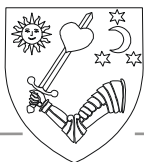
Regiunea Centru este formată din 6 județe - Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu; acestea totalizează o suprafață de 34.100 kmp, puțin peste 14% din teritoriul țării. Județul Covasna ocupă cea mai redusă suprafață în interiorul regiunii (aproape 11% din teritoriul regional, și 1,6% din cel național), în timp ce județul Mureș reprezintă aproape o cincime din suprafața regiunii.

Dimensiunea redusă se translatează și într-un număr redus de unități administrativ-teritoriale (cel mai mic număr de orașe, sate și comune de la nivel regional), ceea ce combinat cu o suprafață rurală de peste 87% din total, afectează potențialul de polarizare, dar și de dezvoltare al ariilor urbane (spre exemplu, în județul Brașov ariile urbane ocupă peste 22% din suprafața județului).

Evoluțiile economiei județului trebuie privite și dintr-un unghi al poziționării – județul se situează în apropierea centrului polarizator Brașov, al cărei zonă metropolitană are peste 400.000 de locuitori. De asemenea, Târgu Mureș cu o zonă metropolitană de peste 200.000 de locuitori influențează aria nordică a județului.

Economia județului are ca factori majori ariile urbane, județul având, din perspectiva unei abordări aferente policentrismului, o zonă urbană funcțională (ZUF) – Sfântu Gheorghe, ce cuprinde municipiul și 13 comune (Arcuș, Valea Crișului, Ghidfalău, Moacșa, Ilienii, Reci, Bodoc, Micfalău, Malnaș, Ozun, Boroșneu Mare, Bixad, Chichiș). Zona urbană funcțională asigură legătura între alte două zone, fiind strâns conectată în sud-vest cu ZUF Brașov și cu ZUF Miercurea-Ciuc la nord.

Acest ansamblu de zone urbane funcționale este o particularitate. Apropierea dintre zone, implicit nucleele lor urbane pot avea un efect catalizator al dezvoltării economice prin susținerea interacțiunilor pozitive între sistemele economice și sociale, iar o abordare integrată poate duce la o dezvoltare durabilă și cu efecte multiplicatoare la nivelul ariilor adiacente.

Județul Covasna are o densitate redusă a populației, atât datorită reliefului montan, cât și a gradului de urbanizare redus. Depopularea este un fenomen specific regiunii Centru (cu 20% mai puțini locuitori față de 1990), una dintre cele mai importante rate de declin între regiunile țării (ariile urbane cu rate mai ridicate de declin decât cele rurale). Prognozele demografice (sursa ADR Centru) prevăd pierderi de peste un sfert din populația regiunii până la nivelul anului 2060, județul Covasna având estimată o rată de aproape 27% față de perioada actuală. Migrația, scăderea natalității și implicit accelerarea procesului de îmbătrânire demografică vor duce la creșterea raportului de dependență demografică, în contextul în care speranța de viață a crescut cu peste 5 ani față de 1990 (dar speranța de viață de la nivel județean e cea mai redusă în interiorul regiunii). Descreșterea populației afectează toate ariile urbane din județ, cu scăderi mai accentuate (ca procent) în Târgu-Secuiesc, Baraolt și Covasna (rate de peste 3,5% față de 2014).

Județele Harghita și Covasna înregistrau la nivel regional cea mai redusă pondere a populației cu studii superioare (la momentul recensământului din 2011), cu mențiunea că ratatele de creștere între recensăminte erau superioare mediei regionale. De asemenea, procentele aferente populației cu studii postliceale, liceale sau profesionale se situau sub media regională. Infrastructura educațională și-a păstrat dimensiunea (cea mai scăzută rată de descreștere a numărului de unități școlare; creștere a numărului de laboratoare școlare). Populația școlară este în descreștere (cu 10% în perioada 2013-2019; cea mai mare rată de la nivel regional), în condițiile în care județe precum Brașov și Sibiu înregistrează creșteri, respectiv valori constante ale indicatorului. Scăderea este mai accentuată în zona rurală. Ratele de abandon școlar sunt cele mai ridicate de la nivelul regiunii (din cauza abandonului înregistrat în învățământul primar și cel gimnazial).

Densitatea scăzută a rețelei de drumuri arată o situație problematică din perspectiva infrastructurii - Covasna are a treia cea mai scăzută densitate a rețelei la nivel național (după Tulcea și Caraș-Severin), dar conexiunile cu alte județe sunt bune – ponderea rețelei de drumuri naționale care traversează județul este peste media regională (mare parte din ea modernizată). De asemenea ponderea rețelei de drumuri modernizate este peste media regională. Rețeaua de căi ferate este cea mai redusă la nivel regional.

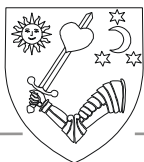
Produs Intern Brut

Tabel 1: Produs intern brut, regiuni, milioane euro

	2008	2014	2016	2018	2019
România	146.590,62	150.708,62	170.063,36	204.496,88	223.337,41
Nord-Vest	16.700,5	17.279,47	19.975,82	24.637,09	26.835,53
Centru	16.297,59	16.549,97	19.187,79	23.245,65	25.263,18
Nord-Est	15.524,72	15.259,45	17.139,97	21.212,71	23.123,11
Sud-Est	15.282,48	17.036,85	17.769,48	20.998,65	22.802,19
Sud - Muntenia	18.375,86	19.664,17	20.839,53	24.108,46	26.067,46
Bucuresti - Ilfov	38.385,13	39.929,61	46.221,13	55.179,25	61.169,4
Sud-Vest Oltenia	11.391,96	10.987,67	12.319,95	15.758,38	17.099,28
Vest	14.510,37	13.895,45	16.491,47	19.197,53	20.803,2

Sursa datelor: Eurostat

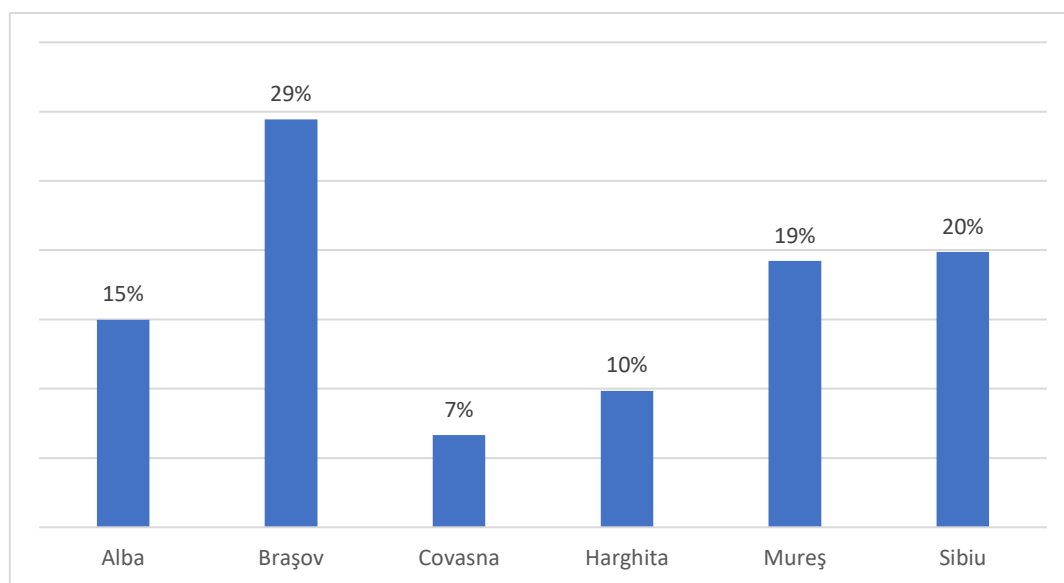
Cu un PIB peste 25 miliarde euro, Regiunea Centru (al cărei teritoriu reprezintă 14% din cel național), contribuie cu 11% din totalul valorii tuturor bunurilor și serviciilor produse și furnizate la nivel național,

a patra contribuție după București-Ilfov (27%), Nord-Vest și Sud-Muntenia (cu câte 12%). Ponderea în total a rămas constantă în perioada 2008-2019 (în fapt, o diminuare ușoară cu 0,2%).

Rata de creștere a PIB exprimat în prețuri curente este de 55% în 2019 (ultimul an cu date finale disponibile EUROSTAT), peste media națională (de 52%), inferioară doar ratelor de creștere ale regiunii Nord-Vest (61%) și București-Ilfov (59%), care sunt și cele mai importante arii economice la nivel național. Distanța de dimensiune a indicatorului față de regiunea București-Ilfov este semnificativă (doar 41% din valoare), lucru valabil pentru toate celelalte regiuni, de altfel este de menționat că în termeni de PIB/ locuitor măsurat în puterea de cumpărare București-Ilfov depășește regiuni ale unor capitale europene importante.

Figura 1: Contribuția județelor la PIB regional

Sursa datelor: Eurostat

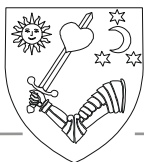
Contribuția județelor la PIB, ca valori însumate în perioada 2008-2019 arată valori maxime de aproape 30% pentru Brașov și minime pentru Covasna. Dezechilibrele sunt unele importante, factorul decisiv fiind dimensiunea județelor în termeni de populație, dar și nivelul de dezvoltare economică a acestora are un rol în explicarea disparităților.

Importanța județului Covasna s-a diminuat în timp - evoluții ale ponderilor înregistrate în timp arată creșteri de 3% pentru Brașov, în timp ce importanța celorlalte județe s-a diminuat cu procente cuprinse între 0,3 și 0,9%.

Tabel 2: Produs intern brut, milioane euro

	2008	2011	2014	2016	2018
Alba	2.538,59	2.187,92	2.468,69	2.806,1	3.470,56
Brașov	4.383,74	4.169,13	4.994,72	5.836	6.926,73
Covasna	1.158,83	1.024,38	1.057,06	1.242,8	1.545,68
Harghita	1.733,75	1.488,98	1.599,27	1.790	2.262,33
Mureș	3.235,14	2.728,11	3.296,83	3.595,79	4.480,61
Sibiu	3.247,52	2.995,8	3.133,41	3.917,1	4.559,76

Sursa datelor: Eurostat

PIB-ul înregistrat de județul Covasna era de peste 1,5 miliarde de Euro, în creștere cu aproape 380 milioane Euro față de 2008 , și cu peste 590 milioane de Euro față de 2010 (anul de minim al crizei economice).

Rate de creștere ale PIB (milioane euro, prețuri curente) 2018 vs. 2008:

România: +40%

Regiunea Centru: +43%

Alba: +37%

Brașov: +58%

Covasna: +33%

Harghita: +30%

Mureș: +38%

Sibiu: +40%.

PIB/locuitor

Valorile PIB/locuitor reprezintă 95% din media națională, plasând regiunea drept a treia la nivel național, după București-Ilfov și Vest.

Tabel 3: Evoluția PIB regional, euro/locuitor

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
European Union - 28	26.600	27.500	28.200	29.300	30.200	31.200
România	7.600	8.100	8.600	9.600	10.500	11.500
Nord-Vest	6.700	7.100	7.800	8.900	9.600	10.500
Centru	7.000	7.500	8.200	9.100	10.000	10.900
Nord-Est	4.700	4.900	5.300	6.000	6.600	7.200
Sud-Est	6.800	6.900	7.200	7.900	8.700	9.600
Sud - Muntenia	6.400	6.400	6.900	7.400	8.200	8.900
București - Ilfov	17.500	19.400	20.200	22.200	23.900	26.400
Sud-Vest Oltenia	5.400	5.900	6.200	7.100	8.100	8.900
Vest	7.700	8.400	9.200	9.900	10.800	11.700

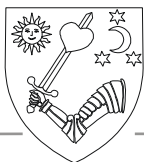
Sursa datelor: Eurostat

Rata de creștere a indicatorului (+68% 2019, față de 2008) este superioară valorii naționale (+62%), dar inferioară creșterilor altor 4 regiuni. Față de anul 2014, rata de creștere este egală cu cea a regiunii Nord-Vest, fiind a doua la nivel național.

Regiunea se situa în 2019 la 35% din PIB/locuitor față de media UE27, fiind încadrată în rândul celor cu venituri mici. În termeni de paritate a puterii de cumpărare, procentul este unul semnificativ mai ridicat, de 66% din media UE27.

Tabel 4: Evoluția PIB, euro/locuitor – Regiune și grup strategic (* estimări CNP)

	2008	2011	2014	2016	2018	2019*	2020*
Alba	6.800	5.900	7.300	8.400	10.600	11.764	11.543
Brașov	7.300	7.000	9.100	10.600	12.600	13.826	13.364
Covasna	5.200	4.600	5.100	6.000	7.600	8.241	7.947

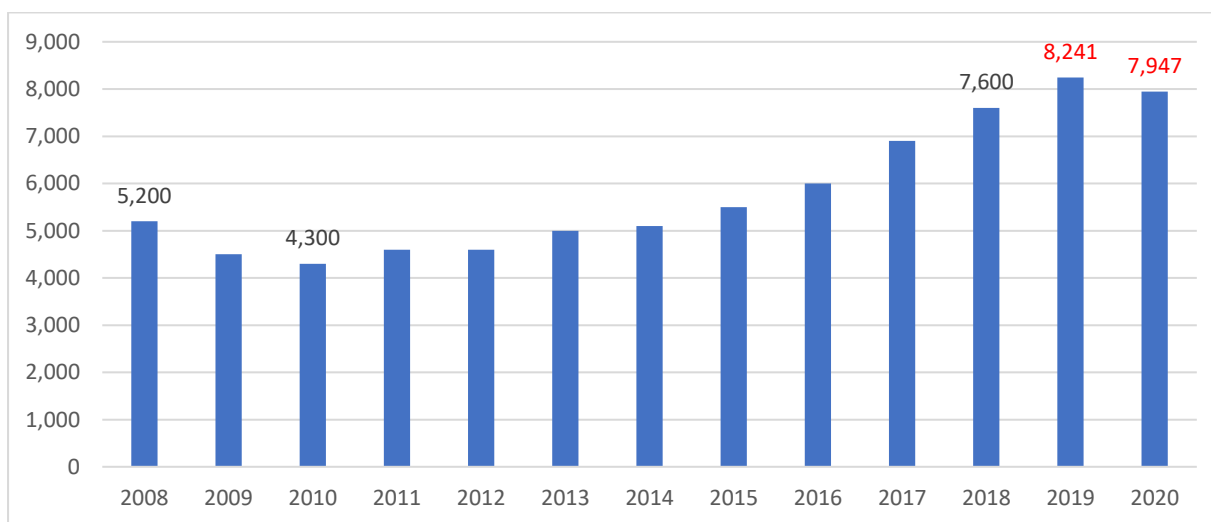
Harghita	5.300	4.600	5.200	5.800	7.500	8.270	8.019
Mureș	5.600	4.700	6.000	6.600	8.300	9.153	9.102
Sibiu	7.700	7.000	7.800	9.800	11.400	12.406	12.122
Bihor	6.400	5.000	6.000	6.900	8.400	9.310	8.678
Bistrița-Năsăud	5.400	4.600	5.400	6.400	7.400	8.056	7.492
Cluj	8.400	7.600	9.600	11.400	14.300	15.890	15.801
Maramureș	4.500	4.100	5.200	5.900	7.400	8.094	7.832
Satu Mare	5.000	4.300	5.400	6.100	7.600	8.269	7.698
Caras-Severin	5.200	4.600	5.400	7.000	7.800	8.644	8.250
Sălaj	5.200	4.400	5.900	6.600	8.400	9.290	9.005

Sursa datelor: Eurostat + Comisia Națională de Prognoză

Evoluțiile PIB/locuitor la nivel de date finale (2018 este ultimul an cu date finale disponibile) arată pentru Covasna rate de creștere de 46% față de 2008 și de aproape 50% față de 2014.

Tot dintr-o perspectivă evolutivă, deși ratele de creștere sunt importante, disparitățile în interiorul regiunii s-au adâncit, Covasna și Harghita având cele mai mici valori ale indicatorului (date finale 2018).

Figura 2: Evoluție PIB/locuitor

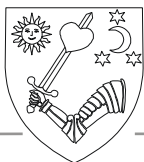
Sursa datelor: Eurostat + Comisia Națională de Prognoză

Valorile PIB/locuitor erau în 2018 superioare unor județe precum Harghita, Maramureș, Bistrița-Năsăud.

Rata de creștere 2014-2018 este cea mai ridicată (alături de cea a județului Cluj) dintre toate județele parte a analizei prezentate în tabelul de mai sus, ceea ce arată o creștere economică importantă de-a lungul ultimului ciclu de planificare strategică.

Datele Comisiei Naționale de Prognoză arată pentru 2020 (an pentru care nu există date finale la nivel de INS sau Eurostat) o scădere a PIB județean de 4% față de anul anterior, sub involuțiile înregistrate la nivel național. Estimările CNP arată valori ale PIB/locuitor mai ridicate pentru județul Harghita.

Evoluțiile ultimilor ani arată că, deși valoarea bunurilor și serviciilor produse crește în fiecare județ (implicit Covasna), la nivel regional polarizarea economică este din ce în ce mai pronunțată, datorită

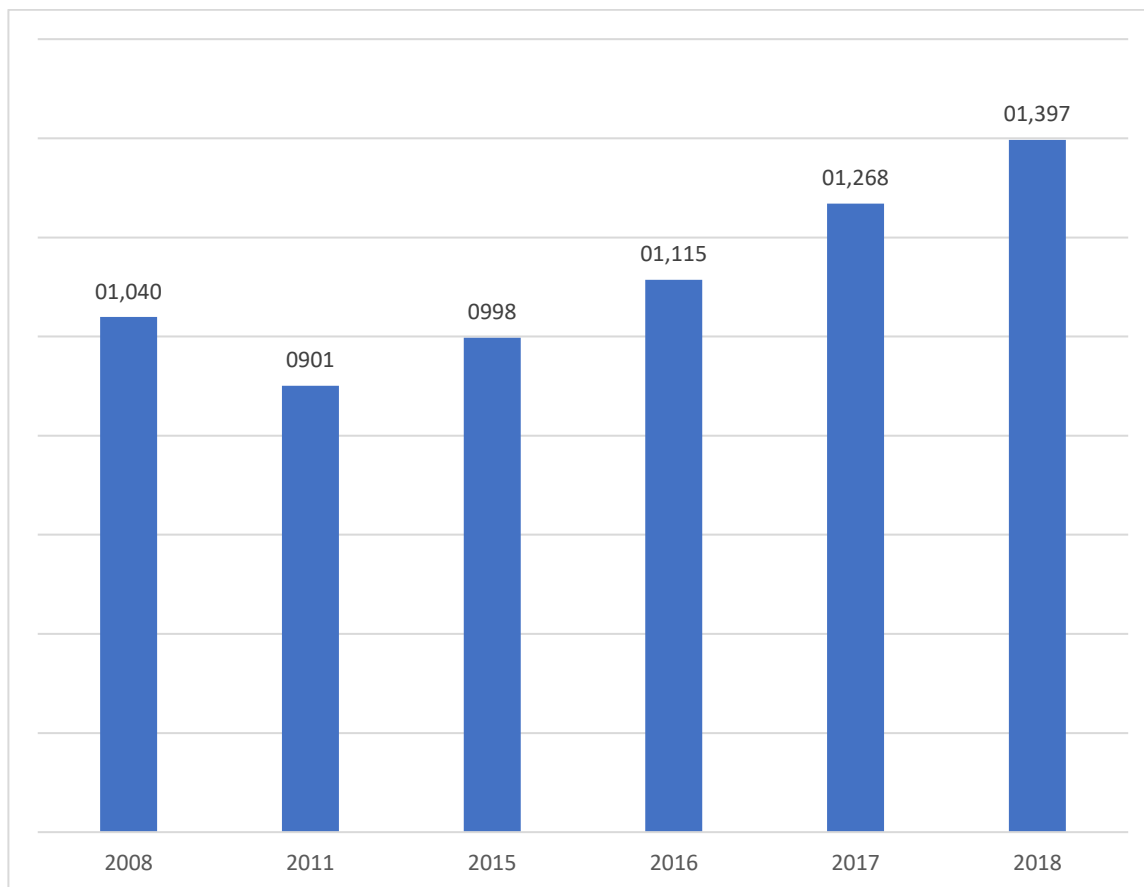
concentrării activităților economice cu valoare adăugată ridicată în ariile urbane de mari dimensiuni, concomitent cu declinul ariilor urbane de mici dimensiuni și a zonelor rurale izolate. Valorile PIB/locuitor sunt cu 70% mai mari în cel mai dezvoltat județ, comparat cu valorile celui mai puțin dezvoltat, iar raportul se păstrează atât în ceea ce privește datele finale (2018), cât și în cazul estimărilor CNP (2020). La nivelul anului 2008, diferența era de 50%, ceea ce confirmă tendința menționată.

Valoare adăugată brută (VAB)

Valoarea Adăugată Brută (VAB), valoarea nou creată într-o economie (indicator al eficacității economice), este componenta cea mai importantă în calculul PIB în cazul metodei de producție, alături de impozitele nete (impozite și taxe pe produs - subvenții pe produs). Valoarea adăugată brută contribuie cu peste 90% la formarea PIB-ului județean.

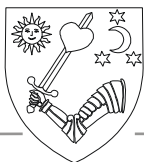
La nivel european, Covasna, alături de multe alte județe se situează în cvintila cu cel mai scăzut nivel al valorii adăugate brute (gruparea unităților NUTS 3).

Figura 3: Evoluția VAB, Covasna, milioane euro

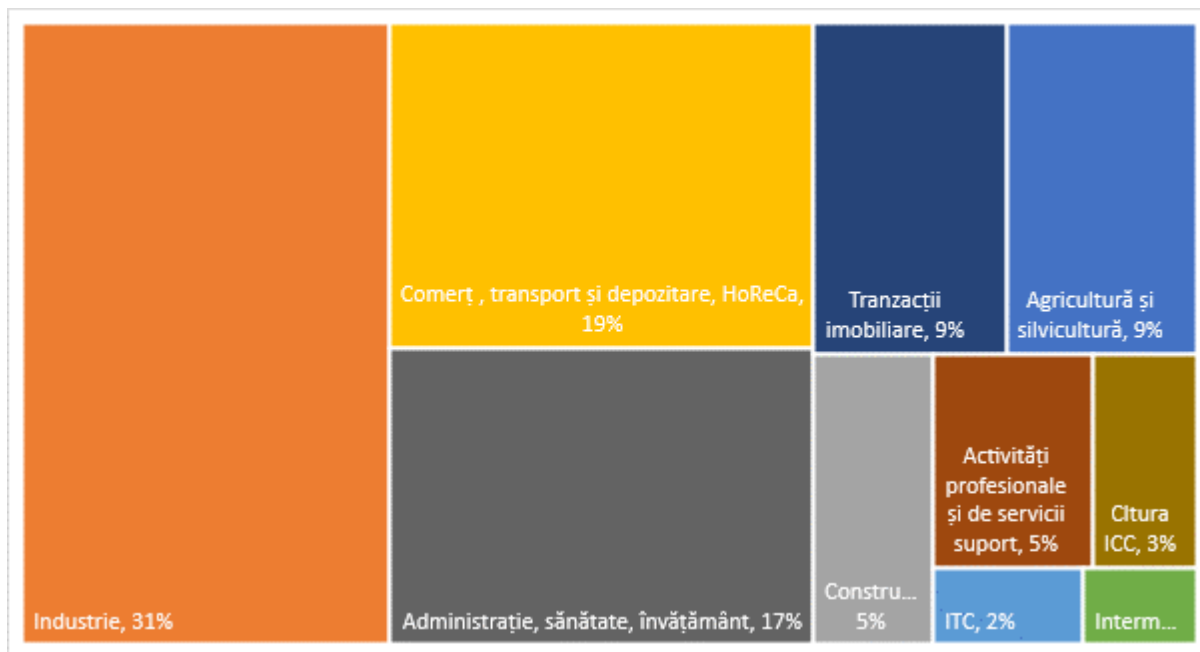
Sursa datelor – Eurostat

Economia locală aduce la nivel de 2018 o valoare adăugată de aproape 1,4 miliarde Euro; evoluția VAB arată creșteri de 34% față de 2008 și de 55% față de 2011 (creștere inferioară valorilor de la nivel național).

Structura VAB ne arată că industria, activitățile comerciale, industria HoReCa și transporturile generează împreună jumătate din produsul intern brut.

Figura 4: Structura VAB, Covasna, 2018

Sursa datelor – Eurostat

Evoluții ale componentelor VAB:

Industria: +19%

Construcții: +3%

Agricultură și silvicultură: -12%

Comerț, transport și depozitare, HoreCa: +63%

ITC: -6%

Tranzacții imobiliare: +24%

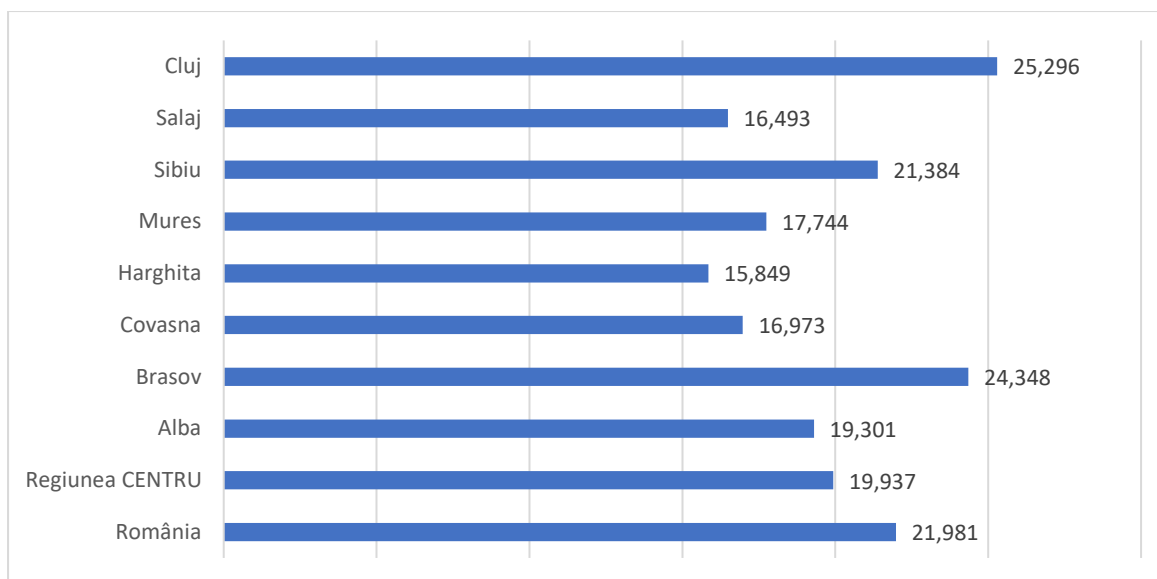
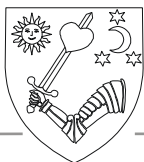
Administrație, sănătate, învățământ: +88%

Structural, evoluția VAB a avut loc într-un context de creștere a ponderii sectorului public (Administrație, sănătate, învățământ, asigurări sociale) de la 12%, la 17% în perioada 2008-2018. Cu excepția sectoarelor Agricultură și silvicultură și ITC, valoarea adăugată brută a tuturor sectoarelor a crescut.

Se remarcă, de asemenea, creșteri procentuale importante în sectorul culturii și industriilor creative (VAB de trei ori mai mare), ceea ce duce la o creștere de la 1%, la 3% a ponderii acestui sector în economia locală.

Productivitatea muncii (calculată ca raport între VAB și populația ocupată) se situează sub media regională și națională, dar este superioară unor județe cu profil industrial precum Sălaj, Maramureș și Bistrița-Năsăud.

Figura 5: Productivitatea muncii (2018, euro)

Sursa datelor – Eurostat + INS

Rata de creştere a productivităţii muncii este mai ridicată decât cea a creşterii VAB şi a PIB (exprimat în preţuri curente).

Cercetare şi Dezvoltare (R&D)

Activitatea de cercetare şi dezvoltare este o componentă decisivă a strategiei UE în încercarea de a deveni cea mai dinamică şi competitivă economie. Finanţările perioadei de programare următoare vor fi concentrate cu precădere către componenta bazată pe cunoaştere pentru a atinge obiectivul de a deveni "O Europă mai inteligentă prin inovare, digitalizare şi transformare economică".

România, deşi un inovator modest *(studiu al CE) va beneficia de o alocare importantă în acest domeniu, iar dezvoltarea sectorului cercetare - dezvoltare - inovare este unul dintre factorii care pot creşte competitivitatea sa.

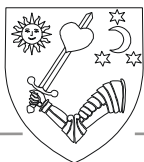
Infrastructura de cercetare/sistemul de cercetare, dezvoltare şi inovate (CDI) de la nivelul regiunii este concentrată mai degrabă în celelalte judeţe (universităţi, institute de cercetare-dezvoltare, staţiuni de cercetare –dezvoltare), cu un plus pentru Braşov. Apropierea între cele două judeţe şi distanţa redusă între municipiile reşedinţă de judeţ este un beneficiu important pentru economia locală. Numărul de salariaţi din activitatea de cercetare-dezvoltare este unul modest (69 la sfârşitul anului 2019), iar raportarea la 10.000 persoane ocupate civile (INS) arată valori de două ori mai mici faţă de Alba şi Mureş (Braşov şi Sibiu au valori de peste 9 ori mai mari), ceea ce confirmă profilul judeţului şi lipsa unei infrastructuri de cercetare.

Investiţii

Investiţiile reprezintă cheltuielile efectuate pentru lucrări de construcţii, de instalaţii şi de montaj, pentru achiziţionarea de utilaje, mijloace de transport, alte cheltuieli destinate creării de noi mijloace fixe, pentru dezvoltarea, modernizarea, reconstrucţia celor existente (metodologie INS). Datele din tabel (disponibile doar până la nivelul anului 2018) referitoare la sectoarele Învăţământ şi Sănătate includ doar unităţile locale organizate ca societăţi comerciale (entităţi private).

Tabel 5: Investiţii brute pe activităţi ale economiei naţionale, Covasna, milioane lei

	2012	2014	2016	2017	2018	2019
--	------	------	------	------	------	------

Total Covasna	339	769	597	593	605	833
Industria extractivă	n.a.	10	7	1	3	10
Industria prelucrătoare	121	443	282	150	209	286
Producția și furnizarea de energie	n.a.	52	28	39	79	19
Distribuția apei; salubritate	22	103	24	72	29	145
Construcții	15	15	14	90	15	74
Comerț și repararea autovehiculelor	67	49	70	115	88	99
Transport și depozitare	30	57	71	63	65	50
Hoteluri și restaurante	25	13	62	14	45	23
Informații și comunicații	6	8	13	10	20	34
Tranzacții imobiliare și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	21	17	21	33	35	44
Învățământ	1	1	1	2	2	2
Sănătate și asistență socială	2	2	2	1	3	4
Alte activități de servicii	1	1	2	3	12	42

Sursa datelor: DSJ Covasna

Valoarea investițiilor a cunoscut investiții fluctuante cu creșteri importante în perioada 2014-2015, ca urmare a percepțiilor pozitive ale agenților economici din perioada post-criză, urmate de o plafonare și ulterior revenire în anul 2019.

Se pot observa creșteri importante ale investițiilor în sectoare precum IT&C, construcții, distribuția apei și salubritate și tranzacții imobiliare, în timp ce investițiile în industrie și activități comerciale fluctuează.

Date disponibile în alte județe (cu puternic profil industrial) arată că investițiile nete din primele trei luni ale anului 2021 (ianuarie-martie) au scăzut cu aproape 40% față de aceeași perioadă a anului precedent (INS). Scăderea volumului investițiilor s-a făcut în dauna celor în utilaje / re tehnologizare, a căror rata de diminuare a fost abruptă, în timp ce investițiile în construcții noi au păstrat un nivel relativ constant.

Exporturi

Exporturile economiei covășnene cifrau aproape 250 milioane euro la sfârșitul anului 2020, trendul fiind unul de scădere, atât comparat cu anul 2011 (-10%), cât și cu anul de dinaintea crizei provocate de pandemie.

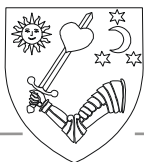
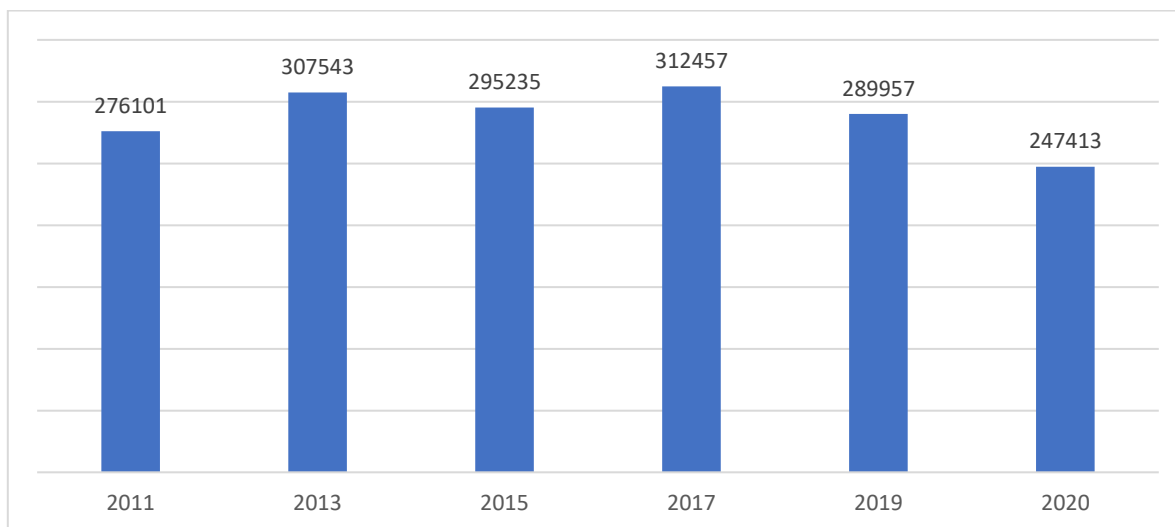

Figura 6: Evoluția exporturilor județene (mii euro)

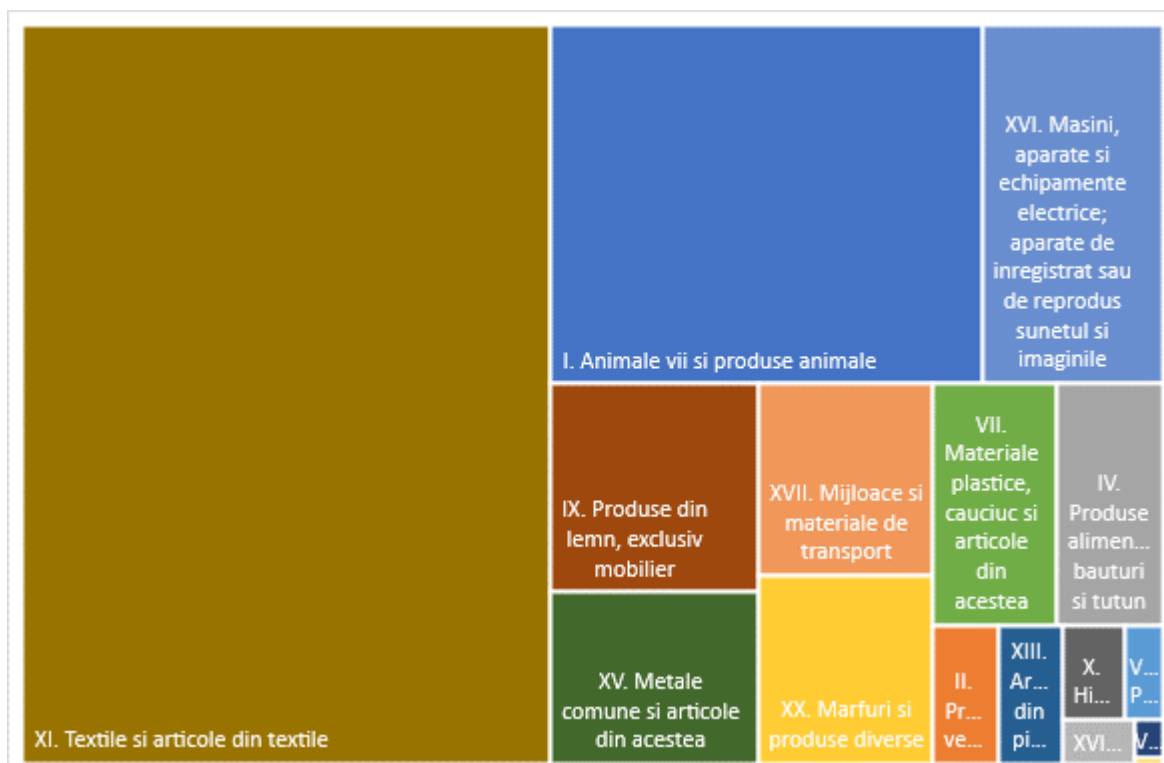

Sursa datelor: INS

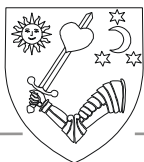
Exporturile firmelor din județ reprezentau în 2020 doar 0,4% din cele naționale (o diminuare atât ca volum, cât și ca importanță față de întreaga perioadă 2011-2020).

Evoluții recente arată că pandemia a generat rate de descreștere ale exporturilor superioare celor naționale (-15% față de -10%), valorile primelor patru luni ale anului 2021 păstrând trendul descendent (scădere cu 8% comparat cu perioada similară din 2020), în contextul în care exporturile naționale au avut un plus de 20%.

Figura 7: Structura exporturilor județului Covasna, 2020

Sursa datelor: INS

Structura exporturilor arată o concentrare importantă în domeniul textilelor și articolelor din textile și al animalelor vii și produse animale:

Tabel 6: Categoriile de exporturi locale cu avantaje comparative

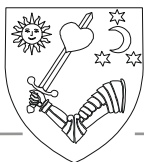
Categorie	Valoare exporturi 2020 (mii euro)	Indice RCA Balassa	% din exporturile naționale ale categoriei
04. Lapte și produse lactate; oua; miere naturală	42177	53,26	21,19%
52. Bumbac	9963	46,90	18,66%
37. Produse fotografice sau cinematografice	853	40,79	16,23%
62. Articole și accesorii din îmbrăcăminte altele decât tricotate sau croșetate	89079	17,55	6,98%
45. Plută și articole din plută	10	14,20	5,65%
14. Materiale pentru împletit	51	11,02	4,39%
53. Alte fibre textile vegetale	205	10,36	4,12%
09. Cafea, ceai, condimente	1196	10,18	4,05%
21. Preparate alimentare diverse	5283	6,75	2,69%
68. Articole din piatră	2542	6,44	2,56%
06. Plante vii și produse de floricultură	59	6,13	2,44%
95. Jucării, jocuri, articole pentru divertisment sau pentru sport	4421	5,94	2,36%
63. Alte articole textile	11287	5,85	2,33%
58. Țesături speciale	1091	4,73	1,88%
07. Legume, plante, radacini și tuberculi	1362	3,66	1,46%
47. Pastă din lemn	358	3,51	1,39%
18. Cacao și preparate din cacao	1268	2,98	1,19%
17. Zahăr și produse zaharoase	421	2,51	1,00%
96. Articole diverse	811	2,12	0,84%
01. Animale vii	3343	2,07	0,82%
55. Fibre sintetice sau artificiale discontinue	1316	1,99	0,79%
44. Lemn brut, cherestea, produse stratificate și alte produse din lemn	12695	1,97	0,78%
54. Filamente sintetice sau artificiale	910	1,62	0,64%
60. Tesături croșetate sau tricotate	185	1,44	0,57%
39. Materiale plastice și articole din material plastic	7978	1,25	0,50%
73. Produse din fontă, fier și oțel	6941	1,00	0,40%
48. Hirtie și articole din acestea	1315	0,91	0,36%

Economia locală are avantaje comparative clare, identificate pe baza indicelui RCA Balassa, la exportul de:

lapte și lactate (peste o cincime din exporturile naționale);

bumbac (19% din exporturi naționale);

articole și accesorii din îmbrăcăminte și alte articole textile (7% din exporturile naționale);

jucării și jocuri;
preparate alimentare;
lemn brut și cherestea, etc.

Modificări structurale importante sunt observabile în perioada 2011-2020, generate de creșteri semnificative ale exporturilor de animale vii și produse animale (de 2,4 ori mai mari), a produselor alimentare (de peste 11 ori mai mari), a produselor din lemn, etc. Pe de altă parte au scăzut abrupt exporturile categoriei mașini, aparate și materiale electrice, iar volumul exporturilor de textile a scăzut cu aproape 28 milioane Euro.

Gradul de similaritate cu exporturile naționale este minim, ceea ce arată că o mare parte dintre categoriile exportatoare au un avantaj comparativ important. Din păcate, cea mai mare parte a exporturilor se realizează în arii cu valoare adăugată redusă, ceea ce nu se translatează la nivelul comunității în venituri suplimentare sau difuzie de cerere pentru servicii suplimentare.

Resurse de muncă

* Resursele de muncă reprezintă acea categorie de populație care dispune de ansamblul capacităților fizice și intelectuale care îi permit să desfășoare o muncă utilă în una din activitățile economiei naționale. Acestea includ populația în vârstă de muncă, aptă de a lucra, precum și persoanele sub și peste vârstă de muncă aflate în activitate.

* Categoria "Populație ocupată civilă" cuprinde toate persoanele care au o ocupație aducătoare de venit, fiind formată din salariați, patroni, lucrători pe cont propriu și lucrători familiali neremunerați, dar nu cuprinde cadrele militare și persoanele asimilate acestora (personalul MApN, MAI, SRI, militari în termen), deținuții și salariații organizațiilor politice și obștești.

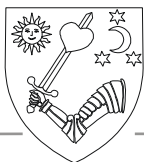
Tabel 7: Resursele de muncă și rata de ocupare a resurselor de muncă, Covasna

	1990	2000	2008	2011	2013	2015	2017	2018	2019
Resurse de muncă (mii persoane)	137,5	142	144,3	145,3	144,2	129,3	128,3	126,2	125,1
Rata de ocupare (%)	78	63,5	60,3	56,4	57,7	64,3	64,2	65,2	66,3

Sursa datelor: INS

Resursele de muncă sunt într-o continuă diminuare, înregistrând scăderi importante odată cu anul 2014, în condițiile în care până la momentul respectiv trendul era unul crescător (posibila explicație ar fi legată de modificări în metodologia de culegere și interpretare a datelor). În același timp, valorile populației ocupate rămân relativ constante.

Rata de ocupare (calculată ca raport dintre populația ocupată civilă și resursele de muncă) a persoanelor de sex masculin (65,6% la nivelul anului 2019) este mai scăzută, decât cea a femeilor (67%); aici se remarcă un fenomen interesant – o inversare a procentelor în timp, față de perioada anilor 1990-2000, lucru explicabil prin fenomenul migrator și schimbarea specificului economiei locale (locuri de muncă existente cu preponderență în industria textilă). Ratele de ocupare mai ridicate în rândul femeilor sunt o particularitate a economiei locale (la nivel național și regional situația e inversată; în regiune diferențele sunt de aproape 9%).

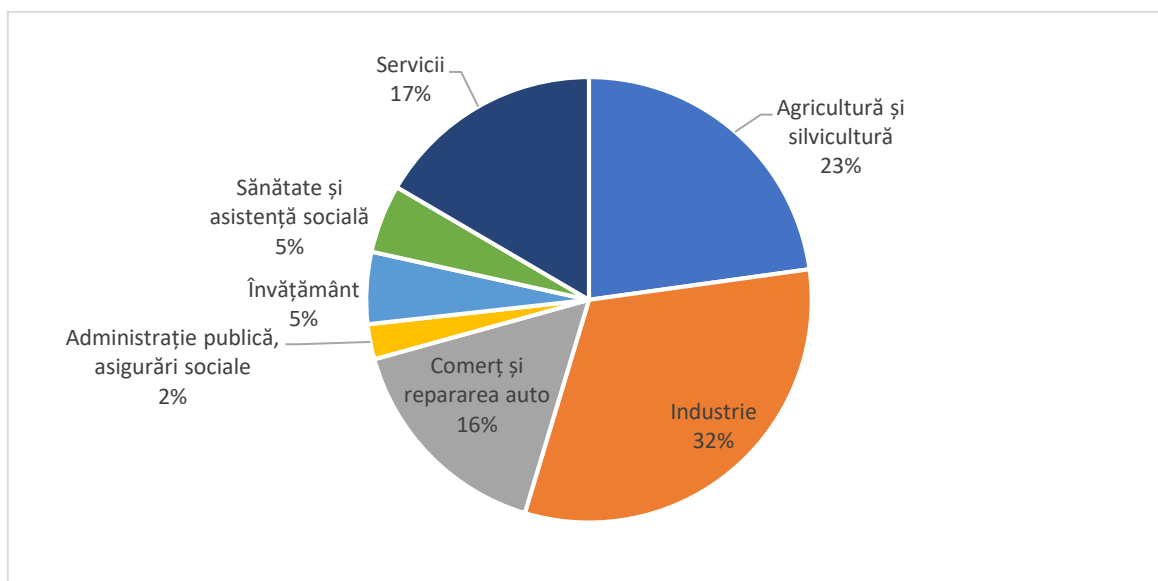

Valorile ratelor de ocupare sunt cu 3% mai reduse decât media națională, fiind totodată și cele mai reduse din regiune (cu 7% mai mici decât valorile regionale), dar și din comparația cu alte județe din grupul strategic.

Populația ocupată civilă pe activități ale economiei naționale

Valorile populației ocupate sunt cu 5% mai mici decât în 2008, o stabilizare a trendurilor având loc odată cu anul 2013, de atunci fluctuațiile fiind unele ne semnificative.

Figura 8: - Structura populației ocupate, 2019, Covasna

Sursa datelor: INS

Structura pe activități a populației ocupate arată o economie județeană concentrată pe industrie și activități agricole - cele două grupează 55% din populația ocupată. Totodată, 12% din totalul persoanelor ocupate, este asimilat activităților specifice sectorului public - prezentat separat pe categoriile Sănătate, Învățământ și Administrație Publică.

Analiza datelor arată că evoluțiile structurale (2019 vs. 2008) converg către creșterea anumitor sectoare în detrimentul celui agricol. Punctul de inflexiune în modificările structurale care au avut loc pare a fi perioada anilor 2015-2016, când numărul persoanelor ocupate în agricultură s-a redus semnificativ (cu peste 5500), în timp ce unele arii de servicii au creșteri semnificative.

Modificări structurale observate (2019 vs. 2008):

Agricultură: -24%,

Industrie: -7%,

Construcții: +7%,

Comerț: +5%,

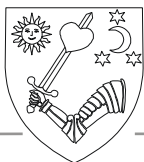
Transport și depozitare: +43%,

Horeca: +61%,

IT&C: +100%,

Cultură, ICC: +75%

Servicii (total): +13%.

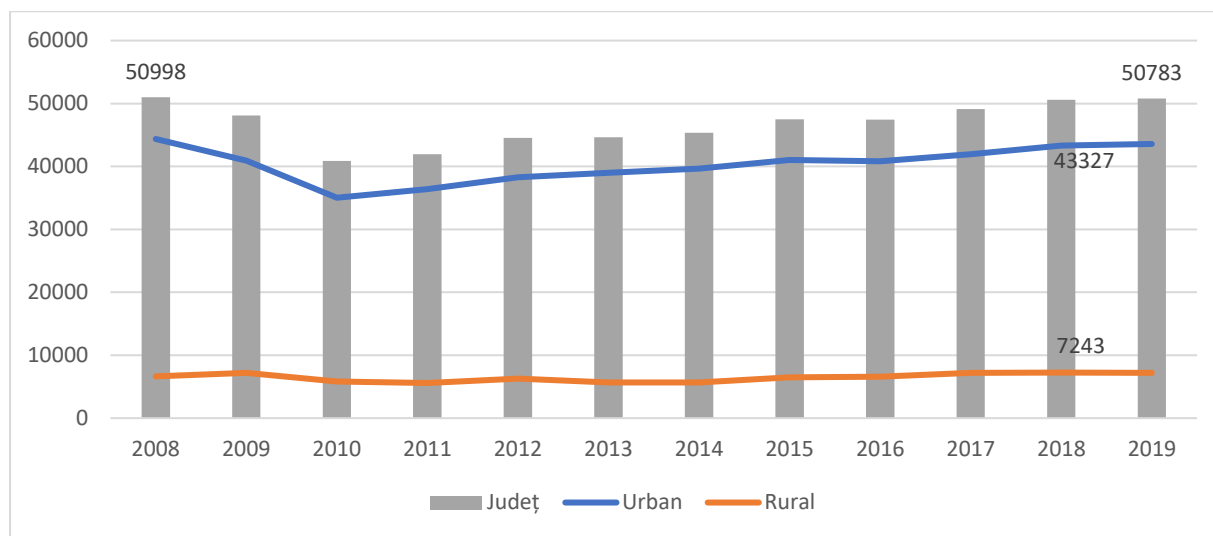
Salariați

Economia județului a pierdut aproape 31.000 de salariați în ultimii 30 de ani (aproximativ 40% din forța de muncă), reușind la momentul actual să atingă numărul de salariați existent la nivelul lui 2008.

Evoluțiile de după perioada de criză începută în 2008 arată o creștere de peste 24% a numărului de salariați, față de anul 2010 și un trend de continuă creștere înregistrat de atunci.

Precum în cazul indicatorilor referitori la PIB, se observă o creștere importantă de-a lungul ultimului ciclu de planificare strategică (valori cu 12% superioare anului 2014).

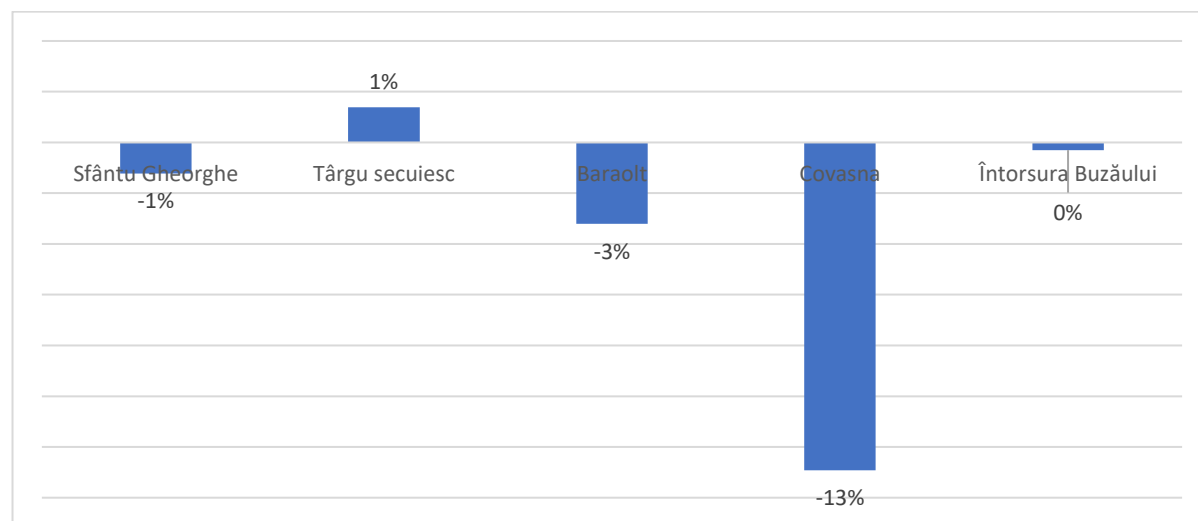
Figura 9: Evoluția numărului de salariați în județul Covasna

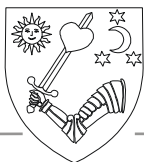
Sursa datelor: INS

Activitatea economică este concentrată în ariile urbane (constant peste 86% din salariați), dar ratele de creștere ale numărului salariaților sunt mai ridicate în mediul rural (+23% față de 2008 și +27% față de 2014).

Figura 10: Evoluții ale numărului de salariați ai zonelor urbane (2019 vs. 2008)

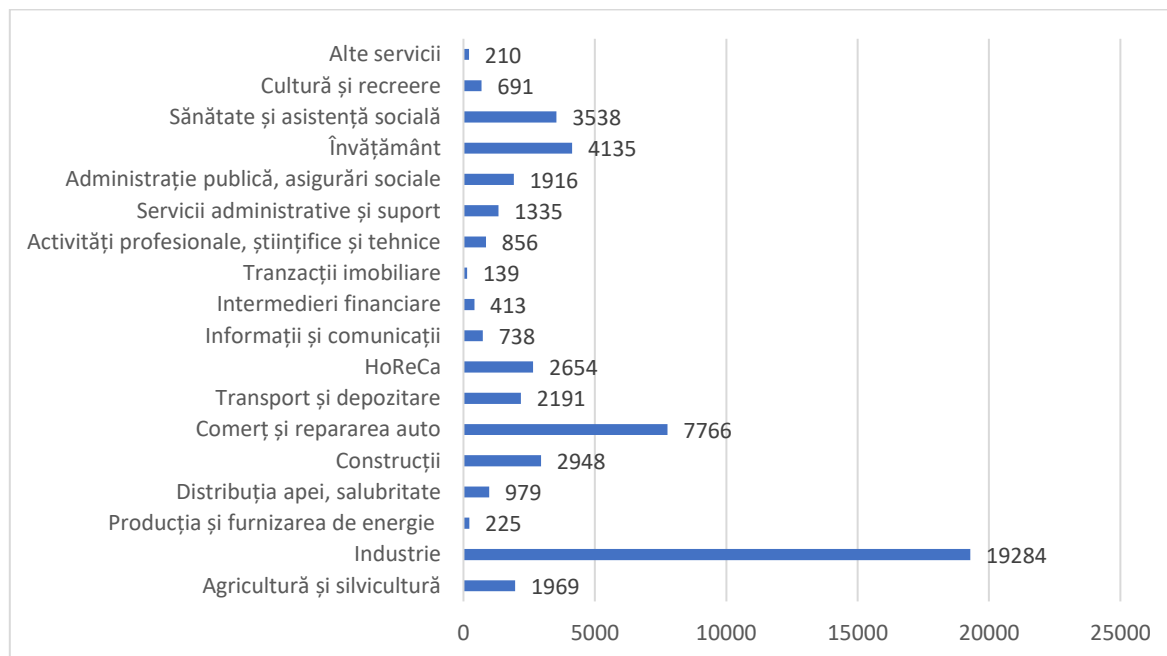

Sursa datelor: INS

Sfântu Gheorghe este polul economic al județului, concentrând peste 55% din forța de muncă județeană. Evoluțiile ariilor urbane sunt problematice, cu excepția orașului Covasna, care se află într-o perioadă de revenire.

Figura 11: Structura economiei județene – salariați (2019)

Sursa datelor: INS

Industria (38% din totalul salariaților) și comerțul (15,3%) reprezintă principalele sectoare ale economiei locale.

Economia locală păstrează o importantă componentă de sector public – reunite, sectoarele administrație publică, învățământ și sănătate angajează aproape o cincime din totalul efectivului de salariați. Ponderea în totalul economiei locale este stabilă în timp.

Modificări importante au avut loc în perioada 2008-2019, ceea ce a dus la modificarea structurii economice – creșterea importanței sectoarelor aferente serviciilor (de la 31,5%, la 37%); în condițiile în care dimensiunea sectorului public a rămas aceeași, sectorul terțiar privat a crescut substanțial (+3000 de angajați).

Evoluții la nivelul sectoarelor (2008-2019):

Creșterea cu 50% a numărului de salariați în agricultură,

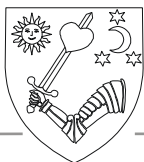
Reducerea cu 14% a numărului de angajați în industrie, cu pierderi semnificative în industria textilă (jumătate din angajați) alimentară, prelucrarea lemnului – pierderi contrabalansate de creșteri în industriile componentelor de autoturisme,

Creșteri cu peste un sfert a numărului angajaților în Transport și depozitare (pe seama evoluțiilor firmelor cu activitate în transporturi terestre),

Dublarea numărului de angajați în HoReCa,

IT&C +50%,

Industrii creative (ICC) +43%.

Șomaj

Tabel 8: Rata șomajului în județul Covasna

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
rata șomajului (%)	10	8,6	7,6	7,4	6,5	5,7	5,2	4,2	3,6	3,3

Sursa datelor: INS

Tabel 9: Numărul șomerilor înregistrați în județul Covasna

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
nr șomeri	7690	6981	6613	5746	5048	4497	3612	3104	2852	4348	3980

Sursa datelor: AJOFM

Numărul șomerilor s-a redus cu 44% față de perioada de bază, iar în condițiile în care populația în vârstă de muncă s-a diminuat, acest lucru se traduce printr-o reducere la o treime a ratei șomajului. Numărul șomerilor, în creștere odată cu anul 2020, se situează pe un trend descendent după începutul lui 2021; rata șomajului fiind de 4,6%.

Din totalul celor 3.980 persoane înregistrate în evidențele AJOFM Covasna la sfârșitul lunii iunie 2021, 833 erau beneficiari de indemnizație de șomaj, iar 3.147 erau șomeri ne indemnizați

Rate ridicate ale șomajului se înregistrează în următoarele localități:

Vâlcele, 19,4%;

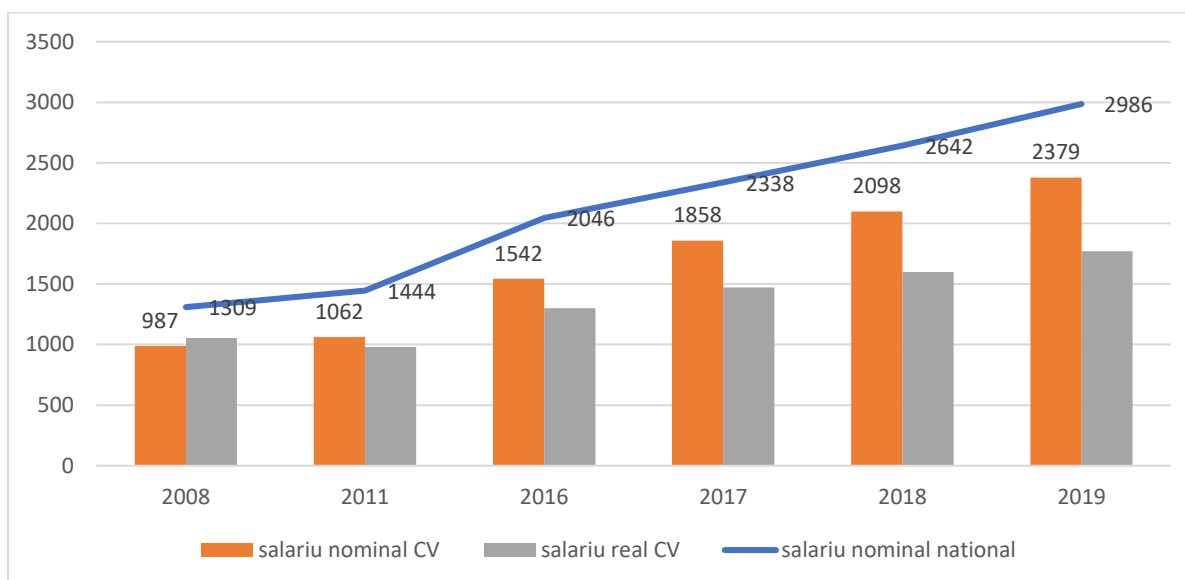
Bățani, 16,5%;

Belin, 15,7%;

Brăduț, 9,4%.

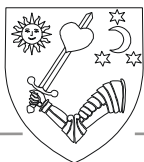
Câștig salarial

Figura 12: Câștiguri salariale nete, lei

Sursa datelor: INS

Câștigurile salariale reduse rămân o problemă strategică a economiei locale. Deși rata de creștere a veniturilor nete este de 2,4 ori la valorile nominale, decalajul față de valorile naționale este recuperat

într-un ritm redus – dacă în anul 2008 salariul mediu net reprezenta 75% din media națională, în 2018 procentul este de 80%.

Tabel 10: Evoluția câștigurilor salariale nete la nivelul sectoarelor, lei

	2014	2016	2018	2019	% din salariul național al sectorului	Salariați Covasna
Agricultură și silvicultură	1.046	1.260	1.814	1.856	82%	1.969
Industria extractivă	1.528	1.659	1.981	2.877	67%	191
Industria prelucrătoare	1.174	1.477	1.927	2.118	82%	17.889
Producția și furnizarea de energie	3.025	3.059	3.638	4.252	97%	225
Distribuția apei, salubritate	1.502	1.734	2.096	2.412	99%	979
Construcții	1.115	1.283	1.830	2.824	101%	2.948
Comerț și repararea auto	969	1.202	1.722	1.836	77%	7.766
Transport și depozitare	1.139	1.452	1.674	1.940	71%	2.191
HoReCa	909	1.303	1.593	1.761	102%	2.654
Informații și comunicații	1.508	2.035	2.298	2.466	44%	738
Intermedieri financiare	2.523	2.765	2.933	3.377	68%	413
Tranzacții imobiliare	1.279	1.444	1.763	1.704	69%	139
Activități profesionale, științifice și tehnice	1.240	2.132	2.216	2.577	65%	856
Servicii administrative și suport	903	1.156	1.922	1.917	84%	1.335
Administrație publică, asigurări sociale	2.395	2.644	3.935	4.434	90%	1.916
Învățământ	1.763	1.761	2.617	3.099	91%	4.135
Sănătate și asistență socială	1.393	1.875	3.096	3.504	94%	3.538
Cultură și recreere	1.057	1.343	2.062	2.377	92%	691
Alte servicii	869	1.120	1.474	1.727	91%	210

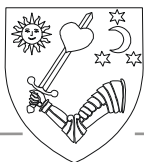
Sursa datelor: INS

Tabelul de mai sus ne arată că salariații din două sectoare: construcții și HoReCa obțin venituri medii nete peste media națională a sectorului (11% din totalul forței de muncă locale).

Datele AJOFM arată că aproximativ 30.000 dintre angajații ale căror date sunt deținute de ANAF sunt plătiți cu salariul minim pe economie și doar o parte dintre aceștia beneficiază de bonuri de masă.

Industria prelucrătoare, care concentrează marea masă a salariaților, oferă venituri medii de 82% din media națională a sectorului, valori sub 80% fiind înregistrate și în sectorul comercial (al doilea mare angajator local).

Sectorul IT, deși înregistrează creșteri ale numărului persoanelor ocupate și al numărului salariaților nu poate fi unul competitiv din cauza salariilor reduse (mai puțin de jumătate din salariul mediu de la nivel național al sectorului).

Rezultatele și activitatea companiilor locale active

Această parte a analizei se bazează pe datele unităților economice active la nivel local, respectiv pe bilanțurile agenților economici care își au sediul social în județul Covasna. Datele provin de la Oficiul Național al Registrului Comerțului. Limitarea analizei bazate pe aceste date este aceea că nu includ și valorile indicatorilor aferenți persoanelor fizice autorizate și întreprinderilor individuale. O altă deficiență este aceea că societățile comerciale care au puncte de lucru în alte UAT-uri decât cele în care își au sediul social, figurează în dreptul aceluși UAT în care își au sediul și nu al celor în care își au punctele de lucru. Cu alte cuvinte, o firmă cu sediul social în municipiul Sfântu Gheorghe, dar cu punct de lucru într-o localitate din alt județ, este înregistrată în municipiul Sfântu Gheorghe, inclusiv cu angajații și cifra de afaceri a punctului de lucru din localitatea din alt județ. Cu toate aceste deficiențe, aceste date sunt relevante prin prisma trendului pe care îl evidențiază în privința unor indicatori economici relevanți, indicatori ce scot în evidență trăsăturile de "piață" (în sens pur economic) ale economiei locale.

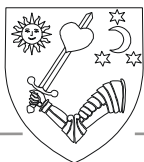
O precizare este necesară. Din cauza perioadei diferite de raportare a acestei secțiuni referitoare la *Rezultatele și activitatea companiilor locale active* (2014 – 2020), față de perioada acoperită de secțiunea anterioară privind *Economia locală* (2008 – 2020), există posibilitatea unor diferențe între rezultatele analizelor. De exemplu, dacă raportat la anul 2008, populația ocupată în IT&C a crescut cu 100%, iar numărul de salariați cu 50%, față de 2014, numărul de salariați în domeniu a scăzut cu 7, din care 5 în 2020 față de 2019. Astfel, această parte a analizei se concentrează pe evoluția pe termen mai scurt (ultimii 7 ani), față de secțiunea anterioară care compară rezultatele activității economice ale anului 2020 cu cele ale anului 2008, acoperind astfel o perioadă mai lungă (13 ani).

Structura și evoluțiile economiei județului Covasna

Județul Covasna are o economie cu o structură echilibrată. Industria prelucrătoare concentrează 38,7% dintre angajații unităților economice active și 35,8% din cifra de afaceri. Serviciile concentrează cel mai mare număr de unități economice și peste un sfert din numărul de salariați. Peste un sfert din firmele locale activează în domeniul comerțului, acestea concentrând peste 20% din cifra de afaceri. Așadar, 71,2%% dintre firmele din județ sunt în sectorul terțiar, sectorul secundar (industria) concentrându-se cu precădere în unități de producție mijlocii și mari, cele care facilitează realizarea economiilor la scară și competitivitatea prin costuri.

Tabel 11: Structura economiei locale, 2020

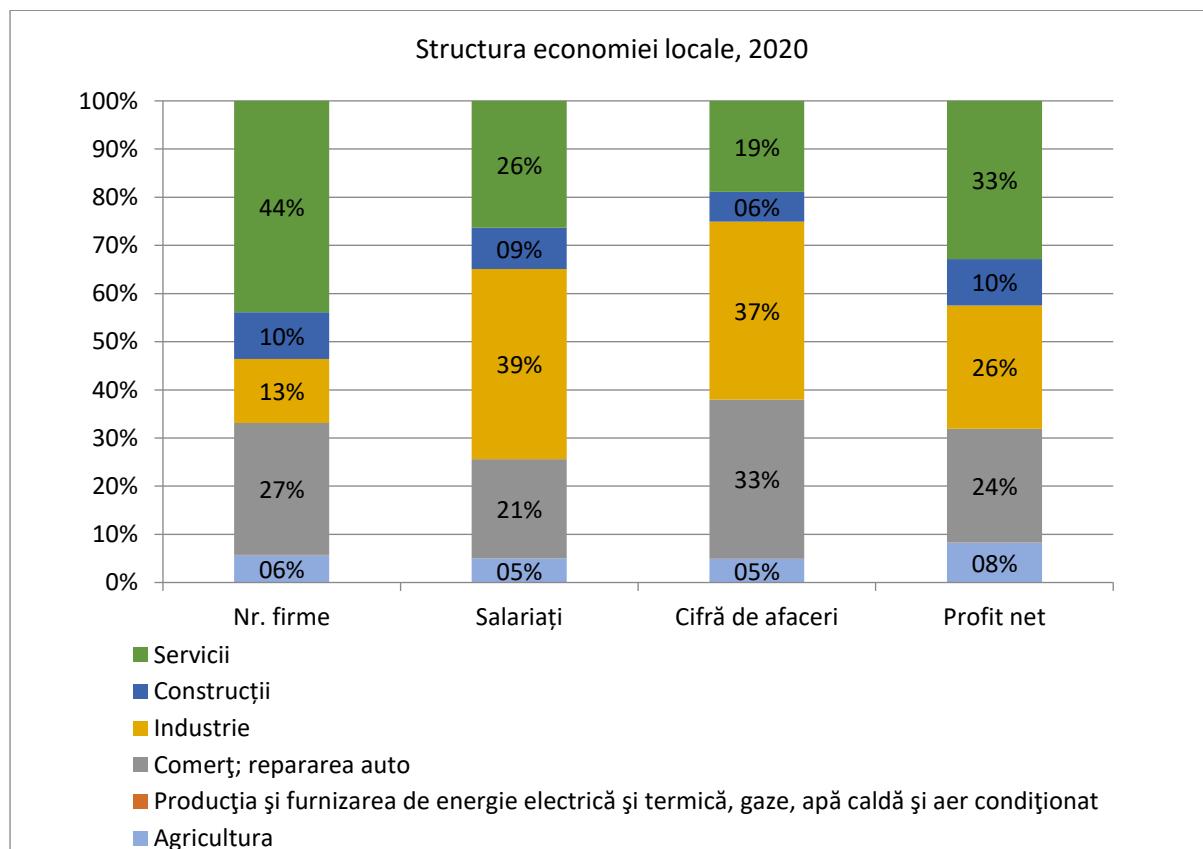
Structura economiei locale, 2020								
Sectoare	Firme		Salariați		Cifra de afaceri		Profit net - mii lei	
	Număr	% din total	Număr	% din total	Număr - mii lei	% din total	Număr - mii lei	% din total
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	197	3,7%	482	1,8%	46.500	0,7%	12.601	2,2%
Activități de spectacole, culturale și recreative	97	1,8%	224	0,9%	35.959	0,5%	4.389	0,8%
Activități profesionale, științifice și tehnice	523	9,9%	776	3,0%	111.804	1,6%	33.213	5,8%
Agricultură, silvicultură și pescuit	297	5,6%	1.307	5,0%	350.809	5,0%	47.058	8,3%
Alte activități de servicii	129	2,4%	151	0,6%	15.366	0,2%	3.558	0,6%

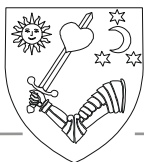
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	1.442	27,4%	5.408	20,6%	2.317.952	32,9%	134.197	23,6%
Construcții	511	9,7%	2.245	8,6%	436.839	6,2%	55.008	9,7%
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	18	0,3%	775	3,0%	76.892	1,1%	1.669	0,3%
Hoteluri și restaurante	309	5,9%	1.342	5,1%	138.612	2,0%	15.649	2,8%
Industria extractivă	18	0,3%	190	0,7%	79.136	1,1%	11.847	2,1%
Industria prelucrătoare	682	13,0%	10.146	38,7%	2.519.581	35,8%	133.730	23,5%
Informații și comunicații	192	3,6%	408	1,6%	130.529	1,9%	24.990	4,4%
Intermedieri financiare și asigurări	75	1,4%	129	0,5%	24.268	0,3%	5.966	1,0%
Învățământ	57	1,1%	111	0,4%	9.988	0,1%	1.919	0,3%
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	6	0,1%	0	0,0%	3.100	0,0%	271	0,0%
Sănătate și asistență socială	92	1,7%	188	0,7%	34.222	0,5%	10.463	1,8%
Transport și depozitare	529	10,0%	2.176	8,3%	671.726	9,5%	58.458	10,3%
Tranzacții imobiliare	92	1,7%	143	0,5%	31.947	0,5%	13.864	2,4%
Total	5.266		26.201		7.035.232		568.852	

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Figura 13: Structura economiei locale, 2020

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

În 2020, cifra de afaceri a companiilor locale a fost de peste 1,4 miliarde de euro, profitul net depășind 115 de milioane de euro. Industria este pe primul loc în privința numărului de salariați și a cifrei de afaceri, concentrând aproape 40% din numărul de salariați și generând aproape 37% din cifra de afaceri. Serviciile sunt pe primul loc în privința profitului net realizat și pe locul doi în privința numărului de salariați. Comerțul este pe locul 2 la cifra de afaceri și numărul de unități economice active, concentrând o treime din cifra de afaceri și un sfert din numărul total al firmelor. Agricultură are o pondere redusă în economia județului, concentrând doar 5% din numărul de salariați și din cifra de afaceri.

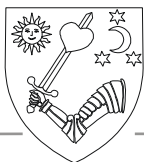
În 2019, primii zece angajatori (unități private) din județ concentrau aproximativ 19% din numărul total de salariați (unități private), însă nici o companie nu avea în 2019 mai mult de 1000 de salariați. Primii trei angajatori, precum și cel de-al al șaselea (deci patru din primii zece) din top sunt firme din domeniul *Fabricării de îmbrăcăminte*. Cifra de afaceri a primilor zece angajatori ajungea și ea la 18,5% din totalul cifrei de afaceri. Pe de altă parte însă, trei dintre primii zece angajatori (din care doi din domeniul *Fabricării de îmbrăcăminte*) din județ au înregistrat pierderi în 2019, valoarea însumată a acestora ajungând la 21.673, 00 mii lei (peste 4,4 mil. euro). Șapte din primii zece angajatori din 2019 erau din sectorul *Industriei prelucrătoare*, iar doi din *Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare* și unul din *Comerț*.

Tabel 12: Top 10 firme din județul Covasna în funcție de numărul de salariați - 2019

Top 10 firme din județul Covasna în funcție de numărul de salariați - 2019						
Denumire firmă	Domeniul principal de activitate	Nr. angajați	% din total angajați întreprinderi locale active	Cifra de afaceri (mii lei)	% din totalul cifrei de afaceri a întreprinderilor active	Profit/pierdere
NEW-FASHION SA	1.413	944	3,3%	62.245	0,9%	3.464
READY GARMENT TECHNOLOGY ROMANIA SRL	1.413	833	2,9%	133.866	1,8%	-4.980
PRODUCȚIE ZARAH MODEN SRL	1.413	762	2,7%	152.355	2,1%	14.142
BERTIS SRL	4.632	592	2,1%	222.860	3,1%	5.815
VALKES SRL	2.931	525	1,8%	27.620	0,4%	3.348
SECUIANA SA	1.413	492	1,7%	34.053	0,5%	-760
FABRICA DE LAPTE BRAȘOV SA	1.051	404	1,4%	509.471	7,0%	6.735
GOSPODĂRIE COMUNALĂ SA SFÂNTU GHEORGHE	3.600	323	1,1%	30.409	0,4%	727
DUNAPACK RAMBOX PRODIMPEX SRL	1.721	282	1,0%	142.233	2,0%	-15.933
TEGA SA	3.811	265	0,9%	24.220	0,3%	228
Total		5.422	18,9%	1.339.334	18,5%	12.786

Sursa: Camera de Comerț și Industrie a Județului Covasna

În funcție de cifra de afaceri, clasamentul firmelor din județ este condus de o unitate din domeniul *Industriei alimentare*, cifra de afaceri a acesteia reprezentând 7% din cifra de afaceri totală de la nivelul județului. Următoarele două locuri sunt ocupate de firme din *Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor*. În top 10 se mai află firme din *Industria prelucrătoare* și două firme din sectorul *Transport și depozitare*. Cifra de afaceri totală a primelor zece firme din județ

în funcție de acest indicator însuma peste 354 de milioane de euro, reprezentând aproape un sfert din cifra de afaceri a unităților private de la nivelul întregului județ și 18,5% din numărul total de salariați. Dintre cele zece firme din clasament, una singură avea pierderi în 2019, iar acea unitate era în domeniul *Fabricării de îmbrăcăminte*.

Tabel 13: Top 10 firme din județul Covasna în funcție de cifra de afaceri - 2019

Top 10 firme din județul Covasna în funcție de cifra de afaceri - 2019						
Denumire firmă	Domeniul principal de activitate	Cifra de afaceri (mii lei)	% din totalul cifrei de afaceri a întreprinderilor active	Nr. angajați	% din total angajați întreprinderi locale active	Profit/pierdere
FABRICA DE LAPTE BRAȘOV SA	1.051	509.471	7,0%	404	1,4%	6.735
BERTIS SRL	4.632	222.860	3,1%	592	2,1%	5.815
NEXXON SRL	4.531	170.232	2,3%	242	0,8%	2.890
PRODUCȚIE ZARAH MODEN SRL	1.413	152.355	2,1%	762	2,7%	14.142
DUNAPACK RAMBOX PRODIMPEX SRL	1.721	142.233	2,0%	282	1,0%	-15.933
READY GARMENT TECHNOLOGY ROMANIA SRL	1.413	133.866	1,8%	833	2,9%	-4.980
WALOR RO SRL	2.562	123.389	1,7%	187	0,7%	5.204
INT. TRANSPORTE POPOVICI SRL	4.941	105.528	1,5%	226	0,8%	770
HOPE SPED SRL	4.941	91.071	1,3%	66	0,2%	1.215
LUCIFER SRL	4.639	90.472	1,2%	16	0,1%	2.853
Total	31.844	1.741.478	24,0%	3.610	12,6%	18.711

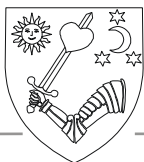
Sursa: Camera de Comerț și Industrie a Județului Covasna

Topul firmelor din județ atrage atenția asupra domeniului *Fabricării de îmbrăcăminte*, pentru că, deși în 2019 nu au fost șocuri economice sau de altă natură, o parte din firmele din top din acest domeniu au avut pierderi. Pe acest trend, este de așteptat ca în 2020, pe fondul Pandemiei Covid-19 și a scăderii cererii de articole de îmbrăcăminte la nivel global, pierderile în domeniu să crească, inclusiv pierderile de locuri de muncă să se amplifice.

Structuri de sprijinire a afacerilor în județul Covasna

Între structurile de sprijinire a afacerilor din județul Covasna se regăsesc trei parcuri industriale: unul în municipiul Sfântu Gheorghe, iar două în municipiul Târgu-Secuiesc.

Sepsi Park ocupă o suprafață de 16,3 ha în cartierul Parcul Frumos din municipiul Sfântu Gheorghe. Parcul este situat la 5 km de DN11 - E574 care leagă Brașovul de jud. Bacău, 4 km de traseul viitoarei autostrăzi A13 Bacău-Brașov și 30 km de Aeroportul Internațional de la Ghimbav/Brașov. Parcul industrial funcționează din 2017 și vizează cu precădere atragerea de investitori în IT, domeniile ale industriei prelucrătoare (componente și subansamble industriale, aparate și instrumente optice și fotografice, mașini și echipamente, construcții, și subansamble mecanice, prelucrarea lemnului, industria ușoară) și servicii (transport și depozitare etc.). Sunt puse la dispoziția investitorilor spații

echipate și utilitate, suprafețe cu acces la utilități, rețea modernă de informatică și comunicații, sprijin pentru start-up-urile inovative, ITC și orientate spre tehnologie, servicii de consultanță privind proiecte de investiții și fonduri nerambursabile. Rezișenții parcului sunt scutiți de plata impozitului pe terenuri și clădiri, pe taxele pe autorizări și de eliberare de certificate, iar după cinci ani pot cumpăra terenul concesionat. În vederea stimulării investițiilor în parc, anual, începând din 2017, Municipiul Sfântu-Gheorghe, în calitate de proprietar al parcului, a acordat finanțări nerambursabile de tip minimis cu o valoare maximă de 100.000 euro. În octombrie 2021, în cadrul Sepsi Park funcționau 21 de firme.

Parcul Industrial nr. 1 "IFET" din municipiul Târgu Secuiesc este funcțional din 2016 și ocupă o suprafață de 7,28 ha, având 4 hale industriale și teren liber cu utilitățile asigurate. Este situat în municipiul Târgu Secuiesc pe strada Gării nr.49/A, județul Covasna. Terenul este integral proprietatea municipiului Târgu Secuiesc.

Parcul Industrial nr. 2 "EPURARE" are o suprafață de 6.49 ha, din care 5.76 ha spațiu verde și este situat în municipiul Târgu Secuiesc pe strada Gării 103, județul Covasna. Terenul este de asemenea proprietatea municipiului Târgu Secuiesc.

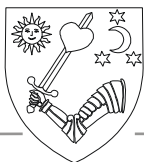
Alături de parcurile industriale, în județ există și alte structuri de sprijinire a afacerilor, precum Asociația Întreprinderilor Mici și Mijlocii Covasna (ASIMCOV). Aceasta a fost înființată în 1996 și are ca obiectiv principal sprijinirea întreprinzătorilor și dezvoltarea economică a regiunii. ASIMCOV are 500 de companii membre, inclusiv firma de consultanță înființată de ASIMCOV și anume CovIMM Consulting SRL, compania funcționând ca un incubator de afaceri. ASIMCOV include următoarele grupuri profesionale cu formă juridică:

Asociația Pensiunilor din Județul Covasna;
Asociația KO-FA (prelucrarea lemnului);
Asociația Comercianților din Județul Covasna – COMCOV;
Asociația Artizanilor și Meșterilor Populari din Județul Covasna – POPARTCOV;
Asociația Operatorilor de Management al Deșeurilor;
Asociația Green Energy.

Pentru a sprijini dezvoltarea și creșterea competitivității întreprinzătorilor locali, ASIMCOV a facilitat crearea a șase clustere:

Cluster în domeniul industriei alimentare;
Cluster în domeniul prelucrării lemnului;
Cluster turistic;
Cluster în domeniul construcțiilor;
Cluster în domeniul deșeurilor;
Cluster în domeniul energiei regenerabile.

Un membru important al ASIMCOV este incubatorul de afaceri CovIMM Consulting SRL înființat în 2002, acesta oferind următoarele servicii: consultanță, organizare evenimente, organizarea cursuri de perfecționare, elaborarea și implementarea proiectelor de finanțare.

Pe lângă CovIMM Consulting SRL, în județ mai existau în octombrie 2021 încă două incubatoare de afaceri: Incubator de Economie Socială și Incubator Tehnologic și de Afaceri.

O entitate importantă care vizează stimularea inovării și dezvoltarea afacerilor este INNOHUB, hub-ul facilitând colaborarea și conlucrarea antreprenorilor cu scopul de a transforma ideile inovative în realitate.

IT Plus Cluster, alături de Camera de Comerț și Industrie Covasna a înaintat Consiliului Județean Covasna (în Iulie 2021) un set de cinci propuneri pentru dezvoltarea regiunii Csomád- Bálványos și anume: sprijinirea programelor educaționale de formare, recalificare și învățare pe tot parcursul vieții pentru întreprinzători, angajați, elevi și studenți; consolidarea brandului și promovarea domeniilor de importanță majoră pentru regiunea/zona (turism, agricultură, digitalizare); stimularea atragerii de fonduri nerambursabile; sprijinirea inovării și cercetării; sprijinirea dezvoltării afacerilor.

Într-o poziție comună, respectiv Strategia de Dezvoltare Antreprenorială a Ținutului Secuiesc, asociațiile antreprenoriale maghiare din Ținutul Secuiesc propun patru direcții de acțiune menite să contribuie la dezvoltarea antreprenoriatului în Ținutul Secuiesc:

Consolidarea IMM-urilor, creșterea capacității de producție și a gradului de competitivitate a acestora;
Realizarea strategiei de dezvoltare a comerțului din Ținutul Secuiesc (construirea unei platforme comerciale B2B în Ținutul Secuiesc);

Stimularea noilor tehnologii;

Dezvoltarea programelor educaționale inclusiv a celor de tip lifelong learning în Ținutul Secuiesc.

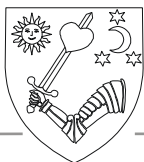
Evoluția entităților economice locale active

Evoluția numărului de unități economice active la nivelul județului relevă o creștere de peste 12% a numărului de firme în decursul ultimilor șapte ani, creșterea fiind mai accentuată în mediul rural (26,5%). Totuși, la nivelul întregului județ, creșterea numărului de unități economice este sub nivelul creșterii înregistrate la nivel național (16,7%). Numărul de salariați ai întreprinderilor active era cu 11,6% mai mic în 2020, decât în 2014, în timp ce la nivel național numărul de salariați era cu doar 0,9% mai mic. În mediul urban, numărul de salariați a scăzut în județul Covasna cu 12,5%, în timp ce în comunele din județ a scăzut cu 8,1%.

Tabel 14: Evoluțiile unităților locale active (termeni reali) – 2014 – 2020

Evoluția unităților locale active (termeni reali) 2014 - 2020									
Indicator/an	2014	2016	2018	2019	2020	Creștere/ Descreștere - total județ	Creștere/ descreștere - național	Creștere/ descreștere - județ urban	Creștere/ descreștere - județ rural
Nr. firme	4.681	4.716	4.918	5.327	5.266	12,5%	16,7%	7,5%	26,5%
Salariați	29.645	28.623	28.417	28.693	26.201	-11,6%	-0,9%	-12,5%	-8,1%
Cifra de afaceri (mii lei)	5.685.161	5.777.171	6.171.069	6.724.073	6.362.120	11,9%	28,0%	6,5%	40,8%
Profit net (mii lei)	319.685	411.774	429.819	496.762	514.425	60,9%	90,7%	40,9%	179,8%

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Cifra de afaceri și profitul net au crescut (în termeni reali) cel mai mult pe parcursul celor șase ani, din nou, creșterile fiind mai mari în cazul mediului rural.

Pandemia Covid-19 a afectat economia județului Covasna, cifra de afaceri și numărul de salariați înregistrând valori mai mici în 2020, față de 2019 (datele din tabelul de mai jos). Față de nivelul național, în 2020, pe fondul pandemiei, numărul de salariați a scăzut mai mult în județul Covasna decât la nivel național, în timp ce cifra de afaceri deși a scăzut, scăderea nu este la fel de mare ca cea de la nivel național. Impactul negativ al pandemiei a fost mai puternic în municipiile și orașele din județ, cifra de afaceri scăzând aici cu 7,2 procente, iar numărul de salariați cu aproape 10 procente.

Tabel 15: Evoluția unităților locale active (termeni reali) 2019 - 2020

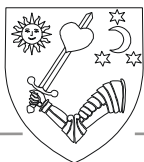
Evoluția unităților locale active (termeni reali) 2019 - 2020										
Unitate de referință	Total județ				Județ - Urban			Județ - Rural		
Indicator/an	2019	2020	Creștere/ descreștere județ	Creștere/ descreștere național	2019	2020	Creștere/ descreștere	2019	2020	Creștere/ descreștere
Nr. firme	5.327	5.266	-1,1%	0,7%	3.762	3.711	-1,4%	1.565	1.555	-0,6%
Salariați	28.693	26.201	-8,7%	-6,2%	22.992	20.729	-9,8%	5.701	5.472	-4,0%
Cifra de afaceri (mii lei)	7.244.516	6.854.947	-5,4%	-7,2%	5.922.142	5.494.628	-7,2%	1.322.373	1.360.319	2,9%
Profit net (mii lei)	535.211	554.274	3,6%	-0,8%	400.783	415.397	3,6%	134.428	138.877	3,3%

Și în comunele din județ numărul de salariați și de firme a scăzut, dar nu la fel de mult ca în mediul urban. Mai mult, în mediul rural din județ, cifra de afaceri și profitul firmelor a crescut.

Pe sectoare, în perioada 2014 – 2020, datele relevă creșteri (unele chiar semnificative) ale numărului de firme, a cifrei de afaceri și a profitului în *Agricultură, Industrie, Construcții și Servicii*. Aceste creșteri sunt însă sub cele de la nivel național. Exceptând sectoarele *Construcțiilor și Serviciilor*, numărul de salariați era mai mic în toate celelalte sectoare în 2020, decât în 2014. Mai mult, în *Industrie*, numărul de salariați în județul Covasna era cu aproape un sfert mai mic decât în 2014, în timp ce la nivel național era cu doar 13,5% mai mic. Cifra de afaceri și profitul au crescut în *Industrie* la nivelul județului, dar creșterile sunt sub cele de la nivel național. În *Agricultură*, numărul de salariați a scăzut de asemenea, mai mult în județul Covasna decât la nivel național, însă cifra de afaceri și profitul au înregistrat creșteri peste cele de la nivel național, indicând o profesionalizare și eficientizare a activității în acest sector. În *Comerț*, numărul firmelor, al salariaților și cifra de afaceri au scăzut, doar profitul înregistrând creșteri. Chiar dacă și la nivel național a scăzut numărul de firme și de salariați în *Comerț*, la nivelul județului, scăderile sunt mai mari, în special în cazul salariaților, numărul acestora scăzând cu aproape 19 procente. În *Construcții*, toți indicatorii aveau valori mai mari în 2020 decât în 2014, însă creșterile la nivel național sunt peste cele înregistrate în județul Covasna. *Serviciile*, în schimb, aveau în 2020 valori mai mari decât în 2014 în ceea ce privește numărul de firme, de salariați și cifra de afaceri, valorile de creștere fiind peste cele de la nivel național, evidențiindu-se în mod special creșterea numărului de salariați cu 18,3%.

Tabel 16: Evoluția pe sectoare a economiei locale - 2014 - 2020

Evoluția pe sectoare a economiei locale în comparație cu cea de la nivel național - 2014 - 2020		
Sectoare	Județul Covasna	Nivel național

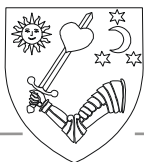
	Firme	Salariați	Cifra de afaceri	Profit net	Firme	Salariați	Cifra de afaceri	Profit net
Agricultură	4,2%	-10,2%	24,9%	157,1%	11,4%	-4,4%	5,4%	27,2%
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	-50,0%	-100,0%	-3,6%	2616,3%	-42,2%	-16,1%	1,0%	49,6%
Comerț; repararea auto	-9,6%	-18,9%	-1,0%	104,7%	-3,9%	-2,9%	37,4%	124,3%
Industrie	5,4%	-24,7%	9,1%	1,4%	12,8%	-13,5%	9,6%	23,6%
Construcții	20,2%	15,8%	34,6%	131,6%	25,0%	19,8%	78,0%	193,8%
Servicii	36,0%	18,3%	39,3%	82,5%	33,6%	6,9%	33,1%	118,5%
Total	12,5%	-11,6%	11,9%	60,9%	16,7%	-0,9%	38,0%	105,5%

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Pe fondul pandemiei Covid-19, în anul 2020, majoritatea indicatorilor (număr firme, număr de salariați, cifră de afaceri și profit) au scăzut față de anul anterior în toate sectoarele de activitate, exceptând *Construcțiile*, acestea înregistrând chiar o creștere semnificativă a tuturor indicatorilor. De asemenea, exceptând sectorul *Construcțiilor*, care a crescut în județul Covasna mai mult decât a crescut la nivel național, scăderile indicatorilor la nivelul județului Covasna sunt în general mai mari decât scăderile de la nivel național. În cazul *Serviciilor*, scăderea numărului de salariați la nivelul județului este mai mică decât scăderea la nivel național, în timp ce cifra de afaceri a scăzut mai mult la nivelul județului Covasna decât a scăzut la nivel național. Serviciile sunt iarăși o excepție în privința numărului de salariați și a profitului). Față de nivelul național, se remarcă scăderea mai mare a numărului de salariați în *Agricultură*, *Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat*,

Tabel 17: Evoluția pe sectoare a economiei locale în comparație cu cea de la nivel național - 2019 - 2020

Evoluția pe sectoare a economiei locale în comparație cu cea de la nivel național - 2019 - 2020								
Sectoare	Județul Covasna				Nivel național			
	Firme	Salariați	Cifra de afaceri	Profit net	Firme	Salariați	Cifra de afaceri	Profit net
Agricultură	-6,0%	-8,7%	-4,4%	20,8%	-3,3%	-7,2%	-7,2%	-17,4%
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	-14,3%	-100,0%	-32,2%	149,0%	-2,0%	-5,8%	-9,8%	27,7%
Comerț; repararea auto	-4,5%	-5,4%	0,1%	-4,3%	-1,3%	-6,4%	-4,8%	8,0%

Industrie	-4,2%	-15,7%	-10,2%	-0,2%	-2,2%	-10,6%	-14,3%	-7,1%
Construcții	3,7%	13,0%	17,8%	34,0%	4,0%	9,1%	14,6%	10,6%
Servicii	1,8%	-5,3%	-10,4%	2,1%	2,0%	-6,4%	-8,6%	-6,5%
Total	-1,1%	-8,7%	-5,4%	3,6%	0,7%	-6,2%	-7,2%	-0,8%

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

În municipii și orașe, numărul de firme și de salariați în *Agricultură* a scăzut, în timp ce în comune acestea au crescut, ceea ce indică o posibilă relocare (firească de altfel) a acestui tip de activități din urban în rural. În cazul *Comerțului*, în municipiile și orașele din județul Covasna, numărul de firme, de salariați și cifra de afaceri era mai mică în medie în 2020 decât în 2014, doar profitul fiind mai mare. În același timp, în comunele din județ, doar numărul de salariați din sectorul *Comerțului* era mai mic în 2020 decât în 2014, ceilalți indicatori fiind mai mari. În *Industrie*, numărul de salariați a scăzut în medie mai mult în comune (-34,3%), decât în municipii și orașe județului (-22,9%). Pe de altă parte, cifra de afaceri din *Industrie* a crescut mai mult în comune decât în municipii și orașe, iar profitul a crescut de asemenea în comune, în timp ce în orașe a scăzut. Aceste evoluții indică o posibilă re tehnologizare și eficientizare a activității industriale din comunele județului Covasna.

Tabel 18: Evoluția pe sectoare a economiei la nivel județean - 2014 – 2020 - Urban - Rural

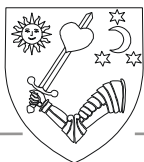
Evoluția pe sectoare a economiei la nivel județean - 2014 – 2020 - Urban - Rural								
Sectoare	Urban				Rural			
	Firme	Salariați	Cifra de afaceri	Profit net	Firme	Salariați	Cifra de afaceri	Profit net
Agricultură	-14,0%	-30,4%	10,7%	60,8%	16,4%	5,1%	35,3%	246,6%
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	-44,4%	-100,0%	-3,1%	100,0%	-66,7%	0,0%	-100,0%	-100,0%
Comerț; repararea auto	-15,3%	-22,0%	-11,7%	83,0%	7,2%	-5,6%	64,2%	191,4%
Industrie	3,0%	-22,9%	7,6%	-10,4%	9,7%	-34,3%	18,3%	128,9%
Construcții	5,4%	7,8%	25,1%	95,8%	76,4%	60,8%	113,8%	399,1%
Servicii	31,4%	14,7%	41,3%	76,7%	55,0%	49,0%	26,4%	121,3%
Total	7,5%	-12,5%	6,5%	40,9%	26,5%	-9,0%	40,8%	179,8%

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Se remarcă în mod deosebit creșterea medie a valorilor indicatorilor în sectorul *Construcțiilor*, creștere semnificativ mai mare în mediul rural (+76,4% număr de firme, +60,8% salariați, +113,8% cifră de afaceri) decât în mediul urban. Și în cazul *Serviciilor*, numărul de firme, numărul de salariați și profitul au crescut, în medie, mai mult în comune decât în municipiile și orașele din județ.

Așa cum se poate observa, o bună parte din scăderile indicatorilor s-a produs în anul 2020, pe fondul Pandemiei Covid-19. Atrage atenția scăderea într-un singur an cu 8,7% a numărului de salariați în *Agricultură* în comunele județului, scăderea cu 17,4% a numărului de salariați în *Industrie* mediul urban și scăderea numărului de salariați și a cifrei de afaceri în *Servicii*, atât în urban, cât și în rural.

Tabel 19: Evoluția pe sectoare a economiei la nivel județean - 2019 – 2020 - Urban - Rural

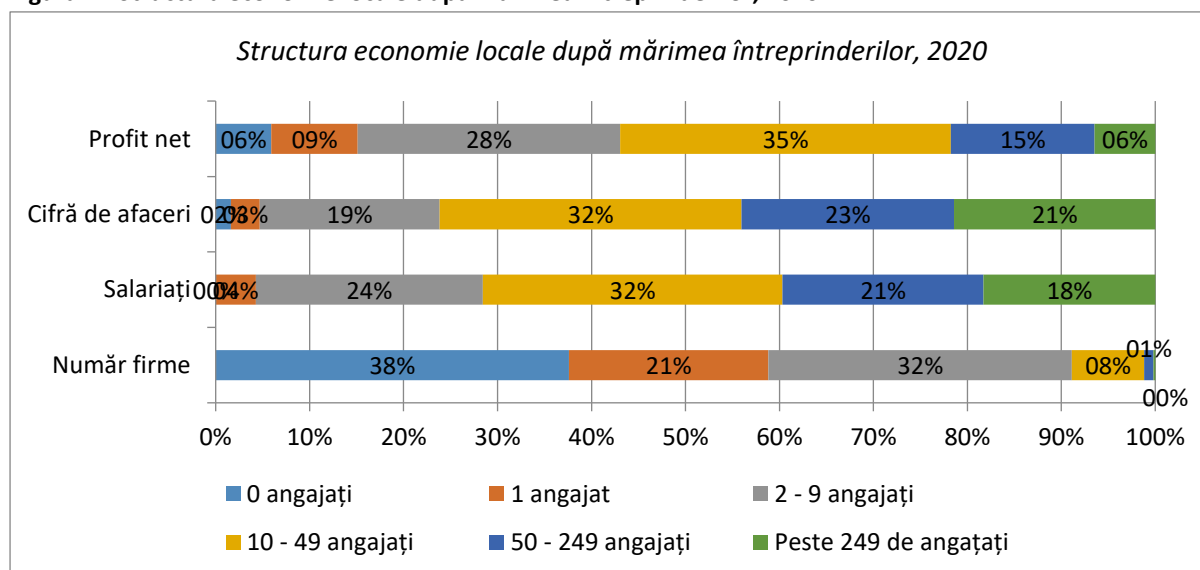
Evoluția pe sectoare a economiei la nivel județean - 2019 – 2020 - Urban - Rural

Sectoare	Urban				Rural			
	Firme	Salariați	Cifra de afaceri	Profit net	Firme	Salariați	Cifra de afaceri	Profit net
Agricultură	-3,9%	-8,6%	-6,3%	-3,4%	-7,0%	-8,7%	-3,1%	35,4%
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	-16,7%	-100,0%	-32,2%	149,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Comerț; repararea auto	-5,0%	-6,2%	-2,8%	10,3%	-3,4%	-2,6%	10,6%	-28,2%
Industrie	-5,0%	-17,4%	-11,1%	-0,9%	-3,0%	-10,3%	-5,1%	2,8%
Construcții	0,3%	8,2%	12,7%	18,8%	12,1%	35,7%	50,6%	113,7%
Servicii	1,6%	-5,0%	-11,0%	0,6%	2,2%	-7,2%	-5,5%	10,6%
Total	-1,4%	-9,8%	-7,2%	3,6%	-0,6%	-4,9%	2,9%	3,3%

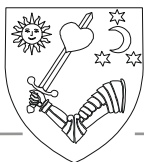
Pe de altă parte, așa cum am văzut mai sus, sectorul Construcțiilor a crescut pe toate palierele în 2020, creșterile fiind și mai pronunțate în comunele județului (+50,6% cifră de afaceri și +35,7% număr de salariați). În cazul *Serviciilor*, numărul de salariați și cifra de afaceri au scăzut în medie mai mult în mediul urban decât în comune.

Peste 37% din totalul numărului de unități active era reprezentat în 2020 de către firmele cu 0 angajați, urmate de către microîntreprinderi (2- 9 angajați – 32,3%), întreprinderile cu un singur angajat (21,2%) și întreprinderi mici (10 – 49 angajați – 7,7%). Întreprinderile mici concentrează cea mai mare parte a angajaților (31,9%), urmate de microîntreprinderi și de întreprinderile mijlocii (50 – 249 de angajați). Întreprinderile mici concentrează cea mai mare parte în totalul cifrei de afaceri (32,1%), urmate de întreprinderile mijlocii (22,6%). Ce amai mare parte a profitului înregistrat la nivelul firmelor din județ revine tot întreprinderilor mici, urmate de microîntreprinderi.

Figura14: Structura economie locale după mărimea întreprinderilor, 2020

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Față de alte județe, se remarcă ponderea mai însemnată a întreprinderilor mici și mijlocii și nu a celor mari în economia județului Covasna. Această stare de fapt creează premisele unei economii mai flexibile și reziliente la șocuri, inclusiv economice, decât economiile locale în care activitatea economică este concentrată într-un număr mic de unități economice de mari dimensiuni (firme mari).

Față de 2014, în 2019 numărul de firme cu 0 angajați era cu 9,6% mai mare, iar profitul acestui tip de unități era cu 50,8% mai mare (termeni reali), în timp ce cifra de afaceri era cu 44,1% mai mică. Firmele cu 1 angajat și cele cu 2 – 9 angajați au înregistrat creșteri în rândul tuturor celor patru indicatori.

Tabel 20: Evoluție indicatori pe tipuri de firme - 2014 - 2020

Evoluție indicatori pe tipuri de firme - 2014 - 2020						
Indicatori	0 angajați	1 angajat	2 - 9 angajați	10 - 49 angajați	50 - 249 angajați	Peste 249 de angajați
Număr firme	9,6%	26,0%	15,1%	-7,1%	-10,2%	-33,3%
Salariați	-	26,0%	7,2%	-1,0%	-5,4%	-43,5%
Cifra de afaceri	-44,1%	58,4%	50,4%	24,6%	14,4%	-18,3%
Profit net	50,8%	106,5%	141,2%	103,1%	0,7%	-33,1%

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

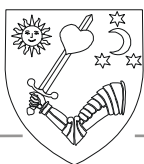
Firmele cu 10 – 49 de angajați (firmele mici) și cele cu 50 – 249 de angajați erau în număr mai mic în 2020 și aveau mai puțini angajați față de 2014, în timp ce cifra de afaceri și profitul erau mai mari (în termeni reali). Această evoluție indică o eficientizare a activității și o creștere a competitivității acestui tip de unități economice din județ. În același timp, firmele mari (cele cu peste 249 de angajați), aveau valori mai mici în 2020, decât în 2014 în cazul tuturor indicatorilor, indicând astfel o pierdere a nivelului de competitivitate a acestui tip de unități economice.

Agricultură, silvicultură și pescuit

În domeniul *Agricultură, vânătoare și servicii anexe*, toți indicatorii (număr firme, număr salariați, cifră de afaceri și profit) aveau valori mai mari în 2020, decât în 2014. Pe fondul Pandemiei Covid-19 însă, valorile indicatorilor aferenți acestui domeniu, cu excepția profitului net, erau mai mici în 2020 decât în 2019, remarcându-se scăderea într-un singur an cu 11,7% a numărului de angajați. În *Silvicultură și exploatare forestieră*, cu excepția profitului net, toate celelalte valori ale indicatorilor erau mai mici în 2020 decât în 2014. Atrage atenția și în cazul acestui domeniu, scăderea cu aproape un sfert a numărului de angajați (dar într-o perioadă mai lungă de timp). Pe fondul pandemiei, cu excepția profitului, toți ceilalți indicatori erau mai mici în 2020 decât în 2019. În cazul domeniului *Pescuitul și acvacultură*, doar numărul de unități economice era mai mic în 2020 decât în 2014, cifra de afaceri și profitul net înregistrând valori exponențial mai mari, iar numărul de angajați fiind cu 16,7% mai mare. În acest domeniu, pe fondul pandemiei, doar numărul de salariați era mai mic cu 3,4% în 2020 decât în 2019.

Tabel 21: Evoluția indicatorilor în Agricultură, silvicultură și pescuit (termeni reali)

Evoluția indicatorilor în Agricultură, silvicultură și pescuit (termeni reali)

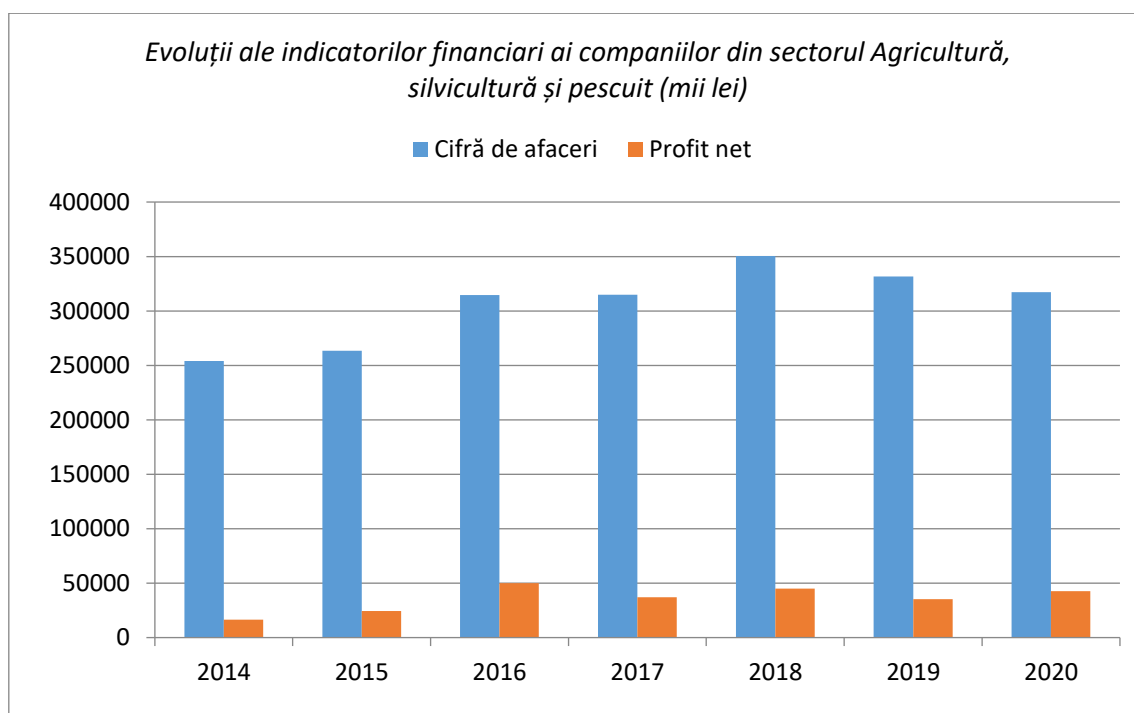

Indicatori		2014	2016	2018	2019	2020	Creștere/ descreștere 2014 - 2020	Creștere/ descreștere 2019 - 2020
01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe	Nr firme	127	149	164	156	143	12,6%	-8,3%
	Angajați	468	525	657	622	549	17,3%	-11,7%
	Cifră de afaceri (mii lei)	117.578	151.418	175.410	188.916	178.698	52,0%	-5,4%
	Profit net (mii lei)	9.160	38.145	25.083	21.324	25.175	174,8%	18,1%
02 - Silvicultură și exploatare forestieră	Nr firme	142	148	140	147	141	-0,7%	-4,1%
	Angajați	963	1.065	856	780	730	-24,2%	-6,4%
	Cifră de afaceri (mii lei)	134.976	160.818	170.052	137.878	133.451	-1,1%	-3,2%
	Profit net (mii lei)	7.372	11.186	18.916	13.380	16.429	122,9%	22,8%
03 - Pescuitul și acvacultură	Nr firme	16	15	13	13	13	-18,8%	0,0%
	Angajați	24	9	18	29	28	16,7%	-3,4%
	Cifră de afaceri (mii lei)	1.490	2.404	4.986	4.910	5.096	242,1%	3,8%
	Profit net (mii lei)	22	505	956	533	952	4307,2%	78,6%

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

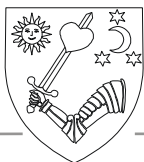
Cifra de afaceri și profitul în sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit au un trend oscilant crescător până în 2018, după care cifra de afaceri scade în următorii doi ani, profitul scăzând și crescând mai apoi (în 2020).

Figura15: Evoluții ale indicatorilor financiari ai companiilor din sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit (lei)

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

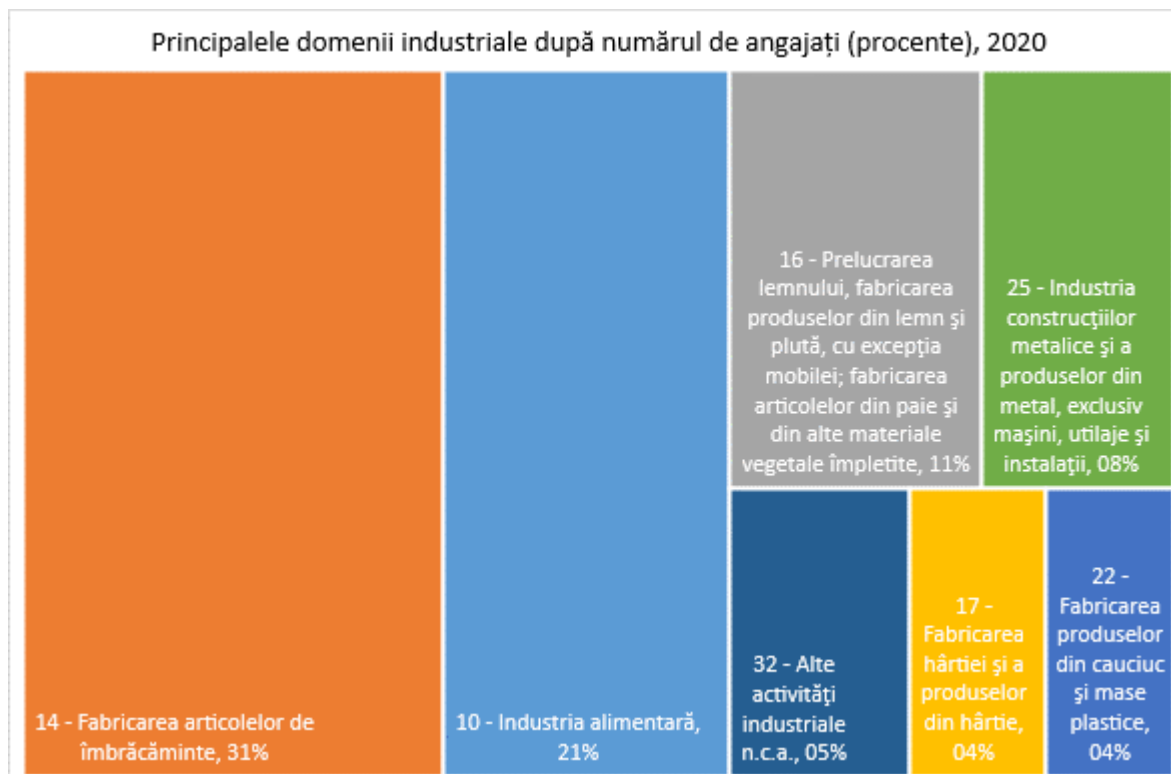
Aceste evoluții indică eficientizarea proceselor de producție și creșterea gradului de competitivitate a domeniilor Agricultură, vânătoare și servicii anexe și Pescuitul și acvacultură și regresul domeniului Silvicultură și exploatare forestieră. De asemenea, evoluția indicatorilor relevă sensibilitatea la șocul pandemic a domeniilor Agricultură, vânătoare și servicii anexe și Silvicultură și exploatare forestieră.

Industria locală

Industria locală are un grad ridicat de specializare în domenii precum: *Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, Industria alimentară, Prelucrarea lemnului și fabricarea produselor din lemn, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite și Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații.*

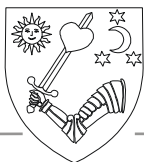
Figura 16: Principalele domenii din industrie în funcție de numărul de angajați (procente)

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Cele patru domenii în care există un nivel ridicat de specializare (resursă umană calificată) sunt însă domenii cu o încărcătură redusă a nivelului de cunoaștere, cu valoare adăugată scăzută și venituri salariale mici. De fapt, resursa umană calificată și salariile mici sunt cele care au atras investitorii în aceste domenii, iar odată cu creșterea presiunilor salariale, unitățile din aceste domenii se vor reloca în zone cu salarii mai mici sau vor intra în faliment.

În 2020, numărul salariaților din Industrie era de 10.336 de persoane, dintre care 10.146 în Industria prelucrătoare. Evoluția indicatorilor în cazul celor patru domenii cu nivel ridicat de specializare relevă scăderea semnificativă a numărului de salariați și a cifrei de afaceri. Astfel, în domeniul *Fabricării articolelor de îmbrăcăminte*, numărul de salariați era în 2020 cu 27,3% mai mic decât în 2014 și cu 16,2% mai mic decât în 2019. Evoluții asemănătoare a înregistrat și cifra de afaceri în acest domeniu. În *Industria alimentară*, numărul de salariați era cu 3,1% mai mic în 2020 decât în 2014 și cu 8,7% mai mic decât în 2019, în timp ce cifra de afaceri a scăzut doar față de 2019. Astfel, în acest domeniu, scăderea numărului de salariați și a cifrei de afaceri pare să se fi produs doar în anul 2020, pe fondul pandemiei. În domeniul *Prelucrării lemnului și fabricarea produselor din lemn, cu excepția mobilei (...)*, numărul de salariați era în 2020 cu 13,3% mai mic decât în 2014 și cu 9% mai mic decât în 2019, în timp ce cifra de afaceri era mai mică, doar decât cea din 2019. *Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații* înregistra în 2020 cu 6% mai puțin angajați

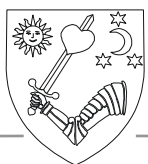

decât în 2014 și cu 4% mai puțini decât în 2019, în timp ce cifra de afaceri era mai mică doar decât cea din 2019. Aceste evoluții scot în evidență trendul de pierdere pe care se află domeniul *Fabricării articolelor de îmbrăcăminte*, concluzie întărită și de evoluția unui domeniu cu un număr mai mic de angajați, dar conexe și anume *Fabricarea produselor textile* (numărul de salariați și cifra de afaceri erau în acest caz de trei ori mai mici decât în 2014).

Domeniile industriei prelucrătoare cu un număr însemnat de salariați și în care numărul acestora era mai mare în 2020 față de 2014 sunt: *Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie*, *Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice și Alte activități industriale*. În 2020, pe fondul Pandemiei Covid-19 și în aceste domenii, numărul de salariați a scăzut față de 2019. Cu excepția *Altor activități extractive*, în toate domeniile industriale, numărul de salariați a scăzut în 2020, față de 2019.

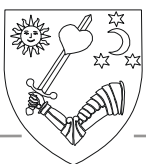
Domenii industriale cu număr mai mic de angajați, dar creșteri mai mari în 2020, față de 2014 sunt: *Fabricarea băuturilor*, *Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor*, *Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice și Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor*.

**** În tabelul de mai jos, valorile cifrei de afaceri și ale profitului net sunt valorile absolute, neactualizate. Creșterea/descreșterea a fost calculată însă în baza valorilor actualizate.**

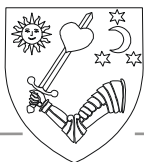
Tabel 22: Evoluția domeniilor din Industrie 2014 – 2020, 2019 - 2020

Domenii Industrie	Firme				Salariați				Cifră de afaceri - mii lei				Profit net - mii lei			
	2014	2020	Creștere/ descreștere 2014 - 2020	Creștere /descre ștere 2019 - 2020	2014	2020	Creștere/ descreșt ere 2014 - 2020	Creștere/ descrește re 2019 - 2020	2014	2020	Creștere/ descrește re 2014 - 2020	Creștere /descre ștere 2019 - 2020	2014	2020	Creștere/ descreșt ere 2014 - 2020	Creștere /descre ștere 2019 - 2020
05 - Extracția cărbunelui superior și inferior	0	1	100,0%	0,0%	0	1	100,0%	0,0%	0	268	100,0%	-2,0%	0	18	100,0%	134,7%
08 - Alte activități extractive	16	16	0,0%	0,0%	141	189	34,0%	16,0%	36.899	78.869	93,3%	20,7%	1.530	11.829	699,3%	149,8%
09 - Activități de servicii anexe extracției	0	1	100,0%	100,0%	0	0	0,0%	0,0%	0	0	0,0%	0,0%	0	0	0,0%	0,0%
10 - Industria alimentară	132	148	12,1%	-7,5%	2.244	2.174	-3,1%	-8,7%	721.437	1.096.899	37,5%	-4,2%	19.262	57.010	267,7%	137,5%
11 - Fabricarea băuturilor	14	15	7,1%	-11,8%	53	85	60,4%	-3,4%	3.019	12.490	274,1%	35,2%	24	1.560	5901,5%	146,5%
13 - Fabricarea produselor textile	22	22	0,0%	-8,3%	634	197	-68,9%	-34,3%	79.504	23.710	-73,0%	-8,7%	24.173	1.807	6,8%	49,3%
14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	31	31	0,0%	-3,1%	4.398	3.198	-27,3%	-16,2%	388.015	325.862	-24,1%	-26,1%	29.748	11.383	34,6%	68,5%
15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	8	10	25,0%	-9,1%	94	50	-46,8%	-36,7%	2.797	2.571	-16,9%	-34,0%	253	357	127,5%	78,2%
16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	149	137	-8,1%	-5,5%	1.311	1.136	-13,3%	-9,0%	146.530	226.237	39,6%	-1,3%	8.412	13.485	145,0%	113,1%
17 - Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	11	7	-36,4%	-12,5%	235	419	78,3%	-6,5%	142.176	182.594	16,1%	1,4%	10.738	2.933	24,7%	72,0%

18 - Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	19	22	15,8%	-4,3%	85	94	10,6%	-6,9%	9.594	19.442	83,3%	1,9%	926	1.193	116,5%	91,1%
20 - Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	9	8	-11,1%	0,0%	12	9	-25,0%	-65,4%	2.326	997	-61,2%	-78,7%	8	110	1196,3%	221,5%
22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	27	23	-14,8%	4,5%	337	398	18,1%	-2,2%	91.906	123.952	22,0%	-11,7%	8.805	10.310	105,9%	80,8%
23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	41	35	-14,6%	-2,8%	399	223	-44,1%	-22,0%	178.155	69.492	-64,7%	-54,8%	7.291	7.880	97,7%	67,0%
24 - Industria metalurgică	1	0	-100,0%	0,0%	0	0	0,0%	0,0%	1.063	0	-100,0%	0,0%	3	0	0,0%	0,0%
25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	50	53	6,0%	-3,6%	917	862	-6,0%	-4,0%	150.210	256.000	54,1%	-4,0%	9.713	9.212	85,8%	61,6%
26 - Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	4	5	25,0%	25,0%	13	19	46,2%	0,0%	1.006	2.619	135,4%	7,2%	164	654	360,7%	108,4%
27 - Fabricarea echipamentelor electrice	7	6	-14,3%	-14,3%	283	172	-39,2%	-19,6%	34.903	20.268	-47,5%	-11,7%	296	1.052	321,4%	92,3%
28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	7	10	42,9%	11,1%	131	38	-71,0%	-64,8%	21.908	24.826	2,5%	22,0%	1.738	2.382	123,9%	164,6%
29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	5	11	120,0%	0,0%	1.462	115	-92,1%	-81,4%	42.746	12.479	-73,6%	-66,0%	1.437	1.435	90,3%	42,2%
30 - Fabricarea altor mijloace de transport	2	1	-50,0%	0,0%	19	2	-89,5%	-33,3%	3.134	342	-90,1%	-27,3%	796	483	54,9%	106,4%
31 - Fabricarea de mobilă	57	62	8,8%	-1,6%	394	362	-8,1%	-3,7%	34.195	36.116	-4,5%	-8,6%	626	3.034	438,1%	92,6%
32 - Alte activități industriale n.c.a.	38	54	42,1%	-1,8%	548	557	1,6%	-10,6%	61.074	75.243	11,4%	-3,7%	3.678	5.971	146,8%	112,3%
33 - Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	14	22	57,1%	-4,3%	25	36	44,0%	-28,0%	1.988	7.442	238,6%	-26,6%	199	1.479	671,0%	65,3%

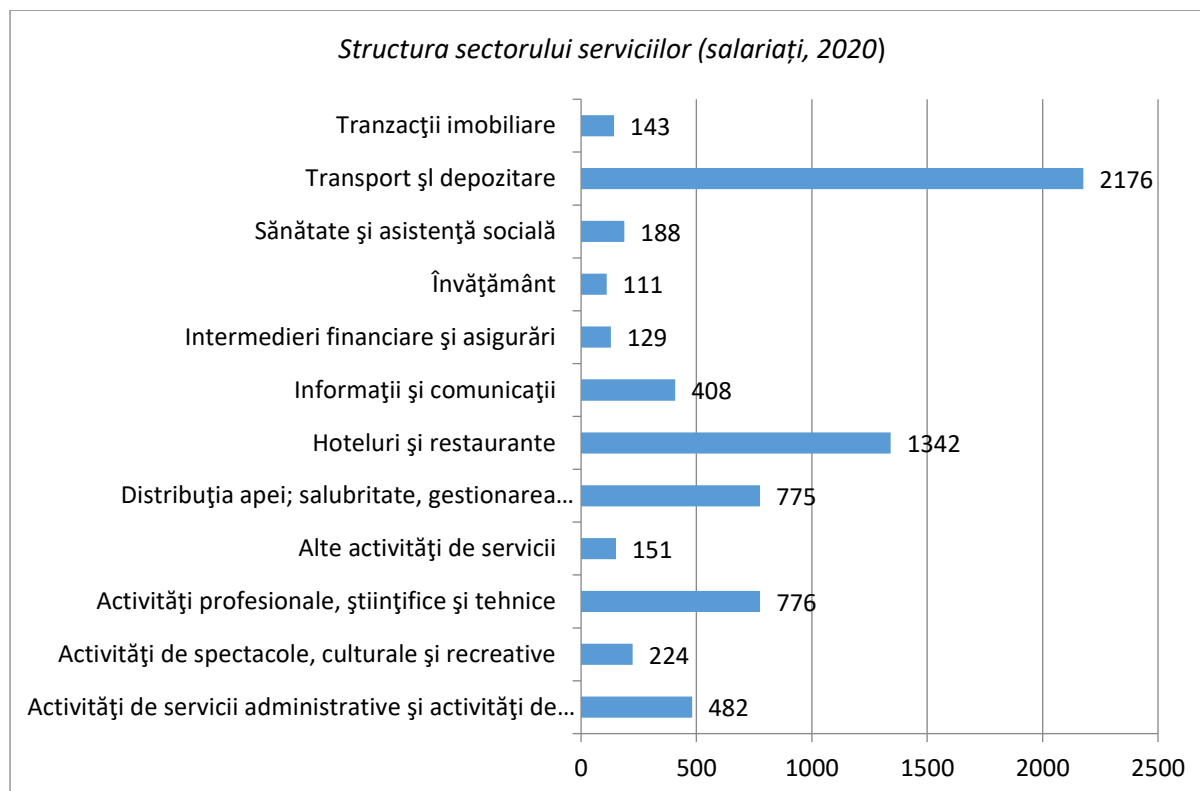
Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Servicii

În 2020, sectorul terțiar (servicii + comerț) deținea 47% din numărul total de angajați ai firmelor din județ și 51,8% din cifra de afaceri. Dintre acestea, serviciile concentrau 26,4% din numărul total de angajați ai firmelor, 18,9% din cifra de afaceri și 32,8% din profitul net. Astfel, din perspectiva numărului de angajați și a profitului, serviciile au un rol important în economia județului. Cel mai mare număr de angajați îl aveau firmele din domeniul *Transport și depozitare*, urmate de cele din *Hoteluri și restaurante*, *Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare și Activități profesionale, științifice și tehnice*.

Figura 17: Structura sectorului serviciilor (salariați, 2019)

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Față de 2014, în 2020, numărul de angajați era mai mare în sectoare importante aferente serviciilor, precum: *Transport și depozitare*, *Hoteluri și restaurante*, *Activități profesionale, științifice și tehnice*, *Activități de spectacole, culturale și recreative*, *Tranzacții imobiliare*, *Alte activități de servicii*, *Sănătate și asistență socială* și *Învățământ*. Pe de altă parte, față de 2014, în 2020, numărul de angajați era mai mic în *Activități de servicii administrative și activități de servicii suport*, *Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare și Informații și comunicații*.

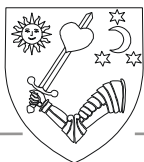
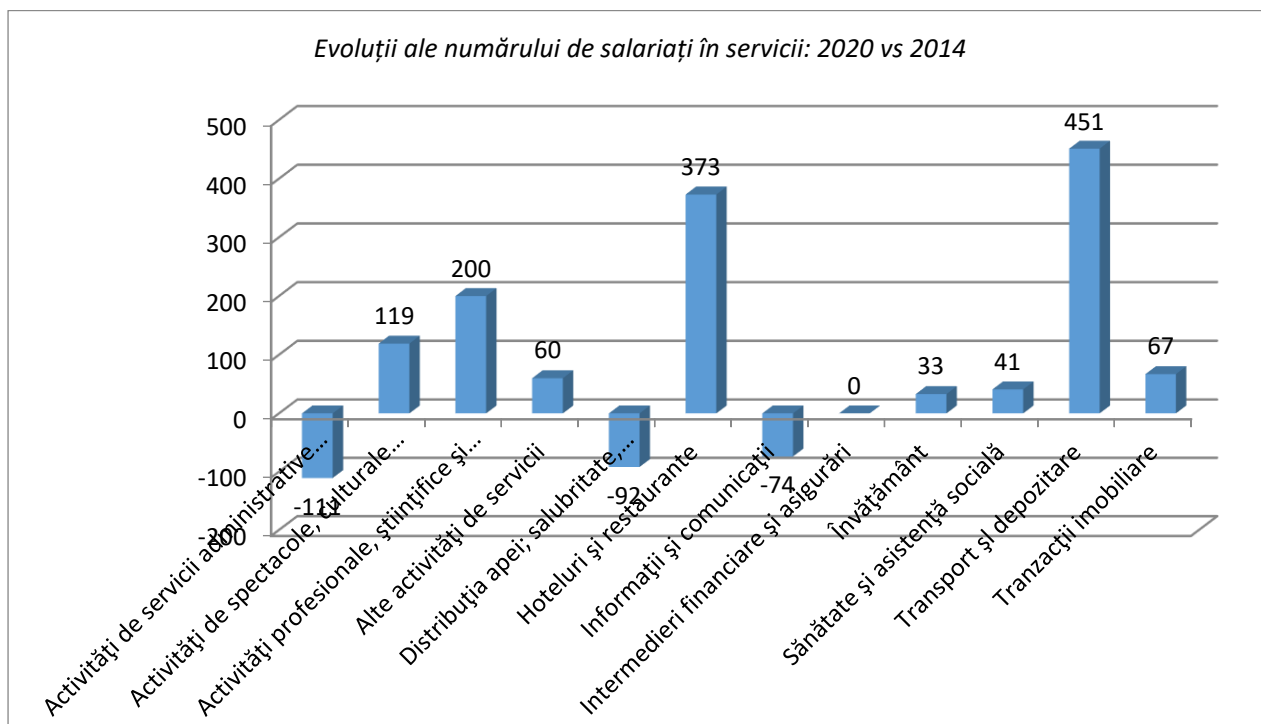

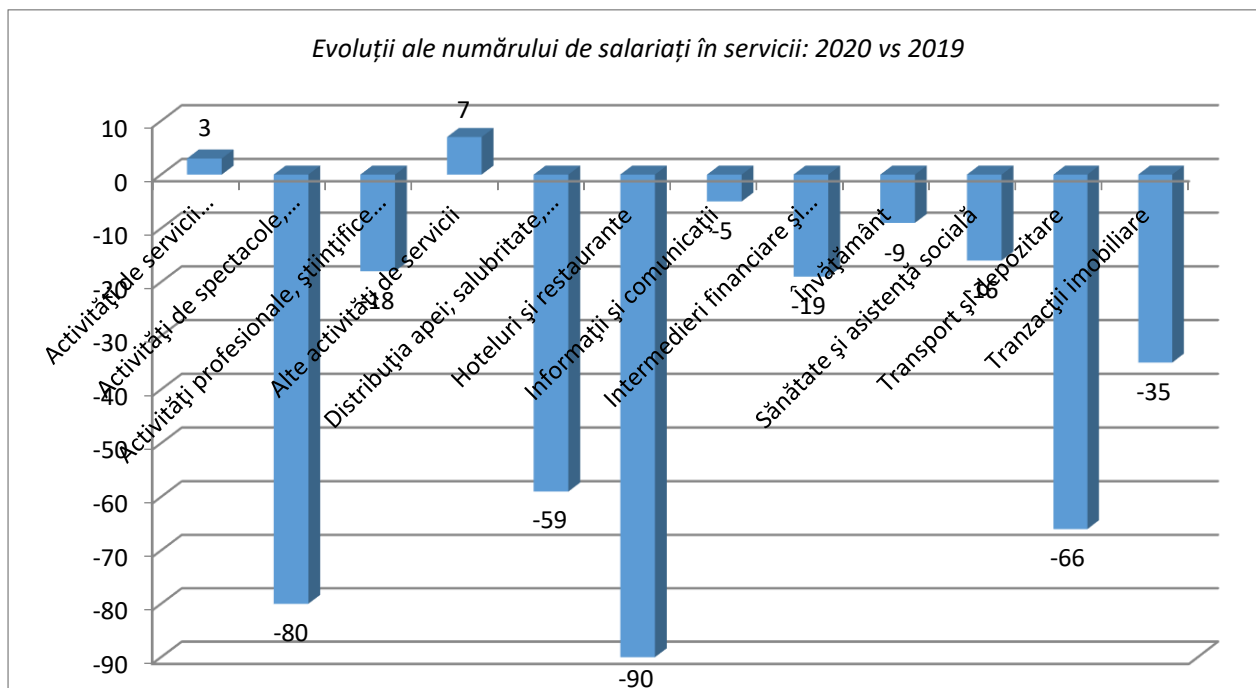
Figura 18: Evoluții ale numărului de salariați în servicii: 2020 vs. 2014

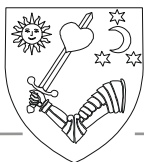
Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Pe fondul Pandemiei Covid-19, numărul de salariați a scăzut în 2020 față de 2019 în aproape toate domeniile ce țin de sectorul Servicii, excepție făcând domeniile *Activități de servicii administrative și activități de servicii suport* și a *Alte activități de servicii*.

Figura 19: Evoluții ale numărului de salariați în servicii: 2020 vs. 2019

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Cele mai mari scăderi ale numărului de angajați le-au înregistrat domeniile *Hoteluri și restaurante, Activități de spectacole, culturale și recreative, Transport și depozitare și Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare.*

Comerț

Comerțul îngloba în 2020 aproximativ 20% din numărul de salariați și 33% din cifra de afaceri de la nivel județean. Față de 2014, cu excepția profitului net, numărul de unități economice, de salariați și cifra de afaceri din sector erau mai mici în 2020.

Tabel 23: Evoluția indicatorilor în comerț (termeni reali)

Evoluția indicatorilor în comerț (termeni reali)							
Indicatori	2014	2016	2018	2019	2020	Creștere/ descreștere 2014 - 2020	Creștere/ descreștere 2019 - 2020
Nr firme	1.596	1.504	1.455	1.510	1.442	-9,6%	-4,5%
Angajați	6.668	5.786	5.648	5.716	5.408	-18,9%	-5,4%
Cifra de afaceri (mii lei)	2.117.889	1.737.954	1.945.389	2.095.238	2.096.177	-1,0%	0,0%
Profit net (mii lei)	59.287	85.590	90.487	126.838	121.357	104,7%	-4,3%

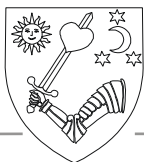
Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

În 2020, pe fondul pandemiei Covid-19, numărul firmelor, al salariaților și profitului din comerț a scăzut.

Pe domenii, în *Comerțul cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor*, numărul de unități economice, de salariați, cifra de afaceri și profitul net erau mai mari în 2020 decât în 2014. În *Comerțul cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor* în 2020, numărul de firme și de angajați era mai mic decât în 2014, deși cifra de afaceri și profitul în domeniu erau mai mari în termeni reali. În cazul *Comerțului cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor, exceptând profitul, toți ceilalți indicatori aveau valori mai mici în 2020 decât în 2014.* Aceste evoluții indică o transformare în interiorul sectorului.

Tabel 24: Evoluția indicatorilor în domeniile comerțului (termeni reali)

Evoluția indicatorilor în comerț (termeni reali)								
Domenii	Indicatori	2014	2016	2018	2019	2020	Creștere/ descreștere 2014 - 2020	Creștere/ descreștere 2019 - 2020
45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor	Nr firme	193	187	192	216	207	7,3%	-4,2%
	Angajați	662	711	727	783	716	8,2%	-8,6%
	Cifra de afaceri (mii lei)	186.667	228.802	262.067	289.811	266.565	42,8%	-8,0%
	Profit net (mii lei)	6.061	9.493	8.987	10.062	12.323	103,3%	22,5%
46 - Comerț cu ridicata cu excepția	Nr firme	460	423	399	420	398	-13,5%	-5,2%
	Angajați	2.316	2.233	2.227	2.242	2.221	-4,1%	-0,9%

comerțului cu autovehicule și motocicletele	Cifra de afaceri (mii lei)	814.816	913.586	1.011.601	1.070.651	1.075.626	32,0%	0,5%
	Profit net (mii lei)	34.717	47.025	47.211	77.178	67.153	93,4%	-13,0%
47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	Nr firme	943	894	864	874	837	-11,2%	-4,2%
	Angajați	3.690	2.842	2.694	2.691	2.471	-33,0%	-8,2%
	Cifra de afaceri (mii lei)	1.116.406	595.567	671.721	734.776	753.986	-32,5%	2,6%
	Profit net (mii lei)	18.509	29.072	34.289	39.598	41.881	126,3%	5,8%

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

În 2020, majoritatea indicatorilor din domeniile ce țin de comerț au scăzut față de 2019. Excepție face profitul și cifra de afaceri în unele domenii, numărul de unități economice și de salariați fiind însă afectat de pandemie în toate domeniile aferente sectorului *Comerț*.

Construcții

În cazul sectorului *Construcții*, toți indicatorii aveau valori mai mari în 2020 decât în 2014, remarcându-se în mod special această evoluție pozitivă a tuturor indicatorilor. Pozitivă este și evoluția valorilor indicatorilor în 2020 față de 2019, când, pe fondul pandemiei, numărul de angajați în construcții a crescut la nivel de județ cu 13%, iar cifra de afaceri în sector a crescut cu 17,7%.

Tabel 25: Evoluția indicatorilor în construcții (termeni reali)

Evoluția indicatorilor în construcții (termeni reali)							
Indicatori	2014	2016	2018	2019	2020	Creștere/ descreștere 2014 - 2020	Creștere/ descreștere 2019 - 2020
Nr firme	425	425	459	493	511	20,2%	3,7%
Angajați	1.938	2.136	1.877	1.987	2.245	15,8%	13,0%
Cifra de afaceri (mii lei)	293.433	279.364	244.435	335.512	395.043	34,6%	17,7%
Profit net (mii lei)	21.475	25.786	27.870	37.134	49.745	131,6%	34,0%

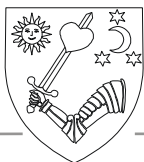
Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Această evoluție indică o creștere a specializării și competitivității sectorului *Construcțiilor*, după reculul suferit în urma crizei economice declanșate la sfârșitul anului 2008 și în România.

Întreprinderi și antreprenariat local

Densitatea întreprinderilor active și inițiativa antreprenorială sunt indicatori importanți ai nivelului și trendului de dezvoltare economică, respectiv ai atractivității economice locale. Densitatea mare a unităților economice active reprezintă premisa bunăstării unei comunități, activitățile de producție sau cele de prestări servicii ale acestora fiind cele care stau la baza creării de locuri de muncă, transmiterii de know-how, creării valorii adăugate, creării de noi piețe, creșterii veniturilor locuitorilor și a veniturilor bugetare locale.

Un mediu antreprenorial efervescent permite dezvoltarea relațiilor de afaceri și crearea de aglomerări de competențe, contribuind astfel la reducerea eforturilor și costurilor firmelor locale în identificarea și procurarea de resurse. Nivelul ridicat al intensității și inițiative antreprenoriale a unei zone se

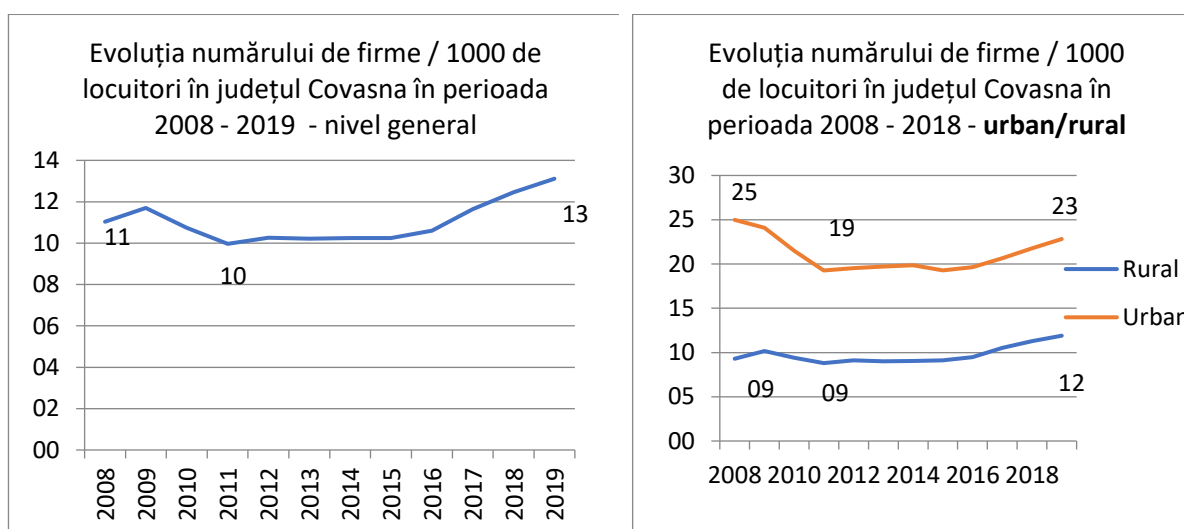

asociază, în general, cu o populație educată și aduce după sine un nivel de trai mai ridicat. Pentru evaluarea intensității și inițiativei antreprenoriale din județ, am utilizat doi indicatori: densitatea întreprinderilor și numărul întreprinderilor nou-înființate/100 de locuitori. Această analiză a fost efectuată însă pe o perioadă mai largă de timp ce se întinde din 2008 până în 2018 sau 2019, după caz.

Densitatea întreprinderilor

La fel ca la nivel național, densitatea întreprinderilor a crescut în județul Covasna în perioada 2008 - 2019. Criza economică declanșată la sfârșitul anului 2008 a avut ca efect și scăderea densității întreprinderilor, însă trendul ascendent a fost reluat în 2012, ajungând la 13,1 firme/1000 de locuitori în 2019. Această creștere este generată cu precădere de evoluția numărului de firme în mediul rural, pentru că în mediul urban, densitatea întreprinderilor nu depășea încă 2019 valoarea pe care o înregistrase în 2008 (25 de firme/1000 de locuitori).

Figura 20: Densitatea întreprinderilor în județul Covasna în perioada 2008 - 2019

Sursa datelor: INS

Astfel, deși în mediul urban, densitatea întreprinderilor este mai mare decât în rural, diferența de 15,7 firme/1000 de locuitori existentă în 2008 între mediul urban și cel rural a scăzut la 10,9 firme/1000 de locuitori în 2019.

Cel mai mare număr de firme/1000 de locuitori (media perioadei 2008 – 2019) se înregistrează în municipiul reședință de județ, Sfântu Gheorghe, urmat de Arcuș, comuna învecinată acestuia, municipiul Târgu Secuiesc și Ilienii, o altă comună învecinată Municipiului Sfântu Gheorghe. Se observă așadar că, în topul primelor 10 UAT-uri din județ în ceea ce privește densitatea antreprenorială se află cinci comune, acestea fiind învecinate sau situate în apropierea municipiului Sfântu Gheorghe. Așadar, Municipiul Sfântu Gheorghe și comunele învecinate se profilează ca zona cu cea mai mare concentrație de unități economice din județ.

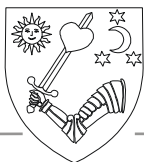
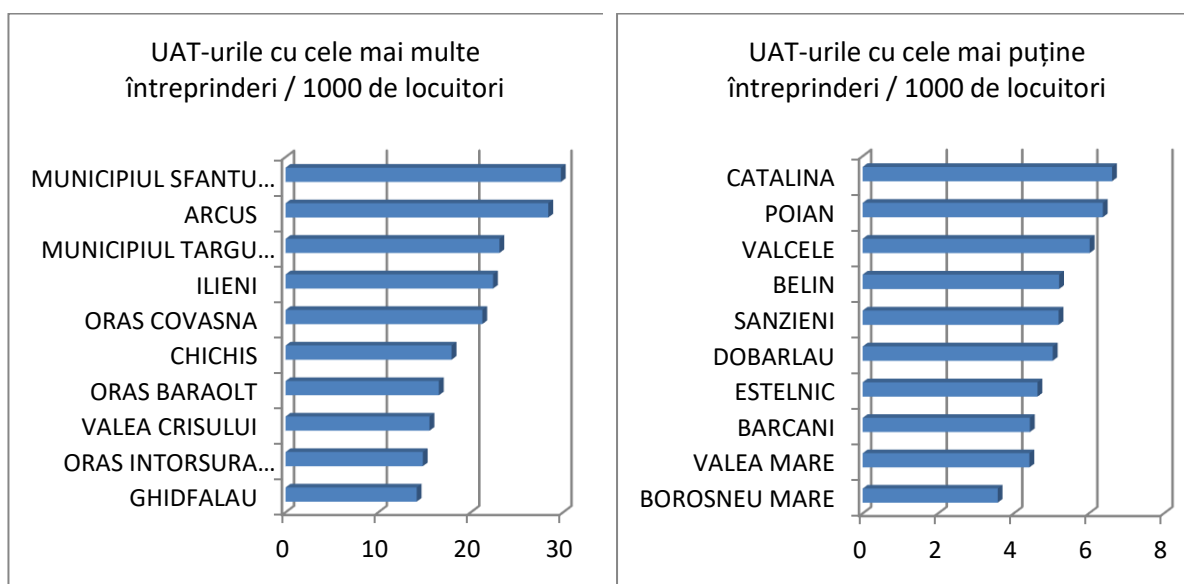

Figura 21: UAT-urile din județul Covasna cu cea mai mare și cea mai mica densitate a întreprinderilor

Sursa datelor: INS

La polul opus, respectiv la coada clasamentului privind densitatea întreprinderilor se află comunele Boroșneu Mare, Valea Mare, Barcani, Estelnic și Dobârlău. Două dintre aceste comune de la coada clasamentului - Valea Mare și Estelnic – sunt comune mici, cu o populație sub 2000 de locuitori.

Pentru o imagine mai clară asupra evoluției densității întreprinderilor, am evaluat și nivelul de creștere/descreștere al densității întreprinderilor în fiecare UAT în parte din județ. Valorile astfel obținute pot fi un indicator al climatului antreprenorial local și al atractivității UAT-urilor pentru afaceri. Creșterea/descreșterea a fost calculată ca diferență între media valorilor perioadei 2018 - 2019 și media valorilor perioadei 2008 – 2009. Așa cum am observat deja, densitate întreprinderilor a crescut la nivel județean cu precădere pe seama mediului rural. În top se află o parte din comunele învecinate municipiului Sfântu Gheorghe (Arcuș și Chichiș), dar și alte comune care nu sunt în imediata vecinătate a celorlalte UAT-uri urbane din județ și care aveau în 2008 o densitate antreprenorială foarte scăzută (Estelnic , Reci, Lemnia). În clasamentul primelor zece UAT-uri în privința creșterii densității întreprinderilor se află și orașul Întorsura Buzăului, cel care în 2008 avea cel mai mic număr de întreprinderi /1000 de locuitori dintre UAT-urile din mediul urban al județului.

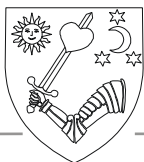
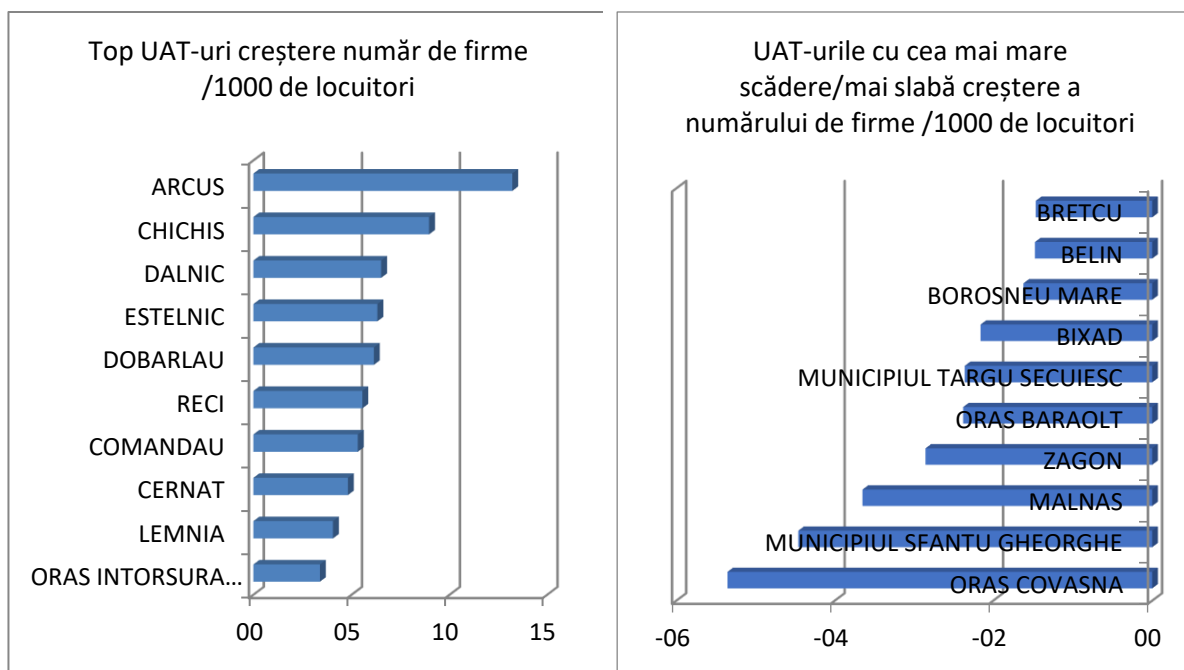

Figura 22: UAT-urile din județul Covasna în care densitatea întreprinderilor a crescut și cele în care a scăzut cel mai mult în perioada 2008 - 2019

Sursa datelor: INS

În același timp, la coada clasamentului se află UAT-uri urbane, în cazul de față orașul Covasna, urmat de municipiul Sfântu Gheorghe, comunele Malnaș și Zagon și orașul Baraolt. În nu mai puțin de 16 UAT-uri din județ, densitatea întreprinderilor era mai mică în 2019 decât în 2008. În patru dintre cele cinci UAT-uri urbane, numărul de firme/1000 de locuitori era mai mic în 2019 decât în 2008. În general, această scădere poate fi generată fie de relocarea activității economice în UAT-urile/comunele învecinate (cazul municipiului Sfântu Gheorghe), fie de scăderea atractivității/diminuarea oportunităților mediului economic local pe fondul îmbătrânirii populației și emigrării forței de muncă mai mult sau mai puțin specializate (în cazul orașelor mai mici și a comunelor).

Înmatriculările de firme noi

Numărul de firme noi a avut o evoluție oscilantă în județul Covasna, dar un trend ascendent. O scădere semnificativă a numărului de firme noi la nivelul întregului județ s-a produs în anul 2013, deși la nivel național cel mai mic număr de înmatriculări de firme s-a înregistrat în 2014. Trendul este unul ascendent, iar în 2018 numărul de înmatriculări de firme/1000 de locuitori era dublu față de 2008. Analiza separată urban-rural a numărului de înmatriculări arată că în mediul urban trendul oscilant al înființării de firme este unul descendent, în timp ce în mediul rural este unul ascendent. Astfel, în mediul rural, media numărului de firme înființate/1000 de locuitori în ultimii ani se apropie de media UAT-urilor din mediului urban al județului Covasna. În mod paradoxal, în mediul urban, cel mai mare număr de înmatriculări de firme s-a înregistrat în 2009, primul an în care efectele crizei economice globale erau evidente la nivelul economiei naționale (valori anuale). În mediul rural, cel mai mic număr de înmatriculări s-a înregistrat în 2013, în timp ce în urban s-a înregistrat în 2014.

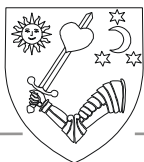
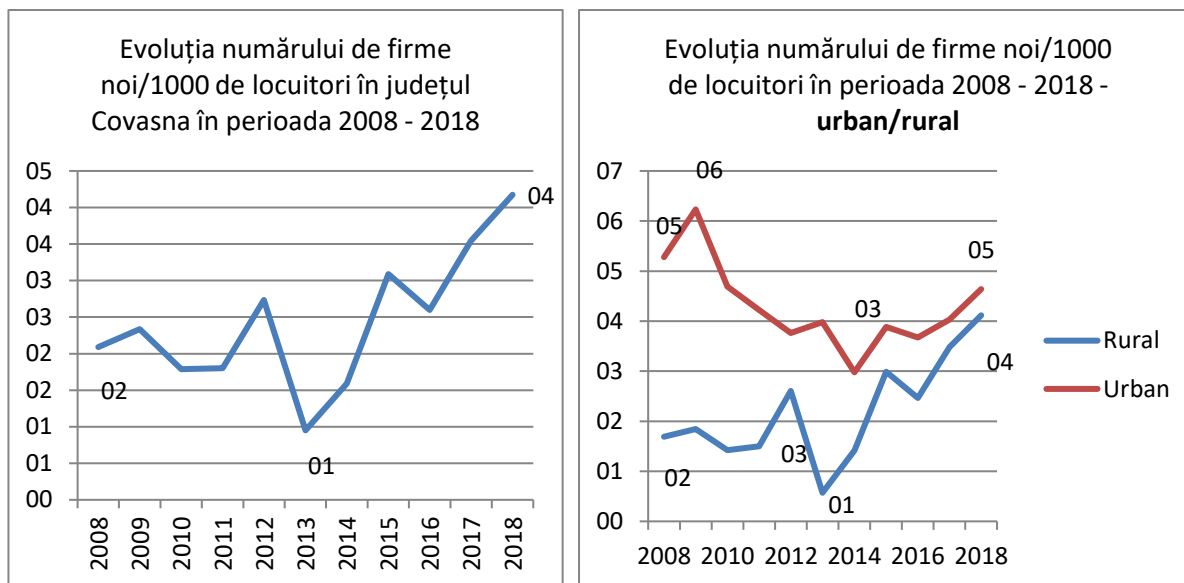

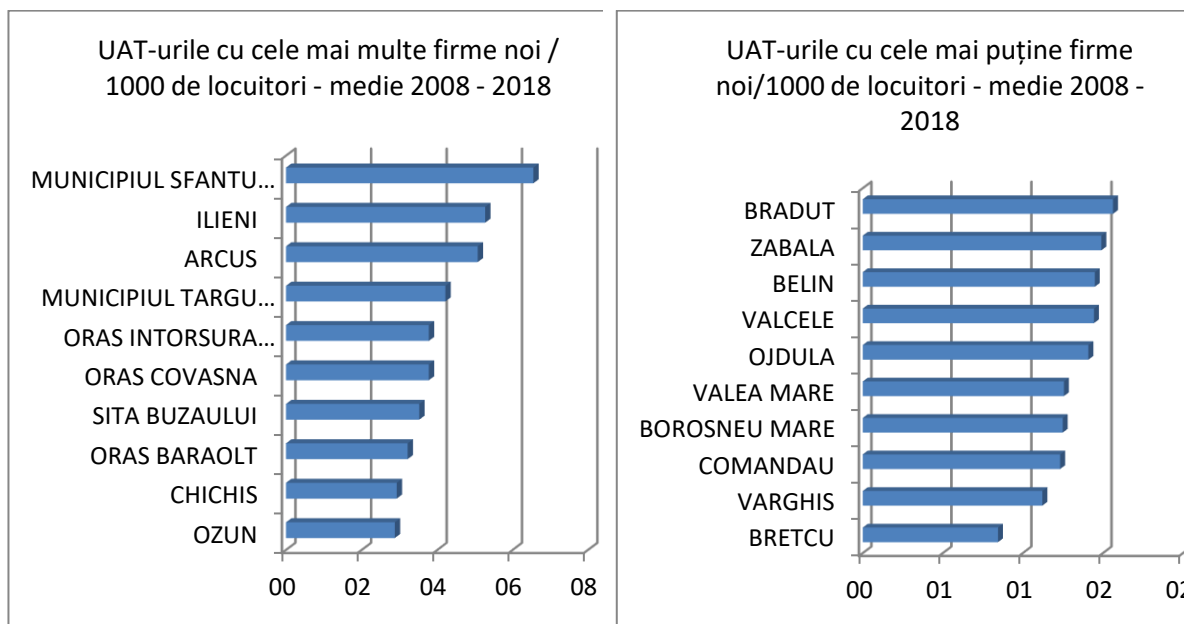
Figura 23: Evoluția numărului de firme nou-înființate/1000 de locuitori în județul Covasna în perioada 2008 - 2018

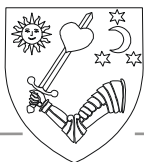
Sursa datelor: INS

În perioada 2008 – 2018, cele mai multe firme înmatriculate/1000 de locuitori (media perioadei) s-au înregistrat, în medie, în municipiul Sfântu Gheorghe, acesta fiind urmat în clasament de comunele înveninate, respectiv Ilieni, Arcuș, municipiul Târgu Secuiesc și orașele Întorsura Buzăului și Covasna. De remarcat faptul că celelalte municipii și orașe din județ sunt depășite în privința numărului de înmatriculări de două comune învecinate municipiului reședință de județ Sfântu Gheorghe. În același timp, cel mai mic număr de înmatriculări de firme s-a înregistrat în medie în comunele Brețcu, Vârghiș, Comandău, Boroșneu Mare și Valea Mare.

Figura 24: UAT-urile din județul Covasna cu cele mai multe și cu cele mai puține înmatriculări de firme/1000 de locuitori

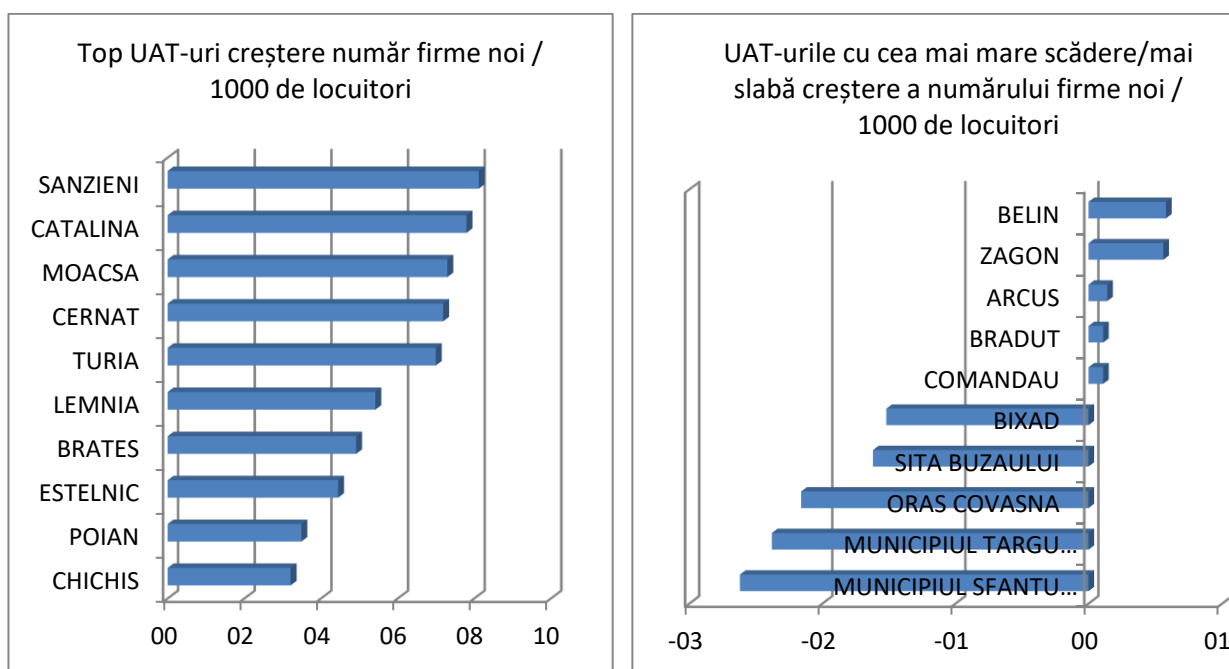
Sursa datelor: INS

O parte dintre ele sunt aceleași comune care au înregistrat și o densitate scăzută a întreprinderilor, respectiv comune mici, mai izolate și cu o populație îmbătrânită.

În vârful clasamentului UAT-urilor în care numărul de noi înmatriculări de firme era în 2017-2018 mai mare decât în 2008-2009 (creșterea/descrășterea a fost calculată ca diferență între media valorilor anilor 2017 - 2018 și media valorilor anilor 2008-2009) se află comunele Sânzieni, Cătălina, Moacșă, Cernat și Turia. Așa cum se poate observa, în clasamentul primelor 10 cele mai mari creșteri ale numărului de înmatriculări de firme sunt doar comune. Pe de altă parte, la coada clasamentului privind creșterea/descrășterea numărului de înmatriculări de firme se află municipiile Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc, orașul Covasna și comunele Sita Buzăului și Bixad, toate aceste UAT-uri înregistrând în medie în perioada 2017 – 2018 un număr mai mic de înmatriculări decât în perioada 2008 – 2009.

Figura 25: UAT-urile din județul Covasna în care densitatea întreprinderilor a crescut și cele în care a scăzut cel mai mult în perioada 2008 - 2019

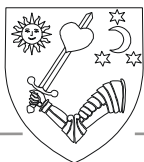

Sursa datelor: INS

În concluzie, la fel ca analiza densității întreprinderilor, și analiza evoluției anuale a înmatriculărilor de firme indică o posibilă relocare a activității economice din cele mai mari centre urbane ale județului (cele două municipii), în comunele învecinate acestora.

Reziliența economică – analiză comparativă a județului Covasna cu alte județe cu profil asemănător

În această parte a analizei am încercat să măsurăm reziliența economică a județului și să o comparăm cu cea a județelor din regiunea din care face parte județul Covasna, respectiv Regiunea de Dezvoltare Centru. De asemenea, analiza include și măsurarea și compararea rezilienței economice în interiorul județului, respectiv a orașelor și comunelor din județul Covasna. Șocul la care am încercat să evaluăm,

prin comparație, reziliența economică este criza financiar-economică globală declanșată la sfârșitul anului 2008 și în România.

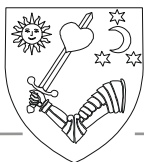
Înainte de a trece la descrierea metodologiei de măsurare a rezilienței economice și de prezentare a rezultatelor obținute vom defini reziliența economică. Potrivit lui Di Caro (2017), reziliența economică reprezintă "capacitatea unui loc dat (localitate, regiune, țară) de a rezista la un șoc, de a-și reveni după evenimente neașteptate și de a susține un trend de creștere economică pe termen lung". Astfel, reziliența economică poate fi interpretată ca fiind procesul dinamic de rezistență și adaptare în care interdependența elementelor spațiale și temporale influențează modul în care economia reacționează la evenimente/fenomene adverse/potrivnice. Așadar, măsurarea și compararea rezilienței economice a unor comunități/județe/regiuni/țări oferă o perspectivă asupra modului în care economia acestor unități a fost afectată sau a făcut față șocului, respectiv asupra modului în care a reușit să își revină după un șoc și/sau să performeze din punct de vedere economic. De asemenea, analiza rezilienței economice permite și identificarea posibililor factori care au influențat reziliența economică, precum și schimbările structurale care s-au produs în economie ca urmare a șocului apărut, respectiv modul în care structura economică s-a modificat/s-a adaptat.

Metodele de măsurare a rezilienței economice sunt variate, însă majoritatea dintre ele se bazează pe metoda "cutiei negre", adică pe măsurarea rezultatelor activității economice (cutia neagră) înainte de producerea șocului economic, în timpul producerii acestuia și după perioada de șoc. Rezultatele activității economice pot fi măsurate printr-o serie de indicatori (individuali) precum PIB-ul, venitul, cifra de afaceri, profitul, numărul/ponderea salariaților, productivitatea, consumul, antreprenoriatul/inițiativa antreprenorială etc. sau prin indicatori compoziți (compuși din mai mulți indicatori individuali).

Pornind de la metodologia utilizată în 2018 de Joint Research Centre of European Commission (JRC) pentru măsurarea rezilienței regiunilor din Uniunea Europeană, în vederea măsurării rezilienței economice, în cazul fiecărui indicator, am utilizat următoarele metode de măsurare:

Figura 26: Măsurarea rezilienței economice: unități de măsură folosite

Măsurarea rezilienței economice	Definiție	Capacitate
Impactul crizei		
Cât de mult a afectat criza financiar-economică acel indicator, respectiv acea dimensiune a economiei la nivel local?	Diferență între nivelul din timpul crizei (media anilor cu trend de scădere) și nivelul pre-criză (media anilor 2007-2008)	Absorbție
Revenire din criză		
Cât de mult și-a revenit acel indicator, respectiv acea dimensiune a economiei locale după criză?	Diferență între valorile cele mai recente (media anilor 2017 - 2018) și cele din timpul crizei (media anilor cu trend de scădere)	Absorbție și adaptare

Performanță

Care este situația aceluia indicator/aceia dimensiune a economiei locale în comparație cu nivelul pre-criză?

Diferență între valorile cele mai recente (media anilor 2017 - 2018) și nivelul pre-criză (media anilor 2007-2008)

Adaptare

Sursa: adaptare după JRC, 2018

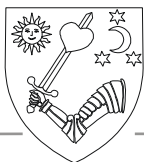
Media anilor cu trend de scădere a fost calculată separat pentru fiecare unitate (județ și UAT urban) în parte. A fost calculată astfel media pe baza valorilor anilor în care indicatorul a scăzut (de regulă, 2009 – 2010 sau 2009 - 2011, după caz). În cazul UAT-urilor din mediul rural, valorile pentru perioada de scădere au fost calculate ținând cont de perioada de scădere a mediei UAT-urilor din mediul rural, respectiv 2010 – 2011. În cazul valorilor pre și post-criză, a fost utilizată media ultimilor 2 ani înainte de criză (2007 – 2008) și a ultimilor 2 ani pentru cea mai recentă perioadă pentru care au existat date (2017 – 2018).

Această metodă de măsurare a fost utilizată pentru următorii indicatori: PIB/locuitor (prețuri curente/PIB nominal), PIB/locuitor-PPC (paritatea puterii de cumpărare) și numărul de salariați/1000 de locuitori.

PIB/locuitor este un indicator primar des utilizat în studii economice, indicator ce permite măsurarea și compararea performanței economice a județelor, regiunilor, țărilor. PIB corespunde valorii tuturor bunurilor și serviciilor produse de către unitățile producătoare rezidente pentru consumul final. Raportarea la numărul de locuitori al județului/regiunii/țării permite compararea acestora prin intermediul indicatorului.

Puterea de cumpărare standard (PPS) este o unitate monetară artificială. "Teoretic, cu 1 PPS poate cumpăra aceeași cantitate de bunuri și servicii în fiecare țară. Cu toate acestea, diferențele de preț transfrontaliere înseamnă că sunt necesare cantități diferite de unități monetare naționale pentru aceleași bunuri și servicii, în funcție de țară. [...]. PPS este termenul tehnic utilizat de Eurostat pentru moneda comună în care sunt exprimate agregatele conturilor naționale atunci când sunt ajustate pentru diferențele de nivel de preț folosind paritatea puterii de cumpărare (PPP). Astfel, PPP-urile pot fi interpretate ca rata de schimb a PPS față de euro (Eurostat)." PPS/locuitor se obține prin împărțirea PPS la numărul de locuitori al județului, regiunii/țării, permițând astfel compararea datelor.

Numărul de salariați/1000 de locuitori măsoară nivelul de ocupare a populației și este unul dintre cei mai utilizați indicatori în măsurarea rezilienței economice începând din 2012 (Martin 2012). Acesta permite măsurarea și compararea reacției economice la șoc a unei comunități/județ/regiuni/țări prin intermediul unei sub-componente a economiei, mai exact ponderea salariaților în totalul populației. Numărul mediu al salariaților cuprinde persoanele angajate cu contract de muncă/raport de serviciu pe durată determinată sau nedeterminată (inclusiv lucrătorii sezonieri, managerul sau administratorul), al căror contract de muncă/raport de serviciu nu a fost suspendat în anul de referință (INS). Indicatorul include atât salariații din sectorul privat, cât și cei din sectorul bugetar. Prin raportarea numărului mediu de salariați la populația unității administrativ-teritoriale și înmulțirea cu 1000 se obține numărul mediu de salariați/1000 de locuitori. Un indicator consacrat în studiile economice privind ocuparea resursei umane este gradul sau rata de ocupare, indicator obținut prin raportarea numărului mediu de angajați la populația în vârstă de muncă (15 – 64 ani). Am ales însă

utilizarea numărului de salariați/1000 de locuitori datorită modului mai simplu de calculare a acestuia, ținând cont de disponibilitatea datelor, dar și datorită acceptării și utilizării lui frecvente în studiile economice. Oricum, între cei doi indicatori există un grad de corelație foarte mare, măsurând aproximativ același parametru și anume gradul de utilizare a resursei umane dintr-un areal dat. Pentru simplificare, în analiza de față, vom folosi pe alocuri termenul de grad de ocupare, deși ne referim de fapt la numărul de salariați/1000 de locuitori.

Interpretarea valorilor privind *Impactul*, *Revenirea* și *Performanța* se face în felul următor:

În cazul *Impactului*/Absorbției, valorile pozitive (>0) înseamnă că în cazul aceluia indicator, UAT-ul nu a fost afectată negativ de criza financiar-economică, valorile cele mai scăzute din timpul crizei fiind mai ridicate decât cele dinaintea crizei; Cu cât sunt mai mari valorile (pozitive), cu atât mai puțin a fost afectată economia locală pe acea dimensiune/acel indicator;

În cazul *Revenirii din criză*/Absorbției și adaptării, valorile mai mari (și pozitive) semnifică creșterea valorilor aceluia indicator, respectiv revenirea/recuperarea după criză/șocul economic; cu cât sunt mai mari valorile pozitive, cu atât și-a revenit mai mult economia locală pe acea dimensiune/indicator;

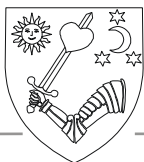
În cazul *Performanței*/Adaptării, valorile pozitive mari semnifică depășirea celor mai mari valori dinaintea crizei economice, respectiv performanța economiei locale în cazul aceluia indicator; cu cât sunt mai mari, cu atât este mai performantă economia respectivei comunități pe acea dimensiune/acel indicator.

PIB/locuitor

Din perspectiva PIB/locuitor, județul Covasna a fost mai puțin afectat de criza economico-financiară decât alte județe din regiune, PIB-ul/locuitor scăzând în medie în perioada 2009 -2010 cu 600 Euro/locuitor, ajungând astfel la 4.300 euro/locuitor în 2010. Cele mai afectate județe din regiune au fost Alba (-1.000 euro/locuitor) și Mureș (-850 euro/locuitor), iar cele mai puțin afectate au fost Brașov, Covasna și Harghita. Covasna și Harghita sunt însă județele în care PIB-ul/locuitor a scăzut doi ani consecutivi (2009 și 2010), în celelalte, trendul de creștere fiind reluat în 2010 (Alba, Brașov și Sibiu), în timp ce în Mureș a avut aceeași valoare ca în 2009. Față de perioada crizei, județul Covasna este pe penultimul loc în regiune în ceea ce privește creșterea (diferența între media perioadei 2017 - 2018 și media perioadei de scădere, respectiv 2008-2009) PIB-ul pe locuitor (2.850 euro/locuitor). Fruntașe în privința creșterii PIB-ului/locuitor în regiune sunt județele Brașov și Alba.

Tabel 26: Reziliența economică a județului Covasna în comparație cu alte județe cu profil asemănător - PIB/locuitor, Euro (prețuri curente)

Reziliența economică a județului Covasna în comparație cu județele din Regiunea Centru - PIB/locuitor, Euro (prețuri curente)												
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie	Impact	Revenire	Performanță
Alba	6.400	6.800	5.600	5.900	5.900	6.600	9.600	10.600	7.317	-1.000	4.500	3.500
Brașov	7.000	7.300	6.600	7.000	7.000	8.200	11.500	12.600	8.767	-550	5.450	4.900
Covasna	<u>4.800</u>	<u>5.200</u>	<u>4.500</u>	<u>4.300</u>	<u>4.600</u>	<u>4.600</u>	<u>6.900</u>	<u>7.600</u>	<u>5.342</u>	<u>-600</u>	<u>2.850</u>	<u>2.250</u>

Harghita	4.800	5.300	4.500	4.400	4.600	4.700	6.900	7.500	5.333	-600	2.750	2.150
Mureș	5.300	5.600	4.600	4.600	4.700	5.400	7.300	8.300	5.867	-850	3.200	2.350
Sibiu	6.600	7.700	6.700	6.800	7.000	7.300	10.600	11.400	8.175	-450	4.300	3.850
Regiunea Centru	6.000	6.500	5.600	5.700	5.800	6.400	9.100	10.000	7.042	-650	3.950	3.300

Sursa: Eurostat, prelucrare proprie.

Și în raport cu perioada dinaintea crizei (2007 – 2008), PIB-ul/locuitor a crescut mai puțin în județul Covasna decât în alte patru din cele șase județe ale regiunii, creșterea fiind de 2.250 euro/locuitor, în timp ce în Brașov, creșterea a fost de 4.900 Euro/locuitor, iar în Mureș de 3.850 euro/locuitor. Prin prisma acestor evoluții, județul Covasna a fost mai puțin rezilient din punct de vedere economic la criza economică globală declanșată la sfârșitul anului 2008 și în România.

Față de media Uniunii Europene (UE27), județul Covasna a fost mai puțin afectat de criza economică, la nivelul UE, scăderea medie a PIB/locuitor cauzată de criza economică fiind de 600 euro.

Tabel 27: Reziliența economică a județului Covasna în comparație cu UE - PIB/locuitor, Euro (prețuri curente)

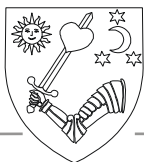
Reziliența economică a județului Covasna în comparație cu UE - PIB/locuitor, Euro (prețuri curente)												
Unitate de referință/Ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie	Impact	Revenire	Performanță
Covasna	4.800	5.200	4.500	4.300	4.600	4.600	6.900	7.600	5.342	-600	2850	2250
UE 27, Euro	24.600	25.300	24.100	24.900	25.600	25.700	29.300	30.200	26.500	-850	5650	4800
Covasna - % din medie PIB/locuitor UE 27	19,5%	20,6%	18,7%	17,3%	18,0%	17,9%	23,5%	25,2%	20,0%			

Sursa: Eurostat, prelucrare proprie.

Valorile revenirii din criză, dar și în raport cu perioada pre-criză sunt însă mai modeste în cazul județului Covasna în comparație cu media UE. Totuși, județul a mai recuperat din decalajul existent, astfel că în 2018 PIB-ul/locuitor al județului Covasna ajunsese la 25,2% din media UE27, față de 20,6% cât era în 2008 și 17,3% în 2010.

Și indicatorul exprimat în termeni de paritate a puterii de cumpărare relevă o situație oarecum asemănătoare în privința rezilienței economice a județului Covasna în comparație cu celelalte cinci județe din Regiunea Centru. Din perspectiva acestui indicator, criza economică nu a determinat scăderea sub valorile pre-criză a puterii de cumpărare, ci doar stagnarea acesteia. În același timp, în perioada crizei, puterea de cumpărare a scăzut în județele Alba și Mureș și a crescut în județele Sibiu, Brașov și Harghita. Față de perioada crizei (perioada de scădere), puterea de cumpărare a crescut cel mai mult în județele Brașov și Alba și ce mai puțin în județele Harghita și Covasna (+4850 euro).

Tabel 28: Reziliența economică a județului Covasna în comparație cu alte județe cu profil asemănător - Puterea de cumpărare standard/locuitor (Euro)

Reziliență economică a județului Covasna în comparație cu județele din Regiunea Centru - Puterea de cumpărare standard/locuitor (Euro)

	2007	2008	2009	2010	2011	2017	2018	Medie	Impact	Revenire	Performanță
Alba	11.400	12.400	11.500	12.200	12.000	18.700	20.000	14.300	-400	7.850	7.450
Brașov	12.400	13.400	13.500	14.500	14.200	22.300	23.700	17.108	600	9.500	10.100
<u>Covasna</u>	<u>8.500</u>	<u>9.500</u>	<u>9.100</u>	<u>8.900</u>	<u>9.400</u>	<u>13.300</u>	<u>14.400</u>	<u>10.400</u>	<u>0</u>	<u>4.850</u>	<u>4.850</u>
Harghita	8.500	9.700	9.300	9.200	9.400	13.300	14.100	10.417	150	4.450	4.600
Mureș	9.400	10.200	9.500	9.500	9.600	14.200	15.800	11.475	-300	5.500	5.200
Sibiu	11.700	14.000	13.800	14.100	14.300	20.700	21.500	16.000	950	7.300	8.250
Regiunea Centru	10.600	11.800	11.400	11.800	11.800	17.700	18.900	13.750	200	6.900	7.100

Sursa: Eurostat, prelucrare proprie.

Față de perioada dinaintea crizei, puterea de cumpărare a crescut cel mai mult în județele Brașov și Mureș și cel mai puțin în Harghita și Covasna (+4.850 euro/locuitor) ajungând astfel la 14.400 euro/locuitor în 2018 în județul Covasna, în timp ce în Brașov ajungea la 23.700 euro/locuitor.

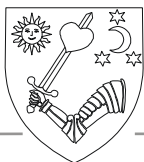
În comparația cu media UE, puterea de cumpărare standard nu a fost la fel de afectată în județul Covasna. Astfel, calculat ca diferență între media perioadei de scădere (2009 – 2010) și media perioadei pre-criză (2007-2008), impactul crizei asupra puterii de cumpărare este neutru (valoarea 0 a diferenței). Acest rezultat se datorează însă valorii semnificativ mai mici a puterii de cumpărare în anul 2007, pentru că în comparație cu valoarea anului 2008, puterea de cumpărare a scăzut în doi ani consecutivi (2009 și 2010). Deși nu a fost la fel de puternic afectată cum a fost în general UE, puterea de cumpărare standard în județul Covasna a crescut mai puțin (+4.850 euro/locuitor) decât a crescut în medie la nivelul UE (+5.650 euro/locuitor).

Tabel 29: Reziliență economică a județului Covasna în comparație cu UE - Puterea de cumpărare standard/locuitor (Euro)

Reziliență economică a județului Covasna în comparație cu UE - Puterea de cumpărare standard/locuitor (Euro)											
Unitate de referință/Ani	2007	2008	2009	2010	2011	2017	2018	Medie	Impact	Revenire	Performanță
<u>Covasna</u>	<u>8.500</u>	<u>9.500</u>	<u>9.100</u>	<u>8.900</u>	<u>9.400</u>	<u>13.300</u>	<u>14.400</u>	<u>10.400</u>	<u>0</u>	<u>4.850</u>	<u>4.850</u>
UE 27, Euro	24.600	25.300	24.100	24.900	25.600	29.300	30.200	26.500	-850	5.650	4.800
Covasna - % din medie PIB/locuitor UE 27	34,6%	37,5%	37,8%	35,7%	36,7%	45,4%	47,7%	39,0%			

Sursa: Eurostat, prelucrare proprie.

Față de perioada dinaintea crizei, puterea de cumpărare a crescut cu ceva mai mult în județul Covasna decât a crescut în medie la nivelul UE, însă reamintim că acest rezultat este determinat de valoarea semnificativ mai mică în județul Covasna a puterii de cumpărare în 2007, cea ce face ca media

perioadei pre-criză (2007-2008) să fie una mică. Totuși, raportat la anul 2008, puterea de cumpărare standard a județului Covasna a crescut de la 37,5% din media UE, la 47,7% din media UE în 2018.

Salariați/1000 de locuitori

Unii dintre cei mai des utilizați indicatori în măsurarea rezilienței economice sunt cei privind forța de muncă (numărul de salariați și gradul de ocupare). Din perspectiva numărului de salariați/1000 de locuitori (pentru simplificare, denumit aici grad de ocupare, deși am explicat mai sus că gradul de ocupare se calculează diferit, dar este puternic corelat cu numărul de salariați/1000 de locuitori), dintre cele șase județe comparate, județul Covasna a fost al treilea cel mai puternic afectat de criza economică, după județele Alba și Brașov, numărul de salariați/1000 de locuitori scăzând în medie în perioada 2009-2010 cu 25. Din perspectiva acestui indicator, cele mai puțin afectate de criza economică au fost județele Harghita și Sibiu. După criza economică, față de valorile din timpul acesteia, gradul de ocupare a crescut cel mai mult în județele Alba și Brașov (+47 de salariați/1000 de locuitori) și cel mai puțin în județele Harghita și Mureș (+22, respectiv +29), Covasna situându-se pe locul 4 (+32).

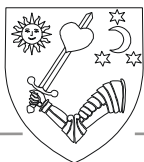
Tabel 30: Reziliența economică a județului Covasna și a altor județe cu profil asemănător – Salariați/1000 de locuitori

Reziliența economică în județele din Regiunea Centru - Salariați/1000 locuitori												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2018	2019	Medie 2007 - 2019	Impact	Revenire	Performanță
Alba	229	233	214	191	190	200	241	249	217	-33	47	14
Brașov	263	271	241	232	231	241	282	283	256	-32	47	15
Covasna	214	219	207	176	181	193	222	224	204	-25	32	6
Harghita	190	199	187	176	177	186	201	205	188	-13	22	9
Mureș	211	216	206	190	190	193	224	225	206	-18	29	11
Sibiu	255	268	253	237	241	251	284	286	262	-16	40	24
Medie	227	235	218	200	202	211	243	245	222	-22	35	13

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Față de perioada dinaintea crizei economice, numărul de salariați/1000 de locuitori a crescut cel mai puțin în județul Covasna (+6), urmat de Harghita (+9), în timp ce în județul Sibiu a crescut cel mai mult (+24), ajungând în 2018 la 286 salariați/1000 de locuitori, cea mai mare valoare între județele din regiune. În județul Covasna, în 2018 numărul mediu de salariați/1000 de locuitori era de 224. Prin prisma evoluțiilor acestui indicator, județul Covasna a avut o reziliență economică mai scăzută în comparație cu celelalte județe ale regiunii

În medie, în cele două municipii și trei orașe din județul Covasna, numărul de salariați/1000 de locuitori a scăzut cu 47 în perioada 2009-2010, doar în municipiile și orașele din județul Alba scăderea fiind mai mare (-54). În același timp, în județul Sibiu scăderea numărului de salariați/1000 de locuitori a fost de doar 18, iar în Harghita și Mureș de 25. Trebuie observat însă că, în perioada dinaintea crizei economice (2006-2008), județul Covasna avea în medie cel mai mare număr de salariați/1000 de locuitori în mediul urban, comparativ cu celelalte județe ale regiunii.

Deși a suferit una dintre cele mai mari scăderi ale numărului de salariați în mediul urban în timpul crizei economice, mediul urban din județul Covasna este pe primul loc în ceea ce privește creșterea numărului de salariați/1000 de locuitori față de perioada crizei (+63), pe ultimele locuri din acest punct de vedere situându-se mediul urban din Mureș și Harghita.

Tabel 31: Reziliența economică a județului Covasna și a altor județe cu profil asemănător – Salariați/1000 de locuitori – Mediul Urban

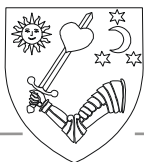
Reziliența economică în județele din Regiunea Centru - Salariați/1000 locuitori - Mediul Urban												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2018	2019	Medie 2007 - 2019	Impact	Revenire	Performanță
Alba	334	338	300	274	273	281	337	346	307	-54	59	6
Brașov	307	317	283	276	261	272	324	325	295	-38	51	13
<u>Covasna</u>	<u>362</u>	<u>371</u>	<u>343</u>	<u>295</u>	<u>307</u>	<u>325</u>	<u>379</u>	<u>384</u>	<u>347</u>	<u>-47</u>	<u>63</u>	<u>15</u>
Harghita	347	365	341	321	324	344	375	385	346	-25	49	24
Mureș	319	319	308	286	286	290	326	325	306	-25	32	7
Sibiu	330	353	334	313	315	332	376	376	346	-18	53	35
Medie	333	344	318	294	294	307	353	357	325	-32	49	17

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Față de perioada dinaintea crizei (2007-2008), în mediul urban din județul Covasna, numărul de salariați/1000 de locuitori a crescut în medie cu 15, ajungând la 384 salariați/1000 de locuitori în 2019, valoare ce plasează mediul urban din județul Covasna pe locul 2 în regiune, respectiv după județul Brașov. Astfel, față de perioada dinaintea crizei, perioadă în care municipiile și orașele din județul Covasna aveau cel mai mare număr de salariați/1000 de locuitori, acest indicator a avut creșteri mai mari în mediul urban din județul Covasna decât în alte trei județe din regiune, respectiv Alba, Mureș și Brașov, fiind depășit doar de Sibiu și Harghita. Această evoluție relevă, în medie, un grad mai ridicat de reziliență economică a municipiilor și orașelor din județul Covasna, decât al municipiilor și orașelor altor județe din regiune. Totuși, performanța este sub media regiunii.

Comunele din județul Covasna, alături de cele din Harghita, au înregistrat în medie cea mai mică scădere a numărului de salariați/1000 de locuitori (-3), în timp ce comunele din Sibiu, Brașov și Mureș au înregistrat cele mai mari scăderi ale numărului de salariați/1000 de locuitori. Se poate observa însă că, în județul Covasna, comunele aveau, în medie, cel mai scăzut număr de salariați/1000 de locuitori în perioada dinaintea crizei. De asemenea, se mai poate observa că, față de celelalte județe, doar în cazul comunelor din Covasna și Alba, numărul de salariați/1000 de locuitori scade abia în 2010, în celelalte scăzând încă din 2009. În comunele din județele Brașov, Mureș și Sibiu, numărul de salariați/1000 de locuitori începe să crească în 2011, în timp ce în cele din Covasna, Harghita și Alba începe să crească în 2012. Față de perioada crizei economice, gradul de ocupare a crescut cel mai puțin în județele Harghita (+6) și Covasna (+9), în timp ce în Brașov și Mureș a crescut cel mai mult (648, respectiv +31).

Tabel 32: Reziliența economică a județului Covasna și a altor județe cu profil asemănător – Salariați/1000 de locuitori – Mediul Rural

Reziliența economică în județele din Regiunea Centru - Salariați/1000 locuitori - Mediul Rural												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2018	2019	Medie 2007 - 2019	Impact	Revenire	Performanță
Alba	77	80	87	69	68	79	99	103	84	-4	26	22
Brașov	127	132	116	104	144	151	169	170	144	-8	48	40
Covasna	56	59	63	52	49	55	64	64	57	-3	9	6
Harghita	61	63	60	58	57	58	64	65	61	-3	6	3
Mureș	84	96	88	80	81	83	113	116	92	-7	31	24
Sibiu	89	82	76	74	81	81	98	102	85	-11	25	15
Medie	82	85	82	73	80	84	101	103	87	-7	25	18

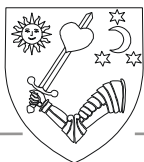
Sursa: INS, prelucrare proprie.

În comparație cu perioada pre-criză (2007 – 2008), gradul de ocupare a crescut în medie cel mai puțin în județele Harghita (+3) și Covasna (+6), cel mai mult crescând în comunele din județele Brașov (+40) și Mureș (+24). Aceste evoluții, dar și situația inițială, plasa în 2018 comunele din județul Covasna pe ultimul loc în regiune în privința gradului de ocupare/numărului de salariați/1000 de locuitori. De asemenea, prin prisma evoluției gradului de ocupare, comunele din județul Covasna au fost în medie mai puțin reziliente economic decât comunele celorlalte județe din regiune.

În interiorul județului Covasna, municipiile și orașele au fost afectate diferit de criza economică. Cel mai puternic afectat, prin prisma numărului de salariați/1000 de locuitori, a fost municipiul Târgu Secuiesc, gradul de ocupare scăzând aici cu 83, urmat de orașele Întorsura Buzăului (-51) și Baraolt (-43). În același timp, gradul de ocupare a scăzut cel mai puțin, pe fondul crizei economice, în orașul Covasna (-39) și municipiul Sfântu Gheorghe (-40). Față de perioada crizei economice, gradul de ocupare a crescut cel mai mult în municipiile Târgu Secuiesc (+117) și Sfântu Gheorghe (+65) și cel mai puțin în orașele Baraolt (+18) și Întorsura Buzăului (+25). De observat și faptul că în medie în perioada 2007-2019, dar și în ultimii ani ai acestei perioade, municipiul Târgu Secuiesc înregistrează cel mai mare număr de salariați/1000 de locuitori între UAT-urile urbane ale județului.

Tabel 33: Reziliența economică a municipiilor și orașelor din județul Covasna - Salariați/1000 locuitori

Reziliența economică a municipiilor și orașelor din județul Covasna - Salariați/1000 locuitori												
UAT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2018	2019	Medie 2007 - 2019	Impact	Revenire	Performanță
Municipiul Sfântu Gheorghe	394	424	399	338	360	378	432	436	401	-40	65	25
Municipiul Târgu Secuiesc	454	426	373	342	349	375	471	477	408	-83	117	34
Oraș Baraolt	226	210	196	173	156	161	191	194	176	-43	18	-25
Oraș Covasna	268	277	258	210	217	240	272	277	250	-39	40	2

Oraș													
Întorsura Buzăului	188	147	138	112	109	108	138	145	128	-51	25	-26	
Medie	306	297	273	235	238	252	301	306	273	-48	49	2	

Sursa: INS, prelucrare proprie.

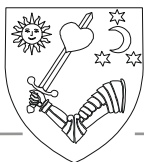
Raportat la perioada dinaintea crizei (2007-2008), gradul de ocupare a crescut cel mai mult în municipiile Târgu Secuiesc (+34) și Sfântu Gheorghe (+25). În același timp, numărul de salariați/1000 de locuitori era în medie mai mic în perioada 2018-2019, decât în perioada 2007-2008 în orașele Întorsura Buzăului (-26) și Baraolt (-25), în timp ce în orașul Covasna era mai mare doar cu 2 salariați/1000 de locuitori. Prin prisma evoluțiilor acestui indicator, municipiile județului Covasna au fost reziliente din punct de vedere economic la șocul economic declanșat la sfârșitul anului 2008, în timp ce orașele au fost mai puțin reziliente, nereușind să își revină din punct de vedere economic și să depășească gradul de ocupare dinaintea crizei.

În mediul rural, în 28 din cele 40 de comune din județul Covasna, gradul de ocupare a scăzut în timpul crizei economice, cele mai afectate din acest punct de vedere fiind comunele Brețcu, Estelnic, Ilieni, Bodoc și Comandău. În același timp, în 9 comune, gradul de ocupare a crescut în timpul crizei (perioada de scădere a fost calculată ca medie a perioadei 2010 – 2011, aceasta fiind perioada în care în medie, numărul de salariați/1000 de locuitori a scăzut în comunele județului), cele mai mari creșteri înregistrându-se în comunele Lemnia, Arcuș, Chichiș, Vâlcele și Sita Buzăului. În Ghelinta, Valea Crișului și Zăbala, gradul de ocupare a rămas aproximativ același în perioada crizei. Din perspectiva impactului, se poate observa că mediul rural a fost afectat de criză un an mai târziu (2010 este primul an în care, în medie, numărul mediu de salariați/1000 de locuitori a scăzut în comune) decât mediul urban din județul Covasna, aceasta fiind o caracteristică a comunităților mai puțin ancorate în sistemul economiei de piață globale, comunități afectate mai puțin și mai târziu de astfel de șocuri economice. Pe de altă parte, este și o caracteristică a comunităților mai puțin dezvoltate, care practic nu au de unde să scadă din punct de vedere economic. Cum am observat, comunele din județul Covasna au cel mai redus număr de salariați/1000 de locuitori din regiune, acesta fiind un indicator al nivelului mai slab de dezvoltare economică.

Față de perioada crizei, în 11 din 40 de comune, numărul de salariați/1000 de locuitori era mai mic în 2018-2019, decât în 2010-2011, între acestea evidențiindu-se comunele Estelnic (-322), Arcuș (-37), Ilieni (-33) și Lemnia (-25). În topul comunelor în care numărul de salariați/1000 de locuitori a crescut cel mai mult față de perioada crizei economice sunt Reci, Chichiș, Comandău, Valea Crișului și Aita Mare.

Tabel 34: Clasamentul comunelor din județul Covasna în funcție de performanța creșterii gradului de ocupare față de perioada dinaintea crizei economice

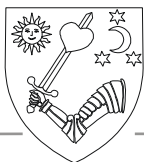
Clasamentul comunelor din județul Covasna în funcție de reziliența economică a acestora din perspectiva gradului de ocupare												
Comună	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2018	2019	Medie	Impact	Revenire	Performanță
RECI	45	60	53	36	40	35	224	253	109	-15	201	186
CHICHIȘ	107	111	122	128	131	137	264	247	176	21	126	147
VALEA CRIȘULUI	43	44	46	44	44	73	93	105	65	0	55	55

COMANDĂU	82	70	88	68	40	72	125	129	89	-22	73	51
AITA MARE	43	43	55	35	34	31	86	89	51	-9	53	45
LEMNIA	52	78	88	120	137	103	113	95	109	63	-25	39
GHELINȚA	18	44	43	33	28	38	63	63	43	0	32	32
OJDULA	28	24	23	23	32	29	53	51	35	1	25	26
TURIA	31	39	41	36	32	32	57	53	41	-1	21	20
BĂȚANI	29	39	33	32	40	44	58	49	43	2	17	19
ZAGON	26	24	22	17	25	28	44	42	30	-5	22	17
ZĂBALA	44	27	33	34	35	30	53	51	38	0	17	17
VALEA MARE	50	42	43	46	42	48	64	61	49	-2	18	17
SITA BUZĂULUI	47	37	53	54	60	61	50	59	49	15	-3	13
MOACȘA	42	50	45	34	31	37	57	59	43	-13	26	12
VÂLCELE	36	44	97	72	48	101	54	51	57	20	-8	12
BIXAD	31	50	59	44	47	45	54	51	49	5	7	12
CERNAT	28	30	38	30	25	30	43	38	33	-2	13	12
MICFALĂU	28	32	31	26	25	26	39	39	31	-5	14	9
POIAN	27	35	39	50	39	39	39	38	38	13	-6	7
BELIN	31	25	34	31	26	27	34	34	29	1	6	6
BARCANI	34	32	44	25	24	25	39	38	31	-8	14	6
MERENI	52	47	41	42	38	30	54	56	42	-10	15	5
VARGHIȘ	67	64	73	68	41	50	67	68	63	-11	13	2
GHIDFALĂU	38	43	40	26	24	28	44	39	37	-16	17	1
CATALINA	27	27	30	24	39	39	26	27	28	4	-5	0
DOBÂRLAU	30	35	33	29	25	29	30	30	29	-6	3	-2
BODOC	85	98	116	67	64	86	90	86	84	-26	23	-3
BOROȘNEU MARE	35	26	22	21	19	23	26	26	24	-11	6	-4
OZUN	53	52	56	37	27	29	41	45	39	-20	11	-10
SÂNZIENI	49	49	46	32	29	28	36	40	37	-19	8	-11
MALNAȘ	105	167	214	142	95	160	116	130	141	-17	4	-13
ARCUȘ	98	119	98	109	148	160	95	90	102	21	-37	-16
DALNIC	64	73	65	53	37	53	46	53	52	-23	5	-19
HĂGHIG	99	91	106	80	72	74	76	74	80	-19	-1	-20
BRĂDUȚ	61	49	69	36	40	33	37	32	39	-17	-4	-21
BRATEȘ	107	98	91	95	84	84	54	99	77	-13	-13	-26
BREȚCU	141	140	126	56	39	71	75	86	81	-93	33	-60
ILIENI	133	193	161	128	126	141	104	85	123	-36	-33	-69
ESTELNIC	709	660	637	646	625	619	335	292	562	-49	-322	-371
Medie	71	75	79	68	64	71	76	76	72	-8	11	3

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Comunele care au performat cel mai bine în privința gradului de ocupare, adică cele în care gradul de ocupare din cea mai recentă perioadă pentru care au existat date disponibile (2018 -2019) a crescut în raport cu perioada dinaintea crizei (2007 – 2008) sunt Reci, Chichiș, Valea Crișului, Comandău și Aita Mare. În 14 comune din județul Covasna, gradul de ocupare era mai mic în perioada 2018-2019 decât în perioada 2010-2011, între care ies în evidență Estelnic, Ilieni, Brețcu, Brateș și Brăduț. Ca urmare a acestor evoluții, în 2019, cel mai mare număr de salariați/1000 de locuitori îl aveau comunele Estelnic

(292), Reci (253), Chichiș (247), Malnaș (130), Comandău (129) și Valea Crișului (105). Comuna Estelnic, deși a înregistrat cea mai mare scădere a numărului de salariați în perioada evaluată, rămâne în topul comunelor în privința gradului de ocupare, iar explicația este dată de gradul de ocupare foarte mare existent în perioada pre-criză, mai exact 709, respectiv 660 de salariați/1000 de locuitori în 2007, respectiv 2008. Comunele în care în 2019 erau cei mai puțini salariați/1000 de locuitori sunt Boroșneu Mare (26), Cătălina (27), Dobârlău (30), Brăduț (32) și Belin(34).

Concluzii și perspective strategice

Între cele șase județe ale Regiunii Centru, Covasna este între cele mai slab dezvoltate din punct de vedere economic.

Criza economică nu a afectat județul Covasna la fel de tare ca alte județe ale regiunii, însă creșterea economică ulterioară crizei este între cele mai modeste din regiune. Astfel, județul Covasna a avut un nivel de reziliență economică modest, sub majoritatea celorlalte județe din regiune.

Deși mai puțin afectată decât media UE 27, economia județului Covasna a avut rate de creștere (PIB/locuitor și putere de cumpărare), inferioare mediei UE și Regiunii Centru.

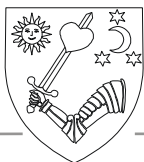
Gradul de ocupare a fost printre cele mai afectate de criza economică în județul Covasna, iar creșterea acestuia după criză este modestă, inferioară celorlalte județe din regiune.

Municipiile și orașele din județul Covasna au fost în medie printre cele mai afectate în privința gradului de ocupare (în comparație cu mediul urban din celelalte cinci județe ale regiunii), însă și-au revenit cel mai mult în raport cu perioada crizei. Din această perspectivă, dar și cea a creșterii gradului de ocupare față de perioada dinaintea crizei, mediul urban (cele două municipii, mai exact), a avut în medie un nivel de reziliență economică mai ridicat decât mediul urban al altor județe. Totodată, iese în evidență faptul că mediul urban din județul Covasna are în medie, în perioada 2007 – 2018, cel mai mare număr de salariați/1000 de locuitori din regiune.

Municipiile județului (Târgu Secuiesc și Sfântu Gheorghe) au un nivel ridicat de reziliență economică, reușind să depășească gradul de ocupare dinaintea crizei economice, în timp ce orașele au un grad de reziliență economică redus, două dintre cele trei orașe nereușind să atingă gradul de ocupare dinaintea crizei.

Având cel mai scăzut grad de ocupare, comunele din județul Covasna au fost afectate mai puțin și mai târziu de criza economică, iar ulterior crizei, creșterea gradului de ocupare în aceste comune este modestă, plasând județul (comunele) pe penultimul loc. Astfel, reziliența economică a comunelor din județul Covasna a fost una redusă.

Cele mai reziliente comune din perspectiva gradului de ocupare sunt Reci, Chichiș, Valea Crișului, Comandău și Aita Mare, iar cele mai puțin reziliente sunt comunele Estelnic, Ilieni, Brețcu, Brateș și Brăduț, acestea și încă alte nouă comune nereușind să depășească gradul de ocupare dinaintea crizei. Totuși, Estelnic rămâne comuna din județ cu cel mai mare grad de ocupare, datorită numărului mare de salariați/1000 de locuitori (peste valorile din municipii) existenți înaintea și în timpul crizei economice. Astfel, comunele cu cel mai ridicat grad de ocupare în 2019 erau Estelnic, Reci, Chichiș,

Malnaș, Comandău și Valea Crișului, iar comunele cu cel mai mic grad de ocupare erau Boroșneu Mare, Cătălina, Dobârlău, Brăduț și Belin.

Economia locală – specializare și competitivitate

Precizări metodologice

Analiza performanțelor economiei locale are ca scop identificarea acelor domenii în care economia județului prezintă ori poate dezvolta, avantaje competitive precum și comparative, dar și identificarea ariilor necompetitive ale economiei locale, ori aflate în pierdere de competitivitate.

Pentru aceasta am utilizat o analiză mixtă - Coeficient Locațional (indice de specializare) și Shift-Share, analiză de tip benchmark, ce utilizează instrumente/indicatori precum Mixul industrial și Competitivitatea Regională (variație diferențială).

Pentru calcularea indicatorilor am folosit datele referitoare la numărul de angajați ai întreprinderilor grupați la nivel de domeniu și sector (pe baza Clasificației Activităților Economiei Naționale, revizia 2), iar ca arie de referință am ales nivelul național. Motivul alegerii nivelului de referință este dat de disponibilitatea datelor precum și de importanța/validitatea ariei de comparație (una redusă în cazul regiunii). Perioadele de analiză sunt 2008-2019 și 2014-2019 (2019 este ultimul an cu date finale disponibile).

Datorită faptului că scopul analizei este de a identifica sectoarele competitive ale economiei locale, la nivel de județ am utilizat date referitoare la numărul de salariați, excluzând din reprezentarea grafică acea componentă de sector public aferentă sectoarelor Administrație publică, asigurări sociale, Învățământ, Sănătate și asistență socială.

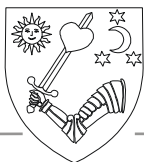
Specializare și diversificare

Nivelul de specializare al unei economii în anumite domenii poate fi determinat pe baza coeficientului de localizare, o modalitate de identificare a avantajelor comparative locale - ramurile cu costuri de oportunitate reduse, domenii de concentrare/specializare ale economiei locale.

Prin intermediul acestei tehnici am identificat domeniile cu potențial - a căror producție de bunuri sau servicii este probabil să fie "exportată" (nu neapărat în sensul comun al termenului – ne referim aici la probabilitatea ca bunurile sau serviciile să fie utilizate de către rezidenții altor zone - exterioare economiei locale).

Coeficientul de localizare (location quotient / CL), ne permite să determinăm în ce măsură un anumit sector al economiei locale are o pondere mai ridicată sau mai scăzută în total, față de zona de referință cu care este comparat. Sectoarele ce conferă un avantaj comparativ (cu CL supraunitar) unui teritoriu au potențial de motor economic.

Din punctul de vedere al unei strategii de dezvoltare economică, coeficientul locațional poate oferi informații despre natura, diversitatea ori concentrarea activității economice dintr-o anumită zonă. Acolo unde diversificarea este unul dintre obiectivele strategice, coeficientul locațional indică în care sectoare ale economiei locale pot fi realizate eforturi pentru expansiunea acestora - există

posibilitatea ca unele sectoare economice să fie subreprezentate, ori să existe o specializare excesivă într-o anumită industrie, ceea ce, uneori, constituie un pericol la adresa economiei locale.

Compararea valorilor coeficienților de specializare obținute în diferite perioade poate arăta dacă zona devine mai mult sau mai puțin specializată în anumite domenii de-a lungul timpului, în acest fel putându-se evalua impactul politicilor economice implementate asupra competitivității, ori se poate prezice impactul potențial al acestora asupra forței de muncă din anumite sectoare.

Indicele Hachman este o modalitate de a identifica diversificarea, măsurând gradul de similaritate structurii al economiei locale cu cea utilizată ca referință.

În cazul județului Covasna valorile acestui indice au crescut de la 0,46 în 2008 la 0,49 în anii 2014 și 2018 ceea ce confirmă tendința de diversificare al economiei locale (valoarea 1 a indicelui arată diversificare maximă / similaritate cu aria de comparație).

Analiza realizată la nivel de sector arată concentrare ridicată în industrie și agricultură și silvicultură, iar analiza completată cu cea la nivel de domenii (nivel mai detaliat) identifică mai exact avantajele comparative ale comunității.

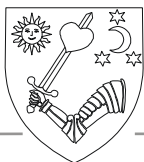
Tabel 35: Domenii și sectoare cu avantaje comparative

	CL	Salariați
16 Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn si pluta, cu excepția mobilei;	9,41	5179
32 Alte activități industriale n.c.a.	3,48	609
17 Fabricarea hârtiei si a produselor din hârtie	3,10	434
13 Fabricarea produselor textile	2,81	1106
14 Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	2,69	3121
02-03 Silvicultura si exploatare forestiera; Pescuit si acvacultura	2,25	835
10 Industria alimentara	1,48	2273
37 Colectarea si epurarea apelor uzate	1,47	122
I Hoteluri si restaurante	1,44	2654
08 Alte activități extractive	1,36	167
29 Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor si semiremorcilor	1,31	2191
31 Fabricarea de mobila	1,31	821
01 Agricultura, vânătoare si servicii anexe	1,30	1134
58 Activități de editare	1,07	301
R Activități de spectacole, culturale si recreative	1,01	691

Sursa datelor: calcule proprii, bilanțurile agenților economici

Aproximativ jumătate din salariații economiei județene activează în domenii ce prezintă avantaje comparative.

Ariile manufacturiere cunoscute ca având tradiție, precum industria textilă și a articolelor de îmbrăcăminte sunt prezente, industria locală reunind 2,7% din totalul național al angajaților domeniilor.

Prelucrarea lemnului este domeniul cu cel mai ridicat nivel al coeficientului – în acest domeniu activează peste 9% din angajații de la nivel național.

Sectorul HoReCa își crește gradul de specializare în timp, odată cu dublarea numărului de salariați, ceea ce arată avantaje comparative certe.

Sectoarele aferente serviciilor nu prezintă avantaje comparative la nivelul anului analizei, dar ratele lor de creștere sunt încurajatoare.

Competitivitate

Avantajele competitive ale unei zone se pot identifica pe baza analizei Shift-share care pornește de la asumția că modificările ce survin în economia locală au la bază trei surse: evoluția de ansamblu a economiei naționale, mixul de industrii local și competitivitatea locală. Astfel, analiza ia în considerare impactul economiei naționale, dar și al evoluției ramurii, și permite izolarea eventualului avantaj competitiv de la nivel local.

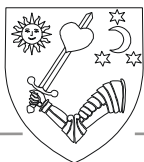
Avantajul competitiv este măsurat pe baza variației diferențiale (VD), indicator ce compară ratele de creștere sau declin ale unui sector sau domeniu local cu creșterea sau declinul aceluiași sector din zona de referință (în cazul nostru nivelul național). Acest indicator ne permite să observăm sectoarele economiei locale care au performanțat mai bine decât la nivelul unității de referință pe parcursul unei anumite perioade de timp, sau dacă evoluția economiei locale (prin sectoarele și domeniile ei) are loc la o rată mai scăzută ori mai crescută decât cea așteptată.

Interpretarea datelor – valorile pozitive ale coeficientului ne arată că domeniul poate prezenta un avantaj competitiv (ce poate fi explicat prin proximitate ridicată față de factorii de producție importanți sau alte avantaje specifice comunității) și se dezvoltă mult mai repede decât referința. Acest scor indică faptul că, în pofida trendului de la nivel național și de la nivelul ramurii respective, există la nivel local factori latenți care avantajează ramura respectivă în raport cu referința.

Valorile trebuie interpretate ținând cont de mai multe elemente - pot apărea coeficienți pozitivi în ariile unde declinul a fost mai puțin pronunțat decât cel al nivelului de referință, ceea ce nu presupune neapărat un avantaj competitiv. Din acest motiv interpretarea indicatorului variației diferențiale trebuie confirmată de cea a mix-ului industrial.

Tabel 36: Domenii cu posibile avantaje competitive

	Salariați	VD
16 Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și pluta, cu excepția mobilei;	5179	0,08
F Construcții	2948	0,10
I Hoteluri și restaurante	2654	0,38
10 Industria alimentară	2273	0,14
H Transport și depozitare	2191	0,00
01 Agricultură, vânătoare și servicii anexe	1134	0,18
13 Fabricarea produselor textile	1106	1,70
31 Fabricarea de mobilă	821	0,40
R Activități de spectacole, culturale și recreative	691	0,02
25 Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	676	0,12

22 Fabricarea produselor din cauciuc si mase plastice	475	0,23
17 Fabricarea hârtiei si a produselor din hârtie	434	0,67
64 Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări si ale fondurilor de pensii	331	0,00
58 Activități de editare	301	0,27
23 Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	274	3,73
62-63 Activități de servicii in tehnologia informației; Activități de servicii informatice	252	0,31
D Producția si furnizarea de energie electrica si termica, gaze, apa calda si aer condiționat	225	0,07
28 Fabricarea de mașini, utilaje si echipamente n.c.a.	220	0,25
S Alte activități de servicii	210	0,19

Sursa datelor: calcule proprii, bilanțurile agenților economici

Diferit de cazul coeficientului locațional, variația diferențială e o analiză a dinamicii, măsurând diferența între evoluțiile sectoarelor și domeniilor în perioada 2014-2019.

Ariile cu posibile avantaje comparative grupează 52% din totalul salariaților locali.

Rate de creștere superioare sectorului similar național confirmă avantaje competitive ale domeniilor din tabelul de mai sus, mai importante ca număr de angajați fiind prelucrarea lemnului, HoReCa, agricultura (toate confirmând și avantajele comparative identificate anterior), sectorul construcțiilor, dar și industria alimentară.

Sectorul IT este reprezentat de domeniul activităților de editare (care și-a dublat numărul de angajați în perioada 2008-2019).

Industriile creative confirmă eforturile autorităților locale spre susținerea domeniului.

Identificarea motoarelor economiei locale și a potențialului de angrenare

Corelarea celor doi coeficienți analizați până acum ne permite identificarea sectoarelor și activităților în dezvoltare și cele în declin, dar și cele ce necesită atenție sporită sau cu potențial de evoluție.

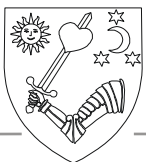
Graficul de mai jos concentrează în cadranul din dreapta-sus, sectoare care reprezintă motoarele economiei locale – unde nivelul de concentrare/specializare este ridicat, iar rata de evoluție față de nivelul național este superioară.

Categoria domeniilor în transformare, acele activități care concentrează un număr important de angajați, dar care nu au ori își pierd avantajul competitiv, indică tendința de transformare a economiei locale, prin pierderea competitivității unor sectoare reprezentative.

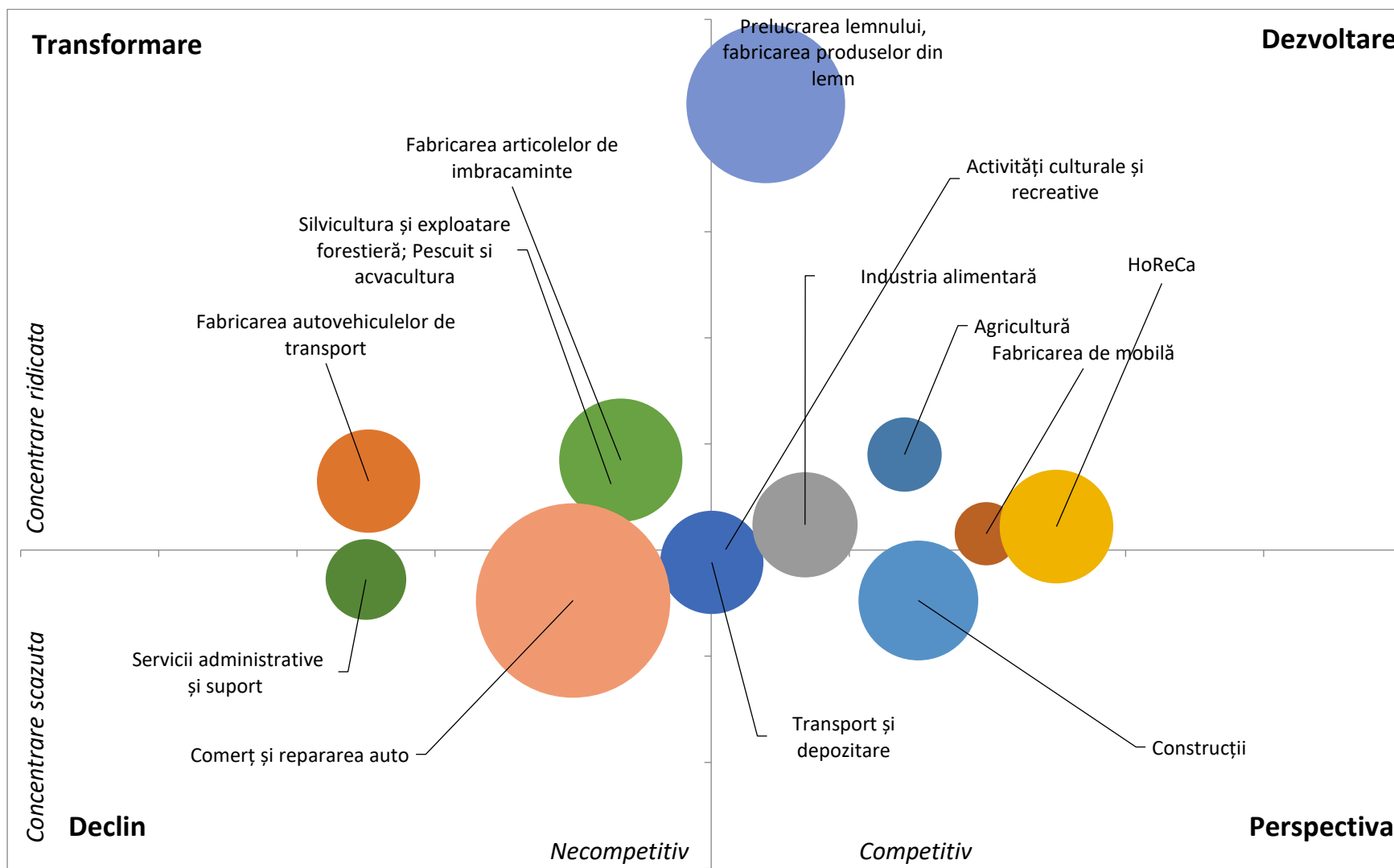
Sectoarele în declin sunt acelea în cazul cărora concentrarea numărului de angajați este sub nivelul de referință, iar rata lor de evoluție este sub cea a sectorului de la nivel național.

Sectoarele de perspectivă au rate de creștere ce depășesc nivelul așteptat, dar nu au un coeficient locațional care să arate nivel de concentrare ridicat.

În figura de mai jos este reprezentată grafic distribuția sectoarelor și domeniilor economiei județene în funcție de categoriile sus-menționate, grupându-le doar pe acelea cu un număr semnificativ de angajați.

Figură – 4 cadrane

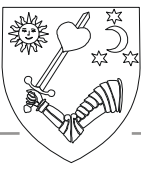

Figura de mai sus arată doar distribuția domeniilor cu cel mai important număr de angajați.

Este interesant faptul că domeniile în declin și cele care constituie baza de creștere a economiei locale (cele în dezvoltare conform metodologiei) rețin fiecare în jur de 33-36% din angajați (procentul mai mic pentru cele în declin).

Comparând rezultatele actuale cu cele obținute în analiza realizată în cadrul procesului de planificare realizat la nivelul anului 2014, observăm că sectoarele în dezvoltare au rămas aceleași: agricultura (ceea ce confirmă potențialul de dezvoltare a agriculturii, în special cultivarea plantelor tehnice) HoReCa și industrii creative.

Analiza actuală merge la nivelul domeniilor parte a sectorului industrial, identificând industria prelucrării lemnului, industria alimentară și fabricarea produselor textile drept componentele cu avantaje competitive față de zona de comparație (Valorile întregului sector industrial îl plasează pe acesta în categoria celor în transformare).

În categoria zonelor competitive, dar fără un nivel de concentrare semnificativ, intră industriile fabricării produselor din mase plastice și industriile produselor din minereuri nemetalice, alături de sectoarele construcțiilor și cel al transporturilor și depozitării.

Fabricarea produselor de îmbrăcăminte și fabricarea componentelor pentru autoturisme sunt principalele domenii aflate în cadrul sectoarelor considerate a fi în transformare – cu concentrare ridicată, dar rate de evoluție sub așteptări (necompetitive) – ambele pierd peste 30% din angajați în perioada 2014-2019.

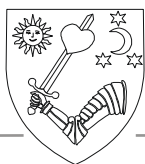
Importante sectoare aferente serviciilor sunt plasate în categoria celor în declin: Activitățile de intermediari financiare și asigurări, Activități profesionale, științifice și tehnice și activitățile de servicii administrative și suport – la fel ca în cazul analizei realizate pentru strategia de dezvoltare anterioară – ceea ce arată că o atenție mai ridicată trebuie acordată sprijinirii acestora – ratele lor de creștere sunt sub cele de la nivelul național.

De asemenea, prezența sectorului comercial în rândul celor aflate în declin rămâne o problemă strategică importantă.

Sectorul turistic în județul Covasna și în UAT-urile din județ

În această secțiune a analizei va fi prezentată evoluția unor indicatori din domeniul turismului în județul Covasna, care vor va oferi o imagine de ansamblu asupra nivelului de dezvoltare al sectorului turistic de la nivelul județului. Principalii indicatori analizați sunt: capacitatea de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică, capacitatea de cazare turistică în funcțiune, înoptările în structuri de primire turistică, sosirile ale turiștilor în structuri de primire turistică, gradul de ocupare a structurilor de cazare turistică, numărul mediu de angajați, cifra de afaceri și profitul în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare*. Perioada pentru care s-a realizat analiza este 2008-2020 și respectiv 2008-2018, în funcție de disponibilitatea datelor.

Analiza a fost realizată atât la nivelul fiecărei unități administrativ teritoriale, cât și la nivelul general al județului. La nivelul unităților administrativ teritoriale a fost analizată numai evoluția totală a acestor indicatori, în timp ce, la nivelul județului, analiza a fost realizată pe tipuri de structuri de primire turistică. De asemenea, la nivelul unităților administrativ teritoriale, analiza a inclus numai localitățile

care au înregistrat o evoluție semnificativă a acestor indicatori, respectiv cele care au înregistrat valori pentru acești indicatori pentru mai mult de 5 ani în perioada analizată. Astfel, din cele 45 de unități administrativ teritoriale existente la nivelul județului Covasna, 25 au fost incluse în această analiză.

Capacitatea de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică

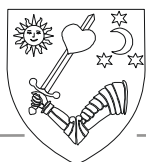
Capacitatea de cazare turistică existentă (instalată) reprezintă numărul de locuri de cazare de folosință turistică înscrise în ultimul act de recepție, omologare, clasificare al unității de cazare turistică, exclusiv paturile suplimentare care se pot instala în caz de necesitate. Locurile aferente structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică complementare (căsuțe, terenuri de campare, etc.) la o structură de cazare turistică de bază (hotel, motel, camping etc.) și utilizarea acestor locuri sunt cuprinse la structura de bază (INS).

Tabelul 37 prezintă evoluția acestui indicator la nivelul unităților administrative teritoriale selectate. La nivelul mediului urban s-a înregistrat o creștere de 83,76% în această perioadă. Se remarcă faptul că municipiul Târgu Secuiesc a avut cea mai spectaculoasă creștere, de peste 350%, în timp ce municipiul reședință de județ a avut o creștere semnificativ mai redusă, de numai 60,55%.

Totuși, creșterea de la nivelul mediului urban este sub nivelul creșterii medii de la nivelul mediului rural, care este de peste 160%. Cu toate acestea, această creștere nu este uniformă, existând diferențe considerabile între comunele de la nivelul județului. Astfel, comunele Bățani, Comandău, Brăduț și Reci au avut o creștere de peste 300% a capacității turistice existente, în timp ce comunele Brețcu, Ilieni și Estelnic au avut o evoluție negativă a acestui indicator.

Tabel 37: Evoluția capacității de cazare turistică existentă în unitățile administrativ teritoriale din județul Covasna în perioada 2008-2020

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Creștere/ descreșter e 2020- 2008
Municipiul Sfântu Gheorghe	327	437	438	467	441	457	441	482	458	471	459	412	525	60,5%
Municipiul Târgu Secuiesc	48	114	261	222	259	246	246	295	295	318	318	243	219	356,2%
Oraș Baraolt	48	61	41	32	26	26	26	48	48	63	57	43	49	2,1%
Oraș Covasna	2.088	1.929	1.948	2.234	2.287	2.312	2,278	2,308	2,283	2,268	2,282	2,251	2,359	13%
Oraș Întorsura Buzăului	0	46	46	30	30	41	60	20	40	40	40	40	40	-13%
Arcuș	0	74	74	78	91	91	91	87	87	87	87	83	83	12,2%
Bățani	0	0	0	6	6	6	6	8	51	51	0	49	43	616,7%
Bixad	0	9	22	13	36	36	36	36	36	33	33	36	26	188,9%
Brăduț	0	0	0	0	14	12	12	27	27	27	27	27	66	371,4%
Brețcu	60	30	30	86	86	56	30	30	56	56	30	30	30	-50%
Cernat	0	36	36	36	48	48	48	48	35	35	35	36	55	52,8%
Comandau	0	0	12	12	12	12	63	61	61	61	61	65	65	441,7%

Dalnic	0	0	0	0	13	13	15	15	15	15	27	27	49	276,9%
Estelnic	0	0	0	0	0	0	0	15	15	15	15	14	14	-6,7%
Gheliința	22	72	88	97	101	101	102	76	46	46	46	46	46	109,1%
Ilieni	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	12	12	-7,7%
Malnaș	0	0	0	0	9	9	9	10	0	0	16	16	16	77,8%
Moacșa	100	72	72	81	705	127	1,34 3	1,25 2	132	41	257	270	270	170%
Ozun	0	32	32	61	61	73	73	73	73	73	94	80	93	190,6%
Reci	16	45	45	89	68	84	84	104	104	100	100	68	68	325%
Sita Buzăului	0	20	20	20	20	20	20	36	36	42	42	42	42	110%
Turia	0	153	305	320	344	363	378	378	378	386	386	369	409	167,3%
Valea Crișului	0	10	35	46	46	46	46	46	34	31	31	12	24	140%
Zăbala	110	130	110	67	104	28	98	98	98	96	169	148	169	53,6%
Zagon	0	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	0%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2020, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2020 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

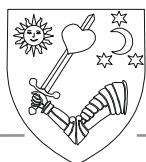
Analiza evoluției capacității de cazare turistică există pe tipuri de structuri de primire turistică, prezentată în tabelul 38, evidențiază faptul că la nivelul județului structurile de tipul pensiunilor agroturistice, vilelor turistice și a hostelurilor au avut creșteri spectaculoase, de peste 500%. Aceste creșteri au fost în general înregistrate la nivelul mediului rural, fapt ce explică diferența dintre mediul rural și urban în ceea ce privește creșterea medie a acestui indicator.

De asemenea, se remarcă faptul că în anul 2020 au apărut la nivelul județului structurile de tipul bungalourilor, mai specific în orașul Covasna. Celelalte tipuri de structuri de primire turistică au înregistrat creșteri mai reduse sau au stagnat, singurele tipuri de structuri care au înregistrat scăderi fiind cele de tipul campingurilor și a căsuțelor turistice.

În ceea ce privește evoluția acestui indicator de la nivelul general al județului, aceasta este una pozitivă, creșterea medie în perioada analizată fiind de 58,73%, comparativ cu anul de bază 2008. Cu toate că au existat fluctuații, în general capacitatea de cazare turistică a avut o creștere constantă, fapt ce subliniază creșterea importanței sectorului turistic pentru economia locală. Acest lucru este de asemenea, confirmat de faptul că atât creșterea de la nivelul fiecărui an, cât și creșterea medie din perioada analiza de la nivelul județului este semnificativ mai mare comparativ cu cea de la nivel național.

Tabel 38: . Evoluția capacității de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică la nivelul județului Covasna în perioada 2008-2020

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2018	2019	2020	Creștere/ descreștere 2020-2008
Hoteluri	2.350	2.202	2.510	2.543	2.567	2.581	2.597	2.540	2.562	2.569	2.672	13,7%
Hosteluri	0	20	20	0	20	20	69	135	113	151	133	565%
Moteluri	76	46	46	133	146	116	103	87	87	89	89	17,1%

Vile turistice	26	144	144	231	229	231	241	241	237	233	233	796,1%
Cabane turistice	0	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	0%
Bungalouri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	120	0%
Campinguri	0	0	0	0	610	0	1,120	0	0	0	40	-93,4%
Popasuri turistice	0	0	0	15	15	0	15	15	15	15	15	0%
Căsuțe turistice	0	0	0	92	116	116	130	206	206	64	24	-73,9%
Tabere de elevi si preșcolari	200	172	172	129	182	86	171	60	336	358	358	79%
Pensiuni turistice	106	364	351	420	436	426	467	404	392	371	371	250%
Pensiuni agroturistice	74	324	374	466	494	657	648	669	678	574	762	929,7%
Covasna	100	16,3%	28,5%	43%	70,8%	50,2%	97,1%	54,6%	64,1%	57%	70,8%	58,7%
Național	100	3,2%	5,9%	-5,3%	2,3%	3,9%	11,6%	16,8%	20,3%	21,2%	21,7%	9,9%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2020, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2020 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

** Evoluția totală la nivelul județului și al nivelului național a fost calculată ca și rată a creșterii înregistrată în fiecare an, comparativ cu anul 2008. Ultima coloană prezintă media acestor rate de creștere.

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către unitățile de cazare turistică, ținând cont de numărul de zile cât sunt deschise unitățile în perioada considerată. Se exprimă în locuri-zile. Sunt excluse locurile din camerele sau unitățile închise temporar din lipsa de turiști, pentru reparații sau din alte motive (INS).

Evoluția acestui indicator subliniază faptul că raportarea capacității turistice la numărul de zile în care unitățile de cazare au funcționat oferă o imagine diferită asupra evoluției sectorului turistic de la nivelul județului, evidențiind impactul negativ al pandemiei și al măsurilor de prevenție necesare pentru a reduce răspândirea virusului Covid-19.

Evoluția acestui indicator la nivelul unităților administrativ teritoriale analizate este prezentată în tabelul 39. Se remarcă faptul că municipiul Sfântu Gheorghe, precum și orașele Baraolt și Covasna au înregistrat scăderi în anul 2020, comparativ cu anul 2008. Având în vedere faptul că anterior anului 2020 aceste localități au cunoscut creșteri susținute ale capacității turistice, este evident că această scădere a apărut pe fondul pandemiei. La polul opus, municipiul Târgu Secuiesc și orașul Întorsura Buzăului au înregistrat creșteri în anul 2020, comparativ cu anul 2008. Totuși, impactul pandemiei a fost resimțit și în cazul acestora, valorile din anul 2020 fiind sub cele înregistrate în anul 2019.

La nivelul mediului rural creșterea medie în perioada analizată este considerabil mai mare (986,7%) comparativ cu cea înregistrată la nivelul mediului urban (368,7%). Această diferență este dată de un număr redus de comune care au avut creșteri spectaculoase ale acestui indicator în anul 2020 comparativ cu anul 2008. Astfel, comunele Turia, Bățani, Comandău, Sita Buzăului și Ozun au avut

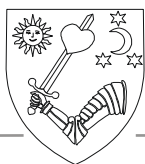

creșteri procentuale spectaculoase, în timp ce celelalte comune au avut creșteri mai reduse. Au existat, totuși, și comune care au cunoscut o evoluție negativă a acestui indicator, respectiv comunele Brețcu, Estelnic, Ilieni și Ghelința.

Tabel 39: Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune în unitățile administrativ teritoriale din județul Covasna în perioada 2008-2020

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2019	2020	Creștere/ descreștere 2020-2008
Municipiul Sfântu Gheorghe	139.889	141.018	127.793	153.912	148.593	147.470	147.485	149.113	130.137	104.292	-25,5%
Municipiul Târgu Secuiesc	14.508	24.165	71.016	82.510	89.081	75.810	75.186	94.874	85.452	55.970	285,8%
Oraș Baraolt	14.157	16.830	13.663	10.338	8.176	6.649	11.604	18.919	15.695	8.784	-37,9%
Oraș Covasna	636.027	593.638	584.787	684.087	668.379	684.940	682.954	716.716	687.887	512.857	-19,4%
Oraș Întorsura Buzăului	620	9.924	4.506	6.960	6.430	13.680	14.600	13.788	14.600	10.790	1640,3%
Arcuș	6.256	23.512	18.918	32.835	44.570	27.244	24.187	31.493	27.711	22.180	254,5%
Bățani	0	0	0	248	736	0	0	10.535	10.535	11.782	4650,8%
Bixad	1.138	4.677	3.688	4.745	7.287	7.938	9.483	10.390	8.713	4.342	281,6%
Brăduț	0	0	0	0	3.306	2.172	1.812	5.862	7.683	8.160	146,8%
Brețcu	19.764	18.860	10.950	21.696	23.070	15.062	10.950	20.496	10.950	7.671	-61,2%
Cernat	0	2.663	1.426	12.334	12.356	7.889	8.050	9.522	11.190	11.636	337%
Comandau	732	2.904	3.324	4.380	4.950	4.380	17.114	21.582	22.101	24.780	3285,3%
Dalnic	0	0	0	0	3.367	4.925	4.710	6.947	9.855	5.010	48,8%
Estelnic	0	0	0	0	0	0	0	3.660	3.414	2.548	-37,8%
Ghelința	5.594	6.750	11.404	18.093	19.090	9.568	19.019	10.328	10.282	5.388	-3,7%
Ilieni	4.758	4.732	4.745	4.745	4.758	4.342	4.745	4.758	4.561	3.288	-30,9%
Malnaș	0	0	0	3.285	3.285	0	3.285	0	3.428	2.916	-11,2%
Moacșa	6.200	4.464	0	11.349	66.336	27.872	144.337	14.997	27.016	11.480	85,2%
Ozun	992	10.656	8.704	18.194	18.054	16.831	21.075	18.016	27.023	13.970	1308,3%
Reci	7.726	8.303	11.286	20.160	18.473	25.252	16.218	18.774	30.633	8.788	13,7%
Sita Buzăului	434	5.490	5.511	6.740	4.610	5.520	5.460	15.366	15.106	9.942	2190,8%
Turia	1.472	44.856	66.040	113.242	130.171	116.188	118.668	125.212	131.210	103.396	6924,2%
Valea Crișului	0	1.360	9.125	13.154	13.858	13.356	11.338	14.269	4.008	3.660	169,1%
Zăbala	8.350	12.900	3.650	7.127	10.596	3.650	13.930	16.610	24.860	12.575	50,6%
Zagon	0	310	2.110	3.350	3.350	3.030	3.650	3.350	4.318	720	132,3%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2020, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2020 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune pe tipuri de structuri de primire turistică (tabelul 40) evidențiază de asemenea, impactul negativ al pandemiei. Structurile care au fost cele mai afectate au fost cele de tipul campingurilor (-97,7%), taberelor de elevi și preșcolari (-82%) și a căsuțelor turistice (-57,5%).

Cu toate acestea, au existat structuri de primire turistică care au menținut în anul 2020 un nivel al capacității turistice peste cel din anul 2008. Printre acestea se numără structurile de tipul hostelurilor (727%), pensiunilor agroturistice (383,6%) și vilele turistice (276,95%). Însă și în cazul acestora efectul negativ al pandemiei este evident.

La nivelul general al județului acest indicator a cunoscut o creștere susținută până în anul 2019, când a fost cu 52,8% peste nivelul înregistrat în anul 2018. Totuși, pe fondul pandemiei, în anul 2020 s-a înregistrat o scădere bruscă. Acest trend este similar cu cel de la nivelul național, care a fost în egală măsură afectat de pandemie.

Tabel 40: Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune pe tipuri de structuri de primire turistică la nivelul județului Covasna în perioada 2008-2020

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2019	2020	Creștere/ descreștere 2020-2008
Hoteluri	726.150	690.480	735.149	821.777	796.199	816.879	817.743	798.302	798.273	597.022	-17,8%
Hosteluri	0	4.280	4.880	7.300	8.490	6.880	24.326	41.156	42.104	35.394	727%
Moteluri	25.620	24.204	14.822	27.056	31.829	36.782	29.993	22.278	28.343	15.829	-38,2%
Vile turistice	15.390	48.280	36.406	82.569	102.774	78.110	84.635	77.385	80.469	58.012	276,9%
Cabane turistice	0	3.123	0	7.241	6.756	5.124	7.665	7.665	7.665	6.069	94,3%
Bungalouri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11.040	0%
Campinguri	0	0	0	0	54.930	0	86.240	0	1.240	1.240	-97,7%
Popasuri turistice	0	0	0	2.310	4.560	0	4.545	5.010	5.475	4.335	87,7%
Căsuțe turistice	0	0	0	14.076	12.712	5.780	7.544	6.780	8.328	5.990	-57,5%
Tabere de elevi si preșcolari	12.400	10.664	0	11.541	16.530	19.596	10.505	12.020	29.976	2.232	-82%
Pensiuni turistice	61.239	92.322	99.005	135.001	147.669	125.151	129.279	121.451	134.319	99.477	62,4%
Pensiuni agroturistice	28.376	65.721	72.384	127.547	130.985	131.122	167.091	158.032	192.176	137.237	383,6%
Covasna	100	8%	10,8%	42,3%	51,1%	41%	57,6%	43,8%	52,8%	12,1%	40,4%
Național	100	3,2%	7,8%	15,6%	25,3%	30,1%	38,3%	48,1%	50%	8,2%	29,1%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2020, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2020 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

** Evoluția totală la nivelul județului și al nivelului național a fost calculată ca și rată a creșterii înregistrată în fiecare an, comparativ cu anul precedent. Ultima coloană prezintă media acestor rate de creștere.

Sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică pe tipuri de structuri

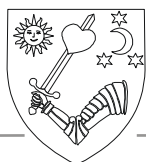
În numărul turiștilor cazați în unitățile de cazare turistică se cuprind toate persoanele (români și străini) care călătoresc în afara localităților în care își au domiciliul stabil, pentru o perioadă mai mică de 12 luni și stau cel puțin o noapte într-o unitate de cazare turistică în zone vizitate din țară; motivul principal al călătoriei este altul decât acela de a desfășura o activitate remunerată în locurile vizitate (INS). Evoluția acestui indicator, precum și evoluția indicatorilor care urmează să fie prezentați, oferă o imagine asupra eficienței structurilor de cazare turistică de la nivelul județului.

Pe fondul pandemiei, la nivelul mediului urban se remarcă faptul că municipiul Sfântu Gheorghe și orașele Baraolt și Covasna au înregistrat pierderi ale sosirilor turiștilor. Cu toate că orașul Întorsura Buzăului a avut o creștere considerabilă în anul 2020, comparativ cu anul 2008 (1490%), efectul pandemiei a fost resimțit și în cazul acestuia.

Precum în cazul indicatorilor precedenți, există diferențe semnificative între mediul urban (276,4%) și cel rural (6724,4%) din punct de vedere al creșterii medii înregistrate. La nivelul mediului rural sunt evidente diferențe considerabile între comunele din județ. În timp ce comunele Turia (95991,3%), Comandău (30040%), Sita Buzăului (2680%), Brăduț (1513,5%) și Ozun (1404,6%) au cunoscut creșteri spectaculoase, comunele Ghelinta, Reci și Ilieni au înregistrat scăderi de peste 50% ale numărului de sosiri.

Tabel 41: Evoluția sosirilor turiștilor în structurile de cazare turistică în unitățile administrativ teritoriale din județul Covasna în perioada 2008-2020

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2019	2020	Creștere/ descreștere 2020-2008
Municipiul Sfântu Gheorghe	19.561	14.407	12.566	18.524	14.893	16.668	16.785	12.554	15.646	8.805	-55%
Municipiul Târgu Secuiesc	2.548	2.089	5.726	8.905	6.456	6.027	6.968	7.159	7.972	4.062	59,4%
Oraș Baraolt	1.544	1.089	440	487	754	544	871	927	1.058	158	-89,8%
Oraș Covasna	35.901	34.990	32.836	42.153	37.684	41.549	39.844	50.105	58.259	27.841	-22,5%
Oraș Întorsura Buzăului	60	179	120	157	208	458	768	1.034	1.248	954	1490%
Arcuș	148	697	374	437	752	572	1.243	1.750	2.576	744	402,7%
Bățani	0	0	0	46	25	0	0	994	552	331	619,6%
Bixad	26	152	97	307	233	231	218	271	412	124	376,9%
Brăduț	0	0	0	0	229	31	678	1.260	3.317	3.695	1513,5%
Brețcu	403	276	439	1.284	983	687	415	390	377	400	-0,74%
Cernat	0	137	52	682	638	362	917	784	1.385	298	117,5%
Comandău	5	39	74	157	124	101	759	1.403	933	1.507	30040%

Dalnic	0	0	0	0	304	758	478	115	1.453	383	26%
Estelnic	0	0	0	0	0	0	63	66	122	47	-25,4%
Ghelința	301	346	321	276	468	152	149	89	200	30	-90%
Ilieni	134	120	197	97	116	44	305	203	152	63	-53%
Malnaș	0	0	0	286	392	0	0	22	223	206	-28%
Moacșa	269	399	0	1.159	1.254	1.280	1.539	1.863	1.435	399	48,3%
Ozun	43	429	557	847	1.051	500	687	1.012	1.649	647	1404,6%
Reci	887	598	404	787	527	593	1.609	458	1.089	203	-77,1%
Sita Buzăului	10	52	45	54	45	70	227	494	625	278	268%
Turia	23	5.369	5.039	11.564	8.490	10.452	10.849	20.751	30.763	22.101	95991,3%
Valea Crișului	0	65	1.071	1.903	2.298	1.519	1.411	992	811	670	930,7%
Zăbala	718	927	492	1.099	954	712	1.947	3.305	5.144	4.894	581,6%
Zagon	0	14	87	133	223	133	70	113	41	18	28,6%

Sursa datelor: INS

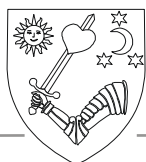
*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2020, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2020 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

Evoluția acestui indicator pe tipurile de structuri de cazare turistică este similară cu evoluția indicatorilor precedenți. Astfel, structurile de tipul taberelor de elevi și preșcolari, motelurilor și campingurilor au înregistrat scăderi. Structurile de tipul cabanelor turistice au înregistrat de asemenea, o scădere considerabilă (-41,8%), în ciuda faptului că au cunoscut o creștere considerabilă a capacității de cazare în funcțiune.

Creșteri considerabile ale numărului de sosiri ale turiștilor se remarcă în cazul structurilor de tipul hostelurilor, pensiunilor agroturistice și a vilelor turistice. Aceste creșteri fiind în general concentrate la nivelul mediului rural. Astfel, comunele Comandău și Bățani concentrează o parte semnificativă a numărului de sosiri în cadrul structurilor de tipul hostelurilor. În cazul pensiunilor agroturistice creșterea a fost concentrată la nivelul comunelor Comandău, Sita Buzăului și Ozun, în timp ce creșterea înregistrată în cazul vilelor turistice a fost concentrată la nivelul comunei Arcuș.

Atât la nivel național, cât și la nivelul județului Covasna, se remarcă fluctuații ale acestui indicator. Scăderi au fost înregistrate în anii 2009 și 2010, cel mai probabil pe fondul crizei economice. În anul 2020, pe fondul pandemiei, la nivel național s-a înregistrat o scădere de 10,2%, comparativ cu anul 2008. Se remarcă faptul că sectorul turistic de la nivelul județului a fost mai rezilient în fața pandemiei. Astfel, la nivelul județului în anul 2020 numărul sosirilor turiștilor s-a menținut cu 26,8% mai mare comparativ cu anul 2008, deși a fost sub nivelul anilor precedenți. De asemenea, media pentru perioada analizată este una pozitivă, județul Covasna înregistrând o creștere medie de 46,2% în această perioadă, care este peste cea înregistrată la nivel național.

Tabel 42: Evoluția sosirilor turiștilor în structurile de cazare turistică în unitățile administrativ teritoriale din județul Covasna în perioada 2008-2020

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2018	2019	2020	Creștere/ descreștere 2020-2008
Hoteluri	52.695	46.801	48.109	62.602	53.516	59.369	58.262	76.733	80.794	89.340	50.153	-4,8%
Hosteluri	0	185	350	461	313	367	2.035	2.733	2.000	2.189	1.403	658,4%
Moteluri	1.276	767	626	1.174	1.329	1.833	2.400	492	616	783	676	-47,1%
Vile turistice	1.028	3.346	2.148	5.671	3.926	5.208	4.783	5.316	7.299	9.241	4.332	321,4%
Cabane turistice	0	812	0	1.651	714	266	467	481	546	719	473	-41,8%
Bungalouri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	437	0%
Campinguri	0	0	0	0	340	0	930	0	0	30	212	-37,7%
Popasuri turistice	0	0	0	128	478	0	389	332	336	496	343	168%
Căsuțe turistice	0	0	0	230	126	93	342	724	2.005	2.935	497	116,1%
Tabere de elevi si preșcolari	563	664	0	1.502	1.151	1.084	597	1.915	1.425	1.677	35	-93,8%
Pensiuni turistice	4.596	6.548	6.078	11.022	9.648	9.413	9.897	8.180	8.846	11.471	6.793	47,8%
Pensiuni agroturistice	2.484	3.283	3.626	6.924	7.594	5.835	8.698	11.208	15.505	18.561	14.046	465,5%
Covasna	100	-0,4%	-2,7%	45,9%	26,3%	33,3%	41,7%	72,6%	90,6%	119,4%	26,6%	46,2%
National	100	- 13,8%	- 14,8%	-1,3%	7,9%	11,5%	39,3%	70,4%	81,1%	87,7%	-10,2%	27,6%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2020, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2020 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

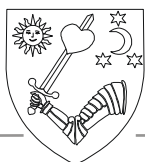
** Evoluția totală la nivelul județului și al nivelului național a fost calculată ca și rată a creșterii înregistrată în fiecare an. comparativ cu anul precedent. Ultima coloană prezintă media acestor rate de creștere.

Înnoptări în structuri de primire turistică pe tipuri de structuri

Înnoptarea turistică este intervalul de 24 de ore, începând cu ora hotelieră, pentru care o persoană este înregistrată în evidența spațiului de cazare turistică și beneficiază de găzduire în contul tarifului aferent spațiului ocupat, chiar dacă durata de ședere efectivă este inferioară intervalului menționat. Sunt avute în vedere și înnoptările aferente paturilor instalate suplimentar (plătite de clienți) (INS). Prin urmare, acesta este un indicator reprezentativ pentru evoluția turismului de la nivelul județului.

La nivelul unităților administrativ teritoriale analizate, evoluția acestui indicator este similară cu evoluția indicatorilor precedenți. Diferența dintre mediul rural și mediul urban este prezentă, fiind însă mai accentuată. Astfel, la nivelul mediului urban creșterea medie în perioada analizată a fost de 307,6%, în timp ce la nivelul mediului rural acesta a fost de 8054,6%.

La nivelul mediului urban, municipiul Târgu Secuiesc și orașul Întorsura Buzăului au fost singurele localități care au înregistrat creșteri în anul 2020, comparativ cu anul 2008. La nivelul mediului rural cele mai importante creșteri au fost înregistrate de comunele Turia (108931.25%), Comandău (43250%), Ozun (2759,7%), Brăduț (1562,6%) și Arcuș (1466,8%).

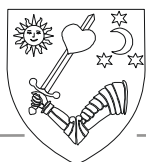
Tabel 43: Evoluția înnopțărilor în structurile de cazare turistică în unitățile administrativ teritoriale din județul Covasna în perioada 2008-2020

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2019	2020	Creștere/ descreștere 2020-2008
Municipiul Sfântu Gheorghe	36.523	25.710	23.811	40.479	33.366	37.071	37.093	25.557	31.569	16.916	-53,7%
Municipiul Târgu Secuiesc	4.199	4.024	10.530	20.074	13.262	15.377	16.392	15.374	14.244	8.542	103,4%
Oraș Baraolt	5.301	4.349	1.665	1.533	3.082	1.658	2.717	3.226	3.587	314	-94,1%
Oraș Covasna	432.378	396.640	353.658	424.277	380.835	341.712	366.330	385.132	427.300	185.877	-57%
Oraș Întorsura Buzăului	106	362	193	557	620	781	1.370	1.704	1.971	1.844	1639,6%
Arcuș	349	2.274	1.195	923	1.800	1.571	3.302	6.566	14.113	5.468	1466,8%
Bățani	0	0	0	187	104	0	0	2.101	2.228	557	197,9%
Bixad	26	323	366	1.085	637	640	600	683	1.274	360	1284,6%
Brăduț	0	0	0	0	326	80	1.430	2.086	4.647	5.420	1562,6%
Brețcu	993	280	439	1.840	1.198	965	523	767	447	470	-52,7%
Cernat	0	462	345	2.031	1.833	1.080	3.032	2.923	4.088	1.214	162,8%
Comandău	10	103	237	920	933	370	1.832	2.921	2.396	4.335	43250%
Dalnic	0	0	0	0	514	1.395	1.845	168	2.407	644	25,3%
Estelnic	0	0	0	0	0	0	354	363	911	323	-8,8%
Ghelița	619	859	697	620	1.590	595	613	180	416	98	-84,2%
Ilienii	627	411	447	419	301	77	2.056	981	1.854	592	-5,6%
Malnaș	0	0	0	664	779	0	0	59	300	510	-23,2%
Moacșa	1.404	1.959	0	3.281	3.083	5.227	2.835	4.666	4.151	808	-42,5%
Ozun	67	913	944	2.455	2.410	1.467	1.563	2.430	2.849	1.916	2759,7%
Reci	1.234	753	598	1.482	1.073	1.286	2.530	619	2.768	388	-68,6%
Sita Buzăului	60	135	77	148	107	86	592	979	1.142	529	781,7%
Turia	48	9.021	10.164	21.615	16.876	21.338	27.013	60.016	66.554	52.335	108931,3%
Valea Crișului	0	182	2.667	4.335	4.854	3.666	2.992	1.858	1.470	1.198	558,2%
Zăbala	2.750	3.136	958	3.056	2.704	1.373	4.414	7.960	12.050	7.209	162,2%
Zagon	0	14	189	280	480	335	172	238	95	47	235,7%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2020. la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2020 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

În ceea ce privește evoluția numărului de înnopțări în funcție de tipul de structuri turistice (tabelul 43), se remarcă, din nou, faptul că unele dintre acestea au înregistrat creșteri constante, cu toate că în anul 2020, pe fondul pandemiei, trendul de creștere a fost întrerupt. Structurile de tipul vilelor turistice

(811,9%), hostelurilor (460,4%), popasurilor turistice (431,5%) și pensiunilor agroturistice (339,00%) au înregistrat creșteri considerabile. Aceste creșteri au fost concentrate la nivelul unui număr redus de comune, cele mai importante fiind comunele Comandău, Arcuș și Turia.

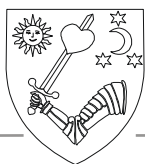
La polul opus structurile de tipul taberelor de elevi și preșcolari, campinguri, moteluri și hoteluri sunt caracterizate de scăderi considerabile. În cazul primelor trei de structuri de primire turistică, aceste scăderi au avut loc la nivelul mediului rural, respectiv în cazul comunelor Moacșa, Zăbala, Reci și Brețcu. În cazul structurilor de tipul hostelurilor, scăderea a fost în principal resimțită la nivelul municipiului Sfântu Gheorghe și a orașului Covasna.

În cazul acestui indicator, evoluția de la nivelul județului este sub cea de la nivel național. Astfel, la nivelul județului media pentru perioada analizată este una negativă (-1,2%), în timp ce la nivel național media a fost pozitivă (4,4%). Acest trend este determinat de perioade extinse (2009-2010; 2012-2015 și 2020) în care la nivelul județului Covasna numărul înnoptărilor au fost sub cele din anul 2008. Se remarcă faptul că aceste perioade de scădere coincid cu scăderi al nivel național, însă la nivelul județului aceste scăderi au fost mai accentuate.

Tabel 44: Evoluția înnoptărilor pe tipuri de structuri de primire turistică la nivelul județului Covasna în perioada 2008-2020

Structuri	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2019	2020	Creștere/ descreștere 2020-2008
Hoteluri	461.787	413.997	379.361	461.320	409.150	375.439	403.794	448.480	484.372	229.400	-50,3%
Hosteluri	0	802	700	1.353	1.014	858	5.808	8.158	5.675	4.494	460,4%
Moteluri	2.212	841	709	1.398	1.959	3.023	4.259	595	1.122	850	-61,6%
Vile turistice	1.859	6.968	4.785	15.069	12.214	14.639	14.172	19.092	34.049	16.952	811,9%
Cabane turistice	0	812	0	1.941	1.220	380	747	1.272	1.999	1.483	82,6%
Bungalouri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.642	0%
Campinguri	0	0	0	0	539	0	1.602	0	30	212	-60,7%
Popasuri turistice	0	0	0	200	1.166	0	1.335	1.138	1.652	1.063	431,5%
Căsuțe turistice	0	0	0	784	283	173	744	1.427	3.405	1.548	97,5%
Tabere de elevi si preșcolari	3.130	3.343	0	4.403	3.777	4.889	1.834	6.830	8.007	71	-97,7%
Pensiuni turistice	11.738	17.111	15.086	27.783	23.591	21.736	22.622	19.020	27.726	15.540	32,4%
Pensiuni agroturistice	6.043	8.100	8.539	18.137	17.902	17.087	24.683	23.545	36.794	26.529	339%
Covasna	100	-7.15%	- 15.94%	9.37%	-2.87%	-9.97%	-1.06%	8.79%	24.25%	- 38.41%	-1,2%
Național	100	- 16.41%	- 22.56%	- 13.25%	-7.53%	-6.58%	13.48%	30.72%	45.16%	- 29.66%	4,4%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2020, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2020 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

** Evoluția totală la nivelul județului și al nivelului național a fost calculată ca și rată a creșterii înregistrată în fiecare an, comparativ cu anul precedent. Ultima coloană prezintă media acestor rate de creștere.

Gradul de ocupare al structurilor de cazare turistică

Gradul de ocupare al structurilor măsoară nivelul de eficiență al structurilor de cazare turistică. Indicatorul se măsoară prin raportarea numărului de înnopțiuni la capacitatea de cazare turistică în funcțiune. Astfel, cu cât gradul de ocupare este mai mare (mai apropiat de 100%), cu atât unitățile de cazare sunt folosite mai eficient, respectiv potrivit destinației acestora.

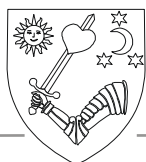
Evoluția acestui indicator completează imaginea oferită de indicatorii anteriori. Cu toate că mediul rural a cunoscut creșteri medii considerabil mai mari comparativ cu mediul urban, acestea nu s-au tradus într-o creștere echivalentă a eficienței structurilor de cazare turistică. Astfel, gradul mediu de ocupare în perioada analizată la nivelul mediului rural a fost de numai 14,4%, în timp ce la nivelul mediului urban această creștere a fost de 25,7%.

Cel mai ridicat grad de ocupare a fost înregistrat la nivelul orașului Covasna, acesta fiind considerabil mai mare comparativ cu gradul de ocupare de la nivelul municipiului reședință de județ (22%). La nivelul mediului rural cele mai mari medii au fost înregistrate în cazul comunelor Zăbala (35,2%), Turia (28%), Valea Crișului (24,8%) și Brăduț (23,4%).

De asemenea, se remarcă faptul că un număr redus de localități au înregistrat creșteri ale gradului de ocupare chiar și în anul 2020, în ciuda pandemiei, respectiv comunele Zăbala, Malnaș, Comandău și orașul Întorsura Buzăului.

Tabel 45: Gradul de ocupare al structurilor de cazare turistică în unitățile administrativ teritoriale din județul Covasna în perioada 2008-2020

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2018	2019	2020	Medie
Municipiul Sfântu Gheorghe	26,1%	18,2%	18,6%	26,3%	22,5%	25,1%	23,1%	20,7%	20,7%	24,3%	16,2%	22%
Municipiul Târgu Secuiesc	28,9%	16,7%	14,8%	24,3%	14,9%	20,3%	17,6%	16,5%	15,6%	16,7%	15,3%	18%
Oraș Baraolt	37,4%	25,8%	12,2%	14,8%	37,7%	24,9%	15,6%	17,7%	26,1%	22,9%	3,6%	21,3%
Oraș Covasna	68%	66,8%	60,5%	62%	57%	49,9%	55%	57,4%	56,4%	62,1%	36,3%	57%
Oraș Întorsura Buzăului	17,1%	3,7%	4,3%	8%	9,6%	5,7%	9,4%	11,7%	11,9%	13,5%	17,1%	9,9%
Arcuș	5,6%	9,7%	6,3%	2,8%	4%	5,8%	10,4%	24,5%	38,8%	50,9%	24,7%	16%
Bățani	0%	0%	0%	75,4%	14,1%	0%	0%	17,9%	20,2%	21,2%	4,7%	13,1%
Bixad	2,3%	6,9%	9,9%	22,9%	8,7%	8,1%	7,5%	6,5%	10,9%	14,6%	8,3%	9,1%
Brăduț	0%	0%	0%	0%	9,9%	3,7%	26,6%	38,2%	53,6%	60,5%	66,4%	23,4%

Brețcu	5%	1,5%	4%	8,5%	5,2%	6,4%	4,2%	4,5%	2,1%	4,1%	6,1%	4,8%
Cernat	0%	17,4%	24,2%	16,5%	14,8%	13,7%	35,7%	33,2%	29,5%	36,5%	10,4%	21,8%
Comandau	1,4%	3,6%	7,1%	21%	18,9%	8,5%	9,5%	13,3%	15,8%	10,8%	17,5%	11,1%
Dalnic	0%	0%	0%	0%	15,3%	28,3%	33,7%	5,3%	16,2%	24,4%	12,9%	13,2%
Estelnic	0%	0%	0%	0%	0%	0%	8,6%	9,9%	11,8%	26,7%	12,7%	6,1%
Ghelința	11,1%	12,7%	6,1%	3,4%	8,3%	6,2%	4,9%	5,6%	4,6%	4,1%	1,8%	6,1%
Ilieni	13,2%	8,7%	9,4%	8,8%	6,3%	1,8%	43,3%	20,7%	6,5%	40,7%	18%	17,5%
Malnaș	0%	0%	0%	20,2%	23,7%	0%	0%	8,1%	6,7%	8,8%	17,5%	9,1%
Moacăsa	22,7%	43,9%	0%	28,9%	4,7%	18,8%	2,8%	29,8%	15,9%	15,4%	7%	15,4%
Ozun	6,8%	8,6%	10,9%	13,5%	13,4%	8,7%	8,9%	29,5%	14,4%	10,5%	13,7%	12,4%
Reci	16%	9,1%	5,3%	7,4%	5,8%	5,1%	13,7%	4,2%	11,2%	9%	4,4%	9,5%
Sita Buzăului	13,8%	2,5%	1,4%	2,2%	2,3%	1,6%	5,3%	8%	7,7%	7,6%	5,3%	5%
Turia	3,3%	20,1%	15,4%	19,1%	13%	18,4%	21,6%	47,7%	39,8%	50,7%	50,6%	28%
Valea Crișului	0%	13,4%	29,2%	33%	35%	27,5%	23%	18,8%	25,1%	36,7%	32,7%	24,8%
Zăbala	32,9%	24,3%	26,3%	42,9%	25,5%	37,6%	28,7%	37,1%	54,1%	48,5%	57,3%	35,2%
Zagon	0%	4,5%	9%	8,4%	14,3%	11,1%	5,7%	6,5%	4,1%	2,2%	6,5%	6,5%

Sursa datelor: INS

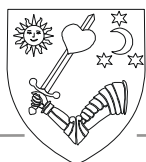
* Ultima coloană prezintă media gradului de ocupare pentru perioada analizată.

În ceea ce privește evoluția gradului de ocupare pe tipurile de structuri de cazare turistică (tabelul 45), cele mai eficiente astfel de structuri în perioada analizată au fost cele de tipul hotelurilor (53%), taberelor de elevi și preșcolari (23,4%) și vilelor turistice (21,2%). Astfel, cu toate că hotelurile și taberele pentru școlari și preșcolari au înregistrat scăderi ale capacității de cazare, precum și a înnoptărilor și sosirilor, acestea au devenit mai eficiente. Cel mai probabil acest trend a avut loc pe baza dispariției unităților de cazare ineficiente. În antiteză, structurile de cazare turistică cu cel mai redus grad de ocupare mediu în perioada analizată sunt cele de tipul bungalourilor (1,1%), campingurilor (1,8%) și motelurilor (7,2%).

La nivelul general al județului gradul mediu de ocupare în această perioadă a fost de 40,8%, fiind peste cel de la nivel național (28,5%). În ambele situații, cel mai redus nivel al gradului de ocupare a fost înregistrat în anul 2020, pe fondul pandemiei.

Tabel 46: Gradul de ocupare al structurilor de cazare turistică pe tipuri de structuri la nivelul județului Covasna în perioada 2008-2020

Structuri	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2018	2019	2020	Medie
Hoteluri	63,6%	60%	51,6%	56,1%	51,4%	46%	49,4%	56,2%	54,3%	60,7%	38,4%	53%
Hosteluri	0%	18,7%	14,3%	18,5%	11,9%	12,5%	23,9%	19,8%	16,6%	13,5%	12,7%	16,4%
Moteluri	8,6%	3,5%	4,8%	5,2%	6,2%	8,2%	14,2%	2,7%	5,2%	4%	5,4%	7,2%
Vile turistice	12,1%	14,4%	13,1%	18,3%	11,9%	18,7%	16,7%	24,7%	34,1%	42,3%	29,2%	21,2%
Cabane turistice	0%	26%	0%	26,8%	18,1%	7,4%	9,8%	16,6%	20,4%	26,1%	24,4%	16,7%
Bungalouri	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	14,9%	1,1%
Campinguri	0%	0%	0%	0%	1%	0%	1,9%	0%	0%	2,4%	17,1%	1,8%

Popasuri turistice	0%	0%	0%	8,7%	25,6%	0%	29,4%	22,7%	24,4%	30,2%	24,5%	15,9%
Căsuțe turistice	0%	0%	0%	5,6%	2,2%	3%	9,9%	21,1%	19,3%	40,9%	25,8%	11%
Tabere de elevi si preșcolari	25,2%	31,4%	0%	38,2%	22,9%	25%	17,5%	56,8%	29,1%	26,7%	3,2%	23,4%
Pensiuni turistice	19,2%	18,5%	15,2%	20,6%	16%	17,4%	17,5%	15,7%	17%	20,6%	15,6%	17,6%
Pensiuni agroturistice	21,3%	12,3%	11,8%	14,2%	13,7%	13%	14,8%	14,9%	16,8%	19,3%	19,3%	15,6%
Covasna	56%	48,1%	42,5%	43,1%	36%	35,8%	35,2%	42,4%	41,2%	45,5%	30,8%	40,8%
National	35%	28,4%	25,2%	26,3%	25,9%	25,1%	28,7%	30,9%	32,2%	33,9%	22,8%	28,5%

Sursa datelor: INS

* Ultima coloană prezintă media gradului de ocupare pentru perioada analizată.

Numărul de angajați, cifra de afaceri și profitul net în domeniul Hoteluri și alte facilități de cazare

Pentru a completa analiza turismului, au fost analizate și evoluția numărului de angajați, cifrei de afaceri și profitului net în domeniul *Hotelurilor și alte facilități de cazare*. Evoluția acestora relevă măsura în care acest domeniu a crescut ca și importanță pentru economia locală a unităților administrativ teritoriale din județ, precum și pentru economia generală a județului. Din rațiuni ce țin de disponibilitatea datelor, evoluția acestor indicatori s-a făcut pentru perioada 2008-2018.

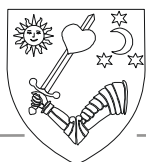
În ceea ce privește evoluția numărului mediu de angajați, municipiul Târgu Secuiesc este localitatea cu cea mai mare creștere în anul 2018, comparativ cu anul 2008. Astfel, acest municipiu a câștigat un număr de 106 angajați în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare* în această perioadă. Cu toate că orașul Covasna a avut un număr mai redus de angajați în anul 2018, comparativ cu anul 2008, acesta rămâne localitatea cu cel mai ridicat număr de angajați în acest domeniu din județ. Se remarcă, de asemenea, faptul că municipiul reședință de județ a avut un trend de scădere constantă a numărului de angajați în acest domeniu, fiind localitatea cu cea mai mare scădere la nivelul județului.

La nivelul mediului rural cele mai însemnate creșteri au fost înregistrate în cazul comunelor Turia, Zăbala și Brăduț. La polul opus, cea mai mare scădere a fost înregistrată la nivelul comunei Valea Crișului, care a pierdut un număr de 13 angajați în această perioadă.

Cu toate că unele localități de la nivelul județului au pierdut angajați în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare*, la nivelul general al județului în anul 2018 numărul angajaților în acest domeniu a fost cu 67 mai mare comparativ cu anul 2008. Deoarece aceste date sunt disponibile numai pentru perioada 2008-2018, nu este posibilă identificarea efectului pe care pandemia l-a avut asupra acestui indicator.

Tabel 47: Evoluția numărului mediu de angajați în domeniul Hoteluri și alte facilități de cazare turistică în unitățile administrativ teritoriale din județul Covasna în perioada 2008-2018

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Diferență 2018-2008
------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	---------------------

Municipiul Sfântu Gheorghe	124	103	64	69	80	70	71	59	65	51	56	-68
Municipiul Târgu Secuiesc	29	26	47	53	44	59	6	65	82	116	135	106
Oraș Baraolt	9	8	4	3	4	3	3	3	3	3	3	-6
Oraș Covasna	322	227	223	221	224	219	204	205	225	230	301	-21
Oraș Întorsura Buzăului	5	4	3	1	4	10	10	9	8	9	10	5
Comuna Arcuș	0	0	1	1	1	1	1	2	3	3	3	3
Comuna Bățani	4	4	7	8	5	4	0	0	0	1	0	-4
Comuna Bixad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Comuna Brăduț	0	0	0	0	1	1	0	0	2	9	16	16
Comuna Brețcu	0	2	2	9	10	10	4	0	0	0	0	0
Comuna Cernat	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
Comuna Comandău	0	0	0	0	16	6	3	3	3	4	0	0
Comuna Dalnic	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Comuna Ghelița	4	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	-4
Comuna Ilienii	2	2	2	2	2	0	0	2	2	2	0	-2
Comuna Malnaș	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Comuna Moacșa	1	2	2	1	1	1	1	0	0	0	0	-1
Comuna Ozun	0	0	0	0	2	1	1	2	1	2	2	2
Comuna Reci	0	0	0	1	2	4	4	4	5	6	5	5
Comuna Sita Buzăului	0	0	1	1	1	1	2	4	2	3	3	3
Comuna Turia	0	34	35	33	32	28	26	1	34	24	23	23
Comuna Valea Crișului	41	28	25	25	23	24	22	19	29	30	28	-13
Comuna Zăbala	23	5	7	0	0	0	0	0	0	0	45	22
Comuna Zagon	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	564	448	424	429	453	443	359	379	465	494	631	67

Sursa datelor: ONRC

Valorile pentru cifra de afaceri și profit net din domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare turistică* au fost actualizate cu inflația, anul de bază fiind 2008.

În ceea ce privește evoluția cifrei de afaceri (tabelul 48) se remarcă diferențe considerabile între localitățile din județ. Pe de o parte, există diferențe considerabile între mediul urban și rural în ceea ce privește creșterea medie în această perioadă. La nivelul mediului urban cifra de afaceri a crescut în medie 404,2%, în timp ce la nivelul mediului rural această creștere a atins 2401,2%.

Pe de altă parte, există diferențe considerabile între localitățile din mediul urban și rural. Astfel, municipiul Târgu Secuiesc a înregistrat o creștere de 1758,3% a cifrei de afaceri, care este semnificativ mai mare comparativ cu creșterea înregistrată de celelalte localități urbane. La nivelul mediului rural diferențele sunt chiar mai accentuate. Cu toate că o serie de comune au înregistrat creșteri

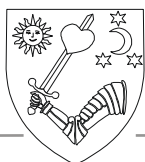

spectaculoase (exemplu: Ozun, Brăduț, Sita Buzăului), la nivelul unui număr însemnat de comune cifra de afaceri în acest domeniu a dispărut. Interesant este cazul comunei Comandău, care deși a înregistrat creșteri considerabil în ceea ce privește capacitatea turistică, numărul de sosiri și înnoptări, cifra de afaceri în acest domeniu pentru anul 2018 a fost 0. Cauza probabilă este neraportarea, raportarea greșită sau o eroare în baza de date a ONRC.

Tabel 48: Evoluția cifrei de afaceri în domeniul Hoteluri și alte facilități de cazare turistică în unitățile administrativ teritoriale din județul Covasna în perioada 2008-2018

Localități	2008	2009	2011	2012	2013	2015	2016	2018	Creștere/ descreștere 2018-2008
Municipiul Sfântu Gheorghe	5.653.245	5.338.083	4.852.304	5.891.097	5.094.168	3.980.145	10.877.119	11.792.747	108,6%
Municipiul Târgu Secuiesc	795.493	631.878	2.814.581	2.364.750	3.741.651	4.201.124	7.897.077	14.782.289	1758,3%
Oraș Baraolt	149.512	138.707	42.751	118.617	61.555	84.364	106.172	186.787	24,9%
Oraș Covasna	19.449.466	16.299.180	16.682.586	16.699.570	16.489.072	16.220.371	18.245.534	24.176.729	24,3%
Oraș Întorsura Buzăului	400.128	298.872	60.408	85.293	213.010	355.504	522.788	819.919	104,9%
Arcuș	0	0	0	0	11.323	17.524	64.583	139.675	525,9%
Bățani	134.376	108.079	96.805	85.233	34.941	516	10.395	0	-100%
Bixad	0	0	0	0	0	0	0	0	0%
Brăduț	0	15.243	1.021.962	24.293	39.581	66.407	90.358	1.027.676	6642%
Brețcu	0	43.016	388.794	591.330	346.787	0	0	0	-100%
Cernat	0	0	0	29.443	48.162	149.128	110.225	150.111	409,8%
Comandău	0	0	0	81.542	21.015	90.352	22.712	0	-100%
Dalnic	0	0	0	0	0	0	0	0	0%
Ghelița	181.003	118.066	32.292	0	0	0	0	0	-100%
Ilieni	67.185	71.658	47.548	62.241	36.907	31.742	35.152	68.735	2,3%
Malnaș	0	0	0	0	0	0	0	0	0%
Moacșa	267.063	681.140	320.347	348.722	215.381	0	0	0	-100%
Ozun	0	0	380	13.315	74.250	97.622	39.569	8.463	37823,2%
Reci	0	23.392	26.653	29.071	1.422	33.145	151.303	242.573	937%
Sita Buzăului	0	0	20.759	18.904	23.056	74.927	113.140	144.716	1925,1%
Turia	0	1.267.969	1.340.409	1.126.290	1.140.506	23.702	1.844.441	1.808.344	42,6%
Valea Crișului	2.828.164	2.397.704	1.238.898	1.270.574	1.296.192	1.316.543	1.472.842	1.680.396	-40,6%
Zăbala	978.498	243.596	0	77.829	58.264	56.119	57.029	3.521.610	259,9%
Zagon	8.000	3.315	19.895	19.527	11.608	0	0	0	-100%
Total	4.464.289	4.973.179	4.554.742	3.778.315	3.359.396	1.957.727	4.011.749	8.792.300	97%

Sursa datelor: ONRC

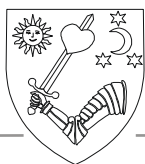
În ceea ce privește evoluția profitului net în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare turistică*, se remarcă faptul că diferența dintre creșterea medie de la nivelul mediului rural și urban este mai redusă, comparativ cu diferența înregistrată în cazul cifrei de afaceri. Astfel, la nivelul mediului rural creșterea medie a fost de 4062.56%, în timp ce la nivelul mediului urban creșterea medie a fost de 2463.36%.

Totuși, diferențele considerabile între localități se mențin. Municipiul Târgu Secuiesc a avut cea mai mare creștere procentuală a profitului (11794.59%). Se remarcă faptul că orașele Baraolt și Covasna au cunoscut o scădere a profitului net, cu toate că cifra de afaceri în această perioadă a crescut. Cu alte cuvinte, creșterea cifrei de afaceri nu s-a tradus într-o creștere a eficienței acestui domeniu.

La nivelul mediului rural, cele mai mari creșteri ale profitului net au fost înregistrate în cazul comunelor Reci, Turia, Brăduț și Cernat.

Tabel 49: Evoluția profitului net în domeniul Hoteluri și alte facilități de cazare turistică în unitățile administrative teritoriale din județul Covasna în perioada 2008-2018

Localități	2008	2009	2011	2012	2013	2015	2016	2018	Creștere/ descreștere 2018-2008
Municipiul Sfântu Gheorghe	654.638	1.311.541	556.338	338.542	493.499	590.202	3.047.696	3.760.408	474,4%
Municipiul Târgu Secuiesc	16.051	515	3.249	1.108	114.697	126.513	762.776	1.909.201	11794,6%
Oraș Baraolt	0	33.339	0	0	0	0	0	19.912	-40,3%
Oraș Covasna	2.458.783	834.033	416.933	218.592	363.705	642.666	747.707	2.052.846	-16,5%
Oraș Întorsura Buzăului	111.656	33.757	0	4.065	10.644	53.280	147.632	228.407	104,6%
Arcuș	0	0	0	0	792	214.666	323.208	15.799	-6,1%
Bățani	4.035	0	0	1.761	0	0	797	0	-100%
Bixad	0	0	0	0	0	0	0	0	0%
Brăduț	0	4.056	37	0	4.251	38.627	32.127	213.355	5159,9%
Brețcu	0	0	17.304	306.073	0	0	0	0	-100%
Cernat	0	0	0	2.129	2.013	37.730	35.500	10.813	407,9%
Comandău	0	0	0	84	0	4.090	0	0	-100%
Dalnic	0	0	0	0	0	0	0	0	0%
Ghelința	0	0	0	0	0	0	0	0	-100%
Ilieni	1.804	20.080	0	13.960	356	0	0	3.086	71,1%
Malnaș	0	0	0	0	0	0	0	0	0%
Moacșa	4.381	350.276	294.096	299.224	173.422	0	0	0	-100%
Ozun	0	0	0	294	38.408	76.643	17.998	0	-100%
Reci	0	372	2.933	683	180	904	1.407	216.507	58070,4%
Sita Buzăului	0	0	0	514	6.472	4.442	6.705	6.319	1128,2%
Turia	0	0	99.847	1.819	6.281	1.475	174.974	370.571	17081,8%
Valea Crișului	313.479	216.618	215.993	251.228	238.396	221.900	140.253	247.861	-20,9%
Zăbala	69.009	40.310	0	31.738	17.845	23.600	10.369	6.450	-90,7%

Zagon	850	0	12.877	10.999	8.634	0	0	0	-100%
Total	3.634.686	2.844.896	1.619.608	1.482.813	1.479.593	2.036.739	5.449.148	9.061.537	149,3%

Sursa datelor: ONRC

Concluzii și perspective strategice - economie și turism

Evoluțiile economiei județului Covasna trebuie privite și dintr-un unghi al poziționării –apropierea de centrul polarizator Brașov și de Târgu Mureș.

Economia județului are ca factori majori ariile urbane, județul având, din perspectiva unei abordări aferente policentrismului, o zonă urbană funcțională (ZUF) – Sfântu Gheorghe care asigură legătura și este strâns conectată cu alte două zone urbane funcționale: ZUF Brașov și ZUF Miercurea-Ciuc; Această particularitate a apropierii dintre zone urbane funcționale și nucleele lor urbane poate avea un efect catalizator asupra dezvoltării economice prin susținerea interacțiunilor pozitive între subsistemele economice și sociale; O abordare integrată poate duce la o dezvoltare durabilă și cu efecte multiplicatoare la nivelul ariilor adiacente.

Depopularea, un fenomen specific regiunii Centru și implici și județului Covasna, depopulare generată de migrație și scăderea natalității și completată de accelerarea procesului de îmbătrânire demografică va duce la creșterea raportului de dependență demografică în județ. Descreșterea populației afectează toate ariile urbane din județ, cu scăderi mai accentuate (ca procent) în Târgu-Secuiesc, Baraolt și Covasna.

Potrivit Recensământului populației și locuințelor din 2011, județele Harghita și Covasna înregistrau la nivel regional cea mai redusă pondere a populației cu studii superioare, deși ratatele de creștere între recensăminte erau superioare mediei regionale; Și procentele aferente populației cu studii postliceale, liceale sau profesionale se situau în 2011 sub media regională.

Deși ponderea rețelei de drumuri naționale care traversează județul este peste media regională, densitatea rețelei de drumuri este problematică, fiind a treia cea mai scăzută densitate a rețelei la nivel național; Ponderea rețelei de drumuri modernizate este peste media regională, în timp ce rețeaua de căi ferate este cea mai redusă la nivel regional.

Rata de creștere a PIB exprimat este peste media națională, însă sub cea regională, iar PIB/cap de locuitor ajunge la doar 41% din cel înregistrat de Regiunea București-Ilfov.

Din perspectiva PIB/locuitor, disparitățile în interiorul regiunii s-au adâncit, Covasna și Harghita având cele mai mici valori ale indicatorului (date finale 2018).

Evoluțiile ultimilor ani arată că, deși valoarea bunurilor și serviciilor produse crește în fiecare județ (implicit Covasna), la nivel regional polarizarea economică este din ce în ce mai pronunțată, datorită concentrării activităților economice cu valoare adăugată ridicată în ariile urbane de mari dimensiuni, concomitent cu declinul ariilor urbane de mici dimensiuni și a zonelor rurale izolate.

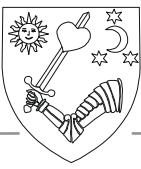
Activitățile comerciale, industria HoReCa și transporturile generează împreună jumătate din produsul intern brut.

Evoluția VAB a avut loc într-un context de creștere a ponderii sectorului public (Administrație, sănătate, învățământ, asigurări sociale) de la 12 la 17% în perioada 2008-2018.

Se remarcă o creștere procentuală importantă în sectorul culturii și industriilor creative (VAB de trei ori mai mare).

Productivitatea se situează sub media regională și națională, dar este superioară unor județe cu profil industrial precum Sălaj, Maramureș și Bistrița-Năsăud.

Rata de creștere a productivității muncii este mai ridicată decât cea a creșterii VAB și a PIB.

Deși numărul de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare este unul modest, infrastructura de cercetare/sistemul de cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) de la nivelul regiunii, concentrat în special în cele două centre urbane învecinate (Brașov și Târgu Mureș) reprezintă o oportunitate importantă pentru economia locală.

Se observă creșteri importante ale investițiilor în sectoare precum IT&C, construcții, distribuția apei și salubritate și tranzacții imobiliare, în timp ce investițiile în industrie și activități comerciale fluctuează. Exporturile au un trend de scădere, trend amplificat de Pandemia Covid-19.

Structura exporturilor arată o concentrare importantă în domeniul textilelor și articolelor din textile și al animalelor vii și produse animale.

În perioada 2011-2020 s-au înregistrat creșteri semnificative ale exporturilor de animale vii și produse animale (de 2,4 ori mai mari), a produselor alimentare (de peste 11 ori mai mari), a produselor din lemn, etc.; Pe de altă parte au scăzut abrupt exporturile categoriei mașini, aparate și materiale electrice, iar volumul exporturilor de textile a scăzut cu aproape 28 milioane euro.

Din păcate, cea mai mare parte a exporturilor se realizează în arii cu valoare adăugată redusă, ceea ce nu se translatează la nivelul comunității în venituri suplimentare sau difuzie de cerere pentru servicii suplimentare.

Resursele de muncă sunt într-o continuă diminuare, înregistrând scăderi importante odată cu anul 2014, în condițiile în care până la momentul respectiv trendul era unul crescător.

Rata de ocupare a persoanelor de sex masculin este mai scăzută decât cea a femeilor, remarcându-se o inversare față de perioada 1990 – 2000. Astfel, ratele de ocupare mai ridicate în rândul femeilor sunt o particularitate a economiei locale.

Valorile ratelor de ocupare sunt cu 3% mai reduse decât media națională, fiind totodată și cele mai reduse din regiune.

Există un trend de scădere a gradului de ocupare a populației, valorile acestuia fiind mai mici cu 5% decât în 2008.

Industria, împreună cu activitățile agricole concentrează 55% din populația ocupată

Analiza datelor arată că evoluțiile structurale (2019 vs. 2008) converg către creșterea anumitor sectoare în detrimentul celui agricol; Declinul semnificativ pare să se fi produs în perioada 2015-2016, când numărul persoanelor ocupate în agricultură s-a redus semnificativ (cu peste 5500); În aceeași perioadă se constată creșteri semnificative ale numărului de angajați în sectorul serviciilor.

Economia județului a pierdut aproape 31.000 de salariați în ultimii 30 de ani (aproximativ 40% din forța de muncă), reușind la momentul actual să atingă numărul de salariați existent la nivelul lui 2008.

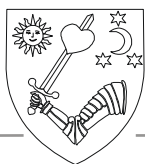
Evoluțiile de după perioada de criză începută în 2008 arată o creștere de peste 24% a numărului de salariați, față de anul 2010 și un trend de continuă creștere înregistrat de atunci.

Activitatea economică este concentrată în ariile urbane (constant peste 86% din salariați), dar ratele de creștere ale numărului salariaților sunt mai ridicate în mediul rural (+23% față de 2008 și +27% față de 2014).

Sfântu Gheorghe este polul economic al județului, concentrând peste 55% din forța de muncă județeană. Evoluțiile ariilor urbane sunt problematice, cu excepția orașului Covasna, care se află într-o perioadă de revenire.

Industria și comerțul reprezintă principalele sectoare ale economiei locale, concentrând peste 50% din numărul total de salariați.

Sectorul public ocupă o pondere importantă în economia locală, sectoarele Administrație publică, Învățământ și Sănătate concentrând aproape o cincime din totalul efectivului de salariați. Această pondere a rămas una constantă în timp.

În perioada 2008-2019 s-a produs o modificare a structurii economice, respectiv a pieței muncii, aceasta constând în creșterea numărului de salariați în Servicii (de la 31,5%, la 37%), creșterea cu 50% a numărului de salariați în agricultură, reducerea cu 14% a numărului de salariați în Industrie, creșterea cu peste 25% a numărului de salariați în sectorul Transport și depozitare, dublarea numărului de angajați în HoReCa, creșterea cu 50% a numărului de angajați în IT și cu 43% în industriile creative. Câștigurile salariale reduse rămân o problemă strategică a economiei locale. Deși rata de creștere a veniturilor nete este de 2,4 ori la valorile nominale, decalajul față de valorile naționale este recuperat într-un ritm redus.

Doar salariații din Construcții și HoReCa obțin venituri medii nete peste media națională a sectorului (11% din totalul forței de muncă locale).

Aproximativ 30.000 dintre angajații ale căror date sunt deținute de ANAF sunt plătiți cu salariul minim pe economie și doar o parte dintre aceștia beneficiază de bonuri de masă.

Industria prelucrătoare, care concentrează marea masă a salariaților oferă venituri medii de 82% din media națională a sectorului, valori sub 80% fiind înregistrate și în sectorul comercial (al doilea mare angajator local).

Sectorul IT, deși înregistrează creșteri ale numărului persoanelor ocupate și al numărului salariaților nu poate fi unul competitiv, din cauza salariilor reduse (mai puțin de jumătate din salariul mediu al sectorului la nivel național).

Județul Covasna are o economie cu o structură echilibrată, sectorul industriei prelucrătoare având o pondere însemnată în totalul economiei: aproximativ 40% din salariați și 37% din cifra de afaceri.

Deși concentrează un număr însemnat de salariați, companiile din domeniul *Fabricării de îmbrăcăminte*, unele dintre ele situate în topul celor mai mari companii din județ, au început să aibă pierderi încă din 2019, pierderi care s-au accentuat în 2020 pe fondul Pandemiei Covid-19; Este de așteptat ca scăderea cererii de articole de îmbrăcăminte la nivel global să continue, iar pierderile în domeniu să crească, inclusiv pierderile de locuri de muncă să se amplifice.

În județ există structuri de sprijinire a afacerilor - trei parcuri industriale, o asociație a IMM-urilor din județ, șapte cluster, incubator de afaceri – care și-au unit eforturile și fac demersuri în vederea profesionalizării și creșterii competitivității firmelor și economiei locale.

Rata de creștere a numărului de unități economice este sub cea de la nivel național, iar numărul total de salariați ai întreprinderilor active este în scădere.

În comunele din județ numărul de salariați și de firme a scăzut, dar nu la fel de mult ca în mediul urban, iar cifra de afaceri și profitul firmelor din comune a crescut.

Numărul de firme, cifra de afaceri și profitul firmelor din județ a crescut în *Agricultură, Industrie, Construcții și Servicii*, însă creșterile sunt sub nivelul creșterilor înregistrate la nivel național.

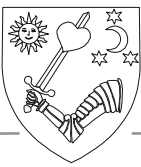
Cu excepția *Construcțiilor și Serviciilor*, numărul salariaților este în scădere, în Industrie, numărul salariaților fiind în 2020 cu aproape un sfert mai mic decât în 2014.

În *Agricultură*, numărul de salariați a scăzut mai mult în județul Covasna decât la nivel național, însă cifra de afaceri și profitul au înregistrat creșteri peste cele de la nivel național, indicând o profesionalizare și eficientizare a activității în sector.

În *Comerț*, numărul firmelor, al salariaților și cifra de afaceri au scăzut, doar profitul înregistrând creșteri.

În *Construcții*, toți indicatorii au crescut față de 2014, însă ratele de creștere sunt sub cele de la nivel național.

Serviciile au crescut semnificativ în perioada 2014 – 2020, creșterile fiind peste cele înregistrate la nivel național, în special în ceea ce privește numărul de salariați (+18%).

Pe fondul pandemiei Covid-19, în anul 2020, majoritatea indicatorilor (număr firme, număr de salariați, cifră de afaceri și profit) au scăzut față de anul anterior în toate sectoarele de activitate, iar scăderile sunt în general mai mari decât cele înregistrate la nivel național; *Construcțiile*, au înregistrat o creștere semnificativă a tuturor indicatorilor și în anul 2020, creștere mai mare decât cea de la nivel național.

În perioada 2014 – 2020 se remarcă în mod deosebit creșterea medie a valorilor indicatorilor în sectorul *Construcțiilor*, creștere semnificativ mai mare în mediul rural (+76,4% număr de firme, +60,8% salariați, +113,8% cifră de afaceri) decât în mediul urban.

În cazul *Serviciilor*, numărul de firme, numărul de salariați și profitul au crescut, în medie, mai mult în comune decât în municipiile și orașele din județ.

În comparație cu alte județe, se remarcă ponderea mai însemnată a întreprinderilor mici și mijlocii în economia județului Covasna, ceea ce creează, dintr-o anumită perspectivă, premisele unei economii mai reziliente la șocuri.

În *Agricultură*, evoluțiile indică eficientizarea proceselor de producție și o creștere a gradului de competitivitate a domeniilor *Agricultură, vânătoare și servicii anexe și Pescuit și acvacultură* și regresul domeniului *Silvicultură și exploatare forestieră*. De asemenea, evoluția indicatorilor relevă sensibilitatea la șocul pandemic a domeniilor *Agricultură, vânătoare și servicii anexe și Silvicultură și exploatare forestieră*.

Industria locală are un grad ridicat de specializare în *Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, Industria alimentară, Prelucrarea lemnului și fabricarea produselor din lemn, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite și Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații*, însă acestea sunt domenii cu o încărcătură redusă a nivelului de cunoaștere, cu valoare adăugată scăzută și venituri salariale mici.

Evoluția indicatorilor în cazul celor patru domenii cu nivel ridicat de specializare relevă scăderea semnificativă a numărului de salariați și a cifrei de afaceri, cele mai mari înregistrându-se în domeniul *Fabricării articolelor de îmbrăcăminte* (-27,3% față de 2014), domeniul fiind puternic afectat și de Pandemia Covid-19 în anul 2020; Trendul de scădere al domeniului *Fabricării articolelor de îmbrăcăminte* este înregistrat și de un domeniu conex și anume *Fabricarea produselor textile*.

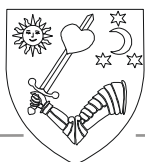
Domeniile industriei prelucrătoare cu un număr însemnat de salariați și în care numărul acestora era mai mare în 2020 față de 2014 sunt: *Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie, Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice și Alte activități industriale*, însă pe fondul Pandemiei Covid-19, și în aceste domenii s-au înregistrat scăderi în 2020.

Sectorul terțiar (servicii + comerț) concentra 47% din numărul total de angajați ai firmelor din județ și 51,8% din cifra de afaceri în 2020.

În sectorul terțiar, în perioada 2014 – 2020 s-au înregistrat creșteri ale numărului de angajați în următoarele domenii: *Transport și depozitare, Hoteluri și restaurante, Activități profesionale, științifice și tehnice, Activități de spectacole, culturale și recreative, Tranzacții imobiliare, Alte activități de servicii, Sănătate și asistență socială și Învățământ*; în aceeași perioadă, numărul de angajați a scăzut în *Activități de servicii administrative și activități de servicii suport, Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare și Informații și comunicații*.

În sectorul *Comerț*, față de 2014, cu excepția profitului net, numărul de unități economice, de salariați și cifra de afaceri din sector erau mai mici în 2020, iar Pandemia Covid-19 a accentuat trendul de scădere în 2020.

Sectorul *Construcții* este pe un trend pozitiv, înregistrând o creștere semnificativă a tuturor indicatorilor, inclusiv în 2020 față de 2019.

Deși în mediul urban, densitatea întreprinderilor este mai mare decât în rural, există un trend de scădere a acestei diferențe pe fondul creșterii densității întreprinderilor în comunele din județ.

Unele dintre comunele din vecinătatea municipiului Sfântu-Gheorghe (Arcuș și Ilieni, în speță) au o densitate a întreprinderilor mai mare decât orașele din județ, relevând o intensitate mai mare a activității economice în aceste UAT-uri. Astfel, municipiul Sfântu Gheorghe și comunele învecinate se profilează ca zona cu cea mai mare concentrație de unități economice din județ.

În unele UAT-uri din județ există o tendință de scădere a densității antreprenoriale, în 16 dintre acestea, densitatea întreprinderilor fiind mai mică în 2019 decât în 2008. Scăderea poate fi generată fie de relocarea activității economice în UAT-urile/comunele învecinate (cazul municipiului Sfântu Gheorghe), fie de scăderea atractivității/diminuarea oportunităților mediului economic local pe fondul îmbătrânirii populației și emigrării forței de muncă mai mult sau mai puțin specializate (în cazul orașelor mai mici și a comunelor).

În ultimii ani, cele mai multe firme s-au înființat în comune, iar cele mai puține în Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc, orașul Covasna și comunele Sita Buzăului și Bixad.

Analiza evoluției anuale a înmatriculărilor de firme indică o posibilă relocare a activității economice din cele mai mari centre urbane ale județului (cele două municipii), în comunele învecinate acestora.

Sectorul turistic a crescut ca importanță pentru economia județului Covasna. În perioada analizată s-au remarcat creșteri medii considerabile ale capacității de cazare turistică existentă (58,7%) și în funcțiune (40,4%), precum și a numărului sosirilor (46,2%) și a gradului de ocupare (40,8%) a structurilor de primire turistică. În general, aceste creșteri fiind peste cele înregistrate la nivel național. Unele tipuri de structuri de primire turistică au crescut ca importanță în perioada analizată. Structurile de tipul vilelor turistice, pensiunilor agroturistice și hostelurile se numără printre structurile care au avut creșteri spectaculoase în cazul tuturor indicatorilor analizați.

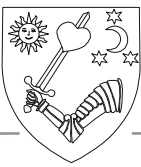
Există diferențe semnificative între localitățile din județ în ceea ce privește dezvoltarea sectorului turistic. La nivelul mediului urban, municipiul Târgu Secuiesc a înregistrat creșteri spectaculoase ale tuturor indicatorilor analizați, depășind considerabil creșterile de la nivelul municipiului reședință de județ. La nivelul comunităților rurale cele mai mare creșteri au fost înregistrate la nivelul comunelor Turia, Brăduț, Comandău, Ozun și Reci.

Impactul negativ al pandemiei este evident în cazul tuturor indicatorilor analizați. Structurile care au fost cele mai afectate au fost cele de tipul campingurilor și taberelor de elevi și preșcolari. În ciuda pandemiei, un număr redus de comune au înregistrat creșteri ale gradului de ocupare chiar și în anul 2020, respectiv comunele Zăbala, Malnaș, Comandău și orașul Întorsura Buzăului.

Creșterea importanței sectorului turistic este evidențiată și de evoluția numărului de angajați, cifrei de afaceri și profitului net în domeniul *Hotelurilor și alte facilități de cazare*. La nivelul general al județului în anul 2018 numărul angajaților în acest domeniu a fost cu 67 mai mare comparativ cu anul 2008. În același timp, cifra de afaceri și profitul net au avut crescut în anul 2018, comparativ cu anul 2008, cu 97% și respectiv 149,3%.

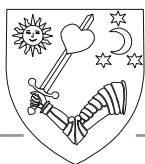
Economia și turismul în județul Covasna - Analiză SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
- ZUF Sfântu Gheorghe - strâns conectată în sud-vest cu ZUF Brașov și cu ZUF Miercurea-Ciuc la nord; - Creșterea numărului de laboratoare școlare;	- Suprafața rurală de peste 87% din total, afectează potențialul de polarizare dar și de dezvoltare al ariilor urbane;

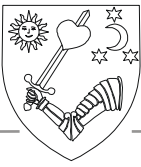

- Ponderea rețelei de drumuri naționale care traversează județul este peste media regională (mare parte din ea modernizată) - conexiuni bune cu alte județe;
- Conectivitate ridicată pe calea ferată;
- Valoarea însemnată și avantaj competitiv la nivel național în exportul de lapte și lactate, bumbac, articole și accesorii din îmbrăcăminte și alte articole textile, jucării și jocuri, preparate alimentare, lemn brut și cherestea etc.
- Creșteri semnificative ale exporturilor de animale vii și produse animale, a produselor alimentare, a produselor din lemn;
- Rata de creștere a productivității muncii mai ridicată decât cea a creșterii VAB și a PIB;
- Creștere de peste 24% a numărului de salariați față de anul 2010 și un trend de continuă creștere înregistrat de atunci;
- Creșterea numărului de salariați în agricultură;
- Potențial agricol mare;
- Creșterea numărului de angajați în industriile componentelor de autoturisme;
- Dublarea numărului de angajați în HoreCa;
- Creșterea cu 50% a numărului de angajați în IT, cu 43% în industriile creative, cu 25 în transport și depozitare, cu 17% în servicii;
- Construcții și HoReCa obțin venituri medii nete peste media națională a sectorului;
- Aproape jumătate dintre angajați activează în domenii cu avantaje comparative;
- Avantaje comparative în: Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și pluta, cu excepția mobilei; Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie; Fabricarea produselor textile; Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte; Silvicultura și exploatarea forestieră; Pescuit și acvacultura; Industria alimentară; Alte activități industriale n.c.a; Colectarea și epurarea apelor uzate; Hoteluri și restaurante; Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor; Fabricarea de mobilă; Agricultură, vânătoare și servicii anexe; Activități de editare; Activități de spectacole, culturale și recreative;

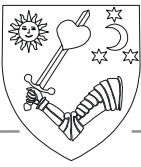
- Descreșterea populației afectează toate ariile urbane din județ, cu scăderi mai accentuate în Târgu-Secuiesc, Baraolt și Covasna;
- Alături de Harghita, județul Covasna înregistrează la nivel regional cea mai redusă pondere a populației cu studii superioare;
- Pondere a populației cu studii postliceale, liceale sau profesionale este sub media regională;
- Populația școlară este în scădere (cea mai mare rată de scădere la nivel regional);
- Cele mai ridicate rate de abandon școlar (în învățământul primar și gimnazial) din regiune;
- Densitatea scăzută a rețelei de drumuri;
- Rată de creștere a PIB și PIB/locuitor este sub rata de creștere regională și națională;
- Trend de scădere a valorii totale a exporturilor; Pe fondul Pandemiei Covid-19, exporturile covășnene au scăzut mai mult decât cele naționale;
- Scăderea exporturilor de textile, mașini, aparate și materiale electrice;
- Cea mai mare parte a exporturilor se realizează în arii cu valoare adăugată redusă;
- Scăderea cu 40% a numărului de salariați față de 1992;
- Rată de ocupare a populației inferioară celei regionale și naționale;
- Numărul modest al angajaților din activitatea de cercetare-dezvoltare;
- Rată ridicată a șomajului în unele comune: Vâlcele, Bățani, Belin și Brăduț;
- Aproximativ 30.000 dintre angajați sunt plătiți cu salariul minim pe economie;
- Reducerea cu 14% a numărului de angajați în industrie, cu pierderi semnificative în industriile textilă (jumătate din angajați) și alimentară, prelucrarea lemnului;
- Salariul mediu net este cu 20% mai mic decât la nivel național;
- Cele mai mari salarii sunt în sectorul public;
- Productivitatea muncii este sub media regională și națională;
- Sectoarele în transformare- Fabricarea produselor de îmbrăcăminte și fabricarea

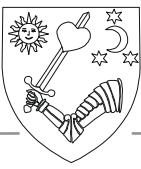
<ul style="list-style-type: none"> - Aproape jumătate dintre angajați activează în domenii cu probabilitate ridicată de a poseda avantaje competitive; - Avantaje competitive în: prelucrarea lemnului, HoReCa, agricultură (toate confirmând și avantajele comparative), construcții, industrie alimentară și industrie textilă; - Sectoarele în dezvoltare concentrează 36% din angajați; - Gradul de reziliență mai ridicat al municipiilor Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc în comparație cu mediul urban al altor județe din regiune; - Mediul urban din județul Covasna are în medie, în perioada 2007 – 2018, cel mai mare număr de salariați/1000 de locuitori din regiune; - Potențial turistic ridicat și diversificat: ape termale cu efect curativ, faună, rezervații naturale, aventură, schi, patrimoniu cultural specific, cadrul natural, spectacole și artiști de înaltă calitate; - Capacitate de cazare turistică în creștere; - Creștere exponențială a numărului de sosiri și înnoptări în structurile de primire turistică din județ; - Creșterea gradului de ocupare în unitățile de primire turistică; - Creșterea numărului de salariați, a cifrei de afaceri și a profitului în turism (cu excepția anului 2020, în contextul pandemiei Covid-19). 	<ul style="list-style-type: none"> componentelor pentru autoturisme – evoluții sub așteptări și pierdere de 30% din angajați; - Sectoarele în declin concentrează 33% din angajați; - Activitățile de intermediari financiare și asigurări, Activități profesionale, științifice și tehnice, Activitățile de servicii administrative și suport și sectorul comercial sunt în declin; - Grad de reziliență economică modest (raportat la criza economică declanșată la sfârșitul anului 2008); - Rate de creștere (PIB/locuitor și putere de cumpărare), inferioare mediei UE și Regiunii Centru; - Orașele județului au avut un grad de reziliență economică redus; - Reziliența economică a comunelor din județul Covasna a fost una redusă; - Deficit de personal specializat în turism;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Poziționarea în apropierea centrului polarizator Brașov, al cărei zonă metropolitană are peste 400.000 de locuitori; - Conexiune cu ZUF Brașov și cu ZUF Miercurea-Ciuc; - Infrastructura de cercetare / sistemul de cercetare, dezvoltare și inovate (CDI) de la nivelul regiunii; - Apropierea de aeroportul Internațional din Brașov; - Construirea autostrăzii 13 – Brașov – Bacău și a Autostrăzii Brașov-Sibiu; - Construirea centurii ocolitoare a municipiului Sfântu Gheorghe; 	<ul style="list-style-type: none"> - Potențialul de polarizare al municipiilor Brașov și Miercurea Ciuc, ceea ce conduce la o migrare a forței de muncă bine pregătită și a tinerilor (scopuri educaționale / stabilire în zone cu oportunități superioare); - Îmbătrânirea populației și depopularea, în special în mediul rural; - Relocarea sau diminuarea capacității de producție a unor companii care au un număr ridicat; - Incertitudine legată de evoluția pandemiei și efectele acesteia asupra piețelor, puterii de cumpărare și comportamentului consumatorilor.

- Programele cu finanțare nerambursabilă sau cele de împrumut în condiții avantajoase pentru investiții în infrastructura de bază: rețele de apă, canalizare, gaz, drumuri locale;- PNRR și POR regional;- Procesul de digitalizare.	

Analiza SWOT

Analiza sau matricea SWOT este o metodă de planificare strategică utilizată pentru a evalua punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările ce caracterizează și influențează anumiți factori din cadrul unui proiect, organizații sau comunități. Analiza SWOT grupează informațiile și analizele în două categorii principale:

1. Factori interni - punctele forte și punctele slabe interne. Factorii interni fac referire la elemente care țin de organizația, comunitatea, proiectul sau obiectivul analizat și pot fi priviți ca puncte tari (elemente facilitatoare pentru atingerea obiectivelor sau dezvoltare) sau slabe (impedimente pentru atingerea obiectivelor sau dezvoltare), în funcție de impactul lor. Punctele tari și cele slabe sunt de obicei prezente, adică s-au manifestat deja la momentul analizei.

2. Factori externi - oportunități (elemente facilitatoare pentru atingerea obiectivelor sau dezvoltare) și amenințări (impedimente pentru atingerea obiectivelor sau dezvoltare) provenite din mediul extern – din afara proiectului, organizației sau a comunității pentru care se face analiza. Factorii externi pot include schimbări macroeconomice, schimbări tehnologice, legislative, socio-culturale sau de altă natură. Oportunitățile și amenințările pot să fie legate sau să derive din punctele tari și cele slabe ori din afara acestora, dar ele nu sunt de regulă manifestate la capacitate maximă încă la momentul analizei.

În esență, analiza SWOT face referire la:

Strengths (Puncte tari): atribute care sunt utile pentru realizarea obiectivului/dezvoltare.

Weaknesses (Puncte slabe): atribute care sunt dăunătoare pentru realizarea obiectivului/dezvoltare.

Opportunities (Oportunități): condițiile externe care sunt utile pentru realizarea obiectivului/dezvoltare.

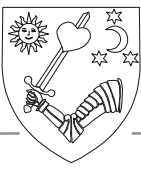
Threats (Amenințări): condițiile externe care sunt dăunătoare pentru realizarea obiectivului/dezvoltare.

	Elemente facilitatoare (pozitive) pentru atingerea obiectivelor	Impedimente (elemente negative) pentru atingerea obiectivelor
ORIGINI INTERNE (ORGANIZAȚIA sau COMUNITATEA)	Strengths Puncte tari (existente)	Weaknesses Puncte slabe (existente)
ORIGINI EXTENE (MEDIUL)	Opportunities Oportunități (potențiale)	Threats Amenințări (potențiale)

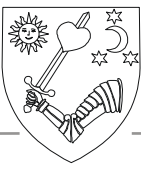

Analiza SWOT a județului Covasna prezintă principalele puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări care pot influența dezvoltarea strategică a comunității locale. Cele patru elemente se bazează pe analiza preliminară și sunt organizate pe domenii sau sectoare de activitate.

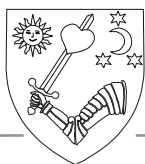
Puncte tari	Puncte slabe
<p><i>Politici sectoriale (demografie, educație, sănătate, social, cultură și industrii creative)</i></p> <p>Județul nu a pierdut atât de multă populație în ultimii ani, precum alte județe;</p> <p>Populația din mediul rural este într-o ușoară creștere;</p> <p>Speranța de viață a ajuns (2021) la 75,5 ani, în creștere cu 7% (1992);</p> <p>Rata natalității (9,2 la mie) este peste media națională (8,1);</p> <p>Sporul natural (-3,6 la mie) este sub media națională (-5,3) și cea regională (-4,2);</p> <p>Soldurile schimbărilor de domiciliu și al schimbărilor de reședință sunt în scădere;</p> <p>Cel mai bun raport al numărului de paturi la 1.000 de locuitori din regiune;</p> <p>Existența unor furnizori privați de servicii medicale;</p> <p>Existența unei strategii la nivel județean în domeniul asistenței sociale;</p> <p>Diversitatea serviciilor publice locale implicate în soluționarea problemelor sociale ale comunității;</p> <p>Existența asociațiilor neguvernamentale active în domeniu cu activități specifice;</p> <p>Reducerea numărului de beneficiari pentru anumite servicii de asistență socială, în condițiile în care sumele alocate au rămas la fel sau au crescut;</p> <p>Rata infracționalității (numărul infracțiunilor soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului la 100.000 locuitori) este sub media națională / regională;</p> <p>Patrimoniu cultural divers (general și cel construit);</p> <p>Evoluție pozitivă în domeniul instituțiilor și companiilor de spectacole sau concerte – creștere a numărului de spectatori și auditori;</p>	<p><i>Politici sectoriale (demografie, educație, sănătate, social, cultură și industrii creative)</i></p> <p>Populația județului este în scădere (-4,47% în ultimii 29 de ani), în special în mediul urban (-10%);</p> <p>Creștere populației peste 65 de ani (cu 6%);</p> <p>Scăderea populației tinere (sub 14 ani) cu 10%;</p> <p>Media de vârstă în creștere cu 20%;</p> <p>Indicele de îmbătrânire demografică în creștere;</p> <p>Raportul de dependență demografică în creștere;</p> <p>Rata natalității (9,2 la mie) este în scădere;</p> <p>Sporul natural este negativ (-3,6 la mie) și în creștere;</p> <p>Mortalitatea infantilă este în creștere, ajungând la 8,7 (2020) față de 7,2 (2015), peste nivelul regional (7,9) și național (6,1);</p> <p>Soldul schimbărilor de domiciliu este negativ (-321);</p> <p>Doar 9,8% din populația județului are studii superioare, sub nivelul regional (13%) și cel național (14%);</p> <p>Populația școlară la este în scădere, județul pierzând 40% în ultimii 29 de ani, față de 30% la nivel național și 32% șa nivel regional;</p> <p>Promovabilitatea la BAC (2021) este de 65,2%, județul fiind pe locul 33, comparativ cu restul județelor țării, și sub media națională (69%);</p> <p>Promovabilitatea la Evaluarea Națională a fost în 2021 de 73,8%, plasând județul pe locul 27 comparativ cu restul județelor și sub media națională de 76,8%;</p> <p>Rata abandonului școlar în județ este pe un trend ascendent, fiind de 4,4% în învățământul primar, 3% în gimnazial, 2,8% în liceal și 13,8% în cel postliceal. Din păcate aceste cifre sunt, în fiecare caz, peste media națională și cea regională;</p>

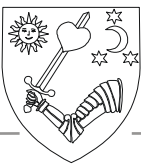
<p>Evoluție pozitivă în domeniul muzeal și a utilizării acestor resurse; Evoluție pozitivă în domeniul cinematografeilor; Activități culturale și recreative oferite de sectorul privat; Diversitate etnică și multiculturalism, tradiții și culturi specifice;</p>	<p>Procent mic (9,77%) de profesori tineri în școlile din județ; Aspecte demografice (natalitate scăzută, migrație ridicată, îmbătrânirea populației) care pot pune presiune pe sistemul de sănătate; Dispariția unor servicii medicale publice – accesibilitatea financiară mai redusă a serviciilor private / costurile ridicate pentru pacienți; Medici și personal sanitar mediu sub media regională (raportat la 1.000 de locuitori); Lipsa unui pol/centru medical la nivelul județului; 25,06% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale; Risc mai ridicat de sărăcire în mediul rural – impact mai ridicat asupra copiilor; Aspecte demografice care pot pune presiune pe sistemul de asistență socială; Existența unor comunități marginalizate / cu o rată ridicată a sărăciei relative; Rata criminalității (numărul de persoane condamnate definitiv la 100.000 locuitori) este peste media națională / regională; 28,5% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile sociale; Lipsa unei centralizări a informațiilor referitoare la oportunitățile culturale de petrecere a timpului liber / coordonare deficitară a actorilor implicați în domeniu; Evoluții negative în legătură cu anumite resurse culturale (biblioteci) și utilizarea acestora; Gradul relativ scăzut de mulțumire față de activitățile culturale existente și oportunitățile de petrecere a timpului liber; Nivel relativ scăzut de consum cultural, dar comparabil cu tendințele naționale;</p>
<p><i>Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară</i> Municipiul Sfântu Gheorghe este poziționat în aria de influență a municipiului Brașov, pol național de creștere, cu arie de polarizare regională, la o distanță de sub 50 de km; Municipiul Sfântu Gheorghe are rol de pol metropolitan cu potențial regional limitat;</p>	<p><i>Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară</i> Județul Covasna poate fi descris ca un județ relativ izolat și cu caracter rural; Județul Covasna are cea mai mică suprafață la nivel național, peste 87% situată în mediul rural, aprox. 45% din suprafață este acoperită de păduri și vegetație, cu o densitate a</p>

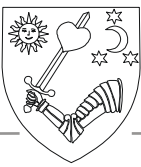
<p>Raportul de hipertrofiere sau de primat dintre primele două UAT-uri urbane ale județului după numărul de locuitori este unul relativ echilibrat; Municipiul Sfântu Gheorghe are potențial de ZUF, cu 17% din populație făcând naveta; La nivelul Regiunii Centru diferențele de dezvoltare între județele regiunii sau între localitățile urbane și cele rurale sunt mai reduse decât în cazul altor regiuni din România; Județul Covasna poziționat într-o regiune de dezvoltare care se caracterizează printr-o accesibilitate și mobilitate crescută; Conectivitate rutieră crescută, doar orașul Baraolt nu este traversat de drumuri europene/naționale; Rețeaua de drumuri relativ scurtă și densă, dar modernizată în proporție superioară mediei regionale și naționale; Conectivitatea feroviară relativ bună, fără multe zone lipsite de acces la rețeaua feroviară; Suburbanizarea prezentă în cazul municipiului Sfântu Gheorghe, dar relativ de mică amploare prin comparație cu alte municipii reședință de județ; Municipiul Sfântu Gheorghe și alte municipii și orașe au avut o abordare prudentă în creșterea intravilanului; Creșterea suprafeței locuibile și a calității locuințelor în majoritatea municipiilor și orașelor; Județ cu valoare intermediară a ITE (Indice Dotări Tehnico Edilitare), acoperirea pe medii rurale fiind superioară mediei naționale; Alimentarea cu energie termică în sistem centralizat se păstrează în trei comunități, consum crescut în 2019 față de anii anteriori; Tendință ascendentă în ceea ce privește lungimea totală a rețelei de distribuție a apei precum și a consumului; Rată excelentă de creștere a lungimii totale a rețelei de canalizare, cea mai bună din regiune și mai mult decât dublu față de media națională și regională;</p>	<p>populației relativ mică în afara centrelor urbane, cu un indice de urbanizare scăzut față de media națională și regională; Județul Covasna are doar 5 municipii și orașe, dintre care 3 au în jur de 10.000 de locuitori precum și multe comune preponderent mici (cu populație între 1.500-3.000 locuitori); Orașele mici au zone de influență în stagnare sau declin, fără a face parte din areale trans-județene mai extinse; Mărimea influențează auto-sustenabilitatea financiară, capacitatea de a presta servicii și a efectua investiții, precum și parțial forța de polarizare; Densitate mai scăzută a rețelei urbane comparativ cu alte județe din regiunea Centru; Municipiul Sfântu Gheorghe are o zonă de influență ce nu transcede granițele județului; Municipiul Sfântu Gheorghe nu are zonă metropolitană creată, nu există mecanism formal de cooperare între municipiul reședință de județ și comunele periurbane din imediata apropiere; Județul Covasna deține o rețea relativ scurtă de drumuri, densitatea drumurilor publice în județ este cea mai mică din regiunea Centru; Distanța rutieră dintre municipiul reședință de județ al județului Covasna și cele 2 aeroporturi operaționale în prezent este de peste 150 de km; Județul Covasna este străbătut doar de căi ferate de importanță județeană și locală, nu există niciun nod important de cale ferată de importanță regională; Sub 50% din rețeaua de căi ferate este electrificată; Suburbanizarea/fenomenul de dispersie urbană - problematică în cazul anumitor orașe din județ; Abordări permissive în privința creșterii intravilanului, mai ales până în 2010; Morfologia sub-structurilor urbane la nivel județean pare să indice un model policentric difuz, posibil cu implicații în viitor vizavi de dezvoltarea urbană durabilă;</p>
--	---

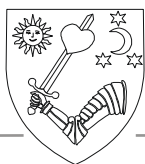
<p>A crescut lungimea drumurilor orășenești semnificativ; rata de creștere a drumurilor modernizate este foarte bună; Există localități cu transport public în comun și anumite cifre par să sugereze o evoluție fluctuantă, cu anumite creșteri;</p>	<p>Cea mai scăzută rată de creștere a lungimii totale simple a conductelor de gaze naturale în regiunea Centru; Ponderea drumurilor orășenești modernizate în total drumuri, mult sub media națională și regională; Transportul public în comun este în scădere, atât ca număr de vehicule cât și ca pasageri;</p>
<p><i>Dezvoltare rurală</i> Trendul de creștere a populației în unele comune, în special cele din apropierea municipiului Sfântu Gheorghe; Procentul ridicat al drumurilor comunale modernizate (cel mai ridicat în regiune); Asocierea unui număr însemnat de comune în GAL-uri; Capacitatea de cazare turistică ridicată a unor comune și trendul accentuat de creștere a sosirilor și înnoptărilor turiștilor; Creșterea semnificativă nivelului de dezvoltare locală (IDUL) și pe cale de consecință, a indicatorilor de calitate a vieții în unele comune; 25 de comune (62,5% din total) au acces la o rețea de canalizare; Existența unor cooperative agricole de producție;</p>	<p><i>Dezvoltare rurală</i> Ritmul accelerat de scădere a populației în unele comune; Trendul general de îmbătrânire a populației în mediul rural; 35 din cele 40 de comune erau sărace în 2018 (din perspectiva valorilor IDUL); 13 comune (32,5% din total) nu au acces la o de distribuție a apei potabile; 31 de comune (77,5% din total) nu au rețea de gaze naturale; Migrația tinerilor înspre urban; Servicii de sănătate insuficiente, de slabă calitate și greu accesibile pentru mare parte din populația din mediul rural din județ; Calitatea precară a serviciilor educaționale (preșcolare și preuniversitare) în majoritatea comunelor; Capacitatea antreprenorială scăzută în rândul populației în majoritatea comunelor; Lipsa experienței, a specializării și incapacitatea de a coopera a producătorilor agricoli / profesionalizarea precară a producătorilor agricoli; Incapacitatea de adaptare la globalizare;</p>
<p><i>Calitatea factorilor de mediu</i> Suprafața spațiilor verzi zonele urbane s-a menținut; Două localități urbane îndeplinesc criteriul de 26 m²/cap locuitor a spațiilor verzi (Baraolt și Covasna); Un singur oraș (Sfântu Gheorghe) conduce un registru al spațiilor verzi; Calitatea aerului este bună și în curs de îmbunătățire, cu depășiri ocazionale la pulberi (PM10);</p>	<p><i>Calitatea factorilor de mediu</i> Lipsa unei inventarieri riguroase a spațiilor verzi; Numărul de parcuri la nivelul orașelor din județ este scăzut; Măsurarea calității aerului se face într-o singură stație (la nivelul municipiului Sfântu Gheorghe); Poluarea aerului și poluare fonică în zonele urbane din cauza traficului rutier (mijloace auto poluante, infrastructură necorespunzătoare, lipsă variante de ocolire pentru traficul greu);</p>

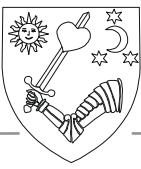
<p>Existența la nivelul județului a unor zone verzi care pot fi utilizate pentru îmbunătățirea calității aerului dar și pentru recreere; Județul dispune de surse de apă de suprafață; Județul dispune de bogate izvoare de ape minerale; Starea ecologică a cursurilor de apă este bună; În mediul urban 100% din populație este aprovizionată cu sistemele de alimentare cu apă; Nu există niciun sit confirmat ca fiind contaminat; Trend în stagnare în ceea ce privește , utilizarea și consumul de îngrășăminte chimice în agricultură; Suprafața terenurilor pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice este în scădere; Numărul operatorilor înscriși în agricultura ecologică relativ crescut; Existența unui Plan local de acțiune pentru mediu; Existența unui Plan județean de gestionare a deșeurilor; Existența a numeroase situri Natura 2000;</p>	<p>Poluarea aerului este determinată de sectorul industrial, transporturi și sistemele de încălzire; Distribuția neunitară a spațiilor verzi; Insuficiența rețelei de apă potabilă: doar cca. 60% din populația rurală a județului este aprovizionată cu apă potabilă din rețele publice; Existența unui procent mare din gospodării care nu sunt conectate la sisteme centralizate de canalizare și epurare a apelor uzate menajere; Nevoile cetățenilor și a operatorilor privați în ceea ce privește accesul la resurse de apă sunt parțial acoperite; Depozitarea necontrolată a deșeurilor pe malurile și în albiile cursurilor de apă, în zona căilor de acces și în locurile de recreere; Evacuarea substanțelor periculoase sau a altor substanțe poluatoare în resursele de apă; Există 7 situri catalogate ca fiind posibil contaminate; Există 13 localități din județ incluse în categoria zonelor vulnerabile cu nitrați; Există o poluare a solului excesivă provocată de lucrări de excavare, poluare cu deponii și halde, poluare cu dejecții animale, poluare cu produse petroliere sau prin inundații;</p>
<p><i>E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)</i> Există unele servicii de e-guvernare implementate, accesibile și folosite în câteva orașe; Uriașa majoritate a locuitorilor județului are acces la internet; Este conștientizată la nivelul CJ necesitatea unei infrastructuri de date robuste, pe care să se poată construi servicii digitale interconectate; Dotarea tehnică (în special echipamente hardware) este mulțumitoare; Sunt realizate periodic cursuri de pregătire pentru funcționari în domeniul TIC; În ultimii doi ani site-urile consiliului județean și ale unor UAT-uri din județ au fost actualizate; Existența unei infrastructuri de bază (incubator – accelerator – cluster – co-working) care poate ajuta dezvoltarea sectorului TIC;</p>	<p><i>E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)</i> Primăriile din județ, nici cele de orașe, nu se remarcă prin prezența online; Departamentele IT din instituții sunt de obicei subdimensionate; Interoperabilitatea aplicațiilor existente este limitată; Nu există seturi de date în format deschis disponibile cetățenilor sau firmelor (în ideea mișcării Open Data); Nu există în acest moment în implementare sau pregătire proiecte concrete care să crească nivelul digitalizării în interiorul CJ sau la nivelul județului; Nu există un sistem GIS; Nu există o platformă pentru depunerea documentelor online la nivelul CJ Covasna,</p>

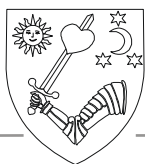
	<p>chiar și după perioada pandemică începută anul trecut;</p> <p>Sectorul IT în județ este mic și atractivitatea veniturilor salariaților este scăzută;</p> <p>Viteza conexiunii la internet este sub media națională sau regională;</p>
<p><i>Economie și turism</i></p> <p>ZUF Sfântu Gheorghe - strâns conectată în sud-vest cu ZUF Brașov și cu ZUF Miercurea-Ciuc la nord;</p> <p>Creșterea numărului de laboratoare școlare;</p> <p>Ponderea rețelei de drumuri naționale care traversează județul este peste media regională (mare parte din ea modernizată) - conexiuni bune cu alte județe;</p> <p>Conectivitate ridicată pe calea ferată;</p> <p>Valoarea însemnată și avantaj competitiv la nivel național în exportul de lapte și lactate, bumbac, articole și accesorii din îmbrăcăminte și alte articole textile, jucării și jocuri, preparate alimentare, lemn brut și cherestea etc.;</p> <p>Creșteri semnificative ale exporturilor de animale vii și produse animale, a produselor alimentare, a produselor din lemn;</p> <p>Rata de creștere a productivității muncii mai ridicată decât cea a creșterii VAB și a PIB;</p> <p>Creștere de peste 24% a numărului de salariați față de anul 2010 și un trend de continuă creștere înregistrat de atunci;</p> <p>Creșterea numărului de salariați în agricultură;</p> <p>Potențial agricol mare;</p> <p>Creșterea numărului de angajați în industriile componentelor de autoturisme;</p> <p>Dublarea numărului de angajați în HoreCa;</p> <p>Creșterea cu 50% a numărului de angajați în IT, cu 43% în industriile creative, cu 25 în transport și depozitare, cu 17% în servicii;</p> <p>Construcții și HoReCa obțin venituri medii nete peste media națională a sectorului;</p> <p>Aproape jumătate dintre angajați activează în domenii cu avantaje comparative;</p> <p>Avantaje comparative în: Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și pluta, cu excepția mobilei; Fabricarea produselor textile; Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte;</p>	<p><i>Economie și turism</i></p> <p>Suprafața rurală de peste 87% din total, afectează potențialul de polarizare, dar și de dezvoltare al ariilor urbane;</p> <p>Descreșterea populației afectează toate ariile urbane din județ, cu scăderi mai accentuate în Târgu-Secuiesc, Baraolt și Covasna;</p> <p>Alături de Harghita, județul Covasna înregistrează la nivel regional cea mai redusă pondere a populației cu studii superioare;</p> <p>Pondere populației cu studii postliceale, liceale sau profesionale este sub media regională;</p> <p>Populația școlară este în scădere (cea mai mare rată de scădere la nivel regional);</p> <p>Cele mai ridicate rate de abandon școlar (în învățământul primar și gimnazial) din regiune;</p> <p>Densitatea scăzută a rețelei de drumuri;</p> <p>Rată de creștere a PIB și PIB/locuitor este sub rata de creștere regională și națională;</p> <p>Trend de scădere a valorii totale a exporturilor;</p> <p>Pe fondul Pandemiei Covid-19, exporturile covășnene au scăzut mai mult decât cele naționale;</p> <p>Scăderea exporturilor de textile;</p> <p>Cea mai mare parte a exporturilor se realizează în arii cu valoare adăugată redusă;</p> <p>Scăderea cu 40% a numărului de salariați față de 1992;</p> <p>Rată de ocupare a populației este inferioară celei regionale și naționale;</p> <p>Numărul modest al angajaților din activitatea de cercetare-dezvoltare;</p> <p>Rată ridicată a șomajului în unele comune: Vâlcele, Bățani, Belin și Brăduț;</p> <p>Aproximativ 30.000 dintre angajați sunt plătiți cu salariul minim pe economie;</p> <p>Reducerea cu 14% a numărului de angajați în industrie, cu pierderi semnificative în industriile</p>

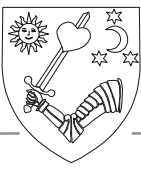
<p>Silvicultura si exploatare forestiera; Pescuit si acvacultura; Industria alimentara; Alte activitati industriale n.c.a; Colectarea si epurarea apelor uzate; Hoteluri si restaurante; Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor; Fabricarea de mobilă; Agricultură, vânătoare si servicii anexe; Activitati de editare; Activitati de spectacole, culturale si recreative;</p> <p>Aproape jumătate dintre angajați activează în domenii cu probabilitate ridicată de a poseda avantaje competitive;</p> <p>Avantaje competitive în: prelucrarea lemnului, HoReCa, agricultură (toate confirmând și avantajele comparative), construcții, industrie alimentară și industrie textilă;</p> <p>Sectoarele în dezvoltare concentrează 36% din angajați;</p> <p>Gradul de reziliență mai ridicat al municipiilor Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc în comparație cu mediul urban al altor județe din regiune;</p> <p>Mediul urban din județul Covasna are în medie, în perioada 2007 – 2018, cel mai mare număr de salariați/1000 de locuitori din regiune;</p> <p>Potențial turistic ridicat și diversificat: ape termale cu efect curativ, faună, rezervații naturale, aventură, schi, patrimoniu cultural specific, cadrul natural, spectacole și artiști de înaltă calitate;</p> <p>Capacitate de cazare turistică în creștere;</p> <p>Creștere exponențială a numărului de sosiri și înnoptări în structurile de primire turistică din județ;</p> <p>Creșterea gradului de ocupare în unitățile de primire turistică;</p> <p>Creșterea numărului de salariați, a cifrei de afaceri și a profitului în turism (cu excepția anului 2020, în contextul pandemiei Covid-19);</p>	<p>textilă (jumătate din angajați) și alimentară, prelucrarea lemnului;</p> <p>Salariul mediu net este cu 20% mai mic decât la nivel național;</p> <p>Cele mai mari salarii sunt în sectorul public;</p> <p>Productivitatea muncii este sub media regională și națională;</p> <p>Sectoarele în transformare- Fabricarea produselor de îmbrăcăminte și fabricarea componentelor pentru autoturisme – evoluții sub așteptări și pierdere de 30% din angajați;</p> <p>Sectoarele în declin concentrează 33% din angajați;</p> <p>Activitățile de intermediari financiare și asigurări, Activități profesionale, științifice și tehnice, Activitățile de servicii administrative și suport și sectorul comercial sunt în declin;</p> <p>Grad de reziliență economică modest (raportat la criza economică declanșată la sfârșitul anului 2008);</p> <p>Rate de creștere (PIB/locuitor și putere de cumpărare), inferioare mediei UE și Regiunii Centru;</p> <p>Orașele județului au avut un grad de reziliență economică redus;</p> <p>Reziliența economică a comunelor din județul Covasna a fost una redusă;</p> <p>Deficit de personal specializat în turism;</p>
<p>Oportunități</p>	<p>Amenințări</p>
<p><i>Politici sectoriale (demografie, educație, sănătate, social, cultură și industrii creative)</i></p> <p>Utilizarea finanțării nerambursabile pentru renovarea și modernizarea unităților școlare;</p>	<p><i>Politici sectoriale (demografie, educație, sănătate, social, cultură și industrii creative)</i></p> <p>Declinul demografic, caracteristic întregii țări, va afecta și mai tare județul;</p>

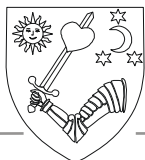
<p>Programe europene și naționale pentru dezvoltarea de politici și proiecte care să faciliteze accesul comunităților defavorizate la educație și accesul pe piața muncii;</p> <p>Viitoarele proiecte de infrastructură rutieră care vor conecta mai bine județul la restul țării;</p> <p>Implementarea de politici la nivel național sau regional în vederea îmbunătățirii formării profesionale inițiale și continue și de creștere a adaptabilității sistemului educațional la cerințele pieței muncii;</p> <p>Continuarea programelor ce vizează stimularea antreprenoriatului și dezvoltarea abilităților antreprenoriale</p> <p>programe de atragere a tinerilor plecați în străinătate: programele de tip Start-up diaspora;</p> <p>Politicele europene de protecție sanitar-medicală și de dezvoltare a infrastructurii;</p> <p>Disponibilitatea de fonduri UE pentru dezvoltarea segmentului de protejare a sănătății;</p> <p>Atragere de fonduri private în vederea stabilirii unor parteneriate public-private sau pentru realizarea unor investiții private;</p> <p>Atragerea unor furnizori privați de servicii medicale;</p> <p>Politicele europene de protecție socială și de dezvoltare a infrastructurii sociale;</p> <p>Disponibilitatea de fonduri UE pentru dezvoltarea segmentului de protecție sociale;</p> <p>Oferirea serviciilor sociale prin intermediul unor parteneriate public-private;</p> <p>Utilizarea și promovarea tradițiilor și obiceiurilor culturale aparținând minorităților existente în județ;</p> <p>Potențial de colaborare cu actori din afara țării / eveniment comune;</p> <p>Întărirea colaborării cu actori privați din domeniu;</p> <p>Potențial de utilizarea vechilor spații și platforme industriale ca incubatoare culturale / spații de evenimente;</p> <p>Promovare națională și mai ales internațională;</p>	<p>Accelerarea ritmului de îmbătrânire a populației și creșterea raportului de dependență demografică a vârstnicilor;</p> <p>Fenomenul național al migrației externe, în special a populației tinere;</p> <p>Mobilitatea scăzută pe piața internă a muncii și participarea scăzută a forței de muncă la programe de formare continuă;</p> <p>Accentuarea problemelor economice și a celor sociale legate de sărăcie;</p> <p>Ritm lent privind digitalizarea educației;</p> <p>Scăderea gradului de încredere în sistemul de educație;</p> <p>Brașovul este un pol regional care atrage resursă umană din Covasna (muncă, studii);</p> <p>Viitoarele proiecte de infrastructură rutieră care vor conecta și mai bine județul la alte orașe magnet;</p> <p>Așezare geografică față de alte centre cu atractivitate mai ridicată (care pot deveni poli regionali în anumite domenii – servicii de sănătate) – ex. Brașov;</p> <p>Atractivitate mai mare a sectorului privat/mediului extern pentru medici – riscul de părăsire a sistemului public;</p> <p>Lipsa unor investitori majori în domeniul sănătății/lipsa unei piețe pentru servicii medicale private în județ;</p> <p>Creșterea disparităților între mediul rural și cel urban;</p> <p>Potențială criză economică cu efecte pe termen lung, generată de actuala criză de sănătate publică;</p> <p>Migrația minorităților existente în județ și diminuarea patrimoniului cultural existent (referitor la tradiții și obiceiuri) și a diversității etnice;</p> <p>Potențialul județului Brașov și mai ales a municipiului Brașov de a coagula/atrage și acapara resurse și activități specifice industriilor cultural creative;</p> <p>Concurență din afară țării;</p>
<p><i>Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară</i></p>	<p><i>Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară</i></p>

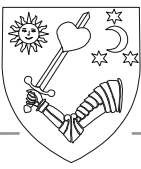
<p>Context european favorabil unei dezvoltări urbane durabile, orașele din statele membre devin parteneri în procesul de politică urbană de la nivel european și național (în curs de conturare);</p> <p>Agenda Teritorială a UE 2030 se axează pe o Europă echitabilă care oferă perspective de viitor pentru toate comunitățile (indiferent de mărime) și toți indivizii; perspectivă optimistă inclusiv pentru județe mai puțin dezvoltate și cu anumite clivaje teritoriale;</p> <p>Finalizarea aeroportului de la Ghimbav și creșterea legăturilor cu polul național de dezvoltare Brașov;</p> <p>Existența unor bune relații de cooperare la nivel politic și administrativ între județul Covasna și județul Brașov (sunt implicate și alte județe din regiunea Centru) care permit planificarea strategică a unor proiecte de infrastructură;</p> <p>Mediu natural încă puțin afectat de dezvoltarea urbană necontrolată, reprezintă o resursă care se dorește a fi păstrată și valorificată ca o marcă a județului;</p>	<p>Lipsa capacității nivelului local și județean de a valorifica oportunitățile care decurg din dimensiunea urbană a politicii de coeziune;</p> <p>Imposibilitatea de a identifica și implementa strategii de dezvoltare pentru orașele mici, sub 20.000 și respectiv 10.000 de locuitori, al căror declin economic și demografic se va accentua în anii următori;</p> <p>Ruralitatea unor orașe precum Întorsura Buzăului va continua să se accentueze;</p> <p>Lipsa cooperării între comunitățile din ZUF și a unei abordări integrate a dezvoltării urban-rural;</p> <p>Accentuarea fenomenului de dispersie urbană, distrugerea unor comunități din zona rurală în acest context;</p> <p>Amânarea de către nivelul național a unor proiecte de infrastructură rutieră care ar urma să crească conectivitatea în context național și european a județului Covasna;</p> <p>Lipsa investițiilor în modernizarea drumurilor județene și comunale;</p>
<p><i>Dezvoltare rurală</i></p> <p>Conectivitatea unora dintre comune pe artere rutiere importante (drumuri europene, viitoare autostrăzi, centuri ocolitoare);</p> <p>Proximitatea de Aeroportul din Brașov;</p> <p>Fonduri europene și guvernamentale nerambursabile;</p>	<p><i>Dezvoltare rurală</i></p> <p>Nivelul ridicat al veniturilor în marile centre urbane (cea ce îi determină pe tineri să emigreze);</p> <p>Calitatea mai ridicată a vieții în centrele urbane (Sfântu-Gheorghe, Miercurea-Ciuc, Brașov, Budapesta, Cluj-Napoca);</p> <p>Urbanizarea și pierderea specificului autentic local a unor comune din proximitatea municipiului Sfântu Gheorghe și a municipiului Brașov;</p>
<p><i>Calitatea factorilor de mediu</i></p> <p>Posibilitatea accesării de fonduri europene pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor (limitarea poluării aerului datorată centralelor termice individuale, în special a emisiilor de pulberi);</p> <p>Obligativitatea în viitor de a se realiza pentru toate orașele hărți de zgomot – o mai bună planificare a extinderii și dezvoltării în funcție de sursele de poluare fonică;</p>	<p><i>Calitatea factorilor de mediu</i></p> <p>Poluarea aerului, în special cu pulberi, poate crește odată cu abandonarea sistemului centralizat de încălzire;</p> <p>Existența unor date imprecise/incomplete privind calitatea aerului;</p> <p>Derularea greoaie a unor programe guvernamentale privind gospodărirea apelor;</p> <p>Colectarea de date și raportarea nesistematică de către instituții deconcentrate sau companii naționale;</p>

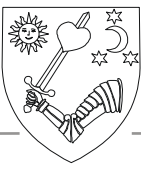
<p>Existența unui Plan de management al riscului la inundații la nivel de administrație bazinală-sunt identificate zonele cu risc potențial semnificativ la inundații din A.B.A. Olt;</p> <p>Retehnologizarea instalațiilor cu privire la aer sau înlocuirea instalațiilor vechi;</p> <p>Transpunerea legislației europene în cea românească, astfel încât să se realizeze țintele privind limitarea emisiilor de poluanți în atmosferă, menținerea și îmbunătățirea indicatorilor de calitate a aerului;</p> <p>Producerea energiei electrice prin înlocuirea parțială a combustibililor fosili cu surse alternative: energie eoliană, energie produsă în câmpurile de panouri fotovoltaice, etc;</p> <p>Existența programului Guvernamental Casa Verde care finanțează instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire;</p> <p>Dezvoltarea de proiecte în parteneriat cu privire la Siturile Natura 2000;</p>	<p>Neactualizarea la timp a planurilor de management al riscului la inundații;</p>
<p><i>E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)</i></p> <p>Posibilitatea extinderii parteneriatului între mediul educațional, firmele din domeniu și administrația locală;</p> <p>Folosirea perioadei pandemiei pentru a crește numărul de servicii online disponibile și a crește încrederea cetățenilor în acestea și, implicit, a gradului de utilizare;</p> <p>Posibilitatea accesării unor fonduri europene pentru dezvoltarea și implementarea serviciilor de e-guvernare (unul dintre cele mai importante programe în noua perioadă de finanțare este Digital Europe);</p> <p>Valorificarea experiențelor mai avansate în implementarea e-guvernării (de pildă Sfântu Gheorghe) pentru uniformizarea ofertei de servicii digitale la nivelul întregului județ;</p> <p>Accesul la internet de pe dispozitive mobile este în creștere accentuată, ceea ce poate oferi o oportunitate de creare de la început a serviciilor online cu accesul mobil ca specificație de bază, înlesnind adopția acestora;</p>	<p><i>E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)</i></p> <p>Legislația actuală neadaptată posibilităților oferite de e-guvernare;</p> <p>Problemele financiare existente la nivelul administrației locale, în special în cazul în care creșterea economică nu va fi susținută sau fondurile vor fi direcționate către alte priorități (de pildă sănătate);</p> <p>Lipsa corelării introducerii e-guvernării cu eficientizarea și adaptarea administrației publice (în special în ceea ce privește procesele interne);</p> <p>Securitatea aplicațiilor de e-guvernare, mai ales în cazul în care acestea vor fi folosite de un număr din ce în ce mai mare de persoane și firme;</p> <p>Dificultatea atragerii unor profesioniști IT în instituțiile publice;</p>

<p><i>Economie și turism</i></p> <p>Poziționarea în apropierea centrului polarizator Brașov, al cărei zonă metropolitană are peste 400.000 de locuitori;</p> <p>Conexiune cu ZUF Brașov și cu ZUF Miercurea-Ciuc;</p> <p>Infrastructura de cercetare / sistemul de cercetare, dezvoltare și inovate (CDI) de la nivelul regiunii;</p> <p>Apropierea de aeroportul Internațional din Brașov;</p> <p>Construirea autostrăzii 13 – Brașov – Bacău și a Autostrăzii Brașov-Sibiu;</p> <p>Construirea centurii ocolitoare a municipiului Sfântu Gheorghe;</p> <p>Programele cu finanțare nerambursabilă sau cele de împrumut în condiții avantajoase pentru investiții în infrastructura de bază: rețele de apă, canalizare, gaz, drumuri locale;</p>	<p><i>Economie și turism</i></p> <p>Potențialul de polarizare al municipiilor Brașov și Miercurea Ciuc, ceea ce conduce la o migrare a forței de munca bine pregătită și a tinerilor (scopuri educaționale / stabilire în zone cu oportunități superioare);</p> <p>Îmbătrânirea populației și depopularea, în special în mediul rural;</p> <p>Relocarea sau diminuarea capacității de producție a unor companii care au un număr ridicat;</p> <p>Incertitudine legată de evoluția pandemiei și efectele acesteia asupra piețelor, puterii de cumpărare și comportamentului consumatorilor;</p>

Concluzii și perspective strategice pentru județul Covasna

Această secțiune sintetizează concluziile și perspectivele strategice din cadrul secțiunilor/domeniilor tematice ale analizei preliminare și ia în considerare și rezultatele evaluării și monitorizării strategiei 2014-2020 a județului.

Cadrul strategic

Noua orientare strategică la nivel european, continuă direcția adoptată prin strategia anterioară (EUROPA 2020) cu o orientare mai puternică înspre zona de energie regenerabilă, impact neutru din punct de vedere climatic și digitalizare.

La nivel european, **Pactul Verde European** indică hotărârea UE de a tranziona spre o economie circulară, neutră din punct de vedere climatic, cu o țintă ambițioasă: reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 50 - 55 % până în 2030, și neutralitate climatică până în 2050. Importanța componentei de mediu pentru UE este subliniată și de modificarea recentă (septembrie 2020) a țăintelor pentru 2030, de la o reducere de 40% (ținta inițială, EUROPA 2020) la 50-55%, indicând o orientare politică fermă în acest domeniu. Pentru a sprijini statele membre, Comisia a creat **Mecanismul European pentru o Tranziție Justă** - UE va oferi sprijin financiar și asistență tehnică pentru a-i ajuta pe cei mai afectați de trecerea la economia verde. El asigură un sprijin specific menit să ajute la mobilizarea a **cel puțin 100 de miliarde de euro în perioada 2021–2027** pentru cele mai afectate regiuni, cu scopul de a atenua impactul socioeconomic al tranziției.

Acesta cuprinde:

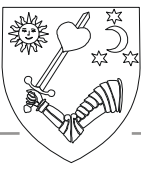
- **Fondul pentru tranziție justă¹⁷⁷ (JTF)** - Fondul de tranziție justă este primul pilon al mecanismului de tranziție justă. Fondul cuprinde **40 de miliarde de euro**;
- **InvestEU¹⁷⁸** - al doilea instrument din cadrul Mecanismului European pentru o Tranziție Justă - valoare 1,8 miliarde euro, se va concentra exclusiv pe obiective de tranziție. InvestEU nu va sprijini doar investițiile în proiecte în teritorii doar de tranziție (regiuni care au un plan de tranziție aprobat în conformitate cu regulile Fondului de tranziție justă), ci și în alte regiuni, cu condiția să beneficieze de teritoriile de tranziție echitabile;
- **Instrument de împrumut prin Banca european de Investiții (BEI)¹⁷⁹** - cu o contribuție de la bugetul UE de 1,5 miliarde euro, facilitatea de împrumut din sectorul public va permite BEI să împrumute 10 miliarde euro, care la rândul său se așteaptă să mobilizeze între 25 și 30 miliarde euro investiții publice care să susțină obiective de tranziție doar în perioada 2021-2027. Aceste împrumuturi ar oferi **entităților din sectorul public** resurse pentru a pune în aplicare **măsuri care să faciliteze tranziția către neutralitatea climatică**.

Crearea unui mecanism instituțional propriu pentru susținerea acestui obiectiv, cu trei instrumente financiare distincte, indică importanța pe care UE o acordă acestui domeniu, atingerea țăintelor ar transforma Europa în primul continent neutru din punct de vedere climatic.

¹⁷⁷ Fondul pentru o tranziție justă, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism/just-transition-funding-sources_en

¹⁷⁸ InvestEU, platforma online: https://europa.eu/investeu/home_en

¹⁷⁹ Comunicare CE, online: <https://www.eib.org/en/press/all/2020-130-commission-proposes-a-public-loan-facility-to-support-green-investments-together-with-the-eib>

Digitalizarea reprezintă a doua mare prioritate a Comisiei. UE își propune să (1) devină un exemplu de urmat la nivel global în domeniul economiei digitale, (2) să sprijine digitalizarea economiilor în curs de dezvoltare și (3) să elaboreze standarde digitale pe care să le promoveze la nivel internațional. **Strategia Europeană pentru Date**¹⁸⁰ și **Cartea Albă privind Inteligența Artificială**¹⁸¹ sunt primele elemente ale noii strategii digitale a Comisiei. Ambele se concentrează pe nevoia de a pune oamenii pe primul loc în dezvoltarea tehnologiei, precum și pe necesitatea de a apăra și promova valorile și drepturile europene în modul în care proiectăm, realizăm și implementăm tehnologia în economia reală. Strategia europeană pentru date vizează crearea unei piețe unice pentru date care să asigure competitivitatea globală a Europei și suveranitatea datelor. Adoptarea Codului de Bune Practici privind Dezinformarea¹⁸² în 2018 reprezintă primul set de standarde de auto-reglementare la nivel mondial care combate dezinformarea, semnat voluntar de platforme online, rețele sociale și industria publicitară. Nu în ultimul rând, CE a dezvoltat un instrument specific pentru start-up-uri, **Startup Europe** cu scopul de a conecta startup-uri de înaltă tehnologie, scale-up-uri, investitori, acceleratori, rețele corporative, universități și mass-media (include UE Startup Nation, Innovation Radar¹⁸³ și Digital Innovation and Scale-up Initiative (DISC)¹⁸⁴).

Celelalte 4 obiective strategice vizează **dezvoltarea economică sustenabilă** (integrare economică mai profundă - uniune economică), **politică internațională** (UE devine un jucător esențial la nivelul politicii internaționale -lărgire, politica de vecinătate, migrație), **democrație și participare** (mecanisme de sporire a participării, prospectare strategică privind viitorul Europei), **stat de drept și valori europene** (protecția drepturilor cetățenilor, Strategia europeană privind o uniune a securității¹⁸⁵ (SEUS)).

La nivel național asistăm la o perioadă de tranziție de la programarea anterioară (EUROPA2020) la cea actuală (2021-2027). Acest element este reflectat de numărul redus de strategii sectoriale adoptate pornind de la noile direcții strategice europene (și noul exercițiu bugetar), anume: (1) Planul Național Integrat în Domeniul Energie și Schimbărilor Climatice 2020-2024, (2) Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030 și (3) Strategia Națională de Apărare a Țării 2020-2024. Din punct de vedere al sprijinului financiar, noul **Acord de Parteneriat cu UE 2021-2027** stabilește 5 priorități majore transpuse în 9 Programe Operaționale - în prezent ele nu sunt finalizate, dar orizontul de timp pentru finalizare este scurt - 3-6 luni. Din perspectiva autorităților județene programele operaționale vor avea o relevanță ridicată. De asemenea compatibilizarea direcțiilor strategice de dezvoltare cu nivelul regional și european sunt elemente esențiale în maximizarea impactului demersului strategic.

Un element important pe termen scurt și mediu îl reprezintă **Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)** – reprezintă un instrument nou la nivelul CE care permite statelor să finanțeze proiecte de

¹⁸⁰ Strategia Europeană pentru Date, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN>

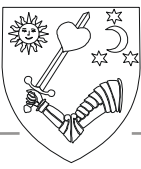
¹⁸¹ WHITE PAPER On Artificial Intelligence - A European approach to excellence and trust, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf

¹⁸² Code of Practice on Disinformation, online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>

¹⁸³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/innovation-radar>

¹⁸⁴ https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=62486

¹⁸⁵ Strategia europeană privind o uniune a securității, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0605&from=RO>

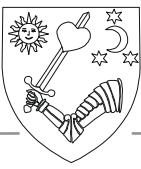

reforme în domeniile cheie cu condiția ca acestea să se alinieze la prioritățile UE (în special cele două obiective transversale – tranziția verde și transformarea digitală). PNRR reprezintă o oportunitate majoră pentru UAT-uri în a realiza transformări care să permită comunităților să dezvolte un nivel ridicat de reziliență și a se adapta la dinamica economico-socială din prezent (tranziție spre soluții și mecanisme sustenabile, atât la nivel economic, cât și social, transformarea tehnologică și digitală, dinamica demografică și culturală). UAT-urile ar trebui să își construiască planurile de dezvoltare strategică în concordanță cu aceste direcții pentru a crește șansa unor schimbări pozitive sustenabile.

La nivel regional, **Planul de Dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2027** (PDR 2021-2027) precum și **Strategia de Specializare Inteligentă regiunea Centru** (RIS 3 Centru) reprezintă documente cadru cheie pentru direcțiile de dezvoltare de la nivel județean și pentru componenta operațională. Consiliul Județean Covasna trebuie să fructifice avantajele competitive de la nivelul județului în strânsă legătură cu domeniile de specializare inteligentă – turismul, mediul construit sustenabil și silvicultura sunt arii de interes major ținând cont de profilul economic al județului – acestea ar trebui conectate cu cele două principii transversale ale UE (atât din perspectiva finanțărilor existente, cât și datorită potențialului de dezvoltare pe termen lung) – componenta verde (toate mecanismele instituționale asociate) și componenta de transformare digitală.

Demografie

- Populația județului este în scădere (-4,47% în ultimii 29 de ani);
- Trendul descendent este vizibil în toate orașele județului (mai puțin Întorsura Buzăului) și în marea majoritatea comunelor din județ;
- 49,75% din populație locuiește în mediul urban, din care jumătate în Sfântu Gheorghe;
- Creșterea populației peste 65 de ani (cu 6%) este concomitentă cu scăderea populației tinere (sub 14 ani) cu 9% și cu creșterea populației active (15-64 de ani) cu 3%;
- Indicele de îmbătrânire demografică este de asemenea pe un trend ascendent, ajungând în 2021 la 106 persoane vârstnice (peste 65 de ani) pentru fiecare 100 de persoane tinere (sub 15 ani);
- Raportul de dependență demografică este în creștere; la fiecare 100 de persoane active (15-64 de ani) există 48 de persoane dependente (sub 15 ani și peste 65 de ani);
- Media de vârstă a populației județului este (în 2021), de 40 de ani, în creștere cu 20% (1992);
- Speranța de viață a ajuns (2021) la 75,7 ani, în creștere cu 7% (1992);
- Rata natalității în județul Covasna este de 9,2 la mie (2020), în scădere față de anii trecuți (10,6 la mie în 2010), comparativ cu nivelul național (8,1) sau regional (8,7);
- Sporul natural este negativ (-3,6 la mie de locuitori, în 2020), mai mic decât cel de la nivel regional (-4,2) și național (-5,3);
- Mortalitatea este în creștere, ajungând la 12,8 (2020) decedați la 1.000 de locuitori, față de 10,9 în 2010, în timp ce la nivel regional este de 12,9 iar la nivel național 13,4;
- Mortalitatea infantilă este de 8,7 (2020) la mie de locuitori, dublându-se practic față de anul 2019 (4,1) și situându-se peste nivelul regional (7,9) și cel național (6,1);
- În ceea ce privește schimbarea domiciliului, soldul este negativ per total (-321), dar pozitiv în mediul rural (+136);

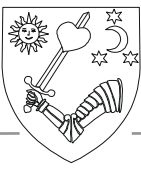

Educație

- Conform recensământului, doar 9,8% din populația județului are studii superioare, sub nivelul regional (13%) și cel național (14%);
- Populația școlară la nivelul județului este în scădere, pierzând 40% în ultimii 29 de ani, față de 30% la nivel național și 32% la nivel regional;
- Trendul descendent este vizibil la toate nivelurile de educație grădiniță (-40%), primar (-24%), gimnazial (-54%), liceal (-50%) și profesional (-58%);
- În Covasna erau, în 2019, un număr de 400 de studenți, în scădere față de 1.363 câți erau în 2007
- Promovabilitatea la BAC (2021) este de 65,2%, județul fiind pe locul 33, comparativ cu restul județelor țării, și sub media națională (69%);
- Promovabilitatea la Evaluarea Națională a fost în 2021 de 73,8%, plasând județul pe locul 27 comparativ cu restul județelor și sub media națională de 76,8%;
- Rata abandonului școlar în județ este pe un trend ascendent, fiind de 4,4% în învățământul primar, 3% în gimnazial, 2,8% în liceal și 13,8% în cel postliceal. Din păcate aceste cifre sunt, în fiecare caz, peste media națională și cea regională;
- Procentul profesorilor tineri (18-30 de ani) din județ este de doar 9,77%, foarte puțin peste media națională;

Social

- Creșterea numărului de pensionari de asigurări sociale, scădere a numărului de pensionari agricultori, creștere constantă a cuantumului pensiilor;
- Scăderea numărului de beneficiari ai alocației de stat pentru copii, creștere a sumelor acordate;
- Scăderea numărului de alocații (beneficiari) pentru susținerea familiei și a sumelor alocate, schimbare urban-rural din 2013 – numărul de beneficiari din mediul rural depășește considerabil numărul de beneficiari din cel urban;
- Număr constant de beneficiari și creștere a sumelor aferente indemnizației pentru creșterea copilului și a stimulentului;
- Scăderea numărului de ajutoare sociale pentru asigurarea VMG și a sumelor totale acordate începând cu perioada 2015-2016;
- Creștere a numărului mediu lunar de beneficiari ai prestațiilor acordate persoanelor cu handicap începând cu anul 2018;
- Mix de actori public și privați (non-guvernamentali) implicați în oferirea serviciilor de asistență socială;
- 28,5% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile sociale;
- Rata criminalității (numărul de persoane condamnate definitiv la 100.000 locuitori) în județul Covasna este peste media națională / regională;
- Rata infracționalității (numărul infracțiunilor soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului la 100.000 locuitori) în județul Covasna este sub media națională / regională;
- 36,12% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de siguranța personală și a bunurilor.

Sănătate

Infrastructură medicală:

- Din punct de vedere a spitalelor și a altor unități sanitare județul Covasna este poziționat sub media regională (alături de Harghita);
- Raportat la paturile de spital, chiar dacă județul Covasna are cele mai puține ca număr din regiune, acesta deține cea mai bună poziționare dacă ne raportăm la numărul de paturi / 1.000 locuitori;

Resurse umane:

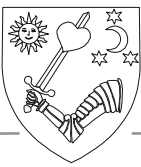
- Numărul de medici din județul Covasna este - sub media regională (alături de Harghita) – atât ca număr, cât și raportat la 1.000 locuitori;
- Personalul sanitar mediu este de asemenea sub media regională – atât ca număr cât și raportat la 1.000 locuitori;
- Se poate observa implicarea recentă a sectorului privat în oferirea unor servicii medicale, inclusiv în rezolvarea unor probleme de sănătate cu un grad ridicat de complexitate/dificultate (oncologice), dar ponderea serviciilor private rămâne una limitată;
- 25,06% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale;
- Dispersie geografică relativ ridicată a unităților sanitare la nivelul județului, lipsa unor capacități de polarizare a acestor servicii;

Cultură

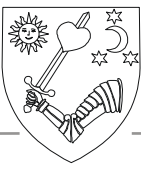
- În cazul bibliotecilor observăm o scădere a numărului de unități, a celui de volume eliberate și de cititori activi;
- Un trend pozitiv poate fi observat în cazul muzeelor, asistând la o creștere a numărului de vizitatori, chiar dacă numărul de unități scade;
- Trendul pozitiv poate fi observat și în cazul cinematografelelor, unde asistăm la o creștere a numărului de spectatori;
- În cazul instituțiilor și companiilor de spectacole se observă un trend stabil/ de creștere;
- 35,14% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile/serviciile culturale;
- Nivel relativ scăzut de consum cultural, dar comparabil cu tendințele naționale;
- 29,24% din respondenți sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți față de oportunitățile de petrecere a timpului liber;
- Municipiul Sfântu. Gheorghe este foarte activ din punct de vedere cultural, coagulează majoritatea resurselor și activităților la nivel județean dar încă are potențial de creștere.

Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară

- Există un context favorabil la nivel european și național care implică că orașele devin parteneri în procesul de politică urbană de la nivel european și național (politica urbană națională este în curs de conturare).

- Agenda urbană - nouă metodă de lucru pe mai multe niveluri (multinivel), care promovează cooperarea între statele membre, orașe, Comisia Europeană și alți actori interesați, pentru a stimula creșterea, viabilitatea și inovarea în orașele europene și pentru a identifica și a aborda cu succes provocările sociale, scopul este îmbunătățirea calității vieții în zonele urbane.
- Există un dinamism accentuat în ceea ce privește revizuirea unor documente strategice importante în 2020 - NOUA CARTĂ DE LA LEIPZIG/AGENDA URBANĂ EUROPEANĂ, AGENDA TERITORIALĂ A UE 2030, Se urmărește: O Europă echitabilă care oferă perspective de viitor pentru toate comunitățile (indiferent de mărime) și toți indivizii; Dezvoltare policentrică; Potențialul distinct al unor teritorii diverse, bariere în dezvoltare care să fie adresate în mod integrat și colaborativ.
- Orașele județului Covasna ar fi favorizate în context european de un scenariu de planificare spațială care pune accent pe dezvoltarea policentrică, pe orașe mici, pe legăturile urban-rural și pe conexiuni intra-regionale.
- Județul Covasna are o suprafață mică, peste 87% situată în mediul rural, aprox. 45% acoperită de păduri și vegetație, cu densitate a populației relativ mică în afara centrelor urbane, indice de urbanizare scăzut față de media națională și regională, doar 5 municipii și orașe, multe comune preponderent mici (1,500-3,000 locuitori).
- 5 municipii și orașe, dintre care 3 au în jur de 10.000 de locuitori; orașele mici au zone de influență în stagnare sau declin, fără a face parte din areale trans-județene mai extinse.
- Municipiul Sfântu Gheorghe se plasează în aria de polarizare a Brașovului și polarizează la rândul său o zonă care nu transcede granițele județului Covasna. Sud-vestul jud. Covasna interconectat cu Brașovul. Tg. Secuiesc și Covasna au arii de influență în stagnare. Baraolt și Întorsura Buzăului au o influență locală limitată.
- Sfântu Gheorghe nu are ZM; potențial de ZUF, la limită, cu 17% din populație făcând naveta, 10-14 localități de inclus în ZUF.
- Decalajele în dezvoltare rural-urban mai puțin accentuate, fenomen de re-ruralizare
- La nivelul Regiunii Centru diferențele de dezvoltare între județele regiunii sau între localitățile urbane și cele rurale sunt mai reduse decât în cazul altor regiuni din România.
- Fenomenul de re-ruralizare este prezent și are două cauze: sărăcie și suburbanizare. Utilizând populația după domiciliu, în jud. Covasna pierderea de populație mai mare în urban decât în rural.
- Densitatea mai scăzută a populației corespunde cu profilul rural al județului, cu excepția zonelor din jurul centrelor urbane .
- bună parte a teritoriului rural acoperit cu păduri și vegetație (44,5%).
- În ceea ce privește izolarea – distanță mare pe cale rutieră până la un drum, avem 2 cluster – în jurul Baraoltului și un cluster mai mare în sud-estul județului
- Județul Covasna poziționat într-o regiune de dezvoltare care se caracterizează printr-o accesibilitate și mobilitate crescută.
- Conectivitate rutieră crescută, doar Baraolt și Covasna nu sunt traversate de drumuri europene/naționale.
- Rețeaua de drumuri relativ scurtă și densă dar modernizată în proporție superioară mediei regionale și naționale.
- Conectivitatea feroviară relativ bună, fără multe zone lipsite de acces la rețeaua feroviară.

- Conectivitatea cu cele 2 aeroporturi existente în regiune limitată de distanța rutieră mare; oportunitate semnificativă vizavi de dezvoltarea aeroportului Brașov.
- Județul Covasna în ansamblul său – creșteri semnificative ale suprafeței intravilanului în intervalul 1993-2008; fenomen limitat/stopat în prezent. Nu a existat corelație între creșterea intravilanului și indicatorii demografici și economici.
- Suburbanizarea prezentă în cazul municipiului Sfântu Gheorghe, dar relativ de mică amploare prin comparație cu alte municipii reședință de județ.
- Rată de creștere modestă a numărului de locuințe, mai mare în rural decât în urban, avem o creștere a suprafeței locuibile în ultimii 10 ani, precum și o rată modestă de înnoire a fondului locativ.
- Covasna este un județ cu valoare intermediară a ITE, acoperirea pe mediul rural fiind superioară mediei naționale.

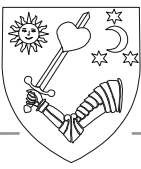
Calitatea factorilor de mediu

- Îmbunătățirea calității aerului prin modernizarea sistemelor de încălzire din gospodăriile din zona rurală pentru realizarea de randamente de ardere mari și emisii de poluanți reduse și prin încurajarea utilizării unor surse alternative de energie;
- Reducerea poluării aerului prin măsuri de optimizarea și modernizarea transportului rutier și realizarea de variante de ocolire pentru traficul greu;
- Reducerea poluării datorate activităților industriale și de producere a energiei prin încurajarea rețehnologizării sistemelor clasice și stimularea utilizării de surse de energie alternative (solară, eoliană);
- Perfecționarea sistemului de control al calității aerului la nivel de județ și înființarea de noi stații automate de monitorizare;
- Realizarea indicatorului de 26 mp spațiu verde/locuitor în localitățile urbane și conducerea evidenței spațiilor verzi prin registre dedicate, în toate centrele urbane;
- Îmbunătățirea calității apei potabile din rețelele publice urbane și rurale și menținerea unui sistem de control pentru respectare cerințelor minime de calitate;
- Efectuarea de studii hidrologice pentru a cunoaște tendința generală și schimbările survenite în valorile debitelor cursurilor de apă.
- Reducerea poluării cursurilor de apă, respectiv a malurilor și albiilor, prin ecologizarea acestora, prin crearea de bariere care să oprească deșeurile, identificarea și supravegherea video a zonelor în care se depozitează ilegal deșeuri;
- Promovarea unor măsuri de protecție împotriva inundațiilor adaptate la nivel local;
- Îmbunătățirea sistemelor de colectare selectivă a deșeurilor și creșterea ratei de valorificare a deșeurilor reutilizabile la nivel de județ.

Economie

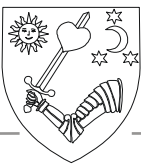
Cadrul economic general

- Evoluțiile economiei județului Covasna trebuie privite și dintr-un unghi al poziționării – apropierea de centrul polarizator Brașov și de Târgu Mureș.
- Economia județului are ca factori majori ariile urbane, județul având, din perspectiva unei abordări aferente policentrismului, o zonă urbană funcțională (ZUF) – Sfântu Gheorghe care

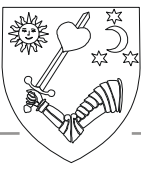

asigură legătura și este strâns conectată cu alte două zone urbane funcționale: ZUF Brașov și ZUF Miercurea-Ciuc; Această particularitate a apropierii dintre zone urbane funcționale și nucleele lor urbane poate avea un efect catalizator asupra dezvoltării economice prin susținerea interacțiunilor pozitive între subsistemele economice și sociale; O abordare integrată poate duce la o dezvoltare durabilă și cu efecte multiplicatoare la nivelul ariilor adiacente.

- Depopularea, un fenomen specific regiunii Centru și implicit și a județului Covasna, depopulare generată de migrațiune și scăderea natalității și completată de accelerarea procesului de îmbătrânire demografică va duce la creșterea raportului de dependență demografică în județ. Descreșterea populației afectează toate ariile urbane din județ, cu scăderi mai accentuate (ca procent) în Târgu-Secuiesc, Baraolt și Covasna.
- Potrivit *Recensământului populației și locuințelor din 2011*, județele Harghita și Covasna înregistrau la nivel regional cea mai redusă pondere a populației cu studii superioare, deși ratele de creștere între recensăminte erau superioare mediei regionale; și procentele aferente populației cu studii postliceale, liceale sau profesionale se situau în 2011 sub media regională.
- Deși ponderea rețelei de drumuri naționale care traversează județul este peste media regională, densitatea rețelei de drumuri este problematică, fiind a treia cea mai scăzută densitate a rețelei la nivel național; Ponderea rețelei de drumuri modernizate este peste media regională, în timp ce rețeaua de căi ferate este cea mai redusă la nivel regional.
- Rata de creștere a PIB exprimat este peste media națională, însă sub cea regională, iar PIB/cap de locuitor ajunge la doar 41% din cel înregistrat de Regiunea București-Ilfov.
- Din perspectiva PIB/locuitor, disparitățile în interiorul regiunii s-au adâncit, Covasna și Harghita având cele mai mici valori ale indicatorului (date finale 2018).
- Evoluțiile ultimilor ani arată că, deși valoarea bunurilor și serviciilor produse crește în fiecare județ (implicit Covasna), la nivel regional polarizarea economică este din ce în ce mai pronunțată, datorită concentrării activităților economice cu valoare adăugată ridicată în ariile urbane de mari dimensiuni, concomitent cu declinul ariilor urbane de mici dimensiuni și a zonelor rurale izolate.
- Activitățile comerciale, industria HoReCa și transporturile generează împreună jumătate din produsul intern brut.
- Evoluția VAB a avut loc într-un context de creștere a ponderii sectorului public (Administrație, sănătate, învățământ, asigurări sociale) de la 12 la 17% în perioada 2008-2018.
- Se remarcă o creștere procentuală importantă în sectorul culturii și industriilor creative (VAB de trei ori mai mare).
- Productivitatea se situează sub media regională și națională, dar este superioară unor județe cu profil industrial precum Sălaj, Maramureș și Bistrița-Năsăud.
- Rata de creștere a productivității muncii este mai ridicată decât cea a creșterii VAB și a PIB.
- Deși numărul de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare este unul modest, infrastructura de cercetare / sistemul de cercetare, dezvoltare și inovate (CDI) de la nivelul regiunii, concentrat în special în cele două centre urbane învecinate (Brașov și Târgu Mureș) reprezintă o oportunitate importantă pentru economia locală.
- Se observă creșteri importante ale investițiilor în sectoare precum IT&C, construcții, distribuția apei și salubritate și tranzacții imobiliare, în timp ce investițiile în industrie și activități comerciale fluctuează.

- Exporturile au un trend de scădere, trend amplificat de Pandemia Covid-19.
- Structura exporturilor arată o concentrare importantă în domeniul textilelor și articolelor din textile și al animalelor vii și produse animale.
- În perioada 2011-2020 s-au înregistrat creșteri semnificative ale exporturilor de animale vii și produse animale (de 2,4 ori mai mari), a produselor alimentare (de peste 11 ori mai mari), a produselor din lemn, etc.; Pe de altă parte au scăzut abrupt exporturile categoriei mașini, aparate și materiale electrice, iar volumul exporturilor de textile a scăzut cu aproape 28 milioane euro.
- Din păcate, cea mai mare parte a exporturilor se realizează în arii cu valoare adăugată redusă, ceea ce nu se translatează la nivelul comunității în venituri suplimentare sau difuzie de cerere pentru servicii suplimentare.
- Resursele de muncă sunt într-o continuă diminuare, înregistrând scăderi importante odată cu anul 2014, în condițiile în care până la momentul respectiv trendul era unul crescător.
- Rata de ocupare a persoanelor de sex masculin este mai scăzută decât cea a femeilor, remarcându-se o inversare față de perioada 1990 – 2000. Astfel, ratele de ocupare mai ridicate în rândul femeilor sunt o particularitate a economiei locale.
- Valorile ratelor de ocupare sunt cu 3% mai reduse decât media națională, fiind totodată și cele mai reduse din regiune.
- Există un trend de scădere a gradului de ocupare a populației, valorile acestuia fiind mai mici cu 5% decât în 2008.
- Industria, împreună cu activitățile agricole concentrează 55% din populația ocupată.
- Analiza datelor arată că evoluțiile structurale (2019 vs. 2008) converg către creșterea anumitor sectoare în detrimentul celui agricol; Declinul semnificativ pare să se fi produs în perioada 2015-2016, când numărul persoanelor ocupate în agricultură s-a redus semnificativ (cu peste 5500); În aceeași perioadă se constată creșteri semnificative ale numărului de angajați în sectorul serviciilor.
- Economia județului a pierdut aproape 31.000 de salariați în ultimii 30 de ani (aproximativ 40% din forța de muncă), reușind la momentul actual să atingă numărul de salariați existent la nivelul lui 2008.
- Evoluțiile de după perioada de criză începută în 2008 arată o creștere de peste 24% a numărului de salariați față de anul 2010 și un trend de continuă creștere înregistrat de atunci.
- Activitatea economică este concentrată în ariile urbane (constant peste 86% din salariați), dar ratele de creștere ale numărului salariaților sunt mai ridicate în mediul rural (+23% față de 2008 și +27% față de 2014).
- Sfântu Gheorghe este polul economic al județului, concentrând peste 55% din forța de muncă județeană. Evoluțiile ariilor urbane sunt problematice, cu excepția orașului Covasna, care se află într-o perioadă de revenire.
- Industria și comerțul reprezintă principalele sectoare ale economiei locale, concentrând peste 50% din numărul total de salariați.
- Sectorul public ocupă o pondere importantă în economia locală, sectoarele Administrație publică, Învățământ și Sănătate concentrând aproape o cincime din totalul efectivului de salariați. Această pondere a rămas una constantă în timp.
- În perioada 2008-2019 s-a produs o modificare a structurii economice, respectiv a pieței muncii, aceasta constând în creșterea numărului de salariați în Servicii (de la 31,5%, la 37%),

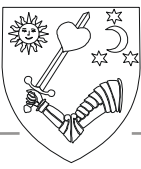

creșterea cu 50% a numărului de salariați în agricultură, reducerea cu 14% a numărului de salariați în Industrie, creșterea cu peste 25% a numărului de salariați în sectorul *Transport și depozitare*, dublarea numărului de angajați în HoReCa, creșterea cu 50% a numărului de angajați în IT și cu 43% în industriile creative.

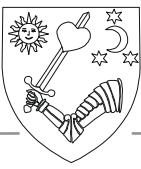
- Câștigurile salariale reduse rămân o problemă strategică a economiei locale. Deși rata de creștere a veniturilor nete este de 2,4 ori la valorile nominale, decalajul față de valorile naționale este recuperat într-un ritm redus.
- Doar salariații din Construcții și HoReCa obțin venituri medii nete peste media națională a sectorului (11% din totalul forței de muncă locale).
- Aproximativ 30.000 dintre angajații ale căror date sunt deținute de ANAF sunt plătiți cu salariul minim pe economie și doar o parte dintre aceștia beneficiază de bonuri de masă.
- Industria prelucrătoare, care concentrează marea masă a salariaților oferă venituri medii de 82% din media națională a sectorului, valori sub 80% fiind înregistrate și în sectorul comercial (al doilea mare angajator local).
- Sectorul IT, deși înregistrează creșteri ale numărului persoanelor ocupate și al numărului salariaților nu poate fi unul competitiv datorită salariilor reduse (mai puțin de jumătate din salariul mediu al sectorului la nivel național).

Activitatea companiilor locale

- Județul Covasna are o economie cu o structură echilibrată, sectorul industriei prelucrătoare având o pondere însemnată în totalul economiei: aproximativ 40% din salariați și 37% din cifra de afaceri.
- Deși concentrează un număr însemnat de salariați, companiile din domeniul *Fabricării de îmbrăcăminte*, unele dintre ele situate în topul celor mai mari companii din județ, au început să aibă pierderi încă din 2019, pierderi care s-au accentuat în 2020 pe fondul Pandemiei Covid-19; Este de așteptat ca scăderea cererii de articole de îmbrăcăminte la nivel global să continue, iar pierderile în domeniu să crească, inclusiv pierderile de locuri de muncă să se amplifice.
- În județ există structuri de sprijinire a afacerilor - trei parcuri industriale, o asociație a IMM-urilor din județ, șapte clustere, incubator de afaceri – care și-au unit eforturile și fac demersuri în vederea profesionalizării și creșterii competitivității firmelor și economiei locale.
- Rata de creștere a numărului de unități economice este sub cea de la nivel național, iar numărul total de salariați ai întreprinderilor active este în scădere.
- În comunele din județ numărul de salariați și de firme a scăzut, dar nu la fel de mult ca în mediul urban, iar cifra de afaceri și profitul firmelor din comune a crescut.
- Numărul de firme, cifra de afaceri și profitul firmelor din județ a crescut în *Agricultură, Industrie, Construcții și Servicii*, însă creșterile sunt sub nivelul creșterilor înregistrate la nivel național.
- Cu excepția *Construcțiilor și Serviciilor*, numărul salariaților este în scădere, în Industrie, numărul salariaților fiind în 2020 cu aproape un sfert mai mic decât în 2014.
- În *Agricultură*, numărul de salariați a scăzut mai mult în județul Covasna decât la nivel național, însă cifra de afaceri și profitul au înregistrat creșteri peste cele de la nivel național, indicând o profesionalizare și eficientizare a activității în sector.
- În *Comerț*, numărul firmelor, al salariaților și cifra de afaceri au scăzut, doar profitul înregistrând creșteri.

- În *Construcții*, toți indicatorii au crescut față de 2014, însă ratele de creștere este sub cele de la nivel național.
- *Serviciile* au crescut semnificativ în perioada 2014 – 2020, creșterile fiind peste cele înregistrate la nivel național, în special în ceea ce privește numărul de salariați (+18%).
- Pe fondul pandemiei Covid-19, în anul 2020, majoritatea indicatorilor (număr firme, număr de salariați, cifră de afaceri și profit) au scăzut față de anul anterior în toate sectoarele de activitate, iar scăderile sunt în general mai mari decât cele înregistrate la nivel național; *Construcțiile*, au înregistrat o creștere semnificativă a tuturor indicatorilor și în anul 2020, creștere mai mare decât cea de la nivel național.
- În perioada 2014 – 2020 se remarcă în mod deosebit creșterea medie a valorilor indicatorilor în sectorul *Construcțiilor*, creștere semnificativ mai mare în mediul rural (+76,4% număr de firme, +60,8% salariați, +113,8% cifră de afaceri) decât în mediul urban.
- În cazul *Serviciilor*, numărul de firme, numărul de salariați și profitul au crescut, în medie, mai mult în comune decât în municipiile și orașele din județ.
- În comparație cu alte județe, se remarcă ponderea mai însemnată a întreprinderilor mici și mijlocii în economia județului în economia județului Covasna, ceea ce creează, dintr-o anumită perspectivă, premisele unei economii mai reziliente la șocuri.
- În *Agricultură*, evoluțiile indică eficientizarea a proceselor de producție și o creștere a gradului de competitivitate a domeniilor *Agricultură, vânătoare și servicii anexe și Pescuit și acvacultură și regresul domeniului Silvicultură și exploatare forestieră*. De asemenea, evoluția indicatorilor relevă sensibilitatea la șocul pandemic a domeniilor *Agricultură, vânătoare și servicii anexe și Silvicultură și exploatare forestieră*.
- Industria locală are un grad ridicat de specializare în *Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, Industria alimentară, Prelucrarea lemnului și fabricarea produselor din lemn, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite și Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații*, însă acestea sunt domenii cu o încărcătură redusă a nivelului de cunoaștere, cu valoare adăugată scăzută și venituri salariale mici.
- Evoluția indicatorilor în cazul celor patru domenii cu nivel ridicat de specializare relevă scăderea semnificativă a numărului de salariați și a cifrei de afaceri, cele mai mari înregistrându-se în domeniul *Fabricării articolelor de îmbrăcăminte* (-27,3% față de 2014), domeniul fiind puternic afectat și de Pandemia Covid-19 în anul 2020; Trendul de scădere al domeniului *Fabricării articolelor de îmbrăcăminte* este înregistrat și de un domeniu conexe și anume *Fabricarea produselor textile*.
- Domeniile industriei prelucrătoare cu un număr însemnat de salariați și în care numărul acestora era mai mare în 2020 față de 2014 sunt: *Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie, Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice și Alte activități industriale*, însă pe fondul Pandemiei Covid-19, și în aceste domenii s-au înregistrat scăderi în 2020.
- Sectorul terțiar (servicii + comerț) concentra 47% din numărul total de angajați ai firmelor din județ și 51,8% din cifra de afaceri în 2020.
- În sectorul terțiar, în perioada 2014 – 2020 s-au înregistrat creșteri ale numărului de angajați în următoarele domenii: *Transport și depozitare, Hoteluri și restaurante, Activități profesionale, științifice și tehnice, Activități de spectacole, culturale și recreative, Tranzacții imobiliare, Alte activități de servicii, Sănătate și asistență socială și Învățământ*; în aceeași perioadă, numărul de angajați a scăzut în *Activități de servicii administrative și activități de*

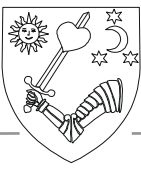

servicii suport, Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare și Informații și comunicații.

- În sectorul *Comerț*, față de 2014, cu excepția profitului net, numărul de unități economice, de salariați și cifra de afaceri din sector erau mai mici în 2020, iar Pandemia Covid-19 a accentuat trendul de scădere în 2020.
- Sectorul *Construcții* este pe un trend pozitiv, înregistrând o creștere semnificativă a tuturor indicatorilor, inclusiv în 2020 față de 2019.
- Deși în mediul urban, densitatea întreprinderilor este mai mare decât în rural, există un trend de scădere a acestei diferențe pe fondul creșterii densității întreprinderilor în comunele din județ.
- Unele dintre comunele din vecinătatea municipiului Sfântu-Gheorghe (Arcuș și Ilieni, în speță) au o densitate a întreprinderilor mai mare decât orașele din județ, relevând o intensitate mai mare a activității economice în aceste UAT-uri. Astfel, municipiul Sfântu Gheorghe și comunele învecinate se profilează ca zona cu cea mai mare concentrație de unități economice din județ.
- În unele UAT-uri din județ există o tendință de scădere a densității antreprenoriale, în 16 dintre acestea, densitatea întreprinderilor fiind mai mică în 2019 decât în 2008. Scăderea poate fi generată fie de relocarea activității economice în UAT-urile/comunele învecinate (cazul municipiului Sfântu Gheorghe), fie de scăderea atractivității/diminuarea oportunităților mediului economic local pe fondul îmbătrânirii populației și emigrării forței de muncă mai mult sau mai puțin specializate (în cazul orașelor mai mici și a comunelor).
- În ultimii ani, cele mai multe firme s-au înființat în comune, iar cele mai puține în Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc, orașul Covasna și comunele Sita Buzăului și Bixad;
- Analiza evoluției anuale a înmatriculărilor de firme indică o posibilă relocare a activității economice din cele mai mari centre urbane ale județului (cele două municipii), în comunele învecinate acestora.

Reziliență economică

- Între cele șase județe ale Regiunii Centru, Covasna este între cele mai slab dezvoltate din punct de vedere economic.
- Criza economică nu a afectat județul Covasna la fel de tare ca alte județe ale regiunii, însă creșterea economică ulterioară crizei este între cele mai modeste din regiune. Astfel, județul Covasna a avut un nivel de reziliență economică modest, sub majoritatea celorlalte județe din regiune.
- Deși mai puțin afectată decât media UE 27, economia județului Covasna a avut rate de creștere (PIB/locuitor și putere de cumpărare), inferioare mediei UE și Regiunii Centru.
- Gradul de ocupare a fost printre cele mai afectate de criza economică în județul Covasna, iar creșterea acestuia după criză este modestă, inferioară celorlalte județe din regiune.
- Municipiile și orașele din județul Covasna au fost în medie printre cele mai afectate în privința gradului de ocupare (în comparație cu mediul urban din celelalte cinci județe ale regiunii), însă și-au revenit cel mai mult în raport cu perioada crizei. Din această perspectivă, dar și cea a creșterii gradului de ocupare față de perioada dinaintea crizei, mediul urban (cele două municipii, mai exact), a avut în medie un nivel de reziliență economică mai ridicat decât mediul urban al altor județe. Totodată, iese în evidență faptul că mediul urban din județul Covasna

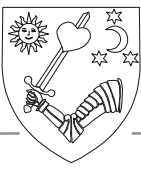

are în medie, în perioada 2007 – 2018, cel mai mare număr de salariați/1000 de locuitori din regiune.

- Municipiile județului (Târgu Secuiesc și Sfântu Gheorghe) au un nivel ridicat de reziliență economică, reușind să depășească gradul de ocupare dinaintea crizei economice, în timp ce orașele au un grad de reziliență economică redus, două dintre cele trei orașe nereușind să atingă gradul de ocupare dinaintea crizei.
- Având cel mai scăzut grad de ocupare, comunele din județul Covasna au fost afectate mai puțin și mai târziu de criza economică, iar ulterior crizei, creșterea gradului de ocupare în aceste comune este modestă, plasând județul (comunele) pe penultimul loc. Astfel, reziliența economică a comunelor din județul Covasna a fost una redusă.
- Cele mai reziliente comune din perspectiva gradului de ocupare sunt Reci, Chichiș, Valea Crișului, Comandău și Aita Mare, iar cele mai puțin reziliente sunt comunele Estelnic, Ilienii, Brețcu, Brateș și Brăduț, acestea și încă alte nouă comune nereușind să depășească gradul de ocupare dinaintea crizei. Totuși, Estelnic rămâne comuna din județ cu cel mai mare grad de ocupare, datorită numărului mare de salariați/1000 de locuitori (peste valorile din municipii) existenți înaintea și în timpul crizei economice. Astfel, comunele cu cel mai ridicat grad de ocupare în 2019 erau Estelnic, Reci, Chichiș, Malnaș, Comandău și Valea Crișului, iar comunele cu cel mai mic grad de ocupare erau Boroșneu Mare, Cătălina, Dobârlău, Brăduț și Belin.

Motoarele economiei locale și potențialul de angrenare

- Domeniile în declin și cele care constituie baza de creștere a economiei locale (cele în dezvoltare conform metodologiei) rețin fiecare în jur de 33-36% din angajați (procentul mai mic pentru cele în declin).
- Comparând rezultatele actuale cu cele obținute în analiza realizată în cadrul procesului de planificare realizat la nivelul anului 2014, observăm că sectoarele în dezvoltare au rămas aceleași: agricultură (ceea ce confirmă potențialul de dezvoltare a agriculturii, în special cultivarea plantelor tehnice) HoReCa și industrii creative.
- Analiza actuală merge la nivelul domeniilor parte a sectorului industrial, identificând industria prelucrării lemnului, industria alimentară și fabricarea produselor textile drept componentele cu avantaje competitive față de zona de comparație (Valorile întregului sector industrial îl plasează pe acesta în categoria celor în transformare).
- În categoria zonelor competitive, dar fără un nivel de concentrare semnificativ intră industriile fabricării produselor din mase plastice și industriile produselor din minereuri nemetalice, alături de sectoarele construcțiilor și cel al transporturilor și depozitării.
- Fabricarea produselor de îmbrăcăminte și fabricarea componentelor pentru autoturisme sunt principalele domenii aflate în cadrul sectoarelor considerate a fi în transformare – cu concentrare ridicată, dar rate de evoluție sub așteptări (necompetitive) – ambele pierd peste 30% din angajați în perioada 2014-2019.
- Importante sectoare aferente serviciilor sunt plasate în categoria celor în declin: Activitățile de intermediari financiare și asigurări, Activități profesionale, științifice și tehnice și activitățile de servicii administrative și suport – la fel ca în cazul analizei realizate pentru strategia de

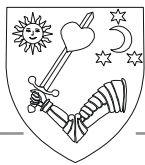

dezvoltare anterioară – ceea ce arată că o atenție mai ridicată trebuie acordată sprijinirii acestora – ratele lor de creștere sunt sub cele de la nivelul național.

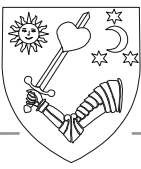
- De asemenea, prezența sectorului comercial în rândul celor aflate în declin rămâne o problemă strategică importantă.

Turism

- Sectorul turistic a crescut ca importanță pentru economia județului Covasna. În perioada analizată s-au remarcat creșteri medii considerabile ale capacității de cazare turistică existentă (58,7%) și în funcțiune (40,4%), precum și a numărului sosirilor (46,2%) și a gradului de ocupare (40,8%) a structurilor de primire turistică. În general, aceste creșteri fiind peste cele înregistrate la nivel național.
- Unele tipuri de structuri de primire turistică au crescut ca importanță în perioada analizată. Structurile de tipul vilelor turistice, pensiunilor agroturistice și hostelurile se numără printre structurile care au avut creșteri spectaculoase în cazul tuturor indicatorilor analizați.
- Există diferențe semnificative între localitățile din județ în ceea ce privește dezvoltarea sectorului turistic. La nivelul mediului urban, municipiul Târgu Secuiesc a înregistrat creșteri spectaculoase ale tuturor indicatorilor analizați, depășind considerabil creșterile de la nivelul municipiului reședință de județ. La nivelul comunităților rurale cele mai mare creșteri au fost înregistrate la nivelul comunelor Turia, Brăduț, Comandău, Ozun și Reci.
- Impactul negativ al pandemiei este evident în cazul tuturor indicatorilor analizați. Structurile care au fost cele mai afectate au fost cele de tipul campingurilor și taberelor de elevi și preșcolari. În ciuda pandemiei, un număr redus de comune au înregistrat creșteri ale gradului de ocupare chiar și în anul 2020, respectiv comunele Zăbala, Malnaș, Comandău și orașul Întorsura Buzăului.
- Creșterea importanței sectorului turistic este evidențiată și de evoluția numărului de angajați, cifrei de afaceri și profitului net în domeniul *Hotelurilor și alte facilități de cazare*. La nivelul general al județului în anul 2018 numărul angajaților în acest domeniu a fost cu 67 mai mare comparativ cu anul 2008. În același timp, cifra de afaceri și profitul net au avut crescut în anul 2018, comparativ cu anul 2008, cu 97% și respectiv 149,3%.

Profilul strategic al județului Covasna

Context strategic

Evoluția comunităților locale din România este influențată de un nou tip de context strategic. Dezvoltarea infrastructurii de transport, creșterea mobilității populației, corelată cu creșterea rapidă a unor poli de dezvoltare și a unor comunități urbane, accesul la resurse UE, oportunități de relaționare directă a orașelor și comunităților locale cu nivelul european, toate acestea duc la apariția unor oportunități noi la nivel local. Pe de altă parte, competiția între comunități locale devine tot mai puternică, în special în ceea ce privește atragerea celui mai important tip de resursă: resursa umană. În această competiție vor fi învingători și participanți, iar județul Covasna trebuie să ia în considerare toate elementele strategice care îi pot influența poziționarea viitoare.

Această strategie nu se referă doar la zonele delimitate legal în care Consiliul Județean poate interveni direct, ci vizează obiective de dezvoltare comunitară la nivelul județului care pot fi atinse printr-o cooperare inteligentă a actorilor locali relevanți: sector public, privat și nonprofit.

Consiliul Județean Covasna își poate asuma un rol de promotor, facilitator și coordonator al unor politici comunitare relevante strategic la nivelul întregului județ.

Concept strategic

(concept ce definește concentrat esența dezvoltării strategice)

Identitate comunitară

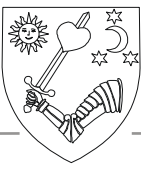
Județul are toate componentele necesare pentru existența unei culturi locale bazate pe valori distinctive și pozitive: tradiții locale, modele funcționale de cooperare, seriozitate, ospitalitate. Această identitate locală poate fi tradusă atât în atractivitatea unor zone economice specifice (turism, agricultură, manufactură, economie bazată pe cunoaștere), cât și în construcția unor zone de avantaj competitiv capabile să diferențieze Covasna de alte județe similare.

Pericole strategice

(probleme care, lăsate nerezolvate, vor afecta strategic capacitatea de dezvoltare a județului)

Pierderea de populație: județul este vulnerabil din punctul de vedere al migrației resursei umane, atât la nivel urban, cât și la nivel rural. Acest lucru este periculos pentru că limitează capacitatea de dezvoltare economică și comunitară din punct de vedere strategic. Pierderea de populație (în special tânără și educată) poate fi un limitator semnificativ în viitorul județului. Principalele motive care încurajează această migrație se leagă de indicatori de calitate a vieții scăzuți în anumite zone (venituri scăzute, lipsa oportunităților de angajare în domenii atractive și relaționate cu pregătirea proprie, lipsa unui mediu antreprenorial stimulat, probleme în serviciile educaționale și de sănătate, oportunități în ceea ce privește petrecerea timpului liber, etc.);

Conectivitatea: problemele de conectivitate intrajudețeană și interjudețeană sunt semnificative. În interiorul județului ele afectează capacitatea de dezvoltare economică și mobilitatea (spre exemplu în turism ele influențează capacitatea de a construi pachete de servicii integrate), iar în exterior limitează capacitatea județului de conectare la fluxuri naționale și internaționale relevante;

Dimensiunea redusă a județului care poate pune probleme de limitare a opțiunilor de dezvoltare viitoare ce trebuie calibrate cu posibilitățile și capacitățile locale. De asemenea existența unui centru urban major (Brașov) în imediată proximitate poate atrage în afara comunității resurse importante;

Insuficienta diversificare a economiei locale; chiar dacă față de ultimul proces de planificare strategică au apărut semne pozitive în domeniul dezvoltării serviciilor la nivel local, componenta manufacturieră cu valoare adăugată mică este semnificativă și vulnerabilizează economia locală prin nivelul scăzut al veniturilor, specializării, siguranței locurilor de munca. Existența unor probleme în ceea ce privește viitorul industriei ușoare în județ afectează economia locală și profilul strategic al unor poli urbani relevanți (Tg. Secuiesc);

Limitările în dimensiunea forței de muncă specializată la nivelul județului pot afecta volumul și natura eventualelor investiții în domenii care țin de economia bazată pe cunoaștere;

Sistemul educațional poate fi o problemă strategică dacă nu oferă condiții de calitate crescută, conexiune cu piața muncii și corelare cu ceea ce înseamnă educația viitorului (competențe și abilități specifice). El poate afecta negativ nu doar migrația populației sau atractivitatea economică a județului, dar este și un indicator de calitate a vieții care poate stimula/descuraja atragerea de resursă umană specializată;

Existența unor probleme strategice de cooperare comunitară: deși județul are avantaje competitive legate de capacitatea de cooperare locală ele sunt încă insuficient utilizate în zone relevante precum educația, sănătatea, economia locală;

Probleme legate de coeziune socială și integrare a unor categorii defavorizate: viitorul județului este legat nu doar de performanța economică, ci și de capacitatea a construi coeziune socială și de a evita discrepanțe majore între diferite grupuri sociale;

Probleme legate de calitatea vieții: județul se confruntă cu probleme pe diferite componente ce țin de calitatea vieții - conectivitate și mobilitate, oportunități culturale și de petrecere a timpului liber, nivelul veniturilor, accesul la servicii publice și private de calitate, infrastructură și utilități, viteza conexiunilor de internet, etc. – care pot influența negativ dezvoltarea viitoare;

Capacitatea locală de a proiecta o imagine pozitivă, coerentă, corelată cu specificul local este încă limitată și poate afecta atractivitatea județului și perceperea lui în exterior;

Forța zonelor urbane județene este limitată; în afara municipiului reședință de județ care are o forță de polarizare zonală, capacitatea celorlalte orașe de a acționa ca motoare de dezvoltare locală este redusă;

Mediul antreprenorial local este insuficient dezvoltat iar acest lucru are efecte negative atât în ceea ce privește sofisticarea și nivelul de inovație al afacerilor locale, cât și atractivitatea județului pentru antreprenori (locali sau externi).

Ce nu ar trebui să facă Județul Covasna

Să își piardă identitatea locală, capabilă să distingă județul și să îi ofere avantaj strategic;

Să nu utilizeze sursele de avantaj competitiv și zonele unde deține competențe distincte;

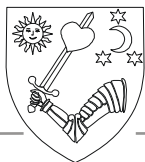
Să nu tolereze creșterea, la nivelul administrației locale, a unei birocrății care să limiteze posibilitățile de dezvoltare prin rigiditate și lipsa de inovație;

Să nu înțeleagă rolul esențial al educației în dezvoltarea viitoare a județului;

Să promoveze o dezvoltare lipsită de echilibru în relația rural-urban;

Să se limiteze doar la turismul balnear și să nu diversifice serviciile turistice;

Să distrugă resursele naturale existente prin proiecte de investiții lipsite de echilibru și perspectiva strategică;

Să distrugă echilibrul existent între agricultura industrială și cea din ferme tradiționale mici.

Surse de avantaj competitiv

(elemente care pot oferi avantaj în fața altor comunități care sunt concurenți relevanți)

Poziționarea geografică excelentă, ce oferă oportunități de conectare cu marile proiecte de infrastructură naționale și europene și implicit oportunități de dezvoltare economică semnificative.

Conectarea cu noul aeroport internațional Brașov și cu infrastructura de autostrăzi este de natură să modifice masiv atractivitatea, tipul și ritmul de dezvoltare al județului;

Existența unei imagini distincte și bine cunoscute, bazată pe identitatea Ținutului Secuiesc, pe valori precum seriozitate, siguranță, cooperare și pe o resursă umană de calitate;

Vitalitatea vieții culturale în municipiul Sfântu Gheorghe și posibilitățile de creștere în zona culturii și industriilor creative precum și de stimulare a vieții culturale la nivelul județului;

Capacitatea administrativă existentă ce poate stimula și facilita schimbări strategice ce pot aduce avantaje majore județului. Excelenta cooperare între conducerile consiliul județean și municipiul reședință de județ poate conduce la o dezvoltare strategică integrată a comunităților locale;

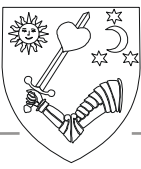
Mediul sănătos, verde și existența unor resurse naturale deosebite (vegetație, faună, rezervații naturale, ape, etc.);

Patrimoniul cultural construit ce oferă posibilități diverse de punere în valoare și utilizare;

Stabilitate și cooperare politică ce poate oferi predictibilitate și coerență în dezvoltarea comunitară;

Potențialul agricol ce poate pune în valoare atât agricultura industrială, cât și activitatea fermelor locale și poate aduce o contribuție majoră la dezvoltarea economiei locale;

dezvoltare echilibrată urban-rural care poate duce la un model de dezvoltare locală capabil să pună în valoare avantajele ambelor zone.

Viziune

(Viziunea unei organizații sau comunități vizează dezvoltarea acesteia pe termen lung, 10-20 de ani. În consecință, această viziune de dezvoltare a județului Covasna are ca orizont anii 2030 - 2035):

Covasna va fi un județ verde, cu conectivitate crescută, cu o economie diversificată, cu un sistem de educație performant și un mediu antreprenorial activ. Județul Covasna va reprezenta un model de dezvoltare și cooperare comunitară, ce integrează tradițiile și dezvoltarea rurală și urbană într-o structură coerentă, cu o cultură și identitate locală bogate și bine definite.

Factori strategici cheie

(factori care vor influența pe termen lung și structural evoluția comunității)

Identitate locală, cooperare și dezvoltare comunitară: utilizarea identității locale și cooperării pentru dezvoltarea unui model de dezvoltare comunitară funcțional și performant;

Conectivitate și poziționare: utilizarea poziționării geografice pentru realizarea unei conectivități crescute care să stimuleze dezvoltarea economică locală;

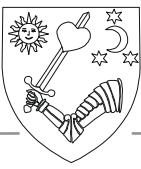
Educație conectată la nevoile comunității: dezvoltarea unui sistem de educație complex, capabil să utilizeze resursele comunității în mod creativ și să o conecteze cu competențele viitorului.

Direcții strategice de dezvoltare*:

*Notă - La nivel european există în prezent o preocupare semnificativă și structurată vizând dimensiunile green (pilonul verde sau ecologic al dezvoltării durabile) și digital. Aceste două priorități sunt preluate și integrate în strategia de dezvoltare a județului Covasna la nivelul obiectivelor strategice de dezvoltare dintr-o perspectivă transversală. Cu alte cuvinte, considerăm că toate direcțiile și obiectivele strategice trebuie să includă componentele green și digital, cu aplicabilitate specifică în fiecare din aceste domenii. De exemplu, în cadrul direcției strategice care vizează creșterea calității vieții, trebuie incluse măsuri care vizează îmbunătățirea condițiilor de locuire ale populației prin încurajarea unor construcții verzi și/sau creșterea eficienței energetice prin anvelopare termică. Componenta digitală ar trebui să urmărească integrarea tehnologiei în viața de zi cu zi a cetățenilor și companiilor (de pildă prin mutarea cât mai multor servicii publice online sau prin crearea și promovarea unor instrumente participative digitale).

Educație și Calitatea Vieții

Dezvoltarea unui sistem de educație performant, conectat cu nevoile comunității. Acest lucru se poate realiza prin dezvoltarea unui plan integrat de dezvoltare în domeniul educației care să implice toți stakeholderii locali într-un efort comun și integrat. Un prim pas ar fi *construirea unui Hub Educațional* care să reunească administrația județeană, alte instituții publice, primării, firme, ONG-uri într-un

proces de evaluare și acțiune în educația la nivel județean. Rezultate concrete pot fi reprezentate de: investiții în infrastructură, dezvoltarea unor centre de excelență educațională, promovarea unor programe extra-curriculare atractive, dezvoltarea educației pe tot parcursul vieții, promovarea unor programe de reducere a abandonului școlar, conectarea mai bună cu specificul economiei locale, etc. Dezvoltarea profilului universitar al județului prin menținerea și dezvoltarea implicării universităților de tradiție în zonă;

Analiza, monitorizarea și îmbunătățirea continuă a indicatorilor de calitate a vieții la nivel județean (de la infrastructură și utilități la acces la evenimente culturale și sportive, viață sănătoasă, sistem educațional și medical, etc.);

Promovarea unei politici echilibrate de coeziune socială și susținerea grupurilor defavorizate;

Dezvoltarea unui sistem medical de calitate prin cooperarea unităților medicale existente în județ pentru crearea unui sistem complementar și specializat;

Dezvoltarea unei comunități sănătoase prin stimularea sportului în școli, sportului comunitar și sportului de performanță;

Promovarea unor politici sociale coerente prin conectarea cu strategia în domeniu existentă la nivel județean (Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale în județul Covasna pe anii 2021 - 2027);

Promovarea unor politici culturale care să maximizeze avantajele competitive generate de identitatea locală.

Dezvoltare economică diversificată

Dezvoltarea capacităților antreprenoriale în mediul urban și rural prin programe cu impact în acest domeniu (educație, sprijinirea organizării de conferințe sau evenimente, infrastructură, facilități fiscale, suport pentru relocare sau revenirea în județ a antreprenorilor); sprijinirea cercetării și inovării, în special în zonele în care se poate construi un avantaj competitiv (de pildă bioinformatică);

Stimularea cooperării agenților locali prin pachete integrate de turism, dezvoltarea infrastructurii turistice, investiții în dezvoltarea unei forțe de muncă specializate în domeniu. Dezvoltarea turismului în 3 zone specifice:

turismul balnear pe baza unei schimbări de paradigmă ce diversifică baza turistică dincolo de grupurile tradiționale;

turismul cultural bazat pe patrimoniul cultural construit și pe avantajele culturale oferite de municipiul reședință de județ;

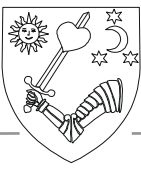
ecoturismul bazat pe utilizarea inteligentă a resurselor naturale existente.

Dezvoltarea agriculturii locale atât la nivel industrial, cât și la nivelul fermierilor locali (sprijin pentru inițiative de asociere, platforme logistice, centre de depozitare, susținerea cercetării, negociere comună cu lanțurile mari de magazine, etc.);

Dezvoltarea industriei alimentare bazată pe un lanț integrat de producție - prelucrare- distribuție conectat cu specificul local;

Dezvoltarea unor politici pentru atragerea investitorilor (de la infrastructură la personal specializat la marketing);

Dezvoltarea domeniului ITC prin cooperare cu clusterelor de specialitate, atragerea de resursa umană și de investitori relevanți în acest domeniu, sprijinirea organizării unor evenimente specializate (conferințe, simpozioane, târguri, etc.);

Identificarea ariilor cu potențial și dezvoltarea zonei de R&D (Research and Development) inclusiv în zone unde există avantaj local (precum zona balneoclimaterică) - atât în cadrul entităților private, cât și publice;

Dezvoltarea, diversificarea și susținerea infrastructurii locale de afaceri - rețea de parcuri industriale, incubatoare de afaceri, centre de afaceri, acceleratoare de afaceri, centre de transfer tehnologic, spații de co-work etc.;

Susținerea structurilor asociative și valorificarea eficace atât a potențialului de clusterizare (susținerea extinderii tipurilor de servicii furnizate de structuri asociative - camera de comerț și clustere), cât și a potențialului de inovare (Hub-uri);

Sprrijin pentru dezvoltarea sectorului IMM local - investiții în modernizarea tehnologică, inovare (facilitarea creării de spin-off-uri și start-up-uri inovative), digitalizare, dezvoltarea abilităților și competențelor resursei umane, participare în structuri și programe de colaborare și conectare la rețele naționale și internaționale;

Sprrijin pentru dezvoltarea inițiativelor private în domeniul culturii și al industriilor creative (dezvoltarea competențelor antreprenoriale ale resursei umane din aceste domenii, promovare națională și internațională, incubatoare de industrii creative / culturale).

Capacitate Administrativă și Digitalizare

Creșterea capacității administrative la nivel județean (administrație județeană, locală, alte instituții publice) care să ofere cetățenilor, investitorilor, mediului nonprofit, o experiență pozitivă și funcțională în relația lor cu administrația. Acest element poate fi stimulat prin investiții în educația funcționarilor, digitalizare și cooperare locală.

Digitalizarea și creșterea capacității la nivelul administrației județene și locale prin programe specifice; Cursuri de pregătire în domeniu pentru funcționarii din județul Covasna (securitate cibernetică, guvernare electronică, GDPR, etc.);

Programe de alfabetizare digitală a cetățenilor, în colaborare cu actori interesați (clustere, companii private, organizații neguvernamentale);

Implementarea unui sistem GIS la nivel județean, și oferirea graduală a unor servicii digitale pe acest suport instituțiilor și cetățenilor;

Maparea proceselor interne și evaluarea potențialului de digitalizare și automatizare; standardizarea seturilor de date colectate și generate de instituție;

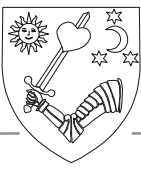
Folosirea programatică a unor soluții software comune acolo unde este posibil; coordonarea poate fi preluată de Consiliul Județean; folosirea de "best practices" în aceste achiziții (legate de proprietatea datelor, a codului sursă, soluții *open source*, date deschise);

Dezvoltarea capacității administrative prin politici de creștere a abilităților și competențelor resursei umane din cadrul autorităților județene și locale și de eficientizare a funcționării aparatului administrativ (analiza și diagnoza organizațională, formulare de soluții inteligente, reducerea birocrăției, implementare).

Identitate Locală

Dezvoltarea continuă a identității locale și valorificarea acesteia.

Dezvoltarea unor politici coerente de marketing public și a unui brand profesionist și atractiv la nivelul județului.

Protejarea și promovarea patrimoniului cultural construit și a tradițiilor locale;
Protejarea, dezvoltarea și promovarea produselor locale în conexiune cu ofertele turistice la nivel de județ.

Conectivitate fizică și digitală la nivel județean și regional

Investiții în reabilitarea drumurilor județene pentru optimizarea conectivității cu rețelele naționale și europene majore de transport; îmbunătățirea conectivității localităților rurale și urbane care sunt în afara culoarelor majore de transport;

Conectarea cu infrastructura aeriană de la nivelul județului Brașov și cu cea rutieră (autostrăzi) care vor asigura județului Covasna deschiderea spre alte regiuni din România și spre Europa;

Dezvoltarea transportului între localitățile județului, în corelație cu nevoile de mobilitate ale populației și integrând o componentă verde puternică (vehicule electrice);

Încurajarea unor politici care vizează mobilitatea urbană durabilă la nivelul comunităților urbane și rurale din județ; crearea de infrastructură velo și interconectarea ei cu alte moduri de transport local și intrajudețean; crearea și/sau îmbunătățirea infrastructurii pietonale care să permită mersul pe jos în siguranță.

Dezvoltare teritorială integrată și cooperare interjurisdicțională

Creșterea rolului Consiliului Județean Covasna în promovarea unor bune practici în domeniul planificării spațiale și a dezvoltării urbane a județului prin crearea unor ghiduri vizând dezvoltarea urbanistică în comune, în special acolo unde se dorește conservarea identității locale, prin sprijinirea comunelor fără capacitate în elaborarea PUG-urilor.

Actualizarea PATJ Covasna ca principal document de planificare spațială pentru județ și actualizarea PUG-urilor la nivelul administrațiilor locale din județ;

Conectarea inteligentă cu polul urban major aflat în proximitatea județului (municipiul Brașov) pentru a maximiza avantajele și a minimiza pierderile;

Conectarea puternică a zonelor urbane funcționale și/sau microregiunilor prin activități care să treacă dincolo de granițele administrative ale localităților (dezvoltare economică, piste de biciclete, turism integrat etc.);

Dezvoltarea continuă a rețelelor edilitare, atât din perspectiva acoperirii teritoriale și a calității serviciilor, cât și a numărului de gospodării conectate la aceste rețele, în special în mediul rural, în vederea creșterii calității vieții.

Politici publice locale și județene verzi și integrate

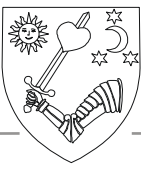
Utilizarea experienței și bunelor practici în ceea ce privește managementul deșeurilor pentru promovarea unui sistem integrat la nivel județean;

Dezvoltarea unor politici verzi integrate la nivelul județului;

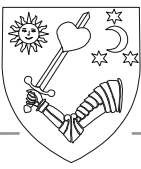
Privilegierea investițiilor în înlocuirea combustibililor fosili cu surse de energie alternativă;

Încurajarea proiectelor de dezvoltare locală durabilă care re-valorizează natura, inclusiv prin valorizarea turistică a ariilor naturale protejate;

Asumarea de către Consiliul Județean a unui rol coordonator în dezvoltarea de programe de educație și de dezvoltare a ecoturismului.

Obiective strategice,
obiective specifice,
direcții de acțiune și
acțiuni orientative

Această secțiune a Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030 este corelată cu țintele, obiectivele și prioritățile, direcțiile de acțiune și acțiunile orientative europene, naționale și regionale, în special cu strategia de *Strategia Națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030* și cu *Planul de Dezvoltare Regională a Regiunii Centru 2021 – 2027*.

Obiective transversale

- **Transformarea digitală a județului Covasna în vederea creșterii capacității administrative, debirocratizării și eficientizării activității instituțiilor publice, creșterii rezilienței, dezvoltării durabile și creșterii calității vieții.**
- **Dezvoltarea durabilă a județului în vederea atingerii indicatorilor aferenți celor 17 obiective de dezvoltare durabilă dezvoltate de ONU (Sustainable Development Goals).**
- **Participare civică și creșterea nivelului de implicare, transparență și responsabilitate a tuturor actorilor locali.**

Obiective strategice

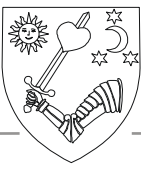
1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice

Creșterea calității vieții se poate realiza prin îmbunătățirea calității și accesului la serviciile de educație, sănătate, sport, petrecerea timpului liber, incluziune socială.

Justificarea obiectivului

Indicatorii de calitate a vieții sunt o sursă de pierdere de populație (în cazul unor valori scăzute) sau de atragere de populație (în cazul unor valori ridicate). Calitatea vieții la nivelul județului are o influență semnificativă asupra evoluției/dezvoltării pe termen lung - un nivel ridicat al indicatorilor de calitate a vieții influențează decisiv retenția și atracția de resursă umană, valorile scăzute a acestor indicatori produc un efect opus, de depopulare. Un nivel ridicat de calitate a vieții presupune îmbunătățirea unui set consistent de servicii și condiții de trai ce pot fi măsurate obiectiv (existența locurilor de muncă, nivelul veniturilor, situația utilităților publice, oferta de servicii educaționale și de sănătate, sociale, oportunitățile de recreere, etc.), cât și subiectiv, pe baza percepției locuitorilor privind accesul și calitatea serviciilor publice, siguranța, petrecerea timpului liber, shopping etc. Corelarea permanentă a indicatorilor de calitate a vieții la nivel urban și rural este importantă pentru evitarea unor disparități care să afecteze negativ dezvoltarea strategică a județului. În acest sens, Consiliul Județean Covasna trebuie să îmbunătățească domeniile în care poate intervenii în mod direct și să faciliteze / coordoneze / sprijine dezvoltarea acelor domenii unde nu are competențe directe dar care sunt esențiale pentru creșterea calității vieții în județ.

Educația trebuie să fie o prioritate pentru județ – atât la nivel de educație tradițională cât și în educația pe tot parcursul vieții. Existența unui sistem educațional performant, capabil să prevadă evoluția pieței și să pregătească resursa umană calificată pentru această evoluție și pentru nevoile locale și regionale reprezintă premisa fundamentală a dezvoltării durabile a județului. Existența resursei umane calificate reprezintă cel mai important factor pentru atragerea investitorilor. De asemenea, resursa umană educată este o condiție de bază pentru dezvoltarea antreprenoriatului.

Sistemul educațional pre-universitar necesită investiții semnificative atât în baza materială, cât și în resursa umană. Cadrele didactice trebuie pregătite pentru a utiliza noile metode de predare și învățare, făcând din actul de învățare unul atractiv și util pentru elevi. Trebuie dezvoltate acele specializări pentru a căror absolvenți există (sau se estimează că va exista) cerere pe piață, iar cele existente, dar neancorate în cerințele pieței, trebuie reprofile.

Existența mediului universitar în municipiul Sfântu Gheorghe reprezintă o sursă de avantaj competitiv pentru județ. Universitățile performanțe sunt un factor extrem de important pentru comunitățile urbane inteligente, capabile să dezvolte o economie bazată pe cunoaștere și să se conecteze internațional. Corelarea curriculei acestora cu piața, precum și cooperarea strânsă cu agenții economici și cu administrațiile locale sunt elemente cheie pentru a valorifica la maxim existența universității.

EDUCAȚIE

Obiective specifice:

1.1. Construcția unui Hub Educațional la nivelul județului, în următorii 6 ani, care să reunească actori interesați din sectorul public, privat și nonprofit și care poate stimula permanent acțiunile în această zonă (investiții în infrastructură educațională, corelarea cu specificul economiei locale, reducerea disparităților în domeniul educațional, stimularea activităților extracurriculare și comunitare, etc.).

1.2. Crearea/operationalizarea unui centru de excelență, în următorii 5 ani, capabil să stimuleze competențe și abilități necesare pentru economia viitorului.

1.3. Crearea a 2 programe de învățământ dual în următorii 4 ani în 2 licee din județ.

1.4. Sprijinirea dezvoltării unui sistem funcțional de stimulare a performanței elevilor, studenților și cadrelor didactice până în 2024, obiectiv concretizat în organizarea a cel puțin unei competiții interscolare anuale pe domenii prioritare la nivel județean: economie bazată pe cunoaștere, antreprenariat, turism, meserii organizată începând din 2024.

Directii de acțiune/măsuri necesare:

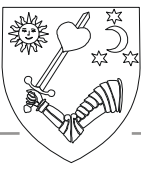
1.1. Sprijinirea acțiunilor de dezvoltare și modernizare infrastructurii educaționale și a procesului educațional în acord cu nevoile actuale de competențe și cerințele pieței muncii.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea construirii de locuri de joacă pentru copii;
- Sprijinirea construirii de clădiri pentru învățământ preșcolar și învățământ primar inclusiv dotări;
- Sprijinirea construirii de creșe;
- Facilitarea reabilitării și modernizării internatelor, căminelor, școlilor, grădinițelor etc;
- Sprijinirea dotării instituțiilor de învățământ local și a sălilor de curs cu mobilier, utilaje și echipamente performante corespunzătoare;
- Facilitarea dezvoltării și extinderilor capacității grădinițelor;
- Sprijinirea modernizării infrastructurii sportive din cadrul școlilor locale;
- Sprijinirea transportului școlar;
- Sprijinirea amenajării unui centru de experiență / casă de joacă științifică.

1.2. Facilitarea procesului de digitalizare a educației.

Acțiuni orientative:

- Demararea unui program de alfabetizare digitală în rândul populației și în special a categoriilor vulnerabile, în următorii 2 ani;
- Sprijinirea programelor de mentoring și formare profesională în domeniul IT.

1.3. Facilitarea procesului de creștere a performanței școlare.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea creșterii cu 8% a promovabilității la BAC în liceele din județ în următorii 10 ani;
- Sprijinirea creșterii cu 5% a promovabilității la evaluarea națională în școlile din județ în următorii 10 ani;
- Facilitarea reducerii abandonului școlar cu 1% în următorii 5 ani, inclusiv prin organizarea de campanii împotriva abandonului școlar și părăsirii timpurii a școlii.

1.4. Sprijinirea creșterii continue a calității actului educațional și a nivelului de adaptare a acestuia la cerințele pieței.

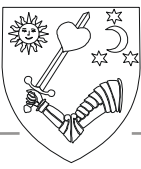
Acțiuni orientative:

- Facilitarea/sprijinirea parteneriatului între unitățile de învățământ, agenți economici/angajatori, camera de comerț și industrie și ONG-uri;
- Sprijinirea formalizării parteneriatelor dintre mediul educațional și mediul economic prin încurajarea învățământului dual și crearea unor clase în domeniile profesionale și specializările unde există deficit de forță de muncă la nivel județean;
- Sprijinirea motivării cadrelor didactice prin facilitarea accesului la serviciile publice: transport public gratuit, sprijin financiar pentru chirie/rată;
- Încurajarea dezvoltării de programe privind dezvoltarea spiritului antreprenorial în rândul elevilor și studenților;
- Susținerea financiară prin pilotarea unui proiect de susținere financiară a unui specialist în consiliere și orientare în carieră în fiecare unitate de învățământ liceal;
- Proiecte de formare și calificare profesională a populației pe tema pădurilor și a mediului;
- Derularea/sprijinirea unor proiecte de formare și calificare profesională a populației și reconversie profesională;
- Derularea/sprijinirea unor proiecte de educație pentru tineri pe tema pădurilor, mediu și protecția naturii;
- Sprijinirea programelor de tip after-school;
- Sprijinirea programelor de formare-perfecționare pentru personalul didactic, inclusiv în domeniul IT;
- Sprijinirea dezvoltării programelor extracurriculare (programe folk-artistice, educație civică, literatură, educație ecologică, etc.).

1.5. Facilitarea accesului la educație a persoanelor din categoriile vulnerabile. Reducerea abandonului școlar în rândul acestora prin utilizarea unor instrumente de retenție în școală precum burse, transport gratuit la școală, mentorat etc.

1.6. Sprijinirea participării adulților la educație continuă și dezvoltarea sistemului de învățare pe tot parcursul vieții.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea programelor de educație pe tot parcursul vieții oferite de actori publici și privați sau în parteneriat, ca formă de adaptare la realitățile unei economii și societăți în permanentă schimbare;

1.7. Sprijinirea creșterii calității și performanțelor universitare și a conectării universității la piața muncii prin acțiuni/proiecte precum:

Acțiuni orientative:

- Derularea unui proiect pilot de acordarea a minim 30 de granturi de inovare până în anul 2027 pentru cadrele didactice, studenții, masteranzii sau doctoranzi care dezvoltă produse sau servicii noi în colaborare cu mediul de afaceri;
- Derularea unui proiect pilot acordarea a minim 30 de granturi de cercetare până în anul 2025 pentru cadrele didactice, studenții, masteranzii sau doctoranzi care realizează cercetări în domeniile prioritare pentru economia județului în colaborare cu mediul universitar și agenții economici.

SĂNĂTATE

Obiectiv specific

1.8. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii de sănătate la nivel județean prin reabilitarea și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2030 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare telemedicinii) astfel încât mulțumirea față de serviciile medicale să crească cu minim 10% față de nivelul din 2021.

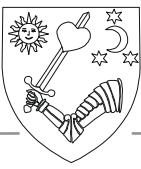
Acțiuni orientative:

- Construirea/realizarea de noi facilități medicale / Renovarea facilităților unităților sanitare existente și îmbunătățirea infrastructurii tehnice medicale și nemedicale aferente, astfel încât acestea să devină mai eficiente și eficace, mai verzi și digitalizate;
- Sprijinirea activităților care servesc prevenirea formării bolilor: campanii de promovare a stilului de viață sănătos (alimentație, mișcare, activitate zilnică corectă, etc), descurajarea unor obiceiuri nocive, conștientizarea efectelor dependenței și realizarea de evenimente cu scop educațional a copiilor (sport, etc), screening;
- Sprijinirea măsurilor de educație/pregătire profesională a resurselor umane din domeniul sanitar și a calității serviciilor oferite beneficiarilor;
- Sprijinirea implicării actorilor privați și a organizațiilor non-guvernamentale sau confesionale în dezvoltarea și oferirea directă a unor servicii medicale/conexe sau în parteneriat cu instituții publice;
- Sprijinirea/coordonarea realizării unui consorțiu medical spitalicesc între actorii din domeniu.

CULTURĂ ȘI INDUSTRII CREATIVE

Obiectiv specific

1.9. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2030, astfel încât mulțumirea față de serviciile culturale și infrastructura aferentă să crească cu minim 15% (față de nivelul din 2021).

Acțiuni orientative:

- Renovarea unităților culturale și a infrastructurii aferente (astfel încât acestea să devină mai verzi și digitalizate);
- Sprijinirea antreprenorilor în domeniul cultural și al industriilor creative prin incubatoare de afaceri creative sau granturi specifice, mai ales în domeniile cu potențial digital ridicat și impact redus asupra mediului;
- Reabilitare, extindere și dotarea unui Centru Multifuncțional Cultural;
- Sprijinirea renovării și reabilitării Caselor de cultură locale, mai ales a celor din mediul rural;
- Sprijinirea reabilitării și modernizării caselor tradiționale, monumentelor istorice și religioase (inclusiv biserici și mănăstiri) de interes local, înființarea muzeelor locale, introducerea caselor „satului/memoriale” în circuitul cultural și turistic județean;
- Facilitarea reabilitării conacelor istorice aflate în domeniul public și includerea acestora în circuitul cultural și turistic județean;
- Sprijinirea / susținerea evenimentelor tradiționale-confesionale în comune, organizarea și dezvoltarea evenimentelor de tip „zilele satelor și a comunelor” în mediul rural;
- Organizarea evenimentelor de prezentare a tradițiilor, meșteșugurilor și obiceiurilor locale;
- Sprijinirea dezvoltării profesionale a resurselor umane din domeniul cultural și a calității serviciilor oferite beneficiarilor;
- Sprijinirea dezvoltării infrastructurii culturale inovatoare (ex. spații/huburi culturale multifuncționale, biblioteci, comunitare, cluburi de lectură, cluburi green impact etc.);
- Sprijinirea implicării actorilor privați și a organizațiilor non-guvernamentale sau confesionale în oferirea directă a unor servicii culturale sau în parteneriat cu instituții publice.

1.10. Dezvoltarea oportunităților și facilităților de recreere și petrecere a timpului liber în județ până în anul 2030, astfel încât mulțumirea față de serviciile și oportunitățile de petrecere a timpului liber să crească cu minim 20% până în 2030 față de nivelul din 2021.

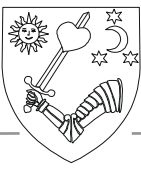
Acțiuni orientative:

- Sprijinirea renovării și dezvoltării elementelor infrastructurale cu funcții de recreere și petrecere a timpului liber (parcuri, piețe, terenuri de sport, etc.) astfel încât acestea să devină mai verzi și digitalizate;
- Construirea / amenajarea unui Centru comunitar multifuncțional;
- Facilitarea construirii/ amenajării unui bazin de înot multifuncțional;
- Sprijinirea construirii de săli de fitness / activități fizice în comunitățile din județ;
- Sprijinirea renovării și modernizării pistei de bowling;
- Sprijinirea construirii, amenajării, renovării de tabere pentru copii;
- Sprijinirea implicării actorilor privați și a organizațiilor non-guvernamentale sau confesionale în oferirea directă a unor servicii de recreere sau în parteneriat cu instituții publice.

SERVICII SOCIALE

Obiectiv specific

1.11. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii și serviciilor sociale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2030, astfel încât nivelul de mulțumire față de aceste servicii să crească cu minim 10% până în anul 2030 față de nivelul din 2021.

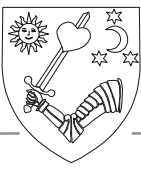

Ațiuni orientative:

- Înființarea unor servicii și/sau renovarea unităților de asistență socială existente și a infrastructurii aferente (astfel încât acestea să devină mai verzi și digitalizate);
- Construirea / amenajare incubator de afaceri pentru persoane care provin din medii dezavantajate;
- Construirea / amenajare Centru social de urgență pentru persoane fără adăpost;
- Construire / amenajare locuințe protejate pentru persoane cu dizabilități;
- Construire / amenajare Centru rezidențial pentru persoane vârstnice;
- Construire / amenajare Centru de zi pentru persoane cu handicap;
- Construire / amenajare Centru de zi pentru persoane cu probleme sociale (hrană și activități educaționale și recreative după masă);
- Construirea / amenajare unui Centru de îngrijire pentru persoane cu boli cronice sau cu boli acute cu îngrijire prelungită sau în fază terminală;
- Susținerea și dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu;
- Dezvoltarea serviciilor de asistență comunitară rurală;
- Organizarea diferitelor programe cu ocazia unor evenimente: Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice, a Persoanelor cu Dizabilități, respectiv a Copilului, organizarea zilei asistenților maternali profesioniști, zile deschise, expoziția Aut-Expo, etc.
- Organizare programe de conștientizare pentru persoane cu adicții;
- Sprijinirea activității organizațiilor neguvernamentale din domeniul social prin programe de finanțare;
- Proiecte de formare și calificare profesională a populației din zone defavorizate și reconversie profesională;
- Dezvoltarea profesională a resurselor umane din domeniul asistenței sociale și a calității serviciilor oferite beneficiarilor;
- Sprijinirea implicării actorilor privați și a organizațiilor non-guvernamentale sau confesionale în oferirea directă a unor servicii sociale sau în parteneriat cu instituții publice;
- Dezvoltarea serviciilor integrate în comunitate în vederea accelerării tranziției de la servicii de îngrijire rezidențiale la servicii comunitare.

Ațiuni orientative multisectoriale și multi-domeniu care au ca scop creșterea calității vieții în comunitate:

- Analiza, monitorizarea și îmbunătățirea continuă a indicatorilor de calitate a vieții la nivel județean (de la infrastructură și utilități la acces la evenimente culturale și sportive, viață sănătoasă, sistem educațional și medical, etc.);
- Promovarea serviciilor medicale, culturale, de recreere și petrecere a timpului liber în afara județului în vederea atragerii turiștilor și a celor care ar putea să se stabilească în comunitate;
- Achiziționarea unor terenuri de către autoritatea publică locală în scopuri comunitare (sprijinirea activităților antreprenoriale, funcții social-culturale, sport și funcții turistice);
- Dezvoltarea fondului locativ (bloc locuințe pentru tineri destinate închirierii, bloc locuințe pentru specialiști - sănătate și învățământ);
- Dezvoltarea societății civile, sprijinirea înființării de fundații și asociații ale cetățenilor
- Organizarea evenimentelor sportive cu caracter comunitar;
- Organizarea evenimentelor social-culturale tematice – baluri, fărșang, zilele vârstnicilor etc.

2. Dezvoltare economică diversificată și tranziția spre o economie bazată pe cunoaștere

Dezvoltare economică diversificată și tranziția spre o economie bazată pe cunoaștere se poate realiza prin modernizarea tehnologică și digitalizarea întreprinderilor, diversificare, dinamizarea ecosistemului antreprenorial, creșterea competitivității IMM-urilor, cooperare și resursă umană calificată. Consiliul județean, prin prisma sferei de atribuții și a resurselor umane și financiare pe care le are, nu este o entitate care poate întreprinde acțiuni cu impact direct asupra dezvoltării economice. Acesta poate doar să stimuleze dezvoltarea și creșterea economică (în mod indirect), iar pentru a reuși, principala condiție este colaborarea strânsă între consiliul județean, agenții economici, antreprenorii, Camera de Comerț și Industrie, asociațiile patronatelor și alte asociații de profil din județ. În acest sens, Consiliul Județean Covasna își poate asuma obiective ce vizează dezvoltarea economică a județului doar din perspectiva de facilitator și inițiator care coagulează resursele și actorii de la nivel local și județean pentru a acționa în direcția de dezvoltare dorită.

Justificarea obiectivului

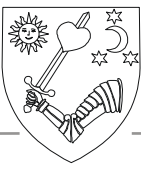
Județul Covasna are o structură economică echilibrată, însă structura actuală influențează semnificativ rezultatele activității economice, respectiv valoarea adăugată și veniturile. Faptul că un procent ridicat de salariați au venituri la nivelul salariului minim pe economie, este o consecință a tipului de economie preponderent bazat pe domenii slab intensive în cunoaștere. Efectele acestei stări de fapt se traduc în valori scăzute ale puterii de cumpărare, respectiv în migrația tinerilor și a resursei umane calificate înspre centrele urbane și domeniile în care veniturile sunt semnificativ mai mari. Mai mult, în contextul actual, sectoare economice cu tradiție și în care județul concentrează un număr însemnat de salariați (*Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte*) sunt în transformare. Incapacitatea de a anticipa evoluțiile economice viitoare, dar și cea de a lua măsurile necesare atenuării efectelor negative vor contribui la amplificarea problemelor economice și sociale locale. Ținând cont de faptul că deși județul Covasna nu dispune de centre de cercetare, dezvoltare și inovate (CDI), distanța mică față de două centre importante de CDI din regiune (Brașov și Mureș), precum și fondurile nerambursabile puse la dispoziție pentru tranziția spre o economie verde și digitalizare reprezintă oportunități pentru tranziția județului către o economie bazată pe cunoaștere și reducerea disparităților intraregionale. De asemenea, acestea sunt și principalele surse pentru creșterea competitivității companiilor locale, dezvoltarea ecosistemului antreprenorial local și dezvoltarea resurselor umane în corelație cu cerințele pieței. Dezvoltarea economică diversificată și tranziția spre o economie bazată pe cunoaștere se poate realiza prin modernizarea tehnologică și digitalizarea întreprinderilor, diversificare, dinamizarea ecosistemului antreprenorial, creșterea competitivității IMM-urilor, cooperare și resursă umană calificată.

Obiective specifice:

2.1. Dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere (industrii de înaltă tehnologie și serviciile înalt intensive în cunoaștere) astfel încât numărul de salariați să crească în aceste domenii cu 15%, iar cifra de afaceri cu 50% până în 2027, față de 2019.

2.2. Creșterea cu 40% a cifrei de afaceri și cu 15% a numărului de salariați ai microîntreprinderilor și IMM-urilor (întreprinderilor între 10 și 249 de angajați) din județ până în 2027, în raport cu anul 2020.

2.3. Creșterea productivității muncii de la 70% din media nivelului regional în 2018, la 80% în 2025.

2.4. Creșterea densității antreprenoriale de la 13 firme/1000 de locuitori în 2019, la 16 firme/1000 de locuitori în 2026.

Direcții de acțiune/măsuri necesare:

2.1 Sprijinirea inovării și implementării tehnologiilor de ultimă generație de către mediul de afaceri.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea investițiilor de modernizare tehnologică și a activităților de inovare ale IMM-urilor, în domeniile de specializare inteligentă și alte domenii cu contribuție substanțială la creșterea economică a județului;
- Facilitarea serviciilor de transfer tehnologic, inclusiv prin dezvoltarea unor noi tipuri de servicii de transfer tehnologic corelate cu nevoile mediului de afaceri, consultanță specializată în afaceri sau investiții pentru implementarea unui rezultat al cercetării – inovării în parteneriat între IMM-uri și ITT;
- Facilitarea digitalizării microîntreprinderilor și IMM-urilor;
- Facilitarea implementării de către companii a unor activități cu caracter inovativ pentru demonstrarea și verificarea unor concepte privind produse, servicii, procese;
- Sprijinirea programelor de formare și specializare a personalului din companii pentru utilizarea noilor tehnologii de producție, achiziționarea de competențe digitale și competențe în domeniile de specializare inteligentă.

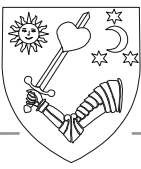
2.2. Sprijinirea dezvoltării ecosistemului antreprenorial și a microîntreprinderilor și IMM-urilor locale prin facilitarea extinderii și diversificării infrastructurii locale de afaceri, susținerea clusterelor și dezvoltarea rețelelor de cooperare economică.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea extinderii și dezvoltării infrastructurii locale de sprijinire a afacerilor: parcuri industriale, zone industriale, platforme logistice (inclusiv pentru produse agro-alimentare), clustere, incubatoare de afaceri, centre de afaceri, camera de comerț etc.;
- Sprijinirea cooperării prin susținerea de structuri asociative și stimularea legăturilor de afaceri și tehnologie atât la nivel național cât și internațional, sprijinirea internaționalizării IMM-urilor;
- Facilitarea extinderii și diversificării gamei de servicii oferite de către structurile de sprijin pentru afaceri (administratori de granturi pentru întreprinderi și start-up-uri);
- Susținerea activității clusterelor (cu accent pe cele inovative) și ale altor structuri și rețele de cooperare precum și a activităților de promovare economică;
- Facilitarea accesului IMM-urilor la accesarea de instrumente financiare diversificate și complementare;
- Sprijinirea programelor de dezvoltare a capacității antreprenoriale;
- Sprijinirea investițiilor în creșterea calității resursei umane a întreprinderilor locale;
- Susținerea activității Hub-urilor Digitale Inovatoare și facilitarea înființării unor astfel de structuri;
- Sprijinirea organizării de evenimente specializate (conferințe, simpozioane, târguri, etc.).

2.3. Sprijinirea inserției pe piața muncii prin corelarea competențelor profesionale cu dinamica și cerințele viitoare ale pieței, formare continuă și digitalizare.

Acțiuni orientative:

- Programe formare, calificare, recalificare / formare continuă, mai ales pe domeniile care au legătură cu noile tehnologii;
- Sprijinirea modernizării mecanismelor și diversificării serviciilor de intermediere și plasare a forței de muncă;
- Facilitarea dezvoltării parteneriatelor între unități de învățământ și agenți economici/ organizații publice și private relevante;
- Promovarea și sprijinirea dezvoltării sistemului de învățământ profesional și tehnic, mai ales sub forma învățământului dual;
- Sprijinirea serviciilor de intermediere și plasare a forței de muncă;
- Sprijinirea programelor pentru o mai bună integrare în piața forței de muncă (orientare profesională, dezvoltare de competențe și abilități etc.);
- Dezvoltarea infrastructurii-suport pentru învățare pe tot parcursul vieții (echipare unități de învățământ, centre comunitare și alte dotări în care să fie oferite aceste servicii);
- Facilitarea digitalizării sistemului de învățământ (formare cadre didactice, echipare cu infrastructură IT etc.);
- Dezvoltarea infrastructurii educaționale în învățământul terțiar – inclusiv sprijinirea dezvoltării centrelor secundare ale universităților în județ;
- Suport pentru parteneriate între mediul academic și angajatori în vederea dezvoltării de programe de formare continuă și ameliorarea inserției tinerilor pe piața forței de muncă;
- Sprijinirea centrelor comunitare în care sunt oferite și servicii de educație;
- Sprijinirea schimbului de experiență internațional la nivelul elevilor și studenților.

2.4. Facilitarea creșterii gradului de internaționalizare a economiei locale.

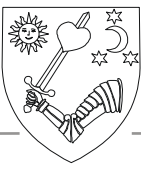
Acțiuni orientative:

- Sprijinirea dezvoltării și implementării de noi modele de afaceri pentru IMM-urile din județ, în special pentru internaționalizare (participare la evenimente și târguri de promovare internaționale, evenimente de match-making, derularea de campanii de promovare și misiuni comerciale, etc.);
- Facilitarea participării IMM-urilor în rețele internaționale de cooperare economică;
- Facilitarea conectării clusterelor, hub-urilor, Camerei de Comerț și Industrie și a altor structuri și rețele de cooperare la marile rețele europene de sprijinire a companiilor și dezvoltarea de parteneriate internaționale;
- Sprijinirea participării IMM-urilor și organizațiilor CDI în structuri, parteneriate și programe de colaborare, inclusiv în KIC-uri (Knowledge Innovation Communities).

2.5. Sprijinirea ariilor de competitivitate ale economiei locale.

Acțiuni orientative:

- Dezvoltarea industriei alimentare bazată pe un lanț integrat de producție- prelucrare-distribuție;
- Dezvoltarea zonei de R&D / C&D (Research and Development/Cercetare-Dezvoltare) inclusiv în zone unde există avantaj local (zona balneoclimaterică, agricultură etc.);
- Sprijin pentru dezvoltarea inițiativelor private în domeniul culturii și al industriilor creative (dezvoltarea competențelor antreprenoriale ale resursei umane din aceste domenii, promovare națională și internațională, incubatoare de industrii creative / culturale);

- Dezvoltarea domeniului ITC prin cooperare cu clusterelor de specialitate (sprijin pentru dezvoltarea acestora), atragerea de resursă umană și de investitori relevanți în acest domeniu, sprijinirea organizării unor evenimente specializate (conferințe, simpozioane, târguri, etc.).

3. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean

Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean se poate realiza prin îmbunătățirea infrastructurii de transport, edilitare și de comunicații, capacitate administrativă crescută, dezvoltare urbană integrată, digitalizare, mobilitate urbană durabilă, corelarea strategiilor de dezvoltare locală, cooperare interjurisdicțională

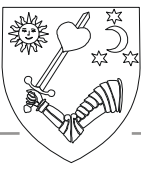
Justificarea obiectivului

La nivelul României discrepanțele în dezvoltare atât intra cât și inter-regionale sunt extrem de pregnante și influențează de o manieră determinantă viitorul comunităților locale. Discrepanțele sunt accentuate și de lipsa (sau funcționarea deficitară) unor mecanisme de cooperare interjurisdicțională care să stimuleze asocierea la nivel local în vederea soluționării în comun a unor probleme locale specifice și punctuale. Regiunea Centru în ansamblul său, comparativ cu nivelul național, prezintă diferențe mai puțin accentuate între mediul urban și cel rural. Regiunea se confruntă însă cu diferențe semnificative în dezvoltare între județele care intră în componența sa precum și cu o paletă diversificată și neunitară de probleme în funcție de profilul fiecărui județ. Județul Covasna, alături de județul Harghita, este un județ rural, caracterizat printr-un oarecare grad de izolare, cu orașe puține și mici, cu potențial de polarizare în stagnare (cu excepția municipiului reședință de județ Sfântu Gheorghe). Mai multe, unele orașe precum Întorsura Buzăului, prezintă semne de ruralizare, ceea ce implică înseamnă privarea județului de motoare în ceea ce privește dezvoltarea economică locală și a comunităților rurale din preajmă de un pol urban, care oferă servicii. Pe de altă parte, județul se mândrește cu o identitate comunitară solidă, cu valori împărtășite de majoritatea stakeholderilor locali și județeni, care ar putea să stea la baza unor asocieri formale. În plus, autoritățile județene doresc să valorifice caracterul rural al județului și să îl dezvolte în viitor prin păstrarea unei legături cu natura, limitarea dezvoltării urbane necontrolate care ar putea distruge zonele naturale și reducerea dezechilibrelor urban-rural. În aceste condiții, dezvoltarea teritorială viitoare a județului trebuie să fie una coordonată și sustenabilă prin consolidarea legăturilor intra județene și prin promovarea conceptului de dezvoltare policentrică. Este nevoie să se recunoască faptul că teritoriile/localitățile de diverse mărimi pot toate contribui la dezvoltarea județului cu condiția identificării și valorificării specificului și avantajelor fiecăreia.

Obiective specifice:

3.1. Creșterea nivelului de dezvoltare locală și a condițiilor de trai în toate UAT-urile județului, concomitent cu reducerea discrepanțelor dintre urban și rural, pe baza unor măsurători care folosesc un indice compozit pentru dezvoltarea locală de tipul IDUL, IDSL (Indicele dezvoltării sociale locale) sau similar. Se va urmări astfel creșterea până în 2030, comparativ cu 2018, a nivelului de dezvoltare locală cu minim 15% pentru mediul urban și minim 30% pentru mediul rural precum și reducerea cu minim 5% până la finalul anului 2030, comparativ cu 2018, a decalajului de dezvoltare dintre localitățile urbane și rurale ale județului Covasna.

3.2. Creșterea calității condițiilor de locuit în toate comunitățile urbane și rurale din județ. Până la finalul anului 2030, comparativ cu 2019, se va urmări creșterea la 25 a numărului de clădiri reabilitate

termic și creșterea cu 1% a gradului de înnoire a fondului locativ. De asemenea, se va urmări creșterea gradului de satisfacție a locuitorilor față de mediul construit, inclusiv echiparea edilitară a localităților, cu 10%.

3.3. Reducerea discrepanțelor existente între mediul urban și cel rural prin investiții în rețelele de apă și canalizare, distribuție a gazelor naturale, energie electrică, a rețelei de străzi orășenești etc. Până în 2030, comparativ cu 2019, se urmărește: creșterea numărului de UAT-uri deservite de rețeaua centralizată de alimentare cu apă, de la 27 la 30 și creșterea cu minim 15% a lungimii rețelei de distribuție a apei potabile la nivelul județului; creșterea numărului de UAT-uri deservite în rural de rețeaua de canalizare de la 25 la 30 și păstrarea unei rate de creștere a lungimii rețelei de canalizare la nivel județean cel puțin egală cu media regională; 70% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețea de gaz; creșterea până la 70% a străzilor orășenești modernizate din totalul rețelei de străzi orășenești.

3.4. Creșterea mobilității durabile la nivelul județului Covasna prin:

- Îmbunătățirea flotelor de microbuze și autobuze cu care se realizează transportul public local și județean prin modernizarea a cel puțin 50% dintre vehicule până în 2030;
- Creșterea numărului de pasageri care utilizează transportul local în comun cu 15% până în 2030 față de 2020 precum și creșterea cu 15% față de anul 2020 a ponderii transportului cu mijloace alternative (bicicletă, trotinete, mers pe jos) în ansamblul modal total de la nivelul județului, în special în mediul urban și peri-urban;
- Îmbunătățirea sistemului public de transport județean prin creșterea cu minim 10% până la finalul anului 2030 (raportat la anul 2020) a numărului de trasee județene;
- Modernizarea drumurilor județene și comunale de la nivelul județului Covasna prin creșterea cu cel puțin 15% a ponderilor drumurilor comunale și județene modernizate din totalul acestor categorii de drumuri până la sfârșitul anului 2030, raportat la anul 2019.

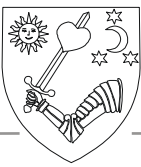
3.5. Creșterea cooperării între UAT-urile urbane și/sau rurale din județ prin intermediul unei ADI cu acoperire teritorială largă și desfășurarea unor proiecte pilot care vizează dezvoltarea teritorială echilibrată. Până la finalul anului 2025 se va urmări crearea ADI și identificarea unor zone pentru cooperare iar până în 2030 se vor implementa minim 2 proiecte pilot care să includă minim 3 comunități.

3.6. Accentuarea rolului de coordonare și ghidaj a CJ Covasna în procese de planificare spațială și dezvoltare urbană/rurală. Până la finalul anului 2030 se va urmări realizarea unui ghid de politică publică locală care să vizeze aspecte precum standarde pentru construire în comunități urbane și rurale care să respecte specificul local și regional și să conducă la o relație armonioasă a mediului construit cu natura.

3.7. Asumarea de către Consiliul județean a rolului de lider al procesului de digitalizare a instituțiilor publice locale, în special a primăriilor, și de coordonare a îmbunătățirii infrastructurii digitale și a nivelului de alfabetizare digitală. Până la finalul anului 2025 se va urmări o standardizare a numărului și gradului de sofisticare a serviciilor digitale oferite tuturor cetățenilor județului.

Direcții de acțiune

3.1. Colectarea de date statistice relevante la nivel județean în vederea măsurării nivelului de dezvoltare locală la nivelul UAT-urilor.

Acțiuni orientative:

- Identificarea indicatorilor relevanți a fi monitorizați, sursa acestora și colectarea lor efectivă;
- Dezvoltarea unei strategii de comunicare către public și alți stakeholderi interesați, precum agenții economici, a principalelor rezultate obținute din studierea calității vieții și a nivelului de dezvoltare locală;
- Integrarea unor astfel de date în procesul de monitorizare și actualizare periodică a strategiei de dezvoltare a județului Covasna.

3.2. Cooperarea cu UAT-urile din județ în vederea creșterii calității fondului de locuințe și de clădiri publice precum și regenerarea unor terenuri din zonele urbane.

Acțiuni orientative:

- Încurajarea UAT-urilor din județ să crească numărul clădirilor pentru colectivități reabilite termic, atât din fonduri proprii cât și din finanțări europene;
- Încurajarea UAT-urilor din județ să lucreze cu asociațiile de proprietari și cu proprietarii în vederea refașadizării clădirilor pentru colectivități și imobilelor aflate în stare de degradare;
- Construirea și/sau reabilitarea clădirilor publice (de ex. școli, grădinițe) folosind standarde de eficiență energetică și de design ridicate, astfel încât clădirile publice să devină modele de bune practici în acest sens;
- Reconvertirea și refuncționalizarea unor terenuri folosite în trecut pentru alte funcțiuni (de ex. fostele ferme de păsări).

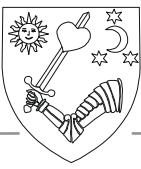
3.3. Modernizare rețele edilitare, cu accent pe considerente precum creșterea eficienței energetice, acoperirea teritorială uniformă, creșterea numărului de gospodării deservite etc.

Acțiuni orientative:

- Realizarea unor prioritizări în ceea ce privește UAT-urile unde se realizează rețele de apă, canalizare, distribuție a gazelor naturale astfel încât acestea să se regăsească în comunitățile cu un număr mai mare de potențiali utilizatori dispuși să se conecteze la aceste rețele și să utilizeze efectiv serviciile;
- Facilitarea de către CJ a unui dialog între operatorii rețelelor de utilități și UAT-uri în vederea optimizării tarifelor astfel încât utilizatorii să își poată permite costurile aferente acestor servicii;
- Eficientizarea energetică a iluminatului public;
- Înființare centrală fotovoltaică pentru producția de energie electrică;
- Reabilitare și extindere sistem de colectare a apelor pluviale;
- Extinderea rețelei de alimentare cu apă;
- Extinderea rețelei de canalizare și a stației de epurare în sistem local;
- Extinderea sau crearea rețelei de alimentare cu gaze naturale.

3.4.a. Integrarea unor considerente verzi, sociale și digitale în dezvoltarea sistemelor de transport public de la nivelul județului Covasna.

Acțiuni orientative:

- Impunerea unor condiții care țin de considerente verzi (vehicule electrice) și sociale (vehicule adaptate persoanelor cu dizabilități, deservirea unor comunități izolate, cu puțini locuitori) firmelor cărora li se atribuie transportul pe rute județene;
- Încurajarea autorităților locale cu transport public în comun să investească în modernizarea flotei, inclusiv prin achiziționarea de autobuze și microbuze electrice și echiparea lor corespunzătoare pentru persoanele cu dizabilități;
- Dezvoltarea infrastructurii necesare utilizării autovehiculelor electrice și electrice hibride;
- Sistem de parcare smart;
- Folosirea de sisteme digitale pentru achiziționarea și plata biletelor de transport.

3.4.b Facilitarea conștientizării cetățenilor și a companiilor din județul Covasna și stimularea acestora cu privire la importanța utilizării transportului în comun și a mijloacelor alternative de deplasare în vederea reducerii emisiilor de carbon.

Acțiuni orientative:

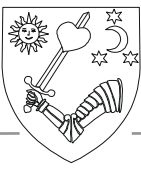
- Organizarea în parteneriat cu ISJ și școlile din județ a unor campanii de educare la nivelul elevilor privind mobilitatea durabilă;
- Încurajarea autorităților locale să ofere subvenții sau gratuități pentru transportul în comun la anumite categorii – elevi, pensionari etc;
- Încurajarea companiilor să își recompenseze angajații care folosesc transportul în comun sau mijloace alternative de deplasare precum bicicleta;
- Asumarea publică a unui obiectiv care vizează neutralitatea emisiilor de carbon într-un interval de timp realist (de ex. 2040) și identificarea unor măsuri specifice în această direcție.

3.4.c Sprijinirea creșterii calității infrastructurii din UAT-uri care să permită mersul pe jos și mersul cu bicicleta.

Acțiuni orientative:

- Stimularea UAT-urilor urbane și rurale din județ unde nu există sisteme de transport public în comun să își modernizeze infrastructura stradală astfel încât bicicletele și trotinetele să devină o alternativă;
- Stimularea UAT-urilor din județ să dezvolte infrastructură velo separat de cea pietonală acolo unde e posibil și/sau combinarea pistelor de bicicletă cu infrastructura pietonală dar cu respectarea unor standarde de design care să confere siguranță și confort tuturor participanților la trafic;
- Realizare infrastructură velo astfel încât să se asigure conectarea cu comunitățile din vecinătate;
- Parteneriate cu companii care implementează soluții de închiriere pentru biciclete/trotinete. Dezvoltarea unor regulamente de utilizare a spațiului public care să permită integrarea acestor vehicule în traficul general;
- Parc de skateboard;
- Amenajarea de zone cu prioritate pentru pietoni, de tipul shared spaces – spații partajate.

3.4.d Îmbunătățirea infrastructurii aferente transportului public local și a celui județean în vederea Facilitarea corelării mai bune a serviciilor companiilor de transport public local și județean cu nevoile de mobilitate ale rezidenților.

Acțiuni orientative:

- Înțelegerea și analizarea rolului transportului județean în legătură cu transportul public local și alte forme de mobilitate individuală a rezidenților;
- Realizarea, în parteneriat cu primăriile din mediul urban, a unui sondaj odată la trei ani, vizând nevoile de mobilitate ale rezidenților, atât în interiorul municipiilor și orașelor cât și la nivel intrajudețean;
- Organizarea unor întâlniri anuale cu principalii agenți economici din județ pentru a determina cum poate fi utilizat transportul public ca modalitate de optimizare a mobilității angajaților;
- Fundamentarea unor noi rute județene, frecvența acestora, capacitatea vehiculelor alocate acestor rute pe datele rezultate din studiile de mobilitate realizate la nivelul populației și al agenților economici;
- Dezbaterea cu primăriile din municipiile și orașele din județ care au întocmit sau urmează să își întocmească PMUD-uri cum se integrează prioritățile și scenariile propuse prin acestea cu documentele de planificare strategică de la nivel județean care vizează conectivitatea fizică;
- Realizare terminal de transport interjudețean;
- Reabilitare și amenajare cale de rulare a infrastructurii rutiere pe care circulă transportul public;
- Amenajarea stațiilor de autobuz în vederea creșterii confortului pentru călători;
- Modernizare drumuri comunale, a drumurilor forestiere și a celor de câmp;
- Modernizarea rețelei stradale existentă.

3.5. Facilitarea cooperării interjurisdicționale între UAT-urile județului, inclusiv la nivelul ZUF Sfântu Gheorghe.

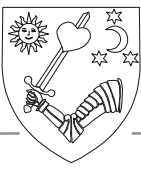
Acțiuni orientative:

- Crearea unui ADI județean cu acoperire largă și care să aibă ca obiect de activitate dezvoltarea locală echilibrată;
- Susținerea financiară a unor proiecte de mică amploare, derulate prin intermediul acestui ADI, care să crească încrederea între autoritățile locale implicate și să ducă la atingerea unor rezultate imediate;
- Conectarea cu autoritățile locale din ZUF Sfântu Gheorghe și încurajarea acestora să gândească o viziune comună de dezvoltare a ZUF racordată la prioritățile județului;
- Definirea unui set de domenii și probleme locale de către CJ Covasna care pot fi rezolvate prin cooperare interjurisdicțională și sprijinirea UAT-urilor care vor să se asocieze pentru un astfel de demers.

3.6. Sprijinirea comunităților rurale, în special a celor cu capacitate administrativă limitată, în activitatea acestora care vizează urbanismul.

Acțiuni orientative:

- Comunicarea și discutarea implicațiilor prevederilor principale din PATJ pentru UAT-urile din județ;
- Sprijinirea UAT-urilor care întâmpină probleme în actualizarea PUG-urilor;
- Implicarea în deblocarea procesului acolo unde activitatea de actualizare a fost începută cu mult timp în urmă și nu a fost finalizată încă;

- Dezvoltarea unor ghiduri și exemple de bună practică care să poată fi puse în practică de UAT-uri vizând calitatea construcțiilor, indicatori urbanistici optimi pe categorii de UAT-uri etc.

3.7. Asumarea de către Consiliul județean a rolului de lider al procesului de digitalizare a instituțiilor publice locale, în special a primăriilor, și de coordonare a îmbunătățirii infrastructurii digitale și a nivelului de alfabetizare digitală.

Ațiuni orientative:

- Inițierea de proiecte pentru creșterea nivelului alfabetizării digitale pentru funcționari și populația generală (dacă este posibil, cu implicarea celorlalți actori comunitari interesați: companii private, camera de comerț și industrie, ONG-uri);
- Implicarea pentru creșterea vitezei medii de conectare la internet, atât pentru conexiunile fixe, cât și pentru cele mobile;
- Oferirea de ajutor pentru înrolarea tuturor UAT-urilor din județ în ghiseul.ro, pentru plata online a taxelor, impozitelor, avizelor, amenzilor, etc;
- Standardizarea la nivelul tuturor UAT-urilor a colectării și stocării datelor și deschiderea seturilor de date către comunitate (aplicarea principiului *open data*);
- Standardizarea la nivelul tuturor UAT-urilor din județ a achiziției de produse și servicii digitale; introducerea în caietele de sarcini a bunelor practici privind proprietatea codului sursă, proprietatea datelor, posibilitatea interconectării;
- Creșterea numărului serviciilor tranzacționale digitale, oferite atât de Consiliul Județean, cât și sprijinirea celorlalte instituții publice locale.

4. Creșterea calității vieții prin conservarea și îmbunătățirea factorilor de mediu

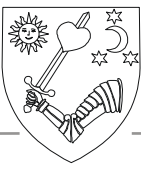
Justificarea obiectivului

Creșterea calității vieții se poate realiza prin reducerea emisiilor de CO₂, o mai bună gestionare a resurselor, sprijinirea tranziției către economia circulară, transpunerea și promovarea bunelor practici în domeniu, conservarea biodiversității și creșterea adaptării la schimbările climatice. Având în vedere cadrul natural existent și oportunitățile de punere în valoare a acestuia, Județul Covasna își propune ca până în 2030 să devină cel mai verde județ din România, respectiv județul cu cea mai bună calitate a aerului și apei, cele mai puțin poluate soluri și cu cele mai performante sisteme de gestionare a deșeurilor. Pentru a îndeplini acest deziderat, ținând cont de țintele Agendei 2030 și de oportunitățile de finanțare existente, Județul Covasna își propune, între altele, asigurarea unui sistem de transport public al elevilor din județ fără emisii de noxe și dotarea Inspectoratului pentru Situații de Urgență al județului Covasna cu autospeciale electrice.

Obiective specifice:

4.1. Retehnologizarea sistemelor clasice de producere a energiei, prin stimularea utilizării de surse alternative de energie și optimizarea și modernizarea transportului rutier, astfel numărul de depășiri ale parametrilor aerului să scadă cu 25% până în anul 2025.

4.2. Îmbunătățirea sistemelor de monitorizare a calității aerului prin înființarea de încă 2 stații automate la Covasna și Târgu Secuiesc, până în anul 2026.

4.3. Creșterea procentajului populației conectate la sisteme de canalizare cu epurare și tratarea apelor uzate în trepte superioare de epurare, atât la nivel urban cât și rural, astfel ca până în anul 2024 populația conectată la sisteme de colectare fără epurare a apelor uzate să scadă de la sub 10%, iar conectarea populației orășenești la stații de epurare cu treapta terțiara de epurare să crească de la 70,83% la 90% până în anul 2025;

4.4. Îmbunătățirea calității apei din sistemele publice de aprovizionare cu apă potabilă, astfel încât toate să poată fi autorizate din punct de vedere sanitar până în anul 2023.

4.5. Dezvoltarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor astfel încât gradul de colectare selectivă să ajungă până la sfârșitul anului 2022 la 70% și până în anul 2025 la 100%.

4.6. Implementarea unui sistem digitalizat de măsurare la colectarea deșeurilor menajere care să asigure principiul "se plătește cât se aruncă" până în anul 2025.

Directii de actiune/măsurile necesare:

4.1. Sprijinirea măsurilor menite să contribuie la îmbunătățirea calității aerului.

Acțiuni orientative:

- Modernizarea și optimizarea transportului rutier prin realizarea de rute ocolitoare pentru reducerea poluării aerului;
- Efectuarea de lucrări de intervenție în vederea creșterii performanței energetice a clădirilor publice;
- Sprijinirea construirii/instalării de stații de încărcare electrice sau alte surse nepoluate (hidrogen) pentru autoturisme în județ;
- Sprijinirea transportului în comun, public și privat fără emisii de noxe/nepoluant;
- Sprijinirea dotării autospeciale fără emisii de noxe a Inspectoratului pentru Situații de Urgență al județului Covasna;
- Facilitarea instalării de sisteme de încălzire care utilizează energie regenerabilă în clădirile publice.

4.2. Sprijinirea măsurilor care contribuie la reducerea poluării apelor de suprafață și subterane.

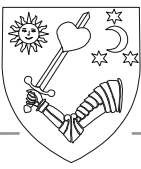
Acțiuni orientative:

- Reducerea poluării cursurilor de apă, prin curățarea periodică a albiilor râurilor și malurilor acestora, prin montarea de bariere care să oprească deșeurile și supravegherea video a zonelor în care se depozitează deșeuri ilegale.

4.3. Îmbunătățirea continuă a sistemului de management al deșeurilor.

Acțiuni orientative:

- Îmbunătățirea situației spațiilor verzi urbane prin realizarea indicatorului de 26mp spațiu verde/locuitor în toate localitățile urbane și realizarea evidenței spațiilor verzi prin registre dedicate;
- Reducerea poluării fonice de-a lungul drumurilor principale prin optimizarea circulației, și la nivelul localităților urbane prin crearea de variante ocolitoare și controlul stării tehnice a autovehiculelor grele;
- Accesibilizarea unor arii naturale protejate din Munții Bodoc-Baraolt și din alte zone, cu afectarea minimă a ecosistemelor;

- Efectuarea unor lucrări de protecție împotriva inundațiilor adaptate condițiilor de la nivel local în locul lucrărilor de protecție de mari dimensiuni și protecția digurilor existente;
- Implicarea comunităților în procesul de colectare selectivă a deșeurilor prin acțiuni educative și acțiuni de colectare propriu-zise;
- Promovarea criteriilor de eco-condiționalitate în rândul fermierilor și sprijinirea activităților agricole care să respecte principiile de eco-condiționalitate (atât în cazul gestionării pășunilor și fânețelor, cât și în cazul terenurilor arabile);
- Stimulare gestionării transparente a fondului forestier conform amenajamentelor silvice prin informare sistematică și luarea unor măsuri de protecție împotriva exploatărilor forestiere ilegale;
- Amenajarea zonelor izvoarelor de apă cu precădere în zonele turistice.

5. Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe

Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe se poate realiza prin conservarea, consolidarea și promovarea identității locale specifice, valorificarea potențialului natural și antropic al județului, modernizarea și extinderea infrastructurii turistice, susținerea activităților culturale și recreative, asigurarea forței calificate de muncă

Justificarea obiectivului

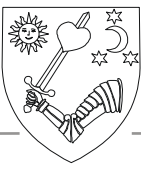
Potențialul turistic local și regional în acest domeniu este unul ridicat, iar valorificarea și dezvoltarea acestuia trebuie să țină cont de ariile de competență în domeniu. Turismul balnear are nevoie să se dezvolte pe baza unei schimbări de paradigmă ce diversifică baza turistică dincolo de grupurile tradiționale de clienți. Bazinul clasic de clienți va rămâne o sursă stabilă de venituri pentru economia locală (datorită procesului de îmbătrânire demografică), dar diversificarea ofertei către dezvoltarea componentelor de wellness, SPA și agrement poate aduce valoare adăugată superioară. Turismul cultural trebuie valorificat pe baza pe patrimoniului cultural construit, tradiții, dar și pe avantajele culturale oferite de municipiul reședință de județ; datorită distanței mici între obiectivele existente la nivel local și regional o strategie integrată este fezabilă. Dezvoltarea ecoturismului local trebuie realizată utilizând inteligent resursele naturale existente. Nu în ultimul rând, trebuie avută în vedere dezvoltarea echilibrată din punct de vedere geografic a ofertei turistice (cazare, servicii agrement etc.), astfel încât toate zonele din județ să beneficieze și să contribuie la dezvoltarea sectorului turistic, nu doar cele care dispun deja de bază materială și facilități excelente, ci și cele care în prezent nu dispun, dar care au potențial turistic ce poate fi valorificat.

Obiective specifice:

5.1. Creșterea cu 65% a cifrei de afaceri și cu 18% a numărului de salariați totalizat în domeniile 55- Hoteluri și alte facilități de cazare, 56- Restaurante și alte activități de servicii de alimentație, 93 - Activități sportive, recreative și distractive până în 2028, față de 2018.

5.2. Creșterea până la 50% a gradului de ocupare a structurilor de cazare turistică la nivelul județului până în 2028.

Direcții de acțiune/măsuri necesare

5.1. Sprijinirea măsurilor de conservare, restaurare și punere în valoare a patrimoniului cultural-istoric, valorificare a patrimoniului turistic natural și creștere a utilizării potențialului balnear / Sprijinirea măsurilor de valorificare a potențialului turistic natural și antropic al județului.

Ațiuni orientative:

- Sprijinirea măsurilor de conservare, restaurare și punere în circuitul turistic a obiectivelor de patrimoniu incluse în grupele valorice A și B din Lista Monumentelor Istorice;
- Sprijinirea acțiunilor și inițiativelor de conservare, consolidare și promovare a identității locale;
- Sprijinirea acțiunilor de refacere și realizare de marcaje pentru traseele turistice și traseele de alpinism, realizare de căi de acces, locuri de popas și campare, amenajare de puncte de observație, trasee tematice, refugii montane etc.;
- Inițierea și susținerea realizării / marcării de trasee de bicicletă de diferite grade de dificultate cu interconectarea unor obiective turistice;
- Inițierea și susținerea realizării de noi domenii schiabile, respectiv a dezvoltării celor existente, inclusiv marcarea de trasee pentru schi fond;
- Dotarea cu echipamente de siguranță și salvare a Centrului Județean pentru Protecția Naturii, Dezvoltare Rurală și Salvamont;
- Sprijinirea reabilitării bazelor de tratament existente și creării de noi baze de tratament în localitățile cu potențial balnear și balneoclimatic;
- Sprijinirea dezvoltării, reabilitării și conservării băilor tradiționale secuiești și a mofetelor;
- Sprijinirea dezvoltării facilităților și serviciilor spa și wellness;
- Sprijinirea modernizării și extinderii infrastructurii tehnico-edilitare în localitățile cu potențial balnear și balneoclimatic;
- Sprijinirea modernizării și extinderii infrastructurii de agrement în localitățile cu potențial balnear și balneoclimatic;
- Inițierea și/sau sprijinirea realizării de studii științifice în domeniul balnear în vederea stabilirii pe baze științifice a tratamentelor complementare medicale balneare.

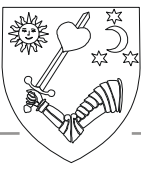
5.2. Sprijinirea modernizării și extinderii infrastructurii (de cazare, de agrement etc.) și îmbunătățirea serviciilor specifice.

Ațiuni orientative:

- Sprijinirea modernizării infrastructurii de cazare;
- Facilitarea extinderii infrastructurii de primire turistică la nivelul zonelor turistice în care se înregistrează deficit de spații de cazare;
- Sprijinirea măsurilor de modernizare, extindere și diversificare a infrastructurii de agrement;
- Sprijinirea măsurilor de modernizare și extindere a infrastructurii turistice pentru tineret (tabere școlare, centre de tineret);
- Reabilitarea spațiilor cu destinație culturală (muzee, spații expoziționale, teatre, săli de spectacole etc.);
- Sprijinirea măsurilor de reabilitare, creare și dezvoltare a infrastructurilor destinate turismului bazat pe produse artisanale, meșteșugărești, prin crearea de ateliere de prezentare.

5.3. Sprijinirea acțiunilor care contribuie la asigurarea forței calificate de muncă în turism.

Ațiuni orientative:

- Sprijinirea îmbunătățirii programelor de formare profesională inițială de nivel liceal și universitar din domeniul turismului, inclusiv sprijinirea acțiunilor de reabilitare și modernizare a infrastructurii educaționale;
- Susținerea sistemului dual de învățământ în domeniul serviciilor turistice;
- Susținerea activităților de formare profesională continuă în domeniul turismului;
- Sprijinirea reconversiei profesionale și încurajarea mobilității lucrătorilor în turism.

Măsuri complementare:

- *Susținerea integrării / interconectării produselor turistice județene cu resursele și produsele turistice ale județelor vecine în vederea creșterii atractivității regiunii din punct de vedere turistic;*
- *Susținerea turismului de nișă, dezvoltarea activităților conexe turismului și integrarea activităților turistice;*
- *Dezvoltarea construirea infrastructurii de bază (parcări, coșuri de gunoi, toalete etc) în proximitatea obiectivelor turistice;*
- *Susținerea formelor de turism tematic și a celor de turism alternativ;*
- *Sprijinirea activităților de promovare și informare ale organizațiilor de management al destinației;*
- *Dezvoltarea activităților economice conexe turismului,*
- *Stimularea cooperării actorilor comunitari locali pentru a furniza pachete integrate de turism;*
- *Susținerea activităților culturale și recreative și integrarea acestora în oferta turistică;*
- *Sprijinirea activităților de cercetare și inovare în domeniul turistic și în domeniile conexe acestuia; inovării;*
- *Oferirea de suport în vederea conectării și integrării potențialului local (meșteșugari locali cu oferta turistică).*

6. Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din județ

Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din județ se poate realiza prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora, dezvoltarea capacității antreprenoriale, profesionalizare, cooperare și eficientizare a lanțurilor de producție și comercializare

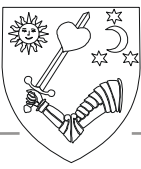
Justificarea obiectivului

Mediul rural ocupă cea mai mare parte a teritoriului județului, iar ponderea populației care trăiește aici o depășește pe cea din mediul urban. Prin prisma trendurilor existente, precum accelerarea ritmului de îmbătrânire a populației pe fondul migrației tinerilor din zonele rurale, dar și a deficiențelor mari în ceea ce privește accesul la utilități și servicii elementare de bază (sănătate, educație, cultură etc), dezvoltarea zonelor rurale necesită o atenție specială, ținând cont de potențialul de dezvoltare pe care acestea îl au.

Obiective specifice:

6.1. Menținerea și creșterea competitivității agriculturii și a silviculturii locale care să ducă la creșterea cifrei de afaceri în sector cu 40% (în termeni reali, 2027 față de 2020).

6.2. Creșterea capacității antreprenoriale în mediul rural (măsurabilă prin numărul de întreprinderi nou create – cu 50% mai ridicat față de 2020).

6.3. Diversificarea economiei rurale și creșterea ponderii salariaților în totalul populației de la 6,2% în 2020, la 10% în 2029.

Directii de acțiune/măsuri necesare:

6.1. Sprijinirea eficientizării sectorului agroalimentar și îmbunătățirii pregătirii profesionale a fermierilor.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea modernizării exploatațiilor agricole prin susținerea investițiilor în domeniu;
- Sprijinirea dezvoltării sistemelor locale de irigații;
- Facilitarea creării și modernizării centrelor logistice pentru agricultură;
- Oferirea de suport pentru crearea și funcționarea microfermelor care să valorifice produsele locale, inclusive investiții privind prelucrarea produselor (lactate etc.);
- Sprijinirea dezvoltării centrelor de servicii pentru agricultură;
- Sprijinirea dezvoltării și modernizării unităților mici și mijlocii de procesare a produselor agricole situate în mediul rural;
- Susținerea inițiativelor legate de cercetare în domeniile agriculturii și zootehniei;
- Sprijinirea dezvoltării lanțurilor alimentare scurte;
- Susținerea tinerilor fermieri și a specialiștilor agricoli;
- Susținerea perfecționării profesionale a fermierilor și a serviciilor de consultanță agricolă;
- Sprijinirea școlilor profesionale și vocaționale în domeniul agriculturii;

6.2. Susținerea activităților agricole în zonele montane.

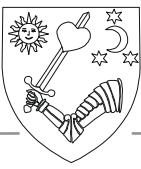
Acțiuni orientative:

- Susținerea înființării de microunități de prelucrare industrială a materiilor prime agricole în zonele montane ale județului;
- Sprijinirea instituirii unui sistem de plăți compensatorii, specifice zonei montane și susținerea activă a alternativelor economice viabile pentru păstrarea practicilor tradiționale;
- Sprijinirea printr-un sistem de prime a producătorilor din aria montană care realizează produse cu certificări DOP - Denumire de Origine Protejată, IGP – Indicație Geografică Protejată, STG – Specialitate Tradițională Garantată;
- Sprijinirea instituirii unui sistem de sprijinire al producătorilor care prelucrează fructele de pădure.

6.3. Sprijinirea valorificării superioare și într-o manieră durabilă a potențialului silvic județean.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea modernizării exploatațiilor silvice prin susținerea achiziționării de mașini și echipamente specifice;
- Dezvoltarea infrastructurii de transport forestier;
- Sprijinirea măsurilor de creștere a competitivității și sustenabilității industriei forestiere locale (inclusiv în ariile bioenergiei și bioeconomiei);
- Facilitarea integrării industriei lemnului în lanțuri de valoare, inclusiv prin digitalizare / soluții inovative;

- Sprijin pentru valorificarea superioară a produselor forestiere – industria mobilei (acces la tehnologii moderne, materiale noi, produse inovative etc.);
- Susținerea inițiativelor legate de cercetare în domeniul silviculturii;
- Stimularea utilizării în scop energetic a reziduurilor forestiere și agricole;
- Susținerea acțiunilor de împădurire și întreținere a pădurilor;
- Încurajarea certificării managementului forestier ca și management forestier responsabil și a companiilor ce activează în acest domeniu;
- Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de colectare, depozitare și procesare a fructelor de pădure.

6.4. Facilitarea creșterii atractivității economice și diversificării activităților economice în localitățile rurale.

Acțiuni orientative:

- Susținerea afacerilor în domenii economice neagricole;
- Facilitarea creării de noi instrumente financiare adaptate situației existente în mediul rural inclusiv pentru persoane fizice - producători agricoli sau neagricoli;
- Sprijinirea măsurilor de îmbunătățire a abilităților și cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural;
- Sprijinirea acțiunilor de conservare și valorificare durabilă a patrimoniului uman, cultural și natural local;
- Sprijinirea acțiunilor de promovare a instrumentelor moderne de întărire și recunoaștere a identității locale.

6.5. Sprijinirea îmbunătățirii infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale.

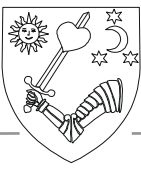
Acțiuni orientative:

- Sprijinirea extinderii și modernizării rețelelor de apă potabilă;
- Sprijinirea extinderii și modernizării rețelelor de canalizare;
- Sprijinirea extinderii și modernizării serviciilor de colectare și gestionare a deșeurilor menajere;
- Sprijinirea modernizării rețelei de drumuri comunale;
- Sprijinirea extinderii și modernizării rețelelor de iluminat public și a sistemelor pentru asigurarea siguranței publice.

6.6. Sprijinirea dezvoltării infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare.

Acțiuni orientative:

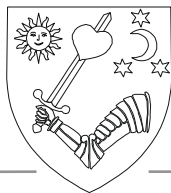
- Sprijinirea reabilitării, modernizării și extinderii infrastructurii sociale din mediul rural;
- Sprijinirea reabilitării, modernizării și extinderii infrastructurii cultural-recreative din mediul rural;
- Sprijinirea reabilitării căminelor culturale, bibliotecilor, caselor comunale, caselor memoriale și mini-muzeelor locale de artă, artizanat și meșteșugărești;
- Sprijinirea cooperării între diverși actori și comunități rurale în cadrul unor acțiuni integrate vizând dezvoltarea teritorială.

6.7. Sprijinirea dezvoltării și consolidării formelor asociative de producție și comercializare a produselor locale.

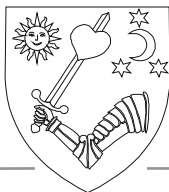
Ațiuni orientative:

- Oferirea de sprijin pentru forme asociative în agricultură și zootehnie (proiecte comune care să utilizeze potențialul natural, agricol și zootehnic);
- Sprijinirea GAL-urilor în realizarea și implementarea strategiilor teritoriale de dezvoltare;
- Oferirea de suport în vederea modernizării, extinderii și mai bune funcționări a cooperativelor agricole de producție;
- Stimularea cooperării dintre actori prin măsuri soft: facilitare, informare, conștientizare, transfer de cunoștințe și bune practice etc.;
- Sprijinirea acțiunilor de valorificare locală a produselor: funcționalizare de sisteme, târguri, magazine mobile etc.;
- Oferirea de suport în vederea creării unui brand local (combinat cu omologare și promovare de produse și servicii locale);
- Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de colectare și depozitare a produselor agro-alimentare (platforme logistice, centre de depozitare etc.).

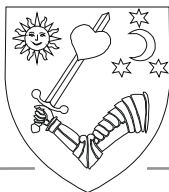
Planul de acțiune - Lista proiectelor prioritare/strategice ale județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030

Nr.	Beneficiar	Denumire proiect	Locație	Obiectiv strategic vizat	Stadiu proiect (SF, DALI, fișă proiect)	Buget estimat [lei]	Posibila sursa de finanțare	Perioadă estimată pentru implementare	Observații
1	CJ Covasna	Modernizare DJ 121F, Cernat -Ghelița	com. Cernat – com. Ghelița	3. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean	DALI	45.000.000	FEDR-BS-BL	2025 - 2028	drum de legătură între cele două comune mari din zonă
2	CJ Covasna	Reabilitare DJ 121A, DN 12 - Aita Mare	com. Valea Crișului – com. Aita Mare	3. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean	Fișă proiect	60.000.000	FEDR-BS-BL	2025 - 2028	drumul de legătură prin munții Bodoc
3	CJ Covasna	Reabilitare DJ 103E, Hăghig - Aita Mare	Com. Hăghig – com. Aita Mare	3. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean	Fișă proiect	40.000.000	FEDR-BS-BL	2023 - 2025	
4	CJ Covasna	Modernizare drum DJ 114	com. Sânzieni – com. Lemnia	3. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean	Fișă proiect	30.000.000	FEDR-BS-BL	2022 - 2024	drumul traversează mai multe localități din zona mun. Tg. Secuiesc, între comunele Sânzieni – Lemnia până DN 11
5	CJ Covasna	Drum expres direct de la DN 12		3. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean	-	60.000.000	PNRR-BS-BL	2022 - 2025	ieșire rapidă pe viitoarea autostradă
6	CJ Covasna	Reabilitare drum DJ 113, com. Turia-com. Bixad	com. Turia-com. Bixad	5. Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe	Fișă proiect	100.000.000	FEDR-BS-BL	2025 - 2028	zonă balneo-turistică

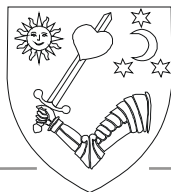
Consiliul Județean Covasna
Kovászna Megye Tanácsa
Covasna County Council

7	CJ Covasna	Reabilitare ansamblu, demolare parțială, extindere și bransamente utilități la sediul „Centrului de formare și profesională în domeniul balneoturismului - Malnaș”	Com. Malnaș	5. Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe/	DALI / Fișa proiect	21.000.000	FEDR-BS-BL	2023 - 2025	necesitatea înființării unei instituții în domeniul balneoturismului – specific județului Covasna
8	CJ Covasna	Realizarea "Centrului de vizitare pentru Situl Natural 2000 - Munții Bodoc"	com. Reci, Mestecănișul de la Reci	5. Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe	-	8.600.000	FEDR-BS-BL	2023 - 2024	protecția naturii și dezvoltarea turismului ecologic
9	CJ Covasna	Pistă județeană de bicicliști	teritoriul județului Covasna	3. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean	Fișa proiect	25.000.000	FEDR-BS-BL	2025 - 2028	necesitatea pistelor pentru ciclism, inclusiv facilitarea turismului la nivelul județului
10	CJ Covasna	Reabilitarea „Cale ferată îngustă Covasna - Comandău”	Oraș Covasna – com. Comandău	3. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean	SF	25.000.000	FEDR-BS-BL	2024 - 2026	punerea în funcțiune și utilizarea pentru transport/turism a fostei rețele de cale ferată industrială – monument industrial
11	CJ Covasna	Construire Clădire administrativă -Spitalul Județean de Urgenți "Dr. Fogolyan Kristof"	Sf. Gheorghe, str. Stadionului nr. 1	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	-	2.000.000	BS-BL	2022	
12	CJ Covasna	Reabilitarea Clădirilor de Psihiatrie adulți și infantilă-Spitalul Județean de Urgență "Dr. Fogolyan Kristof"	Sf. Gheorghe, str. Stadionului nr. 1	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	-	20.000.000	FEDR-BS-BL	2023 - 2025	clădire monument de 170 de ani vechime, în centrul mun. Sf. Gheorghe

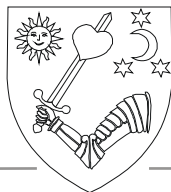
Consiliul Județean Covasna
Kovácszna Megye Tanácsa
Covasna County Council

13	CJ Covasna	Construire Heliport la Spitalul Județean de Urgență „Dr.Fogolyán Kristóf”	Sf. Gheorghe, str. Stadionului nr. 1	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	PUZ	3.500.000	FEDR-BS-BL	2022 - 2023	heliportul va asigura transportul de pacienți cu elicopter în cadrul secției de primire urgențe
14	CJ Covasna	Extinderea și modernizarea caselor familiale din cadrul D.G.S.A.P.C. - Covasna		1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	-	2.350.000	FEDR-BS-BL	2023 - 2030	
15	CJ Covasna	Reabilitarea și refuncționalizarea clădirii Secției de Pneumologie a Spitalului Județean de Urgență „Dr. Fogolyán Kristóf” – mun. Sf. Gheorghe	Sf. Gheorghe, str. Stadionului nr. 1	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	PT	18.000.000	BS-BL	2022 - 2023	trebuie construită o clădire nouă pentru secția de pneumologie, având în vedere vechimea și starea incintei unde funcționează în prezent
16	CJ Covasna	Reabilitarea clădirii Bibliotecii Județene „Bod Peter” - Sfântu Gheorghe	Sf. Gheorghe, str. Gabor Aron nr. 14	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	PT	5.600.000	BS-BL	2023	monument istoric
17	CJ Covasna	Reabilitare clădirii Galeriei de Artă -Sfântu Gheorghe	Sf. Gheorghe, P.ța Libertății nr. 2	5. Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe	DALI	3.600.000	BL-BS	2022 - 2023	aducerea Galeriei de artă la standardele actuale în domeniu
18	CJ Covasna	Reabilitare „Castel Mikó”-sat Olteni, com. Bodoc	Com. Bodoc – sat Olteni	5. Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe; 6. Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din județ	PT	6.200.000	FEDR-- BS-BL	2022 - 2024	reabilitarea și refuncționalizarea clădirii monument cu o vechime de 200 de ani
19	CJ Covasna	Completarea sistemului clasic de încălzire cu sistem care utilizează energie solară pentru locațiile din cadrul D.G.A.S.P.C. - Covasna		4. Creșterea calității vieții prin conservarea și îmbunătățirea factorilor de mediu	-	1.300.000	FEDR-BS-BL	2023 - 2030	

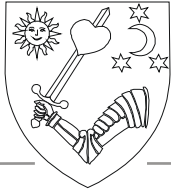
Consiliul Județean Covasna
Kovászna Megye Tanácsa
Covasna County Council

20	CJ Covasna	Reabilitare termică a clădirii imobil situat în mun. Sfântu Gheorghe, str. Gábor Áron nr. 1	mun. Sfântu Gheorghe, str. Gábor Áron nr. 1	4. Creșterea calității vieții prin conservarea și îmbunătățirea factorilor de mediu		3.450.000	FEDR -BS-BL	2022 - 2023	în clădire funcționează mai multe instituții de interes județan
21	CJ Covasna	Reabilitarea „Căminului pentru persoane vârstnice Hâghig”	Com. Hâghig, str. Andrei Șaguna nr. 420	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	-	4.700.000	FEDR-BS-BL	2023 - 2024	clădire monument
22	CJ Covasna	Lucrări de intervenție în vederea creșterii performanței energetice - Clădire Boli Infecțioase la Spitalul Județean de Urgență „Dr.Fogolyán Kristóf” – Sf. Gheorghe	Sf. Gheorghe, str. Stadionului nr. 1	4. Creșterea calității vieții prin conservarea și îmbunătățirea factorilor de mediu	DALI	3.100.000	FEDR-BS-BL	2023 - 2024	
23	CJ Covasna	Construire complex medical multifuncțional în cadrul Spitalului Județean de Urgență „Dr.Fogolyán Kristóf” – Sf. Gheorghe	Sf. Gheorghe, str. Țigaretiei	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	Fișă proiect	15.000.000	FEDR-BS-BL	2022 - 2023	imobil situat în str. Țigaretiei, mun. Sf. Gheorghe
24	CJ Covasna	Extindere corp Policlinică pentru cabinete Neurologie, Stroke și Imaginistică prin rezonanță magnetică - IRM	Sf. Gheorghe, str. Stadionului nr. 1	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	-	8.000.000	BS-BL	2022 - 2023	necesitatea utilizării și funcționării acestor cabinete de diagnosticare de ultimă generație
25	CJ Covasna	Extindere incintă și imobil situat în str. Kos Karoly nr. 4 – Muzeul Național Secuiesc	Sf. Gheorghe, str. Kos Karoly nr. 4	5. Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe	SF/ DALI	3.500.000	BS-BL	2022 - 2023	revitalizarea terenului aparținând MNS – construire sediu

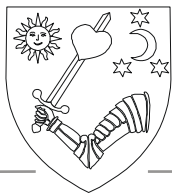
Consiliul Județean Covasna
Kovászna Megye Tanácsa
Covasna County Council

26	CJ Covasna	Modernizare și dotare SMID	Com. Moacșa – sat Leț	4. Creșterea calității vieții prin conservarea și îmbunătățirea factorilor de mediu	-	18.000.000	BS-BL	2023 - 2025	Centrul județean de management al deșeurilor – funcționează din 2015, necesitatea menținerii stării de funcționare, respectiv de înnoire a parcului de mașini și utilaje
27	CJ Covasna	Construire sediu nou pentru S.P.C.L.E.P. – Sf. Gheorghe	Sf. Gheorghe	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	-	3.000.000	BS-BL	2023	trebuie construită o clădire nouă, având în vedere vechimea și starea incintei unde funcționează în prezent
28	CJ Covasna	Digitalizarea instituțiilor aparținătoare Consiliului Județean Covasna		1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	-	2.000.000	FEDR-BS-BL	2022 - 2025	Consiliul Județean Covasna Spitalul Județean de Urgență „Dr.Fogolyán Kristóf” D.G.A.S.P.C. - Covasna
29	CJ Covasna	Înființarea ”Retirement village ” – pentru persoane vârstnice		1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	-	3.000.000	FEDR-BS-BL	2024 - 2027	nevoia înființării și funcționării unei complex cu locuințe pentru vârstnici la nivel județean
30	CJ Covasna	Centru județean de cercetare medicală		1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	-	6.500.000	FEDR-BS-BL	2025 - 2028	
31	CJ Covasna	Construire arhivă Consiliul Județean Covasna		1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	-	3.500.000	BS-BL	2022 - 2023	este nevoie de o arhivă care îndeplinește toate condițiile pentru o funcționare corespunzătoare

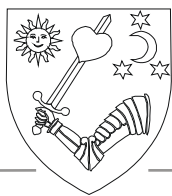
Consiliul Județean Covasna
Kovászna Megye Tanácsa
Covasna County Council

32	CJ Covasna	Reparații capitale la Centrul județean de informare, îndrumare și documentare	Sf. Gheorghe, str. Victor Babeș nr. 18/A	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	PT	2.500.000	BL	2022	
33	CJ Covasna	Sediu pentru instituții publice, str. Spitalului nr. 2, Sf. Gheorghe	Sf. Gheorghe, str. Spitalului nr. 2	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice		3.500.000	BS-BL	2023	înfiiințare sediu în centrul mun. Sf. Gheorghe, în fosta clădire a "Centrului de stomatologie"
34	CJ Covasna	Reamenejare și refuncționalizare Centrală termică, zona Biblioteca județeană "Bod Peter"	Sf. Gheorghe, str. Gabor Aron nr. 14	3. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean	PT	5.000.000	BS-BL	2023 - 2025	înfiiințare centru cultural în mun. Sf. Gheorghe, în fosta clădire a "Centralei termice" a bibliotecii
35	CJ Covasna	Extindere, modernizare Școala Gimnazială specială, mun. Sf. Gheorghe, demolare garaj și magazie	Sf. Gheorghe, P.ța Calvin. nr. 3	1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	PT	23.000.000	FEDR-BS-BL	2021 - 2023	școală pentru copii cu handicap

Consiliul Județean Covasna
Kovászna Megye Tanácsa
Covasna County Council

Managementul implementării strategiei și monitorizarea

Cadrul general de implementare

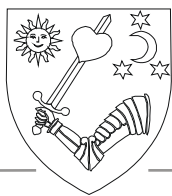
Implementarea Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030 necesită implicarea actorilor publici și privați din județ, care, împreună cu Consiliul Județean Covasna, vor acționa în direcția urmării viziunii de dezvoltare durabilă a comunității. **Consolidarea parteneriatului administrației județene** cu actorii publici și privați este esențială pentru implementarea soluțiilor necesare rezolvării problemelor strategice identificate.

Consiliului Județean Covasna este principala entitate publică responsabilă cu implementarea strategiei, dar acestuia se adaugă instituțiile subordonate, precum și municipiile, orașele și comunele, asociațiile de dezvoltare intercomunitară, structurile deconcentrate și descentralizate ale administrației centrale (de ex. ISJ, AJOFM, APM etc.) din județ, grupurile de acțiune locală, clusterelor, unitățile de învățământ, ONG-urile, companiile private și formele asociative ale acestora.

Capacitatea și nivelul de expertiză în pregătirea și implementarea de proiecte cu finanțare nerambursabilă diferă de la o categorie la alta din actorii de mai sus. Astfel, Consiliul Județean Covasna, primăriile Municipiului Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc și ale unora dintre comune, GAL-urile și unele ONG-uri au deja experiența și capacitatea managerială ce le-a permis implementarea cu succes a proiectelor cu finanțare nerambursabilă.

Consiliul Județean Covasna și Primăria Sfântu Gheorghe - principalii actori din sfera administrației publice locale - au un portofoliul consistent de proiecte de investiții implementate cu succes în ultimii ani și finanțate din fonduri nerambursabile: „Reabilitare drum județean DJ 121, Covasna – Zăbala – Catalina – Tg. Secuiesc, km 32+000 – 49+100”, „Sistem de management integrat al deșeurilor în județul Covasna”, „Reabilitarea Spitalului Județean de urgență ‚Dr. Fogolyán Kristóf’ din mun. Sfântu Gheorghe”, „Plan integrat de dezvoltare urbană al municipiului Sfântu Gheorghe”, „Reabilitarea unor străzi din zona de acțiune urbană din mun. Sfântu Gheorghe”, „Restaurare, refuncționalizare ‚Casa Bene’ din mun. Sfântu Gheorghe”. În perioada 2014 - 2020, Consiliul Județean Covasna a atras aproximativ 36.527.000 de euro, fonduri nerambursabile. Consiliul Județean Covasna are un rol semnificativ în trasarea liniilor directe vizând planificarea spațială la nivelul județului prin elaborarea și actualizarea PATJ-ului. PATJ-ul actual a fost aprobat în 1998 și trebuie actualizat, deoarece nu mai corespunde contextului și trendului. Demersuri în vederea actualizării acestuia au fost derulate în luna septembrie a anului 2021.

Eforturile unor echipe restrânse de experți din cadrul Consiliului Județean Covasna și a Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe au făcut posibilă elaborarea și implementarea cu succes a acestor proiecte. În viitor este necesară o colaborare la fel de strânsă între cele două instituții pentru dezvoltarea și implementarea proiectelor de investiții ale județului și municipiului. Mai mult, pentru implementarea cu succes a strategiei este fundamental ca toate autoritățile publice locale, mai ales Consiliul Județean Covasna și Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe, să colaboreze în realizarea interesului comun al comunității. Doar prin colaborarea tuturor actorilor implicați sau vizați se poate asigura obținerea efectelor multiplicatoare ale proiectelor de investiții incluse în strategia județeană și în cele locale sau microregionale.

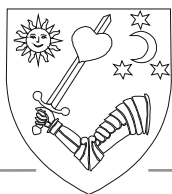
Serviciului Managementul proiectelor din cadrul Direcției Juridice și de Dezvoltare a Teritoriului a Consiliului Județean Covasna are în prezent 13 posturi. Acesta, alături de serviciile din cadrul aceleiași direcții, dar și a serviciilor din cadrul celorlalte direcții ale Consiliului Județean Covasna - Direcția Economică, Direcția Urbanism și Relații Publice și Administratorul Public - au responsabilitatea inițierii, elaborării, implementării și coordonării (după caz) a proiectelor din strategie, în strânsă legătură cu leadershipul organizațional.

În cazul sectorului privat, capacitatea de a atrage finanțări nerambursabile a crescut semnificativ în ultimii ani pe fondul experienței acumulate în dezvoltarea și implementarea unor proiecte finanțate prin programele operaționale sectoriale aferente perioadei de programare 2014 – 2020 (POR, POCU POC, PNDR) sau prin programe guvernamentale de tip Start-Up Nation. Un rol important în această reușită l-au avut și firmele de consultanță și structuri asociative (de exemplu GAL-urile) din județul Covasna sau din alte județe care au sprijinit agenții economici și persoanele fizice interesate în pregătirea și implementarea unor proiecte cu finanțare nerambursabilă, crescându-și astfel nivelul de expertiză și capacitatea de a contribui semnificativ la pregătire unor proiecte mature și implementarea lor cu succes în următoarea perioadă.

Dacă municipiile Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc, orașul Covasna și comunele Bodoc, Ozun, Zagon din județ, au avut performanțe în atragerea de fonduri nerambursabile, majoritatea comunelor au avut mai puțin succes în a obține finanțări nerambursabile, principalele obstacole întâmpinate fiind cele legate de lipsa expertizei în domeniul managementului de proiect și/sau lipsa disponibilităților financiare necesare implementării proiectelor. Astfel, capacitatea de pregătire și implementare a proiectelor cu finanțare nerambursabilă rămâne una scăzută în cazul primăriilor comunelor. Una dintre principalele cauze ale acestei stări de fapt este și orientarea în ultimii ani a acestor primării cu precădere către fondurile nerambursabile guvernamentale (PNDL, de exemplu) pentru finanțarea unor investiții locale. Motivul principal pentru această reorientare este accesarea și implementarea mult mai ușoară a proiectelor finanțate din acest tip de programe nerambursabile. Astfel, din cauza complexității elaborării și implementării, dezvoltarea și implementarea proiectelor finanțabile din fonduri nerambursabile europene a rămas pe plan secund. De asemenea, resursele financiare proprii (gradul redus de autonomie financiară locală) al multor comune nu permit nici angajarea de personal specializat în dezvoltarea și implementarea proiectelor de investiții, dar nici contractarea unor servicii de consultanță specifice.

Realizarea Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030 a fost un demers inițiat și susținut de către Consiliul Județean Covasna, însă atât realizarea, cât și implementarea acesteia presupune implicarea nu doar a structurilor acestei instituții sau a celor subordonate ei, ci a tuturor factorilor de interes de la nivel local. O bună parte dintre aceștia au participat în procesul de elaborare a strategiei ca membri ai grupurilor de lucru implicate în dezbaterea analizei preliminare, realizarea profilului strategic, stabilirea obiectivelor specifice și a direcțiilor de acțiune și propunerea proiectelor, făcând astfel din procesul de planificare strategică unul participativ, transparent și consultativ.

Trebuie avut în vedere însă faptul că între autoritățile administrativ-teritoriale locale (municipiu, orașe, comune) și Consiliul Județean nu există raporturi de subordonare. De asemenea, sfera de

activitate a Consiliului Județean este limitată la câteva domenii: urbanism, drumuri județene, servicii comunitare de utilități publice, transport public județean, învățământ, cultură, sănătate, relații cu ONG-uri, patrimoniu și gestionarea deșeurilor. Resursele financiare și umane sunt de asemenea limitate, raportat la nevoile existente. În acest context, în atingerea anumitor obiective specifice și a țințelor propuse în strategie, Consiliul Județean Covasna va avea cu precădere doar un rol de facilitator, inițiind procesele și coagulând eforturile actorilor responsabili de implementarea măsurilor și proiectelor necesare atingerii obiectivelor. Atingerea obiectivelor depinde așadar, de colaborarea și implicarea altor actori importanți.

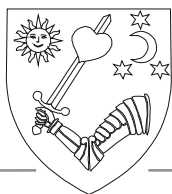
Așadar, implementarea strategiei și atingerea obiectivelor asumate, depinde nu doar de implementarea proiectelor din planul de acțiune al strategiei, ci și de implementarea proiectelor de la nivel regional, local și, bineînțeles, de conlucrarea structurilor deconcentrate și descentralizate ale administrației centrale și de dezvoltarea și creșterea competitivității agenților economici ce desfășoară activități economice în județ.

Ținând cont de toate cele prezentate anterior, proiectele incluse în planul de acțiune din cadrul strategiei au fost împărțite în două categorii: proiecte strategice și proiecte suport. Proiectele strategice sunt acelea care vin în întâmpinarea directă a pericolelor strategice ale județului și care, ținând cont de sursele de avantaj competitiv și de factorii strategici cheie, contribuie în mod determinant la atingerea obiectivelor strategice și urmărirea viziunii de dezvoltare a județului. De asemenea, proiectele strategice sunt acele proiecte care intră în sfera de atribuții a Consiliului Județean Covasna și pentru care acesta dispune de resursele, instrumentele și pârgurile necesare inițierii și implementării lor. Proiectele suport sunt acele proiecte care contribuie la rezolvarea unor probleme punctuale identificate în analiza preliminară și care intră parțial sau total în sfera de atribuții a Consiliului Județean Covasna. Portofoliul proiectelor suport poate fi actualizat ori de câte ori este nevoie, în funcție de context.

În contextul menționat mai sus, implementarea cu succes a Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030 necesită luarea următoarele **măsuri**:

Consolidarea capacității administrative a Consiliului Județean Covasna și a entităților subordonate în ceea ce privește atribuțiile din domeniul amenajării teritoriului urbanism, planificării teritoriale și a planificării/managementului investițiilor publice majore (inclusiv a investițiilor teritoriale integrate) din sfera conectivității, a infrastructurii de utilități publice, asistenței sociale și protecției copilului, culturale și turistice. Se recomandă ca instituția să dispună de experți în domeniul managementului de proiect, financiar, al achizițiilor publice, al asistenței juridice, tehnic/ingineresc, al comunicării și relațiilor publice care să se ocupe exclusiv de portofoliul de proiecte de investiții al instituției, în vederea implementării cu succes a acestora.

Crearea unor asociații de dezvoltare intercomunitară la nivelul zonei urbane funcționale a municipiului Sfântu Gheorghe și la nivelul microregiunilor din județ și dezvoltarea capacității administrative a acestora, inclusiv furnizarea sau facilitarea furnizării unor servicii de consultanță pentru dezvoltarea, pregătirea și implementarea proiectelor de investiții de interes comun.

Contractarea de servicii de consultanță pentru pregătirea documentației și managementul proiectelor de investiții locale de către acele primării ale UAT-urilor din județ care nu dispun de personal specializat pentru astfel de activități.

Accelerarea procesului de digitalizare la nivelul administrației publice locale, a entităților subordonate și a structurilor deconcentrate și descentralizate ale administrației centrale în vederea integrării bazelor de date, standardizării colectării informațiilor, transparentizării și facilitării comunicării între instituțiile publice și locuitori.

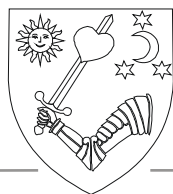
Consolidarea unei identități județene coerente care să integreze tradițiile și valorile locale și care să contribuie la valorificarea potențialului turistic local. Este necesară realizarea unei strategii de marketing local și dezvoltarea și promovarea brandului județean "Județul Covasna Ținutul Conacelor", precum și crearea unui organism care să monitorizeze performanțele turismului la nivelul județului Covasna și să propună măsuri și acțiuni concrete pentru dezvoltarea turismului.

Rolul și responsabilitățile Consiliului Județean Covasna în implementarea strategiei sunt evidențiate în planul de acțiune, mai exact în portofoliul de proiecte strategice, fiind specificate principalele elemente ale proiectelor propuse, precum și inter-condiționările și complementaritățile dintre proiecte. De asemenea, planul de acțiune include stadiul în care se află proiectul, perioada prevăzută pentru implementare, bugetul estimat și posibilele surse de finanțare.

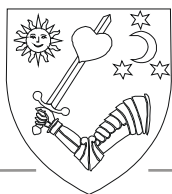
Pași pentru facilitarea implementării Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030

Pentru implementarea strategiei și atingerea obiectivelor și indicatorilor propuși, următoarele măsuri sunt necesare a fi puse în practică:

Măsuri necesare	Responsabil	Termen începere	Termen finalizare
Aprobarea strategiei de către Consiliul Județean Covasna	CJ Covasna	2021	2021
Diseminarea strategiei în forma aprobată către publicul larg (publicarea pe site-ul WEB al consiliului județean) și către autoritățile de la nivel central / european	CJ Covasna	2021	2027
Actualizarea PATJ Covasna	CJ Covasna	2021	2023
Înființarea Unității de Management a SDC 2021 - 2030	CJ Covasna	2021	2022
Actualizarea permanentă a SDC 2021 - 2030 în concordanță cu nevoile comunității și oportunitățile nou-apărute	CJ Covasna	2022	2026
Achiziția serviciilor de consultanță pentru pregătirea documentațiilor tehnico-economice aferente proiectelor din strategie	CJ Covasna Alte categorii de beneficiari	2022	2023

Implementarea măsurilor necesare creșterii capacității de implementare la nivelul instituțiilor publice care realizează proiecte de investiții cuprinse în strategie	CJ Covasna Alte entități	2022	2025
Achiziționarea de servicii de consultanță pentru pregătirea și managementul implementării proiectelor (în situația în care autoritățile publice nu au capacitatea și expertiza necesară)	CJ Covasna Alte categorii de beneficiari	2022	2025
Organizarea de sesiuni de informare a potențialilor beneficiari privați cu privire la oportunitățile de finanțare din fonduri nerambursabile	CJ Covasna Alte categorii de beneficiari	2022	2027
Actualizarea PUG-urilor UAT-urilor din județ în corelare cu PATJ	CJ Covasna Primării Consultanți CTATU	2023	2027
Elaborarea/actualizarea strategiilor sectoriale ce cad în sarcina CJ Covasna și a primăriilor (de ex. gestionarea deșeurilor, servicii sociale etc.), în corelare cu strategia județului	CJ Covasna Primării Instituții din subordine Consultanți	2022	2030
Formarea continuă a personalului din administrația publică locală din domeniile prioritare pentru implementarea strategiei și asigurarea unui nivel ridicat al calității vieții	CJ Covasna Primăriile comunelor ADI ZMO GAL-uri	2022	2030
Asigurarea cofinanțării și fluxului de numerar pentru proiecte cu finanțare nerambursabilă prin măsuri de creștere a veniturilor la bugetele locale, contractarea de credite, lansarea de obligațiuni municipale	CJ Covasna Primăriile	2022	2030
Implementarea proiectelor de investiții cuprinse în strategie	CJ Covasna Primăriile Instituții din subordine GAL-uri ADI-uri Alte categorii de beneficiari Consultanți AM/OI	2022	2030
Monitorizarea anuală, prin intermediul rapoartelor de monitorizare și Unității de Management, a stadiului de implementare a țințelor asumate prin strategie	CJ Covasna	2022	2030

Evaluarea finală a implementării strategiei și pregătirea actualizării documentelor strategice pentru perioada 2028 - 2034	CJ Covasna	2029	2030
	Primăriile Instituții din subordine Consultanți Actori relevanți		

Potențiale riscuri identificate cu privire la implementarea strategiei și soluții posibile pentru eliminarea / atenuarea impactului acestora

Prezentăm în continuare principalele riscuri identificate pentru implementarea strategiei, precum și posibilele măsuri de prevenire a acestora sau de atenuare a efectelor lor.

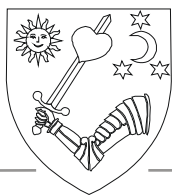
Un prim risc ce poate fi identificat este cel al colaborării deficitare între CJ Covasna și celelalte UAT-uri din județ. O soluție pentru diminuarea acestui risc este consolidarea dialogului formal și informal între UAT-urile din județ.

Capacitatea redusă de planificare și implementare a proiectelor de investiții de la nivelul comunelor și a unor orașe este un alt risc semnificativ identificat la nivelul județului. Printre potențialele soluții pentru eliminarea acestui risc am identificat următoarele: consolidarea rolului Arhitectului-Şef al Județului în domeniul urbanismului; conceperea și operaționalizarea unei baze de date GIS unice la nivel județean; achiziția în comun a unor servicii de consultanță specializată.

Un risc foarte mare este reprezentat de insuficiența resurselor financiare proprii ale UAT-urilor, ținând cont de valoarea totală ridicată a investițiilor publice. Posibilele măsuri ce pot fi luate pentru atenuarea efectelor acestui risc sunt: creșterea bazei de impozitare locale prin măsuri active de atragere de noi investiții private; eficientizarea cheltuielilor publice (de ex. reducerea consumurilor de energie, restructurarea unor entități publice și private neperformante aflate în subordinea CJ etc.); contractarea de împrumuturi bancare / emiterea de obligațiuni municipale; pregătirea unui portofoliu de proiecte în vederea atragerii unui volum cât mai mare de fonduri europene.

Dificultăți în derularea unor investiții publice din cauza problemelor de proprietate asupra terenurilor și clădirilor. Pentru atenuarea efectelor acestui risc se impune identificarea din timp și inventarierea terenurilor și clădirilor necesare implementării proiectelor și demararea procedurilor de soluționare. Printre posibilele proceduri de soluționare se numără următoarele: introducerea unor constrângeri fiscale pentru accelerarea ritmului de cedare a străzilor și terenurilor private către UAT-uri; Exproprierea terenurilor pentru cauze de utilitate publică; Trecerea din proprietatea statului în cea a administrației locale a unor terenuri / clădiri vizate de proiecte de investiții.

Competențe și resursele umane limitate ale administrațiilor locale pentru oferirea anumitor servicii publice (de ex. în domeniul social, cultural, sportiv etc.) și digitalizare. Formarea continuă a personalului din administrația publică locală din domeniile prioritare pentru implementarea strategiei și asigurarea unui nivel ridicat al calității vieții.

Cadrul instituțional pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030

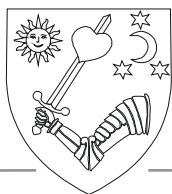
Contextul dinamic, precum și al volumului mare de investiții publice preconizate a fi derulate în următoarea perioadă impune un cadru instituțional suplu și flexibil pentru implementarea și monitorizarea periodică a implementării strategiei. Managementul, implementarea și monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare a județului vor fi realizate de către următoarele unități:

Unitatea de Management a Strategiei de Integrate de Dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030 (UMSID Covasna);

Serviciul Managementul Proiectelor (SMP CJ Covasna).

În structura UMSD Covasna vor intra două entități: **Grupul Strategic de Lucru (GSL)** pentru implementarea strategiei Județului Covasna și o **Comisie de Monitorizare a Implementării Strategiei (CMI)** desemnată de conducerea Consiliului Județean din cadrul aparatului de lucru al acestuia.

Din GSL recomandăm să facă parte: reprezentanți ai Consiliului Județean Covasna (Președinte/Vicepreședinți/Directori/Administrator Public etc.), ai asociațiilor de dezvoltare intercomunitară existente în județ, ai UAT-urilor din județ (primar/viceprimar/administrator public), ai Instituției Prefectului Covasna, ai operatorilor de servicii publice, ai unor instituții deconcentrate, ai grupurilor de acțiune locală, ai unităților de învățământ, ai sectorului ONG, ai sectorului privat/asociațiilor patronatelor. Structura și componența GSL Covasna reprezintă o oportunitate pentru întărirea relației de colaborare și cooperare între CJ Covasna și actorii relevanți din județ, atât din sectorul public, cât și cel privat. Din rațiuni legate de funcționare, operativitate și eficiență, recomandăm ca numărul de membri să fie impar și să nu depășească 15 persoane. Componența, precum și regulamentul de organizare și funcționare a UMSDD Covasna vor fi actualizate prin hotărâre a Consiliul Județean Covasna. În vederea familiarizării membrilor UMSDD Covasna cu structura, conținutul și monitorizarea strategiei, membrii acestuia vor beneficia de Serviciului Managementul Proiectelor (SMP) din cadrul Consiliul Județean Covasna. În maxim 30 de zile de la adoptarea Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030, va organiza o ședință de aducere la cunoștință a structurii, conținutului și prevederilor strategiei. GSL are ca scop dezvoltarea și stabilirea unor legături între mediul public și cel privat, legături care pot duce la conturarea unor parteneriate public-private. GSL este responsabil de facilitarea, inițierea, dezvoltarea și implementarea (după caz) a proiectelor, oferind sprijin Serviciului Managementul Proiectelor din cadrul CJ Covasna în elaborarea și implementarea proiectelor. GSL va fi numit prin dispoziția Președintelui Consiliului Județean și va avea un președinte desemnat. În demersul de coordonare a implementării, coordonatorul GSL va lucra îndeaproape cu serviciile și direcțiile din cadrul CJ Covasna ce au responsabilități directe în implementarea strategiei. Până în 15 februarie a fiecărui an, GSL Covasna, cu sprijinul Direcției Investiții și Programe Publice din cadrul CJ Covasna va elabora raportul anual privind implementarea strategiei pentru anul anterior și planul anual de implementare a

strategiei (proiectelor din Planul de acțiuni și acțiunilor orientative) pentru anul următor. Planul va putea fi revizuit de către GSL ori de câte ori este necesar. GLS Covasna se va întruni anual, în a doua jumătate a lunii februarie și ori de câte ori este nevoie în vederea evaluării stadiului implementării strategiei, identificării și luării măsurilor necesare deblocării sau accelerării implementării proiectelor. Comisia de Monitorizare a Implementării Strategiei (CMIS) va fi desemnată de conducerea Consiliului Județean și va fi formată din personal din cadrul aparatului de lucru al Consiliului Județean. Scopul principal al monitorizării este de identificare din timp a potențialelor blocaje în implementarea strategiei și atingerea obiectivelor pentru a lua măsurile necesare eliminării acestor riscuri sau atenuării efectelor lor. CMIS va evalua periodic evoluția implementării strategiei și va aduce la cunoștința GSL măsurile concrete ce se impun pentru atingerea obiectivelor propuse în strategie. Până în 15 februarie a fiecărui an, CMIS va întocmi un raport anual de monitorizare a implementării strategiei pentru anul anterior, raport pe care îl va aduce la cunoștință GSL. În vederea realizării raportului anual de monitorizare a implementării strategiei, ca instrument de lucru va fi utilizat Graficul de monitorizare a implementării strategiei (a se vedea mai jos). Raportul anual de monitorizare va fi prezentat în cadrul întâlnirii anuale a GSL (a doua jumătate a lunii februarie).

După prezentarea și dezbateră în cadrul întâlnirii anuale a GSL a raportului anual de implementare, a planului anual de acțiune și a raportului de monitorizare pentru anul anterior și a planului pentru anul în curs, aceste vor fi aduse la cunoștința Consiliul Județean Covasna.

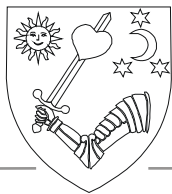
Direcția Juridică și Dezvoltarea teritoriului prin intermediul Serviciului Managementul Proiectelor va asigura secretariatul UMSD Covasna și managementul și implementarea proiectelor care intră în responsabilitatea directă a Consiliul Județean Covasna. De asemenea, Serviciului Managementul Proiectelor va participa, alături de GSL, la elaborarea raportului anual privind implementarea strategiei și planului anual de implementare a strategiei (proiectelor din strategie). Serviciului Managementul Proiectelor va asigura și realizarea unor baze de date privind proiectele din cadrul strategiei, va furniza informații cu privire la cadrul legal de implementare al proiectelor și va asigura planificarea dezvoltării și implementării proiectelor.

Graficul de monitorizare a implementării Strategiei

În continuare **prezentăm Graficul de monitorizare a implementării Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030** care include indicatorii de monitorizare relevanți pentru obiectivele specifice ale strategiei. Monitorizarea implementării strategiei se va realiza anual pe baza indicatorilor din tabelul de mai jos. Evaluarea implementării strategiei se va realiza la finalul ciclului strategic. Aceasta va putea fi realizată de către Comisia de Monitorizare sau de către o entitate externă specializată.

Conform Manualului privind strategiile de dezvoltare urbană durabilă realizat de Comisia Europeană în 2020, pentru a asigura calitatea indicatorilor aceștia trebuie să îndeplinească anumite criterii. Considerăm că aceste principii sunt aplicabile și în cazul Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030. Astfel, în conformitate cu orientările Comisiei¹⁸⁶ privind o mai bună reglementare, indicatorii de rezultat ar trebui să fie:

¹⁸⁶ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/better-regulation-toolbox-41_en_0.pdf

Relevanți - strâns legați de obiectivele care trebuie atinse;

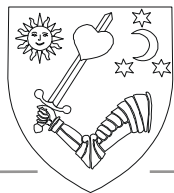
Acceptați - de către personal și părțile interesate. Rolul și responsabilitățile indicatorului trebuie să fie bine definite;

Credibili pentru persoanele care nu sunt experți, lipsiți de ambiguitate și ușor de interpretat.

Indicatorii trebuie să fie cât mai simpli și mai robuști cu putință;

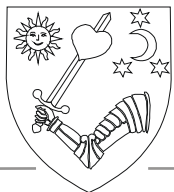
Simplu de monitorizat - colectarea datelor ar trebui să fie posibilă la costuri reduse;

Rezistenți la manipulare.

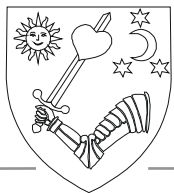

Grafic de monitorizare a implementării Strategiei integrate de dezvoltare a județului Covasna pentru perioada 2021 – 2030 – indicatori propuși

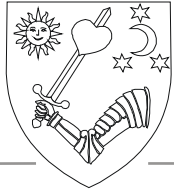
Obiective strategice	Obiective cheie-specifice	Indicatori de monitorizare	Valoarea la începutul perioadei/la care se raportează	Valoare țintă	Valoare la sfârșitul anului monitorizat	Observații și recomandări
1. Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea serviciilor publice	1.1 Construcția unui Hub Educațional la nivelul județului, în următorii 6 ani, care sa reunească actori interesați din sectorul public, privat si nonprofit și care poate stimula permanent acțiunile în aceasta zonă (investiții în infrastructură educațională, corelarea cu specificul economiei locale, reducerea disparităților în domeniul educațional, stimularea activităților extracurriculare și comunitare, etc.).	HUB educațional funcțional	0 în 2021	1 în 2027		
	1.2.Crearea/operationalizarea unui centru de excelență, în următorii 5 ani, capabil să stimuleze competențe și abilități necesare pentru economia viitorului.	Centru de excelență funcțional	0 în 2021	1 în 2026		

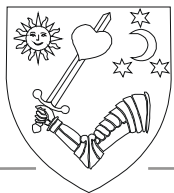
	1.3. Crearea a 2 programe de învățământ dual în următorii 4 ani în 2 licee din județ.	Program de învățământ dual funcțional	0 în 2021	2 în 2025		
	1.4. Sprijinirea dezvoltării unui sistem funcțional de stimulare a performanței elevilor, studenților și cadrelor didactice până în 2024, obiectiv concretizat în organizarea a cel puțin unei competiții interșcolare anuale pe domenii prioritare la nivel județean: economie bazată pe cunoaștere, antreprenariat, turism, meserii organizată începând din 2024.	Competiție interșcolară anuală pe domenii prioritare la nivel județean: economie bazată pe cunoaștere, antreprenariat, turism, meserii	0 în 2021	1 (î fiecare an), începând din 2024		
	1.5. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii de sănătate la nivel județean prin reabilitarea și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2030 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare telemedicinii) astfel încât mulțumirea față de serviciile medicale să	Mulțumirea cetățenilor față serviciile medicale	25,06% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale, conform Studiului privind Calitatea vieții în județul Covasna , 2021	35,06% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale în 2030		

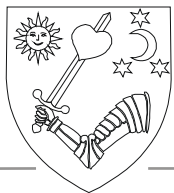
	crească cu minim 10% față de nivelul din 2021.					
	1.6. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2030, astfel încât mulțumirea față de serviciile culturale și infrastructura aferentă să crească cu minim 15% (față de nivelul din 2021).	Mulțumirea cetățenilor față de activități culturale.	35,14% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile culturale, conform Studiului privind Calitatea vieții în județul Covasna, 2021	50,14% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile culturale în 2030		
	1.7. Dezvoltarea oportunităților și facilităților de recreere și petrecere a timpului liber în județ până în anul 2030, astfel încât mulțumirea față de serviciile și oportunitățile de petrecere a timpului liber să crească cu minim 20% până în 2030 față de nivelul din 2021.	Mulțumirea cetățenilor față de oportunitățile de recreere și petrecere a timpului liber	29,24% din locuitorii județului sunt mulțumiți de oportunitățile de petrecere a timpului liber, conform Studiului privind Calitatea vieții în județul Covasna, 2021	49,24% din locuitorii județului sunt mulțumiți de oportunitățile de petrecere a timpului liber în 2030		
	1.8. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii și serviciilor sociale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi	Mulțumirea cetățenilor față de serviciile sociale	28,5% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile sociale, conform Studiului privind	38,5% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile sociale, în 2030		

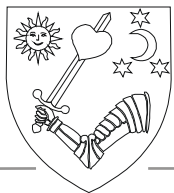
	unități până în 2030, astfel încât nivelul de mulțumire față de aceste servicii să crească cu minim 10% până în anul 2030		Calitatea vieții în județul Covasna, 2021			
2. Dezvoltare economică diversificată și tranziția spre o economie bazată pe cunoaștere	2.1. Dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere (industrii de înaltă tehnologie și serviciile înalt și mediu intensive în cunoaștere)	Numărul salariaților în industrii de înaltă și medie tehnologie (ai companiilor locale active)	355 (2020)	408 (2027)		
		Numărul salariaților în servicii intensive în cunoaștere (ai companiilor locale active)	1.814 (2020)	2.086 (2027)		
		Cifra de afaceri a industrii de înaltă și medie-înaltă tehnologie (ai companiilor locale active)	61,5 milioane lei (2020)	92,3 milioane lei (2027)		
		Cifra de afaceri a serviciilor intensive în cunoaștere (ai companiilor locale active)	351,3 milioane lei (2020)	527 milioane lei (2027)		
	2.2. Creșterea cu 40% a cifrei de afaceri și cu 15% a numărului de salariați ai	Cifra de afaceri a IMM-urilor (a companiilor locale active)	5,5 miliarde lei (2020)	7,7 miliarde lei (2027)		

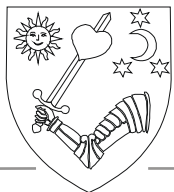
	microîntreprinderilor și IMM-urilor	Numărul salariaților IMM-urilor (ai companiilor locale active)	21.408 salariați (2020)	24.619 salariați (2027)		
	2.3. Creșterea productivității muncii de la 70% din media nivelului regional în 2018, la 80% în 2025.	Productivitatea muncii: valoare brută adăugată/salariat	70% din media regională (2018)	80% din media regională (2025)		
	2.4. Creșterea densității antreprenoriale	Valoarea densității antreprenoriale (întreprinderi active/1000 locuitori)	13 firme/1000 de locuitori în 2019	16 firme/1000 de locuitori în 2026		
3. Creșterea coeziunii teritoriale la nivel județean prin îmbunătățirea infrastructurii de transport, edilitare și de comunicații, capacitate administrativă crescută, dezvoltare urbană integrată, digitalizare,	3.1 Creșterea nivelului de dezvoltare locală și a condițiilor de trai în toate UAT-urile județului, concomitent cu reducerea discrepanțelor dintre urban și rural, pe baza unor măsurători care folosesc un indice compozit pentru dezvoltarea locală de tipul IDUL, IDSL sau similar.	IDUL urban IDUL rural	63,47 urban, în 2018 47,25 rural în 2018 Diferență 25.5%	72,99 urban până în 2029 61,41 rural până în 2021 Diferență 15,9		
	3.2 Creșterea calității condițiilor de locuit în toate	numărul de clădiri reabilitate termic	2 clădiri publice, 8 blocuri și 2 scări de bloc până în 2020	5 clădiri publice, 20 de blocuri până în 2030		

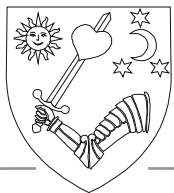
mobilitate urbană durabilă, corelarea strategiilor de dezvoltare locală, cooperare interjurisdicțională.	comunitățile urbane și rurale din județ.	gradul de înnoire a fondului locativ	0,25 % în 2019	1,25 %		
		gradul de satisfacție a locuitorilor față de mediul construit, inclusiv echiparea edilitară a localităților	58,48 % (mulțumiți și foarte mulțumiți)	68,48% (mulțumiți și foarte mulțumiți)		
	3.3 Reducerea discrepanțelor existente între mediul urban și cel rural prin investiții în rețelele de apă și canalizare, distribuție a gazelor naturale, energie electrică, a rețelei de străzi orășenești etc. gaz; creșterea până la 70% a străzilor orășenești modernizate din totalul rețelei de străzi orășenești.	Numărul de UAT-uri deservite de rețeaua centralizată de alimentare cu apă	27 comunități deservite în 2019	30 în 2030		
		lungimea rețelei de distribuție a apei potabile la nivelul județului;	762,7 km în 2019	877,1 km		
		numărul de UAT-uri deservite în rural de rețeaua de canalizare	25	30		
		Rată de creștere a lungimii rețelei de canalizare la nivel județean cel puțin egală cu media regională	88,71% media regională pt. intervalul 2009-2019	= cu media regională pentru perioada 2019-2030		
		% UAT-urilor care sunt deservite de rețea de gaz	24,44% în 2019	35%		

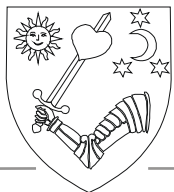
		% străzilor orășenești modernizate din totalul rețelei de străzi orășenești	57,2% în 2019	70%		
3.4 Creșterea mobilității durabile la nivelul județului Covasna		Vehicule transport public local moderne/noi/ecologice	3 din 33 în 2020	16 în 2030		
		Vehicule transport pe rute județene moderne/noi/ecologice	0 în 2020	6 în 2030		
		Numărul de pasageri care utilizează transportul local în comun	713.000 în 2020	819.000 în 230		
		% transportului cu mijloace alternative (bicicletă, trotinete, mers pe jos)	51,6 % (pentru mun. Sf. Gheorghe)	66,6 % (ptr. Sf. Gheorghe)		
		% drumurilor comunale și județene modernizate	61,17 %	76,17 %		
	Creșterea cooperării între UAT-urile urbane și/sau rurale din județ prin intermediul unei ADI cu acoperire teritorială largă și desfășurarea unor proiecte		ADI	0 ADI create	1 ADI creat până în 2025	
		Proiect pilot care să includă minim 3 comunități	0 în 2020	Minim 2 în 2030 (cu minim 3 comunități implicate)		

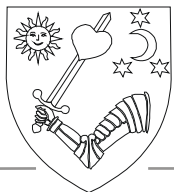
	<p>pilot care vizează dezvoltarea teritorială echilibrată. Până la finalul anului 2025 se va urmări crearea ADI și identificarea unor zone pentru cooperare iar până în 2030 se vor implementa minim 2 proiecte pilot care să includă minim 3 comunități.</p>					
	<p>Accentuarea rolului de coordonare și ghidaj a CJ Covasna în procese de planificare spațială și dezvoltare urbană/rurală. Până la finalul anului 2030 se va urmări realizarea unui ghid de politică publică locală care să vizeze aspecte precum standarde pentru construire în comunități urbane și rurale care să respecte specificul local și regional și să conducă la o relație armonioasă a mediului construit cu natura.</p>	<p>Ghid de politică publică locală care să vizeze aspecte precum standarde pentru construire în comunități urbane și rurale</p>	<p>0 în 2021</p>	<p>2 ghiduri până în 2030</p>		

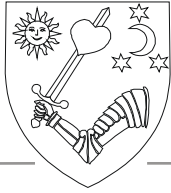
4. Creșterea calității vieții prin conservarea și îmbunătățirea factorilor de mediu	4.1. Retechnologizarea sistemelor clasice de producere a energiei, prin stimularea utilizării de surse alternative de energie și optimizarea și modernizarea transportului rutier	Depășiri ale parametrilor de calitate a aerului	15 în 2020	10 în 2029		
	4.2. Îmbunătățirea sistemelor de monitorizare a calității aerului	Stații de monitorizare	1 stație de monitorizare în 2021	3 stații de monitorizare în 2028		
	4.3. Creșterea procentajului populației conectate la sisteme de canalizare cu epurare și tratarea apelor uzate în trepte superioare de epurare, atât la nivel urban cât și rural	Populația conectată la sisteme de colectare fără epurare a apelor uzate	4,64% în 2020	sub 2% în 2025		
		Populația orășenească conectată la stații de epurare cu treapta terțiara	70,83% în 2020	90% în 2025		
	4.4. Îmbunătățirea calității apei din sistemele publice de aprovizionare cu apă potabilă	Sisteme publice de alimentare cu apă autorizate sanitar	17 în 2021	27 în 2029		27 de sisteme de aprovizionare cu apă potabilă, din care doar 17 sunt autorizate din punct de vedere sanitar în 2021
	4.5. Dezvoltarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor	Gradul de colectare selectivă a deșeurilor	35 % în 2020	70 % în 2022 100 % până în 2025		
	4.6. Implementarea unui sistem digitalizat de	Sistem digitalizat de măsurare la	0	1 până în anul 2025		

	măsurare la colectarea deșeurilor menajere	colectarea deșeurilor menajere care să asigure principiul "se plătește cât se aruncă"				
5. Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe	5.1. Creșterea cu 65% a cifrei de afaceri (în termeni reali) și cu 18% a numărului de salariați în domeniile aferente HoReCa și activități sportive și recreative	Cifra de afaceri cumulată a domeniilor 55- Hoteluri și alte facilități de cazare, 56- Restaurante și alte activități de servicii de alimentație, 93 - Activități sportive, recreative și distractive	215 milioane lei (2019)	354,7 milioane lei (2027)		
		Numărul de salariați cumulat al domeniilor 55- Hoteluri și alte facilități de cazare, 56- Restaurante și alte activități de servicii de alimentație, 93 - Activități sportive, recreative și distractive	1.569 (2019)	1.851 (2027)		
	5.2. Creșterea până la 50% a gradului de ocupare a structurilor de cazare	Gradul de ocupare a structurilor de cazare turistică	38,4% (medie 2014-2020)	57,6 % (medie 2020-2027)		

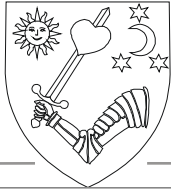

	turistică la nivelul județului până în 2028.					
6. Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din județ	6.1. Menținerea și creșterea competitivității agriculturii și a silviculturii locale care să ducă la creșterea cifrei de afaceri în sector cu 40% (în termeni reali, 2027 față de 2020).	Cifra de afaceri a companiilor locale active din mediul rural - sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit	219 milioane lei (2020)	306,5 milioane lei (2027)		
	6.2. Creșterea capacității antreprenoriale în mediul rural (măsurabilă prin numărul de întreprinderi nou create și densitatea întreprinderilor – cu 50% mai ridicat față de 2018, respectiv 2019).	Număr de întreprinderi nou create anual în mediul rural	4,1 %/an în 2018	6,1 %/an în 2029.		
		Densitatea întreprinderilor în mediul rural	9,8 % în 2019	14,7 % în 2029		
	6.3. Diversificarea economiei rurale și creșterea ponderii salariaților în totalul populației	Ponderea salariaților în totalul populației (mediul rural)	6.2 % (2020)	10 % (2029)		

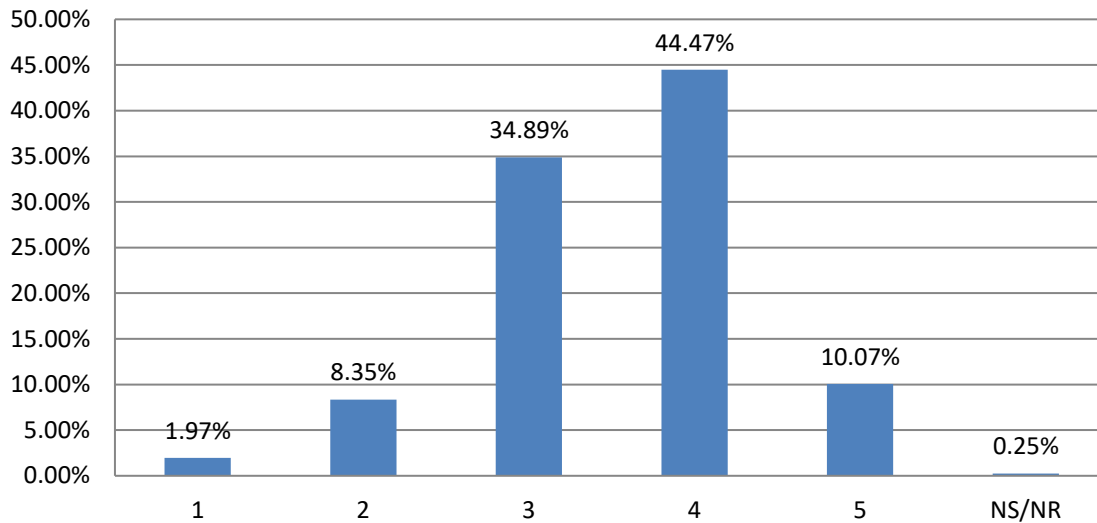

Consiliul Județean Covasna
Kovászna Megye Tanácsa
Covasna County Council

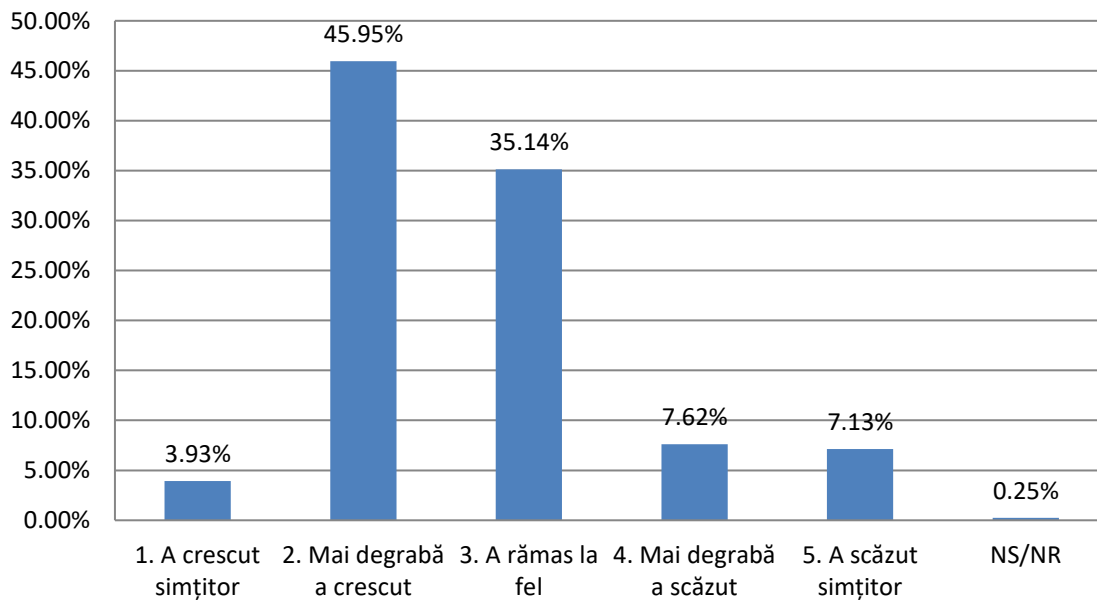
Raportul sondajului de opinie privind calitatea vieții în județul Covasna

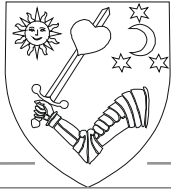

Cât de mulțumit sunteți de calitatea vieții dvs. din prezent? (1 = deloc mulțumit, 5 = foarte mulțumit)

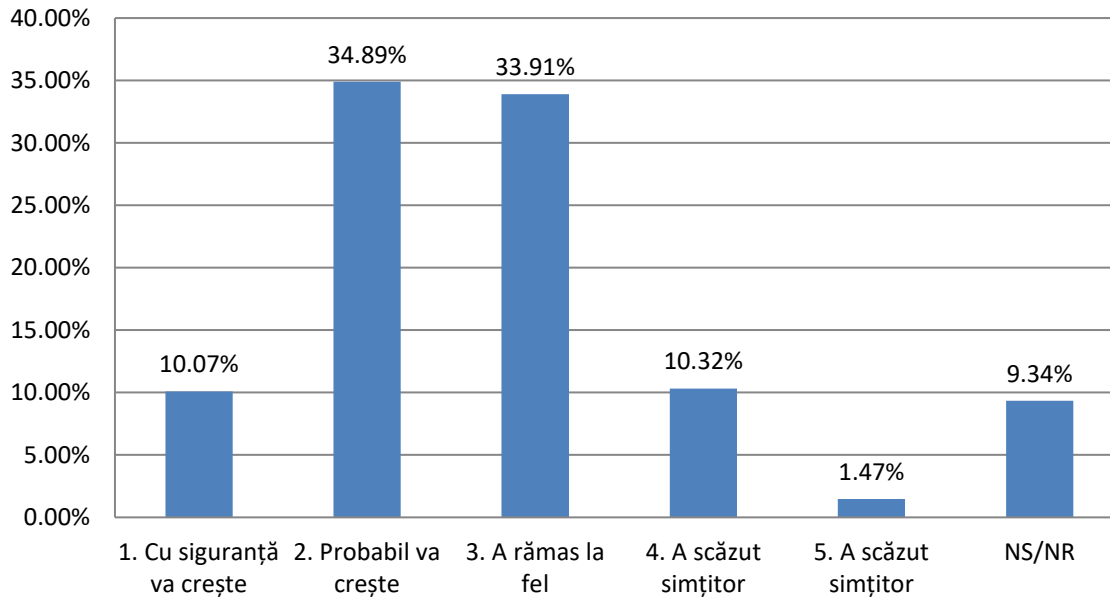

În ultimii 5 ani, calitatea vieții dvs.:

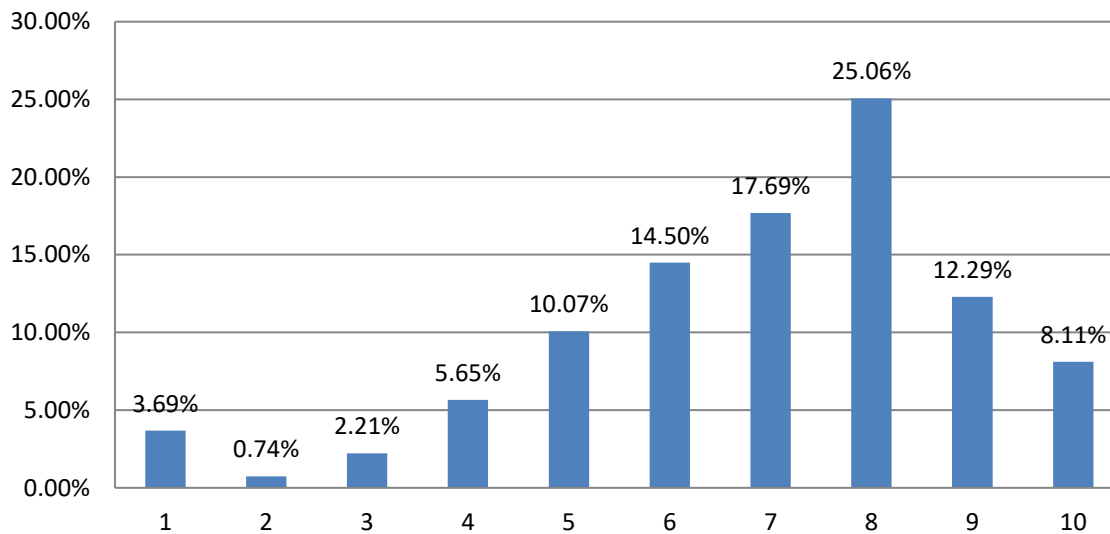

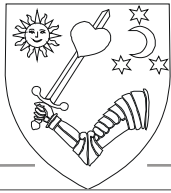

Cum credeți că va fi calitatea vieții dvs. peste 5 ani, comparativ cu cea din prezent?

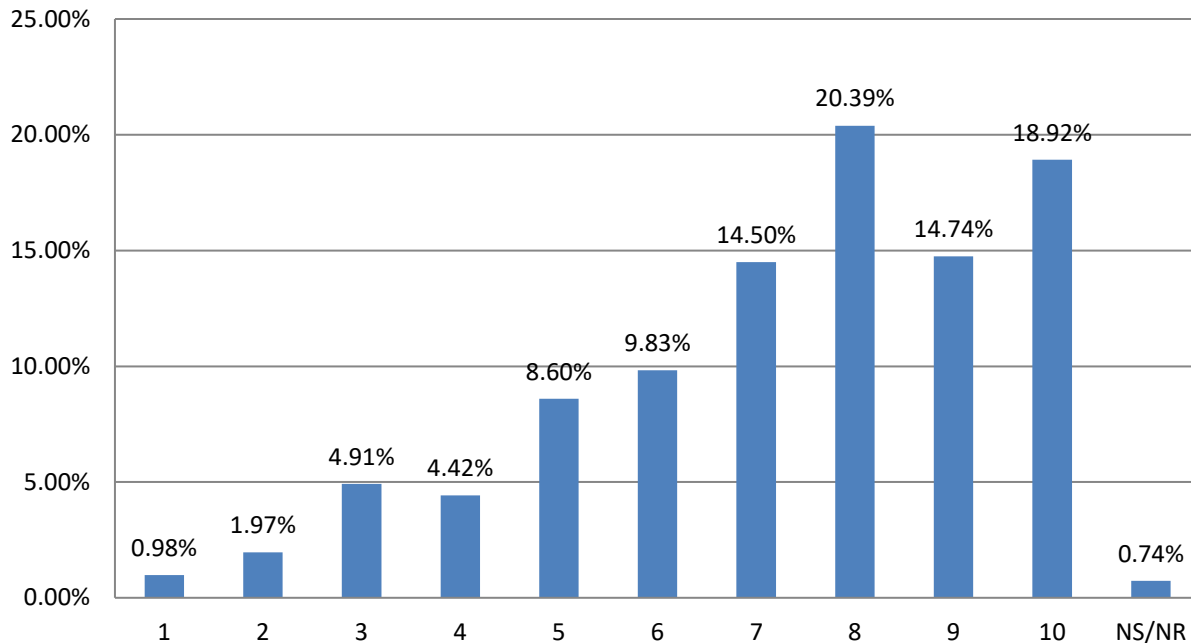

În ce măsură apreciați că sunteți optimist în legătură cu viitorul? (1 = deloc optimist, 10 = în totalitate optimist)

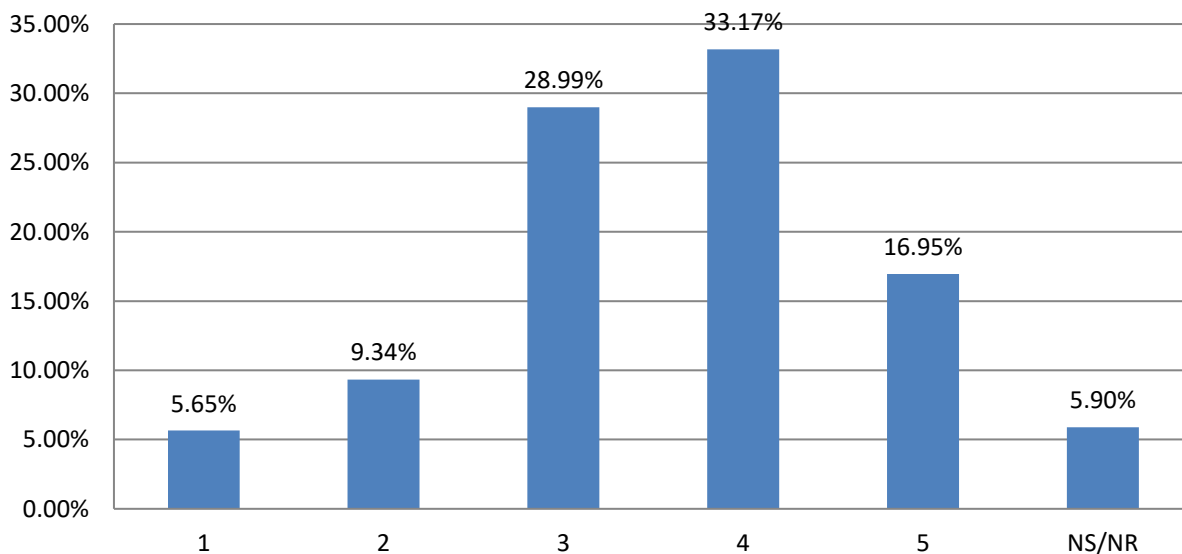

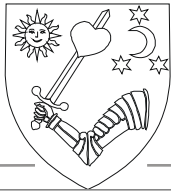

În ce măsură apreciați că atunci când vă confrunțați cu o problemă aveți la cine apela pentru ajutor/sprijin? (1 = niciodată, 10 = întotdeauna)

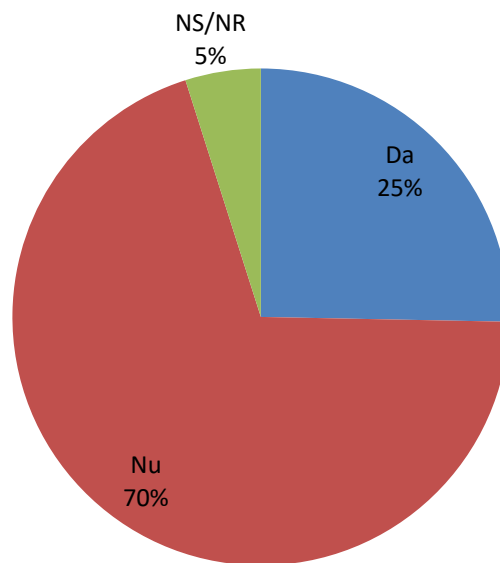

Cum credeți că județul Covasna se îndreaptă: într-o direcție bună sau o direcție greșită? (1 = direcție greșită, 5 = direcție bună)

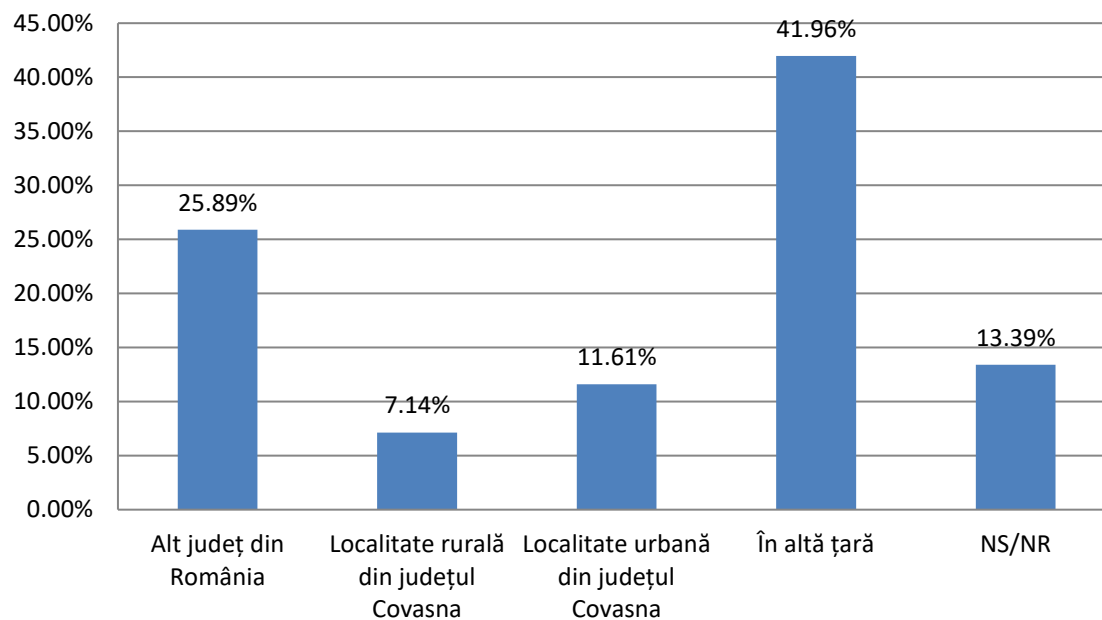

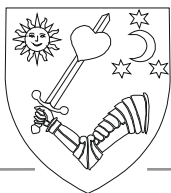

V-ați pus problema mutării domiciliului în următorii 5 ani?

Dacă da, unde intenționați să vă mutați?

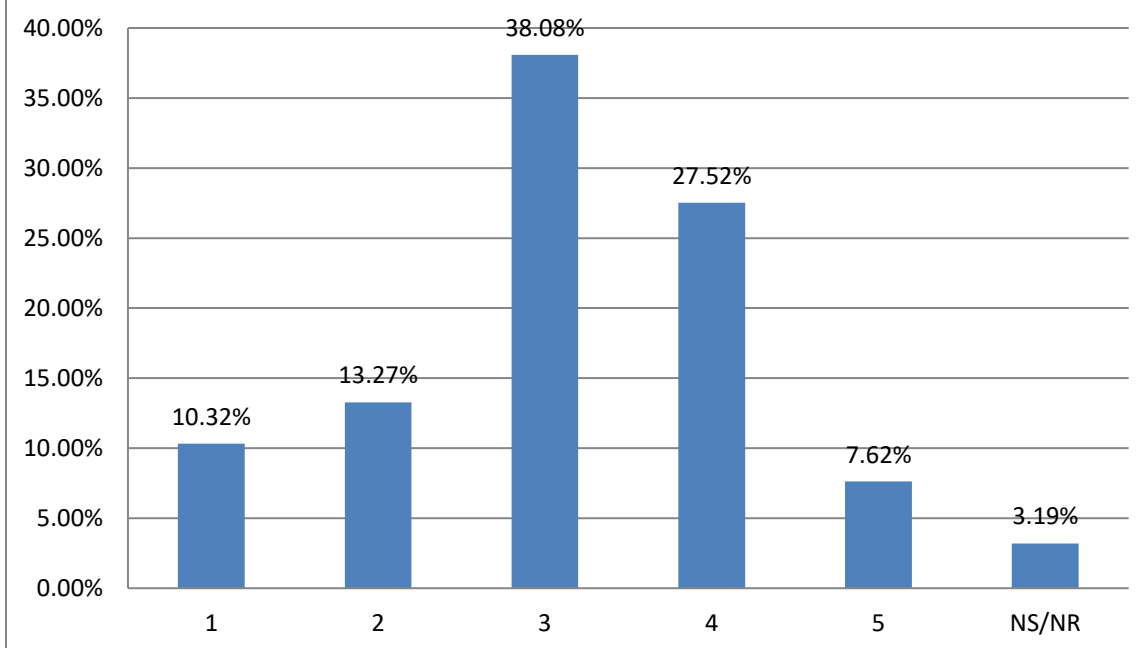

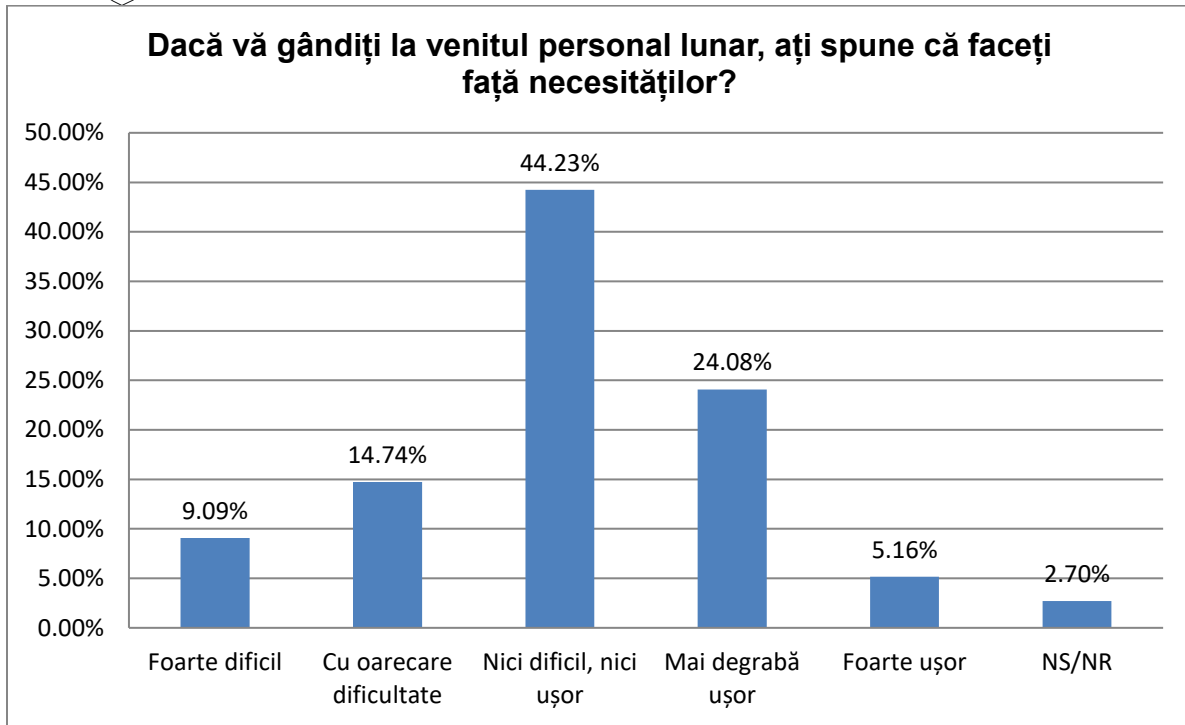
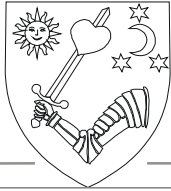
Care sunt principalele 3 motive pentru care intenționați să părăsiți localitatea?¹⁸⁷

1	Venituri mici	28.06%
2	Lipsa locurilor de muncă în domeniul meu de pregătire	11.73%
3	Locuri de muncă insuficiente	11.22%
4	Servicii educaționale de slabă calitate	10.71%
5	Calitatea slabă a serviciilor publice în general	9.18%
6	Motive care țin de familie	8.16%
7	Lipsa alternativelor de petrecere a timpului liber	7.65%
8	Costul vieții ridicat	6.63%
9	Servicii medicale de slabă calitate	4.59%
10	Imposibilitatea dezvoltării propriei afaceri	2.04%
11	Imposibilitatea continuării studiilor	0.00%

**Dacă vă gândiți la venitul personal lunar, cât de mulțumit sunteți de acesta?
(1= deloc mulțumit, 5 = foarte mulțumit)**

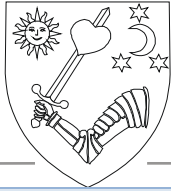

¹⁸⁷ Pentru identificare procentelor numărul de ori în care fiecare motiv a fost menționat a fost raportat la numărul total de mențiuni (196).

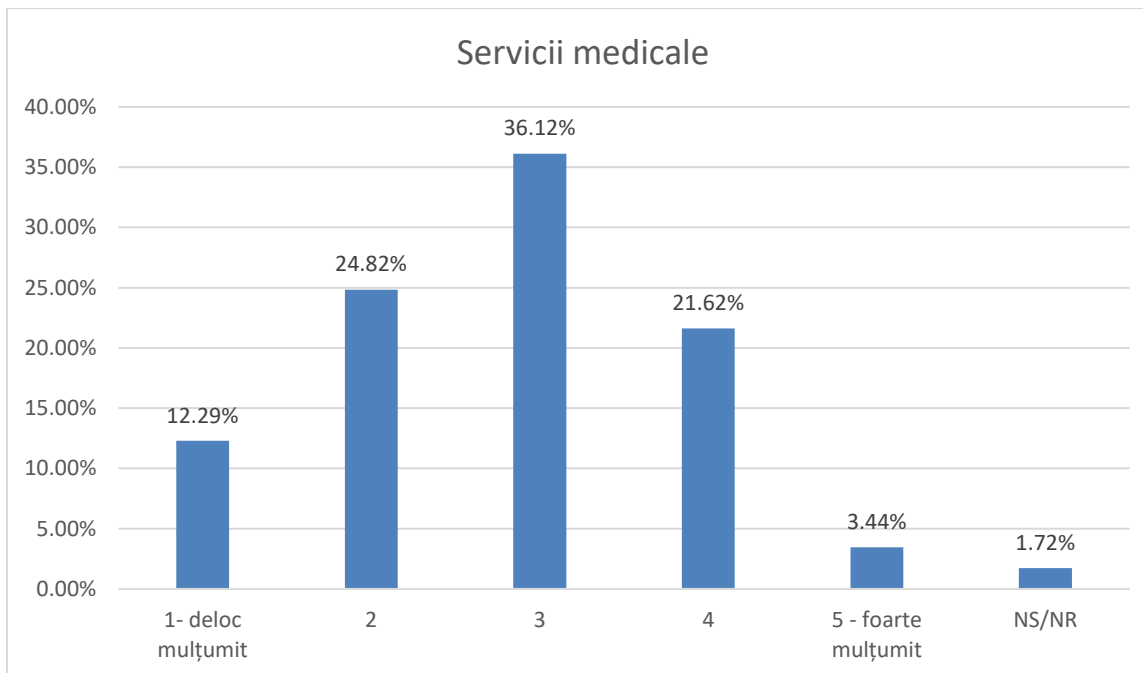
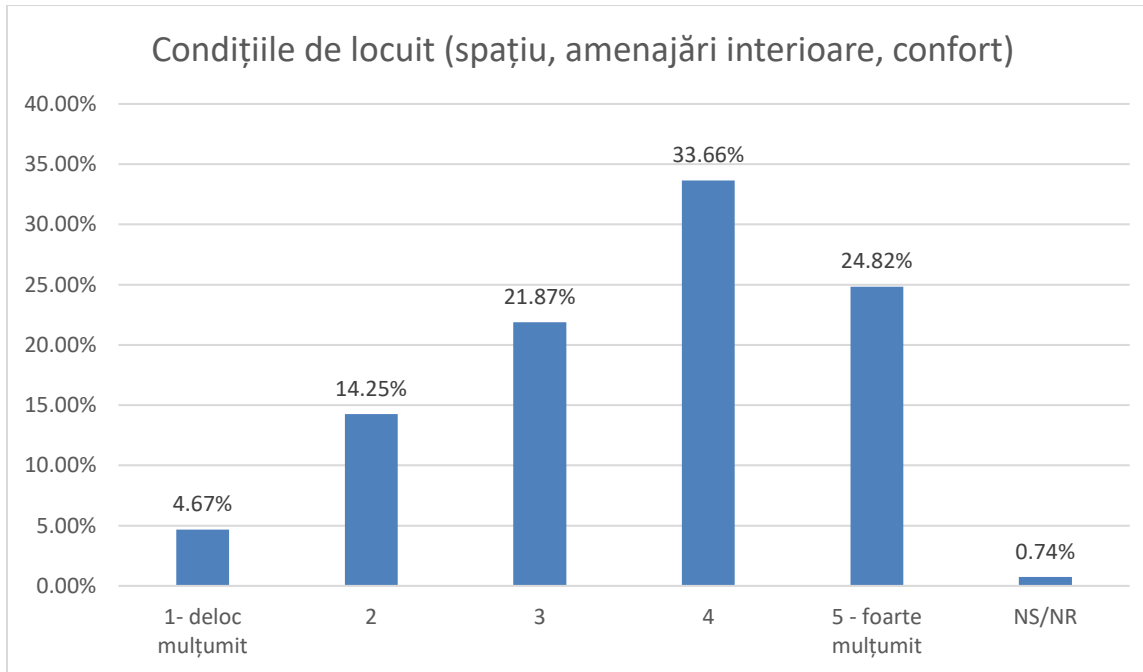
Tabel 2. Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii/condiții de trai din localitatea de domiciliu? (1 = deloc mulțumit, 5 = foarte mulțumit)

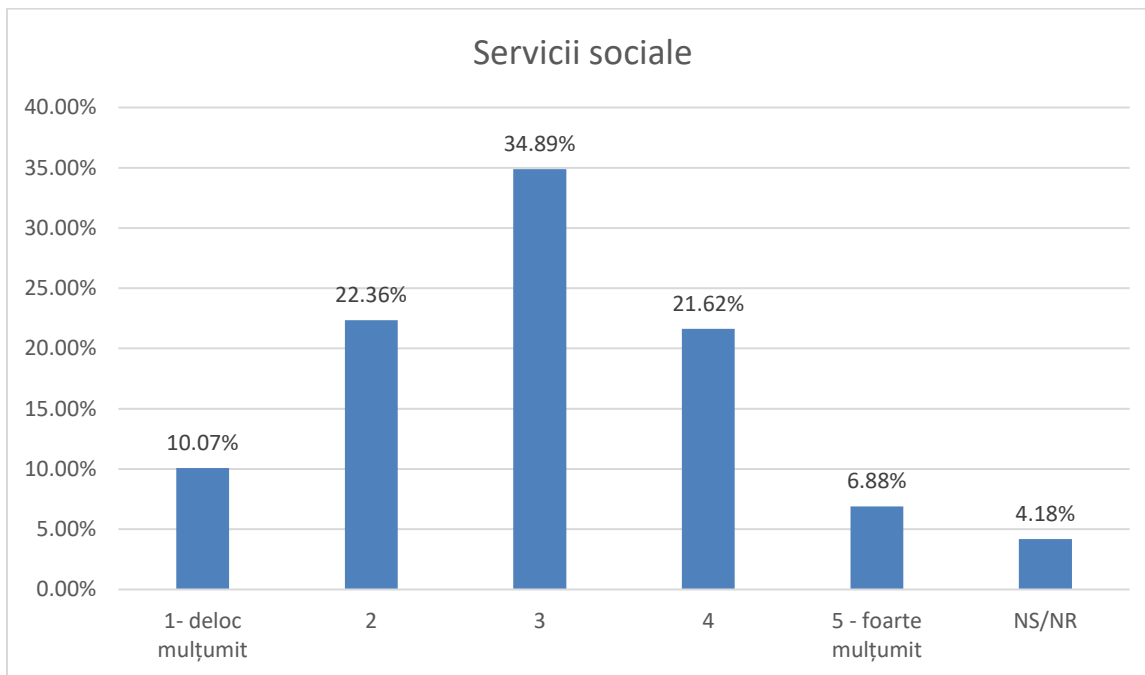
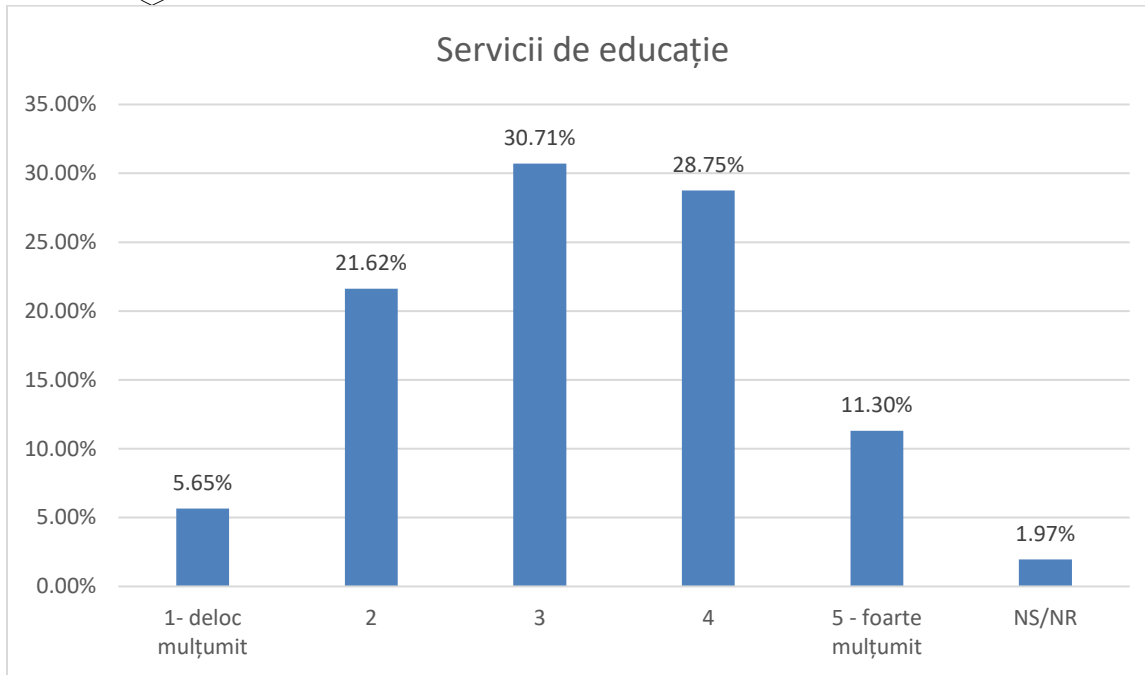
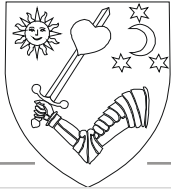
Servicii/Condiții de locuit	1	2	3	4	5	NS/NR
Condițiile de locuit (spațiu, amenajări interioare, confort)	4.67%	14.25%	21.87%	33.66%	24.82%	0.74%
Servicii medicale	12.29%	24.82%	36.12%	21.62%	3.44%	1.72%
Servicii de educație	5.65%	21.62%	30.71%	28.75%	11.30%	1.97%
Servicii sociale	10.07%	22.36%	34.89%	21.62%	6.88%	4.18%
Transportul public	22.85%	28.01%	25.31%	15.48%	3.44%	4.91%
Infrastructura rutieră	21.38%	25.80%	30.96%	17.20%	3.93%	0.74%
Situația economică a localității	16.95%	27.27%	31.20%	16.46%	5.16%	2.95%
Locurile de muncă disponibile	28.26%	30.22%	27.03%	9.34%	3.19%	1.97%
Activități culturale	13.02%	21.87%	26.04%	20.64%	14.50%	3.93%
Nivelul salariilor	22.60%	33.66%	32.19%	8.85%	0.49%	2.21%
Siguranța dvs. și a bunurilor dvs.	11.30%	16.71%	31.20%	24.82%	11.30%	4.67%
Calitatea aerului	3.19%	9.83%	20.39%	30.96%	29.48%	6.14%

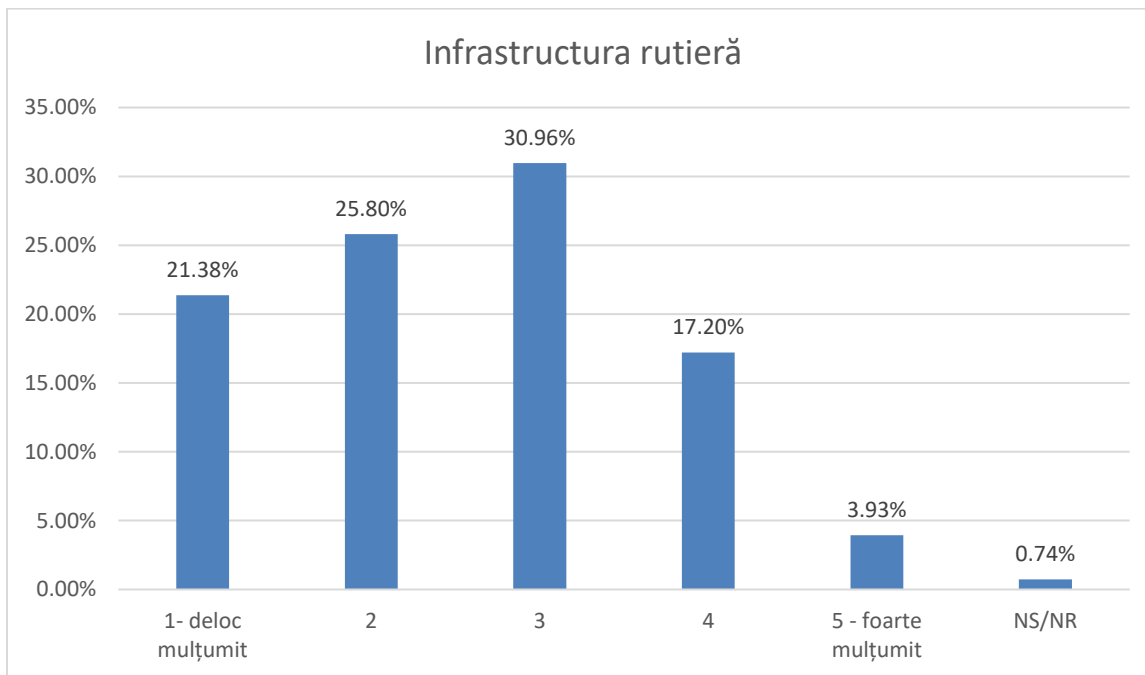
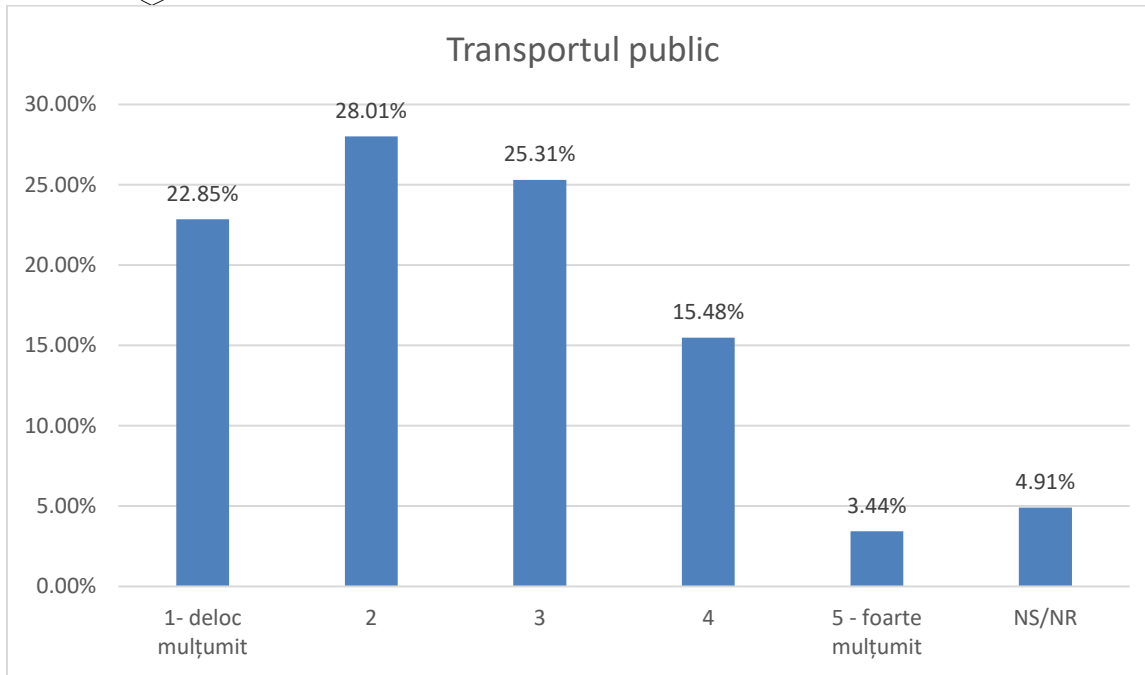
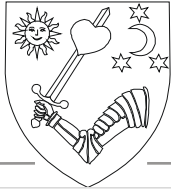

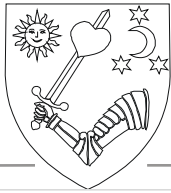
Consiliul Județean Covasna
Kovászna Megye Tanácsa
Covasna County Council

Calitatea apei	12.04%	16.22%	22.11%	28.01%	17.94%	3.69%
Oportunități de petrecere a timpului liber	21.38%	20.39%	25.80%	19.66%	9.58%	3.19%

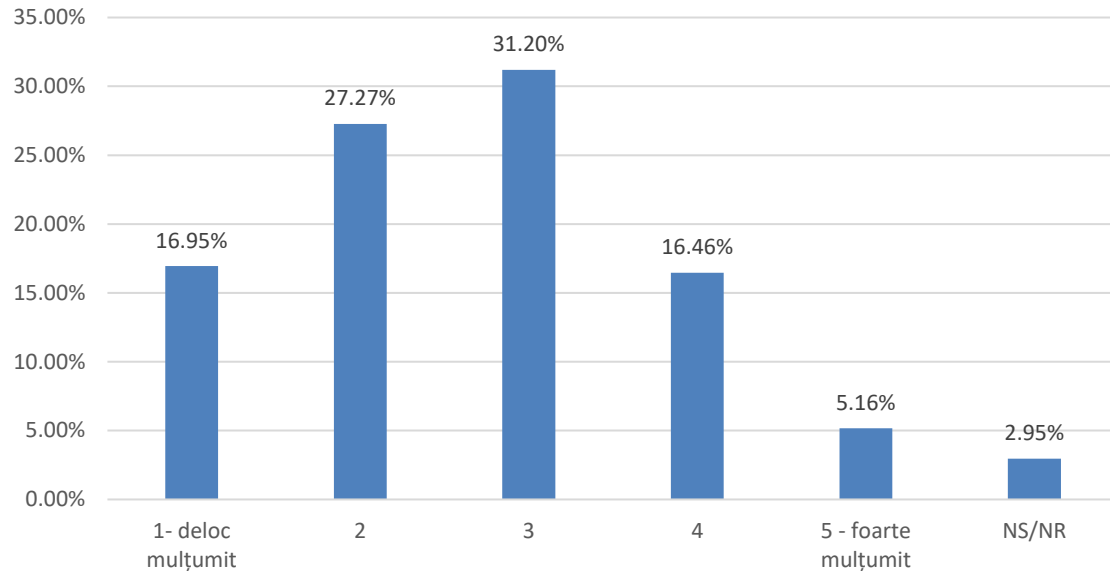

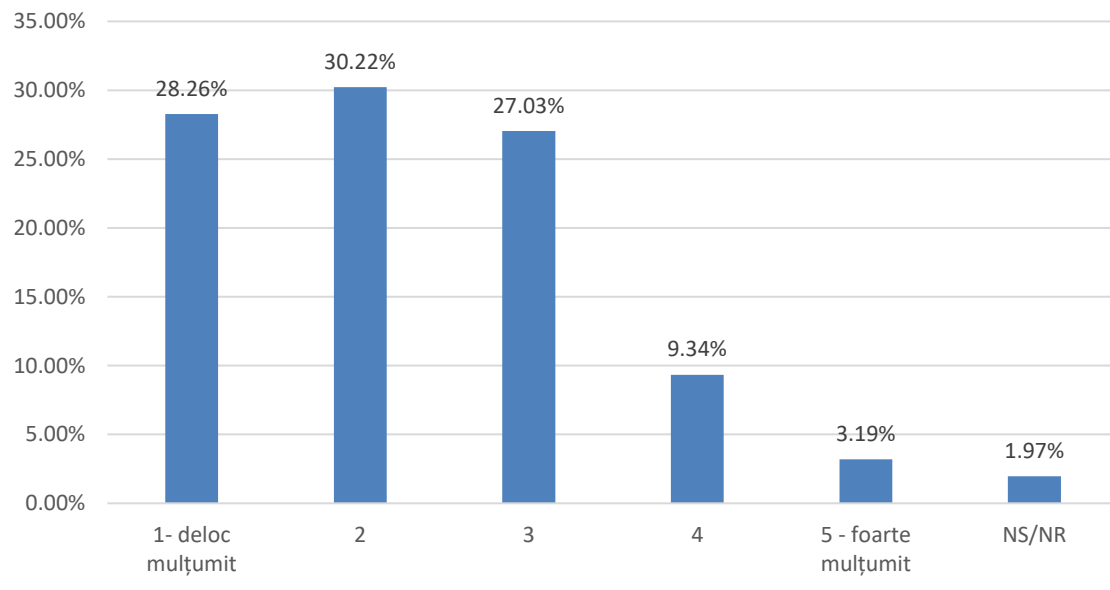

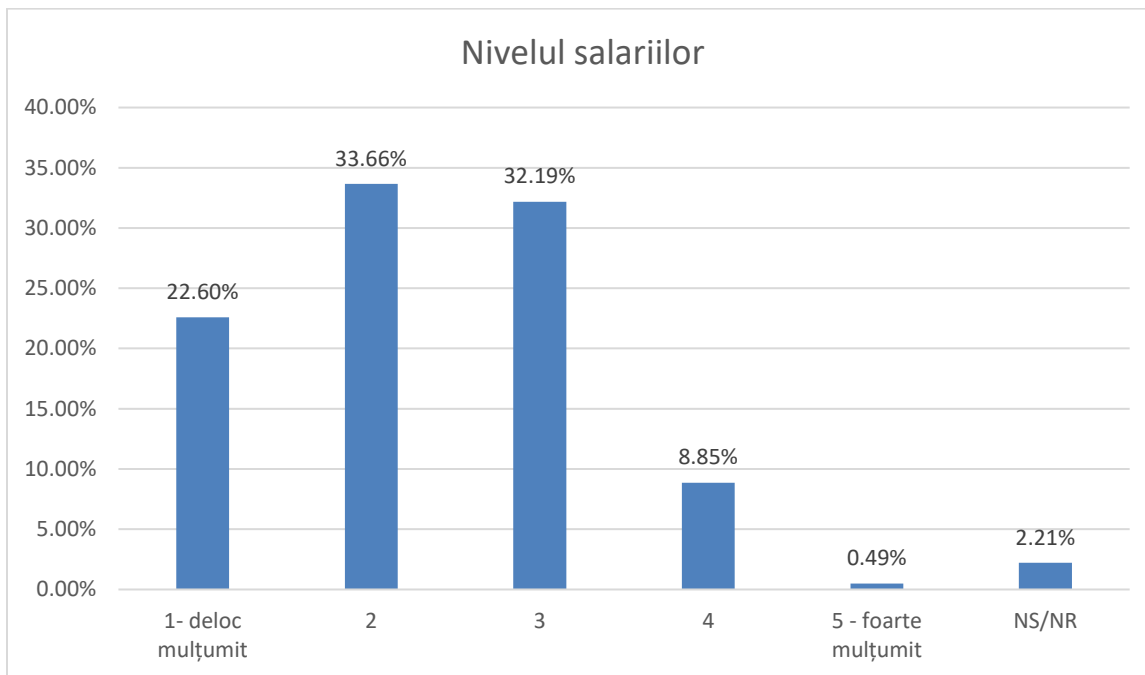
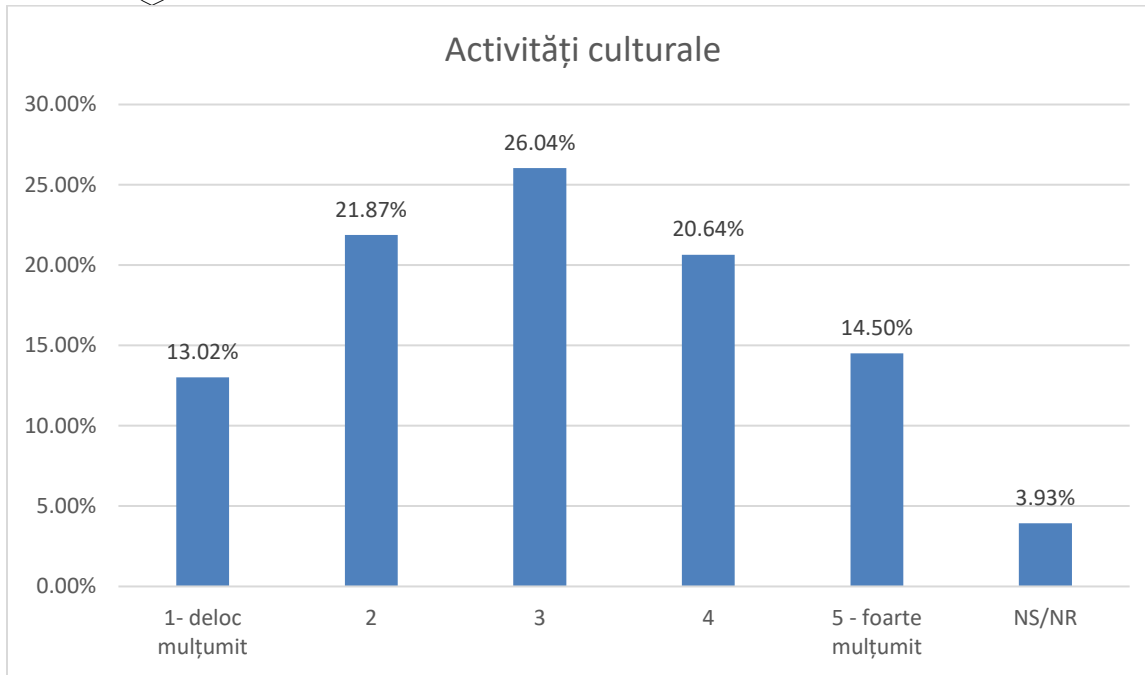
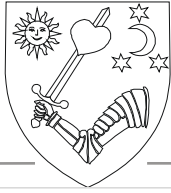

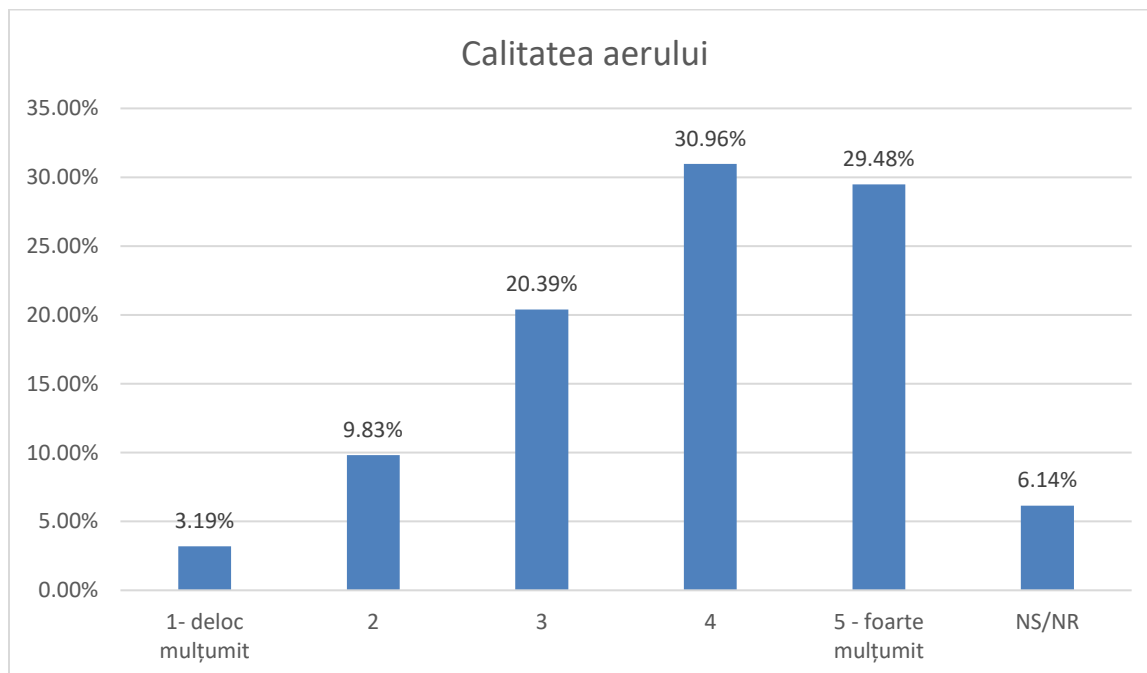
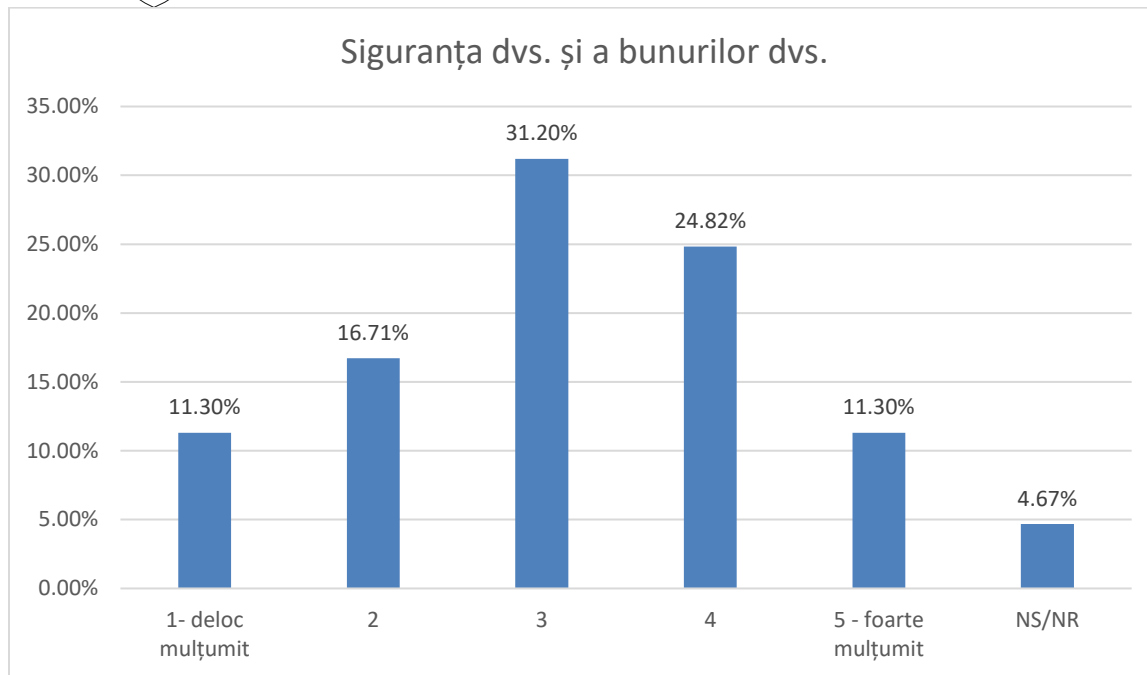
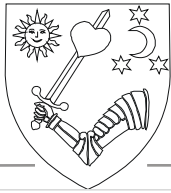
Situația economică a localității

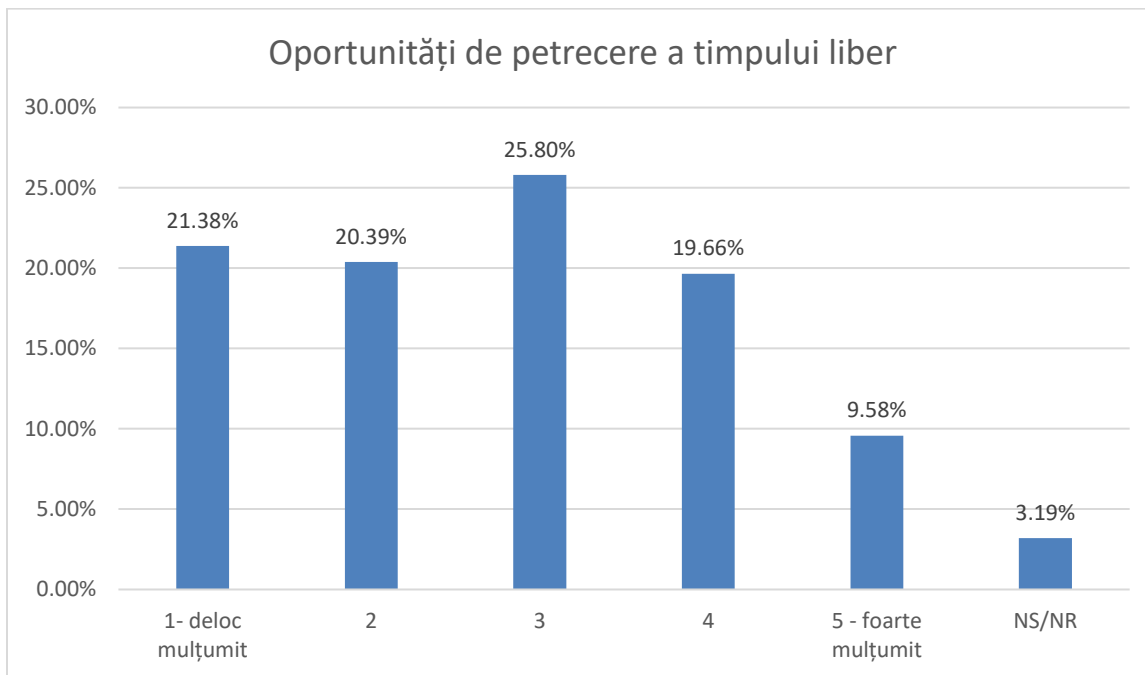
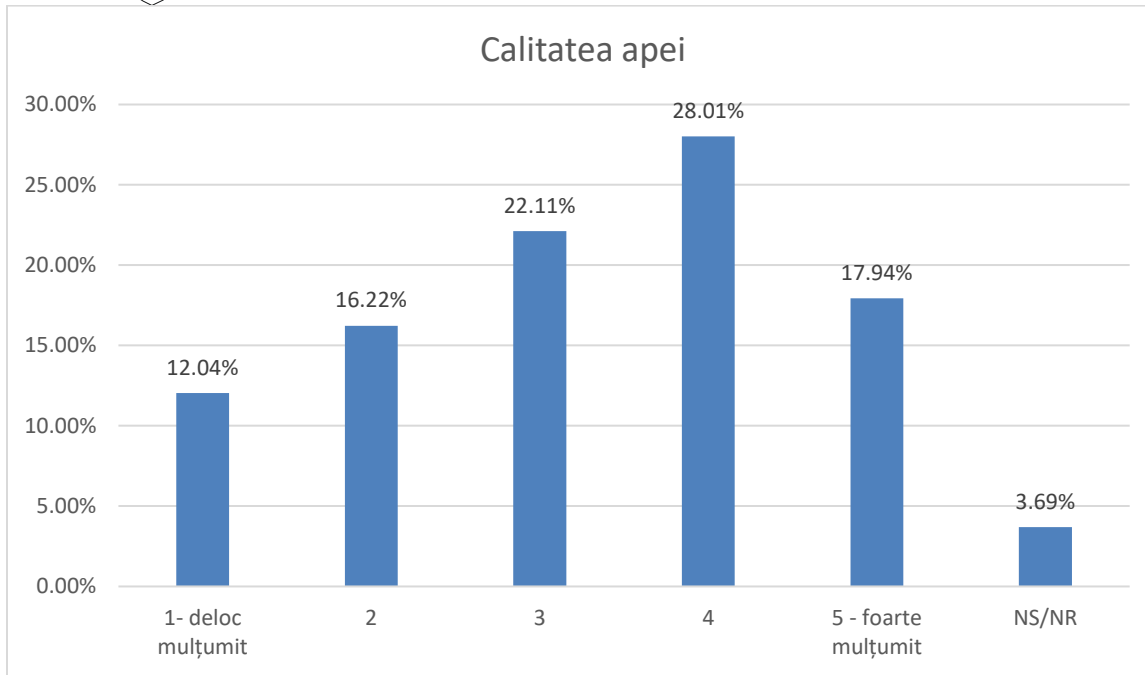
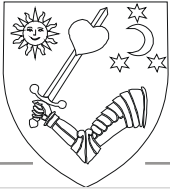

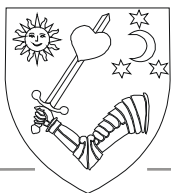
Locurile de muncă disponibile

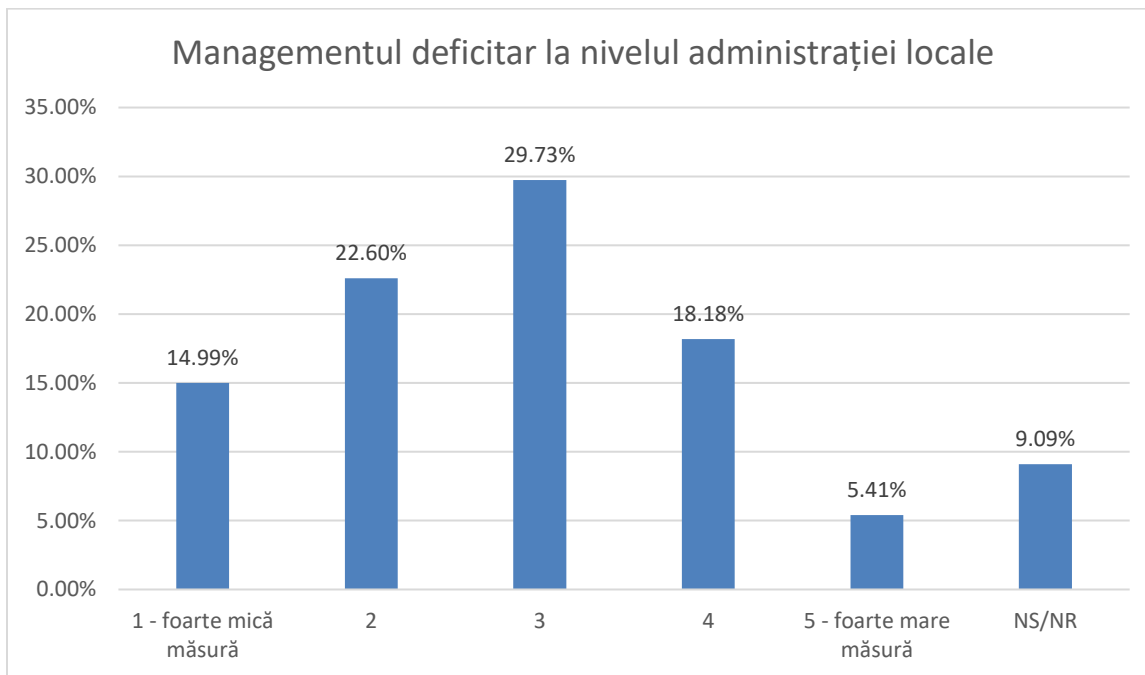
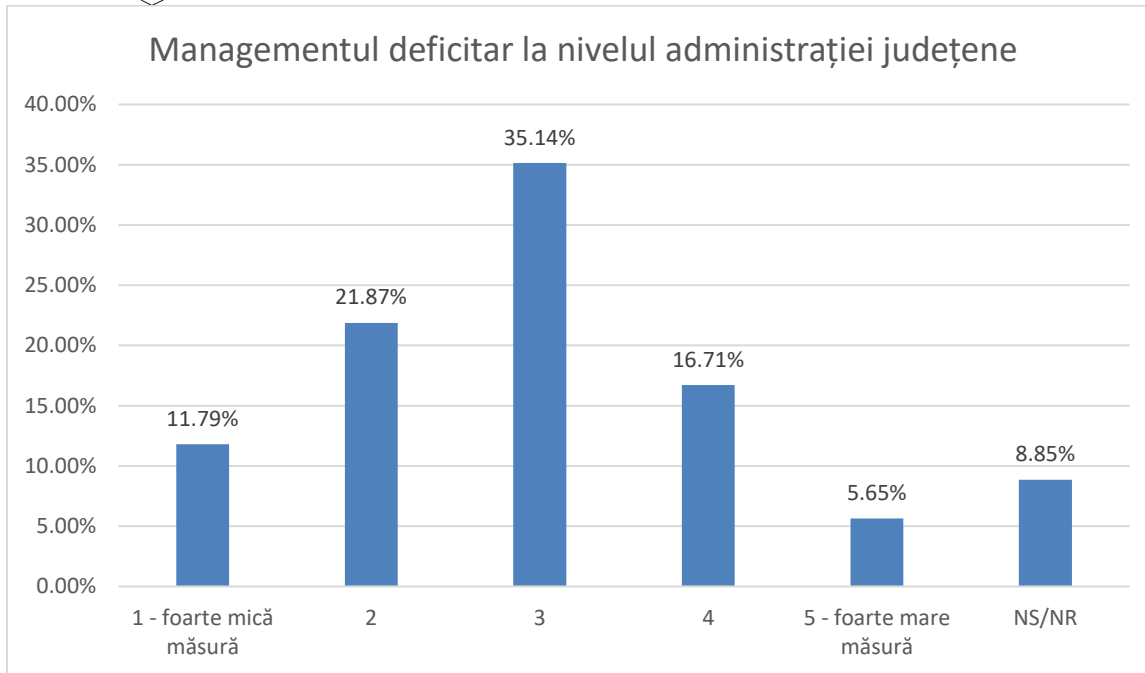
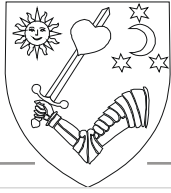

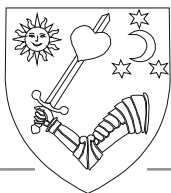
Tabel 3. În opinia dumneavoastră, care sunt cele mai mari trei probleme cu care se confruntă județul Covasna?

Nr.	Problemă	Număr menționări
1	Infrastructura	24
2	Lipsa locurilor de muncă	12
3	Venituri reduse (salarii, pensii)	9
4	Transportul în comun	5
5	Lipsa spațiilor și activităților de recreere	5
6	Educația	4

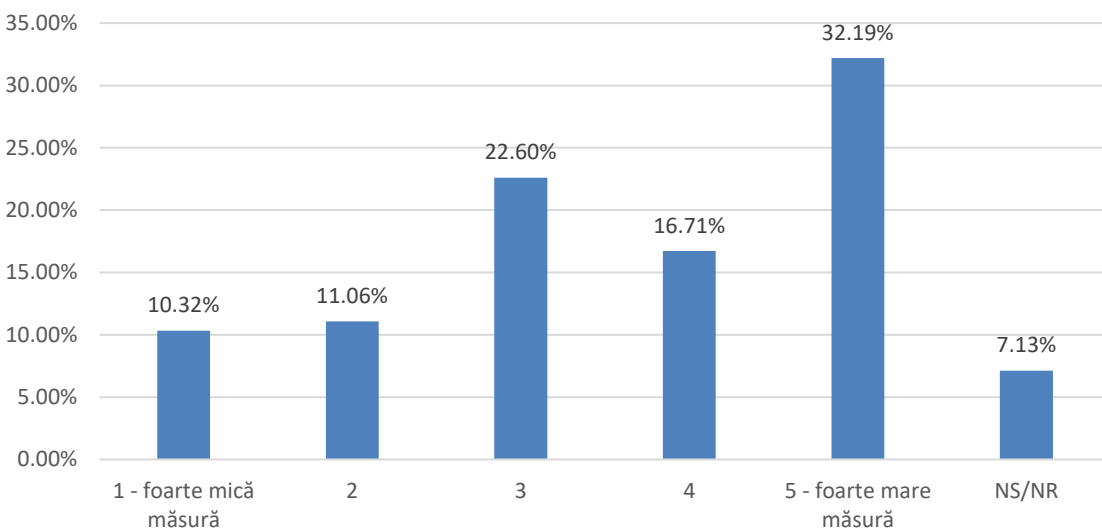
Tabel 4. În ce măsură considerați că problemele județului Covasna sunt cauzate de: (1 = foarte mică măsură, 5 = foarte mare măsură):

Probleme	1	2	3	4	5	NS/RN
Managementul deficitar la nivelul administrației județene	11.79%	21.87%	35.14%	16.71%	5.65%	8.85%
Managementul deficitar la nivelul administrației locale	14.99%	22.60%	29.73%	18.18%	5.41%	9.09%
Lipsa preocupării guvernului central pentru rezolvarea problemelor majore ale cetățenilor	10.32%	11.06%	22.60%	16.71%	32.19%	7.13%
Corupția de la nivelul administrației publice județene	24.08%	22.60%	21.87%	11.30%	5.90%	14.25%
Corupția de la nivelul administrației publice locale	28.99%	25.06%	18.18%	9.58%	4.67%	13.51%
Corupția de la nivelul administrației publice centrale	17.69%	19.41%	18.43%	12.53%	16.71%	15.23%

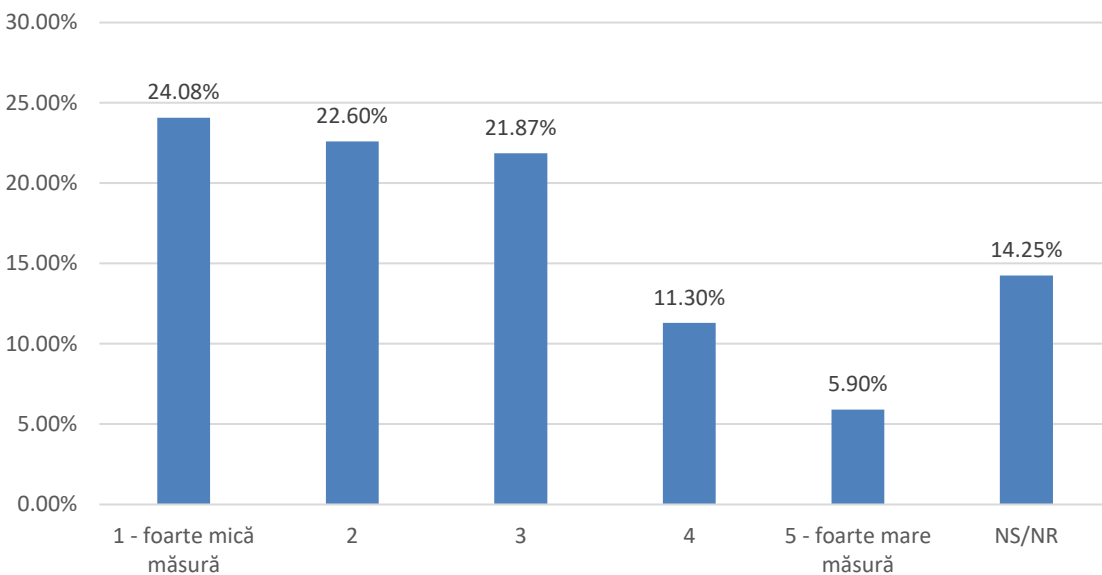

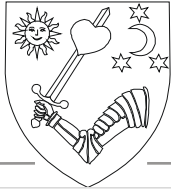

Lipsa preocupării guvernului central pentru rezolvarea problemelor majore ale cetățenilor

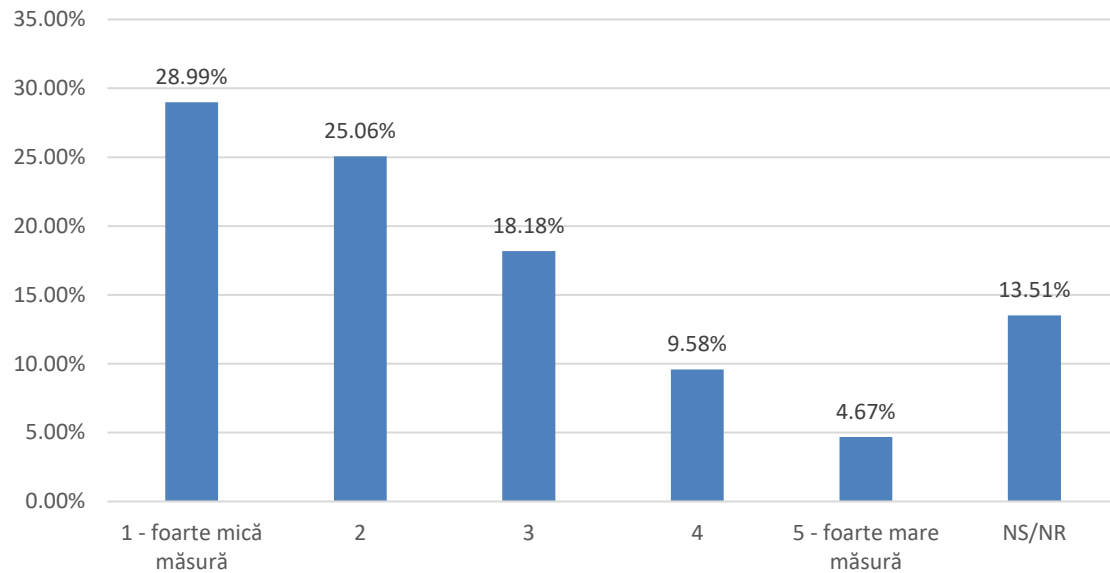

Corupția de la nivelul administrației publice județene

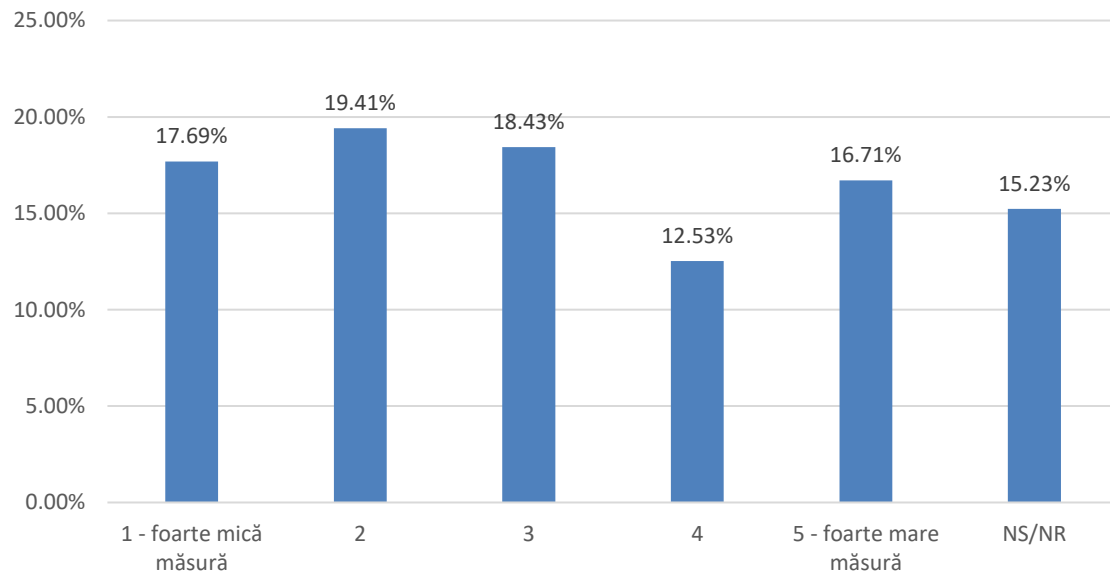

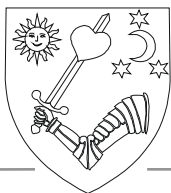

Corupția de la nivelul administrației publice locale

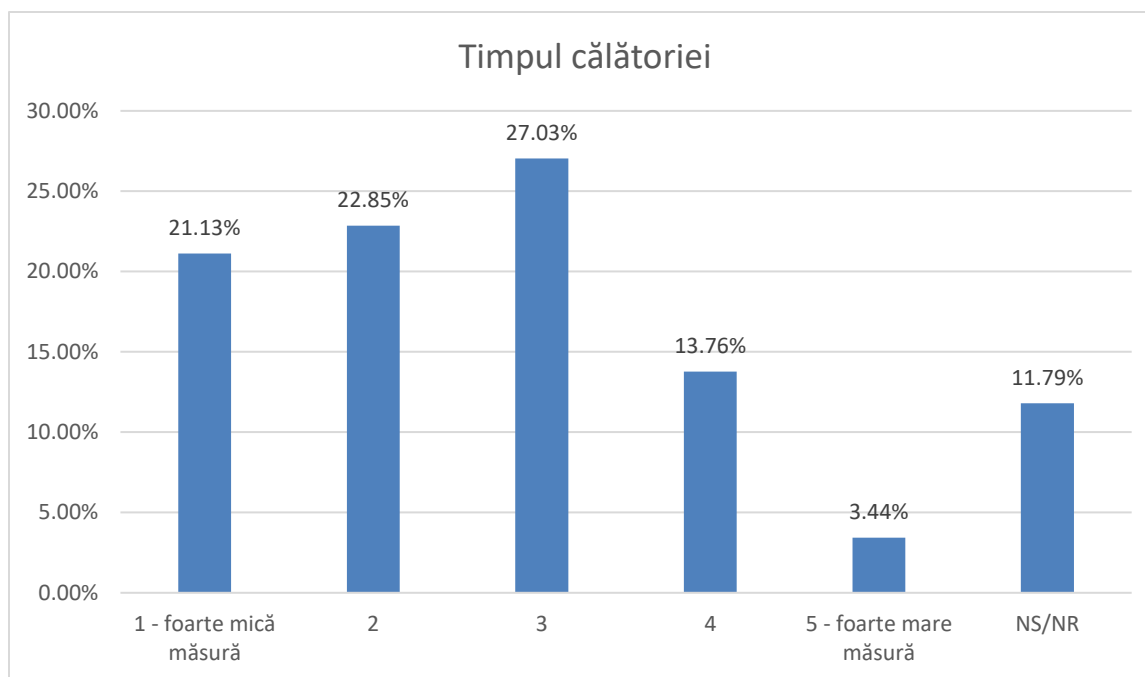
Corupția de la nivelul administrației publice centrale

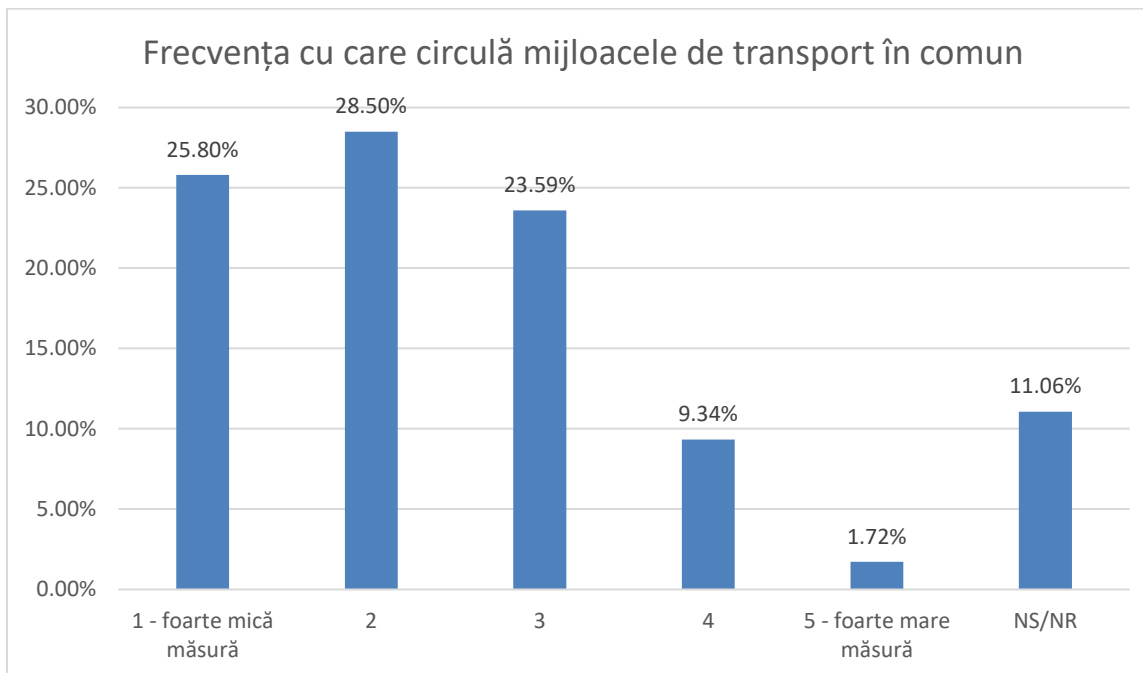
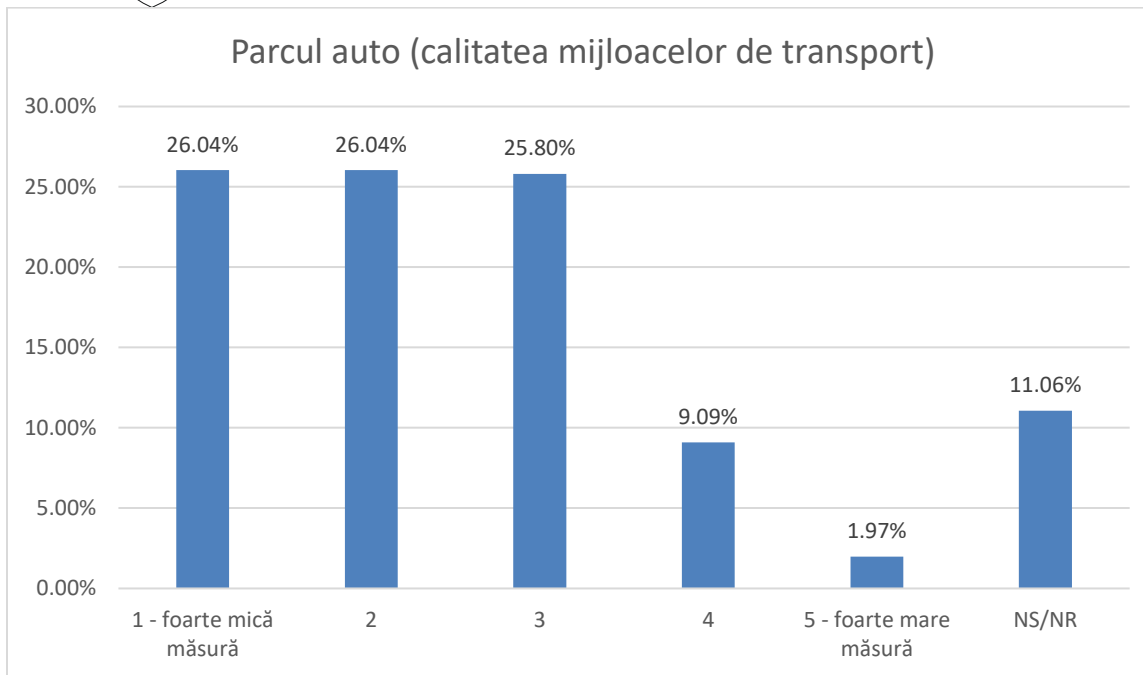
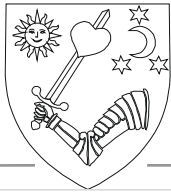

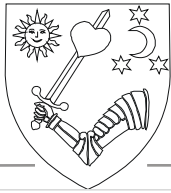

Tabel 5. În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ? (1 = foarte mică măsură, 5 = foarte mare măsură):

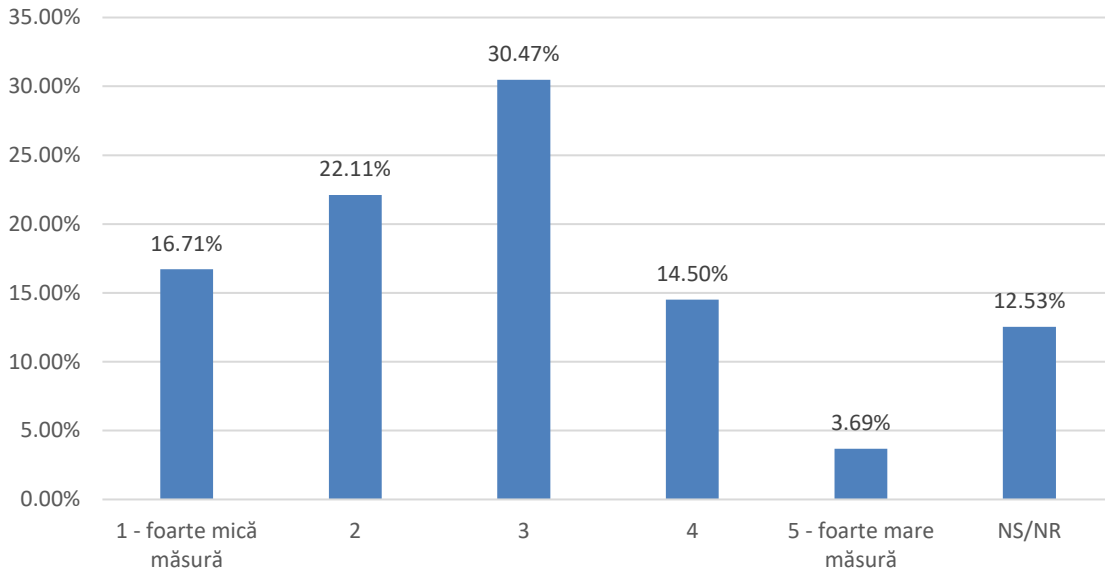
Caracteristici	1	2	3	4	5	NS/NR
Timpul călătoriei	21.13%	22.85%	27.03%	13.76%	3.44%	11.79%
Parcul auto (calitatea mijloacelor de transport)	26.04%	26.04%	25.80%	9.09%	1.97%	11.06%
Frecvența cu care circulă mijloacele de transport în comun	25.80%	28.50%	23.59%	9.34%	1.72%	11.06%
Traseele mijloacelor de transport public	16.71%	22.11%	30.47%	14.50%	3.69%	12.53%
Aglomerarea în mijlocul de transport	22.85%	22.85%	23.10%	13.51%	4.91%	12.78%
Imposibilitatea achiziționării electronice/online a biletelor și abonamentelor	34.64%	18.67%	18.67%	9.58%	3.93%	14.50%
Costul călătoriei	17.94%	17.94%	30.71%	14.25%	3.93%	15.23%

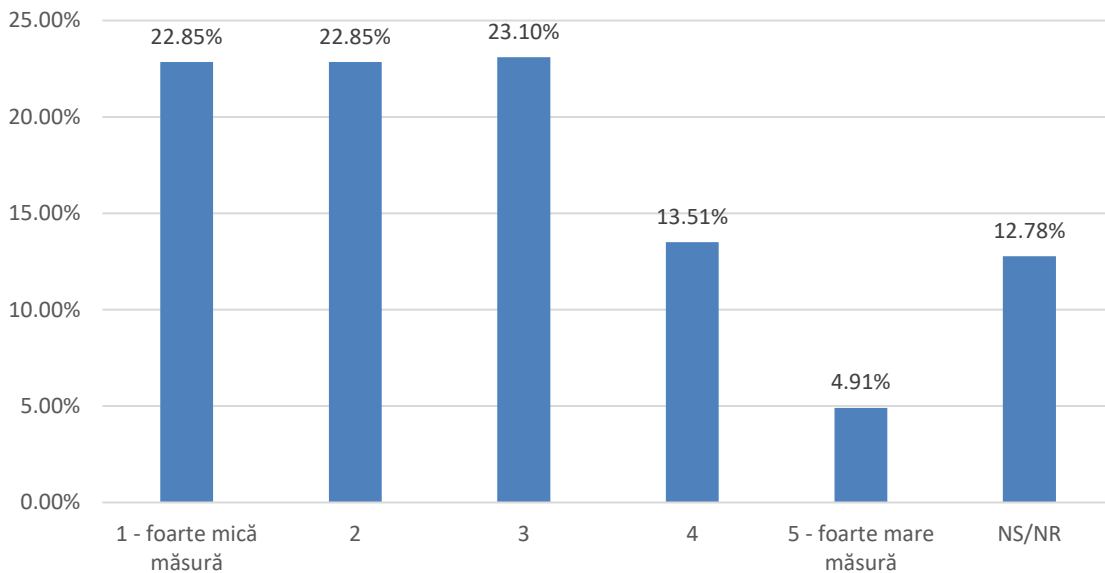

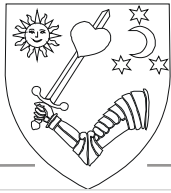

Traseele mijloacelor de transport public

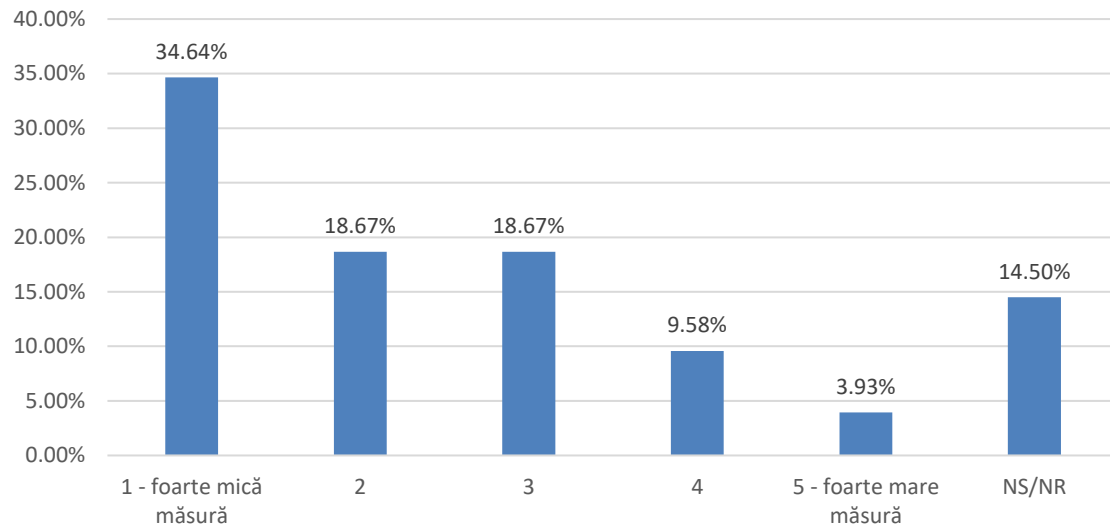

Aglomerarea în mijlocul de transport

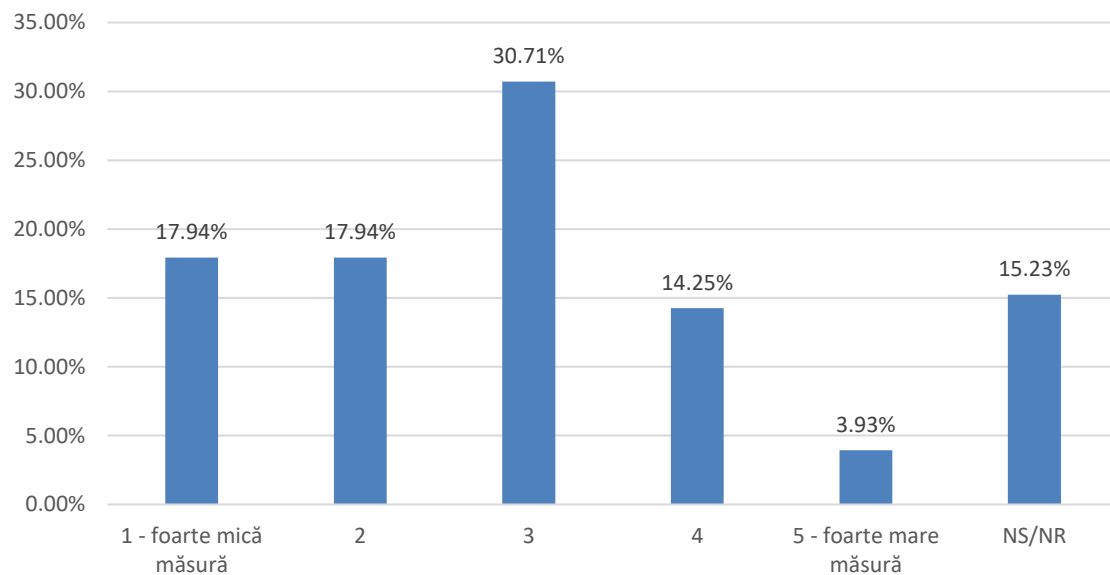

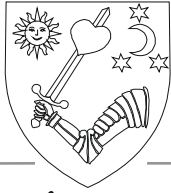

Imposibilitatea achiziționării electronice/online a biletelor și abonamentelor

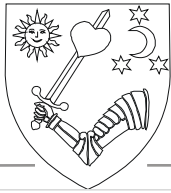
Costul călătoriei

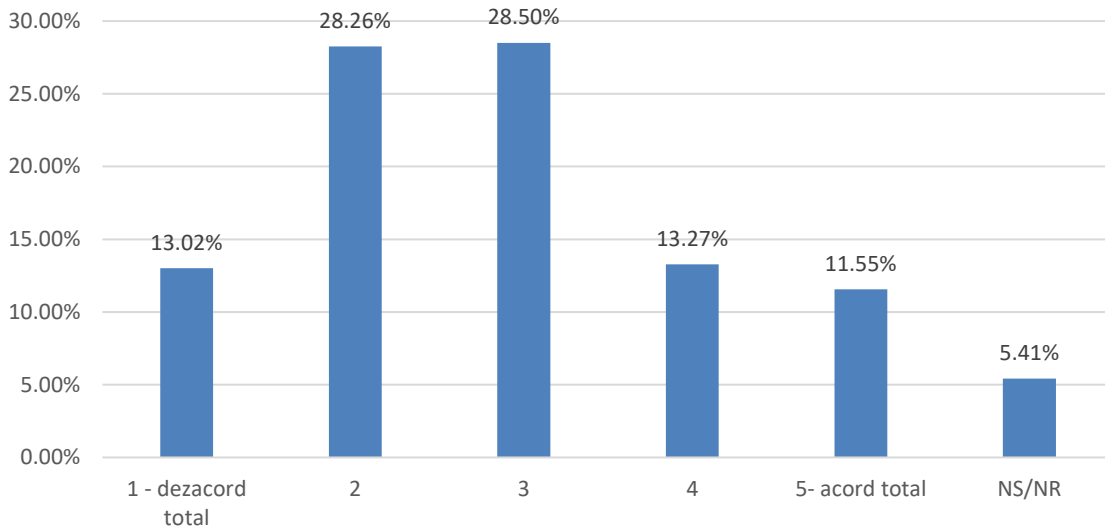

Tabel 6. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații (1 = dezacord total, 5 = acord total):

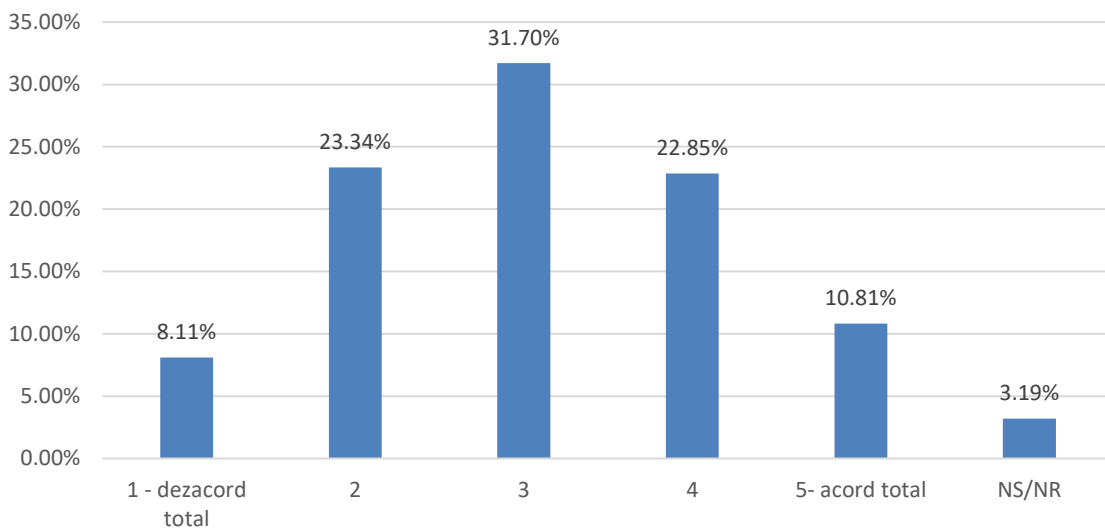
Afirmații	1	2	3	4	5	NS/NR
Județul Covasna este un județ atractiv pentru investitori/întreprinzători	13.02%	28.26%	28.50%	13.27%	11.55%	5.41%
Județul Covasna oferă oportunități de dezvoltare a unei afaceri profitabile	8.11%	23.34%	31.70%	22.85%	10.81%	3.19%
Județul Covasna oferă multe oportunități/locuri de muncă	27.27%	34.15%	25.06%	8.60%	2.21%	2.70%
Autoritățile județene sunt capabile să rezolve problemele cetățenilor	14.74%	23.83%	32.43%	18.43%	5.90%	4.67%
Autoritățile județene au o viziune clară de dezvoltare a județului	8.60%	16.22%	28.50%	27.52%	11.55%	7.62%
Gradul de corupție al autorităților județene este scăzut	11.79%	17.20%	22.85%	18.43%	13.02%	16.71%
Birocrația este redusă	20.39%	27.03%	22.60%	15.23%	7.62%	7.13%
Autoritățile încurajează participarea publică a cetățenilor	13.27%	17.44%	25.31%	22.60%	13.02%	8.35%
Autoritățile județene se folosesc de internet pentru a furniza servicii și pentru a comunica cu cetățenii	9.09%	14.25%	28.26%	24.08%	16.22%	8.11%
Spiritul civil al locuitorilor este dezvoltat	16.22%	29.48%	27.76%	16.95%	3.69%	5.90%
În județul Covasna calitatea vieții este ridicată	22.36%	27.76%	28.99%	14.99%	2.21%	3.69%
Consiliul județean Covasna este eficient în rezolvarea problemelor cetățenilor	10.32%	15.72%	36.12%	22.36%	9.34%	6.14%
Primăria localității în care locuiți este eficientă în rezolvarea problemelor cetățenilor	5.90%	11.30%	19.66%	33.91%	25.06%	4.18%

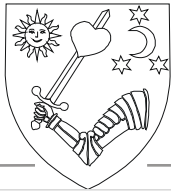

Județul Covasna este un județ atractiv pentru investitori/întreprinzători

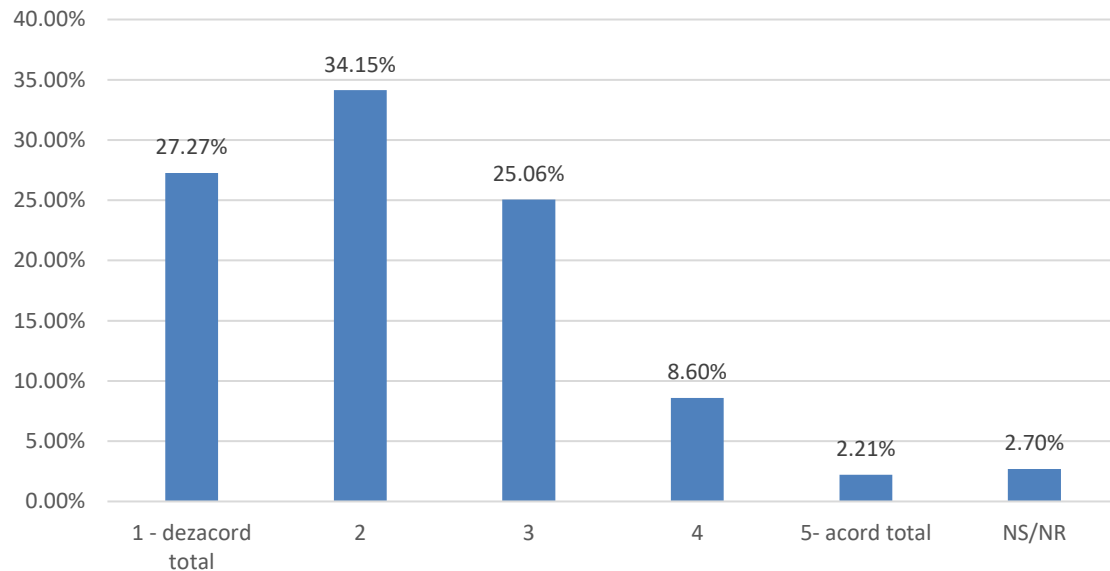

Județul Covasna oferă oportunități de dezvoltare a unei afaceri profitabile

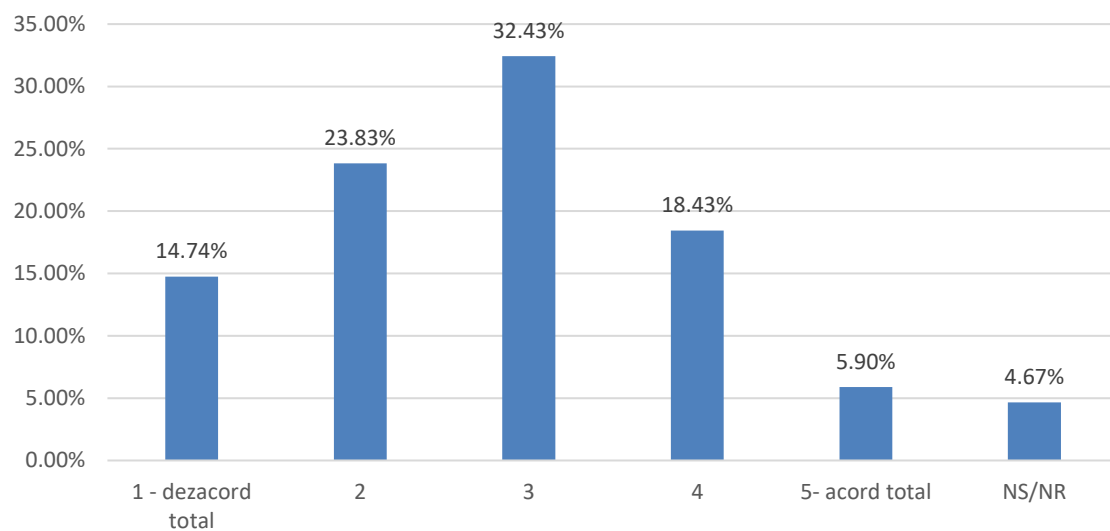

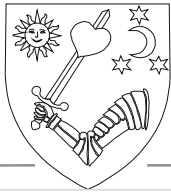

Județul Covasna oferă multe oportunități/locuri de muncă

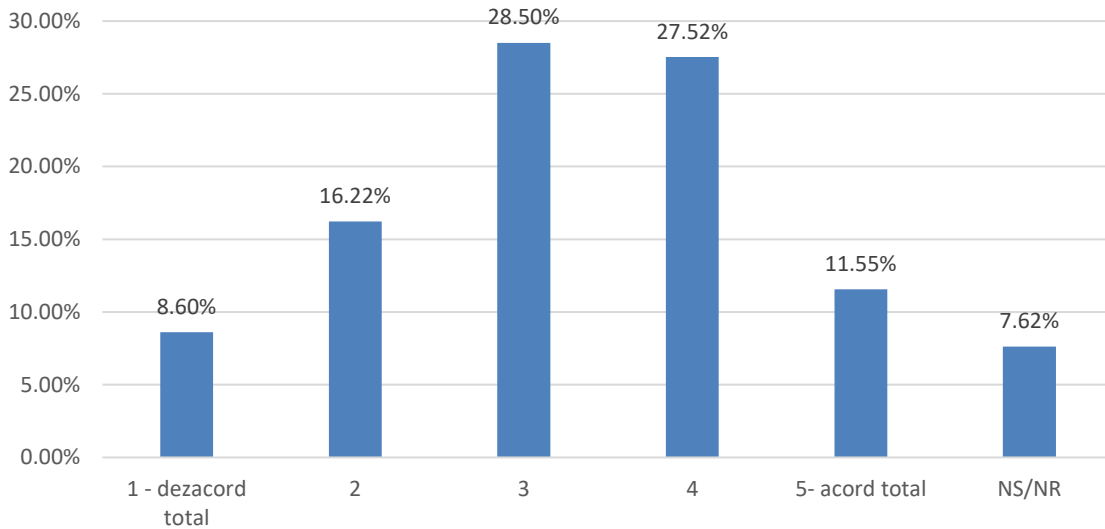

Autoritățile județene sunt capabile să rezolve problemele cetățenilor

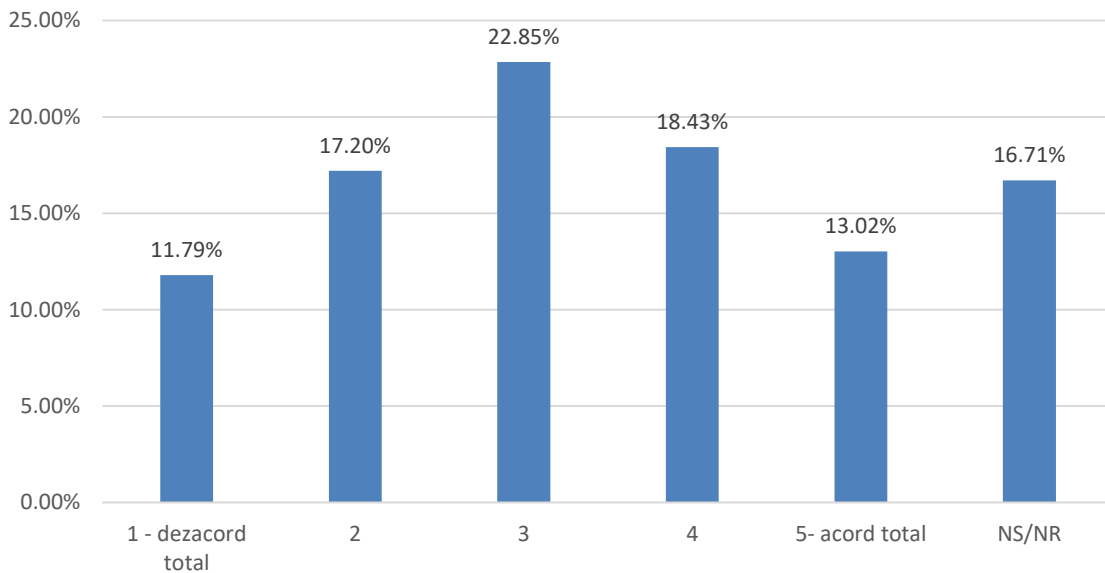

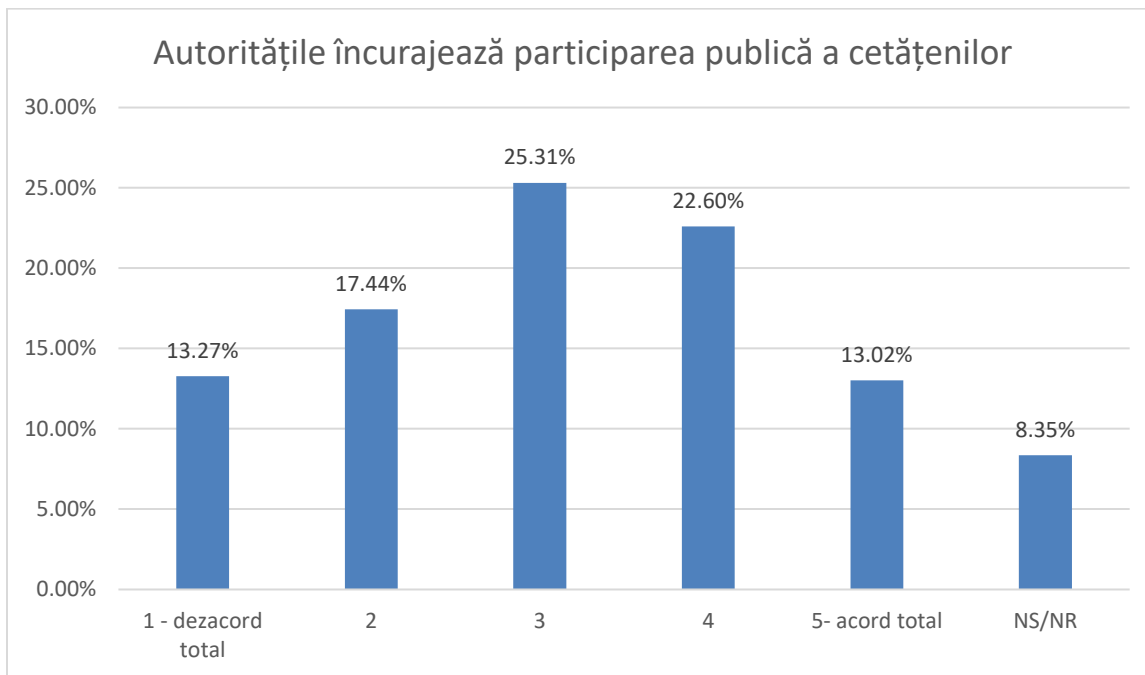
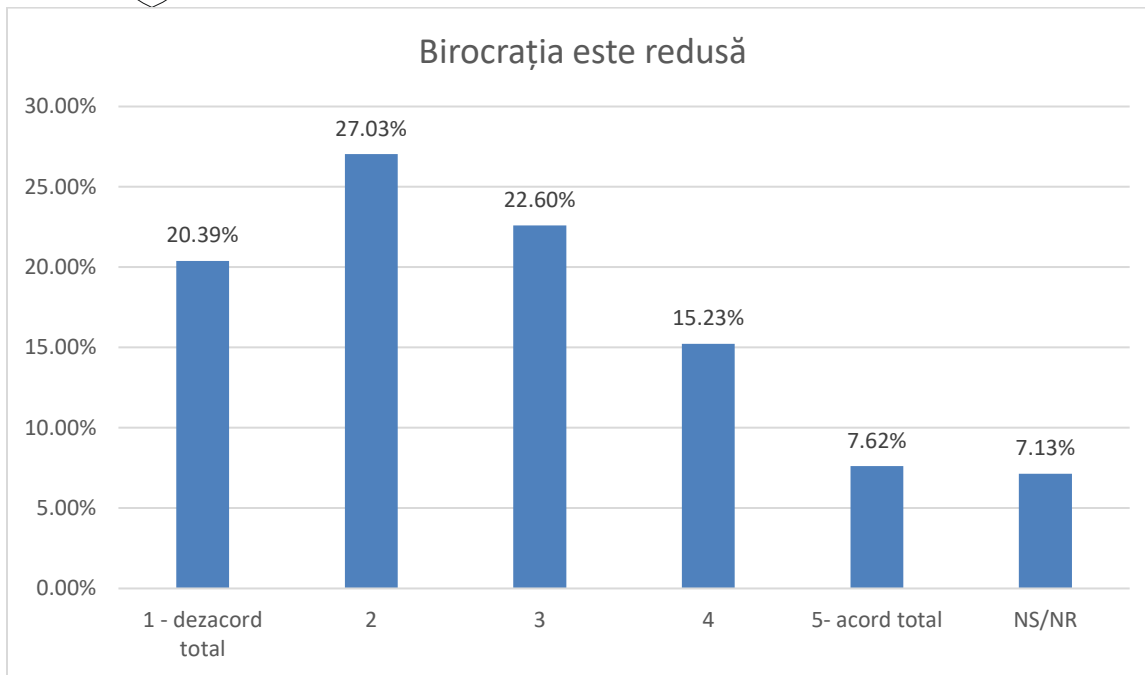
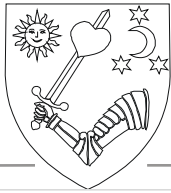

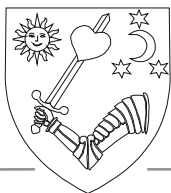
Autoritățile județene au o viziune clară de dezvoltare a județului

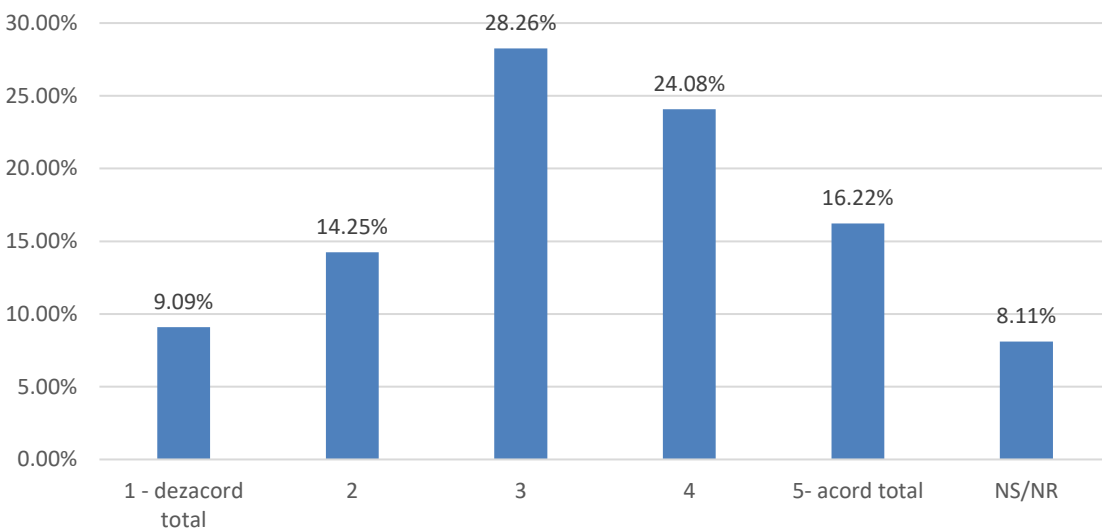
Gradul de corupție al autorităților județene este scăzut

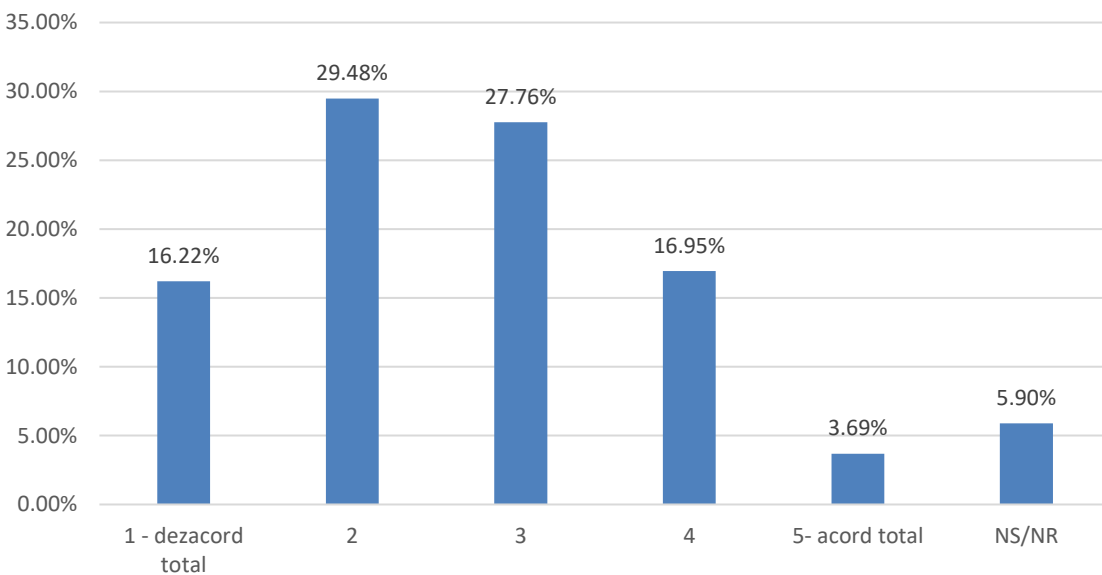

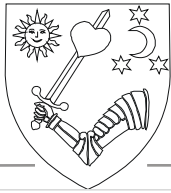

Autoritățile județene se folosesc de internet pentru a furniza servicii și pentru a comunica cu cetățenii

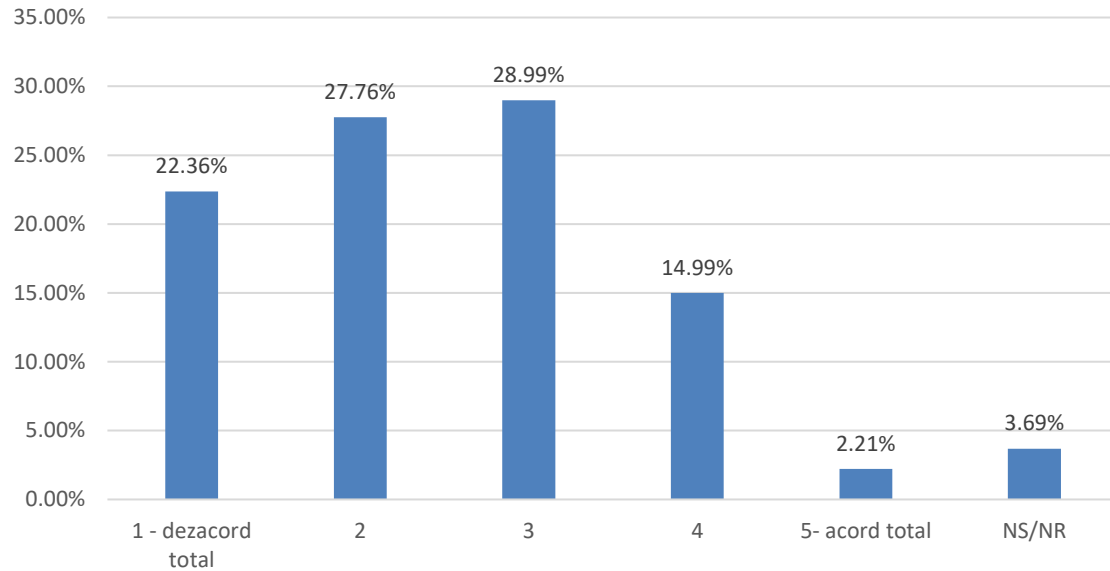

Spiritul civic al locuitorilor este dezvoltat

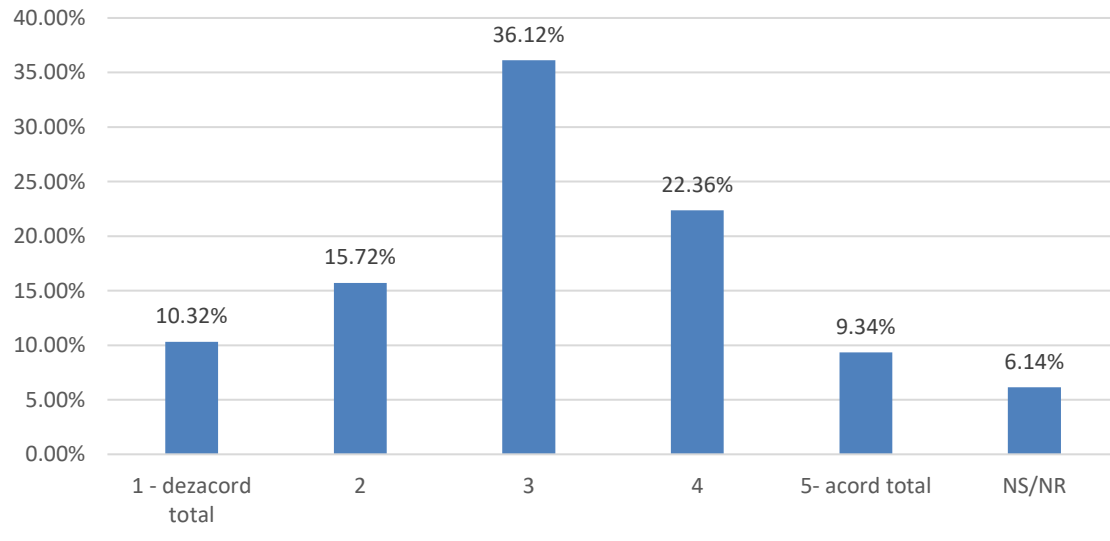

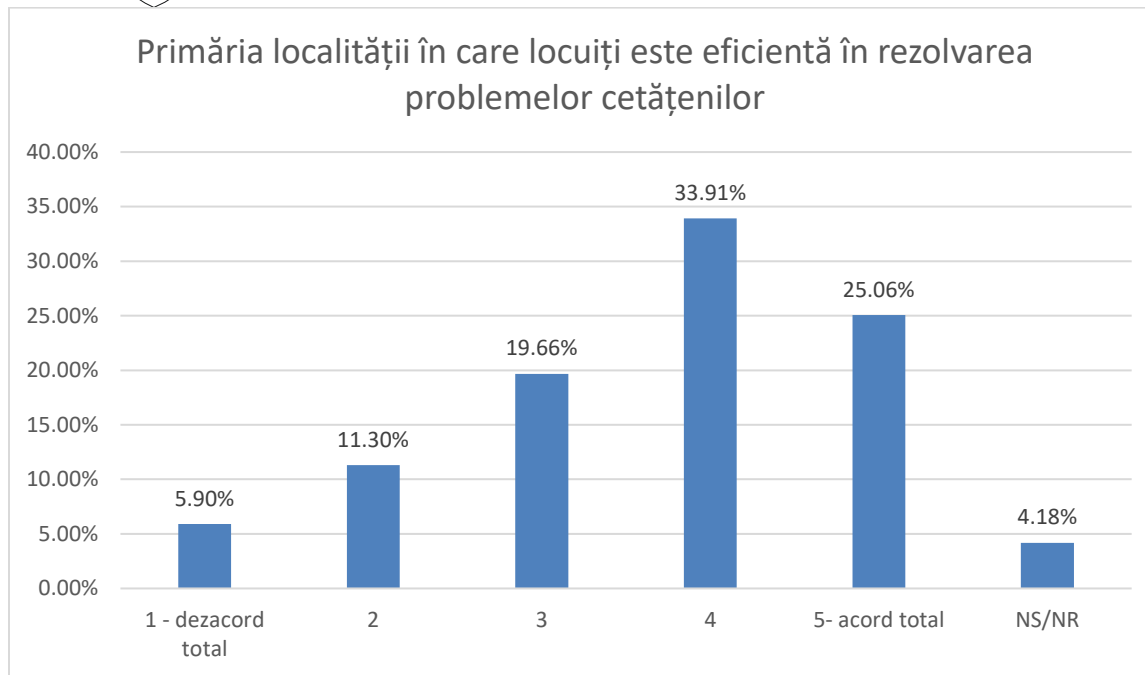
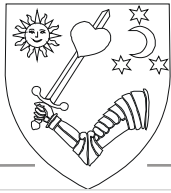

În județul Covasna calitatea vieții este ridicată

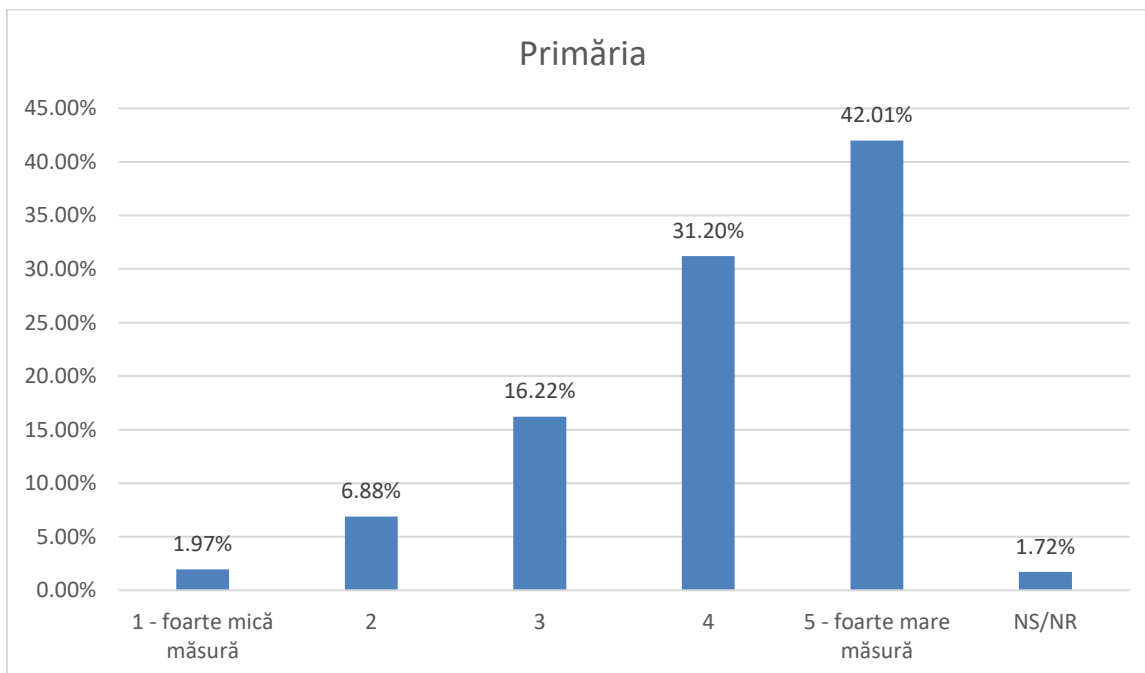
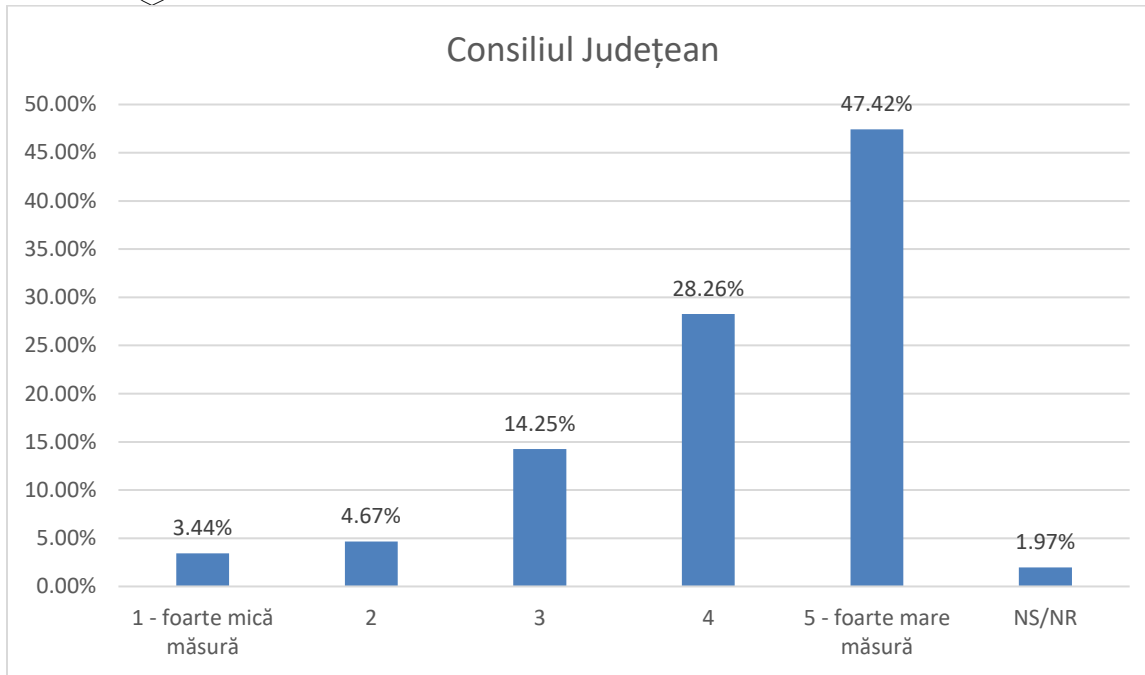
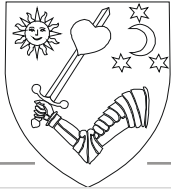
Consiliul județean Covasna este eficient în rezolvarea problemelor cetățenilor

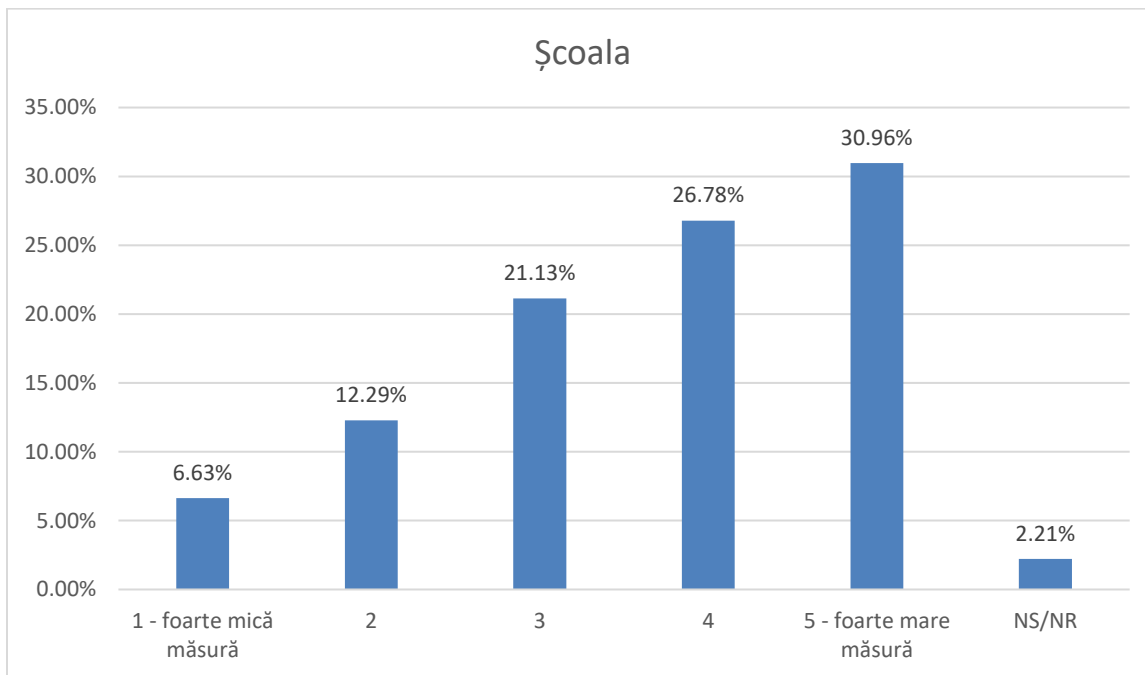
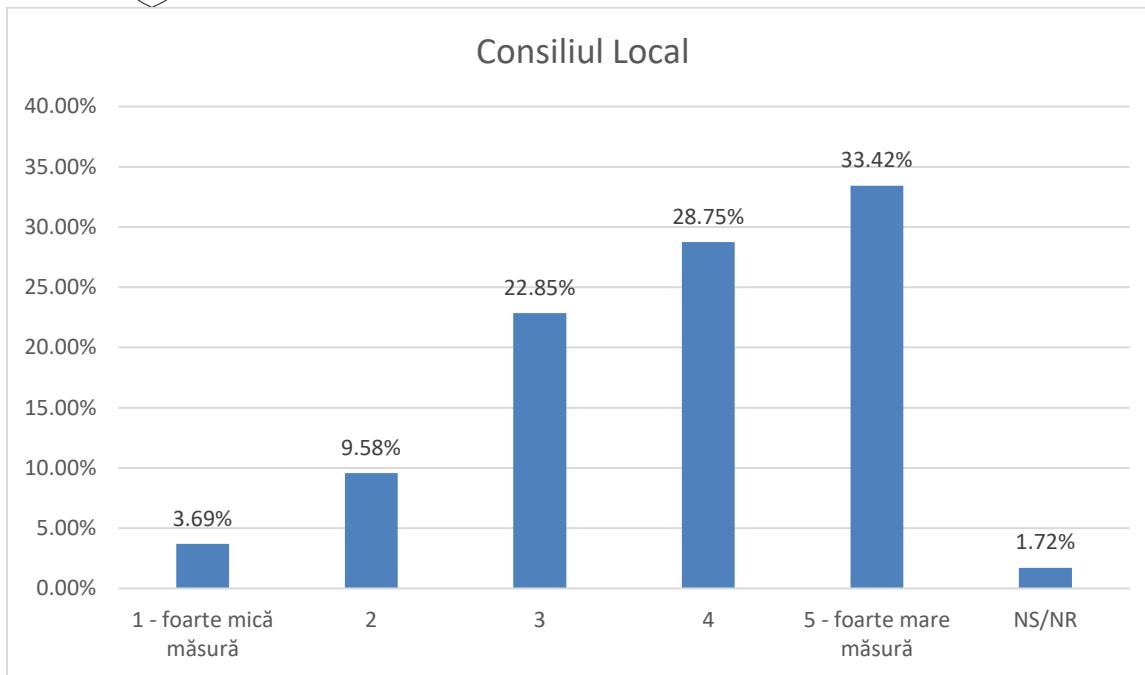
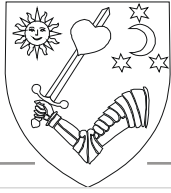

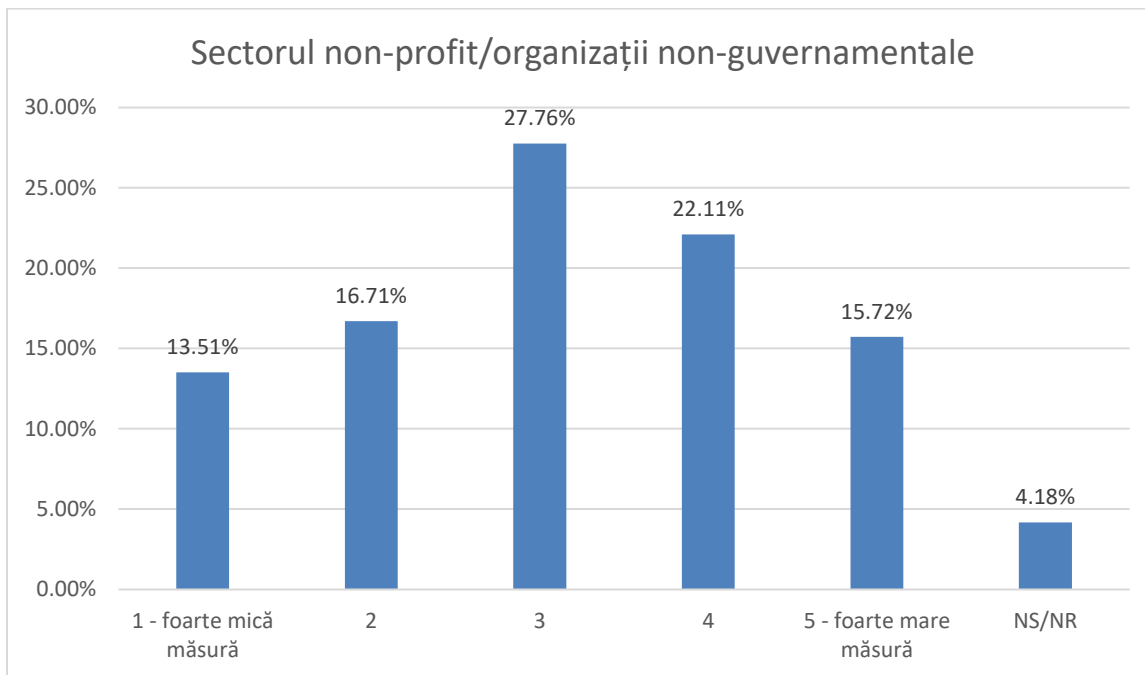
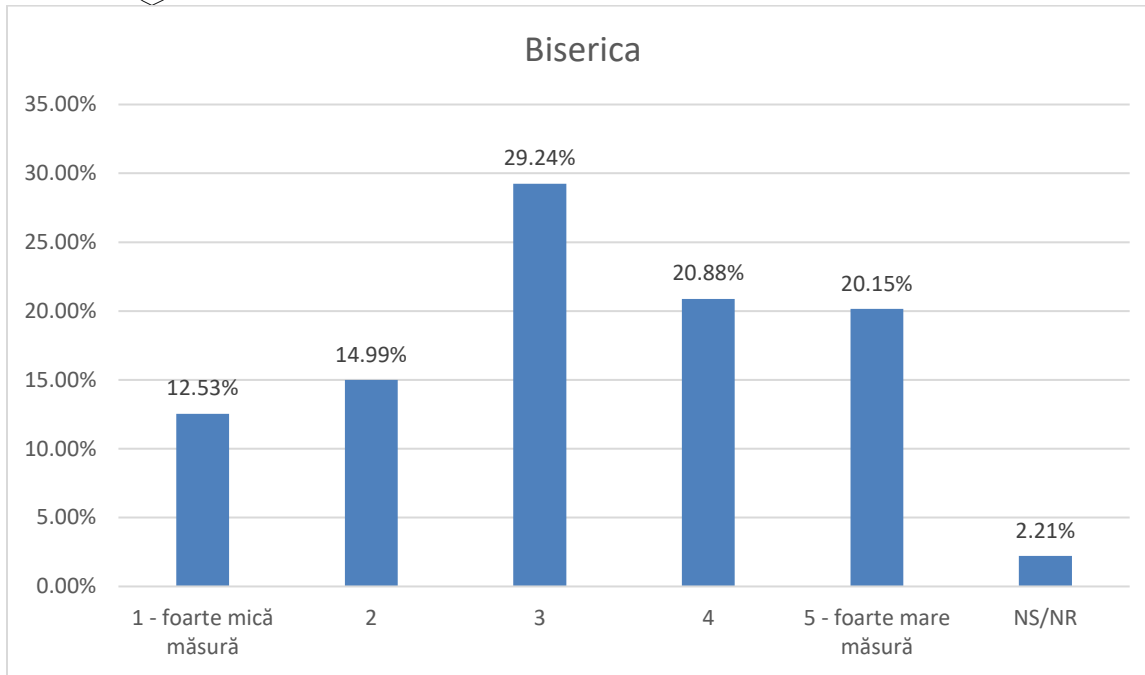
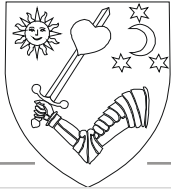

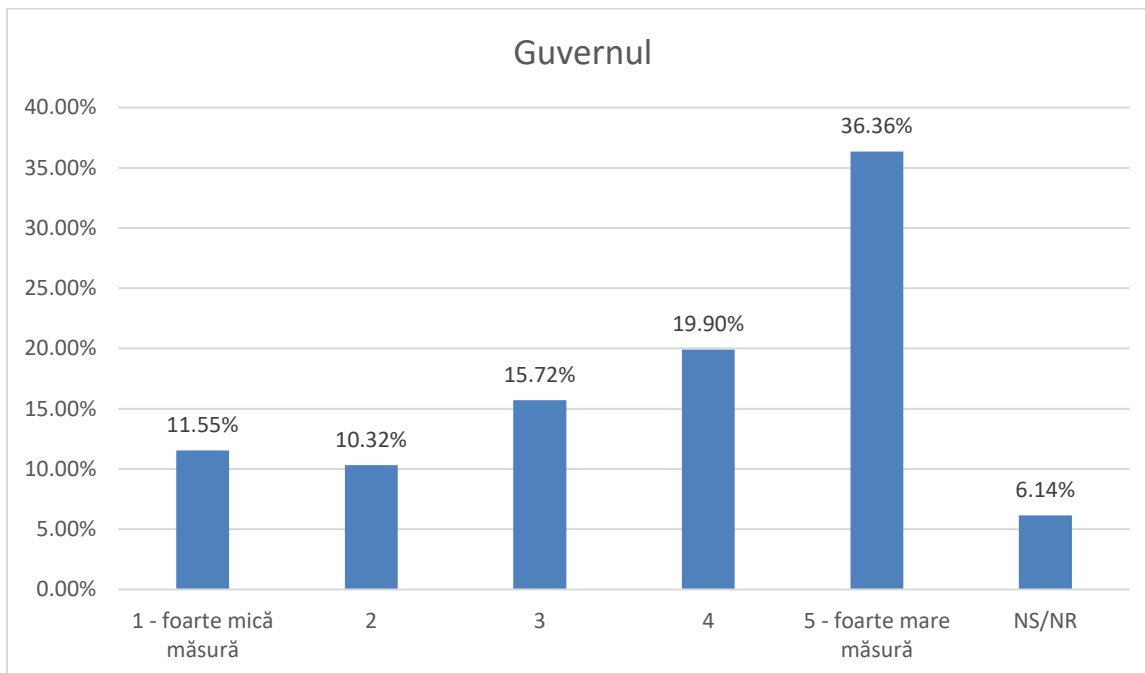
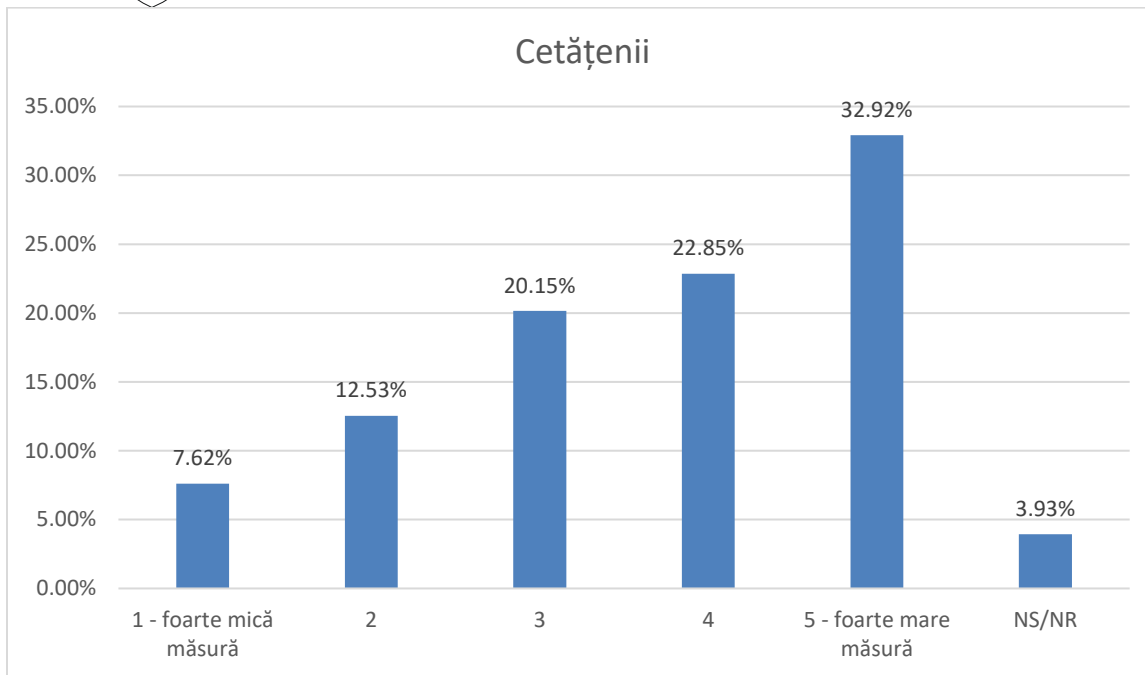
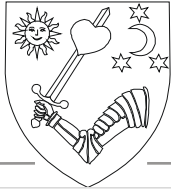
Tabel 7. În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului (1 = foarte mică măsură, 5 = foarte mare măsură):

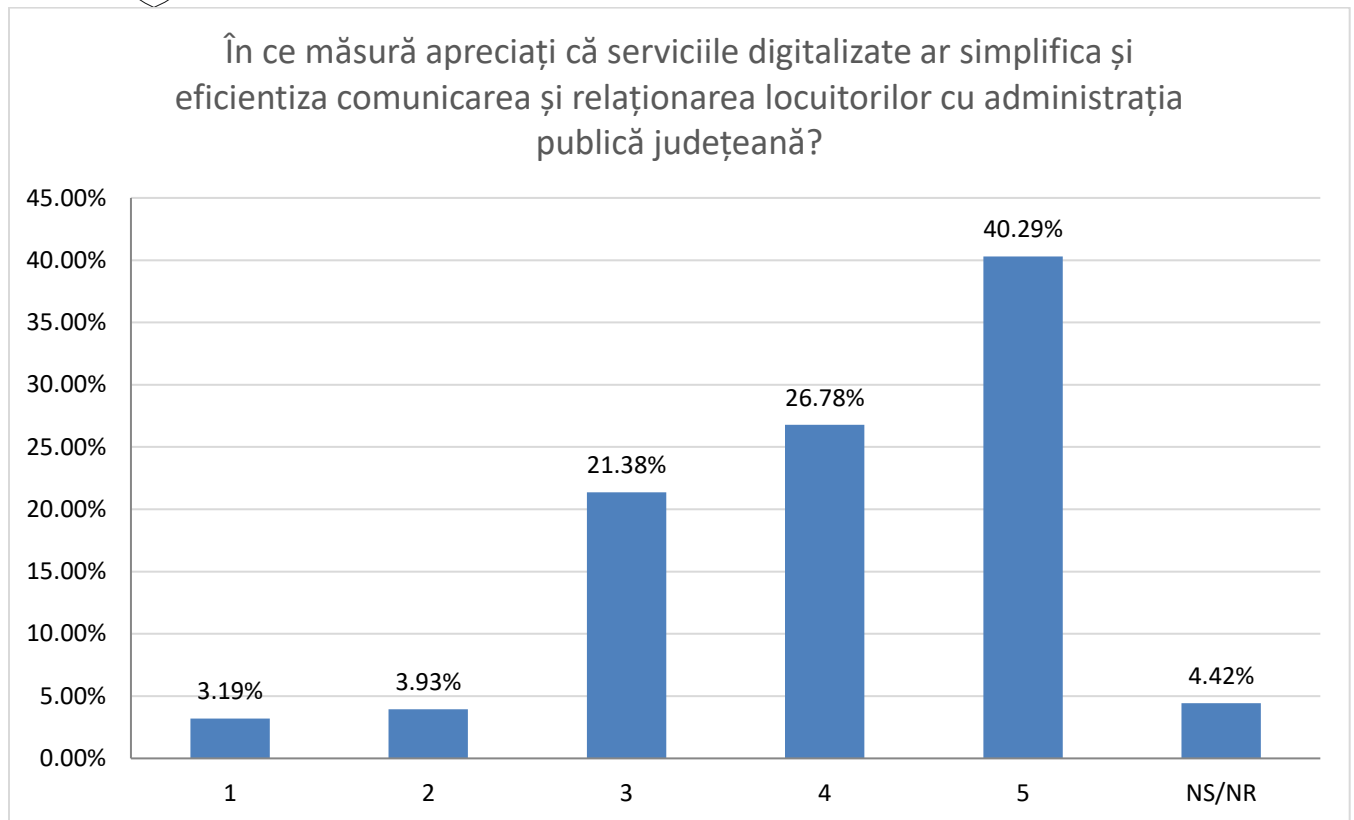
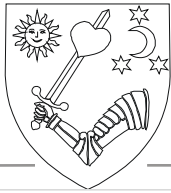
Instituții	1	2	3	4	5	NR/NR
Consiliul Județean	3.44%	4.67%	14.25%	28.26%	47.42%	1.97%
Primăria	1.97%	6.88%	16.22%	31.20%	42.01%	1.72%
Consiliul Local	3.69%	9.58%	22.85%	28.75%	33.42%	1.72%
Școala	6.63%	12.29%	21.13%	26.78%	30.96%	2.21%
Biserica	12.53%	14.99%	29.24%	20.88%	20.15%	2.21%
Sectorul non-profit/organizații non-guvernamentale	13.51%	16.71%	27.76%	22.11%	15.72%	4.18%
Cetățenii	7.62%	12.53%	20.15%	22.85%	32.92%	3.93%
Guvernul	11.55%	10.32%	15.72%	19.90%	36.36%	6.14%

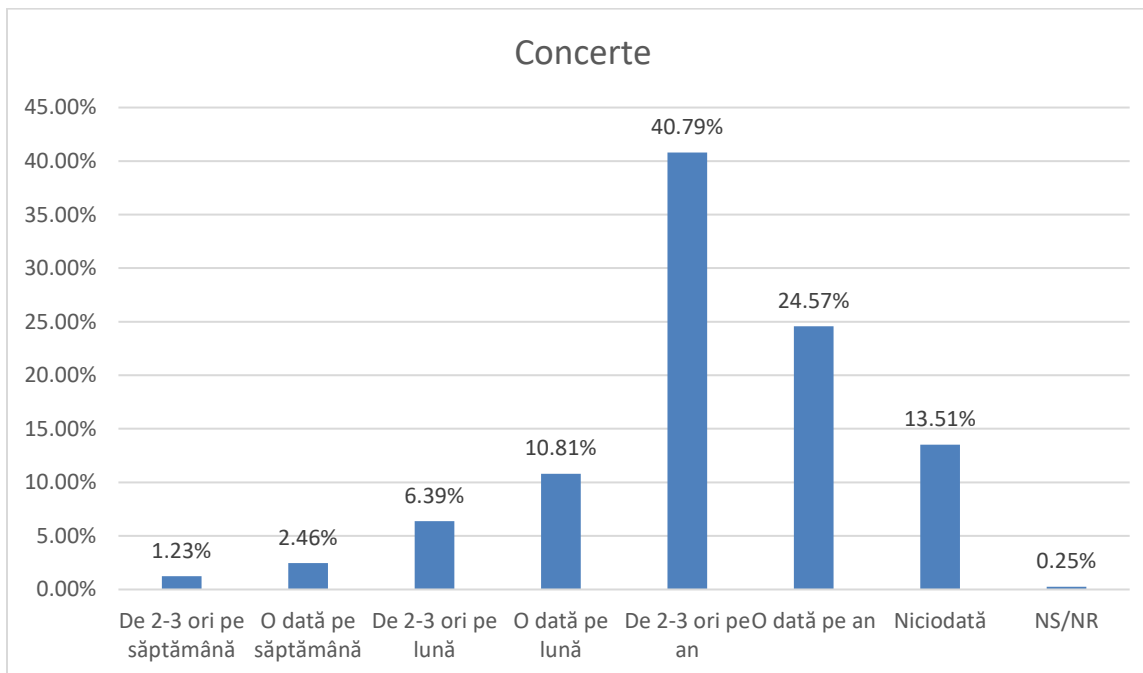
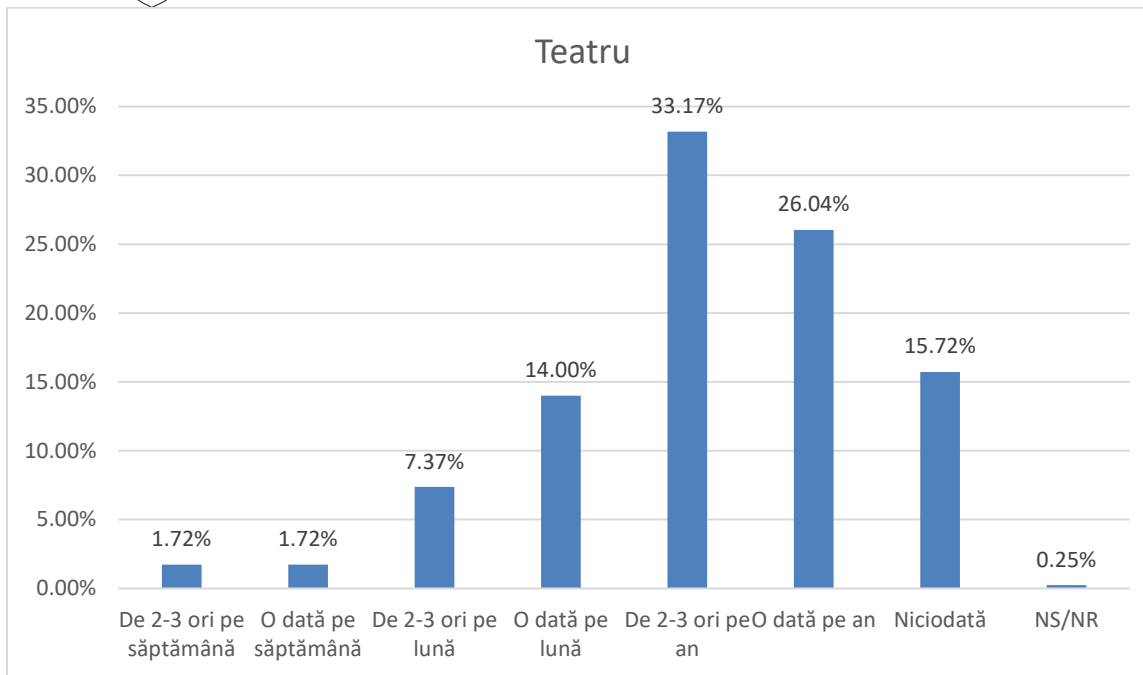
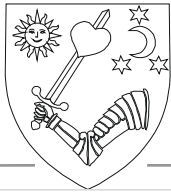

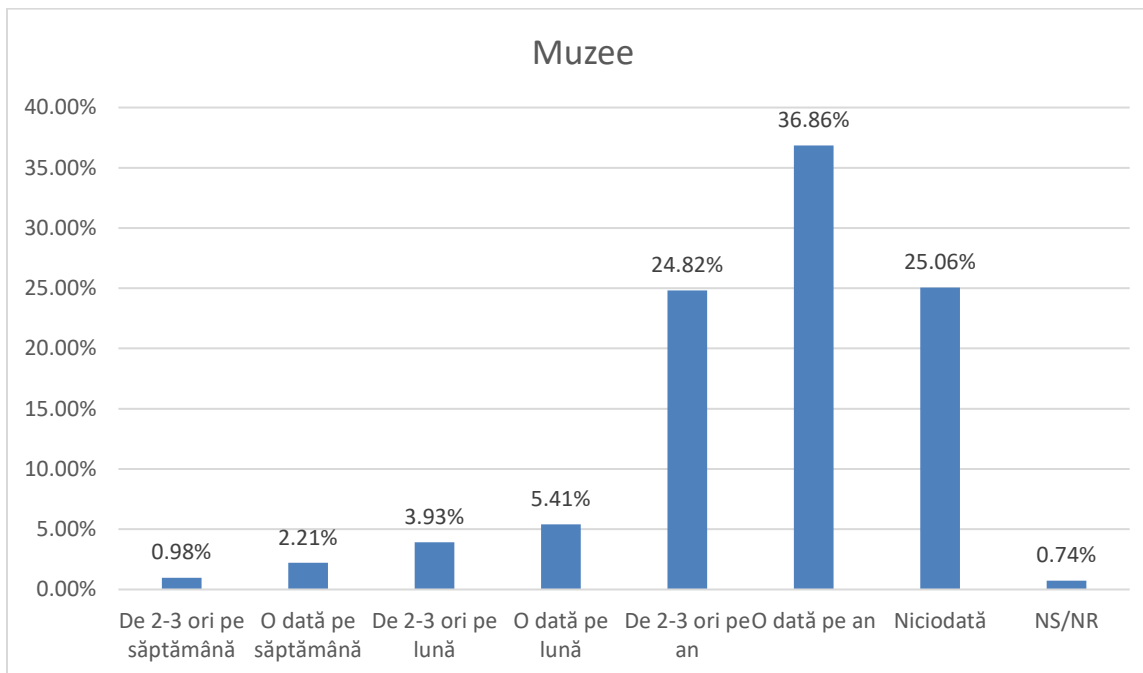
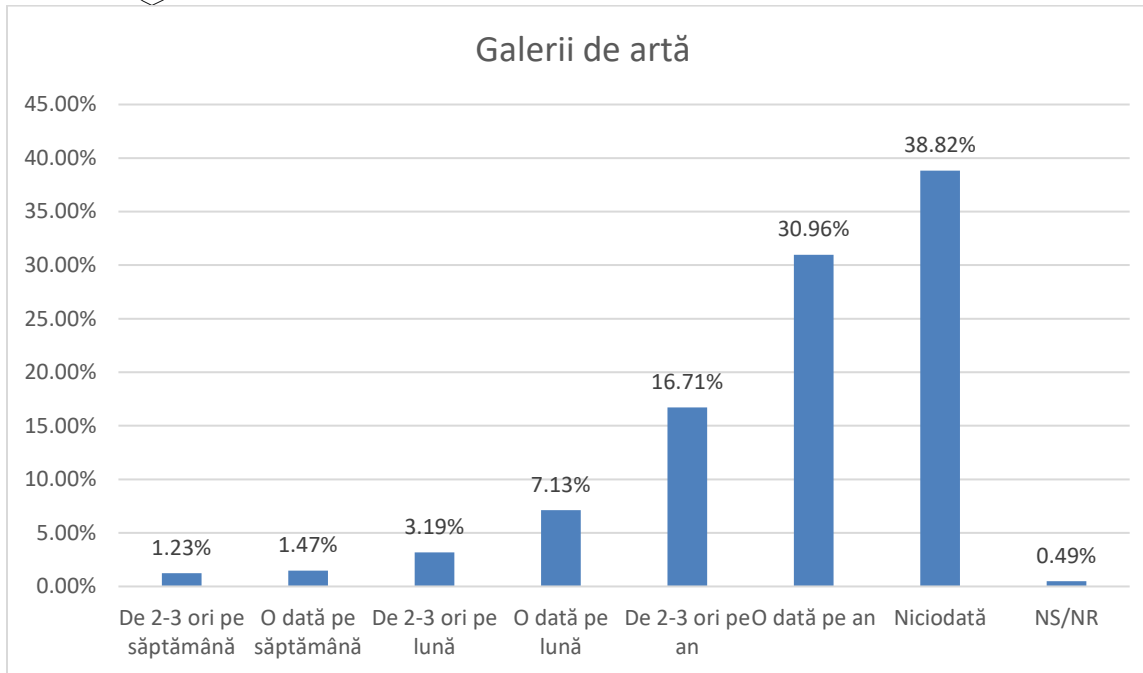
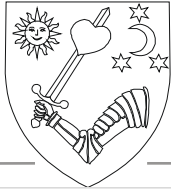

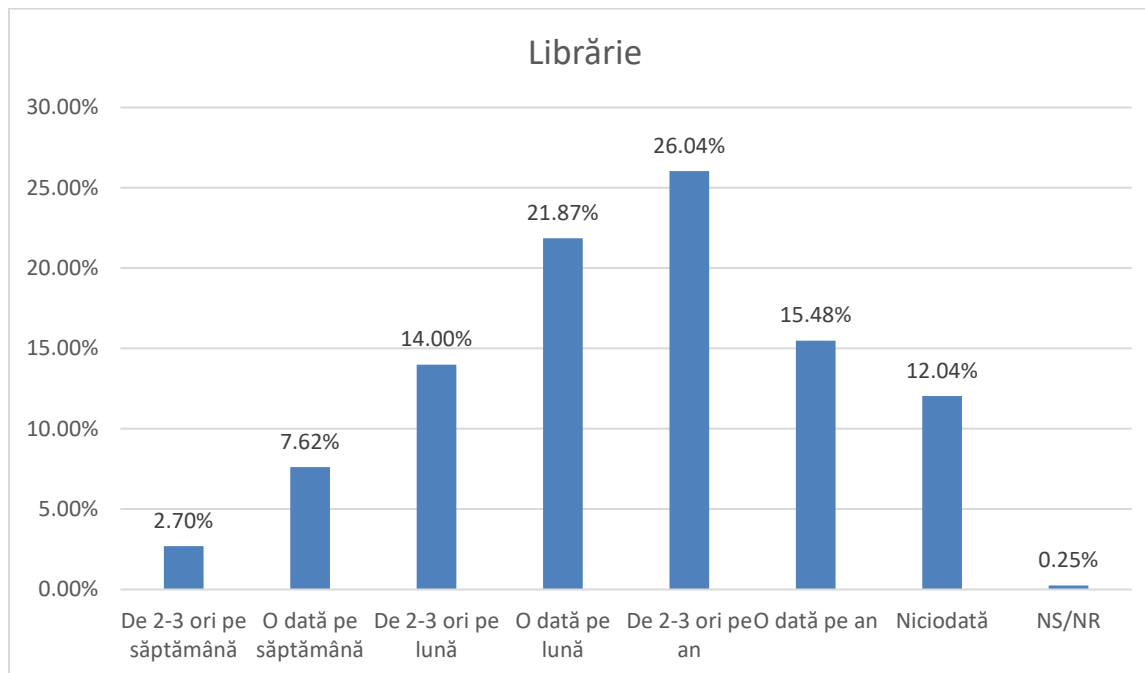
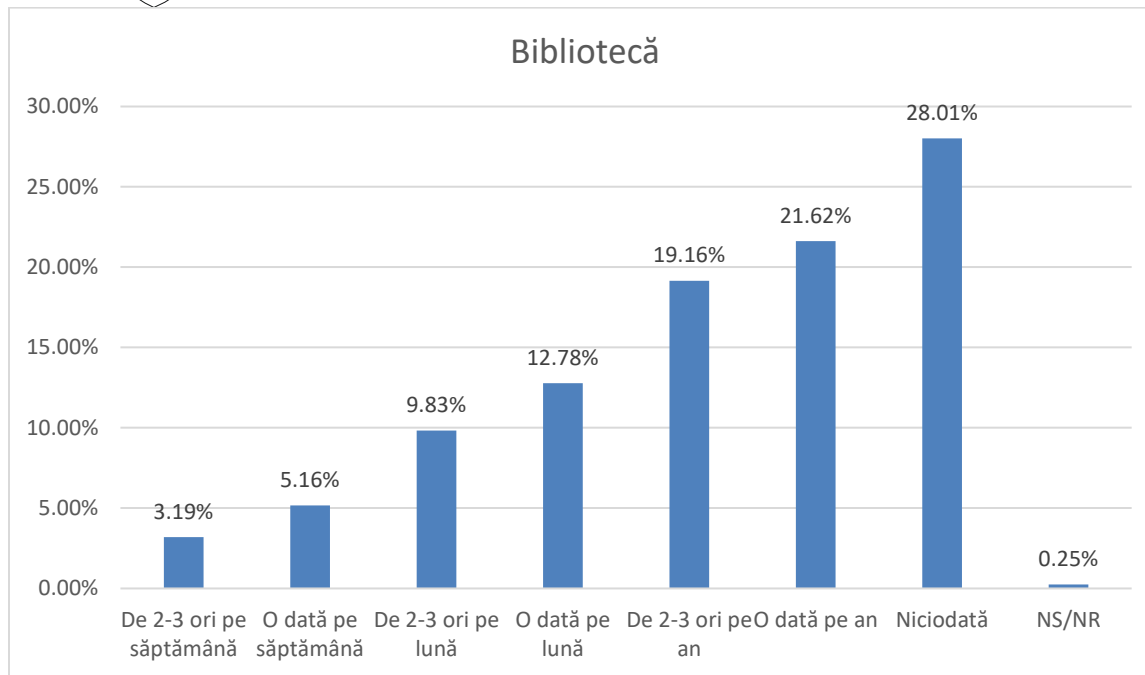
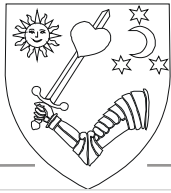

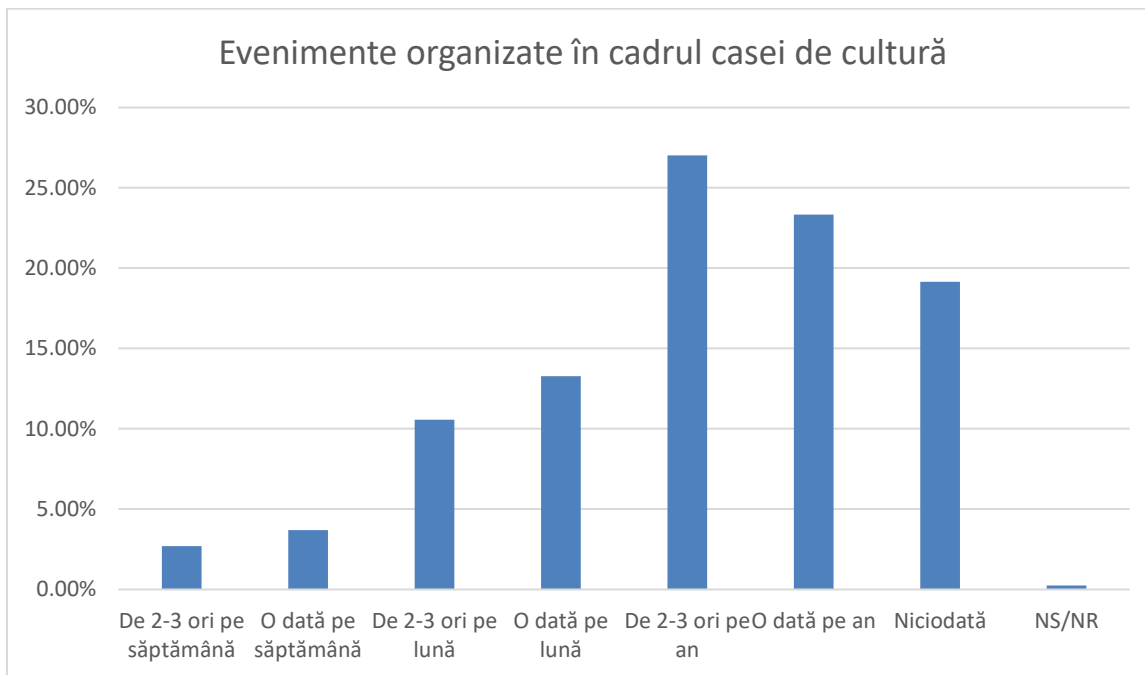
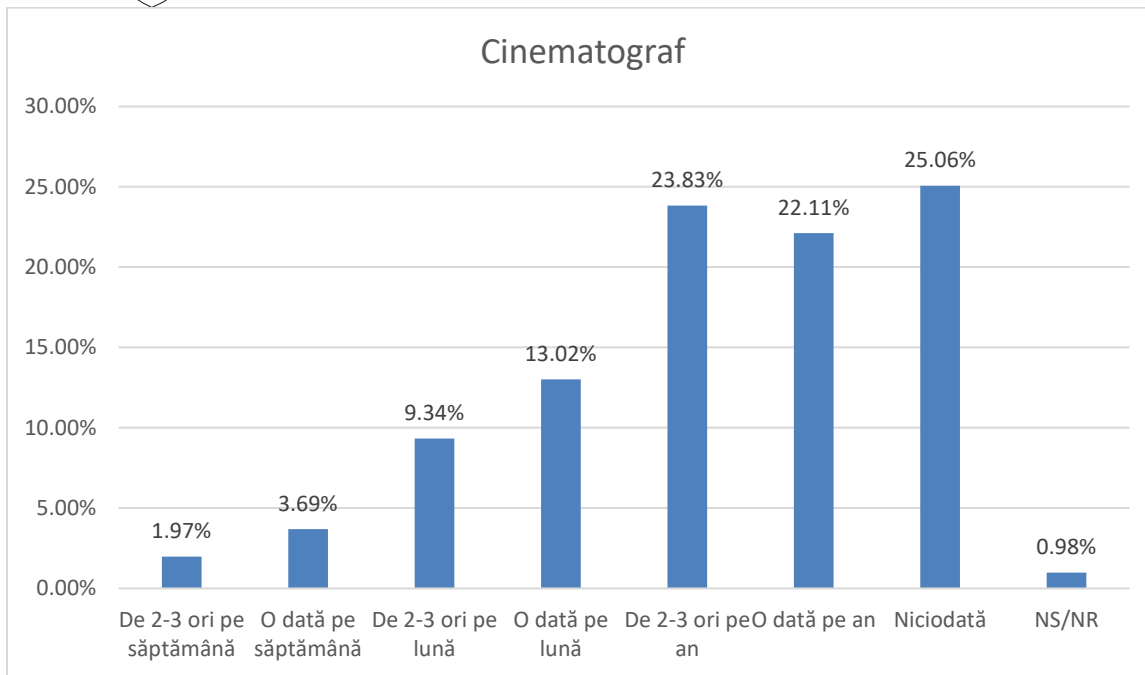
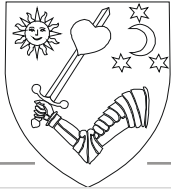
Tabel 8. Cât de des mergeți la:

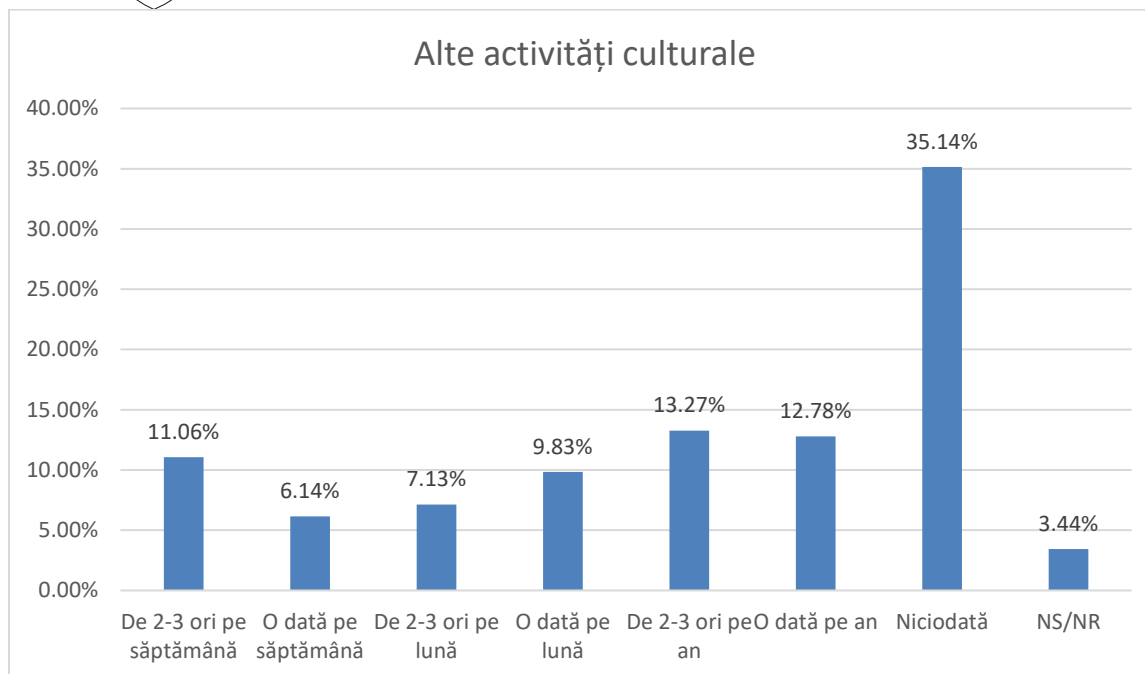
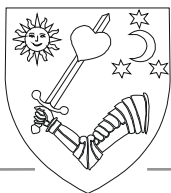
Activitatea culturală	De 2-3 ori pe săptămână	O dată pe săptămână	De 2-3 ori pe lună	O dată pe lună	De 2-3 ori pe an	O dată pe an	Niciodată	NS/NR
Teatru	1.72%	1.72%	7.37%	14.00%	33.17%	26.04%	15.72%	0.25%
Concerte	1.23%	2.46%	6.39%	10.81%	40.79%	24.57%	13.51%	0.25%
Galerii de artă	1.23%	1.47%	3.19%	7.13%	16.71%	30.96%	38.82%	0.49%
Muzee	0.98%	2.21%	3.93%	5.41%	24.82%	36.86%	25.06%	0.74%
Biblioteca	3.19%	5.16%	9.83%	12.78%	19.16%	21.62%	28.01%	0.25%
Librărie	2.70%	7.62%	14.00%	21.87%	26.04%	15.48%	12.04%	0.25%
Cinematograf	1.97%	3.69%	9.34%	13.02%	23.83%	22.11%	25.06%	0.98%
Evenimente organizate în cadrul casei de cultură	2.70%	3.69%	10.57%	13.27%	27.03%	23.34%	19.16%	0.25%
Alte activități culturale	11.06%	6.14%	7.13%	9.83%	13.27%	12.78%	35.14%	3.44%

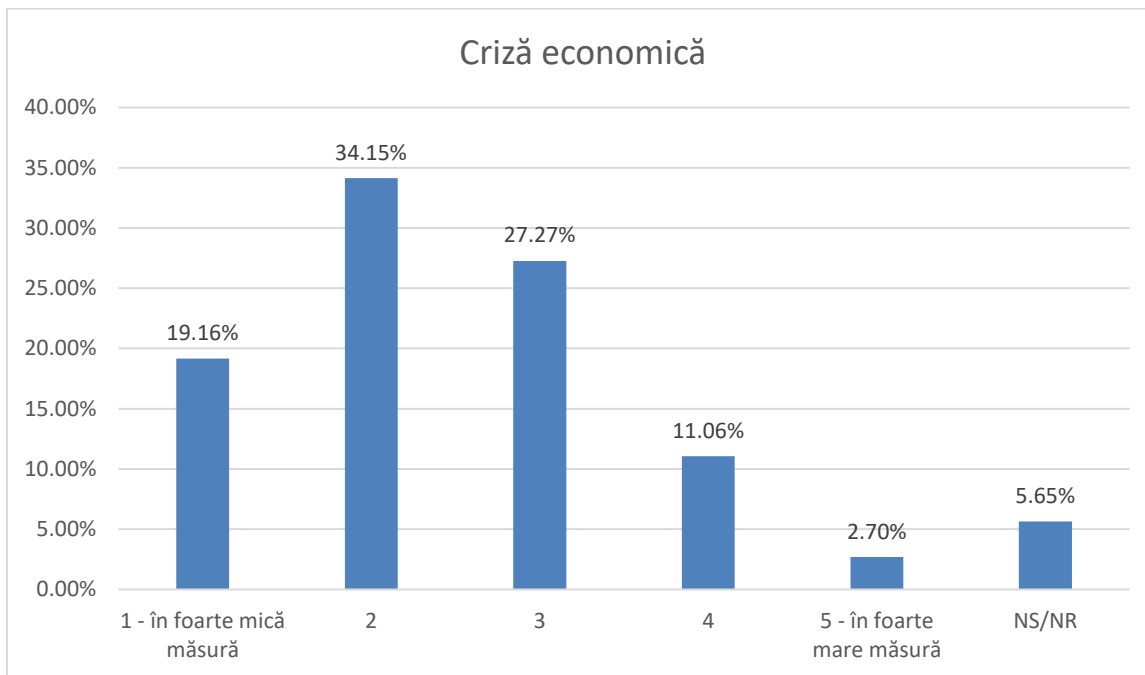
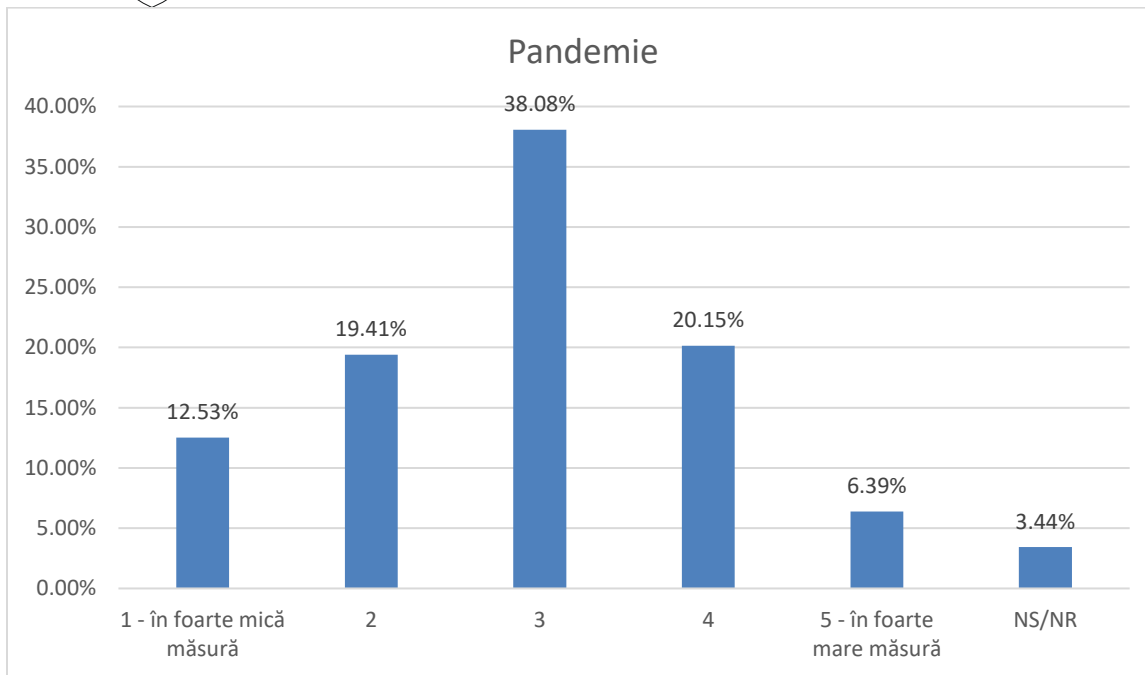
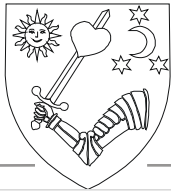

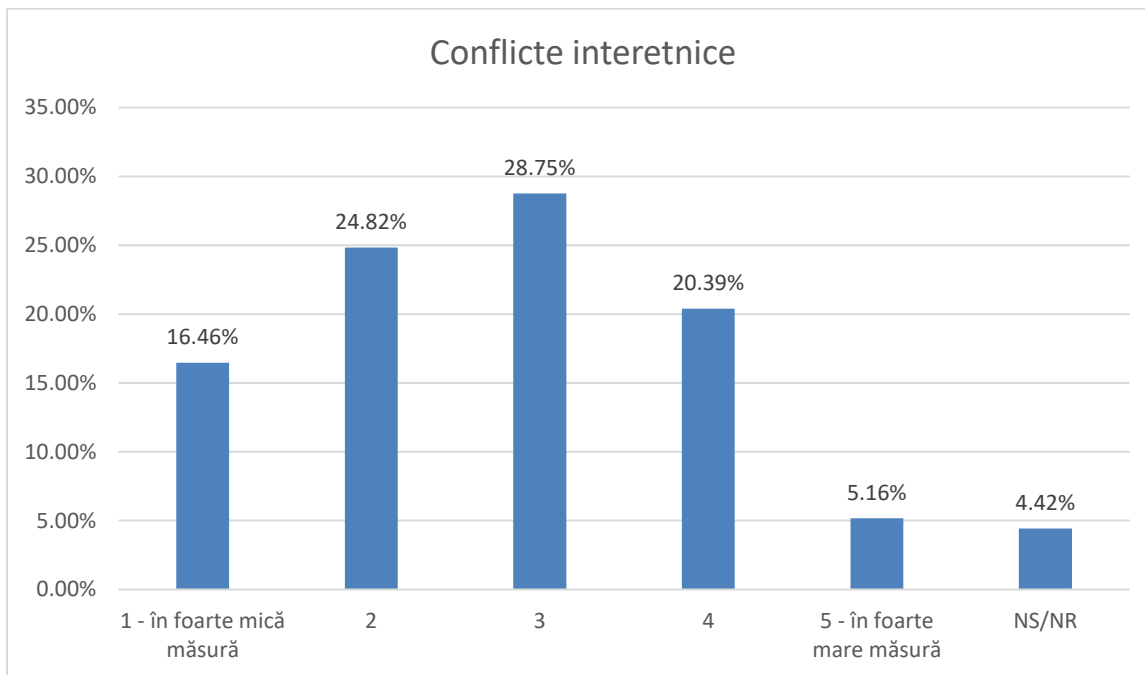
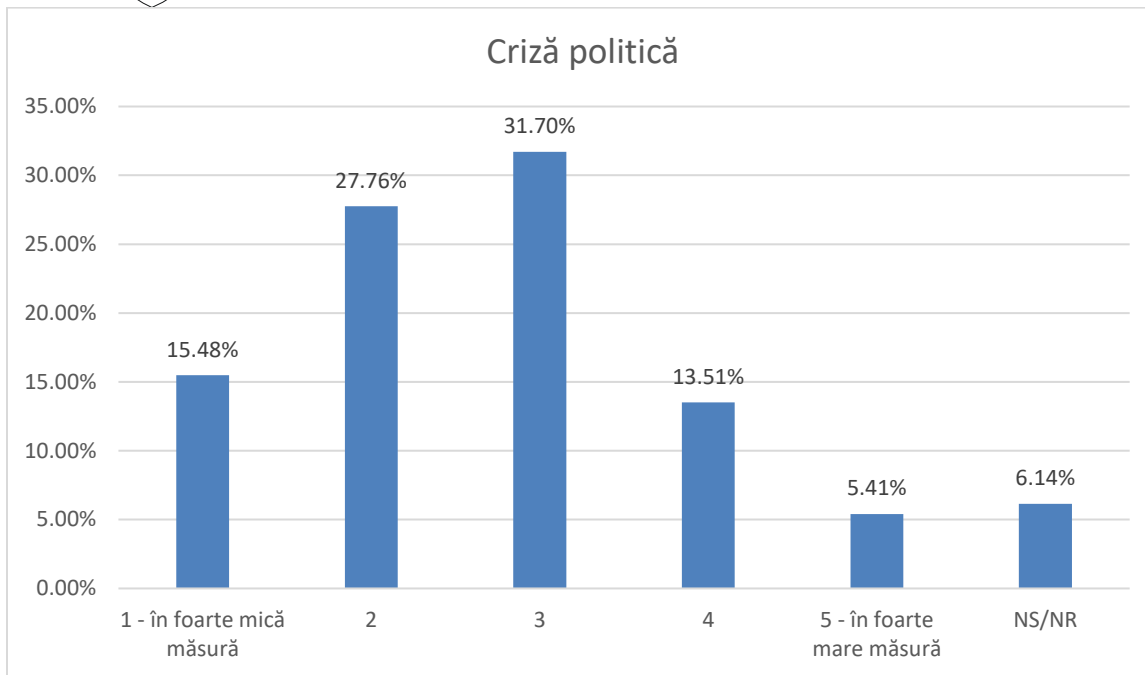
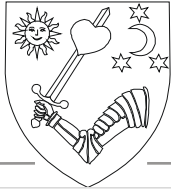

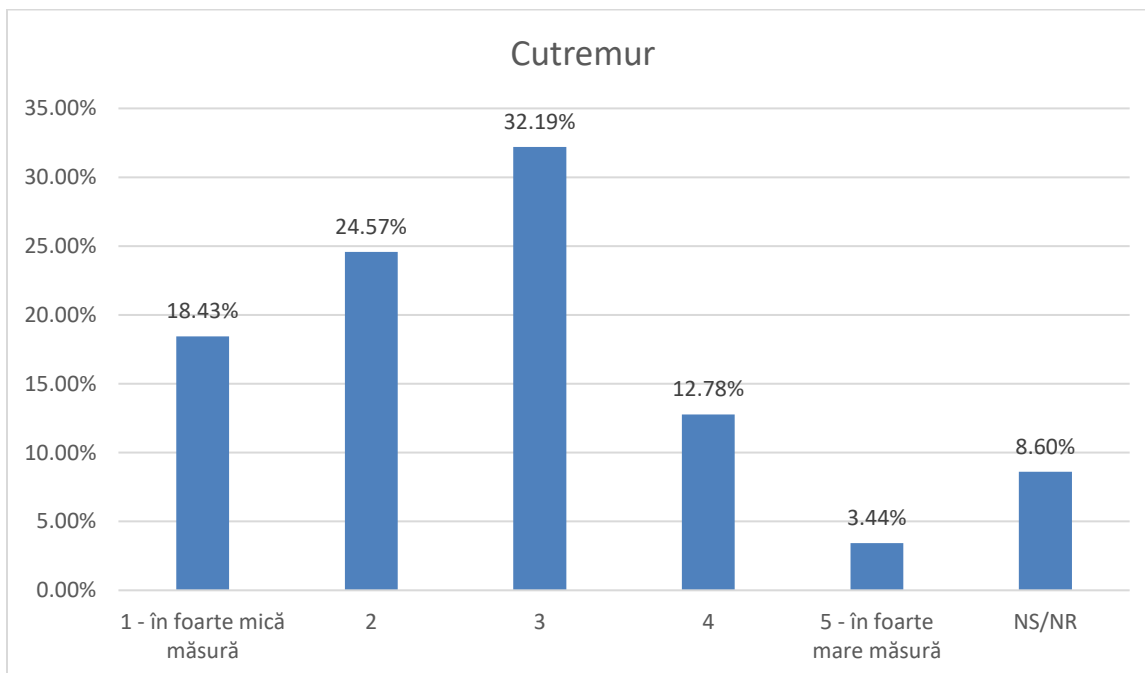
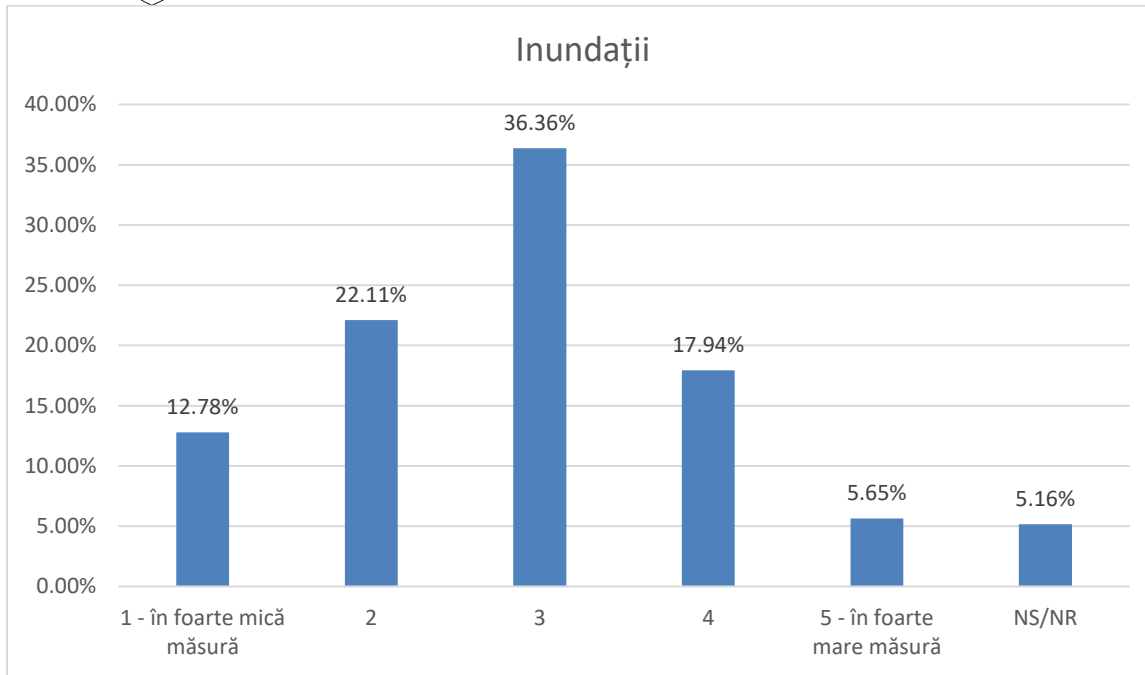
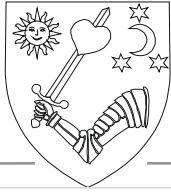

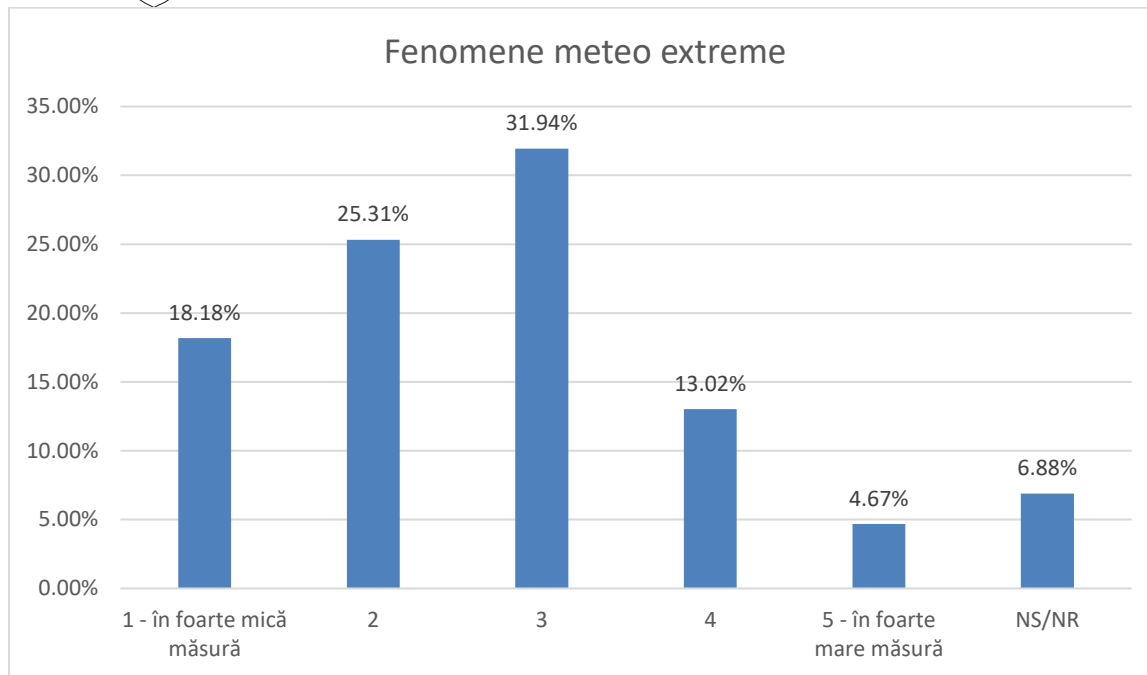
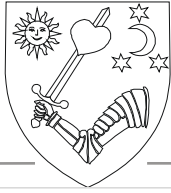
Tabel 9. Cât de pregătit considerați că este județul Covasna pentru a face față unor șocuri/crize precum: (1 = în foarte mică măsură, 5 = în foarte mare măsură):

Șocuri	1	2	3	4	5	NS/NR
Pandemie	12.53%	19.41%	38.08%	20.15%	6.39%	3.44%
Criză economică	19.16%	34.15%	27.27%	11.06%	2.70%	5.65%
Criză politică	15.48%	27.76%	31.70%	13.51%	5.41%	6.14%
Conflicte interetnice	16.46%	24.82%	28.75%	20.39%	5.16%	4.42%
Inundații	12.78%	22.11%	36.36%	17.94%	5.65%	5.16%
Cutremur	18.43%	24.57%	32.19%	12.78%	3.44%	8.60%
Fenomene meteo extreme	18.18%	25.31%	31.94%	13.02%	4.67%	6.88%

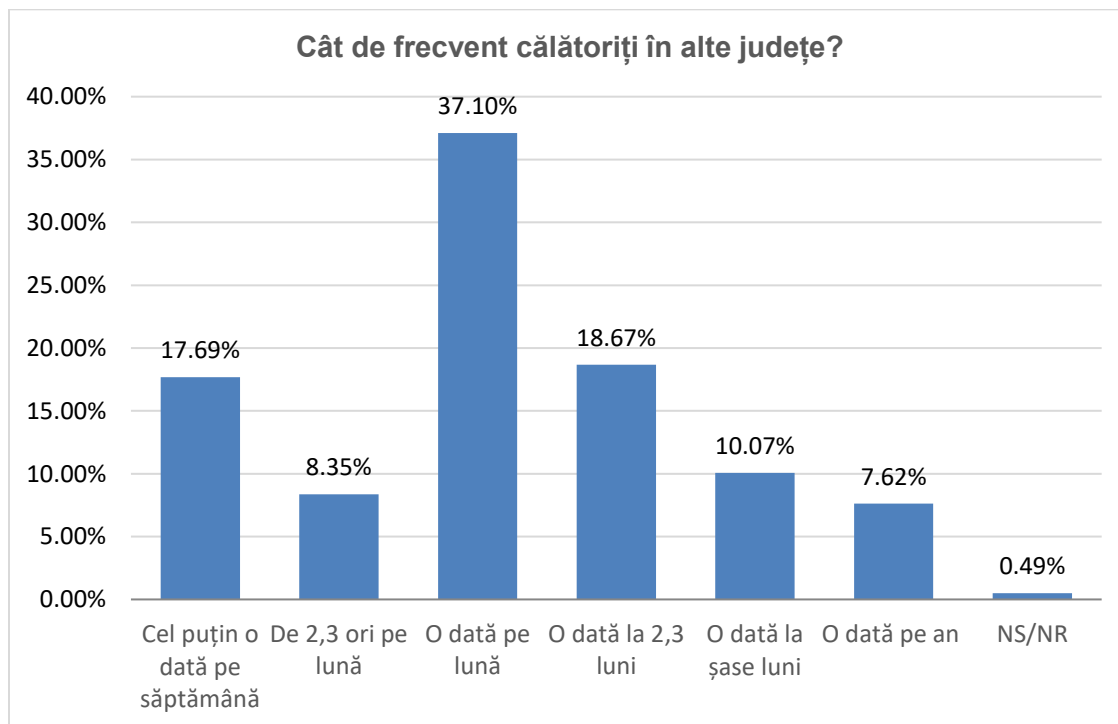

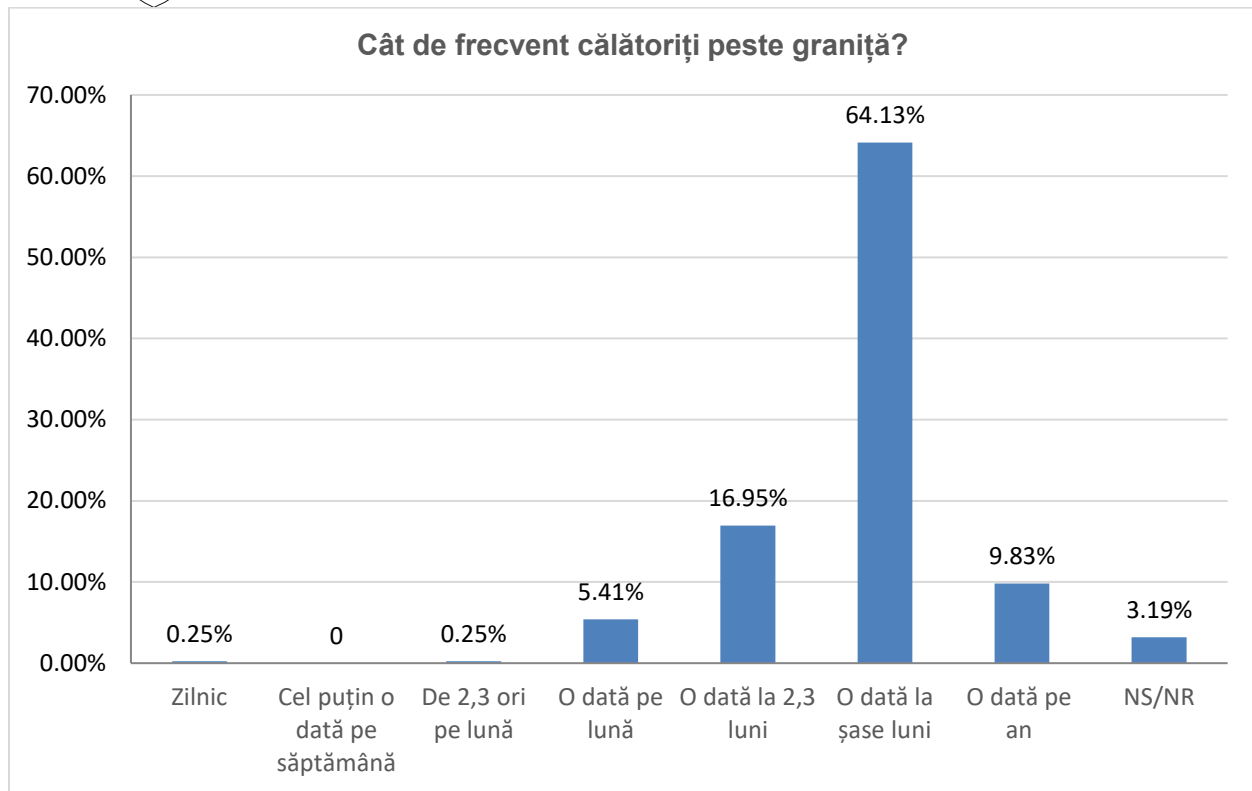
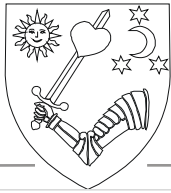

Grafic 12. Cât de frecvent călătoriți în alte județe?

Grafic 13. Cât de frecvent călătoriți peste graniță?

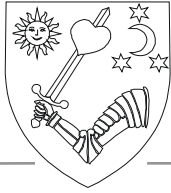

Tabel 10. Principalele localități în care respondenții se deplasează:

Nr.	Localitate	%
1	BRAȘOV	60.20%
2	CLUJ-NAPOCA	5.90%
3	MIERCUREA CIUC	5.65%
4	TÂRGU SECUIESC	4.18%
5	BUCUREȘTI	3.69%
6	ODORHEIU SECUIESC	3.69%
7	LOCALITĂȚI DIN UNGARIA	3.19%
8	SFÂNTU GHEORGHE	2.70%
9	TÂRGU MUREȘ	1.72%

Tabel 11. Motivele pentru care respondenții ies din localitatea proprie:

Nr.	Motiv	Procent
1	Cumpărături	31.20%
2	Rezolvarea unor probleme medicale	4.91%

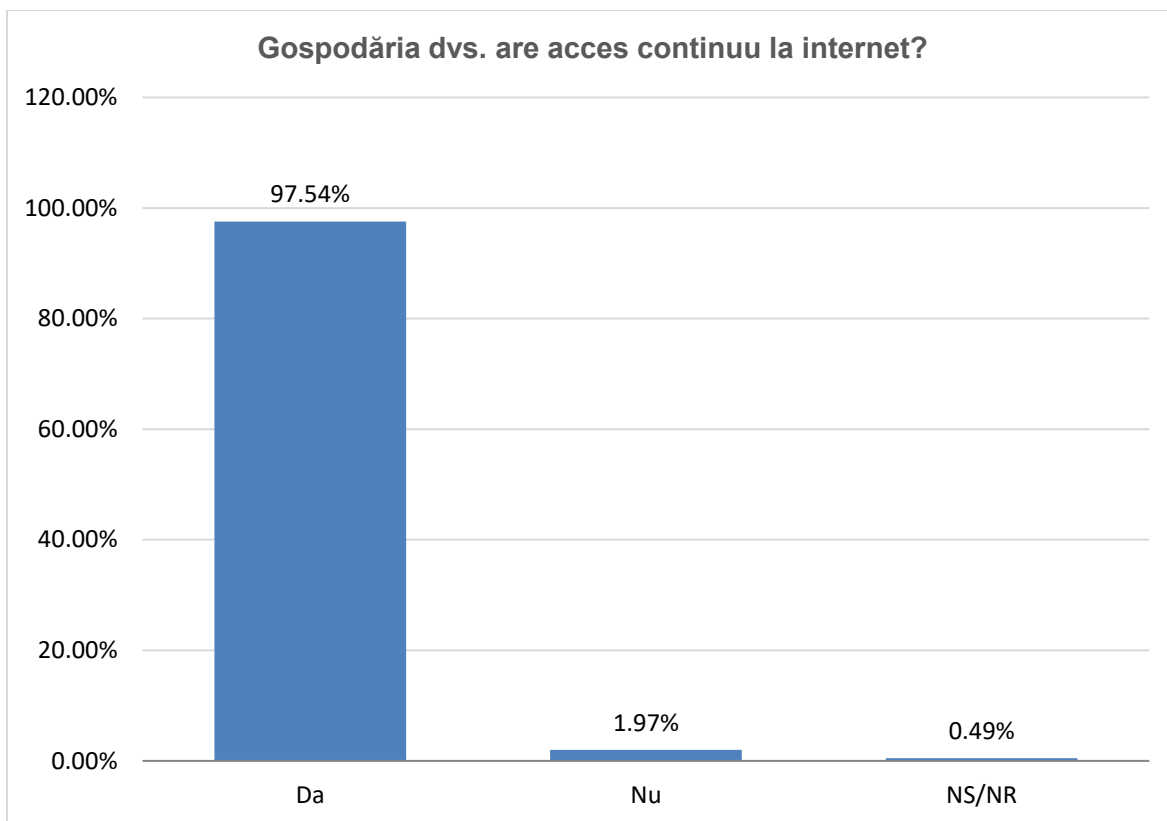

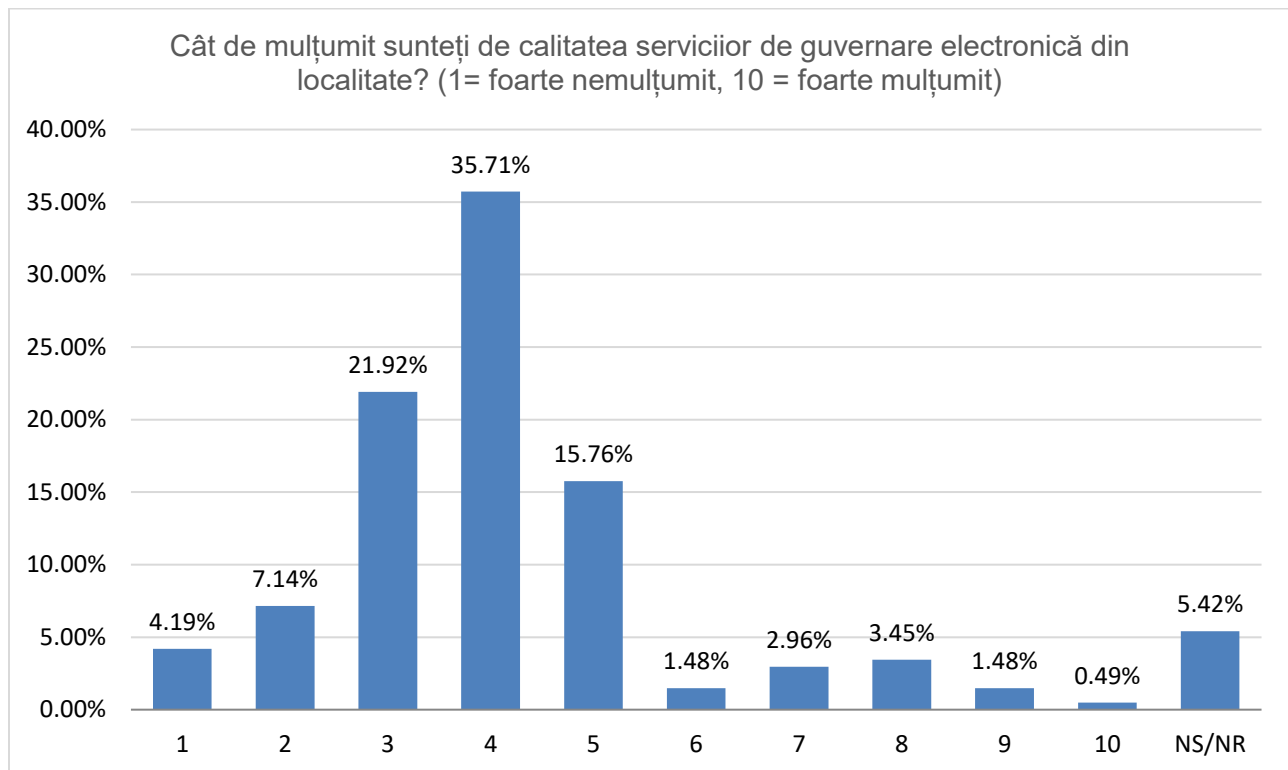
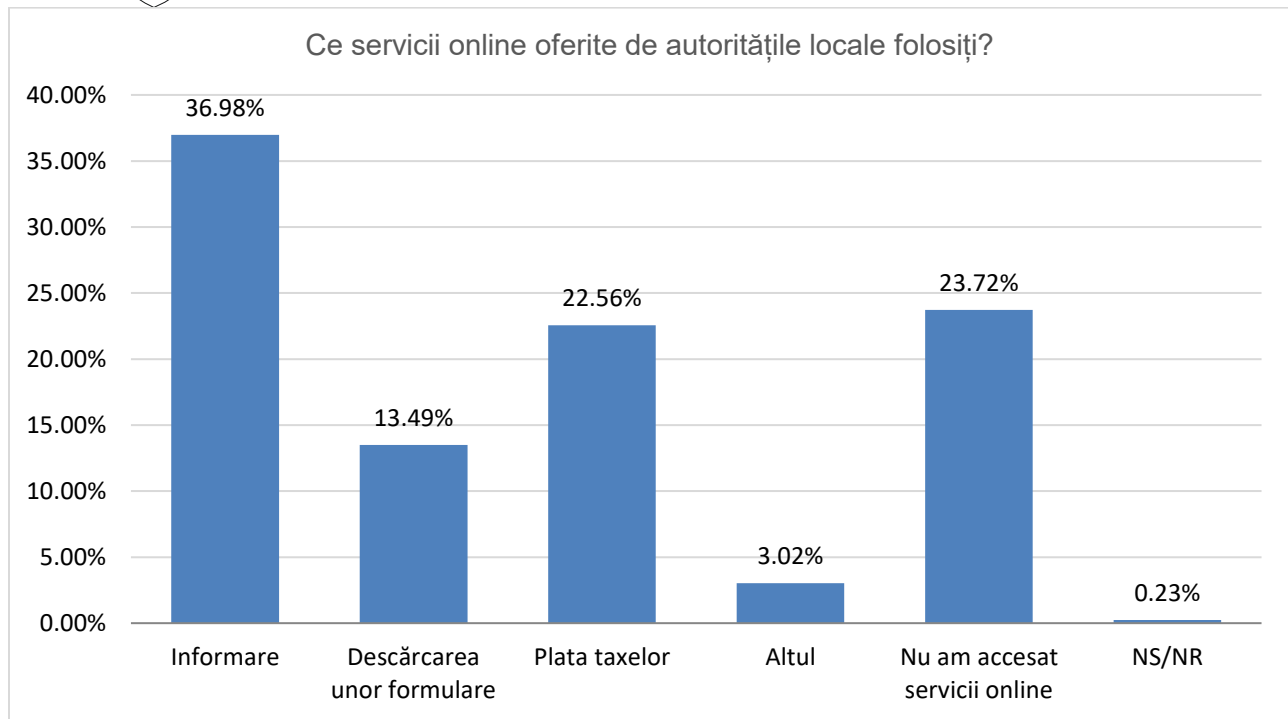
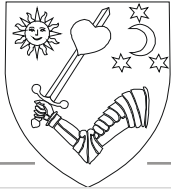
Consiliul Județean Covasna
Kovászna Megye Tanácsa
Covasna County Council

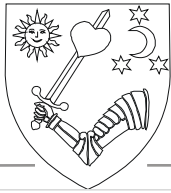
3	Servicii bancare	0.74%
4	Revolvarea unor probleme administrative	5.90%
5	Petrecerea timpului liber	26.54%
6	Studii	6.88%
7	La locul de muncă	8.85%
8	Alt motiv	14.99%

În ceea ce privește motivele care nu au fost incluse în listă pentru care cetățenii ies din localitate, cea mai mare parte a respondenților au menționat aspecte ce se referă la vizitarea familiilor.

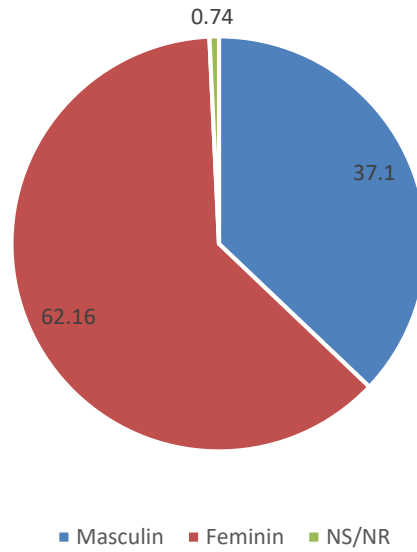
Grafic 14. Gospodăria dvs. are acces continuu la internet?

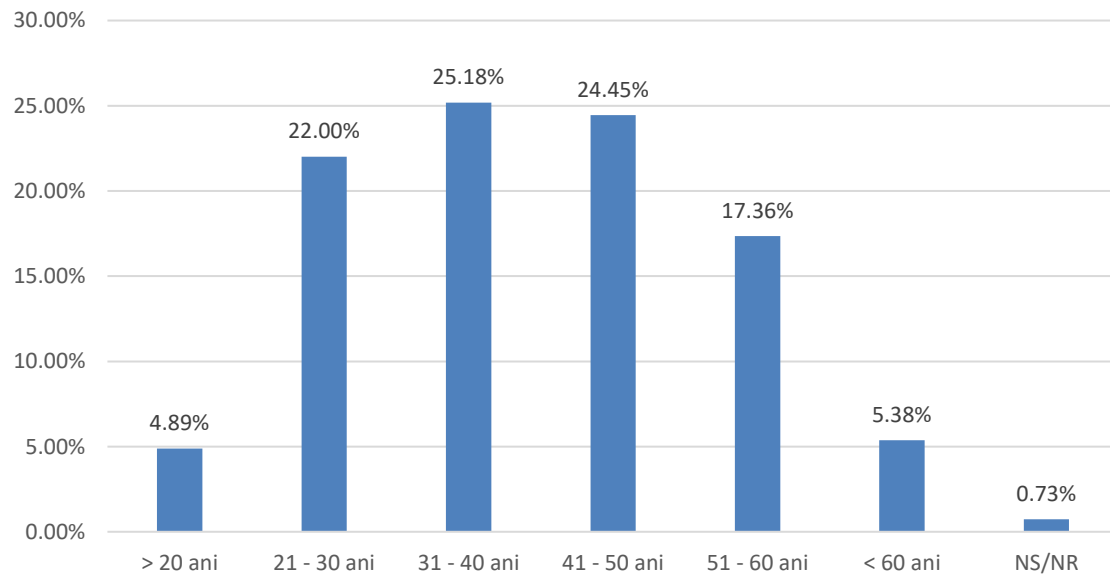

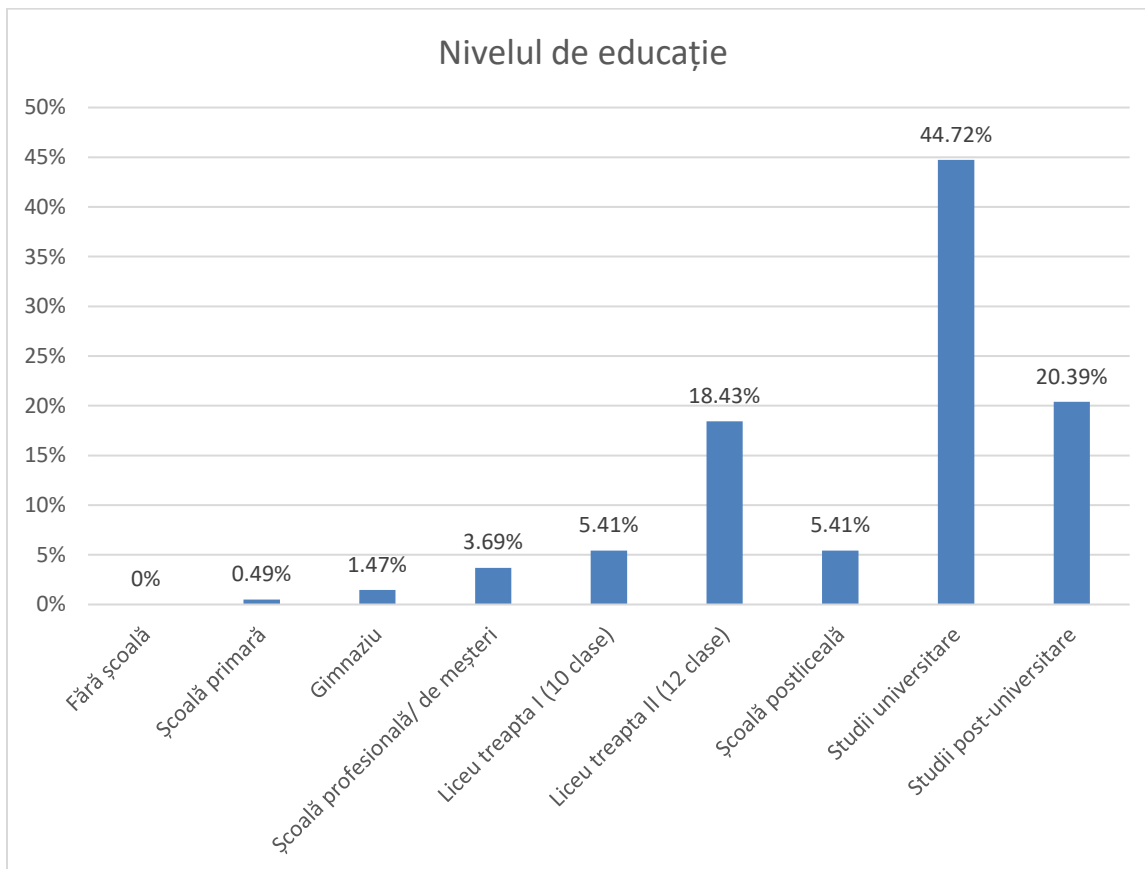
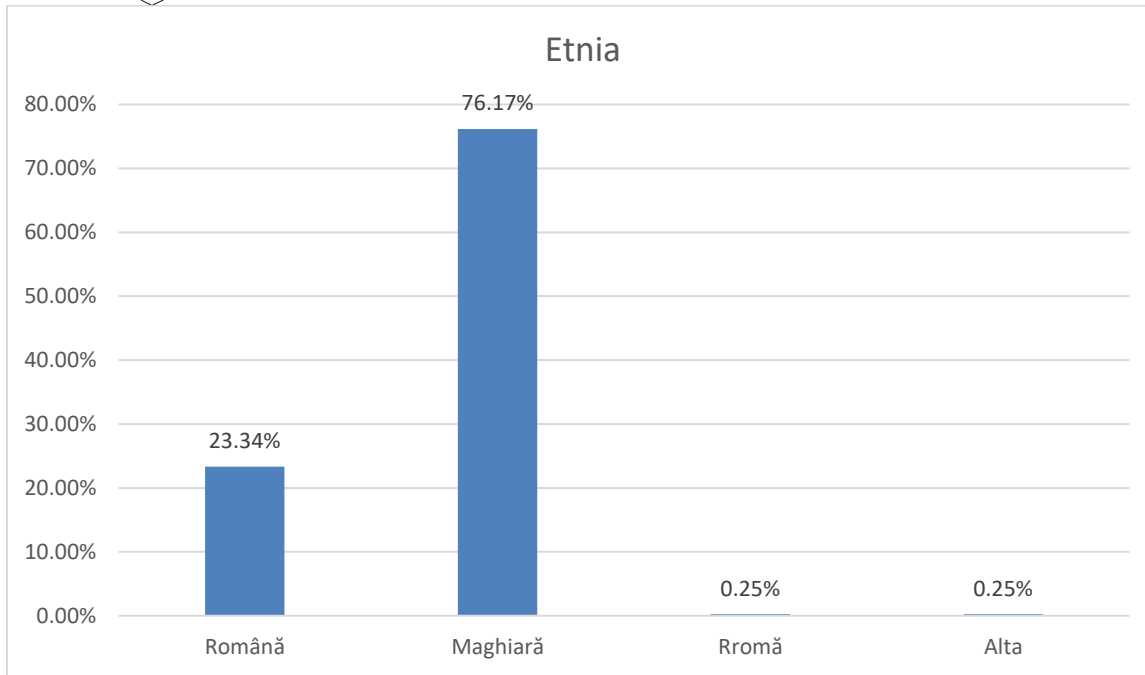
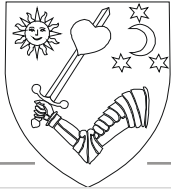

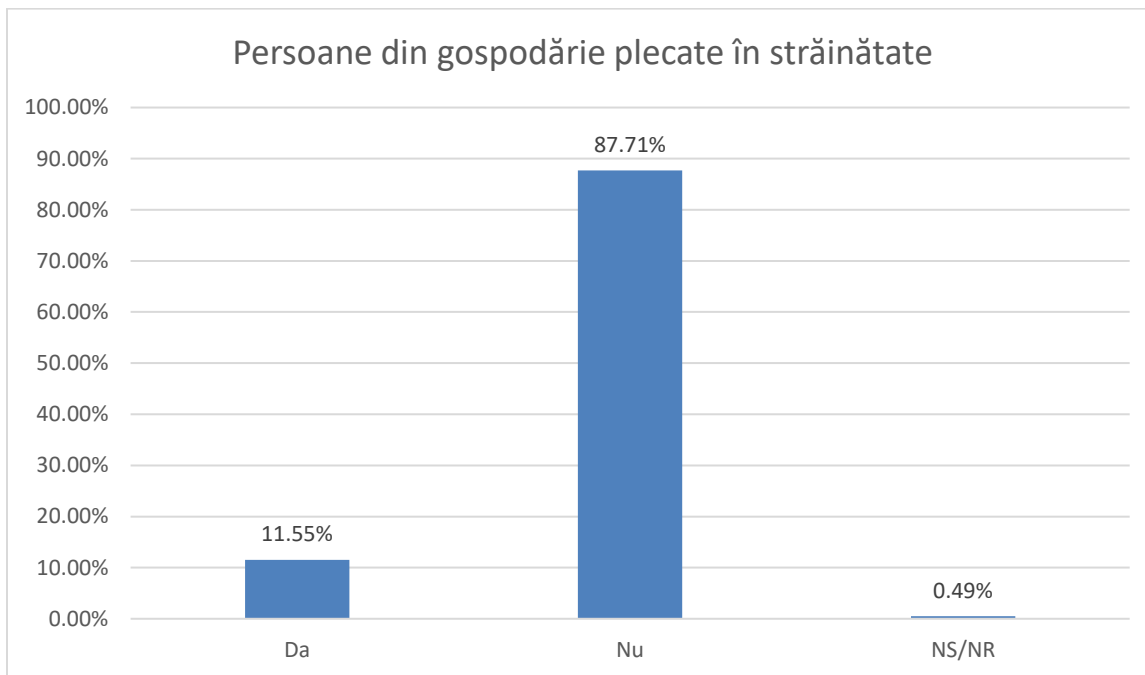
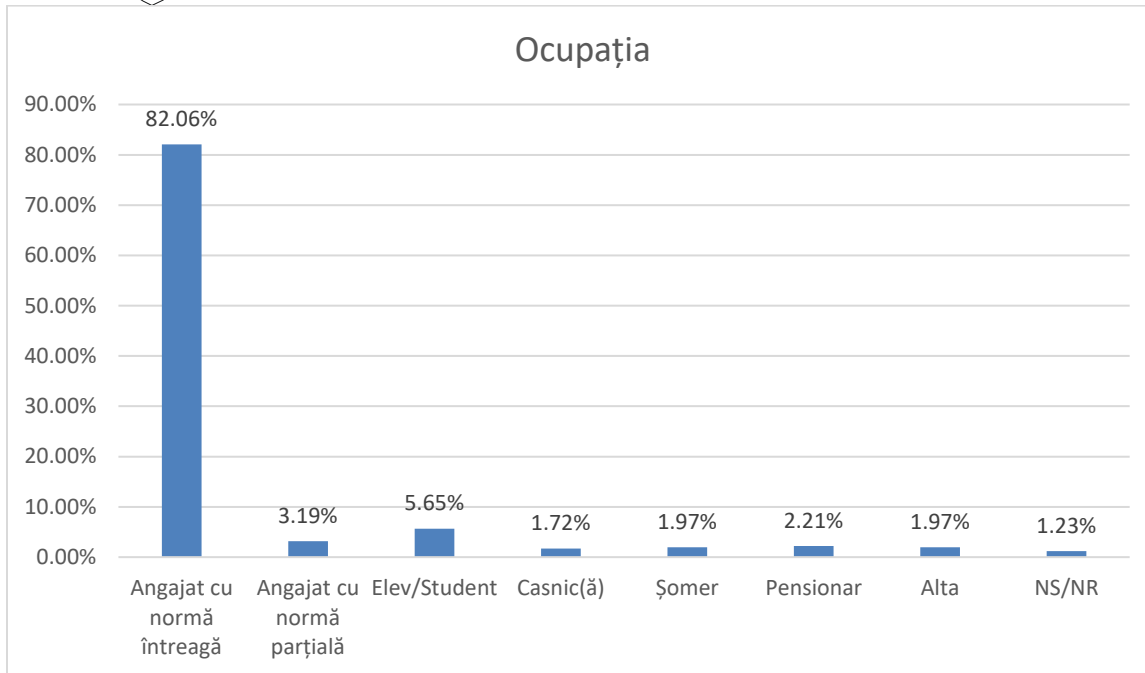
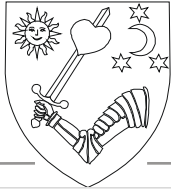
Genul respondenților

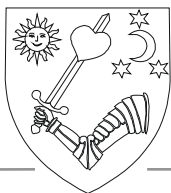

Vârsta

Variabile socio-demografice		Procent
Sex	Masculin	37.10%
	Feminin	62.16%
	NS/NR	0.74%
Vârsta	> 20 ani	4.89%
	21 - 30 ani	22.00%
	31 - 40 ani	25.18%
	41 - 50 ani	24.45%
	51 - 60 ani	17.36%
	< 60 ani	5.38%
	NS/NR	0.73%
Etnia	Română	23.34%
	Maghiară	76.17%
	Rromă	0.25%
	Alta	0.25%
Nivelul de educație	Fără școală	0%
	Școală primară	0.49%
	Gimnaziu	1.47%
	Școală profesională/ de meșteri	3.69%
	Liceu treapta I (10 clase)	5.41%
	Liceu treapta II (12 clase)	18.43%
	Școală postliceală	5.41%
	Studii universitare	44.72%
	Studii post-universitare	20.39%
Ocupația	Angajat cu normă întreagă	82.06%
	Angajat cu normă parțială	3.19%
	Elev/Student	5.65%
	Casnic(ă)	1.72%
	Șomer	1.97%
	Pensionar	2.21%
	Alta	1.97%
	NS/NR	1.23%
Persoane din gospodărie plecate în străinătate	Da	11.55%
	Nu	87.71%
	NS/NR	0.49%